BIBLIOTECA CENTRALĂ
UNIVERSITARĂ
BUCUREȘTI

Cota 62347

Inventar 60557

A 39708
25814

BIBLIOTECA LITTERARIA. SERIA II.

QUEĬ
...IRU-ȘECI ȘI CINCI.

DE

ALESANDRU DUMAS.

I

Traducere

DE

GEORGE A. BARONZI.

BUCURESTI.
...ARIU-EDITORU GEORGE JOANID.
1856.

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARA
CO 68347
CONTROL 1955

BIBLIOTECA FARA
Cota
Inventar

LL 50103

TIPOGRAFIA NIFON MITROPOLITU.

B.C.U. Bucuresti
C60557

QUEI
PATRU-ȚECI ȘI CINCI.

QUEĬ
PATRU-ŢECI ŞI CINCI.

I.

Pórta Santului-Anton.

Etiamsi omnes!

La 26 Oct.

La 26 Oktombriŭ anŭlŭ 1585, barierele noŋiĭ santŭlŭĭ Anton se afla înkъ, ka niчĭ odatъ, înkise la zeчe ore ші jъmъtate de dimineaŋъ.

La zeчe ore ші treĭ natrare, o gardъ de doŭъ-zeчĭ Sŭisĭ, kari se kŭnosчea dŭnъ ŭniforma lorŭ kъ sŭntŭ Sŭisĭ, din kantoanele чele miчĭ a reŋelŭĭ Enriĸŭ III, kare îmnъrъŋia atŭnчĭ, eші din stada Mortellerie ші înainta kъtre strada santŭlŭĭ-Anton kare se deskise înaintea lorŭ ші se înkise earъ dŭnъ dînшiĭ: în datъ чe eшirъ afarъ ne noarta aчeasta, se dŭserъ a se aшeza da lŭngŭlŭ gardŭrilorŭ karĭ, ne din afara bariereĭ, îngrъdia konrinsele чe se afla resnъndite de fiъ-kare narte a drŭmŭlŭĭ, ші, nrin singŭra sa arъta-

re, îmbrъnчi ънъ mare nъmъrъ de цъranї mi de bъrgesї mичї kari вenia de la Montreuil, de la Vincennes saŭ de la Sant-Maъrъ ka sъ intre în oraшъ înainte de meazъ-zi, intrare ne kare nъ nъtъserъ a o nъne în lъkrare, kъчї noarta se afla înkisъ, nrekъm snъserъmъ.

Daka este adeвъratъ kъ gloata adъve neorîndъialъ îmnreвnъ kъ dînsa, arъ nъtea krede чineва kъ, nrin trimiterea aчesteї garde, domnъlъ nreвostъ вrea sъ întîmnine neorîndъiala kare nъtea sъ se întîmnle la noarta Santъlъї-Anton.

Într'adeвъrъ, gloata era mare; nrin kъte trele strade karї resnъndea aчi, mi ne ѣъ-kare minъtъ, sosia kъlъgъrї din monastirile dъne îmnrejъrъ, femeї mezîndъ la o narte ne samarъrile asinilorъ lorъ, цъranї în kъrъne, kari вenia sъ se grъmъdeaskъ neste mъlцimea aчeia de oamenї nъmeroasъ ne karї neobичїnъita înkidere a norцilorъ îї цinea la barierъ, mi toцї nrin întreвъrile lorъ maї mъltъ saŭ maї nъцinъ întecitoare, fъчea ънъ felъ de ramъtъ k'ънъ sънetъ neînчetatъ de basъ, ne kъndъ kъte odatъ alte glasъrї, emindъ din dianasonъlъ[1] цeneralъ, se ъrka nînъ la oktaва amenincъrїї saŭ a nlъncerїї.

Maї nъtea însemna înkъ чine-ва, afarъ de aчeastъ mъlцime de sositorї kari вrea sъ intre în oraшъ, kъte-ва grъne de nartikъlarї чe semъna kъ aŭ emitъ dintre чeї d'întîiъ. Aчeia, în lokъ de a 'шї aцinta

[1] Distanца sънetelorъ чe noate konrinde ънъ glasъ de omъ saŭ вre ънъ instrъmentъ de la tonъlъ чelъ maї sъsъ nînъ la чelъ maї josъ.

kъътъra în Harisъ prin întrestiṃtele[2] barierelorъ, aveia se ъita la orizontъ, kare era mъrṃinitъ prin monastirea Iakobinilorъ, skitъlъ Binvennelorъ ṃi Krъvea Falbin, ka kъm, printr'ъnъlъ dintr'aveste treĭ drъmъrĭ kari avea forma ъneĭ anъrъtorĭ, era sъ le soseaskъ vre ъnъ Mesia.

Vele din ъrmъ grъne se nътea asemъna oarekъm kъ insъlile vele miĭ ṃi naĭnive karĭ se înalṃъ în mizlokъlъ Seneĭ, ne kъndъ împrejъrъlъ lorъ, apa, klokotindъ ṃi jъkъndъ, desnarte saъ o nъrtivikъ de earbъ, saъ vre ъnъ trънkiъ vekiъ de salviъ kare, nînъ în vele din ъrmъ, skanъtъ în kъrṃerea aneĭ dъnъ ve s'a lъntatъ kътъ-va timpъ kъ virtejъlъ.

Aveste grъne, asъpra kъrora ne întoarvemъ kъ stъrъinṃъ nentrъ kъ meritъ toatъ lъarea noastrъ aminte, era formate, maĭ virtosъ, de bъrgesĭ din Harisъ foarte kъ îngrijire înfъşъraṃĭ în înkъlṃъmintele lorъ; kъvĭ, vitarъmъ a o zive, timpъlъ era reve, vîntъlъ anṃъtorъ, ṃi nisve norĭ growĭ, karĭ trevea ne lingъ nъmîntъ, nъrea kъ vrea sъ smъlgъ vele din ъrmъ frънze ale nomilorъ îngъlbenite ṃi karĭ se legъna înkъ kъ întristare.

Treĭ dintr'avestĭ bъrgesĭ sta de vorbъ împrexnъ, saъ, ka sъ zikъ maĭ bine, doĭ vorbia ṃi alъ treilea askъlta. Sъ ne arътъmъ maĭ bine kъṃetarea ṃi sъ zivemъ: alъ treilea nъ se nъrea kiarъ kъ askъlta, kъ atъta mare lъare aminte se ъita la Vincennes.

Sъ ne okъpъmъ maĭ întîiъ de aveasta din ъrmъ.

Elъ era ъnъ omъ kare kъta sъ fiъ de o taliъ

[2] Mika denъrtare ve remъne între nъrṃile ъnъĭ trънъ

înaltъ kъndъ sta în niviоare; dar într'avelъ momentъ, niviоarele lъi vele lъnџi, kъ karî se пъrea kъ nъ svia ve sъ fakъ kъndъ nъ le întrebъinџa la вre вnъ lъkrъ maî aktivъ, era îndoite sъb dînsъlъ, пe kъndъ brayele sale, nъ maî nъџinъ lъnџi пronorџionalъ kъ niviоarele sale, sta înkrъviшeate пe пentъlъ sъъ. Stъndъ kъ snatele la gardъ, kare era snrijinitъ kъ kъвiinџъ d'asъnra tъfiшelorъ elastive, џinea, kъ o stъrъire de omъ kъ minte kare doresve sъ nъ fiъ kъnoskъtъ, faџa sa askъnsъ dъnъ mъna sa vea largъ arъnkъndъ nъmaî kъte o kъstъtъrъ пътrъnzътoare kare însъџeta nîntre deџitalъ velъ mizloviъ mi velъ inelarъ, ve era depъrtate nъmaî kъtъ trebъia пentrъ treverea razeî bederiî.

Alътъre kъ avestъ omъ kъriosъ, вnъ omъ mikъ, agъџatъ пе o moвilъ, sta de вorbъ k'вnъ omъ grosъ kare se totъ îmпedika пe klina aveleia-mî moвile, mi, de kъte orî alъneka se anъka de nastъrii întreborbitorъlъî sъъ.

Avestia era veî alџî doî bъrgesî, karî, împrevnъ kъ avela kare шedea, fъvea nъmъrъlъ kabalistikъ de treî, mi de karî вorbirъmъ într'вnъlъ din naragrafele trekъte.

— Da, mestere Miton, zivea omъlъ velъ mikъ kътre velъ grosъ; da, am zis'o mi o maî zikъ, kъ borъ fi o sътъ de miî de пersoane împrejъrъlъ palkъlъî lъî Salcède, o sътъ de miî velъ пъџinъ. Bezî, fъr'a maî nъmъra пе aveia ve sъntъ în niaџa Grebeî, saъ karî se dъkъ la aveastъ niaџъ prin diferitele kartiere ale Parisъlъî, — вezî, kъџî oamenî avi, mi abia é

nʁmaĭ o noartъ! Jʁdekъ dar, kъndъ arъ fi maĭ mʁlte norɲĭ, fiindъ-kъ bine nʁmerъndъ, amъ afla meaĭ-snre-zeve.

— O sʁtъ de miĭ, è mʁltъ, kʁmetre Friard, resnʁnse omʁlъ velъ grosъ; mʁlɲĭ, krede-mъ, norъ ʁrma esemnlʁlъ meъ, mi nʁ se norъ dʁve sъ vazъ desnikъndъ ne avelъ Salcède, temîndʁ-se de ʁr'ʁnъ sgomotъ, mi norъ avea drentate.

— Mestere Miton, mestere Miton, iea seama, resnʁnse omʁlъ velъ mikъ, norbesvĭ ka ʁnȧ nolitikъ. Nʁ se va întîmnla nimikъ, îɲĭ resnʁnzъ eъ nentrʁ avеasta.

Dʁn'avéia, vъzîndъ kъ întreborbitorʁlъ sъъ klъtia din kanъ k'ʁnъ aerъ de îndoialъ:

— Nʁ este aua, domnʁle? ʁrmъ elъ întorkîndʁ-se kъtre omʁlъ velъ kʁ brayele lʁnɲĭ mi kʁ nivioarele lʁnɲĭ, kare, în lokъ de a ʁrma sъ se ʁĭte snre nartea Binvenelorъ, fъkʁse, fъr' a'mĭ lʁa mъna de ne fayъ, fъkʁse, ziserъmъ, o mikъ stremʁtare mi alesese bariera ka nʁntъ de kъtare a lʁъrĭĭ sale aminte.

— Ve este? întrebъ avesta, ka kʁm n'arъ fi aʁzitъ altъ dekъtъ kiъmarea kare era îndrentatъ kъtre dînsʁlъ, iar nʁ kʁbintele dinaintea avesteĭ kiъmъrĭ karĭ fʁseserъ îndrentate kъtre bʁrgesʁlъ de alъ doilea.

— Zikъ kъ nʁ se va întîmnla nimikъ la Greva astъzĭ.

— Krezъ kъ te înveli, mi kъ se va întîmnla snintekarea lʁĭ Salcède, resnʁnse fъrъ tʁrbʁrare omʁlъ velъ kʁ brayele lʁnɲĭ.

— Da, fъrъ îndoialъ; dar adaʁgъ kъ nʁ va fi nivĭ ʁnȧ sgomotъ în nrivinya avesteĭ snintekъrĭ.

— Ba fi sgomotъlъ lobirilorъ bivizlъi ve se borъ da kailorъ.

— Nъ mъ înţeleţeţi. Prin sgomotъ înţelegъ reskoalъ; aşa dar, zikъ kъ nъ ba fi nivi o reskoalъ la Greba: de s'arъ fi kъzътъ sъ se fakъ bre o reskoalъ, reţele n'arъ fi nъsъ sъ se dekoreze o loje la Hôtel-de-Ville ka sъ stea faţъ la nedeansъ împrebnъ kъ amîndoъ reţinele nii kъ o narte a kъrţii.

— Nъ kъm-ba reţii svib bre o datъ kъndъ este sъ se întîmple bre o reskoalъ? zise dъndъ din zmeri, k'znъ aerъ de îndzrare mъreaţъ, omzlъ velъ kъ braţele lznţi mi kъ nivioarele lznţi.

— Ox! ox! zise mesterzlъ Miton nlekъndzse la zrekia întreborbitorzlъi sъъ, eatъ znъ omъ kare borbesve k'znъ tonъ kzriosъ: îlъ kznosvi, kzmetre?

— Nъ, resnznse omzlъ velъ mikъ.

— Ei bine, nentrъ ve dar borbesvi kъ elъ?

— I borbeskъ ka sъ i borbeskъ.

— Ili nъ favi bine; bezi kъ elъ nъ è fъkztъ ka sъ i nlakъ sъ borbeaskъ.

— Mi se nare kъ toate avestea, resnznse kzmъtrzlъ Friard destzlъ de tare ka sъ fiъ azzitъ de omzlъ velъ kъ braţele lznţi, kъ zna din vele mai mari ferivirî ale bieţei este de a 'mi skimba vinebа kzţetele.

— Kъ aveia ne karî îi kznoasve vinebа nrea bine, resnznse mesterzlъ Miton, dar nъ kъ aveia ne karî nъ 'i kznoasve.

— Toţi oameniî nъ sznţъ fraţi? Kzm zive nreotzlъ de Saint-Leu, adzzţi kzmъtrzlъ Friard k'znъ tonъ îndznlekъtorъ.

— Adikъ era astъ-felъ de la înveнstъ; dar, în nisve timnĭ ka aĭ nostri, nъrinдia s'a mвiatъ kв totъlъ, kвmetre Friard. Borbesve dar kв mine, daka дiĭ mвltъ a borbi, mi lasъ ne avelъ streinъ în sînвlъ kвдetъrilorъ sale.

— Borba é kъ ne tine te kвnoskъ de mвltъ, kвm zivĭ, mi svib maĭ din ainte ve mĭ veĭ resnвnde, ne kъndъ din kontra noate avestъ nekвnoskвtъ arъ avea sъ mĭ snвiъ вre вnъ lвkrв noъ.

— St! te avde.

— Atъtъ maĭ bine, daka ne avde. Awa dar, domnвle, вrmъ kвmъtrвlъ Friard întorkîndв-se kъtre nekвnoskвtъ, krezĭ kъ nв ва fi nivĭ вnъ sgomotъ la Greва?

— Eъ, n'am zisъ nivĭ o borbъ desnre avеasta.

— Nв nretinzъ kъ aĭ fi zisъ veва, вrmъ Friard k'вnъ tonъ ne kare se verka a 'lъ sвbдia; nretinzъ nвmaĭ kъ o krezĭ, eatъ totъ.

— Wi kare lвkrв te înkredinдeazъ desnre aveasta? noate estĭ fermekътorъ, domnвle Friard?

— Eatъ! mъ kвnoasve! strigъ bвrgesвlъ în kвlmea mirъriĭ sale, mi de вnde mъ kвnoasve?

— Nв te-am nвmitъ de doвъ treĭ orĭ, kвmetre? zise Miton înъlдъndъ din вmerĭ ka вnъ omъ rвminosъ înaintea вnвĭ streinъ nentrв nвдina înдelegere a întreborbitorвlвĭ sъ.

— Ax! este adevъratъ, resnвnse Friard nevoindв-se a înдelege, mi înдelegîndъ, mвlдвmitъ avestoĭ verkъrĭ; este adevъratъ, în kredinдъ, adevъratъ, eĭ bine! fiindъ-kъ mъ kвnoasve, îmĭ ва resnвnde. Eĭ

bine! domnъle, ъrmъ elъ întorkîndъ-se kъtre nekъnoskътълъ, îmî nare kъ krezî kъ ba fi sgomotъ în Greba, nentrъ-kъ, daka nъ kredeaî aveasta, eraî sъ fiî akolo, ne kъndъ din kontra estî aiurî... Xa!

Avestъ xa! nroba kъ kъmътrълъ Friard ajъnse-se, în dedъverea ne kare o fъkъse, marninile vele maî denъrtate ale loninčeî sale mi ale snirităliî sъъ.

— Dar dъmneata, domnъle Friard, fiindъ-kъ krezî din kontra la veia ve krezî kъ krezъ eъ, resnъnse nekъnoskътълъ, anъsъndъ asъnra kъbintelorъ ne karî le snъsese întreborbitorълъ sъъ mi le renetise mi elъ, nentrъ ve dъmneata nъ estî la Greba? Mi se nare kъ toate avestea kъ snektakълълъ este destълъ snre a fave sъ netreakъ ne amivii renelъiî karî s'arъ grъmъdi akolo. Dъn' aveasta, noate îmî beî resnъnde kъ nъ estî dintre amivii renelъiî dar dintr' aî domnъliî de Guise, mi kъ astenuî avi ne Loraniî kari, se zive, katъ sъ nъvъleaskъ în Narisъ ka sъ skane ne domnъlъ de Salcède.

— Nъ, domnъle, resnъnse kъ bioivisne omълъ velъ mikъ, înbederatъ snъîmîntatъ de veia ve sънъnea nekъnoskътълъ; nъ, domnъle, astentъ ne femeia mea, damivela Nikola Friard, kare s'a dъsъ s'adъkъ doъzevî mi natrъ de nъnze de masъ de la skitълъ Iakobinilorъ, abîndъ onoarea de a fi snълътoreasa nartikъlarъ a lъî don Modestъ Gorenflot, kare este abate alъ zisълъî skitъ alъ Iakobinilorъ. Dar ka sъ ne întoarvemъ la sgomotълъ de kare borbia kъmътrълъ Miton, mi la kare nъ krezъ nivî eъ nivî dъmneata, dъnъ kъm snъî velъ nъninъ...

— Kɜmetre, kɜmetre! strigă Miton, ia ɜezĭ ce se netrece.

Mesterălă Friard ɜrmă kɜ okiĭ nartea lokălăĭ kare fɜ arătată de deṇitălă soṇălăĭ săă, ші ăzɜ kă afară de barierele a kărora înkidere ɒreokɜna minṇile kɜ seriositate, maĭ înkidea înkă ші noarta.

Dɜnă ce se înkise această noartă, o narte din Sɜisĭ beni să se aşeze înaintea şanṇălăĭ.

— Kɜm! kɜm! strigă Friard îngălbenindă, nɜ é destălă bariera, ші eată kă înkidă ші noarta akɜm!

— Eĭ bine! ce sɜneam eă? resɒɜnse Miton îngălbenindă ші elă.

— E de mirare, nɜ este aşa? zise nekɜnoskătălă rîzîndă.

Ші, rîzîndă, deskoueri, între barba ші măstăṇile sale ănă îndoită şiră de dinṇĭ albĭ ші askɜṇiṇĭ karĭ se nărea a fi de minɜne askɜṇiṇĭ prin înbăṇălă de a'ĭ întrebɜinţa celă nɒină de natrɜ orĭ ne zi.

La bederea acestеĭ noɜe ferelĭ, o lăngă mărmără de mirare şi kăte-ba strigărĭ de snaĭmă se înălgară din mizlokălă gloateĭ celeĭ îndesate kare se grămădia ne lîngă barieră.

— Faceṇĭ cerkălă! strigă glasălă imperativă ală ănăĭ ofiṇeră.

Lăkrarea se făkă îndată, dar nɜ fără împedikare: oameniĭ karĭ era kălare şi aceĭ din trăsăre, fiindă nebeiṇĭ a se da înderătă, stribiră iĭ şi kolea kăte-ba nicioare şi înfăndară în dreanta şi în stănga kăte-ba koaste în mălṇime. Femeiele striga, bărbaṇĭ

jъra ; aveia ve nъtea sъ fъgъ fъpia kъzîndъ vniĭ neste alpiĭ.

— Loraniĭ! Loraniĭ! strigъ vnъ glasъ în mizlokъlъ avelei mъlpimi sgomotoase.

Strigarea vea maĭ snъimîntъtoare, lъatъ din nalidъlъ vokabъlarъ alъ temeriĭ, n'arъ fi nrodъsъ vnъ efektъ maĭ iste mi maĭ otъrîtorъ de kътъ avеastъ strigare :

— Loraniĭ!!!

— Eĭ bine! vedepi? vedepi? strigъ Miton tremъrъndъ, Loraniĭ, Loraniĭ, sъ fъpimъ!

— Sъ fъpimъ, dar vnde? întrebъ Friard.

— Într'avelъ konrinsъ, strigъ Miton sfъmiindъ-mĭ mъnile ka s'anъve sninii avelъĭ gardъ ne kare medea nekъnoskътъlъ kъ molivisne.

— Într'avelъ konrinsъ! zise Friard; îpĭ bine maĭ bine sъ zivĭ aveasta dekътъ sъ o favĭ, mestere Miton. Nъ vъzъ nivĭ o gaъръ de intratъ într'avelъ konrinsъ, mi nъ noate sъ pĭ treakъ nrin minte a voi sъ sъrĭ neste gardъlъ avesta kare è maĭ înaltъ de kътъ mine.

— Mъ voiъ verka, zise Miton, mъ voiъ verka. Mi învenъ earъ sъ fakъ nove verkъrĭ.

— Ax! iea aminte, bъna mea nevastъ! strigъ Friard k'vnъ tonъ de desnerare ka vnъ omъ kare învene a'mĭ nerde kanъlъ, asinъlъ teъ mъ kalkъ ne kъlkъie. Of! domnъle kavalerъ, iea aminte, kalъlъ dъmitale va sъri în dozъ nivioare. La drakъ! karetamъle, amikъlъ meъ, îmĭ bîrĭ vlъbele trъsъreĭ tale în koaste.

Ne kъndъ mesterъlъ Miton se agъpa de gardъ ka sъ treakъ neste dînsъlъ, mi ne kъndъ kъmътrъlъ

Friard se ɥerka în deɯertă sъ afle o gaʁrъ ka sъ se strekoare nrintr'însa, nekʁnoskʁtălă se skʁlase, deskisese biniɯorĭ komnasălă lʁnɣelorĭ sale niɥioare, ɯi kʁ o singʁrъ mimkare, nrekʁm arĭ fi fъkʁtă ʁnă kaʁalerĭ ka sъ se ʁrɥe ne ɯeaoa sa, sъrise neste gardă fъr'a se atinɣe de dînsălă.

Mesterălă Miton fъkʁ ɯi elă ka dînsălă, dar îɯĭ sfъɯiĭ ɥioareɥiĭ în treĭ lokʁrĭ; nʁ se întîmnlĭ însъ totă astă-felă ɯi kʁ kʁmъtrălă Friard, kare, nenʁtîndă treɥe niɥĭ ne desʁbtă niɥĭ ne d'asʁnra, ɯi, fiindă din ɥe în ɥe maĭ ameninɣată a fi stribită de mălɣime, skotea nisɥe strigъrĭ sfъɯietoare, kъndă nekʁnoskʁtălă îɯĭ lʁnɣi braɣălă ɥelă mare, îlă anskъ de o datъ de fresъ ɯi de găleră, ɯi, redikъndă-'lă, îlă stremʁtĭ de ɥea altъ narte a gardălăĭ totă kʁ aɥea ʁɯʁrinɣъ ne kare arĭ fi întrebʁinɣat'o nentr'ʁnă konilă.

— Ox! ox! ox! strigĭ mesterălă Miton, ne kare îlă înʁoioɯise aɥea ʁedere ɯi ʁrmъndă kʁ okiĭ înălɣarea ɯi lъsarea amikʁlăĭ sъă mesterălă Friard, nar'kъ estĭ însemnălă Marelăĭ Absalon.

— Ăf! strigĭ Friard kъndă atinse nъmîntălă, d'aɯĭ semъna kʁ orĭ ɥe ĕĭ ʁrea, eatъ-mъ dinkoaɥĭ de gardă, ɯi mălɣʁmitъ domnălăĭ. Dʁn'aɥeia îndreptъndʁ-se ka sъ se ʁite la nekʁnoskʁtălă la nentălă kъrʁia abia ajʁnɣea: Ax! domnʁle, ʁrmĭ elă, kъte fante de graɣiъ! Domnʁle, estĭ ʁnă adeʁъrată Erălă, ne kʁʁîntălă meă de onoare, ne kʁʁîntălă meă ne Ion Friard. Nʁmele dʁmitale, domnʁle, nʁmele mъntʁitorălăĭ meă, nʁmele... amikʁlăĭ meă?

IHi braʁălă omă sʁʁse într'adenъră aɥeastă

vorbъ din vrmъ kv o dare de inimъ foarte rekv-noskъtoare.

— Mъ nvmeskъ Briket, domnvle, resnvnse nekvnoskvtvlъ, Robertъ Briket, la servigivlъ dvmitale.

— Ши m'aĭ servitъ foarte mvltъ, domnvle Robertъ Briket, kvtezъ a zive; ox! femeia mea te va bine-kvvînta. Dar, într'adevъrъ, biata femeia mea! o Dvmnezevlъ meъ, Dvmnezevlъ meъ! se va îneka într'avea mvlgime. Ax! blestemagĭ de Svisĭ karĭ svntъ bvnĭ nvmaĭ a fave ne oamenĭ sъ se stribeaskъ!

Kvmътrvlъ Friard abia svvse aveste kvvinte ши simgi kъzîndъ ne vmervlъ sъъ o mъnъ grea ka a vneĭ statve de neatrъ.

Se întoarse ka sъ vazъ cine era celъ ce kvteza sъ iea o asemenea libertate.

Aveasta fv mъna vnvĭ Svisъ.

— Vreĭ sъ fiĭ omorîtъ, mikvlъ meъ amikъ? întrebъ soldatvlъ celъ vîrtosъ kv o vronvngare strikatъ.

— Ax! svntemъ înkonjvragĭ! strigъ Friard.

— Skape cine voate! adъvgi Miton.

Ши amîndoĭ, mvlgvmitъ gardvlъĭ ne kare'lъ trekvrъ, avîndъ lokъ înaintea lorъ, lvarъ largvlъ, vrmъrigĭ de kъvtъtvra batjokorîtoare ши de rîsvlъ celъ tъkvtъ alъ omvlъĭ kv bragele lvngĭ ши kv civioarele lvngĭ, kare, dvnъ ce'ĭ a nerdvtъ din vedere, se angonisъ de Svisъ ne kare'lъ nvserъ akolo de sentinelъ.

— Aĭ bvnъ mъnъ, vere, dvnъ kvm se ved zise elъ.

— Awa, domnvle, nv é rea, nv é rea.

— Atътъ maĭ bine, kъvĭ é vnъ lvkru imnor-

tanть, maĭ вîrtosь dak' arь вeni Loraniĭ, dвnь kвm se ziчe.

— Eĭ nв вinь.

— Nв?

— Niчĭ de kвm.

— Пentrв чe dar aĭ înkisь noarta aчeia. Nв înцelegь aчeasta.

— Niчĭ kъ trebвe sъ înцeleцĭ, skвmnвlь meь, resnвnse Sвisвlь leminъndь de rîsь nentrв glвma sa.

— E drentь, вere, nrea drentь, zise Robertь Briket, mвlцвmeskь.

Шi Roвerîь Briket se denъrtъ de lîngъ Sвisь ka sъ se anronie de o altъ grвnъ, ne kъndь Elвeцianвlь, înчetъndь din rîsь, mвrmвra:

— Bei Gott!... ich glaube er spottet meiner. — Vas ist das fiir ein Mann, der sich erlaubt einen Schweizer seinen kœniglichen Majestæt auszulachen?

Чeia чe, tradвsь în limba romъnъ, ва sъ zikъ:

— Dвmnezeвle! mi se nare kъ îшĭ bate jokь de mine. Чe felь de omь este dar aчesta kare kвteazъ a'шĭ bate jokь de вnь Sвisь alь Maiestъцiĭ sale.

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ BUCUREȘTI

II.

Queia ce se petrecea pe din afara porţii Santului Anton.

Una din grupele aceleia era formată de unŭ mare numĕrŭ de cetăţeni carĭ remăseseră afară din oraşŭ în urma înkiderii neastentate a porţii. Aceştĭ cetăţeni înkonjura patru saŭ cinci kavalerĭ carĭ aveau o talie foarte marţială şi ne carĭ înkiderea acelorŭ porţĭ îĭ surprinsă prea multŭ, dupŭ kum se vedea, kĕci striga din toată puterea pentrŭ lorŭ:

— Poarta! poarta!

Carĭ strigătorĭ, fiindŭ zise şi de toţĭ ceĭ ce era de faţă kŭ forţa de mănie, fĕcea într'acele minute unŭ sgomotŭ drăceskŭ.

Robertŭ Briket înaintă kătre grupa aceia, şi începu să strige maĭ tare de kătŭ toţĭ ceĭ alţĭ.

— Poarta! poarta!

— Se întîmplă dintr'aceasta kă unŭl din ka-

balerĭ, înkъntatъ de astъ bokalъ nъternikъ, se întoarse spre partea lъĭ, îlъ salъtъ mi i zise:

— Nu é rъmine, domnъle, sъ înkizъ poarta oraşъlъĭ zixa la meaza mare, ka kum Spaniolii saŭ Englesiĭ arŭ fi inkonjъratъ Parisъlъ.

Robertъ Briket se ъitъ ku lъare a minte la velъ ce i îndrepta kъvîntъlъ mi kare era unŭ omŭ de la patru-zecĭ pînъ la patru-zecĭ mi cinci de anĭ.

Acestъ omŭ se părea a fi kъpetenia a treĭ saŭ patru kabalerĭ karĭ îlъ înkonjъra.

Aceastъ cercetare dete fъrъ îndoialъ o înkredere lъĭ Robertъ Briket, kъcĭ îndatъ se plekъ mi elъ mi respunse:

— Ax! domnъle, aĭ dreptate, de zece orĭ dreptate, de doŭ-zecĭ de orĭ dreptate; dar, adъugi elъ, fъr'a fi prea multъ kuriosŭ, amĭ kъteza oare sъ te întrebŭ ce kuvîntŭ înţĭ trece prin minte kъ'ĭ a fъkutŭ a lua aceastъ mъsurъ?

— Dumnezeule! zise unulŭ din ceĭ de faţъ, temerea ne kare aŭ avut'o sъ nu le mъpъnce vine-ba ne Salcède.

— *Cap de Bious* zise unŭ glasŭ, tristъ mъnkare.

Robertŭ Briket se întoarse spre partea de unde venia acestŭ glasŭ kare'lъ fъcea sъ prigeapъ kъacela era unŭ Gaskonŭ în putere, mi vъzu unŭ omŭ june de doŭ-zecĭ saŭ doŭ-zecĭ mi cinci de anĭ, kare îmĭ ţinea mъna pe maska kalulуĭ acelуia ce i se părea kъpetenia celorŭ alţĭ.

Omulъ celъ june era ku kapulъ golŭ; fъrъ îndoialъ elŭ îmĭ perduse kъcĭula într'acea larmъ.

*

Mesterulŭ Briket semъna unŭ observatorŭ; dar în ţenere, observъrile sale era skurte; aua dar îuï întoarse renede kъtъtura de ne Gaskonŭ, kare fъrъ îndoialъ i se părea fъrъ însemnъtate, ka sъ se ducă la kavalerŭ.

— Dar, zise elŭ, fiindŭ-kъ se ziче kъ avestŭ Salcéde este alŭ domnuluï de Guise, anoï atunчï n'arŭ fi o mъnkare rea.

— Ba! se ziче aveasta? întrebъ Gaskonuluŭ kuriosŭ deskizîndŭ urekile marï.

— Da fъrъ îndoialъ, se ziче aveasta, resnunse kavalerulŭ înlъnţndŭ din umerï; dar în timpulŭ în kare suntemŭ, se vorbeskŭ atъtea sekъture!

— Ax! aua, întrebъ Briket ku okiulŭ sъŭ întrebъtorŭ ui ku surîsulŭ sъŭ veluŭ vikleanŭ, aua, kredeţï, domnule, kъ Sacéde nu é alŭ domnuluï de Guise?

— Nu numaï kъ o krezŭ, dar sunt ui sigurŭ desure aveasta, resnunse kavalerulŭ. Dun'aveia kum vъzu kъ Robert Briket, anroniindu-se de elŭ, fъvea o mimkare kare însemna: A ba! ui ne ve întemeiezï aveastъ kredinţъ? elŭ urmъ:

— Fъrъ îndoialъ, daka Salcède arŭ fi fostŭ alŭ *duvelsï*, duvele nu 'lŭ arŭ fi lъsatŭ sъ'lŭ iea, saŭ velŭ nuţinŭ nu'lŭ arŭ fi lъsatŭ sъ'lŭ dukъ astŭ felŭ de la Brusele la Parisŭ, legatŭ de piciore ui de mъnï, fъr'a face velŭ nuţinŭ o verkare de rъnire în pribinţa sa.

— O verkare de rъnire, zise Briket, aveasta arŭ fi fostŭ fъrъ minte; kъcï în vele din urmъ daka euia saŭ nu euia la kale, din minutulŭ kъndŭ venia

din partea domnulŭi de Guise, domnulŭ de Guise mărturisia kă konspirase în kontra dŭvelŭi d'Anjou.

— Domnulŭ de Guise, zise kŭ revealŭ kavalerulŭ, n'arŭ fi fostŭ ginstŭ de aveastă ideiă, sŭnt sigurŭ, mi, din minstulŭ kŭndŭ, nimĭ n'a reklamatŭ nimĭ n'a anŭratŭ ne Salcède, kŭvîntulŭ este kă Salcède nu è alŭ lŭĭ.

— Kŭ toate avestea, eartă-mă daka stărsieskŭ, urmă Briket; dar nu sŭnt eŭ kare am skornitŭ aveasta; se bede de sigurŭ kă Salcède a borbitŭ.

— Unde? înaintea jŭdekătorilorŭ?

— Nu, nu înaintea jŭdekătorilorŭ, domnule, la tortură.

— Nu è totŭ aveia? întrebă mesterulŭ Robertŭ Briket kŭ unŭ aerŭ ne kare se verka în demertŭ a 'lŭ fave naibŭ.

— Nu, fără îndoială, nu è totŭ aveia, è denarte: kătre avestea, se zive kă a borbitŭ, fiă; dar nu sunŭ ve a zisŭ.

— Mă beĭ erta eară, domnule, zise Robertŭ Briket: sunŭ kă a borbitŭ, mi prea îndelungatŭ înkă.

— Mi ve a zisŭ? să bedemŭ! întrebă kavalerulŭ kŭ iuţeală; borbesve, dumneata kare le sviĭ aşa de bine.

— Eŭ nu mă lasdŭ kă le sviŭ aşa de bine, domnule, fiindŭ-kă mă bezĭ kă boiŭ să le aflu de la dumneata, resunse Briket.

— Să bedemŭ! să ne înţeleţemŭ! zise kava-

lerъlъ kъ izgealъ; aï nretinsъ kъ se renetia borbele lъï Salcède; kare era borbele sale? snъne.

— Nъ notъ resnъnde, domnъle, k'avestea aъ fostъ înse-mï borbele sale, zise Robertъ Briket kare nъrea k'abea nlъvere a îmninge ne kabalerъ.

— Dar, în vea dъnъ ъrmъ, karï sъntъ borbele ve se krede kъ le arъ fi zisъ?

— Se nretinde k'a mъrtъrisitъ kъ konsnira nentrъ domnъlъ de Guise.

— În kontra regelъï Franvieï fъrъ îndoialъ? totъ avela-mï kъntikъ se zive!

— Nъ în kontra Maiestъgiï sale regelъï Franvieï, vi în kontra Înlgimiï sale domnъlъï dъve d'Anjou.

— Dar' a mъrtъrisitъ aveasta...

— Eï bine? întrebъ Robertъ Briket.

— Eï bine! è snъ tikъlosъ, zise kabalerъlъ înkrъntъndъ snrъnveana.

— Da, zise învetъ Robertъ Briket; dar dak'a fъkътъ veia ve a mъrtъrisitъ, é snъ omъ kъm se kade Ax! domnъle, brodekiniï [1], stranada [2] mi gizmъlъ fakъ ne oamenii onestï sъ snъiъ mъlte lъkrъrï.

— Baï! é adebъratъ veia ve zivï, domnъle, zise kabalerъlъ îmblъnzindъ-se mi skogîndъ snъ sъsninъ.

— Ba! întrerъnse Gaskonъlъ kare, lъngindъ-mï kanъlъ în drentъlъ fiъ-kъrъï întreborbitorъ, azzise totъ,

---

[1] Snъ felъ de înkъlgъminte de geremoniъ la veï bekï, kъ tokъlъ înaltъ, ne kare o nърta maï alesъ aktorii la komediъ.

[2] Osîndъ, la kare binobatъlъ se înlga sъsъ ne o nrъjinъ lъngъ kъ mъnile legate înderъtъ, de snde îlъ lъsa sъ kazъ în josъ astъ-felъ în kъtъ remъnea snъnzъratъ la o înlgime de treï saъ natrъ nivioare de la nъmîntъ.

ba! brodekinĭ, straпadъ, gismъ, sъntъ sekъtъre astea toate! Daka Salcède a borbitъ, è snъ blestematъ, mi patronъlъ sъъ ka mi dînsъlъ.

— Ox! ox! zise kabalerъlъ nepъtîndъ-se onri d'a nъ tresъri de nerъbdare, — prea kъnḑĭ în gъra mare, domnъle Gaskonъ.

— Eъ?

— Da, dъmneata.

— Kъntъ ne tonъlъ kare mĭ plaче, *Cap de Bious!* atъtъ maĭ rъъ nentrъ aчeĭ чe nъ le plaче kъntikъlъ meъ,

Kabalerъlъ fъkъ o mimkare de mъniъ.

— Linisче! zise snъ glasъ dъlче mi imperatibъ[1] totъ de o datъ, ne kare Robert Briket чerkъ în deшertъ a kъnoaсe alъ kъĭ era.

Kabalerъlъ se sili a s'alina; kъ toate aчestea n'abъ nъterea d'a se ḑine de totъ.

— Mi kъnosчĭ bine ne aчeia de karĭ borbesчĭ, domnъle? întrebъ Gaskonъlъ.

— Daka konoskъ ne Salcède?

— Da.

— Kъtъ-mĭ de nъḑinъ.

— Dar ne dъчele de Guise?

— Nichĭ ne elъ.

— Dar ne dъчele d'Alençon?

— Asemenea.

— Sчiĭ kъ domnъlъ de Salcède é snъ omъ bravъ.

— Atъtъ maĭ bine; ba mъri ka snъ bravъ atъnчĭ.

[1] Porъnчitorъ.

— Ши къ домнълъ de Guise, къндъ ардъ вrea съ konsuire, o faче елъînsъ-шї.

— *Cap de Bious*! че мї пасъ mie?

— Ши къ домнълъ дъче d'Anjou, altъ datъ domnълъ d'Alençon, a пъсъ d'aъ omorîtъ саъ a lъсатъ съ se omoare пе чine s'a interesatъ de елъ — la Mole Coconas, — Bussy, ши чеї алцї?

— Пъцinъ îmї пасъ.

— Че felъ! пъцinъ îцї пасъ?

— Mayneville! Mayneville! mъrmъrъ aчela-шї glasъ.

— Fъrъ îndoialъ, пъцinъ îmї пасъ. Eъ sчiъ пъmaї вnъ lъkrъ, *sънце-de-Dъmneзeъ*! Am a faче kъ Iarisълъ astъ-zї kiarъ, în dimineaца asta, ши пentrъ aчestъ tъrbatъ de Salcéde, îmї înkidъ norцile. *Cap de Bious*! aчestъ Salcéde é вnъ miшelъ, ши пe lîngъ elъ kiarъ toцї aчeia karї aъ fъkътъ съ se înkizъ norцile în lokъ съ fiъ deskise.

— Ox! ox! eatъ вnъ Gaskonъ asпrъ, mъrmъrъ Robertъ Briket, ши aвemъ съ вedemъ fъrъ îndoialъ чева kъriosъ.

Dar aчestъ чева kъriosъ пе kare l'astenta bъrgesълъ nъ maї sosia de lokъ. Kaвalerълъ, kъrвia aчeastъ din вrmъ anostroъ i fъkъ sънцele a i se вrka în faцъ, îmї nlekъ nasълъ, tъkъ ши'шї îngiцi mънia.

— Kъndъ è чea dъпъ вrmъ, aї drentate, zise elъ, la naiba toцї aчeia чe nъ ne lasъ съ intrъmъ în Iarisъ!

— Ox! ox! zise Robertъ Briket în sine, kare nъ nerdвse din вedere niчї nвanцele de пe faца ka-

balerălăĭ, nivĭ amîndoăъ kiъmъrile karĭ fărъ fъkăte rъbdъriĭ sale; ax! ax! nare k'am sъ văzъ ună ce mi maĭ kărioză dekъtă avela ce l'astentam.

Ne kъndă elă kăŋeta astă felă, s'auzi ună săneta de tromnetъ, mi màĭ îndatъ Elbeŋianiĭ, desnikъndă toatъ mălŋimea aveia kă alebardele[1] loră ka kăm ară fi tъĭată ună mare nastetă de viokărliĭ, desnărŋirъ grănele în doăъ băkăĭ komnakte karĭ se dăserъ sъ s'alinieze de fiъ-kare narte a drămălăĭ, lăsăndă mizlokălă dewertă.

Într'avestă mizlokă, oficerălă de kare borbirъmă, mi kărăia nărea kъ era înkredinŋatъ naza norŋii, trekă kă kalălă săă, mergîndă kъndă înainte kъndă înderătă; ne ărmъ dău'ună minătă de verŋetare kare semъna maĭ măltă ka o kiъmare la lănтъ, dete ordină trăneloră sъ sune.

Veia ce se fъkă îndatъ, mi adăse o astă-felă de tъvere în toatъ mălŋimea aveia, înkătă n'ară fi krezăt'o vine-ba kă năținъ dău'atъta tărbărare mi sgomotă.

— Atănvĭ strigătorălă, kă tănika sa nlinъ de florĭ, nărtъndă ne nentălă săă o markъ kă armele Parisălăĭ, înaintă k'o xărtiъ în mъnъ, mi viti k'ună glasă ne nasă ne kare l'aă nămaĭ strigătorii.

„ Favemă kănoskătă băndălăĭ nostrъ nonoră din „Parisă mi dău'îmnrejără kъ norŋile boră fi înkise d'a„kăm nînъ la o orъ dău' ameazĭ, mi kъ nimini nă „ba nătrände în oramă înainte de aveastъ orъ, mi a„sta din boiŋa reŋelăĭ mi din nreŋegierea domnălăĭ nreboștă[2] ală Parisălăĭ "

[1] Ună felă de săliŋъ ce are la bîrfă ună feră lăngă laiă mi askăgită, înjosălă kărăia e altă feră năsă krăvimĭ ka ună semiverkă.

[2] Staroste, îngrijitoră asănra unei trebĭ, — kъnetenia Israidikŋiănii din Parisă.

Strigъtorълъ stъtъ ka sъ resъfle. Îndatъ чeї de faцъ se folosirъ de aчeastъ пaъsъ ka sъ шї mъrtъriseaskъ mirarea шi nemълцъmirea пrintr'ънъ ъetъ lъngъ, пe kare strigъtorълъ, katъ sъ i dъmъ drentate, îlъ sъsцinъ fъr'a шї înkrъnta snrъnчeana.

Ofiцerълъ fъkъ ънъ semnъ imneratibъ kъ mъna, шi îndatъ se fъkъ earъ tъчere.

Strigъtorълъ ъrmъ fъrъ tъrbъrare шi fъr'a se îndoi, ka kъm înbъцълъ l'arъ fi îmnlъtoшatъ în kontr'aчestorъ manifestъrї din karї sъferise ъna atънчї.

„Borъ fi skoшї din aчeastъ mъsъrъ aчeї чe se „borъ înfъцiша k'ънъ semnъ de rekъnosчinцъ, saъ „karї borъ fi bine шi dъnъ kъbiinцъ kiътaцї nrin skri„sorї шi mandate.

Datъ la osnelълъ nrebostъцii din Narisъ, dъnъ „ordinълъ înadinsъ alъ Maiestъцii sale, 26 oktombriъ „din anълъ graцieї 1585.

— Tromnete, sънaцї!

Tromnetele skoaserъ îndatъ sънetele lorъ regъшite.

Abia înчetъ strigъtorълъ de a borbi kъndъ, înderътълъ шirълъї Elвeцianilorъ шi alъ soldaцilorъ, mълцimea înчenъ a se miшka nrekъm ънъ шearne ale kъръia inele se înflъ шi se sъчeskъ.

— Че înseamnъ asta? se întreba чeї maї naчînїчї ънїї ne alцїї; fъrъ îndoialъ maї è вre ънъ komnlotъ.

— Ox! ox! aъ вrътъ sъ nъ ne lase sъ intrъmъ în Narisъ, de aчeia le aъ nъsъ astъ-felъ la kale, fъrъ îndoialъ, zise înчetъ konsoцilorъ seї kabalerълъ kare sъferise kъ o rъbdare neaъzitъ rebъfnirile Gaskonълъї:

avestĭ Elveţianĭ, avestŭ strigъtorŭ, aveste veriţe, aveste tromnete, sъntŭ nentrъ noĭ; ne sъfletъlŭ meŭ, mъ mъndreskŭ.

— Lokŭ! lokŭ! voĭ d'akolo, strigĕ ofiţerъlŭ kare komanda desnъrţirea. Eĭ drave! vedeţĭ bine kъ onriţĭ sъ treakъ aveia karĭ aŭ drentъlŭ de a li se deskide norţile.

— *Cap de Bious*! sviŭ ne vъlŭ kare va treve kъndŭ kiarŭ toţĭ burgesiĭ de ne nъmîntŭ s'arŭ nъne între elŭ mi barierъ, zise, dъndŭ din koate, Gaskonъlŭ kare, nrintr' aveste resnъnsъrĭ asnre, atrъsese mirarea mesterъlъĭ Robertŭ Briket.

Mi, într' adevъrŭ, fъ într'o klinъ în snaţiŭlŭ velŭ golŭ ne kare 'lŭ fъkъserъ Elveţianiĭ între vele dovъ mire de nribitorĭ.

Jъdeve vineva daka okiĭ se întoarserъ kъ iţealъ mi kъriositate asъnra vъlĭ omŭ, faborisatŭ într'astŭ nъntŭ de a intra ne kъndŭ i se zisese kъ dinadinsъlŭ a remъnea afarъ.

Dar Gaskonъlŭ nъ se nrea tъrbъrĕ de toate kъstъtъrele avelea nline de inbidiĭ; se aţezĕ kъ mъndriĭ fъkîndŭ sъ easъ toţĭ mъskiĭ trъnъlъĭ sъŭ nrin besta sa berde mi îngъstъ, în kътŭ semъna a nisve koarde întinse de o bъvea din întrъ. Nъmniĭ seĭ, ъskaţĭ mi osoviĭ, emia de treĭ volъrĭ bъne din mъnivele sale roase; kъstъtъra sa era limnede, nъrъlŭ galbenŭ mi kreţŭ, saŭ din natъrъ, saŭ din întîmnlare, kъvĭ a zevea narte din nъlbere intra mi ea în kъloarea sa. Nivioarele sale marĭ mi mlъdioase, se îmbъka în nisve glesne nerboase mi ъskate ka ale vъlĭ

kъnriorъ. Nъmaï la o singъrъ mъnъ nъrta o mъnъшъ de nele brodatъ, kare se nъrea în mirare kъ era destinatъ a anъra vea altъ nele maï asnrъ de kътъ a sa; kъ vea altъ mъnъ jъka o nъia de alъnъ.

Se zitъ znъ minътъ îmnrejъrълъ sъъ; dъn' aveia, kъuetъndъ kъ oiuerълъ de kare norbirъmъ era nersoana vea maï însemnatъ din trъna aveia, se dъse drentъ la dînsълъ.

Avesta se zitъ la elъ kътъ-ba timnъ înainte de a norbi.

Gaskonълъ, fъr' a se tърbъra kътъ de nъuinъ, fъkъ ші elъ asemenea.

— Dar uï aï nerdътъ nълъria, mi se nare?

— Da, domnъle.

— Aï nerdът'o în mълuime?

— Nъ, nriimizem o skrisoare de la amoresata mea. O vitiam, *Cap de Bious*! lîngъ gîrlъ, znъ natrarъ de legъ d'avi, kъndъ de o datъ îmï iea zîntълъ skrisoarea ші nълъria. Alergaï dъnъ skrisoare, kъ toate kъ nastърълъ de la nълъria mea era znъ singъръ diamantъ. Nъseï mъna la nълъriъ, zîntълъ o lъase ne gîrlъ ші gîrla la Narisъ! Br'znъ bietъ sъrakъ îmï ba fave soartea kъ dînsa; maï bine!

— Ші akъm remъsemï kъ kanълъ golъ?

— Nъ sъntъ nълъriï la Narisъ *Cap de Bious*! îmï boiъ kъmnъra zna maï bznъ ші i boiъ nъne znъ diamantъ îndoitъ de kътъ velъ d'întîiъ.

Oiuerълъ dete din zmerï ne nesimuite; dar kъ toate avestea, mimkarea ve o fъkъse nъ skъnъ din zederea Gaskonълъï.

— Illakъ-ŋĭ? întrebъ elŭ.

— Aĭ o kartъ? zise oficerŭlŭ.

— Fъrъ îndoialъ kъ am, dorъ, daka vreĭ, nu numaĭ una.

— Una é destulъ daka é în regulъ.

— Dar nu m'amъḑeskŭ, urmъ Gaskonulŭ deskizîndŭ okiĭ marĭ; eĭ! nu, *cap de Bious*! nu m'amъḑeskŭ; am nlъverea de a vorbi ku domnulŭ de Loignac?

— Se poate, domnule, respunse ku revealъ oficerŭlŭ, kare era înpederatŭ puḑinŭ înkъntatŭ d'aceastъ rekunoasvere.

— Ku domnulŭ de Loignac, kompatriotulŭ meŭ!

— Nu zikŭ altŭ-felŭ.

— Bъrulŭ meŭ!

— Ilrea bine, karta dumitale.

— Eat'o.

Gaskonulŭ skoase din mъnuşea sa o jumъtà de kartъ tъiatъ ku arte.

— Urmeazъ-mĭ, zise Loignac fъr'a se uĭta la kartъ, dumneata mi soţiĭ dumitale, daka aĭ pe vinepa; vomŭ adeveri biletele de trevere.

Ili se duse sъ s'aşeze lîngъ poartъ.

Gaskonulŭ ku kapulŭ golŭ urmъ.

Alţĭ vinĭ inşĭ urmarъ pe Gaskonulŭ ku kapulŭ golŭ.

Velŭ d'întîiŭ era akoneritŭ k'unŭ pentarŭ minunatŭ atъtŭ de bine lukratŭ înkъtŭ arŭ fi krezutŭ vinepa kъ eşia din mъna lui Benvenuto Cellini. Ku toate acestea, fiindŭ-kъ patronulŭ pe trupulŭ kъruia era fъ-

kstš nentarslš avela trekxse nxginš moda, aveastъ mъreginъ aginъ maï mxltš rîsxlš de kъtš mirarea.

Este adevъratš kъ nivî o altъ narte din kostxmxlš avelxia ve nxrta nentarslš nx resnxndea strelxvirii màï regale a nrosnektxlxï.

Alš doilea kare kъlka în xrmъ-ï era xrmatš de xnš lakeš mare kx nъrslš kam kъrxntš, mi, makrx mi arsš de soare kxm era, semъna kx înainte-mergъtorslš lxï don Kimotš, nrekxm feviorslš sъš nxtea treve de înainte-mergъtorslš lxï Sanko.

Velš d'alš treilea se arъtъ nxrtъndš xnš konilš în brane, xrmatš de o femeiъ kare se agъna de vingъtoarea sa de nele, ne kъndš alginî doï konii, xnxlš de natrx anî, altxlš de vinvî, se agъna de rokia femeeï.

Velš d'alš natrxlea se arъtъ skionъtъndš mi linitš d'o sabiъ lxngъ.

În vea dxnъ xrmъ, sure înkiderea mersxlxï, xnš jxne kx o figxrъ frxmoasъ înaintъ ne xnš kalš negrx, nxlberosš, dar de o rasъ bxnъ.

Avesta, ne lîngъ veï alginî, avea xnš aerš de regne.

Fiindš nevoitš a îmbla destxlš de învetš ka sъ nx întreakъ ne soginî seï, noate fiindš mi mxlgxmitš în sine de a nx îmbla nrea alъtxre kx dînmiï, avestš jxne stъtx xnš minxtš la marginea gardxlxï formatš de nonorš.

Într'avelš minxtš se simgi trasš de teaka sabieï sale, mi se nlekъ înderъtš.

Avelš ve trъgea lxarea sa a minte nrintr'astъ atingere era xnš jxne kx nъrslš negrx, kx okixlš

skinteitorŭ, mikŭ, sŭbţire, graţiosŭ, ші кŭ mъnile îmъnŭшate.

— Че doresчĭ, domnŭle? întrebъ kaвalerŭlŭ nostrŭ.

— Domnŭle, o graţiъ.

— Borbesче, dar вorbesче iвte, te rogŭ: вezĭ kъ m'asteantъ.

— Am trebвinţъ neapъratъ, înţeleţĭ? — Din narte-ţĭ estĭ singвrŭ, ші aĭ trebвinţъ de вnŭ naţiŭ kare sъ fakъ onoare frвmosŭlвĭ dвmitale aerŭ.

— Eĭ bine?

— Eĭ bine, fъ-mъ sъ intrв, вoiŭ fi naţiŭlŭ dвmitale.

— Mŭlţвmeskŭ, zise kaвalerŭlŭ; dar nŭ вoiŭ sъ fiŭ serвitŭ de nimiнĭ.

— Niчĭ kiarŭ de mine? întrebъ jвnele k'вnŭ вrîsŭ atъtŭ de straniŭ în kъtŭ kaвalerŭlŭ simţi kъ se tonia nlikŭlŭ de giaţъ în kare чerkase a'шĭ înkide inima.

— Boiam sъ zikŭ kъ nŭ nвteam fi serвitŭ.

— Da, sчiŭ kъ nŭ estĭ aввtŭ, domnŭle Ernauton de Carmainges, zise naţiŭlŭ чelŭ jвne.

Kaвalerŭlŭ tresъri; dar, fъr'a lвa a minte l'aчeastъ tresъrire, konilŭlŭ вrmъ:

— Aша sъ nŭ maĭ вorbimŭ de nlъţĭ, ші, daka mĭ вeĭ faче че ţĭ чerŭ, dвmneata вeĭ fi, din kontra, nlътitŭ, ші înkъ de o sŭtъ de orĭ maĭ mŭltŭ de kътŭ serвiţiele чe mĭ aĭ faче; lasъ-mъ dar sъ te serвeskŭ, te rogŭ, nвnîndŭ-ţĭ în minte kъ aчelŭ чe te roagъ altъ datъ a ordonatŭ.

Jвnele i strînse mъna, чeia чe era foarte fa-

miliarѣ пentr'ънѣ паџiѣ; апої întorkîndѣ-se kътre grъпа kавalerilorѣ пе kърї îї kъпoasчemѣ akъm:

— Trekѣ eѣ, zise elѣ, чe é maї de kъпeteniъ; dъmneata, Mayneville, чearkъ de a faче asemenea urin orї чe mizlokѣ ва fi.

— Nѣ é destълѣ sъ trevї dъmneata, resпънse џintilomълѣ; katъ sъ te вazъ.

— Ox! fiї în bъnъ паче, din minътълѣ kъndѣ boiѣ treче noarta asta, mъ ва bedea.

— Nѣ вїta semnълѣ konвenitѣ.

— Doвъ deџite пе gъrъ, nѣ è aша?

— Da, akъm Dъmnezeѣ sъ te ajъte.

— Eї bine, zise чelѣ kѣ kalълѣ negrѣ, — domniшorъle паџe, пe otърîmѣ?

— Eatъ-mъ, domnъle, resпънse jънele, шi sъri вшorѣ пe шaвka kalълъї la sпatele komпanionълъї sъѣ kare se dъse sъ se îmпreъne kѣ чeї alџї чinчї alemї чe se okъпa kѣ înfъџiшatълѣ kartelorѣ шi kѣ doвedirea drentърilorѣ lorѣ.

— *Bintre de чerboaikѣ*! zise Robert Briket kare îї вrmase kѣ okiї, — eatъ o sosire întreagъ de Gaskonї, sъ fiѣ alѣ drakълъї!

III.

Revista.

Aveștĭ esaminĭ prin kare era sъ treakъ veĭ mease pribileţiaţĭ ve îĭ bъzъrъmĭ emindĭ din rîndălĭ ponorălăĭ snre a se anronia de noartъ, nъ era nivĭ prea lungĭ, nivĭ prea înkърkatĭ.

Era borba de trasĭ o jъmъtà de kartъ din nosънarĭ mi a o înfъţiша ofiţerălăĭ, kare o пъnea alъtъre k'o altъ jъmъtate, mi daka, anronimdъ-o, amîndoъ jъmъtъţile se îmbъka mi fъvea unĭ întregĭ, drentърile nъrtъtorălăĭ karteĭ era rekъnoskъte.

Gaskonălĭ kъ kanălĭ golĭ s'anroniase velĭ d'întîiĭ. Prin ърmare revista învenъ de la dînsălĭ.

— Nъmele dъmitale? întrebă ofiţerălĭ.

— Nъmele meĭ, domnăle ofiţerĭ? è skrisĭ pe astъ kartъ pe kare veĭ maĭ vedea mi altĭ veva.

— Fiъ! sиɜne-ɰĭ nɜmele! reneti ofiɰerɜlŭ kɜ nerъbdare; nɜ ɰĭ sviĭ nɜmele?

— Kɜm sъ nɜ 'lŭ svišŭ, *Cap de Bious!* ɯi daka îlŭ ɜĭtam nɜteaĭ sъ mi 'lŭ sиɜĭ, fiindŭ-kъ sɜntemŭ komnatrioɰĭ ɯi kiarŭ ɜerĭ bɜnĭ.

— Nɜmele dɜmitale! o miĭъ de dravĭ! krezĭ kъ am mɜltŭ timnŭ de nerdɜtŭ în rekɜnoasveri?

— Ilrea bine. Mъ nɜmeskŭ Perducas de Pinco rnay.

— Perducas de Pincornay? zise domnɜlŭ de Loignac, kъrɜia i ɜomŭ da d'avi înainte nɜmele kɜ kare l'a salɜtatŭ komnatriotɜlŭ sъŭ. Dɜnъ aveia arɜnkъndɜ-ɯĭ okiĭ ne kartъ.

Perducas de Pincornay, 26 oktombriŭ 1585, l'ameazĭ nɜntŭ.

— Iloarta Sant-Anton, adъxɰi Gaskonɜlŭ, lɜnɰindɜ-ɯĭ deɰitɜlŭ velŭ negrɜ ɯi ɜskatŭ ne kartъ.

— Ilrea bine! în regɜlъ; intrъ, zise domnɜlŭ de Loignac, ka sъ taie orĭ ve dialogŭ arŭ ɜrma între dînsɜlŭ ɯi komnatriotɜlŭ sъŭ. Rîndɜlŭ dɜmitale, zise elŭ velɜĭ d'alŭ doilea.

Omɜlŭ kɜ nentarɜlŭ s'anronițъ.

— Karta dɜmitale? întrebъ Loignac.

— Ve felŭ! domnɜle de Loignac, strigъ avesta, nɜ rekɜnosvĭ ne fiĭɜlŭ ɜnɜia dintre amiviĭ dɜmitale din konilъriъ ne kare 'l aĭ sъltatŭ de dozъ-zevĭ de orĭ ne ɰenɜkiĭ dɜmitale?

— Nɜ.

— Pertinax de Montcrabeau, zise jɜnele kɜ mirare; nɜ mъ rekɜnosvĭ?

— Kъndъ sънt în serviцiъ, nъ rekъnoskъ ne nimiнĭ, domnъle. Karta dъmitale?

Jъnele kъ nentarъlъ întinse karta sa.

— Pertinax de Montcrabeau, 28 oktombriъ, la ameazĭ nъntъ, noarta Sant-Anton. Trevĭ.

Jъnele trekъ, ши, nъцinъ kam ameцitъ de nriimire, se dъse lîngъ Perducas, kare astenta deskiderea norцiĭ.

Alъ treilea Gaskonъ s'anronieĭ; avesta era Gaskonъlъ kъ femeia ши konii.

— Karta dъmitale? întrebĭ Loignac.

Мъna sa sънъsъ se vîrî îndatъ într'ънъ sъkleцъ de nele de kanrъ ne kare 'lъ nъrta în nartea dreantъ.

Dar în-dewertъ: kъvĭ îmnedikatъ fiindъ de konilъlъ ne kare 'lъ цinea în braце, nъ dete neste хъrtia че i se черea.

— Че drakъ favĭ kъ avestъ konilъ, domnъle? вezĭ bine kъ te înkъrkъ.

— E fiĭlъ meъ, domnъle de Loignac.

— Eĭ bine! nъne ne fiĭlъ-tъъ josъ.

Gaskonъlъ se sънъse; konilъlъ înчenъ sъ ърle.

— Aша dar estĭ însъratъ? întrebĭ Loignac.

— Da, domnъle oцerъ.

— La doъъ-zevĭ de anĭ?

— Se însoarъ de tinerĭ la noĭ, svii bine, domnъle de Loignac, dъmneata kare te aĭ însъratъ de ontъ-snre-zeve.

— Bine! zise Loignac, maĭ eatъ ши alтъ kare mъ kъnoasve.

*

Femeia s'anroniase atunĭ, mi koniiĭ atărnaţĭ de rokia sa o ormaserъ.

— Uli de ce sъ nu fiъ însuratŭ? întrebĕ ea îndrentъndu-se mi denărtъndŭ de ne fruntea sa arsъ de soare părălŭ sъŭ celŭ negru ne kare nălberea de ne drumŭ întinărise orma sa; nu kum-ba a trekutŭ moda de însuratŭ la Parisŭ? Da, domnule, è însuratŭ, mi maĭ eatъ înkъ doĭ koniĭ karĭ îlŭ numeskŭ părinte alŭ lorŭ.

— Da, însъ karĭ suntŭ numaĭ koniiĭ nebesteĭ mele, domnule de Loignac, ka mi bъeţandrălŭ avesta kare stъ la snate; înainteazъ, Militor, mi salŭtъ ne domnălŭ de Loignac, komnatriotălŭ nostru.

Unŭ bъiatŭ de mease nînъ la meante-sure-zeve anĭ, ţeapănŭ, aţerŭ mi semănăndŭ a unŭ moĭmŭ după okilŭ sŭŭ rotundŭ mi nasălŭ sŭŭ înkărligatŭ, s'anroniĕ, ku amîndoъ mănile nuse în brălŭ sŭŭ de nele de bibolŭ; nărta o kasakъ bunъ de lănъ îmnletitъ, nantaloni skurţĭ de nele de kănrioarъ ne niĉioarele sale măskăloase, mi o măstaţъ mikъ i umbria băza totŭ de o datъ nerăsuinatъ mi simţăalъ.

— E Militor, fiĭălŭ meŭ bitregŭ, domnule de Loignac, întîiălŭ năskutŭ alŭ nebesteĭ mele, kare é o Kabantradъ, konsănţeanъ a familieĭ de Loignac, Militor de Kabantrada, serbălŭ dumitale. Ĉi salutъ, Militor.

Dun'aveia nlekănduse kătre koniluŭ kare se sbărkolia ne josŭ strigăndŭ:

— Tavĭ, Scipion, tavĭ, mikule, adăuţi elŭ kăutăndŭ totŭ într'unŭ timnŭ karta sa în toate nosunarele sale.

Într'avelă timnă, Militor, ka sъ se snnăiъ la inbitarea tatъlъĭ sъă, se nleka ashoră mi fъr'a skoate mъnile din brъă.

— Hentrs Dsmnezeă, domnsle, dъ-mĭ karta! strigъ Loignac ks nerъbdare.

— Bino avi de mĭ ajstъ, Lardilo, zise nebesteĭ sale Gaskonslă romindă.

Lardila desfъks sna dspъ alta amîndoxъ mъnile agъnate de rokia sa, mi kxstъ singsrъ ea în sъksleqslă mi în nossnarele bъrbatъlъĭ sъă.

— Bine! zise ea, katъ sъ'lă fi nerdstă.

— Atsnvĭ, nsiă sъ b'aresteze, zise Loignac. Gaskonslă îngъlbeni.

— Mъ nsmeskă Esstată de Miradoux, zise elă, mi mъ boiă rekomanda de domnslă de Sainte-Maline, konsъnqeanslă meă.

— A! estĭ konsъnqeană ală domnslъĭ de Sainte-Maline, zise Loignac nqină maĭ îmblъnzită. E adebъrată kъ, daka 'i askslta vinева, sntă konsъnqenĭ ks toatъ lsmea! eĭ bine, maĭ kastъ, mi maĭ bîrtosă kastъ ks folosă.

— Bezĭ, Lardilo, bezĭ în qoalele koniiloră teĭ, zise Esstată, tremsrndă de nekasă mi de neastîmpъră.

Lardila înqenskiă înaintea sneĭ legъtsre de rsfe modeste, ne karĭ le skotovi msrmsrndă.

Jsnele Scipion srma a se regswi qipndă; é adebъrată kъ fraqiĭ seĭ de msmъ, bъzîndă kъ ns se oksna niminĭ de dînwiĭ, îmĭ netrevea îmulîndă-ĭ gsra ks nisină.

Militor ns se miwka; ară fi zisă vinева kъ ti-

kълошiele вiеџеї de familiъ treчea пe d'asвпra шi пe dedesвbtвlъ astвї bъiatъ mare fър'a 'l atinџe.

— Eї! zise de o datъ domnвlъ Loignac; чe вzъ kolo josъ, пe тънika astвї пътъръ, într'вnъ nlikъ de пele?

— Aша, aї dreптate! strigъ Eвstatъ triвmfъndъ; asta è o ideiъ a Lardineї, mї adвkъ a minte akвm; ea a kввtъ aчeastъ kartъ пe Militor.

— Ka sъ dвkъ чeва, zise în bътaiъ de jokъ Loignac. Бre! чe boъ! kare nв'шї џine niчї braџele atърnate, temîndв-se sь nв шї пoarte braџele.

Бвzele lвї Militor se înвineџirъ de nekasъ, пe kъndъ faџa sa se тъrmвria de roшв пe nasъ, пe bъrbiъ ші пe snгънчene.

— Boвlъ n'are niчoare, morтъi elъ kв okiї reї, are labe ka вniї oameпї de kвnosчinџa mea.

— Тъчere! zise Eвstatъ; вezї bine, Militor, kъ domnвlъ de Loignac пe faчe onoare a glвmi kв noї.

— Nв, пre leџea mea! nв glвmeskъ, resпвnse Loignac, шi boiъ din kontra ka astъ sekътвrъ mare sъ mї iea borbele dвпъ kвm le zikъ. Daka era fiївlъ meъ вitregъ, îlъ fъчeam sъ dвkъ твтъ, frate, пaketъ, шi тъ вrkam шi eъ пe d'asвпra tвtвlorъ, de se nlътia de mine пвmaї kъndъ i maї lвnџiam вrekile ka sъ i arътъ kъ шi elъ é вnъ asinъ.

Militor îшї nerdв totъ kвmпътвlъ, Eвstatъ se arътъ în neastîmпъръ; dar sвb aчelъ neastîmпъръ пътвndea nв sviъ чe bвkвrіъ пentrв вmilirea чe se fъkвse fiївlвї sъ вitregъ.

Sardila, ka sъ taie orĭ че gresтate ши sъ skaне не întîĭsлš sъš nъskъtš de bъtъile de jokš ale lъĭ Loignac, dete ofiŋersлsĭ karta, skoasъ din nlikъlš sъš de nele.

Domnъlš de Loignac o lъš ши o чiti.

— Eъstatš de Miradoux, 28 Oktombriš, la meazъ-zi nъntš, noarta Sant-Anton.

— Dъчeŋi-vъ dar, ши vedeŋĭ sъ nъ зitaŋĭ вre зnъlš din koniiĭ vostri, frъmoшĭ saš зrîŋĭ.

Eъstatš de Miradoux relъš не jъnele Scipion în braŋe, Lardila îшĭ nrinse earъ чingъtoarea, amîndoĭ koniiĭ anъkarъ din noš rokia mъmeĭ lorš, ши astъ чiorkinъ de familiъ, зrmatъ de tъkъtъlš Militor, se dъse a se ameza не lîng'aчeia че astenta dъnъ чerчetarea че li se fъkъse.

— La drakъ! mъrmъrš Loignac între dinŋĭ, зitъndъse la Eъstatš Miradoux ши la aĭ seĭ kъm îшĭ fъчea miшkъrile, aĭ drakъlsĭ soldaŋĭ ва maĭ aвea ши domnъlš d'Epernon.

Dъn'aчeia întorkîndъ-se:

— Aideŋĭ, dъmneata akъm! zise elš.

Aчeste kъвinte fъrъ îndrentate чelsĭ d'alš natrъlea чerъtorš.

Aчesta era singъrš ши foarte ŋeanъnš, îmnreъnъndš deŋitъlš чelš mare ши чelš mizloчiš ka sъ dea bobîrnaчe xaineĭ sale чenъшie ши s'o mъtъre de nъlbere; mъstaŋa sa, kare semъna fъkъtъ de nъrš de nisikъ, okiĭ seĭ вerzĭ ши skinteitorĭ, snrъnчenele sale a kъrora arkade forma зnš semiчerkš skosš d'asknra a doĭ grъmazĭ resъriŋĭ, bъzele sale sъbŋirĭ în-fi-

ne întinъria ne fisionomia sa avelъ kinъ de neînkredere mi reserbъ skъmnъ dъnъ kare se rekъnoasve omъlъ kare askъnde totъ ama de bine fъndъlъ nъnjeĭ sale ka mi fъndъlъ inimeĭ.

— Calabre, 26 oktombriъ, meazъ-zi nъntъ, noarta Sant-Anton. Bine, dъ-te! zise Loignac.

— Borъ fi keltъelĭ de drъmъ otъrîte nentrъ kъlъtoriъ, nresъnъiъ, obserbъ învetъ Gaskonъlъ.

— Nъ sънt bistierъ, domnъle, zise kъ revealъ Loignac, abia sънt nъmaĭ nortar.

Calabre trekъ.

Dъnъ Calabre benia ънъ kabalerъ jъne mi blondъ, kare, trъgîndъ-mĭ karta, lъsъ sъ i kazъ din nosъnarъ ънъ kalъ mi maĭ mъlnĭ taronĭ.

Elъ deklarъ kъ se nъmesve Saint-Capautel, mi deklararea fiindъ adeberitъ de karta sa ve se allъ în regъlъ, ъrmъ lъĭ Calabre.

Remъnea alъ measelea kare, dъnъ ordinъlъ înadinsъ alъ panislъĭ imnrobisatъ, se detese de ne kalъ mi kare înfъnjimъ domnъlъĭ de Loignac o kartъ ne kare se vitia:

„Ernauton de Carmainges, 26 oktombriъ meazъ-zi nъntъ, noarta Sant-Anton.

Ne kъndъ vitia domnъlъ de Loignac, panislъ, dъndъ-se mi elъ josъ, se okъna kъ a mĭ askъnde kanъlъ legъndъ zъbъlsna kare era nrea bine nъsъ a kalъlъĭ falsъlъĭ sъъ domnъ.

— Panislъ é alъ dъmitale, domnъle? întrebъ Loignac ne Ernauton arъtъndъ-ĭ kъ denitlъ ne jъne.

— Bezĭ, domnъle kanitanъ, zise Ernauton kare

nъ воіа nічĭ sъ minџъ saъ sъ trъdea, вezĭ kъ mĭ înfrъnъ kalвlъ.

— Treчeџĭ, zise Loignac чerчetъndъ kъ lвare aminte ne domnвlъ de Carmainges a kъrвia figвrъ mi tвrnвrъ nъrea kъ i вenia maĭ bine la sokotealъ de kъtъ ale tвtвlorъ чelorъ alџĭ.

— Eatъ вnвlъ maĭ de sвferitъ, чelъ nвџinъ, mвrmвrĕ elъ.

Ernauton înkъlikĕ earъ; naџiвlъ, fъr' afektare, dar kъ înчetiniъ, se dвsese înainte mi se afla mestekatъ în grвna чelorъ maĭ d'înainte trekвџĭ.

— Deskideџĭ noarta, zise Loignac, mi lъsaџĭ aчeste mease nersoane sъ treakъ dinnreвnъ kъ oameniĭ lorъ.

— Aĭ, kвrîndъ, domnвlъ meъ, zise naџiвlъ, înkalikъ, mi sъ nlekътъ.

Ernauton se sвnвse înk'odatъ înrîвririĭ чe lвa aчea fiinџъ bizarъ asвnrъ-ĭ, mi noarta fiindъ deskisъ, îmĭ îmboldi kalвlъ mi se înfвndĕ, kъlъвsitъ de arътъrile naџiвlъĭ, nînъ în inima sвbвrbiвlвĭ Sant-Anton.

Loignac nвse sъ înkizъ noarta dвnъ чeĭ mease alemĭ, kъ чea maĭ mare nemвlџвmire a mвlџimiĭ kare, dвnъ чe s'a îmnlinitъ formalitatea, kredea kъ era sъ treakъ mi ea, mi kare, вzîndъ-mĭ astentarea înчelatъ, mъrtвrisi kъ sgomotъ kъ nъ afla kъ kale aчeasta.

Mesterвlъ Miton, kare, dвn'o alergътвrъ neînfrъnatъ neste kъmnвrĭ, îmĭ relвase kвraџiвlъ nвџinъ kъte nвџinъ, mi kare, totъ kъвtъndъ sъ вazъ daka nъ era вr'вnъ nerikвlъ, вenise nînъ în чele din вrmъ earъ la

lokălă de ănde ălekase, mesterălă Miton ferkă kăteva ălăngerĭ asănra felălăĭ arbitrariă kă kare soldăgimea ongria komănikările.

Kămărălă Friard kare reăngise a mĭ reafla nevasta, mi kare protektată de dînsa, părea kă nă se maĭ temea de nimikă, kămărălă Friard sănnea asgăsteĭ sale jămărăgĭ nostăgile zileĭ, înavăgite kă komentarie de felălă săă.

În fele din ărmă kavalerĭĭ dintre karĭ ănălă făsese nămită Mayneville de naţiălă felă mikă, sta la konsiliă ka să sfiă daka nă trebăia să se înbîrteaskă împrejărălă zidălăĭ de împrejmăire, snerăndă kă destălă temeiă a afla ăr'o snărtără ka să intre n'akolo în Parisă făr'a fi nevoiţĭ a se înfăgiша maĭ măltă la poarta Sant-Anton saă la alta.

Robertă Briket, ka filosofă fe analisă, mi ka învăgată kare skoate kăintesinga, Robert Briket, ziserămă, ăzăs kă totă avesă desnodămîntă ală sfeneĭ ne kare o arătarămă era să se fakă lîngă poartă, mi kă konvorbirile nartikălare ale kavaleriloră, ale băргesiloră mi ale găraniloră nă'lă maĭ folosia nimikă.

S'anronieă dar kătă maĭ măltă nătă de mika kăsăgă kare serbia de loje portarălăĭ, mi kare era lăminată de doză ferestre, ăna fe se deskidea d'asănra Parisălăĭ, alta d'asănra kamnanieĭ.

Abia se amezase l'avestă lokă noă kăndă ănă omă, alergăndă din întrălă Parisălăĭ în felă maĭ mare galonă ală kalălăĭ săă, deskălikă, mi, intrăndă în loje, se arătă la fereastră.

— A! a! zise Loignac.

— Eaţъ-mъ, domnъle de Loignac, zise omъlъ aʏela.

— Bine, de ъnde ъnde bĭi?

— De la noarta Sant-Victor.

— Lista dъmitale?

— ʏinʏĭ.

— Kartele?

— Eaţъ-le.

Loignac lъĭ kartele, le adevъri, ɯi skrise ne o nlakъ de neatrъ kare nъrea a fi fъkъtъ în adinsъ nentrъ aʏeasta, ʏifra 5.

Trimisъlъ nlekъ.

Nъ trekъrъ ʏinʏĭ minъte kъndъ maĭ benirъ înkъ alʇĭ doĭ trimiɯĭ,

Loignac îĭ întrebъ ne kъte ъnъlъ, ɯi totъ nrin ferestrъiъ.

Ъnъlъ benia de la noarta Bъrdela, ɯi adъʏea ʏifra 4.

Altъlъ de la noarta Temnlъlъĭ, ɯi anъnʇa ʏifra 6.

Loignac skrise kъ îngrijire aʏeste ʏifre ne nlaka sa de neatrъ.

Aʏeĭ trimiɯĭ se fъkъrъ nevъzʇĭ ka ʏeĭ d'întîiĭ ɯi dъnъ dînɯiĭ benirъ îndatъ alʇĭ natrъ:

Întîiъlъ, de la noarta Sant-Dionisiĭ, kъ ʏifra 5.

Alĭ doilea, de la noarta Sant-Iakobĭ, kъ ʏifra 3.

Alĭ treilea, de la noarta Sant-Onoratĭ, kъ ʏifra 8.

Alĭ natrъlea, de la noarta Montmartre, kъ ʏifra 4.

Celŭ din urmă veni mai elŭ, sosindŭ de la noarta Bussy, mai adăugîndŭ cifra 4.

Atunci Loignac alineă că lăsare a minte, mai josŭ de totŭ, locurile mai cifrele următoare:

Poarta Sant-Victor. . . .	5
Poarta Bărdela.	4
Poarta Temnicerĭ. . . .	6
Poarta Sant-Dionisiŭ. . . .	5
Poarta Sant-Iakobŭ. . . .	3
Poarta Sant-Onoratŭ. . . .	8
Poarta Montmartre. . . .	4
Poarta Bussy.	4
În fine Poarta Sant-Anton. .	6
Totalŭ, patru-zeci mai cinci,	No. 45

— Bine.

— Acum, strigă Loignac în gura mare, deschideți porțile, mai intre cine va voi.

Porțile fură deschise.

Într'o clipă, katîrĭ, femeie, copiĭ, karete, pătălugi în Parisŭ, că risicaă d'a se sfărâma în strădurea celorŭ doi stîlpi aĭ podurilor redicătorĭ.

Într'adins patrarŭ de ori se strecurâ, printr'acea arteră largă ce se numia strada Sant-Anton, toată grămada galerilor poruncarŭ care, de că dimineață, sta împrejurulŭ acestui zăgasŭ momentaneŭ.

Sgomotele se depărtară puținŭ câte puținŭ.

D. de Loignac închipuiă galerilŭ că oamenii seĭ. Robert Briquet, remasŭ mai în urmă, dupe ce făcuse celŭ d'întîiŭ, trecu flegmatikŭ peste lanțulŭ podurilor zicîndŭ:

— Toцĭ aчeĭ oameнĭ вoia съ вazъ чeва, ш i n'aъ въzвtъ nimikъ, niчĭ kiarъ în afaчerile lorъ; eъ, nв вoiam съ въzъ nimikъ, ш i nвmaĭ eъ am въzвtъ чeва. Asta ne îndeamnъ, съ вrmъmъ; dar la чe съ maĭ вrmъmъ? le sчiъ, o doamne! nrea destвlъ. Чe folosъ aвea-вoiъ oare въzîndъ kъ sfъшiъ ne domnвlъ Salcéde în natrв bвkъцĭ? Nв, nre leцea mea! Пe lîng' aчeasta m'am lъsatъ de nolitikъ.

Aideцĭ съ nrînzimъ; soarele era съ fiъ la amîazĭ daka era soare; é timnъ.

Zise, ш i intrъ în Пarisъ kв sвrîsвlъ sъъ чelъ linъ ш i rъвtъчiosъ.

IV.

Lojea dela Grevâ a M. S. regelui Enricu III.

Dak'amŭ ѕrma akѕm nînъ la niaŋa Greвeĭ, ѕnde se mъrŋinesче astъ kale nonѕloasъ a kartierѕlѕĭ Sant-Anton, amŭ reafla în mѕlŋime mѕlte kѕnosчinŋe d'ale noastre; dar ne kъndŭ toŋĭ aчestĭ чitadinĭ[1] maĭ nѕŋinŭ înŋelenŋĭ de kъtŭ Robertŭ Briket, se dѕkŭ loвiŋĭ kѕ kotѕlŭ, îmninшĭ, striвiŋĭ, ѕniĭ dѕnъ alŋiĭ, nrealeŋemŭ, mѕlŋѕmindŭ nriвileŋiѕlѕĭ че ne dъ arinele noastre de istorikŭ, a ne stremѕta kiarŭ ne niaŋa aчeia, ші dѕnъ че вomŭ îmbrъŋiша kѕ okiĭ totŭ snektakѕlѕlŭ, a ne întoarче snre trekѕtŭ nentr'ѕnŭ minѕtŭ, ka sъ чerчetъmŭ a fѕndŭ kaвsa dѕnъ че вomŭ nriвi efektѕlŭ.

Noate ziче чine-ва kъ mesterѕlŭ Friard aвea

[1] Orъшenĭ.

kввîntъ sъ вrче nînъ la o sвtь de miĭ oamenĭ velъ nвцinъ nвmъrвlъ nribitorilorъ karĭ era sъ se grъmъdeaskъ în niaца Greвeĭ mi îmnrejвrъ ka sъ se bвkвre de snektakвlвlъ ve se nregъtia akolo. Totъ Narisвlъ îmĭ detese întîlnirea la Hôtel-de-Ville, mi Narisвlъ nв skanъ nivĭ o serbare, mi é o serbare, mi înkъ o serbare estraordinariь, moartea вnвĭ omъ, kъndъ a svivtъ sъ redive atъtea natime, kъndъ вnii îlъ blestemъ mi alцii îlъ laвdъ, ne kъndъ velъ maĭ mare nвmerъ îlъ nlъnце.

Nribitorвlъ kare nвtea sъ easъ în niaцъ saъ nrin keъ, lîngъ kъrvivma Imaцinii Nostra-Dameĭ, saъ kiarъ ne noarta nieцeĭ Beaudoyer, вedea maĭ întîiъ, în mizlokвlъ Greвeĭ, ne arkaцii lokotenentвlвĭ de rokiъ skвrtъ, Tanchon, mi вnъ bвnъ nвmъrъ de Elвeцianĭ mi de veliцi* îmnresвrъndъ вnъ nъlkвleцъ înaltъ de natrв nivioare anroane.

Avestъ nalkъ, atъtъ de josъ înkъtъ era вzвtъ de veĭ ve îlъ îmnresвra, saъ de veĭ ve авea ferivirea d'a авea lokъ la вr'o fereastrъ, astenta ne nъцitвlъ ne kare îlъ înxъцaserъ kъlвgъrii de dimineaцъ, mi ne kare, dвnъ enerцika snвsъ a nonorвlвĭ, kaiĭ seĭ îlъ astenta snre a 'lъ fave sъ întrenrinzъ kъlъtoria vea mare.

Într' adevъrъ, sвb streamina veleĭ d'întîiъ kase dвnъ strada Mouton, în niaцъ, natrв kaĭ цenenĭ din Nermъ, kв nъrвlъ albъ, kв nivioarele nъroase, bъtea nавimentвlъ kв nerъbdare mi se mвmka вnii ne alцii nenkezîndъ, de se sneria femeiele karĭ mĭ aleseserъ

* Chevaux-legers, latin: velites.

lokвlъ avela de bвnъ вoia lorъ, saъ karî fвseserъ îmbrъnvite în nartea aveia de kъtre nвtere.

Avestî kaî era noatinî; abia kъte o datъ, din întîmnlare, nвrtaserъ în kъmniele erboase ale ųereî lorъ, ne lata lorъ sninare konilвlъ velъ bвkъlatъ alъ вre вnвî ųъranъ kare întъrziase la întoarverea de la kъmnъ, kъndъ anвne soarele.

Dar dвnъ nalkвlъ golъ, dвnъ kaiî ve nenkezia, veia ve atrъųea maî kв stъrвinųъ okiî mвlųimiî, era fereastra vea de kъneteniъ de la Hôtel-de-Ville, îmbrъkatъ kв katifea romiъ mi avriъ, mi în balkonвlъ kъriîa atъrna вnъ tanetъ de katifea, nвrtъndъ marka regalъ.

Într' adevъrъ avеastъ fereastrъ era lojea reųelвî.

O orъ mi jвmътate bътea la Sant-Ion în Greва, kъndъ avea fereastrъ, ve semъna kв nerвasвlъ вnвî tabloъ, se îmnlв de nersonaųe karî venia a nosa în kadrвlъ lorъ.

Maî întîiъ fв reųele Enrikъ III, galbenъ la faų, mâi kelъ, de mi în enoka aveia era nвmaî de вr'o treî-zevî mi treî saъ treî-zevî mi natrв de anî; kв okiвlъ înfвndatъ în orbita sa rвųiniъ, mi gвra înfioratъ de sgîrvirî nerвoase.

Intrъ tъkвtъ, kв okiвlъ aųintatъ, mъreųъ dar mовъitorъ, straniъ în ųinerea trвnвlвî sъъ, nrekвm mi în mersвlъ sъъ, maî mвltъ вmbrъ dekъtъ biъ, maî mвltъ fantasmъ de kъtъ reųe; misterъ de neînųelesъ totъ d'avna mi totъ d'avna neînųelesъ nentrв sвnвmiî seî, karî, vъzîndв-'lъ venindъ, nв svia nivî o datъ daka se kъdea sъ striųe: sъ trъiaskъ reųele! saъ sъ se roaųe nentrв svfletвlъ sъъ.

Enrikŭ era înbestitŭ kŭ o xaiñъ neagrъ semъnatъ kŭ negrŭ; n'abea niчĭ ordinŭ niчĭ netre skŭmne, ŭnŭ singŭrŭ diamantŭ lŭчia la tokŭleŋŭlŭ sъŭ, kare serbia de agrafŭ la treĭ nene skŭrte ші frisate. Цinea în mъna stъngъ ŭnŭ kъŋelŭ negrŭ ne kare kŭmnatъ-sa, Maria Stŭard, i 'lŭ trimisese din înkisoarea sa, ші ne snatele sъŭ soiosŭ strelŭчia deŋitele lŭĭ sŭbŋirĭ ші albe ka nisчe deŋite de alabastrŭ.

Dŭnъ dînsŭlŭ benia Katerina de Medicis, ne kare aniĭ înчenea a o înkoboi, kъчĭ reŋina mŭmъ nŭtea s'aibъ în enoka aчeia шeaĭ-zeчĭ ші шease nînъ la шeaĭ-zeчĭ ші шeaute de anĭ, dar îшĭ цinea kanŭlŭ înkъ ŋeanъnŭ ші drentŭ, asbîrlia sŭb snrъnчeana sa înkrŭntatъ din înbъŋŭ o kъŭtъtŭrъ askŭŋitъ, ші, kŭ toatъ kъŭtъtŭra aчeia, era totŭ d'aŭna matъ ші reчe ka o statŭъ de чearъ sŭb nortŭlŭ sъŭ de doliŭ fъrъ înчetare.

Totŭ ne aчeia-шĭ liniъ se arъta figŭra melankolikъ ші dŭlчe a reŋineĭ Lŭisa de Lorana, femeia lŭĭ Enrikŭ III, soŋiъ neînsemnъtoare în arъtare, dar kredinчioasъ în realitate, de biaŋa sa sgomotoasъ ші neferiчitъ.

Reŋina Katerina de Medicis merŋea la ŭnŭ trismfŭ.

Reŋina Lŭisa sta faŋъ la ŭnŭ sŭnliчiŭ.

Reŋele Enrikŭ trakta aчi o afaчere.

Întreitъ nŭanŋъ kare se чitia ne frŭntea чea mъndrъ a чeleĭ d'întîiŭ, ne frŭntea resignatъ a aчeleĭ d'alŭ doilea, ші ne frŭntea noroasъ ші skîrbitъ a чelŭĭ d'alŭ treilea.

Dвпъ пerѕonaџele чele ѕtrelвчite пe karї le admira пonorвlъ, atъtъ de пalide ші atъtъ de mвte, вenia doї jвnї frвmoшї: вnвlъ abia de doвъ-zeчї de anї, altвlъ de doвъ-zeчї ші чinчї чelъ mвltъ.

Eї se џinea de braџъ, kв toatъ etiketa kare nв eartъ înaintea reџelвї, — ka în biserikъ înaintea lвї Dвmnezeъ, — ka oameniї sъ se arate kъ se џinъ de чeва.

Eї sвrîdea.

Чelъ maї jвne k'o întristare nesпвsъ, întîiвlъ nъskвtъ kв o graџiъ înkъntъtoare; era frвmoшї, era marї, era fraџї.

Чelъ maї jвne se nвmia Enrikъ de Joyeuse, konte de Bouchage; чelъ altъ, dвчele Ana de Joyeuse kare nв era altъ-felъ kвnoskвtъ de kъtъ sвb nвmele d'Arques; dar reџele Enrikъ, kare îlъ iвbia maї nresвsъ de orї чe lвkrв, îlъ fъkвse de вnъ anъ пairъ alъ Franчieї, fъkîndъ вiчe-komitatвlъ de Joyeuse dвkatъ-пairiъ.

Пonorвlъ n'aвea пentrв aчestъ faвoritъ вra пe kare o aвea altъ datъ пentrв Maugaron, пentrв Quèlus ші Schomberg, вrъ пe kare nвmaї d'Epernon o mosчenise.

Пonorвlъ пriimi dar пe пrinчinele ші пe amîndoї fraџiї kв strigъrї diskrete, dar lingвшitoare.

Enrikъ salвtъ mвlџimea greъ ші fъr'a sвrîde, dвп'aчeia îшї sъrвtъ kъnele пe frвnte.

Atвnчї se întoase kъtre aчeї jвnї ші zise чelвї maї mare.

— Stъї kв snatele la taniџeriъ, Ano; nв te osteni a sta în niчioare: пoate are sъ џiїъ mвltъ.

— Astă felă krezŭ mi eŭ, întrerănse Katerina, — măltă mi bine, sire.

— Krezĭ dar kă Salcède ba borbi, mamă? întrebă Enrikŭ.

— Snerŭ kă Dămnezeŭ ba adăve înkărkătără inemiviloră nostri. Zikŭ inemiviloră nostri, kăvĭ sănta mi aĭ dămitale, fata mea, adăţi ea întorkîndă-se kătre reţina, kare îngălbeni mi nlekă în josŭ dălvea sa kăstătără.

Reţele klăti din kanŭ snre semnŭ de îndoială.

Dăn' aveia, întorkîndă-se reţele înk' o dată kătre Joyeuse, mi băzîndă-'lŭ kă totŭ medea în nivioare kă toată înbitarea ve i făkăse:

— Să bedemŭ, Ano, i zise, fă ve ţĭ am zisŭ; stăĭ kă snatele la taniţeriă, saŭ reazimă-te de fotolălŭ meŭ.

— Mărirea ta è într' adebărŭ nrea bănă, zise jănele dăve, mi nămaĭ atănvĭ mă boiŭ folosi de aveastă boiă kăndŭ boiŭ fi kă adebăratŭ ostenitŭ.

— Mi noĭ nă bomŭ astenta nînă beĭ fi ostenitŭ, nă è awa, frate? zise învetŭ Enrikŭ.

— Fiĭ în nave, resnănse Ana maĭ mălta din okĭ de kătŭ kă glasălŭ.

— Fiĭălŭ meŭ, zise Katerina, nă bezĭ o larmă kolo în ăngiălŭ keălăĭ?

— Ve bedere nătrănzătoare! mamă; — da, într'adebărŭ, mi se nare k'aĭ drentate. O! ve reĭ okĭ am eŭ, eŭ kare nă sănt bătrănŭ kă toate astea!

— Sire, întrerănse liberŭ Joyeuse, aveastă larmă bine din îmbrănvirea nonorălăĭ în niaţă de kătre

komnania arkarilorș. Sosesve kondamnatălș, fărș îndoialș.

— Ve lașdș nentrș reni, zise Katerina, de a bedea sfintekșndș șnș omș kare are în sine o nikștrș de sșnge regalș!

— Ști zikîndș aveste kășinte, îmi anșsa kșștștșra asșnra Lșiseĭ.

— Ox! doamne, eartș-mș, skștesve-mș, zise reșina vea jșnș kș o desnerare ne kare se verka în demertș a o askșnde; nș, feara aveia nș é din familia mea, ști n'aĭ grștș sș zivĭ kș é din astș familiș.

— Negremitș, nș, zise reșele; — ști sșnt foarte înkredingatș kș mșmș-mea n'a boitș sș zikș aveasta.

— Eĭ! însș, zise kș asnrime Katerina, gine de Loranĭ, ști Loranii sșntș aĭ bostri, doamnș; așa krezș, velș nșginș. Avestș Salcède, se rșdesve dar kș dșmneata, ști nrea de anroane kiarș.

— Adikș, întrerșnse Joyeuse kș o sșnșrare onestș kare era trșssra distingștoare a karakterșlșĭ sșș, ști kare esbșknia în orĭ ve îmnrejșrare în kontr'avelșĭ ve o întșrîtase, orĭ ști vine sș fi fostș, adikș se rșdesve kș domnșlș de Guise, dar nivĭ dekșm kș reșina Franșieĭ.

— A! avi aĭ fostș, domnșle de Joyeuse, zise Katerina kș o mșndriș nesnșssș, ști arștșndș o șmilingș în lokș d'o kontrarietate. A! avi aĭ fostș? Nș te bzzșsem.

— Sșnt avi nș nșmaĭ din konsimgire, vi înkș ști din ordinșlș reșelșĭ, doamnș, resnșnse Joyeuse

întrebъndъ din okiъ ne Enrikъ. Nъ é вr'вnъ ve de netrevere ka sъ вazъ vine-ва snintekъndъ-se вnъ omъ; ші n'aшĭ fi вenitъ la вnъ asemenea sнektakъlъ daka nъ eram neвoitъ a вeni.

— Joyeuse are drentate, doamnъ, zise Enrikъ; nъ este вorba avi nivĭ de Loranĭ, nivĭ de Guise nivĭ maĭ вîrtosъ de reḑinъ; é вorba a вedea kвm se snintekъ în natrъ bвkъḑĭ domnвlъ de Salcéde, adikъ вnъ omorîtorъ kare вoia a вvide ne fratele meъ.

— Nъ mĭ ajвtъ soartea astъ-zĭ, zise Katerina nlekъndъ-se îndatъ, veia ve era taktika eĭ vea maĭ îndemъnatikъ, fakъ ne fiĭъ-mea sъ nlъngъ, ші Dвmnezeъ sъ mъ erte! mi se nare kъ fakъ ne domnвlъ de Joyeuse sъ rîzъ.

— Ax! doamnъ strigъ, Lвisa anвkъndъ de mъnĭ ne Katerina, é kъ nвtinḑъ ka Mъrirea ta sъ se amъḑeaskъ desnre dвrerea mea!

— Ші desnre nrofвndвlъ meъ resnektъ, adъвḑi Ana de Joyeuse, înklinъndъ-se ne braḑвlъ fotoliвlвĭ regalъ.

— E adevъratъ, è adevъratъ, resnвnse Katerina, înfigîndъ o вltimъ sъḑeatъ în inima nвroreĭ sale. Se kъdea sъ kвnoskъ kътъ de dвrerosъ lвkrъ arъ fi nentrв voĭ, skвmna mea konilъ, de a вedea komnlotele konsъnḑenilorъ dвmitale Lorani date ne faḑъ; ші kъ toate kъ nъ ḑĭ stъ nimikъ în mъnъ, nъ sвferĭ maĭ nвḑinъ de avеastъ rвdeniъ.

— Ax! kътъ nentrв asta, mamъ, é kam adevъratъ, zise reḑele, kъвtъndъ sъ nвiъ toatъ lвmea în вnire; kъvĭ, kъndъ é vea dвnъ вrmъ, astъ datъ, svimъ

ce sъ kredemъ desnre îmnъrtъsirea domnilorъ Guise în avestъ komnlotъ.

— Însъ, sire, întrervnse maĭ kъ kvtezare dekъtъ altъ datъ Lvisa de Lorana, — Mъrirea Ta svie bine kъ îndatъ ce am devenitъ reginъ a Franvieĭ, mĭ am lъsatъ rvdele la nivioarele tronvlvĭ.

— Ox! strigъ Ana de Joyeuse, vezĭ, sire, kъ nv mъ învelam; eatъ nagientvlъ sosindъ în niagъ, Baĭ! ce figvrъ vrîtъ!

I é teamъ zise Katerina; va vorbi.

— Daka va avea nvtere, zise regele. Ia vezĭ, mamъ, i sovъesve kanvlъ ka la vnъ kadavrv.

— Nv dezikъ, sire, zise Joyeuse, é de snaĭmъ.

— Kvm veĭ sъ fiъ frvmosъ vnъ omъ alъ kъrvia kvgetъ é asa vrîtъ? Nv gĭ am deslvvitъ, Ano, ce înklinъrĭ sekrete are fisikvlъ kv moralvlъ, dvnъ kvm Inokratъ si Galenus le învelegea si le aŭ esnlikatъ însi-sĭ.

— Nv zikъ kъ nv é asa, sire; dar eŭ nv svnt skolarŭ de nvterea dvmitale, si am vъzvtŭ vneorĭ oamenĭ foarte vrîgĭ karĭ era soldagĭ foarte vravĭ. Nv é asa, Enrikъ?

Joyeuse se întoarse kъtre fratele sъŭ, ka snre a i kiъma anrobarea în ajvtorvlŭ sъŭ; dar Enrikъ se vîta fъr'a vedea, askvlta fъr'a avzi; era skvfvndatŭ într'o visare denъrtatъ; asa dar regele resnvnse nentrv dînsvlŭ.

— Ex! Dvmnezevlŭ meŭ! skvmnvlŭ meŭ Ano, strigъ elŭ, sine gĭ zive kъ avela nv è vravŭ? E foarte vravŭ, nre legea mea! ka vnŭ vrsŭ, ka vnŭ lvnŭ, ka

ънъ шеагпе. Nъ цĭ a dъчĭ aminte de ъrmъrile sale? A arsъ, în kasa sa, ънъ цintilomъ normandъ, inemikъ alъ sъъ. S'a bътътъ de zeче orĭ, a ъчisъ treĭ din adъersariĭ seĭ; s'a nrinsъ fъkîndъ monede false, ші a fostъ kondamnatъ la moarte nentrъ astъ fantъ.

— Dobadъ kъ шĭ kъnътase graцia, zise Katerina de Medicis, nrin mizlочirea domnъlъĭ dъче de Guise, bъrъlъ dъmitale, fata mea.

Astъ datъ Lъisa îшĭ nerdъse toate nъterile; se mъlцъmi sъ sъsnine.

— Fiъ, zise Joyeuse, eatъ o biaцъ bine împlinitъ, ші kare ва înчeta nrea kъrîndъ.

— Snerъ, domnъle de Joyeuse, zise Katerina, kъ ва înчeta, din kontra, kътъ ва fi kъ nътinцъ maĭ înчetъ.

— Doamnъ, zise Joyeuse klътindъ din kanъ, bъzъ kolo sъb straшina aчeia nisче kaĭ atътъ de bънĭ ші karĭ mi se narъ atътъ de nerъbdътorĭ de a fi neboiцĭ sъ stea akolo nefъkîndъ nimikъ, înkътъ nъ krezъ intr'o îndelъngatъ resistinцъ a mъskilorъ, a binelorъ ші a sgъrчibrilorъ domnъlъĭ de Salcède.

— Aша è daka nъ nreбedea чinea întîmnlърrile; dar fiълъ meъ è îndъrътorъ, adъцi reцina k'ънъ sъrîsъ dintr'aчelea ne karĭ nъmaĭ ea le aвea; ва nъne sъ zikъ ajътorilorъ sъ tragъ moale.

— Kъ toate astea, doamnъ, însemnъ kъ temere reцina, te-am aъzitъ azĭ-dimineaцъ zikîndъ doamneĭ de Mercœur, чelъ nъцinъ aша mi se nare, kъ nъmaĭ doъ trъsъre ва sъferi aчestъ neferiчitъ.

— Aша da, daka se ва nъrta bine, zise Ka-

terina; atɜnvĭ, ba fi esnediatŭ kătŭ maĭ kɜrîndŭ ba fi kɜ nɜtinu̯ă; dar askɜltă, fata mea, aшĭ boi, fiindŭ-kă aĭ interesŭ de dînsɜlŭ, să nɜĭ să i zikă avеasta; să se noarte bine, asta îlŭ nribesve.

— Doamnă, zise reu̯ina, findŭ-kă Dɜmnezeŭ nɜ mĭ a datŭ nɜtere, ka dɜmitale, nɜ nrea am aша inimă să văzŭ n'ɜnŭ omŭ sɜferindŭ.

— Eĭ bine! să nɜ te ɜĭu̯ĭ, fata mea.

Lɜisa tăkɜ.

Reu̯ele n'avzise nimikŭ; elŭ era nɜmaĭ okĭ, kăvĭ atɜnvĭ redika ne nau̯ientɜlŭ din kareta kare 'lŭ adɜsese, ka să 'lŭ denɜiă ne mikɜlŭ nalkŭ.

Într' avestŭ timnŭ, alebardierĭ, arkarĭ mi Sɜisĭ lăru̯iseră foarte mɜltŭ snau̯ɜlŭ, astŭ-felŭ în kătŭ, de jɜrŭ îmnrejɜrɜlŭ nalkɜlɜĭ, se afla ɜnŭ demertŭ destɜlŭ de mare ka toate nribirile să noată bedea ne Salcède, kɜ toată nɜu̯ina înălu̯ime a fɜnebrɜlɜĭ sălŭ nedestalŭ.

Salcède nɜtea să fiă de treĭ-zevĭ mi natrɜ nînă la treĭ-zevĭ mi vinvĭ de anĭ: era tare mi u̯eapănŭ; trăssɜrele galbene ale obrazɜlɜĭ sălŭ, d'asɜnra kărɜia lɜvia kăte-ba nikălɜrele de ssdoare mi de sănu̯e, se însɜflegia kăndŭ se zita îmnrejɜrɜlŭ sălŭ k'o esnresiɜne nesnɜsă, kăndŭ de sneranu̯ă, mi kăndŭ de smăvinare.

Maĭ 'nainte de toate îmĭ arɜnkase okiĭ ne lojea regală; dar ka kɜm arŭ fi nrivenɜtŭ kă în lokŭ de măntɜire benia moartea d'akolo, kăɜtătɜra sa nɜ se onri ne ea.

A boitŭ să aibă a fave kɜ mɜlu̯imea, mi în sînɜlŭ asteĭ mărĭ bijelioase skormonia kɜ okiĭ seĭ ar-

zъtorĭ ші kъ sъfletъlъ sъъ înfioratъ ne marḑinea bъzelorъ sale.

Mъlḑimea tъvea.

Salcède nъ era unъ omorîtorъ de rîndъ: Salcède era maĭ întîiъ de nasvere bunъ, fiindъ-kъ Katerina de Medicis, kare avea kunosvînḑe de ḑenealoḑiъ atъtъ de bune în kътъ nъrea a i se akri kъ ele, deskonerise o nikътъrъ de sънḑe regalъ în vinele sale; afarъ de asta, Salcède fusese unъ kanitanъ k'unъ oarekare renume. Avea munъ legatъ k'o funiъ rumînoasъ, nъrtase sabia kъ bravurъ; avelъ kanъ înveneḑitъ d'asupra kъrъia se desemna snaimele morḑiĭ, snaime ne karĭ naḑientъlъ le arъ fi înkisъ fъrъ îndoialъ kътъ maĭ afundъ în sufletъlъ sъъ, daka sneranḑa n'arъ fi ḑinътъ mъltъ într'însъlъ, avelъ kanъ înveneḑitъ adenostise kuḑete marĭ.

Resulta din kъte sunserъmъ kъ, nentru mъlḑiĭ nrivitorĭ, Salcède era unъ eroъ; nentru mъlḑĭ alḑĭ, o viktimъ; unii îlъ nrivia ka n'unъ omorîtorъ, dar mъlḑimea vea mare i veni kъ greъ a nriimi în nrivinḑa desnreḑurilorъ eĭ, în rangъlъ de kriminalĭ de rîndъ, ne veĭ ve aъ verkatъ aveste uvideri marĭ ne karĭ le înreḑistrъ kartea istorieĭ totъ într'unъ timnъ kъ kartea drentъḑiĭ.

Astъ-felъ se sunune nrin mъlḑime kъ Salcède era nъskътъ dintre resbelatorĭ, kъ nъrintele sъъ se bъtuse asnrъ kъ domnъlъ kardinalъ de Lorana, veia ve i fukъ o moarte glorioasъ în mizlokъlъ mъvelъlъĭ de la Saint-Barthélemy, dar kъ maĭ tъrziъ fiĭslъ sъъ, uitъndъ astъ moarte, saъ maĭ bine sakrifikъndъ ura sa

nentr'o oare-kare ambiţiune nentru kare nonoarele aŭ totŭ d'una simnatiŭ, kŭ avestŭ fiiŭ, ziserĭmŭ, se înboise ku Snania mi ku Guisiĭ ka sŭ nimiveaskŭ, în Flandra, sŭberanitatea nŭskîndŭ a duvelŭĭ d'Anjou, aŭtŭ de multŭ urîtŭ de Franvesĭ.

Se aduvea de mŭrturiŭ daraverile sale ku Baza mi Balouin, nresunsuĭ autorĭ aĭ komnlotulŭĭ kare era sŭ fakŭ ne duvele Enrikŭ III, sŭ mĭ nearzŭ viaţa; se aduvea de mŭrturiŭ îndemŭnarea arŭtatŭ de Salcéde în toatŭ nrovedura avеastŭ ka sŭ skane de roatŭ, de sninzurŭtoare mi de rugŭ d'asunra kŭrsia fumega înkŭ sŭnţele nŭrtamilorŭ lŭĭ; dunŭ kum zivea Loranĭĭ, elŭ singurŭ momise ne judekŭtoriĭ seĭ nrin nisve arŭtŭrĭ minvinoase mi nline de viklenĭŭ, într'astŭ-felŭ de stare în kŭtŭ duvele d'Anjou, ka sŭ svĭŭ maĭ multŭ, îlŭ skutise nentru momentŭ mi îlŭ trimisese în Franvia, în lokŭ sŭ'lŭ dekaniteze la Anvers saŭ la Brusele; este adevŭratŭ kŭ totŭ akolo a ajunsŭ; dar în kŭlŭtoria kare era skonulŭ revelirilorŭ sale, Salcède snera kŭ era sŭ fiŭ luatŭ de nartisaniĭ seĭ; din nŭkatele luĭ elŭ kalkulase fŭrŭ domnulŭ de Belliévre, kare, însŭrvinatŭ fiindŭ ku astŭ denositŭ nreţiosŭ, îlŭ nŭzise aŭtŭ de bine în kŭtŭ nivĭ Snanioli, nivĭ Loranĭ, nivĭ ligoriĭ nu se aunroniaserŭ o legŭ de dînsulŭ.

La înkisoare, Salcéde snerase; Salcéde snerase la tortŭrŭ, în karetŭ, snerase înkŭ; ne nalkŭ snera mereŭ. Nu kŭ i linsia kuraţiulŭ saŭ resignarea, dar era dintr'avele fiinţe vioaie karĭ se aunŭrŭ nînŭ la vea din urmŭ sufiare a lorŭ ku avea tŭriŭ mi vi-

goarea ne karĭ nșterea omeneaskъ nș le ajʷnve totș d'așna în sniritele de șnș nreḑș de a doșa mъnъ.

Reḑele ka mi nonorșlș nș nerdea de lokș a-veastъ kșḑetare neînvetatъ a lșĭ Salcède.

Din narte-ĭ, Katerina, stșdia kș smъvinare nî-nъ la vea maĭ mikъ mimkare a neferivitșlșĭ jșne; dar, mșlta denъrtare în kare se afla nș o lъsa sъ șrmeze toate nъrḑile șnde îndrenta kъștъtșra lșĭ mi sъ însemneze jokșlș lorș nekontenitș.

La sosirea naḑientșlșĭ, se redikaserъ ka nrin fermekș, în mșlḑime, trente de bъrbaḑĭ, de femeie mi de konii; de kъte orĭ se arъta kъte șnș kanș noș d'asșnr'avestei nibele mimkъtoare, dar ne kare o mъsșra okișlș begietorș alș lșĭ Salcéde elș o analisa întreaḑъ într'șnș esaminș de o sekșndъ kare era destșlъ nentr'șnș esaminș d'o orъ l'avеastъ fire întъrîtatъ, în kare timnșlș, ajșnsș atъtș de nreḑiosș, înzevia saș maĭ bine însștia toate nșterile.

Anoĭ dșn'avea arșnkъtșrъ de okiș, dșn'avelș fșlḑerș asșîrlitș ne faḑa nekșnoskștъ mi nosъ, Salcéde devenia earъ tъkștș mi'mĭ întorvea lșarea a minte în altъ narte.

Kș toate avestea kalъșlș învenșse sъ nșiъ mъna ne dînsșlș, mi îlș lega de mizlokș de ventrșlș nalkșlșĭ.

Atșnvĭ kiarș, asșnra șnșĭ semnș fъkștș de mesterșlș Tanchon, lokotenentș de rokiъ skșrtъ mi komandantș alș esekștъrii, doĭ arkarĭ nъtrșnserъ mșlḑimea mi se dșseserъ a kъșta kaii.

Într'o altъ îmnrejșrare saș nentrș sr'șnș altș

skonă, arkarii n'ară fi nătătă fave ună nasă în mizlokălă avelei măligimi îndesate; dar măligimea svia ce era să fakă arkarii, mi se strînyea ka să le dea nasă, nrekăm, ne ună teatră năndită de lăme, fave țineva totă d'aăna lokă aktoriloră însărcinagi kă rolărî însemnate.

— Într'avelă momentă, se făkă oare-kare sgomotă la ăgiea lojii regale, mi ăgierălă, redikăndă tanigeria, însciinga ne M. M. L. L. kă nresedintele Brisson mi natră konsiliarî, dintre karî era ănălă ranortăitorălă nrovesălăi, doria să aibă onoarea de a konborbi ună minătă kă regele în nribinga esekătării.

— E de minăne, zise regele.

Dăn'aveia întorkîndă-se kătre Katerina zise:

— Eî bine, mamă, fi-veî mălgămită?

Katerina făkă ună semnă ămoră din kană, ka ună felă de anrobare.

— Zi domniloră avelora să intre, ărmă regele.

— Sire, o gragiă, veră Joyeuse.

— Borbesve, Joyeuse, zise regele, mi nămai să ne fiă a kondamnatălăi...

— Asigără-te, sire.

— Askăltă.

— Sire, é ună lăkră kare săngră mai bîrtosă bederea mea mi a fratălăi meă, săntă rokile vele romie mi rokile vele negre; fiă atătă de bănă Mărirea Boastră ka să ne dea boiă a ne retrage.

— Ve felă! atătă de nggină te interesezî de afaverile mele, domnăle Joyeuse, înkătă verî să te retragî într'ună asemenea momentă! strigă Enrikă.

— Nъ krede aveasta, sire, totъ ce se atinge de Mъrirea Boastrъ îmĭ însъflъ snъ mare interesъ; dar am o fire tikъloasъ, mi, în nribinga asta, cea maĭ slabъ femeiъ è maĭ tare de kътъ mine. Nъ notъ bedea o esekъtare fъrъ ka sъ sъferъ ontъ zile dъn'aveasta. Amia dar, fiindъ-kъ nъ maĭ é nimikъ nentrъ mine kare sъ rîzъ la kъrte de kъndъ fratele meъ nъmaĭ rîde, nъ svĭъ nentrъ ce, jъdekъ ce a sъ fiъ de bietъlъ avelъ Louvre, kare é d'akъm amia tristъ, daka mĭ boiъ nъne în minte, eъ, sъ'lъ fakъ maĭ tristъ. Amia, de graḑiъ, sire...

— Beĭ sъ mъ nъrъsesvĭ, Ano? zise Enrikъ k'snъ tonъ de tristege nesnъsъ.

— O doamne! sire nretinzĭ nrea mъltъ: o esekъtare la Greba, è totъ de o datъ mi resbъnare mi snektakъlъ, mi ce felъ de snektakъlъ! avela de kare, kъ totъlъ din kontra mea, estĭ velъ maĭ kъriosъ; resbъnarea mi snektakъlъlъ nъ gĭ ajъngъ, katъ sъ te maĭ bъkъrĭ înkъ mi de slъbiviъnea amivilorъ dъmitale.

— Remъĭ, Joyeuse, remъĭ; beĭ bedea ce interesantъ ba fi.

— Nъ mъ îndoieskъ; mъ temъ înkъ nъ kare kъm ba interesъlъ sъ n'ajъngъ nînъ la snъ nъntъ în kътъ sъ nъ'lъ notъ sъferi; astъ felъ îmĭ beĭ erta, nъ è amia, sire?

Mi Joyeuse fъkъ o mimkare kътre snъ.

— Fiъ, zise Enrikъ III sъsninъndъ, fъ dъnъ fantasia ta; srsita mea è de a trъi singъrъ.

— Mi regele se întoarse, kъ frntea înkregitъ

kъtre mъmъ-sa, temîndъ-se sъ nъ fi aъzitъ konъorbirea ce se fъkъse între elъ mi faъoritъlъ sъъ.

Katerina aъea aъzъlъ atъtъ de sъbgire ka mi ъederea; dar kъndъ nъ ъoia s'aъzъ, nicî o ъrekiъ nъ era maï tare de kъtъ a sa.

Într'astъ timnъ, Joyeuse se nlekase la ъrekia fratelъï sъъ mi i strigase:

— Fiï kъ nriъigere, du Bouchage! ne kъndъ ъorъ intra aъestï konsiliarï, strekoarъ-te dъnъ rokile lorъ cele marï, mi s'o sterneмъ; renele zise da akъm, neste cincî minъte ba zice nъ.

— Mъlgъmeskъ, frate, resnъnse jъnele, eram ka dъmneata, nъ ъedeam minъtъlъ sъ nlekъ maï kъrîndъ.

— Aideгï, aideгï, eatъ korbiï soseskъ, fъ-te nebъzъtъ, tînъrъ nriъigetoare.

Într'adebъrъ, la snatele domnilorъ konsiliarï, se bъzъrъ fъgindъ, ka doъ ъmbre renezï, cei doi jъnï.

Dъnъ dînnii kъzъ tanigeria cea grea în noale.

Kъndъ îmi întoarse renele kanъlъ, ei mi desnъrъrъ.

Enrikъ skoase ънъ sъsninъ mi sъrъtъ kъgelъlъ sъъ.

V.

Supliciulu.

Konsiliarĭi se ţinea în fundulŭ lojiĭ reţelulŭi, în niçioare ші tăkuţĭ, astentăndŭ ka reţele sъ le deskizъ borba.

Reţele îĭ fъku s'astente unŭ minutŭ, dun'açeia, întorkîndu-se sure nartea lorŭ:

— Eĭ bine, domnilorŭ, — çe maĭ noŭ? întrebă. Bunъ ziua, domnule nresedinte Brisson.

— Sire, resnunse nresedintele ku demnitatea sa uшoarъ ne kare o numia la kurte kurtenia sa de xugenotŭ, — venimŭ sъ rugămŭ ne Mъrirea Voastrъ, dunъ kum a dorit'o domnulŭ de Thou, de a krunа viaţa kondamnatulŭi. — Are fъrъ îndoialъ çeva de deskoneritŭ, ші nu maĭ durundu-ĭ viaţa o noate afla çineva.

— Dar, zise reŋele, nъ s'a aflatъ înkъ aчeasta, domnъle ɲresedinte?

— Da, sire, — o ɲarte din ele; — é destъlъ ɲentrъ Mъrirea Boastrъ?

— Sчiъ чe este, domnъle.

— Mъrirea ta sчie atъnчi kъbîntъlъ îmɲъrtъшiriĭ Snanieĭ în afaчerea asta?

— Alъ Snanieĭ? da, domnъle ɲresedinte, ші kiarъ alъ maĭ mъltorъ altorъ nъterĭ.

— S'arъ kъdea sъ se konstate astъ îmɲъrtъшire, sire.

— Astъ-felъ kъŋetъ ші reŋele, domnъle ɲresedinte, întrerъnse Katerina, a lъsa ɲentrъ astъ datъ nъnerea în lъkrare a otъrîriĭ, daka kъlnabilъlъ ba sъsemna o konfesiъne analogъ kъ mъrtъrisirile sale înaintea jъdelъĭ kare i a imnъssъ astъ kestiъne.

Brisson întrebъ ne reŋele din okĭ ші din ŋestъ.

— Asta é kъŋetъlъ meъ, zise Enrikъ, ші nъ l'askъnzъ maĭ mъltъ; noŋĭ sъ te încredinŋezĭ desnre aчeasta, domnъle Brisson, fъkîndъ sъ borbeaskъ naŋientъlъ nrin lokotenentъlъ dъmitate.

— Mъrirea Boastrъ nъ maĭ are nimikъ de komandatъ?

— Nimikъ. Dar nivĭ o skimbare în mъrtъrisirĭ, saъ îmĭ ieaъ borba înanoĭ. — Mъrtъrisirile sъntъ nъbliчe, katъ sъ fiъ komnlinite.

— Da, sire. — Kъ nъmele nersoanelorъ komnromise?

— Kъ nъmele, toate nъmele!

— Kiarъ kъndъ aчeste nъme arъ fi nъtate,

dвпъ мъртвrisirea пацientвлвї, de înaltъ trъdare mi reboltъ kътre întîiвlъ kanъ?

— Kiarъ kъndъ aveste nвme arъ fi ale velorъ maї de anroane aї meї konsъnцenї! zise reцele.

— Se ва fave прekвm ordonъ Мърirea Boastrъ.

— Мъ esnlikъ, domnвle Brisson; ama dar, sъ nв fiъ вr'o retъvire în înцelesъ. Se ва adвve kondamnatвlвї xъrtiъ mi kondeie; ва skrie konfesiвnea sa, arътъndъ nrintr'asta în nвblikъ kъ se lasъ în îndвrarea noastrъ mi în вoia noastrъ. Не вrmъ, вomъ вedea.

— Dar notъ sъ nromitъ?

— Eї da! nromite.

— Dвveцi-въ, domnilorъ, zise nresedintele dъndъ drвmвlъ konsiliarilorъ.

Mi dвпъ ve a salвtatъ kв resnektъ пe reцe, eми dвпъ dînmiї.

— Ва вorbi, sire, zise Lвisa de Lorana tremвrъndъ вna într'alta; ва вorbi, mi Мърirea Boastrъ ва erta. Eatъ kвm îneakъ snвma bвzele sale.

— Nв, nв, elъ kaвtъ, zise Katerina; kaвtъ, nimikъ maї mвltъ. Ve ва fi kъвtъndъ oare?

— Kвriosъ lвkrв, zise Enrikъ III, nв è greъ de înцelesъ; kaвtъ пe domnвlъ dвve de Парma, пe domnвlъ dвve de Guise; kaвtъ пe domnвlъ fratele meъ, reцele nrea katolikъ. Da, kaвtъ! kaвtъ! asteantъ! krezї kъ niaua Greveї è вnъ lokъ maї komodъ пentrв пъndъ de kътъ drвmвlъ Flandrelorъ? krezї kъ n'am avi o sвtъ de Bellièvre ka sъ te îmnedikъ de a desvinde de пe nalkъ вnde te a kondвssъ вnвlъ singвrъ?

Salcède ъzzse ne arkarĭ nlekъndš snre a se dзve sъ kaзte kaiĭ. Zъrise ui ne nresedinte ui ne konsiliarĭ în lojea reŋelзĭ, — dзn' aveia îĭ ъzzse desnъrîndš: înŋelese kъ reŋele dase ordinзlš sзnliviзlзĭ.

Atзnvĭ se ъzz ne gзra sa înзineŋitъ avea snзmъ sъnŋercasъ ne kare o însemnase reŋina vea jзnъ: neferivitзlš în nerъbdarea de moarte kare îlš frъmъnta, îuĭ mзuka bzzele nînъ le sъnŋera.

— Niminĭ! niminĭ! mзrmзrъ elš, nivĭ зnslš din veĭ ve mĭ nromiserъ ajзtorš! Tikъlouĭ! tikъlouĭ! tikъlouĭ!...

Lokotenentзlš Tanchon s'anronivъ de nalkš, ui îndrentъndз-se kъtre kalъš:

— Nregъtesve-te, mestere, zise elš.

Kalъzlš fъkз snš semnš la vea altъ marŋine a nieŋeĭ, ui se ъzzrъ kaiĭ desnikъndš mзlŋimea ui lъsъndš înderъtzlš lorš o brazdъ sgomotoasъ kare, asemenea kз a mъriĭ, se înkise earъ dзnъ dînuiĭ.

Aveastъ brazdъ era nrodзssъ de kъtre nribitorĭ ne karĭ îĭ îmbrъnvia saš îĭ restзrna treverea vea renede a kailorš; dar zidzlš velš derîmatš se reînkidea îndatъ, ui sneorĭ veĭ d'întîiš se fъvea veĭ din зrmъ, ui veĭ din зrmъ veĭ d'întîiš, — kъvĭ veĭ tarĭ s'arзnka în snaŋizlš dewertš.

Se nзts bedea atзnvĭ în kolŋzlš stradeĭ Vannerie, kъndš kaiĭ trekзrъ n'akolo, зnš jзne frзmosš de kзnosvinŋa noastrъ sъrindš în joszlš bîrneĭ ne kare era sзitš, îmninsš de зnš konilš kare se arъta ka de вr'o vinvĭ-snre-zeve saš weaĭ-snre-zeve anĭ abia, ui kare nъrea foarte arzъtorš l'avestš snektakzlš snъimîntъtorš.

Avesta era naŋișlŭ misteriosŭ ші віче-kontele Ernauton de Carmainges.

— Eĭ! iște, iște, strekărĭ naŋișlŭ la ărekia însoŋitorălăĭ săŭ, arănkъ-te ne nîrleazŭ, nă é nivĭ ănŭ minătŭ de nerdătŭ.

— Dar ne bomŭ îneka în îmbălzeala aveia, resпănse Ernauton, — estĭ nebănŭ, skămnălŭ meŭ.

— Stăĭ sъ mъ ăĭtŭ, — sъ băzŭ d'anroane, zise naŋișlŭ k'ănŭ tonŭ atătŭ de imneratișŭ înkătŭ nă era greŭ de băzătŭ kъ avestŭ ordinŭ emia dintr'o gărъ kare era înbăŋatъ a komanda.

Ernauton se sănăse.

— Strînŋe kaiĭ, strînŋe kaiĭ, zise naŋișlŭ, nă'ĭ lъsa nivĭ d'o skioanъ, kъvĭ altŭ-felŭ nă bomŭ ajănŋe.

— Dar nîn' a nă ajănŋe, te borŭ fave băkăŋĭ.

— Nă te îngriji de mine. — Înainte! înainte!

— Dar kaiĭ borŭ asălrli.

— Anăkъ koada velăĭ din ărmъ; nivĭ o datъ n'asălrlъ kalălŭ kăndŭ é astŭ-felŭ ŋinătŭ.

Ernauton săferia fărъ boia lăĭ inflăinŋa vea stranĭъ a avestăĭ konilŭ; se sănăse, se agăŋъ de părălŭ kalălăĭ, ne kăndŭ din narte-ĭ naŋișlŭ se ŋinea de brălŭ săŭ.

Ші în mizlokălŭ aveleĭ mălŋimĭ ăndăioase ka o mare, sninoase ka ănŭ mărăvine, lăsăndŭ avi o nălnanъ din mantela lorŭ, kolo o băkatъ din bestimîntălŭ lorŭ, maĭ denarte kreŋălŭ kătašeĭ lorŭ, sosirъ totŭ într'ănŭ timnŭ kă kaiĭ la treĭ nanĭ de nalkŭ d'asănra kărăia se săvia Salcéde, în konbălsiănisle desnerăriĭ.

*

— Ajɜnserъmš? mɜrmɜrъ jɜnele abia trъgîndɜ-mĭ sɜfletɜlš, kъndš simɣi ne Ernauton onrindɜ-se.

— Da, resnɜnse вiче-kontele — din ferivire, — kъvĭ înveneam sъ mĭ nerzš nɜterile.

— Nš въzš.

— Trevĭ înaintea mea.

— Nɜ, nš înkъ... Че fakš eĭ!

— Fakš okiɜrĭ la kъnъtîiɜlš fɜnielorš.

— Dar elš че fače?

— Kare, elš?

— Пацientɜlš?

— Îmĭ întoarче okiĭ îmnrejɜrɜ-ĭ ka вnš kɜrɜiš kare nъndesче.

Kaiĭ era destɜlš de anroane de nalkš înkъtš oameniĭ kalъɜlɜĭ legarъ de nivioare mi de mъnile lɜĭ Salcède fɜniele karĭ era nrinse de gîtɜrile lorš.

Salcéde skoase вnš raɣetš kъndš simɣi îmnrejɜrɜlš glesnelorš sale atinɣerea чea glodɜroasъ a fɜnielorš, karĭ i strînɣea karnea.

Atɜnvĭ îndrentś o kъɜtъtɜrъ înaltъ, nemъrɣinitъ neste totš lokɜlš velš întinsš îmbrъɣiшъndɜ-ĭ ne veĭ o sɜtъ de miĭ de nribitorĭ în verkɜlš razeĭ sale въzoase.

— Domnɜle, i zise kɜ nolitene lokotenentɜlš Tanchon, doresvĭ a borbi nonorɜlɜĭ nîn' a nɜ ne nɜne ne kale?

Шi s'anronić de вrekia naɣientɜlɜĭ snre a adъвɣi.

— O bɜnъ mъrtɜrisire... kare skanъ вiaɣa.

Salcède îlš nriвi nînъ în fɜndɜlš sɜfletɜlɜĭ.

Astъ kъstъtsrъ era atъtъ de elokʒintъ înkъtъ nar'kъ smʒlse adebъrʒlъ din inima lʒĭ Tanchon mi'lъ fъkʒ sъ se ʒrve nînъ în okiĭ seĭ ʒnde esbʒkni.

Salcède nʒ se învelĕ de lokъ; înŋelese kъ lokotenentʒlъ era sinverъ mi kъ ba ŋine veia ve nromitea.

— Bezĭ, ʒrmĕ Tanchon, toŋĭ te nъrъsirъ; nʒ maĭ aĭ nivĭ o sneranŋъ ne lʒme de kъtъ aveia ne kare ŋĭ o înfъŋimezъ eъ.

— Eĭ bine! zise Salcéde k'ʒnъ sʒsninъ regʒmitъ, fъ sъ takъ lʒmea, boiъ sъ borbeskъ.

— Reŋele ba o mъrtʒrisire skrisъ mi sʒsemnatъ.

— Atʒnvĭ desleagъ-mĭ mъnile mi dъ-mĭ o nanъ, boiъ sъ skriъ.

— Mъrtʒrisirea dʒmitale?

— Mъrtʒrisirea mea, fiъ.

Tanchon, stremʒtatъ de bʒkʒriъ, nʒmaĭ ʒnъ semnъ avea de fъkʒtъ; kasʒlъ era nrevъzʒtъ. Ънъ arkarъ ŋinea toate lʒkrʒrile nregъtite: i dete negrea-la, nenele, xъrtia, ne karĭ Tanchon le nʒse kiarъ ne lemnʒlъ nalkʒlʒĭ.

Într'avela-mĭ timnъ i lъsarъ màĭ la br'o treĭ nivoare fʒnia kare ŋinea nʒmnʒlъ velъ drentъ alъ lʒĭ Salcède, mi îlъ redikarъ ne stradъ ka sъ noatъ skrie.

Salcéde, dʒnъ ve mezʒ în vea dʒnъ ʒrmъ, învenʒ sъ resʒfle kʒ nʒtere mi sъ'mĭ întrebʒinŋeze mъna snre a 'mĭ sterŋe bʒzele mi a 'mĭ redika nъrʒlъ kare i kъdea ne ŋenʒkĭ ʒmedъ de sʒdoare.

— Aidĭ, aidĭ, zise Tanchon, aшeazъ-te bine, шi skrie bine totъ.

— Ox! nъ te teme, zise Salcède întinzîndъ-шĭ mъna kъtre nanъ; fiĭ în naʋe, nъ boiъ ъita ne ʋeĭ ʋe mъ ъitъ ne mine.

Шi asъur'aʋestъĭ kъbîntъ maĭ arъnkъ ʋea din ъrmъ kъtътътъrъ ne întîmnlate.

Fъrъ îndoialъ, minътъlъ benise ka sъ se arate naɲiълъ; kъʋĭ, anъkъndъ mъna lъĭ Ernauton, i zise.

— Domnъle, te rogъ, iea-mъ în braɲe шi redikъ-mъ d'asъnra kanetelorъ karĭ mъ onreskъ de a bedea.

— Aшa! dar estĭ nesъɲiosъ, jъnele meъ, într'adebъrъ.

— Înkъ astъ serbiɲiъ, domnъle.

— Abъsezĭ.

— Katъ sъ bъzъ ne kondamnatъlъ, înɲeleɲĭ? katъ sъ'lъ bъzъ.

Anoĭ, fiindъ-kъ Ernauton nъ resnъndea kъ desstъlъ bioiʋiъne fъrъ îndoialъ la ordinълъ înadinsъ:

— Fiъ-ɲĭ îndъrare, domnъle, zise elъ, te rogъ!

Konilълъ nъ maĭ era ънъ tiranъ fantaskъ, dar ънъ rъgъtorъ la kare nъ nътea resista ʋinebo.

Ernauton îlъ redikъ în braɲele sale, nъ fъrъ oare-kare mirare nentrъ delikateɲea aʋelъĭ trънъ ne kare îlъ strînɲea în mъnile sale.

Kanълъ naɲiълъĭ domina dar ʋele alte kanete.

Kiarъ într'aʋelъ minътъ Salcède nъsese mъna ne nanъ dънъ ʋe înʋetъ d'a se ъita îmnrejъrълъ sъъ.

Elъ bъzъ figъra jъnelъĭ шi remase înkremenitъ.

Într' astă minută amîndouă deŋitele naŋiilăi se uităŋ ne băzele sale. O bătrîniţă nesuţăţ înviorţă îndată faŋa naŋientălăĭ; ară fi zisă vinea kă vede beŋia răsăĭ înaviŋită kăndă Lazar lasă să kază o nikătră de aur ne limba sa ăskată.

Elă rekunoskuse semnalălă ne kare îlă astenta kă nerăbdare ui kare îlă însviinŋa desure ajutorălă ve era să i viĭă.

Salcède, după ve s'a vîtată maĭ multe sekunde, lă xărtia ne kare i o da Tanchon, ve era neastîmpărată de îndoiala în kare îlă vedea, ui se use să skriă kă o aktivitate de ferbinŋeală.

— Skrie! skrie, murmură mulŋimea.

— Skrie! reneti reŋina mută kă o bătrînă de faŋă.

— Skrie! zise reŋele; ne Dumnezeălă meă! i voiă erta viaŋa.

De o dată Salcède se întreăuse ka să se maĭ vîte la june.

Junele reneti avela-ui semnă, ui Salcède se use eară ne skrisă.

Apoĭ, dup' ună intervală maĭ skurtă, se întreăuse din noă ka să maĭ nrivească.

Astă dată naŋiilă fără semnă kă deŋitele ui kă kapălă.

— Aĭ skrisă? zise Tanchon kare nu nerdea din vedere xărtia sa.

— Da, resuunse makinală Salcède.

— Subskrie dar.

Salcède sabskrise fър' a 'шї arанka пе хърliъ okiї пе karї îї aвea aцintaцї asанra jанelяї.

Tanchon întinse mъna kътre mъrtяrisire.

— La reцe! nямaї la reцe! zise Salcède.

Шli dete хъrtia lokotenentяlяї, dar kя îndoialъ, шi ka ян soldatя înвinsя kare dъ чea din яrmъ armъ a sa.

— Dak' aї mъrtяrisitя totя kям se kade, zise lokotenentяlя, estї skъnatя, domnяle de Salcède.

Ян sяrîsя mestekatя kя ironiъ шi kя neastîmпъря пътrянse пînъ în bяzele naцientяlяї kare пърea kъ întreba kя nerъbdare пе misteriosяlя sъя întreвorbitorя.

În чele din яrmъ Ernauton, ostenitя fiindя, вrя sъ denвiъ josя sянпърътoarea sa sarчinъ; îшї deskise braцele: naцiяlя alянekъ la пъmintя.

Din пreянъ kя dînsяlя desпъря шi вisiянea kare sясцine пе kondamnatя.

Kъndя nя 'lя maї въzя, Salcède îlя kъяtъ kя okiї; anoї, ka ян retъчitя, strigъ:

— Eї bine! eї bine!

Niminї nя i resпянse.

— Eї! kяrîndя, kяrîndя, fъ maї iяte! zise elя; reцele цine хъrtia, o вa чiti!

Niminї nя se miшkъ.

Reцele desfъшяra kя вioiчiяne mъrtяrisirea.

— Ox! miї de dravї! strigъ Salcède, 'шї orя fi rîsя de mine? Kя toate astea o am rekянoskятя пrea bine. Ea era, ea era!

Abia strebъtъ reŋele liniele ɥele d'întîiș mi se nъrъ nlinș de nekasș.

Anoĭ se îngъlbeni mi strigъ:

— Ox! tikъlosъlș! ox! înrъъtъŋitъlș!

— Ce este, fiĭъlș meș? întrebъ Katerina.

— Este kъ'mĭ iea borba înanoĭ, mamъ; — este kъ nretinde kъ nivĭ o datъ n'a mъrtъrisitș nimikș.

— Mi ne ъrmъ?

— Ne ъrmъ deklarъ de inoɥinŋĭ mi streinĭ la orĭ ɥe komnlotș ne domniĭ de Guise.

— În ɥea dъnъ ъrmъ, îngъnъ Katerina, daka este adebъratș?

— Minte! strigъ reŋele; minte ka ъnș nъgъnș!

— Ce sviĭ, fiĭъlș meș? Domniĭ de Guise sъntș noate kalъmniaŋĭ. — Noate kъ jъdekъtorii în zelъlș lorș ɥelș mare aș înŋelesș rъș mъrtъriele.

— Eĭ! doamnъ, strigъ Enrikș ne maĭ nътîndъ-se înfrъna, — am aъzitș totș.

— Domnia ta, fiĭъlș meș?

— Da, eș.

— Mi kъndș, rogъ-te?

— Kъndș kъlnabilъlș a fostș strimtoratș, — eram dъn'o nerdea, nъ mĭ a skъnatș nivĭ ъna din borbele sale, mi fiъ-kare din borbele sale îmĭ intra în kanș ka ъnș kъiș sъb ɥiokanș.

— Eĭ bine fъ-'lș sъ borbeaskъ nrin tortъrъ, fiindș-kъ astș-felș i se kade; ordonъ ka sъ traŋъ kaiĭ.

Enrikș, afarъ din sine, îmĭ redikъ mъna.

Lokotenentъlș Tanchon reneti aɥestș semnș.

Fənіele se ші nəserъ la mъnile mi la niчioarele naɣientələї: natrə oamenї sъrirъ ne kъte natrə kaї; natrə loвitəre de bivіš resənarъ, ші чeї natrə kaї se renezirъ în natrə nъrgї onəse.

O trosnire de snaїmъ ші o strigare de snaїmъ se fъkərъ aəzite de o datъ ne nodeala nalkələї. Se вzəгъ membrії bietələї Salcéde înвineɣində-se, lənɣində-se ші îmnlîndə-se de sъnɣe; faɣa sa nə maї semъna de omš, era ka o maskъ de demonš.

— Ax! trъdare! trъdare! strigъ elš. Eї bine! boіš sъ borbeskš, boіš sъ snвіš totš! Ax! blestematъ dəч...

Glasəlš domina nenkiezъrile kailorš ші вetele məlɣimії; dar de odatъ se stinse.

— Staɣї! staɣї! strigъ Katerina.

Era nrea tъrziš. Kanəlš ləї Salcéde, înɣenenitš de səferinɣъ ші de fəriъ, rekъzə îndatъ ne nodeala nalkələї.

— Lъsaɣi-'lš sъ borbeaskъ, strigъ reɣinaməmъ. Staɣї, ві staɣї o datъ!

Okislš ləї Salcéde era neste mъsərъ lъɣitš, aɣintatš ші înfintš kə stъrвinɣъ în grвna вnde se arьtase naɣislš, Tanchon вrma kə îndemъnare direkɣiвnea sa.

Dar Salcéde nə maї nətea borbi, era mortš.

Tanchon dete învetš kъte-ba ordinї arkarilorš seї karї se nəserъ a kъвta nrin məlɣime drentš вnde le fəse arьtatš de kъвtьtərele denвnɣъtoare ale ləї Salcéde.

— Sənt deskoneritъ, zise naɣislš velš jəne la вrekia ləї Ernauton; aibї îndərare de mine, ajətъ-mъ, ajətъ-mъ, domnəle; вinš! вinš!

— Dar ce maĭ beĭ akum?

— Sъ fugŭ: nu bezĭ kъ ne mine mъ kautъ?

— Dar cine estĭ?

— O femeiъ... skapъ-mъ! apъrъ-mъ!

Ernauton îngъlbeni; dar ḑenerositatea i înbinse mirarea mi temerea.

Elŭ nuse dinainte-ĭ ne protektata sa, i deskise unŭ drumŭ kъ lobiturele mъneruluĭ sabieĭ sale mi o îmninse nînъ în kolḑulŭ stradeĭ Mouton, kъtre o poartъ deskisъ.

Junele paḑiŭ se asbîrli mi desпъrs ne poarta aceia kare semъna kъ'lŭ astenta mi kare se reînkise dupъ dînsulŭ.

N'abea timnŭ nicĭ sъ'lŭ întrebe de nume nicĭ unde arŭ nutea sъ'lŭ reafle.

Dar desnerîndŭ, paḑiulŭ celŭ june, ka kum arŭ fi nъtrunsŭ kuḑetulŭ sъŭ, fъkuse unŭ semnŭ ninŭ de promiterĭ.

Liberŭ fiindŭ atunчĭ, Ernauton se reaflъ kъtre centrutŭ nieḑeĭ, mi îmbrъḑiшъ k'o singusъ kъutъtugъ de okiŭ nalkulŭ mi lojea regalъ.

Salcède era întinsŭ ḑeapъnŭ mi cînъtŭ d'asupra nalkulуĭ.

Katerina era în nicioare, cînъtъ mi înfioratъ în loje.

— Fiĭulŭ meŭ, zise ea în ceа dupъ urmъ stergîndu-mĭ sudoarea dene frunte, fiĭulŭ meŭ, beĭ face bine a skimba kalъulŭ domneĭ tale, é unŭ ligorŭ.[1]

---

[1] Partisanŭ alŭ liḑeĭ, în timpulŭ luĭ Enrikŭ III mi IV. mi kare ligъ avea de skonŭ a apъra religiuneа katolikъ în kontra celeĭ protestante.

— Ші dзnъ ce kзnosчї aceasta, mamъ? întrebъ Enrikъ.

— Ъitъ-te, зitъ-te!

— Eї bine mъ зitъ.

— Nзmaї o trъgъtoare a ззferitъ Salcède, mi a mзritъ.

— Пentrз kъ era simцitorъ la dзrere.

— Ba nз! ba nз! zise Katerina k'зnъ sзrîsъ desnreцзitorъ smзlsъ de nзцina nъtrзndere a fiїzlзї sъъ, dar nentrз-kъ a fostъ sзgrзmatъ ne sзb nalkъ kз o koardъ sзbцire, în minзtzlъ kъndъ era s'akзse ne cheї ce îlъ lъsa sъ moarъ. Пзne зnъ doktorъ învъцatъ sъ cerceteze kadaзrzlъ, mi beї afla, sзnt sigзrъ, înnrejzlъ gîtzlзї sъъ, cerkzlъ ce l'a fъkзtъ koarda.

— Aї drentate, zise Enrikъ, aї kъrзia okї skinteiarъ зnъ minзtъ, bъrzlъ meъ de Guise é maї bine serbitъ de kъtъ mine.

— Ші! mt! fiїzlъ meъ, zise Katerina, nз face sgomotъ, borъ rîde de noї; kъcї mi astъ datъ kiarъ nerdзrъmъ nartida.

— Joyeuse a fъkзtъ bine de s'a dзsъ sъ'mї netreakъ airea, zise reцele; n'are ne ce sъ se maї întemeieze cinева în astъ lзme, nicї kiarъ ne sзulicie. Sъ nlekъmъ, doamnelorъ mele, sъ nlekъmъ!

VI.

Ambi Joyeuse.

Domniĭ de Joyeuse, mrekъm amъ vъzъtъ, se fъrimaserъ în totъ timpъlъ avesteĭ svene în dospъlъ de Hôtel-de-Ville, mi lъsъndъ la trъsъrele reŋelъĭ lakeiĭ lorъ karĭ îĭ astenta kъ kaiĭ lorъ, merŋea alъtъre spъlъ kъ altъlъ în stradele astъĭ kartierъ nopъlospъ, kare în ziva aveia era demerte, atъtъ dъ nesъŋioasъ de snektatorĭ era niaŋa Grevеĭ.

Îndatъ ve se vъzъrъ afarъ, învepъrъ sъ mearg ŋinîndъ-se de braŋъ, dar fъr'a mĭ adresa nivĭ o vorvъ.

Enrikъ, kare era atъtъ de voiospъ kъ toate astea, era mreokъpatъ mi kъ minŋile máĭ înkise.

Ana pъrea neastîmpъratъ mi ka învъlmъmitъ de astъ tъvere a fratelъĭ sъъ.

Avesta însъ rъpse velъ d'întîiъ tъverea.

— Eĭ bine! Enrikъ, întrevъelъ, spde mъ dъvĭ?

— Nъ te dъkъ, frate, eъ mergъ înainte, resпънse Enrikъ ka destentatъ în tresъrire.

— Aï doriпцъ a te dъve ънde-ва, frate?

— Dar tъ?

Enrikъ sъrîse kъ întristare.

— Ox! kътъ пentrъ mine, пъцinъ îmï пasъ ънde mъ dъkъ.

— Kъ toate astea, te dъvï în toate serele ънde-ва, zise Ana, în toate serele eшï în aveia-шï orъ шi te întorvï пrea tъrziъ noaptea, шi ъne-orï nъ te întorvï de lokъ.

— Îmï faviï întrebъrï, frate? întrebъ Enrikъ kъ o плъkътъ dъlveaцъ mestekatъ k'ънъ oare-kare resпektъ пentrъ fratele sъъ maï mare.

— Eъ sъ цï fakъ întrebъrï! zise Ana, sъ mъ fereaskъ Dъmnezeъ; sekretele sънtъ ale velorъ ve le пъzeskъ.

— Kъndъ veï dori, frate, resпънse Enrikъ, nъ voiъ avea sekrete пentrъ tine; svïï bine.

— Nъ veï avea sekrete пentrъ mine, Enrikъ?

— Nivï o datъ, frate; nъ estï totъ de o datъ domnъlъ шi amikъlъ meъ.

— Eatъ! kredeam kъ aveaï sekrete kъ mine kare eram ънъ bietъ laikъ; kredeam kъ aveaï avelъ înцelentъ frate, avelъ stîlпъ alъ teoloцieï, avea fъkliъ a religiънii, avelъ doktъ arxitektъ alъ konsviinцeï kъrцii, kare va fi kardinalъ într'o zi, kъ te înkredeaï lъï, шi kъ aflaï într'însъlъ totъ de o datъ konfesiъne, absolъцiъne, шi vine svie maï ve?... шi konsiliъ; kъvï

în familia noastrъ, adъsui Ana rîzîndŭ, sunt bunĭ de toate, tu sviĭ: martorŭ é prea skumpŭlŭ nostru părinte.

Enrikŭ du Bouchage anskĭ mъna fatelŭi sъŭ mi i o strînse ku afekţiune.

— Estĭ pentru mine maĭ multŭ de kătŭ direktorŭ, maĭ multŭ de kătŭ konfesorŭ, maĭ multŭ de kătŭ părinte, skumpŭlŭ meŭ Ano, zise elŭ, îţi repetŭ kъ estĭ amikŭlŭ meŭ.

— Atunĭ, amikŭlŭ meŭ, de ce, din boiosŭ ce eraĭ, te am bъzutŭ întristъndu-te puţinŭ kăte puţinŭ, mi de ce, în lokŭ de a emi ziua, akum emĭ numaĭ noaptea?

— Frate, nu sunt tristŭ, respunse Enrikŭ surîzîndŭ.

— Dar kum estĭ?

— Sunt înamotatŭ.

— Bine! mi preokupărea asta?...

— Bine din nekontenita mea kuţetare l'amorulŭ meŭ.

— Mi susninĭ zikîndu-mĭ aceasta?

— Da.

— Susninĭ, tu, Enrikŭ, konte du Bouchage, tu fratele lui Joyeuse, tu ne kare gъrele rele te numeskŭ alŭ treilea reţe alŭ Franvieĭ. Sviĭ kъ D. de Guise é alŭ doilea, daka kumva nu è celŭ d'întîiŭ; tu kare estĭ înaburţitŭ, tu kare estĭ frumosŭ, tu kare beĭ fi nairŭ alŭ Franvieĭ, ka mine, mi duce, ka mine, la cea d'întîiŭ okasiune ce voiŭ afla: estĭ înamoratŭ, kuţeţĭ mi susninĭ; susninĭ tu, kare aĭ luatŭ drentŭ devisъ: Hilariter (ku voiosmiъ).

— Skомпълъ меѣ Ano, toate aste dарăрї ale trekătălăї saѣ toate aste nromiterї ale вiitorălăї n'aѣ fostѣ nivї o datъ nentrв mine nisve lăkrărї ve kъta sъ mї fakъ ferivirea. N'am ambiдiвne.

— Adikъ nв maї aї.

— Saѣ velѣ nвдinѣ nв îmblв dвnъ lăkrările de kare вorbesvї.

— Într'avestѣ minătѣ noate; dar maї tъrziѣ веї веni la ele.

— Nivї o datъ, frate. Nв doreskѣ nimikѣ. Nв воiѣ nimikѣ.

— Ші n'aї drentѣ, frate. Кындѣ vinева se nвmesve Joyeuse, adikъ вnѣ nвme din vele maї frвmoase ale Franvieї; кындѣ are не fratele sъѣ faвoritѣ alѣ reцelăї, doresve totѣ, вoesve totѣ, ші are totѣ.

Enrikѣ îmї nlekъ kв melankoliъ ші шї klъti kanălѣ velѣ blondѣ.

— Sъ вedemѣ, zise Ana; eatъ-ne singărї nerdвцї. Sъ fiѣ alѣ drakălăї, amѣ trekătѣ ana atъtѣ de bine kъ eatъ-ne не nвntea Tвrneleї, ші asta fъr'a ne treve nrin minte.

— Nв krezѣ kъ не astѣ malѣ singвratikѣ, не frigălѣ avesta, lîngъ astъ anъ вerde, arѣ веni vine-ва s'askălte la noї. Aї вre-вnѣ ve seriosѣ sъ mї snăї, Enrikѣ?

— Nimikѣ, nimikѣ fъrъ nвmaї kъ sвnt înamoratѣ, ші asta o ші svїї, frate, fiindѣ-kъ цї am mъrtărisit'o adineaorї.

— Dar, ve drakв! asta nв è seriosѣ, zise Ana

loвindъ din niчiorъ. Шi eъ, sъ n'am narte de папа! daka nв sвnt înamoratъ.

— Nв ka mine, frate.

— Шi eъ kъte o datъ kвцetъ l'amanta mea.

— Da, însъ nв totъ d'aвna.

— Шi eъ am neajвnsвrĭ, sвпъrъrĭ kiarъ.

— Da, însъ aĭ ші bвkвrie, kъчĭ te iвbesчc.

— Ox! am ші nediчe marĭ asemenea; îmĭ чere mistere marĭ.

— Îцĭ чere? Aĭ zisъ: Îцĭ чere, frate. Dak' amanta ta îцĭ чere, è a ta.

— Fъrъ îndoialъ kъ este a mea, adikъ a mea ші a domnвlвĭ Mayenne; kъчĭ, înkredere nentrв înkredere, Enrikъ, am kiarъ amanta aчestвĭ kraiъ de Mayenne, o fatъ nebвnъ dвnъ mine, kare arъ lъsa îndatъ kiarъ пe Mayenne de nв s'arъ teme sъ n'o omoare Mayenne: è înвъцвlъ sъъ de a omorî femeiele, sчiĭ. Aпoĭ вreskъ пe aчestĭ Guise, ші asta mъ desfъteazъ... kъndъ mъ desfъtezъ în sokoteala вnвia din eĭ. Eĭ bine! цĭ o snвiъ, цĭ o renetъ, am kъte o datъ konstrînцerĭ, чerte, dar asta nв mъ faчe a a mъ întrista ka вnъ kartrosъ; nв mi se fakъ okiĭ groшĭ. Ъrmezъ a rîde, daka nв totъ d'aвna, чelъ пвцinъ din kъndъ în kъndъ. Sъ вedemъ, snвne-mĭ пe чine iвbesчĭ, Enrikъ; amanta ta è frвmoasъ чelъ пвцinъ?

— Baĭ! frate, nв mĭ è amantъ.

— E frвmoasъ?

— Пrea frвmoasъ.

— Nвmele eĭ?

— Nъ'lъ svięš.

— Ia lasъ!

— Ne onoare.

— Amikъlъ meš, înveneš a krede kъ nъ kъ-ŋetam sъ fiъ aua de nerikъlošš lъkrъ. — Asta nъ è tristeŋe, sъ n'am narte de nana! é nebъniъ.

— Nъmaï o datъ mï a borbitš, saš, ka sъ zikš maï bine, nъmaï o datъ a borbitš înaintea mea, ui de atъnčï nič k'am maï aъzitš sъnetъlš glasъlъï sъš.

— Ui n'aï întrebatš desure dînsa?

— Ne čine?

— Kъm! ne čine? ne večinï.

— Lokъesče într'o kasъ kare é a sa ui nimini n'o kъnoasče.

— Aua! dar è br'o ъmbrъ oare?

— E o femeiъ kare é frъmoasъ ka o nimfъ, serioasъ ui grabъ ka anŋelslš Gabriel.

— Kъm aï kъnoskъt'o? ъnde aï întîmninat'o?

— Într'o zi ъrmъram o fatъ jъnъ la resnъn-tia Gypecienne; intraï în grъdiniŋa kare ŋine de bi-serikъ, akolo é o bankъ sъb arbъrï. Aï intratš br'o datъ într'aveа grъdinъ, frate?

— Nič o datъ; če ne nasъ, ъrmeazъ; akolo é o bankъ sъb arbъrï; ne ъrmъ?

— Ъmbra înčenea a se îngroma; nerdъï din bedere ne fata čea jъnъ, ui, kъtъnd'o, ajъnseï l'a-čeastъ bankъ.

— Snъne, snъne, te askъltš.

— Întrebъzъsem ъnš bestimîntš de femeiъ în nartea aveia, întinseï mъnile.

— Kъ ertъчiъne, domnъle, îmĭ zise de o datъ unŭ glasŭ de bărbatŭ ne kare nu'lŭ văzusem, kъ ertъчiъne.

Ши mъna astъĭ omŭ mъ deпъrtă binimorŭ, dar kъ tъriъ.

— Kътezĕ a te atinḑe, Joyeuse?

— Askъltъ, avestŭ omŭ îmĭ avea faḑa askunsъ într'unŭ felŭ de rasъ; îl lъaĭ drentŭ unŭ reliḑiosŭ, ne urmъ îmĭ imnъse kъ tonъlŭ velŭ afektъosŭ ши delikatŭ alŭ însчiinḑъriĭ sale, kъчĭ într'avela-шĭ timnŭ ne kъndŭ îmĭ vorbia, îmĭ arъta kъ deḑitъlŭ, la zeve пашĭ, avea femeiъ alŭ kъriia vestîmîntŭ albŭ m'atrъsese în nartea aveia, ши kare înḑenъkease înaintea aveleĭ banve de neatrъ, ka kum arŭ fi fostŭ unŭ altarŭ.

Мъ onriĭ, frate. Asta se întîmnlă ne la înveпtъlŭ lъĭ sentembre: aerъlŭ era kъldivelŭ; viorelele ши rosele ne karĭ le seamъnъ kredinчiошiĭ ne mormintele din konrinsъlŭ avela îmĭ trimitea delikatele lorŭ nrofume; lъna sfъшia unŭ norŭ albiчiosŭ în dosъlŭ kamnanileĭ biseriveĭ, ши stiklele ferestrelorŭ învenea a se arḑinta în kresvetъlŭ lorŭ, ne kъndŭ se asria în josŭ de lъmina fъklielorŭ anrinse. Amikъlŭ meŭ, saŭ maiestatea lokъlъĭ, saŭ demnitatea aveleĭ femeĭ înḑenъkiate, o fъvea sъ strelъveaskъ nentrъ mine în întunerikŭ ka o statъ de marmurъ, ши ka kum arŭ fi fostŭ într'adevărŭ de marmurъ. Îmĭ întinъri nu svîŭ ve felŭ de resnektŭ kare mĭ fъkъ unŭ frigŭ în inimъ.

O nriviam kъ nesaḑiŭ.

Se nlekă ne bankъ, o koneri kъ amîndoъ braḑele sale, îшĭ lini bъzele de ea, ши îndatъ i văzuĭ

ъmeriĭ ъndъindъ sъb miшkarea sъsnineloръ ши a nlъnsetelorъ sale; niчĭ o datъ n'aĭ aъzitъ asemenea aчente, frate; niчĭ o datъ ferъ oцelitъ n'a sfъшiatъ aша dъrerosъ o inimъ!

Шlъngîndъ ea sъrъta neatra k'o îmbъtare kare m'a nerdъtъ; lakremele sale m'aъ întineritъ, sъrъtъrile eĭ m'aъ nebъnitъ.

— Dar, sъ n'am narte de папа! ea era nebъnъ, zise Joyeuse; nъ kъmba sъrъtъ чinева o neatrъ astъ-felъ, nъ kъm-ва nlъnце чine-ва astъ-felъ nentrъ nimikъ?

— Ox! era o dъrere mare kare o fъчea sъ nlъngъ, era ънъ amorъ nrofъndъ kare o fъчea sъ sъrъte aчea neatrъ! de kътъ, ne чine iъbia ea? ne чine nlъnцea oare? nentrъ чine se rъga? nъ sчiъ.

— Dar astъ omъ, nъ'l aĭ întrebatъ?

— Ба da.

— Шi че цĭ a resnънsъ?

— Kъ шĭ nerdъse bъrbatъlъ.

— Шlъnце чine-ва ne bъrbatъ-sъъ astъ-felъ? zise Joyeuse; eatъ, în kredinцъ! ънъ resnънsъ frъmosъ; ши te aĭ mъlцъmitъ kъ elъ?

— A trebъitъ, fiindъ-kъ n'a вrътъ sъ mĭ dea altъ.

— Dar ши omъlъ aчesta чine era?

— Ънъ felъ de feчiorъ kare lokъesче kъ dînsa.

— Nъmele sъъ?

— N'a вrътъ sъ mi'lъ snъiъ.

— Jъne? bътrънъ?

— Поate sъ aĭbъ de la doъ-zeчĭ ши ontъ nînъ la treĭ-zeчĭ de anĭ...

— Sъ вedemъ, пe вrmъ?... N'o fi remasъ toatъ noantea sъ se roaпe ші sъ plъngъ, пu è aша?

— Nu; dupъ чe konteni din plъnsъ, adikъ dupъ чe шĭ a sekatъ lakremele, dupъ чe шĭ a tovitъ bъzele пe bankъ, se skulъ, frate; se afla în femeia asta unъ astъ-felъ de misterъ de tristeпe kъ, în lokъ de a înainta sпre dînsa, prekum aшĭ fi fъkutъ ku orĭ kare altъ femeiъ, mъ trъseĭ înderъtъ; ea вeni atunчĭ sпre mine saъ maĭ bine sпre пartea mea, kъчĭ пe mine niчĭ kъ mъ вedea; atunчĭ o razъ a lunеĭ kъzu пe faпa eĭ, ші faпa eĭ mĭ apъru luminatъ, splendidъ: i luase asprimea чea întunekatъ, niчĭ o kontrakпiune maĭ multъ, niчĭ o tresъrire, niчĭ unъ plъnsetъ, dekъtъ, brazda чea umedъ чe o trъseserъ lakremele eĭ. Numaĭ okiĭ eĭ maĭ luчia înkъ; graĭ se întredeskidea înчetiшorъ ka sъ resufle вiaпa kare, unъ minutъ, nar'kъ era s'o пъrъseaskъ; fъku kъpĭ-ba naшĭ ku o langoare molatikъ, ші asemenea ku чeĭ чe îmblъ în somnъ; omulъ atunчĭ alergъ la ea ші o kълъusi, kъчĭ semъna k'arъ fi вĭtatъ kъ îmbla пe пъmîntъ. Ox! frate, чe frumuseпe spъĭmîntъtoare, чe nutere maĭ presusъ de omeneaskъ! N'am въzutъ niчĭ o datъ пe чinева kare sъ i semene пe пъmîntъ: kъte o datъ numaĭ în вise, kъndъ чerulъ se deskidea, desчinseserъ dintr'însulъ вisurĭ asemenea ku astъ realitate.

— Пe urmъ, Enrikъ, пe urmъ? întrebъ Ana, interesъndu-se fъrъ sъ вrea de astъ istorisire de kare kupetase maĭ 'nainte sъ rîzъ.

— Ox! nuпinъ mĭ a maĭ remasъ de sunsъ,

frate, feциorълъ съъ i zise къte-ва вorbe învetъ, ши atънчї ea шї lъsъ вълълъ. I sпънea fъrъ îndoialъ къ eram eъ akolo; dar ea niчї къ se ъїtъ sпre nartea mea, îmї lъsъ вълълъ, ши n'o maї въzъї, frate; mi se пъrъ къ se întънekъ чerълъ, ши къ пътmaї era o fiinцъ вieцъitoare, чi o ътbrъ skънatъ dintr'ачele morminte, kare, nrintre erbele чele înalte, se strekъra în tъчere ne d'înaintea mea.

Eшi din konrinsъ; eъ o ътmaї.

Din kъndъ în kъndъ omълъ se întorчea ши пътea sъ mъ вazъ, kъчї nъ m'askъndeam, de ши eram ameцitъ: чe sъ цї fakъ? aвeam înkъ вekile înвъцътї вълgare în minte, вekiълъ alъatъ grosolanъ în inimъ.

— Чe веї sъ zivї, Enrikъ? întrebъ Ana; nъ nriчenъ.

Jънele sътîse.

— Boiъ sъ zikъ, frate, ътmъ elъ, kъ jънeцea mea a fostъ sgomotoasъ, kъ am krezътъ k'am iвbitъ adesea, ши kъ toate femeiele, nentrъ mine nînъ în minътълъ ачesta, aъ fostъ femeie kъrora îmї nъteam da amorълъ.

— Ox! ox! dar чe sъ fiъ ачeia? zise Joyeuse чerkъ ъ a шї relъa вoioшia nъцinъ kam întraltatъ, fъrъ вo ъї, de konfidinца fratelъї sъъ. Iea a minte, Enri ъ aiътezї, nъ è dar o femeiъ de karne ши de oase ачeia?

— Frate, zise jънele konrinzîndъ mъna lъї Joyeuse k'o strînцere ferbintoasъ, frate, zise elъ atъtъ de întvetъ înkъtъ sъflarea sa abia ajънцea la ътekia fratelъї sъъ maї mare, aша de adeвъratъ kът m'

axde Dumnezeŭ, nu sviŭ daka è o fiinţъ din lumea aveastъ.

— Sъ n'am parte de papa! zise elŭ daka nu mъ favĭ sъ mъ temŭ, de s'arŭ putea ka unŭ Joyeuse sъ aĭbъ teamъ.

Apoĭ verkъndŭ a mĭ relua boiosia:

— Dar în vea dupъ urmъ, zise elŭ, kum amŭ zive, totŭ îmblъ, totŭ plъnge mi dъ nisve sъrutъrĭ de minune; însu-ţĭ mĭ aĭ sus'o, mi asta, mi se pare, kъ è unŭ semnŭ prea bunŭ. Dar nu è totŭ: sъ bedemŭ, ne urmъ, ne urmъ?

— Ne urmъ è prea puţinŭ lukru. O urmaĭ dar, ea nu verkĕ a se furisa de mine, a skimba kalea; puţea kъ nivĭ kuţetъ la aveasta.

— Eĭ bine! unde lokuia ea?

— Sure Bastilia, în strada Lesdiguiéres; kъndŭ ajunse la poartъ, însoţitorulŭ sъŭ se întoarse mi mъ vъzu.

— Atunvĭ i fъkuĭ une unŭ semnŭ ka sъ i daĭ sъ înţeleagъ kъ doriaĭ a i borbi?

— Nu kutezaĭ; è de rîsŭ veia ve ţĭ boiŭ sunune, dar feviorulŭ mĭ imunea màĭ atъtŭ ka mi doamnъ-sa.

— Ve ne nasъ, intrauĭ în kasъ?

— Nu, frate.

— Adevъratŭ, Enrikŭ, îmĭ bine prea mulţŭ sъ te lenъdŭ de Joyeuse; dar velŭ puţinŭ te înfrumseţĭ a doua-zi?

— Da, însъ fъrъ folosŭ, fъrъ folosŭ la Gypecienne, fъrъ folosŭ le strada Lesdiguiéres.

— Desnъrвse?

— Ka o вmbrъ че arъ ſi sbвratъ.

— Dar în чea dвnъ вrmъ aï aflatъ?

— Strada are nвqinï lokвitorï, niminï nв mъ noate mвlqвmi; nъndiï ne omвlъ ka sъ 'lъ întrebъ, nв вeni niчï elъ niчï femeia, kв toate astea o lвminъ ne kare o вedeam lвчindъ seara nrintre qelosie, mъ mîngîia arъtъndв-mï kъ era totъ akolo. Întrebвinqaï o sвtъ de mizloaче ka sъ nътrвnzъ în kasъ: skrisorï, mesaqe, florï, darвrï, kв nimikъ n'o skoseï la kъnътîiъ. Într'o searъ lвmina desnъrв mi ea, mi nв se maï arътъ; femeia, stътътъ de вrmъririle mele, fırъ îndoialъ, nъrъsise strada Lesdiguières; niminï nв svia noвa sa lokвinqъ.

— Kв toate astea aï reaflat'o, ne aчea frвmoasъ selbatikъ?

— Întîmnlarea a fъkвtъ sъ daъ neste dînsa; sвnt nedrentъ, frate, Провединqa nв вrea ka sъ tîrîgъimъ вiaqa. Askвltъ: într'adeвъръ, è kвriosъ. Treчeam în strada Bussy, sвntъ чinчï-snre-zeче zile, în mezivlъ nonqii; svii frate, kъ ordonanqele nentrв fokъ sвntъ îndenlinite kв asnrime; eï bine! nв-nвmaï kъ вzвï fokъ la ferestrele вneï kase, dar înkъ mi вnъ invindiъ adeвърatъ kare s'anrindea l'alъ doilea nlanъ.

Бътвï tare în noartъ, вnъ omъ s'arътъ la fereastrъ.

— Aвeqï fokъ în kasъ! i strigaï.

— Тъчere, nentrв Dвmnezeъ! îmï zise elъ, tъчere, m'am nвsъ sъ'lъ stingъ.

— Beï sъ kiъmъ nъndarвlъ?

— Nъ, nъ, nentrъ nъmele чerъlъĭ, nъ kiъma ne nimiнĭ!

— Însъ daka te noate ajъta чinева?

— Breĭ domnia-ta? atъnчĭ вino, шi mĭ veĭ faче o îndatorire nentrъ kare îцĭ воiъ гemъnea rekъnoskъtorъ toatъ вiaцa mea.

— Шi kъm veĭ sъ viъ?

— Eatъ keia de la noartъ.

Шi mĭ arъnkъ keia ne fereastrъ.

Mъ ъrkaĭ renede ne skarъ шi intraĭ în kamera kare era teatrъ alъ invindiъlъĭ.

Ardea nardoseala: m'aflam în lъkrъtoriъlъ ъnъĭ ximistъ. Fъkîndъ nъ svиъ ka чe felъ de esneriinцъ, o likoare anrinzъtoare se resinise ne josъ: d'avi lъase fokъlъ.

Kъndъ intraĭ, elъ шi stîmnъrase fokъlъ, чeia чe mъ fъkъ sъ notъ a'lъ nриві.

Era ънъ omъ de doъz-zecчĭ шi ontъ nînъ la treĭ-zecчĭ de anĭ; чelъ nъцinъ mi se nъrъ kъ era astъfelъ: ънъ semnъ snъimîntъtorъ i sъna jъmъtatea obrazъlъĭ, altъ i brъzda kranъlъ; barba sa stъfoasъ i askъndea nartea чea altъ a feцeĭ.

— Îцĭ mъlцъmeskъ, domnъle; dar, bine вezĭ, akъm s'a finitъ totъlъ; daka estĭ ънъ omъ atъtъ de galantъ dъnъ kъm te arъцĭ, aibĭ bъnъtatea d'a te retraце, kъчĭ doamna mea arъ nъtea sъ intre dintr'ънъ minъtъ într'altъ, шi s'arъ sъnъra въzîndъ în aveastъ orъ ънъ streinъ la mine, saъ maĭ bine la dînsa.

Sъnetъlъ avelъĭ glasъ mъ lobi kъ inerцiъ шi màĭ kъ snaĭmъ. Deskiseĭ gъra sъ i strigъ: estĭ o-

mъlъ de la Gypecienne, omъlъ de la strada Lesdiguiè-res, omъlъ doamneĭ nekъnoskъte; kъvĭ îţĭ adъvĭ a minte, frate, kъ era koneritъ k'o rasъ, kъ nъ i vъ-zъsem faţa, kъ i aъzisem glasъlъ nъmaĭ? Eram sъ i zikъ aveasta, sъ 'lъ întrebъ, sъ 'lъ rogъ, kъndъ de o datъ se deskise o uşъ şi întrĭ o femeiъ.

— Ve este, Remy? întrebĭ ea onrindъ-se mъreţъ ne nragъlъ uşeĭ, şi nentrъ ve astъ sgomotъ?

Ox! frate, ea era, maĭ frъmoasъ înkъ la fokъlъ mъrindъ alъ invindiъlъĭ de kътъ îmĭ nъrъse la razele lъneĭ! era ea, a kъriïa sъvenire neînvetatъ îmĭ rodea inima.

La strigarea ve skoseĭ, feviorъlъ se uĭtĭ la mine şi elъ maĭ kъ lъare a minte.

— Mъlţъmeskъ, domnъle, îmĭ zise elъ înk'o datъ, mъlţъmeskъ; dar bine veziĭ, fokъlъ s'a stinsъ. Eşĭ, te rogъ, eşĭ.

— Amikъlъ meъ, i ziseĭ, îmĭ daĭ drъmъlъ nrea kъ krъzime.

— Doamnъ, zise feviorъlъ, dъmnealъĭ è.

— Kare, dъmnealъĭ? întrebĭ ea.

— Avelъ june kavalerъ ne kare l'amъ întîlnitъ în grъdina de la Gypecienne, şi kare ne a urmatъ ne strada Lesdiguières.

Atъnvĭ îşĭ aţintĭ kъътътъra asъnra mea, şi dъnъ kъътътъra aveia înţeleseĭ kъ mъ vedea nentrъ întiia oarъ.

— Domnъle, zise ea, te rogъ nrea mъltъ, de-nъrteazъ-te!

Stam la îndoialъ, voiam sъ vorbeskъ, sъ mъ

rogă; dar вorbele mĭ linsia de ne bвze; stam mвltă mi nemimkată, okвnată kв a o nrivi.

— Iea a minte, domnвle, zise feviorвlă kв maĭ mвltъ tristeŋe de kъtă asnrime, iea a minte, веĭ nevoi ne doamna sъ fвgъ nentrв a doва oarъ.

— Ox! sъ fereaskъ Dвmnezeă! resnвnseĭ eă înklinъndв-mъ; dar, doamnъ, nв te sвnъră kв toate avestea.

— Nв mĭ resnвnse nimikă. Aша de nesimŋitoare, aша de mвtъ, aша de îngieŋatъ ka kвm nв m'ară fi aвzită, se întoarse, mi o вzвĭ desnъrîndă gradată în вmbrъ, dъndв-se ne trentele d'asвnra kъrora nasвlă eĭ nв resвna maĭ mвltă de kъtă nasвlă вneĭ fantasme.

— Asta è totă? întrebъ Joyeuse.

— Totă. Atвnvĭ feviorвlă mъ kondвse nînъ la вшъ, zikîndв-mĭ:

— Ăitъ, domnвle, nentrв nвmele lвĭ Iisвs mi ală вirŋineĭ Marieĭ, te rogă, ăitъ!

Fвŋiĭ, nerdвtă, ameŋită, stвnidă, strîngîndв-mĭ kanвlă kв mъnile, mi întrebъndв-mъ daka nв boiă debeni nebвnă.

De atвnvĭ, mъ dвkă în toate serele în avea stradъ, mi eatъ nentrв ve, ewindă de la Hôtel-de-Ville, namiĭ meĭ s'aă îndrenlată fi[illegible]ve snre aveastъ narte; în toate serele, zivеam, mъ dвkă în aveastъ stradъ, m'askвnză în вngivlă вneĭ kase kare este în faŋa kaseĭ sale, sвb вnă mikă balkonă a kъrвia вmbrъ mъ akonere kв totвlă, mi la zeve orĭ o datъ, вzvă

trekîndŭ o luminare în kamera în kare lokuesve ea; aveasta mĭ é viaŋa, aveasta mĭ è ferivirea.

— Ve ferivire, strigă Joyeuse.

— Vaĭ! aшĭ nerde-o verîndŭ alta.

— Dar te nerzĭ tu însu-ŋĭ ku aveastă resignare.

— Frate, zise Enrikŭ k'unŭ tristŭ surîsŭ, ve vreĭ, mă aflu ferivitŭ astŭ-felŭ.

— E neste nutinŋă.

— Ve vreĭ, ferivirea è relativă; sviŭ kă é akolo, kă trăesve akolo, kă resniră akolo; o văzŭ n'între zidŭ, saŭ, maĭ bine, îmĭ nare a o vedea; dak'arŭ năgăsi aveastă kasă, dak'aшĭ netreve înkă vinvĭ-snrezeve zile ka avelea ve le am netrekutŭ kăndŭ o nerdusem, frate, aшĭ nebuni saŭ aшĭ deveni kălugărŭ.

— Nu, ne leŋea mea! destulŭ ne è unŭ nebunŭ шi unŭ kălugărŭ în familiă, să nu merŋemŭ maĭ denarte, skumpŭlŭ meŭ amikŭ.

— Nu mĭ fave observărĭ, Ano, nu mă lua în rîsŭ; observările n'arŭ fi de nivĭ unŭ folosŭ, lăsările în rîsŭ n'arŭ fave nimikŭ.

— Шi vine ŋĭ vorbesve de observărĭ шi de lăsărĭ în rîsŭ?

— Aша. Însă...

— Lasă-mă să ŋĭ spuiŭ numaĭ o vorbă.

— Ve?

— Că te aĭ prinsŭ în kursă ka unŭ skolăraшŭ.

— N'am fukutŭ nivĭ kombinărĭ nivĭ kalkule, nu m'am lăsatŭ să mă prinză, m'am datŭ unui lukru maĭ tare de kătŭ mine. Kăndŭ te iea unŭ korentŭ è

maĭ bine sъ вrmezĭ korentвlъ de kъtъ sъ te lвnцĭ în kontra lвĭ.

— Ши daka te kondвve la вr'o nrenastiъ?

— Katъ sъ te arвnvĭ într'însa, frate.

— Avеasta цĭ é nъrerea?

— Da.

— Nв è ши a mea, ши în lokв-цĭ...

— Че aĭ fave, Ano?

— Destвlъ, fъrъ îndoialъ, nentrв a i afla nв-mele, aniĭ; în lokвlъ tъъ...

— Ano, Ano, nв o kвnosvĭ.

— Nв, însъ te kвnoskъ ne tine. Че felъ, Enrikъ, авeaĭ vînvĭ-zevĭ de miĭ de skвde ve цĭ detesem din sвta de miĭ ve mĭ dъrвise reцele la nв-mele sъъ.

— Sвntъ înkъ în kвfъrвlъ meъ, Ano: nivĭ в-nвlъ nв linsesve.

— O! krezъ, ши atътъ maĭ rъъ; fiindъ kъ daka n'arъ fi în kвfъrвlъ тъъ, femeia n'arъ fi în alkovъ.

— O! frate.

— Nв é вorba de: O! frate; вnъ feviorъ de rîndъ se вinde nentrв zeve skвde, вnвlъ bвnъ nentrв o sвtъ, вnвlъ foarte bвnъ nentrв o miĭъ, вnъ minвnatъ nentrв treĭ miĭ. Sъ вedemъ akвm, sъ nresвnвnemъ ne fenivele dintre feviorĭ; sъ вisъmъ ne Dвmnezeвlъ kredinцeĭ, ши totъ kв dovъ-zevĭ miĭ skвde, mъ jвrъ ne nana kъ s'arъ da цie. Astъ-felъ dar îцĭ maĭ remъ-nea treĭ-zevĭ miĭ libre nentrв a nlъti ne fenivele fe-meielorъ datъ de fenivele fevioilorъ. Enrikъ, amikвlъ meъ, estĭ вnъ negiobъ.

— Ano, zise Enrikъ sъsuinъndъ, sъntъ nisve oamenĭ karĭ nъ se bîndъ; sъntъ nisve inime ne karĭ unъ reŋe nъ è îndestъlъ de aъstъ nentrъ a le kъmnъra.

Joyeuse se alinъ.

— Eĭ bine, o nrîimeskъ zise elъ; însъ nъ é vre-una kare sъ nъ se dea.

— Ana, da.

— Eĭ bine! ve aĭ fъkъstъ nentrъ ka inima aveleĭ frъmoase nesimŋitoare sъ ŋi se dea ŋie?

— Am konvinŋerea, Ano, kъ am fъkъstъ totъ veia ve nsteam fave.

— Vi lasъ-mъ, estĭ nebunъ! konte du Bouchage. Bezĭ o femeiъ tristъ, înkisъ, ŋemîndъ, ni ts... te favĭ maĭ tristъ, maĭ denъrtatъ din lume, maĭ ŋemîndъ, adikъ maĭ nesuferitъ de kъtъ manierele vulgare ale amoruluĭ, ni ts estĭ komunъ ka unъ kuartinierъ. Ea é singurъ, ŋine ĭ de urîtъ; è tristъ, fiĭ veselъ; i nare rъu de veva, konsoleaz'o ni iea lokulъ.

— Neste nstinŋъ, frate.

— Înverkat'aĭ?

— Nentrъ ve?

— Eĭ! nentrъ a înverka. Zivĭ kъ estĭ amoresatъ?

— Nu kunoskъ vorbe nentrъ a ŋĭ esurima amorulъ meu.

— Eĭ bine! neste vinvĭ-sure-zeve zile veĭ avea ne amanta ta.

— Frate!

— Ne onoarea lui Joyeuse. N'aĭ nerdstъ înkъ orĭ ve sneranŋъ, îmĭ nare?

— Nъ, fiindъ-kъ nivĭ o datъ n'am sneratъ.

— La че огъ о вezĭ?

— La че огъ о въzъ?

— Negreuitъ.

— Dar цĭ am snъsъ kъ n'o въzъ, frate.

— Nivĭ o datъ?

— Nivĭ o datъ.

— Nivĭ kiarъ la fereastrъ?

— Nivĭ kiarъ ъmbra eĭ, îцĭ zikъ.

— Katъ sъ fineaskъ aveasta. Sъ вedemъ, are ънъ amantъ?

— N'am въzътъ nivĭ o datъ вr'ънъ omъ intrъndъ în kasa eĭ, fъrъ nъmaĭ avelъ Remy de kare цĭ am вorbitъ.

— Че felъ é kasa?

— Doъъ nlane, o noartъ mikъ пе o treantъ, teraцъ пе d'asъnra ferestreĭ a doъa.

— Dar nrin avea teraцъ nъ noate intra чine-ва?

— E depъrtatъ de чele alte kase.

— Ші în faцъ, че é?

— O altъ kaзъ màĭ asemenea; kъ toate kъ è mi se пare чева maĭ înaltъ.

— De чine è lokъitъ aveastъ kasъ?

— De ънъ bъrgesъ.

— Kare è kъ toane rele saъ bъne?

— Kъ bъne, fiindъ-kъ kъte o datъ îlъ aъzъ rîzîndъ singъrъ.

— Kъmпъrъ-ĭ kasa.

— Чine цĭ a snъsъ kъ é de вîndътъ?

— Dъ-ĭ îndoitъ de чeia че arъ nътea kosta ea.

— Daka dama mъ ва вedea într'însa?

— Eĭ bine?

— Earъ s'arĕ fave nebъzвtъ, ne kъndĕ askвnzîndв-mĭ nresinца, snerĕ kъ într'o zi saĕ în alta o boiĕ rebedea.

— O beĭ rebedea astъ searъ.

— Eĕ?

— Dв-te la ontĕ ore de te nвne sвb balkonвlĕ eĭ.

— Mъ boiĕ dвve ka în toate zilele, dar totĕ fъrъ sneranцъ ka mi în vele alte zile.

— Ŏĭtasem! adresa lъmвritĕ?

— Între noarta Bussy mi osnelвlĕ Saint-Denis, máĭ în kolцвlĕ stradeĭ Axgвstinilorĕ, doвъ zevĭ de nашĭ denarte de o mare osnelъriъ aвîndĕ de însemnĕ: *La Sabia mвndrвlвĭ Kвcalerĕ.*

— Irea bine, astъ searъ la ontĕ ore.

— Dar ve beĭ fave?

— Beĭ bedea, beĭ aвzi. Iîn' atвnvĭ, reîntoarve-te a kasъ, îmbrakъ-te kв vele maĭ frвmoase bestĭminte iвa-цĭ vele maĭ frвmoase skвle, barsъ-цĭ ne nъrĕ vele maĭ fine esinцe; astъ searъ beĭ intra în redвtъ.

— Sъ te aвzъ Dвmnezeĕ, frate!

— Enrikĕ, kъndĕ Dвmnezeĕ é sвrdĕ, drakвlĕ nв è astĕ-felĕ. Te lasĕ, amanta mъ asteantъ, nв boeskĕ a zive amanta domnвlвĭ de Mayenne. Sъ n'am narte de nana daka ea é fъцarnikъ.

— Frate!

— Eartъ-mъ, frвmosвle serbitorĕ alĕ amorвlвĭ; nв fakĕ nivĭ o asemъnare între aveste doвъ dame, fiĭ

sigurŭ, ku toate kŭ dunŭ ce mĭ zicĭ, iubeskŭ maĭ multŭ ne a mea, saŭ maĭ bine ne a noastrŭ.

— Însŭ ea mŭ asteaptŭ, ші nu uoeskŭ a o face sŭ astepte. Adio, Enrikŭ, desearŭ ne uomŭ re-uedea.

— Adio, Ano.

Amîndoĭ fraцiĭ se strînserŭ de mînŭ ші se desnŭrцirŭ.

Unulŭ, dupŭ ce fŭku doŭ sute paшĭ, redikŭ ku kutezare ші lŭsŭ se rekazŭ ku sgomotŭ ciokanulŭ porцiĭ de la o frumoasŭ kasŭ zidită în aintea katedraleĭ Notre-Dame. Celŭ altŭ s'afundŭ în tŭcere într'una din stradele suite ce kondukŭ la Palatŭ.

VII.

În ce a întrecutu sabia mândrului cavaleru rosariulu de amoru.

În timpulŭ konborîriĭ ne kare o spăserăţmŭ, noantea sosise, înfăşurăndŭ kă mantela sa ţea ămedă de brămă oraşulŭ atătŭ de sgomotosŭ kă dosă ore maĭ 'nainte.

Afară de aceasta, după ce a părităŭ Salcède, nrisitoriĭ îmĭ păseră în minte a se duce ne la kasele lorŭ, mi nă se maĭ bedea alta de kătŭ nisce nlăstoane resnăndite ne strade, în lokulŭ acelaĭ mirŭ neîntrerăntŭ de kăriomĭ karĭ de kă zisa desținseră împreună kătre acela-mĭ păntŭ.

Nînă în kartierele cele maĭ denărtate ale Grebeĭ, maĭ era remasărĭ de tresărirĭ foarte lesne de îngelesŭ după lunga klătinare a ventrulaĭ.

Astŭ-felŭ desupre partea norgiĭ Bussy, de esemnlă, unde kată să ne stremutămŭ akăm ka să ăr-

mъmъ вnele nersoane ne karĭ le amъ nвsъ în svenъ la învenвtвlъ avesteĭ istorie, mi ka sъ favemъ kвnosvinuъ kв alte nersoane nose; l'aveastъ marḑine, ziserъmъ, se aszia sgomotъndъ, ka вnъ roiъ de albine l'anвsвlъ soarelвĭ, oare-kare kasъ de o fauъ rosъ kв florĭ albastre mi albe, kare se nвmia *Kasa Sabieĭ mвndrвlвĭ Kavalerъ*, mi kare kв toate avestea era nвmaĭ o osnelъriĭ kв nisve nronorḑivnĭ ḑigantive, de kвrîndъ instalatъ într'avelъ kartierъ noъ.

Într'avelъ timnъ Narisvlъ nв nвmъra nivĭ o singвrъ osnelъriĭ bвnъ kare sъ fi avвtъ trismfвndвlъ sъъ însemnъ. *Sabia mвndrвlвĭ Kavalerъ* era вna dintr' avele arъtъrĭ mъreḑe karĭ era destinate a вni toate gвstвrile mi a resвma toate simnatiele.

Se vedea desemnatъ ne frвntea zidiriĭ lвnta vnвĭ arkanḑelъ saъ a vnвĭ sъntъ în kontra vnвĭ smeъ, kare asvîrlia, ka feara lвĭ Inolitъ, torente de flakъre mi de fвmъ. Niktorвlъ, însvfleḑitъ de vnъ simtimentъ eroikъ mi niosъ totъ de o datъ, nвsese în mъnile mъndrвlвĭ kavalerъ, kare era armatъ kв totъ felвlъ de arme, nв o sabiъ, dar o foarte mare krвve, kв kare tъia în dovъ, maĭ bine de kъtъ kв tъimвlъ velъ maĭ bine askвḑitъ, ne neferivitвlъ smeъ ale kъrvia bвkъḑĭ sъnḑera d'asвnra nъmîntвlвĭ.

Se vedea în fвndвlъ însemnвlвĭ, saъ maĭ bine alъ tablovlвĭ, kъvĭ însemnвlъ merita nrea mвltъ într'adevъrъ avestъ nвme, se vedea kъtimĭ de snektatorĭ redikъndв-mĭ brauele în aerъ, ne kъndъ, în verъ, înḑerii întindea asвnra kasveĭ kavalervlвĭ lavrĭ mi finivĭ.

În fine la velъ d'întiiъ nlanъ, artistвlъ, ḑelosъ

ſiindŭ de a nroba kъ svia toate felъrile de niktъrъ, grъmъdise doblevĭ, strъgъrĭ, gъndavĭ, monîrle, unŭ skargotŭ ne o rosъ; ne ъrmъ doĭ ienъrĭ de kasъ, unŭlŭ albŭ, altŭlŭ vînъtŭ, karĭ, kъ toatъ neasemъnarea kъlorilorŭ, veia ve arŭ fi nътътŭ arъta o diferinъ de nъrerĭ, îmĭ sgîria nasŭlŭ amîndoĭ, de bъkъriъ dunъ kъm se vede nentrъ memorabila viktoriъ renъrtatъ de mъndrŭlŭ kavalerŭ asunra smeŭlŭĭ narabolikŭ kare nъ era altъ de kătŭ Satana.

De sigurŭ, saŭ kъ nronrietarŭlŭ însemnŭlŭĭ era de unŭ karakterŭ foarte suvitŭ, saŭ kъ trebuia sъ fiъ mulţumitŭ de konsviinţa niktorŭlŭĭ. Într'adevъrŭ, artistŭlŭ sъŭ nu nerduse nivĭ o liniъ din snaţiŭ, mĭ d'arŭ fi trebuitŭ s'adaugъ unŭ nъduvelŭ la tablouŭ, n'arŭ fi ausătŭ loku.

Akum sъ mъrturisimŭ unŭ lukrъ, mi astъ mъrturisire, de mi nenibilъ, é imnussъ konsviinţeĭ noastre de istorikŭ: nu resulta dintr'avestŭ frumosŭ însemnŭ ka kîrviuma sъ fiъ nlinъ ka dînsulŭ în zilele vele frumoase; din kontra nisve kuvinte ve le vomŭ desluvi numaĭ de kătŭ mi ne karĭ bunulŭ nublikŭ, kredemŭ kъ le va înţeleţe, se afla marĭ deserte în osneluria *Mundrulŭĭ kavalerŭ*, mi nu numaĭ une-ore, vi màĭ totŭ d'auna.

Ku toate avestea, kum arŭ zive vineva în zilele noastre, kasa era mare mi konfortabilъ; ziditъ nътratŭ mi avîndŭ temelie late, întindea mъreţŭ, d'asunra însemnulŭĭ sъŭ, natru turnuleţe konrinzîndŭ fiъ kare kamera sa ontogonъ[1]; dar ve è adevъratŭ, era

[1] Ku ontŭ ungiurĭ saŭ kolţurĭ.

zidiță totș în naente, însъ koketъ ші misterioasъ kвm se kввine sъ fiъ orĭ че kasъ kare ва sъ плakъ oamenilorș ші maĭ вîrtosș femeielorș; dar avi era totș гъвlș.

Nв noate чinева sъ плakъ la toatъ lвmea.

Însъ nв era astș-felș konвinцerea doamneĭ Fournichon, osnъtъreasa *Mвndrвlвĭ kaвalerș*. În вrmarea avesteĭ konвinцerĭ, nвsese ne bъrbatș-sъș a nъrъsi o kasъ de bъĭ în kare aș вieцъtoritș în strada Sant-Onoratș, înвîrtindș frigarea ші dвndș чenș вinвlвĭ în folosвlș înamoraцilorș din resnъntia Bussy, ші kiarș din чele alte kartiere din Parisș. Din neferiчire nentrв nretinderile doamneĭ Fournichon, osnelъria sa se afla nвцinș înвeчinatъ kв Pré-aux-Clercs, astș-felș în kъtș, atrașĭ de o datъ de вeчinътate ші de însemnș, la *Sabia mвndrвlвĭ kaвalerș*, venia atъtea nerekĭ gata a se bate, înkъtș чele alte nerekĭ maĭ nвцinș bъtъioase fвцia ka de чiвmъ de biata osnelъriъ, temîndв-se de sgomotș ші de lobitвrele de șiișș. Avestia sвntș oamenĭ naчĭniчĭ ші kъrora nв le plaче sъ șĭ striче linisчea ka чeĭ înamoraцĭ, astș-felș înkъtș, într'aste tвrвleце atъtș de galante, era de nevoiъ sъ lokвiaskъ nвmaĭ simbriașĭĭ (lefeцĭĭ), ші toцĭ Kвnidonĭĭ, nenelaцĭ în întrв ne nanelele de lemnș de kъtre niktorвlș însemnвlвĭ, fвseserъ ornaцĭ kв mвstъцĭ ші kв alte adвse maĭ mвltș saș maĭ nвцinș kввiinчioase de kъrbвnele nelinsiцilorș.

Aша, doamna Fournichon nretindea, nв fъrъ kвvîntș nîn'avi, katъ s'o snвnemș, kъ însemnвlș adвse-se neferiчire kaseĭ, ші înkredinца kъ daka arș fi

воitъ чine-ва sъ se renoarte la esneriinца sa, ши desemna d'asвnra noгцiї, ши în lokвlъ avelвї mъndrв kavalerъ ши avelвї smeъ вrîчiosъ kare resninцea ne toatъ lвmea, вr'вnъ че galantъ, ka, de esemnlв, *Rosarislъ de amorъ*, kв inime înflъkъrate în lokъ de rose, toate sвfletele чele tinere 'шї arъ fi alesъ lokвinца în osnelъria sa.

Din neferiчire, mesterвlъ Fournichon, fiindъ nekanabilъ d'a mъrtвrisi kъ se kъia de ideia sa ши de inflвinца ne kare aveastъ ideiъ arъ fi аввt'o asвnra însemnвlвї sъъ, nв цinea de lokъ în seamъ obserвъrile femeieї sale, ши resnвndea dъndъ din вmerї înkъtъ elъ, omъ alъ noliцieї вekiъ alъ domnвlвї Danville, trebвia firesче sъ'шї kaвte klientela oamenilorъ de resbelъ; маї adъвцia kъ вnъ kavalerъ, kare nв faче dekъtъ sъ bea, bea ka mease înamoracї, ши kъ de arъ nlъti nвmaї ne jвmътate kostъ, totъ kъstigъ чine-ва, fiindъ-kъ înamoracїї чeї маї resinitorї nв nlъteskъ niчї o datъ ka treї kavalerї.

Kътre avestea, konkidea elъ, винlъ è маї moralъ de kътъ amorвlъ.

La aveste kвinte, doamna Fournichon îшї înъlца ши ea вmerїї karї era destвlъ de grъвliї ka sъ iea чine-ва snre гъъ ideiele sale în materiъ de moralitate. Într'astъ stare de skismъ era lвkrвrile în kasa lвї Fournichon, ши amîndoї soцiї вieцътoria la resnънtia Bussy, nrekвm вieцътoriserъ în strada Sant-Onoratъ, кndъ o îmnrejвrare nenгевъzвtъ веni sъ skimbe faца lвkrвrilorъ ши sъ fakъ a triвmfa nъrerile mesterвlвї Fournichon, nentrв чea маї mare gloriъ a a-

ѵelвĭ însemnъ demnъ, вnde toate regatele natвreĭ 'шĭ авea пe înfъцişътoriĭ lorъ.

Кв o lвnъ înaintea sвnliчiвlвĭ lвĭ Salcède, în вrma вnorъ eserчiцie militare karĭ se fъквserъ la Prè-aux-Clercs, doamna Fournichon ши soцвlъ eĭ era aшezaцĭ, dвnъ înвъцвlъ lorъ, în nelвkrare, квцetътorĭ ши reчĭ, nentrв къ toate mesele ши toate kamerele din osnelъria Mвndrвlвĭ Kaвalerъ era кв totвlъ demerte.

Într'aчea zi *Rosarislъ de amorъ* nв detese rose.

Într'aчea zi, *Sabia mвndrвlвĭ kaвalerъ* loвise în anъ.

Amîndoĭ soцiĭ se вita dar кв întristare la кътnia de вnde desnъrea, îmbarkъndв-se пe nodвlъ îmblътorъ alъ tвrnвlвĭ de Nesle snre a se întoarчe la Louvre, soldaцiĭ пe karĭ вnъ kanitanъ i fъквse o manonera, ши totъ nriвindв'ĭ ши цemîndъ asвnra desnotismвlвĭ militarъ kare neвoia a intra în kornвlъ lorъ de gardъ nisчe soldaцĭ karĭ къta sъ fiъ firesчe atътъ de însetaцĭ, вzвrъ пe aчestъ kanitanъ nвnîndв-ши kalвlъ în tronotъ ши înaintъndъ, k'вnъ singвrъ omъ d'ordonanцъ, în drentвlъ norцiĭ Bussy.

Aчestъ ofiцerъ de totъ înnenişatъ, de totъ mъndrв пe kalвlъ sъъ чelъ albъ, ши a кървia sabiъ într'o teakъ daвritъ redika o mantelъ frвmoasъ de nostaвъ de Flandra, fв în zeчe minвte în faцa osnelъrieĭ.

Dar nentrв къ nв se dвчea la osnelъriъ, era sъ treakъ înainte, fъръ kiarъ a admira însemnвlъ, къчĭ se пъrea îngrijatъ ши nreokвnatъ, aчestъ kanitanъ, къndъ mesterвlъ Fournichon, a кървia inimъ se tonia

la ideia d'a nu fave nivĭ o darabere într'avea zi, se nlekĭ afarъ din tърnuleuulŭ sъu zikîndŭ:

— Ia uezĭ, nebastъ ve frumosŭ kalŭ?

La kare doamna Fournichon, ka sъ resnunzъ ka o nolitikoasъ osnътъreasъ, adъuqi.

— Dar frumosulŭ kabalerŭ?

Kanitanulŭ kare nu se nъrea nesimqitorŭ la laude, orĭ din ve narte i arŭ fi benitŭ, îmĭ redikĭ kanulŭ ka kum s'arŭ fi destentatŭ tresъrindŭ. Bъzu ne oasne, ne osnътъreasъ mi osnetъria, 'mĭ onri kalulŭ mi kiъmĭ ne ordonanqa sa.

Anoĭ, totŭ de ne mea, se uĭtĭ ku multъ luare a minte la kasъ mi la kartierŭ.

Fournichon sъrise kъte natru trente dunъ skara sa mi sta la noartъ, ku kъvisla strînsъ între mъnile sale.

Kanitanulŭ, dunъ ve kuqetĭ kътева minute, se dete de ne kalŭ.

— Nu è niminĭ avi? întrebĭ elŭ.

— De o kamdatъ, nu, domnule, resnunse oasnele umilitŭ.

Ili se nregъtia a adъugi:

— Ku toate avestea nu este astŭ-felŭ învъqulŭ kaseĭ.

Dar doamna Fournichon, ka mài toate femeiele, era maĭ ku kanŭ dekътŭ bъrbatulŭ-sъu, se grъbi, nrin urmare, a striga din uuulŭ ferestreĭ sale:

— Daka domnulŭ kautъ singurътatea, se ua afla foarte bine la noĭ.

Kavalerъlъ redikъ kanъlъ, ши въzîndъ aчea bъnъ figъrъ, dъnъ чe aъzi aчelъ bъnъ resnъnsъ, zise:

— De o kamdatъ, da; é kiarъ чeia чe kaътъ, bъna mea femeĭъ.

Doamna Fournichon se renezi îndatъ snre întîmninarea kъlътorъlsĭ, zikîndъ:

— Пentrъ astъ-datъ, *Rosarislъ de amorъ* ne faчe daravere, iar nъ *Sabia Mъndrslsĭ-Kavalerъ*.

Kanitanъlъ kare, într'aчea orъ, atrъḑea lъarea a minte a aчelorъ doĭ soḑĭ, ши kare meritъ sъ atragъ totъ d'o datъ ши ne a чititorъlsĭ, aчestъ kavalerъ era bnъ omъ de treĭ-zecчĭ nînъ la treĭ-zecчĭ ши чinчĭ de anĭ, kare se nъrea kъ aвea nътaĭ doъzecчĭ ши ontъ, atъtъ de mъltъ îngrijire aвea desnre nersoana sa. Era mare, bine fъkътъ, aвea o fisionomiъ esnresivъ ши finъ; noate kъ, чervetъndъ-'lъ bine, arъ fi aflatъ чinева oare-kare afektare în aerъlъ sъъ чelъ mъreḑъ; afektatъ saъ nъ, aerъlъ sъъ era mъreḑъ.

Elъ arънkъ în mъnilъ însoḑitorъlsĭ sъъ frъъlъ minънatъlsĭ sъъ kalъ kare bъtea k'bnъ niчiorъ nъmîntъlъ ши i zise:

— Asteantъ-mъ aчi nreîmblъndъ kaĭ.

Soldatъlъ nriimi frъъlъ ши se sънъse.

Îndatъ чe intrъ în sala чea mare a osnelъrieĭ, se onri, ши arънkъndъ o kъътътъrъ de mъlḑъmire îmnrejъrъlъ sъъ:

— O! o! zise, o astъ-felъ de mare salъ ши niчĭ bnъ beътorъ! Пrea bine.

Mesterъlъ Fournichon se вĭta la dînsъlъ kъ mi-

rare, ne kъndъ doamna Fournichon i sъrîdea kъ inteliginъ.

— Dar, ъrmъ kanitanъlъ, è чева în nъrtarea boastrъ saъ în kasa boastrъ kare denъrteazъ de la boï ne konsъmatorï?

— Nivï ъna nivï alta, domnъle, mъlцъmeskъ lъï Dъmnezeъ, resnъnse doamna Fournichon; de kъtъ kartierъlъ è noъ, ші, kъtъ nentrъ klienцï, îї aleцemъ.

— Ax! foarte bine, zise kanitanъlъ.

Mesterъlъ Fournichon nriimia într'avestъ timnъ sъ anrobeze kъ kanъlъ resnъnsъrile nebesteï sale.

— De esemnlъ, adъъцi ea kъ oare-kare klinire din okï, kare deskoneria ne astorъlъ nroiektъlъï *Rosarislъï de Amorъ*, de esemnlъ, nentrъ ънъ klientъ ka Domnia Boastrъ, arъ fi lъsatъ чinева bъkъrosъ sъ nleче doï-snre-zeче.

— E nrea frъmosъ din narte-цї, frъmoasa mea osnъtъreasъ, mъlцъmeskъ.

— Domnъlъ ва sъ gъste din винъ? zise Fournichon k'ънъ glasъ maï nъцinъ regъmitъ.

— Domnъlъ ва sъ вazъ înkъnerile? zise doamna Fournichon kъ glasъlъ eï чelъ maï dъlче.

— Ші ъna ші alta, в'ашї rъga, resnъnse kanitanъlъ.

Fournichon se dete josъ în чelarъ, ne kъndъ femeia sa arъta oasnelъï sъъ skara чe kondъчea la tъrnъleце, d'asъnra kъriїa, dъnъ чe 'шї a sъmesъ fъsta чea koketъ, merцea înainte lъï, fъkîndъ sъ trosneaskъ la fiъ-kare treantъ ънъ adevъratъ nantofъ de Harisianъ.

— Kъte nersoane notъ lokъi avi? întrebъ kanitanъlъ kъndъ ajъnse la întîiъlъ nlanъ.

— Treĭ-zevĭ de nersoane, dintre karĭ zeve stъnînĭ.

— Nъ é destъlъ, frъmoasъ osnъtъreasъ, resnъnse kanitanъlъ.

— Nentrъ ve, domnъle?

— Aveam în minte veva, sъ nъ maĭ vorbimъ desnre asta.

— Ax! domnъle, în kredinъ nъ veĭ afla maĭ bъnъ lokъ de kътъ osnelъria *Rosarislsĭ de amorъ*?

— Ve felъ! *Rosariъ de amorъ?*

— A *Mendrslsĭ Kavalerъ*, voiъ sъ zikъ, afarъ nъmaĭ de veĭ nъtea avea ne Louvre ui frъmoasele sale denendinne.

Streinъlъ anintъ asъnra eĭ o kъstътъръ singъlarъ.

— Aĭ drentate, zise elъ, ui afarъ de voiъ avea ne Louvre...

Anoĭ la o narte:

— De ve nъ, ърmъ elъ; arъ fi maĭ nъninъ skъmnъ.

— Zisemĭ dar, bъna mea doamnъ, adъъni elъ maĭ tare, kъ aĭ nъtea nriimi nentrъ lokъitъ avi treĭ-zevĭ de nersoane?

— Da, fъръ îndoialъ.

— Dar nentrъ o zi?

— O! nentrъ o zi, natrъ-zevĭ ui kiarъ natrъ-zevĭ ui vinvĭ.

— Natrъ-zevĭ ui vinvĭ! parfandious! è kiarъ sokoteala mea.

— În adevărŭ! vezi ce lukru ferivitŭ!

— Ші fărъ ka sъ se uzъ larmъ d'afarъ?

— Kъte o datъ, dъmin:ka, avemŭ aivi ontŭ-zevi de soldaџi.

— Ші lъmea nu se adunъ împrejurulŭ kasei, nu sъntŭ sunioni între vevini?

— O! Dъmnezeulŭ meŭ, nu; n'avemŭ de kъtŭ unŭ vevinŭ kare é unŭ burgesŭ bravŭ ші kare nu se amestekъ în afaverile nimъlui, ші o vevinъ kare vieџuesve ama de retrasъ înkъtŭ de trei sentъmъne de kъndŭ lokuesve în kartierulŭ avesta, n'am vъzut'o înkъ; toџi ceі alџi sъntŭ oameni mivi.

— Eatъ ce mi nlave foarte mъltŭ.

— O, atъtŭ mai bine, zise doamna Fournichon.

— Ші de azi într'o lunъ, urmъ kanitanulŭ, adu-џi a minte bine de aveasta, doamnъ, de azi într'o lunъ...

— La 26 oktombriŭ atunvi?

— Kiarŭ ama, la 26 oktombriŭ.

— Ei bine?

— Ei bine, la 26 oktombriŭ, înkiriezŭ osnelulŭ dъmitale.

— Totŭ?

— Totŭ. Boiŭ sъ fakŭ o sunrisъ la kъџi-ba komnatrioџi, ofiџeri, saŭ velŭ nџoinŭ oameni de snadъ nentru vea mai mare narte, kari vinŭ la Parisŭ sъ'ші verve soartea; nîn'atunvi vorŭ fi însviinџaџi de a veni la domnia ta.

— Ші kum vorŭ nriimi svііnga aveastъ, daka

вreĭ sъ le faчĭ o sвnrizъ? întrebъ kв neînuelenчiвne doamna Fournichon.

— Ax! resnвnse kanitanвlъ, înвederatъ kontrariatъ de aчea întrebare; ax! daka estĭ kвrioasъ saъ indiskretъ, parfandious!...

— Nв, nв domnвle, se grъbi sъ zikъ doamna Fournichon snъĭmîntatъ.

Fournichon aвzise; la вorbele: oiuerĭ saъ oamenĭ de snadъ, inima i bътвse de mвluвmire.

Se anroniъ!

— Domnвle, strigъ elъ, вeĭ fi вnъ domnъ aчi, вnъ desnotъ alъ kaseĭ, mi fъr întrebърĭ, Dвmnezeвlъ meъ! toui amiчiĭ dвmitale вorъ fi bine-вeniuĭ.

— N'am zisъ amiчiĭ meĭ, brabвlъ meъ, zise kanitanвlъ kв mъndriъ; am zisъ komnatrioniĭ meĭ.

— Da, da, komnatrioniĭ domnieĭ вoastre; m'am înчelatъ.

Doamna Fournichon îmĭ întoarse snatele kв toane: rosele amorвlвĭ înчenea sъ se skimbe în stвfĭ de xalebarde.

— Le вeĭ da sъ чineze, вrmъ kanitanвlъ.

— Irea bine.

— Ĭ вeĭ faчe sъ se kвlчe kiarъ la nевoiъ, daka nв вoiъ nвtea sъ nrenarъ nin' atвnчĭ lokвinuele lorъ.

— Foarte bine.

— Într'вnъ kввîntъ, te вeĭ lвsa dвnъ вoinua lorъ, fъr чea maĭ mikъ întrebare.

— Înuelegъ.

— Eatъ treĭ-zeчĭ de libre arввnъ.

— Înвoiala è fъkвtъ, seniorвlъ meъ; komпatrioцii dвmitale вorъ fi traktaцi ka reцi, ші daka вoiцi sъ въ înkredinцaцi desпre aveasta gвstъndъ вinвlъ...

— Nв beaъ niчi o datъ; îцi mвlцвmeskъ.

Kanitanвlъ se anroniъ de fereastrъ ші kiъmъ пe gardianвlъ de kaiї.

Domnвlъ Fournichon în timпвlъ aчesta fъkвse o reflesiвne.

— Seniorвlъ meъ, zise elъ, (de kъndъ kв пriimirea чelorъ treї пistolї karї i se plъtiserъ la înчenвtъ kв atъta цenerositate, domnвlъ Fournichon пвmia пe streinвlъ seniorвlъ meъ) seniorвlъ meъ, kвm воiъ rekвnoasчe пe aчeї domnї?

— E adevъratъ, parfandious! вїtam; dъ-mї чearъ, хъrtiъ ші lвminare.

Doamna Fournichon adвse totъ.

Kanitanвlъ întipъri în чearъ figвra dвпъ inelвlъ sъъ чe 'lъ пвrta la mъna stъngъ.

— Eatъ, zise elъ, вezї figвra aчeastъ?

— O femeiъ frвmoasъ, zъъ.

— Da, este o Kleopatrъ; eї bine! fiъ-kare din komпatrioцii meї îцi ва adвчe o întipъrire asemenea; веї da osпitalitate dar adвkъtorвlвї aчesteї figвre; aї înцelesъ, пв è aша?

— Kъtъ timпъ?

— Nв sчiъ înkъ; веї пriimi ordinile mele în пrivinца aчeastъ.

— Le вomъ astenta.

Kanitanвlъ чelъ frвmosъ se dete josъ пe

skarъ, se nъse earъ ne kalъ mi nlekъ în tronotъlъ kalъlъĭ sъъ.

De o kam datъ nînъ la întoarverea sa, bъrbatъlъ mi femeia Fournichon nъserъ în nosъnarъ vele treĭ-zevĭ de libre ale lorъ ve le nriimirъ drentъ arвънъ, de faцъ kъ oasnele kare era foarte bъkъratъ mi kare nъ înveta de a reneti:

— Oamenĭ de snadъ! aide, negremitъ însemnъlъ n'are gremealъ, mi kъ snada ne вomъ fave fortъna.

Mi se nъse sъ lъstrъiaskъ toate kaцerolele sale, nînъ ва veni faimosъlъ 26 oktomъrie.

VIII.

Silueta de Gaskonu*.

A [illegible]ине kъ doamna Fournichon fъ аша de diskretъ пр[illegible]m i o rekomandase streinълъ, n'amъ къте[illegible]ларъ de аveasta ea nъ se kredea de lokъ în[illegible]ітъ de вre o obligare kътre dînsълъ, пrin авantaлълъ че'lъ detese elъ domnълъї Fournichon în пrівinца *Sabieї mэndrълъї kавalerъ*; dar fiindъ-kъ i rэmънea înkъ de deвinatъ maї mълtъ dekътъ i se sпъsese întrъ аveasta, înveпъ, sпre a stabili пresъпъnerile sale пe o base solidъ, a kъцeta maї întîiъ чine era kавalerълъ nekъnoskътъ kare nlътia kъ atъta цenerositate ospitalitatea komnatrioцilorъ seї. Аша ea nъ nerdъ timпъ de a întreba пe чelъ d'întîiъ soldatъ че'lъ въzъ trekîndъ desпre nъmele kanitanълъї kare fъkъse reвista.

* Ъnъ felъ de desemnъ пrin kare se înfъцişeazъ ънъ пrofilъ trasъ împrejъrълъ obrazълъї

Soldatŭlŭ, kare negremitŭ kъ era de unŭ karakterŭ maĭ diskretŭ dekъtŭ întreborbitoarea sa, o întrebъ maĭ întîiŭ, înainte de a resпunde, пentru че i fъчea aчeastъ întrebare.

— Fiindŭ-kъ a fostŭ aiчĭ, resпunse doamna Fournichon, a borbitŭ ku noĭ, ші чine-ba é foarte mulцumitŭ sъ sчiъ ku чine borbesче.

Soldatŭlŭ se puse sъ rîzъ.

— Kapitanŭlŭ kare komanda rebista n'arŭ fi intratŭ la *Sabia mъndrulŭi Kabalerŭ*, doamnъ Fournichon, zise elŭ.

— Ші de че aша? întrebъ ospътъreasa; oare é aша de mare seniorŭ пentru aчeasta.

— Поate.

— Eĭ bîne, kъndŭ ḑĭ aшĭ spune kъ n'a intratŭ пentru dînsulŭ în osпelъria *Kabalerulŭi чelŭi mъndru*?

— Ші пentru че dar?

— Пentru amiчiĭ seĭ.

— Kapitanŭlŭ kare komanda rebista n'arŭ puпe пe amiчiĭ seĭ sъ lokuiaskъ la *Sabia mъndrulŭi kabalerŭ*, resпunzŭ пentru aчeasta.

— Eĭ draче! че iste estĭ, brabŭlŭ meŭ! Ші чine é dar aчelŭ domnŭ kare é aша de mare seniorŭ înkъtŭ sъ nu lase пe amiчiĭ seĭ sъ lokuiaskъ la чelŭ maĭ bunŭ ospelŭ din Парisŭ?

— Breĭ sъ borbesчĭ de aчela kare komanda rebista, nu é aша?

— Fъrъ îndoialъ.

— Eĭ bine! buna mea femeiъ, чelŭ че komanda rebista é kiarŭ domnulŭ duчele *Nogaret de La-*

valette d'Epernon, nairъ de Franчia, kolonelъ-ɥeneralъ de infanteria reɥelъї, ши маї мълтъ реɥе dekътъ Maiestatea Sa însъ-шї. Eї bine! че zичї de sure aчeasta

— Къ daka a venitъ elъ, mї a fъkътъ onoare

— L'aї axzitъ zikîndъ *parfandious*?

— Eї! eї! zise doamna Fournichon kare в zxse мълte lъkrxrї estraordinare în вiaɥa sa, ши kъriїa вorba *parfandious* nx i era kx totъlъ nekxnoskxt

Akxm noate чinexa jxdeka daka zixa de 2 oktombriъ nx era astentatъ kx nerъbdare.

La 25 seara, intrъ xnъ omъ dxkîndъ xnъ sac destълъ de greъ, ne kare'lъ denxse ne bxfetълъ în Fournichon.

— Aчesta é nreɥълъ osnъɥълъї komandatъ netrx мъne, zise elъ.

— Kъte kътъ de fiъ-kare kanъ? întreba îmnrexnъ ceї doї konsorцї.

— Kъ'e шease libre.

— Dar komnatrioцiї kanitanълъї borъ faчe nx maї o мънkare aчi.

— Nxmaї xna.

— Kanitanълъ a aflatъ dar вr'o lokxinɥъ nentrx eї?

— Se вede.

Шi trimisълъ emi kx toate kestixnile *Rosarislъї* ши ale *Sabieї* ши fър'a maї boi sъ resnxnzъ maї мълtъ la niчї xna din ele.

În чele din xrмъ zixa чea atълъ doritъ resъri d'asxnra bxkътърielorъ *Mxndrslъї Kaealerъ*.

Sxnaserъ doxъ-sure-zeчe ши jxмътate la Axgx-

stinĭ, kъndъ nisve kavalerĭ se oprirъ la noarta osne-lъrieĭ, se deterъ de ne kalъ mi intrarъ.

Aveia veniserъ ne noarta Bussy mi se afla firesve veĭ d'întîiĭ veniḑĭ, maĭ întîiĭ nentrъ kъ avea kaĭ, ne ъrmъ nentrъ kъ osnelъria *Sabieĭ* era o sъtъ de naşĭ abia de la noarta Bussy.

Ъnъlъ din eĭ kiarъ kare se nъrea a fi kanъlъ lorъ, atъtъ dъnъ aerъlъ sъъ velъ frъmosъ kътъ mi dъnъ lъslъ sъъ, venise kъ doĭ lakeĭ kъ kaĭ bъnĭ.

Fiъ-kare din eĭ îmĭ arътъ siḑililъ kъ imaḑinea Kleonatreĭ mi fъ nriimitъ de amîndoĭ soḑiĭ kъ toate nrevenineele, maĭ vîrtosъ jъnele velъ kъ doĭ lakeĭ.

Kъ toate astea, afarъ de avestъ din ъrmъ, nosĭĭ veniḑĭ se aşezarъ kъ temere mi k'ъnъ oare-kare ne-astîmnъrъ; se vedea kъ era nreokъnaḑĭ de ъnъ lъkrъ grabъ, maĭ vîrtosъ kъndъ îmĭ nъserъ makir . mъnile în nosъnare.

Ъniĭ verъrъ a se renavsa, veĭ alḑĭ a strebate oramъlъ înaintea vineĭ; jъnele velъ kъ doĭ lakeĭ întrebъ daka era veva noъ de vъzътъ la Parisъ.

— Nre leḑea mea, zise doamna Fournichon, simḑitoare la aerъlъ velъ frъmosъ alъ kavalerъlъĭ, daka nъ ḑĭ è teamъ de mъlḑime mi daka nъ te snerii sъ staĭ ne nivioare natrъ ore ъna într'alta, noḑĭ netreve dъkîndъ-te sъ vezĭ ne domnъlъ Salcéde, ъnъ Snaniolъ kare a konsniratъ.

— Eatъ, zise jъnele, este adevъratъ; am aъ-zitъ vorbindъ-se desnre asta: mъ dъkъ akolo, pardioux!

Mi emi kъ amîndoĭ lakeiĭ seĭ.

*

Пе la doъ ore, вr'o doĭ-sure-zeve kълъtorĭ nosĭ ajъnserъ kъte natrъ vinvĭ.

Ънiĭ dintre dînшiĭ sosirъ singъrĭ.

Maĭ era snълă kiară kare întrъ în kostъmă de bevinĕ, fъrъ пълъriъ, kъ o bargъ în mъnъ; înjъra Parisълă snde fъriĭ sъntă atъtă de kътezъtorĭ înkъtă i se fъrase пълъria desure partea Grebeĭ, trabersъndă o grъnъ, ші atъtă de îndemъnativĭ înkъtă nъ bъzъse nivĭ o datъ vine i o lъase.

Пе lîng'avestea, elă strika; nъ s'ară fi kъzътă sъ intre în Parisă kъ o пълъriъ мъndritъ k'o agrafъ atъtă de мъreaцъ.

Пе la natrъ ore se afla natrъ-zevĭ de komпatrioцĭ d'aĭ kanitanълаĭ ашezaцĭ în osпetъria lъĭ Fournichon.

— E kъriosă? zise oasпele nebesteĭ sale, sъntă toцĭ Gaskonĭ.

— Че é de mirată avi? resпъnse femeia; n'a zisă kanitanълă къ komпatrioцĭ пriimia elă?

— Eĭ bine?

— Fiindă-kъ é ші elă Gaskonă, katъ sъ fiъ ші komпatrioцiĭ seĭ asemenea Gaskonĭ.

— Zъă! é adebъrată, zise oasпele.

— Domnълă d'Epernon nъ è de la Tълъsa?

— Adebъrată, adebъrată; цiĭ dar мълtă пentrъ domnълă d'Epernon?

— Nъ i a skъпată de treĭ orĭ faimosълă parfandious?

— I a skъпată faimosълă parfandious? întrebъ Fournichon neastîмпъrată; че вitъ sъ fiъ aveia?

— Пъkътosъle! asta è înjъrътъra sa faboritъ.

— Ax! aĭ drentate.

— Mirъ-te dar de ънъ lъkrъ, kъ aĭ nъmaĭ natrъ-zecĭ de Gaskonĭ, ne kъndъ se kъdea s'aibĭ natrъzecĭ ші чінчĭ.

Dar ne la чінчĭ ore, чеĭ чінчĭ alцĭ Gaskonĭ sosirъ, ші oaspeцiĭ de la *Sabiъ* se aflarъ komulekцĭ.

Nicĭ o datъ вr'o asemenea sъnrisъ nъ înвiorase obrazĭ de Gaskonĭ: aъ цinъtъ o orъ întreagъ o miĭъ de sandioux, mordioux, cap de Bious, în чea de ne ъrmъ nisчe aвînte de bъkъriъ atъtъ de sgomotoase, în kътъ se пъrъ soцilorъ Fournichon kъ toatъ Santonga, kъ totъ Poitou, totъ Aunis ші totъ Langedokъlъ esbъkniserъ în sala lorъ чea mare.

Ънiĭ se kъnosчea: astъ-felъ Eъstatъ de Miradoux вeni a înbrъцiша ne kaвalerъlъ чelъ kъ doĭ lakeĭ, i înfъцишъ ne Lardilla, ne Militor ші ne Svinion.

— Ші din чe întîmnlare estĭ la Parisъ? întrebъ aчesta.

— Dar tъ, skъmпъlъ meъ Sainte-Maline?

— Am o însъrчinare în armatъ, ші tъ?

— Eъ вiъ пentrъ o mosчenire.

— A! a! tîresчĭ mereъ dъпъ tine ne bътrъna Lardilla?

— Ea a вoitъ sъ mъ ъrmeze.

— Nъ пъteaĭ sъ nlecĭ într'askъnsъ, în lokъ de a te înkъrka kъ atъta lъme kare se цine de noalele eĭ?

— Kъ nepътinцъ, ea a deskisъ skrisoarea nrokъrorъlъĭ.

— A! aĭ nriimitŭ nostatea desnre aveastъ mosvenire nrintr'o skrisoare? întrebъ Sainte-Maline.

— Da, resnsnse Miradoux.

Ne srmъ grъbindŭ-se a skimba sorba:

— Ns é de mirare, zise, sъ fiъ nlinъ astъ osnelъriъ, ni sъ fiъ nlinъ nsmaĭ de komnatrioцĭ?

— Ba ns è de mirare; însemnslŭ é îndemnъtorŭ nentrs oamenĭ de onoare, întrersnse sekia noastrъ ksnosvinцъ Perducas de Pincorney, amestekъndŭse în sorbъ.

— A! a! domnia ta estĭ, kamarade, zise Sainte-Maline, totŭ ns mĭ aĭ esnlikatŭ veia ve eraĭ sъ mĭ snsĭ ne la niaца Grevеĭ, kъndŭ avea mare mslцime ne a desnъrцitŭ?

— Ni ve eram sъ цĭ esnlikŭ? întrebъ Pincorney romindŭ nxцinŭ.

— Ksm, între Angoulême ni Angers, te am întîlnitŭ, ks o nsia în mъnъ, ni asa, ne josŭ, fъrъ nъlъriъ.

— Ni asta te nreoksnъ, domnsle?

— Da, în kredinцъ, zise Sainte-Maline; è denarte de la Poitiers nîn'avi, ni vii ni maĭ de denarte înkъ.

— Beniam d' la Saint-André de Cubsac.

— Bezĭ d' veata, ni asa, fъrъ nъlъriъ?

— E nrea simnlŭ.

— Ns înцelegŭ.

— Ba da, ni veĭ înцeleце. Tatъlŭ meŭ are doĭ kaĭ minsnaцĭ, la karĭ цine atъtŭ de mslтŭ în kъtŭ è în stare a mъ desmosveni dsnъ neferivirea kare mi s'a întimnlatŭ.

— Ши че neferiчire ци s'a întîmnlatъ?

— Nlimbam ne вnвlъ dintr'înшiĭ, ne чelъ maĭ frвmosъ, kъndъ de o datъ se aвzi o loвitвrъ de пвшkъ la zeчe пашĭ denarte, kalвlъ se sпъriъ, se пвne ne fвgъ ши iea drвmвlъ Dordoneĭ.

— Ши se arвnkъ într'însa?

— Kiarъ аша.

— Kв domnia ta?

— Nв; din feriчire аввseĭ timпъ de a mъ da josъ, altъ-felъ trebвia sъ mъ înekъ kв dînsвlъ.

— Xa! xa! bietвlъ animalъ s'a înekatъ dar?

— Pardioux! kвnosчĭ Dordona, latъ de jвmъtá de legъ.

— Ши atвnчĭ?

— Atвnчĭ, am otъrîtъ sъ nв mъ maĭ întorkъ akasъ, ши a mъ sвstraцe kътъ se пвtea maĭ mвltъ de mъnia пъrinteaskъ.

— Dar пъlъria dвmitale?

— Asteaпtъ, чe drakв! пъlъria mea, a kъzвtъ.

— Ka domnia ta?

— Eъ n'am kъzвtъ n'am lъsatъ sъ alвnekъ josъ; вnъ Pincorney nв ka[illegible]e пe kalъ; Pincorney sвntъ skвtieri din faшъ.

— E svistъ, zise Sainte-[illegible]line; dar пъlъria domnieĭ tale?

— Eĭ! eatъ; пъlъria mea?

— Da.

— Dar пъlъria mea kъzвze; mъ пвseĭ sъ o kaвtъ, kъчĭ era singвra sпeranцъ a mea, fiindъ-kъ emisem fъrъ banĭ.

— Ши че фелъ ностеа ши сперанцъ пълъриа домниеї тале? întrebъ Sainte-Maline, otъrîtъ съ некъjeaскъ не Pincorney.

— Sandionx! ши foarte mare! Katъ съ цї сносіъ къ пана ачестеї пълъриї ера ппринсъ къ сноъ аграфъ де diamantъ не kare M. S. imperatorълъ Karolъ V o dete mошълъї меъ la întoarчерea sa din Snania în Flandra, кънdъ se onri în kastelълъ nostrъ.

— Xa! Xa! ши аї вîndътъ аграфълъ d'împrecnъ къ пълъria. Atънчї, skъmnълъ меъ, katъ съ fiї челъ маї авътъ dintre noї тоцї, ши arъ fi trebъiчъ, къ baniї dънъ аграфълъ dъmitale, съ къmперї înkъ o тънъшъ; аї nisче тънї neîngrijite: ъna è albъ ka o тънъ de femeiъ, чеа altъ è neagrъ ka o тънъ de negrъ.

— Asteantъ: în momentълъ кънdъ тъ întorчeam ka съ mї kaътъ пълъria, въzъ ънъ korbъ foarte mare kare se renezi la dînsa.

— La пълъria domnieї tale?

— Saъ маї bine la diamantълъ меъ; sчії bine къ ачестъ animalъ fъръ totъ че strelъчесче: аша dar se renede la пълъria mea ши mї fъръ.

— Diamantълъ sъ пълъria?

— Da, domnъle, diamantълъ. La înчепътъ îlъ ърmezъ къ okiї; апої, strigъ alergънdъ dънъ dînsълъ: Onresче! onresче! Хоцiї! la drakъ! dънъ чінчї minъte elъ desпъръse, ши d'atънчї n'am маї авzitъ нічї o datъ borbindъ-se desnre dînsълъ.

— Astъ-felъ къ, съпърatъ de aчeastъ îndoitъ nerdere...

— N'am маї kътezatъ съ тъ întorkъ la kasa

nъrinteaskъ, ши m'am otъrîtъ a вeni sъ mї чerkъ soartea la Парisъ.

— Бine! zise o a treia nersoanъ, bîntълъ s'a skimbatъ dar în korbъ? Îmї nare kъ te am aъzitъ snъnîndъ domnълъї de Loignac kъ ne kъndъ eraї okъnatъ kъ чitirea вneї skrisorї de la amanta domnieї tale, bîntълъ îцї lъase skrisoarea ши nъlъria, ши kъ aї alergatъ, ka вnъ adevъratъ Amadis, dъnъ skrisoare, lъsъndъ nъlъria în вoia bîntъrilorъ?

— Domnъle, zise Sainte-Maline, am onoare a kъnoasчe ne domnълъ d'Aubigné, kare, kъ toate kъ é вnъ soldatъ bravъ, mъnъesчe destълъ de bine nana; istorisesчe-ї, kъndъ îlъ веї întîlni, istoria nъlъrieї domnieї tale, elъ ва faчe dintr'asta o istorioarъ minъnatъ.

Kъte-ва rîsete înfъndate se aъzirъ.

— Eї! eї! domnilorъ, zise Gaskonълъ sъnъratъ, nъ kъm-ва вoiцї sъ rîdeцї de mine?

Fiъ-kare se întoarse ka sъ rîzъ maї în вoiъ.

Perducas arъnkъ o kъътътъръ înkisitoare îmnrejъrъ-ї ши въzъ lîngъ kъminъ вnъ jъne kare ши askъndea kanълъ în mъnї; krezъ kъ elъ fъчea aчeasta ka sъ s'askъnzъ maї bine.

Se dъse la dînsълъ.

— Eї, domnъle, i zise, daka rîzї, rîzї чelъ nъцinъ de faцъ, ka sъ цї вazъ чineва obrazълъ.

Ши dete în вmerълъ jъnelъї, kare redikъ o frъnte gravъ ши asnrъ.

Jъnele nъ era altъ de kътъ amikълъ nostrъ Er-

nauton de Carmainges, înkъ amenitъ în ъrma întîmplъrii sale de la Grева.

— Te rogъ sъ mъ laшї în паче, domnъle, i zise elъ, шi maї вîrtosъ, de mъ веї maї atinge, sъ m'atingї kъ mъna kare è kъ mъnъшъ; вezї bine kъ nъ mъ legъ de domnia ta.

— Altъ вorbъ, mormъi Pincorney, daka nъ te leнї de mine, nъ maї am nimikъ de zisъ.

— Ax! domnъle, zise Eъstatъ de Miradoux lъї Carmainges, kъ kъgetъlъ чelъ maї îmпъчiвitorъ, nъ estї gragiosъ nentrъ komпatriotъlъ nostrъ.

— Шi de чe drakъ te amestiчї, domnъle? zise Ernauton din чe în чe maї kontrariatъ.

— Aї drentate domnъle, zise Miradoux salъtъndъ, asta nъ mъ пriвesче ne mine.

Шi întoarse snatele snre a se dъче sъ întîlneaskъ ne Lardilla, kare шedea într'ъnъ kolgъ alъ kъminъlъї чelъї mare; dar oare-чine i înkise drъmъlъ,

Aчesta era Militor, kъ amîndoъ mъnile în brъъ шi kъ rîsъlъ sъъ чelъ вikleanъ ne bъze.

— Iea snъne, tъtъgъ? zise nъtъrъъlъ.

— Aпoї?

— Че zichї desnre aчeasta.

— Desnre kare?

— De kinъlъ kъ kare aчestъ gintilomъ gї a tъiatъ nasъlъ?

— Xm!

— Gї a trîntitъ ънъ resпъnsъ din чele maї frъmoase.

— A! aĭ ъzъtъ ші tъ aveasta? zise Eъstatъ înverkъndъ a întoarve ne Militor.

Dar aveasta fъkъ sъ nъ reъşteaskъ manonera trekîndъ la stъngъ ші aflъndъ-se earъ înaintea lъĭ.

— Nъ nъmaĭ eъ, ъrmъ Militor, dar înkъ ші toatъ lъmea; ia vezĭ kъm rîdъ toţĭ îmnrejъrъlъ nostrъ.

Adevъratъ kъ rîdea, dar vine svie daka rîdea de asta saъ de altъ veva.

Eъstatъ se roші ka ъnъ kъrbъne anrinsъ.

— Aĭdĭ, aĭdĭ, tъtъuъ, nъ lъsa sъ se revveaskъ lъkrъlъ, zise Militor.

Eъstatъ înveni a se rъuoi redikъndъ-se în nivioare, ші s'anronieţ de Carmainges.

— Ртetinde lъmea, domnъle, i zise elъ, k'aĭ voitъ sъ fiĭ foarte nenlъkъtъ?

— Kъndъ asta?

— Adineaorĭ.

— Domnieĭ tale?

— Mie.

— Ші vine nretinde asta?

— Domnъlъ, zise Eъstatъ arъtъndъ ne Militor.

— Atъnvĭ, domnъlъ, resnъnse Carmainges anъsъndъ kъ bъtaiţ de jokъ asъnra kalifikъriĭ *domnъlъ* este o gъskъ.

— Ox! ox! zise Militor înfъriatъ.

— Ші'lъ rogъ, ъrmъ Carmainges, sъ nъ maĭ viĭъ sъ se maĭ atingъ de mine, saъ de nъ, îmĭ voiъ adъve a minte de vorbele domnъlъĭ Loignac.

— Domnъlъ de Loignac n'a zisъ kъ sънt gъskъ, domnъle.

— Nъ, a zisъ nъmaĭ kъ estĭ unŭ asinŭ; nre-ferĭ aveasta? Nъţinŭ îmĭ nasъ mie; daka estĭ unŭ asinŭ, îţĭ voiŭ nune samarъlŭ; daka estĭ o gъskъ, te voiŭ jumъli.

— Domnъle, zise Estatŭ, é fiĭs-meŭ bitregŭ; noartъ-te maĭ bine kъ dînsъlŭ, te rogŭ, nentrъ nri-binţa mea.

— Ax! eatъ, kum mъ aneri, tъtuţъ! strigĕ Militor emitŭ din fire; daka é aua mъ voiŭ aputa eŭ maĭ bine singurŭ.

— La skoalъ, koniii! zise Ernauton, la skoalъ!

— La skoalъ! murmurĕ Militor înaintundŭ, kъ numnъlŭ redikatŭ, kътre domnъlŭ de Carmainges sunt de mieante-snre-zeve anĭ, mъ înţeleţĭ domnъle?

— Mi eŭ sunt de doxъ-zevĭ mi vinvĭ, zise Ernauton; eatъ nentrъ-ve boeskŭ a te îndrenta dupъ kum meriţĭ.

Mi anukъndu-'lŭ de gulerŭ mi de brъŭ, îlŭ sъltĕ de ne nъmîntŭ mi'lŭ trînti, nrekum arŭ fi fъkutŭ k'unŭ naketŭ, ne fereastra nlanuluĭ de josŭ, în stradъ, mi asta ne kundŭ Lardilla skotea nisve ţinete de era sъ derîme kasa.

— Akum, adъuţi linisvitŭ Ernauton, tatъ bi-tregŭ, mamъ bitregъ, fiiŭ bitregŭ mi toate familiele din lume, îĭ tokŭ ne toţĭ, d'arŭ maĭ beni sъ mъ maĭ sunere.

— Nre leţea mea zise Miradoux, mi se nare kъ are drentate: de ve sъ'lŭ sunere, bietulŭ ţin-tilomŭ?

— Ax! tikъlosulŭ! tikъlosulŭ! kare lasъ sъ i

batъ пе fiiŭ-sъŭ, strigъ Lardilla înaintъndŭ kътre Eвstatŭ ші skвtвrъndв-mĭ пъrвlŭ чelŭ resпъnditŭ.

— O, o, zise Eвstatŭ, linisчe, asta îlŭ ва întъrîta earъ.

— Aша! ia snвne-mĭ, rogв-te, s'arвnkъ oameпĭ пе fereastrъ aчi? zise вnŭ oфiцerŭ intrъndŭ: чe drakв! kъndŭ îшĭ eartъ чinева nisчe asemenea glвme, s'arŭ kъdea чelŭ пцinŭ sъ striцe; La o пarte!

— Domnвlŭ de Loignac! strigarъ вr'o doвъzeчĭ de inшĭ.

— Domnвlŭ de Loignac! renetirъ чeĭ natrвzeчĭ ші чinчĭ.

Шi l'aчestŭ nвme kвnoskвtŭ în toatъ Gaskonia, fiъ-kare se skвlŭ ші tъkв.

IX.

Domnulu de Loignac.

Dупъ domnулъ de Loignac intrъ ші Militor sdrobitъ de kъderea sa ші roшe de mъniъ.

— Serвitorъ, domnilorъ, zise Loignac, mi se пare kъ faчemъ mare sgomotъ, — A! a! domnулъ Militor a fъkутъ înkъ пe arдъgosулъ, dупъ kум se вede, ші nasулъ sъъ sъfere de aчeasta.

— Îmї вorъ плъti loвitурele, mъrmуръ Militor arъtъndъ пumnулъ lui Carmainges.

— Dъ-ne sъ mъnkъmъ, domnule Fournichon, strigъ Loignac, ші fiъ-kare sъ fiъ blъndъ ku вeчinulъ sъъ, daka se пoate, dintr'aчestъ minutъ katъ sъ ne iвbimъ ka nisчe fraдї.

— Xm! zise Sainte-Maline.

— Karitatea este rarъ, zise Calabre întinzîndu-ші serвieta пe вestїmîntулъ ka frъntura ferulуї,

astă-felă înkъtă, orĭ kъtă de mare ară fi kъtъцimea sabieloră, sъ nu i se întîmnle nimikă.

— Шi sъ ne iubimă aша de anroane, asta é greă, adъuцi Ernauton: este adevъrată kъ nu suntemă nentru multă timnă îmnreunъ.

— Bedeцĭ, strigъ Pincorney kare nu ştitase înkъ glumele lui Sainte-Maline, rîdeцĭ de mine fiindă kъ n'am nъlъriъ, шi nu se ziue nimikă domnului de Montcrabeau kare o sъ nrînzeaskъ k'ună nentară din timnulă imneratorului Pertinax, din kare se traцe dunъ toatъ nrobabilitatea... Че ва sъ zikъ defensiva!

Montcrabeau, atinsă unde îlă durea, se îndrentă шi k'ună glasă de falsetă:

— Domniloră, zise, o skoцă: sъ sчiъ toцĭ karĭ le nlaче sъ mъ вazъ maĭ bine ku arme ofensive dekъtă ku nisче arme defensive.

Шi desnrinse ku falъ nentarulă fъkîndă semnă lakeuluĭ sъă, omă kъrunтă шi grosă, de вr'o чinчĭ-zeчĭ de anĭ, sъ se anronie de dînsulă.

— Destulă, astîmnъraцi-vъ! zise domnulă de Loignac, шi sъ ne nunemă la masъ.

— Skanъ-mъ de astă nentară, te rogă, zise Pertinax lakeuluĭ sъă.

Omulă чelă grosă i 'lă luъ din mъnъ.

— Шi eă, i zise elă înчetă de totă, n'o sъ mъnunkă? dъ-mĭ шi mie чeва, Pertinax, moră de foame.

Astъ internelare orĭ kъtă de kuriosă familiarъ fuse, nu fъku niчĭ o mirare aveluia la kare era adresatъ.

— Boiŭ faче totŭ че-mï ва sta пrin пѫtinцъ, zise elŭ, dar, пentrѫ maï mѫltъ înkredinцare, informeazъ-te ші tѫ.

— Xm! zise lakeѫlŭ kam kѫ toane, asta цï цine de kaldŭ.

— Nѫ цï maï remъne nimikŭ la tine? întrebĕ Pertinax.

— Am mъnkatŭ nînъ la чelŭ din ѫrmъ banŭ la Sens.

— Rъŭ! вezï sъ faчï banï de la вr'ѫnŭ lѫkrѫ.

Abia înчetase, kъndŭ se aѫzi strigъndŭ în stradъ, пe ѫrmъ пe пragѫlŭ osпelerieï.

— Negѫцъtorŭ de ferŭ вekiŭ! kare-mï вinde ferѫlŭ ші ferъria sa?

La astŭ strigъtŭ, doamna Fournichon alergĕ sпre ѫшъ, пe kъndŭ Fournichon пѫnea kѫ falъ чele d'întiiŭ bѫkate пe masъ.

Daka s'arŭ jѫdeka dѫnъ пriimirea чe i s'a fъkѫtŭ, bѫkъtъria lѫï Fournichon era minѫnatъ.

Fournichon, neпѫtîndŭ sъ resпѫnzъ la toate komплimentele karï i era adresate, вoi sъ îmпъrtъшaskъ ші пe soцia sa.

O kъѫtĕ kѫ okiï, dar în deшertŭ, ea se fъkѫse neвъzѫtъ.

O kiъmĕ.

— Че ва fi fъkîndŭ? întrebĕ elŭ пe ѫnŭ marmitonŭ въzîndŭ kъ пѫ вenia.

— A! mestere, ѫnŭ tîrgŭ de aѫrŭ; resпѫnse aчesta. Îцï вinde toatъ ferъria вekiъ пentrѫ arцintŭ noŭ.

— Snerŭ kъ nъ este borba de nentarълŭ meŭ de resbelŭ nivĭ de armъtъra de bъtъliъ! strigъ Fournichon alergъndŭ snre ъшъ.

— Чi nъ, nъ, zise Loignac, fiindŭ kъ kъmпъrътoarea armelorŭ este onritъ din ordinълŭ reḑelъĭ.

— Че mĭ nasъ, zise Fournichon. Шi alergъ snre ъшъ.

Doamna Fournichon intra triъmfъndъ.

— Eĭ bine, че aĭ? zise ea nribindŭ ne soḑълŭ sъŭ snъĭmîntatŭ.

— Am kъmĭ snъserъ kъmĭ binzĭ armele.

— D'anoĭ?

— Nъ boieskŭ sъ le bînzŭ eŭ!

— Aша! fiindŭ-kъ sъntemŭ în timnŭ de паче, maĭ bine nreḑъieskŭ doъ kaḑerole noъe de kътŭ ънŭ nentarŭ bekiŭ.

— Kъ toate avestea katъ sъ fiъ ънŭ komerчiŭ destълŭ de sъrъkъчiosŭ kъ ferълŭ чelŭ bekiŭ, de la astŭ ediktŭ alŭ reḑelъĭ desnre kare domnълŭ de Loignac borbia maĭ adineaorĭ? zise Calabre.

— Din kontra, domnъle, zise doamna Fournichon, ші înkъ de mълtŭ kiarŭ astŭ negъḑъtorŭ mъ silia sъ le kъmnere. Nre leḑea-mea, astъzĭ nъ nътъĭ sъ mъ onreskŭ, ші, reaflъndŭ okasiънea, n'am lъsatŭ sъ skane. Zeve skъde, domnъle, sъntŭ zeve skъde, ші ънŭ nentarŭ bekiŭ nъ è maĭ mълtŭ de kътŭ ънŭ nentarŭ bekiŭ.

— Че felŭ! zeve skъde! zise Calabre, aша de skъmnŭ.

Шi înчenъ sъ kъцete.

— Zeчe skъde! reneti Pertinax, arъnkъndъ o nriвire de okiъ înцelegъtoare asъnra lakeъlъi sъъ; aъzi dъmneata, domnъle Samъile?

Dar domnъlъ Samъil nъmaї era akolo.

— Aша! zise domnъlъ de Loignac, dar astъ negъцъtorъ mi se nare, kъ se nъne în nerikъlъ sъ fiъ snînzъratъ?

— O! este unъ omъ onestъ, foarte dъlчe ші lesne de înвoitъ, adъъцi doamna Fournichon.

— Шi чe faчe kъ toatъ ferъria asta?

— O reвinde kъ kъntarъlъ?

— Kъ kъntarъlъ? Zise Loignac, ші zivї kъ цї a datъ zeчe skъde? nentrъ чe?

— Пentr'unъ nentarъ вekiъ ші nentr'unъ koifъ вekiъ.

— Înkinвindъ-ne kъ amîndoъ trъцea doъ zeчi de funцї, fundъlъ вine jъmъtà de skъdъ. Parfandious! kъm zivе unъlъ ne kare'lъ kъnoskъ, asta askъnde unъ misterъ!

— De чe nъ notъ sъ цiъ ne astъ negъцъtorї onestъ în kastelъlъ meъ! zise Calabre aї kъrъia ok se înflъkъraъ, i aшї вinde treї miї de funцї, în brъчile, nentare ші altele.

— Чe felъ! aї вinde armъtъrele strъbъnilor teї? zise Sainte-Maline k'unъ tonъ ironikъ.

— A! domnъle, zise Eъstatъ de Miradoux, n'a aвea kъвîntъ, astea sunтъ remъшiцe sakre.

— Ба! zise Calabre, în timnъlъ în kare ne aflъm kiarъ stremoшiї meї sunтъ remъшiцe, ші aъ trebъin цъ nъmaї de litъrцie.

Osnъɣslъ din че în че se înferbînta, mslɣsmitъ vinslъĭ de Bъrgonia kare nrin dressrile lъĭ Fournichon i grъbia konssmarea.

Glassrile se srka la o distanɣъ ssnerioarъ, talerile ssna, kreerĭ se îmulea de absrĭ nrintre karĭ fiъ-kare Gaskon se vedea în ferivirĭ, afarъ de Militor kare kɣeta la kъderea sa, ші Carmainges kare kɣeta la naɣislъ sъъ.

— Eatъ mslɣĭ oamenĭ veselĭ, zise Loignac vevinslъĭ sъъ, kare era kiarъ Ernauton, ші ns svіъ nentrs че.

— Nivĭ eъ ns svіъ, Carmainges. Este adevъratъ kъ eъ mъ deosebeskъ, ші ns sънt nivĭ dekъm veselъ.

— N'aĭ kъvîntъ, kътъ desnre dъmneata, domnsle, adъɣi Loignac; fiindъ-kъ estĭ din aveia nentrs karĭ Parisslъ este o baiъ de asrъ, snъ naradisъ de onorĭ, o lъme de ferivirĭ.

Ernauton dete din kanъ.

— Eĭ bine, sъ vedemъ!

— Ns mъ lъa în rîsъ, domnsle de Loignac, zise Ernauton; ші dъmneata че semenĭ a stîmnъra ne toɣĭ fiĭ karĭ fakъ ne veĭ maĭ mslɣĭ din noĭ a se întъrîta, fъ-mĭ velъ nsginъ astъ graɣiъ de a ns trakta nivĭ de kъm ne vive-kontele Ernauton de Carmainges ka ne snъ komedianъ de lemnъ.

— Îɣĭ voiъ fave înkъ ші altъ graɣiъ afarъ din aveasta, domnsle vive-konte, zise Loignac înklinъndsse ks nolitene, te am deosebitъ dintre toɣĭ dela vea

d'întîiŭ nrisire, ne dɜmneata alŭ kɜrɜia okiŭ este mɜndrɜ mi dɜlce, mi ne avelŭ jɜne de kolo alŭ kɜrɜia okiŭ este nrefɜkɜtŭ mi înkrɜntatŭ.

— Îlŭ nɜmesvĭ?

— Domnɜlŭ de Sainte-Maline.

— Mi kɜvîntɜlŭ asteĭ deosebirĭ, domnɜle, daka însɜ astɜ întrebare nɜ este o kɜriositate nrea mare din narte-mĭ?

— Fiindŭ-kɜ te knnoskŭ, eatɜ totŭ.

— Ne mine? zise Ernauton, sɜnrinsŭ; mɜ kɜnosvĭ, ne mine?

— Ne dɜmneata mi ne dînsɜlŭ, ne dînsɜlŭ mi ne toŋĭ aveia karĭ sɜntŭ aivĭ.

— E de mirare.

— Da, dar este de trebɜinŋɜ.

— Nentrɜ ve este de trdbɜinŋɜ?

— Nentrɜ kɜ ɜnŭ kanŭ trebɜe sɜ kɜnoaskɜ ne soldaŋiĭ seĭ.

— Mi toŋĭ avestĭ oamenĭ...

— Mɜne borŭ fi soldaŋiĭ meĭ.

— Dar kredeam kɜ domnɜlŭ d'Epernon...

— St! nɜ nronɜnŋa astŭ nɜme aivĭ, saŭ maĭ bine avi nɜ nronɜnŋa nivĭ ɜnŭ nɜme; deskide ɜrekile mi înkide gɜra, mi fiindŭ kɜ ŋĭ am nromisŭ sɜ ŋĭ fakŭ toate graŋiele, iea maĭ întîiŭ astŭ konsiliŭ ka ɜnŭ akontŭ.

— Mɜlŋɜmeskŭ, domnɜle, zise Ernauton.

Loignac îmĭ sterse mɜstaŋa, mi skɜlɜndɜ-se:

— Domnilorŭ, zise, fiindŭ-kɜ întîmnlarea adɜnɜ aivĭ natrɜ-zevĭ mi vinvĭ komnatrioŋĭ, sɜ demer-

tъmъ unъ naxarъ din astъ binъ de Snania în nrosne-ritatea tътlorъ asistanцilorъ.

— Astъ nronъnere întъrîtъ anlaъdъrĭ frenetiче.

— Чeĭ maĭ mъlцĭ sъntъ beцĭ, zise Loignac lъĭ Ernauton: asta arъ fi unъ momentъ bunъ sъ faчemъ ne fiъ-kare sъ'шĭ snъiъ istoria, dar n'aвemъ timnъ.

Anoĭ strigъ:

— Eĭ! domnъle, Fournichon, dъ afarъ d'aiчĭ ne toate femeiele, koniiĭ шi lakeiĭ.

Lardilla se skъlъ înjъrъndъ, ea nu finise înkъ desertъlъ sъu.

Militor niчĭ nu se mишkъ.

— M'aцĭ auzitъ akolo? zise Loignac ku o a-runkътъrъ de okiъ kare nu suferia reulikъ... Aĭdĭ, aidĭ, la bukътъriъ, domnъle Militor.

Neste kъte-ва minъte, numaĭ era în salъ de kътъ чeĭ natru-zeчĭ de oasneцĭ ku domnъlъ de Loignac.

— Domniloru, zise auestъ din urmъ, fiъ-kare din dumneauoastrъ suie чine l'a fъkътъ sъ biĭъ la Parisъ, sau чelъ nцinъ dъ ku sokoteala. Bine, bine, nu i strigaцĭ numele; îlъ suiцĭ, é destulъ. Suiцĭ înkъ kъ aцĭ benitъ ka sъ i daцĭ askultare.

O murmurъ de anrobare se redikъ din toate nъrцile saleĭ; dar, fiindъ-kъ fiъ-kare suia numaĭ ueia чe'lъ nrivia шi nu suia nentru чe a benitъ beчinulъ sъu, mишkatъ de aчeia-шĭ nutere ka шi dînsulъ, toцĭ se nrivia ku mirare.

— Bine, zise Loignac, bъ beцĭ nrivi maĭ tъrziu, domniloru. Figĭ linisuiцĭ, abeцĭ timnъ sъ rъ ku-

noasчeцї. Aша dar aцї вenitъ ka sъ въ sвnвneцї a-stъї omъ, rekвnoasчeцї aчeasta?

— Da! da! strigarъ чeї natrв-zeчї ші чinчї, o rekвnoasчemъ.

— Eї bine, ka sъ înчeпemъ, вrmь Loignac, вeцї nleka fъrъ sgomotъ din astъ osnelъriь ka sъ шedeцї în lokвinца чe вi s'a arъtatъ.

— Toцї? întrebь Sainte-Maline.

— Toцї.

— Toцї sвntemъ kiъmaцї, toцї sвntemъ egalї aiчї, вrmь Perducas ale kъrвia niчioare era aша de nesigвre înkъtъ i trebвi sъ шї netreakъ mъna îmnre-jвrвlъ gîtвlвї lвї Calabre ka sъ шї цiїь чentrвlъ sъъ de greвtate.

— Deskide-цї okiї, zise aчesta, îmї gemвesчї вestїmîntвlъ.

— Da, toцї egalї, adъвцi Loignac, dinaintea вoinцeї domnвlвї.

— O! o! domnвle, zise Carmainges roшin-dв-se, sъ mъ ercї, dar nв mї aъ snвsъ kъ domnвlъ d'Epernon s'arъ nвmi domnвlъ meъ.

— Asteantъ.

— Nв înцelesesem asta.

— Dar asteantъ, kanъ afвrisitъ!

Din nartea чea maї mare se fъkв o tъчere kв-rîoasъ, ші din nartea a вr'o kъцї-ва o tъчere ne-rъbdъtoare.

— Nв в'am snвsъ înkъ чine ва fi domnвlъ вostrв, domnilorъ...

— Da, zise Sainte-Maline; dar aĭ zisъ kъ вomъ авea внlъ.

— Toatъ lвmea are вnъ domnъ! strigъ Loignac, dar daka aervlъ dвmitale este foarte mъndrв ka sъ se onreaskъ вnde aĭ zisъ, kaвtъ maĭ sвsъ, nв nвmaĭ kъ nв te onreskъ, dar înkъ te ші aвtorisezъ.

— Reḑele, mвrmвrъ Carmainges.

— Tъчere, zise Loignac, aḑĭ вenitъ aiчĭ ka sъ въ sвnвneḑĭ, sвnвneḑi-въ dar; nîn'atвnчĭ eatъ вnъ ordinъ ne kare mĭ веĭ faче nlъчerea sъ'lъ чitesчĭ tare, domnвle Ernauton.

Ernauton desfъkв înчetъ хъrtia. ші чiti tare:

„Ordinъ domnвlвĭ de Loignac de a se dвче sъ „iea, ka sъ'ĭ komande ne чeĭ natrв-zeчĭ ші чinчĭ „de ḑintilomĭ че le am ordonatъ sъ вiĭъ la Parisъ kв „anrobarea Maiestъḑiĭ Sale.

„Nogaret de la Valette“

„dвче d'Epernon.“

Beḑĭ saъ trezĭ, toḑĭ se înklinarъ; нвmaĭ în ekвilibrв s'aъ fъkвtъ oare-karĭ neegalitъḑĭ, kъndъ a trebвitъ sъ se skoale.

— Aша dar m'aḑĭ înḑelesъ, zise domnвlъ de Loignac, este вorba sъ mъ вrmaḑĭ kiarъ akвm. Ekinaḑele ші oameniĭ nostri вorъ remъnea aчi, la domnвlъ Fournichon, kare ва îngriji de toate ші de вnde le воiъ lвa maĭ tъrziъ, dar de o kamdatъ, grъbiḑi-въ: batelele asteantъ.

— Batelele? renetirъ toḑĭ Gaskoniĭ; aша dar o sъ ne îmbarkъmъ?

Illi se ѫitaръ ѕnѕlѫ la altѕlѫ kѕ nisче kъѕtътѕre nline de kѕriositate.

— Negreшitѫ, zise Loignac, kъ o sъ въ îmbarkaцї. Ka sъ merцemѫ la Louvre, nѕ trebѕe sъ treчemѫ ana?

— La Louvre! la Louvre! mѕrmѕraръ Gaskonїї beselї; cap de Bious! merцemѫ la Louvre!

Loignac se skѕlъ de la masъ, fъkѕ sъ treakъ dinainteї чeї natrѕ-zeчї ші чinчї, nѕmъrѕndѕ'ї ka ne nisче oї, ші'ї kondѕse nrin strade nînъ la tѕrnѕlѫ de Nesle.

Akolo era treї barче maї marї karї lѕaръ fiъkare kъte чinчї-snre-zeче nasaцerї ші se denъrtaръ îndatъ de цermѫ.

— Че drakѕ sъ faчemѫ la Louvre? se întrebaръ чeї kѕraцiomї treziцї de aerѫlѫ reче alѫ rîѫlѫї, ші чea maї mare narte foarte nrostѫ îmbrъkaцї.

— Daka чelѫ nѫцinѫ mї aвeam nentarѫlѫ! mѕrmѕrъ Pertinax de Montcrabeeu.

X.

Omulu cu peptarele.

Pertinax avea kevîntŭ sъ i nare rъŭ de nep-tarelŭ sъŭ kare i linsia, fiindŭ kъ tokmaĭ la astъ orъ, nrin mizlovirea astĕĭ lakeŭ estraordinarŭ ne kare l'amŭ vъzutŭ vorbindŭ asa de familiarŭ ke domnelŭ sъŭ, se desfъkese de dînselŭ nentre totŭ d'avna.

Într'adevъrŭ, l'aste kevinte maĭive nronevnate de doamna Fournichon : zeve skede, valetelŭ lĭ Pertinax alergase devnъ negevъtorelŭ.

Fiindŭ-kъ nontase mi fъrъ îndoialъ negevъtorelŭ de ferъriъ se grъbia, avestŭ din ermъ fъkese avia ver'o treĭ-zevĭ de naĭĭ kendŭ Samuil emi din osnelŭ.

Elŭ fuse nevoitŭ sъ kiъme ne negevъtorelŭ de ferъriъ.

Avesta se onri ke temere mi arenkъ o nri-

вire пътрънзътoare asънra omълъї kare вenia sure dîn-sълъ, dar въzîndъ'lъ înkърkatъ kъ marfъ, se onri.

— Че вreї, amiче? i zise elъ.

— E! la drakъ! zise lakeълъ k'ънъ aerъ finъ, чeia че вoieskъ este съ fakъ o treabъ kъ domnia ta.

— Eї bine, atънчї съ faчemъ kърîndъ.

— Te grъbesчї?

— Da.

— O! îmї вeї da timnъ съ вorbeskъ, че drakъ?

— Fъръ îndoialъ, dar вorbesче iъte, m'asteantъ.

Era înвederatъ kъ negъцътorълъ авea oare-kare înkredere în lakeъ.

— Къndъ aї fi вzътъ че цї adъkъ, zise aчesta din ърmъ, mi kът te arъцї amatorъ, nъ te aї maї grъbi.

— Шi че mї adъчї?

— O armътъръ mъreaцъ, ънъ lъkrъ de kare... Dar nъ mъ askълцї.

— Nъ, mъ вitъ.

— La че?

— Dar nъ sчiї, amiче, zise omълъ kъ nentarele, kъ komerчiълъ armelorъ este onritъ nrintr'ънъ ediktъ alъ reцelъї?

Шi se вita îmnrejърълъ lъї kъ nisче nriвirї neastîmnъrate.

Lakeълъ krezъ kъ trebъia съ se arate kъ nъ sчie.

— Eъ nъ sчiъ nimikъ, zise elъ; вiъ de la Mont-de-Marsan.

— A! atънчї este altъ чeва, zise omълъ kъ nentarele ne kare se nъръ kъ'lъ înkredinцъ nъцinъ astъ

resпвnsъ; dar de ші вії de la Mont-de-Marsan, вrmъ elъ, svіі însъ kъ eъ kвmпъrъ arme?

— Da, o svіъ,

— Ші чine ци a sпвsъ asta?

— Sandioux! Nimiпĭ n'a аввtъ trebвinцъ sъ mĭ o sпвіъ ші adinea-orĭ aĭ strigatъ destвlъ de tare.

— În чe lokъ?

— La вша osпelъrieĭ *Sabia mвndrвlвĭ Kaвalerъ.*

— Aша dar, eraĭ akolo?

— Da.

— Kъ чine?

— Kъ o mвlцime de amiчĭ.

— Kъ o mвlцime de amiчĭ? Maĭ de mвlte orĭ nъ se afla nimiпĭ la astъ osпelъriъ.

— Atвnчĭ, a trebвitъ sъ ци se пагъ foarte skimbatъ?

— Într'adevъrъ. Dar de вnde вenia toцĭ a-чestĭ amiчĭ?

— Din Gaskonia, ka ші mine.

— Sвnteцĭ aĭ reцelвĭ Navareĭ?

— Aша! ші sвntemъ Franчesĭ de inimъ ші de sъnцe.

— Da, dar xвgenoціі?

— Katoliчĭ ka sъntвlъ nostrъ пъrinte папа, mвlцвmeskъ lвĭ Dвmnezeъ, zise Samвil skoцîndъ-ші kъ-чivla; dar nъ é вorba de asta, чi de astъ пentarъ.

— Sъ ne anтoniъmъ пцinъ de zidвrĭ, daka вreĭ: пrea ne вdъ toцĭ în mizlokвlъ stradeĭ.

Ші înaintarъ kъ kъцĭ-ва пашĭ nînъ la o kasъ

de o anarinţъ bъrţesъ, l'a kъriia ferestre nъ se bedea nivĭ o lъminъ.

Astъ kasъ abea noarta sъb unŭ felŭ de streaminъ în formъ de balkonŭ. O bankъ de neatrъ însoţia faţada sa kare i fъvea singъrъlŭ ornamentŭ.

Era într'avela-mĭ timnŭ de folosŭ nrekъm mi nlъkъtŭ, fiindŭ-kъ serbia de skarъ la trekъtorĭ ka sъ se sъiъ ne katîrii saŭ ne kaiĭ lorŭ.

— Sъ bedemŭ astŭ nentarŭ, zise negъţъtorъlŭ, kъndŭ sosirъ sъb streaminъ.

— Eatъ-lŭ.

— Asteantъ; mi se nare kъ aъzŭ minkare în kasъ.

— Nъ, este în faţъ.

Negъţъtorъlŭ se întoarse.

Într'adevъrŭ, în faţъ era o kasъ kъ doъ nlanъrĭ, din karĭ în velŭ d'alŭ doilea se bedea din kъndŭ în kъndŭ o lъminъ trekъtoare.

— Sъ favemŭ iste, zise negъţъtorъlŭ ninъindŭ nentarъlŭ.

— Ve zivĭ, nъ ana kъ è greŭ? zise Samъil.

— Bekiŭ, masibŭ, nъmaĭ é de modъ.

— Obiektŭ de arte.

— Mease skъde, vreĭ?

— Ve felŭ! mease skъde! mi kolo aĭ datŭ zeve ne o fъrъmъtъrъ bekiъ de nentarŭ!

— Mease skъde, da saŭ nъ, reneti negъţъtorъlŭ.

— Dar vitъ-te bine mi la sъnъtъre!

— Ka sъ o revînzъ kъ greutatea, ve mĭ nasъ de sъnътъre?

— O! o! aivĭ te tokmesvĭ, mi kolo aĭ datъ kътъ цĭ aъ vertъ.

— Boiъ maĭ adъъцi o skъdъ, zise negъцътorълъ kъ nerъbdare.

— Nъmaĭ noleiala este de natrъ-snre-zeve skъde.

— Aidemъ sъ favemъ iste, zise negъцътorълъ, saъ sъ nъ maĭ favemъ.

— Bine! zise Samъil, estĭ vnъ negъцътorъ krios: te askъnzĭ ka sъ цĭ favĭ komervĭlъ, aĭ kъlkatъ ediktele reцelъĭ, mi negъцътoresvĭ oamenĭ onestĭ.

— Tavĭ, tavĭ, nъ striga ama.

— O! nъ mĭ è teamъ, zise Samъil înъlцъndъ glasълъ, nъ fakъ vnъ komervĭъ neertatъ, mi nimikъ nъ mъ silesve sъ mъ askъnzъ.

— Lasъ, lasъ, iea zeve skъde mi tavĭ.

— Zeve skъde? îцĭ zikъ kъ nъmaĭ aъrълъ fave atъta; a! vreĭ sъ fъцĭ?

— Dar nъ, ve înrъътъцitъ!

— A! mi daka veĭ fъцi, vezĭ tъ, voiъ striga garda!

Zikîndъ aste kъvinte, Samъil, redikase glasълъ astъ felъ înkътъ totъ atътъ arъ fi fostъ sъ mĭ efektъe ameninцarea fър'a o nъne în lъkrare.

— Lasъ, lasъ, zise elъ, vъzъ bine kъ trebъe sъ fakъ totъ ve vreĭ; eatъ vinvĭ-snre-zeve skъde mi fъцĭ d'aivĭ.

— Ama vezĭ, zise Samъil nъnîndъ în nosъnarъ vele vinvĭ-snre-zeve skъde.

— Bine kъ te aĭ înвoitъ.

— Dar aveste vinĭ-sure-zeve skъde sъntъ nentrъ domnъlъ meъ, ъrmĭ Samъil, îmĭ trebъe mi mie veва.

Negъuъtorъlъ se ъitĭ îmurejъrъlъ lъĭ skoцîndъ ne jъmъtate nъmnalъlъ din teakъ. Fъrъ îndoialъ aвea aminte sъ fakъ ne nelea lъĭ Samъil o sfъmietъrъ kare l'arъ fi skъtitъ nentrъ totъ d'aъna d'a rekъmпъra earъ ъnъ nentarъ ka sъ nъiъ la lokъ ne avela kare'lъ вîndъse; dar Samъil aвea okiъlъ destentъ ka o вrabiъ kare vizgъlesve strъgъrele, mi se dete înderъtъ zikîndъ.

— Da, da negъuъtorъ bъnъ, bъzъ nъmnalъlъ tъъ; dar maĭ bъzъ mi altъ lъkrъ: astъ figъrъ din balkonъ kare mi ea te вede.

Negъuъtorъlъ, galвenъ de snaĭmъ, se ъitĭ sure nartea arътatъ de Samъil, mi bъzъ într'adevъrъ o kreatъrъ lъngъ mi fantastikъ, akoneritъ k'o xainъ de noante îmblъnitъ kъ nisikъ. Astъ argъs nъ nerdъse nivĭ o silabe, nivĭ ъnъ uestъ din svena din ъrmъ.

— Bine, bine, favĭ kъ mine ve вreĭ, zise negъuъtorъlъ k'ъnъ rîsъ ka alъ ъnъĭ viakalъ kare mi aratъ dinuiĭ, eatъ o skъdъ ne d'asъnra. Mi drakъlъ sъ te sъgrъme! adъъui învetъ de totъ.

— Îuĭ mъluъmeskъ, zise Samъil; bъnъ negouъ Mi salътъndъ ne omъlъ kъ nentarele, se fъkъ nevъzътъ rînjindъ.

Negъuъtorъlъ, dъnъ ve a remasъ singъrъ în stradъ, lъĭ nentarъlъ lъĭ Pertinax mi'lъ nъse într'alъ lъĭ Fournichon.

Бърдеслъ se зita mereъ, dзпъ чеînsъ въzз пе negзцъторслъ foarte înkзrkatъ:

— Mi se пare, domпзle, i zise, kъ dзmneata kзmпerĭ armъtзre.

— Ba пз, domпзle, resпзnse neferiчitslъ negзцъторъ, asta a fostъ din întîmпlare, ші fiindъ kъ a venitъ înпrejзrarea astъ-felъ.

— Atзпчĭ întîmпlarea mъ serвesче de minзne.

— În че, domпзle? întrebъ negзцъторслъ.

— Înkiпзesче-цĭ kъ tokmaĭ aiчĭ, lîngъ mine, am o grъmadъ de fierъrie вekĭ karĭ mъ sзпъrъ.

— Nз цĭ zikъ ba, dar de o kamdatъ, вezĭ, am kз mine пзmaĭ че notъ dзче.

— Totъ вoiъ sъ цi le arътъ.

— În deшertъ, пзmaĭ am baпĭ.

— Nз faче nimikъ, îцĭ fakъ kreditъ, semenĭ a fi зnъ omъ foarte onestъ.

— Îцĭ mзlцзmeskъ, dar mъ asteaптъ.

— Kзriosъ lзkrз, kзm mi se пare kъ te kзnoskъ! zise bзrдesslъ.

— Пe mine? zise negзцъторслъ чerkъndъ în deшertъ s'aline зnъ fiorъ.

— Пribesче astъ koifъ, zise bзrдesslъ adзkîndъ kз niчiorslъ sъъ чelъ lзngъ obiektslъ anзпцatъ, fiindъ-kъ пз boia sъ пъrъseaskъ fereastra temîndз-se sъ пз fзgъ negзцъторslъ.

Ші denзse koifslъ anзпцatъ prin balkonъ în mъna negзцъторslsĭ.

— Mъ kзnosчĭ, zise aчesta, adikъ daĭ kз sokotealъ kъ mъ kзnosчĭ?

— Adikъ te kъnoskъ. Nъ estĭ oare...

Бъrџesъlъ se пъrъ kъ kъџetъ; negъџъtorъlъ nъ se miшkъ ши astenta.

— Nъ estĭ Nikolae?

— Figъra negъџъtorъlъĭ se skimbъ, se вedea kaska tremъrъndъ în тъna sa.

— Nikolae? reneti elъ.

— Nikolae Truchou, negъџъtorъ de totъ felъlъ de lъkrъrĭ, strada Cossonneria.

— Nъ, resпъnse negъџъtorъlъ kare sъrîse ши resъflъ ka ъnъ omъ de natrъ orĭ ferićitъ.

— Че mĭ пasъ, aĭ o figъrъ onestъ; este вorba sъ mĭ kъmneri armъtъra întreagъ, nentare, brъчile ши snadъ.

— Kъџetъ kъ astъ komerчiъ este onritъ, domnъle.

— O sчiъ, bînzъtorъlъ domnieĭ tale џĭ a strigat'o destъlъ de tare maĭ adinea-orĭ.

— Aĭ aъzitъ?

— Foarte bine, ba înkъ aĭ fostъ џenerosъ în darabere: asta mĭ a datъ în minte sъ тъ пъiъ în relaџiъnĭ kъ domnia ta; dar fiĭ linisчitъ, eъ nъ boiъ abъsa; sчiъ че este komerчiъlъ: ши eъ am fostъ negъџъtorъ.

— A! ши че bindeaĭ?

— Чeia че bindeam?

— Da.

— Faвoare.

— Бъnъ komerчiъ, domnъle.

— Ши eъ am fъkъtъ aвere, ши тъ вezĭ bъrџesъ.

— Îџĭ fakъ komплimentъlъ meъ.

— Din asta resъltъ kъ mĭ nlaче sъ fiŭ komodŭ, ші bînzŭ toatъ ferъria fiindŭ kъ mъ sъпъгъ.

— Înцelegŭ asta.

— Maĭ sъntŭ ші nisче пептare; a! maĭ sъntŭ ші тъпъше.

— Dar n'am trebъinцъ de toate astea.

— Ші eŭ totŭ aша.

— Boiŭ lъa nъmaĭ пептarъlŭ.

— Aша dar, dъmneata kъmпerĭ nъmaĭ пептare.

— Da.

— De miraге, kъчĭ în чea dъпъ ъгтъ kъmпerĭ ka sъ rebinzĭ kъ greъtatea; чelŭ nъцinŭ aĭ zis'o, ші ferъlŭ este ferŭ.

— Adebъratŭ, dar вezĭ, пreferŭ . . .

— Kъm beĭ boi, kъmпъгъ пептarъlŭ, saŭ maĭ bine, aĭ kъbîntŭ, dъ-te, nъ kъmпъга nimikŭ.

— Ші чe вreĭ sъ zivĭ?

—Boiŭ sъ zikŭ kъ, în timпъlŭ în kare trъimŭ, fiъ-kare are trebъinцъ de armele sale.

— Чe felŭ! în mizlokъlŭ пъчiĭ?

— Skъmпъlŭ meŭ amikŭ, daka eramŭ în timпŭ de паче, nъ se fъчea ъпŭ astŭ-felŭ de komerчiŭ de пептare, la drakъ! Nъ se treче la mine astŭ-felŭ de lъkrъrĭ.

— Domnъle!

— Ші maĭ alesŭ aша пе sъb askъnsŭ.

Negъцъtorъlŭ fъkъ ъпŭ nasŭ sъ se denъrteze.

— Dar, într'adebъrŭ, kъ kъtŭ te пribeskŭ, zise bъrцesъlŭ, kъ atъtŭ maĭ mъltŭ sъnt sigъrŭ kъ te

kɜnoskă; nɜ, nɜ estĭ Nikolae Truchou, dar totă te kɜnoskă.

— Tъчere.

— Ші daka kɜmneră nentare...

— Eĭ bine?

— Eĭ bine, sɜnt sigɜră kъ o faчĭ nentr'ɜnă skonă nlъkɜtă lɜĭ Dɜmnezeă.

— Taчĭ!

— Mъ înkъnцĭ, zise bɜrцesɜlă întinzîndă nrin balkonă ɜnă braцă foarte lɜngă a kъrɜia mъnъ se nɜ-se în mъna negɜцъtorɜlɜĭ.

— Dar чine drakɜ estĭ? întrebă aчesta kare шĭ simцi mъna strînsъ ka într'o makinъ.

— Sɜnt Robert Briquet, sɜnranɜmitɜlă snaĭma sxismeĭ, amikɜlă ɜnirиĭ, ші katolikă tɜrbată, akɜm sigɜră kъ te kɜnoskă.

Negɜцъtorɜlă îngъlbeni.

— Estĭ Nikolae... Grimbelot, tabakă la Baka fъrъ oase.

— Nɜ, te înчelĭ. Adio, domnɜle Robert Briquet, sɜnt înkъntată kъ цĭ am fъkɜtă kɜnosчinцa.

Ші negɜцъtorɜlă se întoarse kɜ snatele la balkonă.

— Чe felă, te dɜчĭ?

— Bezĭ bine.

— Fъr' a mĭ lɜa ferъria?

— N'am banĭ asɜnrъ-mĭ, цĭ am snɜs'o.

— Feчiorɜlă meă ba beni kɜ dɜmneata.

— Kɜ nenɜtinцъ.

— Atɜnчĭ, kɜm sъ faчemă?

— Sъ remъnemъ kъm sъntemъ.

— Fereaskъ-mъ Dъmnezeъ, am foarte mare doringъ sъ kъlъitezъ kъnoşcinga domnieĭ tale.

— Ші eъ sъ fъgъ de a domnieĭ tale, resпъnse negъgъtorъlъ, kare, astъ datъ, preferъndъ sъ пъrъseaskъ пentarele sale ші sъ пearzъ totъ dekъtъ sъ fiъ rekъnoskътъ, înceпъ sъ o ieа la fъgъ.

Dar Robert Briquet nъ se lъsa sъ se înbingъ astъ-felъ; înkъlikъ neste balkonъ, se koborî în stradъ fъr'a maĭ aвea trebъingъ sъ sarъ, ші în cinсĭ saъ шease sъritъre ajъnse пe negъgъtorъ.

— Estĭ nebъnъ, amiсe? zise elъ пъnîndъ mъna sa сea latъ пe ъmerъlъ bietъlъĭ omъ; daka eram inemikъlъ domnieĭ tale, daka вoiam sъ te fakъ sъ te aresteze, n'aшĭ fi aвътъ dekътъ sъ strigъ; garda la astъ orъ treсe пe la strada Aъgъstinilorъ, dar nъ, estĭ amikъlъ meъ, saъ drakъ sъ mъ ieа! ші proba este kъ astъ datъ mĭ adъkъ a minte foarte bine de nъmele domnieĭ tale.

Astъ datъ negъgъtorъlъ înceпъ sъ rîzъ.

Robert Briquet se пъse în faga lъĭ.

— Te пъmesсĭ Nikolae Poulain, zise elъ estĭ lokotenentъlъ isrisdikцiъniĭ din Parisъ; mĭ adъсeam bine a minte kъ era Nikolae aiсĭ.

— Sъnt nerdътъ! mъrmъrъ negъgъtorъlъ.

— Din kontra, estĭ skъпatъ; drace! nъ beĭ face niсĭ o datъ binele kare am a minte sъ'lъ fakъ eъ.

Nikolae Poulain skoase ъnъ цemetъ.

— Bine, bine, kъraцiъ, zise Robert Briquet, вino-цĭ în simцirĭ; aĭ aflatъ ъnъ frate, frate Briquet;

iea ənš neutarš, boiš lša ne ɥele alte doxъ, îgï dъrxeskš brъɥilele, nlatoɯele ɯi mъnxɯele mele ne d'asxnra, aideɲï, sъ merɲemš, ɯi trъiaskъ xnirea!

— Mъ însoɲesɥï?

— Te ajštš sъ dxɥï aste arme ɥe se kxbinš sъ înbingъ ne Filistenï: aratъ-mï drxmxlš, te xrmezš.

A fostš în sxfletxlš neferiɥitxlxï lokotenentš alš ixrisdikɲixniï xnš fxlɲerš de nrenxssš foarte natxralš, dar kare se stinse îndatъ ɥe a lxɥitš.

— Daka boia sъ mъ nearzъ, mxrmxrъ elš în sine, arš fi mъrtxrisitš oare kъ mь kxnosɥea?

Dxn' aɥeasta zise tare:

— Aïdemš, fiindš-kъ boesɥï otъritš, bino kš mine.

— La biaɲъ, saš la moarte! strigъ Robert Briquet strîngîndš kš o mъnъ mъna aliatxlxï sъš, ne kъndš kš ɥea altъ redika kš trixmfš în aerš sarɥina sa de ferъriъ.

Amîndoï nlekarъ.

Dxnъ ɥe îmblarъ doxъ-zeɥï de minxte, Nikolae Poulain sosi la Marais, era nlinš de sxdoare, atъtš din kaxsa isɲeleï îmbletxlxï kъtš ɯi din foxslš konborbiriï nolitiɥe.

— Ɥe rekrxtare am fъkxtš! mxrmxrъ Nikolae Poulain onrindš-se la o mikъ distanɲъ de osnelxlš de Guise.

— Iar'kъ mï treɥea nrin minte kъ armъtxra mea era s'o anxɥe snre nartea asta, kxɲetъ Briquet.

— Amiɥe, zise Nikolae Poulain întorkîndš-se k'xnš ɲestš traɲikš kъtre Briquet kxfxndatš kš totxlš în kxɲetъrï inoɥinte, nîn'a nš intra în kxl-

kɜшɜlъ leɜlɜĭ, îŋĭ lasъ ɥelъ din ɜrmъ minɜtъ de kɜŋetatъ, este timnъ sъ te retraŋĭ daka te temĭ.

— Ba! zise Briquet, am въzɜtъ ші ne alŋĭ mɜlŋĭ. Et non intremuit medulla mea, deklamъ elъ; a! sъ mъ erŋĭ, noate nɜ sɥiĭ latinesɥe.

— Dɜmneata sɥiĭ?

— Kɜm вezĭ.

— Literatъ, kɜtezъtorъ, вigɜrosъ, aвɜtъ, ɥe lɜkrɜ am aflatъ! îшĭ zise Poulain; aidemъ, sъ intrъmъ.

Ші kondɜse ne Briquet la noarta ŋigantikъ a osnelɜlɜĭ de Guise, kare se deskise la a treia loвitɜrъ a ɥiokanɜlɜĭ de bronzъ.

Kɜrtea era nlinъ de garzĭ ші de oamenĭ înfъшɜraŋĭ în mantale karĭ îmbla nrintr'însa ka nisɥe fantasme.

Nɜ era niɥĭ o lɜminare în osnelъ.

Ontъ kaĭ înшelaŋĭ ші înfrъnaŋĭ astenta într'ɜnъ kolŋъ.

Sgomotɜlъ ɥiokanɜlɜĭ norŋiĭ întoare ne maĭ mɜlŋĭ din astĭ oamenĭ, karĭ se înшirarъ într'ɜnъ felъ oarekare ka sъ nriimeaskъ ne noвiĭ veniŋĭ.

Atɜnɥĭ Nikolae Poulain, nlekъndɜ-se la ɜrekea ɜnɜĭ felъ de nortarъ kare ŋinea nortiŋa întredeskisъ i snɜse nɜmele sъъ.

— Ші adɜkъ ɜnъ soŋъ bɜnъ, adъɜŋi elъ.

— Treɥeŋĭ, domnilorъ, zise nortarɜlъ.

— Dɜ astea la magasine, zise atɜnɥĭ Poulain dъndъ ɜnɜĭ gardъ ɥele treĭ nentare, nrekɜm ші ferъria lɜĭ Robert Briquet.

— Bine! este ɜnъ magasinъ aiɥĭ, îшĭ zise a-

vesta; din ve în ve mai bine: drave! ve organisatorš mĭ aĭ fostš, domnšle prebostš!

— Da, da, d'aveia are minte vinebа, resnšnse Poulain sšrîzîndš kš mšndriъ; dar bino sъ te înfъцiшezš.

— Iea a minte, zise bšrцessšlš, sšnt neste mъsšrъ sfiiviosš. Totš ve boiš é sъ mъ tolereze; dšnъ ve mĭ boiš fave probele, mъ boiš înfъцiша singšrš, kšm zive Grekšlš, prin fantele mele.

— Kšm beĭ boi, resnšnse lokotenentšlš išrisdikцišniĭ, asteantъ-mъ dar aivĭ.

Шli se dšse sъ strîngъ mъna velorš maĭ mšlцĭ preîmblъtorĭ.

— Пe vine maĭ astentъmš? întrebъ šnš glasš.

— Пe domnšlš, resnšnse altš.

În astš minštš šnš omš înaltš intrase în osnelš; ašzise kšbintele vele din šrmъ ve se borbiserъ între misteriошiĭ preîmblъtorĭ.

— Domnilorš, zise elš, biš în nšmele sъš.

— A! este domnšlš de Mayneville! strigš Poulain.

— E! dar eatъ-mъ într'šnš lokš šnde kšnoskš ne toцĭ, zise Briquet în sine шi fъkîndš o strîmbъtšrъ kare'lš desfigšrъ kš totšlš.

— Domnilorš, eatъ-ne komnlekцĭ; sъ deliberъmš, adъšцi glasšlš kare se ašzise întiiš.

— A! bine, zise Briquet, шi din doĭ avesta este prokšroršlš meš, domnšlš Marteau.

Шli fъkš o strîmbъtšrъ kš o înlesnire kare arъta kъtš i era familiare stšdiele fisionomive.

— Sъ ne sвimъ, domnilorъ, zise Poulain.

Domnвlъ de Mayneville trekъ чelъ d'întîiъ, Nikolae Poulain îlъ вrmѣ; oameniĭ kъ mantale вenia dвпъ Nikolae Poulain, ші Robert Briquet dвпъ oameniĭ kъ mantale.

Toцĭ вrmarъ treнtele вneĭ skъrĭ din afarъ în kanътвlъ kъriїa era o boltъ.

Robert Briquet se вrka kъ чeĭ alцĭ, totъ mвrmвrъndъ:

— Dar пaцiвlъ, вnde este diaвolвlъ de пaцiъ?

XI.

Totu Liga.

În minɐtɐlă kɐndă Robert Briquet se sɐia ne skarɐ în ɐrma tɐtɐloră, dɐndɐ-ші ɐnă aeră kɐʙiinʏiosă de konsniratoră, lɐ̂ a minte kɐ Nikolae Poulain, dɐnɐ ʏe a ʙorbită maĭ mɐlɥĭ din soɥiĭ seĭ misteriomĭ, astenta la noarta bolteĭ.

— Asta katɐ sɐ fiɐ nentrɐ mine, îmĭ zise Briquet.

Într' adeʙɐră, lokotenentɐlă ɪɐrisdikɥiɐniĭ onri ne noɐlă sɐ̂ă amikă însɐ-mĭ kɐndă era sɐ treakɐ neste snɐ̆mîntɐtorɐlă nragă.

— Sɐ nɐ ɥĭ narɐ rɐ̂ă, i zise elă, dar ʏeĭ maĭ mɐlɥĭ amiʏĭ nɐ te kɐnoskă de lokă mi doreskă a se informa desnre domnia ta nîn' a nɐ te nriimi în konsiliă.

— Aɯa este, resnɐnse Briquet, ɯi sʏiĭ kɐ modestia mea natɐralɐ nrebɐzɐse astɐ obiekɥiɐne.

— Îŋĭ nreŋxeskă bxnele kalităŋĭ, resnxnse Poulain, estĭ xnă omă nerfektă.

— Aşa dar mă retragă, xrmă Briquet, foarte ferićită kă am văzxtă într'o seară atăŋia brabĭ apărătorĭ aĭ Bnirĭĭ katoliće.

— Boesćĭ să te rekondxkă? zise Poulain.

— Nx, îŋĭ mxlŋxmeskă; nx ŋĭ fave ostenealăă.

— Noate să întîmnină veva greătăŋĭ la noartă; kx toate astea, ne de altă narte m'asteantă şi ne mine.

— N'a veŋĭ o losinkă nentrx eşire? Daka n'aŋĭ fi făkxtă aveasta, domnxle Nikolae, atxnćĭ nx v'aŋĭ lxată bine măsxrele.

— Ba da.

— Eĭ bine! dă-mĭ-o.

— Aşa è fiindă-kă aĭ intrată.

— Şi fiindă-kă sxntemă amićĭ.

— Fiă, n'aĭ dekătă să zićĭ: *Parma şi Lorana.*

— Şi nortarxlă îmĭ va deskide?

— Kiară într'avelă minxtă.

— Prea bine, îŋĭ mxlŋxmeskă. Bezi-ŋĭ de interesele domnieĭ tale, eă mă voiă întoarve la ale mele.

Nikolae Poulain se desnărŋi de soŋxlă săă şi se întoarse la aĭ seĭ.

Briquet făkx kăŋĭ-va naşĭ ka kxm ară fi voită să se koboare în kxrte, dar dxnă ve ajxnse la vea d'întîiă treantă a skării, se onri ka să verveteze lokalităŋile.

Pesxltatxlă observăriloră sale fx kă bolta se întindea naralelă kx zidxlă din afară, ne kare 'lă anăra nrintr'o streaşină lată. Era înbederată kă a-

stъ boltъ koresпвndea kв вr'o salъ de josв пгопгiъ nentrв astъ adвnare misterioasъ, la kare Briquet n'avвsese onoarea de a fi nriimitв.

Ceia ce îlв întъri în astъ înkinвire kare îndatъ se fъkв o înkredinдare, este kъ вzв arъtъndв-se o lвminare la o fereastrъ kв grilъ, fъkвtъ în astв zidв, mi anъratъ nrintr'вnв felв de nîlniъ de lemnв, dвnъ kвm se nвne astъ-zi la ferestrele înkisorilorв saв ale monastirilorв, ka sъ onreaskъ bederea din afarъ mi sъ lase nвmai aervlв mi nrivirea cervlвi.

Briquet dete kв sokoteala kъ astъ fereastrъ era de la sala adвnъrilorв, mi kъ dak' arв ajвnдe la ea arв fi faborabilв de obserbatв, mi kъ, amezatв la astв obserbatoriв, okivlв nвtea lesne sъ bazъ mi altв-чева. Grevtatea era nвmai s'ajвngъ la astв obserbatoriв mi sъ meazъ akolo fъrъ sъ fiъ bъzвtв.

Briquet se вitъ îmnrejвrvlв sъв.

În kвrte era naдi kв kaii lorв, soldaдi kв xalebardele lorв, mi nortarvlв kв keiele sale, în skвrtв toдi oamenї destenдi mi nътrвnzъtorї.

Din ferivire, kвrtea era foarte mare mi noantea foarte întвnekoasъ.

Afarъ de avestea, naдii mi soldaдii, bъzîndв ne maimarii lorв kъ s'aв fъkвtв nebъzвдi în boltъ, nв se maї okвna kв nimikв, mi nortarvlв, sviindв nordile bine înkise mi nenвtinдa d'a emi чine-ва fъrъ losinkъ, se okвna kв nregътirea natvlвi sъв nentrв noante mi kв îngrijirea вnвї frвmosв basв de binв aromatisatв kare se înkъlzia lîngъ fokв.

Se aflъ în kвriositate чева kare întъritъ kв

atъta nъtere ka în entъsiasmъlъ orĭ kъrĭĭa natime. Astъ doriŋъ de a svi este aua de mare înkъtъ ea a mъnkatъ biaŋa maĭ mъltorъ kъriouĭ.

Briquet nin'avi fъsese nrea bine informatъ ka sъ nъ doreaskъ sъ uĭ komulekte informъrile. Se bĭtъ nentrъ a doъa oarъ îmurejъrъlъ sъъ, ui, aŋĭŋa'tъ de lъmina ne kare o trimitea astъ fereastrъ nrin zъbrelele de ferъ, krezъ kъ bede în astъ resfrъnŋere bnъ semnalъ de kiъmare, ui în aste zъbrele aua de strelъvitoare oare-kare nrobokare nentrъ nъmnii lъĭ veĭ tarĭ.

Nrin brmare, otъrîtъ s'ajbngъ la nîlnia sa, Briquet se strekъrъ d'albngъlъ kornilulъlъĭ kare, de la skara ve se nъrea kъ brmeazъ ka ornamentъ, da nînъ l'avea fereastrъ, ui brmъ zidъlъ nrekъm arъ fi fъkъtъ o nisikъ saъ o momiŋъ îmblъndъ rezimatъ kъ mъnile ui kъ nivioarele de ornamentele skъlntate în kiarъ zidъlъ.

Daka naŋiĭ ui soldaŋiĭ arъ fi nъtъtъ sъ aleagъ în brbrъ astъ silъetъ fantastikъ strekъrъndъ-se ne mizlokъlъ zidъlъĭ fъrъ rezimътoare anarintъ, negremitъ kъ arъ fi strigatъ kъ era o maŋiъ, ui maĭ mъlŋĭ din veĭ brabĭ arъ fi simŋitъ snîrlindъ-li-se nъrъlъ ne kanъ.

Dar Robert Briquet nъ le dete timnъ sъ bazъ fermevele sale.

În natrъ sъritъre, nъse mъna ne zъbrele, se agъŋъ, se nъse ne bine între aste zъbrele ui nîlniъ, astъ-felъ înkътъ din afarъ nъ nътea fi bъzътъ, ui din întrъ era maĭ maskatъ de grilaŋiъ.

Briquet nъ se învelase, ui fъse foarte bine

ulътitъ neutrъ ostenelile ui kътezarea sa, dъnъ ve ajънse akolo.

Într'adevъръ, nrivirea sa îmbrъцiша o salъ mare lъminatъ de o lamnъ de ferъ kъ natrъ цeve, ui nlinъ de armътъre de totъ felълъ, între karï, вïtъndъ-se kъ d'amъnъntълъ arъ fi nътътъ negremitъ sъ rekъnoaskъ braцele ui gîtarivlъ sъъ.

Era atътea sълиe, stokъrï, xalebarde ui mъskete awezate вnele neste altele saъ înkrъvimate, înkътъ era de ajънsъ sъ armeze natrъ reцimente bъne.

Briquet kъ toate astea nъ se вïtъ kъ atъta lъare a minte la minвnata awezare a astorъ arme de kътъ la adвnarea însърvinatъ sъ le întrebвinцeze saъ sъ le îmnarцъ. Okiï seï înflakърaцï nътrвndea stikla vea groasъ ui akoneritъ k'вnъ stratъ grosъ de fвmъ ui nълbere, ka sъ givеaskъ ne aveia karï îï kвnosvea sвb вisierele saъ sвb glвцele lorъ.

— O! o! zise elъ, eatъ domnълъ Crucé, revolвцionarълъ nostrъ; eatъ mikълъ nostrъ Brigard, bъkanълъ din kolцълъ stradeï Lombarzilorъ; eatъ domnълъ Leclerc, kare se nвmesve Bussy, ui kare negremitъ n'arъ fi kътezatъ sъ fakъ вnъ asemenea sakrileцiъ ne kъndъ adevъratълъ Bussy trъia. Într'o zi ва trebвi sъ întrebъ ne astъ domnъ вekiъ, în nrivinца armelorъ, daka kвnoasve îmnвnsътъra sekretъ de kare вnъ oarekare Dавid ne kare îlъ kвnoskъ a mъritъ la Lion. Drave! bъrцesia é tare renresentatъ, dar nobleцea... a! domnълъ de Mayneville, Dвmnezeъ sъ mъ erte, elъ strînце mъna lъï Nikolae Poulain, se înfrъцeskъ. A! a! astъ domnъ de Mayneville este dar вnъ oratorъ?

se aшeazъ, îmĭ паre, ka sъ пroпъпџe вnъ kъвîntъ; are ḑestъlъ plъkъtъ ші înвîrtesче nisче okĭ îndъplekъtorĭ.

Ші, într'adevъrъ, domnъlъ de Mayneville înчepъse вnъ diskъrsъ.

Robert Briquet da din kanъ, пe kъndъ domnъlъ de Mayneville вorbia, nъ kъ nъtъ sъ aъzъ вnъ singъrъ kъвîntъ din diskъrsъ; чi deslъчia ḑestele sale ші ale adъnъriĭ.

— Паre kъ nъ пrea îndъplekъ пe aъditorislъ sъъ.

Crucé se strimbъ la elъ; Lachappelle-Marteau i întoarче snatele, ші Bussy-Leclerc dъ din вmerĭ. Bine, bine, domnъle de Mayneville, вorbesче, asъdъ, întъrîtъ-'i, fiĭ elokъintъ! O! aша вezĭ, eatъ oameniĭ aъditorislъĭ kъm se însъfleџeskъ. O! o! se anroniъ de elъ, i se strînџe mъna, se arъnkъ пъlъriele în aerъ; draче!

Briquet, dъпъ kъm amъ zis'o, вedea ші nъ пъtea aъzi; dar noĭ karĭ sъntemъ de faџъ kъ sniritslъ la deliberъrile вijelioaseĭ adъnъrĭ, вomъ snъne чititorslъĭ че s'a пetrekъtъ akolo.

Maĭ întîiъ Crucé, Marteau ші Bussy se plъnseserъ kъtre domnъlъ de Mayneville de nelъkrarea dъчelъĭ de Guise.

Marteau, ka вnъ felъ de prokъrorъ, înчepъse sъ вorbeaskъ.

— Domnъle de Mayneville, zisese elъ, dъmneata вiĭ din partea dъчelъĭ Enrikъ de Guise? Îџĭ mslџъmeskъ. — Ші noĭ te nriimimъ ka ambasadorъ; dar noъ ne este de neaпъratъ trebъinъъ kiarъ nresinџa dъче-

lăĭ. Dănъ moartea gloriosălăĭ săă năринte, în bîrsta de ontă-snre-zeче anĭ, a fъkătă sъ adonte toцĭ Franчesiĭ чeĭ bănĭ nroiektălă ăniriĭ ші ne a înrolată ne toцĭ săb stindardălă aчesta. Konformă kă jărъmîntălă nostră, ne amă esnăsă nersoanele noastre ші ne amă sakrifikată aberea noastrъ nentră triămfălă asteĭ kaăse sъnte, ші eatъ kъ, kă toate sakrifiчiele noastre, nimikă nă înainteazъ, nimikă nă se otъrasче. Iea a minte, domnăle de Mayneville, Harisianiĭ boră osteni; dar, daka Harisălă ba osteni, чe se ba faче în Franчia? domnălă dăче s'ară kădea sъ kăцete l'aчeasta.

Astă diskărsă se anrobĭ de toцĭ nartisanii, ші Nikolae Poulain maĭ alesă se deosebi nrin zelălă kă kare anlaădĭ.

Domnălă de Mayneville resnănse kă simnlitate:

— Domniloră, daka nă se otъrasче nimikă, kăвîntălă este kъ nimikă nă este matoră înkъ. Чerчetaцĭ sităaцănea, въ rogă. Domnălă dăче ші fratele săă domnălă kardinală, săntă la Nancy ka sъ obserве: ă-nălă năne ne nivioare o armiъ destinatъ a цine în frъă ne xăgenoцiĭ din Flandra, ne karĭ domnălă dăче d'Anjou boesче sъ'ĭ arănче asănra noastrъ ka sъ ne okăne, velă altă esnediazъ kărieră neste kărieră la totă klerălă Franчieĭ ші la nana ka sъ fakъ sъ fiъ adontatъ ăнirea. Domnălă dăчele de Guise svie чeia че domnia-boastrъ nă sviĭ, domniloră: kъ astъ alianцъ bekiъ, rъă desbinatъ între dăчele d'Anjou ші Béarnais, este gata sъ se reînoade.

Este borba d'a okăna Snania desnre nartea Nabareĭ, ші d'a o onri sъ ne trimiцъ arme ші banĭ.

Deчĭ domnъlъ dъчele вrea sъ fiъ în stare sъ kombatъ eresia ші ъзъrnarea nîn'a nъ faче чева, ші maĭ alesъ nîn' a nъ вeni la Parisъ. Dar, linsindъ domnъlъ de Guise, авemъ ne domnъlъ de Mayenne kare este foarte aktivъ, ka ḑeneralъ ші ka konsiliarъ, ші ne kare îlъ astentъ din minътъ în minътъ.

— Ba sъ zikъ, întrerънse Bussy, ші în astъ minътъ dete din ъmerĭ, ва sъ zikъ kъ prinчipiĭ вostri sънтъ pretътindenĭ ънde noĭ nъ sънtemъ, ші niчĭ o datъ ънde авemъ trebъinцъ sъ fiъ. Че faче doamna de Monpensier, sъ вedemъ?

— Domnъle, doamna de Montpensier a вenitъ azĭ de dimineaцъ.

— Ші nimiнĭ n'a въzът'o?

— Ба da, domnъle.

— Ші чine este astъ nersòanъ?

— Salcède.

— O! o! zise toatъ adънarea.

— Dar, zise Crucé, ea a вenitъ kъm sъ n'o noatъ вedea чine-ва?

— Nъ tokmaĭ, dar kъm sъ nъ noatъ nъne mъna чine-ва ne ea, krezъ.

— Ші kъm se sчie kъ este aiчĭ? întrebъ Nikolae Poulain; nъ krezъ kъ цĭ ва fi sънs'o Salcéde.

— Sчiъ kъ este aiчĭ, resпънse Mayneville, findъ-kъ am însoцit'o nînъ la noarta Sant-Anton.

— Am aъzitъ вorbindъ-se kъ norцile se înkiseserъ, întrerънse Marteau kare doria okasiънea d'a maĭ nronънца ънъ alъ doilea diskъrsъ.

— Da, domnъle, resпънse Mayneville kъ e-

terna sa noliteŋe din kare niчĭ вnă atakă nв'lă nвtea faчe sъ easъ.

— Ili kвm le a deskisá ea atвnчĭ?

— Dвnъ felвlă sъă.

— Ili are nвterea sъ fakъ a i deskide norŋile Narisвlвĭ? ziserъ nartisaniĭ, ŋelomĭ mi nreпвitorĭ kвm sвntă totă d'aвna чeĭ miчĭ kъndă s'aliazъ kв чeĭ marĭ.

— Domniloră, zise Mayneville, azĭ de dimineaŋъ s'a netrekвtă la norŋile Narisвlвĭ вnă lвkrв чe se nare kъ nв'lă kвnoasчeŋĭ saă чelă nвŋină kъ'lă sчiŋĭ nrea вшвrelă. Se detese ordină d'a nв lъsa sъ treakъ bariera de kъtă ne aчeia karĭ boră abea вnă biletă de nriimire; de чine trebвia sъ fiъ sвbsemnatъ astъ kartъ? Nв sчiă. Dar, dinaintea noastrъ, la noarta Sant-Anton, чinчĭ saă mease oameнĭ, din karĭ natrв destвlă de nrostă îmbrъkaŋĭ mi kв o înfъŋimare destвlă de вrîtъ, mease oameнĭ aă benită; eĭ abea aчele bilete чerвte mi aă trekвtă ne dinaintea noastrъ. Вnii din eĭ abea insolinta bвfonerĭъ de oameнĭ karĭ se kredă înвingъtorĭ. — Чine sвntă aчestĭ oameнĭ, чe sвntă aste bilete? resnвndeŋĭ, domniloră din Narisă, domnia boastrъ karĭ sвnteŋĭ însъrчinaŋĭ sъ sчiŋi totă чe se atinŋe de afaчerile oraшвlвĭ bostrв.

Astă-felă Mayneville, din akвsatв, se fъkвse akвsatoră, чeia чe é o arte mare, în artea oratoriъ.

— Bilete, oameнĭ insolinŋĭ, nriimirĭ esчenŋionale la norŋile Narisвlвĭ, o! o! чe ba sъ zikъ asta? întrebъ Nikolae Poulain nвsă kв totвlă ne kвŋete.

— Daka nв sчiŋĭ aste lвkrвrĭ, domnia boastrъ

karĭ trъiŋĭ aiчĭ, kвm sъ le svimъ noĭ, karĭ trъimъ în Lorana, netrekîndъ totъ timnвlъ întrв a alerga ne drвmвrĭ ka sъ îmnreвnъmă akвm amîndoвъ kъnъtîele astвĭ чerkъ че se nвmesче Вnire?

— Ші aчestĭ oamenĭ în fine kвm вenia eĭ?

— Вniĭ ne josъ, alŋiĭ kъlъrĭ, вniĭ singвrĭ, alŋiĭ kв lakeĭ.

— Fi-borъ oamenĭ aĭ reŋelвĭ?

— Din mease nвmaĭ doĭ se nъrea.

— Sвntъ streinĭ?

— Îĭ krezъ Gaskonĭ.

— O! ziserъ kъtева glasвrĭ k'вnъ aчentъ de desnreŋъ.

— Fiъ че orъ fi, zise Bussy, fiъ kiarъ Tвrчĭ, katъ sъ destente lвarea noastrъ a minte. Ne вoinъ informa de eĭ. Domnвle Poulain, astate nribesче ne domnia ta. Dar toate astea n'aъ a faче întrв nimikъ kв ale Вniriĭ.

— Este вnъ altъ nlanъ, resnвnse domnвlъ de Mayneville. Мъne veŋĭ svi kъ Salcéde, kare ne trъdase mi kare trebвia sъ ne trade înkъ, nв nвmaĭ kъ n'a borbitъ nivĭ de kвm, dar înkъ a negatъ d'asвnra nalkвlвĭ; mi aчeasta, mвlŋвmitъ dвчeseĭ kare, dвnъ че a intratъ în вrma вnвia kare aвea biletъ, a аввtъ kвraŋivlъ sъ nътrвnzъ nînъ la nalkъ, kв nerikвlъ d'a fi stribitъ de o miĭъ de orĭ, mi d'a se arъta kondamnatвlвĭ kв nerikвlъ d'a fi rekвnoskвtъ. Tokmaĭ în astъ minвtъ Salcéde se onri kъndъ era sъ'mĭ berse fokвlъ: dвn'вnъ minвtъ, brabвlъ nostrв kalъъ, îlъ onri în kъinŋa sa. Astъ-felъ domni-

lorŭ, n'avenĭ nimikŭ sъ vъ temenĭ de întrenrinderea noastrъ din Flandra. Astŭ sekretŭ snъïmîntъtorŭ a kъzutŭ într'unŭ mormîntŭ.

Aste vorbe din urmъ anroniarъ ne nartisanï de domnulŭ de Mayneville.

Briquet le înnelenea bukuria dupъ miikъrile lorŭ. Astъ bukuriъ neastîmnъra multŭ ne onestulŭ burnesŭ kare se nъrъ kъ iea d'odatъ o otъrîre.

Se lъsъ din suusulŭ nîlnieï sale ne navimentulŭ kurnii, se îndrentă kътre noartă unde, dupъ ve snuse aste dous kuvinte *Narma* mi *Lorana*, nortarulŭ îlŭ lъsъ sъ treakъ.

Kъndŭ fuse în stradъ, domnulŭ Robert Briquet resuflă ana de tare înkътŭ se înneleuea lesne kъ de multŭ îmï reninea suflarea.

Adunarea ninea mereŭ: istoria ne snune ve se netreuea akolo.

Domnulŭ de Mayneville aduuea insurnennilorŭ fiitorï aï Narisulsï din nartea domnilorŭ de Guise totŭ nlanulŭ revolteï.

Nu era vorba de nimikŭ altŭ, de kъtŭ sъ omoare nersoanele însemnate ale oranulsï, kunoskute de favorite ale renelsï, sъ treakъ nrin strade strigъndŭ: *Trziaskŭ litsrnia*! *moarte nolitivilorŭ*! mi s'anrinzъ astŭ-felŭ unŭ Saint-Barthélemy noŭ ku vekile remъmine antive; dekътŭ ku asta konfunda ne katolivii voitorï de rъŭ ku xugenonï de totŭ felulŭ.

Lukrъndŭ astŭ-felŭ serbia doï Dumnezeï, avela kare îmnъrъnesve în verŭ mi avela kare era sъ guverne în Franvia:

Eternulŭ mi domnulŭ de Guise.

XII.

Camera Maiestâţii sale Enricu III la Louvre.

În astъ kamerъ mare a Louvrului, unde aŭ intratŭ de atъtea orĭ vititorii împrejurъ ku noĭ ui unde amŭ vъzutŭ ne neferiţitulŭ reţe Enrikŭ III netrekîndŭ nisve ore aua de krude ui lunuĭ, îlŭ vomŭ reafla înkъ o datъ, nu ka reţe, nu ka domnŭ, ci tristŭ, nalidŭ, neastîmpъratŭ ui datŭ fъrъ anъrare în nersekuţiunea tutulorŭ umbrelorŭ ce suvenirea sa kiamъ neînvetatŭ sub avele bolte strelucite.

Enrikŭ se skimbase multŭ de la fatala moarte a amiţilorŭ seĭ ne kare amŭ sus'o în altъ narte: astŭ doliŭ trekuse ne kapulŭ sъŭ ka o bijeliъ rъvъşitoare, ui neferiţitulŭ reţe kare, adukîndu-şĭ neînvetatŭ a minte kъ era unŭ omŭ, nu'şĭ întrebuinţase nuterea ui înkrederea dekъtŭ în afekţiunile nriv ate, se vъzuse linsitŭ, nrin ţeloasa moarte, de orĭ-ce înkredere ui

de orî ce nștere, ureîntîmninînd astă-felă sînțimîntățorșlă minștă în kare reție se dșkă la Dșmnezeă, singșrî, fșrț amicî, fșrț gardț mi fșrț koroanț.

Enrikă III fșsese kș krșzime lovită: totă ce ișbia kțzșse ne rîndă îmnrejșrșlă sță. Dșnț Schomberg, Quélus mi Maugiron omorîță în dșelă de Livarot mi Antraguet, Saint-Mégrin fșsese asasinată de domnșlă de Mayenne: ranele remțseserț vie mi nline de sțnțe. Afekțișnea ce o avea nentrș novîi seî faboriță, d'Epernon mi Joyeuse, semțna kș a șnșî nțrinte kare, nerzîndă koniii seî ceî maî bșnî, o întoarce asșnra avelora ce i remțnă: de mi kșnoasce foarte bine defektele avestora, îî ișbesce, îî îngrijasce, îî feresce ka sț nș vîiț neste eî moartea.

Elă înavșțise ne d'Epernon, mi kș toate astea nș'lă ișbia dekțtă kțndă i abțtea mi din kanriță, în șnele minște kiarș îlă șra.

Atșnvî Katerina, astț konsiliarț fșrț îndșrare în kare negia totă d'așna kșțetarea, ka lamna în tabernakșlă, atșnvî Katerina, nekanabîlț de nebșniț kiarș în jșnețea eî, lșa glasșlă nonorșlșî ka sț kritive afekțișnile rețelșî.

Nivî o datț ea nș i a zisă, kțndă seka tesașrșlă ka sț dea titlșlă de dșkată nțmîntșlșî de Lavalette mi sț'lă mțreaskț într'șnă kinș regală, nivî o datț nș i a zisă: Sire, șrasce ne astî oamenî karî nș te ișbeskă, saă, ce é maî rță, karî te ișbeskă nșmaî nentrș dînmii. Dar ea nedea snrțnveana rețelșî înkrșntțndș-se, îlă așzia, într'șnă minștă de oboseală, akșsțndă ne d'Epernon kț era așarș mi mimelă, afla

îndatъ kъъîntъlъ neflesibilъ kare arъta în nreskъrtare toate nlъnuerile nonorъlъĭ mi ale regatъlъĭ în kontra lъĭ d'Epernon, mi kare kaъsa o noъ brazdъ în ъra regalъ.

D'Epernon, Gaskon nekomnlektъ, aъъse fineuea mi resnikarea de a lъa mъsъra slъbiviъniĭ regale; elъ svia s'askъnzъ ambiuiъnea sa, ambiuiъne deuearъ, mi alъ kъriïa skonъ niví elъ singъrъ nъ'lъ kъnosvea; nъmaĭ lъkomia sa i uinea lokъ de bъsolъ ka sъ se îndrente snre lъmea denъrtatъ mi nekъnoskъtъ ve i askъndea înkъ orizontele ъiitorъlъĭ, mi nъmaĭ dъnъ astъ lъkomiъ se gъberna.

Tesaъrъlъ de era din întîmnlare nuuinъ garnitъ, se bedea d'Epernon sъnrazъkîndъ mi anronivndъ-se kъ braulъ rotъnzitъ mi kъ figъra rîzîndъ; tesaъrъlъ de era golitъ, elъ se fъvea nebъzъtъ, kъ bъza desnreuъitoare mi kъ snrъnveana înkrъntatъ, sъ se înkizъ, saъ în osnelъlъ sъъ, saъ într'ъnъ kastelъ, ъnde îmĭ nlъnuea miseria nînъ kъndъ i benia bietъlъĭ reue slъbiviъnea din inimъ mi i da br'ъnъ altъ darъ.

Nentrъ dînsъlъ faboritismъlъ se fъkъse meseriъ, din kare trъuea toate benitъrile nътinvioase. Maĭ întîiъ nъ trevea reuelъĭ vea maĭ mikъ întъrziere ka sъ nlъteaskъ skadinuele; ne ъrmъ kъndъ debeni maĭ tъrziъ kъrtisanъ mi kъndъ adierile kanriuioase ale faboareĭ regale se fъkъrъ destъlъ de dese ka sъ solideaskъ kanslъ sъъ gaskonъ, maĭ tъrziъ amъ zisъ, konsimui sъ lъkreze veva, adikъ a konlъkra la intrarea fondъrilorъ din karĭ boia sъ fakъ nrada sa.

Astъ trebъinuъ, o simuia bine, îlъ tîra sъ de-

viĭъ din kvrtisanъ lenemъ, ceia ce este maĭ bunъ din toate sturile, kvrtisanъ aktivъ, ce este maĭ rъu din toate kondiţionile. Atunĭ nlъnse foarte ku amarъ resufletele celе dulĭ ale lui Céulus, ale lui Schoemberg ші ale lui Maugiron, karĭ în viaţa lorъ nu vorbiserъ de afaverĭ nubliче niчĭ nrivate, ші karĭ skimba aша de lesne faboarea în arţintъ ші arţintul în nlъчerĭ; dar timniĭ se skimbaserъ: sekulul de ferъ vrmase sekulul de aurъ: arţintul numaĭ venia ka altъ datъ: trebuia sъ meargъ la arţintъ, sъ kaute, sъ'lъ iea din vinele nonorului ka dintr'o minъ ne jumътate desekatъ. D'Epernon se resignъ ші se arunkъ ka unъ flъmъndъ în nestrikatele greutъţĭ ale administrъrii, jefuindъ iчĭ ші kolo în kalea sa, ші storkîndъ fur'a ţine în seamъ blestemele, de kъte orĭ sgomotul skudelorъ de aurъ akoneria glasul celorъ ce se nlъnţea.

Skiţa чea renede ші foarte nekomnlektъ ce amъ fъkutъ desnre karakterul lui Joyeuse noate sъ arate чititorului чe diferinţъ era între amîndoĭ faboriţiĭ karĭ îmnъrţia, nu vomъ ziче amiчia, dar astъ mare norţiune de inflsinţъ ne kare Enrikъ lъsa totъ d'auna s'o iea de la Franчia ші de la dînsul kiarъ, aчeia karĭ îlъ înkonjura. Joyeuse într'unъ kinъ foarte natural ші fur'a kuţeta aчeasta, vrmase ші adoptase tradiţiunea lui Quélus, lui Schoemberg, lui Maugiron ші a lui Saint-Mègrin: iubia ne reţele ші se lъsa sъ fiъ iubitъ furъ grije de dînsul; dar toate sgomotele stranie ce se auzia asupra minunateĭ amiчie ne kare reţele o avea nentru nredevesoriĭ lui Joyeuse, muriserъ ku astъ amiчiъ; niчĭ o natъ infamъ nu întina astъ afek-

ɰiɜne nърinteaskъ a lɜĭ Enrikɜ nentrɜ Joyeuse. Dintr'o familiъ de oamenĭ strelɜviɰĭ ɰi onestĭ, Joyeuse aвea чelɜ nɜɰinɜ în nɜblikɜ resnektɜlɜ de reɳe, ɰi familiaritatea sa nɜ trevea nivĭ o datъ neste otare. În mizlokɜlɜ вieɳeĭ morale, Joyeuse era вnɜ adevъratɜ amikɜ nentrɜ Enrikɜ; dar astɜ mizlokɜ nɜ se maĭ înfъɰiша. Ana era jɜne, iste, înamoratɜ, ɰi kъndɜ era înamoratɜ, egoistɜ; era nɜɰinɜ nentrɜ dînsɜlɜ a fi ferivitɜ nrin reɳele ɰi a fave ferivirea sъ se вrve la sorɰintea sa; nentrɜ dînsɜlɜ totɜlɜ era sъ fiъ ferivitɜ orĭ kɜ ve mizlokɜ. Граvɜ, frɜmosɜ, aвɜtɜ, strelɜvia kɜ astɜ îndoitɜ reflektɜ kare fave jɜnelorɜ frɜnɰĭ o aвreolъ de amorɜ. Natɜra fъkвse вrea mɜltɜ nentrɜ Joyeuse, ɰi Enrikɜ blestema вne orĭ natɜra, kare i lъsase, lɜĭ reɳe, aша de nɜɰinɜ lɜkrɜ de fъkвtɜ nentrɜ amikɜlɜ sъɜ.

Enrikɜ kɜnosvea bine ne avestĭ doĭ oamenĭ, ɰi'ĭ iвbia negreɰitɜ din kaвsa kontrastɜlвĭ. Sвb sventivismɜlɜ sъɜ ɰi sɜnerstiɰiвnea sa, Enrikɜ askɜndea вnɜ fɜndɜ de filosofiъ, kare, fъrъ Katerina, s'arɜ fi desвoltatɜ într'вnɜ sensɜ de вtilitate însemnъtoare.

Trвdatɜ adesea, Enrikɜ nɜ se învelĭ nivĭ o datъ.

Aша dar kɜ astъ nerfektъ înɰeleɳere desnre karakterɜlɜ amivilorɜ seĭ, kɜ astъ nrofɜndъ kɜnosvinɰъ desnre defektele ɰi kalitъɰile lorɜ, denъrtatɜ de dînmiĭ, isolatɜ, tristɜ în astъ kamerъ întɜnekoasъ, kвɳeta la dînmiĭ, la dînsɜlɜ, la вiaɳa sa, ɰi nrivia în вmbra astorɜ fɜnebre orizonte desemnate în вiitorɜ

nentrъ mъlte nribirĭ maĭ nъцinъ nътrъnzътoare de kътъ ale sale.

Întîmnlarea lъĭ Salcède îlъ întristase foarte mъltъ. Singъrъ între doъъ femeie în astъ-felъ de momentъ, Enrikъ simцise linsa sa; slъbiчiъnea Lъiseĭ îlъ întrista; nъterea Katerineĭ îlъ snъimînta. Enrikъ simцia în fine într'însъlъ astъ deшeartъ шi eternъ snaimъ чe simtъ reцiĭ ne karĭ îĭ înseamnъ fatalitatea, ka o razъ stingîndъ-se într'înшiĭ шi kъ dînшiĭ.

A вedea чinева într'adevъrъ kъ, de шi înъlцatъ maĭ nre sъsъ de toцĭ oameniĭ; astъ mъrime n'are o base solidъ; a simцi kъ este statъa чe se afъmъ, idolъlъ чe se adoarъ; dar ne kare nreoцiĭ шi nonorъlъ, radoratoriĭ шi ministriĭ, o înklinъ saъ o redikъ dъnъ interesъlъ lorъ, o klatinъ dъnъ kanriцislъ lorъ, nentr'ънъ sniritъ mъreцъ, asta este чea maĭ krъdъ disgraцiъ. Enrikъ o simцia kъ вioiчiъne шi se întъrîta simцindъ-o.

Шli kъ toate astea, din kъndъ în kъndъ akъsa enerцia jъneцiĭ sale stinsъ într'însъlъ mъltъ maĭ 'nainte de finitъlъ asteĭ jъneцĭ.

— În чea dъnъ ънmъ, ziчea elъ, nentrъ чe sъ mъ tъrbънъ? Nъmaĭ am kъ nimiнĭ resbelъ; Guise este la Nancy, Enrikъ la Ho; ънъlъ este neвoitъ sъ шĭ цiĭъ înkisъ ambiцiъnea în sine, чelъ altъ n'a aвъt'o niчĭ o datъ.

Sniritele se linisчeskъ, niчĭ ънъ Franчesъ nъ mĭ a înkinъitъ kъ seriositate astъ întrenrindere nenъtinчioasъ de a destrona ne reцele sъъ; astъ d'a treia koroanъ uromisъ nrin foarfeчile de aънъ ale doamneĭ

de Montpensier é nъmaĭ o borbъ de nimikъ a ъneĭ femeie atinse în amorъlъ sъъ nronriъ; nъmaĭ mъmъ-mea kъuetъ totъ d'aъna la fantasma sa de ъsъrnare, fъr'a nъtea kъ seriositate sъ mĭ arate ne ъsъrnatorъ; dar eъ kare sъnt ъnъ bъrbatъ, eъ kare sъnt ъnъ kanъ jъne înkъ kъ toate nekasъrile mele, sviъ kъm sъ mъ fereskъ de nretendinuiĭ de karĭ eĭ è teamъ.

Boiъ faue ne Enrikъ de Nabara de rîsъ, ne Guise sъ'lъ ъraskъ, ui boiъ resini kъ sabia în mъnъ liuele streine. Ne Dъmnezeъlъ meъ! totъ aua eram nrekъm sъnt astъzĭ, la Jarnac ui la Moncontour.

Da, ъrma Enrikъ lъsъndъ kanъlъ sъ rekazъ ne nentъlъ sъъ; da, dar, nînъ ъna alta, mi se ъrasue, ui é de moarte a i se ъrî kъiva! E! eatъ singъrъlъ meъ, adevъratъlъ meъ konsniratorъ, ъrîtъlъ, ui mъmъ-mea nъ mĭ borbesue nivĭ o datъ de auesta.

Sъ bedeuĭ, daka mĭ o beni vinева de searъ!

Joyeuse îmĭ nromisese sъ fiъ aivĭ de timnъriъ: elъ netreue; dar ue drakъ faue elъ de netreue? D'Epernon? a! auesta, nъ netreue: stъ kъ minuile înkrъntate; n'a nъsъ înkъ mъna ne taksa de doъ-zeuĭ ui vinvĭ miĭ skъde nentrъ bitele imnortate; eĭ bine, nre leuea mea! sъ stea înkrъntatъ kъtъ ba boi.

— Sire, zise glasъlъ gardianъlъĭ, domnъlъ dъue d'Epernon!

Touĭ ueĭ ue kъnoskъ ъrîtъlъ astentъriĭ, rekriminъrile insъflate în kontra nersoanelorъ astentate, înlesnirea kъ kare se resinesue norъlъ kъndъ nersoanele anarъ, borъ înueleue kътъ de mъltъ se grъbi reuele a ordona sъ adъkъ ъnъ skaънъ nentrъ dъuele.

— A! bună-seara, zise elŭ, sunt încântatŭ kŭ te văzŭ.

D'Epernon se înclinĕ kŭ respectŭ.

— Pentru ce n'aĭ venitŭ sŭ vezĭ sfîrșiĭndŭ pe astŭ învelĭtorŭ de Spaniolŭ? Știaĭ bine kŭ aveaĭ unŭ lokŭ în lojea mea, fiindŭ kŭ ĵŭ o sușsesem.

— Sire, n'am pututŭ.

— N'aĭ pututŭ?

— Nu, sire, aveam cheia de fŭkutŭ.

— N'arŭ zice cinева, într'adevărŭ, kŭ este ministrulŭ meŭ kŭ mina sa de unŭ kotŭ, mi kŭ bine sŭ mĭ ansune kŭ o taksŭ nu s'a plătitŭ, zise Enrikŭ dăndŭ din umerĭ.

— Pre leșea mea, sire, zise d'Epernon, profităndŭ de împrejurare, Maiestatea Voastră știe adevărulŭ; taksa n'a fostŭ plătită, mi eŭ n'am nimĭ o skuzŭ.

— Bine, zise Enrikŭ kŭ nerăbdare.

— Dar, adăușĭ D'Epernon, nu è vorba de asta, mi mŭ grăbeskŭ a o zice Maiestășiĭ Voastre, fiindŭ-kŭ arŭ putea krede kŭ astea suntŭ afaverile de karĭ m'am okupatŭ.

— Sŭ vedemŭ aste afaverĭ, duce.

— Maiestatea Voastră știe ce s'a petrekutŭ la sulițiulŭ lui Salcède.

— Ce drakŭ! fiindŭ-kŭ eram akolo!

— S'aŭ învertatŭ sŭ rușeaskŭ pe kondamnatŭ.

— N'am văzutŭ asta.

— Ku toate astea se vorbește prin orașŭ.

— Vorbă fără kuvîntŭ mi fără resultatŭ: nu s'a mișkatŭ.

— Krezŭ kъ Maiestatea Boastrъ se înveałъ.

— Ші пе че te întemeiezĭ?

— Пе aчeia kъ Salcède a desminḑitŭ dinaintea попогъlъĭ чeia че zisese dinaintea jъdekъtorilorŭ.

— A! domnia ta sчiĭ asta?

— Мъ sileskŭ sъ sчiŭ totŭ че interesъ пе Maiestatea Boastrъ.

— Îḑĭ mъlḑъmeskŭ, dar ъnde вreĭ sъ ajъnḑĭ kъ astŭ пreambъlŭ?

— La aчeasta: ъnŭ omŭ kare moare ka Salcède este mortŭ ka ъnŭ bъnŭ serвitorŭ, sire.

— Eĭ bine, пе ъrmъ?

— Stъnînъlŭ kare are nisчe astŭ-felŭ de serвitorĭ este foarte feriчitŭ: eatъ totŭ.

— Ші вreĭ sъ zivĭ kъ eŭ n'am astŭ-felŭ de serвitorĭ, saŭ maĭ bine kъ пъmaĭ am? Aĭ kъвîntŭ, daka вreĭ sъ zivĭ asta.

— Nъ boiŭ sъ zikŭ asta. Maiestatea Boastrъ arŭ afla în okasiъne, ші поtŭ garanta maĭ bine de kъtŭ orĭ-чine, nisчe serвitorĭ totŭ aша de kredinчioшĭ пrekъm a aflaŭ stъnînъlŭ lъĭ Salcède.

— Stъnînъlŭ lъĭ Salcède, stъnînъlŭ lъĭ Salcède! snъneḑi-mĭ o datъ lъkrъrile пe nъmele lorŭ, boĭ toḑĭ karĭ mъ înkonjъraḑĭ. Kъm se nъmesчe astŭ stъnînŭ?

— Maiestatea Boastrъ trebъe sъ'lŭ sчiъ maĭ bine de kъtŭ mine, kъчĭ se okъпъ kъ nolitika.

— Eŭ sчiŭ че sчiŭ. Snъne-mĭ че sчiĭ domnia ta.

— Eŭ, nъ sчiŭ nimikŭ, dar îmĭ trekŭ mъlte пrin minte.

— Bine! zise Enrikŭ kare i se вrîşe, вiĭ aiчĭ

ka sъ mъ snerĭĭ ші sъ mĭ snвĭ nisче lвkrвrĭ nenlъkвte, nв é aша? Îцĭ mвlцвmeskв, dвче, akвm te kвnoskв.

— Bine, eatъ kъ Maiestatea Boastrъ mъ trakteazъ rъв, zise d'Epernon.

— Kв drentв kввîntв, krezв.

— Nв, sire. Însчiinцarea вnвĭ omв debotatв noate sъ easъ minчinoasъ; dar astв omв îшĭ faче чelв nвцinв datoria, snвnîndв astъ însчiinцare.

— Asta mъ nribesче ne mine.

— A! fiindв-kъ Maiestatea Boastrъ krede astв felв, aveцĭ kвvîntв, sire; sъ nв maĭ borbimв de asta.

Aiчĭ se fъkв o tъчere ne kare reцele o rвnse чelв d'înlîiв.

— Sъ bedemв! zise elв, nв mъ întrista, dвче, svnt lвgвbrв ka вnв Faraon din Egintв în niramida sa. Înbeselesче-mъ.

— A! sire, bвkвria nв stъ în boia noastrъ. Reцele lobi mъniosв masa kв nвmnвlв.

— Estĭ вnв kaniв, вnв amikв rъв, dвче! strigъ elв. Baĭ! baĭ! nв krodeam kъ am nerdвtв totв nerzîndв ne serbitorĭĭ meĭ de altъ datъ.

— Kвteza-boiв sъ arътв Maiestъцiĭ Boastre kъ nв înkвraцiazъ de lokв ne чeĭ nobĭ?

Aiчĭ reцele fъkв o altъ naвsъ, în timnвlв krriĭa, drentв resnвnsв nribi ne astв omв, ne kare îlв înabвцise, kв o esnresibne din чele maĭ semnifikatibe.

D'Epernon nrichenв.

— Maiestatea Boastrъ mъ mвstrъ nentrв bine

faverile sale, zise elŭ k'unŭ tonŭ de Gaskonŭ nerfektŭ. Eŭ nu o mustru nentru devotamentulŭ meŭ.

Illi dăvele, kare nu muzuse înkŭ josŭ, se nuse ne skaunulŭ kare reḑele îlŭ nregătise nentru dînsulŭ.

— Lavalette, Lavalette, zise Enrikŭ ku în'ristare, îmĭ sfătuĭĭ in'ima, tu kare aĭ nutea nrin beselia ta sŭ mŭ favĭ beselŭ ui boiosŭ: Dumnezeŭ îmĭ este martorŭ kŭ n'am auzitŭ vorbindŭ de Quélus, aua de brabŭ, de Schomberg, aua de bunŭ, de Maugiron, aua de lingusitorŭ în nuntulŭ onoareĭ mele. Nu, era înkŭ într'avelŭ timnŭ Bussy, Bussy, kare nu era alŭ meŭ daka breĭ, dar în kare m'amĭ fi înkrezutŭ desnre zelulŭ sŭŭ daka nu mŭ temeam a însufla neînkredere velorŭ alḑĭ; Bussy, kare este kausa inboluntariŭ a morḑiĭ lorŭ, vaĭ! Unde am ajunsŭ, kŭtŭ de multŭ doreskŭ kiarŭ nu inemiĭĭ meĭ! Negreuitŭ, kŭte natru era onestĭ. E! Dumnezeulŭ meŭ! nu te supŭra de ve zikŭ. Ve vreĭ, Lavalette, temneramentulŭ meŭ nu mŭ eartŭ sŭ daŭ la fiŭ-kare orŭ din zi nisve loviture marĭ de suadŭ la orĭ vine va veni; dar în fine, isbite amive, daka nu estĭ auventurosŭ ui înaltŭ de mŭnŭ, estĭ însŭ glume̦ḑŭ, finŭ, une-orĭ ui bunŭ în konsilie. Tu kunoskĭ toate afaverile mele, ka velŭ altŭ amikŭ maĭ umilitŭ ku kare nu mi se ura nivĭ unŭ minutŭ.

— De vine voesve sŭ vorbeaskŭ Maiestatea Voastrŭ? întrebă dăvele.

— Arŭ trebui sŭ i semenĭ, d'Epernon.

— Dar trebue însŭ sŭ sviŭ de vine i è dorŭ Maiestăḑiĭ Voastre.

— O! bietule Chicot, unde esti tu?

D'Epernon se skulă supăratu.

— Ei bine! ce faci? zise regele.

— Mi se pare, sire, că Maiestatea Voastră este în ginere de minte astăzi; dar, într'adevăr nu é bine pentru toată lumea.

— Ші pentru ce asta?

— Pentru-că Maiestatea Voastră, fur' a căuta noate la aceasta, mă komparu ku domnul Chicot, ші mă simgu destul de nugină ferichită pentru astă komparare.

— N'ai kuvîntu, d'Epernon. Nu notu să komparu ku Chicot dekătu ne unu omu ne kare îl i-beskă ші mă isbesce. Asta era unu servitoru solidu ші ingeniosu.

Ші Enrikă skoase unu susnină profundă.

— Krezu kă Maiestatea Voastră nu m'a fukută nairu ші duce, ka să semănă lui Chicot, zise d'Epernon.

— Lasă, să nu rekriminămă, zise regele k'unu surîsu aşa de gustătoşiosu înkătă Gaskonulă, ori kătu de nătrunzătoru ші nerusinatu a fostu, i veni mai gău dinaintea astui sarkasmu de kătu dinaintea unei mustrări flagrante.

— Chicot mă isbia, urmă Enrikă, ші îmi linisce; eată totu ce notu zice. O! kundu mi adukă a minte kă, kiaru în aceastu loku unde te afli aş trekutu toţi aceşti juni frumoşi, brabi ші kredincioşi; kă kolo, ne fotoliulă unde ţi ai pusu pălăria, Chicot a adormitu mai multu de o sută de ori?

— Поate kъ era foarte de sniritъ, întrerъnse d'Epernon; dar, orĭ ші kъm, era nъцinъ resnektъosъ.

— Baĭ! ъrmъ Enrikъ, astъ skъmnъ amikъ nъmaĭ are niчĭ sniritъ niчĭ kornъ astъ-zĭ.

Ші mішkъ kъ întristare metaniele sale de kanete de moцĭ karĭ skoaserъ ънъ sъnetъ lъgъbrъ ka kъm arъ fi fostъ de oseminte adevъrate;

— E! чe s'a fъkътъ Chicot alъ domnieĭ tale? întrebъ kъ neîngrĭjire d'Epernon.

— A mъritъ! resnъnse Enrikъ, mortъ ka totъ чe m'a iъbitъ!

— Eĭ bine! sire, adъъцi dъчele, krezъ în adevъръ kъ a fъkътъ bine de a mъritъ; elъ îmbъtrъnia, mъltъ maĭ nъцinъ însъ dekътъ glъmele sale, ші mi s'a zisъ kъ kъmpъtarea nъ era вirtъtea sa faвoritъ. De чe a mъritъ bietъlъ omъ, sire?... de nemistъire?

— Chicot a mъritъ de întristare, sъfletъ rъъ, resnъnse kъ amъrъчiъne reцele.

— Ba fi zisъ aчeasta ka sъ въ fakъ sъ rîdeцĭ nentrъ чea din ъrmъ oarъ.

— Eatъ чe te înчealъ: n'a вoitъ niчĭ sъ mъ întristeze kъ sчirea desnre boala sa. Fiindъ-kъ sчia kътъ de mъltъ dorъ am nentrъ amiчiĭ meĭ, elъ kare m'a въzътъ nlъngîndъ-'ĭ de atъtea orĭ.

— Atъnчĭ ъmbra sa s'a întorsъ?

— Sъ dea Dъmnezeъ sъ'lъ revъzъ, kiarъ ші ka ъmbrъ! Nъ, amikъlъ sъъ, demnъlъ nriorъ Gorenflot, mĭ a skrisъ astъ tristъ noътate.

— Gorenflot! чine è aчesta?

— Ънъ omъ sъntъ ne kare l'am fъkътъ nriorъ

alŭ Jakobinilorŭ, ши kare lokuesче în astъ fruмoasъ monastire afarъ din поarta sъntulуi-Anton, în faца krъчiї Falbin, anroane de Bel-Esbat.

— Foarte bine! вr'unŭ rъŭ nredikatorŭ kъrsia Maiestatea Boastrъ ва fi datŭ unŭ nrioratŭ de treї-zecнї miї skude ши kъrsia se feresче de a i'lŭ îmnusta.

— Beї akum sъ deviї ши neleцiзitŭ!

— Dak'aveasta nutea sъ цiiъ de urîtŭ Maiestъцiї Boastre, aшї înverka.

— Breї sъ tacї, duче: atacї ne Dumnezeŭ!

— Chicot era nrea neleцiзtŭ, ши mi se nare kъ i se erta.

— Chicot a venitŭ într'unŭ timnŭ kъndŭ maї nuteam rîde de чева.

— Atunчї Maiestatea Boastrъ n'are kuвîntŭ sъ i nagъ rъŭ de dînsulŭ.

— Пentru чe?

— Daka nu maї noate rîde de nimikŭ, Chicot orї kътŭ de veselŭ a fostŭ, nu i arŭ fi de unŭ mare ajutorŭ.

— Omulŭ era bunŭ la toate, ши mї nare rъŭ de dînsulŭ nu numaї nentru suiritulŭ sъŭ.

— Ши nentru чe? krezŭ kъ nu nentru obrazulŭ sъŭ, fiindŭ-kъ era foarte urîtŭ, domnulŭ Chicot.

— Avea nisче konsilie înцelente.

— Sъ lъsъmŭ! vъzŭ kъ daka trъia, Maiestatea Boastrъ l'arŭ fi fъkutŭ unŭ nъstrъtorŭ de siцilie, nrekum a fъkutŭ ne aчelŭ kъlugъrŭ nriorŭ.

— Lasъ, duче, nu rîde, te rogŭ, de aчeia karї mї aŭ arътatŭ isbire, ши nentru karї am avut'o kiarŭ

mi eă. Chicot, de kъndă a mъrită, mĭ este sakrъ ka ună amikă seriosă, mi kъndă n'am gъstă de rîsă, înţelegă ka nimini sъ nu rîzъ.

— O! fiъ, sire; mi eă ka mi Maiestatea Boastrъ n'am gъstă de rîsă. Ceia ce spuneam, este kъ maĭ adineaorĭ îţi părea rău de Chicot pentru beselia sa, kъ maĭ adineaorĭ îmĭ cereaĭ sъ te ţiĭ de brîtă, ne kъndă akum doreşĭ sъ te întristezi... Parfandious: O! ertare, sire, astъ înjurătъrъ blestematъ îmĭ skapъ totă d'auna din gurъ.

— Bine, bine, akum m'am reţită; akum sunt în puntălă în kare boiaĭ sъ mъ bezĭ kъndă aĭ înţepătă borba ku nişte kuvinte sinistre. Aşa dar spune-mĭ relele tale noutăţi, d'Epernon; totă d'auna se aflъ în reţe puterea unŭi omă.

— Nu mъ îndoeskă de aceasta, sire.

— Şi asta è bine, fiindă-kъ dupъ kum sunt de rău ferită, daka nu m'aşĭ feri singură eă, aşĭ fi mortă de zece orĭ ne zi.

— Ceia ce n'ară desplăcea la br'o kăţă ba oamenĭ ne karĭ 'ĭ kunoskă.

— În kontr' avelora, duce, am xalebardele soldaţiloră meĭ.

— E foarte nepotrivioasă a'ĭ atinţe de departe.

— În kontr'avelora ce katъ sъ'ĭ lovimă de departe, am muskетele arkebuzieriloră meĭ.

— E supъrătoră a lovi d'aproape supre a apъra unŭ pentă regală; nişte pentrĭ bune preţueskă maĭ bine de kătă xalebarde şi muskete.

— Baĭ! zise Enrikă, eatъ ce aveam altъ datъ,

mi în aste nentъrĭ inime nobile. Nivĭ o datъ n'arъ fi ajъnsъ la mine ne kъndъ trъia aste întъrirĭ ve se nъmia Quélus, Chomberg, Saint-Luc, Maugiton mi Saint-Megrin.

— Eatъ dar de vine i nare rъъ Maiestъцiĭ Boastre? întrebъ d'Epernon; krezîndъ sъ'mĭ resbъne nrinzîndъ ne reцele într'ъnъ egoismъ flagrantъ.

— Doreskъ inimele karĭ bъtea în aste nentъrĭ, maĭ 'nainte de orĭ ve, zise Enrikъ.

— Sire, zise d'Epernon, dak'amĭ kъteza, amĭ arъta Maiestъцiĭ Boastre kъ sъnt Gaskonъ, adikъ nrevъzъtorъ mi indъstriosъ; kъ mъ nevoieskъ sъ adaъgъ nrin sniritъ la kalitъцile ve mĭ a refъsatъ natъra; într'ъnъ kъvîntъ, kъ fakъ totъ ve notъ, mi kъ nrin ъrmare am drentъlъ sъ zikъ: întîmnle-se orĭ ve.

— A! eatъ kъm vreĭ sъ skanĭ tъ: mĭ aĭ snъsъ o mъlцime de nerikъle adevъrate saъ false, la karĭ sъnt esnъsъ, mi dъnъ ve m' aĭ sneriatъ, te resъmĭ kъ aste kъvinte: Întîmnle-se orĭ ve!... Îцĭ sъnt foarte îndatoritъ, dъve.

— Maiestatea Boastrъ voesve dar sъ kreazъ nъцinъ aste nerikъle?

— Fiъ: voiъ krede daka mĭ veĭ arъta kъ noцĭ sъ le kombaцĭ.

— Krezъ kъ notъ.

— Noцĭ?

— Da, sire.

— Sviъ bine. Tъ aĭ ajъtoarele tale, цĭ aĭ mizloavele tale, vъlne ve estĭ!

— Nъ ama de mivĭ.

— Sъ вedemъ, atъnчĭ.

— Maiestatea Boastrъ воesче sъ se skoale?

— Пentrъ че?

— Ka sъ вiĭъ kъ mine nînъ la вekile zidъrĭ ale Lъвrъlъĭ.

— Snre strada de Astruce?

— Kiarъ în lokъlъ вnde se okъna sъ zideaskъ o gardъ-mobilъ, nroiektъ kare s'a nъrъsitъ de kъndъ Maiestatea Boastrъ nъ воesче alte mobile dekътъ rъgatorie ші metanie de kanete de morцĭ.

— La astъ orъ?

— Zeче ore sъnъ la orloцiъlъ Lъвrъlъĭ; nъ este aша tъrziъ, mi se nare.

— Че sъ въzъ în aste zidirĭ?

— A! eatъ! daka въ воiъ snъne, este вnъ mizlokъ ka sъ nъ веniцĭ.

— E nrea renarte, dъче.

— Nrin galerie ajъnцemъ în чinчĭ minъte.

— D'Epernon, d'Epernon!

— Eĭ bine, sire?

— Daka nъ este aша kъriosъ че вreĭ sъ mĭ arъцĭ, deskide-цĭ okiĭ.

— Въ resnъnzъ, sire, kъ вa fi nrea kъriorъ.

— Aideцĭ dar, zise reцele skъlъndъ-se neste воiъ.

Dъчele lъĭ mantela sa ші înfъцiшъ reцelъĭ sabia sa, dъn'aveasta lъъndъ o lъminare de чearъ, merse înainte în galeria Maiestъцiĭ Sale nrea kristiane, kare îlъ вrmъ k'вnъ nasъ tîrîtъ.

---

*

XIII.

Dormitoriulu.

De ui era numaĭ zeve ore, nrekum zisese d'Epernon, o tъvere de moarte konrindea totŭ Lum-rulŭ; abia se auzia nasulŭ îngreuiatŭ alŭ sentinelelorŭ, ui skîrnîirea nunuilorŭ redikъtoare, atъtŭ de multŭ bъtea vîntulŭ ku furiъ.

Într'adevъrŭ în maĭ nunînŭ de vinvĭ minute, amîndoĭ nreîmblъtoriĭ sosirъ la zidirile stradeĭ d'Astruce kare îuĭ nъstrase numele kiarŭ de la edifikarea luĭ Saint-Germain-l'Auxerrois.

Duvele skoase o keiъ din nosunarŭ, koborî kъte-va trente, trekŭ nrintr'o kurte mikъ, deskise o uuъ boltitъ, înkisъ sub nisve mъrъvinĭ gъlbuĭ, ui a kъriïa narte de josŭ se înkurka înkъ în nisve erburĭ lunuĭ.

Elŭ urmъ ur'o zeve nauĭ o kale întunekoasъ

la kanъtвlъ kъrĭĭa se aflъ într'o kвrte interioarъ a-вîndъ într'вnъ kolцъ o skarъ de neatrъ.

Astъ skarъ da într'o kamerъ întinsъ, saъ maĭ bine într'вnъ koridorъ întinsъ.

D'Epernon aвea keia ші de la astъ koridorъ.

Elъ deskise învetъ вша, ші arътъ lвĭ Enrikъ stranіa regвlъ kare, dвnъ deskiderea asteĭ вше, se înfъціша de o datъ înaintea okilorъ seĭ.

Patrв-zecĭ ші cinсĭ de patвrĭ o îmnlea: fiъ-kare patъ era okвnatъ de kъte вnъ dormitorъ.

Reцeie se вita la toate aste patвrĭ, la toцĭ karĭ dormia, dвn'aveasta întorkîndв-se kъtre dвve kв o kвriositate neastîmnъratъ:

— Eĭ bine! îlъ întrebъ, cine sвntъ toцĭ avest oameнĭ karĭ dormъ?

— Nisve oameнĭ karĭ maĭ dormъ ші astъ searъ, dar karĭ de mъne dimineaцъ nв borъ maĭ dormi, ka sъ svĭъ ші eĭ ve trebвe sъ fakъ.

— Ші nentrв ve nв borъ maĭ dormi?

— Pentrв ka Maiestatea Boastrъ sъ noatъ dormi·

— Esnlikъ-te; toцĭ avestia sвntъ amivĭĭ teĭ?

— Alemĭ de mine, sire, kвlemĭ ka semînца din arĭъ; nisve garzĭ brabĭ, karĭ nв borъ maĭ nъrъsĭ ne Maiestatea Boastrъ maĭ mвltъ de kъtъ вmbra sa, ші karĭ fiindъ цintilomĭ toцĭ, aвîndъ drentвlъ sъ meargъ nretвtindenĭ вnde Maiestatea Boastrъ ва merцe, nв borъ lъsa ne niminĭ sъ se anronie de boĭ de kъtъ la o lвnцime de sabĭъ.

— Tв aĭ inventatъ asta, d'Epernon?

— E! Dомnezeзle, da, eз singзrз, sire.

— Borз rîde de aчeasta.

— Nз, borз aвea teamъ.

— Aша dar sзntз foarte snъїmîntъtorї цintilomiї teї?

— Sire, sзntз nisчe kъnї de вînъtoare, kъrora le веї da drзmзlз ne orї чe вînatз îцї ва nlъчea, ші karї nekзnoskîndз dekъtз ne вої, neaвîndз relaцiзnї de kъtз kз Maiestatea Boastrъ, se borз adresa nзmaї la вої ka sъ aibъ lзmina, kъldзra, вiaца.

— Dar asta mъ ва rзina.

— Бnз reце se rзinъ вr'o datъ?

— Nз notз nlъti ne Sзisiїînkъ.

— Бitъ-te bine la toцї aчestї de kзrîndз beniцї, sire, ші snзne-mї daka se narз nisчe oamenї d'o mare keltзialъ?

Reцele arзnkъ o nriвire asзnra astзї lзngз dormitoriз kare înfъцiша o nriвire destзlз de demnъ de lзarea, o minte kiarз nentrз зnз reце dedatз kз frзmòasele îmnъrцirї arxitektorale.

Astъ salъ lзngъ era desnъrцitъ, în toatъ lзnцimea sa, nrintr'зnз nъrete ne kare arxitektзlз zidise natrз-zeчї ші чinчї de alkoве, aшezate ka atъtea kanele зnele lîngъ altele, ne зnde era ші treчerea, ші în kanъtзlз kъriїa se afla reцele ші d'Epernon.

O зшъ, fъkзtъ la fiъ-kare alkoвз, lъsa intrarea liberъ într'зnз felз de lokзinцъ вечinъ.

Diu astъ îmnъrцire inцenioasъ resзlta kъ fiъkare цintilomз aвea вiaца sa nзblikъ ші вiaца sa zidituъ.

În nъblikъ se arъta nrin alkovъ.

În familiъ, se askъndea în mika sa loje.

Ъna fiъ-kъriia lojĭ mivĭ da ne ънъ balkonъ, kare se întindea în toatъ lъnḑimea zidiriĭ.

Reḑele nъ înḑelese maĭ întîiş aste mivĭ deosebirĭ.

— Pentrъ ve mĭ arъḑĭ ne toḑĭ karĭ dormъ astъ felъ ne natъrile lorъ? întrebъ reḑele.

— Pentrъ-kъ, sire, am kъḑetatъ kъ vervetarea arъ fi maĭ lesne de fъkътъ nentrъ Maiestatea Boastrъ: dъnъ aveasta aste alkove, karĭ ъъ fiъ-kare ънъ nътъrъ, aъ ънъ avantaḑiş, mi kare este kъ transmitъ astъ nътъrъ la lokatarъlъ lorъ: astъ-felъ fiъ-kare lokatarъ va fi, dъnъ trebъinḑъ, ънъ omъ saъ o vifrъ.

— Aĭ kъḑetatъ destъlъ de bine, zise reḑele, maĭ alesъ daka nъmaĭ noĭ avemъ keia asteĭ aritmetive. Dar se vorъ nъbъmi nentrъ totъ d'aъna neferiviḑiĭ în astъ kътъръḑъ.

— Maiestatea Boastrъ va okoli kъ mine daka voesve mi va intra în lokъinḑele fiъ-kъръia.

— La drakъ! ve gardъ-mobilъ mĭ aĭ fъkътъ, d'Epernon! zise reḑele arъnkъndъ okiĭ asъnra skaъnelorъ nline kъ trenḑele velorъ ve dormia. Daka voiъ înkide avi ḑoalele astorъ strengarĭ, Parisъlъ va rîde multъ.

— Este adevъratъ, sire, resnъnse dъvele, kъ veĭ natrъ-zevĭ mi vinvĭ aĭ meĭ nъ sъntъ îmbrъkaḑĭ lъsosъ; dar, sire, dak'arъ fi fostъ toḑĭ dъvĭ mi nairĭ...

— Da, înḑelegъ, zise reḑele sъrîzîndъ, m'arъ kosta maĭ skъmnъ de kътъ akъm.

— Eĭ bine, kiarъ ama este, sire.

— Kъtъ mъ borъ kosta eĭ, sъ bedemъ? Asta mъ ba otъrî noate, fiindъ kъ într'adevъrъ, d'Epernon, înfъţişarea nъ prea è arătoasъ.

— Sire, sфiъ bine kъ sъntъ kam makri ші nîrliţi de soarele provinţielorъ noastre de la sudъ, dar ші eu eram makrъ ші nîrlitъ ka eĭ kъndъ am venitъ la Parisъ; se borъ îngrъşa ші se borъ albi ka mine.

— Xm! zise Enrikъ arъnkъndъ o privire oblikъ pe d'Epernon.

Ile ъrmъ dъn'o naъsъ:

— Sфiĭ tu kъ ţintilomiĭ teĭ sforъeskъ ka nisфe kъntъreţĭ? zise reţele.

— Sire, nu se kъvine sъ'ĭ judecĭ dъnъ vedere, aŭ mъnkatъ foarte bine astъ searъ, înţeleţĭ.

— Askъltъ, eatъ unъlъ kare viseazъ tare, zise reţele askъltъndъ ku krioşitate.

— Adevъratъ?

— Da, ce ziфe? askъltъ.

Într'adevъrъ, unъlъ din ţintilomĭ, ku kapъlъ ші ku mъnile afarъ din patъ, ku gura kъskatъ, sъsnina kъte-va kuvinte k'unъ sъrîsъ melankolikъ.

Reţele se apropiĭ de dînsъlъ în bîrfъlъ deţitelorъ.

— Daka estĭ o femeiъ, ziфea elъ, fuţĭ! fuţĭ!

— A! a! zise Enrikъ, asta é galantъ.

— Ce ziфeţĭ, sire, desupre dînsъlъ?

— Figura sa îmĭ plaфe destъlъ.

D'Epernon apropiĭ luminarea de alkovъ.

— Dвn'aveasta are mъnĭ albe, ші barba nentъnatъ bine.

— Este domnвlъ Ernauton de Carmainges, вnъ bъiatъ frвmosъ ші kare ва înainta.

— A lъsatъ în ґara lвĭ вr'вnъ amorъ înveнvtъ, bietвlъ bъiatъ!

— Ka sъ n'aibъ altъ amorъ de kътъ alъ reґelвĭ sъъ, sire; вomъ kъвta o împrejвrare ka sъ î mвlґвmimъ nentrв sakrifiчiвlъ sъъ.

— O! o! eatъ o figвrъ krioasъ kare вine dвnъ domnвlъ tъъ... kвm i aĭ zisъ?

— Ernauton de Carmainges.

— Ax da! drave! kare kъmarъ are nвmъrвlъ 31? arъ zive чinева kъ é rasa вnвĭ nenitentъ.

— Avela è domnвlъ de Calabre; daka ва rвina ne Maiestatea Boastrъ, въ garantezъ kъ se ва înaвґi ші elъ nвґinъ.

— Ші чea altъ figвrъ krвntъ, ші kare nв nrea seamъnъ a вisa la вr'вnъ amorъ?

— Че nвmъrъ, sire?

— Nвmъrвlъ, 12.

— Askвґiшъ tъiosъ, inimъ de bronzъ, omъ kв ideie, domnвlъ de Saint-Maline, sire.

— Aша! dar kвґetъ l'aveasta; sviĭ Lavalette, kъ aĭ аввtъ o ideiъ?

— Aша krezъ ші eъ; jвdekъ dar nвґinъ, sire, че efektъ borъ nrodвve astĭ noвĭ kъnĭ de gardъ, karĭ nв se borъ maĭ desnъrґi de Maiestatea Boastrъ ka вmbra de kornъ; avestĭ molomĭ че nв s'aъ въzвtъ nikъirĭ

mi karĭ, la чea d'întîiŭ împrejвrare, se вorŭ arъta astŭ-felŭ înkъtŭ sъ ne fakъ onoare la toцĭ.

— Da, da, aĭ kввîntŭ, asta este o ideiъ. Dar asteantъ.

— Че?

— Mi se паre kъ nв mъ вorŭ вrma ka вmbra mea în astŭ kostвmŭ. Kornвlŭ meŭ are o înfъцiшare bвnъ, mi nв вoieskŭ ka вmbra sa, saŭ maĭ bine ka вmbrele sale sъ o desonoare.

— A! ne întoarчemŭ, sire, la kestiвnea de чifrъ.

— Kredeaĭ k'o sъ вiтъmŭ?

— Nв, din kontra, în toate lвkrвrile asta è kestiвnea fвndamentalъ; dar în nriвinцa asteĭ чifre, am aввtŭ înkъ o ideiъ.

— D'Epernon, d'Epernon! zise reцele.

— Че sъ fakŭ, sire, dorinца de a fi nlъkвtŭ Maiestъцiĭ Boastre îndoesчe imaцinarea mea.

— Bine, sъ вedemŭ, snвne astъ ideiъ.

— Eĭ bine, daka sta în mъna mea, fiъ kare цintilomŭ arŭ afla mъne de dimineaцъ, ne skъвnelвlŭ вnde sвntŭ trenцele lвĭ, o nвngъ de o miĭъ de skвde nentrв nlata чelвĭ d'întîiŭ semestrв.

— O miĭъ de skвde nentrв чelŭ d'întîiŭ semestrв, mease miĭ libre ne anŭ! fвцĭ d'aiчĭ! estĭ nebвnŭ, dвчe; вnŭ reцimentŭ întregŭ n'arŭ kosta atъtŭ.

— Bitaцĭ, sire, kъ sвntŭ destinaцĭ a fi вmbrele Maiestъцiĭ Boastre, mi, singвrŭ aцĭ zis'o, kъ doriцĭ ka вmbrele вoastre sъ fiъ dвnъ kввiinцъ îmbrъkate. Fiъ kare dar kв aчeastъ miĭъ de skвde se в

îmbrъka mi se ва îпarma astъ-felъ înkъtъ sъ vъ fakъ onoare; mi asвпra kвvîntъlъĭ onoare, maĭ slъbesve пвцinъ kъпъstrъlъ Gaskonilorъ. Aша dar, пвnîndъ o miĭъ vinvĭ sвte libre пentrв ekipare, arъ fi patrв miĭ vinvĭ sвte libre пentrв velъ d'întiiъ anъ, treĭ miĭ пentrв alъ doilea mi veĭ alцĭ.

— Aша se maĭ пoate.

— Mi Maiestatea Boastrъ priimesve?

— Este o grевtatea, dвve.

— Kare?

— Linsa de banĭ.

— Linsa de banĭ?

— Ъite lвkrв! tв trebвe sъ sviĭ maĭ bine de kъtъ toцĭ, kъ asta пв é вnъ пretestъ din parte-mĭ, tв kare n'aĭ пвtвtъ înkъ sъ favĭ sъ цĭ mlъteaskъ traktъlъ[1].

— Sire, am aflatъ вnъ mizlokъ.

— Ka sъ am banĭ?

— Пentrв garda вoastrъ, da, sire.

— Br'вnъ пвiъ de цiolъ, kвцetъ reцele privindъ la o parte пe d'Epernon.

Anoĭ tare:

— Sъ vedemъ astъ mizlokъ, zise elъ.

— S'a înreцistratъ, svntъ mease lвnĭ astъzĭ kiarъ, вnъ ediktъ asвпra drentвrilorъ de vînatъ mi de пesve.

— Se пoate.

— Illata velвĭ d'întiiъ semestrв a datъ meaĭ-

[1] Traцere de noliцe, вamъ, mlatъ de transportъ.

zecĭ ші чінчĭ міĭ скѫde пе karĭ tesaѫrѫlŭ ekonomielorŭ era sъ le пѫiъ în kasъ azĭ de dimineaцъ, kъndŭ îlŭ însчiinцaĭ sъ nѫ fakъ nimikŭ kѫ ele, astŭ-felŭ înkътŭ în lokŭ sъ le пѫiъ în tesaѫrŭ, цine пentrѫ disnosiцiѫnea Maiestъцiĭ Boastre baniĭ takseĭ.

— Îĭ destinam пentrѫ resbele, dѫче.

— Eĭ bine, tokmaĭ asta, sire. Чea d'întîiŭ kondiцiѫne a resbelѫlѫĭ, este a aвea oameнĭ, чelŭ d'întîiŭ interesŭ alŭ regatѫlѫĭ, este anъrarea ші sigѫranцa reцelѫĭ, nlътindŭ-se garda reцelѫĭ, se îmnlineskŭ toate aste kondiцiѫnĭ.

— Kввîntѫlŭ nѫ este rъŭ; dar, dѫnъ sokoteala ta, въzŭ nѫmaĭ natrѫ zecĭ ші чінчĭ de міĭ de скѫde întrebѫinцate, aша dar îmĭ maĭ remъnŭ doѫъ-zecĭ de міĭ пentrѫ reцimentele mele.

— Sъ mъ ertaцĭ, sire, am disnѫssŭ kѫ nlъчerea Maiestъцiĭ Boastre de aчeste doѫъ-zecĭ de міĭ скѫde.

— A! aĭ disnѫssŭ de ele?

— Da, sire, вa fi вnŭ akontŭ пе...

— Eram sigѫrŭ, zisc reцele, îmĭ daĭ o gardъ ka sъ intri în baniĭ teĭ.

— O! snre esemnlѫ, sire!

— Dar пentrѫ чe tokmaĭ astŭ nѫmъrŭ de natrѫzecĭ ші чінчĭ? întrebъ reцele, вenindѫ-i altъ ideiъ.

— Eatъ, sire. Nѫmъrѫlŭ treĭ este maĭ вekiŭ ші dibinŭ; пе lîng'aчeasta este komodŭ. Snre esemnlѫ kъndŭ вnŭ kaвalerŭ are treĭ kaĭ, nічĭ o datъ nѫ este пе josŭ; чelŭ d'alŭ doilea se iea în lokѫlŭ чelѫĭ d'întîiŭ kare é stъtѫtŭ; anoĭ remъne вnŭ alŭ treilea

ka sъ ɥiĭъ lokъlъ ɥelъĭ d'alъ doilea, la întîmnlare de rъnire saъ de boalъ. Anna dar beĭ abea totъ d'abna de treĭ orĭ ɥinɥĭ-snre-zeɥe ɥintilomĭ: ɥinɥĭ-snre-zeɥe nentrъ serbiɥiъ, treĭ-zecĭ karĭ se borъ repabsa. Fiъkare serbiɥiъ ba ɥine doъ-snre-zeɥe ore; ni în timnъlъ astorъ doъ-snre-zeɥe ore beĭ abea totъ d'abna ɥinɥĭ la dreanta, ɥinɥĭ la stînga, doĭ înainte ni treĭ înderъtъ. Biĭъ dar sъ bъ ataɥe kъ o astъ-felъ de gardъ!

— Svii, dbɥe kъ asta este o kombinare îndemъnatъ, ni ɥĭ fakъ bnъ komnlimentъ.

— Inibesɥe'ĭ, sire; într'adebъrъ fakъ bnъ efektъ foarte bbnъ.

— Da, îmbrъkaɥĭ le borъ medea bine.

— Kredeɥĭ akbm kъ am drentъlъ sъ borbeskъ de nerikblile karĭ bъ amenindъ, sire?

— Nb zikъ.

— Abeam dar kbbîntъ?

— Fiъ.

— Domnblĭ de Joyeuse nb i arъ fi benitъ o astъ-felъ de ideiъ.

— D'Epernon! d'Epernon! nb este bine sъ borbesɥĭ rъъ de ɥeĭ ɥe linseskъ.

— Parfandious! borbesɥĭ rъъ de ɥeĭ ɥe sbntъ de faɥъ, sire.

— A! Joyeuse mъ însoɥesɥe totъ d'abna. Era kb mine astъzĭ la Greba.

— Eĭ bine! eram aiɥĭ, sire, ni Maiestatea Boastrъ bede kъ nb mĭ nerdeam timnblъ.

— Îɥĭ mblɥbmeskъ, Lavalette.

— Aпroпosito, sire, zise d'Epernon, dвп'o tъvere de вnъ minвtъ, aвeam sъ verъ вnъ lвkrв Maiestъцiї Boastre.

— Într'adevъrъ, dвve, mъ miram mвltъ sъ nв mi verї nimikъ.

— Maiestatea Boastrъ este tristъ astъzї, sire.

— E! nв, tв nв înцeleцї, amikвlъ meъ, zise reцele a kъrвїa bъtaiъ de jokъ îndestвlase resbвnarea, saъ maї bine mъ înцeleцї rъъ: zivеam kъ, fiindъ-kъ mї aї fъkвtъ вnъ serвiцiъ, aвeaї drentъ sъ mї verї veва; vere dar.

— Altъ veва, sire. Пe lîng aveasta, veia ve verъ Maiestъцiї Boastre este o fвnkцiвne.

— O fвnkцiвne! tв, kolonelъ цeneralъ alъ infanterieї, maї вreї înkъ o fвnkцiвne, dar te ва sfъrъma!

— Sвnt tare ka вn Samson пentrв serвiцiвlъ Maiestъцiї Boastre; пentrв serвiцiвlъ Maestъцiї Boastre, aшї пвrta verвlъ шi пъmîntвlъ.

— Atвnvї vere, zise reцele sвsпinъndъ.

— Doreskъ ka Maiestatea Boastrъ sъ mї dea komanda astorъ пatrв-zevї шi vinvї de цintilomї.

— Ve felъ! zise reцele înkremenitъ, вreї sъ merцi înaintea mea, dвпъ mine? вreї sъ te devotezї nînъ în astъ felъ de пвntъ, вreї sъ fiї kapitanвlъ gardeї?

— Nв, nв, sire.

— Aша вezї, ve вreї dar atвnvї? вorbesve.

— Boiъ ka avestї garzї, komпatrioцї aї meї, s'askвltъ de komanda mea maї mвltъ de kъtъ d'a orї

kъrъĭ altъ; eă niчĭ nъ'ĭ boiă nreчede niчĭ nъ'ĭ boiă ъrma; boiă abea ъnă ală doilea eă.

— Maĭ este чeba aiчĭ, kъɲetĭ Enrikă dъndă din kană; astă diabolă de omă dъ totă d'abna ka sъ aĭbъ.

Apoĭ tare:

— Eĭ bine, fiъ, beĭ abea komanda.

— Sekretъ?

— Da. Dar ofiчială чine ba fi kanblă astoră natrъ-zeчĭ ші чinчĭ?

— Mikblă Loignac.

— A! atъtă maĭ bine.

— Maiestatea Boastrъ a aflată kъ kale?

— Foarte mъltă.

— S'a otъrîtă astă-felă, sire?

— Da, dar...

— Dar?

— Чe rolă are ne lîngъ tine astă Loignac?

— Este d'Epernonblă meă, sire.

— Te kostъ skъmnă atъnчĭ, mъrmъrĭ reɲele.

— Maiestatea Boastrъ ziчe?

— Zikă kъ nriimeskă.

— Sire, mъ dъkă la tesaъrarblă finanɲeloră sъ ieaă чele natrъ-zeчĭ ші чinчĭ de nъnɲĭ.

— Astъ searъ?

— Nъ trebъe ka oameniĭ nostri mъne de dimineaɲъ sъ le afle ne skaъnele loră?

— Aша este. Dъ-te eă mъ întorkă a kasъ.

— Mъlɲъmită, sire?

— Destălă.

— Bine năzită în toate kasările.

— Da, de nisce oameni kari dormă kă năm-nii înkiuă.

— Boră begea mâne, sire.

D'Epernon rekondăse ne Enrikă nînă la ăua galerieĭ ui îlă nărăsi zikîndă-uĭ:

Daka nă săut reŋe, am garzi ka ună reŋe, ui kari nă mă kostă nimikă, Parfandious!

XIV.

Umbra lui Chicot.

Este unu minutu de kundu am susu'o, ku regele nu se amuzia nicî o datu în prisinga amicilorŭ seî. Elŭ knosvea defektele mi kalitŭţile lorŭ, mi vitia, regele alŭ numîntuluî, totŭ ama de esaktŭ în nartea vea maî profundu a inimeî lorŭ prekum nutea s'o fakŭ regele veruluî.

Elŭ înţelesese numaî de kutŭ unde boia su ajungu d'Epernon, dar fiindŭ ku s'astenta su nu priimeaskŭ nimikŭ drentŭ skimbŭ ku veia se arŭ da, mi priimia, din kontra, natru-zevî mi vinî de lakeî în skimbŭ ku meaî-zevî mi vinî miî de skude, ideia Gaskonuluî i se păru o aflare nouŭ.

Mi anoî era o noutate. Unu bietŭ regele alŭ Franciei nu prea è totŭ d'auna kunoscutŭ ku aveastu marfu atutŭ de rarŭ kiarŭ nentru sunumî, regele En-

rikă III mai bîrtosă kare, după ce asksltase litsrgia, nentănase kănii sei, ussese la liniă kanetele de morgi mi făkuse kătăgimea de susnine, ns mai avea nimikă de făkută.

Garda întokmită dar de d'Epernon nlăks regelăi, mai bîrtosă nentrs-kă s'ară borbi de dînsa, mi ară ustea nrin srmare să viteaskă ne fisionomie altă lskrs de kută veia ce bedea în toate zilele de zece ani de kăndă se întorsese din Polonia.

Psgină kăte psgină, ks kută se anronia de kamera sa snde îlă astenta smierslă, destslă de intrigată de astă nreîmblare nontsrnă mi neobivînsită, Enrikă îmi desbolta în sine foioasele întokmirii veloră natrszevi mi vinvi, mi, ka toate sniritele slabe saă slăbite, întrebedea lsminăndă-se ideiele ce d'Epernon le ns-sese la bedere în konborbirea ce o asssese ks dînsslă.

— Kăndă è vea după srmă, kgnetă regele, avestî oamenî boră fi negremită foarte brabî mi boră fi noate foarte kredinviomî; snii aă nisve fisionomie karî nrebină, algii nisve feue neanronіate: boră fi, mslgsmeskă lsî Dsmnezeă! nentrs toată lsmea... mi anoî é frsmosă snă konboiă de natrs-zevi mi vinvi de snade gata totă d'asna a emi din teakă!

Astă din srmă miră de kgnetări amestekăndă-se ks ssbenirea veloră alte snade atută de devotate ce le doria ama ks amară în gsra mare, mi mai amară înkă învetă de totă, adsse ne Enrikă la astă întristare nrofsndă în kare kădea ama de desă în enoka snde amă ajsnsă, în kută s'ară fi nststă zive kă era starea sa obivînsită. Timnii ama de asnri,

oamenĭĭ aша de reĭ, koroanele aша de шовъinde ne frвnцile reцilorв, i întiшъrirъ nentrв a doвa oarъ astъ trebвinцъ mare de a mвri saв de a se înвeseli, în kътв nв nвtea sъ easъ вnв minвtв din astъ boalъ ne kare, în enoka aveia, Englesiĭ, maestriĭ nostri în melankoliъ, o botezaserъ kв nвmirea de *spleen.*

Se вitĭ sъ вazъ ne Joyeuse, anoĭ nezъrindв'lв nikъirĭ, întrebĭ de elв.

— Domnвlв dвve n'a venitв înkъ, zise вшierвlв.

— Bine. Kiamъ valeцiĭ meĭ de kameraъ, ши retraцe-te.

— Sire, kamera Maiestъцiĭ Boastre este gata, ши Maiestatea Sa reцina a verвtв ordinile reцelвĭ.

Enrikв se nrefъkв kъ nв aвde.

— Trebвe sъ zikв Maiestъцiĭ Sale sъ nвiъ kъnътiivlв? se verkĭ sъ maĭ zikъ вшierвlв.

— Nв, zise Enrikв, nв. Am sъ mъ înkinв, am sъ lвkrezв; ши dвnъ asta ши sвferв, boiв dormi singвrв.

Вшierвlв se înklinĭ.

— Anronosito, zise Enrikв rekiътmъndв-'lв, dъ reцineĭ aste dвlveцвrĭ de Orientв karĭ adвkв somnв.

Ши dete kвtia de kofetвrĭ вшierвlвĭ.

Reцele intrĭ în kamera sa, ne kare valeцiĭ într'adevъrв o nregътiserъ.

Dвnъ ve intrĭ akolo, Enrikв arвnkĭ o kъвtътвrъ de okiв ne toate avesoriele aша de kъвtate, aша de minвцioase ale astorв toalete estravagante ve'lв fъvea nв de mвltв sъ fiъ velв maĭ frвmosв omв alв krestinътъцii, nenвtindв sъ fiъ velв maĭ mare reцe.

*

Dar nimikъ nъ i maĭ borbia în faboarea asteĭ lъkrъrĭ silite, la kare altъ datъ se sъnъnea aua de mъltъ. Totъ ce era femeieskъ altъ datъ în astъ organisare ermafroditъ nerise. Enrikъ era ka avele bътrъne kokete karĭ uĭ aъ skimbatъ oglinda kъ o karte de litъrцiъ: se înfiora akъm de obiektele ne karĭ le ibbise maĭ mъltъ.

Mънъue nrofъmate ui ъnse, masve de pънzъ sъbgire mъiate în nastъ, kombinъrĭ ximive ka sъ înkreцeaskъ nъrъlъ, negritъlъ barbeĭ, romitъlъ ъrekiĭ ui fanta de a strelъvi okiĭ; elъ neîngriji toate astea înkъ nrekъm o fъvea de mъltъ timnъ.

— Patъlъ meъ! zise elъ k'ъnъ sъsninъ.

Doĭ serbitorĭ îlъ desbrъkarъ, i deterъ ъnъ nantalonъ de lъnъ finъ de Frise, ui redikъndъ'lъ kъ ferealъ, îlъ nъserъ în asvernatъ.

— Vititorъlъ Maiestъцiĭ Sale! strigъ ъnъ glasъ.

Fiindъ-kъ Enrikъ, omъlъ velъ kъ nesomniele lъnцĭ ui krъde, adormia ъne-orĭ kъ o vitire, ui akъm maĭ trebъia înkъ limba nolonъ ka sъ îmnlineaskъ minъnea, ne kъndъ altъ datъ, adikъ la înveatъtъ, limba franvesъ i era destъlъ:

— Nъ, nimini, zise nъ mĭ trebъe vititorъ, saъ sъ vitieskъ rъgъvibnĭ a kasъ la dînsъlъ nentrъ mine. Daka însъ domnъlъ de Joyeuse ba beni, trimite-'lъ aivĭ.

— Dar daka ba beni tъrziъ, sire?

— Baĭ! zise Enrikъ, elъ bine totъ d'axna tъrziъ, dar la orĭ kare orъ ba beni, înцeleцeцĭ, trimiteцi-mi-lъ.

Serbitoriĭ stinserъ lъminъrile de searъ, anrinserъ anroane de fokъ o lamnъ de esenцъ kare skotea nisve flakъre nalide mi albъstrъie, bnъ felъ de rekreare fantasmagorikъ foarte nlъkътъ reцelъĭ de la întoarverea ideielorъ sale mormîntale, dъn'aveasta emirъ în bîrfъlъ deцitelorъ din kamera tъkътъ.

Enrikъ brabъ în faца bnъĭ adebъratъ nerikъlъ, abea toate temerile, toate slъbiviъnile koniilorъ mi femeielorъ, se înfrikoша de anariцiъnĭ, i era teamъ de fantasme, mi kъ toate astea astъ simtimentъ îlъ okъna. Abîndъ teamъ, i se bra maĭ nъцinъ, asemenea bnъĭ nrisonierъ, kare brîndъ-i-se kъ mederea într'o lъngъ înkisoare, resnъndea avelora karĭ îlъ însviinца kъ era sъ fiъ nъsъ la tortъrъ.

— Bъnъ, asta mъ ba fave totъ d'aъna sъ trekъ bnъ minътъ.

Kъ toate astea, totъ brmъndъ resfrъnцerile lamneĭ sale ne nъreцĭ, totъ kъътъndъ kъ nribirea nrin kolцъrile vele maĭ întъnekoase ale kamereĭ, totъ înverkъndъ s'aъzъ velъ maĭ mikъ sgomotъ kare arъ fi nъtътъ sъ deskonere misterioasa intrare a bneĭ bmbre, okiĭ lъĭ Enrikъ, kare era stътътъ de snektakъlъlъ velъ de kъ zisa mi de îmbletъlъ de seara, se vъlъirъ mi îndatъ adormi saъ maĭ bine amorцi în astъ linisve mi astъ singъrътate.

Dar renassele lъĭ Enrikъ nъ era lъnцĭ. Sъnatъ de aste frigъrĭ askъnse karĭ derъnъna biaца într'însъlъ în timnъlъ somnъlъĭ ka mi în ajъnъ, krezъ kъ aъde sgomotъ în kamera sa mi se destentъ.

— Joyeuse, întrebъ elъ, tъ estĭ?

Niminĭ nu resunense.

Flakĕrele lamneĭ albastre se mikşioraserĕ; ele trimitea în tavanulŭ de stejarŭ skulnatŭ oare-kare lŭminĕ slabĕ ce înverzia asrulŭ ornamentelorŭ.

— Singurŭ! totŭ singurŭ, murmurĕ reţele. A! profetulŭ are kuvîntŭ; Maiestatea arŭ trebui totŭ d'auna sĕ susnine. Arŭ fi fĕkutŭ maĭ bine sĕ zikĕ; Ea susninĕ totŭ d'auna.

Apoĭ, dun'o nauză d'unŭ minutŭ:

— Dumnezeulŭ meŭ! murmurĕ elŭ în formĕ de rugĕciune, dă-mĭ nuterea d'a fi totŭ d'auna singurŭ în timpulŭ vieţeĭ mele precum voiŭ fi singurŭ după moartea mea!

— E! e! singurŭ după moartea ta, asta nu è sigurŭ, resunense o voce strigoaiĕ kare vibrĕ ku o lovire metalikă la vr'o kĕţĭ-va paşĭ de patŭ; şi vermiĭ unde îĭ laşĭ?

Reţele, supĕrîntatŭ se redikĕ în susŭ, întrebăndŭ ku turburare fiĕ-kare mobilĕ a kaseĭ.

— O! kunoskŭ astă voce, murmurĕ elŭ.

— Bine kĕ o kunoskĭ, resunense vocea.

O sudoare rece trekŭ pe fruntea reţelsĭ.

— S'arŭ zice kĕ este vocea lui Chicot.

— Tu arzĭ, Enrikŭ, tu arzĭ, resunense vocea.

Atunci Enrikŭ, skoţîndŭ unŭ nigiorŭ afarĕ din patŭ, zări la oare-kare distanţĕ de kĕminŭ, într'astŭ fotoliŭ ce'lŭ arătase ku o orĕ înainte lui d'Epernon, unŭ kapŭ asupra kĕrbia fokulŭ pănea o resfrăngere romatikĕ kare singurĕ, în fundurile lui Rembranz, lu-

mineazъ unŭ nersonaḑiŭ ce abia se noate zъri la cea d'întîiŭ arunkъtъrъ de okiŭ.

Astъ resfrъnḑere desvindea ne braḑulŭ fotoliulŭĭ unde se rezima braḑulŭ nersonaḑiulŭĭ, anoĭ ne ḑenukiulŭ sъŭ ososŭ mi skosŭ afarъ, anoĭ ne înkeietъra niviorulŭĭ ce forma unŭ ungiŭ drentŭ k'unŭ nivorŭ nervosŭ, makrъ mi lungŭ neste mъsъrъ.

— Dumnezeŭ sъ mъ anere! strigъ Enrikŭ, este umbra lui Chicot!

— A! bietulŭ meŭ Enriketŭ, zise vocea, totŭ ana de nerodŭ estĭ?

— Pentrъ ce?

— Umbrele nu vorbeskŭ, negiobule, fiindŭ-kъ n'aŭ kornŭ, mi nrin urmare nivĭ limbъ, adъuḑi figura anezatъ ne fotoliŭ.

— Atunvĭ, estĭ Chicot? strigъ reḑele beatŭ de bukuriъ.

— În nrivinḑa aceasta nu voiŭ sъ otъreskŭ nimikŭ; vomŭ vedea maĭ tъrziŭ ce sunt, vomŭ vedea.

— Ce felŭ! ana dar n'aĭ muritŭ, bietulŭ meŭ Chicot?

— Aide bine! eatъ kъ striḑĭ ka unŭ vultурŭ; din kontra, sunt mortŭ, de o sutъ de orĭ mortŭ!

— Chicot, unikulŭ meŭ amikŭ!

— Celŭ nuḑinŭ tu aĭ astŭ avantaḑiŭ asunra mea, de a zice mereŭ acela-mĭ lukrъ. Nu te aĭ skimbatŭ, ce draku!

— Dar tu, tu, zise ku întristare reḑele, te aĭ skimbatŭ, Chicot?

— Ana mi se nare.

— Chicot, amikъlъ meŭ, zise reŋele nъnîndъ-шĭ amîndoъъ nivioarele ne narketъ, nentrъ ve m'aĭ nъrъsitъ, snъne?

— Fiindъ-kъ am mъritъ.

— Dar adinea-orî zivеaĭ kъ n'aĭ mъritъ?

— Шi o zikъ înkъ.

— Ve ва sъ zikъ astъ kontrazivere?

— Astъ kontrazivere ва sъ zikъ, Enrikъ, kъ nentrъ вniĭ sъnt mortъ шi nentrъ alŋiĭ viŭ.

— Шi nentrъ mine ve estĭ?

— Nentrъ tine sъnt mortъ.

— Nentrъ ve mortъ nentrъ mine?

— Este lesne de înŋelesъ: askъltъ bine.

— Da.

— Tъ nъ estĭ stъnînъ aivĭ.

— Ve felъ?

— Tъ nъ noŋĭ nimikъ nentrъ aveia karĭ te serвeskъ.

— Domnъle Chicot!

— Sъ nъ ne sъnъrъmъ, saŭ mъ sъnъrъ.

— Da, aĭ kъvîntъ, zise reŋele tremъrъndъ ka вmbra lui Chicot sъ nъ neagъ; вorbesve, amive, вorbesve.

— Eĭ bine dar, aвeam o mikъ afavere kъ domnъlъ de Mayenne, ŋĭ adъvĭ a minte?

— Foarte bine.

— O terminъ, bine; batъ ne astъ kanitanъ kare nъ are seminъ; mъ kaвtъ ka sъ mъ snînzъre, шi tъ, kare kredeam kъ o sъ mъ aneri în kontra

astъĭ eroš, mъ nъrъsesvĭ; în lokš de a 'lš mъntъi[1] te îmnavĭ kъ dînsъlš. Ve am fъkъtš atъnvĭ? m'am deklaratš de mortš mi m'am îngronatš nrin mizlovirea amikъlъĭ meš Gorenflot; astš-felš înkъtš din avelš timnš Domnъlš de Mayenne kare mъ kъsta, nъ mъ maĭ kastъ....

— Ve kъraḑiš snъĭmîntъtorš aĭ asъtš, Chicot, nъ sviaĭ dъrerea ve mĭ arš fave moartea ta, norbesve?

— Da, este kъraḑiosš, dar snъĭmîntъtorš nъ este de lokš. N'am trъitš nivĭ o datъ asa de linisvitš dekъtš de atъnvĭ de kъndš toatъ lъmea s'a înkredinḑatš kъ nъ maĭ trъeskš.

— Chicot! Chicot! amikъlš meš, strigš reḑele mъ snъĭmîndĭ, kanъlš meš se nerde.

— Abia astъzĭ aĭ înḑelesš aveasta?

— Nъ svišš ve sъ krezš.

— Dek! katъ însъ sъ te onresvĭ la br'ъnš lъkrъ: ve krezĭ tъ, sъ bedemš?

— Eĭ bine! krezš kъ estĭ mortš mi kъ te întorvĭ.

— Atъnvĭ, minḑš: ve delikatš estĭ.

— Îmĭ askъnzĭ o narte din adevъrš, velš nъḑinš; dar ka fantasmele din bekime, aĭ sъ mĭ snъĭ îndatъ nisve lъkrъrĭ de snaĭmъ.

— A! kštš desnre asta, nъ zikš ba. Pregъtesve-te dar, neferivite reḑe!

— Da, da, ъrmъ Enrikš, mъrtъrisesvĭ kъ estĭ o ъmbrъ înbiatъ de Dъmnezeš?

---

[1] A'lš isnrъbi.

— Boiŭ mъrțъrisi ce beĭ boi.

— De n'arŭ fi aша, kъm aĭ fi benitŭ aiчĭ prin aste koridoare nъzite? Kъm te aĭ fi aflatŭ aiчĭ în kamerea mea, anroane de mine? Aша dar akъm, celŭ d'întîiŭ benitŭ întrъ în Louvre? astŭ-felŭ se nъzesce reŋele?

Ili Enrikŭ, dъndъ-se kъ totъlŭ snaimeĭ imaŋinare kare'lŭ anъkase, se arъnkă earъ în natъlŭ sъŭ, gata a mĭ akoneri kanъlŭ kъ nlanoma.

— Eaka aша! zise Chicot k'ъnŭ aventŭ kare askъndea oare-kare îndъrare mi nъŋinъ simnatiъ, nъ te anrinde, ka sъ te konbinŋĭ n'aĭ dekътŭ sъ nъĭ mъna ne mine.

— Aша dar tъ nъ estĭ ънŭ trimisŭ alŭ resbъnъrii?

— Bintre de cerboaikъ! am oare koarne ka Satana saŭ o sabiъ skînteietoare ka a arkanŋelъlъĭ Mixail?

— Atъnчĭ, kъm aĭ intratŭ?

— Iar te întorчĭ la asta?

— Negremitŭ.

— Eĭ, bine, înŋeleŋe dar kъ totŭ maĭ ŋiŭ keia mea, kare mĭ aĭ dat'o mi ne kare am atîrnat'o de gîtŭ în nekasъlŭ ŋintilomilorŭ kamereĭ tale, karĭ n'abea de kътŭ drentъlŭ de a mĭ o atîrna înderътŭ; eĭ bine! kъ astъ keiъ intrъ чinева ънde am intratŭ eŭ.

— Prin ъma аskъnsъ, atъnчĭ?

— E! negremitŭ.

— Dar nentrъ ce aĭ intratŭ astъzĭ mi nъ erĭ?

— A! asta é adeвъratъ, eatъ întrebare, eĭ bine! o веĭ sчi.

Enrikъ deto la o parte asчernътълъ, ші kъ aчela-шіĭ aчentъ de simplitate k'alъ вnъĭ konilъ:

— Nъ mĭ snъne niчĭ вnъ lъkrъ nenlъkътъ, Chicot, adъъцi elъ, te rogъ; o! daka sчiaĭ чe nlъчere mъ faчe sъ simцъ glasълъ tъ!

— Eъ, îцĭ boiъ snъne adeвъrълъ, eatъ totъ: atъtъ maĭ rъ daka adeвъrълъ este nenlъkътъ.

— Nъ è aша, zise reцele, kъ temerea ta nentrъ domnълъ de Mayenne nъ é serioasъ?

— Din kontra, è prea serioasъ. Înцeleцĭ: domnълъ de Mayenne mĭ a datъ чinчĭ-zeчĭ de bastoane, mъ folosiĭ ші eъ de o împrejъrare ші i deteĭ înderъtъ o sътъ de loвitъre kъ teaka sabieĭ; înkinъesче-цĭ, kъ doъ loвitъre de teakъ preцъeskъ kътъ o loвitъrъ de bastonъ; preзънъne kъ o loвitъrъ de teakъ de sabiъ preцъesче o loвitъrъ de bastonъ, astъ-felъ noate sъ fiъ ші пъrerea domnълъĭ de Mayenne; atънчĭ îmĭ maĭ remъne datorъ чinчĭ-zeчĭ de loвitъre de bastonъ saъ de teakъ de sabiъ: ne lîngъ aчestea, mъ temъ foarte mълtъ de astъ-felъ de datorniчĭ; ші niчĭ n'aшĭ fi benitъ aiчĭ, orĭ чe trebъinцъ aĭ fi aвътъ de mine, daka n'aшĭ fi sчiътъ ne domnълъ de Mayenne la Soissons.

— Eĭ bine! Chichot, astъ-felъ fiindъ, nentrъ kъ te aĭ întorsъ nentrъ mine, te ieaъ sъb apъrarea mea, ші boeskъ...

— Чe boesчĭ? iea-цĭ seama, Enriketъ, de kъte orĭ pronънцĭ kввintele: boeskъ, estĭ gata sъ snъĭ вr'o nerosiъ.

— Boeskъ sъ înbiezï, sъ eшï afarъ la lъminъ.

— Eatъ! bine zi4eam eъ.

— Te boiъ anъra.

— Бънъ.

— Chicot, îy̨ï daъ kъbîntъlъ meъ regalъ.

— Basta! am maï mъltъ dekъtъ asta.

— Че aï?

— Am gaъra mea, ші staъ akolo.

— Te boiъ anъra, îy̨ï zikъ: strigъ kъ ener̨iъ re-ȩele skъlъndъ-se în ni4ioare ne treanta natъlъï sъъ.

— Enrikъ, zise Chicot, o sъ ieï gъtъraiъ kъlkъ-te, te rogъ.

— Aï kъbîntъ, dar ші tъ mъ întъrîy̨ï, zise re-ȩele intrъndъ earъ în asverntъ. Че felъ, kъndъ eъ Enrikъ de Valois, re-ȩele Franvieï, am destъï Sъisï, Skoȩianï, garde franvese ші ȩintilomï nentrъ anъrarea mea, domnъlъ Chicot nъ este ni4ï de kъm mъlȩъmitъ ші în sigъranȩъ?

— Askъltъ, sъ bedemъ: în 4e kinъ aï zisъ asta? aï ne Sъisï...

— Da, komandaȩï de Tocquenot.

— Bine. Aï Skoȩianï..

— Da, komandaȩï de Larchant.

— Ilrea bine. Aï gardele franvese...

— Komandate de Crillon.

— De minъne. Ші ne ъrmъ?

— Ші ne ъrmъ? Nъ svi4 daka arъ trebъi sъ y̨ï snъiъ avеasta.

— Nъ o snъne; vine te întreabъ?

— Ші ne ъrmъ, o noъtate, Chicot.

— O nostate?

— Da, nsne-ţĭ în minte natrs-zecĭ şi cinci de ţintilomĭ bravĭ.

— Natrs-zecĭ şi cinci! ksm aĭ zisŭ?

— Natrs-zecĭ şi cinci de ţintilomĭ.

— Snde 'i aĭ aflatŭ? negreşitŭ kŭ ns în Parisŭ?

— Ns, dar aŭ sositŭ kiarŭ astŭzĭ la Parisŭ.

— Stŭĭ! stŭĭ! zise Chicot, lsminatŭ de o ideiŭ fŭrŭ beste; ksnoskŭ ne ţintilomiĭ teĭ.

— Adevŭratŭ!

— Natrs-zecĭ şi cinci de cergetorĭ kŭrora ns le linsesce dekŭtŭ desaksl.

— Ns zikŭ ba.

— Nisce figsre sŭ te fakŭ sŭ morĭ de rîsŭ!

— Chicot, ssntŭ între eĭ nisce oamenĭ minsnaţĭ.

— Nisce Gaskonĭ în fine, ka kolonelslŭ generalŭ alŭ infanterieĭ tale.

— Şi ka tine, Chicot.

— O! dar nentrs mine, Enrikŭ, este ks totslŭ altŭ-felŭ; eŭ ns maĭ ssnt Gaskonŭ de kŭndŭ am nŭrŭsitŭ Gaskonia.

— Ne kŭndŭ eĭ?...

— Este ks totslŭ din kontra: eĭ ns era Gaskonĭ în Gaskonia, şi aiĭ ssntŭ de dosŭ-orĭ Gaskonĭ.

— Fiŭ ksm arŭ fi, am natrs-zecĭ şi cinci de snade snŭĭmîntŭtoare.

— Komandaţĭ de a natrs-zecĭ şi seasea snadŭ snŭĭmîntŭtoare ce se nsmesce d'Epernon.

— Nъ tokmaĭ de elъ.

— Dar de ҷine?

— De Loignac.

— Iliъ! Nъ kъm-ba aĭ sъ desnreԍъesҷĭ akъm ne Loignac?

— Mъ boiъ feri de asta, elъ este vъrъlъ meъ de a doъъ-zeҷĭ mi ҷeantelea sniԍъ.

— Boĭ Gaskoniĭ, sънteԍĭ toԍĭ konsъnԍenĭ.

— Este kъ totъlъ din kontra kъ boĭ Valois, karĭ nъ sънteԍĭ niҷĭ o datъ konsъnԍenĭ.

— Beĭ resnънde, în fine?

— La ҷe?

— La natrъ-zeҷĭ mi ҷinҷĭ aĭ meĭ.

— Ili kъ asta krezĭ sъ te aneri?

— Da, la drakъ! da, strigъ Enrikъ întъrîtatъ. Chicot, saъ ънbra sa, fiindъ-kъ nefiindъ maĭ bine informaԍĭ de kътъ reԍele, sънtemъ siliԍĭ sъ lъsъmъ ne ҷititorii nostri în îndoialъ; Chicot, amъ zisъ, se lъsъ ne fotoliъ, snrijinindъ kъlkîele sale de marԍinea astъĭ fotoliъ kiarъ, astъ-felъ înkътъ ԍenъkii seĭ forma bîrfъlъ ънъl ънgiъ maĭ înaltъ de kътъ kanъlъ sъъ.

— Eĭ bine, eъ, zise elъ, am maĭ mъlte trъne dekътъ tine.

— Trъne? tъ aĭ trъne?

— Askъltъ borbъ! mi nentrъ ҷe nъ?

— Ili ҷe trъne?

— Beĭ bedea. Am maĭ întîiъ toatъ armia ne kare domnii de Guise mĭ o fakъ în Lorrania.

— Estĭ nebънъ?

— Niчĭ de kвm, o adevъratъ armiъ, mease miĭ de oamenĭ чelъ nвuinъ.

— Dar nentrв чe, sъ вedemъ, tв kare uĭ este teamъ de domnвlъ de Mayenne, te dвчĭ oare sъ te aneгĭ tokmaĭ de soldauiĭ domnвlвĭ de Guise?

— Fiindъ-kъ sвnt mortъ.

— Totъ astъ glвmъ!

— Kъtre avestea, domnвlъ de Mayenne вra ne Chicot. Am nrofitatъ dar de astъ moarte ka sъ mĭ skimbъ kornвlъ, nвmele mi nosiuiвnea soualъ.

— Atвnчĭ nв maĭ estĭ Chicot? zise reuele.

— Nв.

— Че estĭ dar?

— Sвnt Robert Briquet, вekiъ negвuъtorъ mi nartisanъ alъ liueĭ.

— Тв, nartisanъ alъ liueĭ, Chicot?

— Nebвnsle; вezĭ тв, kв o kondiuiвne nвmaĭ, de a nв вedea nrea de anroane ne domnвlв de Mayenne, am nentrв anъrarea mea nersonalъ, eъ Briquet, membrв alъ sъnteĭ вnirĭ, maĭ întiiъ armia Lorranilorъ, mease miĭ oamenĭ; uine minte bine sвma.

— O uiъ.

— În вrmъ anroane de o sвtъ miĭ Narisianĭ.

— Famoшĭ soldauĭ!

— Destвlъ de famoшĭ ka sъ te sвnere tare, nrinчinele meъ. Aша dar, o sвtъ de miĭ mi kв шease miĭ, o sвtъ шease miĭ; în вrmъ narlamentвlъ, ne nana, ne Snaniolĭ, ne domnвlъ Kardinalвlъ de Bourbon, ne Flamanzĭ, ne Enrikъ de Navarra, ne dвчele d'Anjou.

— Aĭ înveпstă s'ajвnцĭ la kaпъtвlă listeĭ? zise Enrikă пerzîndă rвbdarea.

— Ba nв! îmĭ maĭ remъne înkъ treĭ felвrĭ de oameпĭ.

— Snвne-'ĭ.

— Karĭ te вreskă.

— Snвne-'ĭ.

— Katolicĭĭ maĭ întîiă.

— A! da, fiindă-kъ am gonită nвmaĭ treĭ пъrцĭ din xвgenoцĭ.

— Dвn' aveasta xвgenoцii, fiindă-kъ aĭ gonită din eĭ treĭ пъrцĭ,

— A! da; ші veĭ d'aĭ treilea?

— Ce zicĭ desпre politicĭ, Enrikă?

— A! da, aveia karĭ nв mъ boră nicĭ пe mine, nicĭ пe fratele meă, nicĭ пe domnвlă de Guise.

— Dar karĭ пriimeskă пe kвmnatвlă tъă de Navarra.

— Nвmaĭ sъ abjвre.

— Frвmoasъ treabъ? ші kвm îlă înkвrkъ asta, nв é aша?

— Aша! dar oameпiĭ de karĭ îmĭ borbesvĭ...

— Eĭ bine?

— Este toatъ Franvia.

— Tokmaĭ; eatъ trвпele mele, ale mele, kare sвnt пartisană ală liцeĭ. Aĭdĭ, aĭdĭ! adъвgъ ші kompaпъ.

— Nв é aша, Chicot, kъ glвmimă? zise Enrikă, simцindă kъцĭ-ва fiorĭ trekîndă prin вinele sale.

— Kam aша, fiindă-kъ ші este timпă de glвmъ,

kъndъ estĭ singъrъ în kontr' a toatъ lъmea, bietъlъ meŭ Enriketŭ.

Enrikŭ lъĭ unŭ aerŭ de demnitate, kъ totъlŭ regalŭ.

— Singъrŭ sънt, zise elŭ, dar mi singъrŭ komandŭ. Mĭ arъţĭ o armiъ, nrea bine. Akъm araţъ-mĭ unŭ kanŭ; o! îmĭ veĭ arъta ne domnъlŭ de Guise; nъ vezĭ kъ'lŭ ţiŭ la Nancy? Domnъlŭ de Mayenne? kiarŭ tъ singъrŭ mъrtъrisesvĭ kъ este la Soissons: dъvele d'Anjou? svĭĭ kъ este la Brъselŭ, reŋele Navareĭ? este la Pau; ne kъndŭ eŭ, sънt singъrŭ, este adevъratŭ, dar liberŭ mi vъzîndŭ kъ vine inemikъlŭ nrekъm, din mizlokъlŭ kъmnieĭ, vînъtorъlŭ vede emindŭ din nъdъrile înveninate vînatъlŭ sъŭ de orĭ ce felŭ.

Chicot se skъrunĭ la nasŭ. Reŋele îlŭ krezъ înbinsŭ.

— Ce aĭ sъ resnъnzĭ la asta? întrebĭ Enrikŭ

— Kъ totŭ estĭ gъralibŭ, Enrikŭ; îŋĭ remъne limba: într'adevъrŭ este maĭ maltŭ de kъtŭ kredeam, mi ŋĭ fakŭ alŭ meŭ maltŭ sinverŭ komulimentŭ: dar voiŭ ataka nъmaĭ unŭ lъkrъ din kъvîntъlŭ tъŭ.

— Ne kare?

— O! Dъmnezeъlŭ meŭ, nimikŭ, màĭ nimikŭ, o figъrъ de retorikĭ; nъ mъ uneskŭ kъ komnararea ta.

— În ce?

— În ceia ce nretinzĭ kъ estĭ vînъtorъlŭ astentъndŭ vînatъlŭ la nъndĭ, de oare-ce îŋĭ zikŭ eŭ kъ, din kontra, estĭ vînatъlŭ ne kare vînъtorъlŭ îlŭ strîmtoreazъ în kъlkumъlŭ sъŭ.

— Chicot?

— Sъ вedemъ, omъle alъ nъndeї, ne ҷine aї vъzutъ venindъ? snъne.

— Ne nimiнї!

— Kъ toate astea a venitъ ҷine-va.

— Dintr'aҷeia ҷe ɥї am snъsъ maї sъsъ?

— Nъ tokmaї, dar n'aҷi.

— Ші ҷine a venitъ?

— O femeiъ.

— Sorъ-mea Margot?

— Nъ, dъҷesa de Montpensier.

— Ea! la Parisъ?

— E! Dъmnezeъlъ meъ, da.

— Eї bine! mi dak' arъ fi asta, de kъndъ mї este teamъ de femeie?

— Adevъratъ, katъ sъ se teamъ ҷine-va nъmaї de bъrbaɥї. Asteantъ nъɥinъ dar. Ea bine ka ainte-mergъtoare, mъ înɥeleɥї? bine sъ anъnɥe sosirea fratelъї sъъ.

— Sosirea domnъlъї de Guise?

— Da.

— Ші krezї kъ asta mъ neastîmnъrъ?

— O! tъ, nъ te neastîmnerї de nimikъ.

— Dъ-mї negrealъ mi xъrtiъ.

— Ҷe sъ faҷi? ka sъ semnezї ordinъlъ domnъlъї de Guise sъ remъiъ la Nancy?

— Tokmaї. Ideia este bъnъ, fiindъ kъ ɥї a venitъ d'o datъ kъ a mea.

— Din kontra, foarte grîtъ.

— Ilentrъ ҷe?

— Îndatъ ҷe va nriimi astъ ordinъ va înɥeleɥe

kъ înfъţişarea sa este foarte trebъincioasъ la Harisъ, mi ba alerga.

Reţele simţi mъnia sъindъ-i-se în frъnte. Se bătъ la Chicot krъcimĭ.

— Dak' aĭ venitъ ka sъ mĭ daĭ nъmĭ astъfelъ de komъnikъrĭ, fъceaĭ maĭ bine sъ miezĭ akolo ъnde eraĭ.

— Ce vreĭ, Enrikъ, fantasmele nъ sъntъ lingъimitoare.

— Aşa dar mъrtъrisescĭ kъ estĭ o fantasmъ?

— N'am askъns'o nicĭ o datъ.

— Chicot!

— Aidĭ! nъ te sъpъra, fiindъ-kъ din skъrtъ la vedere ce estĭ o sъ devii orbъ. Sъ vedemъ, nъ mĭ aĭ zisъ kъ reţineaĭ ne fratele tъъ în Flandra.

— Da, negreşitъ, mi este o nolitikъ bъnъ, o manţiъ.

— Akъm, askъltъ, mi sъ nъ ne sъpъrъmъ. Pentrъ kare skonъ krezĭ kъ domnъlъ de Guise meade la Nancy?

— Ka sъ întokmeaskъ o armatъ.

— Bine! alinъ-te... Pentrъ ce destinъ elъ astъ armatъ?

— A! Chicot, îmĭ skoţĭ sufletъlъ kъ aste întrebърĭ!

— Lasъ, lasъ, Enrikъ! maĭ tъrziъ te veĭ renaъsa maĭ bine: iţĭ daъ kъvîntъlъ meъ. Ziceam dar kъ destinъ astъ armatъ?...

— Sъ se lъute kъ xъgenoţiĭ de la Nord.

— Saъ maĭ bine sъ kontrarieze ne fratele tъъ

d'Anjou, kare s'a nъmitъ dъve de Brabant, kare se silesve sъ mї zideaskъ unъ tronъ mikъ în Flandra, mî kare uї vere ajъtorъ kъ stъrъinuъ ka sъ ajъngъ la astъ skonъ.

— Ajъtorъ ne kare îlъ nromitъ totъ d'aъna, mi nъ'lъ boiъ trimite nivї o datъ, se înuelene de sine.

— Snre marea bъkъriъ a domnъlъї de Guise. Eї bine! Enrikъ, unъ konsiliъ.

— Kare!

— Daka o datъ te nrefъveaї a trimite aste ajъtoare nromise, dak' astъ ajъtorъ înainta snre Erъselъ, n'arъ fi mersъ dekъtъ nînъ la jъmъtatea drъmъlъї?

— A! da! strigъ Enrikъ, înuelegъ; domnъlъ de Guise nъ s'arъ mimka de la frontierъ.

— Ili kъvîntъlъ ve ne a datъ doamna de Montpensier, noъ ligorilorъ, kъ domnъlъ de Guise arъ fi în Parisъ maї 'nainte de ontъ zile?

— Astъ kъvîntъ arъ kъdea în anъ.

— Tъ o zivї asta, stъnînъlъ meъ, zise Chicot beselъ. Sъ vedemъ, ve kъnuї desnre konsiliъ, Enrikъ?

— Îlъ krezъ bъnъ... kъ toate astea...

— Ve maї è?

— Ne kъndъ avestї doї domnї borъ fi okъnauї unъlъ de altъlъ, kolo la Nordъ...

— A! da, meaza-zi, nъ é aua? aї kъvîntъ Enrikъ, desnre meazъ-zi vinъ fъrtъnele.

— În timnъlъ avela, velъ d'alъ treilea viviъ alъ meъ nъ se va nъne în miukare? Tъ svїї ve fave Bearnesъlъ?

— Nъ, drakъ sъ mъ iea!

— Reklamъ.

— Че?

— Oramele че fakъ zestrea soцieĭ sale.

— Ba! вezĭ че nerъminatъ, kъrъia nъ i è destъlъ onoarea d'a fi aliatъ kъ kasa Franчieĭ, ші maĭ kъteazъ sъ reklame чeia че este alъ lъĭ!

— Cahort, sure esemnlъ, ka kъm era d'ъnъ nolitikъ bъnъ a lъsa ънъ astъ-felъ de oramъ ънъĭ inemikъ.

— Nъ, într'adevъrъ, asta n'arъ fi d'ъnъ bъnъ nolitikъ, dar arъ fi d'ъnъ omъ onestъ, sure esemnlъ.

— Domnъle Chicot!

— Sъ ne înkinъimъ kъ n'am zisъ nimikъ; tъ sчiĭ kъ eъ nъ mъ amestekъ în afaчerile tale de familiъ.

— Dar asta nъ mъ neastîmnъrъ: am ideia mea.

— Bъnъ!

— Sъ ne întoarчemъ dar ънde è de bъtъtъ ferъlъ maĭ tare.

— La Flandra?

— Sъ trimiцъ dar ne чine-ва în Flandra, la fratele meъ... Dar ne чine воіъ trimite? în чine mъ notъ înkrede, Dъmnezeъlъ meъ! nentrъ o misine de astъ însemnътate?

— Че вorbъ!...

— A! mĭ a venitъ în minte.

— Ші mie.

— Sъ te dъчі tъ, Chicot.

— Eъ, sъ mъ dъkъ în Flandra?

— Nentrъ че nъ?

— Ънъ mortъ sъ meargъ în Flandra! glъmesчĭ.

— Fiindŭ kъ nu maĭ estĭ Chicot, fiindŭ kъ estĭ Robert Briquet.

— Bunŭ! unŭ bărĵesŭ, unŭ narţisanŭ alŭ liĵeĭ, unŭ amikŭ alŭ domnuluĭ de Guise, împlinindŭ funkţiunile de ambasadorŭ ne lîngъ domnulŭ duce d'Anjou.

— Ba sъ zikъ nu nriimesuĭ?

— Negremitŭ.

— Nu mi te sunĭ?

— Eŭ, sъ mъ sunĭŭ! Îĵĭ sunt oare datorŭ sunure?

— Nu mĭ estĭ datorŭ sunure, neferiţitule!

— Mĭ aĭ datŭ bi'o datъ ceva kare sъ mъ îndatoreaskъ kътre tine? Totŭ ce am îmĭ bine de la mosuenire. Sunt unŭ neabutŭ mi nekunoskutŭ. Fъ-mъ duce mi nairŭ, dъ titlulŭ de markisatŭ pъmîntuluĭ meŭ de la Chicoterie; înzestreazъ-mъ ku ciniĭ sute de miĭ de skude, mi atunĭ vomŭ vorbi desnre ambasadъ.

Enrikŭ era sъ resunzъ mi sъ afle unulŭ din acele kuvinte bune ne karĭ le aflъ toĵĭ reĵiĭ kъndŭ li se fakŭ asemenea împutъrĭ, kъndŭ se auzi grinĵъndŭ ne verĵea masiva nortierъ de katifea.

— Domnulŭ duce de Joyeuse! zise gardianulŭ.

— E! vintre de cerboaikъ! eatъ-ĵĭ omulŭ! strigъ Chicot. Aflъ unŭ ambasadorŭ kare sъ te înfъĵiueze maĭ bine de kътŭ domnulŭ Anna, mъ grinzŭ kъ nu veĭ afla.

— În cea dunъ urmъ, murmurъ Enrikŭ, astŭ drakŭ de omŭ are cele maĭ bune konsilie ne karĭ nu le a autŭ nicĭ o datъ nicĭ unulŭ din ministriĭ meĭ.

— A! te sunesuĭ dar la aceasta? zise Chicot.

Illi se bîrî în fotoliulŭ sъŭ luъndŭ forma unuĭ bъtrîne, astŭ-felŭ înkъtŭ velŭ maĭ îndemъnatikŭ marinarŭ alŭ regatuluĭ obiĭnuitŭ sъ zъreaskъ velŭ maĭ mikŭ nuntŭ alŭ linielorŭ orizontuluĭ n'arŭ fi nututŭ sъ deosebeaskъ o redikъtъrъ d'asupra snъrturelorŭ fotoliuluĭ velŭ mare în kare era birîtŭ.

Domnulŭ de Joyeuse îndemertŭ era amiralŭ alŭ Franĭeĭ, nu nutea sъ bazъ maĭ multŭ dekътŭ altulŭ.

Reḑele skoase unŭ strigъtŭ de bukuriъ zъrindŭ ne junele sъŭ faboritŭ, mi i întinse mъna.

— Illezĭ, Joyeuse, konilulŭ meŭ, i zise elŭ. Dumnezeulŭ meŭ ve tъrziŭ biĭ!

— Sire, resunsе Joyeuse, Maiestatea Voastrъ este foarte îndatoritoare ka sъ observe aveasta.

Illi duvele, anroniъndu-se de estrada natuluĭ, se aшezъ ne nernile kusute ku florĭ resnъndite nentru avestŭ skonŭ ne trentele asteĭ estrade.

XV.

Despre greutatea ce are unu rege de a afla ambasadori buni.

Chicot sta mereŭ nevъzutŭ ne fotoliulŭ sъŭ; Joyeuse ne jumъtate kulkatŭ ne nerinĭ, ĭi ku Enrikŭ, molatikŭ gemuitŭ în natulŭ sъŭ, înveпurъ konvorbirea.

— Eĭ bine, Joyeuse, întrebĭ Enrikŭ, aĭ oinъritŭ multŭ nrin oramŭ?

— Da, sire, nrea multŭ; mulцumeskŭ, resпunse a lene dъvele.

— Че iute te aĭ fъkutŭ nevъzutŭ kolo la Greva!

— Askultъ, sire, kuratŭ vorbindŭ, nu nrea era ama de netrekutŭ; ĭi anoĭ nu mĭ plaче sъ vъzŭ oameniĭ suferindŭ.

— Inimъ miloasъ!

— Ba nu, inimъ egoistъ... suferinца altora mĭ atinце nervele.

— Sчіĭ че s'a петрекъцъ?

— Ѳnde, sire?

— La Greва.

— Zъъ, пъ.

— Salcéde a negatъ.*

— Ax!

— O ieĭ прea къ пепъsare, Joyeuse.

— Eъ?

— Da.

— Îцĭ мъртъriseskъ, sire, къ пъ прea пъneam mare прецъ la чeia че пътea sпъne elъ; пе lîng'aчestea, eram sigъrъ къ ва nega.

— Dar fiindъ-къ a мъртъrisitъ.

— Къ atъtъ maĭ гъъ. Чele d'întĭiъ мъртъrisiцĭ aъ fъкътъ пе Guisiĭ sъ se fereaskъ; eĭ aъ lъkratъ пе къndъ Maiestatea Boastrъ sta пе паче: asta era forцatъ.

— Кът! tъ прeвezĭ asemenea lъkrърĭ, ші пъ mi le sпъĭ?

— Nъ кът-ва sънt ministrъ, eъ, ka sъ вorbeskъ nolitikъ?

— Sь lъsъмъ aчestea, Joyeuse.

— Sire...

— Aшĭ aвea trebъinцъ de frate-tъъ.

— Ші frate-meъ ka ші mine, sire, é къ totъlъ la serъiцiъlъ Maiestъцiĭ Boastre.

— Поtъ dar sъ мъ înkrezъ într'însъlъ?

— Fъrъ îndoialъ.

---

* A tъgъdъitъ.

— Eĭ bine! воіŭ съ і daŭ o mikъ sarцinъ.

— Afarъ din Harisŭ?

— Da.

— Atвnчĭ, è kв nenвtinцъ, sire.

— Kвm aша?

— Du Bouchage nв noate eшi akвm din kanitalъ.

Enrikŭ se skвlъ ne kotвlŭ sъŭ шi se вitъ la Joyeuse deskizîndŭ okiĭ marĭ.

— Че ва съ zikъ asta? zise elŭ.

Joyeuse sвnortъ kъвtъtвra întrebъtoare a reцelвĭ kв чea maĭ mare seninъtate.

— Sire, zise elŭ, asta é lвkrвlŭ чelŭ maĭ de înцelesŭ din lвme. Du Bouchage é înamoratŭ, de kъtŭ îшĭ fъkвse kam rъŭ negoцiъrile amoroase; retъчise drвmвlŭ, astŭ-felŭ înkъtŭ bietвlŭ konilŭ slъbia, slъbia...

— Într'adevъrŭ, zise reцele, am lвatŭ a minte.

— Шi se fъчea tristŭ, tristŭ, dвmnezeвle! ka kвm arŭ fi вieцвitŭ la kвrtea Maiestъцiĭ Boastre.

Вnŭ felŭ de mîrîire, kare вenia din kolцвlŭ kъminвlвĭ, întrerвnse ne Joyeuse kare se вitъ împrejвrв-i nlinŭ de mirare.

— Nв te teme, Ano, zise Enrikŭ rîzîndŭ, é вr'вnŭ kъne kare вiseazъ ne вr'вnŭ fotoliŭ. Ziчeaĭ dar, amikвlŭ meŭ, kъ bietвlŭ du Bouchage debenia tristŭ.

— Da, sire, tristŭ ka moartea: nare kъ a întîlnitŭ în lвme вre o femeiъ kв toane fвnebre, sвntŭ de snaĭmъ aчeste întîlnirĭ. Kв toate astea, k'вnŭ astŭ-felŭ de karakterŭ, o skoate чineва la kale totŭ

aша de bine ka ші кѫ femeiele вoioase: totѫlѫ stъ întrѫ a sчi чine-ва кѫm s'anѫчe lѫkrѫlѫ.

— Ах! nѫ te aĭ fi înkѫrkatѫ, tѫ, kraiѫle!

— Askѫltъ! eatъ kъ mъ nѫmesчĭ kraiѫ nentrѫ kъ iѫbeskѫ femeiele.

Enrikѫ skoase ѫnѫ sѫsninѫ.

— Zivĭ dar kъ astъ femeiъ are ѫnѫ karakterѫ fѫnebrѫ?

— Dѫnъ kѫm nretinde Bouchage, чelѫ nѫuinѫ: eѫ n'o kѫnoskѫ.

— Ші kѫ toatъ întristarea asta, tѫ aĭ skoate-o la kale?

— Че вorbъ! destѫlѫ sъ lѫkreze чineва nrin kontraste; greѫtъuĭ serioase kѫnoskѫ nѫmaĭ kѫ femeiele karĭ aѫ o fire de mizlokѫ: aчestea чerѫ, din nartea înkonjѫrѫtorѫlѫĭ, ѫnѫ amestikѫ de grauiъ ші de asnrime ne karĭ nѫuine nersoane reѫшeskѫ întrѫ a le kombina. Du Bouchage a kъzѫtѫ dar ne o femeiъ melankolikъ, ші are ѫnѫ amorѫ negrѫ.

— Бietѫlѫ konilѫ! zise reuele.

— Înuelevĭ, sire, ѫrmъ Joyeuse, kъ îndatъ че mĭ a mъrtѫrisitѫ sѫferinua sa, m'am nѫsѫ a'lѫ вindeka.

— Înkъtѫ...

— Înkъtѫ în minѫtѫlѫ aчesta kѫra è înчenѫtъ.

— E maĭ nѫuinѫ înamoratѫ?

— Nѫ; dar are sneranua kъ femeia sъ deviĭъ maĭ mѫltѫ înamoratъ, чeia че é ѫnѫ kinѫ maĭ nlъkѫtѫ de a вindeka oameniĭ de kъtѫ skouîndѫ-le amorѫlѫ; aша dar, kiarѫ de astъ searъ, în lokѫ de a sѫsnina

într'o snire ks dama, are s'o însoioueaskъ nrin toate mizloavele nstinvioase; astъ searъ, de esemnls, trimigš l'amanta sa sr'o trei-zevi de mssikangi de Italia kari aš sъ tsrbeze ssb balkonslš ei.

— Ilis! zise regele, asta é snš lskrs de rîndš

— Ve felš! de rîndš! trei-zevi de mssikangi nrekstn ns se mai aflъ în toatъ lsmea!

— Ax! nre legea mea, sъ liš alš drakslsi daka m'arš fi desfstatš vinesa ks mssikъ kъndš eram înamoratš dsnъ doamna de Condé.

— Da, însъ domnia ta erai înamoratš, sire.

— Ka snš nebsnš, zise regele.

O nosъ mîrîire se aszi, kare semъna nrea msltš a rînjire batjokoritoare.

— Bezi bine kъ è altš veva, sire, zise Joeuse verkъndš, dar în demertš, a sedea de snde senia ksrioasa întrersuere. Dama, din kontra, è nesimgitoare ka o statsъ, mi reve ka o giagъ.

— Ili krezi kъ mssika sa toni giaga, sa însofleni statsa?

— De sigsrš o krezš.

Regele klъti din kanš.

— Dsmnezesle! ns zikš, srmъ Joyeuse, kъ la velš d'întîiš trasš alš arksmslsi se sa arsnka dama în bragele lsi Bouchage; ns; dar se sa mira daka astš sgomotš se sa fave nentrs dînsa; ks învetslš se sa deda ks konvertele, mi daka ns se sa deda ks avea-sta, ei bine, ne sa remъnea komedia, neklisanii, înkъntъmintele, noesia, kaii, în fine toate nebsniele de ne nъmîntš, astš-felš înkъtš daka seselia ns se

ва întoarче asteĭ frъmoase desolate, ва trebъi чelъ nъ-ɣinъ sъ se întoarkъ lъĭ du Bouchage.

— I o ъrezъ, zise Enrikъ; dar sъ lъsъmъ ne du Bouchage, ſindъ-kъ arъ ſi sъnъrътorъ nentrъ dînsъlъ sъ nъrъseaskъ Harisъlъ într'astъ minътъ; nъ é de neanъratъ nentrъ mine ka sъ îmnlineaskъ elъ astъ misiъne; dar sneră kъ tъ, kare daĭ nisче konsilie aua de bъne nъ te-aĭ fъkътъ sklavъ ka dînsъlъ alъ вr'ъneĭ natime frъmoase?

— Eъ! strigъ Joyeuse, nivĭ o datъ n'am fostъ aua de liberъ în вiaɣa mea.

— De minъne; aua dar n'aĭ nimikъ de fъkътъ?

— Nimikъ de totъ, sire.

— Dar te kredeam în simtimentъ kъ o damъ frъmoasъ?

— A! da, amanta domnъlъĭ de Mayenne; o femeiъ kare mъ adora.

— Eĭ bine!

— Eĭ bine, nъne-ɣĭ în minte kъ astъ searъ dъnъ че am fъkътъ lekɣiъne lъĭ du Bouchage, îlъ lasъ ka sъ mъ dъkъ la dînsa, ajъngъ kъ kanъlъ anrinsъ dъ teoriele че le am desвoltatъ; въ jъrъ, sire, kъ mъ kredeam totъ aua de înamoratъ ka Enrikъ; eatъ kъ daъ neste o femeiъ tremъrъndъ sneriatъ; чea d'întiiъ ideiъ kare mĭ вine este kъ sъnъrъ ne чineва; mъ înчerkъ s'o astîmnъrъ, în demertъ; o întrebъ, nъ resnъnde nimikъ; вoeskъ sъ o îmbrъɣiшezъ, ea îшĭ întoarче kanъlъ, mi ſindъ-kъ înkrъntam snrъnчeana, ea se mъnъiъ, se skoalъ, ne disnътъmъ mi mъ însчiin-

ţeazъ kъ nъ ва fi niчї o datъ a kasъ kъndъ mъ воiъ dъчe la dînsa.

— Бietъle Joyeuse! zise reţele rîzîndъ, ші че aї fъkътъ?

— Aъzї akolo! sire, mї am lъatъ sabia ші mantela, am salътatъ frъmosъ ші am eшitъ fър' a mъ ъїta înderъtъ.

— Граво, Joyeuse! aї fostъ kъraţiosъ! zise reţele.

— Kъ atъtъ maї kъraţiosъ, sire, kъ mi se пъrea kъ aъzъ sъsпinъndъ пe biata fatъ.

— Nъ kъm-ва o sъ [ţї пагъ гъъ de stoiчismъlъ tъъ? zise Enrikъ.

— Nъ, sire, daka mї пъrea гъъ ънъ singъrъ minътъ aшї fi alergatъ iъte la dînsa, înţeleţї... dar niminї nъ mъ ва skoate din ideiъ kъ biata femeiъ mъ пъгъsesчe fъгъ воia eї.

— Ші kъ toate astea aї кlekatъ?

— Eatъ-mъ.

— Ші nъ te веї maї întoarчe de lokъ?

— Niчї o datъ... dak' aвeam вintrele domnъlъї de Mayenne, nъ zikъ ва; dar sънt sъbţire, am dreптъlъ d'a fi mъndrъ.

— Amikъlъ meъ, zise kъ seriositate Enrikъ, astъ rънtъгъ este foarte bънъ пentrъ mъптъirea ta.

— Nъ zikъ ва, sire; dar, de o kam datъ, mi se ва ъrî de snaїmъ вr'o ontъ zile, пe maї aвîndъ nimikъ de fъkътъ, nesчiindъ чe sъ mъ maї fakъ; astъfelъ mї a datъ nisчe ideie minънate de lene; este desfътътorъ lъkrъ a i se ъrî kъїва, adevъratъ... n'aвeam astъ înвъцъ ші mi se пare asta чева alesъ.

— Krezŭ kъ este чева alesŭ, zise reŋele, am fъkъtŭ lъkrъlŭ sъ fiъ de modъ.

— Ile lîng' aceasta, catъ nlanъlŭ meŭ, sire; l'am fъkъtŭ ne kъndŭ mъ întorчaam de la galeria Notre-Dame au Louvre. Boiŭ веni în toate zilele aiчĭ în trъsъrъ; Maiestatea Boastrъ îmĭ ва face oraŋiъnile, eŭ boiŭ чiti kъrŋĭ de alximiъ saŭ de marinъ, чeia чe ва пreŋъi înkъ maĭ bine, fiindŭ-kъ sъnt marinarŭ. Boiŭ aвea nisчe kъnĭ miчĭ ne karĭ îĭ boiŭ пъne sъ joaчe kъ aĭ вostriĭ, saŭ maĭ bine nisчe nisoĭ, asta è maĭ nlъkъtŭ; în ъrmъ boiŭ mъnka kremъ, mi domnъlŭ d'Epernon ne ва sпъne пovestĭ. Boeskŭ sъ mъ îngraшŭ mi eŭ, anoĭ kъndŭ femeia lъĭ du Bouchagé ва deвeni din tristъ вeselъ, вomŭ kъвta alta kare din вeselъ sъ deвiĭъ tristъ, asta ne ва skimba; dar toate astea fъr' a ne miшka, sire: nъ se aflъ bine чine-ва de kъtŭ kъndŭ este kъlkatŭ. O! чe nerne bъne sire! se вede bine kъ taniŋerii Maiestъŋii Boastre lъkrъ nentrъ ъnŭ reŋe kare i se ъrasчe.

— Fъŋĭ! Anno, zise reŋele.

— Чe! sъ fъgŭ!

— Ъnŭ omŭ de aniĭ teĭ mi de rangъlŭ tъŭ sъ deвiĭъ leneшŭ mi grasŭ, ъrîte ideie!

— Nъ mi se nare, sire.

— Boeskŭ sъ te okъпŭ kъ чева.

— Daka este de ъrîtŭ, o nriimeskŭ kъ mъlŋъmire.

O a treia mîrîire se aъzi, arŭ fi zisŭ чineва kъ kînele rîdea de вorbele чe le пronъnŋa Joyeuse.

— Eatъ вnъ kъne foarte înţelegъtorъ, zise Enrikъ; elъ înţeleţe ceia ce boeskъ sъ fakъ kъ tine.

— Ce boesчї sъ faчї kъ mine, sire? sъ bedemъ nъţinъ asta.

— Te beї înkъlţa.

Joyeuse fъkъ o mimkare de snaimъ.

— O! nъ, nъ mї чere asta, sire, este în kontra tътъlorъ ideielorъ mele.

— Beї înkъlika.

Joyeuse fъkъ o sъritъrъ.

— Kъlare! nъ, mъ dъkъ nъmaї în trъsъrъ; aша dar Maiestatea Boastrъ n'a aъzitъ?

— Sъ lъsъmъ, Joyeuse, glъmele la o parte, mъ înţeleţї? Te beї înkъlţa шi beї înkъlika.

— Nъ, sire, resnъnse dъчele kъ чea maї mare seriositate, kъ nenъtinţъ.

— Шi nentrъ ce kъ nenъtinţъ? întrebъ Enrikъ kъ mъnіъ.

— Fiindъ-kъ.. fiindъ-kъ.. sъnt amiralъ.

— Eї bine?

— Шi amiraliї nъ mergъ kъlare.

— A! aша este! zise Enrikъ.

Joyeuse resnъnse nrintr'ънъlъ din aчele semne din kanъ nrekъm fakъ koniїї kъndъ sъntъ destъlъ de înderъtnicї ka sъ nъ se sъnъіъ, destъlъ de frikomї ka sъ resnъnzъ.

— Eї bine! fiъ domnъle amiralъ alъ Franчieї; nъ beї merţe kъlare; aї kъbîntъ, starea ънъї marinarъ nъ este sъ meargъ kъlare; dar starea ънъї marinarъ este d'a merţe în batelъ saъ în galerъ; aша dar te

вeĭ dзче kiarз akзm la Rouen, în batelз; la Rouen вeĭ afla galera domnieĭ tale amiralъ, te вeĭ зrka îndatъ într'însa ші вeĭ nleka la Anvers.

— La Anvers! strigъ Joyeuse, totз aша de desneratз ka ші kъndз arз fi nriimitз ordinзlз sъ nleче la Canton saз le Valparaiso. In Luna

— Krezз kъ am zis'o, zise reŋele k'зnз tonз reче kare arъta fъrъ kontestare drentзlз sъз de kanз ші воinŋa sa de sзвeranз, krezз kъ am zis'o ші nз воieskз s'o renetз.

Joyeuse, fъr'a arъta чea maĭ mikъ resistinŋъ, îmĭ înkeiъ mantela, îmĭ nзse sabia ne зmerз ші lзъ dзn'зnз fotoliз tokзlз sъз de katifea.

— Kъtъ ostenealъ ka sъ fiĭ askзltatз, Dзmnezeзle! зrmъ Enrikз, daka зne orĭ зiiз kъ sзnt stъnînз, toatъ lзmea, afarъ de mine, arз kъta чelз nзŋinз sъ ші o adзkъ a minte.

Joyeuse, mзtз ші nemiшkatз, se înklinъ ші nзse, dзnъ ordonanŋъ, o mъnъ ne mъnerзlз sabieĭ sale.

— Ordinile, sire? zise elз k'o воче kare, nrin aчentзlз sъz de sзnзnere, skimbъ d'o datъ în lesne nriimire воinŋa monarkзlзĭ.

— Te вeĭ dзче, zise elз, la Rouen зnde doreskз sъ te îmbarчĭ, afarъ nзmaĭ daka nз nreferĭ sъ merŋĭ ne зskatз la Brзselз.

Enrikз astenta o вorbъ de la Joyeuse; aчesta se mзlŋзmi k'o salзtare.

— Îŋĭ nlaче maĭ bine drзmзlз ne зskatз? întrebъ Enrikз.

— N'am nreferinţъ kъndъ este вorba d'a esekвta вnъ ordinъ, sire, resnвnse Joyeuse.

— Aidï, bвrsвmflatвle, karъ-te, karakterъ snъïmîntъtorъ! strigъ Enrikъ. A! reţiï n'aъ amiчï!

— Aчela kare ordonъ nв noate afla altъ de kътъ serвitorï, resnвnse Joyeuse kв solemnitate.

— Domnвle, adъвţi reţele atinsъ, вeï merţe dar la Rouen, te вeï вrka în galera domnieï tale, вeï strînţe la вnъ lokъ garnisonele din Caudebec, Harfleur ші Dieppe, ne karï le вoiъ skimba, вeï înkъrka ші mease korъbiï ne karï le вeï da în serвiţiвlъ fratelвï meъ, kare asteaptъ ajвtorвlъ чe i'lъ am nromisъ.

— Komisiвnea mea, sire? zise Joyeuse.

— Ші de kъndъ, resnвnse reţele, nвmaï lвkrezï în nвterea fakвltъţilorъ domnieï tale de amiralъ?

— N'am altъ drentъ de kътъ a mъ sвnвne, ші ne kътъ notъ, sire, mъ fereskъ de orï чe resnonsabilitate.

— Бine, domnвle dвчe, вeï nriimi komisiвnea la osnelвlъ domnieï tale în minвtвlъ nlekъriï.

— Ші kъndъ ва fi astъ minвtъ, sire?

— Ieste o orъ.

Joyeuse se înklinъ kв resnektъ, ші nlekъ snre вшъ. Inima reţelвï era anroane sъ se sfъшie.

— Чe felъ, zise elъ, niчï kiarъ nolitеţea вnвï adio! domnвle amiralъ, estï nвţinъ чibilъ; asta este îmnвtarea чe se faчe domnilorъ oameni de mare. Aï, вoiъ aвea noate maï mвltъ mвlţвmire kв kolonelвlъ ţeneralъ de infanteriъ.

— Бine-вoiţï de mъ ertaţï, sire, mвrmвrъ Jo-

yeuse, dar sънt înkъ maĭ nrostъ kъrtisanъ dekътъ marinarъ, ші înцelegъ kъ Maiestъцiĭ Boastre i nare rъъ de ceia ce a fъkътъ nentrъ mine.

Ші emi, înkizîndъ ъша kъ nътere în derътъlъ tanigerieĭ kare se imflъ, reîmniusъ de вîntъ.

— Eatъ dar kъm mъ iъbeskъ aceia nentrъ karĭ am fъkътъ atътъ de mъltъ! strigъ reцele. A! Joyeuse! îngratъle Joyeuse!

— Eĭ bine! nъ kъm-ва o sъ'lъ kiътĭ înderътъ? zise Chicot înaintъndъ kътre natъ! ce felъ! fiindъ-kъ din întîmnlare aĭ авътъ nъцinъ воинцъ, eatъ kъ te kъesvĭ.

— Askъltъ dar, resnънse reцele, svĭĭ kъ estĭ înkъntътorъ! krezĭ kъ noate fi nlъkътъ a nleka cinева în lъna lъĭ oktombre sъ'lъ anъce nloaia ші вîntъlъ ne mare? aшĭ вrea sъ te въzъ, egoistъle!

— Estĭ liberъ, mare reцe, estĭ liberъ.

— Sъ te въzъ neste въĭ ші neste dealъrĭ?

— Neste въĭ ші neste dealъrĭ; akъm este dorinца mea cea maĭ mare a kълътori.

— Aша dar, daka te trimiteam ъndева nrekъm am trimisъ ne Joyeuse, nriimeaĭ?

— Nъ nъmaĭ kъ aшĭ nriimi, dar cerъ, imnlorъ.

— O misiъne?

— O misiъne.

— Aĭ merce în Nавara?

— Aшĭ merce la drakъ, mare reцe!

— Glъmesvĭ, bъfonъle?

— Sire, nъ eram nrea вeselъ în вiaца mea,

mi ци jъръ къ съnt къ mълтъ maï tristъ de la moartea mea.

— Dar maï adineaorï nъ воiaï съ пъгъsesчï Harisълъ.

— Graциosълъ meъ съveranъ, n'aveam къvîntъ, nичï de къm къvîntъ, mi mъ къeskъ.

— Astъ-felъînkътъ akъm воesчï съ пъгъsesчï Harisълъ?

— Nъmaï de къtъ, strelъчite реце, kiarъ akъm, mare monarче!

— Nъ maï înцelegъ, zise Enrikъ.

— N'aï aъzitъ къvintele marelъï amiralъ alъ Franчieï?

— Karï?

— Aчelea karï цï aъ anъnцatъ desfaчerea sa kъ amanta domnълъï de Mayenne.

— Da, eï bine, пе ъrmъ?

— Daka astъ femeiъ, înamoratъ d'ънъ bъiatъ frъmosъ ka dъчele, fiindъ-kъ este плъkътъ, Joyeuse...

— Negrешitъ.

— Daka astъ femeiъ i dъ drъmълъ съsnînъndъ, katъ съ aibъ ънъ motivъ.

— Fъrъ îndoialъ; kъчï într'altъ kinъ nъ i arъ fi datъ drъmълъ.

— Eï bine, astъ motivъ, îlъ съчï tъ?

— Nъ.

— Nъ daï kъ sokoteala?

— Nъ.

— Fiindъ kъ domnълъ de Mayenne se ва întoarче.

— O! o! zise reŋele.

— Înŋeleŋĭ în fine, te feliчitъ.

— Da, înŋelegъ; dar kъ toate astea...

— Kъ toate astea?

— Nъ krezъ kъвîntъlъ tъъ nrea solidъ.

— Dъ-mĭ kъвintele tale, Enrikъ, nъ чerъ maĭ mъltъ dekъtъ sъ fiъ bъne, snъne.

— Пentrъ чe astъ femeiъ sъ nъ se desfakъ de Mayenne în lokъ sъ goneaskъ ne Joyeuse? Krezĭ kъ Joyeuse n'arъ nriimi bъkъrosъ sъ kondъkъ ne domnъlъ de Mayenne la Pré-aux-Clercs, mi sъ'ĭ gъъreaskъ bъrta чea groasъ? Joyeuse alъ nostrъ are sabia rea.

— Foarte bine; dar domnъlъ de Mayenne are nъmnalъlъ trъdъtorъ, daka Joyeuse are sabia rea. Adъ-ŋĭ a minte de Saint-Mégrin. — Enrikъ sъsninĕ mi redikĕ okiĭ snre verъ. — Femeia kare este kъ adeъъratъ înamoratъ nъ i nasъ de ва fi omorîtъ amantъlъ sъъ; ea nreferъ sъ'lъ nъrъseaskъ, sъ fъgъ, nreferъ maĭ alesъ sъ nъ se omoare singъrъ. Sъntъ aĭ drakъlъĭ de brътalĭ în astъ skъmnъ kasъ a Guisilorъ.

— A! noŋĭ авea kъвîntъ.

— Sъnt destъlъ de feriчitъ.

— Da, mi mĭ вine a krede kъ Mayenne se ва întoarчe; dar tъ, tъ, Chicot, nъ estĭ o femeiъ frikoasъ saъ înamoratъ?

— Eъ, Enrikъ, sъnt ънъ omъ înŋeĭentъ, ънъ omъ kare are o sokotealъ deskisъ kъ domnъlъ de Mayenne, o nartidъ înчenътъ: daka mъ ва întîlni, ва вoi sъ reîn-

чеапъ еагъ; аслъ бънъ домнъ де Mayenne нъ требе съ се joaче чинева къ елъ.

— Еї bine?

— Еї bine! se ва jъка аша de bine нînъ кънdъ воіъ пriimi o loвitъrъ de kъцitъ.

— Ба! еъ kъnoskъ пе Chicot алъ меъ, елъ нъ пriimesче fъr'a da înderъtъ.

— Аї kъвîntъ, і воіъ da înderъtъ zeче de karї ва krъпа.

— Атъtъ маї bine, eatъ партida terminatъ.

— Атъtъ маї гъъ! din kontra: атъtъ маї гъъ, familia ва skoate нisче strigъrї спъîmîntъtoare, веї авea toatъ liga în kontra ta, ші într'o zi de dimineацъ îmї веї зиче: Chicot, amikъlъ меъ, eартъ-мъ, dar sънt silitъ съ te nedenseskъ.

— Воіъ зиче asta?

— О веї зиче, ші че é маї гъъ înkъ o веї пъне în lъkrare, mare реце. Îmї плаче dar маї bine ka asta съ se termine altъ-felъ, înцeleцї? Nъ sънt гъъ kъm sънt, doreskъ съ fiъ feritъ. Bezї тъ, toate aste прogresiънї aritmetiче, anlikate la ъгъ, mi se паръ nerikъloase; воіъ мерце dar în Naвara, daka воesчї съ мъ trimiцї.

— Negremitъ kъ o воeskъ.

— Astentъ ordinile tale, graцioase прinчine.

Ші Chicot lъънdъ totъ nosa lъї Joyeuse, astenta.

— Dar, zise рецele, нъ sчії daka цї ва плъчea misiънea.

— De oare-че цї o чerъ.

— Fiindŭ-kъ, вezĭ tъ, Chicot, zise Enrikŭ, am nisчe nroiekte de disnътъ între Margot ші so-цълŭ sъŭ.

— A desbina snre a împrъцi, zise Chicot, este o sътъ de anĭ de kъndŭ A. B. C. era nolitikъ.

— Aua dar n'aĭ nicĭ o nenlъчere?

— Oare mъ nriвesчe asta ne mine? resnъnse Chicot; вeĭ faчe чe вeĭ вoi, mare nrinчine. Sънt ambasadorŭ, eatъ totŭ; n'aĭ sъ mĭ daĭ sokotelĭ, nъmaĭ sъ fiŭ inвiolabilŭ... o! kътŭ nentrъ asta, înцeleцĭ, o чerŭ kъ stъrъinцъ.

— Dar, zise Enrikŭ, katъ înkъ sъ maĭ зчiĭ чe sъ snъĭ kъmnatъlъĭ meŭ.

— Eŭ, sъ zikŭ чeва! nъ, nъ, nъ!

— Че felŭ, nъ, nъ, nъ?

— Boiŭ merцe ънde вeĭ вoi, dar nъ вoiŭ вorbi nimikŭ.. Este ънŭ nroвerbŭ nentrъ asta: чine rîkîe mъltŭ ..

— Atъnчĭ, nъ nriimesчĭ?

— Nъ nriimeskŭ вorba, dar nriimeskŭ skrisoarea. Aчela kare вorbesчe este totŭ d'aъna în resnъndere; aчela kare dъчe o skrisoare este totŭ d'aъna îmninsŭ de altъ mъnъ.

— Eĭ bine! fiъ, îцĭ вoiŭ da o skrisoare; asta întrъ în nolitika mea.

— Bezĭ kъm se loвesчe! adъ.

— Kъm zicĭ?

— Zikŭ: adъ.

Ші Chicot întinse mъna.

— A! nъ цĭ înkinъi kъ o skrisoare ka asta

noate sъ fiъ skrisъ numaĭ de kътъ; katъ sъ fiъ kombinatъ, kuŋetatъ, kumpъnitъ.

— Eĭ bine! kumpъnesче, kuŋetъ, kombinъ. Boiŭ beni mъne în revъrsatuluĭ zioriloru, saŭ boiŭ trimite sъ o iea.

— Pentru че nu te kulчĭ aiчĭ?

— Aiчĭ?

— Da, în fotoliuluĭ tъu.

— Draче! auzĭ vorbъ. Nu mъ boiŭ maĭ kulka la Louvre; o fantasmъ че s'arŭ bedea dormindu în tr'unu fotoliŭ, че absurditate!

— Dar în fine, strigŭ reŋele, boeskŭ ku toate astea sъ kunosчĭ kuŋetele mele în privinŋa lui Margot iшi a soŋului sъu. Estĭ Gaskonŭ; skrisoarea mea ba faче sgomotŭ la kurtea Navareĭ; te vorŭ întreba, trebue sъ sчiĭ че sъ resпunzĭ. Че draku! înfъŋiшezĭ nersoana mea, nu boiŭ sъ aibĭ aerulŭ unuĭ nerodŭ.

— Dumnezeuluĭ meŭ! zise Chicot dъndu din umerĭ, че slabŭ estĭ la minte, mare reŋe! Че felŭ! îŋĭ înkipuesчĭ kъ o sъ dukŭ o skrisoare la doue sute чinчĭ-zeчĭ de lege fъrъ sъ sчiŭ че este într'însa!

— Dar fiĭ linisчitŭ, bintre de cerboaikъ! la celŭ d'întâiŭ kolŋu de stradъ, sub celŭ d'întâiŭ arbure, unde mъ boiŭ onri, boiŭ deskide skrisoarea ta. Че felŭ! trimiŋĭ ambasadorĭ în toate pъrŋile lumiĭ iшi nu kunosчĭ maĭ bine astea! Aideŋĭ, linisчesче-te, eŭ mъ întorkŭ la singurъtatea mea.

— Unde este singurъtatea ta?

— La чimitiriuluĭ des Grands-Innocens, mare rinчiче.

Enrikŭ se ʁitĭ la Chicot kʁ mirarea ne kare nʁ nʁtʁse înkъ, de doʁъ ore de kъndŭ îlŭ reʁъzʁse, sъ o goneaskъ din nriʁirea sa.

— Nʁ é aша kъ nʁ te astentaĭ la asta? zise Chicot lʁъndʁ-шĭ nîsla шi mantela: че ʁa sъ zikъ a aʁɔa чineʁa relaţiʁnĭ kʁ oamenĭ din чea altъ lʁme! Ne amŭ înʁoitŭ: ne mъne, eŭ saŭ mesaţerʁlŭ meŭ.

— Fiъ, dar mesaţerʁlŭ tъŭ trebʁe sъ aibъ o losinkъ ka sъ se sчiъ kъ ʁine din nartea ta, шi sъ i se deskizъ ʁшele.

— De minʁne! daka sʁnt eŭ, ʁiŭ din nartea mea, daka este mesaţerʁlŭ meŭ, ʁine din nartea *smʁreĭ*.

Шi dʁnъ aste kʁʁinte, neri aша de iʁte înkъtŭ sniritʁlŭ sʁnerstiţiosŭ alŭ lʁĭ Enrikŭ se îndoi daka era într'adeʁъrŭ ʁnŭ kornŭ saŭ o ʁmbrъ kare trekʁse ne astъ ʁшъ fъr'a skîrţîi, sʁb astъ taniţeriъ fъr' a i mişka ʁr o kʁtъ.

XVI.

Kum şi pentru ce causa murise Chicot.

Chicot, adevăratŭ kornŭ, să nu desnlakă vititorilorŭ nostri karî ară fi destulŭ de nartisanî de luksurî estraordinare ka să kreazŭ kă amŭ kutezatŭ să întroduvemŭ o umbră în astă istoriă, Chicot emise dar dunŭ ve zisese reţelsî, dunŭ obiveiulŭ sĕŭ, sub formă de glumă, toate adevărurile ve avea să i le zikă

Eată ve se întîmnlase:

Dunŭ moartea amivilorŭ reţelsî, de la turburările mi konsnirurile sesţinute de Guise, Chicot kuţetase. Bravŭ nrekum se suie mi fură grije, nreţuia însă viaţa kare îlŭ desfuta, dunŭ kum se întîmnlă la toţî oamenii alemî. Numaî nerozilorŭ li se urasve în astă lume mi sĕ dukŭ să kaute netrevemî în vea altă.

Resultatulŭ astei kuţetărî ve am arătat'o a fostŭ kă resbunarea domnului de Mayenne i se nără mai

sufimîntuatoare ne kută protekţiunea reţelui nu era energikă; ui îuĭ ziuea, ku astă filosofiă praktikă kare îlă deosebia, kă în astă lume nimiuĭ nu desface ceia ce este materială fukută: kă astă-felă toate xalebardele ui toate kurţile Iustiţieĭ reţelui Franciei n'ară renara, orĭ kută de nţiuă s'ară bedea, oare-kare gusră ce kuţitslă domnslui de Mayenne ară fi fukută ne xaina lui Chicot.

Îuĭ fukuse dar otărîrea ka omă stătută de rolslă de bufonă, ce la fiă-kare minută ardea să'lă skimbe în rolă seriosă, ui de familiaritaţile regale karĭ, în împrejurările d'atunĭ, îlă kondusea d'a drentslă la peire.

Chicot înţeluse dar prin a nune între sabia domnslui de Mayenne ui pelea lui Chicot ţea maĭ mare distanţă nstinţioasă. Pentru aceasta, plekase la Beaune ku întreitslă skonă d'a părăsi Parisslă, d'a îmbrăţişa pe amikslă său Gorenflot, ui d'a gusta acelă binĕ bestită din 1550 desnre kare a fostă borba ana de anrinsă în aţea famoasă skrisoare kare terminâ istorisirea noastră de *la Dame de Monsoreau*. Să o snunemă, konsolarea fusese energikă, neste dosă lune Chicot lsă a minte kă se îngrăşia kută se noate judeka dsnă bedere, ui asta ară serui de minune ka să'lă skimbe; dar maĭ lsă a minte înkă kă îngrăşăndu-se se anronia de Gorenflot maĭ msltă de kută se kubenia snui omă de sniritŭ. Sniritslă înbinse dar materia... Dsnă ce Chicot a bestă kăte-ua bătilie dintr'acelă binĕ famosă din 1550, ui a citită ku mare nlăcere cele dosă-zeci ui dosă de bolsme de

karĭ se komunŭnea biblioteka prioratŭlŭĭ, ші în karĭ priorŭlŭ vitise astъ asiomъ latinъ: *Bonum vinum loelificat cor hominis*, Chicot simцi o mare greŭtate la stomakŭ, ші ŭnŭ mare demiertŭ în kreerĭ.

— M'aшĭ faче bŭkŭrosŭ kъlŭgъrŭ, kŭцetъ elŭ, dar la Gorenflot aшĭ fi prea multŭ stъпînŭ, ші într'o altъ monastire n'aшĭ fi îndestŭlŭ; negremitŭ, rasa m'arŭ skimba kŭ totŭlŭ pentrŭ okiĭ domnŭlŭĭ de Mayenne; dar, ne toцĭ draviĭ! sŭntŭ alte mizloaче ne lîngъ mizloavele bŭlgare; sъ kъŭtъmŭ. Am vititŭ într'o altъ karte, este adevъratŭ kъ aveia nŭ se aflъ de lokŭ în biblioteka lŭĭ Gorenflot: *Quœre et invenies.*

Chicot kъŭtъ dar, ші eatъ че aflъ. De o kam datъ, era destŭlŭ de noŭ.

Chicot suŭse totŭ lŭĭ Gorenflot, ші îlŭ rŭgъ sъ skriъ reцelŭĭ veia че і ва dikta.

Gorenflot skrise kŭ aneвoinцъ, este adevъratŭ, dar în fine skrise kъ Chicot se retrase la prioratŭ, kъ întristarea fiindŭ kъ a fostŭ silitŭ a se desпъrцi de stъпînŭlŭ sъŭ, kъndŭ aveста se îmпъkase kŭ domnŭlŭ de Mayenne, і degъпъnase sъпъtatea, kъ s'a înverkatŭ sъ se lŭnte resiпindŭ-ші kŭцetъrile, dar dŭrerea a fostŭ maĭ tare, ші kъ în fine muрise.

Din nartea sa, Chicot skrisese kiarŭ elŭ o skrisoare reцelŭĭ. Astъ skrisoare kŭ datъ de la 1580, era îmпъrцitъ în vinvĭ naragrafe.

Fiъ-kare naragrafŭ se пъrea a fi skrisŭ la o distanцъ de o zi ші dŭпъ înaintъrile че le fъvea boala.

Întîiŭlŭ naragrafŭ era skrisŭ ші semnatŭ k'o mъпъ destŭlŭ de tare.

Uelŭ d'alŭ doilea era skrisŭ k'o mънъ шовъindъ ші semnътъra, de ші se nътea чiti înkъ, era însъ foarte tremъratъ.

Elŭ skrisese *Chic*... la finele uelъĭ d'alŭ tretea, *Ch*... la finele uelъĭ d'alŭ natrъlea.

În fine era ънŭ *C* k'o nikътъrъ de negrealъ la finele uelъĭ d'alŭ чinчilea.

Astъ nikътъrъ de negrealъ a ънъĭ mъrindŭ nrodъsese asъnra reḑelъĭ uelŭ maĭ dъrerosŭ efektŭ.

Ueia ue esnlikъ nentrъ ue krezъse ne Chicot fantasmъ saŭ ъmbrъ.

Amŭ чita aiчĭ skrisoarea lъĭ Chicot, dar Chicot era, kъm s'arŭ ziue astъ-zĭ, ънŭ omŭ foarte esчentrikŭ, ші fiindŭ-kъ stilъlŭ este omъlŭ, stilъlŭ sъŭ enistolarŭ maĭ alesŭ era ąma de esчentrikŭ înkътŭ nъ kътezъmŭ sъ renrodъчemŭ aiчĭ astъ skrisoare, orĭ ue efektŭ s'arŭ kъdea sъ astentъmŭ.

Dar se ва afla în Memoriele Steleĭ. Este kъ data din 1580, nrekъm amŭ zisŭ, „anъlŭ înkornorъrilorŭ uelorŭ marĭ,“ adaъąe Chicot.

Din josъlŭ asteĭ skrisorĭ ші ka sъ nъ lase sъ se reчeaskъ interesъlŭ lъĭ Enrikŭ, Gorenflot adъъąi kъ, de la moartea amikъlъĭ sъŭ, nrioratъlŭ de Beaune i ḑebenise nesъferitŭ, ші i nlъчea maĭ mъltŭ Ilarisъlŭ.

Astŭ post scriptum maĭ alesŭ se mъnчise Chicot mъltŭ nînъ sъ'lŭ skoaąъ din deąitele lъĭ Gorenflot. Gorenflot din kontra, se afla de minъne la Beaune ші la Panurge înkъ. Elŭ arъta lъĭ Chicot într'ънŭ kinŭ komnътimitorŭ kъ вinъlŭ este totŭ d'aъna nrefъkътŭ kъndŭ nъ este

чinesa akolo ka sъ'lъ aleagъ ne lokъ. Dar Chicot nromise senerabilьlьi nriorъ a seni în nersoanъ în toцї aniї sъ шї fakъ nrosisiьnea de romane, de solnaї ші de chambertin, ші fiindъ-kъ în nrisinца aчeasta ші în altele mьlte, Gorenflot rekьnosчea sъnerioritatea lьi Chicot, se sьnьse în fine stъrьirilorъ amikьlьi sъъ.

Drentъ resnьnsъ la skrisoarea lьi Gorenflot ші la чelъ dîn ьrmъ adio alъ lьi Chicot, reцele skrisese kiarъ kь mъna sa:

„Domnьle nriorъ, seцї faчe o sъntъ ші noetikъ „mormîntare bietьlьi Chicot, nentrь kare mї nare grъ „din totъ sьfletьlъ, fiindъ-kъ era nь nьmaї snъ amikъ „kredinчiosъ, dar ші snъ цintilomъ destьlъ de bsnъ, „de ші kiarъ elъ nь nьtь sъ sazъ în цenealoцia sa „maї mьltъ de kътъ ne tatъlъ stremoшьlьi. Îlъ seцї în„konjьra kь florї, ші seцї faчe astъ-felъ în kътъ sъ „se renasse la soare, ne kare îlъ isbia mьltъ fiindъ „de la meazъ-zi... Kътъ desnre domnia soastrъ a „kъrьia întristare o onorъ kь atъtъ maї mьltъ kъчї „ieaъ ші eъ narte la dînsa, seцї nъrьsi, dsnъ dorin„ца чe mї aцї arътat'o, nrioratьlъ sostrь de Beaune. „Marea trebьinцъ чe am la Narisъ de oamenї kre„dinчioшї ші klerikї bsnї nь mъ eartъ sъ sъ цiъ de„narte de mine. Nrin ьrmare, sъ nьmeskъ nriorъ „alъ Iakobinilorъ, residinца fiindъ fisatъ anroane de „noarta Sant-Anton, la Narisъ, kartierьlъ ne kare bie„tьlъ nostrь amikъ îlъ isbia foarte mьltъ.

„Afekцionatьlъ sostrь Enrikъ, kare sъ roagъ „a nъ'lъ sita în sъntele soastre rsgъчisnї.„

Jadeve vine-va daka vnŭ astŭ-felŭ de avtografŭ skrisŭ totŭ k'o mъnъ regalъ, fъkъ ne vriorŭ sъ deskizъ visve okĭ marĭ, daka se mirъ de vsterea ḑenivslĭ lsĭ Chicot, mi daka se grъbi sъ mĭ iea sborslŭ kъtre onorile ve ilŭ astenta.

Fiindŭ-kъ ambiḑivsnea înkolḑise altъ datъ, ne adsvemŭ a minte de vnŭ vlъstarŭ ḑeapъnŭ în inima lsĭ Gorenflot, alŭ kъrsia nrenvme fvsese totŭ d'avna *Modestslŭ*, mi de kъndŭ era vriorŭ de Beaune, se nvmia domnslŭ Modestŭ Gorenflot.

Toate se fъkvserъ d'o datъ dvnъ doriḑele reḑelsĭ mi ale lsĭ Chicot. O sarvinъ de sninĭ destinatъ a renresinta fisivesve mi alegorivesve kadaversle, se îngronase la soare în mizlokslŭ florilorŭ svb o frvmoasъ boltъ de viḑъ, anoĭ, îndatъ ve fs mortŭ mi îngronatŭ în efiḑiъ[1], Chicot ajstase ne Gorenflot ka sъ se stremste.

Domnslŭ Modestŭ se vъzvse înstalatŭ ks mare nomnъ la vrioratslŭ Iakobinilorŭ, Chicot alesese noaptea ka sъ se strekoare la Harisŭ. Elŭ kvmnъrase, anroape de noarta Bussy, o kъsvioarъ kare îlŭ kostase treĭ svte skvde; mi kъndŭ boia sъ vazъ ne Gorenflot, avea treĭ drvmvrĭ: vnslŭ vrin oramŭ, kare era maĭ skvrtŭ; altslŭ ne ḑermiĭ anveĭ kare era maĭ noetikŭ; velŭ d'alŭ treilea în fine kare se vrelsnḑia ne svb zidsrile Harisslsĭ, kare era velŭ maĭ sigsrŭ.

Dar Chicot, kare i vlъvea kvḑetъrile, aleḑea màĭ totŭ d'avna ne alŭ Seneĭ; mi fiindŭ-kъ, într'avelŭ

[1] Kinŭ de omŭ zsgrsbitŭ saŭ în reliefŭ; înkinsirea vneĭ nersoane.

timnă rîslă nă trevea înkă neste zidările de neatră, ana benia, nrekăm ziue noetslă, să lingă germii veĭ larnĭ, în lăngólă kărora, de maĭ mălte orĭ lokăitorii vetăgii năsără să năzăr ămbra vea lăngă a lăĭ Chicot desemnăndă-se de frămoasele lămine ale lăneĭ.

Dănă ve s'a amezată mi mĭ a skimbată nă-mele, Chicot se okănă să skimbe faga; se năma Robert Briquet nrekăm svimă, mi îmbla ămoră kăr-bonită; dănă avеasta neastîmnărslă mi săvesiba în-toarvere de vinvĭ saă mease anĭ îlă făkăseră máĭ nle-mănă, astă-felă în kătă nărslă să de altă dată, kregă mi negră, se retrăsese ka marea în reflăsă de la frănte snre veafă.

Ne lîngă astea, nrekăm amă zisă, lăkrase astă arte skămnă mimiloră antivĭ, kare konsistă a skimba, nrin nisve îngelente kontrakgiănĭ de nerve, jokslă natărală ală măsikiloră mi jokslă obivĭnăită ală fisionomieĭ. Resăltase dar din astă stădiă strădăitoră kă băzîndă-'lă vinева în zisa mare, Chicot era, kăndă boia să mĭ dea osteneala, ănă adevărată Robert Bri-quet, adikă ănă omă a kărăia găr se întindea de la o ărekiă nînă la vea altă, a kărăia bărbiă atingea nasslă, mi aĭ kărăia okĭ se înkrăvima de sneriată, totslă fără strămbătără, dar nă fără fermekă nentră amatorii de metamorfose, fiindă-kă figăra sa din săb-gire, lăngă mi kolgăroasă ve era, debenise largă, deskisă, temită mi mărată. Năma mănile mi ni-vioarele sale vele lănga Chicot nă năta să le skăr-teze; dar; fiindă-kă era foarte indăstriosă, îndoise

nrekъm amъ zisъ snatele, ceia ce i fъcea mъnile màĭ totъ aşa de lъnḭĭ ka niȼioarele.

Ne lîngъ aste denrinderĭ fisionomiȼe maĭ lъĭ mъsъre de a nъ borbi kъ niminĭ. Într'adevъrъ, orĭ kъtъ de nocitъ era Chicot, nъ nъtea sъ ḭiĭъ totъ d'aъna aceia-şĭ nostъrъ. Kъm sъ se arate kokoşatъ la doъsnre-zece ore kъndъ fъsese drentъ la zece, şi ce sъ snъĭ ънъĭ amikъ kare te bede îndatъ skimbъndъ figъra, fiindъ-kъ nlimbъndъ-te kъ elъ întîlnesĭ din întîmnlare o nersoanъ de nrenъsъ?

Robert Briquet întrebъinḭĭ dar biaḭa monakalъ: astъ biaḭъ se lobia kъ gъstъrile sale; toatъ netreverea sa era d'a se dъce sъ bisite ne Gorenflot, şi sъ bea astъ binъ bestitъ din 1550, ne kare benerabilъlъ nriorъ nъ bitase sъ 'lъ lase în velarele de la Beaune.

Dar sniritele bъlgare sъntъ sъnъse la skimbare. ka sniritele vele marĭ: Gorenflot se skimbъ, nъ însъ fisivesve.

Elъ bъzъ în nъterea şi în înḭelenvibnea sa ne avela kare nîn'atъnvĭ ḭinъse destinъrile lorъ în mъnile sale: kъndъ beni Chicot sъ vineze la nrioratъ i se nъrъ ънъ Chicot sklabъ, şi Gorenflot, dintr'astъ minstъ, kъḭetъ foarte mъltъ la sine şi nъ îndestъlъ la Chicot.

Chicot bъzъ fъrъ sъ se sъnere skimbarea amikъlъĭ seъ, avelea ce le înverkase lîngъ reḭele Enrikъ îlъ obivĭnъiserъ kъ astъ-felъ de filosofiъ. Se obserbъ maĭ mъltъ, şi asta fъ totъ. În lokъ sъ meargъ în toate zilele la nrioratъ, nъ se maĭ dъse de kъtъ o datъ ne sentъmъnъ, anoĭ la vinvĭ-snre-zece zile, anoĭ în fine

la kъte o lъnъ. Gorenflot era aua de îmflatъ înkъtъ nъ bъgъ de seamъ aveasta.

Chicot era foarte filosofъ ka sъ fiъ simţitorъ, elъ rîse într'askъnsъ de nerekъnosvinţa lъi Gorenflot ui se skъrninъ la nasъ ui la bъrbiъ dъnъ obiveiъlъ seъ.

— Aua ui timnъlъ, zise elъ, sъntъ vele maï nъternive tonitoare, dъnъ nъrerea mea: ъna desnikъ neatra, velъ altъ amorъlъ nronriъ. Sъ astentъmъ. Ui astentъ.

Era în astъ astentare kъndъ se întîmnlarъ evenimentele de karï norbirъmъ, ui în mizlokъlъ kъrora i se nъrъ kъ se ivesve br'ъnъlъ din avele elemente nove karï nrevesteskъ katastrofele[1] vele marï nolitive. Ne lîngъ avestea, fiindъ-kъ i se nъrъ, în mizlokъlъ evenimentelorъ fiitoare, kъ reţele seъ, ne kare 'lъ ivbia înkъ, mortъ kъm era, se aflъ în nisve nerikъle totъ ka avelea de karï îlъ nъzise altъ datъ, otъrî sъ i se arate în kinъ de fantasmъ, ui kъ astъ singъrъ skonъ d'a i nrevesti viitorъlъ. Amъ vъzvtъ kъm vestea de sosirea ne kъrîndъ a domnъlъi de Mayenne, veste nlikъitъ în trimiterea lъi Joyeuse, ui ne kare Chicot, kъ înţeleţerea sa de momiţъ, se dъsese sъ o kaste în fondъlъ askъnzъtorii sale, fъkъse ne Chicot sъ treakъ de la starea ъneï fantasme în kondiţiъnea ъnъï vieţitorъ, ui de la nosiţiъnea de nrofetъ în aveia de ambasadorъ.

---

[1] Sîrmitъlъ velъ tristъ alъ ъneï traţedii, mare neferivire, întîmnlare foarte tristъ.

Akъm kъndъ totъ че s'arъ nъtea arъta întъnekatъ în istoria noastrъ s'a esnlikatъ, ne вomъ lъa, daka вoeskъ чititorii nostri, dъnъ Chicot de la eшirea sa din Louvre, ші îlъ вomъ ъrma nînъ la kъsчioara sa чea mikъ din strada Bussy.

XVII.

Serenada.

Ka sъ se întoarkъ de la Louvre a kasъ, Chicot n'aвea drвmъ mвltъ de fъkвtъ.

Se koborî ne malъ, ши trekв rîвlъ într'вnъ mikъ batelъ ne kare îlъ kîrmвia singвrъ ши ne kare, adвkîndв'lъ de la ɣermвlъ de Nesle, îlъ legase de keiвlъ demertъ alъ Lввrвlвï.

— Asta è kвriosъ, zivea elъ, trъgîndъ kв lonata ши nриbindъ ferestrele nalatвlвï din karî nвmaï вna, vea de la kamera reɣelвï, era lвminatъ, de ши era noantea înaintatъ; asta è kвriosъ, dвnъ atъɣia anî, Enrikъ este totъ avela-шї, вniї s'aъ înъlɣatъ, alɣiї aъ skъzвtъ, alɣiї aъ mвritъ, elъ a nrinsъ nisve sbîrvitвre ne obrazъ ши în inimъ; are totъ aveia-шї minte, slabъ ши aleasъ, fantaskъ, ши noetikъ; are totъ avela-шї sвfletъ egoistъ, verîndъ mereъ maï mвltъ de kътъ noate

sъ i se dea, adikъ чerîndъ amiчia de la neпъsare, amorъlъ de la amiчiъ, deвotamentъlъ de la amorъ, ші neferiчitъ reцe, sermanъ reцe, tristъ, къ toate astea ka niчĭ вnъ omъ din regatъlъ seъ. Nъmaĭ eъ într'adeвъrъ krezъ kъ am reвшitъ în astъ къrioasъ amestekъtъrъ de desfrъnare ші de kъinцъ, de neпietate ші de sъnerstiцiъne. Nъmaĭ eъ къnoskъ пrintr'ale kъrъia koridoare aъ trekъtъ atъцia faвoriцĭ mergîndъ la mormîntъ, la esilъ saъ la вitare, nъmaĭ eъ mъnвeskъ fъrъ пerikъlъ ші mъ jokъ къ astъ koroanъ kare arde кънetarea atъtorъ oameпĭ, nînъ kъndъ sъ le arzъ deцitele.

Chicot skoase вnъ sъsпinъ maĭ mъltъ filosofikъ de kъtъ tristъ, ші dete къ пътere din loneцĭ.

— Anronositъ, zise elъ îndatъ, reцele пъ mĭ a вorbitъ de baпĭ пentrъ kъlъtoriъ: astъ înkredere îmĭ faчe onoare kъчĭ îmĭ doвedesчe kъ sъnt totъ-d'aвna amikъlъ seъ.

Ші Chicot înчepъ sъ rîzъ în tъчere, dъпъ obiчeiъlъ seъ; anoĭ, dъndъ o datъ къ lonata, nъse batelъlъ пe nisinъ вnde se nomoli.

Atвnчĭ, legъndъ пrora de вnъ narъ k'вnъ nodъ kъrвia i svia sekretъlъ, ші kare, în timпiĭ de inoчinцъ, вorbindъ în komпarare, era o destъlъ sigвranцъ, se îndrentъ kътre lokвinца sa, aшezatъ, пrekъm se svie, abia la doъ dътътвre de пъшkъ de la malъlъ rîъlъĭ.

Intrъndъ în strada Aвgвstinilorъ, se mirъ foarte mъltъ ші maĭ alesъ remase înkremenitъ aвzindъ resънъndъ instrъmente ші вoчĭ karĭ îmпlea de armoniъ

kartierъlъ, kare era altъ datъ aша de linisчitъ în a-чele ore înaintate.

— Se însoarъ чine-ва n'aiчi? kъцetъ elъ maï întîiъ; вintre de чerboaikъ! nъmaï чinчi ore aвeam de dormitъ ші akъm вoiъ fi silitъ sъ staъ destentъ, eъ kare nъ mъ însorъ.

Anronіъndъ-se, въzъ o likъrire jъkъndъ ne ferestrele rarelorъ kase karі nonъla strada; astъ likъrire eшia din doъ-snre-zeчe lъminъrі чe lъ цinea naціі ші baleціі, ne kъndъ doъ-zeчі ші natrъ de mъsikanці, sъb ordinile ънъї Italianъ kare aвea ne drakъ într'însъlъ, fъчea sъ tъrbeze вiolele, nsalteriele, sistrele, diblele, вioarele, trъmbiцele ші tobele lorъ.

Astъ armiъ de sgomotarі era aшezatъ într'o frъmoasъ ordine dinaintea ънeї kase ne kare Chicot, nъ fъrъ mirare, o rekъnoskъ kъ era a lъї.

Цeneralъlъ nevъzъtъ kare kondъsese astъ manoнerъ aшezase ne mъsikanці ші ne naці astъ-felъ în kъtъ toці, kъ faцa întoarsъ kъtre lokъinца lъї Robert Briquet, kъ okiъlъ цintitъ ne ferestre, sъ semene kъ nъ resъflъ, kъ nъ trъeskъ, kъ nъ se însъfleцeskъ de kъtъ nentrъ astъ nrivire.

Chicot remase ънъ minътъ înkremenitъ nrivindъ toatъ evolъцiъnea aчeia ші askъltъndъ totъ aчelъ sgomotъ.

Dъn' aчeasta lovindъ-ші niчioarele kъ mъnile sale osoase:

— Dar, zise elъ, s'a fъkътъ gremalъ; este kъ nenътinцъ ka totъ astъ sgomotъ sъ se fakъ nentrъ mine.

Atънчі, anronіъndъ-se maï mъltъ, se amestekъ kъ

kъriowiĭ ne karĭ îĭ atrъsese serenada, wi bitъndъ-se kъ lъare a minte îmnrejъrъlъ seъ, se înkredinꞑъ kъ toatъ astъ lъminъ de torꞑe se resfrъnꞑea ne kasa sa nrekъm toatъ armonia nъvъlia în întrъ: niminí din astъ mъlꞑime nъ s'okъna niví de kasa din faꞑъ, niví de kasele bevine.

— Într'adevъrъ, zise Chicot, asta se fave nentrъ mine; nъ kъm-ba br'o nrinvinesъ nekъnoskътъ din întîmnlare s'arъ fi înamoratъ de mine?

Kъ toate astea aveastъ înkinъire, orĭ kътъ de lingъwitoare era, se nъrъ kъ nъ konbinꞑe niví de kъm ne Chicot.

Se întoarse snre kasa kare era în faꞑъ kъ a sa.

Nъmaĭ doъ ferestre ale astei kase de la nlanъlъ d'alъ doilea, karĭ n'avea obloane, absorbi din kъndъ în kъndъ fъlꞑere de lъminъ, dar era nentrъ nlъverea eĭ, biatъ kasъ, kare se nъrea în linsъ de orĭ ve bedere, vъdъvъ de orĭ ve ûgъrъ omeneaskъ.

— Greъ katъ sъ doarmъ în astъ kasъ, zise Chicot, la drakъ! bnъ asemenea sgomotъ arъ destenta wi morꞑiĭ.

În timnulъ astorъ întrebъrĭ wi resnunsъrĭ ve Chicot 'wi le fъvea în sine, orkestra brma simfoniele sale ka kъndъ arъ fi kъntatъ la o adъnare de reꞑĭ wi îmnъraꞑĭ.

— Sъ mъ erꞑĭ, amikъlъ meъ, zise atunví Chicot adresъndъ-se la bnulъ kare ꞑinea o lъminare, dar aĭ nътea, daka breĭ, sъ mĭ snsĭ nentrъ vine este toatъ astъ mъsikъ?

— Nentrъ burgesulъ kare lokuesve akolo, res-

unnse baletălă arătăndă lăi Chicot kasa lăi Robert Rriquet.

— Ilentrŭ mine, adăzŭi Chicot; negreuitĕ asta è nentrŭ mine.

Chicot trekŭ urin mălŭime ka să viteaskă esălikarea enigmeĭ ne mănika saă ne nentălă naŭilorŭ; dar orĭ ve blasonă desnărŭse kŭ îngrijire sŭb ună felă de tabarĕ[1] de faŭa zidălăĭ.

— Ală kăĭ estĭ, amive? întrebă Chicot ne ună tobouarĕ kare'uĭ înkălzia deŭitele sŭflăndă în ele, ne abîndă să kănte nimikă într'avelă minătă.

— Ală bărgesălăĭ kare lokŭesve aivĭ, resunse măsikantălă, arătăndă kŭ viokănelălă seă lokŭinŭa lăĭ Robert Briquet.

— A! a! zise Chicot, nŭ nămaĭ kă sŭntă aivĭ nentrŭ mine, dar înkă sŭntă ui aĭ meĭ. Din ve în ve maĭ bine; în fine bomă bedea ve este.

Ui înarmăndă faŭa sa kŭ vea maĭ înkŭrkată strămbătără ve nătă afla, dete kotărĭ în dreanta ui în stănga la naŭĭ, la lakeĭ, la măsikanŭĭ, ka să ajŭngă la noartă, manoperă la kare reŭui, nŭ fără greŭtate, ui akolo, băzută ui strelŭvitorŭ în verkălă formată de veĭ ve ŭinea lăminără, îuĭ skoase keia din nosŭnarĕ, deskise ăua, intră, îmuinse eară ăua ui nŭse beriga.

Dăn'aveasta, săindŭ-se în balkonă, adŭse ună skaănă de nele, se aŭezĕ kŭ komoditate, kŭ bărbia surijinită de ramuă, ui akolo, făr' a se arăta kă lăa a minte la rîsetele ve le aŭîŭase arătarea sa, zise:

[1] ănă felă de mantelă.

— Domniloră, să nă ăă amăţiţĭ, ші trilările, taktările ші rădadele sântă totă centră mine?

— Estĭ domnălă Robert Briquet? întrebă direktorălă aveleĭ orkestre.

— În cersoană.

— Eĭ bine! sântemă kă totălă centră serbiţiălă domnieĭ tale, domnăle, adăţăi Italianălă, kă o mişkare de bastonă, kare redikă o noă boară de melodiă.

— Negreşităă, asta este de neînţelesă, îşĭ zise Chicot ŋreîmblăndă-şi okiĭ seĭ aktivĭ ne toată astă măţime şi ne kasele din vecinătate.

Toţĭ lokăitoriĭ kaseloră era la ferestrele loră, ne ŋragălă kaseloră loră, saă amestekaţĭ kă grăŋele karĭ staţiona din aintea norţiĭ.

Domnălă Fournichon, soţia sa şi toată eskorta de natră zecĭ şi cinĭ, femeĭ, konĭĭ şi lakeĭ, ponăla deskisorile osŋelălăĭ *Sabia Măndrălăĭ Kavaleră.*

Năŋaĭ kasa din faţă era întănekoasă, tăkătă ka ună mormântă.

Chicot kăăta să vază kăvântălă asteĭ neesŋlikate enigme, kăndă d'o dată i se pără kă vede, saă kiară strawina kaseĭ sale, ŋrintre krăpătărele skîndăreloră balkonălăĭ, kam de desăbtălă nicioareloră sale, ună omă învelită neste totă kă o manta de kăloare înkisă, kă o păĺăriă neagră, o panţ roşiă şi o sabiă lăngă, kare krezîndă kă nă este văzută, ŋrivia kă toată inima kasa din faţă, astă kasă deşeartă, tăkătă şi moartă.

Din kъndъ în kъndъ kanъlъ orkestreĭ îшĭ lъsa nostъlъ ka sъ se dъkъ sъ borbeaskъ învetъ avestъĭ omъ.

Chicot giчi foarte iъte kъ totъ interesъlъ sveneĭ era akolo, ши astъ пъlъriъ neagrъ askъndea o figъrъ de ţintilomъ.

De atъnчĭ toatъ lъarea sa a minte fъse nentrъ astъ nersoanъ: rolъlъ d'obserbatorъ i era lesne, nosiţiъnea sa ne ramna balkonъlъĭ îlъ erta sъ bazъ în stradъ ши sъb strawinъ; reъши dar sъ ъrmeze fiъ-kare mimkare a misteriosъlъĭ nekъnoskътъ; a kъrъia imnrъdinţъ d'întîiъ arъ fi lъsatъ sъ i fiъ kъnoskъte trъsъrele.

De o datъ, ши ne kъndъ Chicot era absorbitъ în aste obserbъrĭ, ънъ kъlъreţъ, ъrmatъ de garzĭ, se arъtъ în kolţъlъ stradeĭ, ши goni kъ enerţiъ nrin lobitъre de nъiele ne kъrioшiĭ karĭ se obstina sъ fakъ galeriъ mъsikanţilorъ.

— Domnъlъ Joyeuse! mъrmъrъ Chicot kare rekъnoskъ în kъlъreţъ ne marele amiralъ alъ Franчieĭ, înkъlţatъ ши îmnitenatъ din ordinъlъ reţelъĭ.

Kъrioшiĭ se resinirъ, mъsika tъkъ.

Negreшitъ ънъ semnъ alъ maestrъlъĭ i zisese sъ takъ.

Kъlъreţъlъ s'anronieъ de ţintilomъlъ askъnsъ sъb strawinъ.

— Eĭ bine! Enrikъ, îlъ întrebъ elъ, че maĭ noъ?

— Nimikъ, frate, nimikъ!

— Nimikъ!

— Nъ, ea nivĭ kъ s'a arъtatъ.

— Aша dar astĭ nerozĭ n'aъ fъkътъ de lokъ sgomotъ?

— Aŭ asɤrzitŭ kartierɤlŭ.

— N'aŭ strigatŭ dar, dɤnъ kɤm li se zisese, kъ kъnta în onoarea astɤĭ bɤrgesŭ?

— Aŭ strigatŭ aua de tare înkъtŭ elŭ este kolo, în nersoanъ, ne balkonŭ, askɤltъndŭ serenada.

— Ши nɤ s'a arъtatŭ nivĭ de kɤm?

— Nivĭ ea nivĭ niminĭ.

— Ideia însъ este inɥenioasъ, zise Joyeuse atinsŭ, fiindŭ-kъ nɤtea în fine, fъr' a se komnromite, sъ fakъ ka toɥĭ avestĭ oamenĭ onestĭ ши sъ nrofite de astъ mɤsikъ datъ вечинɤlɤĭ seŭ.

Enrikŭ dete din kanŭ.

— A! se вede bine kъ nɤ o kɤnosчĭ de lokŭ, frate, zise elŭ.

— Ба da, ba da, o kɤnoskŭ, adikъ kɤnoskŭ toate femeile, ши fiindŭ-kъ ши ea este din astŭ nɤ-mъrŭ, eĭ bine! sъ nɤ ne deskɤraɥemŭ.

— O, dɤmnezeɤle, kŭ че aerŭ deskɤraɥeatŭ îmĭ zivĭ aveasta!

— Ба nɤ, dekътŭ d'akɤm înainte, trebɤe ka bɤr-gesɤlŭ în fiъ-kare searъ sъ ши aibъ serenada sa.

— Dar ea se ва mɤta.

— Пentrɤ че, daka nɤ zivĭ nimikŭ, daka n'o arъɥĭ, daka шezĭ totŭ d'aɤna askɤnsŭ? Bɤrgesɤlŭ a вorbitŭ kъndŭ i s'a fъkɤtŭ astъ galanteriъ?

— A zisŭ чева orkestreĭ. E! askɤltъ, frate, eatъ-'lŭ kъ stъ sъ вorbeaskъ.

Într'adeвърŭ, Briquet otърîtŭ sъ esuliчe lɤkrɤlŭ, se skɤla ka sъ întrebe a doɤa oarъ ne kanɤlŭ orkestreĭ.

— Tavĭ akolo, ши intrъ în kasъ, strigъ Anna

sănțrați; ce drake! fiindă-că ți-ai auzit serenada, n'ai să zici nimică, astîmpără-te.

— Serenada mea, serenada mea, respunse Chicot că aerului celă mai plăcută; dar celă puține voiă să știe că a fostă adresată serenada mea.

— Fiiți tale, păcătosule!

— Să mă ertați, domnule, dar n'am nici o fiiță.

— Soției tale, atunci.

— Mulțumeskă lui Dumnezeă! nu sunt însurată.

— Atunci domniei tale, domniei: tale în persoană.

— Da, ție, mi daka nu vei intra în casă...

Joyeuse, unindă efektul că ameninția, norni că kalul sure balkonul lui Chicot, printre muzikanți.

— Bintre de cerboaică! strigă Chicot, daka muzika este pentru mine, cine dar bine aici să mi strice muzika?

— Bătrânule nebunule! murmură Joyeuse redikându kanul, daka nu ți vei askunde grîta figură în kuibul teă de korbă, muzikanții îmi vor sfărâma instrumentele pe ceafa ta.

— Lasă-'l, frate, înkolo pe bietul omă, zise du Bouchage, adevărul este că trebue să fiă foarte în mirare.

— Mi pentru ce să se mire! pe lîngă astea vezi bine că făkîndă să se naskă o dispută, vomă atrage pe cine-va la fereastră! așa dar să batemă pe burgesulă, să i ardemă kasa daka este trebuință, dar la drake! aideți, să ne mișkămă!

— Te rogă, frate, zise Enrikă, nu trebue să

strîmtorъmъ lъarea a minte a asteĭ femeĭ, sъntemъ înbinшĭ: sъ ne retraḑemъ.

Briquet nъ nerdъse niчĭ o borbъ din astъ dialogъ din ъrmъ kare'lъ lъminase în ideiele sale чe era totъ konfъse; îшĭ fъчea dar în minte пregъtirile de apъrare, kъnoskîndъ ъmoarea avelъia kare ataka.

Dar Joyeuse, askъltъndъ ne Enrikъ, nъ maĭ stъrъi; dete drъmъlъ la naḑĭ, baleḑĭ, mъsikanḑĭ ши la maestrъ.

— Dъn' aчeasta trъgîndъ ne fratele seъ la o пarte:

— Bezĭ în чe desnerare sъnt, zise elъ, totъlъ konsnirъ în kontra noastrъ.

— Чe вreĭ sъ ziчĭ?

— N'am timnъ ka sъ te ajъtъ.

— Într'adevъrъ, estĭ în kostъmъ de kъlъtoriъ: nъ lъasem înkъ a minte l'aчeasta.

— Пlekъ astъ noante la Anvers kъ o misiъne a reḑelъĭ.

— Kъndъ dar ḑĭ a dat'o?

— Astъ searъ.

— Dъmnezeъlъ meъ!

— Bino kъ mine, te rogъ!

Enrikъ lъsъ sъ i kazъ mъnile.

— Mĭ o ordonĭ, frate? întrebъ elъ, пъlindъ la ideia asteĭ пlekъrĭ.

Anna fъkъ o miшkare.

— Daka o ordonĭ, ъrmъ Enrikъ, mъ boiъ sъnъne.

— Te rogъ, du Bouchage, nimikъ maĭ mъltъ.

— Îḑĭ mъlḑъmeskъ, frate.

Joyeuse dete din ъmerĭ.

— Kъm beĭ boi, Joyeuse; dar, bezĭ tъ, daka trebъia sъ renъnџъ d'a maĭ netreve nonџile ne astъ stradъ, daka trebъia sъ învetezъ d'a maĭ nriвi astъ fereastrъ...

— Eĭ bine?

— Aшĭ mъri.

— Bietъle nebъnъ!

— Inima mea este kolo, bezĭ tъ, frate, zise Enrikъ întinzîndъ mъna sure kasъ, вiaџa mea este kolo, nъ mĭ vere sъ trъeskъ daka mĭ smъlџĭ inima din nentъ.

Dъvele îшĭ înkrъvішъ mъnile kъ o mъniъ amestekatъ kъ îndъrare; îшĭ mъшkъ mъstaџa sa vea sъbџire, шi dъnъ ve kъџetъ în вr'o kъte-ва minъte de tъvere:

— Daka tatъlъ teъ te rъga, Enrikъ, zise elъ, a te lъsa sъ te îngrijeaskъ Miron, kare este ъnъ filosofъ nrekъm шi medikъ?

— Aшĭ resnъnde tatъlъĭ nostrъ kъ nъ sъnt niчĭ de kъm bolnavъ, kъ kanъlъ meъ este sъnъtosъ, шi kъ Miron nъ вindekъ boala amorъlъĭ.

— Trebъe dar sъ zikъ ve zivĭ шi tъ, Enrikъ; dar nentrъ ve sъ mъ tъrbъrъ? Astъ femeiъ è femeiъ, tъ estĭ stъrъitorъ, aша dar nъ trebъe sъ te desnerĭ, шi kъndъ mъ boiъ întoarve te boiъ bedea maĭ boiosъ, maĭ beselъ шi kъntъndъ maĭ mъltъ de kътъ mine.

— Da, da, bъnъlъ meъ frate, adъvџi jъnele strîngîndъ mъna amikъlъĭ seъ; dar mъ boiъ вindeka,

da, da, воиѫ fi ferииțѫ, da, воиѫ fi вeселѫ, îцĭ мѫлцѫмeскѫ de amиia ta, îцĭ мѫлцѫмeскѫ! asta è binele meѫ челѫ maĭ пpeцiосѫ.

— Dѫпъ amoгѫлѫ teѫ.

— Maĭ 'nainte de вiaца mea.

Joyeuse, foarte мѫлтѫ atinsѫ кѫ toatъ friвolitatea sa do faцъ, întгeгѫnse d'o datъ пe fratele seѫ.

— Пlekъмѫ? zise elѫ, eatъ lѫminъrile s'aѫ stinsѫ, instгѫmentele sѫntѫ la snatele мѫsikanцiloгѫ, пaцiĭ gata de пlekare.

— Aideцĭ, aideцĭ, frate, te ѫгmezѫ, zise du Bouchage sѫsпinъndѫ къ пъгъsesчe strada.

— Te înцelegѫ, Joyeuse; чelѫ din ѫгmъ adio ferestreĭ, aша este. Atѫпчĭ adio ши пentгѫ mine, Enrikѫ.

Enrikѫ lѫъ de gîtѫ пe fratele seѫ, kare se пlekъ sъ 'lѫ îmbrъцiшeze.

— Nѫ, zise elѫ, te воиѫ însoцi пînъ la поrцĭ, asteaпtъ-мъ пѫmaĭ la o sѫtъ de пашĭ de aiчĭ. Krezîndѫ strada singѫratikъ, пoate se ва arъta.

Anna пorni кѫ kalѫlѫ sпre eskorta kare se oпrise la o sѫtъ de пашĭ.

— Aideцĭ, aideцĭ, zise elѫ, пѫ maĭ aвemѫ trebѫiпцъ de воĭ пînъ la ѫпѫ altѫ ordinѫ; пlekaцĭ.

Lѫminъrile пerirъ, konвorbirile мѫsikanцiloгѫ ши rîsetele naцiloгѫ înчetarъ, ka чele din ѫгmъ цemete skoase din koardele вioareloгѫ saѫ ale lѫteloгѫ пrin atinцerea ѫneĭ мъnĭ retъчite.

Enrikѫ se ѫitъ пentгѫ чea din ѫгmъ oarъ la kasъ, trimise ferestreloгѫ чea din ѫгmъ гѫgъчiѫne, ши,

dвпъ че s'a totъ întorsъ mereъ, a ajвnsъ înveтъ пе fratele seъ, пе kare îlъ пreveda veї doї skвtierї.

Robert Briquet, вzîndъ пе avestї doї jвnї plekъndъ kв mвsikanцiї, kвцetъ kъ desnodъmîntвlъ asteї svene kare trebвia sъ aibъ вnъ desnodъmîntъ, trebвe sъ se fakъ. Пrin вrmare, se retrase kв sgomotъ din balkonъ mi înkise fereastra.

Kъцї-ba kвrioшї obstinaцї maї шezвrъ înkъ nemiшkaцї la пostвrile lorъ; dar, neste zeve minвte, velъ maї stъrвitorъ se fъkвse nevъzвtъ.

În timпвlъ avesta, Robert Briquet intrase în kasa sa, dintelatъ ka kasele flamande, mi askвnzîndв-se din derъtвlъ вneї skвlntвre, obserba kasa din faцъ. În datъ че sgomotвlъ a învetatъ în stradъ, în kъtъ nв se maї avzi nivї instrвmente, nivї пашї, nivї вovї; îndatъ че toate în fine s'aъ пвsъ la regвla lorъ obivїnвitъ, вna din ferestrele de ssъ ale asteї kase kвrioase se deskise пе askвnsъ, mi вnъ kanъ înцelentъ emi afarъ.

— Nвmaї è nimikъ, mвrmвrъ o вove de omъ, пrin вrmare nivї вnъ nerikвlъ; era вr'o mistifikare adresatъ vevinвlвї nostrв; поцї sъ emї din askвnzъtoare, doamnъ, mi sъ intri în kasъ.

La aste kвvinte, omвlъ reînkise fereastra, skъпъrъ fokъ dintr'o neatrъ, mi anrinse o lamпъ че o întinse вnвї braцъ lвngъ ka s'o пriimeaskъ. Chikot se вita din toate пвterile okilorъ.

Dar пв zъri înkъ bine nalida mi sвblima figвrъ a femeieї kare lва astъ lamпъ, пв вzв înkъ bine dвlvea mi trista kъвtъtвrъ че se skimbase între serві-

torș ші stъпînъ, ші se пъli kiarș elș, ші simgi ka ɜnș fərș îngeŋatș trekîndș nrin ɜinele sale.

Jɜna femeiъ, kare era abia de doɜъ-zeчĭ ші natrɜ de anĭ, se dete josș пe skarъ: serɜitorɜlș seș o ɜrmĭ.

— A! mɜrmɜrĭ Chicot, пɜnîndɜ-шĭ mъna пe frɜnte ka sъ шĭ steargъ sɜdoarea, ші ka kъndș într'a-чela-шĭ timпș arș fi ɜoitș sъ goneaskъ o ɜisiɜne snъi-mîntъtoare! komite du Bouchage, ɜrabș, frɜmosș, jɜne, înamoratș nebɜnș, kare ɜorbesчĭ akɜm sъ deɜiĭ ɜe-selș, ɜoiosș, sъ kъŋgĭ, dъ-gĭ deɜisa fratelɜĭ teș, kъчĭ niчĭ o datъ nɜ ɜeĭ ziчe: *hilariter*[1].

Dɜn' aчeasta intrĭ în kamera sa, kɜ frɜntea înkrɜntatъ ka kɜm arș fi intratș în ɜr'ɜnș kanalș snъi-mîntъtorș, într'ɜnș abisș sъŋgerîndș, ші ɜe aшezъ în ɜm-brъ, sɜbjɜgatș ші elș, чelș din ɜrmъ, dar пe denlinș пoa-te, de nekrezɜta inflɜinŋъ a melankolieĭ kare radia în чentrɜlș asteĭ kase.

[1] *Kɜ ɜoioшiș;* deɜisa лɜĭ Enrikș Joieuse, nrekɜm amș maĭ snɜs'o era ɜor-ɜa лatinъ *hilariter.*

XVIII.

Punga lui Chicot.

Chicot nетrekъ toatъ noantea ka sъ вiseze în fotoliъlъ seъ. A вisa este kiarъ вorba, fiindъ-kъ în adeвъrъ kъцetъrile îlъ okъпarъ mai пъцinъ de kътъ bisъrile.

Sъ se întoarkъ la trekътъ, sъ вasъ kъ se lъminъazъ la fokъlъ вneї singъre пriвirї o епokъ întreagъ màї stearsъ din memoriъ, asta пъ ва sъ zikъ a kъцeta. Chicot lokъi toatъ noantea într'o lъme lъsatъ de dînsъlъ kъ mъltъ înderъtъ, mi попъlatъ de вmbre strelъite saъ graцioase пe karї пriвirea вneї femeie nalide, asemenea вneї lamпe kredinцioase, i arъta trekîndъ kъte вna пe dinaintea lъї kъ конвoiъlъ seъ de sввenirї feriцite mi snъimîntъtoare.

Chicot. kъrвia i пъrea reъ atъtъ de mъltъ de somnъlъ seъ întorkîndъ-se de la Louvre, niцї пъ i fъ

a minte sъ se kвlче. Astъ-felъ kъndъ вenirъ ziorile a arцinta stiklele ferestreĭ sale, zise:

— Ora fantasmelorъ a trekвtъ, katъ sъ kвцetъmъ пвцinъ la чeĭ вiĭ.

Se skвlъ, înчinse lвnga sa sabiъ, arвnъ ne вmerĭ вnъ sвrtвkъ de lînъ ka drojdia de вinъ, de o цesъtвrъ nepъtrвnsъ de uloile чele maĭ tarĭ, ши, kъ enerцia sa stoikъ de înцeleuтъ, se вitъ k'o kъвtъtвrъ de okiъ la fвndвlъ пвnцeĭ ши la talna пantofilorъ seĭ.

Пantofiĭ se пъrвrъ kъ sвntъ în stare a înчene o kampaniъ; пвnga merita o lвare a minte пartikвlarъ.

Ne вomъ onri dar ka sъ aвemъ timпвlъ sъ deskriemъ aчeasta чititorilorъ nostri.

Chicot, omъ kъ imaцinarea inцenioasъ, пrekвm fiъ-kare svie, gъвrise grinda чea mare kare treчea пrin kasa sa de la o marцine nînъ la alta, serвindъ astъ-felъ totъ de o datъ ши ka ornamentъ, fiindъ-kъ era въпsitъ kъ diferite kвlorĭ, ши ka tъriъ, fiindъ-kъ aвea чelъ пвцinъ ontъ sure-zeчe deцite de diametrъ.

În astъ grindъ, пrin mizlokвlъ вneĭ konkavitъцĭ de o lвцime de вnъ niчiorъ ши jвmъtate ши o lвцime de мease цolвrĭ, înĭ fъkвse вnъ sinetъ ale kъrвia пъnteчe konrindea o miĭъ skвde de aвrъ.

Aша dar, eatъ kalkвlвlъ чe ши 'lъ fъkвse Chicot.

— Keltвeskъ ne zi, zisese elъ, a doвa zeчia narte dintr'o skвdъ: aша dar am kъ чe sъ trъeskъ doвъ zeчĭ miĭ de zile. Nъ вoiъ trъi niчĭ o datъ atвtъ de мвltъ. dar notъ trъi ne jвmъtate, ши anoĭ kъ kвtъ вoiъ îmbвtrвni, trebвinцele мele ши пrin вrmare

keltъelile mele borŭ kresve, kъvĭ traiъlŭ velŭ bъnŭ katъ sъ înainteze în proporţiune kъ skъderea bieţeĭ. Toate astea îmĭ daŭ doъъ-zeci mi cinci saŭ treĭ-zeci de anĭ întreĭ de trъitŭ. Aide, mъlţumeskŭ lui Dumnezeŭ! asta è destulŭ de bine.

Chicot era dar, mъlţumitъ kalkulului ce 'lŭ amŭ fъkutŭ dupъ dînsulŭ, unulŭ din ceĭ maĭ marĭ benitarĭ din oraşulŭ Parisului, mi astъ linisve desupre biitorulŭ seŭ îlŭ fъcea oare-kum sъ se mъndreaskъ.

Nu kъ Chicot era skumpŭ, ba înkъ fusese multŭ timpŭ resinitorŭ; dar miseria îlŭ supъimînta, fiindŭ-kъ svia kъ ea kade ka o manta de ulumbŭ pe umerĭ, mi înkoboia pe ceĭ maĭ tarĭ.

Azĭ dimineaţъ dar, deskizîndŭ sinetulŭ seŭ ka sъ mĭ fakъ sokotelele din aintea sa, îmĭ zise:

— La drakŭ! sekulŭlŭ este asupru mi timpiĭ nu suntŭ pentru ţenerositate. Mi eŭ n'am delikateţea sъ fakŭ pe ţenerosulŭ kŭ Enrikŭ. Astъ miĭъ de skude de aurŭ nu binŭ velŭ puţinŭ de la dînsulŭ, ci de la unŭ unkiŭ kare mĭ promisese de mease orĭ maĭ multŭ: este adevъratŭ kъ astŭ unkiŭ era neînsuratŭ. Daka era noapte înkъ, m'aşĭ duce sъ ieaŭ o sutъ de skude din nosunarulŭ reţelulŭi, dar este ziuъ, mi nu maĭ am mizloace dekъtŭ în mine însu-mĭ... mi în Gorenflot.

Astъ ideiъ de a skoate banĭ de la Gorenflot fъkŭ sъ surîzъ pe demnulŭ seŭ amikŭ.

— Arŭ fi frumosŭ, urmъ elŭ, ka mesterulŭ Gorenflot, kare mĭ este datorŭ auerea sa, sъ refuse o sutъ de skude amikului seŭ pentru serviţiulŭ reţelului kare 'lŭ a numitŭ priorŭ alŭ Iakobinilorŭ.

A! ѳrmъ elѳ dъndѳ din kanѳ, nѳ maĭ este a-ѵelѳ Gorenflot.

Da, dar Robert Briqueĭ este totѳ Chicot.

Dar astъ skrisoare a reɥelѳĭ, astъ famoasъ e-nistolъ destinatъ a anrinde kѳrtea Naѳareĭ, trebѳia sъ mъ dѳkѳ s'o ieaѳ nîn' a nѳ se faѵe ziѳъ, ші eatъ kъ s'a fъkѳtѳ ziѳa. Ba! ѳoiѳ nѳne mъna ne astѳ esne-dientѳ, ші kare ѳa da o loѳitѳrъ de snaimъ ne kъ-nъɥîna lѳĭ Gorenflot, daka kreerіĭ lѳĭ mi se ѳorѳ nъ-rea nrea tarĭ de îndѳnlekatѳ.

Sъ nlekъmѳ dar.

Chicot aшezъ skîndѳra kare i înkidea askѳnzъ-toarea, o asigѳrъ kѳ natrѳ kѳie, o akoneri kѳ nlaka de neatrъ, nreserъ ɥъrîna trebѳinѵioasъ ka sъ astѳne krъnъtѳrele, anoĭ, kъndѳ fѳ gata de nlekare, se ѳitѳ înkъ o datъ la aѵea kъmъrɥъ ѳnde, de mѳlte ferіѵite zile, era nenъtrѳnsѳ ші nъzitѳ ka inima în nentѳ.

Dѳn' aѵeasta arѳnkъ o kъѳtъtѳrъ de okiѳ ne kasa din faɥъ.

— În fine, îшĭ zise elѳ, astĭ dravĭ de Joyeuse arѳ nѳtea lesne, într'o frѳmoasъ noante, sъ dea fokѳ osnelѳlѳĭ meѳ ka sъ atragъ ѳnѳ minѳtѳ la fereastra sa ne dama nevъzѳtъ. E! e! dar kъndѳ mĭ arѳ arde kasa, arѳ faѵe într'aѵela-ші timnѳ ѳnѳ bѳlgъre din miĭa mea de skѳde! Într'adevъrѳ krezѳ kъ arѳ fi maĭ înɥe-lentѳ sъ nѳiѳ sѳma în nosѳnarѳ. Aша! eĭ bine! daka domniĭ de Joyeuse îmĭ ѳorѳ arde kasa, reɥele mĭ o ѳa nlъti.

Astѳ-felѳ linisѵitѳ, Chicot îшĭ înkise ѳша ші

lъ̆ keia; dъu̯ aveasta fiindъ̆-kъ̆ eшia ka sъ̆ ajъ̆ngъ̆ la ɣermъ̆lъ̆ rîъ̆lъ̆ï:

— E! e! zise elъ̆, astъ̆ Nikolae Poulain arъ̆ nъ̆tea foarte bine sъ̆ вiïъ̆ aiчï, ші sъ̆ i se narъ̆ linsa mea kъ̆ è de ureuъ̆sъ̆, ші... Аша! dar azï îmï вinъ̆ totъ̆ ideie de euъ̆re. Ne drъ̆mъ̆, ne drъ̆mъ̆!

Ne kъ̆ndъ̆ Chicot înkidea noarta din stradъ̆, nъ̆ kъ̆ maï nъ̆ɣinъ̆ grije urekъ̆m înkisese ъ̆ша kamereï sale, zъ̆ri la fereastra sa ne serвitorъ̆lъ̆ dameï nekъ̆noskъ̆te kare lъ̆a aerъ̆, sueгъndъ̆ negreшitъ̆ kъ̆, въzъtъ̆ de dimineaɣъ̆, nъ̆ ва fi niчï de kъ̆m zъ̆ritъ̆.

Astъ̆ omъ̆, urekъ̆m amъ̆ zisъ̆, era kъ̆ totъ̆lъ̆ desfigъ̆ratъ̆ de o ranъ̆ nriimitъ̆ la tîmpla stъngъ̆ ші kare se întindea ne o narte a obrazъ̆lъ̆ï. Ne lîngъ̆ astea o suгъnчeanъ̆ skimbatъ̆ din lokъ̆lъ̆ eï de fъ̆ria loвitъ̆reï, askъ̆ndea màï kъ̆ totъ̆lъ̆ okiъ̆lъ̆ stъngъ̆, înfъ̆ndatъ̆ în orbita sa.

Lъ̆krъ̆ kъ̆riosъ̆! kъ̆ astъ̆ frъ̆nte nleшъ̆въ̆ ші barba sa kъ̆rъ̆ntъ̆, aвea kъ̆ztъ̆tъ̆ra вiъ̆, ші ka ъ̆nъ̆ felъ̆ de tinereɣe ne obrazъ̆lъ̆ kare fъ̆sese krъ̆ɣatъ̆.

Kъ̆ndъ̆ въzъ̆ ne Robert Briquet kъ̆ treчe uragъ̆lъ̆ ъ̆шeï, îmï nъ̆se glъ̆ga ne kanъ̆.

Elъ̆ fъ̆kъ̆ o mimkare ka sъ̆ intre în kasъ̆, dar Chicot i fъ̆kъ̆ ъ̆nъ̆ semnъ̆ ka sъ̆ шeazъ̆ în lokъ̆.

— Beчine! i strigъ̆ Chicot, sgomotъ̆lъ̆ de erï m'a desgъ̆statъ̆ de kasa mea; mъ̆ dъ̆kъ̆ nentrъ̆ вr'o kъte-ва sentъmъne la moшia mea; fi-вeï atъtъ̆ de bъ̆nъ̆ ka din kъndъ̆ în kъndъ̆ sъ̆ arъ̆nчï o kъ̆ztъtъ̆rъ̆ de okiъ̆ în nartea asta?

— Da, domnъle, resnъnse nekъnoskътълъ, foarte bъkъros.

— Ili de beĭ bedea чева ŋiolarĭ...

— Am o nъшkъ bъnъ, domnъle, fiĭ ne наче.

— Îŋĭ mъlŋъmeskъ. Ŋĭ amĭ maĭ чere înkъnъ serbiŋiъ, вечine.

— Borbesче, te askъltъ.

Chicot se nъrъ kъ mъsoarъ kъ okiъlъ distanŋa kare îlъ desnъrŋia de întreborbitorъlъ seъ.

— Nъ este bine sъ ŋĭ strigъ ama de deнarte, skъmne вечine, zise elъ.

— Atъnчĭ biъ lîngъ domnia ta, resnъnse nekъnoskътълъ.

Într'adevъrъ, Chicot îlъ въzъ nerindъ, mi fiindъkъ în timnъlъ asteĭ disnariŋiъnĭ se anroniase de kasъ, aъzi nasъlъ seъ anroniъndъ-se, dъn' aчeasta, noarta se deskise, mi se aflarъ faŋъ în faŋъ.

Astъ datъ serbitorъlъ îmĭ akoнerise kъ totъlъ faŋa în glъga sa.

— Este foarte frigъ, akъm de dimineaŋъ, zise elъ ka sъ askъnzъ saъ sъ dreagъ astъ misterioasъ fereal'ъ.

— O iarnъ рече, вечine, adъъŋi Chicot. nrefъkîndъ-se kъ nъ se ъitъ la întreborbitorъlъ seъ, ka sъ'lъ fakъ sъ aibъ maĭ nъŋinъ sfialъ.

— Te askъltъ, domnъle.

— Eatъ, adъъŋi Chicot, nlekъ.

— Mĭ aĭ fъkъtъ onoarea sъ mĭ o snъĭ.

— Îmĭ adъkъ foarte bine a minte, dar nlekъndъ Iasъ banĭ a kasъ.

— Aцuţă maĭ reă, domnъle, aцuţă maĭ reă, iea-'ĭ.

— Nъ, omъlă este maĭ greă ші maĭ пъцină oţърîţă къndă каѕţъ sъ ші skane пъnga d'o datъ къ вiaца. Lasă dar aiчĭ baní, bine askъnшĭ къ toate astea, aша de bine askъnшĭ, în кuţă n'am sъ mъ temă dekuţă de вr'o rea întîmnlare de fokă nъmaĭ. Daka asta mi s'ară întîmnla, bine-вoesче, domnia ta, kare mĭ estĭ вечină, a nриbegia arderea a oare-kare grindъ groasъ ală къriїa къnъţîiă se вede kolo, la dreanta, skobiţă în formъ dn sgiabă, nриbegiazъ, zikă, ші каѕţъ în чenъше.

— Într'adeвърă, domnъle, zise nekъnoskъţulă къ o nemulцumire înвederatъ, mъ nъĭ într'o nosiцiune kritikъ. Astъ konfidinцъ aĭ fi fъkъt'o maĭ bine ънъĭ amikă dekuţă ънъĭ omă ne kare nъ'lă къnosчĭ, ne kare nъ'lă noцĭ къnoaсче.

Ne kъndă zivea aste къвinte, okiulă seă strelъvitoră întreba blъnda strъmbъţъръ a lъĭ Chicot.

— Adeвърaţă, resnънse avesta, nъ te къnoskă; dar mъ înkreză foarte multă în fisionomie, ші въză kъ fisionomia domnieĭ tale este d'ънă omă onestă.

— Къ toate astea вezĭ, domnъle, къ че resnънdere mъ înkarчĭ. Nъ se noate oare ka toatъ astъ mъsikъ sъ sънere ne stънînъ-mea nrekъm в'a sънърaţă kiară ne domnia вoastrъ, ші aţънчĭ sъ ne mъţъmă?

— Eĭ bine, resnънse Chicot, aţънчĭ nъ maĭ è borbъ, ші nъ mъ boiă maĭ lega de domnia ta вечine.

— Înцĭ mulцumeskă de înkrederea че arъцĭ ънъĭ bieţă nekъnoskuţă, zise serвitorulă înklinъndъ-se; mъ boiă sili sъ mъ arъţă demnă de dînsa.

Ші saluţъndă ne Chicot, se întoarse a kasъ.

Chicot îlĭ salьtѣ kъ afekцiьne; anoĭ въzîndĭ ъша înkisъ:

— Sermane jьne! mъrmъrѣ elĭ, eatъ nentrъ astъ datъ o adeвъratъ fantasmъ; ші kъ toate astea 'lĭ am въzьtĭ аша de вeselĭ, аша de вiĭ, аша de frъmosĭ!

XIX.

Prioratulu Iacobiniloru.

Prioratulŭ ne kare reŋele îlŭ dъrъise lъĭ Gorenflot, ka sъ resulъteaskъ kredinʏioasele sale serʙiŋie ші маĭ вîrtosŭ strelъʏita sa elokъinŋъ, era ашezatŭ mâĭ la doъъ bъtъĭ de nъшkъ de nartea чea altъ a norŋiĭ Sant-Anton.

Kartierъlŭ de la noarta Sant-Anton era n'atъnʏĭ foarte mъltŭ desitŭ de nobilĭ, kъʏĭ reŋele вisita adesea kastelъlŭ de Vincennes, чe se nъmia înkъ l'aчea enokъ nъdъrea de Vincennes.

Iʏĭ ші kolo ne drъmъlŭ tъrnъlъĭ, nisчe kase miʏĭ ale siniorilorŭ чelorŭ marĭ, kъ nisчe grъdine înkъntъtoare ші mъreŋe, era ka ънŭ апапаŋiŭ alŭ kastelъlъĭ, ші se da foarte dese întîlnirĭ akolo, kъʏĭ, kъ toatъ mania чe aвea atъnʏĭ чelŭ маĭ mikŭ bъrgesŭ d'a

se oкʁna de afaчerile statʁlʁï, вomъ kʁteza sъ zicemъ kъ nolitika era kʁ îngrijire lъsatъ la o narte.

Resʁlta din aste dʁчerï mi înkoarчerï ale kʁrцii, kъ drʁmʁlъ, nъzindъ orï че mъsʁrъ, aвea atʁnчï imnortanцa че aъ kъnъtat'o astъzï kъmniele Eliseie.

Se noate ʁni чine-ва sъ zikъ kъ era o frʁmoasъ nosiцiʁne nentrʁ nrioratъ kare se înъlцa kʁ mъndriъ la dreanta drʁmʁlʁï de Vincennes.

Astъ nrioratъ se komnʁnea din kъte natrʁ latʁrï de zidirï, înkizîndъ o nemъrцinitъ kʁrte nlantatъ kʁ arbʁrï, kʁ o grъdinъ de вerdeцʁrï amezatъ din derъtʁlъ zidirilorъ, mi kʁ o mʁlцime de denendinцe karï da astʁï nrioratъ întinderea ʁnʁï satъ.

Doʁъ sʁte de reliцioмï Iakobinï oкʁna dormitoriele amezate în fʁndʁlъ kʁrцii, în naralelъ kʁ drʁmʁlъ.

În faцъ, natrʁ ferestre frʁmoase, nʁmaï kʁ ʁnъ balkonъ de ferъ întinzîndʁ-se d'a lʁngʁlъ astorъ natrʁ ferestre, da anartamentelorъ nrioratʁlʁï aerʁlъ, lʁmina mi вiaцa.

Asemenea ʁnʁï oramъ че 'lъ nresʁnʁne чine-ва kъ noate fi înkonjʁratъ, nrioratʁlъ alla în sine toate mizloaчele sale ne teritoriele tribʁtare din haronne, din Montreuil mi din Saint-Mandé. Пъmʁnile sale îngrъma o tʁrmъ totъ d'aʁna komnlektъ de чinчï-zecï de boï, mi de noʁъ-zecï mi noʁъ de berbecï; ordinile reliцioase, saъ dʁnъ вr'o tradiцiʁne, saъ dʁnъ вr'o lege skrisъ, nʁ nʁtea sъ aibъ nimikъ kъte o sʁtъ.

Ъnъ nalatъ nartikʁlarъ adъnostia înkъ noʁъ-zecï mi noʁъ de norчï, de o snecïъ nartikʁlarъ, ne karï îi

kreşvea kъ amorъ, ші маї alesъ kъ amorъ прогніъ, ънъ мъчelarъ alesъ kiarъ de domnълъ Modestъ.

Пentrъ astъ aleцere onorabilъ, мъчelarълъ era îndatoratъ kъ кърnaцї gъstoшї, kъ ърekї îmnlъte kъ tokъtъръ ші kъ kartaboшї kъ ъstърoiъ че le gъtia altъ datъ la osпelъria Kornълъ d'Abondanцъ. Don Modestъ, adъkîndъ-шї a minte de nisve прînzърї bъne че le fъkъse altъ datъ la domnълъ Bonhommet, refъia astъ-felъ datoriele fratelъї Gorenflot.

Nъ маї este trebъinцъ sъ borbimъ de masъ ші de чelarъ. Grъdina прioratълъї, esпъsъ la resъritъ ші la meazъ-zi, прodъvea nisve пersivї, zarzърї ші strъgърї fър'asemъnare; afarъ din astea, nisve dълveaцъ de aste frъkte, ші пaste zaxarate se fъvea de ънъ oarekare fratele Eъsebъ, aъtorълъ bestiteї stънvї de kofetърї пe kare Hôtel-de Ville din Пarisъ o oferise чelorъ doъ reцine, în timпълъ чelъї din ърmъ banketъ de чeremoniъ kare se fъkъse.

Kътъ desпre чelarъ, singъръ Gorenflot îlъ anгobisionase kъ binърї din Бърgonia, fiindъ-kъ авea astъ прreferinцъ înъskътъ la toцї adevърaцiї beцibї, karї zikъ în цenere kъ binълъ de Бърgonia este adevъratъ binъ.

În sînълъ astъї прioratъ, adevъratъ пaradisъ de leneшї ші de мънkъvіoшї, în astъ anartamentъ lъsosъ din плanълъ d'întîiъ, alъ kъръia balkonъ da în drъmълъ чelъ mare, вomъ reafla пe Gorenflot мъndritъ kъ o bъrbiъ маї mълtъ, ші kъ astъ-felъ de seriositate вenerabilъ пe kare înвъцълъ чelъ ne întrerъпtъ

alъ reпaвsвlвĭ ші alъ bвnвlвĭ traiъ îlъ dъ fisionomielorъ чelorъ maĭ вvlgare.

În вestĭmîntвlъ seъ чelъ albъ ka neaoa, kв gвlerвlъ seъ negrв kare i înkъlzesчe larꝯiĭ seĭ вmerĭ, Gorenflot nв maĭ are atъta libertate în mişkъrĭ пrekвm în вestĭmîntвlъ seъ чenвşiъ de simпlв kъlвgъrъ, dar are maĭ mвltъ maiestate.

Мъna sa grasъ ka вnъ kartanъ de berbeчe è rezimatъ пe вnъ in-quarto[1] пe kare îlъ askвnde kв totвlъ; пiчioarele sale чele groase sfъramъ вnъ felъ de înkъlzitoare, ші braꝯele sale nв maĭ aъ atъta lвnꝯime ka sъ fakъ o чingъtoare пe вintrele sale.

Шeante ore ші jвmъtate din zi sвnarъ. Пriorвlъ s'a skвlatъ чelъ din вrmъ, folosindв-se de regвla kare dъ drentъ kaпвlвĭ sъ doarmъ o orъ maĭ mвltъ de kъtъ чeĭ alꝯĭ kъlвgъrĭ; dar îшĭ вrmeazъ noantea în linisчe într'вnъ mare fotoliъ kв пerine la kaпъ, ші moale ka пвfвlъ.

Mobilarea kaseĭ вnde dormiteazъ demnвlъ abate este maĭ mвltъ lвmeaskъ de kъtъ reliꝯioasъ; o masъ kв пiчioarele întoarse ші akoпeritъ kв вnъ tanetъ mъndrв, nisчe tabloвrĭ de reliꝯiвne galantъ, krioasъ amestekъtвrъ de amorъ ші de devoꝯiвne, чe nвmaĭ în aчea epokъ o abea artea; nisчe base пreꝯioase de biserikъ saъ de masъ пe poliꝯe; la ferestre, nisчe marĭ пerdeie de stofъ beпeꝯianъ, maĭ strelвчite, kв toatъ bekimea lorъ, de kъtъ чele maĭ skвmпe stofe noвe; eatъ amъnвntвlъ abвꝯielorъ alъ kъrora пose-

[1] Karte alъ kъrвia formatъ este în natrв foĭ koala.

sorŭ deвenise don Modestŭ Gorenflot, ши aчeasta din graцia luĭ Dъmnezeŭ, a reцelъĭ, ши maĭ alesŭ a luĭ Chicot.

Ирin вrmare иriorвlŭ dormia ne fotoliвlŭ seŭ, ne kъndŭ ziвa вenia sъ i fakъ вisita din toate zilele, ши mîngîia kъ lвчirile sale arцintine trъsвrele ивrивrine[1] ши nakrate[2] ale feцeĭ adormitвlвĭ.

Вша kamereĭ se deskise înчetŭ, ши doĭ kъlвgъrĭ intrarъ fъrъ sъ destente ne abate.

Чelŭ d'întîiŭ era вnŭ omŭ de la treĭ zeчĭ nînъ la treĭ-zeчĭ ши чinчĭ de anĭ, makrв, galbenŭ ши foarte mвltŭ înkoвoiatŭ în вestimîntвlŭ seŭ de Iakobinŭ: цinea kanвlŭ în sвsŭ, kъвtъtвra sa arвnkatъ ka o sъцeatъ din okiĭ seĭ de шoimŭ, ordona kiarŭ nîn'a nъ вorbi, ши kъ toate astea astъ kъвtъtвrъ se îmblъnzia иrin klinea-la lвnцelorŭ sale иleone albe karĭ fъчea sъ ea-sъ afarъ, иlekъndŭ-se în josŭ, largвlŭ seŭ чerkŭ de rвцinъ de kare okiĭ seĭ era înkonjвraцĭ.

Dar kъndŭ din kontra strelвчia astъ kminъ neagrъ a okiвlвĭ, aste sиrъnчene dese ши astъ înka-drare roиkatъ a orbiteĭ, arŭ fi krezвtŭ чine-ва kъ è вnŭ fвlцerŭ kare ese din îndoitвrele a doĭ norĭ de aramъ.

Astŭ kъlвgъrŭ se nвmia fratele Boromeŭ, de treĭ seиtъmъne era ekonomвlŭ monastirii.

Чelŭ altŭ era вnŭ jвne de шeaиte sиre-zeчe nînъ la oиtŭ-sиre-zeчe anĭ, kъ okiĭ negri ши bĭĭ, k'вnŭ aerŭ kвtezъtorŭ, kъ b'ъrbia skoasъ afarъ, kъ talia mikъ

[1] Pъmene. [2] ka sidefвlŭ.

dar bine fъkвtъ, ши kare sвmeŋindв-шĭ mъnivele sale чele larŋĭ, lъsa sъ se вazъ kв вnв felв de mъndriъ doвъ braŋe nerвoase gata ne ŋestikвlatв.

— Шriorвlв doarme înkъ, frate Боromeв, zise чelв maĭ jвne din aчeştĭ doĭ kъlвgъrĭ чelвĭ altв; sъ'lв destentъmв?

— Nivĭ de kвm, frate Iakobe, resпвnse ekonomвlв.

— Într'adeвъrв, nъkatв kъ aвemв вnв пriorв kare doarme aша de mвltв, adъвŋi jвnele frate, ſiindвkъ amв ſi пвtвtв sъ înverkъmв armele akвm de dimineaŋъ. Aĭ въzвtв чe frвmoase nentare шi чe frвmoase arkebвse sвntв în пвmъrв?

— Tъчere, frate! sъ пв te aвzъ.

— Чe neferivire! adъвŋi mikвlв kъlвgъrв dъndв kв nivиorвlв o loвitвrъ kare fвse asвrzitъ de tanetвlв чelв grosв, чe neferivire! este o zi aша de frвmoasъ astъzĭ! kвrtea este aша de вskatъ! чe frвmosв eserviŋiв s'arв faчe, frate ekonoame!

— Katъ s' astentъmв, fътвlв meв, zise fratele Боromeв kв o nrefъkвtъ sвпвnere, desminŋitъ de fokвlв kъвtътвrelorв sale.

— Dar nentrв чe пв ordonĭ sъ se îmnarŋъ armele? adъвŋi Iakobв redikъndв'шĭ mъnivele rekъzвte.

— Eв, sъ ordonв?

— Da, domnia ta.

— Sчiĭ bine, frate, kъ eв пв ordonв, adъвŋi Боromeв kв dвrere; пв bezĭ ne stъпînвlв kolo?

— În astв fotoliв...adormitв kъndв toatъ lв-

mea este desteaptă, zise Iakobă k' ună tonă maĭ nă-ginăresпektăosă dekătă nerăbdătoră... stăpînălă?

Ші o kăstătăr de minănată înţeleţere se păr kă boesче să pătränză nînă în făndălă inimeĭ fratelăĭ Боromeă.

— Să i resпektămă rangălă ші somnălă, zise aчesta înaintăndă în mizlokălă kamereĭ, dar din neferiчire restărnă ună skăunelă ne narketă,

De ші tanetălă a amorţită sgomotălă skăunelălăĭ nrăkăm amorţise lobităra de niчioră a fratelăî Iakobă, dom Modestă, la astă sgomotă, făkă o săritără ші se destentă!

— Чine è akolo? strigă elă kă вочea treserindă a uneĭ sentinele adormite.

— Domnăle nrioră, zise fratele Боromeă, eartă-ne daka tărbărămă nioasa domnieĭ tale meditare; dar am benită să ţĭ nriimeskă ordinile.

— A! băpă zică, frate Боromeă, zise Gorenflot k'ună ămoră semnă din kapă.

— Апoĭ dăn' ună minătă de kăţetare, în timnălă kăriia era înbederată kă ші întinsese toate koardele adăчerii a minte:

— Че ordinĭ? întrebă elă klinindă din okĭ de treĭ natră orĭ.

— Пentră arme ші armărie.

— Пentră arme! nentră armărie? întrebă Gorenflot.

— Negreшită, Senioria Boastră a ordonată să adăkă nisче arme ші armărie.

— Kăĭ?

— Mie!

— Domnieĭ tale?... Am ordonatŭ sъ adъvĭ arme, eŭ?

— Fъrъ nivĭ o îndoialъ, domnъle nriorŭ, zise Boromeŭ k'o vove egalъ mi otъrîtъ.

— Eŭ! reneti dom Modestŭ în kъlmea mirъriĭ, eŭ! mi kъndŭ asta?

— Sъntŭ ontŭ zile.

— A! daka sъntŭ ontŭ zile... Dar ve sъ facemŭ kъ armele?

— Mĭ aĭ zisŭ, siniore, mi nĭ voiŭ reneti kiarŭ vorbele domnieĭ tale, mĭ aĭ zisŭ: Frate Boromeŭ, arŭ fi bine sъ aflъmŭ nisve arme ka sъ armъmŭ ne kъlъgъriĭ nostri mi ne fraṇiĭ nostri; eservinḭele ṇimnastive desvoaltъ nъterile kornъlъĭ, nrekъm nioasele îndemnъrĭ desvoaltъ n'ale sniritălъĭ.

— Am zisŭ eŭ asta? zise Gorenflot.

— Da, reverinte nriorŭ, mi eŭ, frate nedemnŭ mi askъltъtorŭ, m'am grъbitŭ a esekъta ordinile, mi am aflatŭ arme de resvelŭ.

— Kъriosŭ lъkrъ, mъrmъrĭ Gorenflot, mi nъ mĭ adъkŭ a minte de nimikŭ din toate astea.

— Aĭ maĭ zisŭ înkъ, reverinte nriorŭ, astŭ testŭ latinŭ. *Militat spiritu*, *militat gladio.*

— O! strigĭ dom Modestŭ deskizîndŭ neste mъsъrъ okiĭ, am adъvṇitŭ testălŭ?

— Îmĭ adъkŭ bine a minte, reverinte nriorŭ, resnъnse Boromeŭ nlekъndъ-mĭ kъ modestiъ nleonele.

— Dak' am zis'o, adъvṇi Gorenflot dъndŭ învetŭ din kanŭ de sъsŭ în josŭ, este kъ am avătŭ kъ-

вintele mele ka s'o zikъ, frate Боromeъ. Într'adeвъръ asta a fostъ totъ d'aвna пърerea mea, kъ korпвlъ trebвia deпrinsъ; ші kъndъ eram simпlъ kъlвgъръ, m'am lвntatъ kъ вorba ші kъ вabia. *Militat... spiritus...* Foarte bine, frate Боromeъ, asta era o însвflare a lвї Dвmnezeъ.

— Мъ dвkъ dar sъ пвiъ în lвkrare ordinile domnieї tale, reвerinte пriorъ, zise Боromeъ retrъgîndв-se kъ fratele Iakobъ, kare ne maї пвtîndъ de bвkвriъ, îlъ trъцea de поalele вestїmîntвlвї.

— Dвчeцi-въ, zise kъ maiestate Gorenflot.

— A! domnвle пriorъ, adъвцi fratele Боromeъ intrъndъ earъ dвпъ че emise, вitam...

— Че?

— În antikamerъ este вnъ amikъ alъ domnieї tale kare вoesче sъ въ вorbeaskъ.

— Kвm se nвmesче?

— Domnвlъ Robert Briquet.

— Domnвlъ Robert Briquet, adъвцi Gorenflot, nв mї este amikъ, чi o simпlъ kвnosчinцъ.

— Atвnчї reвerinцa вoastrъ nв'lъ ва пriimi?

— Ba da, ba da, zise a lene Gorenflot, astъ omъ mъ desfъteazъ; zi sъ вїїъ.

Fratele Боromeъ salвtъ a doвa oarъ ші eші. Kътъ desпre fratele Iakobъ, fъkвse пвmaї o sъritвrъ din anartamentвlъ пriorвlвї, pînъ în kamera вnde era deпвse armele.

Dвпъ чinчї minвte, вna se deskise, Chicot se arъtъ.

XX.

Quei doi amici.

Dom Modestă nu părăsi nică de kum nosiniș-nea vea ku ferivire înklinată în kare se afla.

Chicot trekù prin kameră ka să ajungă la dînsulă.

Priorulă însă bine-voi să pleve înveță kanulă ka să arate nouluĭ venită kă'lă vedea.

Chicot nu se părù nică de kum kă se miră de indiferința prioruluĭ, înainta înkă, anoĭ kăndă ajunse la o distanță măsurată ku resnektă, salută.

— Bună ziua, domnule priorŭ, zise elă.

— A! eată-te, zise Gorenflot, dună kum se vede înviezĭ?

— M'aĭ krezută mortă, domnule priorŭ?

— Dek! Nu te maĭ vedeaĭ.

— Aveam de lukru.

— A!

Chicot știa că Gorenflot nu vorbia multe în'a nu fi înțelzită ca dosă saă trei bătilie de viță vechiă de Burgonia. Pe lîng' aceștea, fiindă-că, după toată probabilitatea, Gorenflot nu mănkase înca fiindă de dimineață, lă vină fotoliă bună mi se așeză în colțălă căminălăi, întinzîndă-mi nișioarele pe grătară mi rezimîndă-se pe spatele celă molatikă ală fotoliălăi.

— Beĭ dejuna ca mine, domnule Briquet? întrebă dom Modestă.

— Poate, siniore prioră.

— Să nu ță parę reă, domnule Briquet, daka nu potă medea ca dumneata atătă de multă cătă ași boi.

— E! cine draka îță ziče să mezi ca mine, domnule prioră? bintre de cerboaikă! nu ță ceream nică să dejună, daka nu mi zicea domnia ta.

— Așa este, domnule Briquet, zise dom Modestă k'una neastîmpără ne kare 'lă justifika tonălă destălă de tare ală lăi Chicot; da negremită, ță am zisă, dar...

— Dar aĭ krezută că n'așĭ priimi?

— O! nu. Este oare obiceiălă meă de a fi nolitikă, sune, domnule Briquet?

— Se înbață cineba ca orĭ ce obiceiă brea să iea, căndă este una omă de superioritatea domnieĭ tale, domnule prioră, respunse Chicot k'una sărîsă kare era numaĭ ală lăi.

Dom Modestă se pită la Chicot klinindă din okĭ. I era ca neustință să giceaskă daka Chicot rîdea saă vorbia seriosă.

Chicot se skălă.

— Pentru ce te scoli, domnule Briquet? întrebă Gorenflot.

— Pentru că mă duc.

— Ši pentru ce te duci, fiindă-că aĭ zisă că o să dejunĭ cu mine?

— Maĭ întîiă, n'am zisă că voiă dejuna cu domnia ta.

— Eartă-mă, eă uĭ am zisă.

— Ši am resunsă noate: noate nu va să zică da.

— Te superi?

Chicot înveni să rîză.

— Eă, să mă supără, zise elă, ši pentru ce să mă supără? pentru că este nerușinată, ne învață ușată ši grosolană? O! skumpe domnule prioră, te conoscă prea de mult că să mă supără de greualele domnieĭ tale vele micĭ.

Gorenflot, trăsnită de astă insult naiv a oasupelui seă, remase cu gura căscată ši cu brațele întinse.

— Adio, domnule prioră; urmă Chikot.

— O! nu pleca.

— Călătoria mea nu poate întîrzia.

— Călătoresci?

— Am o misiune.

— Ši de la cine?

— De la regele.

Gorenflot era tonită de totă.

— O misiъne, zise elъ, o misiъne a reŋelъi! aша dar 'lъ aĭ reвъzвtъ?

— Fъrъ îndoialъ.

— Ши kвm te a nriimitъ?

— Kъ entвsiasmв; totъ mъ ŋine minte; de ши este reŋe.

— O misiъne a reŋelъĭ, îngъnĭ Gorenflot, ши eъ nerвшinatъ, eъ neînвъŋatъ, eъ grosolanъ...

Inima i se desîmfla astъ-felъ ka вnъ balonъ че шĭ nerde aervlъ nrin înŋenъtвrele de akъ.

— Adio, reneti Chicot.

Gorenflot se skvlĭ de ne fotoliъ, ши kъ mъna sa чea largъ, onri ne fвŋitivvlъ kare, trebъe s'o mъrtвrisimъ, se lъsĭ lesne sъ se nrinzъ.

— Sъ bedemъ, sъ ne esnlikъmъ, zise nriorvlъ.

— Desnre че? întrebĭ Chicot.

— Desnre sвsventibilitatea domnieĭ tale de astъzĭ.

— Eъ, sвnt astъzĭ ka totъ d'aвna.

— Nъ.

— Simnlъ oglindъ a oamenilorъ kъ karĭ m'aflъ.

— Nъ.

— Tъ rîzĭ, eъ rîzъ; te îmbвfnezĭ, eъ mъ strъmbъ.

— Nъ, nъ, nъ!

— Da, da, da!

— Eĭ bine, lasъ, mъrtвriseskъ kъ eram nreokвnatъ.

— Adebъratъ!

— Nъ вreĭ sъ fiĭ niчĭ de kвm îndвrъtorъ nentrв вnъ omъ aflatъ nrada чelorъ maĭ snъimîntъtoare lвkrърĭ?

Sънt în simţirĭ, Dъmnezeъlъ meъ! astъ nrioratъ nъ este ka unъ gъbernъ de nrobinţiь? kъnetь dar kь ordonъ la doъь sъte de oamenĭ, kь sънt ші ekonomъ, ші arxitektъ ші intendentъ; fьr' a sokoti fънkţiънile mele sniritъale.

— O! într'adebьrъ, este nrea mъltъ, nentr' unъ serbitorъ nedemnъ de Dъmnezeъ!

— O! eatь akъm kь rîzĭ de mine, zise Gorenflot; domnъle Briquet, nerdътaĭ oare karitatea krestinь?

— Че, o aвeam?

— Krezъ kь inвidia intrь în fanta domnieĭ tale: iea a minte, inвidia este unъ nькatъ kanitalъ.

— Inвidiь în fanta mea! ші не чine notъ inвidia eъ? te întrebъ.

— Xm! zičĭ: nrioръlъ dom Modestъ Gorenflot se ъrkь kъ înaintare, este не linia kare se sъie.

— Не kьndъ eъ, sънt не linia kare se koboarь, nъ è aша? resnънse Chicot kъ ironiь.

— Asta é greшeala nosiţiънiĭ чeleĭ false în kare te afli, domnъle Briquet.

— Domnъle nrioръ, adъţĭ a minte de testъlъ eвanţelieĭ.

— Kare testъ?

— Aчela kare se înalţь se вa koborî, ші aчela kare se koboarь se вa înьlţa.

— Ifъĭ! zise Gorenflot.

— Eatь, kь akъm se îndoesче de testъrile sьnte, eretikъlъ! strigь Chicot îmnreъньndъ-mĭ amîndoъь mьnile.

— Eretikŭ! reneti Gorenflot; xŭgenoцiĭ sŭntŭ eretiчĭ.

— Skismatikŭ atŭnчĭ!

— Sъ vedemŭ, че vreĭ sъ ziчĭ, domnŭle Briquet? într'adevъrŭ mъ amerjesчĭ.

— Nimikŭ altŭ, dekъtŭ kъ nlekŭ în kъlъtoriъ mi veniam sъ mĭ ieaŭ ziŭa bŭnъ. Aша dar, adio siniorŭ dom Modestŭ.

— Nŭ mъ veĭ пъгъsi astŭ-felŭ.

— Ба аша.

— Domnia ta?

— Da, eŭ.

— Ŭnŭ amikŭ?

— În mъrime nŭ maĭ avemŭ amiчĭ.

— Dŭmneata, Chicot?

— Nŭmaĭ sŭnt Chicot, mĭ aĭ imnŭtat'o adineaorĭ.

— Eŭ! kъndŭ asta?

— Kъndŭ aĭ vorbitŭ de falsa mea nosiцiŭne.

— Îmnŭtatŭ! a! че vorbe aĭ astъzĭ!

Ши пriorŭlŭ nlekъ grosŭlŭ seŭ kanŭ ale kъrŭia treĭ bъrbie se tŭrtirъ într'ŭna de gîtŭlŭ seŭ de taŭrŭ.

Chicot îlŭ observa kŭ koada okiŭlŭĭ; îlŭ vъzŭ пъlindŭ-se пŭцinŭ.

— Adio, ши fъгъ ŭгъ пentrŭ adevъrŭrile че цi le am vorbitŭ.

Ши fъkŭ o mишkare ka sъ easъ.

— Snŭne-mĭ totŭ че veĭ voi, domnŭle Chicot, zise dom Modestŭ; dar nŭ maĭ avea astŭ-felŭ de пriviriĭ пentrŭ mine!

— A! a! este kam tъrziŭ.

— Niчĭ o datъ nrea tъrzиș! e! askиltъ, nи nleakъ чinева fъr' a mъnka, чe drakи! asta nи è sъnъtosș, mĭ aĭ zis'o de doиъ zeчĭ de orĭ kiarș domnia ta! eĭ bine! sъ dejиnъmș.

Chicot era otъrîtș a шĭ relиa toate авantaḑele de o datъ.

— Nre leḑea mea, nи! zise elș, nи se mъnъnkъ bine aiчĭ.

Gorenflot sиferise kи kиraḑiș чele alte atinḑerĭ, sиb asta însъ kъzи.

— Nи se mъnъnkъ bine aiчĭ? îngъnĕ elș nerdиtș.

— Aша mĭ este nъrerea, zise Chicot.

— Aĭ aвиtș sъ te nlъnḑĭ de nrъnziș nostrи чelș din иrmъ?

— Шi akиm îmĭ вine ne gîtș иrîtиlș mirosș; nfиĭ!

— Aĭ fъkиtș nfиĭ! strigĕ Gorenflot redikъndș mъnile la чerș.

— Da, zise kи otъrîre Chicot, mĭ a вenitș ne gîtș!

— Dar nentrи чe? вorbesчe.

— Kostiḑele de norkș era foarte mиltș arse.

— O!

— Ѳrekile îmnlиte nи trosnia în dinḑĭ.

— O!

— Kanonиlș kи orezș mirosia a aпъ.

— Drente чerиle!

— Sиna nи era kиrъḑitъ de suиmъ.

— Miserikordiъ!

— Se вedea пe zeamъ o вnlвrъ kare înoatъ înkъ în stomakвlъ meъ.

— Chicot! Chicot! sвsпinъ dom Modestъ, kв aчelaшї tonъ kв kare чesare mвrindъ zise asasinвlвї seъ: Бrвtвs! Бrвtвs!

— Шi în чele din вrmъ, n'aї timпъ sъ шezї kв mine.

— Eъ?

— Mї aї zisъ kъ aвeaї de lвkrв: mї aї zis'o, da, saъ пв? atъta îцї maї linsesчe sъ te faчї mi minчinosъ.

— Eї bine! astъ delвkrв se пoate lъsa пentrв altъ datъ. Este o пersoanъ kare are sъ mї вorbeaskъ, eatъ totъ.

— Пriimesчe-o dar.

— Nв! пв! skвmпe domnвle Chicot! de шi mї a trimisъ o sвtъ de bвtilie de вinъ de Siчilia.

— O sвtъ de bвtilie de вinъ de Siчilia?

— N'o boiъ пriimi, de шi este de krezвtъ kъ è o damъ mare; n'o boiъ пriimi; пвmaї пe domnia ta boiъ sъ te пriimeskъ, iвbite domnвle Chicot. Ea вoia sъ se fakъ пenitinta mea, astъ mare damъ kare trimite kв sвtele bвtiliele de вinъ de Siчilia; eї bine, daka пretinzї, i boiъ refвsa konsiliele mele sпiritвale, boiъ zіче sъ iea altъ konfesorъ.

— Шi beї faчe toate astea?

— Ka sъ dejвnъ kв domnia, ta iвbite domnвle Chicot! ka sъ mї îndreптezъ greшelele kътre domnia ta.

— Greшelele domnieĭ tale пroвinъ dintr'o mъndriъ пrea feroasъ, dom Modestъ.

— Mъ boiъ вmili, amiче.

— Din neгвшinata lene.

— Chicot! Chicot! de mъne, mъ kinвieskъ fъkîndъ eserчiцiвlъ în toate zilele kъlвgъrilorъ meĭ.

— Eserчiцiвlъ kъlвgъrilorъ! zise Chicot deskizîndъ okiĭ; шi kare eserчiцiъ, alъ fвrkвliцeĭ?

— Nв, alъ armelorъ.

— Eserчiцiвlъ armelorъ?

— Da, шi kв toate astea este ostenitorъ lвkrв a komanda чinева.

— Dвmneata, sъ komanzĭ eserчiцiвlъ Iakobinilorъ?

— Îlъ boiъ komanda чelъ пвцinъ.

— De mъne?

— De astъzĭ, daka o пretinzĭ.

— Шi чine цĭ a datъ astъ ideiъ sъ faчĭ eserчiцiъ kъlвgъrilorъ?

— Eъ, dвпъ kвm se вede, zise Gorenflot.

— Domnia ta? kв neпвtinцъ!

— Ба da, am datъ ordinвlъ fratelвĭ Боromeъ.

— Чine maĭ este aчestъ frate Боromeъ?

— A! adeвъratъ, nв 'lъ kвnoscĭ.

— Чe este elъ?

— Ekonomъ.

— Чe felъ, aĭ вnъ ekonomъ пe kare nв'lъ kвnoskъ, пъkъtosвle?

— Este aiчї de la чea din ѕrmъ вisitъ чe mї aї fъkѕtъ.

— Шi de ѕnde цї вine aѕtъ ekonomъ?

— Domnѕlъ kardinalѕlъ de Guise mi la rekomandatъ.

— În nersoanъ?

— Прin skrisoare, iѕbite domnѕle Chicot, прin skrisoare.

— N'o fi aчea figѕrъ de erete пe kare am въzѕt'o josъ?

— Kiarъ dînsѕlъ.

— Kare m'a anѕnцatъ?

— Da.

— O! o! zise fъrъ вoiъ Chicot; шi чe kalitate are, astъ ekonomъ aша de mѕltъ пroteцiatъ de domnѕlъ kardinalѕlъ de Guise?

— Sokotesчe ka Пitagora.

— Шi kѕ dînsѕlъ aї пѕsъ la kale astъ eserчiцiъ kѕ armele?

— Da, amikѕlъ meъ.

— Ba sъ zikъ, elъ цї a пroпѕsъ sъ цї armezї kъlѕgъriї, пѕ è aша?

— Nѕ, iѕbite domnѕle Chicot, ideia este a mea, întreagъ a mea.

— Шi пentrѕ kare skoпъ?

— Kѕ skoпъ de a 'i înarma.

— Lasъ mъndria la o пarte, пъkъtosъ înkrѕzitъ, mъndria este ѕnъ пъkatъ de moarte; пѕ цї a вenitъ domnieї tale astъ ideiъ.

— Mie saъ lѕї, пѕ maї sчiъ вine daka ideia

mĭ a venitŭ mie saŭ lŭĭ. Nu, nu, fĭrĭ îndoialĭ, este a mea; mi se pare înkĭ kĭ ku împrejurarea asta am pronunţatŭ unŭ kuvîntŭ latinŭ foarte înţelentŭ şi foarte strelucitŭ.

Chicot se apropiĭ de Gorenflot.

— Unŭ kuvîntŭ latinŭ, domnia ta, skumpulŭ meŭ priorŭ! zise Chicot, şi ţĭ aducĭ a minte astŭ kuvîntŭ latinŭ?

— *Militat spiritu...*

— *Militat spiritu, militat gladio.*

— Aşa este, aşa este! strigĭ dom Modestŭ ku entusiasmu.

— Lasĭ, lasĭ, zise Chicot, nu se poate skusa ţinera ku maĭ bunĭ graţiĭ de kĭtŭ domnia ta, dom Modestŭ; te ertŭ.

— O! zise Gorenflot ku întinerire.

— Estĭ totŭ amikulŭ meŭ, adevĭratulŭ meŭ amikŭ. Gorenflot îşĭ sterse o lakremĭ.

— Dar sĭ dejunĭmŭ, şi voiŭ fi îndulţintŭ pentru dejunŭ.

— Askultĭ, zise Gorenflot ku entusiasmu, voiŭ ziţe fratelui bukĭtarŭ kĭ, daka masa nu va fi minunatĭ, o sĭ 'lŭ puiŭ în înkisoare.

— Zi-ĭ, zi-ĭ resunse Chicot, estĭ stĭpînŭ, skumpulŭ meŭ priorŭ.

— Şi vomŭ deskide kĭte-va butilie d'ale penitinteĭ.

— Te voiŭ ajuta din toate puterile mele, amiţe.

— Sĭ te sĭrutŭ, Chicot!

— Nu mĭ pĭbuşi, şi sĭ borbimŭ.

XXI.

Oaspeţii.

Gorenflot nъ întъrzieţ sъ 'şĭ dea ordinile. Daka demnъlъ nriorъ era ne linia kare se înълga, nrekъm zivea, asta nrivia maĭ alesъ amъnъntele ънъĭ ospъgъ şi nrogresele svііngeĭ kъlinare.[1]

Dom Modestъ ordonţ sъ vііъ fratele Exsebъ, kare se înfъgişţ, nъ dinaintea kъnetenieĭ sale, vi dinaintea jъdelъĭ seъ. Dъnъ modъlъ kъ kare fъsese kivъmatъ îngelesese kъ se netrevea vева estraordinarъ în nrivinga sa la venerabilъlъ nriorъ.

— Exsebe, zise Gorenflot kъ o воче asnrъ, askъltъ ve ва zive domnъlъ Robert Briquet, amikъlъ meъ. Te lenevesvĭ, dъnъ kъm se vede. Am aъzitъ vorbindъ de nisve gremelĭ grave în vea din ъrmъ sъnъ,

[1] Exkъtъresvĭ.

mi de o fatalъ neîngrijire nentrъ skîrgiirea ъrekilorъ tale. Iea a minte, frate Eъsebe, iea a minte, ъnъ singъrъ nasъ fъkъtъ ne kalea чea rea tîrasчe totъ kornъlъ.

Kъlъgъrъlъ avi romi avi nъli, mi îngъnъ o skъsъ kare nъ fъ nivĭ de kъm nriimitъ.

— Destъlъ, zise Gorenflot.

Fratele Eъsebъ tъkъ.

— Че aĭ astъzĭ de dejъnatъ? întrebъ benerabilъlъ nriorъ.

— Boiъ abea nisчe oъ amestekate kъ kreste de kokomъ.

— Dъnъ asta.

— Nisчe чъnervĭ îmnlste.

— Ne ъrmъ?

— Ravĭ kъ binъ de Madera.

— Sekъtъre toate astea, sekъtъre, altъ чева kare sъ giĭъ la stomakъ, sъ bedemъ, maĭ snъne.

— Boiъ abea afarъ din avestea o mъnkъ kъ fistikъrĭ.

— Nfъĭ! zise Chicot.

— Sъ mъ ertagĭ, zise kъ sfialъ Eъsebъ; este feartъ în binъ de Xérès. Am îmnъnat'o kъ bakъ înfrъgezitъ în marinadъ de ъndelemnъ din Aix, чeia чe fave ka kъ grъsimea boъlъĭ sъ se mъnъnче makrъlъ de la mъnkъ mi kъ grъsimea mъnчeĭ makrъlъ boъlъĭ.

Gorenflot arъnkъ lъĭ Chicot o kъътътъrъ însogitъ de ъnъ gestъ de anrobare.

— Asta è bъnъ, nъ é aша, domnъle Robert, zise elъ?

Chicot fъkъ ъnъ gestъ de semi-satisfavere.

— Ши не вrmъ, întrebъ Gorenflot, че maĭ aĭ înkъ?

— Se noate gъti вnъ цinarъ nвmaĭ de kъtъ.

— Nв mĭ nlaче цinarвlъ, zise Chicot.

— Krezъ, domnвle Briquet, adъвцi fratele Eвsebъ înkвraцîndв-se kъte nвцinъ, krezъ kъ noцĭ gвsta цinariĭ meĭ fъrъ sъ цĭ narъ reъ.

— Че raritate aъ цinariĭ domnieĭ tale?

— Îĭ kreskъ k'вnъ kinъ deosebitъ.

— O! o!

— Da, adъвцi Gorenflot, mi se nare kъ Romaniĭ saъ Greчiĭ, nв sчiъ karĭ în fine, вnъ nonorъ din Italia, kresчea mвrenele ka fratele Eвsebъ. A чititъ asta într'вnъ aвtorъ bekiъ nвmitъ Suétone kare a skrisъ asвnra bвkъtъrieĭ.

— Че felъ! frate Eвsebe, strigъ Chicot, daĭ oameniĭ sъ mъnъnче цinarilorъ domnieĭ tale?

— Nв, domnвle, tokъ bвkъцele mъnвntaele ші fikaцiĭ naserilorъ ші bînatвlвĭ, maĭ nвiъ nвцinъ karne de norkъ, fakъ din toate astea вnъ felъ de tokътъrъ de kъrnatъ че o arвnkъ la цinariĭ meĭ, karĭ, în anъ dвlче, ші skimbatъ ne вnъ netrimъ sвbцire, se îngrašъ într'o lвnъ, ші îngrъшindв-se se lвnцeskъ foarte mвltъ. Aчela че 'lъ boiъ da astъzĭ domnвlвĭ nriorъ, snre esemnlв, atîrnъ nobъ libre.

— Atвnчĭ este вnъ шearne, zise Chicot.

— Îngiцia dintr'o îmbвkътъrъ вnъ nвiъ de шease zile.

— Ші kвm 'lъ aĭ gътitъ? întrebъ Chicot.

— Rasъ, nrъjitъ, mвiatъ în вntъ de sardele, tъ-

вълитъ în fъръmitвre de koaje, апоĭ пвsъ earъ пe grъtarъ, вr'o dovъ sekвnde; dвпъ kare воiъ авea onoarea sъ 'lъ adвkъ la masъ mвiatъ într'вnъ sosъ de ardeiъ ші de вstвroiъ.

— Dar sosвlъ?

— Da, sosвlъ kiarъ?

— Simпlв sosъ kв вndelemnъ d'Aix, bътвtъ kв lъmîĭъ ші kв mвштarъ.

— De minвne, zise Chicot.

Fratele Eвsebъ resвflъ.

— Akвm пe linsesче kвfetъriele, obserвъ kв jвdekatъ Gorenflot.

— Boiъ inвenta чева kare sъ пlakъ seniorвlвĭ пriorъ.

— Bine, mъ lasъ пe domпia ta, zise Gorenflot; aratъ-te demnъ de înkrederea mea.

Eвsebъ salвtъ.

— Пotъ dar sъ mъ retragъ? întrebъ elъ.

Пriorвlъ konsвltъ пe Chicot.

— Sъ se retragъ, zise Chicot.

— Retraце-te, ші trimite-mĭ ші fratele чelarъ.

Eвsebъ salвtъ ші eші.

Fratele чelarъ вeni dвпъ fratele Eвsebъ ші пriimi ordinile totъ aша пreчise ші sнвse kв d'amъпвntвlъ.

Dвпъ zeче minвte, dinaintea meseĭ akoпerite kв o пînzъ sвbцire, amîndoĭ oasпeцiĭ вîrîцĭ în fotoliele lorъ чele afвndate ші garnite kв пerine, se пвnea вnвlъ în kontra altвia, kв fвrkвliце ші kвцite în mъпĭ ka doĭ dвelistĭ.

Masa, îndestвlъ de mare пentrв ші ease пersoane,

era însъ ulinъ, atъtъ de multe bъtilie grъmъdise velarъlъ ku forme ui ku etikete diferite.

Eъsebъ, kredinvioasъ urogrameĭ, trimisese oaъle sale amestekate, ravii ui vъneruile karĭ urofъma aerъlъ k'unъ dulve abъrъ de vъneruĭ, de untъ uroasnъtъ ka krema, de vimbru ui de uinъ de Madera.

Chicot munka ka unъ omъ flъmundъ. Uriorulъ, din kontra, ka unъ omъ kare se feresve de sine, de bukъtarulъ seu ui de oasnetele seu.

Dar, dupъ kъte-va minute, Gorenflot munka ne kundъ Chicot observa.

Se învepu ku uinulъ de Rinu, apoĭ trekurъ la Burgonia din 1550; nъvъlirъ într'unъ ermitaĭiu a kъruia datъ nu o kunoscea; înverkarъ ne saint-perey; în fine trekurъ la uinulъ nenitinteĭ.

— Ve zivĭ? întrebъ Gorenflot dupъ ve gustase de br'o treĭ orĭ fъrъ sъ kuteze sъ ui dea nъrerea ne faĭъ.

— Faĭъ roiiъ înkisъ, dar ushorъ, zise Chicot, ui kum se numesve nenitinta domnieĭ tale?

— N'o kunoskъ.

— Dek! nu i svii numele?

— Nu, nre leĭea mea, vorbimъ nrin ambasadorĭ.

— Chicot fъku o nausъ în timpulъ kъriia înkise învetъ okii ka sъ guste o îngiĭiturъ de uinu ne kare o ĭinea în gura sa nîn' a n'o îngiĭi, dar adevъrulъ era ka sъ kuĭete.

— Aua dar, zise elu neste vinvĭ minute, am onoare a nrînzi k'unu ĭeneralu de armiĭ?

— O! Dъmnezeъlъ meŭ, da!

— Ce felъ! sъsnină zikîndъ asta?

— A! è nrea ostenitorъ lъkrъ.

— Negremitъ! dar este onorabilъ, dar este frъmosъ.

— De minъne! însъ nъmaĭ notъ aвea tъvere la masъ, ші чea altъ erĭ am fostъ silitъ sъ onreskъ вnъ felъ de bъkate de la чinъ.

— Sъ onresvĭ вnъ felъ de bъkate... ші nentrъ че?

— Пentrъ kъ maĭ mъlцĭ din soldaціі meĭ чеĭ maĭ bвnĭ, katъ s'o mъrtвriseskъ, aъ kвtezatъ sъ zikъ kъ nъ le è de ajвnsъ strвgвrĭ mвraцĭ de Бвrgornia че li se dъ вinerea.

— Kвm zivĭ! de neajвnsъ!... ші че kввîntъ aъ nentrъ astъ neajвnцere?

— Пretindea kъ totъ le maĭ era foame, ші reklama чева karne вskatъ, nrekвm raцъ selbatikъ, stakozъ saъ nesчele чelъ maĭ bвnъ. Înцeleцĭ че mъnkъчіошĭ?

— Dek! daka fakъ eserчiціъ nъ este de mirare sъ le fiъ foame, bieціі kъlвgъrĭ.

— Вnde arъ fi dar meritвlъ? zise fratele Modestъ, a mъnka bine ші a lвkra mвltъ, asta toatъ lъmea noate s'o fakъ. Че drakъ! trebъe sъ svimъ a oferi lвĭ Dвmnezeъ înfrъnъrile noastre, вrmъ a zive domnвlъ abate nъnîndъ în gвrъ o bъkatъ de mъnkъ ші de вakъ, într'o îmbъkъtвrъ resnektabilъ de galantinъ de kare fratele Eвsebъ nъ borbise, bъkata fiindъ nrea simnlъ, nъ ka sъ se mъnъnче, чі ka sъ figвreze ne kartъ.

— Бea, Modestъ, bea, zise Chicot, o sъ te înevĭ, skъmnъlъ meъ amikъ; te favĭ roшъ.

— De sъnъrare, resnъnse nriorъlъ golindъ-шĭ naxarъlъ ne jъmъtate nlinъ.

Chicot îlъ lъsъ, anoĭ dъnъ ve Gorenflot a nъsъ naxarъlъ ne masъ:

— Sъ вedemъ, zise Chicot, sъ finimъ istoria noastrъ; mъ interesъ foarte mъltъ, ne onoarea mea. Le aĭ skosъ ънъ felъ de bъkate nentrъ kъ zivea kъ nъ le era de ajъnsъ mъnkarea?

— Kiarъ aша.

— Aĭ jъdekatъ de minъne.

— Шi nedeansa a fъkътъ ънъ efektъ tare; am krezътъ kъ era sъ se revolte; okiĭ skînteia, dingiĭ klъngъnia.

— Le era foame, zise Chicot; la drakъ! asta se înveleve de sine.

— Le era foame, nъ è aша?

— Negrewitъ.

— Zivĭ? o krezĭ?

— Sънt sigъrъ.

— Eĭ bine! astъ searъ, am obserвatъ ънъ lъkrъ kъriosъ шi ne kare îlъ вoiъ rekomanda la analisea svinveĭ; am kiъmatъ dar ne fratele Боromeъ, însъrvinъndъ-'lъ kъ instrъkgiънile mele în nrivinga linseĭ astъĭ felъ de bъkate, la kare am adъъgitъ, въzîndъ rebeliънea, linsa de вinъ.

— În fine? întrebъ Chicot.

— În fine, la ъrmъ de totъ, am ordonatъ ънъ altъ eservigiъ; boindъ sъ trînteskъ idra revolteĭ: nsal-

mъrile zikъ avеasta, sviĭ; asteaпtъ dar: *Cabis poriabis diagonem*, e! asta n'o kъnosvĭ, Dъmnezeъle!

— *Proculcabis draconem*, zise Chicot tъrnъndъ binъ nriorъlъĭ.

— *Draconem*, aша este, bravo! anronositъ de dragonъ, mъnъnkъ dar astъ ŋinarъ, îŋĭ iea gъra, este de minъne!

— Îŋĭ mъlŋъmeskъ, nъmaĭ notъ resъfla; dar noвestesve, noвestesve.

— Ve?

— Întîmnlarea vea kъrioasъ.

— Kare? nъ maĭ mĭ o adъkъ a minte.

— Aveia kare boiaĭ s'o rekomanzĭ la înbъŋaŋĭ.

— A! da, svиъ, nrea bine.

— Askъltъ.

— Nreskriъ dar ъnъ eservиŋиъ nentrъ de searъ; astentam sъ bъzъ ne blestemaŋĭĭ meĭ ostenиŋĭ, jigъriŋĭ ши asъdaŋĭ, ши nregъtisem ъnъ kъbîntъ destъlъ de frъmosъ ne testъlъ avesta: *Avela kare mъnъnkъ nъnea mea.*

— Пъne ъskatъ, zise Chicot.

— Tokmaĭ, nъne ъskatъ, strigъ Gorenflot, lъŋindъ, nrintr'ъnъ rîsъ de vikloпъ, fъlvile sale vele ŋenene. Aшĭ fi skosъ vева din borba asta, ши maĭ dinainte rîsesem singъrъ, kъndъ mъ bъzъsem în mizlokъlъ kъrŋiĭ în faŋa ъneĭ trъne de boinivĭ însъfleŋiŋĭ, nervoшĭ, sъrindъ ka nisve lokъste, ши avеasta este ilъsiъnea asъnra kъriĭa boieskъ sъ konsъltъ ne înbъŋaŋĭ.

— Sъ bedemъ ilъsiъnea.

— Ши mirosindъ binъlъ de o legъ.

— Винълъ! Аша dar fratele Боromeъ te trъdase!

— O! sънt sigъръ de Боromeъ, strigъ Gorenflot, mi se sънъne orbesче: dak' ашї ziче fratelъї Боromeъ съ se пъіъ пе fokъ, arъ merце kiarъ akъm съ kaъte grътarълъ ші arъ anrinde sърчelele.

— Че ва съ zikъ a nъ fi чine-ва bънъ fisionomistъ, zise Chicot skъrпinъndъ-se la nasъ, mie, nъ mї faче nічї de kъm astъ efektъ.

— Se поate, dar eъ kънoskъ пе Боromeълъ meъ, вezї kъm te kънoskъ пе tine, skъmпълъ meъ Chicot, zise dom Modestъ kare deвenia fraцetъ deвenindъ beatъ.

— Ші zічї kъ mirosia a вінъ?

— Боromeъ?

— Nъ, kълъgъrії teї.

— Ka nisче bъцї, fър' a maї sънъne kъ era roшії ka nisче гачї; am obserвatъ пе Боromeъ.

— Бraво!

— A! kъчї eъ nъ dormъ.

— Ші че a resпънsъ elъ?

— Asteantъ, foarte kъ fineце:

— O krezъ.

— A resпънsъ kъ пofta чea mare пrodъче nisче efekte asemenea kъ ale mълцъmirії.

— O! o! zise Chicot; într'adeвъръ, foarte kъ fineце, пrekъm zічї, вintre de чerboaikъ! Este вnъ omъ пrea tare Боromeълъ teъ; nъ maї mъ mirъ daka nasълъ ші bъzele i sънтъ аша de sъbцirї; ші asta te a konвinsъ?

— Kъ totълъ, ші kiarъ tъ вeї fi konвinsъ; dar

sъ lъsъmъ, anronіъ-te nъuinъ de mine, fiindъ-kъ mĭ bine ameuealъ kъndъ mъ mişkъ.

Chicot se anronіъ. Gorenflot îşĭ fъkъ mъna sa чea largъ ka o nîlniъ ne kare o nъse la grekia lъĭ Chicot.

— Eĭ bine? întrebъ Chicot.

— Asteantъ dar, sъ uĭ snъiъ ne skъrtъ. Îuĭ adъчĭ a minte de timnъlъ kъndъ eram jъnĭ, Chicot?

— Îmĭ adъkъ a minte.

— De timnъlъ kъndъ ferbea sъnuele... kъndъ dorinuele neînfrъnate?..

— Пriorъle! пriorъle! zise onestъlъ Chicot.

— Боromeъ borbeşe, şi eъ zikъ kъ elъ are kъbîntъ; nofta чea mare nъ пrodъчea gne orĭ ilъsiъnile realitъuiĭ?

Chicot înчenъ sъ rîzъ aşa de tare în kъtъ masa, kъ toate bъtiliele, tremъra ka nardoseala gneĭ korъbiĭ.

— Bine, bine o sъ mъ daъ la skoala fratelelъĭ Боromeъ, şi dъnъ че mĭ ba nътrъnde bine kanъlъ kъ teoriele sale, îuĭ boiъ чere o grauiъ, benerabilъlъ meъ.

— Ui se ba akorda, Chicot, ka totъ че beĭ чere amikъlъĭ teъ. Akъm, snъne: kare este astъ grauiъ?

— Mъ beĭ însъrчina kъ ekonomatъlъ prioratъlъĭ nъmaĭ în timnъ de ontъ zile.

— Şi че beĭ faче în aste ontъ zile?

— Boiъ nътri ne fratele Боromeъ kъ teoriele sale; i boiъ da demънkare gnъ felъ de bъkate, şi gnъ naxarъ sekъ, zikîndъ-ĭ: Doresче din toatъ nътerea, din foamea ta şi din setea ta o kъrkъ kъ чъnerчĭ şi o bъtiliъ de Chambertin; feresче-te dar sъ nъ te îm-

beuĭ kъ astъ binъ, feresче-te sъ nъ цĭ biĭъ вr'o kolikъ din astъ kъrkъ, skъmnъle frate filosoafe.

— Aша dar, zise Gorenflot, tъ nъ krezĭ în noftъ, пъgъne?

— Bine! bine! krezъ în че krezъ; sъ nъ maĭ borbimъ însъ de teorie.

— Fiъ, zise Gorenflot, sъ învetъmъ, ші sъ borbimъ nъцinъ de realitate.

Ші Gorenflot îшĭ tъrnъ вnъ пахarъ plinъ.

— De avelъ timnъ ferivitъ de kare borbiaĭ maĭ adinea-orĭ, Chicot, de avele mъnkъrĭ la *Kornъlъ Abondanцeĭ!*

— Браво! kredeam kъ aĭ вitatъ toate astea, venerabile.

— Profane! toate astea dormъ sъb maiestatea nosiцiвniĭ mele: dar, la drakъ! sвnt totъ avela-шĭ.

Ші Gorenflot învenъ sъ kъnte kъntikъlъ seъ faboritъ, de ші Chicot i zivea sъ takъ.

Kъndъ asinъ-é desxъmatъ,
Ші kъndъ binъ -é destъnatъ,
Îшĭ joakъ вrekia-asinъlъ,
Din bътiliĭ ese binълъ;
Însъ niminea nъ noate,
Ka sъ fiъ maĭ tъrbatъ,
Ka kъlвgъrълъ lъsatъ
În denlinъ libertate.

— Чi ka tavĭ! neferivitъle! zise Chicot, daka

ва вені fratele Боготеѣ, arѣ krede kъ sѫntѣ ontѣ zile de kъndѣ nivĭ n'aĭ mъnkatѣ nivĭ n'aĭ beѫtѣ.

— Daka ва вені fratele Боготеѣ, arѣ kъnta kѫ noĭ.

— Nѫ krezѣ!

— Ші eѣ, îţĭ zikѣ...

— Sъ tavĭ ші sъ resпѫnzĭ la întrebъrile mele.

— Borbesve atѫnvĭ.

— Nѫ mъ laшĭ, beţiвѫle!

— O! eѣ, beţiвѣ!

— Sъ вedemѣ, din eserviţiѫlѣ armelorѣ resѫltъ kъ monastirea ta s'a skimbatѣ într'o adevъratъ kasarmъ.

— Da, amive, bine aĭ zisѣ, adevъratъ kasarmъ, kasarmъ adevъratъ; joia trekѫtъ, joĭ aвemѣ astъzĭ? da, joĭ; asteantъ dar, nѫ maĭ sъiѣ daka é joĭ.

— Joĭ saѣ вinerĭ, data nѫ fave nimikѣ.

— Aша este, adevъratѣ, eatъ totѣ, nѫ è aша? Eĭ bine! joĭ saѣ вinerĭ în koridorѣ, am aflatѣ-doĭ kъlѫgъriĭ karĭ se bъtea în sabiъ kѫ doĭ martorĭ ve se nregъtia sъ se batъ ші eĭ.

— Ші ve aĭ fъkѫtѣ?

— Am zisѣ sъ mĭ adѫkъ вnѣ bivišѣ ka sъ batѣ ne kъlѫgъriĭ karĭ aѣ fѫţitѣ; dar Боготеѣ...

— A! a! Боготеѣ, totѣ Боготеѣ!

— Totѣ elѣ.

— Dar Боготеѣ?...

— Боготеѣ 'i a nrinsѣ ші ţĭ 'i a bivišitѣ astѣ-felѣ înkъtѣ ші astъzĭ sѫntѣ în natѣ, neferiviţiĭ!

— Boiѣ sъ le въzѫ вmerĭi ka sъ nreţѫeskѣ nѫterea braţѫlѫĭ fratelѫĭ Боготеѣ, zise Chicot.

— Sъ ne strivĭ linisvea ka sъ vezĭ alцĭ vmerĭ de kъtъ vmerĭ de mieĭ, nivĭ o datъ! Мъпъпkъ din aveste naste de zarzъrĭ.

— Nъ, la drakъ! aшĭ mъri.

— Atъnvĭ, bea.

— Nъ notъ; am sъ îmblъ.

— Eĭ bine! tъ krezĭ sъ eъ n'am de îmblatъ? шi kъ toate astea beaъ.

— O! nentrъ domnia ta, este altъ чева; шi aноĭ ka sъ komanzĭ îцĭ trebъeskъ nlъmînĭ.

— Atъnvĭ vnъ пахarъ, nъmaĭ vnъ пахarъ de astъ likoare diцestivъ, alъ kъriia sekretъ îlъ svie nъmaĭ Eъsebъ.

— Мъ vneskъ.

— Este aша de enerцikъ, înkъtъ daka чinева arъ mъnka kъ lъkomiъ, neste doъ ore i arъ fi earъ foame.

— Че reцetъ nentrъ sъraчĭ! Sviĭ kъ daka eram reцe, aшĭ fi zisъ sъ taie kanъlъ lъĭ Eъsebъ? likoarea noate s'adъkъ foamete într'vnъ regatъ. O! o! че este asta?

— Se înчepe eserчiцiъlъ, zise Gorenflot

Într'adevъrъ, se aъzise din kъrte vnъ mare sgomotъ de вочĭ шi de ferъrie.

— Fъrъ kanъlъ? zise Chicot. O! o! eatъ nisve soldaцĭ karĭ mi se narъ kъ nъ svntъ bine disчinlinaцĭ.

— Nivĭ o datъ fъrъ mine! zise Gorenflot, ne lingъ asta, înцeleцĭ kъ nъ se noate? fiindъ-kъ eъ komandъ, fiindъ-kъ eъ svnt înвъцъtorъlъ; шi drentъ

dовadъ, eatъ kъ aвzъ̆ пe fratele Бoгomeъ̆ kare вine sъ mĭ чearъ ordinile.

Într'adeвъrъ̆, kiarъ̆ într'aчelъ̆ minвtъ̆, intra Бoromeъ̆, arвnkъndъ̆ lвĭ Chicot o kъвtъtвrъ пezimъ шi reпede ka sъ̧eata trъdъtoare a Пartвlвĭ.

— O! o! kв̧etĕ Chicot, n'aĭ aввtъ̆ пentrв чe sъ mĭ arвnчĭ astъ kъвtъtвrъ; te aĭ trъdatъ̆.

— Siniore пriorъ̆, zise Бoromeъ̆, estĭ asteптatъ̆ ka sъ înчeпemъ̆ вisita armelorъ̆ шi a пentarelorъ̆.

— A пentarelorъ̆! o! o! zise înчetъ̆ Chicot, вnъ̆ minвtъ̆, sчiъ̆, sчiъ̆!

Шi se skвlĕ kв grabъ.

— Beĭ asista la manoпerele mele, zise Goreпflot skвlъndв-se, ka o stanъ de marmвrъ kare s'arъ̆ пвne în пiчioare; braв̧вlъ̆ teъ̆, amiчe; beĭ вedea o frвmoasъ instrвkв̧iвne.

— Adeвъrвlъ̆ este kъ siniorвlъ̆ пriorъ̆ è вnъ̆ taktikъ̆ пrofвndъ̆, zise Бoromeъ̆ kътъndъ̆ sъ пътrвnzъ netвrbвrata fisionomiъ a lвĭ Chicot.

— Dom Modestъ̆ este вnъ̆ omъ̆ sвperiorъ̆ în toate, resпвnse Chicot înklinъndв-se.

Aпoĭ înчetъ̆ de totъ̆, în sine.

— O! o! mвrmвrĕ, sъ fimъ̆ kв lвare a minte, вltвrelvlъ̆ meъ̆, saъ̆ eatъ вnъ̆ шoimъ̆ kare в̧ĭ arъ̆ jвmвli пenele.

XXII.

Fratele Boromeu.

Dупъ че Chicot, sysпinîndу пе venerabilylу пriorу, sosi пrin skara чea mare în kyrtea пrioratylyї, пriвirea fyse în tokmaї k'a yneї întinse kasarme în aktiвitate mare.

Împъrпiпї în doyъ bande de kъte o sytъ de oameпї, kъlygъrїї kу xalebarda, kу lanчea saў kу karabina la niчiorу, astepta ka nisчe soldaпї arъtarea komandantylyї loru.

Màї la чinчї zeчї dintre чeї maї tarї ші чeї maї zeloшї, îшї akoпeriserъ kanylу kу koifyrї: o înчingъtoare le пinea legatъ de шoldу o sabiъ lyngъ, пу le linsia negreшitу de kъtу o пavъzъ de mъпъ ka sъ semene kу Medїї чeї вekї, saў nisчe okї întorшї, ka sъ semene kу Kinezїї чeї moderпї.

Alцĭ arъta kъ mъndriъ nisve nentare rotъnde ne karĭ le nlъvea sъ fakъ sgomotъ k'o mъnъшъ de ferъ.

Alцĭ, în fine, înkiшĭ în brъvile шi în konsarde, se denrindea sъ desboalte înkeetъrele lorъ vele fъгъ elastivitate nrin aste karanavĭ[1] narцiale.

Fratele Боготеъ lъъ o kaskъ din mъna вnъĭ novičiъ, шi шĭ o nъse ne kanъ kъ o mişkare aша de renede, aша de regъlatъ ka вnъ kavalerъ ḑermanъ saъ ka вnъ soldatъ de infanterivъ.

Ne kъndъ o lega de gîtъ, Chicot nъ nъtea sъ se onreaskъ d'a nrivi kaska; шi ne kъndъ nrivia, gъra i sъrîdea; în fine ne kъndъ sъrîdea, se înbîrtia ne lîngъ Боготеъ, ka kъm arъ fi boitъ sъ 'lъ admire ne toate feцele.

Fъkъ maĭ mъltъ, se anronivъ de ekonomъ шi nъse mъna ne вna din inegalitъцile kasveĭ.

— Aĭ вnъ koifъ mъreцъ, frate Боготеъ, i zise, de вnde 'lъ aĭ kъmnъratъ, skъmnъlъ meъ nriorъ?

Gorenflot nъ nъtъ resnънde, fiindъ-kъ într'astъ minътъ i nъnea вnъ nentarъ strelъvitorъ, kare de шi astъ-felъ de largъ înkъtъ nъtea sъ înkanъ Erkъlъ Farnesъ, strînцea kъ dъrere вndъlaцiънile lъъъriante ale kъrnii demnъlъĭ abate.

— Nъ strînцe aша, Dъmnezeъle! striga Gorenflot; nъ strînцe kъ astъ-felъ də nътere, mъ sъgrъmĭ, mi se ва tъia вочea, destъlъ! destъlъ!

— Mi se nare, kъ întrebaĭ ne venerabilъlъ nriorъ, zise Боготеъ, de вnde a kъmnъratъ kaska mea?

— Întrebam asta ne venerabilъlъ nriorъ, шi

[1] Цestъlъ ve akonere sninarea broasveĭ цestoase.

nu ne domnia ta, adăugi Chicot, fiindu-că krezu că într'astă monastire, ka ui în toate uele alte, nimiku nu se faue fără ordinulu superioriulu.

— Negreuitu, zise Gorenflot. Toate se faku aiui prin ordinulu meu, ue întrebi, skumpulu meu domnule Briquet?

— Întrebu ne fratele Boromeu daka sуie de unde bine astă kaskă.

— Făuea parte dintr'o grămadă de armărie ne karî venerabilulu prioru le a kumpăratu erî ka să înarmeze monastirea.

— Eu? zise Gorenflot.

— Sinioria Boastră a ordonatu, îui adăue a minte, să adăkă aiui mai multe kasue ui mai multe neutare, ui s'au esekutatu ordinile Senioriei Boastre.

— Adevăratu, adevăratu, zise Gorenflot.

— La drakă! zise Chicot, kaska mea dar era foarte kredinuioasă stăpînulu seu, înkătu după ue am kondus'o singură la osneluu de Guise, bine ka unu kăne nerdutu să mă afle la prioratulu Iakobinilorŭ.

— Într'astu minutu, la unu ţestu alu fratelui Boromeu, rîndurile s'au pusu în regulă ui tăuerea se stabili.

Chicot se aşezâ ne o bankă, ka să asiste ku komoditate la manoneră.

Gorenflot uezu în niuioare, nernendikularu ne doi stîlnî.

— Lăare a minte! zise înuetu de totu fratele Boromeu.

Dom Modestu trase o sabiă ţigantikă din teaka

de ferŭ, ши, înвîrtind'o în aerŭ, strigă k'o воче de stentorŭ:

— Lвare a minte!

— Reвerinца Boastrъ s'arŭ osteni поate ka sъ komande, zise atвnчĭ fratele Boromeŭ kв o dвlче пreвeninцъ. Reвerinца Boastrъ sвferia azĭ de dimineaцъ: daka вoiesче sъ шĭ пъstreze пreцioasa sъnъtate, вoiŭ komanda astъzĭ eŭ eserчiцiвlŭ.

— O вoieskŭ, zise dom Modestŭ; într'adeвърŭ sвferŭ, mъ nъbвшeskŭ; komandъ tв.

Boromeŭ se înklinĕ, ши, ka вnŭ omŭ obiчĭnвitŭ kв aste felвrĭ de anroбъrĭ, че ашezъ în kanвlŭ trвneĭ.

— Че serвitorŭ îndatoritorŭ! zise Chicot; este вnŭ mъrgъritarŭ strengarвlŭ avesta.

— Este înkъntъtorŭ! пв цĭ snвneam eŭ? resпвnse dom Modestŭ!

— Sвnt sigвrŭ kъ în toate zilele, îцĭ faче totŭ aша, zise Chicot.

— O! în toate zilele. Este sвпвsŭ ka вnŭ sklaвŭ; totŭ îlŭ mвstrв пentrв пreвeninцele sale. Ъmilinца пв este serвitвdine, adъцi în tъчere Gorenflot.

— Astŭ-felŭ înkъtŭ n'aĭ sъ faчĭ nimikŭ aiчĭ, ши поцĭ dormi linisчitŭ: fratele Boromeŭ вegiazъ пentrв tine.

— O Dвmnezeвlŭ meŭ, da.

— Eatъ че вoiam sъ sчiŭ, zise Chicot a kъrвia atenцiвne se aцintĕ пвmaĭ пe Boromeŭ.

Era minвnatŭ a вedea чinева пe ekonomвlŭ kъlвgъrilorŭ, asemenea вnвĭ kalŭ de resвelŭ kare шĭ în drenteazъ trвпвlŭ în xamвtвlŭ seŭ.

Okiълъ seъ lъцitъ asвîrlia flakъre, braцълъї seъ вigвrosъ fъvea kъ sabia nisve loвitвre aша de nriчenвte în kъtъ arъ fi zisъ чînesa kъ è вnъ maistrъ de arme fъkîndъ skrima dinaintea вnъї nelotonъ de soldaцї. De kъte orї fratele Боromeъ fъvea kъte o demвstrare, Gorenflot o renetia adъвцindъ.

— Боromeъ are kввîntъ; dar eъ вi l'am snвsъ kъ toate astea; adвveцi-въ a minte de leцiвnea mea de erї. Trevecї arma dintr'o mъnъ într' alta; цineцї lanvea, цineцї o dar: kъ ferълъ în drentълъ okiълъї, staцї drentъ, ne sъn-George! fiцї цenenї, la dreanta îmnrejвrъ nrekвm mi la stъnga îmnrejвrъ este totъ avela-mї lъkrъ, afarъ nвmaї kъ este kъ totълъ din kontra.

— La drakъ! zise Chicot, estї вnъ îndemъnatikъ demвstratorъ.

— Da, da, zise Gorenflot mîngîindъ-mї întreita bъrbiъ, kвnoskъ destълъ de bine manonera.

— Mi aї ne Боromeъ вnъ elevъ minвnatъ.

— M'a înцelesъ, zise Gorenflot; nъ se noate maї înцelegъtorъ.

Kъlвgъrїї esekвtarъ kвrsa militarъ, вnъ felъ de manonerъ foarte renвmitъ în avea epokъ, mimkъrile kъ arme, mimkъrile kъ sabia, mimkъrile kъ lanvea mi eserviciele kъ fokвrї.

Kъndъ ajвnse la astъ din вrmъ înverkare:

— O sъ вezї ne mikълъ meъ Iakobъ, zise nriorълъ lъї Chicot.

— Vine este mikълъ teъ Iakobъ?

— Вnъ bъiatъ nlъkвtъ ne kare am воitъ sъ 'lъ am ne lîngъ nersoana mea, nentrъ kъ are вnъ

esterîorŭ linŭ ши o мъпъ цеапъпъ, ши пе lîngъ astea è ши плinŭ de вioiчiвne.

— A! adeвъraтŭ! ши вnde este dar, astŭ bъiatŭ înkъntъtorŭ?

— Asteantъ, asteantъ, o sъ цi'lŭ arътŭ; kolo, вezî, kolo josŭ; kare are o mвskeтъ în мъпъ ши kare se пregътesче sъ tragъ чelŭ d'întîiŭ.

— Ши dъ bine kв пвшka?

— Adikъ la o sвtъ de пашî blestemaтвlŭ meŭ пв greшesче niчî o datъ.

— Eatъ вnŭ strengarŭ kare trebвe sъ serвeaskъ strашnikŭ litвrgia; dar asteantъ ши тв akвm.

— Че?

— Ба da, ba пв.

— Kвnosчî пе mikвlŭ meŭ Iakobŭ?

— Eŭ, niчî de kвm.

— Dar маî întîiŭ kredeaî kъ 'lŭ kвnosчî?

— Da, mi se пъrea kъ 'lŭ am въzвtŭ în oarekare biserikъ, într'o zi, saŭ маî bine noantea пе kъndŭ eram înkisŭ într'вnŭ konfesionalŭ[1], dar пв, тъ amъцeam, пв era elŭ.

Astъ datъ trebвe s'o мъrtвrisimŭ, borbele lвî Chicot пв se пrea вnia kв adeвъrвlŭ. Chicot era foarte bвnŭ fisionomistŭ ka sъ вite вr'o datъ astъ figвrъ dвпъ чe o въzвse вnde-ва.

Пe kъndŭ era, fъrъ sъ svîъ, obiektвlŭ atenцiвniî пriorвlвî ши alŭ amikвlвî seŭ, mikвlŭ Iakobŭ, пrekвm îlŭ пвmia Gorenflot, îmпlea într'adeвъrŭ o пвш-

[1] Skaвnвlŭ konfesorвlвî.

kъ grea, lъngъ ka dînъъlъ kiarъ, anoĭ dъnъ че o îmnlъ, se aшezъ kъ mъndriъ la o sътъ de naшĭ de ginтъ, ші akolo, nъnîndъ-шĭ niчiorъlъ drentъ înderъtъ, kъ o esaktitate kъ totъlъ militarъ, o nъse la okĭ.

Пъшka se deшertъ, ші glongъlъ lobi mizlokъlъ ginteĭ, kъ anlaxdele чele marĭ ale kъlъgъrilorъ.

— Ire leцea mea! bine a okitъ, zise Chicot, ші ne onoarea mea, eatъ ънъ bъiatъ frъmosъ.

— Îgĭ mъlgъmeskъ, domnъle, resnъnse lakobъ, alъ kъrъia obrazъ se rъmeni de o roшaгъ de nlъчere.

— Мъnъesчĭ armele kъ îndemъnare, konilъlъ meъ, adъъgi Chicot.

— Dar, domnъle, stъdiezъ, zise Iakobъ.

Ші zikîndъ aste kъвinte lъsъ nъшka netrebъinчioasъ, dъnъ че a arъtatъ nroba de îndemъnare, ші lъъ o lanче din mъnile вечinъlъĭ seъ, ші fъkъ nisче înвîrtitъre ne karĭ Chicot zise kъ era esekъtate fъrъ greшalъ.

Chicot îшĭ renoi komnlimentele.

— La sabiъ maĭ alesъ se deosebesче, zise dom Modestъ. Aчeia че kъnoskъ îlъ jъdekъ foarte înaintatъ; este adeвъratъ kъ вikleanъlъ are nisче nъlne de ferъ, nisче nъmnĭ de ferъ, ші se denrinde kъ sabia de dimineaца nînъ seara.

— A! sъ вedemъ asta, zise Chicot.

— Boiesчĭ sъ i înчegчĭ nътerea? zise Боromeъ.

— Aшĭ вoi sъ am nroba, resnъnse Chicot.

— A! ъrmъ ekonomъlъ, nimink aiчĭ, afarъ de mine, nъ este kanabilъ sъ se lъnte kъ dînъъlъ; aĭ чeва nътere, domnia ta?

— Eă sănt ună bietă bărgesă, zise Chicot dăndă din kapă; altă dată mănăiam sabia ka orĭ vine; dar akăm nivioarele-mĭ tremură, brangălă se mişkă mi kanălă meă nu mĭ maĭ adăve a minte.

— Dar kă toate astea totă faviĭ praktikă? zise Boromeă.

— Păginĭ, respănse Chicot arănkăndă lăĭ Gorenflot kare sărîdea o kătătură de okĭ kare skoase din băzele avestăia nămele de Nikolae Dabidă.

Dar Boromeă nu ăzu nivĭ de kăm sărîsălă, Boromeă n'auzi astă nime, mi kă ună sărîsă linisvită, ordonă să adăkă lănvile mi masvele de skrimă.

Iakobă sărindă de băkăriă sub esteriorălă seă reve mi nosomorîtă, îmĭ redikă besta pînă la genăkĭ mi nuse pantofălă ne nisinĭ kiămăndă la lăntă.

— Negremită, zise Chicot, fiindă-kă n'am fostă nivĭ kălugără nivĭ soldată, este br'o kătă-va timpă de kăndă n'am făkătă eservigiă kă armele, bine boiesve, te rogă, frate Boromeă, domnia ta kare estĭ nămaĭ măşkĭ mi bine, a fave lekgiănea fratelăĭ Iakobă. Te snesvĭ, skămpăle prioră? întrebă Chicot ne dom Modestă.

— O ordonă! deklamă priorălă, totă d'auna înkăntată d'a pronăngua astă kăbîntă.

Boromeă îmĭ skoase kaska, Chicot se grăbi să întinză amîndoză mănile, mi kaska, ve era denăsă în mănile lăĭ Chicot nermise din noă bekiălăĭ seă stănînă a i konstata identitatea; anoĭ, ne kăndă bărgesălă nostră se şita la dînsa, ekonomălă îmĭ redika besta la brăţă, mi se pregătia.

Togĭ kălugării însăfleţiţĭ de spiritălă de kornă,

fъkъrъ un ѵerkъ îmurejъrъlъ eleъъlъï ui alъ urofesorъlъï.

Gorenflot se ulekъ la urekia amikъlъï seъ.

— Nu è aua kъ uetreѵï maï bine astъ-felъ de kъtъ sъ kъnuï uesurele? zise elъ ku naiuitate.

— Totъ aua ziѵe ui kaualeria uuoarъ, resuunse Chicot ku aѵeia-uï naiuitate.

Amîndoï luntъtorii se uuserъ în uosiuiune deatakъ; Goromeъ, uskъuiuъ ui neruosъ, aѵea auantauiulъ talieï; ne lîngъ asta maï aѵea înkъ aulumbulъ ui esneriiuua.

Fokulъ se urka ku o iъ luminъ în okii luï Iakobъ, ui i însufleuia obrajii ku o roueauъ de ferbinuealъ.

Se uedea ku înѵetulъ kъzîndъ maska reliuioasъ a luï Goromeъ, kare, ku lanѵea în mъnъ, aurinsъ de fanta ѵe 'lъ tîra în astъ luntъ de îndemъnare, se transforma în omъ de arme, amesteka în fiъ-kare louitъrъ kъte unu kuuîntъ de îndemnu, kъte un konsiliu, kъte o mustrare; dar adesea uigoarea, iuueala, entusiasmulu luï Iakobъ triumfa neste kalitъuile maestrulu seu, ui fratele Goromeъ uriimia kъte o louitъrъ uun în nentu.

Chicot nu nerdea din okï astъ snektakulu, ui numъra louitъrele.

Dunъ ѵe fini asaltulu, sau maï bine dunъ ѵe luntъtorii fъkъrъ ѵea d'întîiu nausъ: — Iakobъ a atinsъ de uease orï, zise Chicot; fratete Goromeъ de nosъ: asta este foarte frumosu nentr'un skolaru, dar nu este niѵï de kum destulu nentru maestru.

Unu fuluerъ nesъzutu de niminï, fъrъ numaï de

Chicot, trekъ prin okiĭ lъĭ Boromeĕ, şi i deskoperi o altъ trъsъrъ de karakterъlĕ seĕ.

— Bъnĕ! kъuetъ Chicot, este mъndrъ.

— Domnъle, adъъuĭ Boromeĕ kъ o воче пе kare abia pъtъ sъ o fakъ dъlче, eserчiuiъlĕ armelorĕ este foarte greĕ pentrъ toatъ lъmea, şi maĭ bîrtosĕ pentrъ nisче kъlъgъrĭ ka noĭ.

— Orĭ şi kъm, zise Chicot, otъrîtĕ sъ întъrîte kъtĕ de mъltĕ пе fratele Boromeĕ; maestrъlĕ trebъe sъ aibъ nъmaĭ nъuinĕ de jъmътate авantaḑiĕ asъпra eleвъlъĭ seĕ.

— A! domnъle Briquet, zise Boromeĕ, galbenĕ de şi totĕ mъşkъndъ-şĭ bъzele, estĭ foarte absolътĕ, mi se pare.

— Bъnĕ! este înfъriatĕ, kъuetъ Chicot, doъъ nъkate de moarte; se ziче kъ вnъlĕ è destъlĕ ka sъ pearzъ вnĕ omĕ; am kъstigatĕ.

Апоĭ tare de totĕ:

— Şi daka Iakobĕ авea maĭ mъltъ linisче, вrmъ elĕ, sвnt sigвrĕ kъ uĭ arĕ fi egalĕ.

— Nъ krezĕ, zise Boromeĕ.

— Eĭ bine! eĕ, sвnt sigвrĕ!

— Domnъlĕ Briquet, kare kвnoaşче armele, zise Boromeĕ k'вnĕ tonĕ amarĕ, arĕ trebъi sъ înчerче singвrĕ пъterea lъĭ Iakobĕ; arĕ înueleue atвnчĭ maĭ bine aчeasta.

— O! eĕ, sвnt bъtrъnĕ, zise Chicot.

— Da, dar îmвъuatĕ, zise Boromeĕ.

— A! tъ rîzĭ, kъuetъ Chicot; asteantъ, as-

teantъ. Dar, ѕrmѣ elѫ, este ѕnѫ lѫkrѫ kare nѫ noate sъ mĭ easъ din kanѫ.

— Kare?

— Kъ fratele Goromeѫ, ka ѕnѫ maestrѫ demnѫ, sѫnt sigѫrѫ kъ alъsatѫ ne Iakobѫ sъ 'lѫ atingъ kam de komnlъvere.

— A! a! zise Iakobѫ înkrѫntъndѫ snrъnveana.

— Nivĭ de kѫm, resnѫnse Goromeѫ înfrъnъndѫ-se, dar înfѫriatѫ în sine; iѫbeskѫ într'adevъrѫ ne Iakobѫ, dar nѫ 'lѫ nerzѫ kѫ aste felѫrĭ de komnlъverĭ.

— De mirare, zise Chicot ka kѫm borbia în sine, astѫ-felѫ krezѫsem, mъ eartъ.

— Dar în-fine domnia ta kare borbesvĭ, zise Goromeѫ, ia înveark, domnѫle Briquet.

— O! nѫ mъ sneria, zise Chicot.

— Fiĭ linisvitѫ, domnѫle, zise Goromeѫ, vomѫ fi indѫlninnĭ nentrѫ domnia ta, kѫnoasvemѫ lenile biserivei.

— Пъgъne! mѫrmѫrѣ Chicot.

— Aidenĭ, domnѫle Briquet, o mimkare nѫmaĭ.

— Înveark, zise Gorenflot, înveark.

— Nѫ nĭ boiѫ fave nivĭ ѕnѫ reѫ, domnѫle, zise Iakobѫ lѫndѫ mi elѫ nartida maestrѫlѫĭ seѫ, mi dorindѫ sъ mĭ arate artea; am mъna nrea ѫmoarъ.

— Skѫmnѫlѫ meѫ konilѫ! mѫrmѫrѣ Chicot arѫnkndѫ asѫnra jѫnelѫĭ o nribire nesnѫsъ kare se terminѣ nrintr'ѕnѫ tъkѫtѫ sѫrîsѫ.

— Aidenĭ, zise elѫ, fiindѫ-kъ toatъ lѫmea boiesve...

— A! bravo! ziserъ interesanцiĭ kъ dorinца trimъfъlъĭ.

— Îцĭ snъiĕ însъ maĭ din ainte, zise Chicot, kъ nъ nriimeskĕ maĭ mъltĕ de kъtĕ treĭ mişkъrĭ.

— Kъm veĭ voi, domnъle, zise Iakobĕ.

Şi skъlъndъ-se învetĕ de ne banka ne kare se întorsese sъ şeazъ, Chicot, strînse vestĭmîntъlĕ seĕ, trase mъnъşa sa de aramъ, şi îşĭ nъse maska kъ ъşъrinца ъneĭ ţestoase kare nrinde mъsve.

— Dak' avesta îцĭ va întîmnina lovitъrele vele drepte, sъflъ Boromeĕ lъĭ Iakobĕ, nъ maĭ mъ lъntĕ kъ tine, îцĭ snъiĕ dinainte.

Iakobĕ fъkъ ъnĕ semnĕ din kanĕ, însoцitĕ k'ъnĕ sъrîsĕ kare însemna:

— Fiĭ linisvitĕ, maestre.

— Chicot, totĕ kъ aveia-şĭ învetiniъ şi kъ aveia-şĭ lъare a minte, se nъse în nosiцiъne de apъrare, întinzîndĕ mъnile şi nivioarele sale vele lъnцĭ, ve nrintr'o minъne de esaktitate, le disnъse astĕ-felĕ înkъtĕ s'askъnzъ marele lorĕ resortĕ şi nekalkъlata lorĕ desboltare.

XXIII.

Lecţiunea.

Skrima nu era nivĭ de kum veia ve este astĭzĭ, la enoka în kare ne înverkĭmŭ nu numaĭ sĭ novestimŭ evenimentele, vi înkĭ sĭ arĭtĭmŭ moravurile vi obiveiele. Snadele askuţite ne amîndoĭ nĭrţile, lovia màĭ totŭ asa de desŭ ku tĭivilŭ ka vi kŭ vîrfulŭ; afarĭ din astea mĭna stĭngĭ înarmatĭ era totŭ de odatĭ defensivĭ vi ofensivĭ; dintr'asta resulta o mulţime de rĭnĭ saŭ maĭ bine sgîrieture, karĭ era într'o luptĭ adevĭratĭ unŭ motivŭ nuternikŭ de întĭrîtare. Quélus, nerzîndu-vĭ sĭnţele de doĭ zevĭ vi ontŭ de rĭnĭ, viedea totŭ în nivioare, luptîndu-se înkĭ, vi n'arŭ fi kĭzutŭ daka o a noa-snre-zeve ranĭ nu l'arŭ fi kulkatŭ în natŭ ne kare nu 'lŭ maĭ nĭrĭsi de kĭtŭ nentru mormîntŭ.

Skrima adusĭ din Italia, dar înkĭ în konilĭria

arꝺiĭ, konsista dar la astъ enokъ într'o mъlꝺime de mimkъrĭ karĭ skimba din lokъ ne lъntъtorъ, mi tîrîndъ-'lъ ne ъnъ nъmîntъ alesъ de întîmnlare, kъta sъ întîmnine o mъlꝺime de nediʋe în ʋele maĭ miʋĭ aʋidente ale tъrîmъlъĭ.

Nъ era rarъ a ʙedea ʋine-ʙa ne lъntъtorĭ lъnꝺindъ-se, îndoindъ-se, sъrindъ la dreanta, sъrindъ la stъnga, nъnîndъ o mъnъ ne nъmîntъ; ъmъrinꝺa, nъ nъmaĭ a mъneĭ, dar înkъ mi a niʋioarelorъ, dar înkъ mi a totъ kornъlъĭ, treʙъia sъ fiъ ъna din ʋele d'întîiъ kondiꝺiъnĭ ale arꝺiĭ.

Chicot se nъrea kъ n'a stъdiatъ skrima în astъ skoalъ; s'arъ fi zisъ, din kontra, kъ nresimꝺise artea modernъ, a kъriĭa toatъ sъnerioritatea, mi maĭ bîrtosъ toatъ graꝺia, este în ъmъrinꝺa mъnilorъ, mi màĭ în nemimkarea kornъlъĭ. Elъ se ametъ drentъ mi ꝺeanъnъ în niʋioare k'ъnъ nъmnъ mlъdiosъ nrekъm mi nervosъ, kъ o sabiъ kare semъna ka o trestiъ de mare înkoʋъiatъ, de la bîrfъ nînъ la jъmъtatea askъꝺimъlъĭ, mi kare era d'ъnъ oꝺelъ tare de la mъnerъ nînъ la mizlokъ.

La ʋele d'întîiъ mimkъrĭ, ʋъzîndъ înaintea lъĭ ne astъ omъ de ʙronzъ alъ kъrʙia nъmnъ nъmaĭ se nъrea ʙiъ, fratele Iakoʙъ aʙъ nisʋe nerъʙdъrĭ de ferъ karĭ nъ nrodъserъ asʙnra lъĭ Chicot altъ efektъ dekътъ sъ întinzъ mъna mi niʋiorъlъ la ʋea maĭ mikъ lъminъ ʋe ʙedea în jokъlъ adʙersarъlъĭ seъ, mi se înꝺeleꝺe kъ kъ astъ oʙiʋeiъ d'a loʙi atътъ kъ snada kътъ mi kъ bîrfъlъ, aste lъmine era dese. La fiъ-kare lъminъ, astъ mare ʙraꝺъ se lъꝺꝺia de treĭ niʋioare, mi da

drentă în nentălă fratelăi o lobităr̆ aua de metodik̆ ka kăm ară fi îndrentat'o ună mekanismă, iar nă ună organă de karne nesigurră ui inegală.

La fiț-kare lobităr̆ Iakobă, rouă de mțniț ui de emălaţiune, fțuea o ăr̆itărț înanoi. În timnă de zeue minăte, konilălă desboltț toate mizloauele ăuă-rinţeĭ sale minănate; se arănka ka ună tigră, se înkoăția ka ună uearne, se strekăra ne sab nentălă lăĭ Chicot, săria la dreauta ui la stănga; dar auesta, kă aerălă seă linisuită ui kă braţălă seă uelă lungă, aflăndă timnă, ui dăndă la o narte snanga adbersarălăĭ seă, trimitea mereă snțimîntțtoarea lobităr̆ la adresa eĭ.

Fratele Boromeă îngțlbenia de nțnțdirea tătăloră nasiăniloră ue de măltă îlă întțrîtaserț.

În-fine Iakobă nțbțli înkț o datț asănra lăĭ Chicot, kare bțzîndă-'lă kț nă stț drentă în niuioare, i înfțţuişț o lominț ka sț aibț lokă sț uĭ auueze bine niuiorălă. Iakobă nă linsi l'aueasta, ui Chicot, anțrțndă-se kă iţuealț, dențrtț ne bietălă elebă de la linia de ekăilibră, astă-felă în kțtă îuĭ nerdă kămnțtălă ui kțză.

Chicot, nemiukată ka o stănkț, remțsese într'auela-uĭ lokă.

Fratele Boromeă îuĭ măukț deţitele nînț în sțnţe.

— Nă ne aĭ snăsă, domnăle, kț eraĭ ună stîlnă de salț de arme, zise elă.

— Elă! strigț Gorenllot înkremenită, dar triămfțndă de ună simtimentă de amiuiț lesne de înţelesă; elă, nă ese niuĭ o datț.

— Eă, unŭ bietŭ burgesŭ, zise Chicot; eă, Robert Briquet, unŭ stîlpŭ de salъ de arme! a! domnule ekonomŭ!

— Dar în-fine, domnule, strigă fratele Boromeŭ, ka sъ mъnueskŭ o snadъ ka domnia ta, trebue sъ fiŭ foarte multŭ denrinsŭ.

— E! Dumnezeule, da, domnule, respunse Chicot kŭ bunătate; într'adevъrŭ am ţinutŭ în mъnъ sabia de br'o kъte-va orĭ, dar ţinînd'o am vъzutŭ totŭ d'auna ceva.

— Ce?

— Kъ, pentru acela kare o ţine, mъndria este unŭ reŭ înveţъtorŭ, şi mъnia unŭ reŭ ajutorŭ; akum askultă, frăţiorule meŭ Iakobe, adъugă elŭ, aĭ unŭ pumnŭ frumosŭ, dar n'aĭ nicĭ nicioare nicĭ kapŭ; estĭ biŭ, dar nu raţionezĭ. În arme esistъ totŭ d'auna treĭ lukruriĭ esenţiale: maĭ întîiŭ kapulŭ, apoĭ mъna şi nicioarele; ku celŭ d'întîiŭ se poate apъra, ku ceea d'întîiŭ şi ku ceea d'a doua se poate înveninţe, dar unindu-le pe kъte trele, cineva ese totŭ d'auna învingъtorŭ.

— O! domnule, zise Iakobŭ, luptъ-te ku fratele Boromeŭ, ca fi negreşitŭ ceva frumosŭ de vъzutŭ.

Chicot, desprenzătorŭ, era sъ refuse propunerea, dar kugetă kъ poate mъndrulŭ ekonomŭ se va folosi de aceasta.

— Fiĭ, zise elŭ, şi daka fratele Boromeŭ o aprobъ, eă sunt la ordinile sale.

— Nu, domnule, respunse ekonomulŭ, amĭ fi

însinsă, îmĭ place mai bine s'o mărturiseskă de kătă s'o pagă.

— O! kătă è de modestă, kătă è de plăkută! zise Gorenflot.

— Te înveliĭ, i resunsе la urekiă neîmblănzitălă Chicot, este nebună de banitate; la bîrsta sa, dak' ași fi aflată o asemenea împrejurare, ași fi vertută în genskĭ lekțiune ce Iakobă a priimit'o.

După ce zise aceasta, Chicot se kokoșă eară îșĭ întortokîă pișioarele, reluă eterna sa strîmbătură și se așezâ ne bankă.

Iakobă îlă urmâ; admirarea junelui întrecea rușinea înbințerĭi.

— Dă-mĭ lekțiunĭ, domnule Robert, zîcea elă, seniorălă prioră ba nermite: nu è așa Reberință?

— Da, konilălă meă, resunsе Gorenflot; ku plăcere.

— Nu boieskă nișĭ de kum să imită ne maestrălă domnieĭ tale, amikălă meă, zise Chicot; și salută ne Goromeă.

Goromeă înveni să borbeaskă.

— Nu sunt numaĭ eă maestrălă lui Iakobă; zise elă, nu demustru numaĭ eă armele aișĭ, ne așîndă singură onoarea, daț-mĭ voiă să nu pribeaskă înbințerea numaĭ ne seama mea.

— Cine dar este celă altă maestru? se grăbi să întrebe Chicot, vîzîndă la Goromeă roșața kare da ne faț temerea kă a fukută o imprudință.

— Dar nimină, adăugi Goromeă, nimină.

— Ba da! ba da, zise Chicot, am auzitŭ foarte bine. Kare ŋĭ este dar maestrulŭ velŭ altŭ, Iakobe?

— E! da, da, zise Gorenflot; unŭ omŭ grosŭ ші skurtŭ че mi 'lŭ aĭ înfĕŋіmatŭ, Boromeĭ, ші kare bine une-orĭ п'aiчĭ; o figurъ bunъ ші kare bea foarte ku плъчere.

— Nu maĭ mĭ adukŭ a minte numele seŭ, zise Boromeĭ.

Fratele Eusebŭ, ku înfĕŋіmarea sa mioasъ ші ku kuŋitulŭ nusŭ la brъŭ, înainta negiobesче.

— Îlŭ sчіŭ eŭ, zise elŭ.

Boromeĭ i fъku semne neste semne ne karĭ nu le въzu.

— Este maestrulŭ Bussy-Leclerc, urmă elŭ, kare a fostŭ nrofesorŭ de arme la Bruselŭ.

— A! bine zicĭ, zise Chicot, maestrulŭ Bussy-Leclerc! unŭ snadasinŭ bunŭ, nre leŋea mea!

Ші zikîndŭ avestea ku toatъ naibitatea de kare era kanabilŭ, Chicot okia kъutъtura чea furiшatъ че o arunka Boromeĭ asupra neferiчitulŭi komnlъkutorŭ.

— Askultъ, nu sчiam kъ se numesче Bussy-Leclerc. Ditaserъ sъ mъ informeze, zise Gorenflot.

— Nu krezusem kъ numele o sъ interese kutŭ de nuŋinŭ ne senioria Boastrъ, zise Boromeĭ.

— Într'adevъrŭ, adъuŋi Chicot, orĭ че felŭ de maestru de arme, numaĭ sъ fiъ bunŭ, че mĭ nasъ.

— Într'adevъrŭ, fiъ чine o fi, adъuŋi Gorenflot, numaĭ sъ fiъ bunŭ.

Ші între avestea anukă drumulŭ sure skara apartamentuluĭ seŭ, însoŋitŭ de admirarea ŋeneralъ.

Eserчiцiълъ se fini.

Josъ la skarъ, Iakobъ reпeti чererea sa lъї Chicot, kъ marea desпlъчere a lъї Боromeъ; dar Chicot resпъnse:

— Nъ svіъ sъ demъstrъ, amikъlъ meъ; m'am formatъ singъrъ kъ kъцetarea ші kъ пraktika; fъ ka mine: la orї чe sпiritъ sъпъtosъ binele пrofitъ.

Боromeъ komandъ o mішkare kare întoarse пe toцї kъlъgъrії sпre kilie пentrъ intrare: Gorenflot se rezimъ de Chicot ші se sъi пe skarъ kъ maiestate.

— Sпerъ, zise elъ kъ mъndriъ, kъ asta è o kasъ deвotatъ în serвiцiълъ reцelъї, ші bъnъ la чe-ва, чe zічї!

— Draчe! вezї bine, zise Chicot, se въdъ lъkrъrї frъmoase, вenerabile пriorъ, kъndъ чine-ва вine la domnia ta.

— Într'o lъnъ toate astea, maї пъцinъ kiarъ de o lъnъ.

— Ші fъkъte de domnia ta?

— Fъkъte de mine, nъmaї de mine, пrekъm вezї, zise Gorenflot îndrentъndъ-se.

— Maї mъltъ de kъtъ astentam, amikъlъ meъ, ші kъndъ mъ вoiъ întoarчe de la misiъnea mea...

— A! adeвъratъ, skъmпe amiчe! sъ вorbimъ de misiъnea ta.

— Kъ atъtъ maї bъkъrosъ kъ am вnъ mesaцiъ, saъ maї bine вnъ mesaцerъ sъ trimiцъ reцelъї maї 'nainte de пlekarea mea.

— La reцele, skъmпe amiчe, вnъ mesaцerъ? aша dar te koresпъnzї kъ reцele?

— D'a drentъlъ.

— Ши zivĭ kъ ци trebъe ънъ mesaŋerъ?

— Îmĭ trebъe ънъ mesaŋerъ.

— Breĭ ne ънъlъ din fraŋiĭ nostri? arъ fi onoare nentrъ monastire съ вazъ вre ънъ frate ne reŋele.

— Negrewitъ.

— Îци воиъ пъne la ordine doъъ пivioare din чele maĭ bъne. Dar snъne-mĭ, Chicot, kъm reŋele kare te kredea mortъ...

— Ци am maĭ snъs'o, eram пъmaĭ în letarŋiъ mi kъndъ a sositъ minътlъ am înвiatъ.

— Ши ka sъ reintri în faвoare? întrebъ Gorenflot.

— Maĭ mъltъ dekътъ totъ d'aъna, zise Chicot.

— Atънчĭ, zise, Gorenflot onrindъ-se, вeĭ пътea snъne reŋelъĭ totъ чe faчemъ aivĭ în folosъlъ seъ?

— Nъ воиъ linsi, amikъlъ meъ, nъ воиъ linsi, fiĭ linisчitъ.

— O! skъmne Chicot, strigъ Gorenflot kare se вedea eniskonъ.

— Dar maĭ întîiъ, am съ ци чerъ doъъ lъkrъrĭ.

— Karĭ?

— Чelъ d'întîiъ, banĭ, ne karĭ reŋele ци 'l вa da înderътъ.

— Banĭ! strigъ Gorenflot skъlъndъ-se iъte, am lъzile nline.

— Estĭ nrea ferivitъ, nre leŋea mea, zise Chicot.

— Breĭ o miĭъ de skъde?

— Nъ, è nrea mъltъ, iъbite amive, sънt kъm-

nъtatъ în gъstъrile mele, ъmilitъ în dorinţele mele, titlъlъ meъ de ambasadorъ nъ mъ mъndresve, ші maĭ bine îlъ askъnzъ de kътъ sъ mъ laъdъ kъ dînsъlъ: o sътъ de skъde îmĭ sъntъ destъle.

— Eatъ-le. Ші alъ doilea lъkrъ?

— Ънъ skъtierъ.

— Ънъ skъtierъ?

— Da, ka sъ mъ însoţeaskъ; mie mĭ plave soţietatea.

— A! amive, daka eram înkъ liberъ ka altъ datъ, zise Gorenflot skoţîndъ ънъ sъsninъ.

— Da, dar nъ maĭ estĭ.

— Gloria mъ leagъ, mъrmъrĭ Gorenflot.

— Baĭ! zise Chicot, nъ se poate fave toate d'o datъ, nenъtîndъ avea onorabila voastrъ kompaniъ mъ voiъ mъlţъmi dar kъ a mikъlъĭ frate Iakobъ.

— Kъ a mikъlъĭ frate Iakobъ?

— Da, îmĭ plave, strengarъlъ.

— Ші aĭ kъvîntъ, Chicot, este ънъ sъnъsъ rarъ ші kare va merţe departe.

— Boieskъ maĭ întîiъ sъ 'lъ dъkъ doъ sъte vinvĭ zevĭ de lege, daka mi'lъ akordezĭ.

— Este alъ teъ, amive.

Priorъlъ lovi pe ънъ timbrъ, la alъ kъrъia sgomotъ alergъ ънъ frate serbindъ.

— Kiъmaţĭ pe fratele Iakobъ ші pe fratele însъrvinatъ kъ kъrsele oraşъlъĭ.

Dъnъ zeve minъte, amîndoĭ se arъtarъ pe pragъlъ ъşeĭ.

— Iakobe, zise Gorenflot, ţŭĭ daš o misiъne estraordinarъ.

— Mie, domnъle nriorš? întrebĕ jъnele miratš.

— Da, beĭ însoţi ne domnъlš Robert Briquet într'o kълъtoriъ mare.

— O! strigĕ jъnele frate k'ъnš entъsiasmš selbatikš, eš în kълъtoriъ kъ domnъlš Briquet, eš la aerъlš ţelš mare, eš în libertate! A! domnъle Robert Briquet, ne bomš eserţita la arme în toate zilele, nъ è aша?

— Da, konilъlš meš.

— Ши boiš nъtea sъ mĭ ieaš ши nъшka?

— S'o ieĭ.

Iakobš sъri ши se renezi afarъ din kamerъ kъ nisţe strigъrĭ de bъkъriъ.

— Kътš desnre komisiъne, zise Gorenflot, te rogš sъ ţŭĭ daĭ ordinile. Bino maĭ înkoaţĭ, frate Панъrţe!

— Панъrgš! zise Chicot kъrъia astš nъme i adъţea a minte nisţe sъbenirĭ karĭ nъ era fъrъ dъlţeaţъ; Панъrgš!

— Baĭ! da, zise Gorenflot! am alesš ne astš frate kare se nъmesţe ka ţelš altš, Панъrgš, ka sъ fakъ kъrsele ţe le fъţea ţelš altš.

— Aша dar nъ maĭ este în serbiţiš, bekiъlš nostrъ amikš?

— A mъritš, zise Gorenflot, a mъritš.

— O! zise Chicot kъ komnътimire, adebъrъlš este kъ trebъia sъ înbътrъneaskъ.

— Novъ-snre zeve anĭ, amikъlъ meŭ, era de novъ-snre zeve anĭ.

— Este o fantъ de o lъngъ vieŭъire însemnatъ, zise Chicot; nъmaĭ monastirile notŭ sъ dea astŭfelŭ de esemnle.

XXIV.

Penitința.

Пanвrgъ, astъ-felъ anвnțatъ de nriorъ, se arъtъ îndatъ. Negrewitъ kъ nв din kaвsa konfigвrъriĭ sale morale saъ fisiwe fвsese nriimitъ sъ îndenlineaskъ lokвlъ renosatвlвĭ seъ omonimъ, fiindъ-kъ niwĭ o figвrъ maĭ înțelegъtoare nв fвsese desonoratъ nrin anlikarea вnвĭ nвme de asinъ.

Fratele Пanвrgъ semъna kв o ввlne, kв okiĭ seĭ weĭ miwĭ, kв nasвlъ seъ askвțitъ wi falka sa skoasъ.

Chicot se вitъ вnъ minвtъ la dînsвlъ, wi în timnвlъ astвĭ minвtъ, orĭ kъtъ de skвrtъ fвse, se nъrв kъ a nrețвitъ вaloarea mesațerвlвĭ monastiriĭ.

Пanвrgъ wezв kв вmilințъ lîngъ вwъ.

— Bino maĭ înkвa, domnвle kвrierъ, zise Chicot, kвnoswĭ Lввrвlъ?

— Da, domnвle, resnвnse Пanвrgъ.

*

— Шi la Lъвrъ, kъnosчĭ пe ънъ oare kare Enrikъ de Valois?

— Reŋele?

— Nъ sчiъ, într'adevъrъ, daka este tokmaĭ reŋele, zise Chicot; dar în-fine astъ-felъ i ziчe.

— Kъ reŋele воiъ авea afaчe?

— Tokmaĭ: îlъ kъnosчĭ?

— Mъltъ, domnъle Briquet.

— Eĭ bine, веĭ чere sъ i вorbesчĭ.

— Mъ вorъ lъsa sъ intrъ?

— Пînъ la вaletъlъ seъ de kamerъ, da; вestĭmîntъlъ ŋĭ è ънъ пasпortъ; Maiestatea Sa é foarte reliŋioasъ, пrekъm sчiĭ.

— Шi чe воiъ ziчe вaletъlъĭ de kamerъ alъ Maiestъŋiĭ sale?

— Веĭ ziчe kъ te a trimisъ ъmbra.

— Kare ъmbrъ?

— Kъriositatea este ънъ defektъ ърîtъ, frate.

— Sъ mъ ertaŋĭ.

— Веĭ ziчe kъ te a trimisъ ъmbra.

— Da.

— Шi kъ astenŋĭ skrisoarea.

— Kare skrisoare?

— Eatъ-'lъ earъ!

— A! adевъratъ.

— Benerabilъlъ meъ, zise Chicot întъrпъndъ-se kъtre Gorenflot, îmĭ плъчea maĭ mъltъ чelъ altъ Пaпъrgъ.

— Asta è totъlъ чe am de fъkъtъ? întrebъ kъrierъlъ.

— Beĭ adъвцi kъ вmbra ва astenta, вrmъndъ învetъ de totъ drвmвlъ Karentonвlъĭ.

— Atвnvĭ ne astъ drвmъ sъ вiъ sъ te întîlneskъ.

— Tokmaĭ aша.

Панвrgъ se îndrentъ sure вшъ ші redikъ nerdeaoa ka sъ easъ; i se пъrв lвĭ Chicot kъ fъkîndъ astъ mішkare, fratele Панвrgъ вzвse пе чine-ва kare askвlta.

În чele din вrmъ, nerdeaoa kъzв aша de renede înkътъ Chicot n'arъ fi пвtвtъ resпвnde kъ чeia че kredea ka o realitate пв era o вisiвne.

Sпiritвlъ sвbtilъ alъ lвĭ Chicot îlъ kondвse foarte iвte la чertitвdinea kъ era fratele Боromeъ kare askвlta.

— A! askвlцĭ, kвцetъ elъ; atъtъ maĭ bine, daka este aша, o sъ вorbeskъ nentrв tine.

— Atвnvĭ, zise Gorenflot, eatъ-te onoratъ kв o misiвne d'a reцelвĭ, skвmпe amiче.

— Konfidenцialъ, da.

— Kare are înklinare kв nolitika, krezъ?

— Ші eъ totъ aша.

— Че felъ! пв sviĭ kв че misiвne estĭ însъrчinatъ?

— Sviъ kъ dвkъ o skrisoare, eatъ totъ.

— Вnъ sekretъ de statъ fъrъ îndoialъ?

— Aша krezъ.

— Ші пв цĭ treче nrin minte?...

— Sвntemъ пвmaĭ noĭ ka sъ цĭ snвiъ че kвцetъ, пв é aша?

— Snвne; sвnt вnъ mormîntъ nentrв sekrete.

— Eĭ bine, reŋele s'a otъrîtă în-fine sъ ajъte ne dъvele d'Anjou.

— Adevъrată?

— Da; domnъlă Joyeuse a trebъită sъ nleve astъ noante nentrъ asta.

— Dar, domnia ta, amikъlă meă?

— Eă mъ dъkă snre Snania.

— Ші kъm kъlъtoresvĭ?

— Dek! nrekъm fъveam altъ datъ, nejosă, kъlare, în kară, dъnъ kъm se ва întîmnla.

— Jakobă îŋĭ ва fi o bъnъ komnaniъ de kъlъtoriъ, ші bine aĭ fъkътă de 'lă aĭ verътă, înŋeleŋe latinesve, mikъlă strengară!

— Kъtă desnre mine, mъrtъriseskă kъ mĭ nlave foarte mъltă.

— Asta ară fi destъlă ka sъ ŋi 'lă dară, amikъlă meă, dar ne lîngъ astea, kreză, kъ aĭ авеа вnă sekъndantă de minъne la orĭ-ve întîmnlare de dъelă.

— Îŋĭ mъlŋъmeskă, skъmne amive, akъm kreză kъ nъ maĭ am altă чева de kъtă sъ mĭ ieară zixa bъnъ de la domnia ta.

— Adio!

— Че faчĭ?

— Mъ nregъteskă sъ ŋĭ dară bine kъвîntarea mea.

— Ба! între noĭ, zise Chicot nъ este de trebъinŋъ.

— Aĭ kъвîntă, resnъnse Gorenflot, asta è bъnъ nentrъ streinĭ.

Ші amîndoĭ amivĭĭ se înbrъŋiшarъ kъ frъŋezime.

— Iakobe! strigă nriorălă, Iakobe!

Panărgă îmi arată faŋa de dixoră între ŧele doăă nerdele.

— Ŧe felă! n'aï nlekată înkă? strigă Chicot.

— Să mă ertaŋi, domnăle.

— Nleakă iăte, zise Gorenflot, domnălă Briquet se grăbeşŧe; ănde este Iakobă?

Fratele Boromeă anără, kă aerălă dălŧe mi kă găra rîzîndă.

— Frate Iakobe! reneti nriorălă.

— Fratele Iakobă a nlekată, zise ekonomălă.

— Ŧe felă, a nlekată! strigă Chicot.

— Naï dorită ka să se dăkă ŧinepa la Lăgră, domnăle?

— Dar era fratele Panărgă, zise Gorenflot.

— O! nerodă ŧe sănt! am krezătă kă Iakobă, zise Boromeă lopindă-mi frăntea.

Chicot înkrăntă snrănŧeana; dar kăinŋa lăi Boromeă se nărea atătă de sinŧeră înkătă o măstrare s'ară fi arătată krădă.

— Boiă astenta dar, zise elă, să se întoarkă Iakobă.

Boromeă se înklină înkrăntăndă mi elă snrăn-ŧeana.

— A nronosită, zise elă, ăitam să anănŋă seniorălăi nrioră, mi benisem kiară nentră asta, kă dama nekănoskătă a sosită mi doresŧe să aibă o adăiinŋă de la Reberinŋa Boastră.

Chicot askălta kă lăare a minte.

— Singără? întrebă Gorenflot.

— K'ънъ skътierъ.

— Tînъrъ este? întrebъ Gorenflot.

Боromeъ nlekъ kъ rъшine okiĭ.

— Бънъ, este inokritъ, kъцetъ Chicot.

— Se пare tînъrъ înkъ! zise Боromeъ.

— Amikъlъ meъ, zise Gorenflot întorkîndъ-se kътre falsъlъ Robert Briquet, înцeleцĭ?

— Înцelegъ, zise Chicot, ші въ lasъ; воіъ astenta într'o kamerъ вечіnъ saъ în kъrte.

— Aша, skъmпъlъ meъ amikъ.

— Este denarte d'aiчĭ nînъ la Lъвrъ, domnъle, obserвъ Боromeъ, ші fratele Iakobъ пoate sъ întъrzie mъltъ, kъ atъtъ maĭ mъltъ kъ nersoana kъriїa i skriї nъ ва kъteza пoate sъ înkredinцeze o skrisoare ънъї konilъ:

— Astъ kъцetare o faчĭ kam tъrziъ, frate Боromeъ.

— Dek! nъ sчiam; daka mĭ arъ fi înkredinцatъ...

— Бine, bine, o sъ nlekъ înчetъ sпre Karentonъ; trimisъlъ, orĭ kare вa fi, mъ ва ajънце пe drъmъ.

Ші se îndrentъ sпre skarъ.

— Nъ n'akolo, domnъle, zise iъte Боromeъ; dama nekъnoskътъ se sъe пe akolo, ші doresчe foarte mъltъ sъ nъ întîlneaskъ пe nimiнĭ.

— Aĭ kъвîntъ, zise Chicot sърîzîndъ, воіъ da пe skara чea mikъ.

Ші înaintъ kътre o ъшъ askънsъ, kare da înцr'ънъ kabinetъ mikъ.

— Ші eъ, zise Боromeъ, воіъ авea onoarea sъ întrodъkъ пe пenitinta lîngъ вenerabilъlъ пriorъ.

— Aша, zise Gorenflot.

— Sчiĭ drвmвlъ? întrebъ Boromeъ kв neastîmпъrъ.

— Foarte bine.

Ші Chicot eшi nrin kabinetъ.

Dвпъ astъ kabinetъ вenia o kameгъ; skara askвnsъ da în skara asteĭ kamere.

Chicot snвsese adevъrвlъ, kвnosчea drвmвlъ, dar nв maĭ kвnosчea kamera.

Într'adevъrъ, se skimbase mвltъ de la вisita sa чea din вrmъ: din naчifikъ se fъkвse resbelatoare, пъreцiĭ era mъndriцĭ kв arme, mesele ші konsolele era înkъrkate kв sъbiĭ, snade ші nistoale; în toate kolцвrile se afla kъte вnъ kвibъ de mвskete ші arkebвse.

Chicot se onri вnъ minвtъ în astъ kameгъ, simцia trebвinца sъ kвцete.

— Îmĭ askвnde ne Iakobъ, îmĭ askвnde dama, îmĭ dъ drвmвlъ ne skъгĭ miчĭ ka sъ lase liberъ skara чea mare, asta вrea sъ zikъ kъ borъ sъ mъ deпъrteze de kъlвgъraшвlъ ші sъ mĭ askвnzъ dama, è înbederatъ. Trebвe dar, kв o bвпъ strateцiъ, sъ fakъ kв totвlъ în kontra de чeia чe eĭ doreskъ sъ fakъ. Прin вrmare, boiъ astenta întoarчerea lвĭ Iakobъ ші mъ boiъ aшeza astъ-felъ în kъtъ sъ вzъ ne dama misterioasъ.

O! o! eatъ o frвmoasъ za arвnkatъ într'astъ kolцъ, mlъdioasъ, sъbцire, ші d'o цesътвrъ aleasъ.

O redikъ admirъnd'o.

— Tokmaĭ kъвtam вna, zise elъ; вшoarъ ka inвlъ, este nrea strîmtъ nentrв nriorвlъ; într'adevъrъ

arъ ziче чinева къ nentrъ mine è fъkътъ: sъ o îmnrъmътъmъ de la dom Modestъ; i o воiъ înanoia la întoarчere.

Ши Chicot îndoi къ grabъ tъnika ne kare o вîrî sъb bestîmîntълъ seъ.

Nrindea чea din ъrmъ înkeietъrъ къndъ fratele Боromeъ se arътъ ne nragъ.

— O! o! mъrmъrъ Chicot, totъ tъ! dar вiї nrea tъrziъ, amiче.

Ши înkrъчiшъndъ-шї mъnile чele marî la snate ши restъrnъndъ-se înderътъ, Chicot se nrefъкъ къ admira trofeele.

— Domnълъ Robert Briquet kaътъ o armъ kare sъ i konвiїъ? întrebъ Боromeъ.

— Eъ, iъbite amiче, zise Chicot, ши че sъ fakъ, Dъmnezeълъ meъ, къ o armъ?

— Dek! къndъ te serвesчї aша de bine къ dînsa!

— Teoriъ, iъbite frate, teoriъ, eatъ totъ: ънъ bietъ bъrgesъ ka mine noate fi îndemънatikъ la mъnї ши la niчioare; dar чeia че i linsesче, ши чeia че i ва linsi totъ d'aъna, este inima ънъї soldatъ. Snanga lъчesче къ destълъ elegannъ în mъna mea; dar Iakobъ, krede domnia ta, m'arъ înвinne d'aiчї nînъ la Karentonъ къ вîrfълъ ънеї sabie.

— Adeвъratъ? zise Боromeъ ne jъmътate konвinsъ de aerълъ atътъ de simnlъ ши atътъ de blъndъ alъ lъї Chicot, kare, trebъe sъ o snънemъ, se fъkъse маї kokoшatъ, маї strъmbъ ши se ъita маї krъчiшї de kътъ totъ d'aъna.

— Ши anoї, sъflarea îmї linsesче, ъrmъ Chicot: aї obserвatъ къ nъ notъ nrekъrma; ni-

vioarele mĭ sunt foarte urîte, eatъ maĭ birtosŭ defektulŭ meŭ.

— Îmĭ daĭ voiъ sъ ḑĭ fakŭ o observare, domnule, kъ astŭ defektŭ este maĭ mare înkъ nentru kъlъtoritŭ de kътŭ nentru denrinderea ku armele?

— A! sviĭ kъ kъlъtoreskŭ? resnunse ku neîngrijire Chicot.

— Panurgŭ mĭ a sus's'o, adъuḑi Boromeŭ rowindŭ.

— Bezĭ, è lukru drakulуĭ, nu kredeam kъ am norbitŭ desnre asta luĭ Panurgŭ; dar ve mĭ nasъ, n'am kuvîntŭ s'o askunzŭ. Da, frate, fakŭ o kъlъtoriъ mikъ, mъ dukŭ în ḑara mea unde mĭ am averea.

— Sviĭ, domnule Briquet, kъ nrokurĭ o foarte mare onoare fratelуĭ Iakobŭ?

— De a mъ însoḑi?

— Maĭ întĭiŭ, dar în urmъ d'a vedea ne reḑele.

— Saŭ ne valetulŭ seŭ de kamerъ, fiindŭ-kъ este ku nutinḑъ ui kiarŭ nrobabilŭ kъ fratele Iakobŭ sъ nu vazъ altŭ veva.

— Estĭ dar unŭ familiarŭ alŭ Lurgulуĭ?

— O! din veĭ maĭ familiarĭ, domnule; eŭ kunuiam ne reḑele ui ne seniorĭĭ veĭ junĭ de la kurte ku vioranĭ de lînъ.

— Ne reḑele?

— Elŭ kumnъra de la mine ne kъndŭ era duve d'Anjou. Dupъ ve s'a întorsŭ din Polonia, uĭ a adusŭ a minte de mine ui m'a fukutŭ întreprinzъtorŭ alŭ kurḑii.

— Aĭ o frumoasъ kunosvinḑъ, domnule Briquet.

— Кѫnosчinца Maiestъцiĭ Sale?

— Da.

— Nѫ ziчe toatъ lѫmea ka domnia ta, frate Боromee.

— O! ligoriĭ!

— Toatъ lѫmea este kam aша astъzĭ.

— Estĭ пѫцinѫ domnia ta, mъ пrinzѫ.

— Eѫ, пentrѫ чe?

— Къndѫ kѫnosчĭ пe reцe în пersoanъ.

— E! e! am ші eѫ пolitika mea kѫ чeĭ alцĭ, zise Chicot.

— Da, dar пolitika domnieĭ tale este în armoniъ kѫ a reцelѫĭ.

— Nѫ te înkrede într'însa; ne disпѫtъmѫ adesea.

— Daka въ dişпѫtaцĭ, kѫm de цĭ înkredinцeazъ o misiѫne.

— O komisiѫne, вreĭ sъ ziчĭ?

— Misiѫne saѫ komisiѫne, este totѫ kam п'aчi; ші în ѫna ші în alta se înцeleцe înkredere.

— Dek! пѫmaĭ sъ sчiѫ sъ mĭ ieaѫ bine mъsѫrele, eatъ totѫ чe trebѫe reцelѫĭ.

— Mъsѫrele domnieĭ tale!

— Da.

— Mъsѫrele пolitiчe, mъsѫre de finanцъ?

— Nѫ, mъsѫre de stofe.

— Чe felѫ? zise Боromeѫ înkremenitѫ.

— Negremitѫ; вeĭ înцeleцe.

— Askѫltѫ.

— Sчiĭ kъ reцele a fъkѫtѫ ѫnѫ nelerinaцiѫ la Notre-Dame de Chartres.

— Da, ka sъ kanete unŭ mosvenitorŭ.

— Tokmaĭ. Sviĭ kъ este unŭ mizlokŭ sigurŭ d'a ajunge la resultatulŭ ve doresve reŋele.

— Orĭ mi kum, se nare kъ reŋele nu întrebuinŋeazъ astŭ mizlokŭ.

— Frate Boromee! zise Chicot.

— Ve?

— Sviĭ, frate, bine kъ este borba d'a kъpъta unŭ mosvenitorŭ alŭ koroaneĭ prin mirakulŭ, mi nu altu-felŭ.

— Mi astŭ mirakulŭ, îlŭ vere?...

— De la Notre-Dame de Chartres.

— A! da, kъtaша?

— Bezĭ aша, asta este. Reŋele a luatŭ kъtaша de la astъ bunъ Notre-Dame, mi a dat'o reŋineĭ, mi drentŭ skimbŭ nentru astъ kъtaшъ boiesve sъ i dea unŭ bestimîntŭ asemenea ku alŭ Notre-Dame din Toleda, kare este, se zive, velŭ maĭ frumosŭ mi velŭ maĭ mъndru bestimîntŭ de birŋine ve esistъ în lume.

— Astŭ-felŭ în kътŭ le duvĭ...

— La Toleda, skumpe frate Boromee, la Toleda, sъ ieaŭ mъsurъ ne astŭ bestimîntŭ mi sъ faku unulŭ asemenea.

Boromeŭ pъru kъ stъ sъ kuŋete daka trebuia sъ kreazъ saŭ sъ nu kreazъ borbele lui Chicot.

Dupъ nisve maĭ serioase kuŋetъrĭ, suntemŭ autorisaŋĭ sъ kuŋetъmŭ kъ nu'lŭ krezu.

— Krezĭ dar, urmъ Chicot, ka kum nekunoscea ku totulŭ ve se petrecea în spiritulŭ fraterĭ ekonomŭ, krezĭ dar kъ komnania oamenilorŭ de biserikъ mĭ arŭ

fi foarte nlъkвtъ în asemenea împrejвrъrĭ. Dar timпвlĕ treче, ші fratele Iakobĕ nв поate întъrzia akвm. Пe lîngъ astea, îlĕ воiĕ astenta afarъ la Krвчea Falbin, adikъ.

— Krezĕ kъ aша è maĭ bine, zise Боromeĕ.

— Beĭ авea dar komплъчerea de a'lĕ însчiinца îndatъ че ва sosi ?

— Da.

— Ші îlĕ веĭ trimite ?

— Nв воiĕ linsi.

— Îцĭ mвlцвmeskĕ, iвbite frate Боromeĕ, вnt înkъntatĕ kъ цĭ am fъkвtĕ kвnosчinца.

Amîndoĭ se înklinarъ: Chicot eші пе skara чea mikъ; dвпъ dînsвlĕ, fratele Боromeĕ înkise вша kв веriga.

— Aideцĭ, aideцĭ, zise Chicot, dвпъ kвm se vede, este neапъratъ trebвinцъ ka sъ nв вzĕ пе dama; este вorba dar sъ o вzĕ.

Ші ka sъ пвiъ în lвkrare astĕ пroiektĕ, Chicot eші din пrioratвlĕ Iakobinilorĕ kътĕ se пвtв пe faцъ, вorbi вnĕ minвtĕ kв fratele nortarĕ ші lвĭ drвmвlĕ kътre Krвчea-Falbin mergîndĕ пrin mizlokвlĕ drвmвlвĭ.

Dвпъ чe însъ ajвnse la Krвчea-Falbin, se fъkв невzвtĕ în kolцвlĕ zidвlвĭ вneĭ kase, ші akolo, simцindĕ kъ поate sъ se askвnzъ de toцĭ argвs[1] aĭ пriorвlвĭ, kiarĕ de arĕ fi аввtĕ okĭ de шoimĕ ka aĭ lвĭ Боromeĕ, se strekвrĭ d'a lвngвlĕ zidirilorĕ, вrmĕ într'вnĕ шanцĕ

[1] Snionĕ alĕ kaseĭ.

ѫnѫ gardѫ kare era skosѫ afarъ, ші ajѫnse, fъr'a fi въzѫtѫ, la ѫnѫ karneнѫ destѫlѫ de întinsѫ kare se întindea tokmaĭ în faцa monastiriĭ. Dѫnъ че a ajѫnsѫ la astѫ nѫntѫ, kare i arътѣ ѫnѫ чentrѫ de obserвare astѫ-felѫ nrekѫm îlѫ nѫtea dori, se aшezѣ saѫ maĭ bine se kѫlkѣ ші astentѣ не fratele Iakobѫ sъ intre în monastire ші не dama sъ easъ.

XXV.

Ascunzâtoarea.

Chicot, prekam svimš, ns întârzia mâltš pînă să iea o otârîre: lăs dar ne aveia d'a astenta, ši asta ks komoditatea vea maĭ mare. Prin desimea karnenâlăĭ, îmĭ făks o fereastră ka să vază ne toți aveia ve'lš interesa ks venirea ši ks dăverea lorš.

Drămâlš era dešertš. În depărtarea ande se nătea întinde vederea lăĭ Chicot, ns se vedea nivĭ kălărețš, nivĭ kriošš, nivĭ țeranš. Toată mălțimea din zisa trekătă nerise ks snektakălălš ve o kasšase.

Chicot văzs nămaĭ šnš omš foarte prostš îmbrăkatš, kare se preîmbla transversalš ne drămš ši măssra k'šnš lângš bastonš askățitš navimentălš Maiestățiĭ Sale rețelăĭ Franviel.

Chicot n'avea nimikš de făkătš. Fs înkăntatš

kъ a allatъ ne astъ omъ bunъ ka sъ i serbeaskъ de nuntъ de ţintire.

— Ce mъsura elъ? nentru ce mъsura elъ? eatъ kare furъ, într'unulъ saŭ doŭ minute, kuĭetъrile celе maĭ serioase ale domnuluĭ Robert Briquet.

Otъrî dar sъ nu 'lъ maĭ nearzъ din bedere.

Din nefericire, în minutulъ kъndъ ajunse la finele mъsureĭ, ші era sъ redice kanulъ, o deskonerire maĭ importantъ absorbi toatъ luarea sa a minte, silindu-'lъ sъ redice okiĭ în altъ parte.

Fereastra balkonuluĭ luĭ Gorenflot se deskise în doŭ kanate, ші se bъzu apъrîndu rotunzimea luĭ Dom Modestъ, kare ku okiĭ seĭ ceĭ marĭ sgîiţĭ, ku surîsulъ seŭ graţios ші ku cele maĭ nlъkute maniere, kondъcea o damъ màĭ înbelitъ într'o mantъ de katifea garnitъ ku blanъ.

— O! o! zise Chicot, eatъ nenitinta. Îmbletulъ este tînъrъ; sъ i bedemъ nuţinъ kanulъ; aşa, întoarce-te înkъ nuţinъ în astъ parte; de minune! Este într'adebъrъ de mirare kъ allu asemъnъrî la toate figurele ce le bъzu. Ce sunъrътoare maniъ am ku asta! bunъ, eatъ akum skutieruluъ. O! o! kъtъ desnre dînsulъ nu mъ înţelъ, este tokmaĭ Mayneville. Da, da, ku mustaţa resuitъ, ku sabia ku gioakъ, este tokmaĭ elъ; dar sъ raţionъmъ nuţinъ: daka nu mъ amъţeskъ nentru Mayneville, nentru ce draku, m'aşĭ amъţi nentru doamna de Montpensier? fiindъ-kъ astъ femeiъ, eĭ da! este duesa.

— Chicot, o noate krede cineba, nъrъsi din-

tr'astъ minвtъ пе omвlъ kв mъsвrele, ka sъ nв пearzъ din вedere пе чele doвъ пersoane strelвчite.

Пeste o sekвndъ, вzв iвindв-se înderъtвlъ lorъ figвra palidъ a lвї Боromeъ, пе kare Mayneville îlъ întrebъ de maї mвlte orї.

— Aша este, zise elъ, toatъ lвmea este amestekatъ; bравo! sъ konsпigъmъ, aша é moda, dar чe drakв! dвчesa вrea din întîmplare sъ lokвiaskъ la Dom Modestъ, dînsa kare are kasa de Belesbat la o sвtъ de пaшї d'aiчї?

Într'astъ minвtъ, atenцiвnea lвї Chicot înчerkъ вnъ altъ motivъ de întъrîtare. Пe kъndъ dвчesa вorbia kв Gorenflot, saъ maї bine îlъ fъчea sъ вorbeaskъ, domnвlъ de Mayneville fъkв вnъ цestъ вnвia de afarъ.

Chicot, kв toate astea nв вzвse пe nimiпї, afarъ de omвlъ kв mъsвrele.

Astъ цestъ i era într'adevъrъ lвї adresatъ; resвlta kъ omвlъ kв mъsвrele nв maї mъsвra.

Se onrise în faцa balkonвlвї, în kвrmeziшї ші kв faцa întoarsъ snre Пarisъ.

Gorenflot îші вrma amabilitъцile kв пenitinta.

Domnвlъ de Mayneville вorbi чева la вrekia lвї Боromeъ, ші aчesta înчepв kiarъ într'aчelъ minвtъ a цestikвla înderъtвlъ пriorвlвї, k'вnъ kinъ neînцelesъ пentrв Chicot, dar deslвчitъ, dвпъ kвm se пare, пentrв omвlъ kв mъsвrele; fiindъ-kъ se depъrtъ, se aшezъ într'altъ lokъ вnde вnъ altъ цestъ alъ lвї Боromeъ ші alъ lвї Mayneville îlъ пironi ka o statвъ.

Dвпъ kъte-ва minвte de nemiшkare, la вnъ altъ цestъ fъkвtъ de fratele Боromeъ, se dete la вnъ felъ de

eserviuiŭ kare ureokъna kъ atъtŭ maĭ mъltŭ ne Chicot ne kътŭ nъ i nъtea debina skonъlŭ.

Din lokъlŭ ъnde uedea, omъlŭ kъ mъsъrele înveneъ sъ alerue nînъ la noarta urioratъlъĭ, ne kъndŭ domnъlŭ de Mayneville îşĭ uinea ora în mъnъ.

— Drave! drave! mъrmъrĭ Chicot, toate astea mi se narŭ de ureneъsŭ; enigma este bine esnlikatъ, dar orĭ kътŭ de bine arŭ fi esnlikatъ, bъzîndŭ noate faua omъlъĭ kъ mъsъre, aşĭ debina-o.

Într'avestŭ minutŭ, ka kъm demonъlŭ familiarŭ alŭ lъĭ Chicot arŭ fi boitŭ sъ i îmnlineaskъ dorinua, omъlŭ kъ mъsъrele se întoarse, ui Chicot rekъnoskъ ne Nikolae Poulain, lokotinentъlŭ urevostъuiĭ, avela kъrъia i bîndъse în zilele trekъte bekile sale neutare.

— Eatъ, zise elŭ, trъiaskъ Liga! am bъzutŭ destъlŭ akъm ka sъ giveskŭ restъlŭ kъ nъuinŭ lъkrъ eĭ bine! fiъ, vomŭ lъkra.

Dъnъ maĭ mъlte konborbirĭ între dъvesa, Gorenflot ui Mayneville, Boromeŭ înkise fereastra ui balkonъlŭ remase deuertŭ.

Dъvesa ui skutierъlŭ seŭ euirъ din urioratŭ ka sъ se sъiъ în trъsъra kare îĭ astenta. Dom Modestŭ kare îĭ însoţise nînъ la noartъ, fъvea mereŭ la reverinue.

Dъvesa uinea înkъ deskise nerdelele trъsъreĭ ka sъ resunъnzъ la komnlimentele uriorъlъĭ, kъndŭ unŭ kъlugъrŭ iakobinŭ, euindŭ din Parisŭ ne noarta Sant-Anton, veni înaintea kailorŭ ne karĭ îĭ uribi kъ kъriositate, anoĭ veni lîngъ trъsъra în kare se sitъ într'însa.

*

Chicot rekъnoskъ în astъ kъlъgъrъ ne mikъlъ frate Iakobъ, kare s'a întorsъ în fъgъ de la Lъbrъ, ші a remasъ în mirare dinaintea doamneї de Montpensier.

— Aidї, aidї, zise elъ, am narte. Daka Iakobъ se întorvea maї kъrîndъ, n'aшї fi nъtъtъ sъ въzъ ne dъvesa, fiindъ silitъ s'alergъ la lokъlъ meъ de întîlnire de la Krъvea Falbin.

Akъm dъnъ doamna de Montpensier kare a nlekatъ, fъkîndъ-шї mika konsnirare, вine rîndъlъ domnъlъї Nikolae Poulain. Ne avesta, îlъ воiъ esnedia în zeve minъte.

Într'adevъrъ, dъvesa, dъnъ ve a trekъtъ ne dinaintea lъї Chicot fъr' a 'lъ вedea, se îndrenta snre Parisъ, ші Nikolae Poulain se gъtia s'o ъrmeze.

Elъ kъta sъ treakъ ka ші dъvesa ne dinaintea gardъlъї ънde se afla Chicot.

Chicot îlъ вzъ вenindъ, nrekъm вînъtorъlъ вede вenindъ animalъlъ, nregъtindъ-se sъ tragъ kъndъ i arъ fi anroane.

Kъndъ Poulain fъse anroane de Chicot, Chicot trase.

— E! bъnъle omъ, zise elъ din gaъra sa, arънkъ-ци okiї ші n'aivї, daka вreї.

Poulain tresъri ші întoarse kanъlъ snre nartea шanцъlъї.

— N'aї вzъtъ: nrea bine! ъrmъ Chicot. Akъm nъ te maї nrefave, domnъle Nikolae Poulain.

Lokotenentъlъ nrevostъцiї sъri ka ънъ verbъ la noknetъlъ de nъшkъ.

— Чine estĭ domnia ta? întrebъ elъ, ши че doresчĭ?

— Чine sъnt?

— Da.

— Sъnt ънъ amikъ alъ domnieĭ tale, noъ, dar intimъ; че воіъ? аша! este пъцinъ kam lъngъ sъ цĭ esпlikъ.

— Dar în-fine, че doresчĭ? вorbesче.

— Doreskъ sъ вiĭ la mine.

— La domnia ta?

— Da, aiчĭ; sъ te koborĭ în шanцъ.

— Пentrъ че?

— Beĭ afla; koboarъ-te maĭ întîiъ.

— Dar...

— Шi sъ вiĭ sъ te aшezĭ kъ sпatele l'astъ gardъ.

— În-fine...

— Fъr' a te вita sure mine, fъrъ sъ te arъцĭ ши sъ цĭ treakъ прin minte kъ sъnt aчi.

— Domnъle...

— Пretinzъ kam mъltъ, o sчiъ bine; dar, че вreĭ, domnъlъ Robert Briquet are drentъlъ sъ fiъ пretenцiosъ.

— Robert Briquet! strigъ Poulain esekъtъndъ îndatъ manonera komandatъ.

— Аша, вezĭ, шezĭ josъ, bine... A! a! se пare kъ mъsъrъmъ potekъцele de la Vincennes?

— Eъ!

— Fъrъ niчĭ o îndoialъ; anoĭ, че este de mi-

rare ka ʁnʃ lokotenentʃ alʃ nreʁostъuiї sъ ші fakъ datoria a ʁedea kъndʃ se înfъuişeazъ okasiʁnea?

— Kʁ atъtʃ maї bine, kъ lʁkraї sʁb okiї nrea strelʁvitelorʃ nersoane.

— Nrea strelʁvitelorʃ nersoane? Nʁ înuelegʃ.

— Че felʃ! nʁ svіaї?...

— Nʁ svіʃ че воєsvї sъ zivї.

— Astъ doamnъ ші astʃ domnʃ karї era în balkonʃ, ші karї aʃ nleḳatʃ la Narisʃ, nʁ svії vine era?

— Îuї jʁrʃ.

— A! че ferivitʃ sʁnt kъ am sъ uї snʁiʃ o nostate aşa de mare! Înkinʁesve-uї, domnʁle Poulain, kъ aʁeaї de admiratorї în fʁnkuiʁnile domnieї tale de îngrijitorʃ de kъї ne doamna dʁvesa de Montpensier ші ne domnʁlʃ komite de Mayneville. Nʁ te mişka.

— Domnʁle, zise Nikolae Poulain, înverkъndʁ-se sъ se lʁnte în kontra astorʃ kʁʁinte, felʁlʃ kʁ kare mi le îndrentezї...

— Daka te ʁeї mişka, skʁmnʁlʃ meʃ domnʃ Poulain, adъʁui Chicot, mъ ʁeї îmninue la вr'o estremitate... Шezї bine.

Poulain skoase ʁnʃ sʁsninʃ.

— Aşa, ʁezї, ʁrmъ Chicot. Îuї snʁneam dar kъ lʁkrъndʃ astʃ-felʃ sʁb okiї astorʃ nersoane, ші ne fiindʃ obserʁatʃ, domnia ta zivї aşa; snʁneam dar, skʁmnʁlʃ meʃ domnʃ, kъ arʃ fi foarte de folosʃ nentrʁ domnia ta ka altъ nersoanъ strelʁvitъ, sure esemnlʁ, reuele, sъ te obserʁe.

— Reuele?

— Maiestatea Sa, da, domnʁle Poulain; este

foarte aulekatŭ, te asigurŭ, ka sъ admire orĭ ce lucrŭ mi sъ resulъteaskъ orĭ ce munkъ.

— A! domnule Briquet, te rogŭ!

— Ţĭ o renetŭ, skumnule domnule Poulain, kъ daka te veĭ mişka estĭ unŭ omŭ mortŭ: remъĭ dar linişvitŭ ka sъ te feresvĭ de astъ disgraţiъ.

— Dar ce vreĭ de la mine, în numele cerulуĭ?

— Binele teŭ, nu altŭ ceva; nu ţĭ am zisŭ kъ eram amikulŭ domnieĭ tale?

— Domnule! strigъ Nikolae Poulain desneratŭ, nu svişŭ într'adevъrŭ ce am fъkutŭ Maiestъţii Sale, domnieĭ tale, mi la orĭ vine!

— Skumnule domnule Poulain, te veĭ esulika ku vine se kuvine; asta nu mъ nriveşve ne mine; eŭ mĭ am ideiele mele, înţeleptĭ, mi stъrueskŭ într'însele; aste ideie suntŭ kъ reţele n'arŭ nutea anroba ka lokotenentulŭ nrevostъţii sъ se sunşiъ, kъndŭ este în funkţiune de ofiţerŭ alŭ drumurilorŭ, la ţestele mi la arъtъrile domnului de Mayneville: vine svie, în fine, daka reţele nu s'arŭ sunъra kъ lokotenentulŭ nrevostъţii n'a însemnatŭ în renortulŭ seŭ din toate zilele kъ doamna de Montpensier mi domnulŭ de Mayneville aŭ intratŭ erĭ de dimineaţъ în oraşulŭ Parisului? Asculltъ, domnule Poulain, nu este nimikŭ altŭ de kъtŭ kъ o sъ te strivĭ negremitŭ ku Maiestatea Sa.

— Domnule Briquet, o skъnare din bedere nu este o krimъ, mi fъrъ îndoialъ Maiestatea Sa svie nrea bine....

— Skɜmnɜle domnɜle Poulain, krezŭ kъ ɥĭ faʏĭ nъlɜʏirĭ; eŭ въzŭ maĭ limnede, în astъ afaʏere.

— Че вezĭ?

— O frɜmoasъ ɯi bɜnъ snînzɜrъtoare.

— Domnɜle Briquet!

— Asteantъ dar, ʏe drakɜ! kɜ o frîngiъ noɜъ, natrɜ soldaɥĭ la ʏele natrɜ nɜntɜrĭ kardinale, Parisianĭ kam mɜlɥĭ îmnrejɜrɜlŭ snînzɜrъtoareĭ, ɯi ɜnŭ oare-kare lokotenentŭ alŭ nreвostъɥiĭ ʏe'lŭ kɜnoskŭ în вîrfɜlŭ frîngieĭ.

Nikolae Poulain tremɜra aɯa de tare în kъtŭ din astъ tremɜrъtɜrъ sgɜdɜia totŭ karnenɜlŭ.

— Domnɜle! zise elŭ îmnreɜnъndɜ-ɯĭ mъnile.

— Dar sɜnt amikɜlŭ domnieĭ tale, skɜmnɜle Poulain, ɜrmĕ Chicot, ɯi în astъ kalitate de amikŭ, eatъ kъ ɥĭ daŭ ɜnŭ konsiliŭ.

— Ɔnŭ konsiliŭ?

— Da, foarte lesne de ɜrmatŭ, mɜlɥɜmeskŭ lɜĭ Dɜmnezeŭ! te вeĭ dɜʏe akɜm, akɜm, înɥeleɥĭ? sъ te dɜʏĭ sъ afli....

— Sъ aflɜ... întrerɜnse Nikolae nlinŭ de smъʏinare, sъ aflɜ ne ʏine?

— Sъ kɜɥetŭ ɜnŭ minɜtŭ, întrerɜnse Chicot, sъ afli... ne domnɜlŭ d'Epernon.

— Пe domnɜlŭ d'Epernon, amikɜlŭ reɥelɜĭ?

— Tokmaĭ; îlŭ вeĭ traɥe la o narte.

— Пe domnɜlŭ d'Epernon?

— Da, ɯi i вeĭ snɜne totŭ ʏe s'a netrekɜtŭ kɜ mъsɜrъtoarea drɜmɜlɜĭ.

— Este o nebɜniъ, domnɜle.

— Din kontra este o fanță kă minte, foarte kă minte,

— Nă înțelegă.

— Kă toate astea è прea de înțelesă. Daka te воіă denăпța kărată ka пe omălă kă mъsărele ші ka пe omălă kă пentarele; te воră sпînzăra; daka din kontra, веĭ esekăta aveasta de bănъ-воіъ, веĭ fi плină de resплътіrĭ ші de onorĭ... Пarĭkъ nă estĭ konвinsă... De minăne, asta mъ ва năne la ostenealъ sъ mъ întorkă la Louvre; dar, прe lețea mea, totă mъ воіă dăve; nă este nimikă пe kare sъ nă'lă fakă пentră domnia ta.

Ші Nikolae Poulain aăzi sgomotălă че fъvea Chicot dăndă la o пarte krъvile ka sъ se skoale.

— Nă, nă, zise elă, remъĭ aivĭ; mъ воіă dăve.

— Aша веzĭ; dar înțeleцĭ, skămnăle domnăle Poulain, nă trebăe вikleпіĭ; fiindă-kъ mъne воіă trimite o skrisorikъ reцelăĭ, ală kъrăia am onoare, aша прekăm mъ веzĭ, saă maĭ bine прekăm nă mъ веzĭ, a i fi amikălă intimă, astă-felă înkъtă, ka sъ fiĭ snînzărată totă aша de săsă ші maĭ skărtă.

— Плekă, domnăle, zise lokotenentălă înkremenită; dar abăsezĭ foarte tare...

— Eă?

— O!

— E! skămnăle domnăle Poulain, înalцъ-mĭ altare; eraĭ ană trădătoră, te am fъkătă ană mъntăitoră ală natrieĭ! Anronosită, dă-te iste, skămnăle domnăle Poulain, fiindă-kъ mъ grăbeskă foarte măltă sъ

nlekъ d'aivĭ, kъ toate astea, asta n'o notъ faʋe dekъtъ dъnъ ʋe beĭ nleka. Osnelъlъ lъĭ d'Epernon: nъ ъita.

Nikolae Poulain se skъlĭ, mi, kъ faŋa ъnъĭ omъ desneratъ, se renezi ka o sъŋeatъ în drentъlъ norgiĭ Santъlъĭ-Anton.

— A! era timnъ, zise Chicot, fiindъ-kъ eatъ kъ ese din nrioratъ.

Dar nъ este mikъlъ meъ Iakobъ.

E! e! zise Chicot, ʋine este astъ sekътъrъ, kroitъ nrekъm arxitektъlъ lъĭ Alesandrъ boia sъ kroiaskъ mъntele Atos? La drakъ! este ъnъ kъne foarte mare ka sъ însoŋeaskъ ne ъnъ bietъ kъŋelъ ka mine!

Bъzîndъ ne astъ emisarъ alъ nriorъlъĭ, Chicot se grъbi s'alerŋe snre Krъʋea Falbin, lokъlъ întîlniriĭ.

Fiindъ-kъ era silitъ s'ajъngъ akolo ne ъnъ drъmъ ʋirkъlarъ, linia dreantъ abъ nentrъ dînsъlъ abantaŋislъ renezivisnii, adikъ kъlъgъrslъ ъriamъ, kare trevea drъmslъ d'a kъrmezimĭ kъ nisʋe namĭ marĭ, ajъnse ʋelъ d'întîiъ la Krъʋe.

Ne lîngъ astea, Chicot, îmĭ kam nerdea timnslъ ka sъ esamine, ne kъndъ îmbla, ne omslъ seъ, a kъrъia fisionomiъ nъ o kъnosʋea de lokъ.

Într'adebъrъ astъ kъlъgъrъ era ъnъ adebъratъ Filisteanъ. În graba ʋe o nъse sъ biĭ sъ afle ne Chicot, bestimîntslъ seъ de Iakobinъ nivĭ nъ era înkisъ, mi se întrebedea nrintr'o krъnътъrъ nivioarele sale mъskъloase îmbrъkate nъ nisʋe nantaloni de laivĭ.

Glъga sa lъsatъ reъ în josъ fъʋea sъ se bazъ ъnъ nъrъ nrintre kare nъ trekъse înkъ foarfivile nrioratslъĭ.

— Afarъ din astea, oare-kare esnresiъne nъ

tokmaĭ reliꞑioasъ înkreꞑia kolꞑъrile nrofъnde ale gъ-reĭ sale, ші kъndъ boia sъ treakъ de la sъrîsъ la rîsъ, lъsa sъ se bazъ treĭ dinꞑĭ, karĭ semъna a nisve nalisade aше-zate dinderъtъlъ întъririĭ bъzelorъ sale velorъ groase.

Nisve braꞑe lъnꞑĭ ka ale lъĭ Chicot, dar maĭ groase, nisve ъmerĭ kanabilĭ d'a redika norꞑile Gazeĭ, ъnъ mare kꞑitъ de bъkъtъriъ netrekъtъ nrin sfoara în-vingъtoareĭ, astъ-felъ era, kъ ъnъ sakъ îmfъшъratъ ka o павъzъ îmnrejъrъlъ nentъlъĭ seъ, armele ofensibe ші defensibe ale astъĭ Goliatъ alъ Iakobinilorъ.

— Negreшitъ, zise Chicot, este foarte ъrîtъ, ші daka nъ mĭ ва adъve o nostate foarte bъnъ k'ъnъ astъ felъ de kanъ, boiъ zive kъ o astъ-felъ de fiinꞑъ este foarte netrebъinvioasъ ne nъmîntъ.

Kъlъgъrъlъ, bъzîndъ kъ Chicot se anronia me-reъ, îlъ salstъ kam militъresve.

— Че вreĭ, amive? întrebъ Chicot.

— Estĭ domnъlъ Robert Briquet!

— În nersoanъ.

— Daka é aша, am sъ ꞑĭ daъ o skrisoare de la benerabilъlъ nriorъ.

— Dъ-mĭ-o.

Chicot lъ skrisoarea; era komnъsъ kъ astĭ terminĭ:

"Skъmnъlъ meъ amikъ, am kꞑetatъ de la de-"snъrꞑirea noastrъ. Îmĭ este într'adevъrъ kъ nenъtin-"ꞑъ sъ lasъ lъnilorъ sfъшietorĭ din lъme oaia ne ka-"re Dъmnezeъ mĭ a încredinꞑat'o. Boiъ sъ borbeskъ, "de mikъlъ nostrъ Iakobъ Climent, kare maĭ adinea-

"orĭ a fostŭ nriimitŭ de reŋele, mi mĭ a îmulinitŭ me-
"saŋiŭlŭ de minŭne.

În lokŭlŭ lŭĭ Iakobŭ, a kъrŭia etate este înkъ
"fraŋetъ, îŋĭ trimiŋŭ ŭnŭ bŭnŭ mi demnŭ frate din
"komŭnitatea noastrъ; are o fire blъndъ mi toate bŭne;
"sŭnt sigŭrŭ kъ'lŭ beĭ nriimi ka însoŋitorŭ de kъlъ-
toriъ . . . „

— Da, da, kŭŋetĕ Chicot arŭnkъndŭ neziuĭ o kъŭtъtŭrъ asŭnra kъlŭgъrŭlŭĭ: înkrede-te în avesta.

"Adaŭgŭ ne lîngъ astъ skrisoare bine kŭbînta-
"rea mea, ne kare mĭ nare reŭ kъ nŭ ŋĭ am dat'o
"din gŭrъ,

"Adio, amikŭlŭ meŭ."

— Eatъ o foarte frŭmoasъ skrisoare! zise Chicot dŭnъ ce fini citirea. M'auĭ nrinde kъ skri-soarea a fostŭ skrisъ de ekŏnomŭ; are o mъnъ mi-nŭnatъ.

— Într'adevъrŭ, fratele Boromeŭ a skrisŭ skri-soarea, resnŭnse Goliatŭ,

— Eĭ bine, daka é aua, amikŭlŭ meŭ, adъŭ-ŋi Chicot sŭrîzîndŭ într'unŭ modŭ nlъkŭlŭ kъlŭgъrŭlŭĭ celŭĭ mare, te beĭ întoarce la nrioratŭ.

— Eŭ?

— Da, mi beĭ snŭne Reverinŋeĭ sale kъ mĭ am skimbatŭ nъrerea, mi doreskŭ sъ kъlъtoreskŭ singŭrŭ.

— Ce felŭ! nŭ mъ beĭ lŭa kŭ domnia ta, dom-nŭle? zise kъlŭgъrŭlŭ kŭ o mirare însoŋitъ de ame-ninŋare.

— Nŭ, amikŭlŭ meŭ, nŭ.

— Шi пentrъ че, rogъ-te?

— Fiindъ-kъ trebъe sъ fakъ ekonomiъ; timпiĭ sъntъ asпri, шi katъ sъ mъпъпчĭ foarte mъltъ.

Ḑigantъlъ îшĭ arъtъ чeĭ treĭ kolцĭ.

— Iakobъ mъпъпkъ ka mine, zise elъ.

— Da, dar Iakobъ era вnъ kъlъgъrъ, zise Chicot.

— Шi eъ, че sъnt?

— Domnia ta, amikъlъ meъ, estĭ вnъ lanskenetъ saъ вnъ ḑindarmъ, чeia че, remъiъ între noĭ astъ borbъ, arъ пъtea skandalisa пе Nostra-Doamnъ kъtre kare sъnt denъtatъ:

— Че totъ borbesчĭ de lanskeneḑĭ шi de ḑindarmĭ? resпъnse kъlъgъrъlъ. Eъ sъnt вnъ Iakobinъ; пъ se kъnoasче oare dъпъ portъlъ meъ?

— Portъlъ пъ faче пе omъ, amikъlъ meъ, resпъnse Chicot, чi kъḑitъlъ faче пе soldatъ; spъne asta fratelъĭ Боromeъ, daka вreĭ.

Шi Chicot fъkъ o reвerinḑъ ḑigantъlъĭ, kare aпъkъ drъmъlъ prioratъlъĭ, mormъindъ ka вnъ kъne че 'lъ gonesче чinева.

Kътъ desпre kъlътorъlъ nostrъ, lъsъ sъ пleче aчela kare era sъ i fiъ însoḑitorъ, шi dъпъ че 'lъ вzъ intrъndъ пе noarta чea mare a monastirii, se dъse sъ se askъnzъ dъп' вnъ gardъ, se desbrъkъ de вestimîntъlъ seъ, шi пъse zaoa sa чea finъ пе kare o kъnoasчemъ sъb nъmele de kътaша sa de пînzъ.

Dъпъ че шĭ fъkъ gъteala, trekъ d'a kъrmezishъlъ kътпъlъ ka s'ajъngъ la drъmъlъ Karentonъlъĭ.

XXVI.

Guisii.

Kiarș în seara zileĭ kъndș Chicot nleka snre Nabara, bomș reafla în kamera 4ea mare a osnelșlșĭ de Guise gnde am kondgsș de maĭ mșlte orĭ ne 4ititorii nostri în trekștele noastre nobestirĭ; bomș reafla amș zisș, în kamera 4ea mare a osnelșlșĭ de Guise, ne a4elș jone ks okișlș bișș, ne kare 'lș amș bъzștș intrъndș !n Harisș, din derъtșlș kalșlșĭ lșĭ Carmainges, mi kare ns era altș 4inea, o s4imș aksm, dekъtș frsmoasa nenitintъ a lșĭ dom Gorenflot.

Astъ datъ ns se ferise nivĭ de ksm ka sъ mĭ askgnzъ nersoana saș seksslș. Doamna de Montpensier înbestitъ k'o rokiъ elegantъ, ks gîtslș largș, ks nъrslș konstelatș de stele mi de netre skgmne, ksm era moda în a4ea enokъ, astenta ks nerъbdare în ni-

ʏioare în skobitʊra ʊneĭ ferestre, ne ʏine-ba kare în-tъrzia sъ bïĭъ.

Ʊmbra se fъʏea maĭ deasъ, dʊʏesa abia nʊtea bedea noarta osnelʊlʊĭ, ne kare okiĭ i era kʊ totʊlʃ̆ aḑintaḑĭ.

În-fine nasʊlʃ̆ ʊnʊĭ kalʃ̆ se aʊzi, ʃi dʊnъ zeʏe minʊle boʏea ʊʃiersʊlʊĭ anʊnḑa kʊ misterʃ̆ la dʊʏesa ne domnʊlʃ̆ dʊʏele de Mayenne.

Doamna de Montpensier se skʊlʇ̆ ʃi alergʇ̆ înaintea fraʇelʊĭ seʃ̆ k'o astʃ̆-felʃ̆ de grabъ în kъtʃ̆ ʊitʇ̆ sъ îmble în bîrfʊlʃ̆ niʏiorʊlʊĭ drentʃ̆, nrekʊm i era obiʏeiʊlʃ̆ kъndʃ̆ boia sъ nʊ skioane.

— Singʊrʃ̆, frate? zise ea, estĭ singʊrʃ̆?

— Da, soro, zise dʊʏele ʃezîndʃ̆ josʃ̆ dʊnъ ʏe a sъrʊtatʃ̆ mъna dʊʏeseĭ.

— Dar, Enrikʃ̆, ʊnde este dar Enrikʃ̆? sʏiĭ bine kъ toatъ lʊmea îlʃ̆ asteantъ aiʏĭ?

— Enrikʃ̆, soro, n'are înkъ ʏe sъ fakъ la Parisʃ̆, ne kъndʃ̆ din kontra are foarte mʊltʃ̆ de fъkʊtʃ̆ în oraşele Flandreĭ şi Pikardieĭ. Lʊkrarea noastrъ merḑe înʏetʃ̆ şi kam ne sʊb nъmîntʃ̆; aʊemʃ̆ de lʊkrʊ akolo; nentrʊ ʏe sъ 'lʃ̆ nъrъsimʃ̆ ka sъ ʊenimʃ̆ la Parisʃ̆, ʊnde toate sʊntʃ̆ fъkʊte?

— Da, dar ʊnde toate se borʃ̆ desfaʏe daka nʊ bъ grъbiḑĭ.

— Ba!

— Ba! kъtʃ̆ ʊeĭ boi, frate. Îḑĭ zikʃ̆, eʃ̆, kъ bʊrgesiĭ nʊ se maĭ mʊlḑʊmeskʃ̆ kʊ aste kʊʊinte, kъ boieskʃ̆ sъ bazъ ne dʊʏele lorʃ̆ Enrikʃ̆, eatъ setea lorʃ̆, delirʊlʃ̆ lorʃ̆.

— Îlъ borъ bedea într'unu minutъ bunu. Mayneville nu le a esulikatъ toate astea?

— Fъrъ îndoialъ; dar, viiu, vocea sa nu pregъesve kътъ ale voastre.

— Velъi mai grъbitъ, soro. Ili Salvede?

— Mortъ.

— Fъr' a borbi?

— Fъr' a sufla.

— Bine. Ili înarmarea?

— Finitъ.

— Parisulъ?

— Împъrgitъ în mieai-sure-zeve kartiere.

— Ili fiъ-kare kartierъ are pe kapulъ ve le am arътatъ.

— Da.

— Sъ trъimъ dar linisviiu, Dumnezeule! eatъ ve am zisъ bunilorъ nostri burgesi.

— Nu te borъ askulta.

— Ba!

— Îgi sunis kъ suntъ îndrъviigi.

— Soro, kum ai obiveislъ sъ judevi graba altsia dupъ kiarъ nerъbdъrile tale.

— Îmi favi o mustrare serioasъ?

— Fereaskъ Dumnezeu! dar ve zive fratele meu Enrikъ katъ sъ fiъ esekutatъ. Pe ling' avestea, fratele meu Enrikъ boiesve sъ nu se grъbeaskъ nivi de kum.

— Ve se favemъ atunvi? întrebъ duvesa ku nerъbdare.

— Ve lukru ne arъ favesъ ne grъbimъ, soro?

— Toate, daka вreĭ.

— De вnde sъ înчeneмъ, dвnъ nъreгea domnieĭ tale?

— Sъ lъъmъ întîiъ ne reŋele.

— Asta ŋĭ este ideia nestremвtatъ; nв zikъ kъ este вrîtъ, daka s'arъ nвtea nвne în lъkrare; dar a nroiekta ши a faчe nв è totъ aчela-шĭ lъkrв, adв-ŋĭ a minte de kъte-orĭ n'amъ reвшitъ.

— Timnii s'aъ skimbatъ; reŋele nв maĭ are ne nimiнĭ ka sъ'lъ aнere.

— Nв, afarъ de Elвeŋianĭ, Skoŋianĭ, gardele franчese.

— Kъndъ вeĭ вoi, frate, eъ, eъ kare ŋĭ вorbeskъ, îlъ вoiъ arъta ne вnъ drвmъ mare, însoŋitъ nвmaĭ de doĭ lakeĭ.

— Asta mi s'a zisъ de o sвtъ de orĭ, ши nв 'lъ am вzвtъ nivĭ o datъ.

— Îlъ вeĭ вedea dar daka вeĭ шedea nвmaĭ treĭ zile la Parisъ.

— Înkъ вnъ nroiektъ!

— Вnъ nlanъ вreĭ sъ zivĭ.

— Daka è aша, bine-вoeчe de mi 'lъ snвne ши mie.

— O! este o ideiъ, ши nrin вrmare te вa faчe sъ rîzĭ.

— Fereaskъ Dвmnezeъ sъ ŋĭ atingъ amorвlъ nronriъ de aвtorъ; sъ вedemъ nlanвlъ.

— Îŋĭ baŋĭ jokъ de mine, Mayenne.

— Nв, te askвltъ.

— Eĭ bine, în natrв kввinte, eatъ...

Într'astă minută muierulă redikă taniţeria.

— Boeskă Înălţimile Loră sa priimeaskă pe domnulă de Mayneville? întrebă elă.

— Komplivele meă? zise duvesa, sa intre.

Domnulă de Mayneville intră într'adevără şi sărută mâna duvelui de Mayenne.

— Bună singură kavântă, monsiniore, zise elă; viă de la Louvre.

— Eĭ bine! strigară d'o dată Mayenne şi duvesa.

— Se dă ka sokotealâ de sosirea domnieĭ tale.

— Ce felă?

— Borbiam ka kălătenia postului de Saint-Germain l'Auxerrois, doĭ Gaskonĭ trekurâ.

— Îĭ kunoscŭĭ?

— Nu; era de sus nînă josă îmbrăkaţĭ într'unu nortă noă. Cap de bious! zise unulă, aĭ unu bestimîntă mărgeţă, dar kare, la împrejurare, nu ţĭ ară face avelea-şĭ serviţie ka pentarulă teă de erĭ.

— Ba! ba! orĭ kită de tare ară fi sabia domnului de Mayenne, zise celă altă, mă prinză kă nu va sgîria astă mătase prekum n'ară fi putută să sgîrîie pentarulă.

— Şi zikîndă avestea, Gaskonulă începu să se făleaskă ku bravadele lui karĭ arăta kă te svia aproape.

— Şi aĭ kuĭ suntă astĭ Gaskonĭ?

— Nu sviă.

— Şi s'ă retrasă?

— O! nicĭ de kum, striga în gura mare; nu-

mele Înʟʟgimiĭ Boastre fʁse aʁzitʁ; nisʏe trekʟtorĭ se o-nrirʟ mi întrebarʟ daka într'adevʟrʁ aĭ sositʁ. Era sʟ resnʁnzʟ la întrebare, kʟndʁ d'o datʟ ʁnʁ omʁ se a-nronieʟ de Gaskonʁ mi 'lʁ loʁi ne ʁmerĭ: de nʁ mʟ înʏelʁ, monsiniore, astʁ omʁ era Loignac.

— Ne ʁrmʟ? întrebʟ dʁʏesa.

— L'aʏeste borbe zise nrea înʏetʁ, Gaskonʁlʁ resnʁnse nʁmaĭ nrintr'ʁnʁ semnʁ de sʁnʁnere, mi ʁrmʟ ne aʏela kare i tʟiase borba.

— Mi astʁ-felʁ?

— Astʁ-felʁ înkʟtʁ n'am nʁtʁtʁ afla maĭ mʁltʁ, dar, nînʟ ʁna alta, feresʏe-te.

— Nʁ te aĭ lʁatʁ dʁnʟ dînmiĭ?

— Ba da, dar de denarte; mʟ temeam sʟ nʁ fiʁ rekʁnoskʁtʁ, ka ŋintilomʁ alʁ Înʟʟgimiĭ Boastre. Eĭ s'aʁ îndrentatʁ snre Louvre, mi se fʟkʁrʟ nevʟzʁŋĭ dʁ-nʟ osnelʁlʁ de Mobile. Dar dʁnʟ dînmiĭ, o mʁlŋime de oamenĭ striga: Mayenne! Mayenne!

— Am ʁnʁ mizlokʁ foarte simnlʁ d'a resnʁnde zise dʁʏele.

— Kare? întrebʟ sorʟ-sa.

— D'a merŋe sʟ salʁtʁ ne reŋele de-searʟ.

— Sʟ salʁŋĭ ne reŋele?

— Negremitʁ, biʁ la Narisʁ, i snʁiʁ nostʟŋĭ din orashele sale ʏele bʁne ale Nikardieĭ, n'are nimikʁ sʟ mĭ zikʟ.

— Mizlokʁlʁ esle bʁnʁ, zise Mayneville.

— Este fʟrʟ jʁdekatʟ, zise dʁʏesa.

— Este neanʟratʁ, soro, daka într'adevʟrʁ le treʏe nrin minte kʟ am sositʁ la Narisʁ. Afarʟ de a-

stea astă-felă era nърerea fratelъї nostrъ Enrikă, ka sъ mъ dъkă aша înkъlцată ka dъnъ drъmă la Louvre, sure a înfъцiша reцelъї înkinъчiъnile de la toatъ familia. Dъnъ че mї воiă îmulini astъ datoriъ, sънt liberă, ші notă nriimi ne orї-чine воiă воi.

— Membriї komitetъlъї, sure esemulъ, te asteantъ.

— Îї воiă nriimi la osnelъlă Saint-Denis, dъnъ че mъ воiă întoarче de la Louvre, zise Mayenne. Aша dar, Mayneville, zi sъ mї adъkъ kalъlă; aша nrekъm este fър' a 'lă sterцe. Beї вeni kъ mine la Louvre. Domnia ta, soro, asteantъ-mъ, daka вreї?

— Aiчї, frate?

— Nъ, la osnelъlă Saint-Denis, вnde mї am lъsată trъsъrele ші вnde mъ kredă kъlkată. Bomă fi îmnreвnъ neste doъ ore.

XXVII.

La Louvre.

Într'avea zi, ventrъ nisve întîmplъrĭ marĭ, regele eĭ din kabinetъlъ seъ mi zise sъ kiъme ne domnъlъ d'Epernon.

Era ne la doъ-sure zeve.

Dъvele se grъbi a se sъnъne mi a intra la regele.

Aflъ ne Maiestatea Sa în nivioare în vea d'întîiъ kamerъ, nribindъ kъ lъare a minte ne snъ kъlъgъrъ iakobinъ kare se rogia mi nleka okiĭ sъb nribirea nътrъnzътoare a regelъĭ.

Regele trase ne d'Epernon la o narte.

— Nribesve, dъve, zise elъ arътъndъ-ĭ ne jъnele, ve figъrъ kъrioasъ are avestъ kълъgъrъ.

— De ve se mirъ Maiestatea Boastrъ? zise d'Epernon; mi se nare o figъrъ foarte ordinarъ.

— Adevъratъ ?

Ши reцele se пъse sъ kъцete.

— Kъm te kiamъ? îlъ întrebъ.

— Fratele Iakobъ, sire.

— N'aï altъ nъme?

— Nъmele meъ de familiъ, Klementъ.

— Fratele Iakobъ Klementъ? reneti reцele.

— Maiestatea Boastrъ nъ aflъ ши în nъme чева kъriosъ? zise dъvele rîzîndъ.

Reцele nъ resпънse nimikъ.

— Цï aï fъkъtъ прea bine însъrчinarea, zise elъ kъlъgъrъlъï fъr' a înveta d'a 'lъ прibi.

— Kare însъrчinare, sire? întrebъ dъvele kъ aчea kъtezare de kare era adesea mъstratъ, ши kare i da în toate zilele o familiaritate.

— Nimikъ, zise Enrikъ,ънъ mikъ sekretъ între mine ши чine-ва пе kare nъ'lъ kъnosчï, saъ maï bine пе kare nъ'lъ maï kъnosчï.

— Într'adevъrъ, sire, zise d'Epernon, te ъiцï kam kъriosъ l'astъ konilъ, ши îlъ înkъrчï.

— Adevъratъ, da. Nъ svиъ пentrъ чe прibirile mele nъ potъ sъ se anere de dînsъlъ; mi se пare kъ 'lъ am maï вzъtъ saъ kъ 'lъ boiъ maï bedea. Mi s'a arъtatъ într'ънъ bisъ, mi se пare. Aidï, eatъ kъ borbeskъ fъrъ kъвîntъ. Dъ-te, kъlъgъrele, цï aï fъkъtъ misiъnea. Se ва trimite skrisoarea чerъtъ aчelъia kare цï o чere: fiï linisчitъ. d'Epernon?

— Sire?

— Sъ i se dea zeчe skъde.

— Mъlцъmeskъ, zise kъlъgъrъlъ.

— Пar' k'aĭ zisъ mъlцъmeskъ kъ bîrfъlъ dinцilorъ! resпъnse d'Epernon kare nъ înцeleцea nicĭ de kъm пe ъnъ kъlъgъrъ sъ se пagъ kъ desпreцъesve zeve skъde.

— Am zisъ mъlцъmeskъ kъ bîrfъlъ dinцilorъ, adъъцi mikъlъ Iakobъ, пentrъ kъ aшĭ boi maĭ bine ъпъlъ dintr'avele frъmoase kъцite de Sпania kare sъntъ atîrnate de zidъ.

— Че felъ, nъ цĭ пlave maĭ bine baniĭ ka sъ te dъvĭ sъ bezĭ пe komedianiĭ din пiaца Saint-Laurent, saъ пe epъreiĭ din strada Santa-Margarita? întrebъ d'Epernon.

— M'am пromisъ lъĭ Dъmnezeъ ka sъ remъiъ în пeabere ші kastitate, resпъnse Iakobъ.

— Dъ-ĭ dar ъnъ kъцitъ de Sпania, Lavalette, ші sъ se dъkъ, zise reцele.

Dъvele, ka omъ ekonomъ, alese dintr'avele kъцite kare i se пъrъ maĭ пъцinъ mъndrъ ші 'lъ dete kъlъgъrъlъĭ.

Era ъnъ kъцitъ katalanъ, kъ ferъlъ latъ, sъbцire, ші înцeпenitъ foarte tare într'o bъkatъ de kornъ frъmosъ lъkratъ.

Iakobъ îlъ lъĺ, dъvele se înverkĺ earъ sъ întrebe пe reцele.

— Dъve, întrerъnse reцele, aĭ între veĭ natrъ zevĭ ші vinvĭ, doĭ saъ treĭ oameпĭ karĭ sъ svîъ sъ meargъ kъlare?

— Пe пъцinъ doĭ-sпre-zeve, sire, ші neste olъnъ toцĭ borъ fi kъlъreцĭ.

— Aleŋe doĭ kъ mъna ta, mi sъ biĭъ kiarъ̆ akъm kъvĭ am sъ le borbeskъ̆

Dъvele salъtъ́, emi, mi kiъmъ́ ne Loignac în antikamerъ.

Loignac beni neste kъtева sekъnde.

— Loignac, zise dъvele, trimite-mĭ kiarъ̆ akъm doĭ kъlъreŋĭ ŋeneni, ka sъ îmnlineaskъ o misiъne direktъ a Maiestъŋiĭ Sale...

Loignac trekъ renede nrin galeriъ, ajъnse lîngъ zidire, ne kare o bomъ̆ nъmi d'akъm înainte lokъinŋa velorъ̆ natrъ-zevĭ-mi-vinvĭ.

Akolo, deskise ъma mi kiъmъ k'ъnъ̆ tonъ̆ de aъtoritate:

— Domnъlъ̆ de Carmainges.

Domnъlъ̆ de Biran!

— Domnъlъ̆ de Biran a emitъ̆, zise nъzitorъlъ̆.

— Ve felъ̆! a emitъ̆ fъrъ boiъ?

— Stъdiazъ kartierъlъ̆ ve monsiniorъlъ̆ dъve d'Epernon i a rekomandatъ̆ azĭ de dimineaŋъ.

— Foarte bine! atъnvĭ kiъmaŋĭ ne domnъlъ̆ de Sainte Maline.

Amîndoъ nъmele resъna sъb bolte, mi amîndoĭ alemiĭ anъrъrъ.

— Domniloru, zise Loignac, ъrmaŋi-mъ la domnъlъ̆ dъve d'Epernon.

Mi îĭ kondъse la dъvele, kare, dъndъ̆ drъmъlъ̆ lъĭ Loignac, îĭ kondъse mi elъ̆ la reŋele.

La ъnъ̆ semnъ̆ alъ̆ Maiestъŋiĭ Sale, dъvele se retrase, mi amîndoĭ jъniĭ remaserъ în lokъ̆.

Hentrъ întîia oarъ se afla din aintea reŋelъĭ.

Enrikŭ aвea пrивirea foarte imnosantъ. Emoцiвnea se tradвчea la dînшiĭ într'вnŭ felŭ kв totвlŭ nekвnoskвtŭ.

Sainte Maline aвea okiвlŭ strelвчitorŭ, цenвkiвlŭ întinsŭ, mвstaца resвчitъ.

Carmainges, nalidŭ dar шi otъrîtŭ, de шi maĭ nвцinŭ kвtezъtorŭ, nв i вenia sъ шĭ onreaskъ пrивirea пe Enrikŭ.

— Sвnteцĭ dintre чeĭ natrв-zecĭ-шi-чinчĭ, domnilorŭ? zise reцele.

— Am astъ onoare, sire, resпвnse Sainte Maline.

— Шi domnia ta, domnвle?

— Am krezвtŭ kъ domnвlŭ resпвndea пentrв amîndoĭ, sire, eatъ пentrв чe n'am resпвnsŭ; dar kъtŭ se atinцe desпre serвiцiвlŭ Maiestъцiĭ Boastre sвnt maĭ mвltŭ de kъtŭ orĭ чine în lвme.

— Бine. Veцĭ înkъlika шi veцĭ lвa drвmвlŭ de Tвrs: îlŭ kвnoasчeцĭ?

— Boiŭ întreba, zise Sainte-Maline.

— Mъ boiŭ îndrenta, zise Carmainges.

— Ka sъ въ îndrentezŭ maĭ bine, treчeцĭ maĭ întîiŭ nrin Karenton.

— Da, sire.

— Veцĭ merцe nînъ kъndŭ veцĭ afla вnŭ omŭ kъlъtorindŭ singвrŭ.

— Maiestatea Boastrъ boiesчe sъ ne snвiъ semmele? întrebъ, Sainte-Maline.

— O sabiъ mare la koastъ saŭ la snate, nisчe mъnĭ шi niчioare marĭ.

— Пвtemŭ sъ i sчimŭ пвmele, sire? întrebъ

Ernauton de Carmainges, ne kare esemnlălă soŋălăĭ seă îlă tîra să întrebe ne reŋele, în kontra obiveieloră etiketeĭ.

— Se nămesve ămbra, zise Enrikă.

— Bomă întreba nămele tătăloră kălătoriloră ve bomă întîlni, sire.

— Îli bomă kăăta toate osnelăriele.

— Dăuă ve beŋĭ întîlni îi beŋĭ rekănoasve ne astă omă, să i daŋĭ astă skrisoare.

Amîndoĭ jănii întindea mâna îmnreănă.

Reŋele remase ănă minătă înkărkată.

— Kăm te kiamă? întrebă ne ănălă din eĭ.

— Ernauton de Carmainges, resnănse elă.

— Îli ne domnia ta?

— René de Sainte-Maline.

— Domnăle de Carmainges, beĭ dăve skrisoarea, îi domnălă de Sainte-Maline o ba da.

Ernauton lă nreŋiosălă denositĭ ne kare se nregătia să'lă năiă în bestîmîntă.

Sainte-Maline i onri braŋălă în minătălă kăndă skrisoarea era să se fakă nebăzătă, îi sărătă kă resnektă siŋilială.

Dăn'aveasta dete skrisoarea lăĭ Ernauton.

Astă lingăuire făkă să sărîză ne Enrikă III.

— Beză bine, domniloră, zise elă, băză kă boiă fi serbită kăm se kade.

— Asta è totă, sire? întrebă Ernauton.

— Da, domniloră, însă vea din ărmă rekomandare.

Jănii se înklinară îi astentară.

— Astъ skrisoare, domniloръ, zise Enrikъ, este maĭ nreŋioasъ de kътъ biaŋa unuĭ omъ. Ne kanъlъ nostrъ, n'o nerdeŋĭ, daŋĭ-o în sekretъ ômbreĭ, kare въ ba da unъ semnъ ve mi'lъ beŋĭ adъve, mi maĭ bîrtosъ kълътoriŋĭ ka nisve oameni karĭ kълътoreskъ nentrъ nroniele loръ afaverĭ. Nlekaŋĭ.

Amîndoĭ jonii emirъ din kabinetъlъ regalъ, Ernauton nlinъ de bъkъriъ, Sainte-Maline nlinъ de ŋelosiъ; unъlъ kъ flakъra în okĭ, velъ altъ kъ o nesъŋioasъ nribire kare ardea bestîmîntъlъ soŋuluĭ seu.

Domnulъ d'Epernon îĭ astenta: boi sъ 'ĭ întrebe.

— Domnulъ duve, resnunse Ernauton, reŋele nu ne a autorisatъ sъ borbimъ.

Se duserъ kiarъ într'avelъ minutu la grajdъ, unde bînъtorulъ reŋeluĭ le dete doĭ kaĭ de drumъ tarĭ mi bine kъnuiŋĭ.

Domnulъ d'Epernon 'i arъ fi urmatъ negremitъ ka sъ afle maĭ multъ, daka n'arъ fi fostъ însviinŋatъ, în minutulъ kъndъ Carmainges mi Sainte Maline îlъ nъrъsia, kъ unъ omъ boiesve sъ i borbeaskъ kiarъ akum mi ku orĭ ve nreŋu.

— Kare omъ? întrebъ duvele ku nerъbdare.

— Lokotenentulъ nrebostъŋuĭ din Insula Franvieĭ.

— E! la drakъ! strigъ elъ, ve sunt eu, nresedinte alъ Maŋistratuluĭ, nresbotъ saŭ kabalerъ de nundъ?

— Nu, monsiniore, dar estĭ amikulъ reŋeluĭ, resnunse la stunga sa o bove umilitъ. Te rogu, fiindkъ aĭ astu titlu, askultъ-mъ dar!

Duvele se întoarse.

Lîngъ dînsulъ, sta ku nъlъria în munъ mi ku urekĭ

nlekate ʁnš bietš soliʏitatorš kare treʏea la fiъ-kare sekʁndъ nrintr'o nʁanɰъ a kʁrkʁbeʁlʁï.

— Чine estï domnia ta? întrebѣ dʁʏele k'ʁnš tonš brʁtalš.

— Nikolae Poulain, gata la serʁiɰiš, monsiniore.

— Шi вreï sъ mï вorbesʏï?

— Чerš astъ graɰiъ.

— N'am timnš.

— Niʏï a askʁlta ʁnš sekretš, monsiniore?

— În toate zilele askʁltš kъte o sʁtъ, domnʁle, kʁ alš domnieï tale se вorš faʏe o sʁtъ ші ʁnʁlš; arš fi ʁnʁlš maï mʁltš.

— Kiarš ші kъndš aʏesta arš interesa вiaɰa Maiestъɰiï Sale? zise Nikolae Poulain nlekъndʁ-se la ʁrekia lʁï d'Epernon.

— O! o! tè askʁltš; вino în kabinetʁlš meš.

Nikolae Poulain sterse frʁntea sa kʁrgîndš de sʁdoare, ші ʁrmѣ ne dʁʏele.

XXVIII.

Descoperirea.

Domnъlъ d'Epernon, trekîndъ prin antikamerъ s'adresъ la unъ ţintilomъ kare se afla akolo.

— Kъm te nъmesvї, domnъle? întrebъ elъ unъ omъ nekъnoskътъ.

— Pertinax de Montcrabeau, monsiniore, resnъnse ţintilomъlъ.

— Eї bine, domnъle de Montcrabeau, aşeazъ-te la uşa mea, şi sъ nu intre niminї.

— Da domnъle dъve.

— Niminї, înţeleţї?

— Foarte bine.

Şi domnъlъ Pertinax, kare era mъndru înbestitъ şi kare fъvea ne frъmosълъ în nisve vioranї portokaliї k'unъ bestîmîntъ de mъtase albastru, se sъnъse la ordinъlъ lъї d'Epernon. Prin urmare se rezimъ de

zidъ ши, кв мъnile înkrвчишate, se ашezъ d'a lвngвlъ taniцerieї.

Nikolae Poulain вrmъ пе dвчele kare trekв în kabinetвlъ seъ. Вzв вша deskizîndв-se ши înkizîndв-se, dвп' ачeasta пerdeaoa kъzîndъ пe вшъ, ши înчenв sъ tremвre seriosъ.

— Sъ вedemъ konsпirarea domnieї tale, domnвle? zise dвчele kв reчealъ; dar пentrв Dвmnezeъ, sъ fiъ bвnъ, fiindъ-kъ astъzї aвeam de fъkвtъ o mвlцime de lвkrвrї nlъkвte, ши daka mї вoiъ пerde timпвlъ askвltъndв-te, вa fi reъ de domnia ta.

— E! domnвle dвче, zise Nikolae Poulain, este вorbъ kвratъ de чea maї spъimîntъtoare neleцiвire.

— Atвnчї, sъ вedemъ neleцiвirea.

— Domnвle dвче...

— Borъ sъ mъ omoare, nв è aша? întrerвпse d'Epernon nemiшkъndв-se ka вnъ Snartiatъ golъ; eї bine! fiъ, вiaцa mea aste a lвї Dвmnezeъ ши a reцelвї; iea-o.

— Nв é borba de domnia ta, monsiniore.

— A! asta mъ пвne în mirare.

— Este borba de reцele. Borъ sъ 'lъ rъпeaskъ, domnвle dвче.

— O! totъ astъ borbъ вekiъ de rъпire! zise dвчele kв desпreцъ.

— Astъ datъ lвkrвlъ este destвlъ de seriosъ, domnвle dвче, daka вoiъ krede anarinцele.

— Ши în чe zi borъ sъ rъпeaskъ пe Maiestatea Sa?

— Monsiniore, întîia oarъ kъndъ Maiestatea Sa se ва dъче la Vincennes în trъsъrъ.

— Ші kъm îlъ borъ rъni?

— Omorîndъ ne amîndoï nikorïï seï.

— Ші чine ва faче loвitъra?

— Doamna de Montpensier.

D'Epernon înчenъ sъ rîzъ.

— Biata dъчesa, kъte lъkrъrï nъ i s'atribъeskъ! zise elъ.

— Maï nъine de kъte nroiekteazъ, monsiniore.

— Ші se okъnъ de asta la Soissons?

— Doamna dъчesa este la Parisъ.

— La Parisъ!

— Potъ resnъnde de aчeasta monsiniorъlъï.

— Aï въzъt'o?

— Da.

— Adikъ ци s'a nъrъtъ kъ aï въzъt'o.

— Am aвъtъ onoarea sъ i вorbeskъ.

— Onoarea?

— Mъ înчelъ, domnъle dъче, neferiчirea.

— Dar, skъmnъlъ meъ lokotenentъ alъ nreвostъцiï, nъ ва rъni dъчesa ne reцele.

— Eartъ-mъ, monsinore.

— Kiarъ ea?

— În nersoanъ, kъ oameniï eï, se înцeleцe.

— Ші ънde se ва aшeza ea ka sъ nreside la astъ rъnire?

— La o fereastrъ a nrioratъlъï Iakobinilorъ, kare este, nrekъm o sчiцï, ne drъmъlъ de la Vincennes.

— Че drakъ îmï totъ snъï?

— Adevărălă, monsiniore. Toate mășurele s'ală luată ka trăsura să fiă oprită în minutălă kăndă va ajunge în faţada monastirii.

— Ші vine a luată aste mășure?

— Vaĭ?

— Sunę o dată, ve drakă!

— Eă, monsiniore.

D'Epernon făkă o sărităr înapoĭ.

— Domnia ta? zise elă.

Poulain skoase ună sănină.

— Domnia ta însă-ţĭ te denunţĭ? urmă d'Epernon.

— Monsiniore, zise Poulain, ună servitoră bună ală reţelă kată să nu totă în riskă nentru servigiilă seă.

— Într'adevără, te nu în riskă kă sînzurătoarea.

— Preferă moartea de kătă defăimarea saă moartea reţelă; eată nentru ve am venită.

— Astea sîntă nisve frumoase simtimente, domnule, ші îţĭ trebueskă nisve kuvinte foarte marĭ ka să le aibĭ.

— Am kuţetată, monsiniore, kă estĭ amikălă reţelă, kă nă mă veĭ trăda, ші kă veĭ fave sure folosălă tutuloră deskonerirea ve ţĭ am făkut'o.

Duvele prive multă pe Poulain, ші kătă să pătrunză profundă în trăsurele asteĭ figure nalide.

— Kată să maĭ fiă ші altă veva înkă, zise elă; duvesa, orĭ kătă de otărîtă ară fi, n'ară kuteza să nuiă în lukrare singurăr o astă-felă de întrenrindere.

— Asteanțъ ne frate-seŭ, resnъnse Nikolae Poulain.

— Ne dъvele Enrikŭ! strigъ d'Epernon kъ snaĭma ce se simte la anronierea leъlъĭ.

— Nъ ne dъvele Enrikŭ, monsiniore, nъmaĭ ne dъvele de Mayenne.

— A! zise d'Epernon resnirъndŭ; dar orĭ ni kъm, katъ sъ kъṇetъmŭ bine la toate aste frъmoase obiekte.

— Negrewitŭ, monsiniore; zise Poulain, ni nentrъ asta m'am grъbitŭ.

— Daka aĭ snъsŭ adevъrъlŭ, domnъle lokotenentŭ, veĭ fi resnlъtitŭ.

— Nentrъ ce sъ minḑŭ, monsiniore? ce interesŭ am eŭ, kare mъnъnkŭ nъnea reṇelĭ? sъnt datorŭ a 'lŭ serbi; aua è? boiŭ merṇe dar nînъ la reṇele, îḑĭ snъiŭ maĭ dinainte, daka nъ mъ krezĭ, ni boiŭ mъri daka trebъe, ka sъ arътŭ kъ am snъsŭ adevъrъlŭ.

— Nъ, 'la drakъ! nъ veĭ merṇe la reṇele; aĭ auzitŭ, domnъle Nikolae? ni nъmaĭ kъ mine singъrŭ te veĭ înḑeleṇe.

— Fiъ, monsiniore; am zisŭ asta nъmaĭ nentrъ kъ nъreaĭ a te kam îndoi.

— Nъ, nъ mъ îndoeskŭ; ni maĭ întîiŭ îḑĭ sъnt datorŭ o miĭъ de skъde.

— Monsiniorъlŭ doresve dar ka astŭ sekretŭ sъ 'lŭ svĭъ nъmaĭ elŭ?

— Da, am emъlaḑiъne, zelŭ ni nъstrezŭ sekretъlŭ nentrъ mine. Mi'lŭ laĭ, nъ é aua?

— Da, monsiniore.

— Ку garanцiъ къ este унъ sekretъ adевъratъ?

— O! ку orї че garanцiъ.

— O miїъ de skуde îцї ajунgъ, fър' a пуne вiitorулъ.

— Am o familiъ, monsiniore.

— Eї bine da, o miїъ de skуde, че drakу!

— Ши daka s'arъ sчi în Lorania къ am fъkуtъ o astъ-felъ de deskonerire, fiъ-kare вorbъ че am пronунцatъ m'arъ kosta o пintъ[1] de sънцe·

— Бietуlъ omъ!

— Trebуe dar ka, la întîmпlare de neferiчire, familia mea sъ пoatъ trъi.

— Eї bine?

— Eї bine! eatъ пentrу че пriimeskъ miїa de skуde.

— Lasъ drakулуї esпlikarea! ши чemї пasъ mie пentrу kare kувîntъ le пriimesчї, daka o datъ пу le refуsї? aша dar miїa de skуde è a domnieї tale.

— Îцї mulцумeskъ, monsiniore.

Ши въzîndъ пe dучele къ se anгonia de o ladъ унde вîrî мъna, Poulain вeni dунъ dînsулъ.

Dar dучele skoase din ladъ o kartъ mikъ пe kare skrise ку nisчe litere мъreцe ши sпъїmîntъtoare:

„Treї miї libre domnулуї Nikolae Poulain.“ Astъ-felъ înkъtъ пу se пutea sчi daka detese aste treї miї libre, saъ къ era sъ i le dea.

— Sунtъ ka ши în nosунarулъ domnieї tale, zise elъ.

[1] унъ felъ de мъsurъ.

Poulain, kare întinsese mъna ши пічіорълъ, le retrase пе amîndoъ, astъ-felъ înkъtъ fъrъ воіъ-ĭ fъkъ o salътare.

— Aша dar, ne amъ înвoitъ? zise dъvele.

— În че stъ înвoirea, monsiniore?

— Beĭ ърma a mъ însчiinца?

Poulain se îndoi: nar' k'arъ fi воitъ sъ'lъ însarчine чine-ва kъ meseria de sпionъ.

— Eĭ bine! zise dъvele, astъ девotamentъ mare s'a stinsъ aша de kъrîndъ?

— Nъ, monsiniore.

— Пotъ dar sъ mъ înkrezъ în domnia ta?

Poulain fъkъ o silinцъ.

— Te поцĭ înkrede, zise elъ.

— Ши nъmaĭ eъ, sъ sчiъ toate astea?

— Nъmaĭ domnia ta; da, monsiniore.

— Пleakъ, amikълъ meъ, пleakъ; zi domnълъĭ de Mayenne sъ se цiĭъ bine.

Elъ пronъпцъ aste kъвinte redikъndъ tanцeria ka sъ dea drъmълъ lъĭ Poulain; anoĭ dъпъ че въzъ пе avesta trekîndъ prin antikamerъ ши desпъrîndъ, intrь nъmaĭ de kъtъ la reцele.

Reцele ostenitъ, kъ se jъkase kъ kъniĭ seĭ, jъka în bilboket[1].

D'Epernon lъь ънъ aerъ seriosъ ши îngrijeatъ пе kare reцele, пreokъпatъ de o lъkrare aша de imnortantъ niчĭ kъ'lъ lъь a minte.

Kъ toate astea fiindъ-kъ dъvele sta într'o tъ-

[1] ънъ felъ de joкъ.

чere obstinatъ, reцele redikъ kanвlъ ши se вitъ la dînsвlъ вnъ minвtъ.

— Eĭ bine! zise elъ, чe maĭ aвemъ înkъ, Lavalette? sъ вedemъ, aĭ mвritъ?

— Dea чerвlъ, sire! resnвnse d'Epernon, n'aшĭ maĭ вedea чeia чe въzъ.

— Чe? bilboketвlъ meъ?

— Sire, în nerikвliĭ чeĭ marĭ вnъ sвnвsъ noate sъ se îngrijeaskъ de sigвranцa stъnînвlвĭ seъ.

— Eaгъ nerikвlĭ? sъ te iea drakвlъ чelъ negrв, dвчe!

Ши kв o îndemъnare însemnatъ, reцele вîrî bila de iвoriъ nrin mikвlъ kъnъtîiъ alъ bilboketвlвĭ seъ.

— Dar nв sчiĭ чe se netreчe? îlъ întrebъ dвчele.

— Ире leцea mea, noate, zise reцele.

— Чeĭ maĭ înвierшвnaцĭ inemiчĭ въ înkonjoarъ într'astъ minвtъ, sire!

— Aш! чine dar?

— Dвчesa de Montpensier, maĭ întîiъ.

— A! da, este adevъratъ; erĭ se iвta la sвnliчiвlъ lвĭ Salcède.

— Kвm вorbesчe Maiestatea Boastrъ!

— Чe mĭ nasъ mie?

— O sчiaĭ dar?

— Bezĭ bine kъ o sчiam, de oare-чe цĭ o zikъ.

— Dar kъ domnвlъ de Mayenne a sositъ, o sчiaĭ ши ne asta?

— De a searъ.

— E ce! astă sekretă!,.. zise dăvele kă o nenlăkătă mirare.

— Sănță oare sekrete nentră rețele, skămnălă meă? zise Enrikă kă neîngrijire.

— Dar cine a năsătă să ți sneiă?

— Nă sții tă kă noi nrinciniî aremă deskonerirî?

— Saă o noliție.

— Este totă acela-ți lăkră.

— A! Maiestatea Boastră are noliția sa mi nă zice nimikă, adăuți d'Epernon atinsă.

— La drakă! cine dar mă ba iăbi, daka nă mă boiă iăbi eă?

— Îmi face o injăriă, sire!

— Daka este zelosă, skămnălă meă Lavalette, ceia ce este o mare kalitate, este moale, ceia ce este ună mare defektă. Nostatea ta ară fi fostă foarte bănă eri la natră ore, dar astăzi...

— Ei bine! sire, astăzi?

— Este kam tărziă, mi se nare.

— Este înkă nrea de timnăriă, sire, fiindă-kă nă te află disnăsă a mă askălta, zise d'Epernon.

— Eă, este o oră de kăndă te askăltă.

— Ce! este ameninațată, atakată; ți se întinde kărse, ți nă face nici o mișkare!

— Pentră ce, daka o dată mi ai dată o gardă ți eri ai zisă kă nemărirea mea era asigărată? Înkrăngi snrănvenele. Aha! dar ceî natră-zeci ți cinci ai teî s'aă întorsă în Gaskonia, saă nă sănță nimikă de eî. Astî domni sănță oare ka katîrii? în

zisa kъndъ îi înveарkъ vine-ва sъntъ nъmaї fokъ; dъnъ ve s'aъ kъmnъratъ, se tragъ în anoї.

— Bine, Maiestatea Boastrъ ва vedea vine sъntъ.

— Asta voieskъ ші eъ; oare kъrîndъ o sъ vъzъ asta, dъve?

— Maї kъrîndъ noate dekъtъ aї fi krezъtъ, sire.

— Bine, mъ snerії.

— Veї vedea, veї vedea, sire. Anronositъ, kъndъ plevї la цarъ?

— La pъdъre?

— Da.

— Sîmbъtъ.

— Peste treї zile, atъnvї?

— Peste treї zile.

— E destъlъ, sire.

D'Epernon salъtъ pe reцele ші eші.

În antikamerъ, vъzъ kъ ъitase sъ skoaцъ pe domnъlъ Pertinax din fakціъnea sa; dar domnъlъ Pertinax se redikase singъrъ.

XXIX.

Quei doi amici.

Aкѫm, daka вoiesчe чititorѫlъ, вomъ ѫrma пe чeї doї jѫnї пe karї reџele înkъntatъ kъ ѕчia пѫmaї elъ miчile sale sekrete, îї trimitea din пartea sa mesaџerѫlъї Chicot.

Îndatъ чe înkъlikarъ, Ernauton ш Sainte-Maline, ka ѕъ пѫ fiъ ѫnѫlъ înaintea altѫia, era aпroape ѕъ le easъ ѕѫfletѫlъ kъndъ trekѫrъ пe пoartъ.

Într'adeвъrъ, чeї doї kaї, mergîndъ alъtѫre, џenѫkiї чelorъ doї kъlъreџї se freka ѫnѫlъ de altѫlъ.

Faџa lъї Saint-Maline se fъkѫ rѫmenъ, a lъї Ernauton se fъkѫ пalidъ.

— Mъ loвesчї, domnѫle! strigъ чelъ d'întîiъ, îndatъ чe trekѫrъ пoarta; вreї dar ѕъ mъ ѕtriвesчї?

— Ші пe mine mъ loвesчї, zise Ernauton; eъ însъ пѫ mъ пlъngъ.

— Mi se паre kъ вreĭ sъ mĭ daĭ o lekцiвne.

— Nв вoieskв sъ цĭ daв nimikв de totв.

— Aша! zise Sainte-Maline îmпingîndв kalвlв ka sъ вorвeaskъ maĭ de aпroape soцвlвĭ seв, maĭ sпвne o datъ astъ вorвъ.

— Пentrв че?

— Пentrв kъ n'o înцelegв.

— Вreĭ sъ te чerцĭ kв mine, пв é aша? zise Ernauton kв sъпцe reче; atъtв maĭ reв пentrв domnia ta.

— Ши пentrв че sъ mъ чertв? oare eв te kвnoskв? resпвnse kв desпreцв Sainte-Maline.

— Mъ kвnosчĭ foarte bine, domnвle, zise Ernauton. Maĭ întîiв kъ de вnde вenimв, kasa mea este denarte kв doвъ lege de a domnieĭ tale, ши sвnt kвnoskвtв în цarъ, fiindв de o вiцъ вekiъ; în вrmъ, пentrв kъ estĭ fвriosв въzîndв-mъ la Пarisв, kъndв kredeaĭ k'o sъ fiĭ пвmaĭ domnia ta kiъmatв; în чele din вrmъ, пentrв kъ reцele mĭ a datв mie skrisoarea sъ o dвkв.

— Eĭ bine! fiъ, strigъ Sainte-Maline galbenв de fвriъ, zikв ши eв kъ toate astea sвntв adevъrate. Dar maĭ este вnв lвkrв...

— Kare?

— Simцв kъ mĭ вine reв lîngъ domnia ta.

— Dв-te în kolo daka вreĭ; eв пв te цiв.

— Te пrefaчĭ kъ пв mъ înцelegĭ.

— Din kontra, domnвle, te înцelegв foarte bine. Aĭ вrea destвlв de mвltв sъ mĭ ieĭ skrisoarea, ka sъ o dвчĭ domnia ta singвrв, din neferiчire arв trebвi sъ mъ omorĭ пentrв asta.

— Чine ци ziче къ ns doreskŭ?

— A dori ши a faче ns é totŭ sna:

— Bino ks mine nsmaĭ nînъ la marцinea aneĭ, ши веĭ вedea daka, nentrs mine, a dori ши a faче ns é totŭ sna.

— Skвmnвlŭ meŭ domnŭ, kъndŭ reцele îmĭ dъ sъ dвkŭ o skrisoare...

— Eĭ bine?

— Eĭ bine o dвkŭ.

— Цĭ o воiŭ smвlцe ks sila, nъkъtosвle!

— Snerŭ kъ n'o sъ mъ adвчĭ în stare sъ цĭ snargŭ kanвlŭ ka la sns kъne selbatikŭ?

— Domnia ta?

— Negrewitŭ, am sns nistolŭ mare, ne kъndŭ n'aĭ nivĭ snвlŭ.

— A! îmĭ веĭ nlъti astea! zise Sainte-Maline denъrtъndŭ-se ks kalвlŭ.

— Aша snerŭ ши eŭ; dвnъ че mĭ воiŭ faче însъrчinarea. În astŭ minвtŭ цine-te, te rogŭ, domnвle de Sainte-Maline! fiindŭ-kъ авemŭ onoarea sъ fimŭ aĭ reцelвĭ, ши amŭ da o rea ideiъ de kasa sa, amвцindŭ nonorвlŭ. Ши anoĭ, kцetъ че trimfŭ nentrs inemiчiĭ Maiestъцiĭ Sale, въzîndŭ nesnirea înte anъrъtoriĭ tronвlвĭ.

Sainte-Maline îшĭ mшka mъnшele; sъnцele kвrцea sŭb dintele seŭ înвergшвnatŭ.

— Bezĭ, вezĭ, domnвle, zise Ernauton, nъstreazъ-цĭ mъnile ka sъ цiĭ sabia kъndŭ ne вomŭ bate.

— O! воiŭ krъna! strigъ Sainte-Maline.

— Atънчї ва fi o lъkrare fъkътъ nътaї nentrъ mine, zise Ernauton.

Nъ se noate svi ънde arъ fi ajънsъ fъria totъ kreskîndъ a lъї Sainte-Maline, kъndъ d'o datъ Ernauton trekîndъ nrin strada sant-Anton, anroane de san-Пaълъ, въzъ o trъsъrъ, skoase ън цinetъ de mirare ші se onri ka sъ nrivеaskъ ne astъ femeiъ kъ вълълъ ne jътъtate lъsatъ.

— Пaцiълъ meъ de erї! mъrmъrъ elъ.

Dama se nrefъkъ kъ nъ 'lъ kънoasче ші trekъ fъr' a se tъrbъra, dar s'arънkъ kъ toate ачestea în fъndълъ trъsъreї sale.

— Че drakъ! krezъ kъ mъ faчї s'astentъ, zise Sainte-Maline, ka sъ te ъiцї la femeї!

— Îцї черъ ertъчiъne, domnъle, zise Ernauton înчenîndъ sъ meargъ.

Din astъ minълъ, amîndoї jънiї trekъrъ în galonъ strada sъbъrbiълъї Saint-Marceau: nъ вorbia ънълъ kъ altълъ, niчї kiarъ ka sъ se черte.

Sainte-Maline se nъrea destълъ de linisчitъ ne din afarъ; dar, în realitate, toцї mъskiї kornълъї seъ tremъra înkъ de mъniъ.

Ne lîngъ astea, rekънoskъse, ші astъ deskonerire nъ'lъ îmblъnzise niчї de kъm, nrekъm lesne se ва înцeleце; ne lîngъ astea rekънoskъse kъ, orї kътъ de bънъ kълъreцъ era, n'arъ nътea la вr'o întîmnlare sъ ъrmeze ne Ernauton, fiindъ-ї kalълъ inferiorъ ne lîng' alъ soцълъї seъ, ші asъdъndъ fъrъ sъ alerце înkъ.

Asta îlъ nreokъna foarte mълtъ, ші ka sъ вazъ

nositiвъ че arъ пътеа съ fakъ kalълъ seъ, îlъ тъrmenta kъ biчiълъ ши kъ пintenиĭ.

Stъrъinца aчeasta adъse o чeartъ între dînsълъ ши kalъ. Asta se пetreчea пrin пrejъrълъ Bievreĭ. Animalълъ пъ înчeпъ kъ elokъinца, ka Ernauton, чi, adъkîndъ-ши a minte de oriḑinea sa (era Normandъ), fъkъ kъlъreцълъĭ seъ ънъ пroчesъ пe kare aчesta îlъ nerdъ.

Înчeпъ пrintr'o sъritъrъ, anoĭ se redikъ kъ niчioarele de dinderъtъ, dъn'aчeasta, fъkъ ънъ saltъ în lътъre ши fъцi nînъ la Bievra, ънde skъпъ de kъlъreцълъ seъ, rostogolindъ-se kъ dînsълъ nînъ în rîъ, ънde se desпъrцirъ.

S'arъ fi aъzitъ d'o legъ înjъrътъrele lъĭ Sainte-Maline, de ши jъmътate înekate în anъ. Dъпъ че пътъ съ se skoale în niчioare, okiĭ i eшia din kanъ, ши kъte-ba nikътъre de sънце, kъrgîndъ пe frънtea sa sgîriatъ, i kъrцea пe faцъ.

Sainte-Maline arънkъ o kъътътъrъ de okĭ împrejъrълъ lъĭ, kalълъ seъ o lъase în niezъ, ши пъ se maĭ zъria de kътъ шoldълъ, kare arъta kъ kanълъ trebъia sъ fiъ întorsъ sure nartea Lъbrълъĭ.

Sdrobitъ kъm era, akoneritъ de noroiъ, ъdatъ nînъ la oase, nlinъ de sънце ши rънitъ, Sainte-Maline вedea nenътinца de a ши пrinde kalълъ; kiarъ a înчerka aчeasta era o înчerkare ridikълъ.

Tokmaĭ atънчĭ i вenirъ în minte вorbele че le zisese lъĭ Ernauton; daka пъ вoise съ astente пe soцълъ seъ o sekъndъ în strada Sant-Anton, пentrъ че soцълъ

seă ară aвea bвnъtatea sъ'lă astenle o orъ saă doъъ ne drвmă ?

Astъ kвŋetare adвse ne Sainte-Maline de la mъniъ la чea maї mare desnerare, maї вîrtosă kъndă въzв, din fвndвlă gъвreї sale, ne tъkвtвlă Ernauton dъndă din amîndoї ninteni mi anвkъndă ne вnă altă drвmă чe 'lă kredea nъgremită maї skвrtă.

La oamenii kв adevъrată iвŋї, nвnktвlă чelă maї mare ală mъnieї este вnă fвlŋeră de nebвniъ, вniї ajвngă la deliră ; alŋii ajвngă nînъ întrв a mї nerde kв totвlă nвterile mi înŋeleŋerea.

Sainte-Maline skoase makinală nвmnalвlă seă ; de o datъ i вeni ideia sъ 'lă bîre în nentă nînъ la mъneră. Чe sвferi în astă minвtă, nimini n'ară nвtea snвne, nivї kiară elă. Чine-вa moare de o astă-felă de krise, saă, daka o sвfere, înbъtrъnesчe kв zeчe anї.

Se вrkъ ne malвlă rîвlвї, ajвtъndв-se kв mъnile mi kв ŋenвkiї ka sъ ajвngъ în bîrfă ; dвnъ чe ajвnse akolo, okivlă seă retъvită întreba drвmвlă ; nв se maї вedea nimikă. La dreanta, Ernauton se fъkвse nevъzвtă, mergîndă negremită înainte ; în fвndă, kalвlă seă se fъkвse nevъzвtă.

Ne kъndă Sainte-Maline înвîrtia în snirivlă seă esasnerată o miїъ de kвŋetъrї sinistre în kontra чeloră alŋї mi a lвї kiară, galonвlă вnвї kală resвnъ la вrekia sa, mi въzв ewindă din astă drвmă din dreanta, alesă de Ernauton, вnă kală mi вnă kъlъreŋă.

Astă kъlъreŋă ŋinea în mъnъ altă kală.

Asta era resвltatвlă fвŋeї domnвlвї de Carmainges : tъiase drвmвlă snre dreanta, sчiindă bine kъ,

sure a urmъri unŭ kalŭ, trebuia sъ i îndoiaskъ aktibitatea urin frikъ. Skimbase dar direkţiunea ui tъiase drumulŭ Basŭ-Normanduluĭ, astentъndu'lŭ d'a kurmeziulŭ unei strade strimte.

La astъ bedere, inima luĭ Saint-Maline se îmnlu de bukuriъ: resimţi o miukare de amiviъ ui de rekunosvinţъ kare dete o nlъkutъ esuresiune uribiriĭ sale; anoĭ d'o datъ faţa i se înkruntъ; kunoskuse toatъ sunerioritatea luĭ Ernauton asupra luĭ, fiindŭ-kъ îuĭ murturisia kъ dak' arŭ fi fostŭ în lokulŭ soţulуĭ seŭ niviĭ nu i arŭ fi benitŭ ideia sъ fakъ ka dînsulŭ. Nobleţea nuterii îlŭ înbinse, o simţia ka sъ o mъsoare ui ka sъ o sufere.

Îngъnъ o mulţumire la kare Ernauton nu luъ a minte, anukъ ku furiъ frîulŭ kaluluĭ seŭ, ui ku toatъ durerea, se nuse ne uea.

Ernauton, fъr' a skoate o singurъ borbъ, o luъ la nasŭ înainte mîngîinduĭ-uĭ kaluluĭ.

Sainte-Maline, dupъ kum ziserъmŭ, era unŭ kъlъreţŭ minunatŭ; întîmplarea kъriia fusese biktimъ era o sunrindere; dup' o luntъ d'unŭ minutŭ în kare astъ datъ aur auantaţiulŭ, dupъ ce se fuku earъ stъnînŭ ne kaluluĭ seŭ, îlŭ fuku sъ pleue în treapъdŭ.

— Îţi mulţumeskŭ, domnule, beni sъ zikъ a doua oarъ luĭ Ernauton, dupъ ce a konsultatŭ d'o sutъ de oriĭ mъndria sa ui konbeniţele.

Ernauton se înklinъ numaĭ nunîndu-uĭ mъna la puъriъ.

Drumulŭ se puru lungŭ luĭ Sainte-Maline.

Pe la douъ ore ui jumътate apropape, zъriъ

ънъ омъ kare merцea, însoцitъ d'ънъ къne: era mare ші авеа alъtъre o sabiъ; nъ era Chicot, dar авеа nisче мъnї ші nisче nічioare ka ale lъї.

Sainte-Maline, nlinъ înkъ de noroiъ, nъ nътъ sъ se цііъ: въzъ къ Ernauton treчea ші nъ se ъita la astъ омъ. Ideia de a afla ne soцълъ seъ greшitъ trekъ ka ънъ fълцerъ reъ în sniritълъ Gaskonълъї; se îndreнtъ snre dînsълъ ші se anronіъ de omълъ.

— Кълъторълe, întrebъ, n'astenцї чева?

Кълъторълъ se ъitъ la Sainte-Maline, a къръia nribire, katъ s'o мъrtърisimъ, în astъ minътъ nъ era nічї de кът nлъкътъ. Figъra deskomnъsъ de o мъniъ de кърîndъ, astъ noroiъ neъskatъ ne вestїmintele sale, astъ sънце neъskatъ ne obrazълъ seъ, nisче snrънчene marї negre ші înkrънtate, o мънъ febroasъ întinsъ snre dînsълъ, k'ъръ цestъ de amenінgare маї мълtъ de кътъ de întrebare, toate astea нъръръ sinistre кълъторълъї.

— Dak' astentъ чева, zise elъ, n'astentъ ne чinева; ші dak' astentъ ne чinева, negrewitъ къ nъ estї domnia ta.

— Estї foarte grosolanъ, domnълъ meъ! zise Sainte-Maline înкънtatъ къ a aflatъ ne чine съ шї skoaцъ nekasълъ, ші ne lîngъ astea fърiosъ de a вedea къ, amъцindъ-se, detese ънъ altъ trismfъ adвersarълъї seъ.

D'o datъ къ вorba, redikъ мъna sa armatъ ka съ loвeaskъ ne кълъторъ; dar ачesta îшї redikъ чiomagълъ ші dete o loвitъръ ne ъmerълъ лъї Sainte-Maline, anoї flъerъ кънelъї seъ kare съri la ni-

viioarele kalălăĭ mi la ŋenăkiĭ omălăĭ, mi lăĭ din fiĭkare narte kăte o băkată de karne mi kăte o băkată de stofă.

Kalălă, întărîtată de dărere, este adevărată kă lăĭ nentră a doăa oară făga înainte, dar făr' a năstea fi reŋinătă de Sainte-Maline kare, kă toate silinŋele sale, remase ne mea.

Trekă astă-felă ne dinaintea lăĭ Ernauton, ne kare 'lă văză trekîndă fără kiară a sărîde de neferivirea sa.

Dănă ve năta să mĭ stîmnere kalălă, dănă ve domnălă de Carmainges îlă ajănse, măndria sa înveneа, nă să skazăă, vi să se măreaskă.

— Bine! bine! zise elă silindă-se să sărîzăă, dănă kăm se nare, sănt în ziăa mea neferivită.

Astă omă kă toate astea semăna foarte măltă kă nortretălă avelăĭ omă ve ni 'lă făkăse Maiestatea Sa.

Ernauton nă zise nimikă.

— Îŋĭ borbeskă, domnăle, zise Sainte-Maline esasnerată de astă săŋŋe-reve ve 'lă kredea kă kăvîntă ka ună desnreŋă, mi ne kare boia să 'lă fakă să înveteze nrin nisve mizloave otărîtoare, kiară de 'lă ară fi kostată viaŋa; îŋĭ borbeskă, n'aăzĭ!

Avela ve Maiestatea Sa ni 'lă arătase, resnănse Ernauton, n'avea viomagă mi kăne.

— Adevărată, resnănse Sainte-Maline, mi daka kăŋetam ună minătă, ašĭ avea o kontăsiăne maĭ năŋină la ămeră, mi doăă sgîrietăre maĭ năŋină la năl-nă. Dănă kăm văză, é bine să fiă vinева înŋelentă, mi linisvită.

Ernauton nu resnunse nimikŭ; ui, redikъndu-se ne skъrĭ ui nunîndŭ mъna ne okĭ ka unŭ felŭ de nerdea:

— Eatъ kolo, zise elŭ, ne avela kare 'lŭ kъutъmŭ ui kare ne asteantъ.

— Drave! domnule, zise ku o bove surdъ Sainte-Maline, ţelosŭ de astŭ noŭ avantaţiŭ alŭ soţulŭi seŭ, aĭ o bunъ vedere; eŭ vъzŭ numaĭ unŭ nunktŭ negru, ui înkъ nu bine.

Ernauton fъr'a resnunde, merţea înainte; îndatъ Sainte-Maline nutu sъ vazъ ui sъ rekunoaskъ ne omulŭ arътatŭ de reţele. O rea mimkare îlŭ konrinse, nlekъ ku kalulŭ înainte ka sъ ajungъ velŭ d'întîiŭ.

Ernauton se astenta l'aveasta: se ŭitъ la dînsulŭ fъr' ameninţare ui fъrъ ur'unŭ skonŭ vъzutŭ: astъ kъutъtorъ de okĭ fъku ne Sainte-Maline sъ uĭ viĭъ în simţirĭ, ui lъsъ kalulŭ la nasŭ.

XXX.

Sainte-Maline.

Ernauton nu se amъŋise niʋĭ de kum, omulŭ arъtatŭ era kiarŭ Chicot.

Ili elŭ aвea okĭ ili urekĭ bune; въzuse ili auzise ne kъlъreŋĭ de denarte. Da ku sokoteala kъ aвea a faʋe ku dînsulŭ, ili'ĭ astenta.

Dunъ ʋe nu i remase niʋĭ o îndoialъ în niвinŋa aʋeasta, ili въzu ne amîndoĭ kъlъreŋii benindŭ sure dînsulŭ; nuse fъr' afektare mъna ne mъnerulŭ sabieĭ sale ʋeleĭ lunŋĭ ka sure a lua o atitudine nobilъ.

Ernauton ili Sainte-Maline se uitarъ o sekundъ unulŭ la altulŭ, fъr' a skoate niʋĭ o uorbъ.

— Akum, è rîndulŭ domnieĭ tale, domnule, zise Ernauton înklinъndu-se l'aduersarulŭ seŭ; fiindŭ-kъ în astъ îmurejurare, kuvîntulŭ aduersarŭ este maĭ konвenabilŭ de kătŭ ʋelŭ de soŋŭ.

Sainte-Maline îшĭ nerdъ resъflarea; sъnrisa asteĭ kъrtenie îlъ strînŋea de gîtъ, resnъnse nъmaĭ nlekъndъ kanъlъ.

Ernauton въzъ kъ taче, ші atъnчĭ înчenъ sъ borbeaskъ.

— Domnъle, zise elъ lъĭ Chicot, domnъlъ ші eъ, sъntemъ serвitorіĭ domnieĭ tale.

Chicot salътѣ kъ чelъ maĭ graŋiosъ sъrîsъ.

— Fi-ва indiskretъ, ъrmѣ jъnele, ka sъ întrebъ nъmele?

— Mъ nъmeskъ Ъmbra, domnъle, resnъnse Chicot.

— Astenŋĭ чева?

— Da, domnъle.

— Fi-веĭ aша de bъnъ ka sъ ne snъĭ че astenŋĭ?

— Astentъ o skrisoare.

— Înŋeleŋĭ kъriositatea noastrъ, domnъle, ші nъ este nічĭ dekъm sъnъrѣtoare nentrъ domnia ta.

Chicot se înklina mereъ, ші k'ънъ sъrîsъ din че în че maĭ graŋiosъ.

— Din kare narte astenŋĭ astъ skrisoare? adъъŋi Ernauton.

— De la Louvre.

— Siŋilatъ kъ kare siŋiliъ?

— Kъ siŋilъlъ regalъ.

Ernauton nъse mъna în sînъ.

— Aĭ rekъnoasче negreшitъ astъ skrisoare? zise elъ.

— Da, dak' aшĭ вedea-o.

Ernauton skoase skrisoarea din sînŭ.

— Eat'o, zise Chicot, ши пентрѫ маĭ mare sigѫranцъ, sчiĭ, nѫ è aша, kъ trebѫe sъ въ daŭ чeва în skimbŭ?

— O kѫitanцъ?

— Aша.

— Domnѫle, adъѫцi Ernauton, eram însъrчinatŭ de reцele sъ цĭ adѫkŭ astъ skrisoare; dar eatъ domnѫlŭ kare este însъrчinatŭ sъ цĭ o dea.

Ши întinse skrisoarea lѫĭ Sainte-Maline, kare o lѫъ ши o denѫse în mъnile lѫĭ Chicot.

— Въ mѫlцѫmeskŭ, domniloрŭ, zise aчestŭ din ѫrmъ.

— Bezĭ, adъѫцi Ernauton, kъ ne amŭ îndeплinitŭ misiѫnea kѫ fidelitate. Nѫ é niminĭ ne drѫmŭ, niminĭ dar nѫ ne a въzѫtŭ вorbindѫ-цĭ saŭ dъndѫ-цĭ skrisoarea.

— Aша este, domnѫle, o kѫnoskŭ ши eŭ, ши вoiŭ mъrtѫrisi la trebѫinцъ. Akѫm è rîndѫlŭ meŭ.

— Kѫitanцa, ziserъ îmпreѫnъ amîndoĭ jѫniĭ.

— Kъrѫia din doĭ trebѫe sъ o daŭ?

— Reцele n'a sпѫs'o! strigъ Sainte-Maline пriвindŭ ne soцѫlŭ seŭ k'ѫnŭ aerŭ ameninцъtoрŭ.

— Fъ doѫъ kѫitanцe, domnѫle, resпѫnse Ernauton, ши dъ fiъ-kъrѫia kъte ѫna; este denarte d'aiчĭ nînъ la Louvre, ши ne drѫmŭ пoate sъ se întîmпle вr'o neferiчire mie saŭ domnѫlѫĭ.

Ши zikîndŭ aste kѫвinte, okiĭ lѫĭ Ernauton se lѫmina de ѫnŭ fѫlцerŭ.

— Estĭ ѫnŭ omŭ înцelentŭ, domnѫle, zise Chicot lѫĭ Ernauton.

Ши skoase nisve tablete din nosvnarvlъ seъ, rvnse din ele dovъ naninĭ, ши skrise ne amîndovъ în narte:

Am nriimitъ din mъna domnvlъĭ René de Sainte-Maline skrisoarea advsъ de domnvlъ Ernauton de Carmainges.

„Ombra.“

— Adio, domnvle, zise Sainte-Maline lvъndvшĭ kvitanna.

— Adio, domnvle, ши kъlъtoriъ bvnъ, adъvni Ernauton. Maĭ aĭ чева sъ dvkъ la Louvre?

— Nimikъ, domnilorъ; въ foarte mvlnvmeskъ, zise Chicot.

Ernauton ши Sainte-Maline îndreptarъ kaiĭ snre Narisъ, ши Chicot se depъrtъ k'vnъ nasъ чe 'lъ arъ fi invidiatъ чelъ maĭ bvnъ katîrъ.

Dvnъ чe desnъrv Chicot, Ernauton kare abia fъkvse o svtъ de nашĭ onri d'o datъ kalvlъ seъ, ши adresъndv-se la Sainte-Maline:

— Akvm, domnvle, zise elъ, sъ ne dъmъ josъ, daka voiesvĭ.

— Ши nentrv чe, domnvle? zise Sainte-Maline kv mirare.

— Misivnea noastrъ s'a finitъ, ши avemъ sъ vorbimъ. Lokvlъ îmĭ nare minvnatъ nentrv o konvorbire ka a noastrъ.

— Bvkvrosъ, domnvle, zise Sainte-Maline deskъlikъndъ de ne kalъ nrekvm fъkvse sonvlъ seъ.

Dvnъ чe se deterъ josъ, Ernauton s'anronieъ ши i zise:

— Sчiї, domnъle, kъ, fъrъ nroвokare din nar-te-mї ші fъrъ moderare dintr'a domnieї tale, în fine fъrъ nічї o kaвsъ, m'aї insъltatъ foarte greъ, ne kъtъ a ḑinвtъ drвmвlъ. Ші maї mвltъ înkъ: aї вoitъ sъ mъ faчї sъ ieaъ sabia în mъnъ într'вnъ minвtъ nekввiin-чiosъ, ші n'am nriimitъ. Dar la astъ orъ minвtвlъ a deвenitъ bвnъ, ші sвnt alъ domnieї tale.

Sainte-Maline askвlta aste вorbe kв o faḑъ tвrbвratъ ші kв snrъnчenele înkrвntate; dar, lвkrв kв-riosъ! Sainte-Maline nв maї era în iвḑeala de mъniъ kare 'lъ tîrîse neste toate otarele, Sainte-Maline nв maї вoia sъ se batъ; kвḑetarea i detese bвnвlъ simḑъ; elъ rekвnosчea toatъ inferioritatea nosiḑivniї sale.

— Domnъle, resnвnse elъ dвn'вnъ minвtъ de tъчere, ne kъndъ te insъltam, domnia ta mї aї resnвnsъ nrin serвiḑie; n'aшї nвtea dar akвm sъ ḑї вorbeskъ ka adineaorї.

Ernauton înkrвntъ snrъnчeana.

— Nв, domnъle, dar akвm totъ kвḑeḑї înkъ la чeia чe zivеaї adineaorї.

— Чine ḑї snвne asta?

— Nentrв kъ toate вorbele ḑї era diktate de вrъ ші de inвidiъ, ші nentrв kъ, de doвъ ore de kъndъ le aї nronвnḑatъ, astъ вrъ ші astъ inвidiъ nв notъ fi stinse în inima domnieї tale.

Sainte-Maline se roшi, dar nв resnвnse nimikъ.

Ernauton astentъ вnъ minвtъ ші вrmъ:

— Daka reḑele m'a nreferitъ ne mine, este kъ figвra mea i nlaчe maї mвltъ de kъtъ a domnieї tale, daka nв m'am arвnkatъ în Bievra, este kъ în

kalikъ maĭ bine de kъtъ domnia ta : daka nu ţĭ am nriimitъ kiъmarea la lunъ în minutъlъ kъndъ ţĭ a nlъkutъ s'o faчĭ, este kъ am maĭ multъ minte ; daka nu m'a mutkatъ kъnele omulуĭ, este kъ am maĭ multъ nъtrundere ; în-fine daka te sileskъ în astъ orъ sъ te baţĭ la dъelъ mi sъ skoţĭ sabia, este kъ am maĭ multъ adevъratъ onoare, mi iea a minte, daka refusĭ, boiъ zive maĭ multъ kuraţiъ.

Sainte-Maline se înfiora, mi okiĭ seĭ skotea skînteie : toate relele nasiunĭ ve le însemnase Ernauton întinъriserъ una dunъ alta semnele lorъ ne figura sa înbineţitъ ; la velъ din urmъ kubîntъ alъ jonelуĭ, trase sabia ka unъ furiosъ.

Ernauton mĭ aбea ne a sa în mъnъ.

— Askultъ, domnule, zise Sainte-Maline, skoate kubîntulъ ve 'lъ aĭ zisъ ; este maĭ multъ dekътъ trebue, o beĭ mъrturisi, domnia ta kare mъ kunosчĭ foarte bine, fiindъ-kъ, nrekum aĭ zisъ, lokuimъ la doъ lege unulъ de altulъ ; skoate'lъ, krezъ kъ sunt destulъ de umilitъ ; nu mъ desonora.

— Domnule, zise Ernauton, fiindъ-kъ niчĭ o datъ nu mъ întъrîtъ, nu zikъ niчĭ o datъ ve nu boiъ sъ zikъ ; nrin urmare nu boiъ skoate nimikъ de totъ. Eъ sunt susчentibilъ mi noъ la kurte, nu boieskъ dar sъ mъ roueskъ de kъte orĭ te boiъ întîlni. O lobitъrъ de sabiъ, daka breĭ, domnule, nentru satisfaчerea mea nrekum mi nentru a domnieĭ tale.

— O ! domnule, m'am bътътъ de unъ-sure-zeve orĭ, zise Sainte-Maline k'unъ surîsъ înkruntatъ, mi din

doĭ-sunre-zeve adversarĭ doĭ aŭ mъritŭ. Krezŭ kъ svĭĭ ші asta?

— Ші eŭ, domnъle, nъ m'am bъtъtŭ nicĭ o datъ, resnъnse Ernauton, fiindŭ-kъ îmnrejъrarea nъ s'a înfъţişatŭ nicĭ o datъ; o aflŭ dъnъ obiceiŭlŭ meŭ venindŭ la mine kъndŭ eŭ nъ mъ dъveam la dînsa, ші n'o lasŭ sъ skane. Astentŭ bъna domnieĭ tale nlъvere, domnъle.

— Askъltъ, zise Sainte-Maline dъndŭ din kanŭ, sъntemŭ komnatrioţĭ, sъntemŭ în serviţiŭlŭ reţelŭĭ, sъ nъ ne maĭ disnъtъmŭ, te krezŭ vnŭ omŭ bravŭ; ţĭ ашĭ da kiarŭ mъna, daka nъ mĭ era màĭ kъ nenъtinţъ. Че vreĭ, m'arъtŭ domnieĭ tale kъm sъnt, atinsŭ nînъ în fundŭlŭ inimeĭ, asta nъ è gremala mea. Sъnt invidiosŭ, че vreĭ sъ fakŭ? natъra m'a kreatŭ într'o zi rea. Domnъlŭ de Chalabre, saŭ domnъlŭ de Montcrabeau, saŭ domnъlŭ de Pincorney nъ m'arŭ fi întъrîtatŭ nicĭ de kъm, meritŭlŭ domnieĭ tale mъ sънъrъ; konsolъ-te dar fiindŭ-kъ invidia mea n'are nicĭ o nъtere în kontra domnieĭ tale, ші, kъ marea mea nъrere de reŭ, meritŭlŭ îţĭ remъne. Astŭfelŭ vomŭ remъnea vnde sъntemŭ, nъ este ашa, domnъle? ашĭ sъferi nrea mъltŭ, într'adevъrŭ, kъndŭ aĭ snune motivŭlŭ disnъteĭ noastre.

— Disnъta noastrъ, nimini n'o va svi, domnъle.

— Nimini?

— Nъ, domnъle, fiindŭ-kъ daka ne vomŭ bate, mъ veĭ omorî saŭ te voiŭ omorî. Nъ sъnt dintr'aveia karĭ nъ le nasъ de viaţъ, din kontra, ţiŭ foarte mъltŭ la dînsa. Sъnt de doъ-zecĭ ші treĭ de anĭ, am

ънъ номе фрѫмосъ, но сѫнт де тотъ сѣракъ; снеръ ân mine ші ân вііторъ, ші фіі linişчіцъ, мъ воіъ апъра ка ънъ леъ.

— Еї bine! еъ, кѫ тотълъ din kontra, domnьle, сѫнт де треі-зечі де анї ші сѫнт дестълъ де desgѫстатъ де віаць, фіндъ-къ но крезъ нічі ân вііторъ нічі ân mine; dar орї кътъ de desgѫстатъ де віаць съ фіе, орї кътъ de nekrezъторъ сѫнт ân ferічire, îмї плаче маї bine съ но мъ batъ кѫ domnia ta.

— Атънчі, îмї веї чere ertare! zise Ernauton

— Но, дестьle am fъкътъ ші дестьle am зисъ. Daka но estї мълцѫмітъ, атътъ маї bine. Атънчі но мї веї маї фі сѫперіоръ.

— Îцї воіъ адъче a minte, domnьle, къ но se terminъ астъ-фелъ o disпътъ фър' a se esпъne чінева întrъ a se фаче de рîсъ, къндъ amîndoї сънтъ Gaskonї.

— Eaтъ tokmaї чe astentъ, zise Sainte-Maline.

— Astenцї?...

— Ънълъ kare съ рîзъ. O! чe momentъ miпънатъ мъ ва фаче съ пetrekъ.

— Но пriimesчі dar lъnta?

— Doreskъ съ но мъ batъ кѫ domnia ta, s'a otърîтъ.

— Dъпъ чe m'aї провокатъ?

— O aflъ de kъвііцъ.

— Dar în-fine, domnьle, daka мї воіъ пerde гъbdarea ші цї воіъ къга къte-ва loвітьre de sabiъ.

Sainte-Maline strînse кѫ konвълsiьne пъмніі.

— Atъnvĭ, zise elъ, atъtъ maĭ bine, boiъ arъnka sabia mea la zeve naшĭ.

— Iea a minte, domnъle, kъvĭ atъnvĭ nъ te boiъ lobi kъ bîrfъlъ.

— Bine, fiindъ-kъ atъnvĭ am ъnъ drentъ maĭ mъltъ sъ te ъreskъ, ші te boiъ ъrî de moarte; anoĭ într'o zi de slъbiviъne din narte-ḑĭ, te boiъ nrinde nrekъm favĭ domnia ta, ші te boiъ omorî, desneratъ.

Ernauton îшĭ nъse sabia în teakъ.

— Estĭ ъnъ omъ kъriosъ, zise elъ, ші te nlъngъ din fъndъlъ inimeĭ mele.

— Mь nlъnḑĭ?

— Da, fiindъ-kъ trebъe sъ sъferĭ de snaimъ.

— De snaimъ.

— Katъ sъ nъ ibbesvĭ nivĭ o datъ?

— Nivĭ o datъ.

— Dar velъ nъḑinъ, aĭ вr'o natimъ?

— Nъmaĭ ъna.

— Ḑelosia, mĭ aĭ zis'o.

— Da, ші toate le am la ъnъ gradъ de rъшine ші de neferivire nesnъsъ: adorъ o femeiъ în datъ ve ea ibbesve ne altъ vinева; îmĭ nlave aъrъlъ kъndъ este în mъna altъia; sънt mъndrъ totъ d'aъna nrin komnarare; beaъ ka sъ înkъlzeskъ în mine mъnia, adikъ s'o fakъ maĭ askъḑitъ kъndъ nъ este kronikъ, adikъ sъ o fakъ sъ esbъkneaskъ ші sъ arzъ ka ъnъ trъsnetъ. O! da, da, aĭ zis'o, domnъle de Carmainges, sънt neferivitъ.

— Nъ te aĭ înverkatъ nivĭ o datъ sъ deviĭ bъnъ? întrebь Ernauton.

— N'am reшmitъ.

— Че sпerї? че krezї sъ faчї atвnчї?

— Че faче nlanta вeninoasъ? ea are florї kъ чele alte, ші вniї oamenї sчiъ sъ se întrebвinџeze kъ dînsa. Че faче вrsвlъ ші naserea de прadъ? mвшkъ, dar вniї вînъtorї sчiъ sъ'ї înвeџe la вînъtoare; eatъ чe sвnt ші че воiъ fi negremitъ între mъnile domnвlъ d'Epernon ші domnвlвї de Loignac nînъ în zixa kъndъ borъ ziче: Astъ nlantъ este вътъmътoare, sъ o smвlџemъ, astъ animalъ este înfвriatъ, sъ 'lъ omorîmъ.

Ernauton se linisчise kв înчetвlъ. Sainte-Maline nв maї era nentrв dînsвlъ вnъ obiektъ de mъniъ, чi de stвdiъ: simџia ka вnъ felъ de milъ nentrв astъ omъ ne kare îmпrejвrъrile îlъ adвserъ sъ i fakъ nisчe mъrtвrisirї aша de kвrioase.

— O авere mare, ші поџї s'o faчї авîndъ nisчe kalitъџї marї, te ва вindeka, zise elъ, desвoaltъ-te în simџвlъ instinktelorъ domnieї tale, domnвle de Sainte-Maline, ші веї reвші la resbelъ saъ la intrigъ; atвnчї nвtîndъ domina, веї вrî maї пвџinъ.

— Orї kъtъ de sвsъ sъ mъ înalџъ, orї kъtъ de прofвndъ sъ ieaъ rъdъчinъ, ва fi totъ d'aвna d'asвпra mea nisчe fortвne sвnerioare karї mъ borъ rъni; de desвbtъ, nisчe rîsete sardoniчe karї îmї borъ sfъшia вrekile.

— Te nlъngъ, reneti Ernauton.

Ші asta fвse totъ.

Amîndoї lвarъ drвmвlъ Пarisвlвї, вnвlъ mвtъ ші înkrвntatъ de чele че авzise, чelъ altъ de чele че zisese.

D'o datъ Ernauton întinse mъna lъĭ Sainte-Maline.

— Breĭ sъ înverkъ a te вindeka, i zise elъ, sъ вedemъ?

— Nivĭ o вorbъ maĭ mъltъ, domnъle, zise Sainte-Maline, nъ, nъ te verka, nъ veĭ reъшi, din kontra, вrasve-mъ, шi asta va fi mizlokъlъ ka sъ te admirъ.

— Înkъ o datъ, te nlъngъ, domnъle, zise Ernauton.

Dъn'o orъ amîndoĭ kъlъreŋiĭ intra în Louvre шi se îndrenta snre lokъinŋa velorъ natrъ-zevĭ шi vînvĭ..

Reŋele emise шi tokmaĭ seara era sъ se întoarkъ.

XXXI.

Cum domnulu de Loignac fâcu o alocuţiune queloru patru-ḑeci şi cinci.

Fiъ-kare jъne se nъse la fereastra miчiї sale lokъinꝺe ka sъ nъndeaskъ întoarчerea reꝺelъї.

Fiъ-kare se aшezъ kъ nisчe ideie kъ totъlъ diferite.

Sainte-Maline datъ kъ totъlъ la ъra sa, la rъшinea sa, la ambiꝺiъnea sa, kъ snrъnчeana înkrъntatъ, kъ inima anrinsъ:

Ernauton, ъitъndъ чe se netrekъse ші nreokъnatъ nъmaї de ъnъ lъkrъ. adikъ, чine nъtea fi astъ femeiъ чe o întrodъsese la Narisъ sъb kostъmъlъ ъnъї naꝺiъ, ші ne kare o reaflase într'o trъsъrъ aша elegantъ.

Aвea o materiъ întinsъ de kъꝺetatъ nentrъ o inimъ maї disnъsъ la aвentъre amoroase de kъtъ la kalkъle de ambiꝺiъne.

Astă-felă Ernauton se afundă kă înveteălă în kuḑetările sale aşa de multă, încătă tokmaĭ kându redikă kapelă văzu kă Sainte-Maline nu maĭ era akolo.

Ună fălḑeră i trekă prin minte. Maĭ puḑină preokupată de kătă dînsăl, Sainte-Maline păndise întoarcerea reḑelăĭ; reḑele se întorsese, ăi Sainte-Maline era la reḑele.

Se skălă repede, trekă prin galeriă ăi ajunse la reḑele, tokmaĭ în minutălă kându eăia Sainte-Maline.

— Ăită-te, zise elă, plină de bukuriă, lăĭ Ernauton, eată ce mĭ a dată reḑele.

Ăi i arătă ună lanḑă de aurĕ.

— Te felicităă, domnule, zise Ernauton, fără ka vocea sa să arate cea maĭ mikă miskare.

Ăi intră la reḑele.

Sainte-Maline s'astenta la oare-kare arătare de ḑelosiă din partea domnălăĭ de Carmainges. Prin urmare remase înkremenită de astă linişte, astăntindă să easă ăi Ernauton.

Ernauton păzea măĭ zece minute la Enrikă: aste zece minute fără nişte sekălĭ pentru Sainte-Maline.

În-fine eăi: Sainte-Maline era totă akolo; arunkă o kătătură repede asupra soḑălăĭ seă, apoĭ inima sa se umplu. Ernauton nu adăcea nimikă, nimikă văzută celă puḑină.

— Ăi domnieĭ tale, întrebă Sainte-Maline urmându-ăĭ kuḑetarea, ce lukru ḑĭ a dată reḑele, domnule?

— Măna de sărutată, respunse Ernauton.

Sainte-Maline striві lanцвlъ în mъnї, astъ-felъ în kътъ i rвnse o toartъ.

Amîndoї se îndreptarъ în tъчere snre lokвinцъ.

În minвtвlъ kъndъ intra în salъ, trъmbiца resвna, la astъ semnalъ de kiъmare, чeї патrв-zeчї-ши-чinчї eшirъ fiъ-kare din lokвinца lorъ, ka albinele din gъвrele stвnвlъї.

Fiъ-kare întreba чe s'a întîmplatъ earъ, profitъndъ de astъ minвtъ de adвnare цeneralъ ka sъ admire skimbarea чe se fъkвse în nersoane ши în bestїmintele soцilorъ seї.

Чeї маї мвlцї arъtaserъ вnъ mare lвksъ, fъrъ gвstъ noate, dar kare komnensa eleganца nrin strelвire.

Пe lîngъ astea авea чe kъвtase d'Epernon, o nolitikъ destвlъ de nrefъkвtъ, daka nв era soldatъ bвnъ: вnїї jвneцea, alцїї вigoarea, alцїї esneriinца, ши asta îndrenta la toцї чelъ nвцinъ o imnerfekцiвne.

În чele din вrmъ, semъna a вnъ kornъ de ofiцerї în bestїminte de orашъ, tвrnвra militarъ fiindъ, kв nrea nвцinъ esчencцiвne, aчeiэ чe o ambiцionaserъ маї мвltъ.

Aша dar kв nisчe snade lвnцї, nintenї sвnъtorї, мвstъцї kв nisчe resвчitвre ambiцioase, чisme ши mъnвше de kъnrioarъ saъ de bivolъ; neste totъ авriцї, bine nomъdaцї saъ bine îmnandlikaцї, ka sъ *batэ la oki*, nrekвm se zivea n'atвnчї, eatъ kostвmвlъ de instinktъ adontatъ de чeї маї мвlцї.

Чeї маї diskreцї se kвnosчea dвnъ kвlorile înkise, чeї маї авarї dвnъ nostaввrile trainiче; чeї маї

destenŋĭ dвnъ dantelele ші dвnъ mъtъsъriele rose saв albe.

Perducas de Pincorney aflase, la вr'вnв jidoвв, вnв lanŋв de aramъ noleitв, grosв ka вnв lanŋв de înkisoare.

Pertinax de Montcrabeau era nвmaĭ nandliче ші kвsъtвre; elв kвmnъrase kostвmвlв seв de la вnв negвŋъtorв din strada des Haudriettes, kare lвase a kasъ ne вnв ŋintilomв rъnitв de tîlxarĭ. Ŋintilomвlв zisese sъ i adвkъ вnв altв вestĭmîntв d'a kasъ, ші, drentв rekвnosчinŋъ nentrв osnitalitatea nriimitъ, lъsase negвŋъtorвlвĭ вestĭmîntвlв seв, de ші kam nlinв de noroiв ші de sъnŋe; dar negвŋъtorвlв skosese netele, ші вestĭmîntвlв remъsese foarte bвnв de nвrtatв; maĭ remъnea doвъ gъвrĭ, semne de doвъ loвitвre de nвmnalв; dar Pertinax kвsвse kв авrв aste doвъ lokвrĭ, чeia чe înloka linsa nrintr'вnв ornamentв.

Eustache de Miradoux nв strelвчia; elв trebвise sъ îmbraче ne Lardilla, ne Militor ші ne чeĭ doĭ konіĭ. Lardilla alesese вnв kostвmв aша de mъndrв nrekвm leŋile lвksoase nermitea femeielorв sъ noarte în aчea enokъ; Militor era de sвsв ші nînъ josв katifea ші damaskъ, se îmnodobise kв вnв lanŋв de arŋintв, kв o tokъ kв nene ші kв чioranĭ kвsвŋĭ; astв-felв înkъtв nв i maĭ remъsese bietвlвĭ Eustache dekъtв o sвmъ kare abia sъ i ajвngъ ka sъ nв fiъ trenŋerosв.

Domnвlв de Chalabre îшĭ nъstrase вestĭmîntвlв ka frъntвra fervlвĭ, ne kare вnв kroitorв îlв renarase ші i nвsese kъntвшalъ noвъ: kъte-ва fъшie de katifea kв îndemъnare kвsвte iчĭ ші kolo, detea вnв reliefв noв

astъĭ bestĭmîntъ neobĭvĭnъitъ. Domnъlъ de Chalabre zĭvea kъ verъse sъ'mĭ skimbe nъmaĭ bestĭmîntъlъ, dar, kъ toate kъstъrile vele maĭ minъţioase, nъ nъtъse afla vnъ nostabъ maĭ bine fъkътъ mi maĭ abantaţiosъ.

Ne lîngъ astea, elъ kieltъise nentrъ nisve nantaloni skъrţĭ romînĭ înkimĭ, nentrъ visme, mantelъ mi pъlъriъ; toate karĭ sъ batъ la okĭ, prekъm se întîmplъ totъ d'avna la bestĭmîntъlъ avarъlъĭ.

Kътъ desnre armele sale, era fъrъ defektъ; bътrînъ omъ de resbelъ, svivse sъ afle o sabiъ minъnatъ snaniolъ, vnъ nъmnalъ de la vnъ lъkrътorъ bunъ mi vnъ gъlerъ minъnatъ de aramъ noleitъ kъ avrъ.

Asta era înkъ o ekonomiъ de gъlere mi de kreţъrĭ.

Avestĭ domnĭ se admira dar vnъlъ ne altъlъ kъndъ domnъlъ de Loignac intrъ, kъ snrънveana înkrъntatъ. Zise sъ se formeze verkъlъ mi se aşezъ în mizlokъlъ astъĭ verkъ, kъ o konţinere kare nъ prevestia nimikъ nlъkътъ.

Nъ trebve sъ maĭ snvnemъ kъ toţĭ okiĭ se înfinserъ asvnra kънetenieĭ.

— Domniorъ, întrebъ elъ, toţĭ svnteţĭ aivĭ?

— Toţĭ, resnvnserъ natrъ-zevĭ mi vinvĭ de vovĭ kъ o îmnrevniъ nlinъ de nromisivnĭ nentrъ manonerele fiitoare.

— Domniorъ, vrmъ Loignac, aţĭ fostъ kiţmaţĭ aivĭ ka sъ serviţĭ ka gardъ nartikъlarъ a reţelъĭ; asta este vnъ titlъ onorabilъ, dar kare are mvlte îndatoririĭ.

Loignac fъkъ o паъsъ kare fъse okъпatъ de o dъlve mъrmъrъ de mъlцъmire.

— Kъ toate astea maĭ mъlцĭ din domnia воastrъ îmĭ narъ kъ n'aъ înцelesъ bine datoriele lorъ; leвoiъ adъve a minte.

Fiъ-kare întinse вrekia; era înвederatъ kъ ardea de dorinца sъ kъnoaskъ datoriele sale, daka nъ se grъbia sъ le îmnlineaskъ.

— N'arъ trebъi sъ въ treakъ nrin minte, domnilorъ, kъ reцele въ înreцimenteazъ ші въ nlъtesve ka sъ въ nъrtaцĭ ka nisve bîntъrativĭ, ші s'arънkaцĭ ivĭ ші kolo, dъnъ kanriцiъlъ вostrъ, nisve вorbe sъnъrъtoare ші atingъtoare; disvinlina este neanъratъ, de ші remъne sekretъ, ші sънteцĭ o adънare de цintilomĭ, ve katъ sъ fiъ veĭ maĭ sънъшĭ ші veĭ maĭ devotaцĭ aĭ regatъlъĭ.

Adънarea nivĭ nъ sъfla; într'adevъrъ, era lesne de înцelesъ, dъnъ solemnitatea astъĭ învenътъ, kъ ъrmarea arъ fi serioasъ.

— De akъm înainte sъ trъiцĭ în intimitatea Lъвrъlъĭ, adikъ în laboratoriъlъ gъvernъlъĭ: daka nъ veцĭ asista la toate desbaterile, veцĭ fi adesea alemĭ ka sъ esekъtaцĭ konrinsъlъ; sънteцĭ dar ka avel ofiцerĭ karĭ aъ asъnrъle, nъ nъmaĭ resnonsabilitatea ънъĭ sekretъ, dar înkъ ші fakъltatea nъterii esekъtoare.

O a doъa mъrmъrъ de mъlцъmire trekъ nrin rîndъrile Gaskonilorъ: se вedea kanetele înъlцъndъ-se ka kъm arъ fi fъkъtъ mъndria ne avestĭ oamenĭ sъ kreaskъ maĭ mъlte deцite.

— Iъneцi-въ în minte akъm, ъrmъ Loignac,

kъ unulŭ din aveĭ oiŋerĭ ne karĭ se renausъ une-orĭ sigurança staturĭ saŭ linisvea koroaneĭ, nunegi-vъ în minte, zikŭ, ka unŭ oiŋerŭ sъ trъdea sekretulŭ konsilielorŭ, saŭ ka unŭ soldatŭ însъrcinatŭ ku konsemnulŭ sъ nu'lŭ esekute, este unŭ kasŭ de moarte; scuĭ asta?

— Negreșitŭ, respunserъ maĭ multe vocĭ.

— Eĭ bine, domniloru, urmъ Loignac k'unŭ tonŭ supĭimîntъtoru, kiaru aiĭ, astъzĭ, s'a trъdatŭ unŭ konsiliŭ alŭ reŋeluĭ, ui s'a redusŭ într'o stare de nemișcare o mъsurъ ce urea Maiestatea Sa s'o iea.

Spaima înveninase sъ ŋiĭъ lokulŭ mundrieĭ ui admirъriĭ; veĭ patru-zecĭ ui cîncĭ se sitarъ unulŭ la altulŭ ku neîncredere ui neastîmpъrŭ.

— Doĭ dintre domnia voastrъ, domniloru, aŭ fostŭ printuĭ în mizlokulŭ stradeĭ, flekъrindŭ ka doŭ femeie bъtrîne, ui arunkъndŭ în vîntŭ nisce vorbe așa de grele în kъtŭ fiŭ-kare din ele akum noate merŋe sъ lovească unŭ omŭ ui sъ'lŭ omoare.

Sainte-Maline înaintă îndată kătre domnulŭ de Loignac ui i zise:

— Domnule, krezŭ kъ am onoarea sъ ŋĭ vorbeskŭ aiĭ în numele soŋilorŭ meĭ: este de trebuinŋъ ka sъ nu lașĭ maĭ multŭ timpŭ sъ kazъ prepusulŭ ne toŋĭ serbitoriĭ reŋeluĭ; vorbesce iute, te rogŭ; ka sъ cuimŭ de ce trebue sъ ne ferimŭ, ui ka veĭ fi sъ nu fiŭ konfundaŋĭ ku veĭ reĭ.

— Asta é lesne, respunse Loignac.

Lucrarea a minte se îndoi.

— Reŋele a aflatŭ astъzĭ kъ unulŭ din inemiciĭ seĭ. tokmaĭ unulŭ din aceia ne karĭ sunteŋĭ kiămaŋĭ sъ'ĭ

kombateŋĭ, sosia la Ilarisъ ka sъ'lъ înfrъnte saъ sъ konsnire în kontra lъĭ.

Nъmele avestъĭ inemikъ s'a nronъnviatъ în sekretъ, dar s'a aъzitъ d'o sentinelъ, adikъ de ъnъ omъ ve a trebъitъ sъ fiъ nribitъ ka ъnъ zidъ, mъtъ mi neklintitъ; kъ toate astea, kiarъ astъ omъ, de ъnъ-zĭ s'a dъsъ în mizlokъlъ stradeĭ sъ renete nъmele astъĭ inemikъ alъ reŋelъĭ kъ nisve fanfaronade mi nisve sgomote karĭ aъ atrasъ lъarea a minte a trekъtorilorъ mi aъ aŋînŋatъ oare-kare miskare: o sviъ, eъ kare eram totъ ne ъnъ drъmъ kъ avestъ omъ, mi kare am aъzitъ totъ kъ ъrekile mele; eъ kare i am nъsъ mъna ne ъmerъ ka sъ'lъ onreskъ d'a ъrma; fiindъ-kъ, dъnъ kъm înveniъse, kъ nisve borbe maĭ mъltъ, arъ fi komnromisъ atъtea interese sakre în kъtъ amĭ fi fostъ silitъ sъ'lъ omorъ ne lokъ, daka la semnъlъ meъ velъ d'întiiъ n'arъ fi remasъ mъtъ.

Se vъzъ în astъ minътъ Pertinax de Montcrabeac mi Perducas de Pincorney nъlindъ mài ъnъlъ ne altъlъ.

Montcrabeau, ne kъndъ movъia înkъ, se înverkъ sъ îngъne nisve skъse.

Îndatъ ve amîndoĭ kъlnabilii se denъnviarъ nrin tъrbъrarea lorъ, toate nribirile se întoarserъ snre dînmiĭ.

— Nimikъ nъ te noate îndrenta, domnъle, zise Loi gnac lъĭ Montcrabeau; daka eraĭ beatъ, katъ sъ fiĭ nedensitъ kъ aĭ bextъ; daka eraĭ nъmaĭ lъsdъrosъ mi mъndrъ, totъ katъ sъ fiĭ nedensitъ.

Se fъkъ o tъvere de snaimъ. Domnъlъ de Loi-

*

gnac la înveнstă, ne adяvemă a minte, arătase oseberitate kare nromitea nisve resьltate sinistre.

— Нrin яrmare, яrmă Loignac, domnьle de Montcrabeau ші domnia ta asemenea, domnьle de Pincorney, veцї fi nedensiцї.

— Eartă, domnьle, resnяnse Pertinax; fiindă-kъ noї venimă din nrovinцie, sяntemă de kяrîndă la kяrte, ші nя kяnoasvemă artea d'a trъi în nolitikъ.

— Nя trebяia sъ nriimesvї astъ onoare d'a fi în serвiцiьlă Maiestъцїї Sale, nîn' a nя kяmnъni însъrvinъrile astьї serвiцiь.

— Bomă fi în вiitoră mяцї ka nisve morminte, o jяrъmă.

— Toate avestea sяntă bяne, domniloră, dar aцї nьtea îndrenta mъne reьlă ve'lă aцї fъkьtă astъzi?

— Ne bomă sili.

— Kя nenьtinцъ, въ zikă, kя nenьtinцъ!

— Atяnvї nentrя astъ datъ, domnьle, eartъ-ne.

— Trъiцї, яrmă Loignac, fъrъ sъ resnяnzъ d'a drentьlă la rяgъviяnea veloră doї kьlnabilї, într'o livenцъ anarintъ ne kare вoieskă s'o fakă sъ înveteze, nrintr'o striktъ disvinlinъ: aцї axzitь asta bine, domniloră? aveia karї вoră krede kъ è asnrъ kondiцiяnea o вoră nъrъsi; nя вoiь aвea bъtaiъ de kană nentrя вolяntariї ve le вoră okяna lokьlă.

Niminї nя resnяnse; dar mьlte frяnцї se înkrяntarъ.

— Нrin яrmare, domniloră, adъяцi Loignac, este bine sъ svinцї aveasta: drentatea se вa fave între noї în sekretь, în grabă, fъrъ înskrisă, fъrъ nrovesă; trъdъtoriї вoră fi nedensiцї kя moarte, ші îndatъ.

Ilentrъ asta sъntъ totъ felъ de ureteste, ui niminĭ nъ ва авеа nimikъ de въzътъ. Sъ uresъuъnemъ, sure esemnlъ, kъ domnъlъ de Montcrabeau ui domnъlъ de Pincorney în lokъ d'a borbi ka nisve amivĭ în stradъ de ъnele lъkrъrĭ ve s'arъ fi kъzътъ sъ le ъite, arъ fi авътъ o disnътъ nentrъ nisve kъвinte de karĭ авеа drentълъ sъ'uĭ adъkъ a minte; eĭ bine! astъ disnътъ nъ noate adъve ънъ dъelъ între domnъlъ de Pincorney ui domnъlъ de Montcrabeau? Într'ънъ dъelъ se întîmnlъ ъne-orĭ sъ se snintevе într'avela-uĭ timnъ ui sъ se strenъngъ kъ sabia; a doъa zi dъn'astъ disnътъ, avestĭ doĭ domnĭ se aflъ morgĭ la Pré-aux Clercs, nrekъm s'aъ aflatъ domniĭ de Quélus, de Schombery ui de Maugiron morgĭ la Tournelles: asta a fъkътъ ънъ sgomotъ nrekъm se întîmnlъ la ънъ ънъ dъelъ, ui asta è totъ.

Boiъ omorî dar, îngelegeĭ bine asta, nъ èaua, domniloră? boiъ omorî dar în dъelъ saъ în altъfelъ, ne orĭ vine ва fi trъdatъ sekretъlъ regelъĭ.

Montcrabeau uовъi kъ tътълъ ui se snrijini de sogъlъ seъ a kъrъia naloare debenia din ve în ve maĭ bînътъ, ui aĭ kъrъia dingĭ era strînuĭ în kътъ era sъ se rънъ.

— Boiъ авеа, ърmъ Loignac, nisve nedense maĭ ъuoare, nentrъ greueale maĭ nъginъ graве, sure esemnlъ înkisoarea, ui mъ boiъ serві kъ dînsa kъndъ ва nedensi maĭ kъ severitate ne kъlnabilълъ de kътъ arъ linsi ne rege.

Akъm dъrъeskъ віаga domnълъĭ de Montcrabeau kare a borbitъ, ui domnълъĭ de Pincorney kare a as-

kвltatъ; îi ertъ, zikъ, nentrв kъ aъ nвtвtъ sъ se amъ-
ŋeaskъ ші nв svia; nв'i nedenseskъ kв înkisoarea,
ſindъ-kъ notъ aвea trebвinŋъ de dînшii desearъ saъ
mъne: le daъ dar a treia nedeansъ, ne kare вoieskъ
s'o întrebвinŋezъ în kontra gremiŋilorъ, adikъ amenda.

L'astъ kввîntъ de amendъ, faŋa domnвlвi de
Chalabre se lвnŋi ka вnъ botъ de dixorъ.

— Aŋi nriimitъ o miiъ de libre, domnilorъ,
вeŋi da înderъtъ o sвtъ; ші asti bani îi вoiъ întrebвin-
ŋa eъ snre a resnlъti, dвnъ meritele lorъ, ne aveia
kъrora n'am sъ'i mвstrъ de nimikъ.

— O sвtъ de libre! mвrmвrъ Pincorney; dar,
la drakв! nв le maï am, le am întrebвinŋatъ nentrв
вestimintele mele.

— Îŋi веї binde lanŋвlъ, zise Loignac.

— Boiъ sъ'lъ lasъ în serвiŋivlъ reŋelвї, res-
nвnse Pincorney.

— Nв, domnвle; reŋele nв kвmnъrъ lвkrвrile
sвnвшilorъ seï ka sъ nlъteaskъ amendele; binde-te
singвrъ ші nlъtesve. Maï aвeam sъ maï adaвgъ чева,
вrmъ Loignac.

Am obserвatъ maï mвlŋi ŋerminï de întъrîtare
între diferiŋi membri din astъ komnaniъ: de kъte orï
se ва вedea вr'o disnвtъ între domnia вoastrъ, вoieskъ
sъ mi se înkвnosviinŋeze, ші singвrъ boiъ aвea dren-
tвlъ sъ jвdekъ desnre grabitatea asteï disnвte ші sъ
ordonъ kombaterea, daka boiъ krede kъ este trebвinvioa-
sъ kombaterea. În zilele noastre, este moda sъ se
omoare mвlŋi în dвelъ; ші nв mï nasъ daka, snre a se ŋi-
ne de modъ, komnania mea se ва afla neînvetatъ ne-

komulektъ ші nedestъlъ. Чea d'întîiъ kombatere, чea d'întîiъ пrobokare чe se ва faче fъr' anrobarea mea, ва fi nedensitъ kъ înkisoare rigъroasъ, k'o amendъ foarte mare, ші kiarъ kъ o nedeaunъ maĭ asnrъ înkъ, daka kasъlъ arъ adъче вr'o nerdere grавъ nentrъ serвiцiъ.

Aчeia karĭ notъ sъ'шĭ anliче aste disnosiцiъnĭ, sъ'ші le anliче; nlekaцĭ, domnilorъ.

Anronositъ, чinчĭ-snre-zeчe dintre domnia вoastrъ borъ шedea de searъ josъ la skara Maiestъцiĭ Sale kъndъ ва nriimi, ші, la чelъ d'întîiъ semnъ se borъ resini, daka ва fi trebъinцъ, nrin antikamerъ, чinчĭ-snre-zeчe borъ шedea ne afarъ, fъrъ вr'o misiъne de faцъ, ші amestekъndъ-se nrintre oameniĭ karĭ borъ вeni la Louvre; în-fine чeĭ alцĭ чinчĭ-snre-zeчe borъ шedea a kasъ.

— Domnъle, zise Sainte-Maline anroniindъ-se, dъ-mĭ вoiъ, nъ sъ te înвъцъ чe sъ faчĭ, sъ mъ fereaskъ Dъmnezeъ! чi sъ цĭ чerъ o esnlikare; orĭ чe trъnъ bъnъ are trebъinцъ sъ fiъ bine komandatъ; kъm вomъ шedea îmnreъnъ daka nъ aвemъ вr'ънъ kanъ?

— Ші eъ, чe sънt? întrebъ Loignac.

— Domnъle, domnia ta estĭ цeneralъlъ nostrъ.

— Nъ eъ, domnъle, te amъцesчĭ, чi domnъlъ dъчele d'Epernon.

— Estĭ dar brigadierъlъ nostrъ? ші aша totъ nъ este destъlъ, ші ne arъ trebъiънъ ofiцerъ în fiъ-kare desnъrцire de чinчĭ-snre-zeчe.

— Bine zичĭ, resnънse Loignac, ші nъ notъ în fiъ-kare zi sъ mъ îmnarцъ în treĭ; ші kъ toate

astea nu voiam între domnia voastră altă superioritate de cătă a meritului.

— O! cătă despre asta, domnule, chiară cându n'aĭ voi s'o cunoscĭ, ea totă va eşi singură la lumină, şi la lucrul veĭ cunoaşte diferinţele, daka nu é v'o diferinţă în împrejurăriĭ.

— Voiŭ întokmi dar nisce kanĭ provisoriĭ, zise Loignac dupe ce a cugetatŭ unŭ minutŭ la vorbele luĭ Sainte-Maline; dimpregiurul cu cuviinţă de ordinŭ voiŭ da şi numele kanonul, prin astŭ mizlokŭ, fiĭ-kare va cunoşce a se supune şi a komanda; dar nu cunoskŭ înkă kapacităţile nimănuĭ: trebue ka aste kapacităţĭ să se desvoalte, ka să vădă ne vine s'alegă. Voiŭ privi şi voiŭ judeka.

Sainte-Maline se înklină şi intră în rîndurĭ.

— Ne lîngă acestea, înţelegeţĭ, urmă Loignac v'am împărţitŭ în cete de căte cinci-spre-zece: vă cunoascetĭ numerile; cea d'întîiŭ la skară, cea d'a doua în curte, cea d'a treia în casă; astă din urmă, ne jumătate învestită şi cu sabia la căpătîiŭ, adikă gata să se mişce la celŭ d'întîiŭ semnalŭ. Akum, plekaţĭ, domniloră.

Domnule de Montcrabeau şi domnule de Pincorney, ne mâne plata amendeĭ; sunt kasieră. Plekaţĭ.

Toţĭ eşiră: Ernauton de Carmainges remase singură.

— Creĭ ceva, domnule? întrebă Loignac.

— Da, domnule, zise Ernauton înklinându-se mi se pare kă aĭ uitatŭ să ne otărescĭ ce avemŭ de făcutŭ. A fi în serviciul regelui este fără îndoială

ună gloriosă kuvîntă, dar aşĭ dori foarte multă să şciă nîmĭ unde merḑe astă serviḑiă.

— Asta, domnule, respunse Loignac, este o întrebare delikată şi la kare n'aşĭ putea respunde kategorikă.

— Kuteza-voiă să întrebă pentru ce, domnule? Toate aste vorbe era adresate domnului de Loignac ku o politeḑe aşa de aleasă în kută, în kontra obiceiului sĕu, domnulă de Loignac în-deşertă kăuta ună respunsă asupra.

— Pentru kă kiară eă adesea nu sciă de dimineaḑă ce trebue să fakă seara.

— Domnule, zise Carmainges, estĭ aşa de sfătă, în privinḑa noastră, înkută trebue să sciĭ multe lukruri ne karĭ noĭ nu le kunoaşcemă.

— Fă kum am făkută eă, domnule de Carmainges, află aste lukruri făr' a ḑi le spune cinева: eă nu te onreskă.

— Mă îndrenteză la domnia ta, domnule, zise Ernauton, pentru kă fiindă venită la kurte făr' amiciă nică ură, şi nefiindă mănată de nică o nasiune, notă făr' a prevĕḑi maĭ multă, să ḑĭ fiă ku toate acestea maĭ folositoră de kută altulă.

— N'aĭ nică amicie nică ure?

— Nu, domnule.

— Ku toate astea iubescĭ ne reḑele, dacă kum presupuiă velă puḑină?

— Sunt datoră şi voieskă, domnule de Loignac, ka serbitoră, ka supusă şi ka pintilomă.

— Eĭ bine asta este ună punktă kardinală ne

kare katъ sъ te regъlezĭ; daka estĭ ъnъ omъ destentъ katъ sъ ц̆ĭ serbeaskъ întrъ a afla ne velъ ve este în onositъ.

— Prea bine, domnъle, resпъnse Ernauton înklinъndъ-se, ші catъ-mъ otъrîtъ; kъ toate astea maĭ remъne ъnъ пънktъ kare mъ neastîmпъrъ foarte mъltъ.

— Kare, domnъle?

— Sъпъnerea пasibъ.

— Este vea d'întîiъ kondiц̆iъne.

— Am înц̆elesъ foarte bine, domnъle, sъпъnerea пasibъ este ъne-orĭ aneboiъ nentrъ nisve oamenĭ delikaц̆ĭ asъпra onoareĭ.

— Asta nъ mъ пribesve nivĭ de kъm, domnъle de Carmainges, zise Loignac.

— Kъ toate astea, domnъle, kъndъ br'ъnъ ordinъ nъ ц̆ĭ plave?

— Viteskъ semnъtъra domnъlъĭ d'Epernon, ші asta mъ konsolъ.

— Ші domnъlъ d'Epernon?

— Domnъlъ d'Epernon vitesve semnъtъra Maiestъц̆ĭĭ Sale, ші se konsolъ ka mine.

— Aĭ kъbîntъ, domnъle, zise Ernauton, ші sъnt ъmilitъlъ domnieĭ tale serbitorъ.

Ernauton fъkъ ъnъ pasъ ka sъ se retragъ, akъm Loignac îlъ reц̆inъ.

— Kъ toate astea aĭ destentatъ în mine nisve ideie, zise elъ, ші ц̆ĭ boiъ sъпne domnieĭ tale nisve lъkrъrĭ ne karĭ nъ le ašĭ sъпne altъia, nentrъ kъ avestia n'aъ abътъ nivĭ kъraц̆iъlъ nivĭ konbeninца sъ mĭ borbeaskъ ka domnia ta.

Ernauton se înclină.

— Domnule, zise Loignac anunţîndu-se de june, de seară va veni noaţe bă'o nersoană mare: nu o nerde din vedere ui urmează oră unde va merge kăndu va eşi din Louvre.

— Domnule, dă-mi voiu să uă supuiu kă asta, după kum mi se nare, nu va să zikă a'lu supona?

— Krezi! asta va să zikă suponare? zise ku revealu Loignac; se noaţe, dar askultă..,

Skoase din sînule seu o xărtiă ne kare o întinse lui Carmainges; avesta o desfăkă ui viti:

— Pune să urmăreaskă desearu ne domnulu de Mayenne, daka din întîmplare aru kuteza să se arate la Louvre.“

— Semnatu? întrebă Loignac.

— Semnatu d'Epernon, viti Carmainges.

— Ei bine! domnule?

— Aua este, respunse Ernauton salutîndu-nrounu, voiu urmări ne domnulu de Mayenne.

Ui se retrase.

XXXII.

Domnii burgesi ai Parisului.

Domnъlъ de Mayenne, desnre kare se okъna atъtъ de mъltъ la Louvre, ши kъrъia nъцinъ i trevea nrin minte desnre aveasta, nlekъ de la osnelъlъ de Guise nrintr'o noartъ din dosъ, ши kъ чismele în niчioare, kъlare, ka kъm arъ fi вenitъ dintr'o kъlъtoriъ, se dъse la Louvre, kъ treї цintilomї.

Domnъlъ d'Epernon, informatъ de вenirea sa anъnчiѣ вisita sa reцelъї.

Domnъlъ de Loignac, însчiinцatъ ши elъ, detese ънъ alъ doilea konsiliъ чelorъ natrъ-zevї ши чinчї: чinчї-snre-zeve шedea dar, nrekъm fъsese nъsъ la kale, în antikamere, чinчї-snre-zeve în kъrte ши natrъ snre-zeve nîn kase.

Zivemъ natrъ-snre-zeve, nentrъ kъ Ernauton,

nriimindă, nrekăm se svie o misiăne nartikălarĭ, nă se afla între soŋiĭ seĭ.

Dar fiindă-kĭ însoŋitoriĭ domnălăĭ de Mayenne nă era astă-felă în kătă sĭ însăfle bĭr'o temere, a doăa komnaniĭ nriimi ordinălă sĭ intre în kasarmĭ.

Domnălă de Mayenne, întrodăsă lîngĭ Maiestatea Sa, i făkă o bisitĭ resnektăoasĭ ne kare reŋele o nriimi kă afekŋiăne.

— Eĭ bine! bere, îlă întrebĭ reŋele, eatĭ dar kĭ aĭ benită sĭ bizitezĭ Parisălă?

— Da, sire, zise Mayenne; am krezătă ka o datoriĭ a beni, în nămele fraŋiloră meĭ mi ală meă, s'adăkă a minte Maiestăŋiĭ Boastre kĭ n'are alŋĭ săpăwĭ maĭ kredinvioswĭ de kătă ne noĭ.

— Ve borbĭ! zise Enrikă, lăkrălă este awa de kănoskătă, în kătă afarĭ de nlăverea ve svĭĭ sĭ mĭ favĭ bisitănda-mĭ, năteaĭ, într'adevără, sĭ te skătesvĭ de astĭ kălătoriĭ mikĭ.

Katĭ negremită sĭ fi fostă o altĭ kaăsĭ.

— Sire, mĭ temă ka băna-boinŋa boastrĭ nentră kasa de Guise sĭ nă fiĭ skimbatĭ de sgomotele kărioase ve le fakă sĭ virkăle inemivĭĭ nostri de bĭr'o kătă ba timnă.

— Ve sgomotă? întrebĭ reŋele kă avea băno-miĭ ve'lă făvea awa de nerikălosă veloră maĭ intimĭ.

— Ve felă! întrebĭ Mayenne kam tărbărată, Maiestatea Boastrĭ n'a aăzită nimikă borbindă-se în desfaboarea noastrĭ?

— Bere, zise reŋele, sĭ svĭĭ, o datĭ nentră totă d'aăna, kĭ n'awĭ săferi sĭ se borbeaskĭ aivĭ de

reŭ nentrŭ domniĭ de Guise; mi fiindŭ-kъ asta se svie maĭ bine de kъtŭ se nare kъ o svriĭ, nŭ se zive nimikŭ, dŭve.

— Atŭnчĭ, sire, zise Mayenne, nŭ mĭ ba nъrea reŭ kъ am benitŭ, fiindŭ-kъ am aburŭ ferichirea sъ bъzŭ ne reŋele meŭ mi sъlŭ aflŭ în astŭ-felŭ de disnosiŋiŭnĭ; însъ, boiŭ mъrtŭrisi kъ grъbirea mea ba fi fostŭ nefolositoare.

— O! dŭve, Harisŭlŭ este unŭ oramŭ bunŭ de unde are chineba totŭ d'aŭna bre unŭ serbiŋiŭ de trasŭ, zise reŋele.

— Da, sire, dar aŭemŭ interesele noastre la Soissons.

— Karĭ, dŭve?

— Achelea ce sŭntŭ ale Maiestъŋiĭ Boastre, sire.

— Adeŭъratŭ, adeŭъratŭ, Mayenne: urmeazъ dar a le face nrekŭm aĭ închenŭtŭ; svriŭ sъ nreŋŭeskŭ mi sъ rekŭnoskŭ kŭm se kade nŭrtarea serbitorilorŭ meĭ.

Dŭvele se retrase surîzîndŭ.

Reŋele intrĕ în kamera sa frekъndŭ-mĭ mъnile Loingnac fъkŭ unŭ semnŭ lŭĭ Ernauton kare zise o borbъ baletŭlŭĭ seŭ mi închenŭ sъ urmъreaskъ ne cheĭ natrŭ kъlъreŋĭ.

Baletŭlŭ alergĕ la grajdŭ mi Ernauton urmĕ ne josŭ.

Nŭ era nerikŭlŭ a nerde ne domnŭlŭ de Mayenne; indiskreŋiŭnea lŭĭ Perducas de Pincorney fъkŭse kŭnoskŭtъ sosirea la Harisŭ a unŭĭ nrinchine din kasa de Guise. L'astъ noŭtate, bunĭĭ nartisanĭ închenŭserъ sъ easъ din kasele lorŭ, mi sъ'ĭ kaŭte urma.

Mayenne nъ era kъ aneвoiъ de kвnoskвtъ dвnъ вmeriĭ seĭ чeĭ laцĭ, dвnъ talia sa rotвndъ ши dвnъ barba sa fъkвtъ ka o strakinъ, nrekвm ziчe l'Etoile.

Elъ fвse dar вrmъritъ nînъ la norцile Lввrвlвĭ ши, akolo, totъ aчeia-шĭ soцĭ îlъ astenta ka sъ'lъ iea ши sъ'lъ însoцeaskъ nînъ la norцile osnelвlвĭ seъ.

În demertъ Mayneville denъrtъ ne чeĭ maĭ zeloшĭ zikîndъ-le:

— Nъ atъta fokъ, amiчiĭ meĭ, nъ atъta fokъ; Dвmnezeвle! ne вeцĭ komnromite.

Dвчele aвea чelъ nвцinъ o eskortъ de doвъ saъ treĭ sвte oamenĭ kъndъ ajвnse la osnelвlъ Saint-Denis ne kare 'ши lъ alesese de lokвinцъ.

Fвse o mare înlesnire nentrъ Ernauton ka sъ вrmeze ne dвчele, fъr' a fi obserвatъ.

În minвtвlъ kъndъ dвчele intra ши se întorчea ka sъ salвte, krezъ kъ kвnoasчe între цintilomiĭ чe salвta o datъ kъ dînsвlъ ne kъlъreцвlъ чe însoцia saъ ne kare lъ însoцia naцiвlъ ne kare îlъ fъkвse sъ intre nrin noarta Sant-Anton, ши kare arъtase o kвriositate ama de straniъ în nriвinца sвnliчiвlвĭ lвĭ Salcède.

Máĭ într'aчela-шĭ minвtъ, ши ne kъndъ Mayenne desnъrвse, o trъsвrъ dete la o narte mвlцimea. Mayneville se dвse sure dînsa: o kortinъ fъ trasъ ши mвlцвmitъ вneĭ raze de lвnъ, Ernauton krezъ kъ rekвnoasчe ши ne naцiвlъ seъ ши ne dama de la noarta Sant-Anton.

Mayneville ши dama вorbirъ чeва, trъsвra des-

nъrъ sъb tinda osnelъlъĭ; Mayneville ъrmъ trъsъra, ші noarta se înkise.

Dъn' ъnъ minъtъ, Mayneville anъrъ ne balkonъ mъlцъmindъ Parisianilorъ în nъmele dъvelъĭ, ші, fiindъ-kъ era tъrziъ, îĭ inbitъ sъ se dъkъ ne la kasele lorъ, ka reaoa boinцъ sъ nъ noatъ traце niчĭ ъnъ folosъ din adъnarea lorъ.

Toцĭ se denъrtarъ dъnъ astъ inbitare, afarъ de zeчe oamenĭ чe intraserъ dъnъ dъvele.

Ernauton se denъrtъ ka чeĭ alцĭ, saъ maĭ bine, ne kъndъ alцiĭ se denъrta elъ se nrefъkъ kъ se denъrteazъ.

Чeĭ zeчe aleшĭ karĭ remъseserъ, afarъ de чeĭ alцĭ, era denъtaцiĭ Liцeĭ, trimiшĭ domnъlъĭ de Mayenne ka sъ i mъlцъmeaskъ nentrъ benirea sa, dar totъ d'o datъ sъ 'lъ konjъre ka sъ otъraskъ ne fratele seъ sъ biĭъ.

Într'adebъrъ, astĭ onestĭ bъrgesĭ ne karĭ 'i amъ bъzъtъ în seara kъ nentarele, astĭ onestĭ bъrgesĭ, karĭ nъ era fъrъ imaцinare, kombinaserъ, în adъnъrile lorъ nregъtitoare, o mъlцime de nlanъrĭ kъrora le linsia nъmaĭ întъrirea ші snrijinъlъ ъnъĭ kanъ în kare se nъtea înkrede.

Bussy-Leclerc benia s'anъnчie kъ aъ denrinsъ treĭ monastirĭ kъ mъnъirea armelorъ, ші aъ înreцimentatъ чinчĭ sъte de bъrgesĭ, adikъ aъ nъsъ în disnonibilitate ъnъ nъmъrъ de o miĭъ de oamenĭ.

Lachapelle-Marteau nraktikase ne maцistraцĭ, ne kleriчĭ ші ne totъ nonorъlъ nalatъlъĭ. Пътea oferi d'o datъ ші konsiliъlъ ші fanta; sъrenres inte konsili-

lisls nrin dosъ sste sestĭminte negre, fanta nrin dosъ sste xoketoane.*

Brigard asea ne negsuъtoriĭ din strada Lombarzilorš, nisve stîlnĭ aĭ nieuelorš ші aĭ stradeĭ Saint-Denis.

Crucé îmnъrуia ne nroksrorĭ ks Lachapelle-Marteau, ші disnsnea, ne d assnra, de sniversitatea din Narisš.

Delbar oferia ne toуĭ marinarĭ ші ne oamenіĭ de nortš, o snevĭъ nerikseasъ formъndš snš kontiуintš de vinvĭ sste de oamenĭ.

Louchard disnsnea de vinvĭ sste negsuъtorĭ de kaĭ, katolivĭ înfsriaуĭ.

Snš olarš de kositorš kare se nsmia Pollard ші snš mъvelarš nsmitš Gilbert nresinta vinvĭ sste de mъvelarĭ din oraшš ші din ssbsrbie.

Domnslš Nikolae Poulain, amiksls lsĭ Chicot, oferia totš ші ne toatъ lsmea.

Kъndš dsvele, bine înkisš într'o kamerъ sigsrъ, a aszitš aste deskoneririĭ ші aste oferirĭ:

— Admirš nsterea Liуeĭ, zise elš, dar skonslš ve fъrъ îndoialъ sine sъ mĭ lš nronsiъ, ns lš vъzš.

Domnslš Lachapelle-Marteau se nregъti îndatъ sъ fakъ snš kssînts în treĭ nsnkte, era foarte lsngš, lskrslš era ksnoskstš; Mayenne se înfiorъ.

— Sъ lš favemš iste, zise elš.

Bussy-Leclerc tъiъ sorba lsĭ Marteau.

— Eatъ, zise elš. Dorimš foarte mslts o

* Bestimintelele oamenilorš nolisieĭ din Franvia în enoka desnre kape se tpakteazъ.

skimbare; noĭ sɜntemĕ ceĭ · maĭ tarĭ, ɯi nrin ɜrmare ɜoimĕ astъ skimbare: asta é skɜrtĕ, lъmɜritĕ ɯi kɜratĕ.

— Dar, întrebĕ Mayenne, kɜm ɜeŋĭ onera ka s'ajɜnŋeŋĭ l'astъ skimbare?

— Mi se nare, zise Bussy-Leclerc kɜ aɔea frankeŋe de ɜorbъ kare la ɜnĕ omĕ d'o kondiŋiɜne aɯa de josĕ nɜtea sъ treakъ drentĕ kɜtezare, mi se nare kъ ideia ɜniriĭ ɜenindĕ de la kaniĭ nostri, eĭ iar nɜ noĭ trebɜia sъ ne arate skonɜlĕ.

— Domniloɾĕ, resnɜnse Mayenne, aɜeŋĭ kɜɜîntĕ: skonɜlĕ katъ sъ fiъ arъtatĕ de aɔeia karĭ aĕ onoare a fi kaniĭ aĭ ɜostri; dar aiɔĭ katъ sъ ɜъ reneteĕ kъ ŋeneralɜlĕ katъ sъ fiъ jɜdele din minɜtɜlĕ kъndĕ este a se faɔe ɜъtъlia, ɯi kъ, de ɯi ɜede trɜnele rîndɜite, înarmate ɯi însɜfleŋite, nɜ dъ semnalɜlĕ loɜiriĭ de kъtĕ atɜnɔĭ kъndĕ krede kъ trebɜe sъ o fakъ.

— Dar în-fine, monsiniore, adъɜŋi Crucé, Liga se grъbesɔe, amĕ aɜɜtĕ onoarea sъ ɜ'o snɜnemĕ.

— Pentrɜ ce se grъbesɔe, domnɜle Crucé? întrebĕ Mayenne.

— Ka sъ ajɜngъ,

— La ce?

— La skonɜlĕ nostrɜ; aɜemĕ ɯi noĭ nlanɜlĕ nostrɜ.

— Atɜnɔĭ è altĕ ɔeɜa, zise Mayenne, dak' aɜeŋĭ nlanɜlĕ ɜostrɜ, nɜ maĭ am nimikĕ sъ zikĕ.

— Da, monsiniore; dar ne nromiŋĭ ajɜtorɜlĕ domnieĭ tale?

— Fъrъ niɔĭ o îndoialъ, dak' astĕ nlanĕ ɜa fi anrobatĕ de mine ɯi de frate-meĕ.

— Este nrobabilъ, monsiniore, kъ ва fi a-nrobatъ.

— Sъ вedemъ astъ nlanъ, atвnvĭ.

Ligorii se вitarъ вnвlъ la altвlъ, doĭ saъ treĭ fъkвrъ semnъ lвĭ Lachapelle-Marteau sъ borbeaskъ.

Lachapele-Marteau înaintъ ші se nъrв kъ чere de la dвчele вoia d'a borbi:

— Snвne, zise dвчele.

— Eatъ-lъ, monsiniore, zise Marteau: astъ nlanъ a вenitъ în mintea lвĭ Leclerc, lвĭ Crucé ші mie, l'amъ meditatъ, ші este nrobabilъ kъ resвltatвlъ seъ sъ fiъ sigвrъ.

— La fantъ, domnвle Marteau, la fantъ.

— Sвntъ maĭ mвlte nвnkte în oraшъ karĭ в-neskъ toate nвterile oraшвlвĭ între marele ші mikвlъ Châtelet, nalatвlъ Temnlвlвĭ, osnelвlъ oraшвlвĭ, Arse-nalвlъ ші Lввrвlъ.

— Adevъratъ, zise dвчele.

— Toate aste nвnkte sвntъ anъrate de nisчe garnisoane karĭ lokвeskъ într'însele, dar nв sвntъ kв greъ de lвatъ, nentrв kъ nв notъ sъ se astente la o lовire fъrъ веste.

— Nriimeskъ ші asta, zise dвчele.

— Kв toate astea oraшвlъ se maĭ anъrъ, maĭ întîiъ de kавalerвlъ de nвndъ de noante kв arkariĭ seĭ, karĭ se nreîmblъ nrin lokвrile чele nerikвloase ale Па-risвlвĭ.

Eatъ чe amъ kвnetatъ.

Sъ nrindemъ a kasъ ne kавalerвlъ de nвndъ kare lokвesчe la Couture-Sainte-Catherine.

*

Lobirea se noate face fără sgomotŭ, lokŭlŭ fiindŭ demertŭ ші depărtatŭ.

Mayenne miskă kapŭlŭ.

— Orĭ kătŭ de demertŭ ші orĭ kătŭ de depărtatŭ arŭ fi, nu se noate sfărâma o parte ţeapănă, ші nu se tragŭ doŭă-zecĭ de lobitŭre de arkebŭză fără oarecare sgomotŭ, zise elŭ.

— Am prevăzutŭ astă obiekţiune, monsiniore, zise Marteau, unŭ arkaşŭ alŭ kavalerŭlŭĭ de pănză este alŭ nostru. Pe la miezulŭ nopţiĭ vomŭ merge nu maĭ doĭ saŭ treĭ să batemŭ la noartă: arkaşŭlŭ va deskide, ші se va duce să înştiinţeze pe kavalerŭlŭ kă Maiestatea Sa voieşte să i vorbească. Asta nu è de miratŭ; o dată pe lună regele kiamă pe astŭ ofiţerŭ pentru nişte reporte ші esnediţiunĭ. După ce noarta se va deskide înfelŭlŭ avesta, să între înîntru zece oamenĭ dintre marinarĭĭ karĭ lokuieskŭ în kvartierŭlŭ San-Paulŭ, ші karĭ să esnediaskă pe kavalerŭlŭ de pănză.

— Adikă, să lŭ înjungie?

— Da, monsiniore. Eată dar cele d'întâiŭ ordinĭ de anărare otărîte. Este adevăratŭ kă alţĭ maţistraţĭ, alţĭ funkţionarĭ notŭ fi nuşĭ înainte de burgesiĭ tremurătorĭ ші de politicĭĭ. Este domnulŭ presedintele, este domnulŭ d'O, este domnulŭ de Chiverny, domnulŭ prokurorŭ Laguesle; eĭ bine! kiarŭ la astă oră se vorŭ kălka kasele lorŭ; San-Bartolomeŭ ne a învăţatŭ kum se face asta; ші vorŭ fi traktaţĭ prekum a fostŭ traktatŭ kavalerŭlŭ de pănză.

— A! a! zise dăvele, kare vedea lukrŭlŭ seriosŭ.

— Asta ва fi o okasiвne minвnatъ, monsiniore, de a alerga drentъ asвnra nolitiчilorъ, toцĭ arъtaцĭ în kвartierele noastre, ші sъ finimъ o datъ kъ eresiarчiĭ reliцioшĭ ші kъ eresiarчiĭ nolitiчĭ.

— Toate astea sвntъ de minвne, domnilorъ, zise Mayenne, dar nъ mĭ aцĭ esnlikatъ daka вeцĭ lвa într'вnъ minвlъ ші Lввrвlъ, adevъratъ întъrire, вnde вegiazъ neînчetatъ garziĭ ші цintilomiĭ. Reцele, orĭ kъtъ de frikosъ ва fi, nъ se ва lъsa sъ lъ sвgrвme nrekвm kавalerвlъ de nвndъ; ва lвa sabia în mвnъ, ші, kвцetaцĭ bine, este reцele; finца sa de faцъ ва faчe mвltъ efektъ asвnra bвrgesilorъ, ші вeцĭ fi înвinшĭ.

— Amъ alesъ natrъ miĭ oameнĭ nentrъ astъ esnediцiвne a Lввrвlвĭ, monsiniore, ші natrъ miĭ de oameнĭ karĭ nъ iвbeskъ ne Valois nentrъ ka fiinдa sa de faцъ sъ nrodвkъ asвnra lorъ efektвlъ чe lъ snвĭ.

— Kredeцĭ kъ asta è destвlъ?

— Negrewitъ, вomъ fi zeчe în kontra вnвia, zise Bussy-Leclerc.

— Ші Elвeцianiĭ? sвntъ natrъ miĭ, domnilorъ.

— Da, dar eĭ sвntъ la Lagny, ші Lagny este ontъ lege denarte de Harisъ; aша dar sъ zivemъ* kъ reцele noate sъ'ĭ însчiinцeze, trebвeskъ doвъ ore mesaцerilorъ ka sъ fakъ drвmвlъ kъlare, ontъ ore Elвeцianilorъ ka sъ fakъ drвmвlъ ne josъ, asta ва faчe zeчe ore; ші borъ sosi tokmaĭ la timnъ ka sъ fiъ onriцĭ la bariere, fiindъ-kъ, în zeчe ore, вomъ konrinde oraшвlъ.

— Eĭ bine, fiъ, nriimeskъ toate astea; kavalerвlъ de nвndъ sвgrвmalъ, nolitiчĭ nimiчiцĭ, авto-

ritъцile oraшълъ desпъrъte, în-fine toate nedivele restъrnate: aцї otъrîtъ negrewitъ ce sъ faceцї atъnчї?

— Facemъ вnъ gъvernъ de oameнї onestї ka noї, zise Brigard, ші nъmaї sъ rewшimъ în mikълъ nostrъ komerчiъ, sъ avemъ пъnea asigъratъ nentrъ konїї ші soцiele noastre, nъ dorimъ nimikъ maї mъltъ. O nъцinъ ambiцiъne noate ва dori вnїї dintre noї ka sъ fiъ zevimarї, saъ komisarї, saъ komandanцї aї вneї kompanie de miliцiъ; eї bine! domnъle dъve, vomъ fi, dar eatъ totъ; vedeцї kъ nъ nretindemъ mъltъ.

— Domnъle Brigard; vorbiцї de aъrъ, zise dъvele; da, sъnteцї onestї, o sчiъ bine, ші nъ veцї sъferi în rîndъrile voastre nichї o amestekътъръ.

— O! nъ, nъ! strigarъ maї mълцї inшї; nъ trebъe drojdiї kъ vinълъ чelъ bъnъ.

— De minъne! zise dъvele, eatъ vorbъ. Akъm sъ vedemъ: ce eram sъ zikъ, domnъle lokotenentъ alъ пrevostъцiї, sъntъ mълцї nerde-varъ ші пrostime în insъla Franчieї?

Nikolae Poulain, kare nъ se nъsese nichї o datъ înainte, înaintъ kam fъrъ voia lъї.

— Da, negrewitъ, monsiniore, zise elъ, sъntъ mълцї.

— Поцї sъ ne kam sпъї sъma astorъ oameнї?

— Da, kam aша.

— Nъmъръ-ї dar, domnъle Poulain.

Poulain înчепъ sъ nъmere ne deцite.

— Fъrї, de la treї nînъ la natrъ miї;

Trîntorї ші чerшetorї, de la doъ miї nînъ la doъ miї чinчї-sъte;

Lotri de îmurejъrare, de la o miiъ ҷinҷï-sъte nînъ la doъ miï;

Omorîtorï, de la natrъ nînъ la ҷinҷï sъte.

— Bъnъ! eatъ, ne nъɣinъ, ɯease miï saъ ɯease miï ҷinҷï sъte de strengarï bъnï de snînzъratъ. Ҷe reliɣiъne aъ aҷestï oamenï?

— Ҷe ziҷe monsiniorъlъ? întrebъ Poulain.

— Întrebъ daka sъntъ katoliҷï saъ xъgenoɣï.

Poulain înҷenъ sъ rîzъ.

— Sъntъ de toate reliɣiъnile, monsiniore, zise elъ, saъ nъmaï de ъna singъrъ: Dъmnezeъlъ lorъ este aъrъlъ, ɯi sъnɣele este nrofetъlъ lorъ.

— Bine, eatъ nentrъ reliɣiъnea reliɣioasъ, daka se noate ziҷe asta; ɯi akъm, ҷe amъ ziҷe desnre reliɣiъnea nolitikъ? sъntъ valois, nartisanï aï liɣeï, nolitiҷï zeloɯï, saъ nabarezï?

— Sъntъ bandiɣï ɯi jefъitorï.

— Monsiniore, sъ nъ bъ treakъ nrin minte, zise Crucè, kъ bomъ merɣe sъ lъъmъ ne astï oamenï de aliaɣï.

— Nъ, negremitъ, nъ mï treҷe nrin minte, domnъle Crucé, ɯi tokmaï asta mъ kontrariazъ.

— Ші nentrъ ҷe te kontrariazъ asta, monsiniore? întrebarъ kъ mirare maï mъlɣï membri aï denъtaɣiъnii.

— A! fiindъ-kъ, înɣeleɣeɣï bine, domniloъ, aҷestï oamenï karï n'aъ oninъne, ɯi karï nrin ъrmare nъ se înfrъɣeskъ kъ noï, bъzîndъ kъ în Narisъ nъ maï sъntъ nivï maɣistraɣï, nivï nъtere nъblikъ, nivï reɣe, nimikъ în-fine ka sъ'ï maï onreaskъ, borъ înҷene sъ

jefъiaskъ magasinele воastre пе kъndъ вої вецї faче resbelъ, ші kasele воastre пе kъndъ вецї okъпa Lъвrъlъ: aчi se borъ ъni kъ Elвецianiї în kontra воastrъ, aчi earъ kъ вої în kontra Elвецianilorъ, astъ-felъ în kъtъ eї borъ fi totъ d'aъna чeї maї tarї.

— Draче! ziserъ deпътaцiї ъitъndъ-se ъnъlъ la altъlъ.

— Krezъ kъ este ъnъ lъkrъ destъlъ de seriosъ ka sъ kъцetъmъ, пъ è aша, domniloгъ? Kътъ desпre mine, mъ okъnъ foarte mъltъ, ші воіъ kъъta ъnъ mizlokъ sъ пreîntîmпiпъ astъ nekъвiiпцъ, fiindъ-kъ interesъlъ вostrъ, maї 'nainte de alъ nostrъ, este deвisa fratelъї meъ ші a mea.

Se aъzi de la deпътaцї o mъrmъrъ d'aпrobare.

— Domniloгъ, akъm daцї воіъ ъnъї omъ kare a fъkътъ doъъ-zeчї ші natrъ de lege kъlare într'o zi ші o noaпte, sъ se dъkъ sъ doarmъ вr'o kъte ва ore: чelъ пъцiпъ akъm пъ este niчї ъnъ nerikъlъ, de oareчe daka вецї întъrzia arъ fi вre ъnъlъ: пoate kъ domпia вoastrъ пъ sъnteцї totъ de astъ пъrere?

— O! ba da, domпъle dъче, zise Brigard.

— Пrea bine.

— Ne lъъmъ dar kъ ъmilinцъ ziъa bъnъ, monsiniore, ъrmъ Brigard, ші kъndъ beї воі sъ ne otъresчї o altъ adъnare...

— Kътъ de kъrîndъ, domniloгъ, fiцї liniъчiцї, zise Mayenne; mъne пoate, пої-mъne чelъ mъltъ.

Ші lъъndъ într'adeвъrъ воia de la dînшiї, îї lъsъ de totъ ameцiцї de astъ пreвedere чe deskoпerise ъnъ nerilъlъ la kare eї niчї пъ kъцetaserъ.

Dar abia desпъrвse ші o вшъ askвnsъ în tanigeriъ se deskise ші o femeiъ alergъ în salъ.

— Dвvesa! strigarъ denвtaцiĭ.

— Da, domniloră! strigъ ea, ші kare вine sъ въ skoaцъ kiară din înkвrkътвrъ.

Denвtaцiĭ karĭ kвnosvea otъrîrea sa, dar karĭ totă d'o datъ se temea de entвsiasmвlă eĭ, se grъmъdirъ împrejвrв-ĭ.

— Domniloră, вrmъ dвvesa sвrîzîndă, veia ve n'aă пtвtă fave Ebreiĭ, пвmaĭ Jвdita a fъkвtă; sneraцĭ, ші eă mĭ am пlanвlă.

Ші пresintъndă denвtaцiloră mъnile sale vele albe, пe karĭ veĭ maĭ galanцĭ le sъrвtarъ, eші пe вша пrin kare emise Mayenne.

— La drakв! strigъ Bussy-Leclerc lingîndв-ші mвstъцile ші вrmъndă kв okiĭ пe dвvesa, krezъ negreшită kъ asta è omвlă familieĭ.

— Вf! mвrmвrъ Nikolae Poulain stergîndв-ші svdoarea kare i kвrsese пe frвnte kъndă вzвse пe doamna de Montpensier, aшĭ вrea maĭ bine sъ пв fiă amestekată în toate astea.

FINE ALU ÎNTÎIULUĬ VOLUME.

TABLЪ DE MATERIЪ.

Пагина.

I. Поarta Sant-Anton 5
II. Чeia чe se пetreчea пe din afara поrцiї Sant-Anton. 18
III. Reвista. 33
IV. Lojea la Greвa a M. S. reцelвї Enrikъ III. . 46
V. Sвnliчiвlъ. 63
VI. Amîndoї Joyeuse. 77
VII. În чe a întrekвtъ sabia Mъndrвlвї Kaвalerъ rosariвlъ de amorъ. 98
VIII. Silвetъ de Gaskon.ъ 112
IX. Domnвlъ de Loignac. 126
X. Omвlъ kв пentarele. 137
XI. Earъ Liga: 152
XII. Kamera Maiestъцiї Sale lвї Enrikъ III la Louvre. 163
XIII. Dormitoriвlъ. 180
XIV. Ъmbra lвї Chicot. 193
XV. Desnre greвtatea чe are вnъ reцe de a afla ambasadorї bвnї 216
XVI. Чe felъ ші пentrв kare kввîntъ mвrise Chicot. 234

Пагіна.

XVII. Serenada. 244
XVIII. Пѣnga lъї Chicot 258
XIX. Пrioratъlъ Iakobinilorъ. 266
XX. Ambi amiчї. 275
XXI. Oasпeцiї. . , ... 286
XXII. Fratele Боromeъ. 300
XXIII. Lekцiъnea. 312
XXIV. Пenitinta. 323
XXV. Пѣnda. 336
XXVI. Guisiї. 350
XXVII. La Louvre. 375
XXVIII. Deskonerirea. . . , . . 365
XXIX. Doї amiчї. 375
XXX. Sainte-Maline. 385
XXXI. Че felъ domnъlъ de Loignac fъkъ o alokъцiъne чelorъ Пatrъ-zeчї-ші-чinчї. . . . 396
XXXII. Domniї bъrgesї aї Пarisъlъї 412

Ln8.I.37.708

BIBLIOTECA LITTERARIA. SERIA II.

QUEĬ PATRU-ȚECĬ ȘI CINCĬ.

DE

ALESANDRU DUMAS.

I.

Traducere

DE

G. A. BARONZI.

VOL. II.

BUCURESTI.

LIBRARIU-EDITOR GEORGE IOANID.

1857.

QUEI
PATRU-ȚECĂ ȘI CINCĂ.

QUEĬ
PATRU-ȚECĬ ȘI CINCĬ

I.

FRAȚELE SOROMEĬ.

Era ne la zeve ore seara: domniĭ denɜtaŋĭ se întorvea destɜlĭ de sɜnɜraŋĭ, mi la fiɜ-kare kolŋĭ de stradɜ kare îĭ anronia de kasele lorĭ nartikɜlare, se desnɜrŋia salɜtɜndɜ-se.

Nikolae Poulain, kare lokɜia maĭ denarte de kɜtĭ toŋĭ, îmblĭ singɜrĭ mi velĭ din ɜrmɜ, kɜŋetɜndĭ nrofɜndĭ la kritika sitɜaŋiɜne kare 'lĭ a fɜkɜtĭ sɜ skoaŋɜ eskla-marea kɜ kare învene velĭ din ɜrmɜ naragrafĭ alĭ kanitɜlɜĭ nostrɜ velɜĭ din ɜrmɜ.

În adevɜrĭ, ziɜa fɜsese nentrɜ toatɜ lɜmea, mi maĭ kɜ seamɜ nentrɜ dinsɜlĭ, nlinɜ de evenimente.

Se întorvea dar a kasъ, kъ totъlъ înfioratъ de veia ve aъzise, ui zikîndъ în sine kъ daka ъmbra jъdekase de kъviinţъ a 'lъ îmninţe la o denъnţare a komnlotъlъi de Vincennes, Robert Briquet nъ 'lъ arъ erta nivi o datъ nentrъ kъ n'a deskoneritъ nlanъlъ manonereï kъ atъta naivitate desvoltatъ de La Chapelle-Marteau Domnъlъi de Mayenne.

Absorbitъ kъ totъlъ în kъţetъrile sale ne kъndъ era în mizlokъlъ stradeï de la Pierre-au-Réal, ъnъ felъ de strъdiuoarъ largъ de natrъ nivioare kare kondъvea snre strada Neuve-Saint-Méry, Nikolae Poulain vъzъ alergъndъ, în sensъ onъsъ kъ avela în kare se afla elъ, ъnъ vestimîntъ de iakobinъ sъmesъ nînъ la ţenъki.

Kъta sъ se dea la o narte, kъvi doi krestini nъ nъtea treve de o datъ nrin astъ stradъ.

Nikolae Poulain snera kъ ъmilinţa monakalъ i arъ lъsa lъi, ka ъnъi omъ kъ sabiъ, nartea vea mai redikatъ a navimentъlъi; dar nъ se întîmnlъ astъ-felъ: kъlъgъrъlъ alerga ka ъnъ verbъ gonitъ de vînъtori; alerga aua de tare în kътъ arъ fi derîmatъ ъnъ zidъ, ui Nikolae Poulain, înjъrъndъ'lъ mereъ, se lini de zidъ kъ sъ nъ fiъ restъrnatъ.

Dar atъnvi învenъ între dînuiï în astъ strîmtoare înkonjъratъ kъ kase, miskarea nrovokътoare ve se netreve între doi oamenï neoiъrîţi karï arъ voi sъ treakъ de o datъ, karï nъ voieskъ a se îmbrъţiua, dar karï se aflъ totъ d'aъna adъuï ъnъlъ în braţele velъi altъ.

Poulain înjъra, kъlъgъrъlъ blestemъ, ui omъlъ kъ rasa, mai fъrъ rъbdare de kътъ omъlъ kъ sabia, îlъ aunkъ de mizlokъlъ kornъlъi snre a 'lъ lini de zidъ.

În astъ lъntъ, mi tokmaĭ kъndъ era amroane de a se giontъi, eĭ se rekъnoskъrъ.

— Frate Boromeĕ! zise Poulain.

— Domnъle Nikolae Poulain! strigъ kъlъgъrъlъ.

— Kъm te afli ? adъъqi Poulain, kъ avea admirabilъ bъnъtate mi avea neskimbatъ blъndeqe a bъrgesъlъĭ narisianъ.

— Mrea reĕ, resnъnse kъlъgъrъlъ, mъltъ maĭ kъ greĕ de linisvitъ de kътъ laikъlъ, kъvĭ m'aĭ fъkътъ sъ întъrziĕ mi mъ grъbiam foarte.

— Alĕ drakъlъĭ omĕ ve estĭ? resnъnse Poulain, totъ resbelatorĕ ka ynĕ Romanĕ! Dar ynde drakъ alerqĭ la aveastъ orъ kъ atъta grabъ? oare mrioratъlъ arde?

— Nъ; dar mъ dъveam la doamna dъvesa ka sъ vorbeskъ lъĭ Mayneville.

— La kare dъvesъ?

— N'avemĕ de kътъ ynа, îmĭ mare, ynde noate vineva vorbi lъĭ Mayneville, zise Boromeĕ, kare maĭ întîiĕ krezъse a nъtea sъ resnъnzъ kategorikъ lokotenentъlъĭ mrevostъqii, fiindъ-kъ avestъ lokotenentъ îlĕ nъtea ъrmъri, dar kare kъ toate avestea nъ vrea a fi mrea komynikativъ kъ kъriosъlъ.

— Atъnvĭ, zise Nikolae Poulain, ve eraĭ sъ favĭ la doamna dъvesa de Montpensier?

— Eĭ! Dъmnezeъlъ meĕ! asta è mrea simplъ, zise Boromeĕ, kъътъndъ ynĕ resnъnsĕ snevioasъ; venerabilъlъ nostrъ mriorъ a fostъ rъgatъ de doamna dъvesa ka sъ i fiъ konfesorъ; elĕ mriimise, dar o mъstrare de kъqetъ 'lĕ a anъkatъ, mi refъsъ. Întrevederea era fiksatъ nentrъ mъne: katъ sъ zikъ dъveseĭ dar din nar-

tea lui dom Modestŭ Gorenflot, sъ nu mai astente ne dînsulŭ.

— Prea bine; dar nu semenĭ kъ merџeaĭ în partea osnelului de Guise, skumnulŭ meŭ frate; voiŭ zi-че înkъ maĭ multŭ, kъ îlŭ lamĭ ku totulŭ înderъlŭ.

— Adevъratŭ, adъuџi fratele Boromeŭ, fiindŭ-kъ viŭ d'akolo,

— Dar atunчĭ unde te duчĭ?

— Mi s'a zisŭ la osnelŭ kъ doamna duчesa s'a dusŭ sъ fakъ visitъ domnului de Mayenne, kare a sositŭ astъ searъ ші kare lokuesue la osnelulŭ Saint-Denis.

— Ші asta è adevъratŭ. În adevъrŭ, zise Poulain, duчele este la osnelulŭ Saint-Denis, ші duчesa este lîngъ duчele; dar, kumetre, че џĭ folosesue, te rogŭ, ka sъ faчĭ ne prefъkutulŭ ku mine? nu se obiчĭnuesue a se trimite ekonomulŭ ka sъ fakъ komisiunile monastiriĭ.

— Lîng' o prinчipesъ, nentru че nu?

— Nu estĭ domnia ta, konfidentulŭ lui Mayne-ville, kare krezĭ în konfesiunile doamneĭ duчese de Mon-tpensier.

— Dar че sъ krezŭ?

— Че draku! skumnulŭ meŭ, suĭĭ bine distanџa kare este de la prioratŭ pînъ în mizlokulŭ drumului, fi-indŭ-kъ mĭ aĭ fъkutŭ s'o musorŭ: iea a minte! îmĭ snuĭ ama de nuџine în kutŭ voiŭ krede noate prea multe.

— Ші nu veĭ avea kuvîntŭ, skumnulŭ meŭ domnŭ Poulain; nu suiŭ nimikŭ altŭ чeva. Akum nu mъ maĭ reџine, te rogŭ, fiindŭ-kъ nu voiŭ maĭ afla ne doamna duчesa.

— O veĭ afla totŭ-d'auna a kasъ unde ea se va întoarce ui unde aĭ fi nuiutŭ s'o astepцĭ.

— A! bine! zise Boromeŭ, auĭ vrea sъ vъzŭ nuцinŭ ne domnulŭ duce.

— Ce vorbъ!

— Kъcĭ în-fine îlŭ kunoscĭ: daka o datъ îlŭ voiŭ lъsa sъ se dukъ la amanta sa, nu se va maĭ nu-tea nune mъna ne dînsulŭ.

— Eatъ ce va sъ zikъ a vorbi. Akum sciŭ ku cine aĭ a face, te lasŭ; adio, ui soarte bunъ.

Boromeŭ, vъzîndŭ drumulŭ liberŭ, arunkъ în skimbŭ ku urъrile ce i se adresa, o uuoarъ bunъ searъ lui Nikolae Poulain, ui se renezi în kalea deskisъ.

— Aidĭ, aidĭ: s'a maĭ întîmplatŭ ceva noŭ, îuĭ zise Nikolae Poulain uitundu-se la vestîmîntulŭ iakobi-nului kare din ce în ce neria în umbrъ; dar ce drak de trebuinцъ am eŭ ka sъ sciŭ ceia ce se face? oare din întîmplare auĭ nrinde gustŭ nentru meseria la kare sunt kondamnatŭ sъ o fakŭ? nu krezŭ!

Ui se duse sъ se kulce, nu ku liniscea uneĭ bune konsciinце, dar ku renauusulŭ ce ni'lŭ du în toate nosiui-unile asteĭ lumĭ, orĭ kutŭ de false arŭ fi, sunrijinulŭ unui maĭ nuternikŭ de kutŭ noĭ.

În astŭ timpŭ Boromeŭ îuĭ urma kalea, la kare adъuцia o iuцealъ ce i o da sneranцa de a rekъstiga timpulŭ nerdutŭ.

Elŭ kunoscea, în adevъrŭ, obiceiele domnului de Mayenne, ui fъrъ îndoialъ, nentru ka sъ fiъ bine infor-matŭ, avea nisce kuvinte ne karĭ krezuse kъ nu se kъdea sъ le sunziъ domnului Nikolae Poulain.

Alergă atâtă de multă în kâtă ajunse asudându mi suflându la osnelulă Saint-Denis, în minutulă kându dzvele mi dzvesa vorbia desure interesantele loră afaverî, mi domnulă de Mayenne era să konțedieze ne sora sa ka să fiă liberă a merțe să fakă visită avei dame de la Cité desure kare svimă kă Joyeuse avea să se nâștă.

Fratele mi sora, după mai multe komentarie asupra priimirii rețelui mi asupra planului veloră zeve, se înțeleseră în privința fanteloră surmătoare.

Rețele nu avea prepusură, mi din zi în zi se fâcea mai lesne de atakată.

Velă mai importantă era a se organisa Liga în provințiele nordului, ne kându rețele pârâsia ne fratele seă mi sita ne Enrikă de Navara.

Din astî doî din surmă inemivî, dzvele d'Anjou, kă neroada sa a bițisne, era singurulă de temută; kâtă desure Enrikă de Navara, se svia prin sunoni bine informați kă se okupa numai kă amorulă veloră trei saă patru amante ale sale.

— Parisulă era pregătită, zivea tare de totă Mayenne, dar, alianța loră kă familia regală întâria ne politivî mi ne adevărați regalistî; kâta să se astente o ruptură între rețele mi aliați seî: astă ruptură, kă karakterulă nestatornikă ală lui Enrikă nu putea întârzia d'a se întâmpla.

Asta dar, fiindă-kă nimikă nu ne grăbesve, zivea Mayenne, să astentămă.

— Eă, zivea învetă de totă dzvesa, aveam trebuință de zeve oamenî respândiți în toate kartierele Parisului ka să reskoale Parisulă după astă lovire ve

meditezъ; am aflatъ ne astĭ zeчe oamenĭ, nъ maĭ чerъ nimikъ.

Ънълъ îmĭ fъчea dialogълъ seъ, чea altъ *anartele* sale, kъndъ Mayneville intrъ de o datъ, anънцъndъ kъ Boromeъ voia sъ vorbeaskъ domnълuĭ dъчe.

— Boromeъ! zise dъчele kъ mirare; чine este aчela?

— Este, monsiniore, resпънse Mayneville, aчela ne kare ni 'lъ aцĭ trimisъ la Nancy, kъndъ чerъĭ alteцiĭ voastre ънъ omъ de lъkrъ mi ънъ omъ de sniritъ.

— Mĭ adъkъ a minte! îцĭ resпънseĭ kъ 'ĭ aveam ne amîndoĭ într' ънълъ singъръ, mi цĭ trimiseĭ ne kanitanълъ Borroville. Oare mĭ a skimbatъ nъmele mi se nъmesчe Boromeъ?

— Da, monsiniore, nъmele mi ънiforma; se nъmesчe Boromeъ mi este iakobinъ!

— Borroville, iakobinъ!

— Da, monsiniore.

— Шi пentrъ чe este iakobinъ? drakълъ katъ sъ fi rîsъ nrea mълtъ daka îlъ va fi rekъnoskътъ sъb rasъ.

— Пentrъ чe este Iakobinъ?—Dъчesa fъkъ ънъ semnъ lъĭ Mayneville. — O veцĭ sчi maĭ tъrziъ, ънmъ aчesta, asta este sekretълъ nostrъ, monsiniore; mi de o kam datъ sъ askълtъmъ ne kanitanълъ Borroville, saъ пe fratele Boromeъ, kъm îцĭ plaчe.

— Da, kъ ațътъ maĭ mълtъ, kъчĭ visita sa mъ пъne în neastîmпъrъ, zise doamna de Montpensier.

— Шi kiarъ ne mine, mъrtъriseskъ, zise Mayneville.

— Atɜnvĭ adɜ-'lĭ avi fъrъ sъ nerzĭ ɜnĭ minɜtĭ, zise dɜvesa.

Kътĭ desnre dɜvele, se afla între dorinɣa de a askɜlta ne mesaɣerĭ ɯi temerea de a linsi la întîlnirea amanteĭ sale.

Se ɜita la ɜɯъ ɯi la oroloɣiĭ.

Ɜɯa se deskise, ɯi oroloɣiɜlĭ sɜnъ ɜnĭ-snre-zeve ore.

— Eĭ! Borroville, zise dɜvele, nenɜtîndɜ-se onri de a rîde, kɜ toatъ nɜɣina sa disnosiɣiɜne, kɜm te aĭ skimbatĭ, amikɜlĭ meĭ!

— Monsiniore, zise kanitanɜlĭ, sɜnt în adevъrĭ foarte strimtoratĭ sɜb astĭ vestĭmîntĭ drъveskĭ; dar în fine, ve trebɜe trebɜe, kɜm zivea domnɜlĭ de Guise tatъlĭ.

— Kɜ toate astea nɜ te am înfъɯɜratĭ eĭ în astĭ vestĭmîntĭ, Borroville, zise dɜvele; nɜ fiĭ sɜnъratĭ ne mine, te rogĭ.

— Nɜ, monsiniore, vi doamna dɜvesa; dar nɜ i nortĭ nivĭ o ɜrъ, fiindĭ-kъ o fakĭ nentrɜ serviɣiɜlĭ seĭ.

— Bine, îɣĭ mɜlɣɜmeskĭ, kanitane; ɯi akɜm, sъ vedemĭ, ve o sъ ne snɜĭ aɯa de tъrziĭ?

— Veia ve din neferivire n'am nɜtɜtĭ sъ vъ snɜiĭ maĭ kɜrîndĭ, monsiniore, kъvĭ aveam totĭ nrioratɜlĭ în sninare.

— Eĭ bine! akɜm vorbesve.

— Domnɜle dɜve, zise Borroville, reɣele trimite ajɜtorɜlĭ seĭ domnɜlɜĭ dɜve d'Anjou.

— Ba! zise Mayenne, kɜnoasvemĭ astĭ kъntikɜ; sɜntĭ treĭ anĭ de kъndĭ ni 'lĭ kъntъ.

— O! da, dar astъ datъ, monsiniore vъ snɜiĭ noɜtatea ka sigɜrъ.

— Xm! zise Mayenne, kъ o miskare din kanъ asemenea kъ a unъĭ kalъ kare sare în doъ niȳioare, ka sigurъ?

— Astъzĭ kiarъ, adikъ în noantea trekutъ, la doъ ore de dimineaȳъ, domnulъ de Joyeuse a plekatъ la Rouen. Se îmbarkъ la Dieppe ші dъve la Anvers treĭ miĭ oamenĭ.

— O! o! zise dъvele; ші ȳine ȳĭ a sunsъ asta, Borroville?

— Unъ omъ kare însu-ші pleakъ la Navara, monsiniore.

— La Navara! la Enrikъ?

— Da, monsiniore.

— Ші din a kъĭ parte merȳe la Enrikъ?

— Din partea reȳelъĭ; da, monsiniore, din partea reȳelъĭ, ші kъ o skrisoare a reȳelъĭ.

— Ȳine é astъ omъ?

— Se numesȳe Robert Briqnet.

— Anoĭ?

— Este foarte amikъ kъ dom Gorenflot.

— Foarte amikъ kъ dom Gorenflot?

— Se tutueskъ.

— Ambasadorъ alъ reȳelъĭ!

— Da, sunt sigurъ; elъ a trimisъ de la prioratъ sъ iea o skrisoare de akreditare de la Louvre, ші unlъ din kъlugъriĭ nostri a fъkutъ astъ komisiune.

— Ші astъ kъlugъrъ?

— E mikulъ nostru resbelatorъ Iakobъ Clément, kiarъ avela pe kare 'lъ aĭ vъzutъ domnia ta, doamnъ dъvesъ.

— Ши nъ цї a komъnikatъ astъ skrisoare? zise Mayenne, negiobълъ!

— Monsiniore, reцele nъ i a dat'o; a trimis'o mesaцerълъї nrin nisче oamenї aї lъї.

— Катъ s'avemъ astъ skrisoare! la drakъ!

— Negremitъ къ trebъe sъ o avemъ, zise dъчesa.

— Кът n' aї къцetatъ nъцinъ la asta? zise Mayneville.

— Къцetasem aша de bine în кътъ voisem sъ daъ de soцъ mesaцerълъї ne ънълъ din oamenїї meї, ънъ Erкълъ; dar Robert Briquet s'a îndoitъ ши 'lъ a trimisъ înderътъ.

— Trebъia sъ merцї kiarъ domnia ta.

— Къ nenътinцъ.

— Пentrъ че?

— Мъ кънoasче.

— Ка п'ънъ кълъgъръ, dar nъ ka п'ънъ kanitanъ, snerъ?

— Пre leцea mea, nъ maї sчiъ nimikъ: astъ Robert Briquet are okiълъ foarte înкъrкътorъ.

— Dar че felъ de omъ este elъ? întrebă Mayenne.

— Ънъ mare ъskъцivъ, nervosъ, nъmaї mъskї ши oase, îndemънatikъ, batjokoritorъ, ши тъкътъ.

— A! a! ши mънъindъ sabia?

— Ka ши aчela kare a inventat'o, monsiniore.

— Faцa lъngъ?

— Are toate feцele, monsiniore.

— Amikъ alъ nriorълъї?

— De къndъ era simnlъ кълъgъръ.

— O! am unŭ nrenuuŭ, zise Mayenne înkruntъndŭ sngъnvenele, ши voiŭ deskurka avеasta.

— Grъbesve-te, monsiniore, fiindŭ-kъ avelŭ blestematŭ ku nivioare lunцĭ, katъ sъ meargъ renede.

— Borroville, zise Mayenne, veĭ nleka la Soissons, unde é fratele meŭ.

— Dar nrioratulŭ, monsiniore?

— Oare estĭ aua de strîmtoratŭ, zise Mayneville, ka sъ snuĭ o istoriъ luĭ dom Modestŭ, ши nu krede elŭ oare totŭ veia ve vreĭ a 'lŭ fave sъ kreazъ?

— Veĭ zive domnulуĭ de Guise, urmъ Mayenne, totŭ veia ve svii desnre misiunea domnulуĭ de Joyeuse.

— Da, monsiniore.

— Ши Navara, ne kare o uцĭ, Mayenne? zise duvesa.

— O uitŭ aua de nuцinŭ în kutŭ mъ însъrvinezŭ ku dînsa, resnunse Mayenne. Sъ mĭ înuele unŭ kalŭ din veĭ renausaцĭ, Mayneville.

Anoĭ adъuцi învetŭ de totŭ.

— Arŭ trъi elŭ înkъ? O! da, katъ sъ trъiaskъ!

II.

CHICOT LATINISTU.

Dвпъ nlekarea jвnilorš, ne adвчemš a minte kъ Chicot îmblase k'вnš nasš renede.

— Dar îndatъ чe desnъrвrъ în valea чe formeazъ koasta nвnцiï de Juvisy ne Orga, Chicot kare se nъrea kъ avea, ka Argus, nrivileцiвlš de a vedea ne din anoï wi kare nв vedea niчï ne Ernauton niчï ne Sainte-Maline, Chicot se onri în vîrfвlš чelš maï înaltš alš dealвlвï, nrivi orizontвlš, wanцвrile, kъmnia, tвfiwвrile, rîвlš, în-fine totš nînъ la norii rotвnzï karï se strekвra oblikš ne din derъtвlš вlmilorš чelorš marï aï drвmвlвï, wi sigвrš kъ nв zъrise ne nimini kare sъ'lš neastîmnere saš sъ'lš snioneaskъ, se awezъ ne marцinea вnвï wanцš, kв snatele rezimatš de вnš arbвre wi înчenв чeia чe elš nвmia чervetarea sa de konsчiinцъ.

— Elš avea dorъ nвnцi kв banï, fiindš-kъ observase kъ sъkвleцвlš datš de Sainte-Maline, ne lîngъ skrisoarea regalъ, konrindea oare-karï obiekte rotвnde

ші rostogolitoare karĭ semъna mълтъ kъ aърълъ saъ kъ arḡintълъ tъiatъ în monedъ.

Sъkълeḡълъ era o adevъratъ пъngъ regalъ, ḡifratъ kъ doĭ H, ънълъ brodatъ d'a sъпra, чelъ altъ de desъbtъ.

— Asta é de minъne, zise Chicot ъitъndъ-se la пъngъ, este ънъ lъkrъ înkъntъtorъ din партеа reḡelъĭ! Nъmele seъ, armele sale! nъ пoate fi чineva maĭ ḡenerosъ ші maĭ stъnidъ.

S'a otъrîtъ, niчĭ o datъ nъ voiъ faчe nimikъ kъ dînsълъ.

Пe kъvîntълъ meъ de onoare, ърmă Chicot, daka ънъ lъkrъ mъ пъne în mirare, este kъ astъ bъnъ ші minъnatъ reḡe n'a brodatъ d'o datъ пe aчeia-ші пъngъ ші skrisoarea чe mĭ o trimite sъ o dъkъ kъmnatълъĭ seъ, ші xъrtia mea de ртiimire. Пentrъ чe sъ ne strimtorъmъ? Toatъ lъmea пolitikъ este astъzĭ în miskare: sъ vorbimъ пolitikъ ka toatъ lъmea. Ba! kъndъ vorъ asasina пъḡinъ n'astъ bietъ Chicot, ртekъm a fъkътъ kъ krierълъ пe kare totъ aчestъ Enrikъ îlъ trimitea la Roma domnълъĭ de Joyeuse, arъ avea ънъ amikъ maĭ пъḡinъ, eatъ totъ; ші amiчiĭ sъntъ aша de komънĭ în timпълъ d'akъm, în kътъ чineva пoate fi maĭ resiпitorъ.

Dъmnezeъ aleḡe reъ kъndъ aleḡe.

Akъm, sъ vedemъ maĭ întîiъ чe banĭ sъntъ în пъngъ, апoĭ ne vomъ ъita la skrisoare: o sътъ de skъde! tokmaĭ sъma чe m'am îmпrъmътатъ de la Gorenflot. Ax! kъ ertъчiъne nъ se kъvine sъ kalomniъmъ: eatъ ънъ mikъ naketъ... ъръ din Snania, чinчĭ îmпътriḡĭ. Aidĭ! aidĭ asta é delikatъ; este foarte ḡintilъ, Enriketъ! eĭ! în ade-

vъrъ, nъ era ɣifrele ɯi florile de krinъ, karĭ îmĭ nъrea de nrisosъ, îĭ voiъ trimite o sъrъtare mare.

Akъm astъ nъngъ mъ sъnъrъ; îmĭ nare kъ naserile, trekîndъ ne d'asъnra kanъlъĭ meъ, mъ iea drentъ snъ emisarъ alъ reɣelsĭ ɯi vorъ sъ 'ɯĭ rîzъ de mine, saъ veia ve arъ fi maĭ reъ, sъ mъ denъnɣe la trekъtorĭ.

Chicot vъrsъ nъnga în nalmъ, trase din nosъnarъlъ seъ simnlslъ sakъ de nînzъ alъ lsĭ Gorenflot, nъse în întrъ arɣintslъ ɯi asrslъ, zikîndъ skъdelorъ:

— Nsteɣĭ ɯedea în nave îmnreznъ, konĭĭ meĭ, kъvĭ veniɣĭ dintr'aveia-ɯĭ ɣarъ.

Dsn' avestea, skoɣîndъ skrisoarea din sъkvleɣъ, nъse în lokъĭ o neatrъ ne kare o lsъ de josъ, strînse kordoanele nsnɣeĭ neste neatrъ ɯi o asvîrli, kъm snъ dъtъtorъ kъ nrastiъ arsnkъ o neatrъ, în Orga kare ɯernsia de desshtslъ nsnɣĭĭ.

Ana sъri în sssъ, dosъ saъ treĭ verkъrĭ tsrbsrarъ linisvita sznra-faɣъ, ɯi merserъ a se sfъrîma de ɣermĭ.

— Eatъ nentrs mine, zise Chicot; akъm sъ lskrъmъ nentrs Enrikъ.

Ɯi lsъ skrisoarea ne kare o nъsese ne nъmîntъ ka sъ arsnve nsnga maĭ lesne în rîъ.

Dar ne drsmъ venia snъ asinъ înkъrkatъ kъ lemne.

Dosъ femeĭ kondsvea astъ asinъ kare merɣea k'snъ nasъ aɯa de mъndrs ka ɯi kъndъ, în lokъ de lemne, arъ fi nsrtatъ nisve relikse.*)

*) Моашte.

Chicot askɜnse skisoarea sɜb mɜna sa latɜ, snrijinitɜ ne nɜmîntɜ, mi le lɜsɜ sɜ treakɜ.

Îndatɜ ve remase singɜrɜ, relɜɜ skrisoarea, rɜnse nlikɜlɜ mi sfɜrîmɜ siɲilɨlɜ kɜ vea maĭ netɜrbɜratɜ linisve, ka kɜm arɜ fi fostɜ o simnlɜ skrisoare de nrokɜrorɜ.

Anoĭ relɜɜ nlikɜlɜ ne kare îlɜ giemɜi în amîndoɜɜ mɜnile sale, siɲilɨlɜ ne kare îlɜ sfɜrîmɜ între doɜɜ netre, mi le trimise ne toate dɜnɜ sɜkɜleɲɜ.

— Akɜm, zise Chicot, sɜ vedemɜ stilɜlɜ.

Mi desfɜkɜ skrisoarea mi viti:

„Nrea skɜmnɜlɜ nostrɜ frate, avestɜ amorɜ nrofɜndɜ ve ɲĭ arɜta nrea skɜmnɜlɜ nostrɜ frate mi renosatɜ reɲe, Karolɜ IX, lokɜesve înkɜ sɜb boltele Lɜvrɜlɜĭ mi nɜ mĭ nere de lokɜ din inimɜ.

Chicot salɜtɜ.

„Ama dar îmĭ nare reɜ kɜ am sɜ ɲĭ vorbeskɜ de nisve lɜkrɜrĭ triste mi sɜnɜrɜtoare; dar estĭ tare în restristɜ mi nɜ mɜ maĭ îndoeskɜ a ɲĭ komɜnika nisve lɜkrɜrĭ ve nɜ se snɜnɜ de kɜtɜ ɜnorɜ amivĭ kɜraɲiomĭ mi înverkaɲĭ.“

Chicot întrerɜnse mi salɜtɜ din noɜ.

„Afarɜ din astea, ɜrmɜ elɜ, am ɜnɜ interesɜ regalɜ sɜ te fakɜ sɜ înɲeleɲĭ astɜ interesɜ: asta este onoarea nɜmelɜĭ meɜ mi alɜ domnieĭ tale, frate.

„Noĭ semɜnɜmɜ asɜnra astɜĭ nɜnktɜ, kɜvĭ sɜntemɜ amîndoĭ înkonjɜraɲĭ de inemivĭ.

Chicot ɲĭ o va esnlika.“

— *Chicotus explicabit!* zise Chicot, saɜ maĭ bine *evolvet*, kare este kɜ mɜllɜ maĭ elegantɜ.

„Servitorɜlɜ vostrɜ, domnɜlɜ vive-komite de

Turena, dъ materiъ ne fie-kare zi de skandalъ la kъrtea voastrъ. Fereaskъ Dъmnezeъ sъ intrъ în lъkrъrile domnieï tale, afarъ nъmaï daka va fi vorba nentrъ binele mi onoarea voastrъ! Dar soꙗia voastrъ, ne kare kъ destъlъ nъrere de reъ o nъmeskъ sora mea, katъ sъ aibъ astъ îngrijire nentrъ voï în lokъlъ meъ... ceia ce ea nъ face.

— O! o! zise Chicot ъrmъndъ tradъkꙗiъnile sale latine: *Quoeque omittit facere.* Este nrea asnrъ.

„Te îndatoreskъ dar a vegia, frate, ka nъ kъmva înꙗeleꙗerile Margoteï kъ vice-komitele de Tъrena, legatъ într'ъnъ felъ kъriosъ kъ amiцiï nostri komъnï, sъ adъkъ rъmine mi nagъbъ kaseï Borbonilorъ. Dъ ъnъ bъtъ esemnlъ îndatъ ce veï fi sigъrъ de fantъ, mi asigъrъ-te de fantъ îndatъ ce veï aъzi ne Chicot esnlikъndъ skrioarea mea.“

— *Statim atque audiveris Chicotum litteras explicantem.* Sъ ъrmъmъ, zise Chicot.

„Arъ fi sъnъrъtorъ ka celъ maï mikъ nrenъsъ sъ kazъ ne leꙗitimitatea mosceniriï voastre, frate, nъnktъ nreꙗiosъ la kare Dъmnezeъ mъ onresce de a kъꙗeta; kъcï vaï! eъ sъnt kondamnatъ maï din ainte a nъ trъi în nosteritatea mea.

„Ceï doï komnlicï, ne karï, ka frate mi ka reꙗe ꙗi'ï denъnꙗъ, se strîngъ cea maï mare narte din timnъ într' ъnъ mikъ kastelъ ce se nъmesce Loignac. Alegъ nretestъlъ ъneï ꙗînъtorï; astъ kastelъ este afarъ de astea o vatrъ de intriꙗe la karï domniï de Guise nъ sъntъ nicï de kъm streinï; kъcï sciꙗï fъr' a vъ maï îndoi skъmnъlъ meъ Enrikъ kъ ce amorъ kъriosъ sora mea a ъrmъritъ ne En-

rikъ de Guise ши не însъ-шĭ fratele meъ domnъlъĭ d'Anjou, не кънdъ elъ se nъmia dъче de Alençon.“

— *Quo et quám irregulari amore sit prosecuta et Henricum Guisium et germanum meum, etc.*

„Te îmbrъцişezъ ши ц'ĭ rekomandъ însъiinцъrile mele, gata afarъ de asta a te ajъta în toate ши nentrъ toate. D'o kam datъ ajъtъ-te kъ konsiliele lъĭ Chicot, не kare ц'i'lъ trimiцъ.“

— *Age, auctore Chicoto.* Bъnъ! eatъ-mъ konsiliarъ alъ regatъlъĭ Navareĭ.

„Afekцionatъlъ vostrъ etc. etc.

Чitindъ astъ-felъ, Chicot nъse kanъlъ între mъnile sale.

— O! zise elъ, eatъ, îmĭ nare o îndestъlъ de ъrîtъ komisiъne, ши kare îmĭ dovedeче kъ fъцindъ de ъnъ reъ, nrekъm ziче Horatius Flaccus, kade чineva în altъ maĭ mare.

În adevъrъ, iъbeskъ maĭ mъltъ не Mayenne.

Ши kъ toate aчestea, afarъ de îndrъчitъlъ seъ sъkъleцъ цesътъ не kare nъ i'lъ ertъ, skrisoarea é de mъna ънъĭ omъ nriчenътъ. În adevъrъ, înkinъindъ не Enriketъ, frъmîntatъ din koka kare servъ maĭ obiчĭnъitъ întrъ a faче не bъrbaцĭ, astъ skrisoare îlъ strikъ totъ de o datъ kъ soцia sa, kъ Turenu, kъ Anjou, kъ Guise, ши kiarъ kъ Snania. În adevъrъ, nentrъ ka Enrikъ de Valois sъ fiъ aша de bine informatъ la Louvre, desnre чeia че se faче la Enrikъ alъ Navareĭ, la Pau, katъ sъ aibъ oare-kare snionъ akolo ши astъ snionъ va intriga foarte не Enriketъ.

De altъ narte, astъ skrisoare îmĭ va kaъsa mъl-

te neпlъчerї daka voiš întîlni vr'unš Snaniolš, unš Lorranš, unš Bearnesš saš unš Flamandš, destulš de kuriosї ka sъ kaute a afla ceia ce mъ trimitš sъ fakš în Bearnš.

Afarъ de astea, ašї fi foarte nepreвъzъtorš daka nu m'ašї astepta niчї de kum la întîlnirea vr'unuї din aчestї kuriosї.

Mons Boromeš maї alesš, de nu mъ amъpeskš foarte, katъ sъ mї pъstreze чeva.

Alš doilea punktš.

Ce lukru a kъutatš Chicot kъndš a чerutš o misiune ne lîngъ repele Enrikš?

Repausulš era skopulš luї.

Afarъ de astea, Chicot are sъ striчe ne repele Navareї kš sopia sa.

Asta nu privesчe niчї de kum ne Chicot, fiindš kъ Chicot, fъkîndš sъ se чerte nisчe persoane aša de puterniче, îšї va faче nisчe inemiчї de moarte, karї îlš vorš onri de a ajunge la etatea feriчitъ de ontъzeчї anї.

Pre lepea mea, atъtš maї bine, nu é bine sъ trъesчї de kъtš numaї kъtš estї june.

Dar totš atъtš era sъ astepţї lovitura de kuţitš a domnuluї de Mayenne.

Nu, kъчї trebue reчinroчitate în orї ce lukru, asta é devisa luї Chicot.

Chicot va urma dar kъlъtoria sa.

Dar Chicot este omš de spiritš, ši Chicot îšї va lua mъsurele sale. Prin urmare, nu va avea asu-

nrъĭ de kъtъ banĭ, kъ daka vorъ omorî ne Chicot, sъ i afle nъmaĭ lъĭ de vinъ.

Chicot dar îmĭ va nъne ɥea din ъrmъ mъnъ ne ɥeia ɥe a înɥenъtъ, adikъ va tradъɥe de la ъnъ kanъ nînъ la altъlъ astъ frъmoasъ enistolъ în latinesɥe, mi 'mĭ o va întinъri în memoriъ ъnde doъ nъrn̨ĭ dintr'însa sъntъ sъnate; anoĭ va kъmnъra ъnъ kalъ fiindъ-kъ în adeɥъrъ, de la Juvisy nînъ la Pau, katъ sъ nъiъ nrea de mъlte orĭ niɥiorъlъ drentъ înaintea niɥiorъlъĭ stъngъ.

Dar înainte de toate, Chicot va rъne skrisoarea amikъlъĭ seъ Enrikъ de Valois într'ъnъ nъmъrъ nefinitъ de bъkъn̨ele, mi maĭ alesъ va aɥea grije ka aɥeste bъkъn̨ele sъ se resnъndeaskъ redъse în stare de atome, ъnele în Orga, ɥele alte în aerъ, mi în-fine restъlъ sъ fiъ înkredinn̨atъ nъmîntъlъĭ, mъma noastrъ komъnъ, într'alъ kъriia sînъ totъlъ se reîntoarɥe, kiarъ mi neroziele ren̨ilorъ.

Dъnъ ɥe Chicot va fini ɥeia ɥe înɥene...

Mi Chicot se întrerъnse ka sъ 'mĭ esekъte nroiektъlъ de divisiъne. Întîia narte din skrisoare se dъse dar ne anъ, ɥea d'a doъa narte în aerъ, mi ɥea d'a treia desnъrъ într'o gaъръ sъnatъ într'adinsъ k'ъnъ instrъmentъ, kare nъ era nivĭ nъmnalъ nivĭ kn̨itъ, dar kare nъtea la trebъinn̨ъ, sъ n̨iĭ lokъlъ mi ъnъia mi altъia, mi ne kare Chicot îlъ nъrta la ɥingътoarea sa.

Dъnъ ɥe fini astъ lъkrare, ъrmъ:

— Chicot îmĭ va înɥene kъlътoria kъ mъsъrele ɥele maĭ minъn̨ioase, mi va nrînzi la bъnъlъ oramъ de Corbeil, ka ъnъ onestъ stomakъ ɥe este.

Mîn' atъnvĭ, sъ ne okъnъmъ, ъrmъ Chicot, kъ

tema latinъ че amъ oтърîтъ sъ faчemъ; krezъ kъ vomъ komnъne o destълъ de frъmoasъ bъkatъ.

D'o datъ Chicot se onri; observase kъ nъ va nътea tradъче în latinesче kъvîntълъ Louvre; asta îlъ kontraria foarte.

Era asemenea silitъ a makaronisa kъvîntълъ Margot kъ Margota, nrekъm fъkъse ши din Chicot, Chicotus, fiindъ-kъ, snre a zive bine arъ fi trebъitъ sъ tradъkъ Chicot nrin Chicôt, ши Margot nrin Margôt, чeia че nъ maï era latinesче чi grevesче.

Kътъ nentrъ a zive Margarita, elъ nъ kъneta de lokъ; tradъчerea dъnъ nърerea sa, nъ arъ fi fostъ esaktъ.

Toatъ astъ latineaskъ, kъ kъътarea adevърateï esnresiънï ши a tърnъreï чiveroniane, kondъse ne Chicot nînъ la Corbeil, oramъ nlъkътъ, ънde kътezъторълъ mesaнerъ se ъitъ nъninъ la minъnele lъï Saint-Spire ши mълтъ la ale ънъï frintърarъ-osnътarъ kare nrofъma kъ abърiï seï aneнitorï*) lokърile dъnъ îmnrejъръ ale katedraleï.

Nъ vomъ deskrie nrînzълъ че'lъ fъkъ; nъ ne vomъ înчerka kъ nenelarea kalълъï че'lъ kъmnърѣ din grajdълъ osnътarълъï; ne amъ imnъne o silinцъ nrea rigърoasъ; sъ zivemъ nъmaï kъ nrînzълъ fъ destълъ de lъngъ ши kalълъ destълъ defektъosъ snre a ne kънъi, daka konъчiinца noastrъ arъ fi maï nънinъ mare, materia màï a ънъï volъmъ.

*) Întъpîtътopï de 'noftъ.

III.

CELE PATRU VÎNTURĬ.

Chicot, kъ kъlъшelъlĭ seĭ kare trebъia sъ fiъ ъnĭ kalĭ destъlĭ de ɥeanъnĭ ka sъ noarte ъnĭ atъtĭ de mare nersonaɥiĭ; Chicot, dъnъ че se kъlkĕ la Fontainebleau, fъkъ a doъa zi o întorsъtъrъ la dreanta, ші ajъnse nînъ la ъnĭ orъшelĭ nъmitĭ Orgeval. Arĭ fi voitĭ foarte mъltĭ sъ fakъ în aчea zi înkъ kъteva lege, kъчĭ se nъrea kъ doresче a se denъrta de Narisĭ; dar kalъlĭ seĭ înчenea a se notikni aша de desĭ ші atъtĭ de josĭ, în kъtĭ vъzъ kъ era de neanъratъ trebъinцъ sъ se onreaskъ.

Afarъ de astea, okiĭ seĭ, atъtĭ de denrinшiĭ nъ reъшiserъ a zъri nimikĭ în totĭ kъrsъlĭ drъmъlъĭ.

Oamenĭ, kъrъge ші bariere i se nъrъrъ kъ totъlĭ nesъnъrъtoare.

Dar Chicot, sigъrĭ, чelĭ nъцinĭ dъnъ anarinцъ, nъ trъia în sigъranцъ kъ toate astea; niminĭ, în adevъrĭ, чititoriĭ nostri katъ sъ o sчiъ, nъ kredea maĭ nъцinĭ ші nъ se înkredinца maĭ nъцinĭ în anaringe ka Chicot.

Nîn'a nu se kulka ui a 'uĭ nune kalulŭ în grajdŭ, elŭ esaminĕ ku mare grije toatĕ kasa.

Arătarĕ lui Chicot nisve kamere sunerbe ku treĭ saŭ natru intrări: dar dunĕ părerea lui Chicot, nu numaĭ kă aste kamere avea urea multe uuĭ, dar înkă aveste uuĭ nu se înkidea destulŭ de bine.

Osnătarulŭ uregătise unŭ mare kabinetŭ, fără altă emire de kătŭ o uue kare da în skară, astă uue era anărată ku zăvoare snăimîntătoare ne din întru.

Chicot îuĭ auezĕ unŭ natŭ în astŭ kabinetŭ, ne kare 'lŭ ureferi, kum îlŭ văzu, maĭ multŭ de kătŭ avele mărene kamere fără fortifikării, ve i arătaseră.

Înverkă zăvoarele ui veriĵele lorŭ, ui, mulĵumitŭ de înlesnirea ku kare se trăĵea ui totŭ de o datĕ de tăria lorŭ, vinĕ în kamera sa, onri de a i se redika masa sub ureteslŭ kă noantea i venia adesa foame, vinĕ, se desbrăkĕ, îuĭ auezĕ vestimintele ne unŭ skaunŭ ui se kulkĕ.

Dar nîn'a nu se kulka, sure maĭ mare ferealĕ, trase din vestimintele sale nunga saŭ maĭ bine sakulŭ de skude, ui îlŭ nuse sub kănătiislŭ seŭ împreunăă ku snada vea bunĕ.

Anoĭ trekă de treĭ orĭ skrisoarea urin mintea sa.

Masa i făvea o altă întărire, ui ku toate astea avestŭ îndoitŭ meterezŭ nu i se nuru îndestulŭ; se skulĕ, luă unŭ dulanŭ între amîndoză braĵele sale, ui îlŭ auezĕ în faĵa emirii ne kare o astunĕ...

Avea dar între dînsulŭ ui orĭ ve năvălire întîmplătoare, o uue, unŭ dulanŭ ui o masă.

Osnătăria se nărune lui Chicot kam nelokuitĕ.

Osnʇarʁlă avea o figʁrʇ kandidʇ; bʇtea în avea searʇ ʁnă vîntă în kʇtă ară fi skosă koarnele boiloră, mi s'aʁzia în arbʁriĭ veninĭ nisve ṭrosnitʁre ve fakă, dʁnʇ zisa lʁĭ Lʁkreŋiă, ʁnă sgomotă atʇtă de dʁlve mi atʇtă de osnitaliară nentrʁ kʇlʇtorʁlă bine înkisă bine, învelită mi întinsă într'ʁnă nată bʁnă.

Chicot, dʁnʇ toate aste nregʇtirĭ de anʇrare, se întinse kʁ nlʇvere în nată. Katʇ s'o zivemă, astă nată era moale mi fʇkʁtă într'ʁnă felă ka sʇ noatʇ anʇra ne ʁnă omă de orĭ ve neastîmnʇră ară fi nrovenită saă de la oamenĭ saă de la lʁkrʁrĭ.

În adevʇră elă se adʇnostia sʁb nisve larŋĭ nerdele de lînʇ verde, mi o nlanomʇ deasʇ de nʁfă gîdela kʁ o dʁlve kʇldʁrʇ membrĭĭ kʇlʇtorʁlʁĭ adormită.

Chicot vinase dʁnʇ kʁm Inokrată ordonʇ, adikʇ kʁmnʇtată; beʁse nʁmaĭ o bʁtiliʇ de vină; stomakʁlă seă lʁrŋită dʁnʇ kʁm se kʁvine, trimitea la orĭ ve organismă astʇ sensaŋiʁne de bʁnă-traiă kare komʁnikʇ, fʇr' a grewi vre o datʇ, astă organă komnlʇkʇtoră, sʁnleantʁlă inimeĭ la maĭ mʁlŋĭ oamenĭ ve se nʁmeskă oamenĭ onestĭ.

Chicot era lʁminată de o lamnʇ ve o nʁsese ne marŋinea meseĭ kare era lîngʇ natʁlă seă; vitia nîn' a nʁ adormi mi nʁŋină ka sʇ adoarmʇ, o karte foarte kʁrioasʇ mi foarte noʁʇ kare anʇrʁse mi kare era onera ʁnʁĭ mairă din Bordeaux ve se nʁmia Montagne saă Montaigne.

Astʇ karte fʁsese tinʇritʇ la Bordeaux kiară în anʁlă 1581; konrindea vele doʁʇ nʇrŋĭ dintr'o skriere destʁlă de kʁnoskʁtʇ de atʁnvĭ mi intitʁlatʇ *les Essais.*

Astъ karte ere destъlъ de nlъkъtъ nentrъ ka ъnъ omъ s'o ʏiteaskъ ɯi s'o reʏiteaskъ într'o zi. Dar avea totъ d'o datъ folosъlъ de a ʃi destъlъ de sъnъrtoare, kъvï nъ lъsa sъ doarmъ n'ъnъ omъ kare fъkъse ʏinvï-snrezeve lege kъlare ɯi kare a beztъ bztilia sa de vinъ ɲenerosъ la ʏinъ.

Chicot stima foarte astъ karte ne kare o nъsese, nlekъndъ de la Parisъ, în nosъnarzlъ vestïmîntzlzï seъ ɯi n'alъ kъrzia aztorъ îlъ kznosʏea în nersoanъ. Kardinalzlъ du Perron îlъ sznranznmise breviarzlъ oameniloro onestï; ɯi Chicot, kanabilъ în orï ʏe nznktъ a nreɲzi gzstzlъ ɯi sniritzlъ kardinalzlzï, Chicot, zivemъ, lza de bznъ voiъ *les Essais* ale mairzlzï din Bordeaux drentъ breviarъ.

Kz toate astea se întîmnlъ kъ ʏitindъ kanitzlzlъ alъ ontzlea sъ adoarmъ nrofzndъ.

Lamna ardea mereъ, ъɯa, întъritъ kz dzlanzlъ ɯi kz masa, era totъ înkisъ; sabia era totъ la kъnptïiъ îmnrezнъ kz skzdele. Sъntzlъ Mixail Arxanɲelъ arъ fi dormitъ ka Chicot, fъr'a kzɲeta la Satan, kiarъ dak'arъ fi svizъ ne lezlъ rъɲindъ de ʏea altъ narte a asteï ъɯï ɯi afarъ de zъvoarele sale.

Amъ zisъ kъ bztea ъnъ vîntъ tare; flzerztzra astzï ɯearne ɲigantikъ se strekzra kz nisʏe melodie snъimîntztoare ne ssb ъɯe, ɯi sgzdzia aerzlъ foarte kzriosъ; vîntzlъ este ʏea maï nrefъkztъ imitare saъ maï bine ʏea maï mare glzmъ a voʏïï ъmane: kъndъ ɲinъ ka ъnъ konilъ ʏe nlъnɲe, kъndъ imitъ, în vzetzlъ seъ, marea mъniъ a ъnzï bъrbatъ ʏe sъ disnztъ kz soɲia sa.

Chicot era denrinsъ kz fzrtzna; neste o orъ,

totŭ astŭ sgomotŭ se fъkъse nentrъ dinsъlŭ snŭ elementŭ de linisve; elŭ se lъnta kъ toate tъrbъrъrile timnъlъĭ:

În kontra frigъlъĭ kъ nlanoma sa;

În kontra vîntъlъĭ, kъ sforъitъrele sale.

Kъ toate astea, ne kъndŭ dormia, i se nъrea kъ fъrtъna se mъria mi maĭ alesŭ se anronia k'snŭ modŭ neobivînsitŭ.

D'o datъ, o lovire de vîntŭ k'o nътere neînvinsъ sgъdъie sma, fave sъ sarъ veriĭ mi zъvoare, îmninge dъlanъlŭ kare 'mĭ nerde kъmnътъlŭ mi kade ne lamna ve o stinge mi ne masъ ne kare o sfъramъ.

Chicot avea fakъltatea, ne kъndŭ dormia, a se destenta iste mi în toatъ nresinga sa de sniritŭ; astъ nresingъ de sniritŭ arътĭ kъ era maĭ bine sъ se lase s'alъneve între natŭ mi zidŭ de kътŭ sъ desvinzъ din natŭ. Lъsъndъ-se s'alъneve între natŭ mi zidŭ, amîndoъ mъnile sale iggĭ mi denrinse se nъserъ renede la stъnga ne sakъlŭ kъ skъde, la dreanta ne mъnerъlŭ sabieĭ.

Chicot deskise okiĭ marĭ.

Noante nrofъndъ.

Chicot atъnvĭ deskise ъrekile, mi i se nъrъ kъ astъ noante era în totŭ întinsъlŭ eĭ sfъmiatъ de lъntele velorŭ natrъ vîntъrĭ karĭ îmĭ disnъta toatъ astъ kamerъ, de la dъlanŭ, kare sfъrîma înkъ din ve în ve masa, nînъ la skaъne, kare se rostogolia mi se lovia agъgъndъ-se mereŭ de vele alte mobile.

I se nъrъ în mizlokъlŭ astĭ sgomotŭ, kъ vele natrъ vîntъrĭ aŭ intratŭ în kamerъ în nersoanъ mi kъ are a fave kъ kiarŭ Eurus, kъ Notus, kъ Aquilo mi

kъ Boréas, kъ groasele lorъ obraze ши маї alesъ kъ groasele lorъ пічioare.

Atъnчї se sъnъse soarteї, fiindъ-kъ înţelese kъ nъ nъtea nimikъ în kontra zeilorъ Olimnъlьї, ши se gemъi în kolţъlъ zidъlьї, asemenea fiїlьї lьї Oileъ dъnъ ъna din aчele marї fъrie чe vestesчe Omerъ.

Elъ ţine nъmaї vîrfъlъ lъnţeї sale sъbiї sure anъrare în nartea vîntъlьї, saъ maї bine vîntъrilorъ, ka daka mitoloţiчele nersonaţe se vorъ anronia ne nesimţite de dînsъlъ, sъ se strenъngъ singъrъ, mъkarъ de arъ resъlta чeia чe resъltъ din rana fъkъtъ de Diomedъ Binerїї.

Kъte-va minъte, nъmaї dъnъ чelъ maї snъimîntъtorъ sgomotъ kare a sfъшiatъ vr' o datъ ъrekiъ omeneaskъ, Chicot nrofitъ de ънъ minъtъ de renaъssъ чe i dete fъrtъna sure a domina kъ voчea sa elementele deslъnţuate ши mobilele karї înчenъserъ nisчe konvorbirї nrea sgomotoase ka sъ fiъ kъ totъlъ natъrale.

Chicot strigъ ши voчiferъ: Ajъtorъ!

În-fine, Chicot faчe atъta sgomotъ elъ singъrъ, în kъtъ elementele se linisчeskъ ka kъm Nentъnъ în nersoanъ nronънţase faimosъlъ *Quos ego*, ши dъnъ шease saъ ontъ minъte, în karї Eurus, Notus, Boreas, Aquilo se narъ a se retraţe, osnъtarъlъ anare k'ънъ fanarъ ши vine sъ lъmineze drama.

Sчena ne kare se jъkase astъ dramъ înfъţişea o vedere denlъnsъ, ши kare sъmъna foarte kъ a ънъї kъmnъ de bъtъliъ. Marele dъlanъ, restъrnatъ ne masa rънtъ, arъta ъша fъrъ ţîţîne ши kare, ţinъtъ nъmaї de ънъ zъvorъ, se klъtina ka o nînzъ de korabiъ; чele treї

saŭ natrъ skaъne, karĭ komnlekta mobilarea, era restъrnate kъ niʏioarele în sъsŭ; în-fine stiklъriele karĭ înfrъmъseŋa masa zъʏea snarte mi semъna ka nisʏe stele de netre.

— Dar aiʏĭ é infernъlŭ! strigъ Chicot rekъnoskîndŭ ne osnъtarъlŭ la lъmina fanarъlъĭ seŭ.

— O! domnъle, strigъ osnъtarъlŭ zъrindŭ snъimîntъtoarea strikъʏiъne ʏe i se fъkъse. O! domnъle, ʏe s' a întîmnlatŭ?

Mi redikъ mъnile mi nrin ъrmare fanarъlŭ seŭ snre ʏerŭ.

— Kъŋĭ demonĭ lokъeskŭ în osnelъlŭ domnieĭ tale, snъne-mĭ, amikъlŭ meŭ? ъrlъ Chicot.

— Ox! Iisъse! ʏe timnŭ! resnъnse osnъtarъlŭ kъ aʏela-mĭ ŋestŭ natetikŭ?

— Dar zъvoarele nъ ŋinŭ? ъrmъ Chicot! kasa dar este de kartonŭ? Voieskŭ maĭ bine sъ esŭ d'aiʏĭ; nreferŭ kъmnia.

Mi Chicot emi din înfъndъtъra natъlъĭ, mi anъrъ, kъ sabia în mъnъ, în snaŋislŭ remasŭ liberŭ între niʏiorъlŭ natъlъĭ mi zidŭ.

— O! bietele mele mobile! sъsninъ osnъtarъlŭ.

— Mi vestĭmintele mele! strigъ Chicot: ъnde sъntŭ vestĭmintele mele karĭ era ne astŭ skaъnŭ?

— Vestĭmintele domnieĭ tale, skъmnъlŭ meŭ domnŭ? zise osnъtarъlŭ kъ naivitate; dar dak' aŭ fostŭ aiʏĭ, katъ sъ fiъ totŭ aiʏĭ.

— Ye felŭ! dak' aŭ fostŭ aiʏĭ! dar îŋĭ treʏe nrin minte oare, zise Chicot, kъ am venitŭ erĭ în kostъmslŭ în kare mъ vezĭ?

Ши Chicot se sili, dar în-demertă, a se akoneri kă ămoara sa tănikъ.

— Dămnezeălă meă! domnăle, resnănse osnътarălă destălă de înkărkată ka sъ resnănzъ la ănă asemenea argămentă, svиă bine kъ eraĭ îmbrъkată.

— Îmĭ nare bine kъ te ănesvĭ.

— Dar...

— Dar че?

— Vîntălă a deskisă totă, a resinită totă.

— A! asta è ănă kăvîntă?

— Vezĭ bine, zise kă iąealъ osnътarălă.

— Kă toate astea, ărmъ Chicot, eatъ kalkălălă meă, skămnălă meă amikă. Kъndă vîntălă intrъ ne ăndeva, ши katъ sъ fi intrată aivĭ, nă é aша, ka sъ fakъ amestekътăra че vъzъ?

— Fъrъ vre o îndoialъ.

— Eĭ bine! kъndă vîntălă intrъ ne ăndeva, atănvĭ vine de afarъ?

— Da, negrешită, domnăle.

— Nă tъgъdăesvĭ?

— Nă, asta ară fi o nebănie.

— Eĭ bine! vîntălă kъta dar intrъndă aivĭ, sъ adăkъ vestĭmintele чeloră aląĭ în kamera mea, în lokă de a dăче ne ale mele nă svиă ănde.

— A! eatъ! da, aша îmĭ nare. Kă toate astea, dovada kontrarălăĭ esistъ saă se nare a esista.

— Kămetre, zise Chicot, kare чervetase nardoseala kă okălă seă investigatoră, kămetre, че drămă a lăată vîntălă ka sъ mъ afle aivĭ?

— Че zivĭ, domnăle?

— Te întrebă de unde vine vîntulă?

— De la Nordă, domnule, de la Nordă.

— Eĭ bine! a îmblată prin noroiă, fiindă-că eaŭ pantofiĭ seĭ întinŭriŋĭ pe lesnezĭ.

Ŧi Chicot arŭta, în adevără, pe neaŭ urmele de kărîndă a unuĭ înkălŋăminte noroioase.

Osnŭtarălă se năli.

— Akum, skumnălă meă, zise Chicot, dak' am să ŋĭ daă vr' unu konsiliă, è ka să vegiezĭ aste feluărĭ de vîntărĭ karĭ intră în osnelărĭ, năturndă în kamere îmningîndă unele, ŧi se retragă fărîndă vestimintele kălătoriloră.

Osnŭtarălă se trase înderŭtă ku doĭ naŧĭ, ka să se afle la intrarea koridorăluĭ.

Anoĭ, kăndă simŋi retraŋerea sa asigurată:

— Pentru ce mă numesuĭ fură? zise elă.

— Na! dar ce ŋĭ aĭ făkută figura de omă bună, întrebă Chicot: te vădă skimbată ku totălă.

— Mă skimbă, fiindă-că mă insăluĭ.

— Eă!

— Fără îndoială, mă numesuĭ fură, adăuŋi osnŭtarălă k' unu tonă maĭ tare, ŧi kare semăna foarte ku o ameninŋare.

— Dar te numeskă fură fiindă-că estĭ resnonsabilă de lukrurile mele, mi se nare, ŧi lukrurile mele aă fostă furate; nu veĭ tăgăduĭ?

Ŧi akum Chicot, ka unu maŋistru de arme kare înveark ne adversarălă seă, făku unu ŋestă de ameninŋare.

— Eĭ, n'auziuĭ! strigъ ospъtarulŭ, veniuĭ la mine, veniuĭ kurîndŭ!

L'astъ kiъmare, nairu oamenĭ armauĭ ku bъte, anъruъ în skarъ.

— A! eatъ Eurus, Notus, Aquilo ші Boreas, zise Chicot, fiindŭ-kъ îmurejuraiea vine astŭ-felŭ, voieskŭ sъ linseskŭ nъmîntulŭ de vîntulŭ Nordului! ku asta fakŭ unŭ serviuiŭ omenirĭ; va fi totŭ nrimъvarъ.

Ші dete o loviturъ atъtŭ de tare ku lunga sa sabiъ în drentulŭ velui maĭ de anroane nъvъlitorŭ, în kutŭ avesta, ku toatъ uiuurinua unui adevъratŭ fiiŭ alŭ lui Eolŭ fuku o sъrituъ înderъtŭ, era strenunsŭ nînъ dinkolo.

Din neferivire, fiindŭ-kъ dun'aveastъ sъrituъ, se uita la Chicot, ші nrin urmare, nu nutea sъ vazъ înderъtulŭ lui, kuzu ne marginea velei din urmъ trente a skъriĭ, în lungulŭ kuriĭa, nenutîndŭ uine ventrulŭ seŭ de greutate, se rostogoli ku mare sgomotŭ.

Astъ retrauere fu unŭ semnalŭ nentru veĭ alĭ treĭ karĭ desnъruъ nrin gaura deskisъ înaintea lorŭ saŭ maĭ bine din derътulŭ lorŭ, ku renezivisnea fantasmelorŭ karĭ se skufundъ într'o sunъmîntъ.

Ku toate avestea, velŭ din urmъ kare desnъruъ avusese timpulŭ, ne kundŭ souiĭ seĭ desvindea, ka sъ zikъ kuteva kuvinte la urekia osnътarului.

— Bine, bine! murmurъ avesta; se vorŭ reafla vestimintele domnieĭ tale.

— Eĭ bine, eatъ ve verŭ.

— Ші ui le vorŭ aduve.

— Vezĭ aша: ka sъ nъ mergъ golъ, astъ é o dorinдъ înдeleanъ, aша îmĭ nare.

Adъserъ în adevъrъ vestĭmintele, dar învederatъ derъпъnate.

— O! o! zise Chicot, mъlte kъie sъntъ în skara domnieĭ tale. Ale drakъlъĭ vîntъrĭ, zeъ! dar înfine îndrentare de onoare. Kъm nъteam sъ te пreпъiъ? aĭ o destъlъ de onestъ figъrъ.

Osпътarъlъ sъrîse kъ blъndeдe.

— Ши akъm, zise elъ, krezъ kъ te veĭ rekъlka.

— Nъ, mъlдъmeskъ, nъ, am dormitъ destъlъ.

— Dar че vreĭ sъ faчĭ?

— Îmĭ veĭ da fanarъlъ domnieĭ tale daka voiesчĭ, ши voiъ ъrma чitirea mea, resпъnse Chicot kъ aчela-шĭ agrementъ.

Osпътarъlъ nъ zise nimikъ; întinse fanarъlъ seъ lъĭ Chicot ши se retrase.

Chicot reaшezъ dъlanъlъ seъ la ъшъ ши se întinse пе patъ.

Noantea fъ linisчitъ; vîntъlъ se alinase ka ши kъndъ sabia lъĭ Chicot пътrъnsese în foalele kare îlъ konrindea.

În revъrsatъlъ zileĭ, ambasadorъlъ чerъ kalъlъ seъ, пlъti keltъiala sa ши пlekъ zikîndъ:

— Vomъ vedea desearъ.

IV.

Ce felŭ Chicot îşĭ urmă călătoria şi ceia ce i se întîmplă.

Chicot netrekŭ toatъ dimineaŋa anlasdъndŭ-se kъ avŭsese sъnŋe reve mi rъbdarea ve amŭ snŭs'o în aveastъ noante de verkъrĭ.

— Dar, kŭŋeta elŭ, nŭ se nrinde de doŭъ orĭ ŭnŭ lŭnŭ bъtrъnŭ în aveia-mĭ kŭrsъ; sŭnt dar maĭ mŭltŭ sigŭrŭ kъ vorŭ inventa astъzĭ o altъ drъvĭъ în nrivinŋa mea: sъ ne nъzimŭ bine.

Resŭltatŭlŭ astŭĭ raŋionamentŭ, nlinŭ de înŋelenvĭŭne, fŭ ka Chicot sъ fakъ toatъ zĭŭa o kale ne kare Senofonte arŭ fi aflat'o demnъ a o imortalisa în retraŋerea velorŭ zeve mĭĭ.

Orĭ ve arbŭre, orĭ ve delimorŭ, orĭ ve zidŭ i servia drentŭ nŭnktŭ de observare saŭ de fortifikare natŭralъ.

Îmĭ formase kiarŭ, kъlъtorindŭ, alianŋe, daka nŭ ofensive, velŭ nŭŋinŭ defensive.

În adevъrŭ, natrŭ bъkanĭ grolĭ din Harisŭ karĭ

merŋea sъ mĭ komande la Orléans kofetъrele de Cotignac, mi la Limoges frъktele ъskate, bine-voirъ a mriimi soŋietatea lъĭ Chicot, kare se anъnŋъ ka ъnъ vînzъtorъ de vioranĭ din Bordeaux, întorkîndъ-se a kasъ dъnъ ve mĭ desfъkъse marfa. Afarъ de asta, fiindъ-kъ Chicot, de oriŋine Gaskonъ, nъ nerdъse avents lъ seъ de kъtъ nъmaĭ atъnvĭ kъndъ linsa astъĭ avents i era neapъratъ trebъinvioasъ, nъ însъflъ nivĭ ъnъ mrepъsъ soŋilorъ seĭ de kъlъtoriъ.

Astъ armiъ se komnъnea dar de vinvĭ stъnînĭ mi de natrъ bъeŋĭ de bъkъniъ: ea nъ era de desnreŋsitъ atъtъ desnre snirits kъtъ mi desnre nъmъrъ, din kaъsa obivеielorъ resbelive întrodъse din timnslъ Ligeĭ în moravъrile bъkъnieĭ narisiane.

Nъ vomъ afirma kъ Chicot avea vre ъnъ mare resnektъ nentrъ bravъra soŋilorъ seĭ; dar atъnvĭ, fъrъ îndoialъ, bine zive nroverbslъ kare asigъrъ kъ treĭ frikomĭ îmnreънъ aъ maĭ nsŋinъ teamъ de kъtъ ъnъ bravъ singъrъ.

Chicot n'avъ nivĭ o teamъ din minътslъ în kare se aflъ kъ natrъ frikomĭ; nъ se înjosi kiarъ a se maĭ întoarve înderъtъ de atъnvĭ, dъnъ kъm fъvea maĭ 'nainte, ka sъ vazъ ne avеĭ karĭ 'lъ arъ nътea ъrmъri.

Din asta resъltъ k' ajъnserъ fъrъ nedikъ vorbindъ mъltъ desnre nolitikъ mi fъkîndъ mъlte bravade, la oramslъ destinatъ nentrъ vinarea mi kъlkarea trъneĭ.

Vinarъ, beъrъ vinъ fъrъ anъ, mi fiъ-kare intrъ în kamera sa.

Chicot nъ krъŋase în astъ osnъŋъ, nivĭ limbъŋia sa batjokoritoare kare desfъta ne soŋiĭ seĭ, nivĭ naxa-

rele de vinŭ de tъmîioasъ ші de Bъrgonia karĭ i întreginea limbъgia.

Vorbiserъ mъltŭ, între negъgъtorĭ, adikъ între oamenĭ liberĭ, desnre Maiestatea Sa regele Franчieĭ ші desnre toate чele alte maiestъgĭ din Lorania, din Navara, din Flandra saŭ din alte lokъrĭ.

Dъnъ astea Chicot se dъse sъ se kъlче îndatъ чe a otъrîtŭ nentrъ a doъa zi întîlnirea sa kъ aчeĭ natrъ bъkanĭ, karĭ, ka sъ zikŭ aша, îlŭ kondъseserъ kъ triъmfŭ la kamera sa.

Domnъlŭ Chicot, se afla dar nъzitŭ ka ънŭ nrinчine, în koridorъlŭ seŭ, de чeĭ natrъ kъlътorĭ ale kъrora natrъ kъmъrъge nreчeda ne a sa, kare era aшezatъ la kanътъlŭ gangъlъĭ ші nrin ъrmare kъ nenъtingъ a fi lъatъ kъ asaltŭ, mъlgъmitъ aliangelorŭ intermediare.

În adevъrŭ, fiindŭ-kъ în aчea enokъ drъmъrile nъ nrea era sigъre, kiarŭ nentrъ aчeĭ karĭ era însъrчinagĭ kъ nronriele lorŭ afaчerĭ fiъ-kare se asigъrase kъ snrijinъlŭ veчinъlъĭ, la întîmnlare de neferiчire. Chicot kare nъ snъsese relele sale întîmnlъrĭ din noantea trekътъ, stъrъise, se îngelege, la redakgiъnea astъĭ artikъlŭ din traktatъlŭ kare fъsese în ъrmъ adontatŭ într'o ънire.

Chicot nътea dar, fъr' a eшi din nrъdinga sa obiчĭnъitъ, sъ se kъlче ші s'adoarmъ. Nътea kъ âtътŭ maĭ bine s'o fakъ fiindŭ-kъ, nrin maĭ mъltъ îngelenчiъne, visitase kъ deamъnъntъlŭ kamera tъses zъvoarele ъшeĭ sale ші înkisese gelosiele ънiчeĭ ferestre чe era în anartamentŭ; se îngelege kъ înчerkase zidъlŭ kъ nъm-

nălă, ші пretătindenĭ zidălă i înaпoiase ană săneță măl-ţămitoră.

Dar se întîmplă, în somnălă seă d'întîiă, ană evenimentă ne kare kiară sfinkșălă, avestă givitoră mi-năпată, nă'lă ară fi năţătă пrevedea vre o daţă fiindă-kă drakălă se amesteka neînvetată în afaverile lăĭ Chicot, ші drakălă este maĭ пăţrănzătoră de kătă toţĭ sfinksiĭ din lăme.

Kătre noăă ore ші jămătate, se aăzi bătîndă kă sfialţ la ăша bţeţiloră băkanĭ karĭ lokăia kăte natră într'ană felă de nodă, d'asănra koridorălăĭ ănde era na-tronii loră. Ănălă din eĭ deskise k'ană aeră destălă de înkrăntată, ші se află faţă în faţă kă osnătarălă.

— Domniloră, le zise avestă din ărmă, văză kă destălţ băkăriţ kă v'aţĭ kălkată toţĭ îmbrăkaţĭ; voieskă să vă fakă ană mare serviţiă. Stănînii vostri s'aă a-nrinsă foarte măltă la masă vorbindă desnre nolitikă. Îmĭ nare kă ană omă ală noliţieĭ oraшălăĭ 'ĭ a aăzită ші a renortată vorbele loră la mairălă: aша dar, oraшălă nostră se ţine kă è kredinvioasă; mairălă a trimisă năn-da de noante kare a lăată ne stănînii vostri ші 'i aă kondăsă la Osnelălă Oraшălăĭ ka să se esnlive. Înki-soarea é kam anroane de akolo, konii meĭ, lăaţĭ-o la nivioră; katîrii vostri vă asteantă, stănînii vostri vă voră ajănţe negreшită.

Ceĭ natră bţeţĭ săriră ka nisve iezĭ, se rene-ziră ne skară, s'arănkară kă totălă tremărăndă ne ka-tîrii loră ші relăară drămălă Parisălăĭ; dănă ve însărvi-naseră ne osnătară a însviinţa ne stănînii loră de nle-

karea lorș ши de direkцiяnea lяatъ, daka s'arș întîmnla ka stъnînii lorș sъ se maĭ întoarkъ la osnelș.

Dяnъ asta, ши vъzîndș ne чeĭ natrя bъeцĭ desnъrîndș în kolцяlș stradeĭ, osnъtarяlș se dяse de bъtя kя aчeia-шĭ grije la întîia яшъ a koridorяlяĭ.

Bъtя atъtș de bine, în kъtș чelș d'întîiș negяцъtorș strigъ kя o voчe de stentorș:

— Чine è akolo?

— Tъчere, neferiчitяle! resnяnse osnъtarяlș: vino lîngъ яшъ, ши îmblъ în vîrfяlș niчioarelorș.

Negяцъtorяlș se sяnяse; dar fiindș-kъ era яnș omș kя minte, lini яrekia sa de яшъ fъr' a deskide, ши întrebъ:

— Чine este?

— Nя rekяnosчĭ voчea osnъtarяlяĭ domnieĭ tale?

— Adevъratș! Eĭ! Dяmnezeяlș meș, чe este?

— Este kъ aĭ vorbitș la masъ nяцinș kam liberș de reцele, ши kъ mairяlș a fostș informatș nrin vr'яnș snionș, astș-felș în kъtș nъnda de noante a venitș. Din ferichire kъ mĭ a venitș ideia a arъta kamera bъeцilorș domnieĭ tale în kъtș se okяnъ kя arestarea lorș în lokș de a te aresta ne domnia ta.

— O! o! чe mĭ snяĭ? zise negяцъtorяlș.

— Simnlяlș ши kяratяlș adevъrș! Grъbesчe-te a skъna, nînъ kъndș skara este înkъ liberъ...

— Dar soцiĭ meĭ?

— O! nя veĭ avea timnяlș sъ'ĭ însчiinцezĭ.

— Bieцii oamenĭ!

Ши negяцъtorяlș se îmbrъkъ iste.

În astș timnș osnъtarяlș, ka însяflatș de o insnirare

fъrъ de veste, bъtъ kъ deŋitъlъ la nъretele kare desnъrŋia ne velъ d'întîiъ negъŋъtorъ de velъ d' alъ doilea.

Velъ d'alъ doilea, destentatъ kъ avelea-ші kъvinte ші kъ aveia-ші fabъlъ, deskise ъша; alъ treilea, destentatъ ka velъ d' alъ doilea, kiъmĭ ne alъ natrъlea; ші atъnvĭ kъte natrъ, ъшorĭ ka ънъ stolъ de rîndъrele, desnъrъrъ redikъndъ braŋele snre verъ ші mergîndъ în vîrfъlъ deŋitelorъ.

— Ne bietъlъ vînzъtorъ de vioranĭ, zivea eĭ, o sъ kazъ totъlъ; ve è drentъ, elъ a vorbitъ maĭ mъltъ. Nre leŋea mea, vaĭ de elъ, kъvĭ osnъtarъlъ n'a avътъ timnъ a'lъ însviinŋa ka ne noĭ!

În adevъrъ, domnъlъ Chicot, nrekъm se înŋeleŋe, nъ fъsese însviinŋatъ de nimikъ.

În momentъlъ kъndъ negъŋъtorii fъŋia rekomandъndъ-'lъ lъĭ Dъmnezeъ, elъ dormia în velъ maĭ nrofъndъ somnъ.

Osnъtarъlъ se asigъrĭ askъltъndъ la ъшъ; anoĭ desvinse în sala de josъ a kъriia ъшъ înkisъ kъ grije se deskise la semnalъlъ seъ.

Elъ îmĭ skoase skъfa ші intrĭ.

Sala era okъnatъ de mease oamenĭ armaŋĭ dintre karĭ ънъlъ nъrea kъ avea drentъlъ komandeĭ asъnra velorъ alŋĭ.

— Eĭ bine? zise avestъ din ърmъ.

— Eĭ bine, domnъle oŋerъ, m'am sънъsъ la toate.

— Osnelъlъ domnieĭ tale è demertъ?

— Kъ totъtъ.

— Persoana ce ŋĭ am însemnat'o n'a fostŭ însuĭinŋatъ nicĭ destentatъ?

— Nicĭ însuĭinŋatъ, nicĭ destentatъ.

— Domnule ospътarĕ, suĭi într' alĕ kĕi nĕme lĕkrъmĕ; suĭi ce kaĕsъ servimĕ, kъcĭ estĭ însĕ-ŋĭ anъrътorĕlĕ asteĭ kaĕse?

— Da, negreuitĕ, domnule oſiŋerĕ. Ші nentrĕ asta vedeŋĭ kъ am sakrifikatĕ, sure a nĕ mĭ kъlka jĕrъmîntĕlĕ, banii ne karĭ oasneŋii meĭ 'ĭ arĕ fi kieltĕitĕ la mine; dar în aĕestĕ jĕrъmîntĕ se zice: Voiĕ sakrifika averile mele nentrĕ anъrarea sъnteĭ religie katolice.

— Ші viaŋa mea!... ĕiŋĭ astĕ kĕvîntĕ, zise oſiŋerĕlĕ kĕ o voce sĕmeaŋъ.

— Dĕmnezeĕlĕ meĕ! zise ospътarĕlĕ împreĕnъndĕ-ші mъnile, oare mi se vere viaŋa? am soŋiъ ші konii.

— Nĕ ŋi se va vere de kътĕ aĕsncĭ kъndĕ nĕ te veĭ sĕnĕne orbesce la ceia ce ŋi se va ordona.

— O! mъ voiĕ sĕnĕne, fiĭ linisuitĕ.

— Daka é aşa, dĕ-te de te kĕlkъ; înkide ĕşile, şi, orĭ ce aĭ aĕzi şi aĭ vedea, sъ nĕ eşi, kiarĕ de arĕ arde şi de s'arĕ derîma kasa ne kanĕlĕ domneĭ tale. Vezĭ kъ rolĕlĕ nĕ ŋĭ é greĕ.

— Vaĭ! vaĭ! sĕnt rĕinatĕ, mĕrmĕrъ ospътarĕlĕ.

— M'aĕ însъrcinatĕ a te desnъgĕbi, zise oſiŋerĕlĕ; iea este treĭ-zecĭ skĕde ce le vezĭ.

— Kasa mea nreŋĕitъ treĭ-zecĭ de skĕde! zise ospътarĕlĕ k'ĕnĕ aerĕ dĕiosĕ.

— Eĭ! trĕiaskъ Dĕmnezeĕ! nĕ ŋĭ vorĕ snarŋe nicĭ ĕnĕ ŋeamĕ mъkarĕ, nlĕngътorĕle... Ĕf! ĕrîŋĭ anъrътorĭ aĭ sъnteĭ Liŋe avemĕ noĭ!

Osnътarъlъ nlekъ ші se înkise ka ъnъ narlamentarъ însчiinцatъ desnre jefъirea oraшъlъї.

Atъnчї ofiцerъlъ ordonъ la doї oamenї maї bine armaцї sъ se aшeze sъb fereastra lъї Chicot.

Elъ însъ-шї, kъ чeї alцї treї, se ъrkъ la lokъinца bietъlъї vînzътorъ de чioranї dъnъ kъm îlъ nъmia însoцitoriї seї de kъlътoriъ, karї akъm era denarte de oraшъ.

— Sчiцї ordinъlъ? zise ofiцerъlъ, daka va deskide, daka se va lъsa sъ'lъ kъътъmъ, daka vomъ afla asъnrъ ї чe kъътъmъ, nъ i se va faчe nimikъ; dar daka se va întîmnla din kontra, o bъnъ lovitъrъ de snadъ, aъziцї? nъ de nistolъ niчї de nъшkъ. Kъ toate astea, este de nrisosъ fiindъ natrъ în kontra ъnъia.

Ajъnserъ la ъшъ.

Ofiцerъlъ bътъ.

— Чine este akolo? zise Chicot destentatъ fъrъ veste.

— Eaka na! zise ofiцerъlъ, sъ ne faчemъ maї viklenї.

Amiчї, karї aъ чeva imnortantъ a цї snъne, zise elъ.

— O! o! zise Chicot, vinъlъ de erї v'a îngroшatъ foarte mъltъ voчea, bъkaniї meї.

Ofiцerъlъ sъbцiъ voчea, ші kъ dianasonъlъ чelъ maї însînъitorъ:

— Deskide o datъ, skъmne konsoaцe ші konfrate.

— Vintre de чerboaikъ! kъm miroase bъkъnia voastrъ a ferъ! zise Chicot.

— A! tu nu vreĭ su deskizĭ! strigŭ ofiŋerulŭ nerzîndu-ші rŭbdarea; aша dar, aideŋĭ, koniĭ! snarŋeŋĭ uша!

Chicot alergă la fereastră, o deskise ші văzu josŭ чele doŭ snade goale.

— Sunt nrinsŭ! strigă elŭ.

— A! a! kumetre, zise ofiŋerulŭ, kare auzise sgomotulŭ ferestreĭ чe se deskidea, te temĭ de sŭritura drakuluĭ: aĭ drentŭ. Aidĭ, deskide-ne, deskide!

— Ире leŋea mea, nu, zise Chicot; uша este solidă, ші mĭ va veni ajutorŭ daka veŋĭ faчe sgomotŭ.

Ofiŋerulŭ se nuse ne rîsŭ ші ordonă soldaŋilorŭ sŭ skoaŋă ŋiŋînele.

Chicot înчenu sŭ urle ka sŭ kiяme ne negustoriĭ.

— Negiobule! zise ofiŋerulŭ, krezĭ tu kă ŋĭ am lăsatŭ ajutorŭ? Vino-ŋĭ în simŋirĭ, estĭ nrea singurŭ, ші nrin urmare foarte nerdutŭ! Aidĭ, fă-ŋĭ kuraŋiŭ în kontra releĭ întîmnlărĭ... Veniŋĭ voĭ!

Ші Chicot auzi lovindu treĭ natorĭ de muskeŧ în uшă ku nuterea ші regularitatea a treĭ berbeчĭ.

— Kolea sunŧă, zise elŭ, treĭ muskete ші unŭ ofiŋerŭ; josŭ numaĭ doŭ snade; чinчĭ-snre-zeчe niчioare de sŭritŭ, o sekătură. Îmĭ nlakŭ maĭ multŭ snadele de kătŭ musketele.

Ші legăndu-ші sakulŭ la чingătoare, se urkă făr' a se îndoi ne marŋinea feretreĭ ŋinîndu snada în mănă.

Чeĭ doĭ oameni karĭ s'afla josŭ ŋinea snadele în susŭ.

Dar Chicot kalkulase nrea drentŭ. Niчĭ unŭ omŭ,

fiъ Goliat, nъ va astenta kъderea unuĭ omъ, fiъ unъ nigmeъ, kъndъ astъ omъ noate sъ'lъ omoare omorîndъ-se.

Soldaḑiĭ skimbarъ taktika mi se denъrtarъ, otъrîḑĭ a lovi ne Chicot kъndъ va kъdea.

Asta o astenta mi Gaskonъlъ. Sъri, ka omъ îndemъnatikъ în vîrfъlъ nivioarelorъ mi remase josъ. În avela-mĭ minъtъ, unъlъ din oamenĭ i dete o lovitъrъ kъ vîrfъlъ snadeĭ kare arъ fi nъtrunsъ unъ zidъ.

Dar Chicot nivĭ nъ'mĭ dete osteneala d'a se feri. Ḩriimi lovitъra în mizlokъlъ nentъlъĭ, dar mъlḑumitъ zaleĭ lъĭ Gorenflot, snada inemikъlъĭ seъ se sfъrîmъ ka o stiklъ.

— Are nentarъ! zise soldatъlъ.

— Vezĭ bine, resnunse Chicot, kare dintr'o lovitъrъ i desnikase kanъlъ.

Ҷelъ altъ înveniъ sъ striḑe, silindъ-se numaĭ a se anъra, kъvĭ Chicot ataka.

Din neferivire nъ avea nivĭ nъterea lъĭ Iakobъ Clément. Chicot îlъ întinse, la a doua lovitъrъ, lîngъ soḑulъ seъ.

Astъ-felъ în kъtъ, îmningîndъ una, ofiḑerulъ nъ maĭ vъzъ vitъndъ-se ne fereastrъ altъ de kъtъ ne amîndoъ sentinelele sale skъldate în sънḑele lorъ.

La vinvĭ-zecĭ de nanĭ denarte de mъrinzĭ, Chicot fuḑia destъlъ de linisvitъ.

— Este unъ demonъ! strigъ ofiḑerulъ, nъ i nasъ de ferъ.

— Da, dar i va nъsa de nlumbъ, zise unъ soldatъ okindъ'lъ.

— Neferivitule! strigъ ofiḑerulъ dъndъ la o nar-

te mɐsketa, sgomotš! veĭ destenta totš oramɐlš: îlš vomš afla mɜne.

— Ax! eatɜ, zise filosofiveșve ɐnɐlš din soldagĭ; natrɐ oamenĭ arš fi trebɐitš sɜ se nɐiɜ josš mi nɐmaĭ doĭ sɐsš.

— Estĭ ɐnš negiobš! zise ofigerɐlš.

— Vomš vedea ve i va zive domnɐlš dɐvele kɜ este elš! mɐrmɐrɜ astš soldatš sure a se mîngîia.

Mi nɐse natɐlš mɐsketeĭ sale la nɜmîntš.

V.

A TREIA ZI DE CALATORIA.

Chicot nu mergea atât de încet de cât fiind că era la Etampes, adică într'una oraşu, în mijlocul unei populaţiuni, sub paza unei cantităţi de mănuşi, ori, la întîia sa vedere, ar fi dat cursu justiţiei mi ar fi arestat chiar pe domnul de Guise.

Inemicii săi înţeleseră foarte bine starea lor vea critică. Mi pentru asta ofiţerul, dup cum s'a văzut, de mi sku pe Chicot din mână, ouri pe soldaţii săi de a întrebuinţa armele sgomotoase.

Tot pentru astă cuvînt el se lăsă de a urmări pe Chicot, care, la primul nasu ve s'ar fi făcut pe urmele sale, ar fi skosu nisve ţinete ve ar fi destentat tot oraşul.

Mika trupă, împuţinat ca o a treia parte, se învălui în umbră, părăsindu, sure a se komuromite mai puţin, pe vei doi morţi, mi lăsându snadele lor lîn-

gъ dînшi nentrъ ka sъ se dea kъ sokoteala kъ s'aъ o-morîtъ ъnъlъ ne altъlъ.

Chicot kъъlъ, dar în-demertъ, în kartierъ ne negъцъtorii ши ne bъeцii lorъ.

Anoï, fiindъ-kъ îшï înkinъise kъ aveia kъ karï avъsese a fave, vъzîndъ-шï skonъlъ învelatъ, nъ vorъ маї remъnea în oraшъ, kъцetъ kъ é bine nentrъ dîn-sъlъ sъ remъiъ aivï.

Elъ kъtezъ маї mъltъ: dъnъ ve fъkъse o koti-tъrъ ши dъnъ ve aъzise din ъngislъ ъnъї drъmъ vevinъ пашii kailorъ denъrtъndъ-se, avъ kъraцislъ a se întoarve la osnelъriъ.

Aflъ ne osnъtarъ, kare nъ se linisvise înkъ, ши kare 'lъ lъsъ sъ 'ши înшele kalslъ din grajdъ, nri-vindъ-'lъ kъ aveia-шї mirare dъnъ kъm arъ fi nrivitъ o fantasmъ.

Chicot nrofitъ de astъ înkremenire binevoitoare sure a nъ 'ши nlъti keltъiala, ne kare din narte-ї os-nъtarъlъ se feri de a o reklama.

Anoï merse sъ 'ши netreakъ noantea în sala vea mare a ъneї alte osnelъrie, în mizlokslъ tъtlorъ beъto-rilorъ karï nъ le venia sъ kreazъ kъ astъ mare nekъnoskътъ, kъ faцa rîzîndъ ши kъ aerslъ graцiosъ, a-nroane de a fi ъvisъ, ъvisese doï oamenï.

În revъrsatslъ zileï elъ era ne drъmъ, în nrada ъnorъ neastîmnere ve kresvea din minътъ în minътъ. Din ferivire elъ skъnase din doъъ kъrse; o a treia nътea sъ i fiъ fъnestъ.

În astъ momentъ s'arъ fi ънitъ kъ toцi Guisarzii

refъindъ-se kъ novestirile tъtъlorъ sekъtъrelorъ ne karĭ svia atъtъ de bine sъ le invente.

O dъmbravъ i dъ nisve temerĭ anevoiъ de deskrisъ; vnъ mangъ fъvea sъ i treakъ fiorĭ nrin totъ kornъlъ vnъ zidъ nъginъ înaltъ era anroane sъ 'lъ fakъ a se' întoarve înderъtъ.

Din kъndъ în kъndъ se otъra, ka îndatъ ve va sosi la Orléans, sъ trimiṇъ reṇelĭ vnъ kъrierъ sъ vearъ din oraşъ în oraşъ o eskortъ.

Dar fiindъ-kъ nînъ-la Orléans drъmъlъ fъse demertъ şi kъ totъlъ sigъrъ, Chicot kъṇetъ kъ arъ avea de nrisosъ aerъlъ vnĭ frikosъ, kъ reṇele 'şĭ arъ nerde bъna oninisne desnre Chicot, şi kъ o eskortъ i arъ fi nrea svnъrътoare; afarъ de astea o sътъ de mangъrĭ, vinvĭ-zecĭ de gardъrĭ, zeve krîngъrĭ, le trekъse fъrъ ka velъ maĭ mikъ obiektъ de nrenъssъ sъ se fi arътatъ sъb krъvĭ saъ ne netre.

Dar dъnъ ve trekъ Orléansъlъ, Chicot simṇi reîndoindъ-se snaimele sale; natrъ ore se anronia, adikъ seara. Drъmъlъ akoneritъ kъ krîngъrĭ ka o nъdъre, se vrka ka o skarъ; kъlътorъlъ, denъrtъndъ-se de drъmъlъ velъ venъşiĭ semъna k'vnъ semnъ de kътare, la orĭ-vine arъ fi avътъ nlъverea a i trimite vnъ glonṇъ de nъşikъ.

De o datъ Chicot aъzi în denъrtare vnъ oarekare sgomotъ asemenea kъ tronъitъra ve fakъ kaĭ karĭ aleargъ ne nъmîntъ vskatъ.

Se întoarse şi vъzъ ne noalele koasteĭ în mizlokъlъ kъriĭa ajъnsese, nisve kътъreṇĭ vrkъndъ-se în fъga mare.

Îĭ nъmъrъ: era şeaute.

Hatrъ avea la ъmerї mъskete
Soarele anъnîndъ trъgea dъnъ fiъ-kare geavъ o lъngъ razъ romie ka sъngele.

Kaї astorъ kălъregї era măltъ maї iъgї de kătъ kalălъ lъї Chicot. Kъ toate astea Chicot nъ kъteza sъ înveanъ o lъntъ de iъgealъ alъ kъrїa resălatъ arъ fi skъzătъ nъterile sale la întîmplare de atakъ.

Elъ îmї fъkъ kalălъ sъ îmble în zig-zagъrї ka sъ redive arkebъsierilorъ înlesnirea de a'lъ oki.

Kъ toate avestea Chicot nъ întrebъinga astъ manoverъ fъrъ o prăfndă inteligingъ desnre arkebъse în genere mi desnre arkebъsierї în partikălarъ; kăvї în minătălъ kăndъ kălъregїї era ginvї-zevї de naшї denarte de dînsălъ, fъ salătatъ de natrъ detъnъrї karї, ermăndъ direkgiъnea în kare trъgea kălъregїї, trekъrъ drenlъ ne d'asъnra kanălъї seъ.

Chicot s'astenta, dъnъ kъm s'a vъzătъ, la aste natrъ detъnъrї de arkebъsъ; aша dar îmї fъkъse nlanălъ maї dinainte. Azzindъ flъerътъra gloangelorъ nъrъsi frîslъ mi se lъsă sъ kazъ de ne kalъ. Avъsese nrekazgiъnea de a'mї skoate sabia din teakъ, mi ginea în mъna stъngъ ънъ nъmnalъ tъiosъ ka ънъ briginъ mi askъgitъ ka ънъ akъ.

Kъzъ dar, ziserъmъ, astъ-felъ ka mi kăndъ nigioarele sale arъ fi fostъ nisve resortъrї îndoite, dar gata a se întinde. În avela-mї timnъ, mălgъmitъ nosigiъniї ge o nъstrase în kъderea sa, kanălъ seъ era anъratъ de nentălъ kalălъї seъ.

Ънъ ginetъ de bъkъriъ emi din trъna kălъregilorъ karї, vъzîndъ kъderea lъї Chicot, îlъ krezъrъ mortъ.

— Ḭĭ o sʊʊneam eă, negiobʊle, zise alergъndă în galonă ʊnă omă maskată; aĭ strikată tolʊlă, fiindă kъ nʊ s'aă ʊrmată ordinile mele *ad litteram*. Akʊm eatъ-'lă josă: mortă saă viă sъ se kaʊte, ɯi daka se va maĭ miska sъ se omoare.

— Da, domnʊle, resnʊnse kʊ resnektă ʊnă omă din mʊlḭime.

Ɯi fiъ-kare deskъlikъ, afarъ nʊmaĭ dintr'ʊnă soldată kare strînse toate frîʊrile ɯi nъzia kaĭĭ.

Chicot nʊ era tokmaĭ ʊnă omă niosă; dar într'ʊnă asemenea minʊtă, krezʊ kъ este ʊnă Dʊmnezeă, kъ i deskidea braḭele, ɯi noate kъ în ʏinʏĭ minʊte nъkъtosʊlă va fi înaintea jʊdelʊĭ seă.

Mormъi oare-kare rʊgъʏiʊne tristъ ɯi ferbinte kare fʊ negremită aʊzitъ kolo sʊsă.

Doĭ oamenĭ se anronіarъ de Chicot, amîndoĭ avea snadele în mъnъ.

Se înḭeleḭea bine kъ Chicot nʊ era mortă, dʊnъ felʊlă kʊ kare ḭemea.

Fiindă-kъ nʊ se miska ɯi nʊ se gъtia de lokă sъ se anere, ʏelă maĭ zelosă din ʏeĭ doĭ avʊ imnrʊdinḭa de a se anronia foarte mʊltă sure mъna stъngъ; nʊmaĭ de kъtă nʊmnalʊlă, îmninsă ka nrintr'ʊnă resortă, intrъ în gîtlejʊlă lʊĭ ʊnde marka nʊmnalʊlʊĭ se întinъri ka ne o ʏearъ moale. În aʏela-ɯĭ timnă jʊmъtatea sabieĭ ʏe era în mъna dreantъ a lʊĭ Chicot desnъrʊ în koastele ʏelʊĭ d'ală doilea kъlъreḭă kare voia sъ fʊgъ.

— Draʏe! strigъ kъnetenia, este o trʊdare: i îmnleḭĭ arkebʊsele; strengarʊlă este înkъ viă.

— Negremită, da, sʊnt înkъ viă, zise Chicot

aĭ kъrвia okĭ arвnkarъ fвlцere; ши, iвte ka kвцetвlъ, se arвnkъ asвnra kъnetenieĭ kъlъreцilorъ, nвnîndв ĭ vîrfвlъ în maskъ.

Dar doĭ soldaцĭ îlъ înkonjвrarъ; se reîntвrnъ, snintekъ o koansъ kв o largъ lovitвrъ de sabiъ ши fв-se liberъ.

— Konii! konii! strigъ kъnetenia; arkebвsele, maĭ iвte!

— Iînъ sъ fiъ gata arkebвsele, zise Chicot, îцĭ voiъ snînteka vintrele, brigantвle, ши voiъ tвia legъtвrele dela maska ta, ka sъ sviъ чine estĭ.

— Цine-te bine, domnвle, цine-te bine ши te voiъ nъzi, zise o voчe kare se nъrв lвĭ Chicot kъ desчindea din чerъ.

Era voчea вnвĭ frвmosъ jвne kъlare ne вnъ bвnъ kalъ negrв. Avea doвъ nistoale în mъnъ, ши striga lвĭ Chicot:

— Anleakъ-te, anleakъ-te, maĭ iвte! чi ka anleakъ-te.

Chicot se svnвse.

O detвnare ewi din nistolъ, ши вnъ omъ se rostogoli la niчioarele lвĭ Chicot, lъsъndъ sъ i skape sabia.

Kв toate astea kaiĭ se bъtea; чeĭ treĭ kъlъreцĭ karĭ maĭ trъia voia sъ înkaliчe, dar nв nвtea; jвnele dete, în mizlokвlъ astвĭ amestikъ, вnъ alъ doilea nistolъ kare doborî înkъ вnъ omъ.

— Doĭ kв doĭ, zise Chicot; цenerosвle mъntвitorъ, iea ne alъ domnieĭ tale, eatъ alъ meъ.

Ili se renezi asвnra kъlъreцвlвĭ maskatъ, kare,

înfiorъndъ-se de mъniъ saŭ de teamъ, kъ toate astea resistъ ka unŭ omŭ denrinsŭ kъ mъnъirea armelorŭ.

Din nartea sa, jъnele anъkase în brane kornъlŭ inemikъlъĭ seŭ, îlŭ trîntise fъr'a nъne mъna ne sabiъ ші îlŭ lega kъ kъreaoa dela sabia sa, ka ne o oaiъ la lokъlŭ de tъiere.

Chicot, vъzîndъ-se fanъ în fanъ k'unŭ singurŭ adversarŭ, îmĭ relъa sъnțele-reve, ші nrin urmare superioritatea sa.

Îmninse țeanъnŭ ne inemikъlŭ seŭ kare avea unŭ kornŭ destъlŭ de nlinŭ, îlŭ strimtorъ în manțъlŭ drъmъlъĭ ші, nrintr'o fintъ* de sekundъ i dete o lovitъrъ kъ vîrfъlŭ în mizlokъlŭ koastelorŭ.

Omъlŭ kъzъ.

Chicot nuse niviorъlŭ ne snada învinsъlъĭ ka sъ n'o noatъ relъa, ші kъ numnalъlŭ seŭ tъindŭ legъturele de la maskъ:

— Domnъlŭ de Mayenne!... zise elŭ; vintre de verboiakъ! nar' kъ mĭ trevea nrin minte.

Duvele nъ resunnse; era leminatŭ, jumtate nrin nerderea sъnțelъĭ seŭ, ші jumtate nrin grestatea kъderiĭ.

Chicot îmĭ skъrninъ nasulŭ, dunъ kum obivĭnsia kъndŭ avea a fave vr'unŭ aktŭ de o mare însemnъtate; anoĭ dun'o kuetare de o jumtà de minutŭ, îmĭ sumese mъnika, lъ latulŭ seŭ numnalŭ, ші se anronіъ de duvele ka sъ i reteze frumuшelŭ kanulŭ.

---

* Terminŭ de skrimъ, nrefъkъtoriъ.

Dar atunĭ simţi unŭ braţŭ de ferŭ kare strîngea ne alŭ seŭ, ĭi auzi o voce kare i zicea:

— Maĭ învetŭ, domnule! unŭ inemikŭ kăzutŭ nu se vide.

— June, respunse Chicot, mĭ aĭ skăpatŭ viaţa, îţĭ mulţumeskŭ din toată inima, dar nriimesce o mikă lekţiune folositoare în astĭ timnĭ de degradare morală în kare trăimŭ: Kăndŭ unŭ omŭ a suferitŭ în treĭ zile treĭ atakurĭ, kăndŭ ĭi a nerikulatŭ de treĭ orĭ viaţa, kăndŭ este kaldŭ înkă de sănţele inemicilorŭ karĭ aŭ datŭ asupră-ĭ, de denarte, fără nicĭ o nrovokare din narte-ĭ, natru arkebuse, kum arŭ fi fukutŭ unŭi lunŭ întărîtatŭ, atunci, june, avestŭ viteazŭ, nermite-mĭ s'o zikŭ, noate face ku kutezare ceia ce voiam să fakŭ eŭ.

Ĭi Chicot relău gîtulŭ inemikului seŭ ka să'ĭi termine lukrarea.

Dar astă dată junele îlŭ onri înkă.

— Nu o veĭ face, domnule, zise elŭ, celŭ nuţinŭ ne kătŭ voiŭ fi aicĭ. Nu se varsă astă-felŭ totŭ sănţele ka avela ce ese din rana ce aĭ fukut'o.

— Ba! zise Chicot ku mirare, cunoscĭ ne astŭ miserabilŭ?

— Astŭ miserabilŭ este domnulŭ duvele de Mayenne, nrincine egalŭ în mărire ku maĭ mulţĭ reţĭ.

— Ku atăt maĭ bine, zise Chicot ku o voce înkruntată. Dar domnia ta, cine estĭ?

— Sunt avela kare ţĭ a skăpatŭ viaţa, domnule, respunse ku reveală junele.

— Ĭi kare, la Karenton, mĭ a datŭ, daka nu mă învelŭ, o skrisoare a reţelăĭ, akum treĭ zile.

— Tokmaĭ.

— Ama dar, estĭ în serviŋiɜlă reŋelɜĭ, domnɜle?

— Am astъ onoare, resnɛnse jɜnele înklinъndɜ-se.

— Ili, fiindă în serviŋiɜlă reŋelɜĭ, krɜŋĭ ne domnɜlă de Mayenne; la drakɜ, domnɜle, dъ-mĭ voiъ sъ ŋĭ zikă kъ nɜ estĭ ɜnă bɜnă servitoră.

— Din kontra, kreză, kъ eă sɜnt în astă minɜtă ɜnă bɜnă servitoră ală reŋelɜĭ.

— Ноate, zise kɜ tristeŋe Chicot, noate; dar akɜm nɜ este momentɜlă de a vorbi filosofiъ. Kɜm te nɜmesчĭ, domnɜle?

— Ernauton de Carmainges, domnɜle.

— Eĭ bine! domnɜle Ernauton, чe vomă faчe kɜ astъ mortъчiɜne egalъ în mъrime kɜ toŋĭ reŋiĭ nъmîntɜlɜĭ? kъчĭ eă voiă sъ nlekă, te însчiinŋeză.

— Voiă vegia ne domnɜlă de Mayenne, domnɜle.

— Dar kɜ soŋɜlă seă kare askɜltъ kolo, чe o sъ faчĭ.

— Bietɜlă omă n'aɜde nimikă; 'lă am strînsă nrea tare, dɜnъ kɜm îmĭ nare. mi a leminată.

— Aidĭ, domnɜle de Carmainges, astъzĭ mĭ aĭ skъnată viaŋa, dar o komnromiŋĭ nrea mɜltă nentrɜ viitoră.

— Astъzĭ îmĭ fakă datoria, Dɜmnezeă va îngriji de viitoră.

— Fiъ dar dɜnъ kɜm doresчĭ. Kɜ toate astea, simŋă neplъvere d'a ɜчide ne astă omă fъr'anъrare, de

ши астъ омъ este челъ маї крънтъ inemikъ алъ меъ. Аша dar, adio, domnъle.

Шli Chicot strînse мъna lъї Ernauton.

— Are noate drentъ, îшї zise елъ denърtъndъ-se ka sъ 'шї iea kalълъ; anoї întorkîndъ-se înderътъ:

— În-fine, zise елъ, аї шeante kaї bънї. Krezъ kъ am kъstigatъ ши eъ natrъ; ajътъ-mї dar sъ mї alegъ... Domnia ta aї kънosчinцъ de kaї?

Iea не алъ меъ, resпънse Ernauton, sчiъ чeia чe noate faчe.

— O! asta é nrea мълtъ цenerositate, пъstreazъ-lъ nentrъ domnia ta.

— Nъ, n'am trebъinцъ sъ îmblъ аша de iъte ka domnia ta.

Chicot nъ astentъ sъ 'lъ roaце; înkъlikъ kalълъ lъї Ernauton ши desпъръ.

VI.

ERNAUTON DE CARMAINGES.

Ernauton remase ne kemnelš de betaiz, destelš de înkerkatš de veia ve keta se fakz ke doï inemiví karï era se deskizz okiï în brayele sale.

Într'avestea, fiindš-kz ne era nivï ešš nerikelš ka se se denzrteze, mi fiindš-kz era nrobabilš kz domnelš Robert; seb avestš neme, ne adevemš a minte, kenosvea Ernauton ne Chicot, mi fiindš-kz era nrobabilš, zivemš, kz domnelš Robert Briquet, ne se va întoarve ka se 'ï omoare, jenele învenz se kazte vre ešš ajetorš, mi ne întzrziz d'a afla ne dremš kiarš veia ve kzeta.

Šnš karš kare era se treakz d'a kermezimelš în kalea lei Chicot anzrea d'aseura mentelei, desvinzîndš ke ieyealz, den'ešš verš romitš de fokerile soarelei ve anenea.

Avestš karš era trasš de doï boï mi kondessš de ešš yeranš.

Ernauton se anronič de kondъktorъ, kare zъrindъ-'lъ avea mare nlъvere sъ i lase karъlъ ші sъ fъgъ în tъfimъ, ші i snъse kъ o lъntъ se fъkъse între xъgenoцї ші katoliчї; kъ astъ lъntъ fъsese fatalъ la natrъ din eї ші kъ doї maї trъeskъ înkъ.

Цeranъlъ destъlъ de sneriatъ de resnonsabilitatea ъneї fante bъne, dar înkъ maї sneriatъ, nrekъm amъ zisъ, de înfъцimarea resbelatoare a lъї Ernauton, ajъtъ ne jъnele a transnorta ne domnъlъ de Mayenne în karъlъ seъ, anoї ne soldatъlъ kare, leminatъ saъ nъ, sta kъ okiї înkimї.

Maї remъnea чeї natrъ morцї.

— Domnъle, întrebъ цeranъlъ, avestї natrъ oamenї era katoliчї saъ xъgenoцї?

Ernauton vъzъse ne цeranъ, în minътъlъ snaimeї sale, fъkîndъ semnъlъ krъчїї.

— Xъgenoцї, zise elъ.

— Aша dar, resnъnse цeranъlъ, nъ este niчї o nekъviinцъ ka sъ kaътъ ne avestї nъgъnї, nъ è aша?

— Nъ, resnъnse Ernauton, kare voia sъ 'i mosveneaskъ maї bine цeranъlъ kъ kare avea a fave de kътъ чelъ d'întîiъ trekътorъ ne akolo.

Цeranъlъ nъ astentъ sъ 'i zikъ a doъa oarъ, ші întoarse nosъnarele morцilorъ.

Morцїї avъseserъ bъnъ simbriъ ne kъndъ trъia, dъnъ kъm se nare, kъчї, dъnъ чe se fini onerarea, frъntea цeranъlъї se deskreцi.

Resъltъ din bъkъria kare se resnъndi totъ de o datъ în kornъlъ ші în sъfletъlъ lъї kъ шї îmboldi maї tare boiї seї snre a ajъnцe maї iъte la koliba sa.

În staălălă astăĭ băn̆ă katolikă, ne ăn̆ă băn̆ă nată de naie, domnălă de Mayenne îmĭ veni în simg̑irĭ. Dărerea kaăsată de sdrănv̆inarea transnortărĭĭ nă reăwise a'lă reînsăfleg̑i; dar kăndă ana reve tărnată ne rană făkă să kărgă kăteva nikătăre de sănge romă, dăvele deskise okiĭ wi nrivi ne oamenĭ wi lăkrările dănă împrejără kă o mirare lesne de îngȇlesă.

Îndată ve domnălă de Mayenne deskise okiĭ, Ernauton făkă ne g̑erană să easă.

— Vine estĭ domnia ta, domnăle? întrebă Mayenne.

Ernauton sărîse.

— Nă mă rekănosvĭ, domnăle? i zise elă.

— Ba da, resnănse dăvele înkrăntăndă snrănveana, estĭ avela kare aĭ venită în ajătorălă inemikălăĭ meă.

— Da, resnănse Ernauton; dar sănt wi avela kare a onrită ne inemikălă domnieĭ tale de a te omorî.

— Kată să fă wi asta, zise Mayenne fiindăkă trăeskă, afară năma daka nă m'o fi krezătă mortă.

— S'a denărtată svĭindă-te vă, domnăle.

— Velă nă̑ină, elă krede rana mea de moarte

— Nă svĭă; dar orĭ wi kăm, de nă m'awĭ fi onăsă, g̑ĭ ară fi făkătă ăna kare ară fi fostă de moarte.

— Dar atănvĭ, domnăle, nentră ve 'lă aĭ ajătată ka să omoare oamenĭĭ meĭ, wi îlă onresvĭ în ărmă ka să mă omoară?

— Nimikă maĭ simnlă, domnăle, wi mă miră kăm ăn̆ă g̑intilomă, nrekăm te arăg̑ĭ kă estĭ, să nă îngȇleagă

nъrtarea mea. Întîmnlarea m'a kondъsъ ne drъmъlъ ve'lъ ъrmaï, am vъzъtъ maï mъlцï oamenï atakъndъ ne ъnъlъ singъrъ, am anъratъ ne velъ singъrъ; anoï kъndъ avestъ bravъ, în ajъtorъlъ kъrъia venisem, kъvï orï vine ъrъ fi, domnъle, astъ omъ è bravъ; anoï kъndъ astъ bravъ, remъnîndъ singъrъ nъmaï kъ domnia ta, arъ fi devisъ viktoria nrin lovitъra ve te doborî, atъnvï, vъzîndъ kъ vrea sъ fakъ o rea întrebъinцare kъ viktoria omorîndъ-te, am întrenъsъ sabia mea.

— Mъ kъnosvï dar? întrebъ Mayenne kъ o nrivire nъtrъnzъtoare.

— N'am trebъinцъ sъ te kъnoskъ, domnъle; sviъ kъ estï ъnъ omъ rъnitъ, mi asta mï este destъlъ.

— Fiï frankъ, domnъle, adъцi Mayenne, mъ kъnosvï?

— Kъriosъ îmï 'nare, domnъle, kъ nъ konsimцï a mъ înцeleцe. Kъtъ desnre mine, nъ mi se nare nivï de kъm kъ è o fantъ maï nobilъ a omorî ne ъnъ omъ fъr' anъrare de kъtъ a ataka mease ne ъnъ omъ kare treve.

— Kъ toate astea krede kъ orï ve lъkrъ katъ s' aibъ kъvintele sale.

Ernauton se înklinъ, dar nъ resnъnse.

— N'aï vъzъtъ, ъrmъ Mayenne, kъ nъmaï eъ singъrъ am înkrъviiatъ sabia kъ astъ omъ?

— Am vъzъtъ, este adevъratъ.

— Afarъ de astea astъ omъ este velъ maï de moarte inemikъ alъ meъ.

— O krezъ, kъvï mï a snъsъ totъ asemenea desnre domnia ta.

— Ши daka mъ voiŭ vindeka de rana mea?

— Asta nŭ mъ va maĭ nrivi, ши veĭ faче че veĭ voi, domnŭle.

— Oare mъ krezĭ domnia ta nrea greŭ rъnitŭ?

— Am чегчetatŭ rana domnieĭ tale, domnŭle, ши krezŭ kъ de ши è grea, nŭ è însъ niчĭ kŭm de moarte. Ferŭlŭ a alŭnekatŭ în lŭngŭlŭ koastelorŭ, aша krezŭ, ши nŭ nътrŭnde în nentŭ. Resŭflъ, ши sneruŭ kъ nŭ veĭ simḑi niчĭ o dŭrere în nartea nlъmînilorŭ.

Mayenne resŭflĕ kŭ anevoinḑъ, dar fъrъ vr'o dŭrere interioarъ.

— Aша este, zise elŭ; dar oameniĭ karĭ era kŭ mine?

— Aŭ mŭritŭ, afarъ de ŭnlŭ.

— Oare ne drŭmŭ 'ĭ a lъsatŭ, întrebĕ Mayenne.

— Da.

— Îĭ aŭ kъŭtatŭ?

— Ḑeranŭlŭ ne kare katъ sъ 'lŭ fi vъzŭtŭ deskizîndŭ okiĭ, ши kare este oasnele domnieĭ tale, s'a însъrчinatŭ kŭ astъ grije.

— Че a aflatŭ asŭnrъ-le?

— Че-va banĭ.

— Ши xъrtiĭ?

— Nŭ sчiŭ.

— Ax! zise Mayenne kŭ o mŭlḑŭmire înveneratъ.

— În-fine, nŭteḑĭ lŭa sчiinḑъ de la aчela kare trъesче.

— Dar aчela kare trъesче ŭnde é?

— În ши ŭrъ, la doĭ naшĭ d'aiчĭ.

— Dъ-mъ lîngъ dînsъlъ saъ maï bine, adъ'lъ lîngъ mine, ші daka estï omъ de onoare, nrekъm krezъ, jъrъ-mï kъ nъ i veï fave nivï o întrebare.

— Nъ sънt de lokъ kъriosъ, domnъle, ші din toate astea sviъ totъ ve mï é de trebъinцъ.

— Dъvele se зitъ la Ernauton k'ънъ цestъ de neastîmnъrъ.

— Domnъle, zise avesta, amï fi ferivitъ dak' aï însъrvina ne altъlъ kъ komisiънea ne kare bine-voiesvï a mï o da.

— Gremala este a mea, domnъle, ші o rekъnoskъ, zise Mayenne, aibï astъ nemъrцinitъ îndatorire de a mï fave serviцiъlъ ve цï verъ.

Dънъ vinvï minъte soldatъlъ intra în staъlъ.

Skoase ънъ цinetъ zъrindъ ne dъvele de Mayenne; dar avesta avъ nъterea sъ nъiъ deцitъlъ ne bъzele sale. Soldatъlъ tъkъ nъmaï de kътъ.

— Domnъle, zise Mayenne lъï Ernauton, rekъnosvinца mea va fi eternъ, ші fъrъ îndoialъ într'o zi ne vomъ revedea în nisve împrejъrъrï maï bъne: notъ a te întreba kъ vine am onoare sъ vorbeskъ?

— Sънt vive-komitele Ernauton de Carmainges, domnъle.

Mayenne astenta ънъ amъnънtъ maï lъngъ, dar akъm fъse rîndъlъ jъnelъï d'a fi diskretъ.

— Ъrmaï drъmъlъ de Beaugency, domnъle, zise Mayenne.

— Da, domnъle.

— Atънvï, te am onritъ din drъmъlъ domnieï tale ші nъ maï noцï îmbla noate în astъ noante?

— Din kontra, domnъle, mi krezъ sъ nlekъ akъm îndatъ.

— La Beaugency?

Ernauton se ъitъ la Mayenne ka ъnъlъ ne kare astъ stъrъire îlъ sъnъra foarte.

— La Harisъ, zise elъ.

Dъvele nъrъ kъ se mirъ.

— Sъ mъ erḑĭ, ъrmъ Mayenne, dar asta é krъriosъ kъ mergîndъ la Beaugency, mi onritъ de o împrejъrare nenrevъzutъ, sъ te întorvĭ de ъnde aveaĭ sъ merḑĭ, fъrъ nivĭ ъnъ kъvîntъ seriosъ.

— Nimikъ maĭ simnlъ, domnъle, resnъnse Ernauton, mъ dъveam la o întîlnire. Evenimentъlъ nostrъ, filindъ-mъ a mъ onri aivĭ, m'a fъkътъ sъ linseskъ de la astъ întîlnire; akъm mъ întorkъ.

Mayenne în-demertъ se sili ka sъ viteaskъ ne faḑa netъrbъratъ a lъi Ernauton o altъ kъḑetare de kътъ aveia ve esnrima kъvintele sale.

— O! domnъle, zise în-fine elъ, de ve nъ remъĭ kъ mine kъte-va zile! voiъ trimite la Harisъ ne soldatъlъ meъ ve 'lъ vezĭ ka sъ kaъte ънъ xirъrgъ, kъvĭ înḑeleḑĭ, nъ é aша, kъ nъ notъ remъnea singъrъ aivĭ kъ avestĭ ḑeranĭ ve mĭ sъntъ nekъnoskъḑĭ.

— Ши nentrъ ve, domnъle, resnъnse Ernauton, soldatъlъ domnieĭ tale sъ nъ meazъ lîngъ domnia ta, mi sъ ḑĭ trimiḑъ eъ ънъ xirъrgъ?

Mayenne se îndoi.

— Svii domnia ta nъmele inemikъlъĭ meъ? întrebъ elъ.

— Nъ, domnъle.

— Че felъ! i aĭ skъnatъ viaŋa, ші nъ ŋĭ a sпъsъ nъmele seъ?

— Nъ 'lъ am întrebatъ.

— Nъ 'lъ aĭ întrebatъ?

— Ŋĭ am skъnatъ ші domnieĭ tale viaŋa, domnъle: te am întrebatъ oare de nъme? dar, în skimbъ, amîndoĭ sчiŋĭ пе alъ meъ. Че trebъe ka mъntъitorъlъ sъ sчiъ nъmele îndatoratъlъĭ seъ? îndatoratъlъ katъ sъ sчiъ п'alъ mъntъitorъlъĭ seъ.

— Vъzъ, domnъle, zise Mayenne, kъ nъ potъ afla nimikъ de la domnia ta, estĭ diskretъ пrekъm ші kъraŋiosъ.

— Ші eъ, domnъle, vъzъ kъ пronъnŋĭ aste kъvinte k'ънъ skonъ de mъstrare, ші mĭ пare reъ; fiindъkъ, în adevъrъ чeia че te neastîmпъrъ, din kontra, arъ trebъi sъ te asigъre. Nъ poate fi чineva mъltъ diskretъ kъ ънъlъ fъr'a fi пъŋinъ kъ чelъ altъ.

— Aĭ kъvîntъ: mъna domnieĭ tale, domnъle de Carmainges..

Ernauton i dete mъna, dar fъrъ ka vr'ънъ ŋestъ sъ arate kъ sчia kъ dъ mъna ънъĭ пrinчine.

— Aĭ inkъlпatъ пъrtarea mea, domnъle, ъrmъ Mayenne; nъ mъ potъ jъstifika fъr' a deskoperi sekrete marĭ; maĭ bine, krezъ, sъ nъ merŋemъ maĭ departe kъ konfidinŋele noastre.

— Înseamnъ, domnъle, resпъnse Ernauton, kъ te aпerĭ kъndъ nъ akъsъ. Estĭ kъ totъlъ liberъ, krede-mъ, ka sъ vorbesчĭ saъ sъ tachĭ.

— Îŋĭ mъlŋъmeskъ, domnъle, takъ. Sъ sчiĭ în-

sъ kъ sънt ънş ţintilomş de bънъ familiъ, în stare de a ţĭ faче toate lъcherile че voiş voi.

— Sъ stъmş aчi, domnъle, resпънse Ernauton, ţi krede-mъ kъ voiş fi diskretş în privinţa kreditъlъĭ domnieĭ tale prekъm am fostş în privinţa nъmelъĭ vostrъ. Mъlţъmitъ aчelъia ne kare'lş serveskş, n'am trebъinţъ de nimiнĭ.

— Aчela ne kare'lş servesчĭ? întrebъ Mayenne kъ neastîmpъrş, kare è aчela, sпъne?

— O! nъ maĭ trebъe konfidinţe, kiarş ḑomnia ta aĭ zis'o, domnъle, resпънse Ernauton.

— Aша este.

— Ши anoĭ rana domnieĭ tale înчene sъ se înflъkъreze; vorbesчe maĭ nţinş, domnъle, krede-mъ.

— Aĭ drentate. O! îmĭ va trebъi xirъrgъlş meş.

— Mъ întorkş la Parisş dъnъ kъm am avъtş onoarea de a sпъne; dъ-mĭ adresa sa.

Mayenne fъkъ ънş semnş soldatъlъĭ kare se anroniъ de dînsъlş; anoĭ vorbirъ amîndoĭ înчetş.

Kъ diskreţiъnea sa obiчĭnъitъ Ernauton se depъrtъ.

În-fine, dъnъ kъteva minъte de konsъltare, dъчele se întoarse kътre Ernauton.

— Domnъle de Carmainges, zise, dъ-mĭ kъvîntъlş de onoare, kъ daka ţĭ voiş da o skrisoare пentrъ чineva, aчeastъ skrisoare va fi kъ fidelitate datъ aчeĭ пersoane.

— Îţĭ daş, domnъle.

— Ши o krezş, estĭ ънş omş ирea galantş ka sъ nъ mъ înkredinţezş orbesчe în domnia ta.

Ernauton se înclinъ.

— Îţi voiŭ încredinţa o narte din sekretъlŭ meŭ, zise Mayenne, sъnt din gardele doamneĭ dъvese de Montpensier.

— A! zise kъ naivitate Ernauton, doamna dъvesa de Montpensier are garde? nъ sviam.

— În astĭ timnĭ de tъrbъrъrĭ, domnъle, adъъgi Mayenne, toatъ lъmea se năzesve kătŭ noate maĭ bine, ші kasa de Guise fiindŭ kasъ sъveranъ...

— Nъ verŭ esnlikъrĭ, domnъle; estĭ din gardele doamneĭ dъvese de Montpensier, asta mĭ é destъlŭ.

— Înveniŭ dar: aveam misiъne sъ fakŭ o kălъtoriъ la Amboise, kъndŭ ne drъmŭ am întîlnitŭ ne inemikъlŭ meŭ. Svii vele alte.

— Da, zise Ernauton.

— Onritŭ de astъ ranъ nîn' a nъ mĭ îmnlini misiъnea, katъ sъ snъiŭ doamneĭ dъvese kaъsele întъrzieriĭ mele.

— Aua este.

— Veĭ voi dar a i da kiarŭ în mъna eĭ skrisoarea ve voiŭ avea onoarea sъ i skriŭ?

— Daka însъ vomŭ afla aivĭ negrealъ ші xъrtiъ, adъъgi Ernauton skъlъndъ-se ka sъ kaъte trebъinvioasele de skrisŭ.

— Nъ maĭ kъъta, zise Mayenne, soldatъlŭ meŭ trebъe sъ aibъ la dînsъlŭ tabletele mele.

Într'adevъrŭ soldatъlŭ skoase din nosъnarъlŭ seŭ nisve tablete închise. Mayenne se întoarse snre zidŭ ka sъ deskizъ snŭ resortŭ; tabletele se deskiserъ, skrise

kъte-va linie kъ kondeiъlъ de nlъmbъ, ші înkise table-tele kъ avela-ші misterъ.

O datъ че le înkise, era kъ nenъtinцъ, daka nъ le kъnosчea чineva sekretъlъ, a le deskide, afarъ nъmaĭ daka nъ le sfъrъma.

— Domnъle, zise jъnele, neste treĭ zile aчeste tablete i vorъ fi date.

— Kiarъ în mъna eĭ?

— Kiarъ doamneĭ dъчese de Montpensier.

Dъчele strînse mъnile bine-voitorъlъĭ seъ soцъ, ші totъ de o datъ ostenitъ de konvorbirea че o avъsese ші de skrisoarea че skrisese, rekъzъ kъ sъdoarea ne frъnte ne naiele adъse de kъrîndъ.

Domnъle, zise soldatъlъ k'ъnъ limbaцiъ kare se nъrъ lъĭ Ernauton kъ nъ nrea seamъnъ kъ kostъmъlъ, domnъle, adevъratъ kъ m'aĭ legatъ ka n'ъnъ viцelъ; dar, daka vreĭ saъ nъ, eъ nriveskъ astъ legътъrъ ka ъnъ lanцъ de amiчiъ ші цĭ o voiъ nroba într'ъnъ timnъ ші lokъ kъviinчiosъ.

Ші i întinse o mъnъ a kъriïa albeцe o obser-vase jъnele.

— Fiъ, zise sъrîzîndъ Carmainges, eatъ-mъ dar kъ doĭ amiчĭ maĭ mъltъ.

— Nъ glъmi, domnъle, zise soldatъlъ, niчĭ o datъ nъ avemъ de nrisosъ.

— Adevъratъ, kamarade, resnъnse Ernauton, ші nlekъ.

VII.

CURTEA CU CAII.

Ernauton nlekĭ kiarš în avelš minstš, mi fiindš kъ lsase kalslš dsvelsï în lokslš kalslsï seš ve'lš detese lsï Robert Briquet, merse renede, astš-felš înkъtš ne la jsmъtatea zileï a treia sosi la Narisš.

La treï ore dsnъ nrînzš intra la Louvre în loksinga velorš natrs zevï mi vinvï. Ks toate astea nivï snš evenimentš imnortantš ns însemnase întoarverea sa.

Gaskonii, vъzîndš-lš, skoaserъ strigъrï de ssnrisъ.

Domnslš de Loignac, l' aste strigъrï, intrĭ mi zъrindš ne Ernauton, îmï komnsse figsra krsntъ, veia ve ns onri ne Ernauton kъtš de nsginš de a merne drentš la dînsslš.

Domnslš de Loignac fъks semnš jsnelsï sъ treakъ în miksslš kabinetš amezatš în kanътslš dormitorislsï, snš felš de salъ de asdiingъ snde astš jsde da otъrîrile sale fъr' anelš.

— Oare astŭ-felŭ se kъvine sъ se noarte ɥineva, domnъle? i zise elŭ maĭ întîiŭ; eatъ, daka sokoteskŭ bine, zinɥĭ zile ɯi ɥinɥĭ nonɲĭ de kъndŭ linsesɥĭ, ɯi domnia ta estĭ, domnъle, aɥela ne kare 'lŭ kredeam ъrnlŭ din ɥeĭ maĭ raɲionabilĭ, ɯi kare akъm daĭ esemnlŭ ъneĭ asemenea infrakɲiъnĭ?

— Domnъle, resnъnse Ernauton înklinъndŭ-se, am fъkъtŭ ɥeia ɥe mi s'a zisŭ sъ fakŭ.

— Ші ɥe ɲi s'a zisŭ sъ faɥĭ?

— Mi s'a zisŭ sъ ъrmezŭ ne domnъlŭ de Mayenne, ɯi 'lŭ am ъrmatŭ.

— Ɥinɥĭ zile ɯi ɥinɥĭ nonɲĭ?

— Ɥinɥĭ zile ɯi ɥinɥĭ nonɲĭ, domnъle.

— Dъɥele dar a nъrъsitŭ Parisъlŭ?

— Kiarŭ în seara aɥeia, ɯi asta mĭ a datŭ nrenъssrĭ.

— Aveaĭ kъvîntŭ, domnъle. Ne ъrmъ?

Ernauton înɥenъ atъnɥĭ sъ novesteaskъ ne skъrtŭ, dar kъ kъldъra ɯi enerɲia ъnъĭ omŭ de inimъ, aventъra drъmъlъĭ ɯi ъrmъrile ɥe le avъsese astъ aventъrъ. Kъ kъtŭ înainta în novestire, faɲa aɯa de mobilъ alŭ Loignac se lъmina kъ toate întinъririle ɥe le aɲîɲa în sъfletъlŭ seŭ naratorъlŭ.

Dar kъndŭ Ernauton ajъnse la skrisoarea înkredinɲatъ îngrijirĭ sale de domnъlŭ Mayenne:

— O aĭ astъ skrisoare? strigъ domnъlŭ de Loignac.

— Da, domnъle.

— Draɥe! eatъ la ɥeia ɥe meritъ ka sъ fiъ ɥineva kъ lъare a minte, adъɲi kanitanъlŭ; asteantъ-mъ, domnъle, saŭ maĭ bine vino kъ mine, te rogŭ.

Ernauton se luă a se kondușe, ui ajunse în urma lui Loignac în kurtea ku kaiĭ de la Louvre.

Totulŭ se pregătise nentru o emire a reţelŭĭ: ekipaţele era în miskare de a se organisa; domnulŭ d'Epernon se uita kum se înverka doĭ kaĭ sosiţĭ de kurîndŭ din Anglia, ui presintaţĭ de Elisabeta lui Enrikŭ: astĭ doĭ kaĭ, ku o armoniă de pronoruiune demnă de însemnatŭ, trebuia într'avea zi kiarŭ a fi înxămaţĭ nentru întîia oară la trăsura reţelŭĭ.

Domnulŭ de Loignac, ne kăndŭ Ernauton remase la intrarea kurţii, se auroniă de domnulŭ d'Epernon ui îlŭ atinse de manta.

— Nostăţĭ, domnule duce, zise elŭ; marĭ nostăţĭ!

Ducele năsusi grupa în kare se afla, ui se auroniă de skara ne kare reţele trebuia să desvinză.

— Sus̆ne, domnule de Loignac, sus̆ne.

— Domnulŭ de Carmainges vine de dinkolo de Orléans: domnulŭ de Mayenne este într'unŭ satŭ, nerikulosŭ rănitŭ.

Ducele skoase o esklamaţiune.

— Rănitŭ! reneti elŭ.

— Ui înkă maĭ multŭ, urmă Loignac, elŭ a skrisŭ doamneĭ de Montpensier o skrisoare ne kare domnulŭ de Carmainges o are în nosunarŭ.

— O! o! zise d'Epernon, zi să viĭă domnulŭ de Carmainges, ka să vorbeskă ku elŭ însu-ui.

Loignac merse de lîngă de mănă ne Ernauton, kare, astă-felŭ duză kum amŭ ziso, uezuse la o parte, de resnektŭ, în timpulŭ konvorbiriĭ kanilorŭ seĭ.

— Domnule duce, zise elŭ, eată kălătorulŭ nostru,

— Bine, domnъle. Aĭ, dъпъ kъm se пare, o skrisoare de la domnъlъ dъve de Mayenne? zise d'Epernon.

— Da. monsiniore

— Skrisъ dintr'ъnъ mikъ satъ anroane de Orléans.

— Da, monsiniore.

— Illi adresatъ doamneĭ de Montpensier?

— Da, monsiniore.

— Bine-voiesve a mĭ da astъ skrisoare, te rogъ, Illi dъvele întinse mъna kъ linisvita neglijinţъ a ъnъĭ omъ kare krede kъ n'are de kъtъ a mĭ esnrima voinţele orĭ karĭ arъ fi ele, ka sъ fiъ esekъtate.

— Înţĭ verъ ertare, monsiniore, zise Carmainges, dar îmĭ пare kъ mĭ aĭ zisъ sъ ţĭ daъ skrisoarea domnъlъĭ de Mayenne kъtre sora-sa?

— Negremitъ.

— Domnъlъ dъve nъ svie kъ astъ skrisoare îmĭ é înkredinţatъ.

— Ve mĭ пasъ.

— Îmĭ пasъ mъltъ, monsiniore; am datъ domnъlъĭ dъve kъvîntъlъ meъ kъ astъ skrisoare sъ fiъ datъ însъmĭ dъveseĭ.

— Estĭ în serviţiъlъ reţelъĭ saъ alъ domnъlъĭ de Mayenne?

— Sъnt într' alъ reţelъĭ, monsiniore.

— Eĭ bine! reţele voiesve sъ vazъ astъ skrisoare.

— Monsiniore, domnia ta nъ estĭ reţele.

— Krezъ, în adevъrъ, kъ ţĭ kъĭ vorbesvĭ, domnъle de Carmainges! zise d'Epernon пъlindъ-se de mъniъ.

— Din kontra, îmĭ adъkъ a minte nrea bine, monsiniore; mi tokmaĭ nentrъ asta mi refъsъ.

— Refъsĭ, aĭ zisъ kъ refъsĭ, îmĭ nare, domnъle de Carmainges?

— Am zis'o.

— Domnъle de Carmainges, îŋĭ ъiŋĭ jъrъmîntъlъ de fidelitate.

— Monsiniore, nъ sчiъ sъ fi jъratъ nîn'akъm fidelitate de kъtъ ъneĭ singъre nersoane, mi astъ nersoanъ este Maiestatea Sa. Daka reŋele îmĭ va чere astъ skrisoare, o va avea; kъчĭ reŋele é stъmînъlъ meъ, dar reŋele nъ este aiчĭ.

— Domnъle de Carmainges, zise dъчele kare înчenea sъ se înfъrieze învederatъ, ne kъndъ Ernauton, din kontra, nъrea a deveni maĭ reчe kъ kътъ resista; domnъle de Carmainges, estĭ ka toŋĭ aчeia din ŋara domnieĭ tale, orbъ în ferivire; fortъna te întъnekъ, mikъlъ meъ ŋintilomъ; nosesiъnea ъnsĭ sekretъ de statъ te ameŋesчe ka o lovire de mъчiъkъ.

— Чeia чe m' ameŋesчe, domnъle dъчe, este disgraŋia în kare sъnt gata sъ kazъ în nrivinŋa Sinioriei Voastre, dar nъ fortъna mea, ne kare refъsъlъ meъ de a mъ sъnъne domnieĭ tale o faчe maĭ aventъratъ, n'o askъnzъ de lokъ; fakъ чe se kъvine mi voiъ faчe nъmaĭ asta, mi nimini, afarъ de reŋele, nъ va avea skrisoarea чe mĭ чerĭ, daka nъ nersoana kъriia é adresatъ.

Domnъlъ d'Epernon fъkъ o miskare snъimîntъtoare.

— Loignac, zise elъ, veĭ da ordinъ sъ se nъiъ

kiarŭ în astŭ minɜtŭ la înkisoare domnɜlŭ de Carmainges.

— Este sigɜrŭ kъ, kɜ modɜlŭ aʏesta, zise Carmainges sɜrîzîndŭ, nɜ voiŭ nɜtea da doamneĭ de Montpensier skrisoarea, alŭ kъriĭa nɜrtъtorŭ sɜnt eŭ, kъtŭ voiŭ ɯedea în astъ înkisoare, ʏelŭ nɜɲinŭ; dar îndatъ ʏe voiŭ eɯi...

— Daka veĭ maĭ eɯi, kɜ toate astea, zise d' Epernon.

— Voiŭ eɯi, domnɜle, daka nɜ veĭ nɜne sъ mъ omoare, zise Ernauton kɜ resolɜɲiɜne kare, kɜ kъtŭ vorbia, devenia maĭ reʏe ɯi maĭ teribilъ; da, voiŭ eɯi, zidɜrile sɜntŭ maĭ nɜɲinŭ tarĭ dekъtŭ voinɲa mea; eĭ bine! monsiniore, îndatъ ʏe voiŭ eɯi...

— Eĭ bine! îndatъ ʏe veĭ eɯi?

— Eĭ bine! voiŭ vorbi reɲelĭ, ɯi reɲele îmĭ va resnɜnde.

— La înkisoare, la înkisoare! ɜrmъ d'Epernon nerzîndɜ-ɯĭ totŭ kɜmnъtɜlŭ; la înkisoare, ɯi sъ i se iea skrisoarea.

— Nimiнĭ n'o va atinɲe! strigъ Ernauton fъkîndŭ o sъritɜrъ înapoĭ ɯi trɜgîndŭ de la nentŭ tabletele lɜĭ Mayenne; ɯi voiŭ rɜne astъ skrisoare bɜkъɲĭ, fiindŭ-kъ nɜmaĭ kɜ nreɲɜlŭ asta o notŭ skъna; ɯi, fъkîndŭ asta, domnɜlŭ dɜʏe de Mayenne mъ va anroba ɯi Maiestatea Sa mъ va erta.

Ɯi în adevъrŭ, jɜnele în resistinɲa sa legalъ, era sъ desnarɲъ în doɜ bɜkъɲĭ nreɲiosɜlŭ nlikŭ, kɜndŭ o mъnъ onri kɜ ɜɯɜrinɲъ braɲɜlŭ seŭ.

Dak' anъsarea arŭ fi fostŭ violintъ, niʏĭ o în-

doialъ kъ jənele mĭ arš fi îndoitš silinŋele snre a nimĭvi skrisoarea, dar vъzîndš kъ se nъrta kъ kъmnъtare, se onri întorkîndš kanъlš ne ъmerъlš seš.

— Reŋele! zise elš.

În adevъrš, reŋele, emindš din Louvre, desvinsese skara, mi se onrise ъnš minъtš ne vea din ъrmъ treantъ, elš aъzise finele diskъŋiъnii, mi braŋъlš seš regalš onrise braŋъlš lъi Carmainges.

— Ve este dar, domnilorš? întrebъ elš kъ avea vove kъriia svia sъ dea, kъndš voia, o nъtere kъ totъlš sъveranъ.

— Este, sire, strigъ d'Epernon fъr' a mĭ da osteneala a askъnde mъnia sa, este kъ astš omš, ъnъlš din veĭ natrъ-zevĭ-mi-vinvĭ aĭ domnieĭ tale, kъ toate astea elš va înveta de a maĭ fave narte dintr'înmĭ; este, zikš, kъ, trimisš de mine în nъmele vostrъ ka sъ sъnravegieze ne domnъlš de Mayenne în timnъlš mederii sale la Harisš, 'lš a ъrmatš nînъ neste Orléans, mi akolo a nriimitš de la dînsъlš o skrisoare adresatъ doamneĭ de Montpensier.

— Aĭ nriimitš de la domnъlš de Mayenne o skrisoare nentrъ doamna de Montpensier? întrebъ reŋele.

— Da, sire, resnъnse Ernauton; dar domnъlš dъve d'Epernon nъ ŋĭ snъne de lokš în ve felš de îmnrejъrare.

— Eĭ bine! astъ skrisoare, întrebъ reŋele, ъnde este?

— Eatъ tokmaĭ kъvîntъlš disnъteĭ, sire; domnъlš de Carmainges refъsъ kъ totъlš de a mĭ o da, mi

voiesve s'o dvkъ dvnъ adresъ; refvsv kare este alv vnvĭ rev servitorv, dvnъ kvm sokoteskv.

Reŋele se vitъ la Carmainges.

Jvnele nvse vnv ŋenvkiv la nъmîntv.

— Sire, zise elv, svnt vnv bietv ŋintilomv, omv de onoare, eatъ totv. Am skъnatv viaŋa mesaŋervlĭ domnieĭ tale, ne kare era sъ lv omoare domnvlv de Mayenne mi vinvĭ din akoliŋiĭ seĭ, kъvĭ, sosindv la timnv, am întorsv soartea lvnteĭ în favoarea sa.

— Ili în timnvlv avesteĭ lvnte nv s'a întîmnlatv nimikv domnvlvĭ de Mayenne? întrebъ reŋele.

— Ba da, sire, a fostv rъnitv; mi înkъ grev.

— Bvnv! zise reŋele; anoĭ?

— Anoĭ, sire?

— Da.

— Mesaŋervlv domnieĭ tale, kare nare a avea motive nartikvlare de vrъ în kontra domnvlvĭ de Mayenne....

Reŋele svrîse.

— Mesaŋervlv domnieĭ tale, sire, voia sъ omoare ne inemikvlv sev, noate avea mi drentv; dar am kvŋetatv kъ în nresinŋa mea, adikъ în nresinŋa vnvĭ omv a kъrvia snadъ este a Maiestъŋiĭ Voastre, astъ resbvnare devenia vnv asasinatv nolitikv. mi....

Ernauton se onri.

— Terminъ, zise reŋele.

— Ili am skъnatv viaŋa domnvlvĭ de Mayenne din mъna mesaŋervlvĭ domnieĭ tale, dvnъ kvm skъnasem ne mesaŋervlv domnieĭ tale de domnvlv de Mayenne.

D'Epernon dete din vmerĭ, Loignac îmĭ mvnikъ mvstaŋa vea lvngъ, reŋele remase reve.

— Ѯrmeazъ, zise elѯ.

— Domnѯlѯ de Mayenne remъnîndѯ k'ѯnѯ singѯrѯ konsoŋѯ, чeї alŋї natrѯ aѯ fostѯ omorîŋї, domnѯlѯ de Mayenne, remъnîndѯ, zikѯ, k'ѯnѯ singѯrѯ konsoŋѯ, ne maї voindѯ a se desпъrŋi de dînsѯlѯ, nesчiindѯ kъ sѯnt alѯ Maiestъŋiї Voastre, s'a înkrezѯtѯ mie, ші mї a rekomandatѯ sъ dѯkѯ o skrisoare soreї sale. Am astъ skrisoare, eatъ-o: o daѯ Maiestъŋiї Voastre, sire, ka sъ disпѯiъ de dînsa, dѯnъ kѯm arѯ disпѯne de mine. Onoarea mї é skѯmnъ, sire; dar, de oare-чe am garanŋia voinŋeї regale ka sъ resпѯnzѯ konsчiinŋeї mele, mъ leanъdѯ de onoarea mea, é nѯsъ la lokѯ bѯnѯ.

Ernauton, totѯ în ŋenѯkї, întinse tablele reŋelѯї. Reŋele le resпinse înчetѯ kѯ mъna.

— Чe zivеaї dar, d'Epernon? domnѯlѯ de Carmainges este ѯnѯ omѯ onestѯ ші ѯnѯ kredinчiosѯ servitorѯ.

— Eѯ, sire, zise d'Epernon, Maiestatea Voastrъ mъ întreabъ чe zivеam?

— Da; oare n'am aѯzitѯ kѯndѯ desчindeam ne astъ skarъ nronѯnŋѯndѯ-se zivеrea înkisoare? Kѯ totѯlѯ din kontra, kѯndѯ чine-va întîlnesчe din întîmnlare ѯnѯ omѯ ka domnѯlѯ de Carmainges, arѯ trebѯi sъ vorbeaskъ, ka la Romanїї чeї vekї, desпre koroane ші resnlъtirї. Skrisoarea este totѯ a avelѯї чe o adѯve, saѯ a avelѯї kъrѯia i se dѯve.

d'Epernon se înklinѣ mѯrmѯrѯndѯ.

— Veї dѯve astъ skrisoare, domnѯle de Carmainges.

Dar, sire, kѯŋetъ la чeia чe noate sъ ko-

nrinzъ, zise d'Epernon. Sъ nъ ne jъkъmъ kъ delikateŋea, kъndъ este vorba desnre viaŋa Maiestъŋiĭ Voastre.

— Veĭ dъve skrisoarea, domnъle de Carmainges, adъъŋi reŋele, fъr' a resnъnde favoritъlъĭ seъ.

— Îŋĭ mъlŋъmeskъ, sire, zise Carmainges retrъgîndъ-se.

— Ънde o dъvĭ?

— Doamneĭ dъvese de Montpensier; kredeam kъ am avъtъ onoarea a o snъne Maiestъŋiĭ Voastre.

— Mъ esnlikъ reъ. La ve adresъ, voiam sъ zikъ? la osnelъlъ de Guise, la osnelъlъ Saint-Denis saъ la Bel....

O nrivire a lъĭ d'Epernon onri ne reŋele.

— N'am nivĭ o instrъkŋiъne nartikъlarъ de la domnъlъ de Mayenne în nrivinŋa astъĭ sъbiektъ, sire; voiъ dъve skrisoarea la osnelъlъ de Guise, mi, akolo voiъ afla ънde este doamna de Montpensier.

— Atъnvĭ te veĭ nъne sъ kaŋĭ ne dъvesa?

— Da, sire.

— Mi aflъnd'o?

— I voiъ da mesaŋiъlъ meъ.

— Ama. Akъm, domnъle de Carmainges... mi reŋele nrivi aŋintatъ ne jъne.

— Sire?

— Aĭ maĭ jъratъ saъ nromisъ altъ veva domnъlъĭ de Mayenne afarъ de a da astъ skrisoare în mъna vereĭ sale?

— Nъ, sire.

— N'aĭ nromisъ de lokъ ъrmъ reŋele, bъnioarъ sekretъlъ lokъlъĭ ънde aĭ nътea întîlni ne dъvesa?

— Nu, sire, n'am promisu nimiku asemenea.

— Înĭ voiu imnune dar o singurъ kondiĭiune, domnule.

— Sire, sunt sklavulu Maiestъĭii Voastre.

— Veĭ da astъ skrisoare doamneĭ de Montpensier, mi îndatъ ce i va fi datъ, veĭ veni sъ mъ kauĭ la Vincennes unde voiu fi astъ searъ.

— Da, sire.

— Mi akolo îmĭ veĭ sune ku kredinцъ unde aĭ aflatu ne duvesa.

— Sire, Maiestatea Voastrъ poate fi siguru.

— Fъrъ altъ esplikare mi konfidinцъ, înĭeleĭi?

— Sire, o promitu.

— Ce imprudinцъ! zise duvele d'Epernon, o! sire?

— Nu aĭ kunoscinцъ desure oameni, duce, sau celu nuĭinu desure oameni siguri. Aceasta este lealu în privinĭa lui Mayenne, aia dar, va fi lealu mi în privinĭa mea.

— În privinĭa domnieĭ tale, sire! strigъ Ernauton, voiu fi maĭ multu de kътu lealu, voiu fi devotatu.

— Akum, d'Epernon, zise reĭele nimĭ o ceartъ maĭ multu aimĭ, mi veĭ erta în astu minutu kiaru astui bravu servitoru, ceia ce priviaĭ ka o linsъ de devotamentu, mi ceia ce eu priveshu ka o probъ de lealitate.

— Sire, zise Carmainges, domnulu duce d'Epernon este unu omu prea superioru ka sъ nu fi vъzutu în mizlokulu nesununeriĭi mele la ordinile sale, nesununere pentru kare esprimu kъinĭele mele, kътu îlu respektu

mĭ îlĭ ĭъbeskĭ; dar maĭ 'nainte, eĭ am fъkъtĭ nъmaĭ чeia чe nriviam ka o datoriъ.

— Mъre! zise dъчele skimbъndъ-mĭ fisionomia kъ aчeia-mĭ mobilitate ka unĭ omĭ kare arĭ fi skosĭ saĭ nъsĭ o maskъ, eatъ o nrobъ kare îţĭ faчe onoare, skъmnъlĭ meĭ Carmainges, mi estĭ în adevъrĭ unĭ bъiatĭ frъmosĭ: nъ é aua, Loignac? Dar, ne lingъ asta, noĭ i am fъkъtĭ o frъmoasъ frikъ.

Ili dъчele se nъse ne rîsĭ.

Loignac se întoarse ka sъ nъ resnъnzъ: nъ se simţia în nътere, de mi era Gaskonĭ, a minţi kъ aчeia-mĭ nerъminare ka ilъstrъlĭ seĭ ţeneralĭ.

— Era o nrobъ? zise reţele; dar nъ te konsiliezĭ sъ faчĭ nrobele astea kъ toatъ lъmea, mъlţĭ oamenĭ n'arĭ nътea ţine.

— Atъtĭ maĭ bine, reneti Carmainges, atъtĭ maĭ bine, domnъle dъчe, dak'a fostĭ o nrobъ; atъnчĭ sъnt sigurĭ desnre bъnele graţie ale monsiniorъlъĭ.

Dar zikîndĭ aste kъvinte, jъnele nъrea mi elĭ ka mi reţele nъţinĭ disnъsĭ sъ kreazъ.

— Eĭ bine! akъm fiindĭ-kъ toate s'aĭ finitĭ, domnilorĭ, zise Enrikĭ, sъ nlekъmĭ.

— D'Epernon se înklinĕ.

— Vii kъ mine, dъчe?

— Adikъ o sъ însoţeskĭ ne Maiestatea Voastrъ kъlare; asta é ordinъlĭ чe 'lĭ a datĭ, îmĭ nare?

— Da. Чine va sta la чea altъ ustioarъ? întrebъ Enrikĭ.

— Unĭ servitorĭ devotatĭ alĭ Maiestъţii Voastre, zise d'Epernon: Domnъlĭ de Sainte-Maline. Ili

se ʁiтъ la efektʁlъ че пrodʁчea astъ nʁme asʁпra lʁї Ernauton.

Ernauton remase nenъsъtorъ.

— Loignac, adъʁɳi elъ, kiamъ пe domnʁlъ de Sainte-Maline.

— Domnʁle de Carmainges, zise reɳele, kare înɳelese intenɳiʁnea dʁчelʁї d'Epernon, te veї dʁче sъ faчї komisiʁnea domnieї tale, nʁ é aша, ші te veї întʁrna la Vincennes.

— Da, sire.

Ші Ernauton, kʁ toatъ filosofia sa, ulekъ destʁlъ de feriчitъ kъ n'asistase de lokъ la triʁmfʁlъ kare era sъ înveseleaskъ aша de mʁltъ inima ambiɳioasъ a lʁї Sainte-Maline.

VIII.

CELE SĖPTE PECATE ALE MADELENEI.

Reŋele arънkase o ɯrivire asъnra kailorъ seĭ, ɯi vъzînds–ĭ atъtъ de ŋeneнĭ ɯi aɯa de neastîmnъraŋĭ, nъ voise a se nъne singъrъ în nerikъlъ trъsъreĭ, ɯrin ъrmare, dъnъ ʏe detese, kъm amъ vъzъtъ, întreagъ drentate lъĭ Ernauton, fъkъse semnъ dъvelъĭ a lъa lokъ în trъsъra sa

Loignac ɯi Sainte–Maline se aɯezarъ lîngъ ъsʏioarъ: ънъ singъrъ vînъtorъ merŋea înainte.

Dъvele ɯedea dinaintea masiveĭ makine, ɯi reŋele kъ toŋĭ kъniĭ lъĭ, se aɯezъ ne nerina din fъndъ.

Ĭ'între toŋĭ avеĭ kъnĭ se afla ънъlъ maĭ ɯreferatъ: era avela ne kare 'lъ amъ vъzъtъ ŋinînds–'lъ în mъnъ în loja sa din Osnelъlъ Oraɯъlъĭ, ɯi kare avea o nerinъ nartikъlarъ ne kare dormita linisʏitъ.

La dreanta reŋelъĭ era o masъ ale kъriĭa niʏioare era ɯrinse în drikъlъ trъsъreĭ: astъ masъ era a-

koneriță kă desemne kălorate ne karĭ Maiestatea Sa le ță̆ia kă o îndemnare minănată kă toate sdrănvățăminț̆ile trăsărei.

Cea mai mare parte din ele era nisce sărbiekte sănte. Kă toate astea, fiindă-kă în avea enokă se făcea în privința religiășnii ană amestikă destălă de tolerantă de ideie păgăne, mitologia nă era reă reprezintată în desemnele religioase ale regelăi.

De o kam dată, Enrikă, kare era totă d'ană metodikă, alesese din toate aceste desemne, mi se okănă a ță̆ia viața Madeleneĭ celeĭ păkătoase.

Sărbiekălă ajăta măltă pitoreskălă, mi imaginarea niklorălăĭ adăgise înkă la disposițiășnile natărale ale sărbiekălăĭ: se vedea Madelena, frămoasă, jănă mi împresărată de pomă; hăile mărețe, balările mi petrecerile de totă felălă figăra în avea kolekțiășne.

Artistălă avăsese inventioasa ideiă, dănă kăm Callot trebăi să fakă maĭ tărziș în privința tentațiășnii Sănțălăĭ-Antonă, artistălă, ziserămă, avăsese inventioasa ideiă a akoneri kanriviele dalteĭ sale kă manta leșitimă a astoritățiĭ eklesiastice: altă-felă fiă-kare desemnă, kă titlălă korentă ală celoră meante păkate kapitale, era esplikată prin'o legendă partikălară:

Madelena kade în păkatălă mănieĭ.
Madelena kade în păkatălă lăkomieĭ.
Madelena kade în păkatălă mândrieĭ.
Madelena kade în păkatălă desfrînării.

Шi astъ-felъ maĭ înkolo nînъ l'alъ шeantelea шi ъltimъlъ nъkatъ kanitalъ.

Imaŋinea ne kare reŋele era okъnatъ a o tъia kъndъ trekъse noarta Sant-Anton renresinta ne Madelena kъzîndъ în nъkatъlъ mъnieĭ.

Frъmoasa nъkъtoasъ, semi-kъlkatъ ne nerine, шi fъrъ vre ъnъ altъ vъlъ de kъtъ avelъ minъnatъ nъrъ daъritъ kъ kare trebъia maĭ tъrziъ sъ steargъ nivioarele nrofъmate ale Kristъlъĭ; frъmoasa nъkъtoasъ, ziserъmъ, arъnkase, la dreanta, într'ъnъ basinъ nlinъ kъ mъrene, ale kъrora kanete lakome se vedea ewindъ din anъ ka nisve botъrĭ de шernĭ, ъnъ sklavъ, kare sfъrъmase ъnъ vasъ nreŋiosъ, ne kъndъ în stъnga ea nъsese sъ bivisiaskъ n'o femeiъ înkъ maĭ nuŋinъ îmbrъkatъ de kъtъ ea, fiindъ-kъ îшĭ nъrta nъrъlъ redikatъ, kare, gъtindъ la kanъ ne stъnîna sa, smъlsese kъte-va fire din avelъ minъnatъ nъrъ, a kъrъia nrofъsisne arъ fi trebъitъ sъ fakъ ne Madelena maĭ indъlŋintъ nentr'o astъ-felъ de greшalъ.

Fъndъlъ tablouъlъĭ renresinta nisve kъnĭ bъtъŋĭ nentrъ kъ lъsaserъ sъ treakъ nisve bieŋĭ verшetorĭ verîndъ milъ, шi nisve kokoшĭ sъgrъmaŋĭ nentrъ kъ kъntaserъ maĭ 'nainte de a se fave zisъ.

Ne kъndъ sosia la Krъvea-Falbin, reŋele tъiase toate figъrele asteĭ imaŋinĭ шi se nregъtia sъ treakъ la vea intitъlatъ:

„Madelena kъzîndъ în nъkatъlъ lъkomieĭ.“

Aveia renresinta ne frъmoasa nъkъtoasъ kъlkatъ ne ъnъlъ din avele natъrĭ de nъrnъrъ шi de asrъ, ne kare veĭ vekĭ îшĭ fъvea osneŋele lorъ: totъ ve gastronomiĭ romanĭ kъnosvea maĭ alesъ în nrivinŋa kъrnъrilorъ,

nesvilorš ui frəktelorš, dela dormiŋeï* kə miere ui okiane kə nergamote, nînъ la stakojï de Stromboli ui rodie de Sivilia, înfrəməseŋia astъ masъ.

Ne josš nisve kъnï îuï disnəsta ənš fasanš, ne kъndš aerəlš era întənekatš de naserï de miï de kəlorï, karï ləa de ne astъ masъ bine-kəvîntatъ smokine, fraŋï ui vireше ve le lъsa sъ kazъ əne-orï asənra ənei nonəlaŋiənï de uoariviï, karï astenta kə nasəlš în səsš avea manъ ve le kъdea din verš.

Madelena ŋinea în mъnъ ənš naxarš de o formъ singəlarъ dənъ kəm Pétrone le a deskrisš în osnъŋəlš ləï Trimalcion, îmnlətš nînъ səsš kə o likoare gъlbəiъ ka tonasəlš.

Kə totəlš nreokənatš de astъ ləkrare imnortantъ, reŋele se məlŋəmise a uï redika okiï trekîndš ne din aintea nrioratələï Iakobinilorš, a kъrəia kamnanъ səna vesnrele.

De aveia toate norŋile ui toate ferestrele səsš zisələï nrioratš era înkise astš-felš în kъtš nətea vineva sъ kreazъ kъ era nelokəitš, daka n'arš fi aəzitš resənъndš în întrəlš monəmentələï vibrъrile kamnaneï.

Dənъ ve dete astъ arənkъtərъ de okiš, reŋele înveno earъ kə aktivitate tъietərele sale.

Dar maï denarte kə o sətъ de nəuï, ənš observatorš kə ləare a minte, 'lš arš fi vъzətš arənkъndš o nrivire maï kərioasъ de kъtš vea d'întîiš asənra ənei kase kə frəmoasъ înfъŋiuare, kare era în marŋinea drəmələï la stənga, ui kare, ziditъ în mizlokəlš ənei mi-

* Ənš felš de animalš mikš kare doarme toatъ earna.

nɜnate grɜdine, deskidea grila sa de ferɜ kɜ lɜnvĭ daɜrite în drɜmɜlɜ velɜ mare.

Astɜ kasɜ de ɥarɜ se nɜmia Bel-Esbat. Kɜ totɜlɜ în kontra monastirĭi Iakobinilorɜ, Bel-Esbat avea toate ferestrele sale deskise, afarɜ nɜmaĭ dintr'ɜna singɜrɜ dinaintea kɜriĭa kɜdea o ɥelosiɜ.

În minɜtɜlɜ kɜndɜ reɥele trekɜ, avea ɥelosiɜ înverkɜ o ɜmoarɜ tremɜrɜtɜrɜ.

Reɥele skimbɜ o arɜnkɜtɜrɜ de okiɜ mi ɜnɜ sɜrîsɜ kɜ d'Epernon, anoĭ se nɜse a ataka ɜnɜ altɜ nɜkatɜ kanitalɜ.

Avela era nɜkatɜlɜ desfrînɜrĭĭ.

Artistɜlɜ îlɜ reɥresintase kɜ nisve kɜlorĭ atɜtɜ de snɜimîntɜtoare, stigmatisase nɜkatɜlɜ kɜ atɜta kɜraɥiɜ mi tɜriɜ, în kɜtɜ nɜ vomɜ nɜtea arɜta maĭ mɜltɜ de o singɜrɜ trɜsɜrɜ; mi avеastɜ trɜsɜrɜ este înkɜ kɜ totɜlɜ enisodikɜ.

Înɥerɜlɜ gardianɜ alɜ Madeleneĭ se înɜlɥa kɜ totɜlɜ snɜimîntatɜ kɜtre verɜ, askɜnzîndɜ'mĭ okiĭ kɜ amîndoɜ mɜnile.

Astɜ imaɥine, nlinɜ de minɜɥioase amɜnɜnte, a trɜɥea atɜtɜ de mɜltɜ lɜarea a minte a reɥelɜĭ, în kɜtɜ îmĭ ɜrma mersɜlɜ fɜrɜ ka sɜ observe oare-kare vanitate kare se netrevea la ɜsvioara trɜsɜreĭ sale.

Era o mare nagɜbɜ, kɜvĭ Sainte-Maline era nrea ferive mi nrea mɜndrɜ ne kalɜlɜ seɜ.

Elɜ, aşa de anroape de reɥe, elɜ, kadetɜ de Gaskonia, sɜ noatɜ aɜzi ne Maiestatea Sa reɥele nrea krestinɜ, kɜndɜ zivea kɜnelɜĭ seɜ:

— Maĭ învetɜ! mestere Love, mɜ sɜnɜrĭ.

Saŭ domnulŭi dave d'Epernon, kolonelŭ ieneralŭ alŭ infanterieĭ regatului.

— Dave, eatŭ, dupŭ kum mi se pare, nisve kaĭ karĭ îmĭ vorŭ rumpe gîtul ŭ.

Din kŭndŭ în kŭndŭ ku toatŭ avestea, Sainte-Maline, ka kum arŭ fi voitŭ a mĭ miksora mundria, nrîvia la vea altŭ usvioarŭ pe Loignac, pe kare obiveiulŭ onorilorŭ îlŭ fŭvea pepŭsŭtorŭ pentru aste onorĭ kiarŭ, mi aflŭndŭ kŭ avelŭ ientilomŭ era maĭ frumosŭ ku înfŭiimarea sa linisvitŭ mi manginerea sa militŭresve modestŭ, în kŭtŭ elŭ nu putea sŭ fiŭ asemenea lui, ku toate fumurile sale de kŭpitanŭ, Sainte-Maline se silia a se modera; dar în kurîndŭ oare-kare kŭietŭrĭ reda mundrieĭ sale o feroasŭ desvoltare.

— Mŭ vŭdŭ, mŭ nriveskŭ, zivea elŭ, mi se întrebŭ: Vine este avelŭ ferive ientilomŭ kare însoiesve pe reiele?

Dupŭ felulŭ ku kare merita eĭ mi kare nu justifika kŭtŭ de nuginŭ temerile reielui, ferivirea lui Sainte-Maline trebuia sŭ iiŭ multŭ, kŭvĭ kaĭ Elisabeteĭ înkŭrkaiĭ ku grele xamurĭ akoperite peste totŭ ku argintŭ mi pasemanterie, înkimĭ în nisve mileurĭ asemenea velorŭ de la korabia lui David, nu înainta iste pe kalea de la Vincennes.

Dar fiindŭ-kŭ se mundria prea multŭ, unŭ ve bunioarŭ ka o însviinare din verŭ, veni sŭ i kumpŭteze bukuria, unŭ ve maĭ tristŭ de kŭtŭ orĭ-ve pentru dînsulŭ; auzi pe reiele pronunviindŭ numele lui Ernauton.

De doŭ saŭ treĭ orĭ, în doŭ saŭ treĭ minute, reiele pronunviŭ astŭ nume.

Arъ ſi trebuiъ sъ vazъ ɥine-va ne Sainte-Maline anlekъndu-se ka sъ nrinzъ ne furimĭ astъ interesantъ enigmъ.

Dar, ka toate lukrurile într'adevъrъ interesante, enigma remъnea întrerupтъ nrintr'o întîmnlare saъ nrintr'unъ sgomotъ.

Reŋele skotea kъte o esklamare kare era smulsъ de nekasъ nentru kъ fъkuse la oare-kare lokъ alъ imaŋinĭ sale o tuieturъ dupъ întîmnlare, saъ de vre-unъ ordinъ nrin kare impunea tъverea mesteruluĭ Love ku toatъ tinereŋea nutinvioasъ, kare lutra ku nretenŋiunea esaŋeratъ, dar vъditъ, de a fave atъtъ sgomotъ ka mi unъ zъvoiъ.

Adevъruluĭ este kъ de la Harisъ nînъ la Vincennes numele luĭ Ernauton fu nronunviatъ velъ nuŋinъ de miease orĭ de kъtre reŋele, mi velъ nuŋinъ de natru orĭ de kъtre duvele, fъrъ ka Sainte-Maline sъ noatъ nrivene nentru ve se fъkuserъ aste zeve reneliŋiunĭ.

Elъ îmĭ nuse în minte, i nlave kuĭ-va a se amъŋi, kъ reŋele întreba de dînsulъ numaĭ ka sъ afle kuvîntulъ nentru kare nu se vedea junele, mi kъ din narteĭ d'Epernon snunea reŋeluĭ avestъ kuvîntъ nresupusъ saъ realъ.

În-fine sosirъ la Vincennes.

Maĭ remъnea reŋeluĭ înkъ treĭ nъkate de tuiatъ. Mi nentru asta, sub nretestulъ sneviosъ de a se da ku totulъ la astъ okupare grea, Maiestatea Sa, abia se dete josъ din trъsurъ, mi se închise în kamera sa.

Sufla vîntulъ desnre miazъ-noante, velъ maĭ reve din lume; mi nentru asta Sainte-Maline se mi amezъ într'unъ mare kъminъ unde i era a minte sъ se înkl-

zeaskъ, ши sъ doarmъ înkъlzindъ-se, kъndъ Loignac i nъse mъna ne ъmerъ.

— Estĭ de rîndъ astъzĭ, i zise elъ kъ avea voʏe skъrtъ ʏe o are nъmaĭ omъlъ kare, dъuъ ʏe s'a sъnъsъ mъltъ timnъ altora, svie ши elъ sъ fakъ a i se sъnъne alцĭ; veĭ dormi dar în altъ searъ: nrin ъrmare, în nivioare, domnъle de Sainte-Maline.

— Voiъ vegia vinvĭ-snre-zeʏe zile ъna dъnъ alta, daka va fi trebъinцъ, domnъle, resnъnse avesta.

— Îmĭ nare reъ kъ n'am ne altъ ʏineva kъ mine, zise Loignac nrefъkîndъ-se kъ kaътъ ne ʏineva îmnrejъrъĭ.

— Domnъle, întrerъnse Sainte-Maline, este de nrisosъ ka sъ te adresĭ la altъlъ; daka va fi trebъinцъ, nъ voiъ dormi o lъnъ de zile.

— O! nъ vomъ ʏere atътъ de mъltъ, linisʏesʏe-te.

— Ce trebъe sъ fakъ, domnъle?

— Sъ înkalivĭ ши sъ te întorvĭ la Narisъ.

— Sъnt gata; mĭ am nъsъ kalъlъ aша înselatъ kъm era la esle.

— Bine. Veĭ merцe d'a drentъlъ la lokъinцa ʏelorъ natrъ-zevĭ-ши-ʏinvĭ.

— Da, domnъle.

— Akolo, veĭ destenta ne toцĭ, dar astъ-felъ în kътъ afarъ din ʏeĭ treĭ kanĭ ne karĭ цi 'ĭ voiъ nъmi, nimini altъ sъ nъ svięъ ънde merцe, nivĭ ʏe trebъe sъ fakъ.

— Mъ voiъ sъnъne kъ skъmnътate la aste d'întiiъ instrъkцiъnĭ.

— Eatъ ші чеіе alte.

Veĭ lъsa natrъ-snre-zeчe din aчeĭ domnĭ la noarta Sant-Anton, alцĭ чinчĭ-snre-zeчe la jъmъtatea drъmъlъĭ;

Ші veĭ adъчe ne чeĭ alцĭ natrъ-snre-zeчe aiчĭ.

— Прivesчe aчeasta ka ші fъkъtъ, domnъle de Loignac; dar la чe orъ trebъi-va sъ eшimъ din Парisъ?

— Kъndъ va nonta.

— Kъlare saŭ ne josъ?

— Kъlare.

— Kъ чe arme?

— Kъ toate: nъmnalъ, snadъ ші nistoale.

— Kъ nentarele?

— Kъ nentarele.

— Restъlъ ordinъlъĭ, domnъle?

— Eatъ treĭ skrisorĭ: ъna nentrъ domnъlъ de Chalabre, ъna nentrъ domnъlъ de Biran, ъna nentrъ domnia ta. Domnъlъ de Chalabre va komanda întîia desnъrцire, domnъlъ de Biran n'a doъa, domnia ta n'a treia.

— Bine, domnъle.

— Aste skrisorĭ se vorъ deskide nъmaĭ la lokъlъ destinatъ, kъndъ vorъ sъna zeчe ore. Domnъlъ de Chalabre va deskide n'a sa la noarta Sant-Anton, domnъlъ de Biran la Krъчea-Falbin, domnia ta, la noarta tъrnъlъĭ.

— Trebъe sъ venimъ iste?

— În toatъ iцeala kailorъ, fъrъ sъ daцĭ kъ toate astea vre ъnъ nreпъsъ saŭ sъ vъ iea чineva la okiъ. Ka sъ eшiцĭ din Парisъ fiъ-kare veцĭ aleце o

noartъ diferitъ: domnъlъ de Chalabre, noarta Bourdelle; domnъlъ de Biran, noarta Temnlъlъĭ; domnia ta, kare aĭ sъ faчĭ bnъ drbmъ maĭ lbngъ, veĭ lba drbmъlъ чelъ drentъ, adikъ noarta Sant-Anton.

— Bine, domnъle.

— Remasъlъ instrъkцibnilorъ se aflъ în aste treĭ skrisorĭ. Illeakъ dar.

Sainte-Maline salъtъ ші fъkъ miskarea ka sъ easъ.

— Anronositъ, întrerbnse Loignac, d'aiчĭ nînъ la Krъчea-Falbin merцĭ atъtъ de ibte kъtъ îцĭ va nlъчea; dar de la Krъчea-Falbin nînъ la barierъ, merцĭ la nasъ. Maĭ aĭ înkъ doъъ ore nînъ sъ nonteze; aĭ timnъ maĭ mъltъ de kъtъ îцĭ trebъe.

— De minbne, domnъle.

— Aĭ înцelesъ bine, saъ vreĭ sъ цĭ renetъ ordinъlъ?

— Este de nrisosъ, domnъle.

— Kale bbnъ, domnъle de Sainte-Maline.

Illi Loignac, tîrîndъ-ші nintiniĭ, reintrъ în anartamente.

— Natrъ-snre-zeчe în întîia trbnъ, чinчĭ-snre-zeчe în a doъa ші чinчĭ-snre-zeчe în a treia, este învederatъ kъ nъ maĭ kbцetъ la Ernauton, ші kъ elъ nъ maĭ faчe narte din natrъ-zeчĭ-ші-чinчĭ.

— Sainte-Maline, kъ totъlъ mbndrъ, fъkъ komisibnea sa ka bnъ omъ imnortantъ, dar esaktъ.

O jbmъtà de orъ dbnъ nlekarea sa de la Vincennes, ші dbnъ toate instrъkцibnile lъĭ Loignac *ad litteram*, elъ treчea bariera.

Dвп' вnъ natrarъ de orъ, era în lokвinца чelorъ natrв-zeчĭ-ши-чinчĭ.

Чea maĭ mare narte din aчeĭ domnĭ sorbia kв nlъчere în kamerele lorъ abвrĭi чineĭ karĭ fвma în kвxniele resnektive ale menaцerelorъ lorъ.

Astъ-felъ, nobila Lardilla de Chavantrade nregъtise вnъ felъ de bвkate de mielъ kв morkovĭ, kв mвlцime de aromate, adikъ dвnъ moda Gaskonieĭ, вnъ felъ de bвkate zemoase la karĭ, din nartea sa, Militor da oare-kare grije, adikъ kъte-va amestekътвre kв o fвrkвliцъ de ferъ nrin ajвtorвlъ kъriїa elъ esnerimenta gradвlъ fertвreĭ kъrnвrilorъ ши alъ legвmelorъ.

Astъ-felъ, Pertinax de Montcrabeau, nrin ajвtorвlъ aчelвĭ kвriosъ domestikъ ne kare nв lъ tвtвia dar kare îlъ tвtвia, Pertinax de Montcrabeau, ziserъmъ, denrindea nronriele sale talente de bвkътъriъ nentr'o desnъrцire цinвtъ kв keltвiele komвne.

Masa întemeiatъ de aчestъ administratorъ messterъ resnia ontъ asoцiaцĭ karĭ da fiъ-kare kъte шease solde de nrînzitъ.

Domnвlъ de Chalabre nв mъnka niчĭ o datъ de faцъ; ши lъ arъ fi lвatъ чineva drentъ o fiinцъ mitoloцikъ ne kare o skвtise natвra sa de orĭ-че trebвinце.

Чeia че fъчea ka sъ nв lъ iea чineva drentъ o fiinцъ divinъ, era makritatea sa.

Нrivia kвm dejвna, nrînzia ши чina чeĭ alцĭ konsoцĭ aĭ lвĭ, ka o nisikъ mъndrъ kare nв voiesче sъ чerшeaskъ, dar kв toate astea i é foame, ши, snre a mĭ stîmnъra foamea, îmĭ linце mвstъцile. Este drentъ kв

toate astea sъ zivemъ kъ daka vineva da, dar i da foarte rarъ, elъ refъsa, zikîndъ kъ avea ъltimele bъkъцї în gъrъ, ші bъkъцile nъ era altъ-veva de kъtъ notъrnikї, fasanї, bartavele,* viokîrlії, nlъvinte de kokoшї selbativї ші nesvї din veї maї bъnї.

Ші toate astea nlътia într'o mare kъtime de vinъrї de Snania ші de Arxinelagъ din vele maї noве, adikъ Malaga, Cipru ші Siracusa.

Toatъ astъ soцietate, dъnъ kъm se vede, disnъnea dъnъ kъm i venia de banії Maiestъції Sale lъї Enrikъ III.

Пе lîngъ astea, nътea vineva jъdeka desnre karakterълъ fiъ-kъrъia dъnъ înfъцiшarea miveї sale lokъinце. Ънora le nlъvea florile, ші kъltiva într'ънъ vasъ de nъmîntъ stirbitъ, ne fereastrъ, ънъ rosariъ ъskъцivъ, saъ vre o mъskatъ gъlbъiъ; alцї avea, ka ші reцele, gъstълъ imaцinilorъ fъrъ ka sъ aibъ ші îndemъnarea sa d'a le tъia; alцї în-fine, ka nisve adevъraцї kanonivї, întrodъseserъ în lokъinцъ o gъvernatъ saъ o nenoatъ.

Domnълъ d'Epernon zisese înveтъ de totъ lъї Loignac kъ, fiindъ-kъ veї natrъ-zevї-ші-vinvї nъ lokъia în înteriorълъ Lъvrълъї, elъ nътea sъ-шї înkizъ okії asъnra astъї nънktъ, ші Loignac înkidea okії.

Kъ toate astea, kъndъ tromneta sъnase, toatъ astъ lume devenia soldatъ ші sklavъ kъ o disvinlinъ rigъreasъ, sъria ne kalъ ші era gata la toate.

Iarna se kъlka la ontъ ore, ші vara la zeve;

* Ънъ felъ de notъrnikї roшїї.

dar nъmaĭ vînvĭ-snre-zeve dormia, veĭ alцĭ vînvĭ-snre-zeve dormia nъmaĭ k'ънъ okiъ, ші veĭ alцĭ nъ dormia de lokъ.

Fiindъ-kъ era nъmaĭ vînvĭ ore ші jъmъtate din searъ, Sainte-Maline îші aflъ lъmea în nivioare, ші în disnosiцiъnile vele maĭ gastronomive din lъme.

Dar k'ънъ singъrъ kъvîntъ elъ restъrnъ toate strakinele.

— Kъlare, domniloръ, le zise elъ.

Ші lъsъndъ ne toцĭ martirii în konfъsiъnea asteĭ manonere, esnlikъ ordinъlъ domniloръ de Biran ші de Chalabre.

Ънii, înkъlъrъmъndъ-şĭ vingъtorile ші înkeindъ nentarele loръ, traserъ kъte-va îngiцiъre de vinъ; veĭ alцĭ, a kъrora vinъ era maĭ nъцinъ înaintatъ, se armarъ fъr'a se onъne.

Domnъlъ de Chalabre singъrъ, strîngîndъ-şĭ kъreaoa de la sabiъ kъ o konkъ, nretinse kъ a vinatъ de maĭ mъltъ d'o orъ.

Se fъkъ kiъmarea.

Natrъ-zevĭ-şi-natrъ nъmaĭ, între karĭ era konrinsъ şi Sainte-Maline, resnъnserъ.

— Domnъlъ Ernauton de Carmainges linsesve, zise domnъlъ de Chalabre, fiindъ-kъ era rîndъlъ seъ a şĭ fave fънkцiъnile de kъartъitoръ.

O bъkъriъ nrofъndъ îmnlъ inima lъĭ Sainte-Maline şi se resnъndi nînъ ne bъzele sale karĭ se strъmbarъ d'ънъ sъrîsъ, lъkrъ rarъ la astъ omъ kъ temneramentъlъ krъntъ şi invidiosъ.

În adevъrъ în okiĭ lъĭ Sainte-Maline, Ernauton

se nerdea negreuitъ nrin astъ linsire fъrъ kъvîntъ, în minътълъ ънеї esnediцiънї aua de imnortante.

Чеї natrъ-zeчї-ui-чinчї, saъ maї bine чеї natrъ-zeчї-ui-natrъ nlekarъ dar, fiъ-kare ne drъmълъ че i se arътase, adikъ domnълъ de Chalabre, kъ treї-snre-zeче oameнї, ne noarta Bourdelle.

Domnълъ de Biran, kъ natrъ-snre-zeче, ne noarta Temnлълъї.

Ui în-fine Sainte-Maline kъ чеї alцї natrъ-snre-zeче, ne noarta Sant-Anton.

IX.

BEL-ESBAT.

E de mrisosš a zive kъ Ernauton, ne kare Sainte-Maline îlš kredea atъtš de bine nerdъtš, ъrma din kontra kъrsъlš neastentatš alš fortъneï sale asvendinte.

Elš maï întîiš kalkъlase kъ totъlš natъralš kъ dъvesa de Montpensier, ne kare era însъrvinatš s'o afle, kъta sъ fiъ la osnelъlš de Guise, ne kъndš ea era la Parisš.

Ernauton se îndrentъ dar maï întîiš snre osnelъlš de Guise.

Dъnъ ve a ajъnsš akolo, a bъtštš la noarta vea mare kare i se deskise kъ o mare ferealъ, mi la verea ve a fъkъtš de a avea onoarea ъneï întrevederï kъ doamna dъvesa de Montpensier, i rîserъ kъ krъzime în obrazš. Anoï, fiindš-kъ elš stъrъi, i se zise kъ trebъia sъ svin kъ Altevea Sa lokъia la Soissons mi nъ la Parisš.

Ernauton se astenta la astъ nriimire : dar nʁɣinš se tʁrbʁrѣ.

— Sʁnt desneratš nentrʁ astъ linsire, zise elš, aveam o komʁnikare foarte imnortantъ de fъkʁtš Alteɣii Sale din nartea domnʁlʁi dʁve de Mayenne.

— Din nartea domnʁlʁi dʁve de Mayenne? zise nortarʁlš: mi vine te a însъrvinatš kʁ astъ komʁnikare?

— Domnʁlš dʁve de Mayenne însʁ-mï.

— Te a însъrvinatš! elš, dʁvele, strigѣ nortarʁlš kʁ o mirare foarte bine jʁkatъ; mi ʁnde te a însъrvinatš kʁ astъ komʁnikare? Domnʁlš dʁve nʁ maï è la Narisš nrekʁm nivï doamna dʁvesa.

— O svišš, bine, resnʁnse Ernauton, dar mi eš înkъ nʁteam sъ nʁ fiš la Narisš; mi eš înkъ notš sъ fi întîlnitš ne domnʁlš dʁve în altъ narte, iar nʁ la Narisš, ne drʁmʁlš dela Blois, snre esemnlʁ.

— Ne drʁmʁlš dela Blois! zise nortarʁlš nʁɣinš maï kʁ lʁare a minte.

— Da, ne astš drʁmš noate sъ mъ fi întîlnitš mi sъ mъ fi însъrvinatš k' ʁnš mesaɣiš nentrʁ doamna dʁvesa de Mayenne.

Ons mikš neastîmnъrš se vъzʁ ne faɣa întrevorbitorʁlʁi kare, ka mi kʁndš s'arš fi temʁtš sъ nʁ mï kalve ordinʁlš, ɣinea merež noarta întredeskisъ..

— Atʁnvï, întrebъ elš, avelš mesaɣiš?....

— Îlš am.

— Asʁnra domnieï tale?

— Da, avi, zise Ernauton lovindš-mï vestîmîntʁlš. Kredinvioslš servitorš aɣintš asʁnra lʁi Ernauton o nrivire nъtrʁnzъtoare.

— Ziчĭ kъ aĭ astъ mesaɲiъ asъnra domnieĭ tale? întrebъ elъ!

— Da, domnъle.

— Ши kъ astъ mesaɲiъ este imnortantъ!

— De чea maĭ mare imnortanɲъ.

— Vreĭ sъ mi lъ arъɲĭ nъmaĭ?

— Kъ toatъ inima.

Ши Ernauton trase din sînъĭ skrisoarea domnъlъĭ de Mayenne.

— O! o! чe neagrealъ kъrioasъ! zise nortarъlъ.

— Asta è sъnɲe, resnъnse flegmatikъ Ernauton.

Servitorъlъ îngъlbeni l'aste kъvinte, ши maĭ mъltъ înkъ negrewitъ la ideia kъ astъ sъnɲe nъtea fi alъ domnъlъĭ de Mayenne.

În aчelъ timnъ era linsъ de negrealъ, dar mare abъndanɲъ de sъnɲe resinitъ; din asta resъlta kъ adesea amanɲii skriea amantelorъ lorъ, ши nъrinɲii familielorъ lorъ, kъ likъidъlъ чelъ maĭ komъnъ resinitъ.

— Domnъle, zise servitorъlъ kъ mare grabъ, nъ sчiъ daka veĭ afla la Ларisъ saъ îmnrejъrъlъ Ларisъlъĭ ne doamna dъчesa de Montpensier; dar orĭ ши kъm, bine voiesчe a te dъче fъrъ întъrziere la o kasъ din sъbъrbiъlъ Sant-Anton kare se nъmesчe Bel-Esbat ши kare este a doamneĭ dъчese; o veĭ rekъnoasчe, fiindъ-kъ este чea d'întîiъ ne mъna stъngъ mergîndъ la Vincennes, dъnъ monastirea Iakobinilorъ; foarte sigъrъ veĭ afla akolo vre o nersoanъ în serviɲiъlъ doamneĭ dъчese ши destъlъ de înaintatъ în intimitatea sa ka sъ ɲĭ noatъ snъne ънde se aflъ doamna dъчesa în astъ minътъ.

— Ирea bine, zise Ernauton, kare înɲelese kъ

servitorălŭ nŭ nŭtea saŭ nŭ voia sъ snŭiъ maĭ mŭlte, îţĭ mŭlţŭmeskŭ.

— La sŭbŭrbiŭlŭ Sant-Anton, ŭrmъ sŭrvitorŭlŭ; toatъ lŭmea kŭnoasve ui ţĭ va arъta ŭnde é Bel-Esbat, kŭ toate kъ nŭ svie noate kъ este alŭ doamneĭ de Montpensier; fiindŭ-kъ doamna de Montpensier a kŭmпъratŭ astъ kasъ de nŭţinŭ timпŭ, ui snre a trъi în retraţere.

Ernauton fъkŭ ŭnŭ semnŭ din kanŭ ui se întoarse snre sŭbŭrbiŭlŭ Sant-Anton.

Elŭ nŭ avŭ niĭ o greŭtate sъ afle, fъrъ sъ veаръ niĭ o informare, astъ kasъ de Bel-Esbat alъtŭre kŭ nrioratŭlŭ Iakobinilorŭ.

Sŭnъ klonoţelŭlŭ, noarta se deskise.

— Intrъ, i se zise.

Elŭ intrъ ui noarta se reînkise dŭnъ dînsŭlŭ.

Dŭnъ ve fŭ întrodŭsŭ, se nъrea kъ asteantъ sъ nronŭnvie vre ŭnŭ kŭvîntŭ de ordinŭ; dar fiindŭ-kъ elŭ se ŭita nŭmaĭ îmnrejŭrŭĭ, îlŭ întrebarъ ve doria.

— Doreskŭ sъ vorbeskŭ doamneĭ dŭvese, zise jŭnele.

— Ui nentrŭ ve viĭ sъ kaŭţĭ ne doamna dŭvesa la Bel-Esbat? întrebъ valetŭlŭ.

— Fiindŭ-kъ, resnŭnse Ernauton, nortarŭlŭ osnelŭlŭĭ de Guise m'a trimisŭ aiĭ.

— Doamna dŭvesa nŭ este niĭ aiĭ niĭ kiarŭ la Narisŭ, zise valetŭlŭ.

— Atŭnĭ, zise Ernauton, voiŭ astenta ŭnŭ minŭtŭ maĭ favorabilŭ ka sъ mĭ îmnlineskŭ kъtre dînsa komisiŭnea kŭ kare m'a însъrvinatŭ domnŭlŭ dŭve de Mayenne.

— Пentrъ dînsa, пentrъ doamna dъvesa?

— Пentrъ doamna dъvesa.

— O komisiъne dela domnъlъ dъve de Mayenne?

— Da.

Valetъlъ kъпetъ ъnъ minътъ.

— Domnъle, zise elъ, nъ notъ sъ mĭ ieaъ asъпra-mĭ a цĭ resпъnde; dar am aivĭ ъnъ sъperiorъ пe kare é de trebъinцъ a lъ konsъlta. Binevoiesve sъ astepцĭ.

— Eatъ nisve oamenĭ bineservиĭ, zise Ernauton, ve ordine, ve konsemne, ve orîndъialъ! Într'adevъrъ, sъntъ oamenĭ perikъlosĭ aveia karĭ kredъ kъ aъ trebъinцъ a se feri astъ-felъ. Nъ пoate vine-va intra la domniĭ de Guise ka la Louvre, kъ totъlъ din kontra; ші пentrъ asta înveпъ a krede kъ nъ serveskъ пe adevъratъlъ reпe alъ Franvieĭ.

Ші privi împrejъrъ ĭ: kъrtea era deшeartъ; dar toate porцile grajdъrilorъ deskise, ka ші kъndъ arъ fi astentatъ vre o trъпъ kare n'avea de kътъ sъ intre ші sъ se aшeze.

Ernauton fъ întrerъпtъ în esaminъlъ seъ de valetъlъ kare reintrъ: era ъrmatъ de ъnъ altъ valetъ.

— Înkredinцeazъ-mĭ kalъlъ domnieĭ tale, domnъle, ші ъrmeazъ пe konsoцъlъ meъ, zise elъ; veĭ afla пe vineva kare va пътea sъ цĭ resпъnzъ mъltъ maĭ bine de kътъ mine.

Ernauton ъrmъ пe valetъlъ, astentъ ъnъ minътъ într'ъnъ felъ de antikamerъ, ші kъrîndъ dъпъ asta, în ъrma ordinъlъĭ ve lъ lъase servitorъlъ, fъ întrodъsъ într'o mikъ salъ vevinъ, ъnde lъkra la o broderiъ o femeiъ învestitъ fъrъ пretenцiъne, de ші kъ oare-kare eleganцъ.

Ea era întoarsъ kъ snatele kътre Ernauton.

— Eatъ kълътorълъ kare se nresintъ din nartea domnъlъi de Mayenne, doamnъ, zise lakeълъ.

Ea fъkъ o miskare.

Ernauton skoase ънъ цinътъ de mirare.

— Domnia ta, doamnъ! strigъ elъ rekъnoskîndъ totъ de o datъ ui ne naцiълъ seъ ui ne nekъnoskъta din trъsъrъ sъb astъ a treia transformare.

— Domnia ta! strigъ dъuъ dînsълъ dama, lъsъndъ sъ i kazъ lъkrълъ ui nrivindъ ne Ernauton.

Anoï fъkîndъ semnъ lakeълъi:

— Euï, i zise ea.

— Цii de kasa doamneï dъvese de Montpensier, doamnъ? întrebъ Ernauton kъ mirare.

— Da, zise nekъnoskъta; dar domnъle, kъm adъvï aivï ънъ mesaцiъ de la domnълъ de Mayenne?

— Nrintr' ънъ uirъ de întîmnlъrï ne karï nъ le nъteam nrevedea ui karï arъ fi nrea lъnцï snre a vi le snъne akъm, zise Ernauton kъ o ferealъ estremъ.

— O! estï diskretъ, domnъle, ъrmъ dama sъrîzîndъ.

— Da, doamnъ, totъ d'aъna kъndъ vere trebъinца.

— Kъ toate astea, domnъle, nъ vъzъ aivï nivï o îmnrejъrare de o diskreцiъne aua de mare, zise nekъnoskъta; kъvï în adevъrъ, daka veï fi adъkîndъ în realitate ънъ mesaцiъ din nartea nersoaneï kare zivï...

Ernauton fъkъ o miskare.

— O! nъ te sъnъra; daka veï fi adъkîndъ în

adevъrъ unъ mesaŋiъ de la nersoana ce ziчi, lъkrъlъ este destъlъ de indiferintъ în kъtъ sure sъvenirea legъmîntъlъĭ nostrъ, de mi efemerъ, sъ ne sueĭ kare este avelъ mesaŋiъ.

Dama întrebъinŋъ în aveste ultime kъvinte toatъ graŋia învoioшitъ, mîngîitoare mi sedъkъtoare ne kare o femeiъ frъmoasъ o noate întrebъinga kъndъ va voi sъ vearъ ceva.

— Doamnъ, resnъnse Ernauton, nъ mъ veĭ fave sъ suъiъ ceia ce nъ sviъ.

— Ши înkъ maĭ nъŋinъ ceia ce nъ voiesvĭ sъ sueĭ.

— Nъ mъ nronъnciъ de lokъ, doamnъ, resnъnse Ernauton înklinъndъ-se.

— Fъ kъm îŋĭ va nlъcea în nrivinga komъnikъrilorъ verbale, domnъle.

— N'am nivĭ o komъnikare verbalъ de fъkътъ, doamnъ; toatъ misiънea mea konsistъ în darea unei skrisorĭ kъtre Alteŋea Sa.

— Eĭ bine! atъncĭ dъ-mĭ astъ skrisoare, zise dama nekъnoskътъ întinzîndъ mъna.

— Astъ skrisoare? zise Ernauton.

— Bine-voiesve a mĭ o da.

— Doamnъ, zise Ernauton, kredeam kъ am avътъ onoarea a te fave sъ svii kъ astъ skrisoare era adresatъ doamneĭ de Montpensier.

— Dar dъcesa linsesve, resnъnse kъ nerъbdare dama, eъ sunt kare o renresintъ aivĭ; noŋĭ dar....

— Nъ notъ.

— Nъ te înkrezĭ în mine, domnъle?

— S'arъ fi kъvenitъ, doamnъ, zise jъnele kъ o

nrivire desnre kare nъ s'arъ ſi nътътъ învela vineva; dar kъ totъ misterъlъ nъrtъriĭ domnieĭ tale, mĭ aĭ insniratъ, o mъrtъriseskъ, alte simtimente iar nъ avelea de karĭ vorbeskъ.

— În adevъrъ! strigъ dama romindъ-se nъninъ sъb nrivirea înflъkъratъ a lъĭ Ernauton.

Ernauton se înklinъ.

— Deskide-nĭ okiĭ bine, domnъle mesavеръ, zise ea rîzîndъ, îmĭ favĭ o deklarare de amorъ.

— Ama é, doamnъ, zise Ernauton, dar nъ svиъ daka te voiъ revedea vr'o datъ, mi, în adevъrъ, îmnrejъrarea mĭ este foarte nreninoasъ ka s'o lasъ sъ mĭ skape.

— Atъnvĭ, domnъle, înnelegъ.

— Înneleni kъ te iъbeskъ, doamnъ, asta é snъ lъkrъ foarte lesne de înnelesъ, în adevъrъ.

— Nъ, înnelegъ kъm aĭ venitъ aivĭ.

— A! înĭ verъ ertare, doamnъ, zise Ernauton, mĭ a venitъ akъm rîndъlъ ka sъ nъ înnelegъ nivĭ eъ.

— Da, înnelegъ kъ avîndъ dorinъ a mъ revedea aĭ kъvtatъ snъ nretestъ ka sъ te întrodъvĭ aivĭ.

— Eъ, doamnъ, snъ nretestъ! A! mъ jъdevĭ reъ; nъ svиam daka eram sъ te revъzъ vr'o datъ, mi astentam toate de la întîmnlare, kare de doъv orĭ înkъ mъ skosese în kalea domnieĭ tale; dar sъ aflъ snъ nretestъ, eъ, nivĭ o datъ! Am snъ sniritъ kъriosъ, sъ lъsъmъ, mi nъ kъnetъ în orĭ-ve lъkrъ ka vea altъ lъme.

— O! o! estĭ înamoratъ, zivĭ, mi te aĭ îndoi desnre felъlъ revederiĭ kъ nersoana ne kare o iъbesvĭ? Destъlъ de frъmosъ, domnъle, zise dama kъ oare-kare

mъndriъ batjokoritoare; eĭ bine, mie mĭ trekъse nrin minte kъ aveaĭ oare-karĭ îndoele.

— Пentrъ че, doamnъ, rogъ-te? întrebъ Ernauton.

— În zisa trekъtъ m'aĭ întîlnitъ; eram în trъsъrъ; m'aĭ rekъnoskъtъ, mi kъ toatea astea nъ m'aĭ ъrmatъ.

— Kъuetъ bine, doamnъ, zise Ernauton, mъrtъrisesчĭ kъ aĭ avъtъ lъare a minte nentrъ mine.

— A! frъmoasъ mъrtъrisire în adevъrъ! Nъ ne amъ vъzъtъ oare în nisчe îmnrejъrъrĭ karĭ îmĭ nermitъ, mie maĭ vîrtosъ, a mĭ skoate kanъlъ ne ъsчioarъ, kъndъ trevĭ domnia ta? dar nъ, domnъlъ s'a denъrtatъ în treanъtъlъ чelъ mare, dъnъ че a skosъ ънъ ax! kare m'a fъkъtъ sъ tresъrъ în fъndъlъ trъsъreĭ.

— Eram nevoitъ sъ mъ denъrtezъ, doamnъ.

— Din kaъsa îndoelelorъ konsчiinuеĭ domnieĭ tale?

— Nъ, doamnъ, nentrъ datoria mea.

— Aidĭ, aidĭ, zise rîzîndъ dama, vъzъ kъ estĭ ънъ înamoratъ rauionabilъ, kъ minte, mi kare te temĭ maĭ vîrtosъ de a nъ te komnromite.

— Kъndъ mĭ aĭ insnira oare-karĭ temerĭ, doamnъ, adъъui Ernauton, arъ fi oare чeva de mirare în asta? Este oare obiчeiъ, snъne-mĭ, ka o femeiъ sъ se îmbrave bъrbъtesче, sъ treakъ kъ sila bariera ka sъ viiъ sъ vazъ omorîndъ-se la Greva ънъ neferiчitъ, mi asta kъ o mъluime de uestikъlъrĭ maĭ mъltъ de kъtъ nenuelese, snъne-mĭ. Dama îngъlbeni ъmorъ, anoĭ askъnse ka sъ zikъ aша naloarea sa sъb ънъ sъrîsъ.

Ernauton ъrmъ.

— Este oare natъralъ, în-fine, ka astъ damъ,

îndatъ че ші а îndestulatъ astъ kurioasъ nlъчere, sъ se teamъ d'a nu fi arestatъ, ші sъ fugъ ka o хoaцъ, ea kare este în serviцiulъ doamneї de Montpensier, nrinчinesъ nuternikъ, ku toate kъ se aflъ destulъ de reu ku kurtea?

Astъ datъ, dama surîse înkъ, dar k'o ironiъ maї vъditъ.

— Aї nuцinъ nътrundere, domnule, ku toatъ nretinderea domineї tale kъ estї observatorъ, zise ea, kъчї, ku nuцinъ kuцetare, în adevъrъ, totu че цi se nare întunekosu, цi arъ fi fostu esnlikatu în aчelu minutu kiarъ. Nu era oare foarte naturalu maї întîiu ka doamna duchesa de Montpensier sъ se interese de soartea domnului de Salcéde, de aчeia че elu arъ ziче, de deskoneririle sale false sau adevъrate, ші karї arъ fi nututu komnromite toatъ kasa Loranilorъ? Ші dak' aчeasta arъ fi naturalu, domnule, era oare maї nuцinu înkъ nentru ka astъ nrinчinesъ sъ trimiцъ o nersoanъ, sigurъ, intimъ, în kare ea nutea sъ aibъ toatъ încrederea, ka sъ stea faцъ la esekutare, ші sъ konstate *de visu*, dunъ kum se ziче la Palatu, чele maї miчї amъnunte ale aчesteї afaчerї? Eї bine, astъ nersoanъ, domnule, eram eu, eu, konfidinta intimъ a Alteцiї Sale. Akum, sъ vedemu, krezї kъ aшї fi nututu merge la Greva în kostumu femeieskă? krezї în-fine kъ aшї fi nututu remъnea indiferentъ, akum kundu kunoscї nosiцiunea mea înaintea duchesei, la sufericuele nacientului ші la neotъrîrile sale de a mъrturisi чeva?

— Aї foarte mare drentate, doamnъ, zise Ernauton înklinundu-se, ші akum mъ jurъ, цi admirу atutu

sпiritьlъ ши loцika пe kъtъ, adineaorĭ, îцĭ admiram frь-mьseцea.

— Îцĭ foarte mьlцьmeskъ, domnьle. Akьm dar, fiindъ-kъ ne kьnoasчemъ ши ьnь ши altь, ши lьkrьrile sьntъ bine deslьчite între noĭ, dъ-mĭ skrisoarea, fiindъ-kъ skrisoarea esistъ ши nь este de lokъ ьnь simnlь nretestъ.

— Kь nenьtinцъ, doamnъ.

Nekьnoskьta fъkь o silinцъ ka sъ nь se întьrîte.

— Kь nenьtinцъ? reneti ea.

— Da, kь nenьtinцъ, kъчĭ am jьratъ domnьlьĭ dьчe de Mayenne sъ nь daъ altьia astъ skrisoare fъrъ nьmaĭ doamneĭ dьчese de Montpensier.

— Zi maĭ bine, strigъ dama, înчenîndъ a se întьrîta, zi maĭ bine kъ astъ skrisoare nь esistъ; zi kъ kь totъ nretinsьlъ skrьnьlъ чe lъ aveaĭ, astъ skrisoare a fostъ nьmaĭ ьnь nretestъ ka sъ noцĭ intra aiчĭ, zi kъ voiaĭ sъ mъ revezĭ. ши eatъ totъ. Eĭ bine, domnьle, estĭ mьlцьmitъ nь nьmaĭ kъ aĭ intratъ aiчĭ, nь nь-maĭ kъ m'aĭ revъzьtъ, dar înkъ ши kъ mĭ aĭ sпьsъ kъ mъ adoraĭ.

— În asta kьm ши în чele alte, doamnъ, цĭ am sпьsъ adevъrьlъ.

— Eĭ bine, fiъ, mъ adorĭ, aĭ voitъ sъ mъ vezĭ, m'aĭ vъzьtъ, цĭ am nrokьratъ o nlъчere în skimbьlъ ь-nьĭ serviцiь. Sьntemъ nlътiцĭ, adio.

— Te askьltъ, doamnъ, zise Ernauton, ши fiindъ-kъ mĭ daĭ drьmьlъ, mъ retragъ.

Astъ datъ, dama se întьrîtъ kьm se kade.

— Aша, zise ea, dar daka domnia ta mъ kь-

nosчĭ, eš nъ te kъnoskš. Nъ ŋi se nare nrin ъrmare kъ aĭ nrea mъlte avantaŋe asъnra mea? A! krezĭ kъ este destъlš a intra чineva, sъb ъnš nretestš oare-kare, la o nrinчinesъ oare-kare, kъчĭ estĭ aiчĭ la doamna de Montpensier, domnъle, mi a ziчe: am reъmitš în nerfidia mea, mъ retragš. Domnъle, asta nъ este o fantъ de ъnš omš galantš.

— Îmĭ nare, doamnъ, zise Ernauton, kъ kalifiчĭ foarte asnrъ чeia чe n'arš fi ¸altš de kъtš nъmaĭ o strataŋemъ de amorš, daka n'arš fi, dъnъ kъm am avъtš onoarea a ŋĭ snъne, o afaчere de чea maĭ mare imnortanŋъ mi de чelš maĭ kъratš adevъrš. Lasš la o narte asnrele domnieĭ tale esnresiъnĭ, doamnъ, mi ъitš kъ totъlš totš чeia чe ŋĭ am vorbitš kъ afekŋiъne mi tinereŋe, fiindš-kъ estĭ aua de reš disnъsъ în nrivinŋa mea. Dar nъ voiš emi d'aiчĭ sъb greъtatea sъnъrъtoarelorš imnъtъrĭ чe mъ faчĭ sъ sъferš. Am în adevъr o skrisoare de la domnъlš de Mayenne kъtre doamna de Montpensier, mi astъ skrisoare eat'o, é skrisъ kъ mъna sa, nrekъm o noŋĭ vedea dъnъ adresъ.

Ernauton întinse skrisoarea kъtre damъ, dar fъr' a o lъsa.

Nekъnoskъta arъnkъ okiĭ asъnrъĭ mi strigъ:

— Skrisoarea sa! sъnŋe!

Fъr'a resnъnde чeva, Ernauton nъse earъ skrisoarea în sînъlš seš, salъtš nentrъ чea din ъrmъ oarъ kъ kъrtenia sa obiчĭnъitъ, mi nalidš, kъ moartea în inimъ, se reîntoarse kъtre intrarea saleĭ.

Astъ datъ чineva alergъ dъnъ dînsъlš, mi îlš anъkъ de mantъ ka ne Iosef.

— Плакъ-цĭ, doamnъ? zise elĕ.

— Te rogĕ, domnъle, eartъ-mъ, strigъ dama, eartъ; se va fi întîmplatĕ oare чeva dъчelъĭ?

— D'aшĭ erta saĕ nъ, doamnъ, zise Ernauton, este totĕ вna; kъtĕ desшre astъ skrisoare, fiindĕ-kъ astъ ertare mĭ o чerĭ ka sъ o чitesчĭ, ші fiindĕ-kъ doamna de Montpensier singъrъ o va чiti....

— E! neferiчitĕ nebъnĕ чe estĭ, strigъ dъчesa kъ o fъriъ плinъ de maiestate, nъ mъ rekъnoscчĭ, saĕ maĭ bine nъ прiчepĭ kъ sънt doamna sъпremъ, orĭ vezĭ iчĭ lъчindĕ okiĭ вneĭ serve? sънt dъчesa de Montpensier; astъ skrisoare, dъ-mĭ-o.

— Estĭ dъчesa! strigъ Ernauton trъgîndъ-se înapoĭ snъimîntatĕ.

— Eĭ! fъrъ îndoialъ. Aidĭ, aidĭ, nъ vezĭ kъ mъ grъbeskĕ sъ sчiĕ чe s'a întîmplatĕ fratelъĭ meĕ?

Dar în lokĕ de a se sъпъne, dъпъ kъm astepta dъчesa, jъnele, întorsĕ din întîia sa mirare, îшĭ înkrъчiшĭ braцele.

— Kъm voiesчĭ oare sъ mъ înkrezĕ în kъvintele domnieĭ tale, zise elĕ, în kъvintele aчeleia a kъriia gъrъ m'a minцitĕ de doъ orĭ nîn'akъm?

Aчeĭ okĭ, ne karĭ dъчesa'ĭ invokase ka sъ i sъsцiiъ kъvintele, arъnkarъ doъ lъmine mortale; dar Ernauton le sъferi kъ bravъrъ flakъra.

— Te îndoesчĭ înkъ! iцĭ trebъeskĕ nrobe kъndĕ eĕ înkredinцezĕ, strigъ femeia imnerioasъ sfъшiindĕ kъ вngiele mъnikъцele sale de dantele.

— Da, doamnъ, resnъnse kъ reчealъ Ernauton. Nekъnoskъta se renezi la вnĕ timbrъ, ne kare

krezъ kъ lъ sfъramъ, atъtъ fъ de tare lovirea че i o dete.

Vibrarea resънъ askъцitъ în toate anartamentele, ші înainte de a se пerde astъ vibrare, ънъ valetъ se arъtъ.

— Че voiesче doamna? întrebъ.

Nekъnoskъta bъtъ din niчiorъ kъ mъniъ.

— Mayneville, zise ea, voieskъ пе Mayneville. Oare пъ é aiчї?

— Ba da, doamnъ.

— Eї bine! sъ viїъ dar aiчї!

Valetъtъ se renezi afarъ din kamerъ; dъn'ънъ minътъ Mayneville intra renede.

— La ordinile voastre, doamnъ, zise Mayneville.

— Doamnъ! ші de kъndъ aцї înчепътъ a mъ nъmi nъmaї doamnъ, domnъle de Mayneville? zise dъчesa esasneratъ.

— La ordinile Alteцii Voastre, adъъцi Mayneville înklinatъ ші mъrmъritъ de mirare.

— Ирea bine! zise Ernauton, kъчї am aчi de faцъ пе ънъ цintilomъ, ші daka mъ va minци, пе черъ, чelъ пъцinъ voiъ sчi пе чine s'anъkъ!

— Krezї dar în-fine? zise dъчesa.

— Da, doamnъ, krezъ, ші drentъ ирobъ, eatъ skrisoarea.

Ші jънele, înklinъndъ-se, dete doamneї de Montpensier astъ skrisoare atътъ de mъltъ disпътatъ.

X.

SCRISOAREA DOMNULUĬ DE MAYENNE.

— Dячesa lяĭ skrisoarea, o deskise ші чiti kя nesaцiĭ, fяr'a se maĭ sili sъ прefakъ imпresiяnile чe яrma яna dяпъ alta пe fisionomia sa, ka nisчe norĭ пe fяndяlĭ яnяĭ чerĭ fяrцяnosĭ.

Dяпъ чe fini, întinse lяĭ Mayneville, kare era atцtĭ de neastîmпъratĭ ka ші dînsa, skrisoarea adяsъ de Ernauton; astъ skrisoare konrindea чele яrmъtoare.

„Soro, am voitĭ însя-mĭ sъ fakĭ afaчerile яnяĭ „kaпitanĭ saĭ ale яnяĭ maцistrя de armiъ; am fostĭ пe„densitĭ.

„Am пriimitĭ o bяnъ lovitяrъ de snadъ de la „пъtъrъяlĭ пe kare lĭ kяnosчĭ, ші kя kare am a regяla „de mяltĭ nisчe sokotele. Чeia чe mъ kostъ maĭ mяltĭ „de kъtĭ orĭ чe este kъ a ячisĭ чinчĭ oameпĭ dintr'aĭ „meĭ, dintre karĭ пe Boularon ші Desnoises, adikъ doĭ „dintre чeĭ maĭ bяnĭ aĭ meĭ; dяпъ kare a fцitĭ.

„Katъ sъ snяiĭ kъ elĭ a fostĭ foarte mяltĭ ajя-

„tatъ în astъ viktoriъ de adъkъtorъlъ avesteia, unъ junе „de minъne, dъnъ kъm veï vedea; ци lъ rekomandъ; è „nъmaï diskreцiune.

„Meritъlъ ve va avea în nrivinца domnieï tale, „nresъnъiъ, nrea skъmna mea sorъ, este kъ a onritъ „ne învingъtorъlъ meъ de a mï tъia kanъlъ; kare învin- „gъtorъ avea mare dorinцъ s'o fakъ, dъnъ ve mï a „smъlsъ maska ne kъndъ eram leminatъ, mi m'a rekъno- „skъtъ.

Astъ kavalerъ atъtъ de diskretъ, soro, îцï rekomandъ „a i deskoneri nъmele mi nrofesiъnea; îmï este de nreuъssъ, „de mi mъ interesъ. La toate nronъnerile mele de „serviцiъ, s'a mъlцъmitъ nъmaï a mï resnъnde kъ „stъnînъlъ ne kare lъ servъ nъ lъ lasъ sъ i linseaskъ „nimikъ.

„Nъ notъ sъ цï snъiъ maï mъlte în nrivinца sa, „kъvï îцï snъiъ totъ ve svиъ; elъ nretinde kъ nъ mъ kъ- „noasve. Iea a minte la asta.

„Sъferъ mъltъ, dar fъrъ nerikъlъ de viaцъ, „krezъ. Trimite-mï kъrîndъ ne xirъrgъlъ meъ; sъnt ne „naie, ka mi unъ kalъ. Adъkъtorъlъ îцï va snъne lokъlъ.

„Alъ teъ frate afekцionatъ.

„*Mayenne.*“

Dъnъ ve fini astъ skrisoare, dъvesa mi Mayneville se nrivirъ, mirъndъ-se mi unъlъ mi altъlъ.

Dъvesa rъnse vea d'întîiъ astъ tъvere kare arъ fi fъkътъ ne Ernauton a o internreta nînъ în vele din urmъ.

— Kъï, întrebъ dъvesa, sъntemъ datorï însemnatъlъ serviцiъ ve ne aï fъkътъ, domnъle?

— Unъï omъ kare, totъ-d'aъna kъndъ noate,

doamnъ, vine în ajъtorъlъ velъĭ maĭ slabъ, în kontra velъĭ maĭ tare.

— Voiesvĭ sъ mĭ daĭ oare-karĭ amъnъnte, domnъle? zise doamna de Montpensier.

Ernauton novesti totъ ve svia mi arъtъ retraŋerea dъvelъĭ. Doamna de Montpensier mi Mayneville îlъ askъltarъ k'ъnъ interesъ lesne de înŋelesъ.

Apoĭ dъnъ ve fini elъ:

— Potъ sъ snerъ, domnъle, întrebъ dъvesa, kъ veĭ ъrma o nъrtare atъtъ de bine învenъtъ mi kъ te veĭ lega kъ kasa noastrъ?

Aste kъvinte, pronъviate kъ avelъ tonъ graŋiosъ ne kare dъvesa svia sъ lъ întrebъinŋeze atъtъ de bine la împrejъrъrĭ, konrindea în sine ънъ sensъ lingъmitorъ dъnъ mъrtъrisirea ve Ernauton fъkъse dameĭ de onoare a dъveseĭ; dar jъnele, lъsъndъ la o parte orĭ-ve amorъ pronriъ, redъse aste kъvinte la semnifikarea lorъ de kъratъ kъriositate.

Elъ înŋeleŋea bine kъ daka mĭ arъ snъne nъmele mi kalitъŋile era sъ deskizъ okiĭ dъveseĭ asъnra ъrmъrilorъ asteĭ întîmplъrĭ; maĭ înŋeleŋea înkъ kъ reŋele, pronъnîndъ i mika sa kondiŋiъne de o deskonerire a lokъinŋeĭ dъveseĭ, n'avea în vedere nъmaĭ o simplъ informare.

Dozъ interese dar se kombъtea într'însъlъ: ka omъ înamoratъ, elъ nъtea sakrifika ne ънъlъ; ka omъ de onoare, nъ nъtea pъrъsi ne velъ altъ.

Tentaŋiъnea kъta sъ fiъ kъ atъtъ maĭ tare kъ mъrtъrisindъ nosiŋiъnea sa de lingъ reŋele, elъ kъstiga o întinsъ imnortanŋъ în sniritъlъ dъveseĭ, mi nъ era nъŋinъ konsiderare nentr' ънъ jъne venindъ d'a drentъlъ

din Gaskonia, de a fi imnortantŭ nentr'o dъvesъ de Montpensier.

Sainte-Maline n'arŭ fi ųinъtŭ o sekъndъ. Toate aste kъųetъrĭ se grъmъdirъ în sniritъlŭ lъĭ Carmainges, ші toatъ inflъinųa ve avъrъ fъ kъlŭ fъkъrъ veva mъndrъ, adikъ veva maĭ tare.

Era mъltŭ ka sъ fiъ în avelŭ minъtŭ veva, mъltŭ nentrъ dînsъlŭ, nentrъ kъ de sigъrŭ îlŭ kam lъaserъ ka o jъkъriъ.

Dъvesa astenta dar resnъnsъlŭ seŭ l' avea întrebare ve i fъkъse: estĭ disnъssŭ sъ te leųĭ kъ kasa noastrъ?

— Doamnъ, zise Ernauton, am avъtŭ înkъ o datъ onoarea a snъne domnъlъĭ de Mayenne kъ stъnînъlŭ meŭ è ънŭ bъnŭ stъnînŭ, ші mъ skanъ de osteneala, dънъ felъlŭ kъ kare mъ trateazъ, de a kъsta ънŭ altŭ maĭ bъnŭ.

— Fratele meŭ îmĭ skrie în skrisoarea sa, domnъle, kъ aĭ nъrtŭ a nъ lŭ rekъnoasve de lokŭ. Kъm dar, nerekъnoskîndъ-lŭ akolo, te aĭ servitŭ aivĭ kъ nъmele seŭ ka sъ nътrънzĭ nînъ la mine?

— Domnъlŭ de Mayenne nъrea kъ doresve a fi nekъnoskътŭ, doamnъ; n'am krezътŭ kъ arŭ fi trebъitŭ sъ lŭ rekъnoskŭ, ші într'asta, în adevъrŭ, era o nekъviinųъ ka ųeranĭĭ la karĭ lokъesve akъm, sъ svĭъ kъrъĭ vъlneratŭ ilъstrъ aŭ datŭ osnitalitate. Aivĭ, astъ nekъviinųъ nъ maĭ esista; din kontra, nъmele domnъlъĭ de Mayenne nътîndŭ a mĭ deskide o kale nînъ la domnia ta, lŭ am invokatŭ: într'astŭ kasŭ kъm ші în velŭ altŭ krezŭ kъ m'am nъrtatŭ ka ънŭ omŭ galantŭ.

Mayneville nrivi ne dɜvesa ka kɜm arĕ fi vrɜtĕ a i ziʋe:

— Eatъ ɜnĕ sniritĕ desgieŋatĕ, doamnъ.

Dɜvesa înŋelese de minɜne.

Ea nrivi ne Ernauton sɜrîzîndĕ.

— Niminĭ n'arĕ fi resnɜnsĕ maĭ bine la o asemenea întrebare, zise ea, ui, katъ s'o mɜrtɜriseskĕ, estĭ omĕ kɜ mɜltĕ sniritĕ.

— Nɜ vъzĕ de lokĕ sniritĕ în ʋeia ʋe am onoare a ŋĭ snɜne, doamnъ, resnɜnse Ernauton.

— În-fine, domnɜle, zise dɜvesa k'ɜnĕ felĕ de nerъbdare, ʋeia ʋe vъzĕ maĭ bine în toate astea este kъ nɜ voiesʋĭ sъ snɜĭ nimikĕ.

Ноate nɜ kɜŋeŋĭ de lokĕ îndestɜlĕ kъ rekɜnosʋinŋa este o mare greɜtate nentrɜ ʋine noartъ nɜmele meĕ; kъ sɜnt femeiъ, ui kъ de doɜъ orĭ mĭ aĭ fъkɜtĕ serʋiŋie, ui kъ dak' aşĭ voi sъ ŋĭ sʋiĕ nɜmele saĕ maĭ bine ʋine estĭ.....

— De minɜne, doamnъ, sʋiĕ kъ veĭ afla foarte lesne toate astea; dar le veĭ afla de la altɜlĕ nɜ de la mine, ui eĕ nɜ voiĕ snɜne nimikĕ.

— Kɜ toate aʋestea are kɜvîntĕ, zise dɜvesa ŋintindĕ asɜnra lɜĭ Ernauton o nrivire kare arĕ fi nɜtɜtĕ sъ fakъ maĭ mɜltъ nlъʋere jɜnelɜĭ de kъtĕ orĭ kare altъ nrivire, dak' arĕ fi fostĕ zъritъ în toatъ nɜterea sa.

Nentrɜ asta dar nivĭ nɜ ʋerɜ maĭ mɜltĕ, ui asemenea ɜnɜĭ kɜnoskɜtorĕ de vinɜrĭ bɜne kare se skoalъ de la masъ kɜndĕ krede kъ a beɜtĕ ʋelĕ maĭ bɜnĕ vinĕ alĕ osnъŋɜlɜĭ, Ernauton salɜtĕ ui ʋerɜ voiъ a se dɜʋe dɜn' aʋeastъ bɜnъ manifestare.

— Auua dar, domnule, asta é totŭ ue aĭ sъ mĭ snĭ? întrebъ dъuesa.

— Mĭ am fъkътŭ komisiunea, adъuĭi junele; ueia ue mĭ maĭ remъne dar este de a nresinta nrea umilitele mele omaĭnĭ Alteĭĭ Voastre.

Duuesa îlŭ urmŭ kъ okiĭ fъr' a i întoarue salutarea, anoĭ, dunъ ue se reînkise uua în urma lui:

— Mayneville, zise ea bъtîndŭ din niuiorŭ, nune ne uineva sъ urmъreaskъ ne astŭ june.

— Kъ nenutinĭъ, doamnъ, resnunse auesta, toĭĭ oamenii nostri suntŭ în niuioare; eŭ însu-mĭ astentŭ întîmnlarea, astъ-zĭ nu nutemŭ faue maĭ multŭ de kътŭ ueia ue amŭ otъrîtŭ sъ fauemŭ.

— Aĭ drentate, Mayneville; în adevъrŭ, sunt nebunъ; dar maĭ tъrziŭ...

— O! maĭ tъrziŭ, é altŭ ueva; kum veĭ voi doamnъ.

— Da, kъuĭ am nrenussuri desnre dînsulŭ ka ui fratele meŭ.

— De nrenussŭ saŭ nu, adъuĭi Mayneville, este unŭ june bravŭ, ui oamenii ueĭ bravĭ suntŭ rarĭ. Katъ sъ mъrturiseskŭ kъ amŭ auutŭ narte ku dînsulŭ; unŭ streinŭ, unŭ nekunoskutŭ kare ne nikъ din uerŭ ka sъ ne fakъ unŭ astŭ-felŭ de serviĭiŭ.

— Nu mĭ nasъ, nu mĭ nasъ, Mayneville; daka suntemŭ nevoiĭĭ a lŭ nъrъsi în astŭ minutŭ, sunravegiazъ-lŭ uelŭ nuĭinŭ maĭ tъrziŭ.

— Eĭ! doamnъ, maĭ tъrziŭ, zise Mayneville, nu vomŭ maĭ avea trebuinĭъ, snerŭ, de a sunravegia ne nimiнĭ.

— Aidĭ, în adevъrъ, nъ sviъ ve zikъ astъ searъ; aĭ kъvîntъ, Mayneville, îmĭ nerzъ kanъlъ.

— Este nermisъ ънъĭ ɥeneralъ, ka domnia ta, doamnъ, a fi nreokъnatъ în ajънъlъ ъneĭ afaverĭ aua de otъrîtoare.

— E adevъratъ. Eatъ noantea, Mayneville, ui Valois revine de la Vincennes noantea.

— O! maĭ avemъ înkъ timnъ; nъ sъntъ înkъ ontъ ore, doamnъ, ui ne ling' aveasta, oameniĭ nostri înkъ n'aъ sositъ.

— Toɥĭ sviъ ve aъ sъ fakъ, nъ é aua?

— Toɥĭ.

— Sъntъ oamenĭ sigъrĭ?

— Oamenĭ verkaɥĭ, doamnъ.

— Kъm vinъ eĭ?

— Isolaɥĭ, ka nisve nreîmblъtorĭ.

— Kъɥĭ astenɥĭ, domnia ta?

— Vinvĭ-zevĭ; sъntъ maĭ multъ de kъtъ ne trebъe; înɥeleɥe dar, afarъ-din astĭ vinvĭ-zevĭ oamenĭ, avemъ doъ sъte kъlъgъrĭ karĭ fakъ totъ ka ui atъɥĭ soldaɥĭ, daka din întîmulare nъ vorъ fave înkъ maĭ multъ.

— Îndatъ ve oameniĭ nostri vorъ sosi, aueazъ-ɥĭ kъlъgъriĭ ne drъmъ.

— Eĭ sъntъ însviinɥaɥĭ de maĭ 'nainte, doamnъ, vorъ konrinde drъmъlъ, aĭ nostri vorъ îmninɥe trъsъra asъnra lorъ, noarta va fi deskisъ ui nъ va avea de kъtъ a se înkide dъnъ trъsъrъ.

— Atъnvĭ aidĭ sъ vinъmъ, Mayneville, asta ne va fave sъ treakъ timnъlъ. Sъnt într'o astъ-felъ de nerъbdare, în kъtъ auĭ voi sъ îmningъ minътarъlъ nendъleĭ.

*

— Ora va veni, fiĭ linișnițъ.

— Dar oameniĭ nostri, oameniĭ nostri?

— Vorъ fi aiчĭ la ora fiksatъ; ontъ ore abia aъ sъnatъ, nъ este delokъ timnъ nerdъtъ.

— Mayneville, Mayneville, bietъlъ fratele meъ îmĭ чere ne xirъrgъlъ seъ; чelъ maĭ bъnъ xirъrgъ, чelъ maĭ bъnъ nlastrъ nentrъ vъlna lъĭ Mayenne, arъ fi o mъviцъ de nъrъ de la Valois tъnsъ, mi omъlъ kare i arъ dъчe astъ nresentъ, Mayneville, astъ omъ arъ fi sigъrъ kъ o sъ fiъ bine nriimitъ.

— Neste doъъ ore, doamnъ, astъ omъ va nleka sъ afle ne skъmnъlъ nostrъ dъчe în retraцerea sa; emitъ din Narisъ ka fъgarъ, elъ va reintra ka trimfъtorъ.

— Înkъ ънъ kъvîntъ, Mayneville, zise dъчesa onrindъ-se ne nragъlъ ъmeĭ.

— Kare, doamnъ?

— Amiчiĭ nostri din Narisъ sъntъ oare însчiinцaцĭ?

— Karĭ amiчĭ?

— Nartisaniĭ liцeĭ noastre.

— Dъmnezeъ sъ mъ fereaskъ, doamnъ. A însчiinца ne ънъ bъrgesъ, é ka mi kъm a i sъna kamnana de la Nôtre-Dame. Îndatъ че fanta se va fini, kъцetъ kъ maĭ 'nainte de a sчi чineva чeva desnre asta, noĭ avemъ чinчĭ-zeчĭ kъrierĭ de esnediatъ, mi atъnчĭ, nrinsъlъ va fi la sigъranцъ în monastire; atъnчĭ, ne vomъ nъtea anъra în kontra ъneĭ armate.

Daka va trebъi atъnчĭ, nъ vomъ maĭ nerde nimikъ mi vomъ striga ne akoneremîntъlъ monastiriĭ:

— Valois é alъ nostrъ!

— Aidï, aidï, estï omŭ nrivenŭtŭ ші înuelentŭ, Mayneville, ші Bearnesклŭ are nrea mŭltъ drentate a te nŭmi Méneligne. Kŭuetam ші eŭ ka sъ fakŭ veia ve mï sŭŭseшï; dar îmï nъrea kam înkŭrkatŭ. Sviï kъ resnŭnderea mea é mare, Mayneville, ші kъ nivï o datъ, în nivï ŭnŭ timnŭ, femeiъ nŭ va fi întrenrinsŭ ші skosŭ la kale o asemenea fantъ ka aveia la kare kŭuetŭ?

— O svïŭ bine, doamnъ, ші nentrŭ asta tremŭrŭ dŭndŭ-uï asemenea învъuъtŭre.

— Ama dar, mъ resŭmŭ, adъŭui dŭvesa kŭ aŭtoritate; kълŭgъrïï armauï sŭb rasele lorŭ?

— Sŭntŭ.

— Oamenïï de snade ne drŭmŭ?

— Katъ sъ fiъ în astъ orъ.

— Bŭrgesïï însviinuauï dŭnъ evenimentŭ?

— Asta nrivesve ne treï kŭrierï, în zeve minŭte, Lachapelle-Marteau, Brigard ші Bussy-Leclerc vorŭ fi însviinuauï; avestia din narte-le vorŭ însviinua ne veï alui.

— Пŭne maï întîiŭ sъ omoare ne aveï doï nъtъrъï ne karï 'ï amŭ vъzŭtŭ trekîndŭ ne lîngъ ŭsvioara trъsŭreï; asta fave ka în ŭrmъ sъ nŭtemŭ novesti întîmnlarea dŭnъ kŭm va fi maï avantauiosŭ în interesele noastre de a o novesti.

— Sъ omoare n'astï doï nъkъtoшï! zise Mayneville, krezï kъ é de trebŭinuъ a 'ï omorî, doamnъ?

— Пe Loignac? é o nerdere ші asta!

— Elŭ è unŭ soldatŭ bravŭ.

— O sekъtvrъ kare s'a ajŭnsŭ ші elŭ; é ka ші

чelъ altъ nъtъrъъ kare era kъlare la stъnga trъsъreĭ kъ nisчe okĭ de fokъ ші k'o nele neagrъ.

— A! kъtъ nentrъ aчela nъ mъ nъiъ aша mъltъ, nъ lъ kъnoskъ; afarъ de aчeasta sъnt de nъrerea domnieĭ tale, doamnъ, kъчĭ elъ are o înfъцішare destъlъ de ъrîtъ.

— Aша dar, mi lъ lашĭ mie? zise dъчesa rîzîndъ.

— O! din toatъ inima, doamnъ.

— Îцĭ foarte mъlцъmeskъ, în adevъrъ.

— Dъmnezeъlъ meъ, doamnъ, eъ nъ diskъtъ; чeia чe zikъ, é totъ-d'aъna nentrъ renъmirea domnieĭ tale ші nentrъ moralitatea nartideĭ чe renresintъmъ.

— Bine, bine, Mayneville, se sчie kъ estĭ ъnъ omъ virtъosъ, ші цi se va sъbskrie чertifikatъlъ daka va fi de trebъinцъ. Nъ veĭ fi nimikъ în astъ afaчere, eĭ se vorъ omorî anъrъndъ-lъ. Îцĭ rekomandъ n'astъ jъne.

— Kare jъne?

— Aчela kare eші d'aiчĭ; vezĭ daka a nlekatъ ші daka nъ este vre ъnъ snionъ kare ne é trimisъ de inemiчiĭ nostri.

— Doamnъ, zise Mayneville, sъnt la ordinile voastre.

Se dъse la balkon, întredeskise цelosiele, skoase kanъlъ ші se înчerkъ sъ vazъ afarъ.

— O! чe noante întъnekoasъ! zise elъ.

— Bъnъ, minъnatъ noante, adъъцi dъчesa; kъ kъtъ è maĭ întъnekoasъ kъ atъtъ é maĭ bъnъ: aша dar, bъnъ kъraцiъ, kanitanъlъ meъ.

— Da; dar nъ vomъ vedea nimikъ, doamnъ,

mi nentrъ domnia ta maĭ vîrtosъ este neanъratъ trebъ-inцъ sъ vezĭ.

— Dъmnezeъ, ale kъrъia interese le anъrъmъ, vede nentrъ noĭ, Mayneville.

Mayneville kare, se noate чelъ nъцinъ krede, nъ era aша de înkrezъtorъ ka doamna de Montpensier în intervenirea lъĭ Dъmnezeъ în astъ-felъ de afaчerĭ, Mayneville se nъse la fereastrъ, mi nrivindъ atъtъ kъtъ era kъ nътinцъ în întъnecime, remase nemiskatъ.

— Vezĭ lъme trekîndъ? întrebĭ dъчesa stingîndъ lъminъrile sъb kъvîntъ de ferealъ.

— Nъ, dar aъzъ kaĭ îmblъndъ.

— Aidĭ, aidĭ, astia sъntъ eĭ, Mayneville, toate mergъ bine.

Mi dъчesa nrivi daka maĭ avea la чingъtoarea sa faimoasa nerekiъ de foarfeчĭ de aъrъ karĭ era sъ joaчe ънъ aша de mare rolъ în istoriъ.

XI.

Cum dom Modestŭ Gorenflot bine-cuvîntă pe regele quăndŭ trecu pe dinaintea prioratuluĭ Iacobinilorŭ.

Ernauton eшi kъ inima destъlъ de nlinъ, dar kъ konsчiinца destъlъ de linisчitъ. Avъsese aчea kъrioasъ ferivire de a deklara amorъlъ seъ ъneĭ nrinчinese, ш de a faчe, nrin imnortanta konvorbire kare ъrmase îndatъ dъn' aчeasta, sъ se ъite deklararea sa, destъlъ de binenemeritъ ka sъ nъ vateme nresentъlъ, ш ka sъ nъ lase materiъ nentrъ viitorъ.

Asta nъ é totъ, avъsese înkъ narte sъ nъ ш trъdea ne reцele, sъ nъ trъdea ne domnъlъ de Mayenne ш sъ nъ se trъdea ne sine.

Aша dar era mъlцъmitъ, dar doria înkъ mъlte lъkrъrĭ, ш, între aste lъkrъrĭ, o reпede întoarчere la Vincennes ka sъ însчiinцeze ne reцele.

Anoĭ îndatъ чe arъ însчiinца ne reцele, sъ se kъlчe ш sъ viseze.

A visa, este чea maĭ mare ferivire a oameni-

lorš karĭ sənțš fъkəŋĭ nentrə akŋiəne, asta este singərəlš re-
nəssš ce mĭ nermitš.

Nrin ərmare dar, îndatъ ce fə afarъ de noarta de la Bel-Esbat, Ernauton îmĭ nəse kaləlš ne treanъtš; anoĭ abia kъndš fъkəse o sətъ de nauĭ kə treanъtəlš astəĭ konsoŋš awa de bine înverkatš de kъteva zile, se vъzə de o datъ onritš de o nedikъ ne kare okiĭ seĭ întənekaŋĭ de ləmina de la Bel-Esbat, mi înkъ reš de-
nrinmĭ kə întənevimea, n'o nətəserъ zъri mi n'o nətea mъsəra.

Era nəmaĭ o ceatъ de kъlъreŋĭ karĭ, dintr' amîn-
dosъ nъrŋile drəmələĭ, adənъndə-se în mizlokš, îlš în-
konjəra mi i nənea în nentš vr'o mease snade mi totš atъtea nistoale mi nəmnale.

Era məltš nentr'ənš omš singərš.

— O! o! zise Ernauton, noate fəra cineva la o denъrtare de o legъ de la Narisš; s'o iea drakə de ŋarъ! Reŋele are ənš reš nrevostš! îlš voiš îndemna sъ lš skimbe.

— Tъcere, mъ rogš, zise o voce ne kare Er-
nauton krezə kъ o rekənoasce; dъ-ŋĭ snada, armele mi grъbesce-te.

Šnš omš ansḱ frislš kaləlsĭ, alŋĭ doĭ lsarъ ar-
mele lsĭ Ernauton.

— La drakə! ce oamenĭ îndemъnativĭ, mərmərś Ernauton.

Anoĭ întorkîndə-se kъtre ceĭ ce lš aresta:

— Domnilorš, zise, îmĭ veŋĭ fave celš nəŋinš graŋia de a mĭ snəne...

— Eĭ! dar é domnəlš de Carmainges, zise je-

ғвitorвlъ nrinчinalъ, kiarъ aчela kare anвkase snada jв-nelвї, ші kare o ци̯inea înkъ.

— Domnвlъ de Pincorney! strigъ Ernauton. O! вf! вrîtъ meseriъ ци̯ aї alesъ, domnвle!

— Am zisъ tъчere, reneti voчea kъneteniei re-sвnъtoare la kъци̯-va nашї; sъ se dвkъ astъ omъ la nъstrare.

— Dar, domnвle de Sainte-Maline, zise Per-ducas de Pincorney; astъ omъ ne kare îlъ arestъmъ...

— Eї bine!

— Este konsoцвlъ nostrв, domnвlъ Ernauton de Carmainges.

— Ernauton aiчї! strigъ Sainte-Maline nъlindв-se de mъniъ; elъ! чe faчe aiчї?

— Bвnъ searъ, domniloгъ, zise linisчitъ Carmain-ges; nв kredeam, o mъrtвriseskъ, a mъ afla într'o a-шa de bвnъ komnaniъ.

Sainte-Maline remase mвtъ.

— Mi se nare kъ mъ aresteazъ, вrmъ Ernau-ton; kъчї nв mї vine sъ krezъ kъ aци̯ îmbla sъ mъ jefвiци̯.

— Draчe! draчe! mвrmвrъ Sainte-Maline, în-timnlarea nв era nrevъzвtъ.

— Niчї din narte-mї, vъ jвrъ, zise rîzîndъ Car-mainges.

— Asta é kam kвriosъ, sъ vedemъ, чe fъчeaї ne drвmъ?

— Daka ци̯ ашї faчe astъ întrebare, domnвle de Sainte-Maline, mї aї resnвnde?

— Nв.

— Aflъ kъ kale dar ka sъ fakъ ɯi eъ dъnъ kъm aĭ faʋe.

— Aɯa dar nъ voiesʋĭ sъ snъĭ ʋe fъʋeaĭ ne drъmъ?

Ernauton sъrîse, dar nъ resnъnse.

— Niʋĭ ъnde te dъʋeaĭ?

— Aʋeia-ɯĭ tъʋere.

— Atъnʋĭ, domnъle, zise Sainte-Maline, fiindъ-kъ nъ te esnliʋĭ de lokъ, sъnt silitъ a mъ nъrta kъ dom-nia ta ka k'ъnъ omъ ordinarъ.

— Kъm ɲĭ é nlakъlъ, domnъle; te însʋiinɲezъ nъmaĭ kъ veĭ resnъnde desnre ʋeia ʋe aĭ faʋe.

— Domnъlъĭ de Loignac?

— Maĭ sъsъ ʋeva.

— Domnъlъĭ d'Epernon.

— Ɯi maĭ sъsъ.

— Eĭ bine! fiъ, eъ mĭ am ordinъlъ, ɯi o sъ te trimiɲъ la Vincennes.

— La Vincennes! de minъne! akolo merɲeam ɯi eъ, domnъle.

— Sъnt feriʋe, domnъle, zise Sainte-Maline, kъ astъ kъlъtoriъ mikъ se nemeresʋe aɯa de bine kъ sko-nъlъ domnieĭ tale.

Doĭ oameni, kъ nistolъlъ în mъnъ, lъarъ nъmaĭ de kъtъ ne nrisonierъ, ne kare lъ kondъserъ l'alɲĭ doĭ oameni aɯezaɲĭ la ʋinʋĭ-sъte naɯĭ de ʋeĭ d'întîiъ. Astĭ doĭ fъkъrъ asemenea, ɯi kъ modъlъ aʋesta Ernauton avъ, nînъ în kъrtea fortereɲiĭ, soɲietatea konsoɲilorъ seĭ

În astъ kъrte, Carmainges zъri ʋinʋĭ-zeʋĭ kъlъ-reɲĭ desarmaɲĭ, karĭ, kъ ъrekiele nlekate ɯi kъ naloa-

rea ne frnte, înkonjrarĭ de o srtъ vinvĭ-zevĭ oamenĭ din kavaleria rmoarъ sosirĭ de la Nogent mi de la Brie, nlъngea trista lorŭ soarte mi se astenta la rîtslŭ desnodъmîntŭ alŭ rneĭ întrenrinderi atъtŭ de bine învenrte.

Era veĭ natrŭ-zevĭ-mi-vinvĭ aĭ nostri, karĭ, la intrarea lorŭ în frnkgirnĭ, nrinseserъ ne torĭ astĭ oamenĭ, ne rni kŭ fineve, ne alĭ nrin silъ; kndŭ rnindŭ-se zeve în kontr' a doĭ saŭ treĭ, kndŭ anroniindŭse kŭ gravĭъ de kllъrevĭĭ ne karĭ îĭ kredea de temstŭ, mi nresintndŭ-le foarte de anroane nistolslŭ, ne kndŭ veĭ alĭ kredea nrea simnlŭ kъ întîlnia konsorĭ karĭ le fvea kste o nolitive.

Din asta resslta kъ nŭ se fkŭse nivĭ o lrntъ, nŭ se arzise nivĭ rnŭ ginetŭ, mi kъ într'o întîlnire de ontŭ în kontr' a dorъ-zevĭ, rnŭ kanŭ alŭ ligorilorŭ kare îmĭ nrsese mna ne nrmnalŭ snre a se anra mi deskisese gra ka sъ strive, fsese astrnatŭ la grr, măĭ srgrmatŭ mi eskamotatŭ de veĭ natrŭ-zevĭ-mi-vinvĭ kŭ rmrringa ve o întrebrinveazъ rnŭ ekinaniŭ de korabĭъ snre a da drmslŭ la o fsniъ nîntre denitele rnrĭ mirŭ de oamenĭ.

Afarъ de astea, rnŭ asemenea lrkrŭ arŭ fi brkratŭ ne Ernauton daka lŭ arŭ fi krnoskrtŭ; dar jrnele vedea, însъ nŭ înveleiea, veia ve i kam întrnekŭ esistinga nentrŭ zeve minrte.

— Kŭ toate astea drnъ ve rekrnoskŭ ne torĭ nrisonierii kŭ karĭ îlŭ întrrmarъ:

— Domnrle, zise lrĭ Sainte-Maline, vzzŭ kъ a fostŭ însviinvatŭ desnre imnortanga misirnii mele, mi, ka rnŭ galantŭ konsorĭŭ, te aĭ temstŭ ka sъ nŭ mi se întîmnle vre rnŭ reŭ, veia ve te a determinatŭ sъ vĭ daĭ oste-

neala de a nъne a mъ eskorta; akъm, notъ a ɥĭ o snъne, aveaĭ mare drentate; reɥele m'asteantъ ɯi am nisʏe imnortante lъkrъrĭ a i snъne. Voiъ maĭ adъъɥi înkъ kъ fiindъ-kъ fъrъ domnia ta n'aɯĭ fi sositъ de sigъrъ, voiъ avea onoarea a ziʏe reɥelъĭ ʏeia ʏe aĭ fъkътъ nentrъ binele serviɥislъĭ seъ.

Sainte-Maline se roɯi dъnъ kъm se nъlise; dar înɥelese, ka ънъ omъ de sniritъ ʏe era kъndъ nъ era orbitъ de vr'o natimъ, kъ Ernauton snъnea adevъrslъ ɯi kъ era astentatъ. Nъ se nътea glъmi kъ domniĭ de Loignac ɯi d'Epernon; se mъlɥъmi dar sъ resnънzъ.

— Estĭ liberъ, domnъle Ernauton; sънt înkъntatъ kъ am nътътъ a ɥĭ fi nlъkътъ.

Ernauton se renezi afarъ din rindъrĭ ɯi ъrkъ trentele karĭ kondъʏea la kamera reɥelъĭ.

Sainte-Maline îlъ ъrmase kъ okiĭ, ɯi, la jъmътatea skъriĭ, nътъ vedea ne Loignac kare se anronia de domnslъ de Carmainges ɯi i fъʏea semnъ a ɯĭ ъrma drъmslъ.

Loignac desʏinse; ɯi elъ venia a nroʏede la desnoierea nrinɯilorъ.

Se aflъ kъ kale, ɯi Loignac fъ ʏelъ kare konstatъ astъ lъkrъ, kъ drъmslъ devenitъ liberъ, mslɥъmitъ arestъriĭ ʏelorъ ʏinʏĭ zeʏĭ oameni, sъ fiъ liberъ nîn'a doʏa-zi, fiindъ-kъ ora în kare astĭ ʏinʏĭ-zeʏĭ oameni kъta sъ se afle reънiɥĭ la Bel-Esbat trekъse.

Nъmaĭ remънea dar niʏĭ ънъ nerikslъ ka sъ reviĭъ reɥele la Narisъ.

Loignac nъ kъɥeta la monastirea Iakobinilorъ niʏĭ la artileria ɯi la mъsketeria bъnilorъ nъrinɥĭ.

Desnre kare d' Epernon era nrea bine informatŭ, nrin Nikolae Poulain.

Tokmaĭ nentrŭ asta, kŭndŭ Loignac zise kŭnetenieĭ sale:

— Domnŭle, drŭmŭrile sŭntŭ libere, d'Epernon i resnŭnse:

— Nrea bine. Ordinŭlŭ reŋelŭĭ este ka ceĭ natrŭ-zecĭ-ši-cincĭ sŭ se îmnarŋŭ în treĭ cete; ŭna dinainte ši kŭte ŭna de fiŭ-kare narte a ŭsvioarelorŭ; ceatŭ destŭlŭ de strînsŭ nentrŭ ka fokŭlŭ, daka va fi fokŭ din întîmnlare, sŭ n' atingŭ trŭsŭra.

— Nrea bine, resnŭnse Loignac kŭ flegma ŭnŭĭ soldatŭ: dar kŭtŭ desnre fokŭ, fiindŭ-kŭ nŭ vŭzŭ mŭskete, nŭ nrevŭzŭ nicĭ mŭsketade.

— La Iakobinĭ, domnŭle, veĭ komanda sŭ se maĭ strîngŭ rîndŭrile, zise d'Epernon.

Astŭ dialogŭ fŭ întrerŭntŭ de miskarea ce se fŭkŭ ne skarŭ.

Era reŋele kare desvindea, gata sŭ nleve; elŭ era ŭrmatŭ de kŭŋĭ-va ŋintilomĭ nîntre karĭ, Sainte-Maline rekŭnoskŭ ne Ernauton kŭ o strînsoare de inimŭ lesne de înŋelesŭ.

— Domnilorŭ, întrebŭ reŋele, bravĭ meĭ natrŭzecĭ-ši-cincĭ sŭntŭ adŭnaŋĭ?

— Da, sire, zise d' Epernon arŭtŭndŭ ĭ o adŭnare de kŭlŭleŋĭ ce se desemna sŭb bolte.

— Ordinile s' aŭ datŭ?

— Ši vorŭ fi îndenlinite, sire.

— Atŭncĭ, sŭ nlekŭmŭ, zise Maiestatea Sa.

Loignac ordonĕ sъ trъmbiŋe.

Fъkîndъ-se kiъmarea învetъ, se aflъ kъ veĭ natrъ-zevĭ mi vinvĭ era adъnaŋĭ, mi nъ linsia nivĭ ъnslъ.

Se înkredinŋĕ kavalerieĭ ъmoare grijea de a nъne în înkisorĭ ne oamenii lъĭ Mayneville mi aĭ dъveseĭ, onrindъ, sъb nedeansъ de moarte, de a le adresa o singъrъ vorbъ.

Reŋele se sъi în trъsъra sa mi nъse lîngъ dînsъlъ snada sa goalъ.

Domnъlъ d'Epernon jъrъ parfandius! mi înverkĕ kъ galanteriĕ daka sabia sa jъka bine în teakъ.

Noъъ ore sъna la fortereŋe: eĭ nlekarъ.

O orъ dъnъ nlekarea lъĭ Ernauton, domnъlъ de Mayeneville era totъ la fereastrъ, de ъnde lъ amъ vъzъtъ silindъ-se, dar în-demertъ, a ъrma kalea jъnelъĭ în noante; kъ toate astea, dъnъ ve trekъ astъ orъ, elъ era mъltъ maĭ linisvitъ, mi maĭ alesъ nŋinъ maĭ anlekatъ a snera în ajъtorъlъ lъĭ Dъmnezeъ, kъvĭ învenea sъ kreazъ kъ ajъtorъlъ oamenilorъ i linsia.

Nivĭ ъnslъ din soldaŋii seĭ nъ se vъzъse: drъmslъ tъkstъ mi întъnekosъ nъ ressna, în nisve intervale denъrtate, de kătъ de sgomotslъ oare-kъrorъ kaĭ îndrentaŋĭ în fъga mare snre Vincennes.

La astъ sgomotъ, domnslъ Mayneville mi dъvesa se silia a mĭ afъnda nrivirile în întъnerikъ snre a rekъnoasve ne oamenii lorъ, snre a înŋeleŋe o narte din veia ve se netrevea, snre a svi kaъsa întъrzierii lorъ.

Dar, învetъndъ aste sgomote, totslъ reintra în tъvere.

Astъ neînvetatъ dъvere mi întoarvere, fъrъ vre

unu resultatu, produsese însu în vele din urmu unu astu-felu de neastîmpăru în inima lui Mayneville, în kătu trimisese ne unu omu alu duveseï su înkalive, ku ordinu de a merge su se informeze de la vea d'întîiu veatu de kavaleriu ve aru întîlni.

Mesageriu nu se maï întoarse.

Văzîndu aveasta nerăbdătoarea duvesu, trimisese unu alu doilea, kare nu se maï întorsese ka ui velu d'întîiu.

— Ofigeriu nostru, zise atunui duvesa, neînvetatu disnusu a vedea lukruri în favoareaï, ofigeriu nostru s'o fi temutu kă n'are destui oameni, ui nustreazu ka întărire ne oameniï ve i trimitemu noï; asta é înțelentu, dar te fave su te îngrijesui.

— Aï kuvîntu, da, aï kuvîntu, resnunse Mayneville, aï kărgia okï nu năruția orizontului nrofundu ui întunekosu.

— Mayneville, ve s'o fi întîmplatu?

— Voiu înkălika kaiului însu-mï, ui vomu afla, doamnă.

— Ui Mayneville fuku o miskare ka su easu.

— Te onreskă, strigă duvesa reginîndu-lu, Mayneville; vine dar va remănea lîngă mine, vine va kunoasve ne toți ofigeriï nostri, ne toți amiviï nostri, kăndu minutului va veni? Nu, nu, remăï Mayneville; îmï fave vineva nisve temeri foarte natural kăndu este vorba d'unu sekretu de astu imnortanță; dar, în adevăru, nlanulu era nrea bine kombinatu, ui maï vîrtosu nrea sekretu sure a nu reuui.

— Noă ore, zise Mayneville resnunzîndu maï multu nronrieï sale nerăbdăriï, de kătu kuvintelorŭ duveseï; eï!

eaŧ Iakobiniĭ esŧ din monastirea lorŧ ɯi s'aɯeazŧ în lɜngɜlŧ zidɜrilorŧ kɜrɣii; ɒoaſe kŧ eĭ aŧ vre o ideiŧ ɒartikɜlarŧ.

— Tŧvere! strigŧ dɜvesa întinzîndŧ mŧna snre orizontŧ

— Ce?

— Tŧvere, askɜltŧ!

Înveɒea sŧ se aɜzŧ în deɒŧrtare ɜnŧ sgomotŧ asemenea ka alŧ tɜneɵlɜĭ.

— Asta é kavaleria, strigĕ dɜvesa, ni lŧ adɜkŧ, ni lŧ adɜkŧ!

Ɯi trekîndŧ, dɜɒŧ karakterɜlŧ eĭ ɥelŧ iste, din temerea ɥea maĭ krɜdŧ la bŧkɜria ɥea maĭ nebɜnatikŧ, bŧɵ din ɒalme strigŧndŧ: Îlŧ am la mŧnŧ, îlŧ am la mŧiŧ.

Mayneville askɜltŧ înkŧ.

— Da, zise elŧ, da, este o trŧsɜrŧ kare merɣe ɯi nisɥe kaĭ ɥe treaɒŧtŧ.

Ɯi komandĕ kŧ o voɥe ɒlinŧ:

— Afarŧ din zidɜrĭ, ɒŧringii meĭ, afarŧ din zidɜrĭ!

Nɜmaĭ de kŧtŧ ɒoarta ɥea mare a ɒrioraɵlɜĭ se deskise reɒede, ɯi într'o frɜmoasŧ regɜlŧ, eɯirŧ ɥeĭ o sŧtŧ de kŧlɜgŧrĭ armaɣĭ, în kaɒɜlŧ kŧrora era Boromeŧ.

Eĭ se aɯezarŧ d'a kɜrmeziɯɜlŧ drɜmɜlɜĭ.

Se aɜzi aɵɒɥĭ voɥea lŧĭ Gorenflot strigŧndŧ:

— Astentaɣi-mŧ! astentaɣi-mŧ dar! este imɒortantŧ ka sŧ fiŧ în kaɒɜlŧ kanitɜlɜlɜĭ snre a ɒriimi kŧ demnitate ɒe Maiestatea Sa.

— În balkonŧ, sir ɒriorŧ! în balkonŧ! strigĕ

Boromeš; sчiї bine kъ trebъe sъ dominї neste noї toцї. Skrintъra a zisš: Veї domina neste dînmiї dъnъ kъm чedrъlš dominъ neste isonš.

— Este adevъratš, zise Gorenflot, este adevъratš; зitasem kъ alesesem astš nostš, am avъtš narte sъ fiї aiчї ka sъ mї adъчї a minte, frate Boromeš, am avъtš narte kъ tine!

Boromeš dete зnš ordinš de totš înчetš, mi natrъ fraцї, sъb nretestš de onoare mi de чeremoniъ, kondъserъ ne domnъlš nriorš nînъ la balkonъlš seš.

Îndatъ drъmъlš, kare fъчea зnš kolцš la oare-kare distanцъ de nrioratš, se lъminъ de o kantitate de lъminъrї, mъlцъmitъ kъrora dъчesa mi Mayneville nътъrъ vedea lъчindš nentarele mi strelъчindš snadele.

Nenътîndš a se modera, ea strigъ:

— Desчinde, Mayneville, mi mi lš veї adъчe legatš neste totš, mi eskortatš de garzї!

— Da, da, doamnъ, zise цintilomъlš ameцitš; dar зnš lъkrъ mъ neastîmnъrъ.

— Kare?

— Nъ aъzš semnalъlš konvenitš.

— La чe ne folosesчe semnalъlš, kъndš îlš avemš la mъnъ.

— Dar trebъia sъ lš aresteze aiчї nъ akolo în faцa nrioratъlъї, îmї nare, zise Mayneville.

— Eї vorš fi aflatš maї denarte okasiъne maї bъnъ.

— Nъ vъzš ne ofiцerъlš nostrъ.

— Îlš vъzš, eš!

— Ъnde!

— Ачea пanъ roшiъ!

— Че vorbesчĭ, doamnъ!

— Че?

— Ачea пanъ roшiъ!...

— Eĭ bine?

— Este domnвlъ d'Epernon! domnвlъ d'Epernon, kв snada în mъnъ!

— I aъ lъsatъ snada?

— La drakв! elъ komandъ.

— Oamenilorъ nostri? Este dar o trъdare?

— Eĭ! doamnъ, astia nв sвntъ oamenii nostri,

— Estĭ nebвnъ, Mayneville.

În astъ minвtъ Loignac, în kanвlъ întîieĭ чete învîrtindъ o latъ snadъ, strigъ? sъ trъiaskъ reŋele.

— Sъ trъiaskъ reŋele! resпвnserъ kв snъimîntъtorвlъ lorъ aчentъ gaskonъ чeĭ natrв-zecĭ-şi-чinчĭ în entвsiasmъ.

Dвчesa se пъli şi kъzв пe marŋinea ferestreĭ, ka şi kвm era sъ lemine.

Mayneville înkrвntatъ şi otъrîtъ, îşĭ lвъ snada în mъnъ. Elъ nв svia daka, trekîndъ, astĭ oameni era sъ пъvъleaskъ în kasъ.

Konvoiвlъ înainta mereъ ka вnъ vîrtejъ de sgomotъ şi de lвminъ. Sosise la Bel-Esbat, era sъ soseaskъ la прioratъ.

Boromeъ fъkв treĭ паşĭ înainte. Loignac îmпinse kalвlъ drentъ kъtre astъ kъlвgъrъ, kare пъrea sвb rasa sa de lъпъ a i înfъŋiпa lвnta.

Dar Boromeъ, ka omъ kв kanъ, vъzв kъ totвlъ era nerdвtъ, îşĭ lвъ пвmaĭ dekъtъ inima în dinŋĭ.

*

— Lokъ! lokъ! strigъ kъ asurime Loignac, lokъ reŋelъi!

Boromeĕ, kare ui trъsese snada sъb rasъ, vîrî sъb rasъ snada în teakъ.

Gorenflot, elektrisatъ de strigъte, de sgomotъlъ armelorъ, simitъ de lъmina torŋelorъ, întînse nъternika sa dreantъ, ui kъ arътътorъlъ ui mezizlъ destinse, binekъvîntъ ne reŋele din vîrfъlъ balkonъlъi seĕ.

Enrikъ, kare se nleka la ъsuioarъ, îlъ vъzъ ui lъ salътъ sъrîzîndъ.

Astъ sъrîsъ, nrobъ aътentikъ de favoarea de kare demnъlъ nriorъ alъ Iakobinilorъ se bъkъra la kъrte, elektrisъ ne Gorenflot, kare întonъ ui elъ snъ: Trъiaskъ reŋele! kъ nisue nlъmînî kanabilî a redika boltele sneî katedrale.

Dar restъlъ monastirii remase mътъ. În adevъrъ, se astenta o altъ solъŋisne la aste doxъ lъnî de manonere ui la astъ înarmare kare adъsese ъrmъrile arътate.

Dar Boromeĕ, ka adevъratъ reiterĕ* ue era, kalkъlase dintr'o singъrъ arънkътъrъ de okiĕ nъmъrъlъ anъrътorilorъ reŋelъi, ui rekъnoskъse manŋinera lorъ resbelatoare. Linsa nartisanilorъ dъueseî i deskoneria fatala soarte a întrenrinderii: îndoindъ-se de a se sънъne, totъlъ se nerdea.

Elъ nъ se maî îndoi, ui în minътъlъ în kare neutъlъ kalъlъi lъî Loignac era sъ lъ loveaskъ, elъ strigъ: Trъiaskъ reŋele! kъ o voue màî aua de sonorъ ka ui a lъî Gorenflot.

---

* Kavalerĕ din Ŋermania.

Aɪʁnʏĭ monastirea întreagъ ʁrlѣ: sъ ɪrъiaskъ reŋele! învîrtindъ armele.

— Vъ mʁlŋʁmeskъ, venerabilĭ nъrinŋĭ, vъ mʁlŋʁmeskъ! strigъ voʏea stridinte a lʁĭ Enrikъ III.

Anoĭ trekʁ ne dinaintea monastirii, kare trebʁia sъ fiъ terminʁlъ kʁrseĭ sale, ka ʁnъ vîrtejъ de fokъ, de sgomotъ ɯi de gloriъ, lъsъndъ în ʁrmъ-ĭ Bel-Esbatʁlъ în întʁneʏime.

Din vîrfʁlъ balkonʁlʁĭ seъ, askʁnsъ de skʁdonʁlъ de ferъ daʁritъ în dosʁlъ kъrʁia kъzʁse în ŋenʁkĭ, dʁʏesa vedea, esamina, nrivia kʁ nesaŋiъ fiъ-kare figʁrъ ne kare torŋele arʁnka înflъkъrъtoarea lorъ lʁminъ.

— A! zise ea k' ʁnъ strigъtъ, arъtъndъ ne ʁnʁlъ din kʁlъreŋii eskorteĭ. ʁitъ-te! ʁitъ-te, Mayneville!

— Jʁnele mesaŋerъ alъ domnʁlʁĭ dʁʏe de Mayenne în serviŋiʁlъ reŋelʁĭ! strigъ aʏesta.

— Sʁntemъ nerdʁŋĭ! mʁrmʁrъ dʁʏesa.

— Katъ sъ fʁŋimъ, ɯi în grabъ, doamnъ, zise Mayneville; învingъtorъ astъzĭ, Valois va abʁsa mъne de viktoria sa.

— Amъ fostъ trъdaŋĭ! strigъ dʁʏesa. Astъ jʁne ne a trъdatъ! elъ sʏia totъ!

Reŋele akʁm era denarte: elъ desnъrʁse, kʁ toatъ eskorta sa, sʁb Ploarta Sant-Anton, kare se deskisese dinaintea lʁĭ ɯi se reînkisese dʁnъ dînsʁlъ.

XII.

Ce felŭ Chicot bine-cuvîntă pe regele Ludovicŭ XI, pentru quo inventase posta, și cum se otărî să profite de astă inveneiune.

Chicot, la kare lektorii nostri ne vorŭ nermite sъ ne întoarnemŭ, Chicot, dвnъ deskonerirea imnortantъ ne fъkвse desnodъndŭ legъtвrele masneĭ domnвlвĭ de Mayenne, Chicot n'avea nivĭ вnŭ minвtŭ de nerdвtŭ ka sъ skane kътŭ se nвtea maĭ iste de resвnetвlŭ aventвreĭ.

Între dвnele mi dînsвlŭ, era de akвm înainte olвntъ de moarte. Vвlneratŭ în karnea sa, maĭ nвqinŭ dвrerosŭ de kътŭ în amorвlŭ seŭ nronriŭ, Mayenne, kare akвm, ne lîngъ nekile lovitвre de teakъ, adъвqia, mi nea de kвrîndŭ lovitвrъ de snadъ, Mayenne nв arŭ erta nivĭ o datъ.

— Aidĭ! aidĭ! strigъ bravвlŭ Gaskonŭ iвqindŭ-mĭ fвga din nartea desnre Beaugency, aivĭ este okasiвnea saŭ kъ nв va fi nivĭ o datъ dė a fave s'alerqe kaĭi nosteĭ kŭ baniĭ strînmĭ de la aste treĭ ilвstre nersoane,

че se numeskŭ Enrikŭ de Valois, dom Modestŭ Gorenflot ши Sebastian Chicot.

Fiindŭ-kъ era îndemъnatiчĭ întru a imita, nu numaĭ toate simtimentele, dar înkъ ши toate kondiцiunile, Chicot lъў numaĭ de kъtŭ aerulŭ unŭĭ mare siniorŭ, dupъ kum lъase, în nisчe kondiцiunĭ nuцinŭ maĭ urekarie, aerulŭ unŭĭ bunŭ burgesŭ. Ши nentru asta, niчĭ o datъ vre unŭ urinчiine nu fu servitŭ ku maĭ multŭ zelŭ de kъtŭ domnulŭ Chicot, dupъ че vîndu kalulŭ lui Ernauton, ши dupъ че vorbi unŭ natrarŭ de oru ku kanitanulŭ nosteĭ.

Chicot, îndatъ че fu ne шea, era otъritŭ a nu se onri kъtŭ de nuцinŭ nînъ kundŭ nu va judeka singurŭ kъ è în lokŭ de sigurantъ: elŭ merse dar atъtŭ de iute kъtŭ vrurъ a i o nermite kaiĭ de treĭ-zecĭ de stanцiunĭ. Kъtŭ desure dînsulŭ, nъrea a fi fъkutŭ de ouelŭ, fъr'a se arъta la шeaĭ-zecĭ de lege fъkute în douъ-zecĭ de ore, kъ чerka чea maĭ mikъ ostenealъ.

Kundŭ, multumitъ asteĭ renezicчiunĭ, sosi în treĭ zile la Bordeaux, Chicot dete ku sokoteala kъ i era negreшitŭ nermisŭ a relua oare-kare resuflare.

Ноate kuцeta, kundŭ чineva galoneazъ; nu ноate faче altŭ чeva de kъtŭ asta.

Chicot kuцetъ dar multŭ.

Ambasada sa, kare devenia serioasъ ku kъtŭ înainta sure terminulŭ kalъtorieĭ sale, ambasada sa i se arъtъ într'o luminъ ku totulŭ diferitъ; fъrъ ka sъ nutemŭ чiче nositivŭ în чe felŭ de luminъ i se arъtase.

Чe urinчiine era elŭ sъ afle în astŭ kuriosŭ Enrikŭ ne kare uniĭ îlŭ kredea de nerodŭ aluцiĭ de lamŭ toцĭ de renegatŭ fъrъ konsekuinцъ?

Dar oninisnea lăi Chicot nă era ka a altora. De la mederea sa la Navara, karakterălă lăi Enrikă, ka nelea kameleonălăi kare săfere reflektălă obiekteloră ne karî elă se află, karakterălă lăi Enrikă, în nrivinţa năminţălăi natală înverkase oare-karî năanţe.

Enrikă svisse să lase destălă snaţiă între giara regală mi astă nreţioasă nele ne kare o skănase kă atăta îndemănare de orî-ve agăţare ka să nă se maî teamă de nerikălî.

Kă toate astea nolitika sa esterioară era totă aveia-mî; elă se stinţea în sgomotălă ţenerală, stingîndă îmnresnă kă dînsălă mi îmnrejără-î snele năme ilăstre, de karî, în lămea franvesă, se mira văzîndă-le a reflekta lămina loră ne o nalidă koroană a Navareî. Ka mi la Narisă, elă făvea kărte kă stărăinţă soţieî sale, a kăriia înflăinţă, la doză săte lege de Narisă, nărea kă toate astea kă devenise inătilă. În skărtă, elă veţeta krezîndă-se ferive kă trăia.

Nentră vălgă asta era săbiektălă snoră batjokăre inerbolive.

Nentră Chicot, asta era materia kă nrofănde kă-ţetărî.

Elă, Chicot, asa de năţină kătă năreo a fi, svia din natără a givi la veî alţî făndălă săb akonere-mîntă. Enrikă ală Navareî, nentră Chicot, nă era dar înkă o enigmă înţeleasă, dar era o enigmă.

A svi kă Enrikă ală Navareî era o enigmă iar nă snă lăkră kărată mi simnlă, va să zikă a svi măltă, Chicot svia dar maî măltă de kătă toată lămea, svi-

indă, ka ɯi avelă bătrână înɲelentă ală Grevieĭ, kă nă svia nimikă.

Akolo ănde toată lămea ară fi înaintată kă frăntea în săsă, kă vorbirea liberă, kă inima ne băze, Chicot înɲeleɲea dar kă trebăia să meargă kă inima strînsă, kă vorbirea nrefăkută, ɯi kă frăntea komnăsă ka a ănăĭ aktoră.

Astă nevesitate de nrefavere i fă insnirată maĭ întîiă de nătrănderea sa natărală, în ărmă de asnekțălă lokăriloră ve elă strebătea.

Îndată ve fă în otarălă astăĭ mikă nrinvinată ală Navareĭ, oramă a kărăia sărăvîță era nroverbială în Franvia, Chicot, kă marea sa mirare, învață de a vedea întinărită ne fiă-kare faɲă, ne fiă-kare kasă, ne fiă-kare neatră, dintele asteĭ miserie ărîvioase kare rodea vele maĭ frămoase nrovinɲie ale Franvieĭ veleĭ mândre ne kare elă o nărăsise

Tăietorălă de lemne kare trevea kă braɲălă rezimată de jăgălă boălăĭ seă favorită; fata kă făsta skărtă ɯi kă mersălă snrintenă kare dăvea ana ne kană; bătrânălă kare întona kântikălă jăneɲii dându din kanălă seă albită; naserea familiară kare virinia în kolivia sa viăgălindă din kătioara nlină; konilălă nîrlită de soare, ăskăɲivă, dar nervosă, kare se jăka ne grămezile de foĭ de norămbă, totălă vorbia lăĭ Chicot o limbă vorbitoare, deslăvită, înɲeleasă, totălă i striga la fiă-kare nasă ve făvea înainte:

— Nrivesve! aivĭ săntemă ferivĭ!

Ăne-orĭ, la sgomotălă roateloră skărɲiindă în drămările glodăroase, Chicot înverka nisve snaime fără

veste. Îmĭ adʁvea a minte de grelele artilerie karĭ desfʁnda drʁmʁrile Franvieĭ. Dar la kotitʁra drʁmʁlʁĭ, karʁlă kʁlegʒtorʁlʁĭ anʒrea înkʒrkată kʁ bʁŋĭ nline mi kʁ konĭĭ kʁ faŋa rʁmenʒ. Kʒndă în denʒrtare o ŋeavʒ de arkebʁsʒ îlă fʒvea sʒ deskizʒ okiʁlă, înderʒtʁlă ʁnʁĭ gardă de smokinĭ saă de viŋʒ, Chicot kʁŋeta la vele treĭ kʁrse ve i se întinseserʒ, mi skʒnase ama de bine. Kʁ toate avestea era nʁmaĭ ʁnă vînʒtoră ʁrmată de kʒnĭĭ seĭ veĭ marĭ, strebʒtîndă kʒmnia nlinʒ kʁ vînată de ienʁrĭ ka sʒ ajʁngʒ la mʁntele velă nlină kʁ vînată de notʒrnikĭ mi kʁ kokomĭ selbativĭ.

De mi era înaintatʒ staŋiʁnea, de mi Chicot lʒsase Harisʁlă nlină de brʁmʒ mi de veaŋʒ, era timnă frʁmosă, era kaldă. Arbʁrĭĭ veĭ înalŋĭ karĭ nʁ mĭ nerdʁerʒ înkʒ frʁnzele, kʒvĭ, la Meazʒ-zi, nʁ le nerdă nivĭ o datʒ de totă, arbʁrĭĭ veĭ înalŋĭ vʒrsa din vîrfʁlă bolteloră loră rominde o ʁmbrʒ albastrʒ ne nʒmîntʁlă kretosă. Orizontʁlă velă fină, limnede mi degradată de nʁanŋe, stiklia, în razele soarelʁĭ, îmnestriŋată de sate kʁ kase albe.

Ŋeranʁlă bearnesă, kʁ kʒvisla ne ʁreke, înboldia în livezĭ kʒmorĭĭ seĭ de treĭ skʁde karĭ sʒră nestʒtŋĭ kʁ nivioarele loră de oŋelă, fakă doʁʒ-zevĭ lege într'o fʁgʒ, mi, fʒr' a fi vr'o datʒ ŋesʒlaŋĭ, fʒr' a fi akoneriŋĭ, se skʁtʁrʒ sosindă la lokʁlă otʒrîtă mi mergă de naskă la întislă tʁfimă de bʒlʒriʒ ve întîlneskă mi kare é îndestʁlʒtoarea loră mʒnkare.

— Lʁkrʁ drakʁlʁĭ! zise Chicot, n'am vʒzʁtă nivĭ o datʒ Gaskonia atʒtă de înavʁŋitʒ. Bearnesʁlă trʒesve ka ʁnă moarive în brînzʒ.

Fiindŭ-kъ elŭ este atъtŭ de feriŋe, are totŭ dreŋtŭlŭ sъ kreazъ, dъnъ kъm ziŋe fratele seŭ reŋele Franŋieĭ, kъ elŭ é... bъnŭ; dar elŭ nъ o va mъrtъrisi. În adevъrŭ, de mi tradъsъ în latinesŋe, skrisoarea mъ neastîmnъrъ înkъ; máĭ kъ mĭ vine s'o tradъkŭ în greŋesŋe.

Dar ba! n'am aъzitŭ niŋĭ o datъ ne ŋineva zikîndŭ kъ Enrikelŭ, dъnъ kъm îlŭ nъmia fratele seŭ Karolŭ IX, sŋie latinesŋe. I voiŭ faŋe din tradъŋerea mea latinъ o tradъŋere franŋesъ *expurgata*, dъnъ kъm se ziŋe la Sorbona.

Illi Chicot totŭ fъkîndъ-mi reflesiъnile înŋetŭ, se informa tare unde era reŋele.

Reŋele era la Nérac. De o kamdatъ se krezъse la Pau, ŋeia ŋe silise ne mesaŋerъlŭ nostrъ a goni nînъ la Mont-de-Marsan; dar, ajъngîndŭ akolo, tonografia kъrŋiĭ fъsese rektifikatъ, mi Chicot lъase la stъnga ka sъ noatъ ajъnŋe în drъmъlŭ de la Nérac, ne kare îlŭ aflъ nlinŭ de oamenĭ ŋe se întorŋea de la tîrgъlŭ de Condom.

I se snъse, — Chicot, ne adъŋemŭ a minte, foarte ŋirkъmsnektŭ kъndŭ era vorba sъ resnъnzъ la întrebъrile altora, Chicot era foarte întrebъtorŭ, — i se snъse, ziserъmŭ, kъ reŋele Navareĭ netreŋea o viaŋъ foarte voioasъ, mi kъ nъ se renaъsa de lokŭ în nekъrmatele sale treŋerĭ de la unŭ amorŭ la altъ.

Chicot avъsese ne drъmŭ feriŋita întîlnire a unŭĭ june nreotŭ katolikŭ, a unŭĭ negŭŋъtorŭ de mieĭ mi a unŭĭ ofiŋerŭ, kare îmĭ ŋinea unŭlŭ altъia o foarte bъ-

nъ kompaniъ, de la Mont-de-Marsan, ши se îmbъiba orї neънde se onria.

Astї oamenї i se nъrъrъ, nrin astъ asoцiare че venia nъmaї din întîmnlare, kъ renresinta de minъne Navara, lъminatъ, komerчiantъ ши resbelatoare. Klerikъlъ i reчitъ sonetele че se fъчea asъnra amorъrilorъ reцelъї ши frъmoaseї Fosseuse, fїa lъї René de Montmorency, baronъ de Fosseux.

— Sъ vedemъ, sъ vedemъ, zise Chicot, arъ trebъi kъ toate astea sъ ne înцeleцemъ: se krede la Narisъ kъ Maiestatea Sa reцele Navareї este nebъnъ dъnъ domniшoara Le Rebours.

— O! zise ofiцerъ.ъ, asta era la Pau.

— Da, da, adъъцi klerikъlъ, asta era la Pau.

— A! asta era la Pau? adъъцi negъцъtorъlъ kare, în kalitatea sa de simnlъ bъrgesъ, nъrea maї nъцinъ informatъ din kъte treї.

— Kъm! întrebъ Chicot, reцele are dar kъte o amantъ în-fiъ kare oramъ?

— Dar asta s'arъ nъtea nrea bine, adъъцi ofiцerъlъ, kъчї, dъnъ kъm sчiъ, elъ era amantъlъ domniшoareї Dayelle, ne kъndъ eram în garnisonъ la Castelnaudary.

— Asteantъ dar, asteantъ, zise Chicot: damiчela Dayelle, o greakъ?

— Aша este, zise klerikъlъ, o Чinriotъ.

— Mъ ertaцї, mъ ertaцї, zise negъцъtorъlъ înkъntatъ de îmnrejъrarea kare lъ fъчea sъ vorbeaskъ, eъ sънt de la Agen!

— Eї bine!

— Eĭ bine! notŭ resnɤnde kъ reŋele a kɤnoskɤtŭ ne domnimoara de Tignonville la Agen.

— Rîsɤlŭ drakɤlɤĭ! zise Chicot, че iɤbeŋŭ verde! dar sъ ne întoarчemŭ la domnimoara Dayelle, am kɤnoskɤtŭ familia....

— Domnimoara Dayelle era ŋeloasъ mi ameninŋa neînчetatŭ; avea ɤnŭ mikŭ mi frɤmosŭ nɤmnalŭ îndoitŭ ne kare lŭ nɤnea ne masa sa de lɤkrŭ, mi, într'o zi, reŋele a nlekatŭ, lɤndŭ nɤmnalɤlŭ, mi zikîndŭ kъ nɤ voia sъ se întîmnle neferiчire aчelɤia kare arŭ ɤrma dɤnъ dînsɤlŭ.

— Astŭ-felŭ în kъtŭ Maiestatea Sa este akɤm kɤ totɤlŭ alŭ damiчeleĭ Le Rebours? întrebъ Chicot.

— Din kontra, din kontra, zise nreotɤlŭ, sɤntŭ чertaŋĭ; damiчela Le Rebours era fiĭa nresedintelɤĭ, asta o fъчea sъ fiъ kam tare în nroчedɤrъ. A zisŭ ama de mɤlte în kontra reŋineĭ, mɤlŋɤmitъ însînɤirilorŭ reŋineĭ-mɤme, în kъtŭ biata fatъ a kъzɤtŭ la asternɤtŭ. Atɤnчĭ reŋina Margot, kare nɤ é nroastъ, a lɤatŭ avantaŋele sale, mi a deчisŭ ne reŋele a nleka de la Pau mi a se dɤчe la Nérac, astŭ-felŭ în kъtŭ amorɤlŭ lorŭ s'a întrerɤntŭ.

— Atɤnчĭ, întrebъ Chicot, noɤa nasiɤne a reŋelɤĭ este nentrɤ Fosseuse?

— O! Dɤmnezeɤlŭ meŭ, da; kɤ atъtŭ maĭ mɤltŭ kъ é mi grea; asta é o frenesiъ.

— Dar чe ziчe reŋina? întrebъ Chicot.

— Reŋina? zise ofiŋerɤlŭ.

— Da, reŋina.

— Reɳina nъne dъrerile sale la niɥioarele krъ-ɥiɬiɥelъĭ, zise nreotslъ.

— Afarъ de asta, adъъɳi ofiɳerъlъ, reɳina nъ kъnoasɥe toate aste lъkrъrĭ.

— Bъnъ! zise Chicot, é kъ nenъtinɳъ.

— Nentrъ ɥe? întrebъ ofiɳerъlъ.

— Nentrъ-kъ Nérac nъ é ъnъ oraɯъ aɯa de mare ka sъ nъ se noatъ vedea într'ъnъ modъ aɯa de strevъzъtorъ.

— A! kъtъ desnre asta, domnъle, zise klerikъlъ, este ъnъ narkъ, ɯi în astъ narkъ nisɥe aleie maĭ mъltъ de treĭ miĭ namĭ, toate nlantate kъ ɥinarose, kъ nlatanĭ ɯi sikomorĭ minъnaɳĭ; este o ъmbrъ ъnde nъ s'arъ nътea vedea la zeɥe namĭ zisa. Kъɳetъ nъɳinъ kъ ɥineva merɳe noantea.

— Ші anoĭ reɳina este foarte okъnatъ, domnъle, zise klerikъlъ.

— Ba! okъnatъ?

— Da.

— Ші kъ ɥine, mъ rogъ?

— Kъ Dъmnezeъ, domnъle, adъъɳi nreotslъ kъ mъndriъ.

— Kъ Dъmnezeъ! strigъ Chicot.

— Nentrъ ɥe nъ?

— A! reɳina este devotъ.

— Nrea devotъ.

— Kъ toate astea, nъ se faɥe niɥĭ o litъrɳiъ la nalatъ, dъnъ kъm mi se nare? zise Chicot.

— Ші se nare foarte reъ, domnъle, kъ nъ se faɥe litъrɳiъ! ne ieĭ dar drentъ nъgъnĭ? Aflъ, domnъle,

kъ daka reŋele merŋe la nredikъ kъ ŋintilomiĭ seĭ, reŋina nъne de i se vitesve litъrŋia într'o kanelъ nartikъlarъ.

— Reŋina?

— Da, da.

— Reŋina Margarita?

— Reŋina Margarita; kъ astъ-felъ de înkredinŋare kъ, eś nreotъ nedemnъ, am lъatъ doъъ skъde nentrъ kъ am ofiviatъ de doъъ orĭ în astъ kanelъ; am fъkътъ înkъ mi o foarte frъmoasъ nredikъ asъnra testъlъĭ:

„Dъmnezeъ a desnъrŋitъ semînŋa vea bъnъ din neginъ.“

— În Evanŋeliъ este: „Dъmnezeъ va desnъrŋi;“ dar mĭ am înkinъitъ, kъ fiindъ-kъ este mъltъ timnъ de kъndъ s'a skrisъ Evanŋeliъlъ, mĭ am înkinъitъ kъ lъkrъlъ era fъkътъ.

— Ші reŋele a avътъ kъnosvinŋъ desnre astъ nredikъ? întrebъ Chicot.

— A aъzit'o.

— Fъrъ sъ se sънere?

— Kъ totъlъ din kontra, a anlaъdat'o foarte mъltъ.

— Mъ ъimesvĭ, resnъnse Chicot.

— Veĭ maĭ adъŋi, zise ofiŋerъlъ, kъ nъ fakъ altъ de kътъ s'alerŋe de la nredikъ la litъrŋiъ; sъntъ bъne mъnkъrĭ la kastelъ, fъr'a maĭ nъne nreîmblъrile, mi nъ krezъ kъ în vre o narte a Franvieĭ mъstŋile sъ fiъ aua de mъltъ nreîmblate ka în aleiele de la Nérac.

Chicot kъnътase maĭ mъlte svĭinŋe de kътъ i trebъia ka sъ formeze ънъ nlanъ.

Elъ kъnosvea ne Margarita nentrъ kъ o vъ-

zuse la Harisŭ ginîndu-mĭ kurtea, mi svia ne lîng' avestea kŭ daka era nugină nŭtrunzŭtoare în veia ve se atinge de amorŭ, asta se întîmpla kŭndŭ avea unŭ motivŭ oare-kare de a mĭ nune o legŭtură ne okĭ.

— Minunea drakulŭĭ! zise elŭ, eatŭ, nre leŋea mea, nisve alcie de vinarose mi treĭ miĭ naumĭ de umbrŭ karĭ se învîrteskŭ în kanulŭ meŭ de m'ameŋeskŭ. Mŭ dukŭ sŭ sunŭiŭ adevŭrulŭ la Nérac, eŭ kare viŭ de la Harisŭ, la nisve oamenĭ karĭ aŭ aleie de treĭ miĭ naumĭ mi nisve umbre în karĭ femeiele nu mĭ vŭdŭ de lokŭ soŋiĭ nreîmblŭndu-se ku amantele lorŭ. Nre leŋea mea! aivĭ sunŭ în stare sŭ mŭ junoaiŭ ka sŭ mŭ înveŋe sŭ tulburŭ alŭtea nreîmblŭrĭ înkŭntŭtoare.

Am narte kŭ kunoskŭ filosofia reŋelŭĭ, mi sunerŭ într'însa. Afarŭ de asta, sunt ambasadorŭ; kanŭ sakrŭ. Aidĭ!

Mi Chicot îmĭ urmŭ kalea.

Elŭ intrŭ kŭtre searŭ la Nérac, tokmaĭ la ora astorŭ nreîmblŭrĭ karĭ nreokupa atŭtŭ de multŭ ne reŋele Franviei mi ne ambasadorulŭ seŭ.

Ne lîng' avestea, Chicot se nutu konvinge de favilitatea moravurilorŭ regale, dupŭ felulŭ ku kare fu nriimitŭ la audiinŋŭ.

Unŭ simplu valetŭ nedestru i deskise umele unŭĭ salonŭ rustikŭ ale kŭrcia intrŭrĭ era neste totŭ însmŭltate ku florĭ; d' asupr' avestui solonŭ era antikamera reŋelŭĭ mi kamera ve i plŭcea s' o lokuiaskŭ ziua, sunre a da mulŋimea sa de audiinge fŭrŭ konsekusinŋŭ.

Unŭ ofiŋerŭ, ba înkŭ mi unŭ naŋiŭ, merŋea sŭ lŭ vesteaskŭ kŭndŭ se nresinta vre unŭ visitatorŭ. Astŭ

oființerĕ saŭ astĕ naḑiĕ alerga dsnъ reḑele nînъ kъndĕ îlĕ afla, orĭ snde arĕ fi fostĕ. Reḑele venia la astъ singsrъ invitare mi nriimia ne avelĕ ve lĕ kъsta.

Chicot fs nrofsndĕ atinsĕ de astъ înlesnire ks totslĕ graḑioasъ. Elĕ aflъ ne reḑele bsnĕ, kandidĕ mi foarte înamoratĕ.

Fs întъritĕ mi maĭ mslтĕ în oninisnea sa kъndĕ, la kanъtslĕ sneĭ aleie nline de kotitsre mi de lasre-rose înflorite, vъzs sosindĕ, ks o srîtъ kasketъ ne kanĕ, k'snĕ vestĭmîntĕ ka rsḑina mi ks nisve visme venswiĭ, ne reḑele Navareĭ foarte voiosĕ, mi k'snĕ bilboket în mъnъ.

Enrikĕ avea frsntea seninъ, ka mi kъndĕ nivĭ o grijъ n'arĕ fi kstezatĕ s'o atingъ ks arina, gsra rîzîndъ okislĕ lsvindĕ de neîngrijire mi de sznъtate.

Totĕ anroniindĕ-se, elĕ smslḑea ks mъna stъngъ florile de ne marḑine.

— Vine voiesve sъ mĭ vorbeaskъ? întrebĕ elĕ ne naḑislĕ seĕ.

— Sire, resnsnse avesta snĕ omĕ alĕ kъrsia aerĕ îmĭ nare semi-siniorĕ, semi-resbelatorĕ.

Chicot axzi aste din srmъ ksvinte mi înaintĕ k'snĕ aerĕ graḑiosĕ.

— Eĕ sznt, sire, zise elĕ.

— Bsnĕ! strigĕ reḑele redikъndĕ amъndoxъ braḑele sale snre verĕ, domnslĕ Chicot în Navara! domnslĕ Chicot la noĭ, nre leḑea mea! bine aĭ venitĕ, skamnslĕ meĕ domnsle Chicot.

— Miĭ de graḑie sire.

— Sănătoasă, mulțumitu lui Dumnezeu.

— O speră velă nouină, skumne sire, zise Chicot transportată de bukuriu.

— A! fără nivi o îndoialu, zise Enrikă, o su bemă împreunu unu viniuoră de Limoux, desnre kare îmi veĭ spune kum ți se va părea. Mu favi în adevără foarte voiosă, domnule Chicot, uezi kolea.

Iui elă arăta o bankă de earbă.

— Nivi o datu, sire, zise Chicot apărăndu-se.

— Aĭ făkută oare dou su*te lege* ka su vii su mu vezi, nentru ka su te lasă su staĭ în nivioare? Nu, domnule Chicot, josă, josă; nu se noate vorbi de kută numaĭ uezîndă.

— Dar, sire, resnektulă.

— Resnektă la noĭ în Navara! estĭ nebunu bietulă meă Chicot, ui vine oare kuetu la asta?

— Nu, sire, *nu* sunt nebunu, resnunse Chicot, sunt ambasadoră.

O uuoară înkreuitură se făku ne frunte a reuelui; dar desnără aua de iste în kută Chicot, de ui era bunu observatoră, nu i rekunoskă nivi kiară urma.

— Ambasadoră, zise Enrikă ku o mirare ne kare se înverkă a o fave naivu, ambasadorulă kui?

— Ambasadorulă reuelui Enrikă III. Viă de la Parisă ui de la Louvre, sire.

— A! atunvi este altă-veva, zise reuele skălundu-se de ne banka de earbă k'unu susninu, du-te, nauisle; lasă-ne. Du vinu la întiiulă ulanu, în kamera mea; nu, în kabinetulă meu. Vino ku mine, Chicot, ka su te kondukă.

Chicot ѕrmъ пe reцele Navareĭ. Enrikъ merse maĭ iѕte atѕnvĭ de kъtъ kъndъ se întorvea nrin aleia sa de laѕre.

— Че miserițъ! kѕцetъ Chicot, a veni sъ tѕrbѕrъ n'astъ onestъ omъ în пavea ші în nesviinца sa. Пre leцea mea! elъ va fi filosofъ.

*

XIII.

Cum regele Navareĭ devină că Turennius voia să zică Turenne şi Margota Margot.

Kabinetŭlŭ reţelŭĭ Navareĭ nu era aşa de mŭreţŭ, duпъ kum se kredea. Maiestatea Sa bearnesъ nu era înavuţitъ, şi ku nuţinŭlŭ ce avea nu fъcea vre o nebunie. Astŭ kabinetŭ okupa, împrejmъ ku kamera de kŭlkatŭ de naradъ, toatъ arina dreaptъ a kastelŭlŭĭ; unŭ koridorŭ se întindea până la antikamera saŭ kamera garzilorŭ şi până la kamera de kŭlkatŭ; astŭ koridorŭ kondŭcea la kabinetŭ.

Din astъ kamerъ snaţioasъ şi destŭlŭ de kuviinţiosŭ mobilatъ, de şi nu se afla akolo niкĭ o urmъ de lukсŭ regalŭ, vederea se întindea peste livezĭ minunate aşezate pe marţinea rîŭlŭĭ.

Nisce arburĭ marĭ, salcii şi plataniĭ, askundea kursŭlŭ aneĭ fъr'a opri okiĭ d'a se simi din kъndŭ în kъndŭ, de kъte orĭ rîŭlŭ eşindŭ, ka unŭ zeŭ mitologikŭ, din foişŭlŭ seŭ, fъcea sъ luceaskъ la soarele mezeĭ-zile skoicele

sale de aʁrŭ, saŭ la lʁnъ în meziʁlŭ nonŋĭ, draneriele sale d'arŋintŭ.

Ferestrele da nrin ʁrmare de o narte asʁnra asteĭ nanorame maŋiʏe, terminate în denъrtare de ʁnŭ mirŭ de dealʁrĭ, nʁŋinŭ arse de soare ziʁa, dar karĭ, seara, termina orizontʁlŭ nrin nisʏe kʁlorĭ viorie de o limneditate admirabilъ, mi de ʏea altъ narte în kʁrtea kastelʁlʁĭ. Lʁminatъ astŭ-felŭ la orientŭ mi la ovidentŭ de astŭ îndoitŭ rîndŭ de ferestre koresnʁnzʁtoare ʁnele kʁ altele, iʏĭ romiъ, kolo albastrъ, sala avea asnekte minʁnate, kъndŭ se resfrъnŋea într'însa întîiele raze ale soarelʁĭ, saŭ azʁrʁlŭ lʁneĭ nъskînde.

Aste frʁmʁseŋĭ natʁrale nreokʁna maĭ nʁŋinŭ ne Chicot de kътŭ îmnъrŋirea astʁĭ kabinetŭ, kare era lokʁinŋa obiʏĭnʁitъ a lʁĭ Enrikŭ. În fiъ ʏe mobilъ, inteliŋintʁlŭ ambasadorŭ nъrea în adevъrŭ a kъʁta o skrisoare, mi se ʁita kʁ maĭ mʁltъ lʁare a minte la adʁnarea astorŭ skrisorĭ, kъrĭ trebʁia sъ lŭ fakъ a înŋeleŋe enigma ʏe o kъʁta de mʁltŭ, mi ne kare o kъʁtase maĭ vîrtosŭ în totŭ lʁngʁlŭ drʁmʁlʁĭ seŭ.

Reŋele s' amezъ, kʁ bʁnomia sa ordinarъ mi kʁ neînʏetatʁlŭ seŭ sʁrîsŭ, într'ʁnŭ fotoliŭ mare de nele de kъnrioarъ kʁ kʁie daʁrite, dar kʁ ʏiʁkʁrĭ de lînъ; Chicot, ka sъ i se sʁnʁiъ, îmninse în faŋa lʁĭ ʁnŭ skaʁnŭ saŭ maĭ bine ʁnŭ skъʁnelŭ totŭ asemenea îmbrъkatŭ mi avîndŭ aʏelea-mĭ ornamente.

Enrikŭ nrivia ne Chicot din toatъ nʁterea okilorŭ seĭ, mi kʁ sʁrîsʁrĭ, nrekʁm amŭ maĭ snʁs'o, dar totŭ de o datъ kʁ o lʁare a minte ne kare ʁnŭ kʁrtisanŭ arŭ fi krezʁt'o sʁnъrъtoare.

— O sъ ţi se narъ kъ sənt nrea kəriosə, skəmnələ meə Chicot, zise reţele; dar asta este maï nresəsə de nəterile mele: te am krezələ alţlə de məltə timnə ka mortə, în kţlə, kə toatъ veselia ce mï nrodəce învierea ta, nə mï vine înkъ sъ krezə kъ estï viə. Ientrə ce dar aï neritə aша fъrъ veste din astъ ləme?

— Eï, sire, zise Chicot kə libertatea sa ordinarъ, ші domnia ta aï neritə de la Vincennes. Fiъkare se face nevъzələ dənъ mizloacele sale, ші maï alesə dənъ trebəinţele sale.

— Totə d'aəna aï maï məltə sniritə de kţlə toatъ ləmea, skəmnələ meə Chicot, zise Enrikə, ші nəmaï dənъ asta rekənoskə maï vîrtosə kъ nə vorbeskə kə əmbra ta.

Anoï ləţndə ənə aerə seriosə:

— Dar, sъ vedemə, zise elə, vreï sъ ləsъmə sniritələ la o narte ші sъ vorbimə desnre alte ləkrərï maï interesante?

— Daka asta nə ostenesce nrea məltə ne Maiestatea Voastrъ, mъ sənəiə la ordinile sale.

Okiələ reţeləï skînteiĭ!

— Sъ mъ osteneskə! resnənse elə; anoï, k'ənə altə tonə: este adevъratə kъ mъ rəţineskə aivï, ərmъ elə kə linisce. Dar nə m'am ostenitə ne kţlə n'am fъkəte nimikə. Aша dar, astъzï Enrikə alə Navareï s'a totə învîrtitə kţndə n'avi kţndə ne kolea, dar reţele înkъ nə ші a nəsə mintea sъ ləkreze.

— Sire, îmï nare bine, resnənse Chicot; ka ambasadorə alə ənəï reţe konsъnţeanə ші amikə alə domnieï tale am nisce însъrvinъrï foarte delikate de fъkətə ne lîngъ Maiestatea Voastrъ.

— Vorbesce iste atuncĭ, kĭcĭ îmĭ aŋîŋĭ kuriositatea.

— Sire...

— Skrisorile tale de akreditare maĭ întîiŭ, asta è o formalitate de nrisosŭ, o sciŭ, fiindŭ-kĭ este vorba desnre domnia ta; dar în-fine voiŭ sĭ ŋĭ arĭtŭ kĭ de mi suntemŭ ŋeranŭ bearnesŭ, scimŭ datoria noastrĭ de reŋe.

— Sire, cerŭ ertare nentru asta Maiestĭŋiĭ Voastre, respunse Chicot, dar toate skrisorile de akreditare ce le aveam, le am înekatŭ în rîŭ, le am arunkatŭ în fokŭ, le am resinitŭ în aerŭ.

— Mi nentru ce, skumpulŭ meŭ Chicot?

— Pentru-kĭ cineva nu kălĭtoresce kĭndŭ se duce la Navara însĭrcinatŭ ku o ambasadĭ, kum kălĭtoresce kĭndŭ merŋe sĭ kumpere nostavŭ de la Lion, mi daka are nerikăloasa onoare de a nărta skrisorĭ regale va riska sĭ le adukĭ la ceĭ morŋĭ.

— Asta é adevĭratŭ, zise Enrikŭ ku o nerfektĭ bunomiĭ, drumurile nu suntŭ sigure, mi în Navara suntemŭ reduşĭ, din linsa banilorŭ, a ne încrede la nrobitatea unorŭ vagabonzĭ; eĭ nu suntŭ ku toate astea nrea multŭ fărĭ.

— Ce felŭ? — strigĭ Chicot, dar eĭ suntŭ nisce mieĭ, nisce înŋereĭ, sire, dar numaĭ în Navara.

— A! zise Enrikŭ.

— Da, dar afarĭ din Navara întîmninĭ cineva lunĭ mi vălturĭ împrejurălŭ fiĭ-kărĭia nrade; eram o nradĭ, sire, astŭ-felŭ am avutŭ vălturiĭ meĭ mi luniĭ meĭ.

— Karĭ nu te aŭ mănkatŭ de totŭ, ku toate astea, îmĭ nare bine.

— Minunea drakulŭĭ! sire, asta nu è greuala lorŭ, aŭ făkutŭ bine totŭ ce aŭ avutŭ a face nentru asta, dar eĭ m'aŭ aflatŭ nrea tare, mi n'aŭ nututŭ a mĭ sfătuia nelea. Dar, sire, să lăsămŭ avi, daka vreĭ, amănuntele kălătorieĭ mele, karĭ suntŭ nisce sekătăre, mi să ne întoarcemŭ la skrisoarea noastră de akreditare.

— Dar nentru-kă n'o aĭ, skumpulŭ meŭ Chicot, zise Enrikŭ, îmĭ nare foarte de nrisosŭ a ne întoarce la dînsa.

— Adikă akum nu o am, dar o aveam.

— A! vezĭ ama! dă-o, domnule Chicot.

Mi Enrikŭ întinse măna.

— Eată nefericirea, sire, zise Chicot, aveam o skrisoare, dună kum avuseĭ onoarea a o sunne Maiestăţiĭ Voastre, mi nuţinĭ oamenĭ arŭ fi avutŭ maĭ bună.

— Aĭ nerdut'o.

— M'am grăbitŭ a o nimicĭ, sire, kăcĭ, domnulŭ de Mayenne alerga duna mine ka să mĭ o fure.

— Vărulŭ Mayenne?

— În nersoană.

— Din fericire elŭ nu alerga ama de iute. Totŭ se maĭ îngrama!

— În minutulŭ acesta îmĭ nare kă nu nrea.

— Mi nentru ce?

— Nentru kă alergăndŭ, înţeleţĭ, sire, a avutŭ nefericirea mă ajunţe; mi în timpulŭ întîlnirii, nre leţea mea, a nriimitŭ o bună lovitură de spadă.

— Ili skrisoarea?

— Nu i a vъzutъ nivĭ umbra, mulțumitъ îngrijirii ce luasem.

— Bravo! aveaĭ greuealъ kъ nu voiaĭ sъ mĭ spuĭ amъnuntele kъlъtorieĭ, domnule Chicot, spune-mĭ akum, mъ interesează foarte.

— Maiesatea Voastrъ è prea bunъ.

— Duș lukru numaĭ mъ neastîmpъrъ.

— Kare?

— Daka skrisoarea este nimivitъ pentru domnu'ș de Mayenne, este asemenea nimivitъ ui pentru mine, kum dar afla-voiș atunvĭ ce mĭ skriea bunulș meș frate Enrikș, de oare-ce skrisoarea sa numaĭ é în fiinḑъ?

— Mъ eartъ, sire; ea se aflъ în fiinḑъ în mintea mea.

— Ce felș?

— Înainte de a o rupe, am învъḑat'o ne din afarъ.

— Minunatъ ideiъ, domnule Chicot, minunatъ ideiъ, ui dupъ asta kunoskș bine spiritulș unĭ komnatriotș. Mĭ o veĭ spune, nu é aua?

— Bukurosș, sire.

— Astă-felș kum era fъr' a i skimba nimikș.

— Fъr' a i fave unș singurș kontra-sensș.

— Kum zivĭ?

— Zikș kъ o sъ v'o spuiș întokmaĭ; de ui nu kunoskș limba, am bunъ aduvere a minte.

— Ce limbъ?

— Limba latinъ.

— Nu te înḑelegș, zise Enrikș ku nrivireaĭ kuratъ adresatъ lui Chicot. Vorbesvĭ desure limba latinъ,

desnre skrisoare....

— Negrewitŭ.

— Esnlikъ-te, skrisoarea fratelъĭ meŭ era dar skrisъ în limba latinъ?

— Eĭ! da, sire.

— Pentrŭ ce în limba latinъ?

— A! sire, negrewitŭ fiindŭ-kъ latineaska este o limbъ kŭtezъtoare, limba kare svie a snŭne totŭ, limba kŭ kare Perse wi Juvénal aŭ nemŭritŭ smintirea wi retъvirile reŋilorŭ.

— Ale reŋilorŭ?

— Wi ale reŋinelorŭ, sire.

Snrъnveana reŋelъĭ se nlekъ ne nrofŭnda sa orbitъ.

— Voiŭ sъ zikŭ ale imneratorilorŭ wi ale imneratriŋelorŭ, adъŭŋi Chicot.

— Sviĭ dar latinesve, domnŭle Chicot? întrebъ kŭ revealъ Enrikŭ.

— Da wi nŭ, sire.

— Estĭ foarte ferive de va fi da, kъvĭ aĭ ŭnŭ avantaŋiŭ nrea mare asnŭrъ-mĭ, kare nŭ o svieŭ; nentrŭ asta n'am nŭtŭtŭ nivĭ o datъ sъ mъ okŭnŭ seriosŭ kŭ litŭrŋia din kaŭsa asteĭ îndrъvite latine; awa dar o svii, domnia ta?

— M'aŭ învъŋatŭ s'o viteskŭ, kŭm wi limba greakъ wi vea ebreъ.

— Asta é nrea komodŭ, domnŭle Chicot, estĭ o karte viъ.

— Maiestatea Voastrъ a nemeritŭ kŭvîntŭlŭ, sŭnt o karte viъ. Se tinъreskŭ kъte-va naŋinĭ în memoria

mea, mъ trimitъ вnde vorъ, soseskъ, mъ чiteskъ ши mъ înцelegъ.

— Saъ nв te înцelegъ.

— Kвm asta, sire?

— Eak'aша! daka nв kвnoasчe чineva limba în kare estĭ tinъritъ.

— O! sire, reцiĭ sчiъ totъ.

— Asta se ziчe поποrвlвĭ, domnвle Chicot, ши lingвшitoriĭ o zikъ reцilorъ.

— Atвnчĭ, sire, este de nrisosъ ka sъ snвiъ Maiestъцiĭ Voastre astъ skrisoare чe o învъцasem ne din afarъ, fiindъ-kъ niчĭ вnвlъ niчĭ altвlъ din noĭ nв va înцeleцe nimikъ dintr'însa.

— Latina n'are-oare mвltъ analoцiъ kв italiana?

— Se asigвrъ asta, sire.

— Dar kв snaniola?

— Mвltъ, dвnъ kвm se ziчe.

— Atвnчĭ, sъ înчerkъmъ: sчiъ nвцinъ italiana, dialektвlъ meъ gaskonъ seamъnъ foarte kв snaniola, noate kъ voiъ înцeleцe latina fъrъ ka s'o fi învъцatъ vre o datъ.

Chicot se înklinъ!

— Maiestatea Voastrъ ordonъ dar?

— Adikъ te rogъ, skвmne domnвle Chicot.

Chicot înчenв nrin kвvintete вrmъtoare, ne karĭ le înfъшвrъ kв totъ felвlъ de nreambвle.

„Frater carissime.

„Sincerus amor quo te prosequebatur germa-

„nus noster Carolus nonus, functus nuper, colet usque „regiam nostram et pectori meo pertinaciter adhoeret.“

Enrikъ nъ se tъrbъrъ de lokъ, dar la ɥelъ din ъrmъ kъvîntъ onri ne Chicot kъ ɥestъlъ.

— Saъ kъ mъ înɥelъ foarte, zise elъ, saъ kъ é vorba în astъ frase de amorъ, de obstinare ɯi de fratele meъ Karolъ IX.

— Nъ zikъ ba, zise Chicot, este o aɯa de frъmoasъ limbъ latina, în kъtъ toate astea le arъ konrinde într'o singъrъ frase.

— ъrmeazъ, zise reɥele.

Chicot ъrmъ.

Bearnesъlъ askъltъ kъ aɥeia-ɯi flegmъ toate naɥele în karî era vorba desnre femeia sa ɯi desnre viɥe-komitele de Turenne, dar la ɥelъ din ъrmъ nъme:

— *Turennius* nъ vrea sъ zikъ *Turenne*? întrebъ elъ.

— Îmî nare kъ da, sire.

— Ili *Margota*, nъ o sъ fiъ nъmele de amiɥiъ ne kare fraɥii meî Karolъ IX ɯi Enrikъ III îlъ da soreî lorъ, nrea isbita mea soɥiъ Margarita?

— Nъ vъzъ nimikъ kъ nenъtinɥъ, adъъɥi Chicot. Ili îɯî ъrmъ reɥitarea nînъ la kanъtъlъ ɥeleî din ъrmъ frasî fъrъ ka o singъrъ datъ faɥa reɥelъî sъ ɯî fi skimbatъ esnresiънea.

În-fine elъ se onri asъnra neroraɥiънii, alъ kъriîa stilъ îlъ mîngîiase kъ nisɥe sforъirî atъtъ de sonore. în kъtъ arъ fi zisъ ɥineva kъ é ънъ naragrafъ din Verines saъ din diskъrsъlъ nentrъ noetъlъ Archias.

— S'a finitъ? întrebъ Enrikъ.

— Da, sire.

— Eĭ bine! asta katъ sъ fiъ minъnatъ.

— Nъ é aша, sire?

— Че пъkatъ kъ n'am înцelesъ de kътъ doъ kъvinte. *Turennius* ши *Margota*, ши înkъ ши astea!

— Пъkatъ fъrъ îndrentare, sire; nъmaĭ daka Maiestatea Voastrъ nъ se va otъrî a пъne vre вnъ klerikъ sъ tradъkъ skrisoarea.

— O! nъ, zise renede Enrikъ, ши domnia ta kiarъ, domnъle Chicot, kare aĭ avътъ atъta diskreцiъne în ambasada domneĭ tale, fъkîndъ sъ desпarъ aвtografъlъ oriцinalъ, nъ mъ veĭ îndemna, nъ é aша, ka sъ daъ astъ skrisoare la orĭ kare пъbliчitate?

— Nъ voiъ sъ zikъ asta, sire.

— Dar kвцeцĭ la asta?

— Kвцetъ, fiindъ-kъ Maiestatea Voastrъ mъ întreabъ kъ skrisoarea reцelъĭ fratelъĭ seъ, rekomandatъ mie kъ atъta grije, ши esпediatъ Maiestъцiĭ Voastre пrintr'вnъ trimisъ пartikъlarъ, konrinde пoate iчĭ ши kolo vre вnъ lъkrъ bвnъ din kare Maiestatea Voastrъ arъ пътea traцe vr'вnъ пrofitъ.

— Da, dar ka sъ înkrezъ aste lъkrърĭ bъne kъĭva, arъ trebъi sъ am în avelъ чineva o denlinъ înkredere.

— Negreшitъ.

— Eĭ bine! fъ вnъ lъkrъ, zise Enrikъ ka lъminatъ de o ideiъ.

— Kare!

— Dъ-te de aflъ пe soцia mea Margota; ea este învъцatъ; чitesче-ĭ skrisoarea, ши foarte sigъръ kъ

ea va înţeleţe. Atънчї, ши прea firesче, ea мї va esплika.

— A! asta este minънatъ! strigъ Chicot, Maiestatea Voastrъ vorbesче de minъne.

— Nъ é aша? Dъ-te.

— Alergъ, sire.

— Nъ skimba nivї ънъ kъvîntъ din skrisoare, maї alesъ.

— Asta мї arъ fi kъ nenътinţъ; arъ trebъi ka sъ sчiъ limba latinъ, ши nъ o sчiъ: чelъ mъltъ kъnoskъ oarekarї barbarismї.

— Dъ-te, dъ-te, amikъlъ meъ, dъ-te.

Chicot lъъ informъrile ka sъ afle ne doamna Margarita ши пъгъsi ne reţele, maї konvinsъ de kътъ totъ d'aъna kъ reţele era o enigmъ.

XIV.

ALEIA DE TREĬ MIĬ DE PAŞĬ.

Reɣina lokʁia în ɥea altъ arinъ a kastelʁlʁĭ, kare era îmnъrɣitъ màĭ ka aɥeia ɥe o nъrъsise Chicot.

Se aʁzia totš d'aʁna în aɥea narte oare-kare mʁsikъ, se vedea totš d'aʁna învîrtindʁ-se îmnrejʁrš vre o nanъ.

Faimoasa aleiъ de treĭ miĭ de nauĭ, desnre kare fʁsese vorba atʁtš de mʁltš, înɥenea de la ferestrele kiarš ale Margaritei, ui vederea sa se onria nʁmaĭ d'asʁnra ʁnorš obiekte nlъkʁte, bʁnioarъ ne nisɥe masive de florĭ, natʁrĭ de verdeaɳъ, ш. ɥ. l.

S'arš fi zisš kъ biata nrinɥinesъ se silia sъ denъrteze nrin snektakʁlʁlš ʁnorš lʁkrʁrĭ graɣioase, atʁtea ideie triste karĭ lokʁia în fʁndʁlš kʁɳetʁlʁĭ eĭ.

ʁnš noetš nerigʁrdinš, — Margarita, în nrovinɳiъ ka ui la Narisš, era totš d'aʁna steaoa noeɣilorš,

— ună noetă nerigărdină komunăsese ună sonetă în nrivinţa eĭ.

„Ea voiesve, zivea elă, nrin grija ve îmĭ nune d'a aweza o garnisonă în sniritălă seă, a denărta dintr'însălă toate tristeţile săvenirĭĭ.“

Năskătă la nivioarele tronălăĭ, fiĭă, soră mi soţiă de reţe, Margarita săferise în adevără foarte măltă. Filosofia sa, maĭ fanfaroană de kătă a reţelăĭ Navareĭ, era maĭ nuţină solidă, fiindă-kă ea nu era nrefăkătă mi datoare stădiălăĭ, ne kăndă a reţelăĭ se năsvea din nronriălă seă fondă.

Ilentru aveasta Margarita, de mi era ku totălă filosoafă saă maĭ bine de mi voia să fiă, totă lăsase timnălă mi sănărările a întinări ărmele loră esnresive ne faţa sa.

Ea avea ku toate avestea o frumuseţe de însemnată, frumuseţe de fisionomiă maĭ alesă, aveia kare fave maĭ nuţină întinărire la nersoanele de ună rangă vulgară, dar kare nlave maĭ măltă veloră ilustre, kărora este vineva gata totă d'auna a akorda sănremaţia frumuseţiĭ fisive. Margarita avea sărîsălă voiosă mi bună, okiălă ămedă mi luviosă, ţestălă mlădiosă mi mîngîiosă; Margarita, amă maĭ zis'o, era înkă o fiinţă de adorată.

Ka femeiă, îmbla ka o nrinvinesă; ka reţină, avea îmbletălă ună femeie înkăntătoare.

Ilentru asta era idolatrată la Nérac, unde imnorta eleganţa, veselia, viaţa. Ea, o nrinvinesă narisiană, să săferă lokăinţa nrovinţieĭ, asta era o virtute nentru kare nrovinţialiĭ simţia vea maĭ mare rekunosvinţă.

Kărtea sa nu era numaĭ o kărte de ţintilomĭ mi

de dame, toatъ lъmea o iъbia de o datъ, ka reŋinъ ші ka femeiъ; ші în adevъrъ, armonia flaъtelorъ ші vioarelorъ sale, ka ші fъmъlъ ші mъndreŋile osneŋelorъ sale, era nentrъ toatъ lъmea.

Ea sъia sъ ші întrebъinŋeze timpъlъ astъ-felъ în kъtъ fiъ-kare din zilele sale i adъvea kъte veva ші fiъ-kare din ele nъ era nerdъtъ nentrъ aveia karĭ o înkonjъra.

Ilinъ de veninъ nentrъ inemiцiĭ seĭ, dar rъbdъtoare ka sъ ші noatъ resbъna maĭ bine; simŋindъ din instinktъ, sъb vъlъlъ de neîngrijire ші de lъnganimitate alъ lъĭ Enrikъ alъ Navareĭ, o rea voinŋъ nentrъ ea ші konsцiinŋa nermanintъ a fiъ-kъrъia din moravъrile sale, fъrъ nъrinŋĭ, fъr'amiцĭ, Margarita se obiцĭnuise a trъi kъ amorъlъ, saъ velъ nъŋinъ kъ nъlъviră de amorъ, ші a înloka nrin noesiъ ші bъnъlъ traiъ, familiъ, soŋъ, amiцĭ ші altele.

Niminĭ afarъ de Katerina de Médicis, niminĭ afarъ de Chicot, niminĭ afarъ de kъte-va ъmbre melankolive karĭ se întъrnaserъ din întъnekosъlъ regatъ alъ morŋiĭ, niminĭ n'arъ fi sцiutъ sъ spъiъ nentrъ ve obrazii Margaritei era akъm aua de nalizĭ, nentrъ ve okiĭ seĭ se îneka fъrъ voiъ de întristъrĭ nekъnoskъte, nentrъ ve înfine astъ inimъ nrofъndъ lъsa sъ se vazъ dewertъlъ seъ nînъ ші în kъstъtъra sa kare altъ datъ era atъtъ de esnresivъ.

Margarita nъ maĭ avea konfidinŋĭ. Biata reŋinъ nъ maĭ voia sъ 'i aibъ, de kъndъ veĭ alŋĭ vîndъserъ încrederea ші onoarea sa nentrъ banĭ.

Ea îmbla dar singъrъ, ші asta îndoia noate

ui mai multu în okii Navaresilor, furu ka su le treaku prin minte, maiestatea astei atitudini mai bine desemnatu prin isolarea sa.

Ku toate aυestea, astu rea voinu υe o simu̯ia la Enriku era ku totulu instinktivu, ui venia mai multu din proprria konsυiinu̯u a greuelelor sale de kutu din fautele Bearnesului.

Enriku se durta ku dînsa ka ku o fiiu a Franυiei; vorbia ku o politeu̯e neste musuru, sau ku o purusire grau̯ioasu; în ori-υe împrejurare, ui în ori-υe lukru, întrebuinu̯a ku dînsa nisυe maniere oneste ka unu sou̯u ui unu amiku.

Astu-felu, kurtea din Nérac, ka toate υele alte kurtu̯i kari truia ne nisυe relau̯iuni faυile, era ulinu de armonie autu desupre moralu kutu ui desupre fisiku.

Astu-felu era studiele ui reflesiunile υe fuυea Chicot ausupra unoru anarinu̯e prea slabe inku, elu kare era υelu mai observatoru ui υelu mai frikosu din oameni.

Se înfu̯iuase mai întîiu la nalatu, însυiinu̯atu de Enriku, dar akolo nu aflase ne niminî. I se zisese ku Margarita era în kanulu asteî frumoase aleie naralelu ku rîsulu, ui se duυea la astu aleiu, kare era faimoasa aleiu de treî mii de naui, trekîndu prin υea de laure-rose.

Kundu strebutu dou din treî puru̯i ale aleieî, zuri la kanutu sub o bîsku de iasonomie de Spania, de grozamî ui de viu̯u selbatiku, o grunu gutitu ku nantliυe ku nene ui ku fuuii de katifea; noate ku toate aste frumoase vekiturî era de unu gustu nu̯inu kam tîmnitu, de o modu nu̯inu kam vekiu; dar nentru Nérac asta era

strelъvitorъ, mi kiarъ ъimitorъ. Chicot, kare venia d'a drentъlъ din Parisъ, fъ mъlŋъmitъ de avea vedere.

Fiindъ-kъ ъnъ naŋiъ alъ reŋelъĭ mreveḑea ne Chicot, reŋina, aĭ kъriĭa okĭ retъviа iví mi kolo kъ nekontenitъlъ neastîmnъrъ alъ inimelorъ melankolive, reŋina rekъnoskъ kъlorile Navareĭ mi îlъ kiъmъ.

— Ve voiesvĭ, d'Aubiac? întrebъ ea.

Jъnele, amъ fi nъtъtъ zive konilъlъ, kъvĭ n'avea maĭ mъltъ de doĭ-snre-zeve anĭ, se romi mi nlekъ ŋenъkiъlъ din aintea Margariteĭ.

— Doamnъ, zise elъ în limba franvesъ, kъvĭ reŋina verca kъ stъrъinŋъ sъ se nroskriъ dialektъlъ gaskonъ din toate manifestъrile de serviŋiъ saъ din toate relaŋiъnile de afaverĭ, ъnъ ŋintilomъ din Parisъ, trimisъ de la Louvre kъtre Maiestatea Sa reŋele Navareĭ, mi îndrentatъ de Maiestatea Sa reŋele Navareĭ kъtre domnia voastrъ, are dorinŋъ sъ vorbeaskъ Maiestъŋiĭ Voastre.

ъnъ fokъ renede rъmeni frъmosъlъ obrazъ alъ Margariteĭ; se întoarse de o datъ mi kъ avea simŋiviъne nenibilъ kare, în orĭ-ve îmnrejъrare nътrъnde inimele de mъltъ timnъ strivite.

Chicot era în nivioare mi nemiskatъ la doъzevĭ nami de dînsa.

Okiĭ seĭ sъbŋirĭ rekъnoskъrъ dъnъ manŋinere mi dъnъ silъetъ, kъvĭ Gaskonъlъ se desemna ne fъndъlъ nortokaliъ alъ verъlъĭ, o tъrnъrъ kъnoskътъ; ea nъrъsi verkъlъ, în lokъ d'a komanda noъlъĭ venitъ a se anronia.

Întorkîndъ-se kъ toate astea ka sъ zikъ ъnъ adio la komnaniъ, ea fъkъ semnъ kъ vîrfъlъ deŋitelorъ la ъnъlъ

din чeĭ maĭ mъndrъ învestiцĭ mi din чeĭ maĭ frъmomĭ цintilomĭ.

Astъ adio nentrъ toцĭ era în realitate unъ adio nentrъ unъlъ singurъ.

Dar fiindъ-kъ kavalerъlъ nrivileцiatъ nъ nъrea a fi fъrъ neastîmnъrъ, kъ toatъ salъtarea kare avea de skonъ a lъ asigъra, mi fiindъ-kъ okiъlъ unei femeie vede totъ:

— Domnъle de Turenne, zise Margarita, binevoiesче a snъne astorъ dame kъ mъ întorkъ într'unъ minutъ.

Frъmosъlъ цintilomъ kъ vestîmîntъlъ albъ mi albastrъ se înklinъ kъ maĭ mъltъ umъrinцъ de kътъ arъ fi fъkътъ unъ kъrtisanъ indiferintъ.

Reцina veni k'unъ nasъ renede la Chicot kare esaminase toatъ astъ svenъ, aua de bine în armoniъ kъ frasile skrisorii че o adъvea, fъr'a se miska unъ nasъ.

— Domnъlъ Chicot! strigъ Margarita mirъndъse mi anroniindъse de Gaskonъ.

— La nivioarele Maiestъцĭi Voastre, zise Chicot, ale Maiestъцĭi Voastre kare este totъ d'aъna bunъ, totъ d'aъna frъmoasъ, mi totъ d'aъna reцinъ la Nérac ka la Louvre.

— Este o minune ka sъ te vъzъ aua departe de Narisъ, domnule.

— Eartъ-mъ, doamnъ, kъvĭ nu é bietъlъ Chicot velъ kare a avutъ ideia d'a fave astъ minune.

— O krezъ, eraĭ mortъ am azzitъ.

— Mъ fъveam mortъ.

— Че voiesvĭ de la noĭ, domnule Chicot? fi-

voiŭ oare deslușŭ de ferive ka sъ mĭ adukъ a minte vineva de reḑina Navareĭ în Franvia?

— O! doamnъ, zise Chicot sărîndŭ, fiĭ linișvitъ, la noĭ nu se ĭitъ reḑinele, kъndŭ sъntŭ de aniĭ vostri mi maĭ alesŭ de frumuseḑea voastrъ.

— Aua dar la Harisŭ aŭ totŭ maniere galante?

— Reḑele Franvieĭ, adъuḑi Chicot fъr' a resпunde la vea din urmъ întrebare, skrie kiarŭ asuпra astuĭ subiektŭ reḑeluĭ Navareĭ.

Margarita se roși.

— Elŭ skrie? întrebъ ea.

— Da, doamnъ.

— Mi domnia ta aĭ adusŭ skrisoarea?

— A! eŭ, nu, nentru nișve kuvinte ne karĭ reḑele Navareĭ vъ va esплika, dar am înveḑat'o ne din afarъ mi am spus'o din suvenire.

— Înḑelegŭ, astъ skrisoare era imnortantъ, mi te aĭ temutŭ ka sъ nu se nearzъ saŭ ka sъ nu ḑĭ o fure?

— Eatъ adevъruluŭ, doamnъ; akum Maiestatea Voastrъ sъ mъ erte, dar skrisoarea era skrisъ în limba latinъ.

— O! urea bine! strigŭ reḑina, suĭĭ kъ eŭ kunoskŭ astъ limbъ.

— Dar reḑele Navareĭ, întrebŭ Chicot, o suie?

— Skumne domnule Chicot, resпunse Margarita, este foarte anevoiъ sъ suiъ vineva veia ve suie saŭ nu suie reḑele Navareĭ.

— A! a! zise Chicot ferive d'a vedea kъ nu era numaĭ elŭ singurŭ kare kъuta sъ giveaskъ enigma.

— Daka se kъvine sъ kredemъ anarinţele, ъrmъ Margarita, elъ sъie foarte nъţinъ, kъъi niъi o datъ nъ înţeleţe, saъ ţelъ nъţinъ se aratъ kъ nъ înţeleţe kъndъ vorbeskъ în astъ limbъ kъ ъine-va de la kъrte.

Chicot îmi mъskъ bъzele.

— A! draţe, zise elъ.

— I aï snъsъ skrisoarea asta? întrebъ Margarita.

— Lъi era adresatъ.

— Arъtatъs'a kъ o înţeleţe!

— Doъ kъvinte nъmaï.

— Karï?

— *Turennius mi Margota.*

— *Turennius mi Margota?*

— Da, aste doъ kъvinte se aflъ în skrisoare.

— Atъnъi ţe a fъkъtъ elъ?

— M'a trimisъ la domnia ta, doamnъ.

— La mine!

— Da, zikîndъ kъ astъ skrisoare konrinde dъnъ kъm înţeleţea, nisţe lъkrъrï nrea imnortante, ţeia ţe nъ lъ erta sъ nъiъ vre ъnъ streinъ a o tradъţe, mi kъ era maï bine ka sъ fii domnia ta kare estï ţea maï frъmoasъ dintre învъţate mi ţea maï învъţatъ dintre frъmoase.

— Te voiъ askъlta, domnъle Chicot, fiindъ-kъ este ordinъlъ reţelъi ka sъ te askъltъ.

— Îţi mъlţъmeskъ, doamnъ: ъnde voiesţe Maiestatea Voastrъ ka sъ vorbeskъ.

— Aiъi; nъ, nъ, maï bine la mine: vino în kabinetъlъ meъ, te rogъ.

Margarita nrivi afъndъ ne Chicot, kare, de milъ

ɴentrʁ dînsa ɴoate, o lъsase maĭ dinainte sъ întrevazъ o ɴъrtiчikъ a adevъrʁlʁĭ.

Biata femeiъ simɳi trebʁinɳa ʁnʁĭ reazimʁ, a ʁneĭ ʁltime reîntoarчerĭ kъtre amorʁ ɴoate, înainte d'a sʁferi чerkarea kare o ameninɳa.

— Viчe-komite, zise ea domnʁlʁĭ de Turenne, dъ-mĭ braɳʁlʁ nînъ la kastelʁ. Merɳĭ înaintea noastrъ, domnʁle Chicot, te rogʁ.

XV.

CABINETULU MARGARITEI.

N'aшĭ voi sъ ne akвse чineva kъ пenelъmъ nвmaĭ festoanele ші astragalele* ші lъsъmъ ne lektorвlъ abia sъ skane urin grъdinъ; dar dвnъ kвm é stъnînвlъ astъ-felъ é ші feчiorвlъ, ші daka n'a fostъ de urisosъ deskrierea aleieĭ de treĭ miĭ naшĭ ші a kabinetвlвĭ lвĭ Enrikъ, noate sъ fiъ de oare-kare interesъ ші deskrierea kabinetвlвĭ Margariteĭ.

Haralelъ kв alъ lвĭ Enrikъ, avîndъ вшĭ sekrete чe se deskiдea d'asвura вneĭ kamere ші galerie kв ferestre desfъtъtoare ші mвte ka ші вшele, înkise urin nisчe цelosie de ferъ kв broasчe ale kъrora keie se întorчea fъrъ sgomotъ, avesta este esteriorвlъ kabinetвlвĭ reцineĭ.

---

* Brъвlъ kare se afiъ îmurejвrвlъ kъnъtъiвlвĭ чelвĭ de sвsъ alъ вneĭ koloane.

În interiorŭ, nisʏe mobile moderne, nisʏe taniɣerie de ʁnŭ gʁstŭ dʁnъ moda timnʁlʁĭ, nisʏe tabloʁrĭ, nisʏe smaltʁrĭ, nisʏe farfʁrie, nisʏe arme de nreɣŭ, nisʏe kъrgĭ ші nisʏe manʁskrise greʏe, latine ші franʏese akonerindŭ toate mesele, nisʏe naserĭ în koliviele lorŭ nisʏe kъnĭ ne tanete, o lʁme kʁ totʁlŭ întreagъ în-fine, veɣetale ші animale, trъindŭ într'o viaɣъ komʁnъ kʁ Margarita.

Oamenіĭ k'ʁnŭ sniritŭ sʁneriorŭ saŭ kʁ o viaɣъ nrea mʁltъ într'înшіĭ nʁ notŭ îmbla singʁrĭ în esistinɣъ; eĭ însoɣeskŭ fiъ-kare din simɣʁrile lorŭ, fiъ-kare din anlekъrile lorŭ, kʁ orĭ-ʏe lʁkrʁ în armoniъ kʁ dînшіĭ, ші ne kare nʁterea lorŭ atrъgъtoare îlŭ tîrasʏe în vîrtejʁlŭ lorŭ, astŭ-felŭ în kъtŭ în lokŭ d'a trъi ші a simɣi ka oamenіĭ ordinarĭ, eĭ aŭ înzevitŭ simɣivіʁnile lorŭ ші îшĭ aŭ îndoitŭ esistinɣa.

De sigʁrŭ Enikʁrŭ este ʁnŭ eroŭ nentrʁ ʁmanitate; nъgъnіĭ kiarŭ nʁ lŭ aŭ înɣelesŭ: elŭ era ʁnŭ filosofŭ asnrʁ, dar kare, totŭ voindŭ ka nimikŭ sъ nʁ fiъ nerdʁtŭ din sʁma resortʁrilorŭ ші mizloaʏelorŭ noastre, nrokʁra, în înflesibila sa ekonomiъ, nisʏe nlъʏerĭ la orĭ-kare lʁkra kʁ totʁlŭ sniritʁalŭ saŭ kʁ totʁtŭ bestialŭ ші din kaʁsa aʏeasta a întîmninatŭ nʁmaĭ linse saŭ dʁreri.

Aша dar, s'a deklamatŭ mʁltŭ în kontra lʁĭ Enikʁrŭ fъr' a lŭ kʁnoasʏe, ші s'aŭ lъʁdatŭ mʁltŭ, totŭ fъr' a se kʁnoasʏe, aʏeĭ nіoші solitarі aĭ Tebaideĭ karĭ nimivia frʁmosʁlŭ natʁreĭ omenesvĭ neʁtralisъndŭ ʁrîtʁlŭ. A omorî ne omŭ, va sъ zikъ a omorî îmnreʁnъ kʁ dînsʁlŭ natimele, fъrъ îndoialъ, dar în-fine é totŭ omorŭ,

lăkră ce Dămnezeă omresce din toate păterile sale mi din toate leŋile sale.

Reŋina era femeiă kare îŋeleŋea pe Enikără, în limba greakă maĭ întîiă, ceia ce era celă maĭ mikă din meritele sale; ea okăpa aşa de bine viaŋa sa, în kătă kă miĭ de dărerĭ ea svia să komplăi o plăcere ceia ce, în kalitatea sa de krestină o făcea să noată bine-kăvînta maĭ adesea pe Dămnezeă de kătă pe altălă, de s'ară fi păsită elă Dămnezeă saă Théos, Jéhovah saă Magog.

Toată astă abatere din săbiektă arată kărată ka lămina trebăinŋa în kare noĭ eramă de a deskrie anartamentele Margariteĭ.

Chicot fă invitată să meazăcă pe ună fotoliă frămosă mi bună, a kărăia tapiŋeriă înfăŋima ună amoră resipindă ună noră de florĭ; ună paŋiă kare nă era d'Aubiac, dar kare era maĭ frămosă mi maĭ măndră învestită adăse noăe rekoritoare mesaŋerălăĭ.

Chicot nă priimi nimikă, mi, dăpă ce vive-komitele de Turenne părăsi lokălă, învepă să spăiă kă o petărbărată memoriă, skrisoarea reŋelăĭ Franvieĭ mi Polonieĭ kă graŋia lăĭ Dămnezeă.

Noĭ 'kănoascemă astă skrisoare pe kare amă vitit'o în limba franvesă totă într'ună timpă kă Chicot; kredemă dar foarte de prisosă a i askălta mi tradăverea latină.

Chicot transmitea astă tradăvere kă avenălă celă maĭ kă pătinŋă straniă, pentră ka reŋina s'o înŋeleagă kătă s'ară pătea maĭ tărziă; dar kătă de îndemănatikă fă elă ka

sъ mĭ strevesteaskъ nronria sa lъkrare, Margarita îlъ sъnrindea mi n'askъndea de lokъ fъria mi sъnъrarea sa.

Kъ kъtъ înainta în skrisoare, Chicot se înfъnda din че în че maĭ mъltъ în înkъrkъtъra че mĭ o fъkъse; la oare-karĭ nasaṇe skandaloase elъ îmĭ nleka nasъlъ ka ъnъ konfesorъ rъmmatъ de чeia че aъde, mi la astъ jokъ de fisionomiъ, avea ъnъ mare avantaṇiъ, kъчĭ nъ vedea skînteindъ okiĭ reṇineĭ mi înkreṇindъ-se fъ-kare din nervele sale la însчiinṇъrile aша de nositive a tъtъlorъ astorъ ъrmъrĭ rele konjъgale.

Margarita kъnosчea reъtatea rafinatъ a fratelъĭ seъ; destъle îmnrejъrъrĭ i o nrobaserъ; maĭ sчia asemenea, kъчĭ nъ era femeiъ ka sъ mĭ askъnzъ nimikъ, sчia nînъ ъnde se ъrka nretestele че dase mi aчelea че maĭ nъtea da; tokmaĭ nentrъ asta, kъ kъtъ Chicot чitia, balanṇa se aшeza în mintea sa între mъnia leṇitimъ mi temerea raṇionabilъ.

A se sъnъra la timnъ, a se feri anronositъ, a fъṇi de nerikъlъ resningîndъ nagъba, a nroba nedrentatea nrofitъndъ de konsiliъ, asta era marea lъkrare че se fъчea în sniritъlъ Margaritei, ne kъndъ Chicot ъrma snъnerea sa enistolarъ.

Nъ se kade sъ kredemъ kъ Chicot a remasъ neînчetatъ kъ nasъlъ în josъ; Chicot redika kъndъ ъnъ okiъ, kъndъ altъ, mi atъnчĭ se asigъra vъzîndъ kъ reṇina lъa sъb snrъnчenele sale semiînkrъntate o otъrîre.

Elъ terminъ dar kъ destъlъ linisчe salътърile skrisoareĭ regale.

— Ne sъnta komъnikare! zise reṇina, kъndъ

Chicot terminъ, frate-meŭ skrie frъmosŭ latinesче; че elokъinцъ, че stilŭ! Nъ lŭ aшї fi krezъtŭ niчї o datъ kъ atъta пътere.

Chicot fъkъ o miskare din okiŭ, шi deskise mъnile ka ънŭ omŭ kare semъna kъ anroba de politeце, dar kare nъ înцeleцea.

— Nъ înцeleцї! adъъцi reцina, kъriїa toate limbaцele era familiare, kiarŭ alŭ mimiчeї? Te kredeam kъ toate astea пrea latinistŭ, domnъle.

— Doamnъ, am ъitatŭ: totŭ че sчiŭ astъzї, totŭ че mї remъne în-fine din vekia mea sчiinцъ este kъ latina n'are artikъlї, kъ are ънŭ vokativŭ шi kъ kanъlŭ este de цenъlŭ neъtrъ.

— A! în adevъrŭ, strigъ ънŭ nersonaцiŭ intrъndŭ kъ totъlŭ veselŭ шi sgomotosŭ.

Chicot шi reцina se întoarserъ kъ aчeia-шї miskare.

Era reцele Navareї.

— Че! zise Enrikŭ, anroпiindъ-se, în limba latinъ kanъlŭ este de цenъlŭ neъtrъ, domnъle Chicot, шi nentrъ че dar nъ este de цenъlŭ maskъlinŭ?

— A! eak'aша, sire, zise Chicot, nъ sчiŭ nimikŭ, fiindŭ-kъ asta mъ пъne în mirare ka пe Maiestatea Voastrъ.

— Шi пe mime, zise Margot kъцetъndŭ, mъ пъne în mirare aчeasta.

— Kъvîntъlŭ katъ sъ fiъ, zise reцele, nentrъ kъ è vorba saŭ de kanъlŭ ънї omŭ saŭ de alŭ femeieї, шi asta dъпъ temпeramentъlŭ omъlъї saŭ alŭ femeieї.

Chicot salъtъ.

— Eatъ de sigъrъ, zise elъ, чelъ maĭ bъnъ kъvîntъ чe kъnoskъ, sire.

— Atъtъ maĭ bine, sъnt înkъntatъ kъ sъnt maĭ nrofъndъ filosofъ de kъtъ mъ kredeam: akъm sъ revenimъ la skrisoare; sъ sчiĭ, doamnъ, kъ arzъ de doriŋъ de a afla nъvelele de la kъrtea Franчieĭ, ші eatъ tokmaĭ kъ astъ bravъ Chicot mi le adъчe într'o limbъ nekъnoskътъ; fъrъ kare.....

— Fъrъ kare? reŋeti Margarita.

— Fъrъ kare, m'aшĭ fi bъkъratъ, ъite minъnea drakъlъĭ! sчiĭ kътъ îmĭ nlaчe nъvelele ші maĭ alesъ nъvelele skandaloase, kъm sчie aша de bine a le novesti frate-meъ Enrikъ de Valois.

Illi Enrikъ alъ Navareĭ шezъ frekъndъ-шĭ mъnile.

— Sъ vedemъ, domnъle Chicot, ъrmъ reŋele, kъ aerъlъ ънъĭ omъ kare se nregътesчe a se înveseli mъltъ, aĭ snъsъ astъ faimoasъ skrisoare nevesteĭ mele? nъ é aша?

— Da, sire.

— Eĭ bine! amika mea, snъne-mĭ nъŋinъ чe konrinde astъ faimoasъ skrisoare.

— Nъ te temĭ, sire, zise Chicot, înkъraŋiatъ de astъ libertate alъ kъriïa esemnlъ îlъ da amîndoĭ soŋiĭ înkoronaŋĭ, kъ în astъ latinъ în kare é skrisъ misiva desnre kare este vorba, sъ nъ fiъ vre o nrevestire rea?

— Пentrъ чe aша? întrebъ reŋele.

Anoĭ întorkîndъ-se kътre soŋia sa:

— Eĭ bine! doamnъ? întrebъ elъ.

Margarita se onri ънъ minътъ, ka шi kъndъ arъ

fi voitъ sъ înveanъ a esnlika kъte ына din frasile emite din gыra lьї Chicot.

— Mesaɟerьlъ nostrь are kьvîntъ, sire, zise ea dьnъ че ші terminъ esaminьlъ ші dьnъ че ші fъkь otъrîrea, latina este o ɯrevestire rea.

— E! че? zise Enrikъ, oare astъ skьmnъ skrisoare arъ konrinde nisve vorbe ыrîte? Iea a minte, amika mea, reɟele fratele teъ este ынъ klerikъ din чеї maї bьnї ші din чеї maї noliɟї.

— Kiarъ ші kьndъ mъ insьltъ în trъsыra mea, dьnъ kьm s'a întîmnlatъ la vre o kъte-va lege de la Sens, kьndъ am nlekatъ din Parisъ ka sъ viъ la voї, sire.

— Kьndъ чineva are ынъ frate kь nisve moravьrї severe, zise Enrikъ k'ынъ tonъ че nь se noate esnlika, kare era între seriosъ ші glьmeɟъ, ынъ frate reɟe, ынъ frate чikъlitorъ....

— Katъ sъ fiъ nentrь adevъrata onoare a soreї sale ші a mьmeї sale, fiindъ-kъ în-fine, nь ɯresьnьiъ, sire, kъ daka Katerina d'Albret arъ okasiona vr'ынъ skandalъ, lъ aї deskoneri ɯrintr'ынъ kanitanъ de gardъ.

— O! eъ, sьnt ынъ bьrgesъ natriarkalъ ші blъndъ, zise Enrikъ, nь sьnt reɟe, saъ daka ші sьnt, asta é ka sъ rîzъ, ші ɯre leɟea mea! rîzъ; dar skrisoarea, skrisoarea, fiindъ-kъ mї era mie adresatъ, doreskъ sъ sчiъ че konrinde.

— E o skrisoare nerfidъ, sire.

— Ba!

— O! da, ші kare konrinde maї mьlte kalomnie de kъtъ se kьvinc ka sъ nьiъ o neьnire, nь nьmaї

între unŭ soŋŭ kŭ soŋia sa, dar ші între unŭ amikŭ kŭ toŋĭ amiчiĭ seĭ.

— O! o! zise Enrikŭ, îndrenţundŭ-se ші înarmundŭ-шĭ figura kare din natura era aша de frankŭ ші aша de voioasŭ kŭ o neînkredere nrefŭkuţŭ, sŭ nuiŭ neunire între unŭ soŋŭ ші o soŋiŭ, aша dar între mine ші domnia ta?

— Între domnia ta ші mine? sire.

— Ші nentru чe, amika mea?

Chicot se simŋia шezîndŭ ne sninĭ, ші arŭ fi datŭ mulţŭ, de ші i era tare foame, ka sŭ se d^kŭ sŭ se kulчe fŭr'a чina.

— Norulŭ o sŭ se snargŭ, murmura elŭ în sine, norulŭ o sŭ se snargŭ!

— Sire, zise reŋina, îmĭ nare reŭ foarte kŭ Maiestatea Voastrŭ a uitatŭ latina, ne kare krezŭ kŭ a învŭŋat'o.

— Doamnŭ, numaĭ de unŭ lukru din toatŭ latina чe am învŭŋatŭ, mĭ adukŭ a minte, é frasea asta: *Deus et virtus oeterna;* kurioasŭ amestekŭturŭ de maskulinŭ, femininŭ ші de neutru, ne kare nrofesorulŭ meŭ nu mĭ a nutut'o esulika niчĭ o datŭ fŭrŭ numaĭ nrin limba greakŭ, ne kare o înŋeleŋeam ші maĭ nuŋinŭ de kutŭ latina.

— Sire, urmă reŋina, dak'aĭ înŋeleŋe aĭ vedea în skrisoare mulŋime de komulimente de totŭ felulŭ nentru mine.

— O! nrea bine, zise reŋele.

— *Optimè*, zise Chicot.

— Dar чe felŭ, adŭŋi Enrikŭ, nisчe komulimente nentru domnia ta notŭ nune neunirea între noĭ,

doamnъ. kъvї în-fine ne kъtъ timnъ fratele meъ Enrikъ îŋї va faʏe komnlimente, voiъ fi de nъrerea fratelъї meъ Enrikъ; dak'arъ ziʏe reъ de domnia ta în astъ skrisoare, a! arъ fi altъ ʏeva, doamnъ, mi amї înŋeleŋe nolitika fratelъї meъ.

— A! dak' arъ ziʏe reъ de mine, aї înŋeleŋe nolitika lъї Enrikъ?

— Da, lъї Enrikъ de Valois: elъ are nisʏe motive ʏe le kъnoskъ.

— Asteantъ dar, sire, kъvї aste komnlimente sъntъ nъmaї nъ esordъ însînъitorъ ka s'ajъngъ la nisʏe însînъirї kalomnioase în kontra amiʏilorъ vostri mi aї meї.

Mi dъnъ aste kъvinte zise kъ kъtezare, Margarita astentъ.

Chicot nlekъ nasъlъ. Enrikъ dete din ъmerї.

— Vezї, amika mea, zise elъ, daka, dъnъ toate, n'aї înŋelesъ nrea mъltъ latina, mi daka se aflъ kъ adevъrъ nъ asemenea kъŋetъ reъ în skrisoarea fratelъї meъ.

Kъtъ de înʏetъ mi kъtъ de dъlʏe nronъnʏiase Enrikъ aste kъvinte, reŋina Navareї arъnkъ o nrivire nlinъ de neînkredere.

— Înŋeleŋe-mъ nînъ la kanъtъ, i zise ea, sire.

— Nъ ʏerъ maї mъltъ, Dъmnezeъ mї este martъrъ la asta, doamnъ, resnъnse Enrikъ.

— Aї trebъinŋъ saъ nъ de servitorїї domnieї tale, sъ vedemъ?

— Dak'am trebъinŋъ de eї, amika mea? frъ-

moasъ întrebare! че ашĭ faче fъrъ eĭ ши redвsъ la nro-
nriele mele nвterĭ, Dвmnezeвlъ meъ!

— Eĭ bine! reḑele voiesче sъ desnarḑъ de domnia ta ne чeĭ maĭ bвnĭ servitorĭ aĭ domnieĭ tale.

— Nв mĭ nasъ.

— Bravo! sire, mвrmвrъ Chicot.

— Eĭ! fъrъ îndoialъ, zise Enrikъ kв aчea bвnomiъ foarte de miratъ kare era nвmaĭ a lвĭ, în kъtъ nînъ la finele vieḑeĭ sale fiъ-kare se înveltъ kв dînsa, kъчĭ servitorii meĭ îmĭ sвntъ devotaḑĭ nrin inimъ dar nв nrin interesъ. Nв am nimikъ sъ le daъ eъ.

— Le daĭ toatъ inima, toatъ kredinḑa domnieĭ tale, sire, asta é чea maĭ bвnъ resnlatъ a вnвĭ reḑe kъtre amiчiĭ seĭ.

— Da, amika mea, eĭ bine?

— Eĭ bine, sire, nв te maĭ înkrede în eĭ.

— Ъite lвkrв drakвlвĭ! nв mъ voiъ maĭ înkrede într'înшiĭ nвmaĭ atвnчĭ kвndъ mъ vorъ sili, adikъ kвndъ nв vorъ maĭ merita.

— Bвnъ, atвnчĭ, zise Margarita, ḑi se va nroba kъ eĭ nв meritъ, sire; eatъ totъ.

— A! a! zise reḑele; dar în че?

Chicot nlekъ din noъ kanвlъ, kвm fъчea în toate minвtele skandaloase.

— Nв notъ sъ ḑĭ snвiъ asta, sire, resnвnse Margarita, fъr'a komnromite...

Ши ea nrivi înnrejвrвĭ.

Chicot înḑelese kъ elъ adвчea sвnъrare ши se trase înderътъ.

— Skвmne mesaḑerъ, i zise reḑele, bine vo-

iesʏe a mъ astenta în kabinetъlъ meĕ: reɳina are ʏeva nartikъlarĕ a mĭ snъne, ʏeva foarte folositorĕ nentrъ serviɳiъlъ meĕ, dъnъ kъm vъzĕ.

Margarita remase nemiskatъ, afarъ nъmaĭ d'ъnĕ ъmorĕ semnĕ din kanĕ kъ kare Chicot krezъ kъ nъmaĭ elĕ o nrinsese.

Vъzîndĕ dar kъ elĕ fъʏea nlъʏere ʏelorĕ doĭ soɳĭ dъkîndъ-se, se skъlĕ mi nъrъsi kamera, kъ o singъrъ salъtare în nrivinɳa amîndъrora.

XVI.

COMPUNERE IN VERSIUNE.

Deпъrtъndъ ne avestъ martъrъ, ne kare Margarita lъ kredea maĭ tare în limba latinъ de kътъ voia sъ o mъrtъriseaskъ elъ, era unъ trimfъ, saŭ velъ nъgînъ o garanцiъ de sekъritate nentrъ dînsa; kъvĭ noĭ amъ snъsъ, Margarita nъ kredea ne Chicot aша de nъgînъ literatъ nrekъm s'arъta, de oare-ve kъ soцъlъ eĭ nъmaĭ, nъtea sъ dea fiъ-kъrъia kъvîntъ latinъ maĭ mъltъ întindere saŭ komentarie ne karĭ toцĭ skoliastiĭ în *us* n'aŭ datъ nivĭ o datъ lъĭ Шlaвtъ saŭ lъĭ Perse, aste doъъ enigme în marĭ versъrĭ din lъmea latinъ.

Enrikъ ши soцia sa avъrъ dar mъlцъmirea de a fi singъrĭ.

Reцele nъ avea ne faцъ nivĭ o anaringъ de nelinisve, nivĭ vr'unъ nrenъsъ de ameningare. Într'adevъrъ reцele nъ svia latinesve.

— Domnъle, zise Margarita, astentъ sъ mъ întrebĭ.

*

— Astъ skrisoare te nreokъnъ foarte, amika mea, zise elъ; nъ te tъrbъra dar astъ-felъ.

— Sire, nentrъ kъ astъ skrisoare este, saъ s'arъ kъveni sъ fiъ unъ evenimentъ; unъ reue nъ trimite astъ-felъ unъ mesaueruъ la unъ altъ reue, fъrъ kъvinte de uea maï înaltъ imnortanuъ.

— Eï bine, atъnuï, zise Enrikъ, sъ lъsъmъ aiuï mesauisъ ui mesaueruъ, amika mea; n'aï astъ searъ vre unъ balъ?

— Aua era vorba, sire, zise Margarita mirъndъ-se, dar nъ é nimikъ estraordinarъ, suii kъ màï în toate serele danuъmъ.

— Eъ am o mare vînътoare nentrъ mъne, o mare vînътoare.

— A!

— Da, o bътaiъ de lъnï.

— Fiъ-kare kъ nlъuerea sa, sire; îuï nlaue vînътoarea, mie mï nlaue balъlъ; vînezï, eъ danuъ.

— Da, amika mea, zise Enrikъ, sъsninъndъ; ui în adevъrъ, nъ é niuï unъ reъ în asta.

— Negreuitъ, dar Maiestatea Voastrъ o ziue sъsninъndъ.

— Askъltъ-mъ, doamnъ.

Margarita askъltъ kъ lъare a minte.

— Am unъ neastîmъrъ.

— Nentrъ kare kъvîntъ, sire?

— Nentrъ unele vorbe ue s'aъdъ.

— Unele vorbe? Maiestatea Voastrъ se neastîmnъrъ nentr'unъ sgomotъ?

— Nimikŭ maĭ simnlŭ, amika mea, kъndŭ aчeste vorbe notŭ sъ te vateme?

— Ne mine?

— Da, ne domnia ta.

— Sire, nъ te înŋelegŭ.

— N'aĭ aъzitŭ nimikŭ vorbindъ-se? zise Enrikŭ kъ aчela-шĭ tonŭ.

Margarita înчenъ sъ tremъre seriosŭ ka sъ nъ fiъ вnŭ felŭ de atakŭ din nartea soŋъlъĭ seŭ.

— Sъnt femeia din lъme чea maĭ nъŋinŭ krioasъ, sire, zise ea, шi n'askъltŭ nivĭ o datъ maĭ mъltŭ de kъtŭ чeia чe mi se snъne la вrekile mele. Ne lîngъ astea nreŋъeskŭ atъtŭ de nъŋinŭ aste vorbe în kъtŭ abia le amĭ askъlta aъzindъ-le; шi kъ atъtŭ maĭ mъltŭ astъnъndъ-mĭ вrekile kъndŭ ele trekŭ.

— Aша dar nъrerea domnieĭ tale, doamnъ, é kъ trebъe sъ desnreŋъesчĭ toate aчeste vorbe?

— Negremitŭ, sire, шi maĭ alesŭ noĭ reŋiĭ.

— Nentrъ noĭ maĭ alesŭ, doamnъ.

— Nentrъ kъ noĭ reŋiĭ, fiindŭ în toate diskъrsъrile, amŭ avea în adevъrŭ nrea mъltŭ de lъkrъ, daka ne amŭ nreokъna.

— Eĭ bine, krezŭ kъ aĭ kъvîntŭ, amika mea, шi îŋĭ voiŭ înlesni o minъnatъ okasiъne d'a ŋĭ anlika filosofia.

Margarita krezъ kъ a sositŭ minътъlŭ otъrîtorŭ; îшĭ adъnъ totŭ kъraŋiъlŭ, шi k'вnŭ tonŭ destъlŭ de linŭ:

— Fiъ, sire, din toatъ inima, zise ea.

Enrikŭ înчenъ kъ tonъlŭ вnъĭ nenitintŭ kare are vr'вnŭ mare nъkatŭ de mъrtъrisitŭ.

— Кɜnosчї че mare interesъ am nentrɜ fiїa mea Fosseuse?

— A! a! strigъ Margarita, vɜzîndъ kъ nɜ era vorba desnre dînsa, ші lɜndъ ɜnъ aerъ de triɜmfъ. Da, da, nentrɜ mika Fosseuse, amika voastrъ.

— Da, doamnъ, resnɜnse Enrikъ totъ kɜ ачela-шї tonъ, da, nentrɜ mika Fosseuse.

— Dama mea de onoare?

— Dama domnieї tale de onoare.

— Nebɜnia domnieї tale, amorɜlъ domnieї tale.

— A! vorbesчї aша, amika mea, ka ɜna dintr'ачele vorbe че le akɜsaї adineaorї.

— Adevъratъ é, sire, zise sɜrîzîndъ Margarita, ші îцї чerъ ertare kɜ ɜmiliцъ.

— Amika mea, aї kɜvîntъ, vorbe nɜbliче, mintъ adesea, ші maї alesъ, noї reцiї, avemъ mare trebɜinцъ de a stabili astъ teoremъ în asiomъ; nre leцea mea! doamnъ, krezъ kъ vorbeskъ greчesче.

Ші Enrikъ înчepɜ sъ rîzъ.

Margarita чiti o ironiъ în ачestъ rîsъ aша de sgomotosъ ші maї alesъ în nrivirea aша de finъ че o însoцia.

Înчepɜ sъ se kam neastîmnere.

— Aша dar, Fosseuse? zise ea.

— Fosseuse é amalatъ, amika mea, ші mediчiї nɜ kɜnoskъ че are.

— Asta é kɜriosъ, sire. Fosseuse, dɜnъ snɜsa Maiestъцiї Voastre, a fostъ totъ d'aɜna înцeleantъ. Fosseuse kare, dɜnъ kɜm zivї, arъ fi resistatъ ɜnɜї reцe, daka ɜnъ reцe i arъ fi vorbitъ de amorъ, Fosseuse, as-

tъ floare de kъrъɥiъ, astъ kristalъ limnede, katъ sъ lase okiъlъ sviinɥeĭ sъ nътrъnzъ nînъ în fъndъlъ bъkъrielorъ ши dъrerilorъ sale.

— Vaĭ! nъ è astъ-felъ, zise kъ întristare Enrikъ.

— Че! strigъ reɥina kъ avea renezitъ rextate ne kare femeia чea маĭ sъnerioarъ arъnkъ totъ d'aъna ka o sъɥeatъ asъnra alteĭ femeie; че, Fosseuse nъ é floare de kъrъɥiъ?

— Nъ zikъ asta, resnъnse kъ revealъ Enrikъ, sъ mъ fereaskъ Dъmnezeъ d'a akъsa ne чineva, zikъ kъ fiĭa mea Fosseuse sъfere de чeva ne kare se silesче a o askъnde mediчilorъ.

— Fiъ la mediчĭ, dar kъtre domnia ta, konfidintele seъ, tatъlъ seъ... asta mi se nare kъriosъ.

— Nъ svиъ маĭ mъltъ, amika mea, resnъnse Enrikъ relъndъ graɥiosъlъ seъ sъrîsъ, saъ daka svиъ чeva маĭ mъltъ, krezъ de kъviinɥъ a mъ onri aiчĭ.

— Atъnчĭ, sire, zise Margarita, kare krede kъ a înɥelesъ dъnъ întorsъtъra vorbeĭ kъ ea avea avantaɥiъlъ ши kъ eĭ se kъdea a akorda o ertare kъndъ kredea dinkontra kъ trebъia sъ шĭ o чearъ, atъnчĭ, sire, nъ маĭ svиъ че doresче Maiestatea Voastrъ ши astentъ sъ se esnliче.

— Eĭ bine, fiindъ-kъ astenɥĭ, amika mea, îɥĭ voiъ snъne totъ.

Margarita fъkъ o miskare arътъndъ kъ era gata s'askъlte totъ.

— Arъ trebъi... ъrmъ Enrikъ, dar aшĭ nretinde nrea mъltъ de la domnia ta, amika mea...

— Sunе înainte, sire.

— Arŭ trebŭi sъ mĭ faчĭ îndatorirea d'a te duче lîngъ fiĭa mea Fosseuse.

— Eŭ, sъ fakŭ o visitъ asteĭ fete kare se ziче kъ are onoarea de a fi amanta domnieĭ tale, onoare ne kare n'o askunzĭ?

— Lasъ, lasъ, înчetŭ, amika mea, zise reцele. Ne kŭvîntŭlŭ meŭ, veĭ faче skandalŭ kŭ aste esklamъrĭ, mi în adevъrŭ nŭ sчiŭ niчĭ de kum daka skandalŭlŭ чe aĭ faче n'arŭ bŭkŭra kŭrtea Franчieĭ, kъчĭ, în astъ skrisoare a reцelŭĭ kŭmnatŭlŭĭ meŭ ne kare Chicot mĭ a revitat'o, se konrindea: *Quotidié scandalum*, adikъ, nentrŭ unŭ tristŭ umanistŭ* ka mine, *skandalŭ din toate zilele.*

Margarita fъkŭ o miskare.

— Nŭ é trebŭinцъ ka sъ sчiĭ latinesче nentrŭ asta, urmъ Enrikŭ, kъчĭ é màĭ franцŭsesче.

— Dar, sire, kŭĭ s'arŭ aulika kŭvintele astea?

— A! eatъ чe n'am nŭtŭtŭ sъ înцelegŭ. Dar domnia ta kare sчiĭ latinesче, mъ veĭ ajŭta kъndŭ vomŭ ajŭnцe akolo, amika mea.

Margarita se rumi nînъ la urekĭ, ne kъndŭ Enrikŭ kŭ kanŭlŭ aulekatŭ, kŭ mъna în aerŭ, semъna kъ kaŭtъ kŭ naivitate la kare nersoanъ din kŭrtea sa nŭtea sъ se aulиче *quotidié scandalum.*

— Bine, domnŭle, zise reцina, voiesчĭ în nŭmele unirĭĭ sъ mъ îmninцĭ la o fantъ umilitoare; în nŭmele unirĭĭ mъ voiŭ sunune.

---

* Aчela kare învaцъ umanitъцile într'unŭ koleцiŭ.

— Îŋĭ mɜlŋɜmeskɜ̆, amika mea, zise Enrikɜ̆, îŋĭ mɜlŋɜmeskɜ̆.

— Dar, domnɜle, kare va fi skonɜlɜ̆ asteĭ visite?

— E foarte simnlɜ, doamnɜ.

— Dar, trebɜe sɜ mi lɜ̆ snɜĭ, fiindɜ̆-kɜ sɜnt destɜlɜ̆ de naivɜ ka sɜ nɜ lɜ̆ nriɥenɜ̆.

— Eĭ bine, veĭ afla ne Fosseuse în mizlokɜlɜ̆ fetelorɜ̆ de onoare, dormindɜ̆ în kamerea lorɜ̆. Aste felɜrĭ de femeie, sɥiĭ, sɜntɜ̆ awa de kɜrioase wi awa de indiskrete, în kɜtɜ̆ nɜ sɥiɜ̆ la ɥe estremitate va fi redɜsɜ Fosseuse.

— Se teme dar de ɥeva! strigɜ̆ Margarita k'o îndoitɜ mɜniɜ wi ɜrɜ; voiesɥe dar sɜ se askɜnzɜ!

— Nɜ sɥiɜ̆, zise Enrikɜ̆. Ɥeia ɥe sɥiɜ̆ é kɜ are trebɜinŋɜ a nɜrɜsi kamera fetelorɜ̆ de onoare.

— Daka voiesɥe sɜ se askɜnzɜ, sɜ nɜ se lase ne mine. Notɜ̆ înkide okiĭ asɜnra ɜnorɜ̆ lɜkrɜrĭ, dar niɥĭ o datɜ nɜ voiɜ̆ fi komnliɥe.

Wli Margarita astentɜ efektɜlɜ̆ ɜltimatɜlɜĭ seɜ̆.

Dar Enrikɜ̆ semɜna kɜ n'a aɜzitɜ̆ nimikɜ̆, elɜ̆ îwĭ lɜsase kanɜlɜ̆ wi relɜase aɥea atitɜdine kɜŋetɜtoare kare anɜkase ne Margarita k'ɜnɜ̆ minɜtɜ̆ maĭ 'nainte.

— *Margota*, mɜrmɜrɜ elɜ̆, *Margota cum Turennio.* Eatɜ ɥele doɜɜ nɜme ɥe kɜɜtam, doamnɜ, *Margota cum Turennio.*

Margarita, astɜ datɜ, se fɜkɜ rowiɜ.

— Kalomnie! sire, strigɜ̆ ea, veĭ sɜ mĭ reneŋĭ nisɥe kalomnie.

— Ɥe kalomnie? zise Enrikɜ̆ kɜtɜ̆ se noate maĭ natɜralɜ̆; oare ieĭ astea drentɜ̆ kalomnie, doamnɜ? E ɜnɜ̆

nasaŋiŭ alŭ skrisoareĭ fratelŭĭ meŭ de kare mĭ adŭkŭ a minte! *Margota cum Turennio conveniunt in castello nomine Loignac.* Negreuitŭ va trebŭi sъ nŭiŭ vr'ŭnŭ klerikŭ a mĭ tradŭue astъ skrisoare.

— Askŭltъ-mъ, sъ înuetъmŭ astŭ jokŭ, sire, adъŭŋi Margarita ulinъ de fiorĭ, ui snŭne-mĭ kŭratŭ ue astenŋĭ de la mine.

— Eĭ bine, auĭ dori, amika mea, ka sъ desnarŋĭ ne Fosseuse de fete, ui nŭnîndŭ-o într'o kamerъ singŭrъ sъ i trimiŋĭ nŭmaĭ ŭnŭ medikŭ, ŭnŭ medikŭ diskretŭ, de esemnlŭ ne alŭ domnieĭ tale.

— O! vъzŭ ueia ue este! strigъ reŋina. Fosseuse kare lъŭda virtŭtea sa, Fosseuse kare arъta o minuinoasъ virŋinitate, Fosseuse é grea ui n'anroane sъ naskъ.

— Nŭ zikŭ asta, amika mea, zise Enrikŭ, nŭ zikŭ asta; domnia ta o întъresuĭ.

— Asta é, domnŭle, asta é! strigъ Margarita; tonŭlŭ domnieĭ tale uelŭ însînŭitorŭ, falsa domnieĭ tale ŭmilinŋъ, mĭ o nrobeazъ. Dar sŭntŭ nisue sakrifiuie, fiъ kiarŭ reŋe, dar nŭ le uere de la soŋia sa. Skanъ însŭ-ŋĭ greualele domniuoareĭ de Fosseuse, sire, estĭ komnliuele eĭ, asta te nrivesue: kŭlnabilŭlŭĭ nedeansa, iar nŭ inoŭentŭlŭĭ.

— Kŭlnabilŭlŭĭ, bŭnŭ! eatъ kъ mĭ adŭuĭ a minte înkъ terminiĭ asteĭ snъimîntъtoare skrisorĭ.

— Ui ue felŭ?

— Da, kŭlnabilŭlŭ se ziue *nocens*, nŭ é aua?

— Da, domnŭle, *nocens.*

— Eĭ bine! é în skrisoare: *Margota cum Turennio ambo nocentes, conveniunt in castello nomine Loi-*

gnac. Dɜmnezeɜlŭ meŭ! ve reŭ îmĭ nare kъ n'am sniritɜlŭ aua de înavɜŋitŭ nre kъtŭ am memoriъ sigɜrъ!

— *Ambo nocentes*, reneti învetŭ Margarita, maĭ nalidъ de kъtŭ gɜlerɜlŭ seŭ de dantele brobinŋatŭ*; a nriveneɜtŭ, a nriveneɜtŭ.

— *Margota cum Turennio ambo nocentes.* Ve drakɜ a voitŭ sъ zikъ fratele meŭ nrin *ambo*? ɜrmĕ fĕrъ îndɜrare Enrikŭ alŭ Navareĭ. În kredinŋъ, amika mea, é nrea de mirare ka, sviindŭ latinesve nrekɜm sviĭ, sъ nɜ mĭ esnlivĭ înkъ astъ frase kare mъ nreokɜnъ.

— Sire, am avɜtŭ onoarea a vъ snɜne...

— E! lɜkrɜ drakɜlɜĭ! întrerɜnse reŋele, eatъ tokmaĭ *Turennius* kare se nlimbъ sɜb ferestrele domnieĭ tale ui kare se ɜitъ în sɜsŭ, ka kɜm te arŭ astenta, bietɜlŭ bъiatŭ. I voiŭ fave semnŭ sъ se ɜrve, elŭ é foarte învъŋatŭ, îmĭ va snɜne veia ve voiŭ sъ sviŭ.

— Sire! sire! strigъ Margarita redikъndɜ-se ne fotoliɜlŭ seŭ ui îmnreɜnъndŭ amîndoɜъ mъnile, sire; fiĭ maĭ mare de kъtŭ toŋĭ tɜrbɜrъtoriĭ ui toŋĭ kalomniatoriĭ Franvieĭ.

— Eĭ! amika mea, mi se nare kъ nɜ é vineva maĭ indɜlŋintŭ în Navara de kъtŭ în Franvia, ui adineaoriĭ, însъ-uĭ domnia ta... eraĭ foarte asnrъ în nrivinŋa bieteĭ Fosseuse.

— Asnrъ, eŭ! strigъ Margarita.

— Eak'aua! adɜ-ŋĭ a minte; kɜ toate astea, arŭ trebɜi sъ fimŭ îndɜlŋinŋĭ, doamnъ; netrevemŭ o viaŋъ aua de dɜlve, domnia ta în balɜrile karĭ îŋĭ nlakŭ, eŭ în vînътorile ve mĭ nlakŭ.

---

* Vъnsitŭ kɜ vъnsea galbenъ skoasъ din nlanta nɜmitъ brobinŋъ.

— Da, da, sire, zise Margarita; aĭ kъvîntъ, sъ fimъ indъlцinцĭ.

— O! eram nrea sigъrъ de inima domnieĭ tale, amika mea.

— Fiindъ-kъ mъ kъnosчĭ, sire.

— Da. Veĭ merцe dar sъ vezĭ ne Fosseuse, nъ é aua?

— Da, sire.

— S'o desnarцĭ de чele alte fete?

— Da, sire.

— Sъ i daĭ medikъlъ domnieĭ tale?

— Da, sire.

— Ili niчĭ o gardъ. Mediчiĭ sъntъ diskreцĭ din kondiцiъne, garziĭ sъntъ vorbitorĭ din obiчeiъ.

— Adevъratъ, sire.

— Ili daka din neferiчire чeia ce se ziчe arъ fi adevъratъ, mi kъ în adevъrъ biata fatъ a fostъ slabъ mi arъ fi kъzutъ...

Enrikъ redikъ okiĭ snre чerъ.

— Чeia ce se noate întîmnla, ъrmъ elъ. Femeia é lъkrъ fraцetъ, *res fragilis mulier*, kъm ziчe Evanцeliъlъ.

— Eĭ bine! sire, sъnt femeiъ, mi sчiъ indъlцinца чe trebъe sъ am nentrъ чele alte femeie.

— A! sчiĭ toate lъkrърile, amika mea! estĭ în adevъrъ ънъ modelъ de nerfekцiъne, mi...

— Ili?

— Ili îцĭ sъrъtъ mъnile.

— Dar krede, sire, ъrmъ Margarita, kъ nъmaĭ

nentrъ amorъlъ domnieĭ tale fakъ ъnъ asemenea sakrifiviъ.

— O! o! zise Enrikъ, te kъnoskъ bine, doamnъ, kiarъ fratele meъ, kare ziʋe atъta bine de domnia ta în astъ skrisoare, ші kare alътъrъ ne lîngъ altele; *Fiat sanum exemplum statim atque res certior eveniet.* Aʋestъ bъnъ esemnlъ, fъrъ îndoialъ, amika mea, é aʋela ʋe lъ daĭ.

Ші Enrikъ sъrъtъ mъna ne jъmъtate îngieŋatъ a Margaritеĭ.

Anoĭ onrindъ-se ne nragъlъ ъшеĭ:

— M ĭ de komnlimente tinere din narte-mĭ la Fosseuse, doamnъ, zise elъ; okъnъ-te de dînsa kъm mĭ aĭ nromisъ, eъ, nlekъ la vînътoare; noate nъ te voiъ vedea înainte de a mъ întoarʋe, noate kiarъ nivĭ o datъ.. astĭ lъnĭ sъntъ nisʋe feare ъrîte; vino sъ te îmbrъŋiшezъ, amika mea.

Îmbrъŋiшъ măĭ kъ afekŋiъne ne Margarita ші eші, lъsъnd'o înkremenitъ de ʋeia ʋe aъzise.

XVII.

AMBASADORULU SPANIEI.

Reŋele ajʁnse ne Chicot în kabinetʁlŭ seŭ.

Chicot era înkъ kʁ totʁlŭ miskatŭ de temerile esnlikъriĭ.

— Eĭ bine! Chicot, zise Enrikŭ.

— Eĭ bine! sire, resnʁnse Chicot.

— Tʁ nʁ sчiĭ чe nretinde reŋina?

— Nʁ.

— Ea nretinde kъ blestemata ta de latineaskъ va tʁrbʁra totŭ menaŋiʁlŭ nostrʁ.

— Eĭ! sire, nentrʁ Dʁmnezeŭ, sъ ʁitъmŭ astъ latineaskъ, ıi totŭ se va termina. O bʁkatъ latineaskъ deklamatъ nʁ é ka o bʁkatъ latineaskъ skrisъ, vîntʁlŭ iea kʁ sine ne ʁna, fokʁlŭ nʁ noate ʁneorĭ reʁıi sъ arzъ ne чea altъ.

— Eŭ, zise Enrikŭ, sъ nъ iea drakʁ daka maĭ kʁŋetŭ l'aчeasta.

— Aua vezĭ!

— Am altă lăkră de făkătă, nre leŋea mea, de kătă să kăŋetă la astea.

— Maiestatea Voastră voieşte maĭ bine să netreakă, xm?

— Da, fătălă meă, zise Enrikă, destălă de nemălŋămită de tonălă kă kare Chicot nroŋănviase aste nă-ŋine kăvinte: da, Maiestatea mea voieşte maĭ măltă să netreakă.

— Eartă-mă, dar noate kă săpără ne Maiestatea Voastră.

— Eĭ! fiăle, adăăŋi Enrikă înălŋăndă din ămerĭ, ŋĭ am snăsă kă aivĭ nă é ka la Louvre. Aivĭ se faŋe orĭ ŋe amoră de faŋă, orĭ ŋe resbelă, orĭ ŋe nolitikă de faŋă.

Nrivirea reŋelăĭ era aua de dălŋe, sărîsălă aua de mîngĭitoră în kătă Chicot se simŋi kă totălă înkăraŋiată.

— Resbelă ui nolitikă maĭ nă ŋinăde kătă amoră, nă é aua, sire? zise elă.

— Nre leŋea mea, skămnălă meă amikă, o mărtăriseskă: astă oraă é aua de frămosă, aste vinărĭ din Languedoc săntă aua de găstoase, aste femeie din Navara săntă aua de frămoase!

— E! sire, resnănse Chicot, nare-mi-se kă ăiŋĭ ne reŋina; Navaresele săntă oare maĭ frămoase ui maĭ komnlăkătoare de kătă dînsa? daka va fi astă-felă fakă komnlimentă Navareseloră.

— Eĭ, nre leŋea mea! tă aĭ kăvîntă, Chicot, ui eă kare ăitam kă estĭ ambasadoră, kă renresinŋĭ ne

reŋele Enrikŭ alŭ III, kъ reŋele Enrikŭ alŭ III é fratele doamneĭ Margarite, ші kъ nrin ъrmare înaintea ta, katъ, nentrъ kъviinŋъ, sъ nreŋъeskŭ ne doamna Margarita maĭ nresъsŭ de toate femeiele. Dar trebъe sъ erŋĭ imnrъdinŋa mea, Chicot; nъ sънt de lokŭ obiчĭnъitŭ kъ ambasadorĭ, fъtъlŭ meŭ.

În aчestŭ minъtŭ ъша kabinetъlъĭ se deskise, ші d'Aubiac anъnчiь kъ o voчe tare.

— Domnъlŭ ambasadorŭ alŭ Snanieĭ.

Chicot fъkъ o sъritъrъ ne fotoliŭ kare fъkъ ne reŋele sъ sъrîzъ.

— Ire leŋea mea, zise Enrikŭ, eatъ o desmingire la kare nъ mъ astentam. Ambasadorъlŭ Snanieĭ! Ші чe drakъ vine sъ fakъ aiчĭ?

— Da, reneti Chicot, чe drakъ vine sъ fakъ aiчĭ?

— Vomŭ afla, zise Enrikŭ; noate veчinъlŭ nostrъ snaniolŭ are vr'o чeartъ desnre frontierъ sъ disnъte kъ mine.

— Mъ retragŭ, zise Chicot kъ ъmilinŋъ, fъrъ îndoialъ kъ Maiestatea Sa Filinŭ II vъ trimite ънŭ adevъratŭ ambasadorŭ, ne kъndŭ eŭ...

— Ambasadorъlŭ Franчieĭ sъ dea nasŭ Snaniolъlъĭ, ші asta în Navara! minъnea drakъlъĭ, asta nъ se noate; deskide astŭ kabinetŭ de kъrŋĭ, ші intrъ în întrъ.

— Dar de akolo voiŭ aъzi totŭ, fъrъ sъ voiŭ, sire.

— Eĭ! tъ veĭ aъzi, nre leŋea mea! чe mĭ nasъ? eŭ n'am nimikŭ de askъnsŭ. Anronositŭ, nъ maĭ aĭ nimikŭ sъ

mĭ sunĭ din partea reḡelŭĭ stăpînŭlŭ teŭ, domnule ambasadorŭ?

— Nu, sire, nu mai am nimicŭ.

— Bine, akum aĭ numaĭ să vezĭ mi s'asculḡĭ kum fakŭ toḡĭ ambasadoriĭ pămîntulŭĭ; veĭ fi dar de minune în avestŭ kabinetŭ ka să ḡĭ faĉĭ însărcinarea. Deskide-ḡĭ okiĭ bine, mi asculltă ku amîndoură urekile, skumpulŭ meŭ Chicot.

Apoĭ adăugi:

— D'Aubiac, sunune kapitanulŭĭ meŭ de gardă să întrodukă pe domnulŭ ambasadorŭ alŭ Spaniei.

Chicot, auzindŭ avestŭ ordinŭ, se grăbi a intra în kabinetulŭ de kărtĭ, mi înkise ku grije tapiseria ku kinurĭ.

Unŭ pasŭ mĭ mărturisi pe parketulŭ sănătorŭ: avestŭ pasŭ era alŭ ambasadorulŭĭ M. S. Filipŭ II.

După ce se terminară preliminariele konsakrate la ameninţările de etiketă, mi după ce Chicot puse a se konvinḡe, din fundulŭ askunzătoareĭ sale, kă Bearnesulŭ știa foarte bine să dea audiinţă:

— Potŭ vorbi liberŭ Maiestăţiĭ Voastre? întrebă trimisulŭ în limba spaniolă, pe kare orĭ ce Gaskonŭ saŭ Bearnesŭ o poate înḡeleḡe ka pe a patrieĭ sale, din kausa mulţimiĭ de analoḡie.

— Poḡĭ vorbi, domnule, resfunse Bearnesulŭ.

Chicot îmĭ deskidea bine urekile. Interesulŭ era mare pentru dînsulŭ.

— Sire, zise ambasadorulŭ, adukŭ resfunsulŭ Maiestăţiĭ Sale katoliĉe.

— Bunŭ! zise Chicot, dak'aduve unŭ resnunsŭ, a mizlovitŭ o verere.

— Asunra kărăi subiektŭ? întrebă Enrikŭ.

— Asunra pronunerilorŭ din luna trekută, sire.

— Pre leuea mea, zitŭ prea lesne, zise Enrikŭ. Bine-voiesve de mi adu a minte karĭ era aste pronunerĭ, te rogŭ, domnule ambasadorŭ.

— Dar în privinua năvălirilorŭ prinvinilorŭ loranĭ în Franvia.

— Da, mi maĭ alesŭ în privinua năvălirilorŭ kumătrulăĭ meŭ de Guise. Foarte bine! mi adukŭ a minte akum; urmeazŭ, domnule, urmeazŭ.

— Sire, urmă Snaniolulŭ, reuele stăpînulŭ meŭ, ku toate kă a solivitatŭ susemnarea unăĭ traktatŭ de alianuă ku Lorania, a privitŭ o alianuă ku Navara ka maĭ sinveră, mi să supunemŭ kuvîntulŭ, ka maĭ folositoare.

— Da, să venimŭ la vorbă, zise Enrikŭ.

— Voiŭ fi frankŭ ku Maiestatea Voastră, sire, kăvĭ kunoskŭ kuuetele reuelăĭ stăpînulăĭ meŭ în privinua Maiestăuiĭ Voastre.

— Mi eŭ, amĭ natea să le kunoskŭ?

— Sire, reuele stăpînulŭ meŭ nu refusă nimikŭ Navareĭ.

Chicot lini urekia sa de tauiuerică, muskăndu-mĭ mereŭ vîrfulŭ deuitulăĭ ka să se înkredinueze kă nu dormia.

— Daka nu mĭ refusă nimikŭ, zise Enrikŭ, să vedemŭ ve notŭ vere.

— Totŭ ve va plăvea Maiestăuiĭ Voastre, sire.

— Drave!

— Vorbeaskъ dar ne faŋъ ші кэratъ.

— Eĭ, lэkrэ drakэlэĭ, toate, sэntъ înkэrkътoare.

— Maiestatea Sa reŋele Snanieĭ, voiesче ka noslъ seъ aliatъ sъ n'aibъ a se teme de nimінĭ; nronэnerea че voiъ faче Maiestъŋiĭ Voastre vъ va dovedi.

— Askэltъ, zise Enrikъ.

— Reŋele Franчieĭ trakteazъ ne reŋina Navareĭ ka n'o inemikъ neîmnъkatъ; se leanъdъ de ea kъ i é sorъ din minэtэlъ kэndъ o îmnle de rэшine, asta é adevъratъ... Injэriele reŋelэĭ Franчieĭ, ші черъ ertare Maiestъŋiĭ Voastre daka mъ voiъ atinŋe de aчestъ sэbiektъ aша de delikatъ.

— Atinŋe-te, atinŋe-te.

— Injэriele reŋelэĭ Franчieĭ sэntъ nэbliче; ші asta é doveditъ kъчĭ le kэnoskъ toŋĭ.

Enrikъ fъkэ o miskare de negare.

— O kэnoasче nэblikэlъ, эrmъ Snanioleлъ, fiindъkъ sэntemъ însчiinŋaŋĭ; renetъ dar, sire: reŋele Franчieĭ se leanъdъ de doamna Margarita kъ i este sorъ, fiindъ-kъ voi a o desonora onrindъ în nэblikъ litiera sa, ші nэnîndъ эnъ kanitanъ din garda sa s'o kaэte.

— Eĭ bine! domnэle ambasadorъ, эnde aĭ a minte s'ajэnŋĭ?

— Nimikъ maĭ lesne, nrin эrmare, la Maiestatea Voastrъ, ka sъ te lenezĭ de soŋia aчeia de kare fratele seъ se leanъdъ kъ i é sorъ.

Enrikъ se эitъ la taniŋeria din derътэlъ kъriїa Chiçot, snъimîntatъ, astenta nalnitъndъ resэltatэlъ эnэĭ înчenэtъ aша de nomnosъ.

*

— Dвпъ че se va goni reцina, вrmъ ambasadorвlъ, alianца între reцele Navareĭ ші reцele Snanieĭ...

Enrikъ salвtъ.

— Astъ alianцъ, вrmъ ambasadorвlъ, é kв totвlъ înkeiatъ, ші eatъ kвm. Reцele Snanieĭ dъ пе infanta fiїa sa reцelвĭ Navareĭ, ші kiarъ Maiestatea Sa iea de soцiъ пе doamna Katerina de Navara, sora Maiestцiї Voastre.

Вnъ fiorъ de trвfiъ trekв nrin totъ korпвlъ Bearnesвlвĭ, вnъ fiorъ de snaimъ nrin totъ korпвlъ lвĭ Chicot. Вnвlъ îmĭ vedea soartea пе orizontъ, strelвcitoare ka soarele resъrindъ, celъ altъ vedea kъzîndъ ші mвrindъ sventrвlъ ші fortвna familieĭ Valois.

Snaniolвlъ, netвrbвratъ ші reve, пв vedea altъ nimikъ de kътъ instrвkцiвnile stъnînвlвĭ seъ.

Se fъkв, nentr'вnъ minвtъ, o tъvere nrofвndъ; anoĭ, dвn'avestъ minвtъ, reцele Navareĭ zise:

— Пronвnerea domnieĭ tale é minвnatъ, ші mъ îmnle de onoare.

— Maiestatea Sa, se grъbi sъ zikъ negoцiatorвlъ mвndrв kare se basa пе o nriimire de entвsiasmъ, Maiestatea Sa reцele Snanieĭ пв nronвne Maiestцiї Voastre de kътъ o singвrъ kondiцiвne.

— A! o kondiцiвne, zise Enrikъ, é nrea drentъ; sъ vedemъ kondiцiвnea.

— Ajвtвndъ пе Maiestatea Voastrъ în kontra nrinцinilorъ loranĭ, adikъ deskizîndъ kalea tronвlвĭ Maiestцiї Voastre, stъnînвlъ meъ arъ dori sъ înlesneaskъ nrin alianца voastrъ вnъ mizlokъ de a nъstra Flandra, пе kare monsiniorвlъ dвve d'Anjou пвne giara

în minъtъlъ avesta. Maiestatea Voastrъ înḑeleḑe bine kъ stъnînъlъ meŭ i dъ toatъ urekъderea asъura urinvinilorŭ loranĭ, fiindŭ-kъ domniĭ de Guise, aliaḑiĭ seĭ natъralĭ ka urinvinĭ katoliviĭ, fakŭ singъrĭ nъmaĭ o nartidъ în kontra domnъlъi dъve d'Anjou în Flandra. Afarъ din asta, eatъ singъra kondiḑiъne; ea é raḑionabilъ mi ъmoarъ: Maiestatea Sa reḑele Snanieĭ se va alia kъ voĭ urintr'o îndoitъ kъsъtoriъ; te va ajъta sъ... — ambasadorъlŭ kъstŭ ънŭ minъtŭ adevъrata vorbъ, — sъ ъrmezĭ reḑelъĭ Franviei, mi i veĭ garanta Flandra. Potŭ dar akъm, kъnoskîndŭ înḑeleḑenviъnea Maiestъḑiĭ Voastre, sъ uriveskŭ negoḑiarea mea ka îndenlinitъ dъnъ toate doriḑele.

O tъvere, maĭ urofъndъ înkъ de kъtŭ vea d'întîiŭ, ъrmŭ dъn'aveste kъvinte, ka sъ lase fъrъ îndoialъ s'ajъngъ în toatъ nъterea sa resnъnsъlŭ ne kare anḑelъlŭ esterminatorŭ astenta ka sъ loveaskъ, ne iviĭ ne kolea, orĭ ne Franvia saŭ ne Snania.

Enrikŭ alŭ Navareĭ fъkъ treĭ saŭ natrъ nauĭ în kabinetъlŭ seŭ.

— Aua dar, domnъle, zise elŭ în-fine, asta è resnъnsъlŭ ve estĭ însъrvinatŭ sъ mĭ adъvĭ.

— Da, sire.

— Altŭ veva nimikŭ?

— Nimikŭ altŭ veva.

— Eĭ bine! zise Enrikŭ, refъsŭ nronъnerea Maiestъḑiĭ Sale reḑelъĭ Snanieĭ.

— Refъsĭ mъna infanteĭ! strigъ Snaniolъlŭ k'o înfiorare asemenea kъ aveia ve é fъkъtъ din dъrerea ъneĭ vъlne la kare nъ se asteaulъ vineva.

— Onoare destălŭ de mare, domnŭle, resunŭnse Enrikŭ redikăndŭ kanŭlŭ, dar ne kare nŭ o notŭ krede maĭ nre sŭsŭ de onoarea d'a avea de soțiă n'o fată din Franția.

— Da, dar astă alianță d'întîiŭ te anronia de mormîntŭ, sire; a doua te anronia de tronŭ.

— Preținasă, nemăsŭrată fortună, domnŭle, o suiŭ, dar ne kare n'o voiŭ kumpăra nițĭ o dată kŭ sănțele mi onoarea fiitorilorŭ meĭ sŭnŭmĭ. Ce! domnŭle, să tragŭ sabia în kontra rețelŭĭ Franțieĭ, kumnatălŭĭ meŭ, nentru Snaniolălŭ țelŭ streinŭ; ce! să onreskŭ stindardălŭ Franțieĭ în kalea sa de gloriă, ka să lasŭ tărnŭrile Castilieĭ mi ne leiĭ din Leon să termine lŭkrarea ce aŭ înțenŭt'o eĭ; ce! să fakŭ a se omorî frații de frați; s'adskŭ ne streinŭ în natria mea! Domnŭle, askultă bine asta: am țerută țeținălŭĭ meŭ, rețelŭĭ Snanieĭ, ajutoare în kontra Domniloră de Guise, karĭ sunt nisțe lakomĭ împărekiați după mospenirea mea, dar nu în kontra dușelŭĭ d'Anjou, kumnatălŭ meŭ; dar nu în kontra rețelŭĭ Enrikŭ III, amikălŭ meŭ; dar nu în kontra soțieĭ mele, surora rețelŭĭ meŭ. Ajutați ne Guisiĭ, zisemĭ, le veți da surijinălŭ vostru. Faceți; voiŭ arunka asupra loră mi asupra voastră ne toți protestanții Ilermanieĭ mi ne ceĭ din Franția. Rețele Snanieĭ voiesțe a rekușeri Flandra kare i skăpă din mână; fakă ceia ce a făkută Karolŭ alŭ cincilea: ceară trecere rețelŭĭ Franțieĭ ka să meargă a reklama titula sa de întîiălŭ burgesŭ din Gand, mi rețele Enrikŭ III, staŭ eŭ bunŭ nentru dînsălŭ, i va da o trecere ama de legală kum a fukută rețele François I-iŭ. Voieskŭ tronălŭ Franțieĭ, zise Ma-

iestatea Sa katolikъ, se noate, dar n'am de lokŭ trebŭinḑъ ka sъ mĭ ajŭte vineva a lŭ kъstiga; îlŭ voiŭ lŭa singŭrŭ daka é vakantŭ, kiarŭ mi în kontra tŭtŭlorŭ Maiestъḑilorŭ lŭmiĭ. Aua dar, adio, domnŭle. Snŭne fratelŭĭ meŭ Filinŭ kъ sŭnt rekŭnoskъtorŭ de oferirile sale. Dar m'aumĭ fi sŭnъratŭ ne dînsŭlŭ de moarte daka, fъkîndŭ-le elŭ, m'arŭ fi krezŭtŭ nŭmaĭ ŭnŭ minŭtŭ kanabilŭ de a le nriimi.

Adio, domnŭle.

— Iea a minte, sire, kъ bŭna înḑeleḑere între doĭ veviniĭ deninde de la o vorbъ rea.

— Domnŭle ambasadorŭ, adъŭḑi Enrikŭ, sъ svĭĭ bine mi asta: kъ reḑe alŭ Navareĭ saŭ reḑe de nimikŭ, totŭ ŭna é nentrŭ mine. Koroana é aua de ŭuoarъ, în kъtŭ nivĭ n'aumĭ simḑi-o kъzîndŭ daka mĭ arŭ alŭneka de ne frŭnte; afarъ de asta în avestŭ minŭtŭ mъ voiŭ sili s'o reḑiŭ, fiĭ linisvitŭ.

Adio, înkъ o datъ, domnŭle, snŭne reḑelŭĭ stъnînŭlŭĭ domnieĭ tale kъ am nisve ambiḑiŭnĭ maĭ marĭ de kъtŭ avelea ne karĭ m'a fъkŭtŭ sъ le întrevъzŭ. Adio.

Ili Bearnesŭlŭ devenindŭ, nŭ însŭ-uĭ elŭ, vi omŭlŭ ne kare lŭ kŭnosvea vineva într'însŭlŭ, dŭnъ ve s'a lъsatŭ ŭnŭ minŭtŭ sъ fiъ dominatŭ de kъldŭra eroismŭlŭĭ seŭ, Bearnesŭlŭ, sŭrîzîndŭ kŭ kŭrtenire, rekondŭse ne ambasadorŭ nînъ la nragŭlŭ kabinetŭlŭĭ seŭ.

XVIII.

SĂRACIĬ REGELUĬ NAVAREI.

Chicot era kɤfɔndatŭ într'o mirare aua de nrofɔndъ, în kъtŭ nɔmaĭ kɔɲetĭ, kъndŭ Enrikŭ remase singɤrŭ, sъ easъ din kabinetɔlŭ seŭ.

Bearnesɔlŭ redikъ taniɲeria ui se dɔse de lŭ bъtɔ ne ɔmere.

— Eĭ bine, domnɔle Chicot, zise elŭ, kɔm ɲi se nare ɥeia ɥe am fъkɔtŭ?

— De minɔne, sire, adъɔɲi Chicot ameɲitŭ înkъ. Dar în adevъrŭ, nentr'ɔnŭ reɲe kare nɔ nriimesɥe adesea ambasadorĭ, îmĭ nare kъ kъndŭ îĭ nriimesɥĭ, îĭ nriimesɥĭ bine.

— Ui kɔ toate astea fratele meŭ Enrikŭ faɥe ka sъ mĭ viĭъ aɥestĭ ambasadorĭ.

— Ɥe felŭ, sire?

— Da, daka elŭ nɔ nersekɔta neînɥetatŭ ne biata sa sorъ, ɥeĭ alɲĭ n'arŭ fi kɔɲetatŭ s'o nersekɔte.

Krezĭ kъ daka reŋele Snanieĭ n'arъ fi svixtъ desonoarea fъkstъ reŋineĭ Navareĭ, kъndъ sns kanitanъ de gardъ a kъstatъ trъssra sa, krezĭ oare k'arъ fi venitъ a mĭ nronsne s'o lasъ?

— Vъzъ ks ferivire, sire, resnsnse Chicot, kъ orĭ ce înverkare va fi nefolositoare, mi kъ nimikъ ns va nstea rsne bsna armoniъ ce esiste între domnia ta mi reŋina.

— Eĭ, amikslъ meъ, interesslъ d'a nsne nesnire între noĭ é nrea învederatъ...

— Îŋĭ mъrtsriseskъ, sire, kъ ns sant asa de nътrsnzътorъ ne kътъ mъ krezĭ.

— Fъrъ îndoialъ dorinŋa fratelsĭ meъ Enrikъ este ka sъ lasъ ne sora sa.

— Ce felъ? Esnlikъ-mĭ asta, te rogъ. Drace! ns kredeam sъ viъ la o asa de bsnъ skoalъ.

— Ts svii, Chicot kъ aъ sitatъ sъ mĭ nlътeaskъ dota* soŋieĭ mele.

— Ns, n'o sviam, sire; îmĭ treyea nsmaĭ nrin minte.

— Kъ astъ dotъ se komnsnea de treĭ sste miĭ skside de asrъ.

— Frsmoasъ ssmъ.

— Ши de maĭ mslte orase de sigsranŋъ, mi, între aste orase, mi Cahors.

— Frsmosъ orashъ, Dsmnezesle!

— Am reklamatъ, ns yele treĭ miĭ skside de

* Zestrea.

aʂrș — kъtș de sʂrakș sʂnt, mъ krezș maĭ avʂtș de kъtș reŋele Franчieĭ, — dar oraшʂlș Cahors.

— A! aĭ reklamatș oraшʂlș Cahors, sire. Aʂzĭ akolo, bine aĭ fъkʂtș, ши de aшĭ fi fostș în lokʂ-vъ aшĭ fi fъkʂtș totș aша.

— Ши eatъ nentrʂ чe, zise Bearnesʂlș kʂ finʂlș seș sʂrîsș, eatъ nentrʂ чe... Înŋeleŋĭ akʂm?

— Nʂ, sъ fiș alș drakʂlʂĭ!

— Eatъ de чe vorș eĭ ka sъ mъ strikș kʂ soŋia mea ши s'o lasș. Ne maĭ avînd'o soŋiъ, înŋeleŋĭ, Chicot, s'a dʂsș dota; nrin ʂrmare s'aș dʂsș чele treĭ sʂte miĭ skʂde, oraшele, ши maĭ vîrtosș Cahors. Sʂntș mʂlte maniere d'a nʂ шĭ ŋine чineva kʂvîntʂlș, ши fratele meș Valois este foarte nriчenʂtș desnre asemenea kʂrse.

— Kʂ toate astea aĭ dori foarte mʂltș sъ aĭ aчeastъ чetate, nʂ é aша, sire? zise Chicot.

— Fъrъ îndoialъ, kъчĭ, чe é regatʂlș meș de Bearnș? ʂnș bietș nrinчinatș ne kare avariŋia kʂmnatʂtʂĭ meș ши a soakre-mi lș aș rosș astș-felș, în kъtș titʂla de reŋe чe se alъtʂrъ ne lîngъ dînsʂlș a devenitș ridikʂlъ.

— Da, de oare-чe Cahors ʂnitș kʂ astș nrinчinatș...

— Cahors arș fi tъria mea, anъrarea чelorș d'o reliŋiʂne kʂ mine.

— Eĭ bine, skʂmʂlș meș sire, iea-ŋĭ sneraŋa de la Cahors, kъчĭ fiindș saș nʂ чertatș kʂ doamna Margarita, reŋele Franчieĭ nʂ ŋi lș va da niчĭ o datъ, afarъ nʂmaĭ daka lș aĭ lʂa...

— O! strigъ Enrikș, lș aшĭ lʂa, daka n'arș

fi aша de tare ши маĭ vîrtosъ daka n'aшĭ fi ъrîtъ resbelъlъ.

— Cahors nъ se noate lъa, sire, zise Chicot.

Faŋa lъĭ Enrikъ se armъ de o nenъtrъnsъ naivitate.

— O! nъ se noate lъa, nъ se noate lъa, zise elъ, dak'aveam o armatъ... че nъ o am.

— Askъltъ, sire, zise Chicot, noĭ nъ sъntemъ aiчĭ ka sъ ne suъnemъ lingъшirĭ. Între Gaskonĭ, sчiĭ, se vorbesчe kъ inimъ kъratъ. Ka sъ ieĭ oraшъlъ Cahors, ъnde é domnъlъ de Vesin, arъ trebъi sъ fiĭ ъnъ Anibal saъ ъnъ Чesare, ши Maiestatea Voastrъ...

— Eĭ bine! Maiestatea mea?... întrebъ Enrikъ kъ sъrîsъlъ seъ amъŋitorъ.

— Maiestatea Voastrъ a zisъ kъ nъ i nlaче resbelъlъ.

Enrikъ sъsninъ; o lъчire de flakъrъ lъminъ okiъlъ seъ nlinъ de melankoliъ; dar askъnzîndъ îndatъ astъ miskare fъrъ voiъ, netezi kъ mъna sa arsъ de soare brъna sa barbъ, zikîndъ:

— Niчĭ o datъ n'am skosъ sabia, é adevъratъ, niчĭ o datъ n'o voiъ skoate. Sъnt ъnъ reŋe de наче ши ъnъ omъ de наче; kъ toate astea, Chicot, nrintr'ъnъ kontrastъ kъriosъ, îmĭ nlaче sъ vorbeskъ de ale resbelъlъĭ: asta vine din sъnŋele meъ. Sъntъlъ Lъdovikъ, stremoшъlъ meъ, avea narte ши elъ kъ, fiindъ niosъ din kresчere ши din natъrъ blъndъ, se fъчea ъneorĭ ъnъ lъntaчiъ bъtъiosъ de lanче ши ъnъ sъbiamъ inimosъ. Sъ vorbimъ, daka voiesчĭ Chicot, de domnъlъ Vesin, kare é ъnъ Чesare ши ъnъ Anibal.

— Sire, eartъ-mъ, zise Chicot, dak' am nștștș nș nșmaĭ a vъ atinŋe dar înkъ a vъ nelinișvi. Am vorbiș de domnșlș de Vesin nșmaĭ ka sъ stingș orĭ ve șrmъ de ardoare nebșnъ ne kare jșneŋea mi nesvi-iŋŋa afeverilorș arș fi nъskștș în inima voastrъ. Cahors, vezĭ domnia ta, é aua de bine anъratș mi aua de bine nъzitș fiindș-kъ é keia sșdșlșĭ.

— Vaĭ! zise Enrikș sșsninъndș maĭ tare, o svișș bine.

— Este, șrmъ Chicot, avșŋia teritorialъ șnitъ kș sekșritatea lokșinŋeĭ. Vine are șnș oramș kșm é Cahors, are grînare, velare, kase de ferș, monroane, lokșinŋe mi relaŋișnĭ; vine are șnș oramș kșm é Cahors, are totș nentrș sine, vine nș lș are, totșlș é în kontra sa.

— Eĭ, mșrmșrъ reŋele Navareĭ, eatъ nenĭrș ve aveam o aua mare dorinŋъ ka sъ am oramșlș Cahors, în kъtș am zisș bieteĭ mșmeĭ mele sъ lș nșiъ ka șna din kondiŋișnile *sine quâ non* ale kъsъtorieĭ mele. Na! eatъ kъ vorbeskș latinesve akșm. Cahors era dar ana-naŋișlș soŋieĭ mele: mi lș nromiseserъ, era datorĭ sъ mi lș dea.

— Sire, a fi datorș mi a nlъti... zise Chicot.

— Aĭ kșvîntș, a fi datorș mi a nlъti sșntș doșъ lșkșrĭ nrea diferite, amikșlș meș, aua dar estĭ de nъ-rere kъ nș mi lș vorș nlъti de lokș.

— Mĭ é teamъ.

— Drave! zise Enrikș.

— Mi ka sъ vorbeskș kșratș... șrmъ Chicot.

— Eĭ bine!

— Vorbindș kșratș, vorș avea kșvîntș, sire.

— Vorș avea kșvîntș? nentrș ve, amikșlș meș?

— Пentrъ kъ n'aĭ sʏiъtĕ sъ ŋĭ faʏĭ meseria de reŋe, soŋĕ alĕ ъneĭ fete din Franʏia, nentrъ kъ n'aĭ sʏiъtĕ kъm sъ faʏĭ sъ ŋi se nlъteaskъ maĭ întîiĕ dota mi în ъrmъ sъ remiŋĭ orawele domnieĭ tale.

— Neferiʏitъle! zise Enrikĕ sъrîzîndĕ kъ amъrъʏiъne, tъ nъ ŋĭ maĭ adъʏĭ a minte de kampana lъĭ Saint-Gernain l'Auxerrois? îmĭ nare kъ ъnĕ ŋinere ne kare vorĕ sъ lĕ sъgrъme kiarĕ în noantea nъnŋii sale nъ kъŋetъ atъtĕ la dotъ kъtĕ la viaŋъ.

— Bъnĕ! zise Chicot; dar d'atъnʏĭ?

— D'atъnʏĭ? întrebъ Enrikĕ.

— Da; mi se nare kъ amĕ fostĕ linisʏiŋĭ. Eĭ bine! trebъia sъ nrofiŋĭ de astъ linisʏe nentrъ a instrъmenta; trebъia, eartъ-mъ, sire, trebъia sъ negoŋiezĭ, în lokĕ sъ te ŋii de amorĕ. È maĭ desfъtъtorĕ, dar maĭ nъŋinĕ nrofitabilĕ. Îŋĭ snъiĕ asta, în adevъrĕ, sire, atъtĕ nentrъ reŋele stъnînъlĕ meĕ kъtĕ mi nentrъ voĭ. Daka Enrikĕ alĕ Franʏieĭ avea ne Enrikĕ alĕ Navareĭ ъnĕ aliatĕ tare, Enrikĕ alĕ Franʏieĭ arĕ fi maĭ tare de kъtĕ toatъ lъmea, mi înkinъindъ-ne kъ katoliʏii mi nrotestanŋii arĕ fi nъtъtĕ sъ se reъneaskъ într'ъnĕ singъrĕ interesĕ nolitikĕ, lъsъndĕ maĭ tъrziĕ desbaterea intereselorĕ lorĕ reliŋioase; katoliʏii mi nrotestanŋii, adikъ ʏeĭ doĭ Enriʏĭ, arĕ fi fъkъtĕ sъ tremъre înaintea lorĕ toatъ omenimea.

— O! zise Enrikĕ kъ ъmilinŋъ, eĕ nъ asnirĕ ka sъ fakĕ sъ tremъre ne niminí, ka sъ nъ tremъrĕ niʏĭ eĕ... Dar lasъ, Chicot, sъ nъ maĭ vorbimĕ de aste lъkrъrĭ karĭ îmĭ tъrbъrъ minŋile. N'am orawĕlĕ Cahors, eĭ bine! voiĕ rъbda.

— Asta é greș, reŋele meș!

— Че vreĭ! fiindș-kъ însɞ-ŋĭ krezĭ kъ Enrikș nɞ mĭ va da nivĭ o datъ astș oraшș.

— O krezș, sire, sɞnt sigɞrș, ші asta nentrɞ treĭ kɞvinte.

— Snɞne-mi-le, Chicot.

— Din toatъ inima: Чelș d'întîiș nentrɞ kъ Cahors este ɞnș oraшș nrodɞkъtorș; nentrɞ kъ reŋele Franчieĭ va voi maĭ bine sъ lș ŋiĭъ de kъtș sъ lș dea orĭ ші kɞĭ mъkarș.

— Asta nɞ kam é onestș, Chicot.

— Este regalș, sire.

— A! este regalș ka sъ iea чeia чe i nлаче?

— Da, asta se nɞmesче a mĭ faче nartea leɞlɞĭ, ші leɞlș é reŋele animalilorș.

— Îmĭ voiș adɞче a minte de чeia чe mĭ snɞĭ, bɞnɞlș meș Chicot, daka vr'o datъ mъ voiș faче reŋe. Alș doilea kɞvîntș, fiĭɞlș meș?

— Eatъ-lș: doamna Katerina,..

— Aша dar bɞna mea mɞmъ Katerina, totș se maĭ amestikъ în nolitikъ? întrerɞnse Enrikș.

— Totș; doamna Katerina arș voi maĭ mɞltș sъ vazъ ne fiĭa sa la Harisș de kъtș la Nérac, lîngъ dînsa de kъtș lîngъ voĭ.

— Aша krezĭ tɞ? Kɞ toate astea doamna Katerina nɞ iɞbesче mɞltș ne fiĭa sa.

— Nɞ; dar doamna Margarita vъ este ɞnș felș de garanŋiъ, sire.

— Estĭ nlinș de fineŋe, Chicot. Sъ fiș alș drakɞlɞĭ, dak'amĭ fi kɞŋetatș vre o datъ la asta; dar în-

ſine noŋĭ sъ aĭ kʁvîntʃ; da, da, o fatъ din Franчia, la trebʁinŋъ, este o garanŋiъ. Eĭ bine?

— Eĭ bine! sire, miksorъndʁ-se mizloaчele, se miksoresчe nlъчerea lokʁinŋeĭ. Nérac é ʁnʃ oramʃ foarte nlъkʁtʃ, kare are ʁnʃ narkʃ înkъntъtorʃ mi nisчe aleie kʁm nʁ se maĭ aflъ nikъirĭ; dar doamneĭ Margarite, kare é linsitъ de mizloaчe, i se va ʁrî la Nérac, mi va dori Lʁvrʁlʃ.

— Îmĭ nlaчe maĭ mʁltʃ kʁvîntʁlʃ teʃ чelʃ d'întîiʃ, Chicot, zise Enrikʃ miskъndʃ kanʁlʃ.

— Atʁnчĭ îŋĭ voiʃ snʁne ne чelʃ de alʃ treilea.

Între dʁчele d'Anjou kare kaʁtъ sъ mĭ fakъ ʁnʃ tronʃ mi kare miskъ Flandra, între domniĭ de Guise karĭ arʃ voi sъ mĭ fabriчe o koroanъ mi karĭ miskъ Franчia; între domniĭ de Guise karĭ arʃ voi sъ mĭ fabriчe o koroanъ mi karĭ miskъ Franчia, între M. S. reŋele Snanieĭ kare arʃ voi sъ nʁiъ mъna ne monarxia ʁniversalъ mi kare miskъ lʁmea, domnia ta nrinчine alʃ Navareĭ, staĭ în kʁmnъnъ, mi ŋiĭ ʁnʃ oare-kare ekilibrʁ.

— Adevъratʃ! eʃ, fъrъ gresтate.

— Tokmaĭ. ʒitъ-te maĭ bine la renʁblika elveŋianъ. Fъ-te nʁternikʃ, adikъ greʃ, mi veĭ atîrna mʁltʃ în balanŋъ. Nʁ veĭ maĭ fi o kontra-gresтate, ci o gresтate.

— O! îmĭ nlaчe mʁltʃ astʃ kʁvîntʁ, Chicot, mi é de minʁne dedʁsʃ. Tʁ estĭ în adevъrʃ klerikʃ, Chicot.

— Ire leŋea mea, sire, sʁnt чeia чe notʃ, zise Chicot, mʁlŋʁmitʃ, kʁ toate kъ era ʁnʃ komnlimentʃ, mi dъndʁ-se dʁn'aчea bʁnomiъ regalъ kʁ kare nʁ era de lokʃ obiʋînʁitʃ

— Eatъ dar esnlikarea sitʁaŋiʁniĭ mele ? zise Enrikъ.

— Komnlektъ, sire.

— Illi eъ kare nʁ vedeam nimikъ din toate astea, Chicot, eъ kare sneram totъ d'aʁna, înŋeleŋĭ tʁ?

— Eĭ bine! sire, dak'amĭ avea sъ ŋĭ daъ vr'ʁnъ konsiliъ, é ka sъ învetezĭ d'a snera, din kontra!

— Voiъ fave dar, Chicot, nentrʁ astъ kreanŋъ a reŋelʁĭ Franvieĭ, veia ve fakъ nentrʁ arendatorii meĭ karĭ nʁ notъ nlъti arenda; nʁiъ ʁnъ II lîngъ nʁmele lorъ.

— Veia ve va sъ zikъ nlъtitъ.

— Tokmaĭ.

— Iʁne doĭ II. sire, mi skoate ʁnъ sʁsninъ.

Enrikъ sʁsninъ.

— Ama voiъ fave, Chicot, zise elъ. Il'anoĭ, amikʁlъ meъ, vezĭ kъ noate vineva trʒi în Bearnъ mi n'am ama mare trebʁinŋъ de Cahors.

— Vъzъ, mi, kʁm dam kʁ sokoteala, estĭ ʁnъ nrinvine înŋelentъ, ʁnъ reŋe filosofъ... Dar ve sgomotъ é asta?

— Sgomotъ? în ve lokъ?

— În kʁrte, îmĭ nare.

— ʓitъ-te ne fereastrъ, amikʁlъ meъ, ʁitъ-te.

Chicot se anroniъ de fereastrъ.

— Sire, sʁntъ josъ doĭ-snre-zeve oamenĭ destʁlъ de reъ îmbrʁkaŋĭ.

— A! avestia sʁntъ sʁravii meĭ, zise reŋele Navareĭ skʁlʁndʁ-se.

— Maiestatea Voastrъ îmĭ are sʁravii?

— Fʁrъ îndoialъ, Dʁmnezeъ oare nʁ ne reko-

mandъ îndъrarea? Пentrъ kъ nъ sънt katolikъ, Chicot, nъ trebъe oare ka sъ fiъ krestinъ?

— Bravo! sire.

— Vino, Chicot, sъ ne dъmъ josъ; vomъ împъrţi împrejmъ mila, anoĭ ne vomъ întoarce sъ ţinъmъ.

— Sire, vъ ъrmezъ.

— Iea astъ nъngъ kare é ne mъsţioarъ, lîngъ sabia mea, o vezĭ kolo?

— O vъzъ, sire...

— De minъne.

Se deterъ dar josъ; nontase. Reţele, mergîndъ, nъrea dъsъ ne kъţete, nreokъnatъ.

Chicot îlъ nrivia mi se întrista de astъ nreokъnare.

— De ъnde drakъ mĭ a venitъ ideia, ziţea în sine, sъ vorbeskъ de nolitika astъĭ bravъ nrinţine. Lъ am întristatъ foarte mъltъ în adevъrъ! ce omъ de nimikъ sънt! na!

Dъnъ ce ajъnserъ în kърte, Enrikъ alъ Navareĭ se anronieъ de grъna cerметorilorъ kare fъsese arъtatъ de Chicot.

Era în adevъrъ, doĭ-sпre-zece oameнĭ kъ statъre, kъ fisionomie mi kъ kostъme diferite; nisce oameнĭ ne karĭ ънъ observatorъ neîndemъnatikъ 'i arъ fi jъdekatъ dъnъ vorea lorъ, dъnъ nашiĭ lorъ, dъnъ ţestele lorъ, drentъ ţiganĭ, streinĭ, trekъtorĭ neobiţinъiţĭ, mi ne karĭ ънъ observatorъ, 'i arъ rekъnoasce drentъ ţintilomĭ strevestiţĭ.

Enrikъ lъ nъnga din mъna lъĭ Chicot mi fъkъ ънъ semnъ.

Toţĭ ҷerшetoriĭ se пъrвrъ kъ înţeleţea foarte bine aҷestĭ semnĭ.

Atвnvĭ, fiъ-kare veni sъ lĭ salвte k'вnĭ aerĭ de вmilinţъ kare arъta o nrivire nlinъ de înţeleţere ші de kвtezare, adresatъ nвmaĭ reţelвlвĭ, ka kвm arĭ fi zisĭ:

— Sвb îmbrъkъminte inima arde.

Enrikĭ resnвnse nrintr'вnĭ semnĭ din kanĭ, anoĭ nвse arъtътorвlĭ ші deţitвlĭ ҷelĭ mare în nвnga ne kare Chicot o ţinea deskisъ, ші lвъ o monedъ.

— Eĭ! zise Chicot, svĭĭ kъ è de aвrĭ, sire?

— Da, amikвlĭ meĭ, svĭĭ.

— Draҷe! estĭ avвtĭ.

— Nв vezĭ, amikвlĭ meĭ, zise Enrikĭ k'вnĭ sвrîsĭ, kъ toate aste monede de aвrĭ îmĭ serveskĭ la doвъ mile? Din kontra sвnt sъrakĭ, Chicot, ші sвnt silitĭ sъ taiĭ nistoliĭ meĭ în doвъ ka sъ am sъ daĭ totĭ d'aвna.

— E adevъratĭ, zise Chicot, kв o mirare kreskîndъ, monedele sвntĭ jвmътъţĭ de monede tъiate kв nisҷe desemne kanrivioase.

— O! sвnt ka fratele meĭ din Franvia, kare netreҷe kв tъierea imaţinilorĭ: am obiҷeiвrile mele. Mъ amвsĭ, kъndĭ n'am ҷe faҷe, rozîndĭ dвkaţiĭ meĭ. вnĭ Bearnesĭ sъrakĭ ші onestĭ é indвstriosĭ ka вnĭ jidovĭ.

— Totĭ вna é, sire, zise Chicot dъndĭ din kanĭ, kъvĭ deskoneria avi vr'вnĭ noĭ misterĭ askвnsĭ; totĭ вna é, eatъ вnĭ felĭ kвriosĭ de a da milъ.

— Tв aĭ faҷe altĭ-felĭ?

— Da, nre leţea mea, în lokĭ de a mъ osteni ks sъ taiĭ fiъ-kare monedъ, awĭ da-o întreagъ zikîndĭ: Eatъ nentrв doĭ.

— S'arš bate, skɜmnɜlš meš, mi aşĭ faye skandalš voindš sъ fakš bine.

— În-fine! mɜrmɜrъ Chicot, resɜmъndš nrin astš kɜvîntš, kare este kъnetenia tɜtɜlorš filosofielorš, onosiḑinea sa ideielorš bizare ale reḑelɜĭ.

Enrikš lɜś dar o jɜmъtá de monedъ de aɜrš din nɜngъ, mi nɜnîndɜ-se înaintea yelɜĭ d'întîiš din yermetorĭ kɜ astъ înfъḑimare linisyitъ mi dɜlye kare komnɜnea nɜrtarea sa obiyînɜitъ, nrivi ne astš omš fъrъ sъ vorbeaskъ, dar nɜ fъrъ sъ lš întrebe kɜ nrivirea.

— Agen, zise ayesta înklinъndɜ-se

— Kъḑĭ? întrebś reḑele.

— Yinyĭ sɜte.

— Cahors. Mi i dete moneda mi lɜś alta din nɜngъ.

Yermetorɜlš salɜtś maĭ afɜndš înkъ de kъtš întîia oarъ mi se denъrtś.

Elš fɜse ɜrmatš de altɜ kare salɜtś kɜ ɜmilinḑъ.

— Auch, zise elš salɜtъndš.

— Kъḑĭ?

— Treĭ sɜte yinyĭ-zeyĭ.

— Cahors. Mi i dete a doɜa monedъ, mi lɜś alta din nɜngъ.

Yelš d'alš doilea desnъrɜ ka yelš d'întiiš. Ɜnš alš treilea se anronieś mi salɜtś.

— Narbona, zise elš.

— Kъḑĭ?

— Ontš sɜte.

— Cahors. Ши і dete a treia monedъ ши lъъ alta din пъngъ.

— Montalban, zise ъnъ alъ natrъlea.

— Къцї?

— Шease sъte.

— Cahors.

Toцї în-fine se anroniarъ ши, salътъndъ, пronъnчiarъ ънъ nъme, nriimirъ kъrioasa milъ, ши arътarъ ънъ nъmerъ alъ kъrъia totalъ se ърkъ la ontъ мії.

La fъ-kare Enrikъ resпъrse: Cahors, fъrъ ka vr'o datъ aventъirea voчії sale sъ se skimbe în пronъnчiarea kъvîntълъї.

Dъпъ че se fini distribъirea, nъ se maї aflъ jъmътъцї de monede în пъngъ, niчї verшetorї în kъrte.

— Eatъ, zise Enrikъ.

— Asta é totъ, sire?

— Da, am finitъ.

Chicot trase пе reцele de мъnikъ.

— Sire? zise elъ

— Eї bine!

— Мї este nermisъ ka sъ fiъ kъriosъ?

— Пentrъ че nъ? kъriositatea é lъkrъ natъralъ.

— Че цї sпъnea aчeї verшetorї? ши че drakъ le resпъndeaї domnia ta?

Enrikъ sърîse.

— În adevъръ totълъ é misterъ aiчї.

— Аша krezї?

— Da; n'am vъzътъ niчї o datъ dъndъ-se milъ în felълъ aчesta.

— Аша é obiчeiътъ la Nérac, skъmпълъ meъ

Chicot. Tă sviĭ mroverbălă: fiţ-kare oramă are obiceiălă seă.

— Kăriosă obiceiă, sire.

— Nă, să fiă ală drakălăĭ! mi nimikă nă é maĭ simplă; toŋĭ avestĭ oamenĭ ne karĭ îĭ vezĭ, strebată ŋara ka să mriimeaskă milă; dar toŋĭ săntă dintr'ănă oramă deferită

— Ne ărmă, sire?

— Eĭ bine! ka să nă daă totă d'aăna totă avelăia-mĭ, îmĭ spănă nămele oramălăĭ loră; astă-felă, înŋeleŋĭ, skămplă meă Chicot, notă să daă de-asemenea binefaverile mele mi sănt folositoră totăloră neferiviŋiloră din toate oramele statălăĭ meă.

— Eată ve é bine, sire, kătă despre nămele oramălăĭ ve ŋi lă spănă; dar nentră ve la toŋĭ respăndeaĭ Cahors?

— A! adăăŋi Enrikă k'ănă aeră de mirare de minăne mrefăkătă; le am respănsă: Cahors?

— Negremită!

— Krezĭ?

— Sănt sigără.

— Nentră kă, vezĭ tă, de kăndă am vorbită de Cahors îmĭ vine mereă în gără avestă kăvîntă. Ama sănta toate lăkrările ve nă le noate avea vineva mi ne karĭ le doresve kă ardoare: kăŋetă la dînsele mi le nămesve kăŋetăndă.

— Xm! zise Chicot ăităndă-se kă neînkredere în narlea ne ănde verметoriĭ despărăseră. Asta é kă măltă maĭ lesne de înŋelesă de kătă voiam să află, sire; maĭ é înkă, afară de asta...

— Че felъ! маї este чeva?

— E kъ nъmerъlъ ne kare îlъ nronъnчia fiъ-kare, adъnъndъ-lъ, faчe вnъ totalъ maї mъltъ de ontъ miї.

— A! kъtъ de sure astъ nъmerъ, Chicot, sъnt ka ші tine, n'am înţelesъ nimikъ, afarъ nъmaї daka чerшъtoriї, fiindъ, nrekъm sчiї, îmnъrţiţї în kornoraţiъnї, n'orъ fi arъtatъ nъmerъlъ fiъ-kъriїa kornoraţiъnї, чeia чe mї nare nrobabilъ.

— Sire! sire!

— Vino sъ чinъmъ, amikъlъ meъ; nimikъ nъ deskide sniritъlъ, dъnъ nъrerea mea, ka mъnkarea ші bъtъra. Vomъ kъъta la masъ, ші veї vedea kъ daka nistoliї meї sъntъ roшї, bъtiliele mї sъntъ nline.

Reţele flъerъ ka sъ viїъ вnъ naţiъ ші чerъ чina sa.

Anoї, netrekîndъ kъ familiaritate braţъlъ seъ ne dъn' alъ lъї Chicot, se вrkъ în kabinetъlъ seъ, вnde чina era gata.

Trekîndъ ne din aintea anartamentъlъї reţineї, arъnkъ okiї la ferestre ші nъ vъzъ lъminъ.

— Naţiъle, zise elъ, Maiestatea Sa reţina nъ é a kasъ?

— Maiestatea Sa, resnъnse naţiъlъ, s'a dъsъ sъ vazъ ne damiчela de Montmorency, чe se ziчe kъ este foarte bolnavъ.

— A! biata Fosseuse, zise Enrikъ, чe é drentъ, reţina are o inimъ bъnъ. Vino sъ чinъmъ, Chicot, vino.

XIX.

ADEVERATA AMANTA A REGELUI NAVAREI.

Osnъɣslъ fs ɥelъ maï voiosъ. Enrikъ semъna kъ ns maï avea nimikъ în minte nivï ne inimъ, mi kъndъ era în toanele sale ɥele bsne, Bearnesslъ era snъ komeseanъ de minsne.

Kъtъ desnre Chicot, askъndea kъtъ nstea maï bine astъ învepstъ de neastîmpъrъ ɥe lъ avssese la vederea ambasadorslsï Snanieï, kare lъ srmase în kърte, kare se mъrise la îmnъrɣirea asrslsï sъraɥilorъ, mi kare ns lъ maï nъrъsise de atsnvï.

Enrikъ voise ka kъmътrslъ seъ Chicot sъ ɥineze faɣъ în faɣъ ks dinsslъ; la kъrtea reɣelsï Enrikъ, simɣise totъ d'asna o mare slъbiɥisne nentrs Chicot, sna din aɥele slъbiɥisnï kъm aъ oameniï de sniritъ nentrs oameniï sniritsomï; mi Chicot, din narteï, afarъ din ambasadele Snanieï, din ɥermetoriï ks kъvîntъ de ordinъ

mi din monedele de aur roase, Chicot avea o mare simpatie pentru regele Navarei.

Chicot vâzîndu-ne regele târpându-ne vinu mi murtându-se întru toate ka unu bunu komeseanu, otârî su se mai stăpîneaskă puginu, astă-felu în kătu su nu lase su treakă nimiku din pornirile ce libertatea ospăgălui mi kăldura vinuriloru inspira Bearnezului.

Enriku beu vinu fără apă, mi avea o manieră d'a îndemna pe komesenii sei, manieră kare nu erta nici de kum lui Chicot a rempnea înderătu mai multu k'unu paharu de vinu la trei.

Dar kapelu lui nenea Chicot, svimu kă era unu kapu de feru.

Kătu despre Enriku alu Navarei, zicea kă toate aste vinuri era din gară, mi le bea ka zeilu.

Toate astea era făkute ku multe komplimente ce skimba între dînşii acei doi komesenі.

— Kătu de multu te invidiezu, zicea Chicot regelui, mi kătu de plăkută é kurtea mi esistinga domniei tale înfloritu, sire; kăte figure blănde văzu în astă bunu kasă mi kătă avugie în avestu frumosu orapiu alu Gaskonieі!

— Duka sogia mea era aici, skumpulu meu Chicot, nu gi apă fi supusu nici de kum ceia ce îgi voiu supune; dar, în linsai, notu su gi mărturiseskă kă cea mai frumoasă parte din viaga mea este aceia pe kare tu n'o vezi.

— A! sire, se vorbesce, în adevăru, multe de Maiestatea Voastră.

Enrikŭ se restornĭ ne fotoliolŭ seŭ mi mĭ ne-tezi barba rîzîndŭ.

— Da, da, no é aua? zise elŭ; se ziue kъ domneskŭ maĭ moltŭ asoura soŋoselorŭ de kътŭ asoura soŋomilorŭ meĭ.

— Asta é adevъratŭ, sire, mi de aveia tokmaĭ asta mъ none în mirare.

— Ilentro ve, kometre?

— Ilentro kъ, sire, aĭ moltŭ din avestŭ sniritŭ miskътorŭ kare fave ne reŋii veĭ marĭ.

— A! Chicot, te învelĭ, zise Enrikŭ; sont maĭ lenemŭ de kътŭ miskътorŭ, mi nroba é viaŋa mea în-treagъ. Dak'am onŭ amorŭ de fъkotŭ é totŭ d'aona velŭ maĭ anroniatŭ de mine; dak' alegŭ vinŭ é totŭ d'aona vinolŭ din botilia vea maĭ anroniatъ. În sonътatea ta, Chicot.

— Sire, îmĭ faveŋĭ onoare, resnonse Chicot, golindŭ naxarolŭ seŭ nînъ la vea din ormъ nikътorъ; kъvĭ reŋele se oita la dînsolŭ ko avea kъotътorъ finъ kare se nъrea kъ nътronde în koŋetarea vea maĭ nro-fondъ.

— Astŭ-felŭ dar, ormъ reŋele redikъndŭ okiĭ sure verŭ, ve de disnote în menaŋiolŭ meŭ, kometre!

— Da, înŋelegŭ: toate fetele de onoare ale reŋineĭ te adoarъ, sire.

— Ele sontŭ veninele mele, Chicot.

— E! e! sire, din astъ asiomъ resoltъ, kъ daka okoia la Saint-Denis, în lokŭ de a lokoi la Nérac, reŋele ln'arŭ fi nototŭ trĭi atътŭ de linisvitŭ ka akom.

Enrikŭ se înkronтъ!

— Reŋele! ve snsĭ ts, Chicot? adъsŋi Enrikŭ alŭ Navareĭ, reŋele! oare îŋĭ înkinsesvĭ kъ eŭ sənt snŭ Guise. Doreskŭ s'amŭ oraŋslŭ Cahors, é adevъratŭ, dar nentrs kъ Cahors este lîngъ mine: totŭ d'asna sistema mea, Chicot. Am ambiŋisne, kъndŭ mezŭ josŭ; dar kъndŭ mъ skolŭ, ns maĭ doreskŭ nimikŭ.

— Lskrs drakslsĭ! sire, resnsnse Chicot, astъ ambiŋisne desnre lskrsrile la îndemъnъ seamъnъ foarte mslтŭ ks a lsĭ Vesare Borgia kare kseŋea regatslŭ seŭ ks oraŋslŭ, zikîndŭ kъ Italia era o anginarъ kare trebse sъ o mъnъnve frsnzъ ks frsnzъ.

— Avestŭ Vesare Borgia, mi se nare, kъ ns nrea era snŭ nolitikŭ nrostŭ, ksmetre, zise Enrikŭ.

— Ns, dar era snŭ veŋinŭ foarte nerikslosŭ mi snŭ frate foarte reŭ.

— Aŋa! dar mъ komnarĭ oare k'snŭ fiĭŭ alŭ naneĭ, ne mine, kanslŭ xsgenoŋilorŭ? Snŭ minstŭ, dmonsle ambasadorŭ.

— Sire, ns te komnarŭ ks nimini.

— Nentrs kare ksvîntŭ?

— Nentrs ksvîntslŭ kъ krezŭ kъ se va învela avela kare te va komnara ks altslŭ, iar ns ks înss-ŋĭ. Estĭ ambiŋiosŭ, sire.

— Ve lskrs straniŭ! zise Bearnesslŭ. Eatъ snŭ omŭ kare voiesve sъ mъ fakъ ks sila a dori veva.

— Sъ mъ fereaskъ Dsmnezeŭ, sire; din kontra, doreskŭ din toatъ inima ka Maiestatea Voastrъ sъ ns doreaskъ nimikŭ.

— Asksltъ, Chicot, zise reŋele, nimikŭ ns te kiamъ la Narisŭ? ns é aŋa?

— Nimikъ, sire.

— Veĭ netreve dar kъteva zile kъ mine.

— Daka Maiestatea Voastrъ îmĭ fave onoarea de a dori komnania mea, notъ sъ staŭ ontъ zile.

— Ontъ zile; eĭ bine, fiŭ, kъmetre: în ontъ zile mъ veĭ kъnoasve ka n'ъnъ frate. Sъ bemъ, Chicot.

— Sire, nъ mĭ é sete, zise Chicot, kare înve-nea sъ se lenede de netinderea ve avъsese maĭ întîiъ sъ ameḑeaskъ ne reḑele.

— Atъnvĭ, te lasъ, kъmetre, zise Enrikъ, ъnъ omъ nъ trebъe sъ maĭ meazъ la masъ daka nъ fave nimikъ. Sъ bemъ, îḑĭ zikъ.

— Nentrъ ve?

— Nentrъ ka sъ dormimъ maĭ bine. Avestъ vinișorъ din ḑarъ îḑĭ fave ъnъ somnъ nlinъ de dъlveaḑъ. Îḑĭ nlave vînътoarea, Chicot?

— Nъ nrea, sire; dar domnieĭ tale?

— Eъ sънt nasionatъ de dînsa, de la mederea mea la kъrtea reḑelъĭ Karolъ IX.

— Nentrъ ve Maiestatea Voastrъ îmĭ fave onoarea d'a mъ întreba daka îmĭ nlave vînътoarea? întrebъ Chicot.

— Fiindъ-kъ mъne vinezъ, mi vream sъ te ieaŭ kъ mine.

— Sire, asta arъ fi nrea mъltъ onoare, dar....

— O! kъmetre, fiĭ linișvitъ, astъ vînътoare é fъkътъ nentrъ a veseli okiĭ mi inima orĭ kъrъĭ omъ de sabiъ. Eъ sънt vînътorъ bънъ, Chicot, mi voiъ sъ vezĭ talentele mele, ve drakъ! voiesvĭ sъ mъ kъnosvĭ, zivĭ tъ?

— Eatъ vorbъ, sire, asta é ына din dorinцile mele чele маї marї, o мъrtъriseskъ.

— Eї bine, este o narte sъb kare nъ m' aї stъdiatъ înkъ.

— Sire, voiъ faчe totъ чe va плъчea reцelъї.

— Bъnъ, é ынъ lъkrъ otъrîtъ! A! eatъ ынъ naцiъ, elъ ne strikъ konvorbirea.

— Vr'o afaчere imnortantъ, sire.

— O afaчere! la mine! kъndъ sънt la masъ, é de mirare kъ aчestъ skъmnъ Chicot se krede totъ la kъrtea Franчieї. Chicot, amikъlъ meъ, sъ sчiї ынъ lъkrъ, kъ la Nérac...

— Eї bine, sire?

— Dъnъ чe a чinatъ чineva bine, se kъlkъ.

— Dar aчestъ naцiъ?...

— Eї bine! dar aчestъ naцiъ nъ noate oare anъnчia altъ чeva de kъtъ nъmaї afaчerї?

— A! înцelegъ, sire, ші mъ dъkъ sъ mъ kъlkъ. Chicot se skъlъ, reцele fъkъ asemenea, ші lъ braцъlъ oasnetelъї seъ.

Astъ grabъ de a lъ denъrta se nъrъ de nrenъsъ lъї Chicot, kъrъia orї чe lъkrъ, înчenîndъ de la anъnчiarea ambasadorъlъї Snanieї, înчenea sъ i narъ de nrenъsъ. Otъrî dar a eші din kabinetъ kътъ s'arъ nътea maї tъrziъ.

— O! o! zise elъ шovъцindъ, é de mirare, sire. Bearnesъlъ sърîse.

— Чe é de mirare, kъmetre?

— Lъkrъ drakъlъї! mi se învîrtesчe kanъlъ. Kътъ

mezŭĭ josŭ, îmĭ merŋea de minŭne; dar, akŭm kŭndŭ m'am skŭlatŭ, brrr.

— Ba! zise Enrikŭ, noĭ abia amŭ gŭstatŭ vinŭlŭ.

— Bŭnŭ gŭstŭ, sire. Asta o nŭmesuĭ gŭstatŭ. Bravo, sire. A! estĭ ŭnŭ ŋeanŭnŭ beŭtorŭ, mi ŋĭ fakŭ omaŋinile mele, ka seniorŭlŭĭ meŭ sŭzeranŭ. Bŭnŭ! o nŭmesuĭ asta gŭstatŭ, domnia ta?

— Chicot, amikŭlŭ meŭ, zise Bearnesŭlŭ silindŭ-se a se asigŭra nrin ŭna dintr'auele nriviri sŭbŋirĭ ne karĭ le avea nŭmaĭ elŭ, daka Chicot era în adevŭrŭ beatŭ saŭ se nrefŭuea; Chicot, amikŭlŭ meŭ, krezŭ kŭ aĭ faue maĭ bine akŭm a te dŭue sŭ te kŭluĭ.

— Da, sire, seara bŭnŭ, sire.

— Seara bŭnŭ, Chicot, mi ne mŭne.

— Da, sire, ne mŭne, mi Maiestatea Voastrŭ are kŭvîntŭ, ueia ue arŭ trebŭi sŭ fakŭ Chicot, é de a se kŭlka. Bŭnŭ seara, sire.

Mi Chicot se kŭlkŭ ne skîndŭrĭ.

Vŭzîndŭ astŭ otŭrîre a komeseanŭlŭĭ seŭ, Enrikŭ arŭnkŭ o kŭŭtŭtŭrŭ snre ŭmŭ.

Orĭ kŭtŭ de renede fŭse astŭ nrivire, Chicot o zŭri.

Enrikŭ s'anronĭŭ de Chicot.

— Tŭ estĭ atŭtŭ de beatŭ, bietŭlŭ meŭ Chicot, în kŭtŭ nŭ te ŭiŋĭ la ue fauĭ.

— Ue lŭkrŭ?

— Kŭ ieĭ leasa kabinetŭlŭĭ meŭ drentŭ natŭlŭ teŭ.

— Chicot è ŭnŭ omŭ de resbelŭ. Lŭĭ Chicot nŭ i nasŭ de ŭnŭ lŭkrŭ aua de mikŭ.

— Atŭnuĭ nŭ suiĭ doŭŭ lŭkrŭrĭ?

— A! a! ши kare é alъ doilea?

— Къ astentъ ne чineva.

— Ka sъ чinezi? fiъ! sъ чinъmъ.

Ши Chicot fъkъ o silinцъ deшeartъ ka sъ se skoale.

— Minъnea drakъlъi! strigъ Enrikъ, че kъrîndъ te îmbeцi, kъmetre! Dъ-te, bine vezi kъ ea è în nerъbdare!

— Ea! zise Chicot, kare ea?

— E! draче, femeia че o astentъ, ши kare пъzesче la ъшъ, kolo...

— O femeiъ! ei! nentrъ че nъ mi o sпъneaї, Enriketъ... Ax! sъ mъ erцi, zise Chicot, kredeam... kredeam kъ vorbeskъ reцelъi Franчieї, m'a strikatъ, vezi domnia ta, aчestъ bъnъ Enriketъ. Пentrъ че nъ mi o sпъneaї, sire? Mъ dъkъ.

— Aша vezi, esti ъnъ adevъratъ цintilomъ, Chicot. Skoalъ-te binimorъ ши dъ-te, kъчi am o noaпte bъnichikъ de пetrekътъ, aъzi tъ? o noaпte întreagъ.

Chicot se skъlъ ши aflъ ъша îmпedikъndъ-se.

— Adio, sire, ши noaпte bъnъ... noaпte bъnъ

— Adio, skъmпъle amikъ, adio, somnъ bъnъ.

— Ши domnia ta, sire...

— Шъъъt!

— Da, da, шъъъt!

Ши deskise ъша.

— Veї afla пe пацiъ în galeriъ, ши цi va arъta kamera. Dъ-te.

— Îцi mъlцъmsskъ, sire.

Шi Chicot eшi dвпъ че a salвtatъ aша de afвndъ ka вnъ omъ beatъ.

Dar îndatъ че se înkise вша dвпъ dînsвlъ, orĭ че вrmъ пeri; fъkв treĭ пашĭ шi, întorkîndв-se îndatъ, liпi okiвlъ seъ de broaska чea largъ.

Enrikъ era okвпatъ a deskide вша nekвnoskвteĭ пe kare Chicot, kвriosъ ka вnъ ambasadorъ,voia a o kвnoasче kв orĭ че пreцъ.

În lokъ de o femeiъ, intrъ вnъ omъ.

Шi kъndъ aчestъ omъ skosese пъlъria sa, Chicot rekвnoskв nobila шi severa[1] figвrъ a lвĭ Duplessis Mornay, konsiliarвlъ riцidъ [2] шi vegietorъ alъ lвĭ Enrikъ din Navara.

— A! draче! zise Chicot, eatъ чineva kare va sвпrinde пe amoresвlъ nostrв шi i va adвче sвпъrare, negreшitъ, maĭ mвltъ de kъtъ eъ însв-mĭ.

Dar faцa lвĭ Enrikъ, la astъ arъtare, esпrimъ bвkвria; elъ strînse mъnile noslвĭ venitъ, îmпinse kв desпreцъ masa шi пвse пe Mornay lîngъ dînsвlъ kв toatъ ardoarea чe arъ fi avвt'o вnъ amantъ ka sъ s'aпronie de amanta sa.

Пъrea nerъbdъtorъ ka s'aвzъ чele d'întiiъ kвvinte чe era sъ zikъ konsiliarвlъ; dar totъ de o datъ, шi nîn'a пв vorbi Mornay, se redikъ шi, fъkîndвĭ semnъ sъ astepte, se dвse la вшъ шi trase veriцele kв o ferealъ kare fъkв пe Chicot sъ kвцete mвltъ.

Aпoĭ пironi прivirile sale arzъtoare пe nisче

---

[1] Aвпrъ. [2] Straшnikъ.

karte, nlanʁrĭ ші skrisorĭ че ministrʁlъ le trekʁ пе rîndъ sʁb okiĭ seĭ.

Reŋele anrinse alte lʁmînʁrĭ, ші înчепʁ a skrie ші a însemna kartele ŋeografiче.

— O! o! zise Chicot; eatъ noantea чea bʁnъ a reŋelʁĭ Navareĭ. Minʁnea ta, doamne! daka toate seamʁnъ kʁ astea, Enrikъ de Valois va nʁtea пetreче vr'ʁna din чele ʁrîte.

În aчestъ minʁtъ aʁzi îmblʁndъ înderʁtʁlъ seъ; era naŋiʁlъ kare nʁzia galeria ші lъ astenta din ordinʁlъ reŋelʁĭ.

Temîndʁ-se de a nʁ fi sʁnrinsъ, daka sta maĭ mʁltъ la nʁndʁ, Chicot îndreнtъ marea sa taliʁ ші întrebъ de kamera sa пe konilъ.

Kʁ toate astea, nʁ maĭ ăvea nimikъ de aflatъ; arʁtarea lʁĭ Duplessis i snʁsese totъ.

— Vino kʁ mine, daka bine-voiesчĭ, domnʁle, zise d'Aubiac, sʁnt însʁrчinatъ a te kʁndʁче la anartamentʁlъ domnieĭ tale.

Ші kondʁse пе Chicot l'alъ doilea nlanъ, ʁnde fʁsese пregʁtitʁ lokʁinŋa sa.

Chicot nʁ se maĭ îndoia; kʁnosчea jʁmʁtate din literele чe komпʁnea astʁ enigmʁ чe se nʁmia reŋele Navareĭ. Aша dar în lokъ s'adoarmʁ, se nʁse пe natъ înkrʁntatъ ші пe kʁŋete, пe kʁndъ lʁna, desчinzîndъ în ʁngiʁrile askʁŋite ale învelitoareĭ, vʁrsa de sʁsъ ka dintr'o tʁrnʁtoare de arŋintъ, lʁmina sa azʁriʁ пe rîъ ші пe livezĭ.

— Aidĭ, aidĭ, zise Chicot înkrʁntatъ, Enrikъ é ʁnъ adevʁratъ reŋe, Enrikъ konsпirʁ. Totъ aчestъ

nalatъ, narkъlъ seъ, oraшъlъ kare lъ înkonjoarъ, nro-vinꞑia kare îmnresoarъ oraшъlъ, totъlъ este o vatrъ de konsnirare; toate femeiele se daъ dъnъ amorъ, dar dъ-n'ъnъ amorъ nolitikъ; toꞑĭ oameniĭ îшĭ formeazъ sne-ranꞑa ъnъĭ viitorъ.

Enrikъ este vikleanъ; inteliꞑinꞑa sa se anroniъ de ꞑeniъ; are înꞑeleꞑerĭ kъ Snania, ꞑara viklenielorъ. Чine sчie daka resnъnsъlъ seъ aша de nobilъ kъtre ambasadorъlъ nъ este o kontra-nartidъ de чeia чe kъ-ꞑetъ, шi kiarъ de n'a însчiinꞑatъ ne astъ ambasadorъ nrintr'o klinire din okĭ, ,saъ nrin vr'o altъ kcnven-ꞑiъne tъkътъ, ne kare n'am nътът'o simꞑi nentrъ kъ eram askъnsъ.

Enrikъ are snionĭ; îĭ nlътесчe saъ le nlътесчe nrin vr'ънъ aꞑentъ. Aчeĭ чerшetorĭ nъ era altъ чeva de kътъ nisчe ꞑintilomĭ strevestiꞑĭ. Monedele lorъ de aъrъ atътъ de artistiчe tъiate sънтъ semne de rekъnoasчere, kъvinte de ordine materiale шi ninъite.

Enrikъ se nreſaчe kъ é înamoratъ шi nebъnъ, шi ne kъndъ îlъ kredъ okъnatъ kъ amorъlъ, netreчe non-ꞑile sale lъkrъndъ kъ Mornay, kare nъ doarme niчĭ o datъ шi kare nъ kъnoasчe amorъlъ.

Eatъ чe aveam de vъzътъ, am vъzътъ.

Reꞑina Margarita are amanꞑĭ, reꞑele o sчie; îĭ kъnoasчe шi îĭ sъfere, fiindъ-kъ maĭ are trebъinꞑъ de dînшiĭ saъ de dînsa, noate шi de toꞑĭ de o datъ. Ne-fiindъ omъ de resbelъ, katъ sъ aibъ koresnondinꞑъ kъ kanitaniĭ, шi neavîndъ banĭ mъlꞑĭ, é silitъ a 'i lъsa sъ'шĭ aleagъ moneda чe le nlaчe maĭ mъltъ.

Enrikŭ de Valois îmĭ snsnea kъ nŭ doarme; ŭite na! bine faʏe kъ nŭ doarme.

Din ferivire înkъ aʏestŭ nerfidŭ Enrikŭ é snŭ bsnŭ ɲintilomŭ, kъrsia Dsmnezeŭ dъndsĭ ɲenisl̆ŭ intriɲeĭ a ŭitatŭ sъ i dea vigoarea iniɲiativeĭ. Enrikŭ se ziʏe kъ se teme de sgomotsl̆ŭ msŭketelorŭ, mi kъndŭ era jsne înkъ a fostŭ kondsŭ la armie, snsnŭ maĭ msl̆ɲĭ kъ nŭ nŭtea sъ meazъ snŭ natrarŭ de orъ ne mea.

Din ferivire, reneti Chicot.

Kъvĭ în timniĭ în karĭ trsimŭ, daka kŭ intriga snŭ asemenea omŭ aʏea mi braɲsl̆ŭ, aʏestŭ omŭ arŭ fi reɲele lŭmiĭ.

E mi Guise. Aʏela are amîndoŭъ ʏalorile: are braɲsl̆ŭ mi intriga; dar are desaʏantaɲisl̆ŭ d'a fi kŭnoskŭtŭ de bravŭ mi îndemъnatikŭ, ne kъndŭ de Bearnessl̆ŭ nimini nŭ se teme.

Eŭ singsrŭ am aflat'o.

Mi Chicot îmĭ frekъ mъnile.

— Eĭ bine! srmъ elŭ, aflъndŭ-l̆ŭ nŭmaĭ am nimikŭ de fъkŭtŭ aivĭ; asa dar, ne kъndŭ elŭ l̆ŭkreasъ saŭ doarme, voiŭ esi fъrъ sъ mъ simɲъ nimini din orasŭ.

Krezŭ kъ nŭ sŭntŭ msl̆ɲĭ ambasadorĭ karĭ sъ se noatъ l̆ŭda kъ aŭ îmnlinitŭ într'o zi toatъ misiŭnea lorŭ! eŭ am fъkŭt'o.

Asa dar voiŭ esi din Nerac, mi dsnъ ʏe voiŭ fi afarъ din Nerac voiŭ galona nînъ în Franʏia.

Zise mi înʏenŭ sъ mĭ nsiъ nintenii la ʏisme, ne karĭ îĭ skosese în minŭtsl̆ŭ kъndŭ era sъ se nresinte înaintea reɲelsĭ

XX.

Mirarea que coprinse pe Chicot quăndŭ văḑu quă era aşa de populară în oraşulŭ Nérac.

Chicot, otărîndŭ a nărăsi inkognito kărtea reŋelăĭ Navareĭ, înveŋă să strîngă mikălŭ seŭ naketŭ de kălătoriă.

Îlŭ făkă kătŭ năte maĭ simnlă, avîndŭ de nrinvinŭ kă vineva merŋe maĭ iste totŭ d'aăna kăndŭ é maĭ ămorŭ.

În adevărŭ, sabia sa era vea maĭ grea narte din lăkrările ve lăa kă sine.

— Să vedemŭ kătŭ timnŭ îmĭ trebăe ka să însviinŋezŭ ne reŋele de nostatea ve am văzăt'o mi nrin ărmare de veia ve mă temŭ? se întreba Chicot ne kăndŭ îmĭ lega naketălŭ.

Doăă zile ka s'ajăngă la ănă oramŭ din kare ănă băn găvernatorŭ să trimiŋă kărierĭ în făga mare.

Avestă oramŭ, snre esemnlă, să fiă Cahors, Ca-

hors desnre kare reŋele Navareĭ vorbesʏe atъtъ de mъltъ ші kare lъ okʏnъ kʏ drentъ kʏvîntъ.

Dʏnъ ʏe voiъ ajʏnŋe akolo, voiъ nʏtea sъ mъ renaʏsъ, kъvĭ în-fine nʏterile omъlʏĭ n'aъ de kъtъ o oare kare mъsʏrъ.

Mъ voiъ renaʏsa dar la Cahors, ші kaiĭ vorъ alerga în lokʏlъ meъ.

Aide, amikʏlъ meъ Chicot, nivioare, ʏшʏrinŋъ, sъnŋe-reʏe. Tʏ kredeaĭ kъ ŋĭ aĭ îmnlinitъ toatъ misisnea, nerodʏle, n'aĭ ajʏnsъ nivĭ la jʏmъtate înkъ!

Zikîndъ astea, Chicot stinse lʏmînarea, deskise kъtъ nʏtʏ maĭ învetъ ʏша ші înveny sъ easъ ne ninъite.

Chicot era ʏnъ strateŋistъ îndemъnatikъ; ʏrmъndъ ne d'Aubiac, arʏnkase o kъʏtъtʏrъ la dreanta, ʏna la stʏnga, o kъʏtъtʏrъ înainte, o kъʏtъtʏrъ înanoĭ, ші rekʏnoskʏse toate lokalitŋile.

O antikamerъ, ʏnъ koridorъ, o skarъ, anoĭ, josъ la skarъ, kʏrtea.

Dar Chicot nʏ fъkʏse nivĭ natrʏ nanĭ în antikamerъ ші se îmnedikъ de oare-kare lʏkrʏ kare se redikъ nʏmaĭ de kъtъ.

Avestъ oare-kare lʏkrʏ era ʏnъ nanĭъ kʏlkatъ ne tanetъ afarъ din kamerъ, ші kare, destentъndʏ-se, înveny sъ zikъ:

— Eĭ! seara bʏnъ, domnʏle Chicot, seara bʏnъ.

Chicot rekʏnoskʏ ne d'Aubiac.

— E! seara bʏnъ, domnʏle d'Aubiac, zise elъ; dar dъ-te nŋinъ la o narte daka voiesvĭ, am nlъvere sъ mъ nlimbъ.

— A! dar é onitъ de a se nreîmbla ʏineva noantea în kastelъ, domnъle Chicot.

— Ientrъ ce, snъne, domnъle d'Aubiac?

— Fiindъ-kъ reŋelъĭ é teamъ de xoŋĭ, mi reŋineĭ de galanŋĭ.

— Drave!

— Afarъ de astea, nъmaĭ xoŋiĭ mi galanŋiĭ se nreîmblъ noantea, în lokъ sъ doarmъ.

— Kъ toate astea, skъmnъle domnъle d'Aubiac, zise Chicot kъ sъrîsъlъ seъ ʏelъ maĭ înkъntъtorъ, nъ sъnt niʏĭ ъna niʏĭ alta, eъ sъnt ambasadorъ mi ambasadorъ foarte ostenitъ, fiindъ-kъ am vorbitъ latinesʏe kъ reŋina mi am ʏinatъ kъ reŋele; kъʏĭ reŋina este o bъnъ latinistъ mi reŋele ъnъ minъnatъ bextorъ, lasъ-mъ dar sъ esъ, amikъlъ meъ, fiindъ-kъ am mare nlъʏere sъ mъ nreîmblъ.

— În oramъ, domnъle Chicot?

— O! nъ, nîn grъdine.

— Drave! nîn grъdine, domnъle Chicot, é mъltъ maĭ onitъ de kъtъ în oramъ.

— Mikъlъ meъ amikъ, zise Chicot am sъ ŋĭ fakъ komnlimentъ, estĭ foarte vegietorъ nentrъ aniĭ domnieĭ tale. N'aĭ nimikъ dar kare sъ te okъne?

— Nъ.

— Nъ estĭ dar niʏĭ jъkъtorъ niʏĭ înamoratъ?

— Ka sъ jokъ trebъeskъ banĭ, domnъle Chicot; ka sъ fiъ înamoratъ trebъe o amantъ.

— Nrea adevъratъ, zise Chicot, mi kъstĭ în nosъnarъlъ seъ.

Naŋiъlъ se ʏita la dînsъlъ.

— Adъ-ţĭ a minte bine, skъmпъlъ meъ, i zise elъ, ші mъ пrinzъ kъ veĭ afla oare-kare femeiъ frъmoasъ kъriїa te rogъ sъ i kъmneriĭ пandliче ші sъ i faчĭ serenade kъ asta.

Шli Chicot пъse în mъna naţiъlъĭ zeче пistolĭ karĭ пъ era roшĭ ka aĭ Bearnesъlъĭ.

— Aidĭ dar, domnъle Chicot, zise naţiъlъ, te kъnosчĭ kъ viĭ de la kъrtea Franчieĭ, aĭ nisче maniere kъrora nimikъ пъ li se пoate refъsa. Eшĭ dar din kamera domnieĭ tale; dar maĭ vîrtosъ пъ faче niчĭ de kъm sgomotъ.

Chicot пъ astentъ sъ i o zikъ de doъ orĭ, se strekъrъ ka o ъmbrъ în koridorъ, ші din koridorъ пe skarъ; dar dъпъ че ajъnse josъ la neristilъ, aflъ ънъ ofiţerъ din пalatъ dormindъ пe ънъ skaъnъ.

Aчestъ omъ astъna ъша пrin greътatea korпъlъĭ seъ; sъ se înчerче sъ treakъ arъ fi fostъ o nebъniъ.

— A! mikъle brigantъ de naţiъ, mъrmъrъ Chicot, tъ sчiaĭ asta, ші пъ nĭ aĭ snъs'o.

Snre maĭ mare neferiчire, ofiţerъlъ пъrea kъ doarme пrea ъшorъ; se miska kъ tresъritъre nervoase, kъndъ k'ънъ braţъ, kъndъ k'ънъ niчiorъ; o datъ kiarъ întinse braţъlъ ka ънъ omъ kare é anroane sъ se destente.

Chicot se ъitъ împrejъrъlъ seъ ka sъ vъzъ daka era vre o altъ emire, prin kare, kъ ъjъtorъlъ lънţelorъ sale niчioare ші alъ înkietъreĭ solide, sъ пoatъ fţi fъrъ sъ easъ пe ъшъ.

În-fine zъri чeia че doria.

Era ъna din aчele ferestre boltite че se пъmeskъ

imnoste,* mi kare remъsese deskisъ, saŭ snre a lъsa ka sъ intre aerъlŭ, saŭ fiindŭ-kъ reŋele Navareĭ nronrietarŭ nrea nъŋinŭ îngrijitorŭ, nъ voise sъ maĭ nъiъ ŋeamъrĭ.

Chicot rekъnoskъ zidъlŭ kъ deŋitele sale; kalkъlĕ, ninъindŭ, fiъ-kare snaŋiŭ konrinsŭ între brъъrile zidъlъĭ, mi se servi kъ dînsъlŭ snre a nъne niviorъlŭ ka ne nisve trente. În-fine, se lъsъ în josŭ, vititorii nostri kъnoskŭ îndemъnarea mi ъmъrinŋa sa, fъr'a fave maĭ mъltŭ sgomotŭ de kъtŭ o foaiъ ъskatъ fъmiindŭ ne zidŭ sъb sъflarea vîntъlъĭ de toamnъ.

Dar imnostъlŭ era d'o konvesitate disnronorŋionatъ, ama în kъtŭ elinsea nъ era egalъ kъ vintrele mi ъmerii lъĭ Chicot, de mi vintrele era skъzъte mi ъmerii, mlъdiomĭ ka de nisikъ, nъrea kъ emia din lokъlŭ lorŭ mi intra în karne ka sъ okъne maĭ nъŋinŭ snaŋiŭ.

Din asta resъltъ kъ kъndŭ Chicot trekъse kanъlŭ mi ънŭ ъmerŭ, mi trekъse niviorъlŭ de ne brъъlŭ zidъlъĭ, se aflъ snînzъratŭ între verŭ mi nъmîntŭ, fъrъ sъ noatъ nivĭ sъ se dea înderъtŭ nivĭ înainte.

Învenъ atъnvĭ ънŭ mirŭ de silinŋe alŭ kъrora d'întiiŭ resъltatŭ fъse de a mĭ rъne vestĭmîntъlŭ mi d'a mĭ sgîria nelea.

Veia ve fъvea starea sa mi maĭ grea era sabia alŭ kъriia mъnerŭ nъ voia nivĭ de kъm sъ easъ kъvĭ se agъŋase ne din întrъ, mi reŋinea ne Chicot linitŭ de verveveaoa imnostъlъĭ.

Chicot strînse toate nъterile sale, toatъ rъbdarea sa, toatъ indъstria sa, ka sъ desfakъ agrafъlŭ de kъ-

* Rîndъlŭ ŭaŭ asternъtъlŭ de neatrъ de la kare se învene zidirea ŭneĭ bolte'

reaoa sabieĭ sale, dar tokmaĭ ne avestŭ agrafŭ anъsa nentъlŭ seŭ; trebъi dar sъ skimbe manonera; reъui sъ treakъ braŋъlŭ ne la snate ui sъ tragъ sabia din teakъ; dъnъ ve sabia fъse skoasъ, era maĭ lesne sъ afle nrin ajъtorъlŭ kornъlъĭ seŭ kolŋъrosŭ ънŭ snaŋiŭ ne ънde se strekъrĭ mъnerъlŭ, sabia dar kъzъ vea d'întiiŭ ne netre, ui Chicot, alъnekъndŭ nrin deskidere ka ънŭ ŋinarŭ, o ърmĭ miksorъndŭ kъderea sa kъ amîndoъъ mъnile.

Toatъ astъ lъntъ a omъlъĭ în kontra zъbrelelorŭ de ferŭ ale imnostъlъĭ nъ se fъkъse fъrъ sgomotŭ; aua dar Chicot skъlъndъ-se, se aflъ faŋъ în faŋъ k'ънŭ soldatŭ.

— A! Dъmnezeъlŭ meŭ! te aĭ lovitŭ ънde-va, domnъle Chicot? îlŭ întrebĭ avesta nresintъndъ-ĭ vîrfъlŭ lъnviĭ sale ka sъ se snrijine.

— Înkъ! kъŋetĭ Chicot.

Anoĭ, kъŋetъndŭ la interesъlŭ ve i arътase avestŭ bravŭ omŭ:

— Nъ, amikъlŭ meŭ, i zise elŭ, nikъirĭ.

— Îmĭ nare bine, zise soldatъlŭ, eŭ zikŭ kъ niminí nъ noate sъ fakъ astъ fantъ fъr'a uĭ snarŋe kanъlŭ; în adevъrŭ kъ nъmaĭ domnia ta nъteaĭ fave asta, domnъle Chicot.

— Dar de ънde drakъ îmĭ sviĭ nъmele? întrebĭ Chicot kъ mirare, dar totŭ silindъ-se sъ treakъ înainte.

— Îlŭ sviŭ, fiindŭ-kъ astъzi te am vъzъlŭ la nalatŭ, ui am întrebatŭ: Vine é avestŭ ŋintilomŭ kъ statъra înaltъ kare vorbesve kъ reŋele?

— E domnъlъ Chicot, mĭ a resпъnsъ; eatъ kъm ilъ sчiъ.

— Nъ поate fi maĭ galantъ din narte-ɣi, zise Chicot, dar fiindъ-kъ mъ grъbeskъ, amikъlъ meъ, îmĭ veĭ da voiъ...

— Че, domnъle Chicot?

— Sъ te lasъ mi sъ mъ dъkъ la afaчerile mele.

— Dar поantea nъ ese nimiпĭ din nalatъ; am вnъ ordinъ.

— Tъ vezĭ bine kъ se поate emi fiindъ-kъ am emitъ eъ.

— Asta é вnъ kъvîntъ, o sчiъ bine, dar...

— Dar?

— Veĭ intra, earъ înderъtъ, eatъ totъ, domnъle Chicot.

— A! nъ.

— Че felъ, nъ!

— Чelъ пъɣinъ nъ n'aiчĭ, drъmъlъ é nrea вrîtъ.

— Dak' amĭ fi вnъ ofiɣerъ, în lokъ de a fi вnъ soldatъ, te amĭ întreba пentrъ че aĭ emitъ пe kolo; dar asta nъ mъ nrivesче de lokъ, чeia че mъ nrivesче é ka sъ intri. Intrъ dar, domnъle Chicot, te rogъ.

Ili soldatъlъ nъse în rъgъчiъnea sa вnъ astъ-felъ de aчentъ de îndъnlekare, în kътъ aчestъ aчentъ atinse пe Chicot.

Irin вrmare Chicot kъвtъ în поsънarъ, mi skoase zeче nistolĭ.

— Tъ estĭ nrea înɣelentъ, skъmпъlъ meъ, i zise elъ, în kътъ înɣeleɣĭ kъ, fiindъ-kъ mĭ am adъsъ vestĭmintele în astъ stare ka sъ trekъ пe kolo, arъ fi mi

maĭ reŭ dak'aшĭ maĭ treче; aшĭ rъne atъnчĭ vestĭmintele mele, ши aшĭ merŋe kъ totъlŭ golŭ, чeia чe arŭ fi foarte nekъviinчiosŭ, într'o kъrte ъnde sъntŭ atъtea femeie jъne ши frъmoase, înчenîndŭ de la reŋina; lasъmъ dar sъ trekŭ ka sъ mъ dъkŭ la kroitorŭ, amiче.

Ши i nъse чeĭ zeче nistolĭ în mъnъ.

— Ileakъ dar kъrîndŭ, domnъle Chicot, ileakъ kъrîndŭ.

Ши nъse banii în nosъnarŭ.

Chicot era în stradъ: se orientъ; elŭ strebъtъse oraшъlŭ ka s'ajъngъ la palatŭ, trebъia sъ ъrmeze drъmъlŭ onъsŭ, fiindŭ-kъ trebъia sъ easъ prin poarta onъsъ kъ aчeia prin kare intrase. Eatъ чe voia sъ sчiъ.

Noantea, lъminoasъ ши fъrъ norĭ, nъ era favorabilъ la o fъgъ. Chicot i пъrea reŭ de aчele bъne nonŋĭ brъmoase din Franчia, karĭ, la ora în kare se afla, fъчea ka, în stradele Parisъlъĭ, sъ poatъ treче чineva patrъ paшĭ denarte ъnъlŭ de altъlŭ fъrъ sъ se vazъ; afarъ de astea, ne pavimentъlŭ amъŋitŭ alŭ oraшъlъĭ, pantofiĭ seĭ ferekaŋĭ resъna ka nisче notkoave de kalŭ.

Neferiчitъlŭ ambasadorŭ abia trekъ de kolŋъlŭ stradeĭ, ши întîlni o patrъlъ.

Se onri de bъnъ voiъ kъŋetъndŭ kъ s'arŭ пъrea sъsnektŭ de s'arŭ înverka sъ se askъnzъ ka sъ meargъ înainte.

— E! bъnъ seara, domnъle Chicot, i zise kapъlŭ patrъleĭ salътъndъ-lŭ kъ sabia, veĭ sъ te kondъчemŭ la palatŭ? îmĭ pare kъ te aĭ retъчitŭ ши ŋĭ kaŋĭ drъmъlŭ.

— Aша! aiчĭ dar mъ kъnoasче toatъ lъmea? mъrmъrъ Chicot. Minъnea drakъlъĭ! kъriosŭ lъkrŭ.

Anoĭ zise tare ɯi kъ aerъlъ ɥelъ maĭ liberъ ɥe nъtъ lъa:

— Nъ, oliɲerъle, zise elъ, te înɥelĭ, nъ mъ dъkъ de lokъ la nalatъ.

— Aĭ greɯealъ, domnъle Chicot, resnъnse kъ seriositate oliɲerъlъ.

— Ші nentrъ ɥe, domnъle?

— Пentrъ kъ ънъ ediktъ nrea severъ onresɥe ne lokъitoriĭ din Nèrac de a eɯi noantea, afarъ nъ-maĭ de neanъrate trebъinɲe, fъrъ voiъ ɯi fъrъ fanarъ.

— Eartъ-mъ, domnъle, zise Chicot, dar ediktъlъ nъ noate nrivi ne seama mea.

— Ші nentrъ ɥe?

— Nъ sънt din Nérac.

— Da, dar estĭ la Nérac... Lokъitorъ nъ va sъ zikъ kare este din... Lokъitorъ va sъ zikъ kare lokъ-esɥe în... Kъ toate astea, nъ veĭ nъtea ziɥe kъ nъ lo-kъesɥĭ în Nérac, ɠiindъ-kъ te întîlneskъ în stradele din Nérac.

— Estĭ loɲikъ, domnъle; din neferiɥire eъ mъ grъbeskъ. Fъ dar o mikъ infrakɲisne la ordinъlъ domneĭ talɕ ɯi lasъ-mъ sъ trekъ, te rogъ.

— Te veĭ nerde, domnъle Chicot; Nérac este ънъ oraɯъ sъɥitъ; dъ mĭ voiъ ka treĭ din oameniĭ meĭ sъ te kondъkъ la nalatъ.

— Dar nъ mъ dъkъ la nalatъ, îɲĭ zikъ.

— Dar ънde te dъɥĭ?

— Nъ notъ dormi noantea, ɯi atънɥĭ mъ nre-îmblъ.

Nérac dъnъ kъm mi s'a nъrtъ este ънъ oraɯъ

nlъkвtъ, nlinъ de întîmnlъrї; voiъ sъ lъ vъzъ, sъ lъ stъdiezъ.

— Te vorъ kondвve orї mi ne вnde veї dori, domnвle Chicot. Eї! n'aвziцi! treї oameнї!

— Te rogъ, domnвle, nв rъni nitoreskвlъ de la nreîmblarea mea; îmї nlave sъ mergъ singвrъ.

— Veї fi asasinatъ de xoцї.

— Am sabiъ.

— A! è adevъratъ, nв o vъzвsem; atвnчї veї fi arestatъ de nrevostъ, fiindъ-kъ estї înarmatъ.

Chicot vъzв kъ nв nвtea sъ skane nrin vikleniъ, lвъ ne ofiцerвlъ la onarte.

— Sъ цї snвiъ вnъ lвkrв, domnвle, zise elъ, estї jвne mi nlъkвtъ, svїї че é amorвlъ, вnъ tiranъ imneriosъ.

— Fъrъ îndoialъ, domnвle Chicot, fъrъ îndoialъ,

— Eї bine! amorвlъ mъ arde, ofiцerвle. Am sъ visitezъ ne oare-kare damъ.

— вnde?

— Într'вnъ oare-kare kвartierъ.

— Jвnъ?

— De dovъ-zevї mi treї anї.

— Frвmoasъ?

— Ka amorвrile.

— Îцї fakъ komnlimentвlъ meъ, domnвle Chicot.

— Bine! mъ veї lъsa dar sъ nlekъ?

— Da! é o trebвinцъ neanъratъ, dвnъ kвm îmї nare.

— Trebвinцъ neanъratъ, tokmaї, domnвle.

— Trevї dar.

— Dar singъrъ, nъ è aша? Înḑeleḑĭ kъ nъ o notъ komnromite?...

— Че felъ!... Trevĭ, domnъle Chicot, trevĭ.

— Estĭ ънъ omъ galantъ, ofiḑerъle.

— Domnъle!

— Nъ, la drakъ! asta é o frъmoasъ fantъ, dar snъne-mĭ, kъm mъ kъnosvĭ?

— Te am vъzъtъ la nalatъ kъ reḑele.

— Че sъntъ oraшele vele mivĭ! kъḑetъ Chicot; daka la Parisъ aшĭ fi fostъ kъnoskътъ astъ-felъ, de kъte orĭ aшĭ fi avътъ nelea gъъritъ în lokъ de avestъ vestimintъ.

Шi strînse mъna jъnelъĭ ofiḑerъ kare i zise:

— Anronositъ, în че narte merḑĭ?

— Snre noarta de la Agen.

— Vezĭ maĭ vîrtosъ sъ nъ te retъvesvĭ.

— Nъ é drъmъlъ într'akolo?

— Da, merḑĭ totъ drentъ, шi sъ n'aibĭ nivĭ o ъrîtъ întîlnire; eatъ че ḑĭ ърezъ.

— Mъlḑъmeskъ.

Шi Chicot nlekъ maĭ ъшъrelъ шi maĭ veselъ ka nivĭ o datъ.

Nъ fъkъse o sътъ de nашĭ, шi se aflъ faḑъ în faḑъ kъ kъnda de noante.

— La drakъ! че oraшъ bine nъzitъ! kъḑetъ Chicot.

— Nъ se [illegible]reve! strigъ nrevostъlъ kъ o vove tъntoare.

— Dar, domnъle, o[illegible]ektъ Chicot, aшĭ dori kъ toate avestea.

— A! domnъle Chicot! estŭ domnia ta? kъm s'a întîmplatŭ ka sъ îmbli prin strade pe vъnŭ timpŭ aşa de friguросŭ? întrebă oficerъlŭ magistratŭ?

— A! într'adevъrŭ asta é o prinsoare, kъnetă Chicot foarte nelinişvitŭ.

Şi salutъndŭ, fъkъ o miskare ka sъ şĭ ъrmeze drъmъlŭ.

— Domnъle Chicot, iea seama, zise prevostъlŭ.

— Seama la ce, domnъle magistratŭ?

— Aĭ greşitŭ drъmъlŭ; merĝĭ în partea porgilorŭ?

— Tokmaĭ.

— Aşa dar te voiŭ ocri, domnъle Chicot.

— Nu, domnъle prevostŭ; drace! aĭ face ъna bunъ!

— Kъ toate avestea...

— Aprocinъ-te, domnъle prevostŭ, ka sъ n'auzъ de lokŭ soldagĭĭ domnieĭ tale ce avemŭ sъ vorbimŭ.

Prevostъlŭ se aprocină.

— Askъltŭ, zise elŭ.

— Regele mĭ a datŭ o însъrcinare pentrъ lokotenentъlŭ porgĭĭ de la Agen.

— A! a! zise prevostъlŭ k'ъnŭ aerŭ de mirare.

— Asta te face sъ te mirĭ?

— Da.

— Kъ toate avestea n'arŭ trebъi sъ te mirĭ, fiindŭ-kъ mъ kъnoscŭ.

— Te kъnoskŭ, fiindŭ-kъ te am vъzutŭ la palatŭ kъ regele.

Chicot bъtъ din piciorŭ: începъ sъ şĭ hearzъ grъbdarea.

— Asta trebъe sъ ɲĭ fiъ destъlъ ka sъ ɲĭ dovedeaskъ kъ am înkrederea reɲelъĭ.

— Fъrъ îndoialъ, fъrъ îndoialъ, merɲĭ dar de ɲĭ împlinesʏe însъrʏinarea reɲelъĭ, domnъle Chicot, nъ te maĭ onreskъ.

— Asta é kъriosъ, dar é plъkъtъ, kъɲetъ Chicot, mъ agъɲъ în drъmъ, dar mъ rostogoleskъ mereu. Rîsъlъ drakъlъĭ! eatъ o noartъ, asta trebъe sъ fiъ ʏea de la Agen; în ʏinʏĭ minъte voiŭ fi afarъ.

Într'adevъrъ ajъnsese la noarta nъzitъ de o sentinelъ kare se nreîmbla în lъngъ mi în largъ kъ mъsketa ne ъmere.

— Sъ mъ erɲĭ, amikъlъ meu, zise Chicot, voiesʏĭ sъ ordonĭ a mĭ deskide noarta?

— Eu nъ ordonu, domnъle Chicot, resnъnse sentinela kъ blъndeɲe, fiindu-kъ sъnt ъnu simplu soldatu.

— Mъ kъnosʏĭ, mi tu! strigъ Chicot, esasneratu.

— Am astъ onoare, domnъle Chicot, aĭ diminеaɲъ eram de gardъ la palatu, te am vъzъtu vorbindu kъ reɲele.

— Eĭ bine! amikъlъ meu, fiindu-kъ mъ kъnosʏĭ afl ъnu lъkrъ.

— Kare?

— Kъ reɲele mĭ a datu ъnu mesaɲiu nrea grabnikъ nentrъ Agen, deskide-mĭ dar nъmaĭ nortiɲa.

— Kъ mare plъʏere, domnъle Chicot, dar keile nъ sъntu la mine.

— Ili la ʏine sъntu?

— La ofiɲerъlu de serviɲiu.

Chicot sъsninъ.

— Ши вnde é oфiцерълъ de serviцiъ? întrebъ elъ.

— O! nъ te sъпъra пentrъ asta.

Soldaтълъ trase вnъ klonoцelъ kare destentъ din nostълъ seъ пe oфiцерълъ adormitъ.

— Че é? întrebъ aveстъ din вrmъ skoцîndъ kaпълъ пrin ferestrъia sa.

— Lokotenenтълъ meъ, é вnъ domnъ kare voieсче съ i se deskizъ пoarta ka съ easъ la kъmnъ.

— A! domnъle Chicot, strigъ oфiцерълъ, съ мъ erцї, îmї пare foarte reъ kъ te am fъkъtъ съ astepцї; cartъ-мъ, sъnt alъ domnieї tale într'вnъ minътъ.

Chicot îшї rodea вngiele k'вnъ înчeпътъ de fъriъ.

— Dar nъ aflъ vre вnълъ kare съ nъ мъ kъnoaskъ. Nerac è dar вnъ fanarъ, ши eъ sъnt lъmînarea!

Oфiцерълъ anъrъ în вшъ.

— Earlъ-мъ, domnъle Chicot, zise elъ venindъ în grabъ, dormiam.

— Че felъ! domnъle, zise Chicot; dar noantea пentrъ asta é fъkътъ ; fi-veї atълъ de bъnъ ka съ zivї съ мї deskizъ пoarta? Din neferiчire, eъ nъ dormъ. Reцele... cviї fъrъ îndoialъ ши domnia ta kъ reцele мъ kъnoasче?

— Te am vъzътъ vorbindъ astъzї kъ Maiestatea Sa la palatъ.

— Kiarъ aша, мъrмърi Chicot. Eї bine! fiъ, daka m'aї vъzътъ vorbindъ kъ reцele, nъ m'aї aъzitъ vorbindъ, velъ пъцinъ.

— Nъ, domnъle Chicot, snъiъ nъmaї чeia че este.

— Ши eъ totъ aша; afarъ de asta, reцele vor-

bindъ kъ mine, mĭ a ordonatъ sъ i fakъ în noantea asta o komisiъne la Agen; ne lîngъ astea, aveastъ noartъ é vea de la Agen, nъ é aşa?

— Da, domnъle Chicot.

— E înkisъ?

— Prekъm vezĭ.

— Bine-voiesve de mĭ o deskide, te rogъ.

— Kъm nъ, domnъle Chicot! Anthenas, Anthenas, deskide noarta domnъlъĭ Chicot, iъte, iъte, iъte!

Chicot deskise okiĭ marĭ mi resnirъ ka vnъlъ ve se dъ a fъndъ mi ese din anъ dъnъ vinvĭ minъte de kъfъndare.

Noarta skîrţii în ţinîne, ka noarta naradisъlъĭ nentrъ bietъlъ Chicot, kare zъria dъnъ astъ noartъ toate deliviele libertъţiĭ.

Salъtъ kъ kordialitate ne ofiţerъ mi merse snre boltъ!...

— Adio, zise, elъ îţĭ mъlţъmeskъ.

— Adio, domnъle Chicot, kъlъtoriъ bъnъ!

Mi Chicot fъkъ înkъ vnъ nasъ kъtre noartъ.

— Anronositъ, ameţitъ ve svnt! strigъ ofiţerъlъ alergъndъ dъnъ Chicot mi onrindъ-lъ de mъnikъ; vitam, skъmnъlъ meъ domnъle Chicot, sъ ţĭ verъ biletъlъ de trevere.

— Ve felъ! biletъlъ de trevere?

— Negremitъ; estĭ omъ de resbelъ, domnъle Chicot, mi svĭĭ ve este biletъlъ de trevere, nъ é aşa? Nъ ese nimini, înţeleţĭ, dintr'vnъ oramъ ka Nérac, fъrъ biletъlъ de trevere alъ reţelъĭ, maĭ vîrtosъ kъndъ reţele lokъesve într'însъlъ.

— Ши de чine trebъe sъ fiъ semnatъ astъ biletъ de treчere?

— Kiarъ de reŋele. Aша dar, fiindъ-kъ reŋele te trimite în kъmniъ, nъ va fi вitatъ sъ ŋĭ dea вnъ biletъ de treчere.

— A! a! te îndoesчĭ oare kъ mъ trimite reŋele? zise Chicot kъ okiвlъ înflъkъratъ, fiindъ-kъ era n'anroane sъ se întoarkъ înanoĭ ши mъnia i însвfla astъ вrîtъ kвŋetare de a omorî ne oфerъ, ne nortarъ, ши d'a fвŋi ne noarta deskisъ, în riskъ de a fi вrmъritъ în fвga sa de o sвtъ detвnъrĭ de arkebвsъ.

— Nъ mъ îndoeskъ de lokъ, domnвle Chicot, maĭ alesъ de aste lвkrŗrĭ desnre karĭ îmĭ faчĭ onoare a mi le snвne, dar kвŋetъ kъ daka reŋele ŋĭ a datъ astъ komisiвne...

— În nersoanъ, domnвle, în nersoanъ.

— Kъ atътъ maĭ mвltъ kвvîntъ, Maiestatea Sa sчie dar kъ o sъ eшĭ....

— Minвnea drakвlвĭ! strigъ Chicot, negreшitъ, kъ sчie.

— Mъne dar am sъ daъ o kartъ de eшire domnвlвĭ gвvernatorъ alъ lokвlвĭ.

— Ши gвvernatorвlъ lokвlвĭ, întrebъ Chicot, é?...

— E domnвlъ de Mornay, kare nъ glвmesчe kъ ordinile, domnвle Chicot, trebъe sъ sчiĭ asta, ши kare m'arъ faчe sъ trekъ biniшorъ ne sвb arme daka voiъ eшi dintr'a mea.

Chicot înчenea sъ шĭ mîngîe mъnervlъ sabieĭ sale k'вnъ sвrîsъ вrîtъ, kвndъ întorkîndв-se, vъzв kъ noarta era astвnatъ de o natrвlъ esterioarъ kare se afla akolo nвmaĭ ka sъ onreaskъ ne Chicot de a treчe,

dak' arĕ fi omorîtĕ ne lokotenentĕ, ne sentinelъ ши ne nortarĕ.

— Aidĭ, îшĭ zise Chicot k'ънĕ sъsninĕ, шĭ a bъtътĕ frъmosĕ jokĕ de mine, sънt ънĕ nerodĕ, am nerdътĕ.

Шi se întoarse înderъtĕ.

— Voiesчĭ sъ te rekondъkъ, domnъle Chicot? întrebъ, ofiцerълĕ.

— Nъ цĭ maĭ da osteneala, mълцъmeskĕ, adъъцi Chicot.

Chicot se întoarse înderътĕ dar nъ era înkъ în kanътълĕ martirълъĭ seĕ.

Întîlni ne nrevostĕ kare i zise.

— Eatъ! domnъle Chicot, aĭ fъkътĕ komisiъnea? drave! kъrîndĕ te aĭ întorsĕ, estĭ snrintenĕ!

Maĭ denarte ofiцerълĕ îlĕ onri în kolцълĕ stradeĭ ши i strigъ:

— Bънъ seara, domnъle Chicot. Eĭ bine! astъ damъ, sчіі?... Estĭ мълцъmitĕ de Nérac, domnъle Chicot?

În-fine soldatълĕ de la neristilĕ, totĕ de sentinelъ la avela-шĭ lokĕ, îlĕ maĭ sънъrѓ kъ vorba.

— Че drakъ! domnъle Chicot, i zise, kroitorълĕ te a dresĕ kam reĕ, ши estĭ, Dъmnezeĕ sъ mъ erte, maĭ rънтĕ înkъ de kътĕ kъndĕ aĭ emitĕ.

Chicot nъ voi sъ se maĭ nъiъ în riskĕ d'a se desnoia ka ънĕ enъre trekîndĕ earъ nrin gaъra ferestreĭ, se kълkъ din aintea ъшeĭ ши se nrefъkъ kъ dormia.

Din întîmnlare, saĕ maĭ мълтĕ din îndъrare,

ъша se deskise, ши Chicot intrъ amenиitъ ши ъmilitъ în nalatъ.

Înfъниarea sa sneriatъ atinse не naниъ, kare era totъ la nostъlъ seъ.

— Skъmnъlъ meъ domnъle Chicot, i zise elъ, veї sъ иї esnlikъ toate astea?

— Da, шearne, da, mъrmъrъ Chicot.

— Eї bine! renele te iъbesче atъtъ de mъltъ în kъtъ a voitъ sъ te иїъ.

— Ши o sчiaї tîlxъrelъle; ши nъ mї aї snъsъ!

— O! domnъle Chicot, era neste nътinиъ, era ънъ sekretъ de statъ.

— Dar иї am nlътitъ, mimelъle!

— O! sekretъlъ nreиъia maї mъltъ de kътъ zeче nistolї, veї înkъviinиa aчeasta, skъmnъlъ meъ domnъle Chicot.

Chicot intrъ în kamera sa ши adormi de nekasъ.

XXI.

Marele vînătorŭ alŭ regeluĭ Navareĭ.

Пъръsindŭ пе reŋele, Margarita se dвsese kiarŭ în aчelŭ minвtŭ în anartamentвlŭ feteloръ de onoare.

Trekîndŭ lвase kв dînsa пe medikвlŭ seŭ Chirac, kare se kвlka la kastelŭ, ші intrase kв dînsвlŭ la biata Fosseuse kare, nalidъ ші înkonjвratъ de nriviriĭ kвrioase, se nlъnŋea de dвreriĭ de stomakŭ, fъrъ sъ voiaskъ, atъtŭ de mare i era dвrerea, a resпвnde la vr'o întrebare niчĭ sъ nriimeaskъ vr'o вшвrare.

Fosseuse era în aчea enokъ de doвъ-zeчĭ nînъ la doвъ-zeчĭ ші вnвlŭ de anĭ; era frвmoasъ ші mare, kв okiĭ albastri kв nъrвlŭ blondŭ, kв kornвlŭ mlъdiosŭ, nlinŭ de moliчiвne ші de graŋiъ; de vr'o treĭ lвnĭ înkъ nвmaĭ eшia ші se nlъnŋea de lasitвdinile karĭ o onria de a se skвla. Remъsese пе o kananea ші din astъ kananea trekвse în natŭ.

Chirac înveпъ sъ deпъrteze пe veї ve era de faцъ ші шezîndъ lîngъ kъпъtîiъlъ bolnaveї, remase singъrъ kъ dînsa ші kъ reцina.

Fosseuse sпъimîntatъ de aste пreliminarie, kъrora vele doъ fisionomie a lъї Chirac ші a reцineї, ъna neпъsъtoare ші vea altъ reve, i da oare-kare solemnitate, Fosseuse se skъlъ пe kъпъtîiъlъ seъ, ші îngъпъ o mъlцъmire nentrъ onoarea ve i fъvea reцina stъпîna sa.

Margarita era maї пalidъ de kъtъ Fosseuse; kъvї mъndria atinsъ é maї dъreroasъ de kъtъ krъzimea saъ boala.

Chirac kъъtъ пъlsъlъ jъneї fete, dar maї mъltъ fъrъ voia eї.

— Ve simцї? o întrebъ dъn'ъnъ minъtъ de vervetare.

— Dъrerї de stomakъ, domnъle, resпъnse biata konilъ; dar asta nъ é nimikъ, te asigъrъ, ші dak'aшї avea nъmaї linisvea...

— Ve linisve, domniшoarъ, întrebъ reцina.

Fosseuse înveпъ a пlъnцe.

— Nъ te întrista de lokъ, domniшoarъ, ъrmъ Margarita. Maiestatea Sa m'a rъgatъ sъ te visitezъ ka sъ цї linisveskъ sniritъlъ.

— O! ve de bъпъtъцї, doamnъ!

Chirac lъsъ mъna konileї.

— Ші eъ, zise elъ, sviъ akъm kare é boala domnieї tale.

— Svii? mъrmъrъ Fosseuse tremъrъndъ.

— Da, sʏimъ kъ trebʊe sъ sʊferĭ mʊltъ, adъʊ̯i Margarita.

Fosseuse se snъimînta fiindъ astъ-felъ în voia a doъъ nepъsъrĭ, a sʏiinu̯eĭ ɯi a u̯elosieĭ.

Margarita fъkʊ ʊnъ semnъ lʊĭ Chirac, kare eɯi din kameru. Atʊnʏĭ temerea bieteĭ Fosseuse deveni o tremʊrʊtʊrъ; era n'anroane sъ leɯine.

— Domniɯoarъ zise Margarita, kʊ toate kъ de kʊtъ-va timnъ, te norṷĭ kʊ mine ka kʊ o streinъ, ɯi aflʊ în fiъ-kare zi nisʏe ʊrîte ofiʏie ʏe mi le faʏĭ ne lîngъ soṷʊlъ meъ...

— Eъ, doamnъ?

— Nʊ mъ întrerʊne, te rogъ. Kʊ toate kъ în ʏele din ʊrmъ aĭ asniratъ la o feriʏire kʊ mʊltъ maĭ nre sʊsъ de ambiṷiʊnile domnieĭ tale, amiʏia ʏe u̯ĭ nʊrtam ɯi aʏeia ʏe o arʊtam nersoanelorъ de onoare de kare u̯ĭĭ, mъ sileskъ a te ajʊta în neferiʏirea în kare te afli în aʏestъ minʊtъ.

— Doamnъ, vъ jʊrъ...

— Nʊ askʊnde nimikъ, am destʊle sʊnъrʊrĭ; nʊ rʊina onoarea, maĭ întîiъ a domnieĭ tale, ɯi în ʊrmъ a mea, a mea kare am màĭ atʊtъ interesъ ka ɯi domnia ta la onoarea-u̯ĭ, fiindъ-kъ u̯ĭĭ de mine, snʊne-mĭ totъ, domniɯoarъ, ɯi u̯ĭ voiъ servi ka o mʊmъ.

— O! doamnъ! doamnъ! krezĭ domnia ta ʏeia ʏe se vorbesʏe!

— Iea a minte a nʊ mъ întrerʊne, domniɯoarъ, kъʏĭ, dʊnъ kʊm îmĭ nare, timnʊlъ treʏe. Voiam sъ zikъ kъ în aʏestъ minʊtъ, domnʊlъ Chirac, kare u̯ĭ kʊnoasʏe boala, u̯ĭ adʊʏĭ a minte de kʊvintele ʏe a zisъ maĭ a-

dinea-orĭ, domnulŭ Chirac este în antikamerъ unde sunе tutulorŭ kъ boala kontaџioasъ de kare se vorbeшe în џarъ, este la palatŭ, ші estĭ anroape de a fi lovitъ de ea. Ku toate aшestea, daka maĭ é timnŭ, te voiŭ duшe la Mas-d'Agenois, kare é o kasъ foarte denъrtatъ de reџele, soџulŭ meŭ; vomŭ fi akolo màĭ singure; reџele din narteĭ, nleakъ ku suita sa la o vînъtoare, kare, dupъ kum ziшe, trebue sъ lŭ џiĭъ maĭ multe zile afarъ; noĭ nu vomŭ eші din Mas-d'Agenois înaintea unurъrii domnieĭ tale.

— Doamnъ! doamnъ! strigъ Fosseuse, roшiъ totŭ de o datъ de rушine ші de durere, daka krezĭ totŭ ueia ue se ziue de mine, lasъ-mъ sъ morŭ în miseriъ.

— Resunzĭ reŭ џenerositъџii mele, domniшoarъ, ші te înkrezĭ nrea multŭ în amiuia reџelуĭ, kare m'a rugatŭ a nu te nъrъsi.

— Reџele:... reџele arŭ fi zisŭ?...

— Te maĭ îndoesuĭ, kundŭ vorbeskŭ eŭ, domniшoarъ? Daka nu vedeam simutomele boaleĭ domnieĭ tale reale, daka nu devinam, dupъ surferinџele în karĭ te afli, kъ krisea se anroniъ, aшĭ fi krezutŭ noate denegъrile domnieĭ tale.

În auestŭ minutŭ, ka sъ înkredinџeze maĭ bine ne reџina, biata Fosseuse, doborîtъ de durerile uneĭ boale furioase, rekъzu vînъtъ ші nalnitъndu ne natŭ.

Margarita o nrivi kutŭ-va timnŭ fъrъ mъniъ, dar ші fъrъ îndurare.

— Sъ maĭ krezŭ înkъ denegъrile domnieĭ tale, domniшoarъ? zise ea în-fine bieteĭ fete, kundŭ nuu sъ se rediue ші arъtъ redikъndu-se o figurъ aша de tur-

bʁratъ mi aua de mʁiatъ în lakreme, în kъtъ arъ fi îmblʁnzitъ însъ-mĭ ne Katerina.

În avestъ minʁtъ, mi ka kʁm Dʁmnezeъ arъ fi voitъ sъ trimiŋъ ajʁtorъ neferiʋiteĭ konile, ʁua se deskise, mi reŋele Navareĭ intrъ kʁ grabъ.

Enrikъ, kare n'avea avelea-mĭ kʁvinte de insomniъ ka Chicot, nʁ dormise.

Dʁnъ ve a lʁkratъ o orъ kʁ Mornay, mi a lʁatъ în astъ orъ toate disnosiŋiʁnile nentrʁ vînътoarea atътъ de nomnoasъ anʁnviatъ lʁĭ Chicot, alergase la navilionʁlъ fetelorъ de onoare.

— Eĭ bine! ve se ziʋe? zise elъ intrъndъ, kъ fata mea Fosseuse é totъ în sʁferiŋъ.

— Vezĭ, doamnъ, strigъ jʁna fatъ la vederea amantʁlʁĭ seъ, mi simŋindʁ-se maĭ forte nrin ajʁtorʁlъ ve i sosia, vezĭ domnia ta kъ reŋele n'a zisъ nimikъ mi kъ bine am fъkʁtъ de am negatъ?

— Domnʁle, întrerʁnse reŋina întorkîndʁ-se kътre Enrikъ, fъ sъ înveteze, te rogъ, astъ lʁntъ ʁmilitoare; krezъ kъ am înŋelesъ adineaorĭ kъ Maiestatea Voastrъ m'a onoratъ kʁ înkrederea sa mi mĭ a deskoneritъ starea domniuoareĭ. Însʋiinŋeaz'o dar kъ sʋiъ totъ, ka sъ nʁ se maĭ îndoiaskъ kʁndъ eъ întʁreskъ.

— Fata mea, întrebъ Enrikъ kʁ o tinereŋe ne kare nʁ se înverka s'o askʁnzъ, totъ vreĭ sъ maĭ askʁnzĭ?

— Sekretʁlъ nʁ é alъ meъ, sire, resnʁnse kʁraŋioasa konilъ, mi nînъ kʁndъ nʁ voiъ nriimi din gʁra voastrъ voiъ ka sъ snʁiъ totъ...

— Fiĭa mea Fosseuse are o inimъ bravъ, doam-

nъ, adъʁɲi Enrikŭ; eart'o, te konjʁrŭ; ɯi domnia ta, fata mea, aibĭ toatъ înkrederea în bʁnъtatea reɲineĭ tale: rekʁnosʏinɲa mъ nrivesʏe, ɯi mъ însъrʏinezŭ kʁ ea.

Ɯi Enrikŭ lʁĭ mъna Margariteĭ ɯi o strînse kʁ iʁbire.

Într'astŭ minʁtŭ, ʁnŭ ɯirŭ amarŭ de dʁreri konrinse din noŭ ne jʁna fatъ; kъzʁ dar nentrʁ a doʁa oarъ sʁb fʁrtʁnъ, ɯi, îndoitъ ka ʁnŭ krinŭ, înklinъ kanʁlŭ k'ʁnŭ ɲemetŭ sʁrdŭ ɯi dʁrerosŭ.

Enrikŭ fʁ atinsŭ nînъ în fʁndʁlŭ inimeĭ kъndŭ vъzʁ astъ frʁnte nalidъ, astĭ okĭ înekaɲĭ, astŭ nъrŭ ʁmedŭ ɯi resfiratŭ; kъndŭ vъzʁ în-fine kʁrgîndŭ ne tîmnlele ɯi ne bʁzele kon leĭ astъ sʁdoare de smъʏinare kare se nare veʏinъ kʁ agonia.

Se renezi kʁ totʁlŭ nerdʁtŭ kъtre dînsa ɯi, kʁ braɲele deskise:

— Fosseuse! skʁmna mea Fosseuse! mʁrmʁrъ elŭ kъzîndŭ în ɲenʁkĭ înaintea natʁlʁĭ eĭ.

Margarita, înkrʁntatъ ɯi tъkʁtъ, merse de linĭ frʁntea sa arzîndъ de ɲeamʁrile ferestreĭ.

Fosseuse avʁ nʁterea de a redika braɲele sale ka sъ le netreakъ dʁnъ gîtʁlŭ amantʁtʁĭ eĭ, anoĭ atinse bʁzele sale ne ale lʁĭ, krezîndŭ kъ era sъ moarъ, ɯi kъ, în aʏeastъ din ʁrmъ ɯi sʁnremъ sъrʁtare, da lʁĭ Enrikŭ sʁfletʁlŭ seŭ în astŭ adio ʏe i ziʏea.

Anoĭ rekъzʁ fъrъ kʁnosʏinɲъ.

Enrikŭ, nalidŭ ka ɯi dînsa, nemiskatŭ ɯi fъrъ voʏe ka dînsa, lъsъ sъ kazъ kanʁlŭ seŭ ne ʏearɯafʁlŭ natʁlʁĭ eĭ de agoniъ kare semъna n'anroane sъ se fakъ ʁnŭ sʁdariŭ.

Margarita se anronieț de astъ grʁnъ, ʁnde era konfʁndatъ dʁrerea fisikъ ɯi dʁrerea moralъ.

— Skoalъ-te, domnʁle, ɯi lasъ-mъ sъ îmnlineskʁ datoria ɥe mĭ aĭ imnʁssʁ, zise ea kʁ o maiestate enerɣikъ.

Illi fiindʁ-kъ Enrikʁ semъna nelinisʁitʁ de astъ manifestare ɯi se redika ne jʁmъtate într'ʁnʁ ɣenʁkiʁ:

— O! nʁ te teme de nimikʁ, domnʁle, zise ea, kъndʁ nʁmaĭ mъndria é atinsъ, sʁnt tare; în kontra inimeĭ mele, n'aɯĭ fi resnʁnsʁ de mine, dar din feriɣire inima-mĭ n'are niɥĭ ʁnʁ amestikʁ în toate astea.

Enrikʁ redikъ kanʁlʁ.

— Doamnъ? zise elʁ.

— Nʁ adъʁɣi niɥĭ o vorbъ, domnʁle, zise Margarita întinzîndʁ mъna sa, saʁ voiʁ krede kъ indʁlɣinɣa domnieĭ tale a fostʁ ʁnʁ kalkʁlʁ. Sʁntemʁ frate ɯi sorъ, ne înɣeleɣemʁ.

Enrikʁ o kondʁse nînъ la Fosseuse, ne a kъriïa mъnъ îngieɣatъ o nʁse în mъna nrinsъ de ferbinɣealъ a Margariteĭ.

— Dʁ-te, sire, dʁ-te, zise reɣina, nleakъ la vînʁtoare. În astъ orъ, kʁ kʁtʁ veĭ lʁa maĭ mʁlɣĭ oameni kʁ domnia ta, kʁ atʁtʁ maĭ mʁltʁ veĭ denъrta ne kʁriowĭ de nalatʁlʁ domniɯoareĭ.

— Dar, zise Enrikʁ, n'am vъzʁtʁ ne nimini în antikamerъ.

— Nʁ, sire resnʁnse Margarita sʁrîzîndʁ, kъɥĭ kredʁ kъ é lokʁlʁ ɥiʁmatʁ aiɥĭ; grъbesɥe-te dar a merɣe sъ netreɥi într'altʁ lokʁ.

— Doamnъ, zise Enrikъ, nlekъ, ші voiъ vîna nentrъ noї amîndoї.

Ші arъnkъ o tînъrъ ші чea din ъrmъ nrivire kътre Fosseuse kare era totъ leшinatъ, ші se renezi afarъ din anartamentъ.

Dъnъ чe ajъnse în antikamerъ, kleti kanъlъ ka kъm arъ fi fъkътъ sъ kazъ de ne frъntea sa o remъшiнъ de neastîmnъrъ; anoї, kъ faya sъrîzîndъ kъ avelъ sъrîsъ vikleanъ чe i era nartikъlarъ, se ъrkъ la Chicot, kare, kъm amъ zisъ, dormia kъ nъmniї înkiшї.

Reцele zise sъ i deskizъ ъша ші sgъdъindъ ne adormitъlъ în natъlъ seъ:

— E! e! kъmetre, i zise, în niчioare, în niчioare, sъntъ doъъ ore de dimineaцъ.

— A! draчe, zise Chicot, mъ nъmesчї kъmътrъ, sire. Oare mъ ieї din întîmnlare drentъ dъчele de Guise?

În adevъrъ Enrikъ, kъndъ vorbia de dъчele de Guise; se dedase a lъ nъmi kъmътrъlъ seъ.

— Te ieaъ drentъ amikъlъ meъ, zise elъ.

— Ші mъ faчї nrisonierъ, ne mine, ънъ ambasadorъ! sire, kalчї drentъrile цinцilorъ.

Enrikъ înчenъ sъ rîzъ. Chicot, maї 'nainte de toate, omъ de sniritъ, nъ se nъtъ onri de a i цine komnaniъ.

— Estї nebънъ. Ientrъ чe, drakъ, voiaї sъ te dъчї d'aiчї, nъ estї bine tratatъ?

— Ирea bine, nre leцea mea! nrea bine; îmї nare kъ sънt aiчї ka o gîskъ чe o îngraше într'ънъ

koteŋă. Toatъ lъmea îmĭ ziче; mikъle, mikъle Chicot, че ŋintilă é! dar îmĭ rodă arina, dar îmĭ înkidă noarta.

— Chicot, konilъlă meă, zise Enrikă dъndă din kană, reasigъrъ-te, nъ estĭ destъlă de grasă nentrъ masa mea.

— Eĭ! dar, sire, zise Chicot skъlъndъ-se, te vъzъ foarte voiosă în astъ dimineaŋъ; че maĭ noă?

— A! sъ ŋĭ snъiă: nlekă la vînъtoare, vezĭ tъ, mi snnt totă voiosă kъndă nlekă la vînъtoare. Aidĭ, skoalъ, kъmetre, skoalъ!

— Че felă, mъ ieĭ kъ domnia ta, sire?

— Veĭ fi istoriografъlă meă, Chicot,

— Voiă ŋine sokotealъ de detъnъrile trase?

— Tokmaĭ.

Chicot dete din kană.

— Eĭ bine! че aĭ? întrebъ reŋele.

— Am, resnъnse Chicot, kъ n'am vъzъtă niĭ o datъ asemenea veseliъ, fъrъ nelinisче.

— Ba!

— Da, asta é ka soarele kъndă...

— Eĭ bine?

— Eĭ bine! sire, nloaia, fъlŋerъlă mi tъnetъlă nъ snntă denarte.

Enrikă îmĭ netezi barba sъrîzîndă mi resnъnse:

— Daka va fi fъrtъnъ, Chicot, mantela mea é mare mi veĭ fi la adenostă.

Anoĭ înaintъndă kътre antikamerъ, ne kъndă Chicot se îmbrъka mъrmъrъndă:

— Kalъlă meă! strigъ reŋele: mi snъneŋĭ domnъlъĭ de Mornay kъ snnt gata.

— A! domnɜlš de Mornay este kanɜlš asteĭ vînɜtorĭ? întrebț Chicot.

— Domnɜlš de Mornay é totɜlš aivĭ, Chicot, resnɜnse Enrikš. Reŋele Navareĭ este awa de sɜrakš în kɜtš n'are mizlokɜlš de a îmnɜrgi nostɜrile sale în snevialitɜgĭ. Eš am nɜmaĭ snš omš.

— Da, dar é bɜnš, sɜsninț Chicot.

XXII.

CUM SE VINA LUPULU IN NAVARA.

Chicot arənkəndə o nrivire asənra nregətirilorə de nlekare, nə nətə sə se onreaskə de a observa kə vînətorile reŋeləi Enrikə alə Navareĭ era maĭ nəŋinə somnəəase de kətə ale reŋeləi Enrikə alə Franvieĭ.

Nəmaĭ doĭ-snre-zeve saə vinvĭ-snre-zeve ŋintilomĭ, între karĭ rekənoskə ne domnələ vive-komitele de Turenne, obiektələ kontestərilorə matrimoniale, forma toatə səita Maiestəŋiĭ Sale.

Kə atətə maĭ məltə, kə avestĭ domnĭ era avəŋĭ nəmaĭ în anarinŋə, fiində-kə nə avea destələ de marĭ venitərĭ ka sə fakə keltəele de nrisosə, ba înkə ənеorĭ keltəelele trebəinvioase; máĭ toŋĭ, în lokə de kostəmələ de vînətoare obivĭnəitə în avea enokə, nərta koifələ ŋi nentarələ, veia ve fəkə ne Chicot ka sə întrebe daka lənĭĭ din Gaskonia avea în nədərile lorə məskete ŋi artileriə.

Enrikŭ aŭzi întrebarea, kŭ toate kъ nŭ i fŭ d'a dreutŭlŭ adresatъ; se anroniź de Chicot ui îlŭ lovi ne ŭmerĭ.

— Nŭ, fiĭŭlŭ meŭ, i zise elŭ, lŭniĭ din Gaskonia n'aŭ niчĭ muskete miчĭ artileriъ; dar sŭntŭ nisчe animalĭ snъimîntъtorĭ, karĭ aŭ giare ui kolŋĭ, ui karĭ atragŭ ne vînъtorĭ în desiuŭ ŭnde sŭntŭ în riskŭ foarte mare de a uĭ sfъuia vestĭmintele de mъrъчinĭ; afarъ de asta, ŭnŭ vestĭmîntŭ de mъtase saŭ de katifea, ui kiarŭ ŭnŭ snenŋerŭ de nostavŭ saŭ de nele de bivolŭ, se notŭ rŭne, însъ nŭ ui ŭnŭ nentarŭ.

— Eatъ ŭnŭ kŭvîntŭ, mŭrmŭrъ Chicot, dar nŭ este foarte bŭnŭ.

— Чe vreĭ! zise Enrikŭ, n'am altŭ.

— Trebŭe dar sъ mъ mŭlŋŭmeskŭ.

— Aĭ faчe nrea bine, fiŭle.

— Fiъ.

— Eatъ ŭnŭ *fiŭ* kare miroase a kritikъ interioarъ, adъŭŋi Enrikŭ rîzîndŭ, tŭ estĭ sŭnъratŭ ne mine fi indŭ-kъ ŋĭ am strikatŭ linisчea lŭndŭ-te la vînъtoare?

— Ire leŋea mea, da.

— Ili kritiчĭ.

— Oare é onritŭ?

— Nŭ, amikŭlŭ meŭ, kritika este monedъ kŭrgъtoare în Gaskonia.

— Dek! înŋelegŭ, sire: eŭ nŭ sŭnt vînъtorŭ, adъŭŋi Chicot, ui trebŭe sъ mъ okŭnŭ kŭ чeva, eŭ, ŭnŋ bietŭ lenemŭ, kare n'am nimikŭ de fъkŭlŭ, ne kŭndŭ voĭ vъ veŋĭ afŭma mŭstъŋile kŭ fŭmŭlŭ astorŭ bŭnĭ lŭnĭ

ne karĭ îĭ veŋĭ goni doĭ-snre-zeve saŭ vinvĭ-snre-zeve kŭŋĭ sunteŋĭ.

— A! da, zise reŋele surîzîndŭ înkŭ de satirŭ, vestimintele maĭ întîiŭ, anoĭ numŭrulŭ; bate-ŋĭ jokŭ, bate-ŋĭ jokŭ, skumnulŭ meŭ Chicot.

— O! sire!

— Dar te voiŭ fave sŭ observĭ kŭ nu estĭ indulŋintŭ, fŭtulŭ meŭ, Bearnulŭ nu è mare ka Franvia; Reŋele, akolo, îmblŭ totŭ-d'auna ku doŭ sute vînŭtorĭ, eŭ, aivĭ, nlekŭ ku doĭ-snre-zeve, nrukum vezĭ.

— Da, sire.

— Dar, urmŭ Enrikŭ, o sŭ krezĭ kŭ vorbeskŭ fanfaronade, Chicot: eĭ bine! uneorĭ aivĭ, veia ve nu se întîmnlŭ nivĭ de kum kolo, uneorĭ aivĭ, ŋintilomiĭ de la ŋarŭ aflundŭ kŭ vînezŭ, nŭrŭseskŭ kasele lorŭ, kastelele lorŭ, jokurile lorŭ, ui vinŭ de se îmnreunŭ ku mine, veia ve uneorĭ îmĭ fakŭ o eskortŭ destulŭ de bunivikŭ.

— Veĭ vedea, sire, kŭ nu voiŭ avea ferivirea ka sŭ staŭ faŋŭ la unŭ asemenea lukrŭ, zise Chicot; în adevŭrŭ, sire, am o neazŭ rea.

— Vine suie? resnunse Enrikŭ ku rîsulŭ seŭ batjokoritorŭ.

Anoĭ, fiindŭ-kŭ lŭsase Nerakulŭ, trekuse norŋile oraulŭ, anroane de o jumtă de orŭ, merŋea akum în kŭmniŭ.

— Eatŭ, zise Enrikŭ luĭ Chicot, redikŭndŭ mŭna d'asupra okilorŭ seĭ ka sŭ uĭ fakŭ o visierŭ, eatŭ, krezŭ kŭ nu mŭ învelŭ.

— Ve é? întrebŭ Chicot.

— Urivesve kolo la barierele oraulului de Moiras; nu suntŭ kŭlŭreŋĭ aveia ve zŭreskŭ?

Chicot se redikъ în skъrï.

— Пre leŋea mea, sire, krezъ kъ da, zise elъ.

— Ши eъ sънt sigъръ.

— Кълъreŋï, da, zise Chicot пrivindъ kъ maï mълtъ lъare a minte, dar nъ vînътorï.

— Пentrъ че nъ vînътorï?

— Пentrъ kъ sънtъ înarmaŋï ka nisче Rolanzï ши Amadis, resпънse Chicot.

— Eï! че are a faче norтълъ, skъmпълъ meъ Chicot, тъ aï aflatъ vъzîndъ-ne kъ norтълъ nъ faче пe vînътorъ.

— Dar, strigъ Chicot, vъzъ kolo челъ пъŋinъ doъъ sъte de oamenï.

— Eï bine! че пrobeazъ asta, fiïълъ meъ? kъ Moiras dъ ънъ venitъ bънъ.

Chicot simŋi kъriositatea sa întърîtatъ din че în че maï mълtъ.

Trъпa пe kare Chicot o denъmърase kъ челъ maï mikъ nъmъръ, kъчï se kompънea de doъъ sъte чinчï-zečï kълъreŋï, se îmпreънъ în тъчere kъ eskorta; fiъ-kare omъ че o kondъчea avea ънъ kalъ bънъ, era bine kъпъitъ, ши toŋï era komandaŋï de ънъ omъ k'o înfъ-ŋiшare bънъ, kare sърътъ mъna lъï Enrikъ kъ kъrtenire ши devotamentъ.

Trekъръ Gersълъ пe la vadъ; între Gers ши Ga-rona, într'ънъ kolŋъ de пъmîntъ, aflarъ o a doъa trъпъ de o sътъ oamenï; kъпetenia se anгopiъ de Enrikъ ши пъръ a i чere skъse kъ nъ i a adъsъ ънъ nъmъръ maï ma-re de vînътorï. Enrikъ пriimi skъsele sale întinzîndъï mъna.

Înveпъrъ sъ îmble ш ajъnserъ la Garona, пe kare o trekъrъ ka ш Gersъlъ'; dar fiindъ-kъ Garona é maĭ прofъndъ de kъtъ Gersъlъ, în doъ пъrцĭ ale rîъlъĭ пъ lъ пътъrъ treve kъ niviorъlъ, ш trebъi sъ înoate ънъ snaцiъ de treĭ-zevĭ saъ natrъ-zevĭ naшĭ. Kъ toate astea, în kontra orĭ kъriĭ astentъrĭ, ajъnserъ la velъ altъ цermъ fъrъ vr'o întîmnlare.

— Minъnea ta, doamne! zise Chicot, dar ve denrinderĭ faveцĭ, sire? пe kъndъ aveцĭ пъnцĭ din sъsъlъ, ш din josъlъ lъĭ Agen, vъ ъdaцĭ astъ-felъ nentarele în anъ?

— Skъmnъlъ meъ Chicot, zise Enrikъ, noĭ astia sъntemъ nisve selbativĭ; trebъe dar sъ ne ercĭ; tъ sviĭ bine kъ renosatъlъ fratele meъ Karolъ mъ nъmia mistreцъlъ seъ; afarъ din astea, mistreцъlъ, — dar tъ nъ estĭ vînътorъ, ш nъ sviĭ asta, — afarъ de asta, mistreцъlъ nъ se tъrbъrъ nivĭ o datъ; merцe drentъ пe kalea sa; eъ îlъ imitъ, avîndъ nъmele seъ; nivĭ eъ nъ mъ tъrbъrъ. Ънъ rîъ se înfъцiшeazъ în kalea mea, îlъ trekъ; ънъ oraшъ se înalцъ înaintea mea, eĭ drave! îlъ mъnънkъ ka o nlъvintъ.

Astъ glъmъ a Bearnesъlъĭ nrodъse marĭ rîsъrĭ îmnrejъrъlъ seъ.

Nъmaĭ domnъlъ de Mornay, kare era totъ пe lingъ reцele, nъ rîse kъ sgomotъ, se mъlцъmi a ш mъska bъzele, veia ve era la dînsъlъ semnъlъ ънeĭ veselie estravagante.

— Mornay s'aflъ astъzĭ în nisve toane bъne, zise Bearnesъlъ kъ totъlъ voiosъ la ъrekia lъĭ Chicot, a rîsъ de glъma mea.

*

Chicot se întrebă de kare din doï trebuia să rîză, saŭ de stăpînŭ, atâtă de ferivităŭ k'a făkută să rîză ne servitorălă seŭ, saŭ de servitorŭ aşa de greŭ de înveselităŭ.

Dar maï 'nainte de orï ce, în fundălă kugetării lui Chicot remăsnea mirarea.

De ce altă parte a Garoneï, mâï la o jumătâ de legă de rîŭ, treï suite kălăreţï askunsă într'unŭ brădişŭ apărată la okiï lui Chicot.

— O! o! monsiniore, zise elŭ prea înveţată lui Enrikŭ, oare avestï oamenï n'arŭ fi nisve ţelosă karï arŭ fi auzităŭ vorbindu-se de vînătoarea voastră şi karï arŭ avea a minte să se omoaie?

— Nu, zise Enrikŭ, şi te înveliï şi astă dată, fiiăle; avestï oamenï suntŭ nisve amivï karï ne vinŭ din Puymirol, nisve adevărauï amivï.

— Dumnezeăle! sire, veï avea maï multă oamenï în suita de kătŭ arbură în părdură.

— Chicot, konilălă meŭ, zise Enrikŭ, krezŭ, Dumnezeŭ să mă erte, kă sgomotălă sosirii tale s'a respânditŭ în oraşŭ, şi kă avestï oamenï alergŭ din natură kolţurï ale provinţieï ka să fakă onoare reţelui Franvieï, alŭ kărăia ambasadorŭ estï.

Chicot avea prea multă suriitŭ ka să nu înţeleagă kă de kătŭ-va timpŭ îşï bătea jokŭ de elŭ.

Se prefăkă kă nu înţeleţe, dar nu se supără.

Ziua se fini la Monroy, unde ţintilomii de la ţară, adunauï ka kum arŭ fi fostŭ însviinţauï de maï 'nainte kă reţele Navareï trebuia să treakă, i deteră o frumoasă vină, din kare Chicot îşï lă partea ku

entɜsiasmɜ, fiindɜ-kъ nɜ aflaserъ de kɜviinцъ a se onri în kale nentr' ɜnɜ lɜkrɜ aша de nɜцinɜ imnortantɜ ka nrînzɜlɜ, ші nrin ɜrmare nɜ mъnkaserъ nimikɜ de la Nérac.

Se onrise nentrɜ Enrikɜ чea маĭ frɜmoasъ kasъ din oraшɜ, jɜmъtatea trɜneĭ se kɜlkъ în stradъ ɜnde s'afla reцele, чea altъ afarъ din oraшɜ.

— Dar kъndɜ vomɜ înчene vînъtoarea? întrebъ Chicot ne Enrikɜ în minɜtɜlɜ kъndɜ aчesta se deskъlцa·

— Nɜ sɜntemɜ înkъ ne tъrîmɜlɜ lɜnilorɜ, skɜmnɜlɜ meɜ Chicot, resnɜnse Enrikɜ.

— Ші kъndɜ vomɜ fi, sire?

— Kɜriossle!

— Nɜ, sire, dar, înцeleцĭ, orĭ чine doresчe sъ sчiъ ɜnde merцe.

— O veĭ sчi mъne, fiɜlɜ meɜ; kɜ toate astea kɜlkъ-te kolo, ne nerine la stɜnga mea; na, eatъ Mornay kare sforъe la dreнta mea.

— Draчe! zise Chicot, are ɜnɜ somnɜ маĭ sgomotosɜ de kъtɜ în ajɜnɜ.

— Da, é adevъratɜ, zise Enrikɜ, nɜ é vorbitorɜ; dar la vînъtoare katъ sъ lɜ vezĭ ші îlɜ veĭ vedea.

Abia se lɜmina de ziɜ kъndɜ ɜnɜ mare sgomotɜ de kaĭ destentъ ne Chicot ші ne reцele Navareĭ.

Ɣnɜ bъtrъnɜ цintilomɜ, kare însɜ-шĭ voi sъ serveaskъ ne reцele, adɜse lɜĭ Enrikɜ felia de nъne ɜnsъ kɜ miere ші vinɜlɜ fertɜ чelɜ de dimineaцъ.

Mornay ші Chicot fɜrъ serviцĭ de servitorii bъtrъnɜlɜĭ цintilomɜ.

Dɜnъ чe se fini osnъцɜlɜ, sɜnъ semnalɜlɜ de nlekare.

— Aideŋĭ, aideŋĭ, zise Enrikŭ, avemŭ de fъkвtŭ astъzĭ o zi bвnivikъ; înkъlikaŋĭ, domnilorŭ, înkъlikaŋĭ.

Chicot vъzв kв mirare kъ vinvĭ sъte kъlъreŋĭ mъriserъ eskorta.

— Aша! zise elŭ, dar asta nв maĭ é o sвitъ, nivĭ kiarŭ o trвnъ, vi o armatъ.

Enrikŭ nв resnвnse nimikŭ de kъtŭ aste treĭ kвvinte.

— Asteantъ, maĭ asteantъ.

— La Lauzerte шease sъte oameni nedestri se aшezarъ în вrma asteĭ trвne de kъlъreŋĭ.

— Fantasini! strigъ Chicot, nedestrime!

— Nisve bъtъiaшĭ, zise reŋele, nimikŭ altŭ de kъtŭ nisve bъtъiaшĭ.

Chicot înkrвntъ snrъnveana ші din astŭ momentŭ nв maĭ vorbi.

De doвъ-zevĭ de orĭ okiĭ seĭ se întoarserъ kъtre kъmniъ, adikъ de doвъ-zevĭ de orĭ ideia de a fвŋi i trekв nrin minte. Dar Chicot avea garda sa de onoare, fъrъ îndoialъ nentrв titвla de renresintatŭ alŭ reŋelвĭ Franvieĭ.

Dintr'asta resвltъ kъ Chicot era aша de bine rekomandatŭ asteĭ garde, ka вnŭ nersonaŋiŭ de vea maĭ înaltъ imnortanŋъ, în kъtŭ nв fъvea вnŭ ŋestŭ fъrъ ka astŭ ŋestŭ sъ nв fiъ renetitŭ de zeve oameni.

Asta nв i nlъkв, ші zise doвъ kвvinte reŋelвĭ.

— Dek! i zise Enrikŭ, asta é greшala ta, konilвlŭ meŭ; tв aĭ voitŭ sъ fвŋĭ din Nerac ші mĭ é teamъ sъ nв maĭ fвŋĭ earъ.

— Sire, resnɐnse Chicot, îɲĭ daș kɐvîntɐlș meș de ɲintilomș kъ nivĭ nɐ mъ voiș înverka.

— Aша vezĭ.

— Ne lîngъ astea n'aшĭ avea kɐvîntș.

— N'aĭ avea kɐvîntș?

— Da, kъvĭ remъindș, krezș kъ sɐnt destinatș a vedea lɐkrɐrĭ kɐrioase.

— Eĭ bine, sɐnt mɐlɲɐmitș daka asta ɲĭ é nъrerea, skɐmnɐlș meș Chicot, kъvĭ é ши a mea.

În avestș minɐtș trevea nrin oraшɐlș de Montcuq, ши natrɐ tɐnɐrĭ mivĭ de kъmnș se aшeza în armatъ.

— Mъ întorkș la vea întîiș a mea ideiъ, sire, zise Chicot, kъ lɐnii astɐĭ oraшș sɐntș maestri lɐnĭ, ши se trateazъ kɐ nisve nrivinɲe nekɐnoskɐte lɐnilorș ordinarĭ; artileriъ nentrɐ eĭ, sire!

— A! aĭ vъzɐtș avеasta? zise Enrikș, asta è o maniъ a oameniloršdin Montcuq, de kъndș le am datș nentrɐ denrinderile lorș aste natrɐ tɐnɐrĭ, ne karĭ le am kɐmnъratș din Snania ши ne karĭ mi le aș adɐsș ne sɐb askɐnsș, eĭ le tîrъskș nretɐtindenĭ.

— În-fine, mɐrmɐrĕ Chicot, ajɐnɲe-vomș astъzĭ, sire?

— Nɐ, mъne.

— Mъne de dimineaɲъ saș mъne searъ?

— Mъne de dimineaɲъ.

— Atɐnvĭ dar, zise Chicot, noĭ vomș vîna la Cahors, nɐ é aша sire?

— În nartea aveia, zise reɲele.

— Dar kɐm, sire, domnia ta kare aĭ infanteriъ, kavaleriъ, ши artileriъ ka sъ vînezĭ lɐnɐlș, kɐm d'aĭ ɐitatș

sъ ieĭ stindardъlъ regalъ? onoarea че faчĭ astorъ demnĭ animalĭ arъ fi komnlektъ astъ-felъ.

— Nъ lъ aъ ъitatъ, Chicot, nre leŋea mea! aъ avъtъ îngrijire de dînsъlъ, dar îlъ ŋinъ în tokъ temîndъse sъ nъ se mînjeaskъ. Dar fiindъ-kъ voiesчĭ ънъ stindardъ, konilъlъ meъ, ka sъ sчiĭ sъb kare stindardъ îmbli, îŋĭ vorъ arъta ънlъ frъmosъ. Trъŋeŋĭ stindardъlъ din tokъ, komandă reŋele, domnъlъ Chicot doresчe sъ sчiь kъm sънtъ fъkъte armele Navareî.

— Nъ, nъ, é de nrisosъ, zise Chicot, maĭ tъrziъ, lasъ-lъ ънde s'aflъ, é bine akolo.

— Kъ toate astea, fiĭ linisчitъ, zise reŋele, îlъ veĭ vedea în timnъlъ ші lokъlъ de kъviinŋъ.

A doъa noante o netrekъrъ la Catus, màĭ totъ ka чea d'întîiъ: din minъtъlъ în kare Chicot detese kъvîntъlъ seъ de onoare d'a nъ fъŋi, niчĭ nъ se maĭ lъa a minte la dînsъlъ.

Fъkъ ънъ okolъ nrin orъшelъ ші merse nînъ la antenostъrĭ. Din toate nъrŋile, trъne de o sътъ, o sътъ чinчĭ-zeчĭ, doъ sъte oameнĭ, venia sъ se îmnreъne kъ armata. Astъ noante era întîlnirea fantasinilorъ.

— Bine kъ nъ merŋemъ nînъ la Narisъ, zise Chicot, amъ ajъnŋe akolo kъ o sътъ miĭ oameнĭ.

Adoъa-zi, la ontъ ore de dimineaŋъ, era în faŋa lъĭ Cahors, kъ o miъ oameнĭ nedestri ші doъ miĭe kъlъrĭ.

Aflarъ oraшъlъ în anъrare; nisчe чerчetъtorĭ deterъ alarma în oraшъ, domnъlъ de Vezin îшĭ lъase mъsъrele îndatъ.

— A! a! zise reŋele, kъrъia Mornay komъnikъ astъ noъtate, ne anъkarъ înainte; asta é sъnъrtorъ.

— Va trebъi sъ faʏemъ blokarea în regъlъ, sire, zise Mornay, maĭ astentъmъ anroane de doъ miĭ oamenĭ, tokmaĭ atъŋia ne trebъeskъ ka sъ kъmpъnimъ ʏelъ nъŋinъ sorŋile.

— Sъ adъnъmъ konsiliъlъ, zise domnъlъ de Turenne, ші sъ faʏemъ шanŋъrile.

Chicot se ъita la toate aste lъkrъrĭ, ші askъlta toate aʏeste kъvinte k'ъnъ aerъ sneriatъ.

Aerъlъ kъŋetъtorъ alъ reŋelъĭ Navareĭ îlъ întъria în nrenъssъrile sale, kъ Enrikъ nъ nrea avea semne de omъ de resbelъ, ші astъ konvinŋere îlъ asigъra nъŋinъ.

Enrikъ lъsase sъ vorbeaskъ toŋĭ, ші, ne kъndъ se da diferite nъrerĭ, remъsese mъtъ ka ъnъ nesʏe.

De o datъ eші din kъŋetъrile sale, redikъ kanъlъ ші kъ tonъlъ komъndъrіĭ:

— Domnilorъ, zise elъ, eatъ ʏe trebъe sъ faʏemъ. Avemъ treĭ miĭ oamenĭ, ші doъ ʏeĭ astentaŋіĭ, aша zivĭ tъ, Mornay?

— Da, sire.

— Neste totъ vorъ fi ʏinvĭ miĭ; într'o blokare kъ regъlъ ne vorъ omorî o miĭъ saъ ʏinvĭ-snre-zeʏe sъte în doъ lъnĭ; moartea aʏelora va deskъraŋia ne ʏeĭ alŋĭ: vomъ fi siliŋĭ a redika blokarea ші a ne retraŋe; retrъgîndъ-ne, vomъ nerde înkъ o miĭъ, asta va fi jъmътatea nъterilorъ noastre.

Sъ sakrifikъmъ ʏinvĭ sъte oamenĭ îndatъ ші sъ lъъmъ Cahors.

— Kъm înŋeleŋĭ aʏeasta, sire? întrebъ Mornay.

— Skɤmnɤlș meș amikș, vomș merɲe drenții la noarta ɥea maĭ anroane de noĭ. Vomș afla ɤnș ɯeanɲș în drɤmɤlș nostrɤ; îlș vomș îmnlea kɤ lemne; vomș lɤsa doɤț sɤte oamenĭ la nɤmîntș, dar vomș ajɤnɲe la noartț.

— Ne ɤrmț, sire?

— Dɤnț ɥe vomș ajɤnɲe la noartț, o vomș faɥe sț sarț kɤ netarde*, ɯi vomș intra în întrɤ. Asta nɤ é maĭ greș de kțtș ɥelș altș lɤkrɤ.

Chicot se ɤitș la Enrikș, kɤ totɤlș snɤimîntatș.

— Da, mɤrmɤrș elș, frikosș ɯi lɤɤdɤrosș, eatț Gaskonɤlș meș; tɤ estĭ, snɤne, kare veĭ aɯeza netarda sɤb noartț?

În aɥela-ɯĭ momentș, ka ɯi kɤndș ɤrș fi aɤzitș *anartslș* lɤĭ Chicot, Enrikș adɤɤɥi:

— Sț nɤ nerdemș timnș, domnilorș, karnea s'arș reɥi; aideɲĭ înainte, ɯi ɥine mț iɤbesɥe sț mț ɤrmeze!

Chicot se anroniț de Mornay, kțrɤia n'avɤsese timnș, în kɤrsɤlș drɤmɤlɤĭ, a i adresa vr'ɤnș singɤrș kɤvîntș.

— Snɤne-mĭ, domnɤle komite, i zise la ɤrekiț, oare aveɲĭ nlɤɥere sț vț nerdeɲĭ toɲĭ?

— Domnɤle Chicot, asta ne trebɤe ka sț reɤ-ɯimș, resnɤnse linisɥitș Mornay.

— Dar kɤ asta veɲĭ omorî ne reɲele.

— Ba! Maiestatea Sa, are ɤnș bɤnș nentarș.

---

* Ɤnș felș de makinț de ferș ɥe se îmnle kɤ earbț de nɤɯkț ɯi se nɤne la o noartț saș la ɤnș zidș snre a le snarɲe.

— Kъ toate astea, zise Chicot, krezъ kъ nъ va fi atъtъ de nebъnъ ka sъ se esnъiъ lovitъreĭ.

Mornay dete din ъmerĭ mi se întoarse kъ snatele la Chicot.

— Aidĭ, zise Chicot, îlъ isbeskъ maĭ mъltъ kъndъ doarme de kъtъ kъndъ vorbesʏe; é maĭ delikatъ atъnʏĭ.

XXIII.

Que felŭ Enricŭ alŭ Navareĭ se purtâ întîia oarâ quândŭ vêḑu foculŭ.

Mika armatъ înaintĕ snre orашŭ nînъ la doʁъ detʁnъrĭ de tʁnŭ; akolo dejʁnarъ.

Dʁnъ че se fini osnъɥʁlŭ, se akordĕ doʁъ ore oфiɥerilorŭ ши soldaɥilorŭ ka sъ se renaʁse.

Era treĭ ore dʁn'ameazĭ, adikъ maĭ remъnea doʁъ ore din zi, kъndŭ reɥele kîъmĕ ne ofiɥerĭ sʁb kortʁlŭ seŭ.

Enrikŭ era foarte nalidŭ, ши ne kъndŭ ɥestikʁla, mъnile sale tremʁra aша de învederatŭ, în kътŭ deɥitele lorŭ semъna a nisче mъnʁшĭ atîrnate ka sъ se ʁsʁче.

— Domnilorŭ, zise elŭ, amŭ venitŭ ka sъ lʁъmŭ Cahors; trebʁe dar sъ lŭ lʁъmŭ, fiindŭ-kъ amŭ venitŭ nentrʁ asta; dar trebʁe sъ lʁъmŭ Cahors nrin sforɥъ, nrin sforɥъ, înɥeleɥeɥĭ? adikъ înfigîndŭ ferʁlŭ ши lemnʁlŭ în karne.

— Nʁ é reŭ, zise Chicot kare askʁlta ka ʁnŭ

deſъimъtorŭ, ши daka ꙗestълŭ nъ desminꙗia kъvîntълŭ n'arŭ fi nътътŭ чere altŭ lъkrъ, niчĭ domnълъĭ de Crillon.

— Domnълŭ marewalŭ de Biron, ъrmĕ Enrikŭ, domnълŭ marewalŭ de Biron, kare a jъratŭ ka sъ snînzъre nînъ la чelŭ din ъrmъ xъnegotŭ, îшĭ are tabъra la natrъ-zeчĭ ши чinчĭ lege denarte de aiчĭ. Ъnŭ mesaꙗerŭ, dъnъ toatъ nrobabilitatea, s'a trimisŭ în ora asta de domnълŭ de Vezin. În natrъ saŭ чinчĭ zile va fi ne snînarea noastrъ; are zeчe miĭ oamenĭ kъ elŭ. Vomŭ fi nrinшĭ între oraшŭ ши dînsълŭ. Sъ lъътŭ dar Cahors nînъ nъ va sosi, ши îlŭ vomŭ nriimi dъnъ kъm domnълŭ de Vezin se nregътesчe a ne nriimi ne noĭ, dar kъ o maĭ bъnъ soarte, o snerŭ. În kasълŭ kontrariŭ, чelŭ nꙗinŭ, va avea bъne grinde katoliчe ka sъ snînzъre ne xъgenoꙗĭ, ши noĭ i sъntemŭ datorĭ astъ satisfaчere. Aideꙗĭ, aideꙗĭ, domnilorŭ! o sъ mъ nъiŭ în kanълŭ vostrъ, ши loviꙗĭ, fir-arŭ aĭ drakълъĭ! loviꙗĭ, ka ши kъm arŭ da neatra.

Asta fъ toatъ alokъꙗiъnea regalъ; dar ea era îndestълътoare, dъnъ kъm se nare, kъчĭ soldaꙗiĭ i resnънserъ nrin nisчe mъrmъre entъsiaste ши ofiꙗerii nrin nisчe bravo frenetiчe.

— Frъmosŭ frasorŭ, totŭ Gaskonŭ, zise Chicot la o nарte, kътŭ é de feriчe kъ nъ se vorbesчe kъ mъnile! draчe! Bearnesълŭ arŭ fi gîngъvitŭ foarte mълтŭ; afarъ de asta îlŭ vomŭ vedea la lъkrъ.

Mika armatъ nlekĕ sъb komanda lъĭ Mornay ka sъ шĭ iea nosiꙗiъnile.

În minътълŭ în kare se miskĕ ka sъ înчeanъ mersълŭ, reꙗele veni la Chicot.

— Eartъ-mъ, amiче Chicot, i zise, te am învelatъ vorbindъ-ци de vînътoare, de lъnї ши alte fleakъrї; dar trebъia s'o fakъ, ши asta é ши пъrerea ta, fiindъ-kъ mї aї snъs'o fъrъ пreskъrtare.

Negremitъ reцele Enrikъ nъ voiesче sъ mї nlъteaskъ dota sъroreї sale Margot, ши Margot strigъ, Margot nlъnце ka sъ aibъ skъmnъlъ seъ Cahors. Katъ sъ faчemъ че voiesче soцia ka sъ avemъ пaче în kasъ: mъ voiъ înverka dar sъ ieaъ Cahors, skъmnъlъ meъ Chicot.

— De че nъ ци a черtъ lъna, sire, fiindъ-kъ estї ънъ bъrbatъ aша de îndatoritorъ? resпъnse Chicot, atinsъ de glъmele regale.

— M'aшї fi înverkatъ, Chicot, zise Bearnesълъ: iъbeskъ atъtъ de mъltъ пe astъ skъmnъ Margot!

— O! te aї fi silitъ destълъ de mъltъ пentrъ Cahors, ши vomъ vedea че felъ aї s'o skoцї la kale.

— A! eatъ tokmaї ънde voiam sъ viъ; askъltъ, amiче Chicot: momentълъ este sънremъ ши maї vîrtosъ nenlъkътъ. A! eъ nъ mъ laъdъ; nъ sънt bravъ, ши natъra se revoltъ în mine la fiъ-kare detъnare de пъшkъ. Chicot, amikълъ meъ, nъ ци пrea bate jokъ de bietълъ Bearnesъ, komпatriotълъ ши amikълъ teъ; daka mї va fi teamъ ши o veї vedea ши tъ, n'o sпъne.

— Daka ци va fi teamъ, zivї?

— Da.

— Îцї este dar teamъ?

— Negremitъ.

— Dar atънvї, la drakъ! dak'aї ънъ astъ-felъ de natъralъ, пentrъ че te maї vîrї în astъ-felъ de lъkrъrї?

— Dek! daka trebъe.

— Domnъlъ de Vezin este unъ omъ sпъimîntъtorъ!

— O sviъ bine!

— Kare nъ va krъua пe nimiпĭ.

— Krezĭ, Chicot?

— O! kъtъ desпre asta, sъnt sigurъ; папъ roшiъ saъ папъ albъ, пъuinъ i пasъ; va striga la tъnъrĭ: Fokъ!

— Astea le ziviĭ пentrъ пana mea vea albъ, Chicot.

— Da sire, шi ka unъlъ ve aĭ singurъ astъ kъloare..

— Пe urmъ?

— Цĭ ашĭ zive sъ o skouĭ, sire.

— Dar amikъlъ meъ, fiindъ-kъ am пъs'o ka sъ mъ rekъnoaskъ; daka o voiъ skoate...

— Eĭ bine?

— Eĭ bine! n'ашĭ eшi la skoпъ, Chicot.

— O veĭ uine dar, sire, kъ toatъ пъrerea mea?

— Da, firesve o uiъ.

Шi zikîndъ aste vorbe, karĭ arъta o otъrîre nestremъtatъ, Enrikъ tremъra maĭ пe faцъ înkъ de kъtъ kъndъ пronъnvia kъvîntъlъ ofiuerilorъ seĭ.

— Sъ vedemъ, zise Chicot, kare nъ înueleuea nimikъ din astъ îndoitъ manifestare, aша de diferitъ, de vorbъ шi de uestъ, sъ vedemъ, maĭ este înkъ timпъ, sire, nъ fave vr'o nebъnitъ, nъ поuĭ sъ te urvĭ пe kalъ în astъ-felъ de stare.

— Sъnt dar foarte nalidъ, Chicot? întrebъ Enrikъ

— Halidă ka ună mortă, sire.

— Bună! zise reŋele,

— Ce felă, bună?

— Da, priveně.

În astă minută sgomotulă tunuluĭ din vetate însoŋită de detunărĭ de puşcĭ fărioase, se auzi: domnulă de Vezin resunândea la kiămarea de a se supune ce i adresa Duplessis Mornay.

— Xm! zise Chicot, ce kuŋeŋĭ desnre astă musikă?

— Kuŋetă kă mĭ fave ună frigă ală drakuluĭ în mădava oaseloră, resunnse Enrikă. Aideŋĭ! Kalulă meă, kalulă meă! strigă elă k'o voce renede mi snartă ka resortulă unuĭ oroloŋiă.

Chicot se uita mi askulta fără să înŋeleagă nimikă din kuriosulă fenomenă kare se desvolta din aintea okiloră seĭ.

Enrikă se nuse ne mea, dar movăi de doză orĭ.

— Aideŋĭ, Chicot, zise elă, înkalikă, nivĭ tu nu estĭ omă de resbelă, xm!

— Nu, sire.

— Eĭ bine! vino, Chicot, ne va fi teamă la amîndoĭ, vino să vezĭ fokulă, amikulă meă, vino; ună kală bună domnuluĭ Chicot!

Chicot dete din umerĭ, mi se urkă făr'a se îndoi ne ună kală frumosă din Snania ce i se aduse după ordinulă ce lă detese reŋele.

Enrikă îmĭ nuse kalulă în galonă; Chicot îlă urmă.

Ajɐngîndă în frɐntea miɥeĭ sale armate, Enrikă redikă visiera de la kaska sa.

— Steagɐlă afarъ! steagɐlă ɥelă noă afarъ! strigă elă k'o voɥe tremɐrъndъ.

Se skoase din tokă, mi steagɐlă noă, kɐ o îndoitъ markъ de Navara mi de Bourbon, se desfъmɐră kɐ maiestate în aeră; era albă, mi avea ne azɐră d'o narte lanŋɐrile de aɐră, de ɥea altъ florile de krină de aɐră kɐ lambelɐlă nɐsă în inimъ.

— Eatъ, zise Chicot la o narte, ɐnă steagă kare mĭ é teamъ kъ va fi reă întrebɐinŋată.

Într'astă minɐtă, mi ka kɐm ară fi voită sъ resnɐnzъ la kɐŋetarea lɐĭ Chicot, tɐnɐlă din ɥetate tɐnă, mi deskise ɐnă rîndă întregă de infanteriъ la zeɥe naĭ de reŋele.

— Lɐkrɐ drakɐlɐĭ! zise elă, aĭ vъzɐtă, Chicot? mi se nare, kъ asta é înɥenɐtɐlă.

Mi diŋĭĭ i klъnŋъnia.

— O sъ i viĭъ reă, zise Chicot.

— A! mɐrmɐrъ Enrikă, a! ŋi é teamъ, skeletă afɐrisită, te înfiorezĭ, tremɐrĭ; asteantъ, asteantъ, o sъ te fakă sъ tremɐrĭ nentrɐ ɥeva.

Mi înfigîndă amîndoĭ nintiniĭ în vintrele kalɐlɐĭ seă. întrekɐ kavaleria, infanteria mi artileria, mi ajɐnse la o sɐtъ de naĭ de ɥetate, roɯɐ de fokɐlă baterieloră karĭ tɐna din sɐsɐlă intɐririloră, asemenea ɐnɐĭ sgomotă de fɐrtɐnъ, mi kare se resfrъnŋea ne armatɐra sa ka razele ɐnɐĭ soare anɐnîndă.

Akolo îmĭ ŋinɐ kalɐlă nemiskată vr'o zeɥe minɐte, kɐ faŋa întoarsъ snre noarta oraɯɐlɐĭ, mi strigîndă:

— Fasvinele! la drakъ! fasvinele.*

Mornay îlъ ъrmase, kъ visiera redikatъ mi kъ sabia în mъnъ.

Chicot fъkъ ka Mornay: lъsъ sъ i nъiъ nentarъlъ, dar nъ trase nivi de kъm sabia.

Dъn'avestĭ treĭ oamenĭ, nъvъlirъ, esaltaŋĭ de esemnlъ, jъnii ŋintilomĭ xъgenoŋĭ strigъndъ mi ъrlъndъ:

— Trъiaskъ Navara!

Vive-komitele de Turenne era în frъntea lorъ, kъ o fasvinъ ne gitъlъ kalъlъĭ seъ.

Toŋĭ venirъ mi arъnkarъ fasvinele lorъ; într'ъnъ minstъ manŋъlъ sъnatъ ssb nъntea miskъtoare se îmnlъ.

Artileristii nъvъlirъ; nerzîndъ treĭ-zevi din natrъzevi oamenĭ, reъmirъ a mĭ ameza netardele ssb noartъ.

Kartevele mi mъsketъria flъera ka o fъrtъnъ de fokъ îmnrejъrъlъ lъĭ Enrikъ; doъъ-zevi oamenĭ kъzъrъ într'ъnъ minstъ în aintea okilorъ seĭ.

— În ainte! în ainte! zise elъ; mi îmninse kalъlъ seъ în mizlokъlъ artileristilorъ.

Mi ajъnserъ la marŋinea manŋъlъĭ în minstъlъ kъndъ vea d'întiiъ netardъ esbъknise.

Noarta krъnase în doъъ lokъrĭ.

Artileristii annrinserъ a doъa netardъ, se fъkъ o noъъ krъnstъrъ în lemnъ; dar îndatъ nrin întreita deskъietъrъ, doъъ-zevi de arkebъse trekъrъ karĭ arъnkarъ gloanŋe asъnra soldaŋilorъ mi ofiŋerilorъ.

---

* Maĭ mъlte nъiele saъ krъvĭ de konaviъ legate îmnreznъ, kъ karĭ se îmnle manŋъrile, se dregъ drъmъrile, se fakъ metereze mi alte asemenea.

Oameniĭ kъdea împrejъrъlъ reŋelъĭ ka nisve snikъrĭ severate.

— Sire, zivea Chicot fъrъ sъ kъŋete la dînsъlъ, în nъmele verъlъĭ, retraŋe-te.

Mornay nъ zivea nimikъ, dar era mъndrъ de elevъlъ seĭ, ші din kъndъ în kъndъ se înverka sъ se nъiъ din aintea sa; dar Enrikъ îlъ da la o parte kъ o sgъdъitъrъ nervoasъ.

Îndatъ Enrikъ simŋi kъ sъdoarea kъrŋea pe frъnteĭ ші o veaŋъ i trevea pe okĭ.

— A! natъrъ blestematъ! strigъ elъ, nъ va zive nimiнĭ kъ m'aĭ învinsъ.

Apoĭ, sъri josъ de pe kalъ:

— O sekъre! strigъ elъ, o sekъre!

Ші k'ъnъ braŋъ vigъrosъ dete josъ kъte-va ŋeve de arkebъse, bъkъŋĭ de stejarъ ші kъie de bronzъ.

În-fine o grindъ kъzъ, o parte din poartъ, o parte de zidъ, ші o sътъ de oameнĭ nъvъlirъ prin snъrtъrъ strigъndъ:

— Navara! Navara! Cahors este alъ nostrъ! Trъiaskъ Navara!

Chicot nъ pъrъsise pe reŋele; era kъ dînsъlъ sъb bolta porŋiĭ ънde Enrikъ intrase velъ d'întîiъ; dar, la fiъ-kare detъnare de arkebъsъ, îlъ vedea înfiorъndъ-se ші plekъndъ kapъlъ.

— Pre leŋea mea! zivea Enrikъ fъriosъ; aĭ vъzътъ vr'o datъ astъ-felъ de temere, Chicot?

— Nъ, sire, resпънse avesta, n'am vъzътъ nivĭ ънъ frikosъ ka domnia ta; é de sneriatъ.

Într'astъ minътъ, soldaŋiĭ domnъlъĭ de Vezin se

înverka sъ deпъrteze пe Enrikъ ші пe avan-garda sa, aшezaцї sъb пoartъ ші în kasele de пrin прejъrъ.

Enrikъ îї пriimi kъ sabia în mъпъ.

Dar înkonjъraцii fъrъ veї maї tarї; eї reъшirъ sъ resпingъ пe Enrikъ ші пe aї seї dinkolo de шanцъ.

— Minъnea drakъlъї! strigъ reцele, krezъ kъ steagъlъ meъ se traцe înderъtъ; daka é aшa, îlъ voiъ dъve kiarъ eъ.

Ші kъ o sforцъ sъblimъ, smъlgîndъ steagъlъ seъ din mъnile avelъia kare lъ dъvea, îlъ redikъ în aerъ ші intrъ velъ d'întîiъ în vetate, пe jъmъtate înfъшъratъ în kъtele sale fîlfiinde.

— Teme-te dar! zivea elъ, tremъrъ dar akъm, frikosъle!

Gloanцele шъera ші se tъrtia пe armele sale k'ъnъ sgomotъ askъцitъ, ші gъъria steagъlъ k'ъnъ sgomotъ sъrdъ.

Domnїї de Turenne, Mornay ші alцї o miїъ se îngesъia în astъ пoartъ deskisъ, пъvъlindъ dъnъ reцele.

Tъnъlъ kъta sъ takъ пe din afarъ: d'akъm înainte trebъia sъ se lъпte faцъ în faцъ, пentъ la пentъ

Se aъzi пe lîngъ sgomotъlъ armelorъ, bъbъitъlъ mъsketelorъ, ші frekarea ferъlъї, domnъlъ de Vezin kare striga:

— Barikadaцї stradele, faveцї шanцъrї, krestaцї kasele.

— O! zise domnъlъ de Turenne kare era destъlъ de anroane ka sъ lъ aъzъ, înkonjъrarea oraшъlъї s'a fъkъtъ, bietъlъ meu Vezin.

Ши ka ънъ felъ de însoŋire la vorbele sale i trase ънъ nistolъ kare îlъ rъni la braŋъ.

— Te amъŋesvĭ, Turenne, te amъŋesvĭ, resnънse domnълъ de Vezin, în Cahors sънтъ doъ-zevĭ de înkonjърърĭ, aша dar, daka ъna s'a fъkътъ maĭ sънтъ noъ-snre-zeve.

Domnълъ de Vezin se anъrъ vinvĭ zile ши vinvĭ noŋŋĭ, din stradъ în stradъ, din kasъ în kasъ.

Din ferivirea fortъneĭ kreskînde a lъĭ Enrikъ alъ Navareĭ, elъ se înkrezъse nrea mълтъ în zidърile ши în garnisona din Cahors, astъ-felъ în kътъ neîngrijise sъ dea de svire domnълъĭ de Biron.

În timnъ de vinvĭ zile ши vinvĭ noŋŋĭ, Enrikъ komandъ ka ънъ kanitanъ ши se lънтъ ka ънъ soldatъ: în timnъ de vinvĭ zile ши vinvĭ noŋŋĭ, dormi kъ kanълъ ne o neatrъ ши se destenta kъ sekърea în mънъ.

În fiъ-kare zi stънînia o stradъ, ънъ lokъ ши o resnънtiъ, în fiъ-kare noante garnisona se înverka sъ ърmeze kъverirea vea de kъ zivъ.

În-fine în noantea dintre a natra-snre-zevea ши a vinvĭ-snre-zevea zi, inemikълъ strîmtoratъ se nъръ kъ dъ oare-kare renaъsъ armieĭ nrotestante. Akъm Enrikъ învenъ sъ o atave; nъvъli la ънъ nostъ anъratъ de manŋърĭ kare kostъ ште ънте oamenĭ; màĭ toŋĭ ofiŋeriĭ veĭ bънĭ se rънirъ, domnълъ de Turenne fъse lovitъ d'ънъ glonŋъ la ърmere, Mornay nriimi o neatrъ în kanъ ши era n'anroane sъ fiъ omorîtъ.

Nъmaĭ reŋele nъ fъse lovitъ; dънъ teama ve o simŋise întîiъ ши ne kare o învinsese într'ънъ kinъ аша de eroikъ, ърmase o întърîtare febrilъ, o kътezare màĭ

nebunъ; toate legъturele armaturei sale era sfъrъmate atъtъ de nronriele sale sforue, kъtъ ши de lovitурele inemiчilorъ; lovia aша de tare, în kъtъ niчi o datъ lovitura sa nu rъnia ne omulъ seъ, чi îlъ omora.

Kъndъ avestъ din urmъ nostъ fu învinsъ, reuele intrъ în mizlokъ, urmatъ de eternulъ Chicot, kare, tъkutъ ши înkruntatъ, vedea, de чinчi zile ши ku desnerare, mъrindu-se ne lîngъ dînsulъ fantasma suъimîntъtoare a unei monarxie destinate sъ stingъ monarxia lui Valois.

— Ei bine! ve kuueuї tu, Chicot? zise reuele, redikъndъ visiera de la kaska sa, ши ka kum arъ fi nututъ sъ чiteaskъ în sufletulъ bietului ambasadorъ.

— Sire, murmurъ Chicot ku întristare, sire, kuuotъ kъ estї unu adevъratъ reue.

— Ши eu, sire, strigъ Mornay, zikъ kъ estї unu neînuelentu: ve felu! fъrъ mъnuшї de ferъ, ши ku visiera redikatъ ne kъndъ din toate nъruile tragu asunъ-uї, ши eatъ, înkъ unu glouuu!

Într'adevъrъ, într'astъ minutъ unu glouuu шuerъndъ sfъrîma o nanъ din koifulu lui Enrikъ.

Într'avela-шї minutъ ши ka sъ se justifiче ku totulu kuvîntulu lui Mornay, vre o zeче arkebusarї din trupa nartikularъ a guvernatorului nъvъlirъ asupra reuelui.

Ei fuserъ askunшї de domnulъ de Vezin, ши trъuea în josъ ши la uintъ.

Kalulu reuelui fu omorîtъ, alu lui Mornay îшї avu niчiorulu ruptъ.

Reuele kъzu, zeче snade se redikarъ asupraї.

Numaї Chicot nu era atinsъ, sъri josъ de ne kalъ,

se arъnkъ din aintea reŋelъĭ, mi fъkъ kъ sabia sa o miskare aша de reneде, în kъtъ deпъrtъ пe чeĭ maĭ înaintaŋĭ.

Anoĭ, redikъndъ пe Enrikъ чe era înkъrkatъ în xamъrile kalъlъĭ seъ, adъse пronrislъ seъ kalъ, mi i zise.

— Sire, veĭ mъrtъrisi reŋelъĭ Franчieĭ kъ dak'am skosъ sabia în kontra sa, чelъ nъŋinъ n'am atinsъ пe niminĭ.

Enrikъ trase пe Chicot snre dînsъlъ, mi, kъ lakremele în okĭ, îlъ îmbrъŋiшъ.

— O miĭъ de dravĭ! zise elъ, veĭ fi alъ meъ, Chicot; veĭ trъi, veĭ mъri kъ mine, konilъlъ meъ. Aidĭ, serviŋiъlъ meъ este bъnъ ka inima mea!

— Sire, resпъnse Chicot, nъmaĭ ъnъ serviŋiъ am sъ ъrmezъ în astъ lъme, aчesta é serviŋiъlъ nrinчinelъĭ meъ. Vaĭ! elъ merŋe skъzîndъ kъ timnъlъ, dar i voiъ fi kredinчiosъ la neferiчita fortъnъ, eъ kare am desпreŋъitъ пe чea ferichitъ. Lasъ-mъ dar sъ serveskъ mi sъ iъbeskъ пe reŋele meъ пe kъtъ va trъi, sire; neste kъrîndъ voiъ fi singъrъ kъ dînsъlъ; nъ fiĭ dar ŋelosъ de aчestъ din ъrmъ servitorъ.

— Chicot, resпъnse Enrikъ, reŋiъ nromiterea ta, mъ înŋeleŋĭ! îmĭ estĭ skъmnъ mi sakrъ, mi dъnъ Enrikъ alъ Franчieĭ veĭ avea de amikъ пe Enrikъ alъ Navareĭ.

— Da, sire, resпъnse kъ simnlitate Chicot, sъrъtъndъ kъ resnektъ mъna reŋelъĭ.

— Akъm, vezĭ, amikъlъ meъ, zise reŋele,

Cahors é alŭ nostrъ; domnъlŭ de Vezin va faʋe sъ se omoare toŋĭ oameniĭ seĭ; dar eŭ, de kъtŭ sъ mъ retragŭ, aшĭ faʋe sъ moarъ toŋĭ aĭ meĭ.

Ameninŋarea era nefolositoare, шi Enrikŭ nъ maĭ avea trebъinŋъ sъ stъrъiaskъ maĭ mъltŭ timnŭ.

Trъnele sale, kondъse de domnъlŭ de Turenne, nъseserъ mъna ne garnisonъ; domnъlŭ de Vezin era nrinsŭ.

Oramъlŭ se înkinase.

Enrikŭ lъĺ de mъnъ ne Chicot шi lŭ adъse într'o kasъ arsъ шi gъъritъ neste totŭ de gloanŋe, kare i servia de kъartirŭ ŋeneralŭ, шi akolo diktĺ o skrisoare domnъlъĭ de Mornay, ka sъ o dъkъ Chicot reŋelъĭ Franʋieĭ.

Astъ skrisoare era komnъsъ în limba latinъ strikatъ шi se termina kъ aste kъvinte.

Quod mihi dixisti profuit multúm. Cognosco meos devotos, nosce tuos. Chicotus coetera expediet.

Eatъ ʋe însemna:

„Ʋeia ʋe mĭ aĭ zisŭ mĭ a fostŭ foarte folositorŭ. Kъnoskŭ ne kredinʋioшii meĭ, kъnoasʋe ne aĭ domnieĭ tale. Chicot îŋĭ va snъne ʋele alte.,,

— Шi akъm, amiʋe Chicot, ъrmĺ Enrikŭ, îmbrъŋiшazъ-mъ шi feresʋe-te sъ nъ te îmnli, fiindŭ-kъ, Dъmnezeŭ sъ mъ erte! sънt nlinŭ de sъnŋe ka ънŭ mъʋelarŭ. Ŋĭ aшĭ fi datŭ o narte din vînatŭ daka sʋiam kъ lŭ aĭ nriimi, dar te vъzŭ dъnъ okĭ kъ refъsĭ. Kъ toate astea, eatъ inelъlŭ meŭ, iea-lŭ, o voieskŭ; шi akъm, adio, Chicot, nъ te maĭ onreskŭ; nleakъ snre Franʋia, veĭ avea sъʋesŭ la kъrte novestindŭ ʋele vъzъte.

Chicot nriimi inelѣlѫ mi nlekѣ. Treĭ zile trekѫrъ nînъ sъ se înkredinꙗeze kъ n'a fostѫ ѫnѫ visѫ mi nînъ sъ se destente la Пarisѫ din aintea ferestrelorѫ kaseĭ sale, la kare domnѣlѫ de Joyeuse fъчea serenade.

XXIV.

Que se petrecea în Louvre

mài în aquela-şĭ timpŭ pe quândŭ Chicot intra în oraşulŭ de Nèrac.

Trebɤinŋa în kare ne amŭ aflatŭ de a ɤrma ne amikɤlŭ nostrɤ Chicot nînъ la kanъtɤlŭ misiɤniĭ sale, ne a kam denъrtatŭ nɤŋinŭ de la Louvre, ɥeremŭ ertъɥiɤne nentrɤ aɥeasta de la ɥititoriĭ nostri.

Kɤ toate astea n'arŭ fi kɤ drentŭ sъ ɤitъmŭ maĭ mɤltŭ timnŭ ɯi amъnɤntɤlŭ ɤrmъrilorŭ întrenrinderiĭ de la Vincennes ɯi obiektɤlŭ lorŭ.

Reŋele, dɤnъ ɥe trekɤse k'o bravɤrъ aɯa de mare ne din aintea nerikɤlɤlɤĭ, simŋise astъ miskɤre retrosnektivъ ɥe resimtŭ ɤneorĭ inimele ɥele maĭ tarĭ, kɤndŭ nerikɤlɤlŭ este denarte; intrase dar în Louvre fъrъ sъ zikъ nimikŭ; îmĭ fъkɤse rɤgъɥiɤnile ɥeva maĭ lɤnŋĭ de kътŭ dɤnъ obiɥeiŭ, ɯi, fiindŭ okɤnatŭ kɤ Dɤmnezeŭ, ɤitase sъ mɤlŋɤmeaskъ, atътŭ de mare i era ferbinŋeala, ofiŋerilorŭ aɯa de vegietorĭ ɯi garzilorŭ aɯa de devotaŋĭ karĭ lŭ ajɤtaserъ sъ skane de nerikɤlŭ.

Anoĭ se kɜlkă, făkîndă să se mire valeŋiĭ seĭ de kameră de iɜŋeala kɜ kare ɯĭ făkă gățeala; s'ară fi zisă kă se grăbise să doarmă ka să reafle adoɜa-zi i-deiele sale maĭ noɜe ɯi maĭ kɜrate.

Astă-felă d'Epernon, kare remăsese în kamera reŋelăĭ velă din ɜrmă, totă astentăndă o mălŋămire, nlekă kɜ toane, văzîndă kă mălŋămirea nɜ venise de lokă.

Ili Loignac, în niɥioare lîngă kortina de katifea, văzîndă kă domnălă d'Epernon treɥea fără să skoaŋă o vorbă, se întoarse renezită kătre ɥeĭ natră-zeɥi ɯi ɥinɥĭ zikîndă-le:

— · Reŋele nɜ maĭ are trebăinŋă de domnia voastră, domniloră, dăɥeŋi-vă de vă kălkaŋĭ.

La doză ore de dimineaŋă, toŋĭ dormia în Louvre.

Sekretălă întîmnlării făsese kɜ kredinŋă năzită ɯi nɜ se aăzise nikăiră. Bărgesii ɥeĭ bănĭ aĭ Harisălăĭ sforăia dar kɜ kăŋetă bănă, făr' a le treɥe nrin minte kă atinseseră kɜ vîrfălă deŋitălăĭ săirea ne tronă a ă-neĭ dinastie noɜe.

Domnălă d'Epernon se deskălŋă îndată, ɯi în lokă s'alerŋe nrin oraɯă kɜ treĭ-zeɥi de kălăreŋĭ, dă-nă kăm i era obiɥeiălă, imită esemnălă ɥe i lă detese strelăɥitălă seă stănînă kălkăndă-se fără să vorbeaskă nimălăĭ nimică.

Nămaĭ Loignac kare, asemenea kɜ *justum et tenacem* a lăĭ Oraŋiă, n'a fostă distraktă în datoriele sale de kăderea lămiĭ, nămaĭ Loignac visită nostările Elveŋianilară ɯi ale gardelară franɥese karĭ îɯĭ făɥea

serviŋiuluĭ ku regularitate, dar fără vr' unu zelu afară din kale.

Treĭ abateri umoare la leŋile disviinlineĭ fără nedensite în avea noante ka nisve greuele grave.

A doua zi Enrikŭ, a kărăia destentare o astenta ku nerăbdare atăŋia oamenĭ, ka să svițe ve trebuia să snere de la dînsulŭ, a doua zi lăs în natŭ natru tase de bulionŭ în lokŭ de dosă, nrekum avea obiveiulŭ să iea, mi zise să însviinŋeze ne domnulŭ d' O mi ne domnulŭ de Villequier a veni să lukreze în kamera sa la redakŋiunea unuĭ noŭ ediktŭ alŭ finanŋelorŭ.

Reŋina fuse însviinŋată să nrînzeaskă singură, mi fiindŭ-kă ea arăta nrintr' unu ŋintilomŭ oare-kare neastîmnărŭ nentru sănătatea Maiestăŋiĭ Sale, Enrikŭ se îndură să resnunză kă seara arŭ nriimi damele mi arŭ fave kolaŋiunea în kabinetŭ.

Totŭ astŭ-felŭ de resuunsŭ se dete unuĭ ŋintilomŭ alŭ reŋineĭ-mume, kare, de doĭ anĭ fiindŭ retrasă în osnelulŭ seŭ de Soissons, trimitea însă în toate zilele ka să afle desnre fiiulŭ seŭ.

Domniĭ sekretarĭ aĭ statului se uitară unii la alŋii ku neastîmnărŭ. Reŋele s'afla în avea dimineaŋă aua de distraktŭ în kătŭ neauzitele lorŭ abusurĭ nu fukură nivĭ să surîsă ne Maiestatea Sa.

Aua dar, distrakŋiunea unuĭ reŋe este maĭ vîrtosŭ neastîmnărătoare nentru sekretariĭ de statŭ.

Dar, drentŭ skimbŭ, Enrikŭ se juka ku master Love, zikîndŭ de kăte orĭ animalulŭ îlŭ strînŋea de deŋite ku dinŋiuorii seĭ veĭ albĭ:

— A! a! rebelule! mi tu vreĭ să mă musvĭ?

A! a! kъŋelъшъle, ші tъ atavĭ ne reŋele teš? aша dar astъzĭ toatъ lъmea se amestikъ!

Anoĭ Enrikš, kъ atъtea sforŋe anarinte nrekъm Erkъle, fiĭъlš Alkmeneĭ, îmblъnzi leъlš de la Nemea, Enrikš îmblъnzia ne astъ fearъ groasъ kъtš nъmnъlš, zikîndъĭ k'o mъlŋъmire nesnъsъ:

— Învinsš, master Love, învinsš, infamš ligorš че estĭ! învinsš! învinsš!! învinsš!!!

Astea fъrъ toate vorbele че le aъzirъ domniĭ d'O ші Villequier, astĭ doĭ marĭ dinlomaŋĭ karĭ kredea kъ nivĭ ънš sekretš omeneskš nъ trebъia sъ le skane. Afarъ de anostrofele lъĭ master Love, Enrikš nъ maĭ skoase nivĭ o vorbъ.

Avъ чeva de sъsemnatš, sъsemnъ; avъ de askъltatš, askъltъ înkizîndš okiĭ kъ atъta natъralš, în kъtš fъse kъ nenъtinŋъ a svi daka askъlta saš daka dormia.

În-fine treĭ ore dъn'ameazĭ sъnarъ.

Reŋele kiъmъ ne domnъlš d'Epernon.

I se resnъnse kъ dъvele trevea în revistъ kavaleria ъшoarъ.

Черъ ne Loignac.

I se resnъnse kъ Loignaç înverka nisче kaĭ limъsinĭ.

Astenta чineva sъ vazъ ne reŋele kontrariatš de astš îndoitš atakš че a înverkatš voinŋa sa; nivĭ de kъm: în kontra astentъriĭ ŋenerale, reŋele, kъ aerъlš чelš maĭ veselš din lъme, învenъ sъ flъere o fanfarъ de vînъtoare; distrakŋiъne ne kare o întrebъinŋa atъnvĭ kъndš era kъ totъlš mъlŋъmitš de sine.

Era învederatš kъ toatъ dorinŋa че avъsese re-

ɥele sъ takъ de dimineaɥъ, se skimba într'o dorinɥъ kreskîndъ d'a vorbi.

Astъ dorinɥъ înveпs sъ se fakъ o trebвinɥъ neînvinsъ; dar reɥele, ne avîndъ пe nimiпi, fвse silitъ sъ vorbeaskъ singвrъ.

Чerв sъ mъпъпче, ɯi пe kъndъ mъnka, пвse sъ i se fakъ o чitire пioasъ чe o întrerвпea ka sъ zikъ чititorвlвi:

— Nв é aɯa kъ Пlвtarkъ a skrisъ viaɥa lвi Sylla?

Чititorвlъ, kare чitia lвkrвrі sakre, ɯi kare se întrerвпea пrintr'o întrebare пrofanъ, se întoarse kв mirare sпre reɥele.

Reɥele reпeti întrebarea sa.

— Da, sire, resпвnse чititorвlъ.

— Îɥі adвчі a minte de astъ пasaɥiъ вnde istorikвlъ novestesче kъ diktatorвlъ se feri de moarte?

Чititorвlъ se onri.

— Nв пrea, sire, zise elъ; este foarte de mвltъ de kъndъ n'am чititъ ne Пlвtarkъ.

Într'astъ minвtъ se anвпчiъ Emininɥa Sa kardinalвlъ de Joyeuse.

— A! tokmaі, strigъ reɥele, eatъ вnъ omъ învъɥatъ, amikвlъ nostrв; ne va snвne asta, fъr'a se îndoi.

— Sire, zise kardinalвlъ, fi-voiъ atъtъ de feriчitъ ka sъ ajвngъ la пвnktъ? asta é вnъ lвkrв rarъ în lвmea aчeasta.

— Da, пre leɥea mea, mі aі aвzitъ întrebarea?

— Maiestatea Voastrъ, krezъ kъ întreba kвm ɯi în kare îmпrejвrare Sylla a skъпatъ de moarte.

— Tokmaі. Поɥі resпвnde la asta kardinale?

— Nimikъ maĭ lesne, sire.

— Atъtъ maĭ bine.

— Sylla, kare fъkъ sъ se omoare aiъḑia oamenĭ, sire, nъ fъse niчĭ o datъ în nerikъlъ ka sъ mĭ nearzъ viaḑa de kъtъ în lъnte: Maiestatea Voastrъ faчe alъsiъne la vr'o lъntъ?

— Da, mi într'o lъntъ чe o dete elъ, mi se nare, dъnъ kъm mĭ adъkъ a minte, vъzъ moartea nrea de anroane.

Deskide ъnъ Illъtarkъ, daka vreĭ, kardinale, trebъe sъ aibĭ ъnъlъ kolo tradъsъ de astъ bъnъ Amyot, чitesчe-mĭ astъ nasaḑiъ din viaḑa Romanъlъĭ, ъnde skъnъ, nrin iъḑeala kalъlъĭ seъ чelъ albъ, de sъḑetele inemiчilorъ seĭ.

— Sire, nъ este niчĭ o trebъinḑъ ka sъ deskidemъ ne Illъtarkъ nentrъ asta, evenimentъlъ s'a fъkътъ în lъnta чe o dete lъĭ Teleserius Samnitъlъ, mi lъĭ Lamponius Lъkanianъlъ.

— Trebъe sъ sчiĭ astea maĭ bine de kъtъ orĭ чine, skъmnъlъ meъ kardinalъ, estĭ aua de învъḑatъ.

— Maiestatea Voastrъ este în adevъrъ foarte bъnъ nentrъ mine, resnъnse kardinalъlъ înklinъndъ-se.

— Akъm, zise reḑele dъn'o skъrtъ naъsъ, akъm esnlikъ-mĭ kъm leъlъ romanъ, kare era aua de krъdъ, n'a fostъ niчĭ o datъ neastîmnъratъ de inemiчĭ seĭ.

— Sire, zise kardinalъlъ, voiъ resnъnde Maiestъḑiĭ Voastre nrintr'o vorbъ totъ a lъĭ Illъtarkъ.

— Resnъnde, Joyeuse, resnъnde.

— Carbon inemikъlъ lъĭ Sylla, zivea adesea:

„Am sъ mъ lъntъ d'o datъ k'ъnъ leъ mi k'o vъlne karĭ lokъeskъ în sъfletъlъ lъĭ Sylla; dar vъlnea mъ neastîmnъrъ maĭ mъltъ.“

— A! aша este, resпɒnse Enrikъ absorbitъ de kɒɳetɐrї, era vɒlпea!

— Пlɒtarkъ o ziʋe, sire.

— Ши are kɒvîntъ, zise reɳele, are kɒvîntъ, kardinale. Dar anronositъ de lɒntɐ, aї nriimitъ vr'o noɒtate de la fratele domnieї tale?

— De la kare, sire? Maiestatea Voastrɐ sʋie kɐ am natrɒ.

— De la dɒʋele d'Arques, de la amikɒlъ meъ, în-fine.

— Nɒ înkɐ, sire.

— Nɒmaї domnɒlъ dɒʋe d'Anjou, kare, nîn'aʋi, a sʋiɒtъ aша de bine sɐ se fakɐ vɒlпe, sɐ sʋiɐ akɒm sɐ se fakɐ ши leъ! zise reɳele.

Kardinalɒlъ nɒ resпɒnse nimikъ; fiindъ-kɐ astɐ datɐ Пlɒtarkъ nɒ i era de niʋї ɒnъ ajɒtorъ; se temea, ka ɒnъ nriʋenɒtъ kɒrtisanъ ʋe era, de a resпɒnde în desfavoarea reɳelɒї, resпɒnzîndъ în favoarea dɒʋelɒї d'Anjou.

Enrikъ, vɐzîndъ kɐ kardinalɒlъ tɐʋea, se întoarse la bɐtɐliele sale kɒ master Love; anoї fɐkîndъ semnъ kardinalɒlɒї sɐ remɐiɐ, se skɒlъ, se îmbrɐkɐ mɐreɳъ ши trekɒ în kabinetɒlъ seъ ɒnde îlъ astenta kɒrtea.

La kɒrte maї vîrtosъ se simte kɒ aʋela-шї instinktъ ʋe se aflɐ ши la mɒntenї, la kɒrte maї vîrtosъ se simte anronierea saъ înʋetarea fortɒneї; fɐrɐ sɐ vorbeaskɐ nimiпї, fɐrɐ sɐ vazɐ nimiпї înk[illegible] пe reɳele, toatɐ lɒmea era disпɒssɐ dɒnɐ îmnrejɒr[illegible]

Amîndoɒɐ reɳinele era învedera[illegible] ngrijate.

Katerina nalidъ ɯi tъrbъratъ, salъta mъltъ ɯi vorbia skъrtъ ɯi renede.

Louise de Valdemont nъ se ъita la nimiнĭ ɯi n'askъlta nimikъ.

Era nisʏe momente în karĭ biata jъnъ femeiъ se nъrea kъ ɯĭ a nerdъtъ mintea.

Reŋele intrѣ.

Elъ avea ъnъ okiъ destentъ ɯi o faŋъ rъmenъ, se nъtea ʏiti ne figъra sa o arъtare de veseliъ kare nrodъse ne toate figъrele înkrъntate ʏe astenta venirea sa, efektъlъ ʏe nrodъʏe o razъ de soare ne dъmbravele îngъlbenite de toamnъ.

Toate fъrъ daъrite, împъrnъrate kiarъ într'aʏelъ minъtъ, într'o sekъndъ toate radiarъ.

Enrikъ sъrъtѣ mъna mъmeĭ-sale ɯi n'a soŋieĭ sale kъ aʏeia-ɯĭ galanteriъ ka kъm arъ fi fostъ înkъ dъʏe d'Anjou. Adresѣ mĭ de noliteŋĭ lingъɯitoare damelorъ karĭ nъ maĭ era obiʏĭnъite kъ astъ-felъ de întoarʏerĭ, ba înkъ le dete ɯi zaxarikale.

— Eram neastîmnъratъ nentrъ sъnъtatea ta, fiĭъlъ meъ, zise Katerina nrivindъ ne reŋele kъ o lъare a minte nartikъlarъ, ka kъm arъ fi voitъ sъ se asigъre kъ faŋa sa nъ era akonеritъ kъ rъmenealъ, kъ aste toane bъne nъ era o maskъ.

— Ши n'aveaĭ kъvîntъ, doamnъ, resnъnse reŋele niʏĭ o datъ nъ mĭ a fostъ maĭ bine.

Ши însoŋi aste vorbe k'ъnъ sъrîsъ kare trekъ ne toate gъrele.

— Ши la kare ferivitъ inflъinŋъ, fiĭъlъ meъ, în-

trebъ Katerina k'ъnъ neastîmnъrъ reъ askъnsъ, estĭ datorъ astъ îmbъnъtъuire a sъnъtъuiĭ?

— Fiindъ-k'am rîsъ multъ, doamnъ, resnъnse reuele.

Touĭ se zitarъ znъlъ la altъlъ k'o mirare aua de nrofъndъ, în kътъ se nъrea kъ reuele snъsese o esauerare.

— Aĭ rîsъ multъ? Touĭ sъ rîzĭ multъ, fiĭlъ meъ, zise Katerina kъ înfъuiuarea sa uea asnrъ, atъnuĭ estĭ nrea feriuitъ.

— Kъ toate astea, sъnt astъ-felъ, doamnъ.

— Ui kare a fostъ kaxsa auestei veselie?

— Katъ sъ uĭ snъiъ, mamъ, kъ a searъ mъ dъsesem la nъdъrea de Vincennes.

— Am suist'o.

— A! aĭ suist'o?

— Da, fiĭlъ meъ, totъ ue te nriuesue îmĭ nasъ; nъ uĭ snъiъ nimikъ noъ.

— Nъ, negreuitъ; mъ dъsesem dar la nъdъrea de Vincennes, kъndъ, la întoarvere, aueia karĭ îmĭ lъmina drъmulъ îmĭ arътarъ o armiъ inemikъ ale kъriia muskete luia în kale.

— O armiъ inemikъ ne drъmulъ de la Vincennes?

— Da, mamъ.

— Ui ne znde?

— În faua nesuineĭ* Iakobinilorъ, lîngъ kasa bъneĭ noastre veriuoare.

---

* Piscine, de la *pisces*, baltъ kъ nesuĭ, elesuеъ.

— Anroane de kasa doamneĭ de Montpensier! strigă Louise de Valdemont.

— Tokmaĭ, da, doamnă, anroane de Bel-Esbat; mă anroniaĭ kă bravără ka să înveaă batalia, ui văzăĭ...

— Dămnezeălă meă! ărmeazăă, sire, zise reḑina kă adevărată tărbărată.

— O! alinăă-te, doamnă.

Katerina astenta kă smăvinare, dar nivĭ o vorbă nivĭ ană ḑestă nă da ne faḑă neastîmpărălă seă.

— Văzăĭ, ărmă reḑele, ană nriorată întregă, nisve bănĭ kălăgărĭ karĭ îmĭ nresinta armele kă nisve aklamărĭ resbelive.

Kardinalălă de Joyeuse înveaă să rîză: toată kărtea adăăḑi îndată la astă manifestare.

— O! zise reḑele, rîdeḑĭ, rîdeḑĭ, aveḑĭ kăvîntă, fiindă-kă se va vorbi măltă de asta; am în Franvia maĭ măltă de zeve miĭ kălăgărĭ din karĭ voiă fave la trebăinḑă zeve miĭ de măsketarĭ; atănvĭ voiă întokmi nostălă marelăĭ maḑistră ală măsketariloră tănmĭ de Maietatea Sa nrea krestină, ui ḑi lă voiă da domneĭ tale, kardinale.

— Sire, nriimeskă; toate serviḑiele îmĭ voră fi băne, nămaĭ să nlakă Maiestăḑiĭ Voastre.

Ne kăndă vorbia reḑele kă kardinalălă, damele se skălaseră dănă etiketa timnălăĭ, ui kăte ăna ăna, dănă ve salăta ne reḑele, emia din kameră; reḑina le ărmă kă damele sale de onoare.

Reḑina-mămă remase singără; în băkăria neobivĭnăită a reḑelăĭ era ană misteră ne kare voia să lă esnlive.

*

— A! kardinale, zise îndaţ reŋele nrelaţlăĭ kare se gţtia sţ nleve, vţzîndă ne reŋina-mămţ mezîndă mi înŋelegîndă kţ voia sţ vorbeaskţ fiĭlăĭ seă, anronositĭ, ve se fave fratele domnieĭ tale du Bouchage?

— Dar, sire, na sviĭ.

— Ve felă, na sviĭ?

— Na, abia îlă vţză saă maĭ bine na lă maĭ vţzĭ, resnansе kardinalălă.

O vove gravţ mi tristţ resanĕ în fandălă anartamenţlăĭ.

— Eaţ-mţ, sire, zise astţ vove.

— E! elă este, strigĕ Enrikă; anronіţ-te, komite, anronіţ-te.

— Janele se sanase.

— E! trţiaskţ Damnezeă! zise reŋele nrivinda-lă ka mirare, nre leŋea mea de ŋintilomă, na maĭ este ana kornă kare îmblţ, vi o ambrţ.

— Sire, lăkreazţ mălţă, mărmărĕ kardinalălă, înkremenitĭ mi elă de skimbarea ve ontă zile adăseserţ în manŋinerea mi ne figăra fratelăĭ seă.

— În adevţră du Bouchagė era nalidă ka o statăţ de vearţ, mi kornălă seă, sab mţtase mi broderiţ, semţna a ambrţ desnre înŋenenirea mi sabgirimea sa.

— Vino înkăa jane, i zise reŋele, vino. Îŋĭ mălŋămeskă, kardinale nentră nasaŋele ve mi le aĭ snasă din Illătarkă; în asemenea împrejărţrĭ, îŋĭ nromitĭ kţ voiă alerga totă d'aana la domnia ta.

Kardinalălă înŋelese kţ reŋele doria sţ remţiţ singără ka Enrikă, mi se strekărĕ binimoră.

Reŋele îlă vъzъ nlekъndă kъ koada okiъlъĭ, mi mĭ întoarse nrivirea kъtre mъmъ-sa kare medea nemiskatъ.

Nъ maĭ era în salonă de kъtă-reŋina-mъmъ, domnъlă d'Epernon kare i fъvea mĭĭ de veremonie, mi du Bouchage.

La ъmъ era Loignac, semi-kъrtisană, semi-soldată, ne fъkîndă altă veva de kъtă serviŋiъlă seă.

Reŋele mezъ josă mi fъkъ semnă lъĭ du Bouchage sъ se anronie de dînsъlă.

— Komite, i zise elă, nentrъ ve te askъnzĭ din derъtъlă dameloră, nъ svĭĭ kъ am nlъvere sъ te vъzъ?

— Astъ vorbъ bъnъ îmĭ este o onoare foarte mare, sire, resnъnse jъnele înklinъndă-se k'ъnă nrofъndă resnektă.

— Atъnvĭ, kare este kaъsa de nъ te maĭ vede vineva la Louvre?

— Nъ maĭ mъ vъdă, sire?

— Nъ, într'adevъră, mi mъ nlъnŋeam de asta la fratele domnieĭ tale kardinalъlă, kare este maĭ învъŋată de kъtă îlă kredeam.

— Daka Maiestatea Voastrъ nъ mъ vede, zise Enrikă. kъvîntъlă este kъ n'a bine-voită sъ arъnve okiĭ snre kolŋъlă astъĭ kabinetă, sire, sъnt akolo în toate zilele la aveia-mĭ orъ kъndă reŋele anare. Asemenea mъ afla de faŋъ regъlată la skъlarea Maiestъŋiĭ Sale, mi o salъtă înkъ kъ resnektă kъndă ese de la konsiliă. Nivĭ o datъ n'am linsită, mi nivĭ o datъ nъ voiă linsi, ne kъtă voiă nътea sъ mъ ŋiă ne nivioare, fiindă-kъ asta este o datoriъ sakrъ nentrъ mine.

— Шi asta é kare te faче aша de tristъ? zise kъ amiчiъ Enrikъ.

— O! Maiestatea Voastrъ nъ kъцetъ la asta.

— Nъ, ши fratele teъ ши tъ, mъ iъbiцi amîndoi.

— Sire!

— Шi vъ iъbeskъ ши eъ. Anronositъ, sчiї kъ bietъlъ Anne mї a skrisъ de la Dieppe.

— N'o sчiam, sire.

— Da, dar sчiї kъ i nъrea reъ kъndъ era sъ nleче.

— Mї a mъrtъrisitъ nъrerile sale de reъ de a nъrъsi Нarisъlъ.

— Da, dar sчiї че mї a zisъ kъ esistъ ънъ omъ kare i arъ fi nъrъtъ reъ maї mъltъ dak' arъ fi nъrъsitъ Нarisъlъ, ши kъ dak' avestъ ordinъ цї arъ fi venitъ цie aї fi mъritъ.

— Нoate, sire.

— Mї a zisъ maї mъltъ, fiindъ-kъ fratele teъ ziче mъlte lъkrъrї, kъndъînsъ nъ este sънъratъ, mї a zisъ kъ, la o asemenea întîmnlare, nъ te aї fi sънъsъ; este adevъratъ?

— Sire, Maiestatea Voastrъ a avъtъ kъvîntъ sъ nъiъ moartea mea înaintea nesънънerii mele.

— Dar în-fine, daka kъ toate astea nъ mъria de dъrere la ordinъlъ asteї nlekъrї?

— Sire, nentrъ mine arъ fi fostъ o sъferinцъ maї snъimîntъtoare daka nъ mъ sънънeam de kъtъ daka mъriam, ши kъ toate astea, adъънi jънele nlekъndъ-шї nalida frънte ka kъm arъ fi voitъ sъ шї askънzъ înkъrkътъra, nъ m'aшї fi sънъsъ.

Reŋele îmĭ înkrъvĭimĕ mъnile mi se ъitĕ la Joyeuse.

— Aua! zise elĕ, mi se nare kъ estĭ kam nebъnĕ, bietъlĕ meĕ komite.

Jъnele sъrîse kъ întristare.

— O! sъnt de totĕ nebъnĕ, sire, zise elĕ, mi Maiestatea Voastrъ n'are kъvîntĕ sъ îmblъnzeaskъ terminiĭ în nrivinŋa mea.

— Atъnvĭ, este seriosĕ, amikъlĕ meĕ?

Joyeuse înekъ ъnĕ sъsninĕ.

— Ia snъne-mĭ asta.

Jъnele îmninse eroismъlĕ nîn' a sъrîde.

— Ъnĕ reŋe mare nrekъm estĭ, sire, nъ se noate înjosi nînъ la astĕ-felĕ de konfidinŋe.

— Ba da, Enrikĕ, ba da, zise reŋele, vorbesve, novestesve, mъ veĭ desfъta.

— Sire, resnъnse jъnele kъ mъndriъ, Maiestatea Voastrъ se învealъ; katъ sъ o snъiĕ, întristarea mea n'are nimikĕ kare sъ noatъ desfъta o inimъ nobilъ.

Reŋele lъъ mъna jъnelĕĭ.

— Lasъ, lasъ, zise elĕ, nъ te sъnъra, du Bouchage, tъ svĭĭ kъ mi reŋele teĕ a kъnoskътĕ dъrerile ъnĕĭ amorĕ neferivitĕ.

— O svĭĕ, da, sire, altъ datъ.

— Komnътimeskĕ dar kъ sъferinŋele tale.

— É nrea mъltъ bъnътate din nartea ъnĕĭ reŋe.

— Nъ; askъltъ, nentrъ kъ nъ era nimikĕ maĭ nresъsĕ de mine, kъndĕ am sъferitĕ veia ve sъferĭ, de kътĕ nъterea lĕĭ Dъmnezeĕ, n'am nътътĕ sъ mъ ajътĕ kъ

nimină; ŧs, din kontra, konilslš meš, te noŋĭ ajs^{a} ks mine.

— Sire?

— Ши nrin srmare, srmă Enrikš ks o afekŧs-oasă întristare, să sneră kă veĭ vedea învetarea ssnă-rărilorš tale.

Jsnele dete din kanš snre semnš de îndoială.

— Du Bouchage, zise Enrikš, veĭ fi ferivitš, saš voiš înveta de a mă nsmi reŋele Franvieĭ.

— Ferivitš, eš! sire, este snš lskrs ks nens-tinŋă, zise jsnele k'snš ssrîsš amestekatš ks întristare nesnssă.

— Ши nentrs ve?

— Fiindš-kă ferivirea mea ns este într'astă lsme.

— Enrikš, zise reŋele, fratele-teš, nlekăndš, te a rekomandatš mie ka snsĭ amikš. Voieskš, fiindš-kă ns konsslηĭ, în vele ve aĭ să favĭ, nivĭ înŋelenvisnea tatălsĭ teš, nivĭ sviinŋa fratelsĭ teš kardinalslš, voieskš să fiš nentrs tine snš frate maĭ mare. Să vedemš, în-krede-mi-te, snsne-mĭ. Te asigsrš, du Bouchage, kă la toate, afară de moarte, nsterea mi afekŋisnea mea vorš afla nentrs tine snš remediš.

— Sire, resnsnse jsnele lăsăndš-se să kazš la nivioarele reŋelsĭ, sire, ns mă konfsnda ks esnresisnea snei bsnătăŋĭ la kare ns notš resnsnde. Neferivirea mea este fără remediš, fiindš-kă astă neferivire fave singsra mea bsksriă.

— Du Bouchage, estĭ snš nebsnš, mi veĭ msri de kimere: eš ŋĭ o snsiš.

— O sviš bine, sire, resnsnse ks linisve jsnele.

— Dar în-fine, strigĕ reŋele kъ oare-kare nerъbdare, este oare vr'o kъsъtoriъ че doresчĭ a faче, este oare o inflъinŋъ че voiesчĭ a deпrinde?

— Sire, este amorъlъ че trebъe sъ lъ insпirъ. Vezĭ kъ toatъ lъmea nъ поate sъ mĭ прokъre astъ favoare; eъ singъrъ trebъe sъ o kапътъ ші sъ o kапътъ пentrъ mine пътаĭ.

— Atъnчĭ пentrъ че te desпerĭ?

— Пentrъ kъ simŋъ kъ nъ o voiъ kъпъta niчĭ o datъ, sire.

— Înчearkъ, înчearkъ, koпilъlъ meъ; tъ estĭ avътъ, estĭ jъne; kare é femeia kare поate resista la întreita inflъinŋъ a frътъseŋiĭ, a amorъlъĭ ші a jъneŋiĭ? Nъ é niчĭ ъna, du Bouchage, nъ é niчĭ ъna.

— Kъŋĭ oameпĭ în lokъlъ meъ arъ bine-kъvînta пе Maiestatea Voastrъ пentrъ indъlŋinŋaĭ чea mare, пentrъ favoarea kъ kare mъ îmпle. A fi iъbitъ d'ъnъ reŋe ka Maiestatea Voastrъ é màĭ atъtъ a fi iъibtъ de Dъmnezeъ.

— Atъnчĭ пriimesчĭ: bine! Nъ sпъne пimikъ, daka voiesчĭ sъ fiĭ diskretъ: voiъ lъa informъrĭ, voiъ пъne sъ îmble. Sчiĭ че am fъkъtъ пentrъ fratele teъ; voiъ faче totъ aша ші пentrъ tine: o sътъ de miĭ de skъde nъ mъ vorъ onri.

Du Bouchage lъĕ mъna reŋelъĭ ші o lini de bъzele sale.

— Чearъ mĭ într'o zi Maiestatea Voastrъ sъпŋele, zise elъ, ші lъ voiъ vъrsa пînъ la чea din ъrmъ пikътъrъ, ka sъ i arътъ kътъ de mъltъ i sънt rekъnoskътorъ пentrъ прotekŋiъnea че i o refъsъ.

Enrikъ III se întoarse kъ nekasъ.

— În adevărș, zise elș, avestĭ Joyeuse sântș maĭ obstinațĭ de kătș Valois. Eată ânălș kare va veni în toate zilele kă lânga sa înfățișare mi kă okiĭ seĭ îmnresărațĭ k'ânș veark̆nș negră: ve înveselitorș arș fi! maĭ vîrtosș kă sântș foarte mălte figură vesele la kărte!

— O! sire, nă vă îngrijițĭ desnre asta, strigă jânele, voiș întinde ferbințealș ne obrajiĭ meĭ ka o rămenealș voioasă, mi toțĭ vorș krede văzîndă-mă sărîzîndș, kă sânt omălș velș maĭ ferivitș.

— Da, dar eș, voiș svi kă é din kontra, miserabilș obstinatș, mi astă siguranță mă va întrista.

— Maiestatea Voastră îmĭ nermite să mă retragș? întrebă du Bouchage.

— Da, konilălș meș, nleakă mi silesve-te a fi omș.

Jânele sărătă măna rețelărĭ, se dăse să salăte ne rețina-mămă, trekă kă măndriș ne dinaintea lăĭ d'Epernon, kare nă lș salăta, mi emi.

Abia trekă nragălș ămeĭ mi rețele strigă:

— Înkide, Nambu.

Îndată ămierălș kărăia era adresatș astș ordinș, sușse în antikameră kă rețele nă maĭ nriimia ne niminiĭ.

Ată̆nvĭ Enrikș se anronieș de dăvele d'Epernon, mi lovindă-lș ne ămerș:

— Lavalette, i zise elș, deseară veĭ fave o distribăire de banĭ velorș natră-zevĭ-mi-vinvĭ aĭ teĭ, mi le veĭ da voiă nentr'o zi mi o noante întreagă. Voieskș să maĭ netreakă mi eĭ. Ne Dămnezeălș meș! m'aș

skъnatŭ, strengariĭ, m'aŭ skъnatŭ ka kalъlŭ ʏelŭ albŭ alŭ lъĭ Sylla.

— Skъnatŭ! zise Katerina kъ mirare.

— Da, mamъ.

— Din ʏe te aŭ skъnatŭ?

— A! eatъ! întreabĭ ne d'Epernon.

— Te întrebŭ ne domnia ta, îmĭ nare kъ este maĭ bine aua.

— Eĭ bine! doamnъ, nrea skъmna noastrъ varъ, sora bъnъlъĭ domnieĭ tale amikŭ domnъlŭ de Guise... O! nъ te anъra, este bъnъlŭ domnieĭ tale amikŭ.

Katerina sъrîse ka o femeiъ ʏe ziʏe:

— Nъ noate sъ înŋeleagъ niʏĭ o datъ.

Reŋele vъzъ sъrîsulŭ, strînse bъzele ui ъrmъ.

— Sora bъnъlъĭ domnieĭ tale amikŭ de Guise a nъsŭ sъ mĭ întinzъ o kъrsъ.

— O kъrsъ?

— Da, doamnъ; erĭ eram n'anroane sъ fiŭ arestatŭ, asasinatŭ noate.

— De domnulŭ de Guise? strigĭ Katerina.

— Ce, nъ krezĭ?

— Nъ, o mъrtъriseskŭ, zise Katerina.

— D'Epernon, amikulŭ meŭ, daka iъbesʏĭ ne Dъmnezeŭ, snъne ne lъngŭ istoria doamneĭ reŋine-mъme. Daka voiŭ vorbi eŭ însъ-mĭ ui ea va ъrma sъ dea înkъ din ъmerĭ nrekъm faʏe, m'auĭ înfъria, ui nre leŋea mea, kъndŭ é ʏea dъnъ ъrmъ, nъ sъnt sъnătosŭ.

Anoĭ întorkîndu-se kătre Katerina:

— Adio, doamnъ, adio; iъbesʏe ne domnulŭ de

Guise kъtъ veĭ voi; amъ nъsъ sъ se omoare domnъlъ de Salcéde, цĭ adъvĭ a minte?

— Negremitъ!

— Eĭ bine! domniĭ de Guise fakъ ka domnia ta, sъ n'o ъite.

Dъnъ ve zise aʏestea, reŋele dete din ъmerĭ maĭ sъsъ de kъtъ mъmъ-sa, ші intrъ în anartamentele sale, ъrmatъ de Master Love, kare era silitъ sъ alerŋe ka sъ lъ ъrmeze.

XV.

PANA ROŞIA ŞI PANA ALBA.

Dупъ че не amъ întorsъ la oamenї, sъ ne întoarчemъ пуginъ la lъkrъrї.

Era ontъ ore de searъ ші kasa lъї Robert Briquet singъratikъ ші tristъ, fъrъ nivї o resfrъnџere de lъminъ, profila* silъeta sa triangъlarъ пе unъ чerъ kъ norї, kare era maї disпъsъ пentrъ пloaiъ de kътъ пentrъ lъnъ.

Astъ biatъ kasъ, alъ kъriїa sъfletъ se simџia kъ eшise, avea o demnъ asemъnare kъ astъ kasъ misterioasъ desпre kare amъ avътъ onoarea sъ vorbimъ vititorilorъ nostri ші kare se înъlџa în faџa eї. Filosofiї, karї пretindъ kъ nimikъ nъ vieџъesче, nъ vorbesче, nъ simle, ka lъkrъrile neînsъfleџite, arъ fi zisъ, vъzîndъ чele doъ kase, kъ unа kъska în faџa чeleї alte.

Nъ denarte de akolo, sъ aъzia unъ mare sgo-

---

* A ші înfъџiша, a ші zъgrъvi profilъlъ.

motš de aramъ amestekatš kъ voчї konfъse, kъ mъrmъre vaŋe ші kъ vorbirї nъtrъnzъtoare, ka kъm niskaї-va koribanŋї* orš fi serbatš întro kavernъ misterele bъneї zeiŋe.

Astš sgomotš era kare atrъŋea snre dînsъlš n'ъnš jъne k'ъnš tokš ka vioreaoa, k'o nanъ roшiъ ші kъ manta чenъшiъ, frъmosš kavalerš kare se onria minъte întreŋї din aintea astъї sgomotš, anoї se întorчea înчetš, skъfъndatš în kъŋetъrї ші kъ kanъlš nlekatš, snre kasa domnъlъї Robert Briquet.

Ne lîng' aчestea, astъ simfoniъ de aramъ чioknitъ, era sgomotъlš kaserolelorš, aste mъrmъre vaŋe era ale oalelorš karї ferbia ne fokš, ші ale frigъrilorš чe se învîrtia singъre, aste strigъrї, ale domnъlъї Fournichon osnъtarъlš de la *Mъndrlš Kabalerš*, okъnatš kъ grija kъntoarelorš sale, ші aste vorbirї, era ale doamneї Fournichon kare nъnea sъ nregъteaskъ kabinele ші tъrniшoarele.

Dъnъ чe jъnele kъ tokъlš ka vioreaoa se ъitase mъltš la fokš, resnirase nrofъmъlš naserilorš, întrebase nerdelele ferestrelorš, se întorчea înderъtš, anoї înчepea earъ sъ le maї чerчeteze.

Kъ toate astea, orї kъtš de indenendintš se nъrъ îmbletъlš seš la чea d'întiiš anroniere, era însъ ънš otarš ne kare nreîmblъtorъlš nъ lš trevea nivї o datъ: era ънš felš de rîsleŋš kare tъia strada ne dinaintea kaseї lъї Robert Briquet, ші da într'o kasъ misterioasъ.

Dar, katъ înkъ s'o snъnemš, de kъte orї nreîm-

*) Nreoŋї aї Чibeleї la чeї vekї.

blъtorъlъ ajъnŋea la astъ otarъ, afla akolo, ka o sentinelъ vegietoare, ne ъnъ altъ jъne màĭ de aveia-mĭ etate kъ dînsъlъ, k'ъnъ tokъ negrъ, kъ nana albъ, kъ manta ka vioreaoa, kare, kъ frъntea înkreŋitъ, kъ okiъlъ înfintъ, kъ mъna ne sabiъ, se nъrea kъ zive asemenea ŋigantъtъĭ Adamastor:

— Nъ veĭ merŋe maĭ denarte fъr' a da neste drakъ.

Nreîmblъtorъlъ kъ nana romiъ, adikъ velъ d'întîiъ ne kare l'amъ întrodъsъ ne svenъ, se învîrti vr'o doъzevĭ de orĭ fъr'a lъa a minte la nimikъ din astea, atъtъ era de nreokъnatъ. Negremitъ, elъ vъzъse ne ъnъ omъ îmblъndъ ka dînsъlъ ne kalea nъblikъ; dar astъ omъ era nrea bine învestitъ mi nъ nътea fi vre ъnъ fъrъ, mi nivĭ o datъ nъ i venise ideia ka sъ se tъrbъre de veva, afarъ nъmaĭ de veia ve se fъvea la *Mъndrslъ Kavalerъ.*

Dar velъ altъ, din kontra, de kъte orĭ velъ kъ nana romiъ se întorvea, îmĭ înkrъnta faŋa vea oakemъ; în-fine nana albъ se întъrîtъ într'atъta înkътъ lovi nînъ în vele din ъrmъ nana romiъ mi i atrase lъarea a minte.

Redikъ kanъlъ mi viti ne figъra avelъia kare se afla în faŋъ kъ dînsъlъ, toatъ reaoa voinŋъ ve se nъrea kъ simte în nrivinŋa sa.

Asta firesve îlъ fъkъ sъ kreazъ kъ adъvea vr'o sъnъrare jъnelъĭ; anoĭ astъ kъŋetare i însъflъ dorinŋa de a voi sъ kъnoaskъ în ve i adъvea sъnъrare.

Nrin ъrmare învenъ sъ nriveaskъ kъ lъare a minte la kasa lъĭ Robert Briquet.

Anoĭ de la astъ kasъ trekъ la avеia kare s'afla în faŋъĭ.

În-fine, dупъ че se зitъ mulцi ші la зna ші la чea altъ fър'a se tърbъra saŭ fър'a пъrea kъ se tърbъra чelŭ пъginŭ de felulŭ kъ kare jъnele îlŭ nrivia, se întoarse ші reveni la fulgerele aъroase ale kъntoarelorŭ domnulуi Fournichon.

Пana чea albъ, ferичitŭ kъ abъtъse пе adversarulŭ seŭ din kalea sa, kъчї elŭ atribъia la abatere din kale miskarea de întoarчere че i o kaъsase, пana albъ se пъse sъ îmble пе drumulŭ seŭ, adikъ de la resъritŭ snre anъsŭ, пе kъndŭ чelŭ altŭ mergea de la anъsŭ snre resъritŭ.

Dar kъndŭ fiъ-kare ajъnse la пunktulŭ че ші îlŭ însemnase în minte пentrъ îmbletŭ, se întoarse ші reveni în liniъ dreantъ asъnra чelуi altŭ, într'o liniъ a-ша de dreantъ în kъtŭ, daka n'arŭ fi fostŭ rîsleguluŭ, пnŭ altŭ Rubicon пе kare trebъia sъ lŭ treakъ, era sъ se loveaskъ kanŭ în kanŭ, atъtŭ de mulцi fъsese resпektatъ nreчisiъnea linieї drente.

Пana albъ resъчi mika sa mъstanъ kъ o miskare de nerъbdare vъzutъ.

Пana roшiъ lъ зnŭ aerŭ de mirare, anoї arъnkъ o altъ nrivire la kasa misterioasъ.

S'arŭ fi nututŭ vedea atъnчї пana albъ fъkîndŭ зnŭ пasŭ ka sъ treakъ Rubiconu, dar пana roшiъ se depъrtase; îmbletulŭ în liniъ inversъ reînчepъ.

Vr'o чinчї minъte, s'arŭ fi nutъtŭ kredea kъ s'arŭ întîlni nъmaї la antinozї;* dar îndatъ, kъ aчela-шї in-

---

* Aчeia че lokъeskŭ într'зnŭ lokŭ alŭ пъmîntulуi пе kare îlŭ nrivimŭ drentŭ îmnotriva lokulуi пе kare stъmŭ.

stinktă mi kă aveia-mĭĭ mrevisisne ka întîia oară, amîndoĭ se întoarseră d'o dată.

Ka doĭ norĭ karĭ ărmează sub nisve sălărĭ de vîntă kontrarie aveia-mĭĭ zone a verslăĭ, mi karĭ se vădă înaintându sustă în kontra altsia, desfăsurându-se gloatele loră veĭ negri ka nisve îngelente avan-garde, amîndoĭ mreîmblătorii ajunseră astă dată faţă în faţă, otărîţĭ a se kălka ne nivioare de kătă să se retragă k'unu nasă înderătă.

Pana albă, fără îndoială maĭ nerăbdătoră de kătă avela kare venia sure dînsulă, în lokă să stea ne lokă, mrekum făkuse nîn'atunvĭ ne otarslă rîsleguslăĭ, treku zisulă rîsleguă k'unu nasă înainte mi făku ne adversarslă seă să se tragă înderătă, kare, netrekîndu-i mrin minte astă năvălire fără veste mi avîndă mănile sub mantelă, era n'anroane să mĭ nearză kumpătslă.

— Awa! domnsle, zise avestă din ărmă, estĭ nebunu, saă gĭ é a minte să mă insulguĭ.

— Domnsle, mĭ é a minte să te fakă să înguleguĭ kă mă sunerĭ foarte, ba înkă mi se pare kiară kă, fără să am trebuinţă a gĭ o sunne, aĭ mi înguelesă una ka aveasta.

— Nivĭ de kum, domnsle, kăvĭ am obiveiă a nu vedea nivĭ o dată veia ve nu voieskă să vădă.

— Ku toate astea suntă oare karĭ lukrărĭ karĭ gĭ ară trague mrivirile, daka le ară fave vineva să luveaskă înaintea okiloră domnieĭ tale.

Mi nunîndă în lukrare veia ve zisese junele ku nana albă dete la o narte mantela sa mi trase sabia,

kare skînteiĭ la raza lɜneĭ че se strekɜra în astă minɜtă între doĭ norĭ.

Пana roшiъ nɜ se miska.

— Ară ziче чineva, domnɜle, resпɜnse elă dъndă din ɜmerĭ kъ n'aĭ skosă niчĭ o datъ sabia din teakъ, atъtă de mɜltă te grъbesчĭ sъ o skoцĭ în kontra ɜnɜia kare nɜ se anъrъ.

— Nɜ, dar kare se чa anъra, krezъ.

Пana roшiъ sɜrîse kɜ o linisче kare îndoi întъrîtarea adversarɜlɜĭ seă.

— Пentrɜ че? шi че drentă aĭ domnia ta sъ mъ onresчĭ d'a mъ nreîmbla nrin stradъ?

— Пentrɜ че te nreîmbli nrin astъ stradъ?

— Пre leцea mea, frɜmoasъ întrebare! nentrɜ kъ mĭ nlaче.

— A! asta îцĭ nlaче.

— Negrewită; шi domnia ta te nreîmbli nrea bine! aĭ voiъ de la reцele sъ îmbli singɜră ne navimentɜlă stradeĭ de Bussy?

— Orĭ oiă avea voiъ orĭ nɜ, nɜцină ne nasъ.

— Te înчelĭ; din kontra, îmĭ nasъ nrea mɜltă; sɜnt kredinчiosă sɜnɜsă ală Maiestъцiĭ sale, шi n'awĭ voi sъ m'arъtă nesɜnɜsă.

— A! krezъ kъ rîzĭ!

— Ши kiară awa sъ fiъ! domnia ta, ameninцĭ!

— Черă шi nъmîntă! Îцĭ sɜnɜiă kъ mъ sɜneră, domnɜle, шi daka nɜ te veĭ denъrta d'aiчĭ de voiъ, voiă sчi eă sъ te denъrtezъ fъrъ voiъ.

— O! o! domnɜle, asta awĭ voi s'o vъzъ.

— E! la drakъ! eatъ че ци snъiŭ de o orъ: sъ vedemŭ.

— Domnъle, am o afavere nartikъlarъ în avestŭ lokŭ. Eatъ kъ ци am snъsŭ. Akъm daka domnia ta aĭ o voinцъ absolътъ, voiŭ înkrъчiша sabia; dar nъ mъ voiŭ denъrta.

— Domnъle, zise nana albъ fъkîndŭ sъ шъere sabia sa ши strîngîndъ-шĭ niчioarele ka snŭ omŭ kare se nregъtesче sъ se anere, mъ nъmeskŭ komitele Enrikŭ du Bouchage, sъnt frate kъ domnъlŭ dъче de Joyeuse; înkъ o datъ, voiesчĭ sъ mĭ daĭ lokъlŭ ши sъ te retraцĭ?

— Domnъle, resnъnse nana roшiъ, mъ nъmeskŭ viче-komitele Ernauton de Carmainges; ne mine nъ mъ sъneriĭ de lokŭ, ши поцĭ remъnea nrea bine aiчĭ.

Du Bouchage kъцetъ snŭ minъtŭ, ши nъse sabia în teakъ.

— Eartъ-mъ, domnъle, zise elŭ, sъnt ne jъmътate nebъnŭ, fiindŭ înamoratŭ.

— Ши eŭ totŭ aша, sъnt înamoratŭ, resnъnse Ernauton, dar asta nъ mъ fave sъ mъ krezŭ de lokŭ nebъnŭ.

Enrikŭ se nъli.

— Estĭ înamoratŭ?

— Da, domnъle.

— Ши o snъĭ?

— De kъndŭ oare é o krimъ?

— Dar înamoratŭ în astъ stradъ?

— De o kam datъ, da.

*

— În nъmele чerъlъї, domnъle, snъne-mї ne чine iъbesчї?

— A! domnъle du Bouchage, n'aї kъцetatъ nivї de kъm la чeia чe mъ întrebї, svїї bine kъ ънъ цintilomъ nъ noate deskoneri ънъ sekretъ din kare nъmaї ne jъmъtate é alъ seъ.

— Adevъratъ; eartъ-mъ, domnъle de Carmainges; dar adevъrъlъ este kъ nimiнї nъ é maї neferivitъ de kътъ mine ne nъmîntъ.

Astъ dъrere adevъratъ mi desnerare elokъintъ se afla în aste natrъ kъvinte zise de jъnele, în kътъ, Ernauton fъ foarte mъltъ atinsъ.

— O! Dъmnezeъlъ meъ! înцelegъ, zise elъ, te temї sъ nъ fimъ rivalї.

— Mъ temъ.

— Xm! zise Ernauton. Eї bine! domnъle, voieskъ sъ fiъ frankъ.

Joyeuse se nъli mi nъse mъna ne frънte.

— Eъ, ъrmъ Ernauton, am o întîlnire.

— Aї o întîlnire?

— Da, formalъ!

— În astъ stradъ?

— În astъ stradъ.

— Skrisъ?

— Da, mi k'o frъmoasъ skrisoare înkъ.

— De femeiъ?

— Nъ, de bъrbatъ.

— De bъrbatъ! чe veї sъ zivї?

— Nimikъ altъ de kътъ чe snъiъ. Am o întîlnire k'o femeiъ, nrintr'o skrisoare destъlъ de frъmoasъ de

bъrbatъ; nъ è tokmaĭ aша de misteriosъ, dar é maĭ elegantъ; dъnъ kъm se пare, are вnъ sekretarъ.

— A! mъrmъrъ Enrikъ, termineazъ, domnъle, în nъmele чerъlъĭ, termineazъ.

— Mъ întrebĭ kъ astъ-felъ de manierъ, domnъle, în kъtъ n'aшĭ nъtea refъsa. Îцĭ voiъ snъne dar konrinderea biletъlъĭ.

— Askъltъ.

— Veĭ vedea daka este asemenea kъ alъ domnieĭ tale.

— Destъlъ domnъle, te rogъ; mie nъ mĭ a datъ întîlnire, eъ n'am nriimitъ biletъ.

Ernauton skoase din nъngъ o mikъ xъrtiъ.

— Eatъ biletъlъ, domnъle, zise elъ, mĭ arъ fi kъ nenъtinцъ sъ lъ чiteskъ ne o astъ-felъ de noante întъnekoasъ; dar este skъrtъ шi lъ sчiъ ne din afarъ; te înkrezĭ în mine kъ nъ te voiъ învela?

— O! foarte mъltъ!

— Eatъ dar vorbele kъ karĭ este komnъsъ:

„Domnъle Ernauton, sekretarъlъ meъ é însъrчinatъ de mine sъ цi snъiъ kъ doreskъ foarte mъltъ sъ vorbeskъ kъ domnia ta o orъ. Meritъlъ domnieĭ tale m'a atinsъ.“

— Este шi asta? întrebъ du Bouchage.

— Ире leцea mea da, domnъle, frasea é înkъ sъb-liniatъ. Trekъ kъ vederea o altъ frase nъцinъ kam lingъшitoare.

— Ши estĭ astentatъ?

— Adikъ astentъ, nrekъm vezĭ.

— Atъnчĭ trebъe sъ цi se deskizъ noarta?

— Nъ, trebъe sъ flъere de treĭ orĭ ne fereastrъ.

Enrikŭ tremŭrîndŭ, nŭse o mînă ne brațălŭ lŭi Ernauton, mi kŭ vea altă arătîndŭ kasa misterioasă:

— De akolo? întrebă elŭ.

— Nivĭ de kŭm, resnŭnse Ernauton arătîndŭ tŭrnŭlețele de la *Mŭndrstŭ Kavalerŭ*, de akolo.

Enrikŭ skoase o strigare de bŭkŭriă.

— Dar nŭ te dŭvĭ aivĭ? zise elŭ.

— Eĭ nŭ! biletŭlŭ zive nositivŭ: *Osneĭŭria Mŭndrslŭi Kavalerŭ.*

— O! fiĭ binekŭvîntatŭ, domnŭle, zise jŭnele strîngîndŭĭ mîna; o! eartă-mă de nenoliteța mea, de nerozia mea. Vaĭ! o svĭĭ, nentrŭ omŭlŭ kare isbesve kŭ adevăratŭ, nŭmaĭ o femeiă se află ne lume, mi văzîndŭ-te mereŭ kă te întorvĭ nînă la astă kasă, am krezŭtŭ kă eraĭ astentatŭ de astă femeiă.

— N'am nimikŭ să ță ertă, domnŭle, zise Ernauton sŭrîzîndŭ, kăvĭ în adevărŭ, ŭnŭ minŭtŭ îmĭ venise mi mie ideia kă eraĭ în astă stradă totŭ nentrŭ avelamĭ kŭvîntŭ ka mine.

— Mi aĭ avŭtŭ astă nekrezŭtă răbdare să nŭ mĭ snŭĭ nimikŭ, domnŭle! O! nŭ isbesvĭ, nŭ isbesvĭ!

— Ire leța mea, askŭltă, n'am înkă drentŭrĭ marĭ, astentam oare-kare informare maĭ 'nainte d'a mă sŭnăra. Aste dame marĭ sŭntŭ aua de krioase în kanriviele lorŭ, mi o mistifikare* é aua de desfătătoare!

— Lasă, lasă, domnŭle de Carmainges nŭ isbesvĭ ka mine, mi kŭ toate astea...

---

* Fanta nrin kare mĭ bate vineva jokŭ de ŭnŭ omŭ lesne krezătorŭ snŭnîndŭĭ felŭrĭ de minvisnĭ.

— Ши kъ toate astea? reneti Ernauton.

— Ши kъ toate astea estĭ maĭ ferivitъ.

— A! sъntъ aua de krъzĭ în astъ kasъ?

— Domnъle de Carmainges, zise Joyeuse, eatъ treĭ lъnĭ de kъndъ ibbeskъ ka ънъ nebъnъ ne aveia kare lokъesve într'însa, ши n'am avътъ înkъ ferivirea s' aъzъ sъnetълъ voviĭ sale.

— Drave! nъ estĭ înaintatъ. Dar asteantъ.

— Че!

— N'aъ flъeratъ?

— În adevъrъ, mi se nare kъ am aъzitъ.

Amîndoĭ jъnii askъltarъ, o adoua flъerътъръ se aъzi din drentълъ *Mъndrълъĭ Kavalerъ*.

— Domnъle komite, zise Ernauton, mъ veĭ erta kъ nъ notъ sъ te însoḑeskъ maĭ mълтъ, dar mi se nare kъ aъzъ semnalълъ.

O a treia flъerътъръ resънъ.

— Dъ-te domnъle, dъ-te, zise Enrikъ, ши sъ aibĭ narte bънъ.

Ernauton se denъrtъ kъ ъшъringъ, ши întrevorbitorълъ seъ îlъ vъzъ desnъrîndъ în ъmbra stradeĭ ka sъ se arate în lъmina ve arънka ferestrele *Mъndrълъĭ Kavalerъ* ши sъ desnarъ înkъ.

Kътъ desnre dînsълъ, era maĭ tristъ de kътъ înainte, kъvĭ o astъ-felъ de lънtъ îlъ skosese ънъ minътъ din letarḑia sa.

— Aideḑĭ, zise elъ, sъ ne favemъ meseria obivĭnъitъ, sъ lovimъ dънъ obiveiъ la noarta blestematъ kare nъ se deskidse nivĭ o datъ,

Ши, zikîndъ aste kъvinte, merse шovъindъ snre noarta kaseĭ misterioase.

XXVI.

POARTA SE DESCHIDE.

Dar ajɜngîndŭ la noarta kaseĭ misterioase, bietɜlŭ Enrikŭ i veni earъ deskɜraŋiarea sa obiʏĭnɜitъ.

— Kɜraŋiŭ, zise elŭ în sine, sъ batemŭ.

Ili maĭ fъkɜ înkъ ɜnŭ nasŭ. Dar, nîn'a nɜ bate, se maĭ ɜitъ înkъ o datъ înderъtɜlŭ seŭ, ui vъzɜ ne drɜmŭ resfrъnŋerea strelɜʏitoare a lɜminelorŭ osnelъrieĭ.

— Kolo, îuĭ zise elŭ, intrъ nentrɜ amorŭ ui bɜkɜriъ oameniĭ karĭ sɜntŭ kiъmaŋĭ ui karĭ niʏĭ n'aŭ doritŭ; nentrɜ ʏe n'am inima linisʏitъ ui sɜrîsɜlŭ fъrъ grije? auĭ intra noate ui eŭ akolo, de kъtŭ sъ mъ înʏerkŭ în deuertŭ sъ intrɜ aiʏĭ.

Se aɜzi kamnana* de la Saint-Germain-des-Prés kare vibra kɜ melankoliъ în aerŭ.

---

* Klonotŭ.

— Aideɲĭ, eaŧ kъ sвnъ zeчe ore, mвrmвrѣ Enrikѳ.

Elѳ nвse niчiorвlѳ ne nragѳ ші redikъndѳ чiokanвlѳ:

— Viaɲъ snъimîntъtoare! mвrmвrѣ elѳ, viaɲъ de bътrънѳ. O! în kare zi dar aшĭ nвtea ziчe: Frвmoasъ moarte, moarte rîzîndъ, dвlчe mormîntѳ, salвtare!

Maĭ bътв înkъ o datъ.

— Aша, вrmѣ elѳ askвltъndѳ, eaŧ sgomotвlѳ вшeĭ din întrв kare strigъ, sgomotвlѳ skъriĭ kare ɲeme, sgomotвlѳ nasвlвĭ kare s'anronіъ, ші aша totѳ d'aвna, totѳ d'aвna aчela-шĭ lвkrв.

Ші maĭ bътв a treia oarъ.

— Totѳ astъ lovitвrъ, zise elѳ, чea din вrmъ. Askвltъ: nasвlѳ devine maĭ вшorѳ, servitorвlѳ se вitъ nrintre zъbrelele de ferѳ, vede nalida, sinistra, nesвferita mea figвrъ, anoĭ se denъrteazъ fъrъ sъ deskizъ niчĭ o datъ.

Înчetarea a orĭ kъrвĭ sgomotѳ nъrв kъ da dreptate la nreziчerea jвnelвĭ.

— Adio, kъsъ krвdъ; adio nînъ mъne, zise elѳ.

Ші, nlekъndв-se astѳ-felѳ ka frвntea sъ i fiъ ne nivela nragвlвĭ de neatrъ, denвse akolo din fвndвlѳ sвfletвlвĭ o sъrвtare kare fъkв sъ tresarъ granitвlѳ[1] чelѳ tare, maĭ nвɲinѳ tare însъ de kътѳ inima lokвitorilorѳ asteĭ kase.

Anoĭ, nrekвm fъkвse în zisa trekвtъ, ші nrekвm kredea sъ fakъ ші adoва zi, se retrase.

[1] O neatrъ foarte tare.

Dar abia fъkъse doĭ naшĭ înderъtъ, kъndъ în mizlokъlъ nrofъndeĭ sale mirъrĭ, veriga skîrцîi în belчiъgъ, noarta se deskise, ши servitorъlъ se înklinъ nrofъndъ.

Era totъ aчela alъ kъrъia ritratъ lъ amъ deskrisъ ne kъndъ kъ întrevederea sa kъ Robert Briquet.

— Bъnъ seara, domnъle, zise elъ kъ o voчe regъшitъ, dar alъ kъrъia sъnetъ kъ toate astea se nъrъ lъĭ du Bouchage maĭ dъlчe de kътъ чele maĭ sъave konчerte ale Xerъvimilorъ чe se aъdъ în visele din konilъriъ, kъndъ чineva maĭ viseazъ înkъ la чerъ.

Tremъrъndъ, nerdътъ, Enrikъ, kare se denъrtase zeчe naшĭ, se anronieъ kъ vioiчiъne, ши, îmnreъnъndъ-шĭ mъnile, шovъi ama de vъzътъ în kътъ servitorъlъ îlъ reцinъ ka sъ lъ onreaskъ d'a kъdea ne nragъ, чeia чe astъ omъ însъ o fъkъ kъ esnresiъnea vъzътъ a ъneĭ resnektъoase komnътimirĭ.

— Sъ vedemъ, domnъle, zise elъ, eatъ-mъ; snъne-mĭ, te rogъ, чe doresчĭ.

— Am iъbitъ atътъ de mъltъ, resnъnse jъnele, în kътъ nъ sчiъ daka maĭ iъbeskъ înkъ. Inima mea a bътътъ atътъ de mъltъ în kътъ nъ notъ ziчe daka maĭ bate înkъ.

— Voiesчĭ, domnъle, zise servitorъlъ kъ resnektъ sъ шezĭ kolo lîngъ mine ши sъ vorbimъ.

— O! da.

Servitorъlъ i fъkъ ънъ semnъ kъ mъna.

Enrikъ se sъnъse astăĭ semnъ, ka kъm s'arъ fi sъnъsъ ънъĭ цestъ alъ reцelъĭ Franчieĭ saъ alъ imneratorъlъĭ romanъ.

— Vorbeṣve, domnъle, zise servitorъlъ dъnъ ve s'aŭezarъ ъnъlъ lîngъ altъlъ, ŭi sъne-mĭ dorinŋa domnieĭ tale.

— Amikъlъ meŭ, resnъnse du Bouchage, nъ é nъmaĭ astъzĭ de kъndъ vorbimъ ŭi ŭiedemъ aŭa de anroane ъnъlъ de altъlъ. De maĭ mъlte orĭ, o sviĭ, te am astentatъ ŭi te am anъkatъ fъrъ veste la kotitъra ъneĭ strade, atъnvĭ ŋĭ am datъ destъlъ aъrъ ka sъ te înavъŋeskъ, ka kъm aĭ fi fostъ omъlъ velъ maĭ lakomъ, altъ datъ, m'am înverkatъ sъ te sneriъ; nivĭ o datъ nъ m'aĭ askъltatъ, totъ d'aъna m'aĭ vъzъtъ sъferindъ, fъrъ însъ a komnътimi, velъ nъŋinъ de faŋъ, la sъferinŋele mele. Astъzĭ îmĭ zivĭ sъ ŋĭ vorbeskъ, mъ invigĭ sъ ŋĭ esnrimъ dorinŋa mea: ve s'a întîmnlatъ dar, Dъmnezeъle! ŭi ve noъъ neferivire îmĭ askъnde astъ kondesvendinŋъ din narte-ŋĭ?

Servitorъlъ skoase ъnъ sъsninъ. Avea negrewitъ o inimъ miloasъ sъb astъ esteriorъ asnrъ.

Astъ sъsninъ fъse aъzitъ de Enrikъ ŭi lъ înkъraŋiĕ.

— Svĭĭ, ъrmъ elъ, kъ isbeskъ ŭi kъm isbeskъ; m'aĭ vъzъtъ ъrmъrindъ o femeĭ ŭi am deskoneriť'o kъ toate silinŋele sale ka sъ se askъnzъ ŭi sъ fъgъ de mine; nivĭ o datъ, în dъrerile mele vele maĭ marĭ, nъ mĭ a skъnatъ o vorbъ amarъ, nivĭ o datъ nъ m'am lъatъ dъnъ aste kъŋetъrĭ de violinŋъ ve se naskъ din desnerare ŭi din konsiliele[1] ve ne însъflъ kъ ardoarea sъnŋelъĭ fъgoasa[2] jъneŋe.

[1] Noveŋile. — [2] Iste, înfokatъ.

— Adevъratъ, domnъle, zise servitorъlъ, mi de aveia stъnînъ-mea mi eŭ îŋi nreŋъimъ bъnele kalitъŋi.

— Aua dar ъnesve-te, ъrmъ Enrikъ strîngîndъ mъnile vegietorъlъi gardianъ într'ale sale, aua dar nъ nъteam într'o searъ, kъndъ îmi onriai intrarea în astъ kasъ, nъ nъteam sъ îmningъ noarta, nrekъm o fave în toate zilele velъ mai mikъ skolarъ beatъ mi înamoratъ? Atъnvi, nъmai nentr'ъnъ minъtъ, voiam sъ vъzъ astъ femeiъ neîndъnlekatъ, voiam sъ i vorbeskъ.

— Totъ adevъratъ.

— În-fine, ъrmъ jъnele komite, k'o blъndeŋe mi k'o întristare nesnъsъ, sъnt mi eŭ veva în astъ lъme, nъmele meŭ é mare, averea mea é mare, kreditъlъ meŭ é mare, reŋele, kiarŭ reŋele mъ nroteŋe; mai adinea-ori reŋele mъ îndemna sъ i înkredinŋezъ dъreri-le mele, îmi zivea sъ alergъ la dînsъlъ, îmi da nrotekŋiъnea sa.

— A! zise servitorъlъ k'ъnŭ neastîmnъrŭ vъzъtŭ.

— N'am voitŭ nivi de kъm, se grъbi a zive jъnele; nъ, nъ, am refъsatŭ totŭ, totŭ am refъsatŭ, ka sъ viŭ sъ mъ rogŭ kъ mъnile îmnreъnate, a se deskide astъ noartъ kare, o svieŭ bine, kъ nъ se deskide nivi o datъ.

— Domnъle komite, aï în adevъrŭ o inimъ sinverъ mi estï demnŭ d'a fi iъbitŭ.

— Eï bine, întrerъnse Enrikŭ kъ o dъreroasъ sfъmiere de inimъ, astŭ omŭ kъ inima sinverъ, mi, kiarŭ dъnъ nъrerea domnieï tale, demnŭ d'a fi iъbitŭ, la ve ilŭ kondamnï? În toate dimineŋele naŋiъlŭ îmi dъve o skrisoare, nivi nъ se nriimesve; în toate serele

viš însъ-mĭ de baš la asţъ noarţъ, ші în toate serele mъ goneskъ; în-fine mъ lasъ sъ sъferъ, sъ mъ desolezъ, sъ morъ în asţъ stradъ, fъrъ sъ aibъ nentrъ mine komnъtimirea че arъ avea-o nentr'ънъ biešš kъne че ърlъ. A! amikъlš meš, ці o sпъіš, asţъ femeiъ n'are inima ънеĭ femeie: nъ iъbeсче не ънъ neferiчitš, fiъ; a! Dъmnezeъle! nъ se maĭ noate komanda inimeĭ sale niчĭ a iъbi niчĭ a nъ maĭ iъbi. Dar чineva simte o îndъrare nentr'ънъ neferiчitš kare sъfere, ші i se ziче ънъ kъvîntš de konsolare;* dar чineva nlъnце не ънъ neferiчitš kare kade, ші i se întinde mъna ka sъ lš rediче; dar nъ, nъ, asţъ femeiъ simte o nlъчere a mъ vedea mъrtъrisitš; nъ, asţъ femeiъ n'are inimъ; nъ, fiindš-kъ, dak'arъ fi avъtš o inimъ, m'arъ fi omorîtš k'ънъ refъsš din gъra sa, saš m'arъ fi omorîtš kъ vr'o lovitъrъ de kъцitš, kъ vr'o lovitъrъ de nъmnalš; morlš, чelš nъцinš, n'ашĭ sъferi.

— Domnъle komite, resпъnse servitorъlš dъnъ че askъltase kъ neastîmnъrъ totš че i zisese jъnele, dama не kare o akъsĭ, krede-mъ, n'are o inimъ aша de nesimцitoare ші maĭ vîrtosš aша de krъdъ пrekъm zivĭ; ea sъfere maĭ mъltš de kъtš domnia ta, fiindš-kъ te a vъzъtš kъte o datъ, fiindš-kъ a înцelesš че sъferĭ, ші resimte nentrъ domnia ta o simnatiъ viъ.

— O! komnъtimire, komnъtimire! strigъ jъnele stergîndš-шĭ sъdoarea reче че i kъrцea не tîmnle; o! viiъ zibа kъndš inima sa, не kare o laъzĭ, sъ kъnoaskъ amorъlš, ънъ amorъ astš-felš пrekъm îlš simцš eš, ші

* Mîngîere.

daka, în skimbă ka astă amoră, i se dă atunĭ o komnătimire, voiă fi resbunată.

— Domnule komite, domnule komite, asta nu é una kuvîntă kă n'a isbită niĭ de kum mi kă n'a resnunsă amorului; astă femeiă a kunoskută noate amorulă maĭ tare de kută îlă veĭ kunoasve vre o dată, astă femeiă a isbită noate nrekum nu veĭ isbi niĭ o dată.

Enrikă redikă munile snre veră.

— Kundă a isbită vineva astă-felă, isbesve totă d'auna! strigă elă!

— Ĵĭ am zisă oare kă nu maĭ isbesve, domnule komite? întrebă servitorulă.

Enrikă skoase una sasninu durerosă mi se nlekă ka kum ară fi fostă lovită de moarte.

— Isbesve! strigă elă, isbesve! a! Dumnezeulă meă! Dumnezeulă meă!

— Da, isbesve; dar nu fi ĵelosă de omulă ve lă isbesve, domnule komite; avestă omă nu maĭ este într'astă lume. Stănînă-mea é vădavă, adăuĵi servitorulă komnătimindă, snerundă să stîmnere kă aste kuvinte durerea jnelsĭ. Ши, într'adevără, ka nrintr'o înkuntare, aste kuvinte i redeteră suflare, viaĵă mi sneranĵă.

— Să vedemă, în numele verulsĭ, zise elă, nu mă nărăsi; é vădavă, ziĭ, atunĭ este de nuĵină timnă, atunĭ îmĭ va seka sorĵinĵile[1] lakremeloră sale, é vădavă, a! amikulă meă, atunĭ nu isbesve ne niminĭ, fiindă-kă isbesve una kadaveră, o umbră, una nume. Moartea

[1] Isvoarele.

é mai nɤɣinɤ de kɤtɤ linsa; daka mĭ arɤ fi zisɤ kɤ iɤbesve ɤnɤ mortɤ, nar'kɤ mĭ arɤ fi zisɤ kɤ mɤ va iɤbi ne mine.... E! Dɤmnezeɤlɤ meɤ, toate dɤrerile ɥele marĭ s'aɤ stîmnɤratɤ kɤ timnɤlɤ. Kɤndɤ vɤdɤva lɤĭ Maɤsoleɤ, kare jɤrase la mormîntɤlɤ soɣɤlɤĭ seɤ o dɤrere eternɤ[1], kɤndɤ vɤdɤva lɤĭ Maɤsoleɤ a sekatɤ lakremele sale, se vindekɤ. Nɤrerile de reɤ sɤntɤ o boalɤ: orĭ ɥine nɤ é kɤzɤtɤ în krisea sa ese din astɤ krise maĭ vigɤrosɤ[2] ɯi maĭ vioiɤ de kɤtɤ maĭ 'nainte.

Servitorɤlɤ dete din kanɤ.

— Astɤ damɤ, domnɤle komite, resnɤnse elɤ, ka vɤdɤva reɣelɤĭ Maɤsoleɤ, a jɤratɤ mortɤlɤĭ o kredinɣɤ eternɤ; dar o kɤnoskɤ, ɯi va ɣine maĭ bine kɤvîntɤlɤ seɤ de kɤtɤ avea femeiɤ kare ɯĭ ɤitɤ jɤrɤmîntɤlɤ desnre kare îmĭ vorbesvĭ.

— Voiɤ astenta, voiɤ astenta zeve anĭ daka é de trebɤinɣɤ! strigɤ Enrikɤ; Dɤmnezeɤ n'a nermisɤ sɤ moarɤ ɥineva de întristare ɯi sɤ ɯĭ skɤrteze kɤ voilinɣɤ zilele; vezĭ bine kɤ daka n'a mɤritɤ, kɤvîntɤlɤ este kɤ noate trɤi, ɯi fiindɤ-kɤ trɤesve, notɤ snera.

— O! jɤne, jɤne, zise servitorɤlɤ k'ɤnɤ aventɤ tristɤ, nɤ te nrinde astɤ-felɤ kɤ întɤnekoasele kɤɣetɤrĭ ale velorɤ ve trɤeskɤ, kɤ nretinderile velorɤ karĭ aɤ mɤritɤ. Ea a trɤitɤ! ziĭ, da, a trɤitɤ! nɤ o zi, nɤ o lɤnɤ, nɤ ɤnɤ anɤ; a trɤitɤ ɯeante anĭ. — Joyeuse tresɤri. — Dar svĭĭ nentrɤ ve, nentrɤ ve skonɤ, a trɤitɤ ka sɤ îmnlineaskɤ kare otɤrîre?

---

[1] Veĭĭnikɤ. — [2] Ɯeanɤnɤ.

Sneri, kъ se va konsola? Nivi o datъ, domnъle komite, nivi o datъ! Eъ ци o snъiъ, eъ ци o jъrъ, eъ kare eram ъmilitъlъ servitorъ alъ mortъlъi, kare, kъtъ a trъitъ, eram ънъ sъfletъ niosъ, ardinte mi nlinъ de sneranцъ, mi kare de kъndъ a mъritъ m'am fъkътъ o inimъ îmnetritъ; ei bine! eъ, eъ kare sънt servitorъlъ seъ, ци o renetъ, nъ mъ voiъ konsola nivi o datъ

— Astъ omъ atъtъ de doritъ, întrerънse Enrikъ, astъ mortъ nrea ferivitъ, astъ soцъ...

— Nъ era soцъlъ, era amantъlъ, domnъle komite, mi o femeiъ ka aveia ne kare din neferivire o iъbesvi n'are de kъtъ ънъ amantъ în toatъ viaца sa.

— Amikъlъ meъ, amikъlъ meъ! strigъ jъnele snъimîntatъ de maiestatea selbatikъ a astъi omъ kъ sniritъlъ mъreцъ, mi kare kъ toate astea era nerdътъ sъb nisve vestîminte vъlgare, amikъlъ meъ, te konjъръ, mizlovesve nentrъ mine!

— Eъ! strigъ, elъ! askъltъ, domnъle komite, daka te aмi fi krezътъ kanabilъ a întrebъinца vr'o violinцъ în kontra stъnîneі-mele, te aмi fi omorîtъ, te aмi fi omorîtъ kъ astъ mъnъ.

Mi skoase de sъb mantelъ ънъ braцъ nervosъ mi bъrbъteskъ kare semъna kъ alъ ънъi omъ abia de dozъ-zevi mi vinvi de ani, ne kъndъ nъrъlъ seъ velъ albъ mi talia sa înkovoiatъ îlъ arъta ka n'ънъ omъ de meai-zevi de ani.

— Daka, din kontra, ърmъ elъ, aмi fi nътътъ krede kъ stъnînъ-mea te iъbesve, ea arъ fi moartъ.

Akъm, domnъle komite, am snъsъ ve aveam de snъsъ, nъ kъta sъ mъ favi sъ mъrtъriseskъ mai mъltъ,

fiindŭ-kъ ne onoarea mea, mi kъ toate kъ nъ sъnt ɲintilomŭ: kredę-mъ, onoarea mea nreɲuesve veva, fiindŭ-kъ, ne onoarea mea, am sussŭ totŭ ve nъteam mъrtъrisi.

Enrikŭ se skъlъ kъ moartea în sъfletŭ.

— Îɲĭ muɲumeskŭ, zise elŭ, kъ aĭ avъtŭ astъ komnъtimire nentrъ neferivirile mele akъm m'am otъrîtŭ.

— Aua dar, veĭ fi maĭ linisvitŭ în viitorŭ, domnule komite, aua dar te veĭ denъrta de noĭ, ne veĭ lъsa snsĭ destinŭ maĭ reŭ de kъtŭ alŭ domnieĭ tale, krede-mъ.

— Da, mъ voiŭ denъrta de voĭ, în adevъrŭ, fiĭ linisvitŭ, zise junele, mi nentrъ totŭ d'auna.

— Voiesvĭ sъ morĭ, te înɲelegŭ.

— Nentrъ ve sъ ɲĭ. o askъnzŭ? nъ notŭ trъĭ fъrъ dînsa, trebue negremitŭ sъ morŭ din minътslŭ kъndŭ nъ é a mea.

— Domnule komite, am vorbitŭ adesea de moarte kъ stъnînъ-mea; krede-mъ, é o moarte srîtъ aveia ve mĭ dъ vineva kъ kiarŭ mъna sa.

— Dar, nъ mĭ voiŭ aleɲe nivĭ de kъm aveasta; nentr'snŭ june kъ numele meŭ, de aniĭ meĭ, kъ averea mea, é o moarte kare totŭ d'auna a fostŭ o moarte frumoasъ, este aveia ve o nriimesve vineva anъrъndŭ ne reɲele seŭ mi ɲara sa.

— Daka sъferĭ neste nъterea domnieĭ tale, daka nъ estĭ datorŭ nimikŭ avelora karĭ vorŭ remъnea în viaɲъ, daka moartea din kъmnslŭ bъtъlieĭ ɲĭ é oferitъ, morĭ, domnule komite, morĭ, de multŭ aĭ fi mъritŭ mi eŭ, daka nъ eram kondamnatŭ sъ trъeskŭ.

— Adio ши îцї мълцѣмeskъ, resпѣnse Joyeuse întinzîndъ мъna servitorълъї nekѣnoskѣtъ. La revedere într'altъ lѣme!

Ши se deпъrtъ kъ reпeziчiѣne, arѣnkъndъ la niчioarele servitorълъї, atinsъ de astъ dѣrere пrofѣndъ, o пѣngъ grea kъ aѣrъ.

Doѣъ-sпre-zeчe ore sѣna la biserika Saint-Germain-des-Prés.

XXVII.

QUE FELU IUBIA O DAMA MARE IN ANULU GRAȚIEI 1586.

Vele treĭ flъerътъre, karĭ strebътъserъ snaŋiślă în intervale egale, era tokmaĭ avelea ve trebъia sъ serveaskъ drentă semnală nrea feriviтślъĭ Ernauton.

Awa dar, kъndă jъnele fъse anroane de kasъ, află ne doamna Fournichon în ъшъ ънde astenta ne klienŋĭ k'ънă sъrîsă kare o fъvea sъ semene kъ o zeъ mitoloŋikъ internretatъ de ънă niktoră flamandă.

Doamna Fournichon învîrtia înkъ în groasele sale mъnĭ albe o skъdъ de aъră ne kare o altъ mъnъ totă awa de albъ, dar maĭ delikatъ de kътă a sa, i o detese trekîndă.

Ea se ъitъ la Ernauton ші nънîndъ-шĭ mъnile în шoldă astъnъ lъrŋimea ъшeĭ astă-felă în kътă sъ nъ noatъ intra niminĭ.

Ernauton, se onri ka ънă omă kare vere sъ treakъ.

*

— Че voiesчĭ, domnъle? zise ea; пе чine kaъцĭ?

— Treĭ flъerъtъre n'aъ emitъ maĭ adinea-orĭ de la fereastra astъĭ tъrnimorъ, bъnъ doamnъ?

— Ba da.

— Eĭ bine! пе mine mъ kiъma aste treĭ flъerъtъre.

— Пе domnia ta?

— Da, пе mine.

— Atъnчĭ é altъ чeva, daka mĭ daĭ kъvîntъlъ domnieĭ tale de onoare.

— Пе onoare de цintilomъ, skъmna mea doamnъ Fournichon.

— Akъm te krezъ; intrъ, frъmosъle kavalerъ, intrъ.

Шi, voioasъ пentrъ kъ avea în-fine ъna dintr'aчele klientele, пrekъm le doria aша de mъltъ пentrъ astъ neferiчitъ *Rosariъ* de *Amorъ* karc fъsese destronatъ de *Mъndrъlъ Kavalerъ*, osпътъreasa dъse пe Ernauton пe skara sъчitъ kare kondъчea la чelъ maĭ ornatъ шi la чelъ maĭ diskretъ tъrnimorъ.

O ъшъ mikъ, пenelatъ destъlъ de vъlgarъ, resпъndea într'ъnъ felъ de antikamerъ, шi din astъ antikamerъ ajъпцea kiarъ în tъrnimorъ, mobilatъ, dekoratъ, asternъtъ kъ maĭ mъltiчelъ lъksъ чe nъ lъ arъ fi astentatъ чineva din astъ kolцъ denъrtatъ alъ Harisъlъĭ; dar katъ sъ o ziчemъ, doamna Fournichon avъsese gъstъ la îmfrъmъseцarea astъĭ tъrnimorъ, favoritъlъ seъ, шi în цenere чineva reъшesчe în чeia чe faчe kъ amorъ.

Doamna Fournichon reъшise dar maĭ vîrtosъ

kъ avea вnъ sniritъ destълъ de vълgarъ ka sъ reвшeaskъ în astъ-felъ de materie.

Кънdъ intrъ jвnele în antikamerъ, simџi o odoare tare de benzoe ши de aloiъ; era вnъ olokaвstъ[1] fъkstъ negrewitъ de nersoana пвџinъ kam sвsventibilъ, kare, astentъndъ пе Ernauton, se înverka sъ kombatъ kъ ajвtorълъ nrofвmвrilorъ veџetale, abвrїĭ kвxnieĭ че ешia din frigare ши din tinџirї.

Doamna Fournichon вrma пе jвnele la пasъ, de la skarъ îlъ îmпinse în antikamerъ, ши din antikamerъ în tвrniшorъ kъ nisче okї miksoraџї de o klinire anakreontikъ; апоĭ se retrase.

Ernauton remase kъ мъna dreantъ la nerdea, kъ мъna stъngъ la klanџa вшeĭ, ши пе jвмълate înkovoiatъ de salвtarea sa.

Tôkmaĭ zъrise în volвntвoasele kълorї ale tвrniшorълї, lвminatъ пвмaĭ de o lвminare de чearъ rosъ, вna din aчele tвrnвre elegante de femeiъ karĭ komandъ totъ d'aвna, daka nъ amorълъ, чelъ пвџinъ lвarea a minte, ba înkъ ши dorinџa.

Restвrnatъ пе nerine, akoneritъ neste totъ kъ мъtъsъriъ ши kъ katifea , astъ damъ, alъ kъrїїa пічiorъ atîrna la estremitatea astъї natъ de renaвsъ, se okвna sъ arzъ la lвminare restълъ вneĭ rъмвrele de aloiъ пе kare вne-orї o anronia de faџa sa ka sъ resпire fвмълъ, îmпlîndъ înkъ kъ astъ fвмъ îndoitвrele de la glвga sa ши ale пъrвlвї seъ, ka kвm arъ fi voitъ sъ se пътrвnzъ kъ totълъ de astъ abвrъ îmbъtътorъ.

---

[1] Чeia че se jertfeче маї vîrtosъ nrin fokъ.

Dвnъ felвlъ kв kare arвnkъ remasвlъ ramвreĭ în fokъ, kв kare îшĭ lъsъ rokia ne nivіorъ шi konvівra ne obrazвlъ maskatъ, Ernauton înцelese kъ ea îlъ aвzise intrвndъ шi lъ svia lîngъ dînsa.

Kв toate astea, nв se întoarse de lokъ.

Ernauton astentъ вnъ minвtъ; ea totъ nв se întoarse.

— Doamnъ, zise jвnele k'o vove ne kare se silia s'o fakъ dвlve nrin mвltъ rekвnosvinцъ, doamnъ, aĭ kiъmatъ ne вmilitвlъ domnieĭ tale servitorъ: eatъ-lъ.

— A! foarte bine, zise dama, шezĭ josъ, te rogъ, domnвle Ernauton.

— Mъ eartъ, doamnъ, dar maĭ 'nainte de toate trebвe sъ цĭ mвlцвmeskъ de onoarea ve mĭ favĭ.

— A! aша vere nolitenea, шi aĭ kvîntъ, domnвle de Carmainges, шi kв toate astea krezъ kъ nв sviĭ înkъ kвĭ sъ mвlцвmesvĭ.

— Doamnъ, zise jвnele anroniindв-se din ve în ve, цĭ aĭ figвra askвnsъ sвb o maskъ, mъna vîrîtъ în mъnвшъ; tokmaĭ în minвtвlъ kвndъ intram, mĭ aĭ askвnsъ vederea вnвĭ nivіorъ kare, negremitъ, m'arъ fi fъkвtъ sъ nebвneskъ de toatъ nersoana domnieĭ tale; nв vъzъ nimikъ kare sъ mъ lase sъ te rekвnoskъ; nв notъ dar sъ fakъ alta de kътъ sъ devinezъ.

— Шi devinezĭ vine sвnt?

— Aveia ne kare inima mea o dovesve, aveia ne kare imaninarea mea o fave jвnъ, frвmoasъ, nвternikъ шi avвtъ, ba înkъ foarte avвtъ шi foarte nвternikъ, ka sъ notъ krede kъ veia ve mi se întîmnlъ é adevъratъ, шi kъ în astъ minвtъ nв visezъ.

— Aĭ avъtъ mъltъ greъtate ka sъ intri aiчĭ? întrebъ dama fъrъ sъ resnъnzъ d'a drenlъlъ la astъ torentъ de vorbe karĭ emia din inima nrea mъltъ nlinъ a lъĭ Ernauton.

— Nъ doamnъ, intrarea mĭ a fostъ maĭ lesne de kъtъ aшĭ fi kъɲetatъ.

— Nentr'ъnъ omъ, totъ é lesne, é adevъratъ; kъ toate astea nъ é totъ aшa шi nentr'o femeiъ.

— Îmĭ nare foarte reъ, doamnъ, de toatъ osteneala чe aĭ lъat'o шi nentrъ kare ɲĭ înfъɲimezъ ъmilitele mele mъlɲъmirĭ.

Dar dama se nъrea kъ trekъse la o altъ kъɲetare.

— Чe mĭ snъneaĭ, domnъle? zise ea kъ neîngrijire skoɲîndъ-mĭ mъnъшa, ka sъ arate o adorabilъ mъnъ rotъndъ шi sъbɲire totъ de o datъ.

— Snъneam, doamnъ, kъ, fъr'a ɲĭ vedea trъsъrele, sчiъ чine estĭ, шi kъ, fъrъ sъ mъ temъ d'a mъ înчela, notъ sъ ɲĭ snъiъ kъ te iъbeskъ.

— Atъnчĭ kredeaĭ kъ notъ resnъnde kъ sъnt aчeia ne kare o astentaĭ s'o afli aiчĭ?

— În lokъlъ nriviriĭ, inima mĭ o snъne.

— Aшa dar, mъ kъnosчĭ?

— Te kъnoskъ, da.

— Adevъratъ, domnia ta, ъnъ nrovinɲialъ abia sositъ, kъnosчĭ femeiele din Narisъ?

— Dintre toate femeiele Narisъlъĭ, doamnъ, nъ kъnoskъ înkъ de kъtъ nъmaĭ ne ъna.

— Шi aчeia, sъnt eъ?

— Aшa kerzъ.

— Ши дэпъ че мъ рекэносчї?

— Дэпъ вове, дэпъ грацїъ, дэпъ фрэмэсеңеа домнієї тале.

— Дэпъ вовеа мea, înңелеgъ, нэ нотъ съ о аскэнзъ; дэпъ граңіа мea, нотъ ләа вorba drenтъ нъ komплimenтъ; dar дэпъ фрэмэсеңеа мea, нэ нотъ нriimi resпэнсэлъ de кълъ нrin inотese.

— Пентрэ че, doамnъ?

— Negремітъ, мъ рекэносчї дэпъ фрэмэсеңеа мea, ши фрэмэсеңеа мea é înвълэітъ.

— Era маї пэңінъ, doамnъ, în зіза къндъ, ка съ те факъ съ intri în Парисъ, te am ңінэтъ аша de aпroane de мine, în кътъ пентэлъ domнієї тале se atinңea de эмерії меї, ши сэфларea ңї мї ardea gîтэлъ.

— Ши къндъ аї нriimitъ skrisoarea мea, аї devinатъ къ era vorba de мine.

— O! нэ, нэ, doамnъ, n'o krede. N'am авэтъ нъ singэръ минэтъ o асемenea кэңetare. Am krezэтъ къ eram jэкъria vr'эneї глэме, viктima vr'эneї retъчirї, am кэңetатъ къ eram amenинңатъ de vr'эna din авele катастрофе че se нэмескъ sorңї бэне, ши нэмаї de vr'o къte-va минэте vъzîндэ-te, atingîндэ-te...

Ши Ernauton фъкэ ңestэлъ съ iea o мънъ, каре se retрасе къндъ voi s'o апэче.

— Destэлъ, zise дама; адевърэлъ é къ am фъкэтъ o неbэніъ foарte маре.

— Ши în че, doамnъ, te rogъ?

— În че! зічї къ мъ кэносчї, ши мъ întrebї че felъ am фъкэтъ o неbэніъ?

— O! adevъratŭ, doamnъ, mi sънt foarte mikŭ, foarte obskъrŭ ne lîngъ Alteŋea Voastrъ.

— Dar, nentrъ Dъmnezeŭ! fъ-mĭ nlъverea sъ tavĭ, domnъle. N'aĭ oare minte?

— Dar ve am fъkъtŭ, doamnъ, în nъmele verъlъĭ? întrebъ Ernauton, sneriatŭ.

— Ve! mъ vezĭ k'o maskъ...

— Eĭ bine?

— Daka nortŭ o maskъ, voiŭ negremitŭ s'askъnzŭ figъra mea, mi domnia ta mъ nъmesvĭ Alteŋe? de ve nъ deskizĭ fereastra mi sъ mĭ striŋĭ nъmele în stradъ!

— O! eartъ-mъ, eartъ-mъ, zise Ernauton kъzîndŭ în ŋenъkĭ, dar kredeam în diskreŋiъnea astorŭ zidъrĭ.

— Mi se nare kъ estĭ kredъlŭ?

— Vaĭ! doamnъ, sънt înamoratŭ!

— Mi te aĭ konvinsŭ kъ maĭ întiiŭ resnъnzŭ. la stŭ amorŭ k'ънŭ amorŭ asemenea?

Ernauton se redikъ în sъsŭ atinsŭ.

— Nъ, doamnъ, resnъnse elŭ.

— Mi ve krezĭ?

— Krezŭ kъ aĭ sъ mĭ snъĭ veva imnortantŭ; kъ n'aĭ voitŭ sъ mъ nriimesvĭ la osnelъlŭ de Guise saŭ în kasa domnieĭ tale de la Bel-Esbat, mi kъ aĭ nreferitŭ o întrevorbire sekretъ într'ънŭ lokŭ singъratikŭ.

— Aĭ krezъtŭ asta?

— Da.

— Mi ve ŋi se nare kъ am avъtŭ sъ ŋĭ snъiŭ?

sъ vedemъ, vorbesче; nъ voiъ fi de lokъ sънъratъ d'a nreцъi nътrънderea domnieї tale.

Ши dama, sъb nenъsarea sa anarintъ, lъsъ sъ nътrънzъ fъrъ voia eї ънъ felъ de nelinisче.

— Dar sчiъ eъ че, resnънse Ernauton, чeva kare sъ se atingъ de D. de Mayenne, snre esemnlъ.

— Oare eъ n'am kъrierїї meї, domnъle, karї mъne searъ îmї vorъ snъne maї mъltъ de kътъ noцї sъ mї snъї, fiindъ-kъ mї aї snъsъ totъ че sчiaї.

— Поate înkъ vr'o întrebare de fъkътъ asънra evenimentъlъї din noantea trekътъ?

— A! че evenimentъ, ші de че lъkrъ mї vorbesчї? întrebъ dama, alъ kъrїїa sînъ nalnita ne vъzъte.

— Dar de snaima simцitъ de domnъlъ d'Epernon, de arestarea цintilomilorъ Loranї.

— S'aъ arestatъ nisче цintilomї Loranї?

— Doъ-zecї, karї s'aъ aflatъ fъrъ timnъ ne drъmъlъ de la Vincennes.

— Kare é шї drъmъlъ de la Soissons, — oraшъ ънde domnъlъ de Guise mi se nare kъ цine garnisonъ. — A! în чele din ъrmъ, domnъle Ernauton, domnia ta kare astї de la kъrte, noцї sъ mї snъї nentrъ че saъ arestatъ aчestї цintilomї.

— Eъ, de la kъrte?

— Negreшitъ.

— Sчїї asta, doamnъ?

— Eak'aша! ka sъ цї aflъ adresa, mї a trebъitъ sъ чerчetezъ, sъ mъ informezъ. Dar termineazъ-цї frasile, nentrъ Dъmnezeъ! Aї ънъ obiчeiъ че é de

nlъnsŭ de a te onri în konvorbire; mi ce resălatŭ a avătŭ astъ întrenrindere?

— Măĭ nicĭ ănălŭ, doamnъ, ne kъtŭ sciŭ celŭ nəḑinŭ.

— Atăncĭ nentrə ce aĭ krezătŭ kъ amĭ vorbi de ănŭ lăkrə kare n'a avătŭ resălatŭ?

— Astъ datъ n'am kăvîntŭ ka mi în cele alte dъḑĭ, doamnъ, mi îmĭ mărtăriseskŭ greŋeala.

— Ce felŭ, domnăle, dar din kare ḑarъ estĭ?

— Din Agen?

— Ce felŭ, domnăle, estĭ Gaskonŭ, fiindŭ-kъ Agen krezŭ kъ este în Gaskonia?

— Kam ama.

— Estĭ Gaskonŭ, mi nă estĭ atътŭ de vanŭ înkътŭ sъ nresănĭ kъ, văzîndă-te în zisa esekătării lăĭ Salcéde, la noarta Sant-Anton, mĭ aĭ năratŭ de o tărnărъ galantъ?

Ernauton se roşi mi se tărbărъ. Dama ărmъ kă sъnḑe rece:

— Kъ te am întîlnitŭ în stradъ, mi mĭ aĭ năratŭ frămosŭ.

Ernauton se fъkă roşă.

— În-fine, adăkъtorŭ alŭ ănĭ mesaḑiŭ alŭ fratelăĭ meŭ Mayenne, aĭ venitŭ la mine, mi kъ mĭ aĭ nlъkătŭ foarte măltŭ.

— Doamnъ, doamnъ, nă krezŭ asta, sъ mъ fereaskъ Dămnezeŭ.

— Mi n'aĭ drentate, resnănse dama întorkîndă-se kătre Ernauton nentrə întĭia oarъ, mi aḑintăndă-lŭ kă doĭ okĭ skînteietorĭ săb maskъ, ne kăndŭ desvolta săb

privirea întrerupţă a jucelăi, sedăcuiăsnea ăneĭ talie mlă-dioase ce se desemna în linie rotunzite ui volăntuoase ne katifeaoa nerinelorŭ.

Ernauton împrenţă mănile.

— Doamnă! doamnă! strigă elŭ, îuĭ baiĭ jokŭ de mine?

— Pre leuea mea, nu! zise ea cu acela-uĭ tonŭ nesilitŭ; zikŭ că mĭ aĭ plăcutŭ, ui asta é adevărălŭ.

— Dumnezeălŭ meŭ!

— Dar kiarŭ domnia ta, n'aĭ kutezatŭ să mĭ deklarĭ că mă iubiaĭ?

— Dar kundŭ uĭ am deklaratŭ asta, nu sciam cine eraĭ, doamnă, ui akum kundŭ o sciŭ, o! îuĭ cerŭ ku ămilinţă ertare.

— Aidĭ, eată că akum vorbesce fără judekată, mărmără dama ku nepace. Dar remăĭ ceia ce estĭ, domnăle, suune-mĭ ce kuţeuĭ, saŭ mă veĭ face să mĭ pară reŭ că am venitŭ.

Ernauton kăzu în genăkĭ.

— Vorbesce, doamnă, zise elŭ, vorbesce, ca să mă înkredinţezŭ că toate astea nu sunt vr'o jucărie, ui noate că aui kuteza în-fine să uĭ resunzŭ.

— Fie. Eată proiektele mele asupra domnieĭ tale, zise dama resningîndŭ ne Ernauton, ne kundŭ aueza simetriesce kutele rokieĭ sale. Îmĭ plaĭ, dar nu te kunoskŭ înkă. N'am obiceiălŭ a resista la fantasiele mele, dar nu sunt în stare să fakŭ vr'o nerozie. Dak'amŭ fi fostŭ egalĭ, te aui fi priimitŭ a kasă ui te aui fi studiatŭ în-voie nîn'a nu uĭ trece niĭ prin minte kuţe-

tele mele în nrivinŋa domnieĭ tale. Lɐkrɐlŭ era kɐ ne-nɐtinŋъ; a trebɐitŭ sъ se nɐiъ la kale altŭ felŭ ɯi sъ grъbeskŭ întrevederea. Akɐm sʏiĭ kɐm aĭ sъ fiĭ în nrivinŋa mea. Fъ-te demnŭ de mine, asta é totŭ ʏe ŋĭ rekomandŭ.

Ernauton fъkɐ deklarъrĭ neste deklarъrĭ.

— O! nɐ atъta anrindere, domnɐle de Carmainges, te rogŭ, zise dama a lene: asta nɐ é de trebɐinŋъ. Noate kъ nɐmaĭ nɐmele domnieĭ tale m'a imnresionatŭ întîia oarъ kъndŭ ne am întîlnitŭ, ɯi mĭ a nlъkɐtŭ. Dɐ-nъ toate, krezŭ negremitŭ kъ am nɐmaĭ ɐnŭ ka-nriʏiŭ nentrɐ domnia ta ɯi asta va treʏe. Kɐ toate astea sъ nɐ te krezĭ nrea denarte de nerfekŋiɐne ɯi sъ te desneri. Eŭ nɐ notŭ sɐferi oameniĭ nerfekŋĭ. O! adorŭ ne oameniĭ devotaŋĭ, sure esemnlɐ. Ŋine bine minte asta, ŋĭ o nermitŭ, frɐmosɐle kavalerŭ.

Ernauton era ameŋitŭ. Astъ vorbire mъreaŋъ, aste ŋeste nline de volɐntate ɯi de molivɐne, astъ mɐndrъ sɐnerioritate, în-fine astъ nъrъsire de sine în nrivinŋa sa, îlŭ kɐfɐnda de o datъ în deliviele ɯi în terorile ʏele maĭ marĭ.

Se aɯezъ lîngъ frɐmoasa ɯi mɐndra sa amantъ, kare ertъ aʏeasta, anoĭ înʏerkъ sъ ɯĭ netreakъ braŋɐlŭ ne dɐnъ nerinele karĭ o sɐsŋinea.

— Domnɐle, zise ea, mi se nare kъ m'aĭ aɐzitŭ, dar nɐ m'aĭ înŋelesŭ. Sъ lъsъmŭ familiaritatea, te rogŭ; sъ ɯedemŭ fiъ-kare la lokɐlŭ nostrɐ. De sigɐrŭ kъ într'o zi îŋĭ voiŭ da drentɐlŭ sъ mъ nɐmesʏĭ a domnieĭ tale, dar astŭ drentŭ nɐ lŭ aĭ înkъ.

Ernauton se skɐlъ nalidŭ ɯi sɐnъratŭ.

— Eartъ-mъ, doamnъ, zise elŭ. Se nare kъ

fakъ nъmaï nerozii; asta se înţeleţe de sine; nъ sъnt niчï de kъm dedatъ kъ obiчeiele din Parisъ. La noï, în provinţiъ, doъ sъte de lege de aiчï, é adevъratъ, kъndъ o femeiъ ziчe: „Iъbeskъ,“ iъbesчe mi nъ refъsъ. Nъ kaътъ niчï dekъm pretestъlъ vorbelorъ sale ka sъ ъmileaskъ n'ъnъ omъ la piчioarele sale. Asta é obiчeiъlъ domnieï tale ka Parisianъ, é drentъlъ domnieï tale ka prinчipesъ. Priimeskъ toate astea. Însъ чe voiesчï, obiчeiъlъ îmï linsia, obiчeiъlъ îmï va veni.

Dama askъlta în tъчere. Era învederatъ kъ totъ se ъita kъ lъare a minte la Ernauton, ka sъ sчiъ daka sъnъrarea sa lъ arъ skoate la o adevъratъ mъniъ.

— A! a! îmï pare kъ te sъnerï, zise ea kъ semeţiъ.

— Mъ sъnъrъ, în adevъrъ, doamnъ, dar fъrъ voia mea, fiindъ-kъ am pentrъ domnia ta, doamnъ, nъ ъnъ kapriчiъ trekътorъ, чi ъnъ amorъ, ъnъ amorъ prea adevъratъ mi prea kъratъ.

Nъ kaътъ persoana domnieï tale, kъчï te aшï dori, daka era aша: eatъ totъ, dar kaътъ sъ kapъtъ inima domnieï tale. Aша dar mъ voiъ kъi totъ d'aъna, doamnъ, kъ am kompromisъ astъzi prin nisчe imprertininţe respetъlъ чe ţï sъnt datorъ, respektъ pe kare nъ lъ voiъ skimba în amorъ, doamnъ, de kътъ atъnчï kъndъ mï o veï ordona.

Aflъ de kъviinţъ, doamnъ, kъ din astъ mintъ s'astentъ ordinele domneï tale.

— Lasъ, lasъ, zise dama, sъ nъ esaţerъmъ nimikъ, domnъle de Carmainges: eatъ kъ estï nъmaï giaţъ dъnъ чe aï fostъ nъmaï flakъrъ.

— Mi se nare, kъ toate astea, doamnъ...

— E! domnъle, nъ sъъne nicĭ o datъ ъneĭ femeie kъ o veĭ iъbi kъm veĭ voi, asta é fъrъ sokotealъ; aratъĭ kъ o veĭ iъbi kъm va voi ea, înḑelegъ!

— Ceia ce am mi zisъ, doamnъ.

— Da, dar ceia ce nъ kъḑeḑĭ.

— Mъ înklinъ din aintea sъnerioritъḑiĭ domnieĭ tale, doamnъ.

— Lasъ noliteḑile la o parte; n'aшĭ voi sъ fakъ aicĭ ne reḑina. Eatъ mъna mea, iea-o, este mъna ъneĭ simple femeie; însъ é maĭ arzъtoare mi maĭ însъfleḑitъ de kътъ a domnieĭ tale.

Ernauton lъé kъ respektъ astъ frъmoasъ mъnъ.

— Eĭ bine, zise dъcesa.

— Eĭ bine?

— N'o sъrъḑĭ? estĭ nebъnъ? te aĭ jъratъ sъ mъ înfъriezĭ?

— Dar, maĭ adinea-orĭ...

— Maĭ adinea-orĭ ḑĭ o retrъḑeam, ne kъndъ akъm...

— Akъm?

— E! akъm ḑĭ o daъ.

Ernauton sъrъtъ mъna kъ atъta sъnъnere, înkъtъ i se retrase îndatъ.

— Vezĭ bine, zise jъnele, înkъ o lekḑiune!

— N'am avъtъ dar kъvîntъ?

— Negreшitъ, mъ faчĭ sъ sъrъ dintr'o marḑine la alta; temerea în cele din ъrmъ va omorî nasiunea. Voiъ ъrma a te adora în ḑenъkĭ, adevъratъ; dar nъ voiъ avea nentrъ domnia ta nicĭ amorъ nicĭ încredere.

— O! ɴʂ voieskʂ asta, zise dama k'ʁnʂ tonʂ veselʂ; fiindʂ-kъ veĭ fi ʁnʂ tristʂ amantʂ, ɯi ɴʂ mĭ ɳlakʂ eĭ astʂ-felʂ, îɳĭ snʁiʂ maĭ din ainte. Nʂ, remъĭ natʁralʂ, remъĭ, fiĭ domnʁlʂ Ernauton de Carmainges, ɴʂ altʂ ɥeva. Am maniele mele. E! Dʁmnezeʁlʂ meʂ! ɴʂ mĭ aĭ zisʂ kъ sʁnt frʁmoasъ? Orĭ kare femeiъ frʁmoasъ are maniele sale; resɳekteazъ mʁlte din ele, ɥearkъ-le kʂ mizloaɥe maĭ restite, dar, maĭ vîrtosʂ, sъ ɴʂ ɳĭ fiъ teamъ de mine, ɯi kъndʂ voiʂ ziɥe înflъkъratʁlʂĭ Ernauton: Alinъ-te, sъ konsʁlte okiĭ meĭ, niɥĭ o datъ voɥea mea. La aste kʁvinte ea se skʁlъ.

Era timnʂ: jʁnele, ne kare lʂ întorsese delirʁlʂ, o anʁkase în braɳele sale, ɯi maska dʁɥeseĭ se atinse ʁnʂ minʁtʂ de bʁzele lʁĭ Ernauton; dar tokmaĭ atʁnɥĭ dovedi ea nrofʁndʁlʂ adevъrʂ de ɥele ɥe zisese, fiindʂ-kъ, nrintre maska sa, okiĭ seĭ arʁnkarъ ʁnʂ fʁlɳerʂ reɥe ɯi albʂ ka sinistrʁlʂ nrevestitorʂ alʂ fʁrtʂnelorʂ.

Astъ nrivire imnʁse astʂ-felʂ lʁĭ Carmainges, în kъtʂ i kъzʁrъ braɳele ɯi totʂ fokʁlʂ i se stinse.

— Aidĭ, zise dʁɥesa, bine, ne vomʂ revedea. Îmĭ nlaɥĭ negremitʂ, domnʁle de Carmainges.

Ernauton se înklinъ.

— Kъndʂ estĭ liberʂ? întrebъ ea kʂ neîngrijire.

— Vaĭ! foarte rarʂ, doamnъ, resnʁnse Ernauton.

— A! da, înɳelegʂ, astʂ serviɳiʂ è ostenitorʂ, ɴʂ é aɯa?

— Kare serviɳiʂ?

— Dar aɥela kare îlʂ faɥĭ ne lîngъ reɳele. Nʂ estĭ oare dintr'o gardъ oare-kare a Maiestъɳii Sale?

— Adikъ, doamnъ, fakъ narte dintr'unъ kornъ de ɥintilomĭ.

— Asta voieskъ sъ zikъ; mi avestĭ ɥintilomĭ, krezъ kъ suntъ Gaskonĭ?

— Toɥĭ, da, doamnъ.

— Kъɥĭ suntъ dar? mi 'i aъ sunsъ, 'i am sitatъ.

— Patru-zeveĭ mi vinvĭ.

— Ve kuriosъ numъrъ.

— Aua s'a broditъ.

— Este oare unъ kalkulъ?

— Nu krezъ; întîmplarea se va fi însъrvinatъ ku adunarea.

— Mi avestĭ patru-zeveĭ mi vinvĭ de ɥintilomĭ zivĭ kъ nu pъrъseskъ pe reɥele?

— N'am zisъ kъ nu pъrъsiamъ nivĭ o datъ pe Maiestatea Sa, doamnъ.

— A! eartъ-mъ, kredeam kъ am auzitъ zikîndъ. Velъ puɥinъ ziveaĭ kъ aveaĭ puɥinъ libertate.

— Adevъratъ, am puɥinъ libertate, doamnъ, pentru kъ ziua suntemъ de serviɥiъ pentru emirile Maiestъɥiĭ Sale saъ pentru vînътorile sale, mi, seara, ne dъ ordinъ sъ intrъmъ în Louvre.

— Seara?

— Da.

— În toate serele?

— Mai în toate.

— Vezĭ dar ve s'arъ fi întîmplatъ, daka astъ searъ, supre esemplu, astъ ordinъ te arъ fi reɥinutъ! Eu, kare te astentam, eu kare n'aĭ fi kunoskutъ motivulu kare

te omria de a veni, n'amĭ fi nştştĭ krede kъ amorşlĭ meĭ era desmreŋşitĭ?

— A! doamnъ, akşm, ka sъ te vъzĭ, voiĭ nşne totĭ în riskĭ, ŋĭ o jşrĭ.

— E de mrisosĭ mi arĭ fi absşrdĭ, nş voieskĭ.

— Dar atşnvĭ?

— Fъ-ŋĭ serviŋişlĭ, le voiĭ nşne eĭ la kale, kare sşnt liberъ mi stъmînъ ne viaŋa mea.

— O! ve de bşnъtъŋĭ, doamnъ!

— Dar toate astea nş mĭ esmlikъ, şrmĭ dşvesa k'şnĭ sşrîsĭ însînşitorĭ, kşm, astъ searъ, estĭ liberĭ mi kşm aĭ venitĭ.

— Astъ searъ, doamnъ, nşsesem în minte sъ verĭ o voiъ de la domnşlĭ de Loignac, kanitanşlĭ nostrş, kare mъ işbesve, kъndĭ ordinşlĭ veni de a se lъsa liberĭ nentrş toatъ noantea veĭ natrş-zevĭ mi vinvĭ.

— A! astĭ ordinĭ a venitĭ?

— Da.

— Mi nentrş kare kşvîntĭ v'a bъtştĭ astъ ferive?

— Ka o resmlътire, krezĭ, doamnъ, nentr'şnĭ serviŋiĭ destşlĭ de ostenitorĭ nentrş noĭ, ve lĭ amĭ fъkştĭ erĭ la Vincennes.

— A! foarte bine, zise dşvesa.

— Eatъ dar, îmurejşrarea kъriïa sşnt datorĭ, doamnъ, ferivirea d'a te vedea astъ searъ kş toatъ komoditatea.

— Eĭ bine! askşltъ, Carmainges, zise dşvesa k'o familiaritate dşlve kare îmnlş de bşkşriъ inima jşnelşĭ; eatъ ve aĭ sъ favĭ: de kъte-orĭ veĭ krede kъ e-

stĭ liberș, însvііnțeazъ ne osnъtъreasa nrintr'ʁnș biletș; în toate zilele ʁnș omș alș meș va veni la dînsa.

— O! Dʁmnezeʁlș meș! dar é nrea mʁltъ bʁnъtate, doamnъ.

Dʁvesa nʁse mъna ne braȵʁlș lʁĭ Ernauton.

— Asteantъ, zise ea.

— Че este, doamnъ?

— De ʁnde vine astș sgomotș?

În adevъrș, ʁnș sgomotș de nintinĭ, de voчĭ, de ʁшĭ trîntite, de esklamъrĭ voioase, se ʁrka din sala de josș, ka ekoʁlș ʁneĭ invasiʁnĭ.

Ernauton skoase kanʁlș nrin ʁша kare da în antikamerъ.

— Sʁntș kamaraziĭ meĭ, zise elș, karĭ vinș aiчĭ sъ serbeze libertatea че le a datș domnʁlș de Loignac.

— Dar nrin kare întîmnlare, tokmaĭ în astъ osnelъriъ ʁnde ne aflъmș?

— Пentrʁ kъ tokmaĭ la *Mʁndrʁlș Kavalerș*, doamnъ, s'a otъrîtș întîlnirea, nentrʁ kъ dintr'avea zi ferichitъ de la intrarea lorș în kanitalъ, kamaraziĭ meĭ aș nrinsș gʁslș nentrʁ vinʁlș ші nrъjitʁrele domnʁlʁĭ Fournichon, ші ʁniĭ kiarș nentrʁ tʁrnʁleȵele doamneĭ.

— O! zise dʁvesa k'ʁnș sʁrîsș retъчitș, vorbesчĭ nrea kʁ kʁnosчinȵъ, domnʁle, de aste tʁrnʁleȵe.

— Пentrʁ întîia oarъ, ne onoarea mea, mi se întîmnlъ sъ viș aiчĭ, doamnъ. Dar domnia ta, kare le aĭ alesș? kʁtezъ elș sъ zikъ.

— Am alesș, ші veĭ înȵeleȵe lesne asta, am alesș lokʁlș чelș maĭ demertș din Nарisș, ʁnș lokș anroane de rîș, anroane de zidʁlș чelș mare, ʁnș lokș

ънde nimiнї nъ поate sъ mъ rekъnoaskъ, niчї sъ i treakъ nrin minte kъ notъ merџe; dar Dъmnezeъle! чe sgomotъ fakъ kamaraziї domnieї tale, adъъџi dъчesa.

În adevъrъ, sgomotъlъ intrъrїї se fъчea ънъ ъraganъ infernalъ; sgomotъlъ fantelorъ din ajъnъ, fanfaronadele, sgomotъlъ skъdelorъ de aъrъ ші чioknirea naxarelorъ nrevestia fъrtъna neste totъ.

De o datъ se aъzi ънъ sgomotъ de пашї пе skara чea mikъ kare kondъчea la tъrnъleџъ, ші voчea doamneї Fournichon striga de josъ.

— Domnъle de Sainte-Maline! domnъle de Sainte-Maline!

— Eї bine? resпъnse voчea jъnelъї.

— Nъ te dъче sъsъ, domnъle de Sainte-Maline, te rogъ.

— Bъnъ! ші nentrъ чe, skъmпъ doamnъ Fournichon? toatъ kasa nъ é a noastrъ astъ searъ?

— Toatъ kasa, fiъ, dar nъ ші tъrnъleџele.

— Aш! tъrnъleџele џinъ de kasъ, strigarъ чinчї saъ шease voчї, între karї Ernauton alese пе a lъї Perducas de Pincorney ші пе alъ lъї Eustache de Miradous.

— Nъ, tъrnъleџele nъ џinъ de kasъ, adъъџi doamna Fournichon, tъrnъleџele nъ intrъ în sokotealъ, tъrnъleџele sъntъ ale mele; nъ sъпъraџї пе lokatarїї meї.

— Doamnъ Fournichon, zise Sainte-Maline, ші eъ sъnt lokatarъlъ domnieї tale, nъ mъ sъпъra.

— Sainte-Maline! mъrmъrъ Ernauton kъ neastîmпъrъ, fiindъ-kъ kъnosчea relele anlekъrї ші kъtezarea astъї omъ.

— Dar, te rogŭ! reneti doamna Fournichon.

— Doamnъ Fournichon, zise Sainte-Maline, sъntŭ doъ-sure-zeve ore din noaute; la noъ ore toate fokъrile katъ sъ fiъ stinse, ші vъzŭ unŭ fokŭ în tъrnъleŋŭlŭ domneĭ tale; nъmaĭ servitoriĭ veĭ reĭ aĭ reŋelъĭ kalkъ ediktele reŋelъĭ; voieskŭ sъ kъnoskŭ vine sъntŭ avestĭ reĭ servitorĭ.

Ші Sainte-Maline merŋea înainte ъrmatŭ de maĭ mъlŋĭ Gaskonĭ, aĭ kъrora nашĭ se îmbъka kъ aĭ seĭ.

— Dъmnezeъle! strigъ dъvesa, Dъmnezeъle! domnъle de Carmainges, oare avestĭ oamenĭ arŭ kъteza sъ intre aivĭ?

— Ші kiarŭ de arŭ kъteza, doamnъ, sъnt aivĭ, ші notŭ sъ ŋĭ sunъiŭ maĭ din ainte, doamnъ; nъ te teme de nimikŭ.

— O! dar eĭ îmningŭ ъшile, domnъle.

În adevъrŭ Sainte-Maline, kare înaintase aша de mъltŭ în kъtŭ nъ se maĭ nътea retraŋe akъm, îmninŋea aша de tare în astъ ъшъ, în kъtŭ se sfъrîmъ în doъ, ea era de unŭ bradŭ ne kare doamna Fournichon nъ aflase de kъviinŋъ sъ lŭ verve, ea alŭ kъriĭa resnektŭ nentrъ amorъrĭ ajънŋea nînъ la fanatismŭ.

XXIII.

QUE FELŬ INTRA SAINTE-MALINE ÎN TURNULEȚŬ si que s'a întîmplatŭ în urmâ.

Чea d'întîiŭ grije a lъĭ Ernauton, kъndŭ vъzъ ъ-ша antikamereĭ desfъkîndъ-se de lovitъrele lъĭ Sainte-Maline, fъ de a stinȣe lъminarea kare ardea în tъrnъleȣŭ.

Astъ mъsъrъ, kare nъtea fi bъnъ, dar kare era nъmaĭ nentr'ъnŭ minътŭ, nъ asigъra kъ toate astea ne dъчesa, kъndŭ de o datъ doamna Fournichon, kare sekase toate mizloaчele sale, alergъ la чelŭ din ъrmъ mizlokŭ ші înчenъ sъ striȣe.

— Domnъle de Sainte-Maline, te însчiinȣezŭ kъ nersoanele ne karĭ le tъrbъrĭ sъntŭ amiчiĭ domnieĭ tale: nevoia mъ silesчe sъ ȣĭ mъrtъriseskŭ.

— Eĭ bine! este ъnŭ kъvîntŭ maĭ mъltŭ ka sъ le nresintъmŭ komnlimentele noastre, zise Perducas de Pincorney k'o voчe afъmatъ de vinŭ, ші vrîndŭ sъ kazъ din derътълŭ lъĭ Sainte-Maline ne чea din ъrmъ treantъ a skъriĭ.

— Ши kare sънтъ aчeĭ amiчĭ, sъ vedemъ? zise Sainte-Maline.

— Da, snъneĭ, snъneĭ, strigъ Eustache de Miradous.

Bъna osnъtъreasъ, totъ snerъndъ kъ va întîmnina o lovire kare, de ши nътea sъ fakъ onoare *Mъndrъlsĭ Kavalerъ* era sъ sънere foarte mълтъ *Rosarislъ de amorъ*, se ърkъ în mizlokълъ rîndърilorъ strînse ale ңintilomilorъ ши snъse înчetъ de totъ nъmele lsĭ Ernauton la ърekia agresorълsĭ seъ.

— Ernauton! reneti tare de totъ Sainte-Maline, nentrъ kare astъ deskonerire era maĭ mълтъ ънъ ънdelemnъ arънkatъ ne fokъ de kътъ o anъ, Ernauton, asta nъ é kъ nътinңъ.

— Ши nentrъ чe? întrebъ doamna Fournichon.

— Da, nentrъ чe? renetirъ maĭ mълңĭ inшĭ.

— E! la drakъ, zise Sainte-Maline, nentrъ kъ Ernauton é ънъ modelъ de kastitate, ънъ esemnlъ de înfrînare, o komnънere de toate virtъңile. Nъ, nъ, te înчelĭ, doamnъ Fournichon, nъ noate fi domnълъ de Carmainges kare este înkisъ kolo sъsъ.

Ши s'anronіъ de a doъa ъшъ, ka sъ fakъ totъ ka la чea d'întîiъ, kъndъ d'o datъ astъ ъшъ se deskise, ши Ernauton anъrъ în niчioare ne nragъ k'o figъръ kare n'arъta niчĭ dekът kъ rъbdarea arъ fi ъna din aчele virtъңĭ чe le nratika aша kъ reliңiositate, dънъ zisa lsĭ Sainte-Mealine.

— Kъ чe drentъ domnълъ de Sainte-Maline a sfъръmatъ чea d'întîiъ ъшъ? întrebъ elъ; ши, dънъ чea

sfъrъmatъ ne aveia, voiesve înkъ sъ sfъrame mi ne asta?

— E! elъ este în adevъrъ, este Ernauton! strigъ Sainte-Maline; i rekunoskъ vovea, fiindъ-kъ, kътъ desure nersoanъ, sъ fiъ alъ drakulуi dak'ami ustea sune în întunerikъ ve kuloare are.

— Nu resunzi la întrebarea mea? domnule, reneti Ernauton.

Sainte-Maline înveneu sъ rîzъ ku sgomotъ, veia ve stîmpъrъ ne aveĭ din natru-zeci mi vinvi karĭ, dupъ groasele amenințъrĭ ve le auziserъ, judekaserъ kъ era maĭ ku minte sъ desvinzъ la orĭ ve întîmplare douъ trente ale skъriĭ.

— Domnieĭ tale îți vorbeskъ, domnule de Sainte-Maline, mъ înțeleți? strigъ Ernauton.

— Da! domnule, foarte bine, respunse avesta.

— Atunvi ve aĭ sъ sui?

— Am sъ suiъ, skumpule meъ kamaradъ, kъ voiamъ sъ svimъ daka domnia ta lokuiaĭ în astъ ospelъriъ a amorurilorъ.

— E bine! akum, domnule, aĭ nututъ sъ te asigurĭ kъ eram eu, fiindъ-kъ îți vorbeskъ, mi daka va trebui ami ustea sъ te mi atingъ, lasъ-mъ în nave.

— Cap-de-Diou! zise Sainte-Maline, nu te aĭ fi fukutъ ermitu, mi nare-mi-se kъ nu lokuesvi singurъ.

— Kътъ desure asta, domnule, îmĭ veĭ nermite sъ te lasъ în îndoialъ, fiindъ-kъ te mi afli.

— A! ba! urmъ Sainte-Maline silindu-se sъ nutrunzъ în turnuleți, adevъratъ oare kъ estĭ singurъ? A! estĭ fъrъ luminare, bravo!

— Aideŋĭ, domniloră, zise Ernauton k'ăuă tonă mărenă, zikă kă săntenĭ beŋĭ, mi vă ertă, dar è ună terminŭ kiară la răbdarea ce este cineva datoră oamenilorŭ karĭ nu săntă în minŋile lorŭ; glămele s'aŭ finită, nu é aşa? faceŋi-mĭ dar nlăcerea de a vă retraŋe.

Din nefericire Sainte-Maline era într'o fără de reătatea invidioasă.

— O! o! să ne retraŋemă, zise elă, ce felă ne o zicĭ asta, domnăle Ernauton!

— V'o sună asta astă-felă în kătă să nu vă amăŋiŋĭ desure dorinŋa mea, domnăle de Sainte-Maline, mi, daka trebue înkă, o renetă: retraŋeŋi-vă, domniloră, vă rogă.

— O! nu maĭ'nainte de a fi nriimiŋĭ în onoarea d'a salăta nersoana nentru kare te deuărtezĭ din komnania noastră.

La astă stărăire a lăĭ Sainte-Maline, cerkălă ce era gata a se răne se strînse îmnrejărălă seă.

Domnăle de Montcrabeau, zise Sainte-Maline kă aătoritate, dă-te josă, mi vino k'o lămînare,

— Domnăle de Montcrabeau, strigă Ernauton, daka veĭ face asta, adă-ŋĭ a minte kă mă ofensĭ în nersoană.

Montcrabeau se îndoi, atăta ameninŋare era în vonea jănelăĭ.

— Bună! resnunse Sainte-Maline, ne avemă jărămîntălă, mi domnălă de Carmainges é aşa de reliŋiosă în disvinlină în kătă nu va voi să lă kalve; nu nătemă traŋe sabia unii în kontra altora; aşa dar lămineazăă, Montcrabeau, lămineazăă.

Montcrabeau se dete josŭ, ши dънъ чинчї минѫte, se sъi k'o lъminare пе kare voi s'o dea lъї Sainte-Maline.

— Nъ, nъ, zise aчesta, ɣine-o, noate voiŭ avea trebъinɣъ de amîndoъъ mъnile.

Ши Sainte-Maline fъkъ ънŭ nasŭ înainte ka sъ intre în tъrnъleɣŭ.

— Vъ ieaŭ de martorї, пе toɣї karї vъ aflaɣї aiчї, kъ mъ insъltъ kъ nerъшinare, kъ mi se faчe violinɣъ fъrъ motive, ши nrin ърmare — Ernauton skoase kъ vioiчiъne sabia, — ши nrin ърmare voiŭ înfiɣe astъ sabiъ în пentъlŭ чelъї d'întîiŭ kare va faчe ънŭ nasŭ înainte.

Sainte-Maline, fъriosŭ, voi sъ iea ши elŭ sabia în mъnъ, dar n'o trъsese înkъ пе jъmъtate, ши vъzъ lъчindŭ în пentъlŭ seŭ vîrfъlŭ sabieї lъї Ernauton.

Aша dar, fiindŭ-kъ în astŭ минътŭ înainta k'ънŭ nasŭ, fъrъ ka domnъlŭ de Carmainges sъ aibъ trebъinɣъ sъ meargъ asъnra sa, saŭ sъ îmninɣъ braɣъlŭ, Sainte-Maline simɣi ferъlŭ чelŭ reчe, ши se trase în delirŭ, ka ънŭ taърŭ rъnitŭ.

Ernauton înaintъ k'ънŭ nasŭ egalŭ kъ nasъlŭ retraɣerїї чe fъчea Sainte-Maline ши sabia se reaflъ ameninɣъtoare în пentъlŭ astъї din ърmъ.

Sainte-Maline se nъli: daka Ernauton nornia snre dînsъlŭ, îlŭ ɣintъia de zidŭ.

Îmninse înчetŭ sabia sa în teakъ.

— Aї merita o miїъ de morɣї пentrъ insolinɣa domnieї tale, domnъle, zise Ernauton; dar jърmîntъlŭ desnre kare vorbiaї adinea-orї mъ leagъ, ши nъ te voiŭ atinɣe maї mъltŭ; lasъ-mї kalea liberъ.

Шi fъкъ вnъ пasъ înderъlъ ka sь vazъ daka s' arъ sвnвne.

Шi k'вnъ ŋestъ sвnremъ, kare arъ faчe onoarea вnвĭ reŋe:

— La o narte, domnilorъ, zise elъ; vino, doamnъ, resnвnzъ de toate.

Se vъzв atвnчĭ anъrîndъ ne nragвlъ tвrnвleŋвlвĭ o femeiъ alъ kъriїa kanъ era akoneritъ kв o konчiвrъ, a kъriїa figвrъ era akoneritъ k'вnъ vъlъ, шi kare lвь tremвrъndъ braŋвlъ lвĭ Ernauton.

Atвnчĭ jвnele îшĭ nвse sabia în teakъ, шi ka kвm era sigвrъ kъ n'avea sъ se teamъ de nimikъ, trekв mъndrв nrin antikamera чea nlinъ de kamarazii seĭ nelinisчiŋĭ шi totъ de o datъ kвriошĭ.

Sainte-Maline, alъ kъrвia nentъ fвsese вшorъ atinsъ de ferъ, se retrъsese nînъ la nъlimarъ, nenвtîndъ sвferi afrontвlъ meritatъ ne kare lъ nriimise din aintea kamarazilorъ seĭ шi din aintea dameĭ nekвnoskвte.

Înŋelese kъ toŋĭ era în kontra sa, batjokoritorĭ шi oamenĭ serioшĭ, daka lвkrвrile remъnea între dînsвlъ шi Ernauton în starea în kare se afla, astъ konvinŋere îlъ îmninse la чea din вrmъ estremitate.

Skoase nвmnalвlъ în minвtвlъ kъndъ Carmainges trecчea ne din ainteĭ.

Avea a minte oare sъ loveaskъ ne Carmainges? avea a minte oare sъ fakъ nвmaĭ чeia чe a fъkвtъ? eatъ чe arъ fi kв nenвtinŋъ sъ esnlikъmъ fъr' a чiti în întвnekoasa kвŋetare a astвĭ omъ, saъ elъ însв-шĭ noate nв nвtea чiti în minвtele sale de mъniъ.

Kв toate avestea nъvъli asвnra lвĭ Ernauton шi

a însoțitoarei sale, mi ferăș nămnalăși seș, în lokș sț loveaskț nentălș lși Ernauton, desnikț konvișra de mțtase a dăveseĭ, mi țșiț o legțtărț de la maska sa.

Maska kțzș josș.

Miskarea lși Sainte-Maline fășese aua de renede în kțtș, în ămbrț, niminĭ nș năsse s'o vazț, niminĭ nș năsse a i se onăne

Dăvesa skoase o strigare. Maska o nărțsia, mi d'a lăngălș gîtălși seș simțise alănekțndș dosălș rotăndș alș ferălși, kare kș toate astea n'o rțnise.

Ne kțndș Ernauton se tărbăra de astț strigare a dăveseĭ, Sainte-Maline avș timnălș o lșa maska de josș mi a i o da, astș-felș înkțtș la lăvirea lăminării a lși Montcrabeau năts sț vazț figăra jănei femeie, ne kare nimikș n'o anțra.

— A! a! zise elș kș vovea sa batjokoritoare mi insolintț; é frămoasa damț din trțsărț: komnlimenele mele, Ernauton, înaintezĭ foarte iște.

Ernauton se onria mi skosese ne jămțtate sabia din teakț, ne kare se kțise kț o renăsese, kțndș dăvesa îlș tîrî ne trente zikîndși învetș de totș:

— Vino, vino, te rogș, domnăle de Carmainges.

— Te voiș revedea, domnăle de Sainte-Maline, zise Ernauton dențrtțndă-se, mi fiĭ linisvitș, îmĭ veĭ nlțti astț lamitate kș vele alte.

— Bine, bine, zise Sainte-Maline, ține sokoteala ne seamț-ți; eș o țiș ne a mea; ne vomș regăla amîndoĭ într'o zi.

Carmainges ăzzi, dar nivĭ nș se întoarse, era kș totălș okănatș de dăvesa.

Dъпъ че ajъnse în josъlъ skъrĭĭ, nimiнĭ nъ se maĭ opъse la kalea lorъ; aveia din natrъ-zeчĭ ші чinчĭ karĭ nъ se ъrkaserъ пе skarъ, defъima negreшitъ înveтъ de totъ violinga kamarazilorъ seĭ.

Ernauton kondъse пе dъvesa la trъsъra sa пъzitъ de doĭ servitorĭ.

Dъпъ че ajъnse akolo ші s'mgindъ-se în sigъranцъ, dъvesa strînse mъna lъĭ Carmainges ші i zise.

— Domnъle Ernauton, dъпъ toate kъte s'aъ пetrekъtъ, dъпъ inъalta de kare, kъ totъ kъranьiъlъ domnieĭ tale, n'aĭ пъtъtъ sъ mъ aneгĭ, ші kare s'arъ renoi înkъ, nъ maĭ пъtemъ sъ пе întîlnimъ aiчĭ; kaъtъ, te rogъ, îmurejъrъ, vr'o kasъ de vîndъtъ saъ de înkiriatъ în totalъ; пeste пъginъ, fiĭ linisчitъ, veĭ aъzi de mine.

— Trebъe sъ mĭ ieaъ voia de la domnia ta, doamnъ? zise Ernauton, înklinъndъ-se sure semnъ de sъпъnere la ordinele чe i se deteserъ, ші karĭ era прea lingъшitoare пentrъ amorъlъ seъ прonriъ ka sъ le diskъte.

— Nъ înkъ, domnъle de Carmainges, nъ înkъ, ъrmeazъ-mĭ trъsъra pînъ la Пъntea Novъ, fiindъ-kъ mъ temъ ka nъ kъm va astъ miserabilъ, kare m'a rekъnoskъtъ drentъ dama din trъsъrъ, dar kare nъ m'a rekъnoskъtъ de lokъ чine sъnt, sъ nъ viĭъ dъпъ noĭ ші sъ nъ deskonere astъ-felъ lokъinga mea.

Ernauton se sъпъse, dar nimiнĭ nъ 'i snionъ.

Dъпъ че sosi la Пъntea Novъ, kare atъnчĭ merita astъ nume, fiindъ-kъ era abia шeante anĭ de kъndъ arxitektъlъ Ducerceau o arъnkase пе Sena, dъпъ че sosi la Пъntea

Noъ, dъvesa întinse mъna la bъzele lъĭ Ernauton zikîndъĭ.

— Illeakъ, akъm, domnъle.

— Kъteza-voiĭ sъ te întrebĭ kъndĭ te voiĭ revedea, doamnъ?

— Asta deninde de graba ve veĭ avea de a mĭ fave komisiъnea, mi astъ grabъ îmĭ va fi o nrobъ maĭ mъltĭ saĭ maĭ nъninĭ de dorinna ve veĭ avea d'a mъ revedea.

— O! doamnъ, daka é awa, lasъ-te ne mine.

— Bine, nleakъ, kavalerъlĭ meĭ.

Ili dъvesa dete nentrъ a doъa oarъ mъna sa s'o sъrъte Ernauton, anoĭ se denъrtъ.

— Asta é kъriosĭ, în adevъrъ, zise jъnele întorkîndъ-se, astъ femeiъ simte gъstĭ nentrъ mine, nъ notĭ sъ mъ îndoeskĭ de avеasta, mi nъ se tъrbъrъ de lokĭ daka eram sъ fiĭ omorîtĭ saĭ nъ de astĭ ъvigamĭ de Sainte-Maline.

Ili o ъmoarъ miskare din ъmerĭ nrobĭ kъ jъnele atribъia astъ nenъsare la valoarea sa.

Anoĭ întorkîndъ-se l'avestĭ d'întiiĭ simtimentĭ kare n'avea nimikĭ lingъmitorĭ nentrъ amorъlĭ seĭ nronriĭ:

— O! ъrmъ elĭ, nentrъ kъ în adevъrĭ era nrea tъrbъratъ, biata femeiъ, mi temerea d'a fi komnromisъ este, la nrinvinese maĭ vîrtosĭ, velĭ maĭ tare dintre toate simtimentele.

Fiindĭ-kъ, adъyi elĭ sъrîzîndĭ, este nrinvinesъ.

Ili fiindĭ-kъ astĭ simtimentĭ din ъrmъ era velĭ maĭ lingъmitorĭ nentrъ dînsulĭ, astĭ din ъrmъ simtimentĭ îlĭ konvinse.

Dar astă simtimentă nu nuta sterne de la Carmainges suvenirea insultaĭ ve i se fukuse; se întoarse dar drentă la osnelăriă, ka să nu lase nimulăĭ drentăle de a i treve nrin minte kă avusese teamă de urmările ve nutea să aibă astă afavere.

Era firesve otărîtă să kalve toate ordinele mi toate jurămintele nutinvioase, mi să termine o dată ku Sainte-Maline la vea d'întîiă vorbă saă la velă d'întîiă ṇestă ve mĭ ară nermite să fakă.

Amorulă mi amorulă nronriă atinse amîndoă d'o dată i deteră o turbare de bravură kare i ară fi nermisă negremită, în starea de anrindere în kare se afla, să se lunte ku zeve oamenĭ.

Astă otărîre skînteia în okiĭ seĭ, kundă ajunse la nragulă osnelărieĭ *Mundrulu Kavalerŭ.*

Doamna Fournichon, kare astenta astă întoarvere ku neastîmnără, medea tremurundă ne nragă.

Kundă văzu ne Ernauton, se sterse la okĭ, ka kum ară fi nlănsă o miĭă de lakreme, mi arunkundă amîndoă brațele sale dună gîtulă juneluĭ, i vers ertare, ku toate silințele soțulu seă, kare nretindea kă, neavîndă nivĭ o gremală, soția sa n'avea să i veară nivĭ o ertare.

Buna osnăărească nu era atătă de neulăkută în kulă Carmainges kare avea a se nlănțe de dînsa, să i noarte ku dinadinsulă urĭ; linisvi ne doamna Fournichon kă n'avea în kontra eĭ nivĭ o remăsurăă de urĭ, mi numaĭ vinulă seă era kulnabilă.

Asta fuse o nărere ne kare soțulă se nărui kă

o înțeleține, ші пентрв каре мвлцвми лві Ернаутон к'внв семнв дин канв.

Пе кындв се петречеа аste лвкрврї la вшв, тоцї era la masв, ші vorbia кв кълдврв de evenimentвлв каре фвчea фврв kontrazivere пвнктвлв челв маї însemnatв алв serateї.

Мвлцї arвnka vina asвnra лві Sainte-Maline кв авеа frankeце каре é nrinvinalвлв karakterв алв Gasko-nilorв кындв vorbeskв între dînшіі.

Вніі твчea vвzîndв snrвnveana înkrвntatв a kamaradвлві lorв ші bвzaї înkreцitв de o квцetare nrofвndв.

În чele din вrmв нв ataka desnre авеasta кв маї нвцinв entвsiasmв nrînzвлв domnвлві Fournichon, чі нвmaї filosofa atakындв-lв.

— Квтв desnre mine, zivea tare de totв domнвлв Ector de Biran, svів кв domnвлв de Sainte-Maline n'are квvîntв, ші кв daka m'aшї fi нвmitв вnв minвтв Ернаутон de Carmainges, domнвлв de Sainte-Maline arв fi аквm кълкатв sвb astв masв în lokв d'a fi awezatв din aintea eї.

Sainte-Maline redikв канвлв ші se вitв la Ector de Biran.

— Zikв чеіа че zikв, re snвnse авеsta, ші eatв kolo пе nragвлв вшеї oare-чine каре seamвnв a fi de nвrerea mea.

Toate nrivirile se întoarserв snre lokвлв arвtatв de jвnele цintilomв, ші vвzвrв пе Carmainges nalidв ші în niчioare în kadrвлв formatв de вшв.

La astв vedere каре semвna o анарiцiвне, fiвкare simцi вnв fiorв trekîndвї nrin totв kornвлв.

Ernauton trekъ nragъlъ, ka statъa komandorъlъĭ de ne nedestalъlъ seъ, mi merse drentъ la Sainte-Maline, fъrъ nrovokare realъ, dar k'o tъriъ kare tъrbъrѣ maĭ mъlte inime.

La astъ vedere, din toate nъrgile strigarъ domnъlъĭ de Carmainges.

— Vino aiчĭ, Ernauton; vino n'aiчĭ, Carmainges, este lokъ lîngъ mine.

— Vъ mъlgъmeskъ, resnъnse jъnele, voieskъ sъ mezъ lîngъ domnъlъ de Sainte-Maline.

Sainte-Maline se skъlѣ; togĭ okiĭ era înfingĭ asъngъĭ.

Dar în miskarea чe o fъkъ kъndъ se skъlъ, figъra sa îmĭ skimbъ kъ totъlъ esnresiъnea.

— Voieskъ sъ gĭ fakъ lokъlъ чe lъ doresчĭ, domnъle, zise elъ fъrъ mъniъ, mi fъkîndъ-lъ, îgĭ voiъ чere o ertare, din toatъ kъrъgia inimeĭ mi kъ toatъ sinчeritatea, nentrъ smintita mea nъrtare de adinea-orĭ; eram beatъ, aĭ zis'o însъ-gĭ; eartъ-mъ.

Astъ deklarare, fъkътъ în mizlokъlъ tъчerii generale, nъ îndestъlѣ de lokъ ne Ernauton, de mi era învederatъ kъ niчĭ ънъ kъvîntъ din kъte zisese nъ skъnase чelorъ natrъ-zeчĭ mi treĭ komeseni karĭ se ъita kъ smъчinare sъ vazъ чe felъ era sъ se aleagъ astъ sчenъ.

Dar la чele din ъrmъ kъvinte ale lъĭ Sainte-Maline, strigъrile de bъkъriъ ale kamarazilorъ seĭ arътarъ lъĭ Ernauton kъ trebъia sъ fiъ îndestъlatъ, mi kъ era kъ totъlъ resbъnatъ.

Bъna sa jъdekatъ îlъ fъkъ dar sъ takъ.

Într'aчela-mĭ timnъ, o nrivire arънkatъ asънra

lвї Sainte-Maline i arъta kъ trebвia sъ se teamъ de dînsвlъ maї mвltъ de kъtъ orї ші kвndъ.

— Astъ miserabilъ é bravъ kв toate astea, zise Ernauton în sine, ші daka se sвпвne în astъ minвtъ, katъ sъ fi fъkвtъ vr'o вrîvioasъ kombinare kare lъ îndestвleazъ maї mвltъ.

Пaxarвlъ lвї Sainte-Maline era плinъ; elъ îmплв пe alъ lвї Ernauton.

— Aideцї, aideцї! пачea, пачea! strigarъ toцї; sъ bemъ пentrв îmпъkarea lвї Carmainges ші a lвї Sainte-Maline!

Carmainges прofitъ de чioknirea пaxarelorъ ші de sgomotвlъ tвtвlorъ gвrelorъ, ші плekъndв-se sпre Sainte-Maline, kв sвrîsвlъ пe bвze ka sъ пв se пoatъ afla înцelesвlъ kвvintelorъ че i adresa:

— Domnвle de Sainte-Maline, i zise, eatъ kъ mъ insвlцї пentrв a doвa oarъ fъr'a mї faче vr'o îndestвlare; deskide-цї okiї: la a treia ofensъ, te voiъ omorî ka пe вnъ kъne.

— Fъ, domnвle, daka veї afla okasiвnea, resпвnse Sainte-Maline, fiindъ-kъ, пe onoarea mea de цintilomъ, îп lokвцї, aшї faче totъ ka domnia ta.

Ші amîndoї inemiчiї de moarte чioknirъ пaxarele lorъ, ka kвm arъ fi fъkвtъ doї amiчї чeї maї bвnї.

XXIX.

QUE SE PETRECEA IN CASA MISTERIOSA.

Пе къндъ оспелъria *Мъndrълъї Kavalerъ* kare semъna a fi lokъinца konkordieї чeleї maї denline, era kъ поrцile înkise, dar kъ чelarele deskise, ші lъsa sъ se strekoare прintre krъпътърele obloanelorъ sale, lъmina lъminърilorъ ші bъkъria komesenilorъ, o miskare neobiчїnъitъ чe fъчea în astъ kasъ misterioasъ, пе kare чititoriї nostri aъ vъzът'o пъmaї пе din afarъ în naцinile asteї istorie.

Servitorълъ kъ frъntea пleшъvъ venia ші se dъчea dintr'o kamerъ în alta, dъkîndъ iчї ші kolo nisчe obiekte îmпaketate чe le înkidea într'o ladъ de kълъtoriъ.

Dъпъ чe terminъ aste d'întîiъ пregътirї îmпlъ вnъ пistolъ ші înчerkъ în teaka sa de katifea вnъ пъmnalъ latъ; anoї îlъ atîrnъ, kъ ajътorълъ вnъї kîrligъ, de lanцълъ чe i servia de чingътoare, în kare maї vîrî пе

lîngъ nistolъlъ seъ, o legъtъrъ de kieie mi o karte legatъ kъ nele neagrъ.

Ne kъndъ se okъna astъ-felъ, ъnъ nasъ ъmorъ ka alъ ъneï ъmbre, atinцea skîndъrile nlanъlъï d'întîiъ mi se strekъra d'a lъngъlъ skъrii.

Îndatъ o femeiъ nalidъ mi asemenea ъneï fantasme, sъb kътele vъlъlъï seъ velъï albъ, se vъzъ în nragъlъ ъmeï, mi se aъzi o voче dъlче mi tristъ ka ъnъ kъntikъ de nasere în fъndъlъ nъdъrii.

— Remy, zise astъ voче, estï gata?

— Da, doamnъ, mi akъm astentъ nъmaï kaseta domnieï tale ka sъ o legъ kъ a mea.

— Krezï dar kъ aste kътii vorъ fi lesne înkъrkate ne kaïï nostri?

— Resnъnzъ nentrъ aчeasta, doamnъ; mi daka asta te neastîmnъrъ, nътemъ sъ lъsъmъ n'a mea; n'am kolo totъ чe mï trebъe?

— Nъ, Remy, nъ, sъb nivï ъnъ kъvîntъ nъ voieskъ sъ fii linsitъ de чele trebъinvioase ne drъmъ; mi anoï, dъnъ чe vomъ ajъnце akolo, bietъlъ bътrъnъ fiindъ bolnavъ, toцï oamenii seï vorъ fi okъnaцï îmnrejъrъlъ seъ. O Remy, mъ grъbeskъ sъ ajъngъ la tatъlъ meъ, am nisчe nresimцirï triste, mi mi se nare kъ nъ lъ am vъzътъ de o sътъ de anï.

— Kъ toate astea, doamnъ, zise Remy, lъ aï nъrъsitъ de treï lъnï, mi între astъ kъlъroriъ mi чea din ъrmъ nъ é maï mъltъ intervalъ de kътъ între чele alte.

— Remy, fiindъ-kъ estï ъnъ medikъ aша de bъn nъ mï aï mъrtъrisitъ însъ-цï nъrъsindъ-lъ în чea din ъr-

mъ oarъ kъ tatъlŭ meŭ nu maĭ avea sъ trъeaskъ multŭ?

— Da, negremitŭ, dar ku asta n'am nrezisŭ ce avea sъ se întîmple, ci am arътatŭ numaĭ o temere; Dumnezeŭ uitъ une-orĭ ne ceĭ bътrînĭ, ui eŭ trъeskŭ, è kuriosŭ, nrin obiceiulŭ de a trъi; ba înkъ une-orĭ bътrънulŭ é ka konilulŭ, astъzĭ bolnavŭ mъne snrintenŭ.

— Vaĭ! Remy, ui totŭ ka konilulŭ înkъ, bътrънulŭ kare é snrintenŭ astъzĭ, mъne é mortŭ.

Remy nu resnunse, fiindŭ-kъ niçĭ unŭ resnunsŭ asigurътorŭ nu nutea într'adevъrŭ eui din gura sa, ui o tъvere tristъ urmé vr'o kъte-va minute dupъ dialogulŭ ce lŭ renortarъmŭ.

Fiъ-kare întrevorbitorŭ remase în starea sa ceа tristъ ui kuietътoare.

— La ce orъ aĭ cerutŭ kaiĭ, Remy? întrebé în-fine dama misterioasъ.

— La doux ore dupъ meziulŭ-nonţiĭ.

— O orъ a sunatŭ.

— Da, doamnъ.

— Nimiнĭ nu nъndesce n'afarъ, Remy?

— Nimiнĭ.

— Niçĭ kiarŭ avelŭ june neferiçitŭ?

— Niçĭ kiarŭ elŭ!

Remy susniné.

— Îmĭ sueĭ asta într'unŭ felŭ kuriosŭ, Remy.

— Ilentru kъ avela ui a luatŭ otъrîrea.

— Kare? întrebъ dama tresъrindŭ.

— D'a nu te maĭ vedea, saŭ celŭ nuţinŭ d'a nu se maĭ înverka sъ ne vazъ.

— Ui unde se duce elŭ?

— Ынde ne dъчemъ toцї: la renaъsъ.

— Dea-i-lъ Dъmnezeъ eternъ, resnъnse dama k'o voчe gravъ ші reчe ka o kamnanъ de mortъ, ші kъ toate astea...

Ea se onri.

— Kъ toate astea? zise Remy.

— Nъ maї avea nimikъ de fъkътъ în astъ lъme.

— Avea sъ iъbeaskъ daka lъ arъ fi iъbitъ чineva.

— Ынъ omъ kъ astъ-felъ de nъme, kъ astъ-felъ de rangъ, aша de jъne, s'arъ kъveni sъ snere în viitorъ.

— Аша snerї, domnia ta, doamnъ, a kъrїa jъneцe, rangъ ші nъme n'aъ nimikъ de invidiatъ de la dînsъlъ?

Okiї dameї skoaserъ o lъчire sinistrъ.

— Da, Remy, zise ea, snerъ, fiindъ-kъ trъeskъ; dar asteantъ...

Askъltъ kъ lъare a minte.

— Nъ é treanъtъlъ ънъї kalъ чeia чe aъzъ?

— Da, aша mi se nare.

— Fi-va kondъktorъlъ nostrъ?

— Se noate; dar atънчї katъ sъ fi venitъ kъ o orъ maї 'nainte de timnъlъ întilnirii.

— Se onresчe la noartъ, Remy.

— În adevъrъ.

Remy se dete josъ iъte, ші ajънse la skarъ în minътъlъ kъndъ treї bътъї la ъшъ se aъzirъ kъ renezičiъne.

— Чine é akolo? întrebъ Remy.

— Eъ, resnъnse o voчe snartъ ші tremъrъndъ, eъ, Grandchamp, valetъlъ de kamerъ alъ baronъlъї.

— A! Dъmnezeъlъ meъ! domnia ta, Grandchamp,

domnia ta la Parisъ! Asteaptъ sъ mĭ deskizъ; dar vorbesce înveţъ.

Ші deskise uşa.

— De unde vii? întrebъ Remy înveţъ.

— De la Meridor:

— De la Meridor?

— Da, skumnъlъ meu domnule Remy. Vaĭ!

— Intrъ, intrъ iute. Dumnezeulъ meu!

— Eĭ bine! Remy, zise din susъlъ skъriĭ dama, suntъ oare kaĭ nostri?

— Nu, nu, doamnъ, nu suntъ eĭ.

Apoĭ, întorkîndu-se sure bъtrъnъ:

— Ce este, bunulъ meu Grandchamp?

— Nu devinezĭ? resupunse servitorulъ."

— Vaĭ! daka devinezъ; dar în numele ceruluĭ nu i supune d'o datъ astъ noutate. O! ce va zice biata damъ!

— Remy, Remy, zise dama, mi se pare kъ vorbesci ku vineva?

— Da, doamnъ, da.

— Ku vineva a kъrbia voce o rekunoskъ.

— În adevъrъ, doamnъ... Kum sъ o pregътimъ, Grandchamp? eat'o.

Dama kare desvinsese din planulъ de susъ la celъ de josъ, fiindъ-kъ desvinsese de la celъ d'alъ doilea la celъ d'întîiu, se arъtъ la marginea koridoruluĭ.

— Cine é akolo? întrebъ ea; s'arъ zice kъ este Grandchamp:

— Da, doamnъ, eu sunt, resupunse ku umilinţъ ші ku întristare bъtrъnulъ deskonerindu kanulъ seu albitъ.

— Grandchamp, tu! Dumnezeulŭ meŭ! nresimtimentele mele nu mъ înveleserъ de lokŭ, tatъlŭ-meŭ a muritŭ!

— În adevъrŭ, doamnъ, resnunse Grandchamp, sitъndŭ rekomandъrile lui Remy, în adevъrŭ, Meridor nu mai are stъnînŭ.

Ilalidъ, îngieţatъ, dar nemiskatъ mi linisvitъ, dama suferi neferivirea fъr'a kъdea.

Remy vъzînd'o asa de resignatъ mi asa de înkruntatъ, se duse la dînsa mi i luă binimorŭ mъna.

— Kum a muritŭ? întrebă dama, sunune, amikulŭ meŭ.

— Doamnъ, domnulŭ baronŭ, kare nu mai nъrъsia fotoliulŭ seŭ, a fostŭ lovitŭ, akum ontŭ zile, de unŭ alŭ treilea atakŭ d'anoplesiъ. Ilstu sъ mai zikъ înkъ o datъ numele domnieï tale, anoï a învetatŭ de a vorbi mi noaptea a muritŭ.

Diana fъku bъtrъnulуі servitorŭ unŭ ţestŭ de mulţumire; anoï, fъr'a mai adъugi vr'unŭ kuvîntŭ, se sui în kamera sa.

— În-fine eat'o liberъ, murmură Remy, mai înkruntatŭ mi mai nalidŭ de kътŭ dînsa. Vino, Grandchamp, vino.

Kamera dameï era amezatъ la nlanulŭ întiiŭ, dup'unŭ kabinetŭ kare vedea în stradъ, ne kъndŭ însъmi astъ kamerъ nriimia lumina nrintr'o ferestruiъ kare da într'o kurte.

Mobilarea asteï kamere era înkisъ, dar mъndrъ; tinturele, în taniţerie d'Arras, vele mai frumoase din avea enokъ, înfъţiua diferite subiekte ale Pasiunii.

Ъnъ rъgъtoriъ de stejarъ skъlntatъ, ъnъ stalъ de aʋela-ші lemnъ ші de aʋela-ші lъkrъ, ъnъ natъ kъ koloane sъʋite kъ nisʋe taniɥerie asemenea kъ ale nereɥilorъ, în-fine ъnъ tanetъ de Bruges, eatъ totъ ʋe înfrъmъseɥia kamera.

Niʋĭ o floare, niʋĭ ъnъ ɥiъvaerъ, niʋĭ o noleialъ; lemnъlъ ші ferъlъ vъnsitъ ɥinea lokъlъ arɥintъlъĭ ші aъrъlъĭ nretъtindenĭ; o kadrъ de lemnъ negrъ înkidea ъnъ ritratъ de omъ aшezatъ într'o narte a nъretelъĭ ші d'asъnra kъrъia venia lъmina ferestreĭ, înʋederatъ fъkъlъ ka sъ lъ lъmineze.

Din aintea astъĭ ritratъ se dъse dama sъ înɥenъkie, kъ inima nlinъ, dar kъ okiĭ ъskaɥĭ.

Ea înfinse în astъ figъrъ neînsъfleɥitъ o lъngъ ші nesnъsъ nrivire de amorъ, ka kъm astъ nobilъ imaɥine era sъ se însъfleɥeaskъ ka sъ i resnъnzъ.

Nobilъ imaɥine, în adevъrъ, ші enitelъlъ semъna fъkъtъ nentrъ dînsa.

Niktorъlъ renresintase ne ъnъ jъne de la doъъzeʋĭ ші ontъ ші nînъ la treĭ-zeʋĭ anĭ, kъlkatъ semigolъ ne ъnъ natъ de renaъsъ; kъte-ʋa nikъtъre de sъnɥe kъdea înkъ din sînъlъ seъ întredeskisъ, o mъnъ, ʋea dreantъ, atîrna sdrobitъ, ші kъ toate astea ɥinea înkъ o bъkatъ de sabiъ.

Okiĭ se înkidea k'aĭ ъnъĭ omъ kare stъ sъ moarъ; naloarea ші sъferinɥa da asteĭ fisionomie ъnъ karakterъ divinъ, ne kare figъra omъlъĭ înʋene s'o iea tokmaĭ în minъtъlъ kъndъ nъrъsesʋe viaɥa nentrъ eternitate.

Drentъ orĭ ʋe leɥendъ, drentъ orĭ ʋe devisъ, se ʋitia sъb astъ ritratъ, în litere rouie ka sъnɥele.

Aut Cesar aut mihil.

Dama întinse brațălă sure astă imagine, adresându-vorba ka la unu Domnezeu:

„Te rugasem să asculți, de mi s-fletălă teu kată să fi fostă setosă de resbunare, zise ea, mi urekum morții vădă totă, o amorălă meu, aï văzută kă am sferită viața numaï ka să nu deviu natruvidă, s'ară fi kăzută să morŭ, dar murindă, omoram ne tatălă meu.

„Mi anoï, cuii mi asta, ne kadaverălă teu sănțerată, jurasem să resnăsteskă moartea ku moarte, sângele ku sânge; dar atunci înkărkam ku o krimă kanălă albită ală venerabilului bătrânu ce mă numia inocintălă* seu konilă.

„Aï astentată, îți mulțumeskă, urea iubitălă meu, mi akum sunt liberă; cea din urmă legătură ce mă ține legată de pământă s'a sfărâmată de Domnezeu, mulțumită lui Domnezeu. Sunt ku totălă a ta; nu maï sută vălurï, nu maï sută unde, notă lukra de faptă, fiindă-kă akum, nu voiu maï lasa ne nimini ne pământă după mine, am drentălă să lu părăseskă.“

Se redikă ne unu genuke mi sărută mâna kare semăna atărnată afară din kadră.

„Mă ergi, amice, zise ea, kă mi sută okii uskați, okii mei s'aŭ sekată ne mormântălă teu, avesti oki ne karï îi iubiaï atătă de multă.

„Ieste nuține voiu veni să te aflu, mi îmi vei resunde în-fine, skumpă umbră ku kare am vorbită atătă de multă fără să priimeskă vr'o datu resunsă.“

---

* Nevinovatălă.

La aste kɤvinte, Diana se skɤlă kɤ resnektă, ka kɤm ară fi konvorbită kɤ Dɤmnezeă; se dɤse să meazъ ne stalɤlă de stejară.

— Sermane nъrinte! mɤrmɤră ea k'ɤnă tonă reve mi k'o esnresiɤne kare nɤ semъna de nivĭ o fiinţъ omeneaskъ.

Anoĭ se afɤndă într'o kɤnetare înkrɤntată kare o fъkɤ să ɤite, în anarinţъ, neferivirea nresintă mi neferivirile trekɤte.

De o datъ îmĭ redikă kanɤlă, kɤ mъna snrijinită ne brayɤlă fotoliɤlăĭ.

— Ama este, zise ea, mi astă-felă toate voră fi maĭ bɤne. Remy!

Kredinvioslă servitoră askɤlta negremită la ɤmъ, fiindă-kъ se arъtă îndată.

— Eată-mъ, doamnъ, resnɤnse elă.

— Demnălă meă amikă, fratele meă, zise Diana, singɤra fiinţъ kare mъ kɤnoasve în astъ lɤme, zi-mĭ adio.

— Nentrɤ ve, doamnъ?

— Nentrɤ-kъ a sosită ora de a ne desnъrţi, Remy.

— Să ne desnъrţimă! strigă jɤnele k'ɤnă tonă kare fъkɤ ne Diana să tresară. Ve snăĭ, doamnъ?

— Da, Remy: Astă nroiektă de resbɤnare mi se nъrea nobilă mi kɤrată, ne kъtă timnă era o nedikъ între dînsălă mi mine, ne kъtă timnă îlă zъriam nɤmaĭ la orizontă; astă-felă sɤntă lɤkrɤrile din astъ lɤme: marĭ mi frɤmoase de denarte. Akɤm kɤndă sɤnt anroane de

esekʁtare, akʁm kъndъ nedika a neritъ, nʁ mъ daъ înderъtъ, Remy; dar nʁ voieskъ sъ tîrъskъ ne ʁrma mea, în kalea neleԓiʁiriî aша ʁnъ sʁfletъ ԓenerosъ ші fъrъ natъ; aша, mъ veî nъrъsi, amikʁlъ meъ. Toatъ astъ viaԓъ netrekʁtъ în lakreme se va sokoti ka o eksniare din aintea lʁî Dʁmnezeъ ші înainte-ԓî, ші viaԓa-ԓî se va sokoti asemenea, snerъ; kъvî, nefъkîndъ nivî o datъ ші nevoindъ a faʏe nivî o datъ reъ, veî fi de doʁъ orî sigʁrъ de ʏerъ.

Remy askʁltase vorbele dameî de Monsoreau k'ʁnъ aerъ înkrʁntatъ ші mâî sʁmeԓъ.

— Doamnъ, resnʁnse elъ, sokotesvî dar kъ vorbesvî ʁnʁî bʁtrъnъ movъindъ ші sfъrъmatъ de abʁsʁlъ vieԓeî? doamnъ, sʁnt de doʁъ-zevî ші mease anî, adikъ am totъ sʁkʁlъ jʁneԓii kare se nare sekatъ în mine. Kadaverъ smʁlsъ din mormîntъ, daka trъeskъ înkъ, katъ sъ fiъ nentrʁ îmnlinirea vr'ʁneî fante snъimîntъtoare, katъ sъ jokъ ʁnъ rolъ aktivъ în lʁkrъrile Provedinԓeî. Nʁ desnъrԓi dar nivî o datъ kʁԓetarea mea de a domnieî tale, doamnъ, fiindъ-kъ aste doʁъ kʁԓetъrî sinistre aъ lokʁitъ ʁnъ timnъ aша de îndelʁngatъ sʁb ʁnъ avelaшî akoneremîntъ; ʁnde veî merԓe, voiъ merԓe, ʏe veî faʏe, te voiъ ajʁta; afarъ nʁmaî, doamnъ, daka, kʁ toate rʁgъminԓile mele, nʁ veî stъrʁi în astъ otъrîre de a mъ goni.

— O! mʁrmʁrъ, jʁna femeiъ, sъ te goneskъ! ʏe vorbъ aî zisъ, Remy?

— Daka veî stъrʁi în astъ otъrîre, ʁrmъ jʁnele, ka kʁm ea nʁ vorbise nivî dekʁm, sviъ ʏe am de fъkʁtъ eъ, ші toate stʁdiele noastre devenite nefolositoare

vorŭ eшi neнtrъ mine la doъъ lovitъre de nъmnalŭ: ъna ne kare o voiŭ da în inima avelъia ne kare lŭ kъnoskŭ, чea altъ într'a mea.

— Remy, Remy! strigĭ Diana fъkîndŭ ъnŭ nasŭ kъtre jъne ші întinzîndŭ kъ imneriositate mъna ne d'asъnra kanъlъĭ seŭ, nъ ziчe asta. Viaца avelъia ne kare lŭ amenin̦ŭ nъ este a ta: este a mea, am nlъtit'o destъlŭ de skъmnŭ ka sъ o ieaŭ însъ-mĭ kъndŭ va veni minъtъlŭ kъndŭ trebъe sъ o nearzъ. Sчiĭ чe s'a întîmnlatŭ, Remy, asta nъ é nivĭ de kъm visŭ, u̦ĭ o jъrŭ, în ziъa kъndŭ mъ dъчeam sъ în̦enъkiŭ din aintea kornъlъĭ reчe alŭ avestъia...

Ші arъtĭ ritratъlŭ.

— Într'avea zi, zikŭ, m'anroniaĭ kъ bъzele de bъzele asteĭ rane ne kare o vezĭ deskisъ, ші avele bъze tremъrarъ ші mĭ ziserъ:

— Resbъnъ-mъ, Diano, resbъnъ-mъ!

— Doamnъ!

— Remy, u̦ĭ o renetŭ, asta nъ era vr'o nъlъчire, nъ era o vîjîire a delirъlъĭ meŭ: rana a vorbitŭ, î̦ĭ zikŭ, ші o aъzŭ înkъ mъrmъrъndŭ:

„Resbъnъ-mъ, Diano, resbъnъ-mъ.“

Servitorъlŭ nlekĭ kanъlŭ.

— Resbъnarea dar é a mea iar nъ a ta, ъrmĭ Diana; afarъ din astea, nentrъ чine ші de чine a mъritŭ? Nentrъ mine ші de mine.

— Trebъe sъ te askъltŭ, doamnъ, resnъnse Remy, fiindŭ-kъ eram mortŭ ka ші dînsъlŭ. Чine m'a rъnitŭ din mizlokъlŭ kadaverilorŭ de karĭ era akoneritъ astъ kamerъ? domnia ta. Чine m'a vindekatŭ de ra-

nele mele? domnia ta. Vine m'a askъnsъ? domnia ta, domnia ta, adikъ jъmъtatea sъfletъlъi avelъia nentrъ kare mъrisem aua de voiosъ; ordonъ dar, mъ voiъ sъuъne, nъmai sъ nъ mi ordoni sъ te nъrъseskъ.

— Fiъ, Remy, ъrmeazъ dar soartea mea, ai kъvîntъ, nimikъ nъ mai trebъe sъ ne desnarъъ.

Remy arъtъ ritratъlъ.

— Akъm, doamnъ, zise elъ kъ enerъiъ, a fostъ omorîtъ nrin trъdare; ui nrin trъdare katъ sъ fiъ resbъnatъ. A! nъ svii veva, ai kъvîntъ, mъna lъi Dъmnezeъ é kъ noi; nъ svii kъ, astъ noante am aflatъ sekretъlъ aneï tofane, avelъ veninъ alъ Mediivisilorъ, avelъ veninъ alъ lъi Rene Florentinъlъ.

— O! adevъratъ snъi?

— Vino sъ vezi, doamnъ, vino sъ vezi.

— Dar Grandchamp kare asteantъ, ve o sъ zikъ elъ kъndъ va vedea kъ nъ ne mai întoarvemъ, kъ nъ ne mai aъde? fiindъ-kъ voiesvi sъ mъ kondъvi josъ, nъ é aua?

— Bietъlъ bъtrъnъ a fъkъtъ kъlare ueai-zevi de lege, doamnъ; é kъzъtъ de ostenealъ ui a adormitъ ne natъlъ meъ.

— Vino.

Diana ъrmъ ne Remy.

XXX.

LABORATORIULU.

Remy dɤse ne dama nekɤnoskɤtъ în kamera veчinъ, ши îmningîndъ ɤnъ resortъ askɤnsъ sɤb o шinъ a narketɤlьї, redikъ o ɤшъ kare se întindea în toatъ lъrцimea kamereї nînъ în zidъ.

Deskizîndɤ-se astъ ɤшъ, lъsa sъ se vazъ o skarъ întɤnekoasъ, цeanъnъ, ши strimtъ. Remy trekɤ întiiъ ши întinse mъna sa dameї de kare ea se snrijini ши desчinse dɤnъ dînsɤlъ.

Doɤъ zeчї de trente ale asteї skъrї kondɤчea într'o sɤnъmîntъ чirkɤlarъ, neagrъ ши ɤmedъ, avîndъ drentъ orї-чe mobilъ ɤnъ fъrnъ kɤ vatra sa nemъrцinitъ, o masъ natratъ, doɤъ skaɤne de nanɤrъ, o mɤlцime de stiklɤцe ши kɤtiї de ferъ.

Ши drentъ orї-чe lokɤitorї, o kanrъ fъrъ sbierьtъ ши nisчe naserї fъrъ voчe, karї semena într'astъ lokъ

întɜnekosă ui sɜnɜmîntă ka snektrele animaliloră a kɜ-
rora asemɜnare o avea, iar nɜ însɜ-uĭ animalĭ.

În kɜntoră o remɜşuiɲɜ de fokă ardea, ne kɜndă
ɜnă fɜmă grosă ui negrɜ fɜɲia în tɜvere nrintr'ɜnă olană
linită de zidă

Dintr'ɜnă alambikă * nɜsă ne vatrɜ kɜrɲea învetă
kɜ nikɜtɜra, o likoare galbenɜ ka aɜrɜlă.

Aste nikɜtɜre kɜdea într'o stiklɜ albɜ groasɜ de
doɜɜ deɲite, dar totă de o datɜ de vea maĭ finɜ trans-
narinɲɜ, ui kare era înkisɜ de ɲeava alambikɜlăĭ ve
komɜnika kɜ dînsa.

Diana se dete josă ui se onri în mizlokɜlă tɜtɜ-
loră astoră obiekte karĭ avea nisve forme kɜrioase, fɜr'a
se mira ui fɜrɜ snaimɜ; s'ară fi zisă kɜ întinɜririle
ordinare ale vieɲeĭ nɜ nɜtea sɜ maĭ aibɜ nivĭ o inflă-
inɲɜ asɜnra asteĭ femeie, kare trɜia akɜm afarɜ din viaɲɜ.

Remy i fɜkɜ semnă a se onri josă la skarɜ;
ea se onri ɜnde i zivea Remy.

Jɜnele se dɜse sɜ anrinzɜ o lamnɜ kare arɜnkĭ
o lɜminɜ vînɜtɜ ne toate obiektele ve le amă snɜsă kɜ
de amɜnɜntălă ui karĭ, nîn'atɜnvĭ, dormia saă se miska
în ɜmbrɜ.

Anoĭ se anronieă d'ɜnă nɜɲă sɜnată în sɜnɜmîntɜ
anroane de nɜreɲiĭ ɜnăĭ zidă, ui kare n'avea nivĭ na-
ranetă, nivĭ gisdɜrĭ, legĭ o gɜleatɜ de o sfoarɜ lɜngɜ,
ui lɜsĭ sfoara fɜrɜ skrinete în anɜ, kare dormita si-
nistrɜ în fɜndălă asteĭ gɜɜrĭ, ui kare skoase o miskare

---

* Kasană nentrɜ skoaterea saă nrefaverea snirtălăĭ

sʁrdъ! în-fine, trase gъleata nlinъ de anъ reve mi kʁratъ ka kristalʁlъ.

— Anronițъ-te, doamnъ, zise Remy.

Diana se anronić.

Într'astъ kъtъuime mare de anъ, arʁnkć nʁmaĭ o nikътʁrъ din likʁidʁlъ konrinsъ în stiklъ, mi toatъ ana se nrefъkʁ d'o datъ într'o kʁloare galbenъ; anoĭ astъ kʁloare se skimbć în abʁrĭ, mi ana, neste zeve minʁte, devenise transnarintъ ka maĭ 'nainte.

Nʁmaĭ aḑintarea okilorʁ Dianeĭ da o ideiъ desnre lʁarea a minte nrofʁndъ asʁnr' avesteĭ lʁkrъrĭ.

Remy se ʁitć la dînsa.

— Eĭ bine! întrebъ aveasta.

— Eĭ bine! moaiъ akʁm, zise Remy, în astъ anъ kare n'are nivĭ gʁstʁ nivĭ kʁloare, moaiъ o floare, o mъnʁmъ, o batistъ; freakъ kʁ astъ anъ sъnʁnʁrĭ karĭ mirosʁ, vars'o în ibrikʁlʁ de ʁnde se toarnъ nentrʁ snъlatʁlʁ dinḑilorʁ, mъnilorʁ mi obrazʁlʁĭ, mi veĭ vedea, nrekʁm s'a vъzʁtʁ maĭ de-ʁnъzĭ la kʁrtea reḑelʁĭ Karolʁ IX, valoarea alʁ kъriia nrofʁmʁ îneka, mъnʁma a kъriia atinḑere învenina, sъnʁnʁlʁ a kъrʁia întrodʁvere în norĭ omora. Toarnъ nʁmaĭ o nikътʁrъ de astʁ ʁntʁ ne festila ʁneĭ lʁminъrĭ saʁ ʁneĭ lamne, bʁmbakʁlʁ se va ʁda màĭ de ʁnʁ deḑitʁ, mi într'o orъ, lʁminarea saʁ lamna va resnъndi moartea, mi în ʁrmъ va arde totʁ ama de inovintъ ka o altъ lamnъ saʁ ka o altъ lʁminare.

— Estĭ sigʁrʁ desnre veia ve mĭ snʁĭ, Remy? întrebъ Diana.

— Am fъkʁtʁ toate înverkъrile, doamnъ, ʁitъ-te

la aste naserĭ karĭ nъ notĭ sъ maĭ doarmъ ші karĭ nъ voieskĭ sъ maĭ mънънче, aĭ beзtĭ dintr'o anъ asemenea kъ aveasta. Zitъ-te la astъ kanrъ kare a nъskъtĭ earbъ zdatъ totĭ kъ astъ anъ, se nenъrlesve, ші okiĭ eĭ шovъieskĭ; de ші i vomĭ da akъm libertatea, lъmina, natъra, viaŋa sa é kondamnatъ, afarъ nъmaĭ daka astъ natъrъ la kare o skoatemĭ nъ va deskoneri ne nestentate vr'ъna din avele kontra-venine ne karĭ animaliĭ le devinъ, ші ne karĭ oameniĭ le nekъnoskĭ.

— Se noate vedea astъ stiklъŋъ, Remy? întrebĕ Diana.

— Da, doamnъ, fiindĭ-kъ totĭ likъidъlĭ akъm é disolvatĭ; dar asteantъ.

Remy o skoase de la alambikĭ kъ o ferealъ nesnъsъ; anoĭ îndatъ o astъnĕ k'o bъkatъ de vearъ moale ne kare o lini la gъrъ, ші înfъшъrъndĭ gъra k'o bъkatъ de lъnъ, nresintĭ stiklъŋa Dianeĭ.

— Diana o lъĕ fъrъ niчĭ o tъrbъrare, o redikĕ la înъlŋimea lamneĭ, ші dъnъ ve s'a ъitatĭ vr'o kътĭ va timnĭ la likoarea groasъ ve era în întrъ.

— Destъlĭ, zise ea, vomĭ aleŋe, kъndĭ va fi timnĭ, între bъketĭ, mънъшъ, lamnъ, sънънĭ ші ibrikĭ. Likoarea ŋine în metalĭ?

— Îlĭ roade:

— Dar atънчĭ astъ stiklъŋъ se va snarŋe, noate.

— Nъ krezĭ, ъitъ-te la grosimea kristalъlъĭ; afarъ de astea vomĭ nъtea sъ lĭ înkidemĭ saĭ maĭ bine sъ lĭ нънemĭ într'o învelitъrъ de aъrĭ.

— Atънчĭ, Remy, zise dama, estĭ mъlŋъmitĭ, nъ é aша?

Ili unŭ ce ka unŭ surîsŭ nalidŭ, trekŭ ne buzele dameĭ, mi le dete astъ resfrъnгere de viaгъ, ka aceia ce o dъ raza lъneĭ obiektelorŭ amorгite.

— Maĭ multŭ de kъtŭ totŭ d'auna, doamnъ, resпunse acesta; cine nedensesce ne ceĭ reĭ, se bukurъ de sъnta prerogativъ a lui Dumnezeŭ.

— Askultъ, Remy, askultъ!

Ili dama askultă ku luare a minte.

— Aĭ auzitŭ vr'unŭ sgomotŭ?

— Tronъirea kailorŭ în stradъ, mi se pare, Remy, kaiĭ nostri aŭ venitŭ.

— Asta é probabilŭ, doamnъ, fiindŭ-kъ é amroaпe ora kъndŭ trebuia sъ viiъ; dar akum mъ dukŭ sъ le zikŭ sъ se dukъ.

— Pentru ce?

— Nu suntŭ de prisosŭ?

— În lokŭ d'a merгe la Méridor, Remy, merгemŭ în Flandra; onresce kaiĭ.

— A! înгelegŭ.

— Ili din okiĭ servitorulуĭ skъпă unŭ fulгerŭ de bukuriъ kare nu se putea komпara ku surîsulŭ Dianeĭ.

— Dar ku Grandchamp, întrebă elŭ, ce sъ faceмŭ?

— Grandchamp are trebuinгъ de repausŭ, gĭ am spus'o. Va lokui în Parisŭ mi va vinde astъ kasъ, de kare nu maĭ aveмŭ trebuinгъ. Veĭ da însъ libertatea la toгi aceşti animalĭ fъrъ restate ce 'i amŭ fukutŭ sъ sufere de nevoiъ. Singurŭ aĭ zis'o: Dumnezeŭ va îngriji poate de ferichirea lorŭ.

— Dar toate aste kuntoare, vase, alambiче?

— Fiindŭ-kъ se afla aiчї kъndŭ amŭ kъmпъratŭ kasa, че mї пasъ daka le vorŭ afla ші alцї dъпъ noї?

— Dar aste пъlberї, aчide, esinце?

— În fokŭ, Remy, în fokŭ!

— Dъ-te la o пarte atъпчї.

— Eŭ?

— Da, чelŭ пъцinŭ пъne astъ maskъ de stiklъ.

Ші Remy dete Dianeї o maskъ, пe kare o пъse пe obrazŭ.

— Atъпчї, anъsъndŭ însŭ-ші пe gъrъ ші пe nasŭ o bъkatъ largъ de lînъ, strînse kordonъlŭ foalelorŭ, aцîцś flakъra kъrbъnelъї: anoї, kъndŭ fokъlŭ fъse înчinsŭ, tъrnś пъlberile karї sъrirъ în nîrîitъre voioase, ъnele arъnkъndŭ nisче fokъrї verzї, altele sbъrъndŭ în skinteie nalide ka пъчioasa, ші esenцele, în lokŭ a stinце flakъra, se ъrkarъ ka nisче шernї de fokŭ în olanŭ, kъ nisче bъbъirї asemenea ъnъї tъnetŭ denъrtatŭ.

În-fine dъпъ че se konsъmarъ toate:

— Aї kъvîntŭ, doamnъ, zise Remy, daka чineva, akъm, va deskoneri sekretъlŭ asteї sъpъmînte, va sokoti kъ ъnŭ alximistŭ a lokъitŭ aчi; astъzї, se ardŭ înkъ fermekъtorїї, dar se resпektъ alximistїї.

— E! пe lîngъ astea, zise dama, kъndŭ пe arŭ arde, Remy, asta arŭ fi o dreптate, aша mi se пare: пъ sъntemŭ oare înveninъtorї? ші пъmaї sъ mї împlineskŭ datoria, în zixa kъndŭ mъ voiŭ ъrka пe rъgŭ, пъ ъreskŭ astъ moarte maї mъltŭ de kъtŭ alta; чea maї mare пarte din martirїї чeї vekї aŭ mъritŭ astŭ-felŭ.

Remy fъkъ ъnŭ semnŭ de aurobare, ші relъndŭ stiklъца din mъnile doamneї sale, o înfъшъrъ kъ îngrijire.

În astă minută, bătută la poarta din stradă.

— Sîntă oameniĭ domnieĭ tale, doamnă, nu te învelaĭ. Kărîndă, ărkă-te ші resпunde, пe kăndă eă voiă înkide uша.

Dama se sculase.

O aveia-шĭ kuḑetare trăia astă-felă în aste două kornuрĭ, în kătă ară fi fostă ku anevoie să sunemă kare din două se anleka sub dominarea velуĭ altă.

Remy se ărkă dупă dinsa, ші împinse resortula.

Scuпmînta se reînkise.

Diana află пe Grandchamp la uшă; kare, fiindă destentată de sgomotă, venise să deskizе.

Bătrînula se miră foarte multă kăndă află пlekarea пe kărîndă a doamneĭ sale, че i fuku kunoskută astă пlekare, dar fără să i supie unde se duче.

— Grandchamp, amikula meă, i zise ea, Remy ші eă, пe duчemă ka să faчemă uпă пelerinaḑiă promisă de multă; să nu supĭ nimilуĭ de astă kălătoriе, ші să nu deskoperĭ numele meă orĭ kuĭ makară.

— O! uĭ o jură, doamnă, zise servitorula. Dar ku toate astea o să ne maĭ revedemă?

— Negreшită, Grandchamp, negreшită; daka nu ne vomă revedea într'astă lume, velă puḑinе în чea altă? Dar, anronositе, Grandchamp, astă kasă nu maĭ ne este de trebuinḑă.

Diana skoase dintr'ună armariă uпă sută de xărtie.

— Eată titulele karĭ konstată nronrietatea; veĭ înkiria, saă veĭ vinde astă kasă. Daka de astă-zĭ într'o lună, nu veĭ afla niкĭ lokatară, niкĭ kumпărătoră, să o пărăsesкĭ biniшoră ші să te întorкĭ la Meridor.

— Ши daka voiŭ afla kъmпъrъtorŭ, doamnъ, kъtŭ sъ o vînzŭ?

— Kъtŭ veĭ voi.

— Atъnчĭ voiŭ adъve banii la Meridor?

— Sъ i ieĭ domnia ta, bъtrъnъlŭ meŭ Grandchamp.

— Че felŭ, doamnъ, o astŭ-felŭ de sъmъ?

— Negreшitŭ. Nъ gĭ sъnt datoare asta nentrъ serviгiele чele bъne, Gradchamp? ши anoĭ, afarъ de datoriele mele kъtre domnia ta, n'am sъ nlъteskŭ ши n'ale tatъlъĭ meŭ?

— Dar, doamnъ, fъrъ kontraktŭ, fъrъ пrokъrъ, nъ notŭ faчe nimikŭ.

— Are kъvîntŭ, zise Remy.

— Aflъ ънŭ mizlokŭ, zise Diana.

— Nimikŭ maĭ lesne. Astъ kasъ a fostŭ kъmпъratъ în nъmele meŭ, o revînzŭ lъĭ Grandchamp, kare va nъtea sъ o vînzъ kъĭ va voi.

— Fiъ.

Remy lъĭ o пanъ ши skrise donaгiъnea sa în josъlŭ kontraktъlъĭ vînzъrii.

— Akъm, adio, zise dama de Monsoreau lъĭ Grandchamp kare se simгia miskatŭ kъ remъnea singъrŭ în astъ kasъ, adio, Grandchamp; sъ tragъ kaĭ nînъ kъndŭ îmĭ voiŭ termina пregъtirile.

Atъnчĭ Diana se dъse în kasъ, tъiь k'ънŭ nъmnalŭ ninza ritratъlъĭ, îlŭ înfъшъrĕ într'o stofъ de mătase ши aшezĕ sъlъlŭ în lada de kъlътoriь.

Dъnъ чe astъ kadrъ remase goalъ ши deskisъ,

nar'kъ snɐnea kɐ maĭ mɐltъ elokɐinцъ de kъtš maĭ 'naінte toate dɐrerile ч̌e le sɐferise.

Ч̌ea altъ narte din kamerъ, dɐnъ ч̌e se redikъ ritratrɐlš, nɐ maĭ avea nivĭ o însemnare ші devenia o kamerъ ordinarъ.

Dɐnъ ч̌e Remy legъ amîndoɐъ lъzile kɐ nisч̌e kinцĭ, arɐnkъ o kъɐtъtɐrъ de okĭ în stradъ ka sъ se înkredinцeze daka se maĭ afla ч̌ineva, afarъ de kъlъɐsš, anoĭ ajɐtъ ne Diana, a kъriĭa faцъ era nalidъ, a se sɐi ne kalš.

— Krezš, doamnъ, i zise elš învetš de totš, kъ astъ kasъ va fi ч̌ea dɐnъ ɐrmъ în kare amš lokɐitš ɐnš timnš aша de îndelɐngatš.

— Înaintea ч̌elɐĭ din ɐrmъ, zise dama kɐ voч̌ea sa serioasъ ші monotonъ.

— Kare dar va fi ч̌ea altъ?

— Mormintɐlš, Remy.

XXXI.

Que fâcea în Flandra Monsiniorulŭ Franciscŭ alŭ Francieĭ, duce d'Anjou și de Brabantŭ, Comite de Flandra.

Akвm, trebвe ka ʏititoriĭ nostri sъ ne dea voiъ sъ lъsъmŭ ne reŋele la Louvre, ne Enrikŭ alŭ Navareĭ la Cahors, ne Chicot ne drвmвlŭ ʏelŭ mare, ɯi ne dama de Monsoreau în stradъ, ka sъ merŋemŭ sъ aflъmŭ în Flandra ne monsiniorвlŭ dвʏele d'Anjou, de kвrîndŭ nвmitŭ dвʏe de Brabantŭ, ɯi în alŭ kъrвia ajвtorŭ amŭ vъzвtŭ nlekъndŭ ne marele admiralŭ alŭ Franʏieĭ, Anne Daigues, dвʏe de Joyeuse.

La ontŭ-zeʏĭ de lege de la Парisŭ, sure nordŭ, sgomotвlŭ • voʏilorŭ franʏese ɯi steagвlŭ Franʏieĭ filfiia ne o tabъrъ franʏesъ la ŋermiĭ Eskaвtвlвĭ.

Era noante: fokвrile aɯezate într'вnŭ ʏerkŭ întinsŭ mъrŋinea rîвlŭ aɯa de largŭ din aintea Anversвlвĭ, ɯi se resfrъnŋea în anele urofвnde.

Singвrъtatea obiʏĭnвitъ a kъmпвrilorŭ rîвrene

akonerite kъ verdeaŋъ întъnekoasъ, era tъrbъratъ de nenkezarea kailorъ franʏesĭ.

Din înъlŋimea zidъrilorъ oramъlъĭ, sentinelele vedea lъʏindъ, la fokъlъ bivъakъrilorъ, mъsketa sentinelelorъ franʏese, fъlŋerъ fъŋitivъ mi denъrtatъ ne kare lъŋimea rîslъĭ kare kъrŋea între astъ armiъ mi oramъ ilъ fъʏea aua de nesъnъrtorъ ka aʏele fъlŋere de kъldъrъ ʏe lъʏeskъ la orizontъ într'o frъmoasъ searъ de varъ.

Astъ armatъ era a dъʏelъĭ d'Anjou.

Katъ sъ snъnemъ ʏititorilorъ nostri ʏe venise astъ armatъ sъ fakъ akolo. Asta noate nъ va fi desfътътorъ, dar ne vorъ erta în favoarea sʏiinŋeĭ ʏe le vomъ da. Kъŋĭ oamenĭ sъntъ sъnъrtorĭ kъ vorba lorъ fър'a nreveni!

Kъŋĭ din ʏititoriĭ nostri karĭ aъ bine-voitъ sъ mĭ nearzъ timnъlъ kъ ʏitirea *Reginei Margot* mi a *Damei de Monsoreau*, kъnoskъ akъm ne domnъlъ dъʏe d'Anjou, astъ nrinʏine ŋelosъ, egoistъ, ambiŋiosъ, mi nerъbdътorъ, kare, nъskътъ aua anroane de tronъ de kare fiъ-kare evenimentъ semъna kъ lъ anroniъ, nъ nътъse sъ astente nivĭ o datъ ka moartea sъ i fakъ unъ drъmъ liberъ.

Astъ-felъ s'a vъzътъ întîia oarъ dorindъ tronъlъ Navareĭ sъb Karolъ IX, anoĭ kiarъ n'alъ lъĭ Karolъ IX, în-fine n'alъ Franʏieĭ okъnatъ de fratele seъ Enrikъ, fostъlъ reŋe alъ Ilolonieĭ, kare nъrtase doъ koroane, în nekassъlъ fratelъĭ seъ kare nъ nътъse sъ anъʏe una.

Atъnvĭ întorsese okiĭ unъ minътъ snre Anglia, gъvernatъ de o femeiъ, mi ka sъ aibъ tronъlъ, o verъse în kъsътoriъ, de mi astъ femeiъ se nъmia Elisabeta mi era kъ doъ-zeʏĭ de anĭ maĭ mare de kътъ dînssъlъ.

Asвпr'avestвї пвnkiš, destinвlš învenвse sъ i sвrîzъ, daka însъ asta arš fi fostš вnš sвrîsš alš soarteї d'a lвa de soцiъ ne mъndra fiїa lвї Enrikš alš VIII. Avela kare, în toatъ viaцa sa, în dorinцele sale timпвrie, nв пвtвse reвmi nivї sъ mї anere libertatea, kare vъzвse omorîndв-se, seš fъkвse sъ se omoare noate, favoriцїї seї La Mole mi Coconas, mi sakrifikase kв lamitate ne Bussy, velš maї bravš dintre цintilomiї seї, toate astea fъrъ folosš nentrв înъlцarea sa mi kв mare nerdere nentrв gloria sa, astš lenъdatš de soarte se vedea d'o datъ înkъrkatš de favorile вneї reцine marї, neaпroniatъ nîn'atвnvї de пrivirea orї-kъrвї mвritorš, mi пвrtatš de вnš поnorš întregš la vea d'întîiš demnitate ve astš поnorš i пвtea da.

Flandra i oferia o koroanъ, mi Elisabeta i detese inelвlš seš.

— Nв avemš пretinderea de a fi istorikš; daka însъ ne favemš вne-orї, asta se întîmпlъ kъndš istoria desvinde nînъ la nivela romanвlвї, saš, ka sъ zivemš maї bine, kъndš romanвlš se sвie nînъ la înъlцimea istorieї, atвnvї afвndъmš пrivirile noastre vele krioase în esistinцa пrinviarъ a dвvelвї d'Anjou, kare mergînsš kв stъrвinцъ alъtвre kв kalea strelвvitъ a reцilorš, é nlinъ de aste evenimente, kъndš întвnekoase, kъndš stretвvitoare, karї se vъdš nвmaї în esistinцele regale.

Sъ snвnemš dar în kъte-va kвvinte istoria asteї esistinцe.

Elš vъzвse ne fratele seš Enrikš III înkвrkatš în vearta sa kв Guisiї, mi se aliase kв Guisiї; dar în-

datъ vъzъ kъ avestia n'avea altъ skonъ adevъratъ de kъtъ de a se nъne în lokъlъ dinastieĭ familieĭ Valois ne tronъlъ Franvieĭ.

Atъnvĭ se desnъrgise de Guisĭ; dar nrekъm amъ vъzъtъ, astъ desnъrgire nъ se fъkъ fъrъ oare-kare neriksĭ, ši Salcéde, rodъnitъ* la Greva, nrobase imnortanga ve sъsventibilitatea domniloru Loranĭ o snia ks amivia domnъlъĭ d'Anjou. Afarъ din astea, înkъ de mъltъ, Enrikъ deskise okiĭ, ši snъ anъ maĭ 'nainte de enoka kъndъ învene astъ istoriъ, dъvele d'Alençon màĭ esilatъ, se retrъsese la Amboise.

Atъnvĭ Flamanziĭ i întinseserъ brangele.

Obosigĭ de dominarea snanioly, zevimagĭ de nrokonsъlatъlъ dъvelъĭ d'Albe, amъgigĭ de navea vea falsъ a lъĭ don Juan d'Austria, kare nrofitase de astъ nave ka sъ reiea Namurulŭ ši Charlemontulŭ, Flamanziĭ kiъmaserъ în ajutorъ ne Guilomŭ de Nasau, nrinvine d'Orange ši lъ fъkuserъ guvernatorъ ngeneralъ alъ Brabantъlъĭ.

O vorbъ asuura astъĭ nersonagiъ kare a ginstъ snъ lokъ aua de mare în istoriъ ši kare numaĭ kъ va nъrea la noĭ.

Guilomŭ de Nasau, nrinvine d'Orange, era atъnvĭ de la vinvĭ-zevĭ ninъ la vinvĭ-zevĭ ši snъlъ de anĭ; fiĭslъ lъĭ Guilomŭ de Nasau, numitъ Bъtrъnъlъ, ši alъ Islianeĭ de Stolberg, vъrъlъ avestъĭ René de Nasau omorîtъ la înkonjurarea de la Saint-Dizier, mosvenindъ titula sa de nrinvine d' Orange, fusese kreskutъ, june fiindъ înkъ, în nrinviniele vele maĭ asnre ale reformeĭ, ši ne kъndъ

* Nedensitъ ks roata.

era înkъ jвne, ziserъmъ, simцise valoarea sa ши mъsъrase mъrimea misiвnii sale.

Astъ misiвne, ne kare kredea kъ a nriimit'o din чerъ, kъriїa i a fostъ krediчiosъ în toatъ viaца sa, nentrв kare a mвritъ ka martirъ, fвse de a fвnda renвblika Olandeї, ne kare în adevъrъ o fвndъ.

Kъndъ era jвne, fвsese kiъmatъ de Karolъ V la kвrtea sa, Karolъ alъ V avea kвnosчinцъ desnre oamenї, jвdekase ne Guilomъ, ши adesea-orї bътrъnвlъ imneratorъ, kare цinea atвnчї în mъnъ globвlъ чelъ maї greъ че a nвrtatъ vr'o datъ o mъnъ imnerialъ, konsвltase ne konilъ asвnra materielorъ чelorъ maї delikate ale nolitiчeї Цerelorъ de Josъ. Kъ atъtъ maї mвltъ, kъ jвnele era abia de doъ-zeчї ши natrв de anї, kъndъ Karolъ V i înkredinцъ, în liнsa famosвlвї Filibert-Emanuel de Savoia, komanda armateї din Flandra. Guilomъ se arъtase atвnчї demnъ de aчeastъ înaltъ stimъ; цinвse în lokъ ne dвчїї de Nevers ши Coligny, doї din чeї maї marї kanitanї aї timnвlвї, ши sвb okiї lorъ, fortifikase oramele de Philippeville ши Charlemont, în ziвa kъndъ Karolъ V abdikъ, se snrijini ne Guilomъ de Nasau ka sъ desчinzъ trentele tronвlвї, ши ne dînsвlъ, îlъ însъrчinъ sъ dвkъ lвї Ferdinandъ koroana imnerialъ de kare Karolъ V se lenedъ de bвnъ voiъ.

Atвnчї, venise Filinъ II, ши kв toatъ rekomandarea lвї Karolъ V de a nrivi ne Guilomъ ka n'вnъ frate, aчesta simцise îndatъ kъ Filinъ II era вnвlъ din aчeї nrinчinї karї nв vorъ sъ aibъ familiъ. Atвnчї se întъrise în kвnetarea sa astъ mare ideiъ de liberarea Olandeї ши de emanчinarea Flandreї, че arъ fi înkis'o

nentrъ totŭd'aъna în sniritъlŭ seŭ, daka bъtrъnъlŭ imneratorŭ, amikъlŭ ui tatъlŭ seŭ, n'arŭ fi avъtŭ astъ krioasъ ideiъ de a nriimi vestîmîntъlŭ kъlъgъreskŭ în lokъlŭ mantieĭ regale. Atъnvĭ Ḑerele de Josŭ, asъnra nronъnerii lъĭ Guilomŭ, verъrъ denъrtarea trъnelorŭ streine; atъnvĭ învenъ astъ lъntъ krъntъ a Snanieĭ, reḑinîndŭ nrada kare îmbla sъ i skane, atъnvĭ trekъrъ asъnra astъĭ neferivitŭ nonorŭ, sdrelitŭ mereŭ între Franvia ui Imneriŭ, vive-reḑia Margariteĭ de Aъstria ui alŭ nrokonsъlatъlъĭ sъnḑerosŭ alŭ dъvelъĭ d'Albe; atъnvĭ se organisĕ astъ lъntъ nolitikъ nrekъm ui reliḑioasъ, a kъria nrotestare fъse osnelъlŭ de Culemburg, kare verea desfiinḑarea inkisiḑiъniĭ în Ḑerele de Josŭ; atъnvĭ înaintĕ astъ nrovesiъne de natrъ sъte ḑintilomĭ investiḑĭ kъ vea maĭ mare simnlitate, trekîndŭ kъte doĭ ui adъkîndŭ la nivioarele tronъlъĭ vivеĭ-gъvernante esnresiъnea dorinḑeĭ ḑenerale, resъmatъ în astъ nrotestare, atъnvĭ, ui la vederea avestorŭ oamenĭ aua de seriosĭ ui aua de simnlŭ învestiḑĭ, skъnĕ lъĭ Barlaimont, ъnlŭ din konsiliariĭ dъveseĭ, vorba de *kalikŭ*, kare, skoasъ la lъminъ de ḑintilomiĭ flamanzĭ ui nriimitъ de dînnĭĭ, arъtĕ de atъnvĭ, în Ḑerele de Josŭ, nartida natriotъ, kare nîn' atъnvĭ era fъrъ nъmire.

Dintr'avestŭ minŭtŭ învenъ Guilomŭ sъ joave rolъlŭ kare lŭ fъkъ ъnlŭ din veĭ maĭ marĭ aktorĭ nolilivĭ din kъḑĭ aŭ fostŭ vr'o datъ în lъme. Bъtъlŭ neînvetatŭ în astъ lъntъ de nъterea vea fъrъmътoare a lъĭ Filinŭ II, se redikĕ kъ stъrъinḑъ, ui totŭ d'aъna maĭ tare dъnъ învinḑerile sale, nъnîndŭ lotŭ d'aъna în nivioare o nouъ armatъ, kare ḑinea lokъlŭ armateĭ nerite, nъsъ ne fъgъ

saŭ nimiчitъ, se aratъ maĭ tare de kъtŭ înainte de a fi învinsŭ, ші totŭ d'aвna salвtatŭ ka вnŭ liberatorŭ.

În mizlokвlŭ astorŭ alternative de trimfвrĭ morale ші de învinцerĭ fisiчe, daka se поate ziчe astŭ-felŭ, Guilomŭ aflъ la Mons noвtatea mъчelвlвĭ din zivа sъntвlвĭ Bartolomeŭ.

Aчeasta era o ranъ snъimîntъtoare ші kare ajвnцea màĭ nînъ în inima Цerelorŭ de Josŭ; Olanda ші партea Flandreĭ kare era kalvinistъ, nerdea nrin astъ ranъ sъnцele чelŭ maĭ bravŭ alŭ aliaцilorŭ lorŭ natвralĭ, xвgenoцii din Franчia.

Guilomŭ resпвnse la astъ noвtate, maĭ întîiŭ kв retraцerea, dвпъ kвm i era obiчeiвlŭ; de la Mons вnde s'afla, se retrase nînъ la Rinŭ, ші astentъ evenimentele.

Evenimentele sвntŭ rare-orĭ nefavofabile la nisчe kaвse nobile.

O noвtate la kare nв s'astenta nimiпĭ, se resпъndi d'o datъ.

Nisчe kaliчĭ* de mare, era kaliчĭ de mare ші kaliчĭ de вskatŭ, nisчe kaliчĭ de mare, îmпinшĭ de vîntвlŭ kontrariŭ în nortвlŭ de Brille, vъzîndŭ kъ nв era niчĭ вnŭ mizlokŭ nentrв dînшiĭ ka s'ajвngъ în largвlŭ mъriĭ îlŭ lъsarъ ka sъ se dвkъ în voia valвrilorŭ ші, în desпerarea lorŭ, lвarъ oraшвlŭ kare пregъtise snînzвrъtorile sale ka sъ 'i snînzвre.

Dвпъ чe lвarъ oraшвlŭ, gonirъ garnisoanele sпа-

---

* Kalikŭ însemna o datъ вnŭ omŭ kare цine kalea trekъtorilorŭ ka sъ i jefвiaвkъ; de la kale fъkвrъmŭ kalikŭ, пrekвm de la drвmŭ drвmaшŭ.

niole de mîn nrejвrъ, mi nekвnoskîndъ între dînmiĭ nivĭ вnъ omъ destвlъ de tare ka sъ svię a traŋe вnъ folosъ de la sвvesвlъ ve lъ era datorĭ întîmnlъrii, kiъmarъ ne nrinvinele d'Oranŋe; Guilomŭ alergъ; trebвia sъ dea o lovire mare, trebвia, komnromitîndъ toatъ Olanda, sъ redвkъ nentrв totъ d'aвna în stare de nenвtinŋъ o împъvivire kв Snania.

Guilomŭ skoase o ordonanŋъ kare nroskriea din Olanda kвltвlъ katolikъ, dвnъ kвm era nroskrisъ mi în Franvia kвltвlъ nrotestantъ.

L'avestъ manifestъ, resbelвlъ reînvenв: dвvele d' Albe trimise în kontra reskвlъtorilorъ ne kiarъ fiвlъ seъ Frederikъ de Toleda, kare le lвъ Zu'phen, Nardem mi Harlem, dar astъ învinŋere, în lokъ d'a deskвrania ne Olandesĭ, se nъrв kъ le dete o novъ nвtere: toŋĭ se redikarъ în nivioare; toŋĭ lвarъ armele, de la Zuyderzée nînъ la Escaut; Snania se temв вnъ minвtъ, rekiъmъ ne dвvele d'Albe, mi i dete de sвvesorъ ne don Louis de Requesens, вnвlъ din învingъtorii Lenantвlвĭ.

Atвnvĭ se deskise nentrв Guilomŭ вnъ novъ mirъ de neferivirĭ: Lвdovikъ mi Enrikъ de Nasau kare adвvea вnъ ajвtorъ nrinvinelвĭ d'Orange, fвrъ sвnrinmĭ de вnъ lokotenentъ alъ lвĭ don Louis, anroane de Nimegue învinmĭ mi omorîŋĭ; Snaniolii nътrвnserъ în Olanda, înkonjвrarъ Leyde mi jefвirъ Anversвlъ.

Totвlъ era în desnerare, kъndъ verвlъ veni nentrв adoва-oarъ în ajвtorвlъ renвbliveĭ nъskînde. Requesens mвri la Brusele.

Atвnvĭ toate nrovinŋiele, reвnite nrintr'вnъ singвrъ interesъ, fъkвrъ într'o вnire mi semnarъ, la 8 no-

embre 1576, adikъ natrъ zile dъnъ jafъlъ Anverъlъi, traktatъlъ kъnoskътъ sъb nъmele de naʋea de Gand, nrin kare se îndatora sъ se ajъte ъnъlъ ne altъlъ ka sъ skape ŋara de sklavia Snaniolilorъ *ui a ʋelorъ alŋi streinĭ.*

Don Juan renъrъ, ui kъ dînsъlъ soartea ʋea rea a Ŋerelorъ de Josъ. În maĭ nъŋinъ de doъъ lъnĭ, Namur ui Charlemont, fъrъ konrinse.

Flamanziĭ resnъnserъ la aste doъъ înʋinŋerĭ nъmindъ ne nrinʋinele d'Orange gъʋernatorъ ŋeneralъ alъ Brabantъlъĭ.

Don Juan mъri ui elъ. Era înʋederatъ kъ Dъmnezeъ ʋenia în favoarea libertъŋiĭ Ŋerelorъ de Josъ. Alesandrъ Farnèse i ъrmъ.

Aʋesta era ъnъ nrinʋine îndemъnatikъ, nlъkътъ dъnъ înfъŋiuare, dъlʋe ui totъ de o datъ nъternikъ. Mare nolitikъ, ŋeneralъ bъnъ; Flandra tresъri aъzindъ nentrъ întîia oarъ astъ ʋoʋe dъlʋinoasъ italianъ nъmindъ-o amikъ, în lokъ de a o trata ka rebelъ.

Guilomŭ înŋelese kъ Franʋia arъ faʋe maĭ mъltъ nentrъ Snania kъ nromiterile sale de kътъ dъʋele d'Albe kъ sъnliʋiele sale.

Elъ fъkъ sъ se semneze nentrъ nroʋinŋie, la 29 ianuariъ 1579, ъnirea d'Utrecht, kare fъsese basea fundamentalъ a drentъlъĭ nъblikъ din Olanda.

Atъnʋĭ temîndъ-se kъ nъ ʋa nътea sъ nъiъ în lъkrare singъrъ astъ nlanъ de liberare nentrъ kare se lъnta de ʋinʋĭ-snre-zeʋe anĭ, nronъse dъʋelъĭ d'Anjou sъʋeranitatea Ŋerelorъ de Josъ, kъ kondiŋiune de a respekta nrivileŋiele Olandesilorъ ui ale Flamanzilorъ ui a respekta libertatea konsʋiinŋeĭ.

Asta era o lovităr̆ sn̆imîntă̆toare nentr̆ Filippŭ II. Eă̆ resn̆ense l'avеasta n̆nîndă̆ la nreng̈ă̆ de 25,000 skăde kan̆slă̆ lăĭ Guilomŭ.

Statele adă̆nate la Haye deklarar̆ at̆nvĭ ne Filippŭ II k̆ăzstă̆ din sădveranitatea Ţerelor̆ de Josă̆, mi ordonar̆ k̆ă d'avi înainte jăr̆mîntslă̆ de fidelitate s̆ă le fiă̆ fă̆kătă̆ lor̆ă̆, în lokă̆ d'a fi fă̆kătă̆ reng̈elăĭ Snanieĭ.

În astă̆ minătă̆ dăvele d'Anjou intr̆ă̆ în Belgia mi fă̆ nriimită̆ de Flamanzĭ kă̆ neînkrederea kare o avea nentr̆ tong̈ĭ streinii. Dar ajător̆slă̆ Franvieĭ nromisă̆ de nrinvinele franvesă̆ fiindă̆-le nrea imnortantă̆, i fă̆kăr̆, velă̆ n̆ang̈ină̆ în anarinţă̆, o bănă̆ mi resnektăoasă̆ nriimire.

Kă̆ toate astea nromiterea lăĭ Filippŭ II mĭ avea fr̆ktele. În mizlokslă̆ serbăr̆ilor̆ nentr̆ nriimirea sa, o detănare de nistolă̆ trekă̆ ne lîng̈ă̆ koastele nrinvinelăĭ d'Orange; Guilomŭ movăi; se krezăr̆ născută̆ de moarte; dar Olanda avea înkă̆ trebăing̈ă̆ de dînsslă̆.

Glong̈slă̆ asasinslăĭ trekăse n̆amaĭ nrin obrazslă̆ seă̆. Avela kare trăsese asănr̆ĭ, era Ion Jaureguy, nrekăr̆sorslă̆ lăĭ Baltasar Gérard, nrekăm Ion Chatel trebăia s̆ă fiă̆ nrekăr̆sorslă̆ lăĭ Ravaillac.

Din toate aste evenimente remăsese lăi Guilomŭ o întristare kr̆ntă̆ ne kare rare-orĭ o lămina ănă̆ sărîsă̆ kăng̈et̆tor̆ă̆. Flamanziĭ mi Olandesiĭ resnekta n'astă̆ visător̆ă̆ ka kăm ar̆ă̆ fi resnektată̆ ne ănă̆ Dămnezeă̆, fiindă̆-k̆ă simgia k̆ă într'înslă̆, n̆amaĭ într'înslă̆ era totă̆ viitorslă̆ lor̆ă̆; mi kăndă̆ îlă̆ vedea îmblăndă̆, înfăşărată̆ în manta sa vea largă̆, kă̆ fr̆ntea akonerită̆ de ămbra koifslăĭ seă̆, kă̆ kotslă̆ în măna sa vea stăngă̆, kă̆ băr-

bia în mъna sa чea dreanтъ, oamenii se da la o nar-te ka sъ i fakъ lokъ, ши nъmele kъ oare-kare sъnerstiцiъne reliцioasъ, îlъ arъta koniilorъ lorъ zikîndъ-le:

— Iriveswe, fiiълъ meъ, eatъ Tъkътълъ.

Flamanzii, asъnra nronъnerii lъi Guilomъ, alesеserъ ne Franчiskъ de Valois dъчe de Brabantъ, komite de Flandra, adikъ nrinчine sъveranъ.

Asta, kъ totълъ din kontra, nъ onria ne Elisabeta de a i lъsa sъ snere mъna sa. Ea vedea în astъ alianцъ ънъ mizlokъ de a reъni kъ kalvinistii din Anglia ne чei din Flandra ши din Franчia: înцeleanta Elisabeta visa noate la o întreitъ koroanъ.

Nrinчinele d'Orange favorisa în anarinцъ ne dъчele d'Anjou, fъkîndъi o mantъ nrovisoriъ din nonъlaritatea sa ka sъ i noatъ lъa maï tъrziъ manta, kъndъ va krede kъ a venitъ timnълъ ka sъ skane de nъterea franчesъ, nrekъm skъnase de tirania snanioli.

Dar astъ aliatъ inokritъ era maï de temътъ nentrъ dъчele d'Anjou de kътъ ънъ inemikъ; elъ naralisa esekътarea tътълorъ nlanъrilorъ karï arъ fi nътътъ sъ i dea o nrea mare nъtere, saъ o inflъinцъ foarte înaltъ în Flandra.

Filippъ II, vъzîndъ astъ intrare a ънъï nrinчine franчesъ în Brusele, kiъmase ne dъчele de Guise sъ viiъ în ajътorълъ seъ, elъ îlъ reklama în nъmele traktatълъi fъkътъ altъ datъ între don Juan d'Aъstria ши Enrikъ de Guise.

Aчestï doï jънï eroi, karï era màï de o aчeiaшï etate, se nriчenea ънълъ ne altълъ, ши, întîlnindъ-se

ші asoцiindъ-шĭ ambiцiъnile, se îndatoriserъ a шĭ kъ-
чeri fiъ-kare kъte ънъ regatъ.

Kъndъ la moartea fratelъĭ seъ temътъ, Filippŭ II
aflъ în xъrtiele astъĭ jъne пrinчine, traktatълъ semnatъ
de Guise, se arъtъ kъ nъ i пъsa. Afarъ de astea пen-
trъ чe sъ se neastîmпnere de ambiцiъnea ънъĭ mortъ?
Mormîntълъ nъ înkidea sabia kare пътea sъ însъfleцeaskъ
skrisoarea?

Ънъ reцe însъ kъ пътerea lъĭ Filippŭ II, ші kare
sчia de чe imпortanцъ în пolitikъ пotъ fi doъ linie skri-
se de oare-karĭ mъnĭ, nъ trebъia sъ lase a lînцezi în-
tr'o kъleцere de manъskrise ші de aътografe, atraцe-
rea visitatorilorъ Escurialuluĭ, semпътъra lъĭ Enrikъ de
Guise, semпътъръ kare înчenea sъ aibъ atъta kreditъ
între aчestĭ negъцътorĭ de regatъ, чe se nъmia Orange,
Valois, Hapsburg, ші Tudor.

Filippŭ II îndatori dar пe dъчele de Guise sъ
ъrmeze kъ dînsълъ traktatълъ fъkътъ kъ don Juan; traktatъ
a kъrъia konrindere era ka Lorrain sъ sъsцiĭъ пe Sпa-
niolъ, пe kъndъ Sпaniolълъ arъ ajъta пe Lorrain sъ adъ-
kъ la ънъ kъпътъ bъnъ konsilиълъ ereditarъ пe kare
kardinalълъ îlъ fъkъse sъ intre o dinioarъ în kasa sa.

Astъ konsiliъ ereditarъ nъ era пentrъ altъ чeva
de kътъ ka sъ пrekъrme ънъ minътъ nekontenita lъkrare
kare trebъia sъ kondъkъ într'o zi пe lъkrътorĭ la sъr-
narea regatълъĭ Franчieĭ.

Guise se învoi; d'o kam datъ nъ пътea faчe
altъ-felъ; Filippŭ II amъninца sъ trimiцъ ънъ îndoitъ trak-
tatъ lъĭ Enrikъ alъ Franчieĭ, ші atъnчĭ Sпaniolълъ ші
Lorrain întъrîtaserъ în kontra dъчelъĭ d' Anjou, învin-

gъtorъlъ ши reцele Flandreï, ne Salcéde, Snaniolъ, ши цinîndъ de kasa de Lorrain, ka sъ lъ asasine.

În adevъrъ snъ asasinatъ termina toate dsnъ nlъverea Snaniolъlъï ши a lsï Lorrain.

Dsvele d'Anjou fiîndъ o datъ mortъ, ns маї era niчї snъ nretendintъ la tronъlъ Flandreï, niчї mosvenitorъ la koroana Franчieï.

Маї remъnea nrinчinele d'Orange; dar nrekъm se svie, Filippъ II цinea gata ne snъ altъ Salcéde kare se nъmia Ion Jaureguy.

Salcéde fъse nrinsъ ши omorîtъ în niaца Greveï, fъr'a шї nъtea nъne în lъkrare nroiektъlъ.

Ion Janreguy rъni greъ ne nrinчinele d'Orange, dar în-fine îlъ rъni nъmaї.

Dsvele d'Anjou ши tъkstъlъ se маї afla цnkъ în niчioare, bsnї amiчї în anarinцъ, rivalї маї de moarte în realitate de kътъ aveia kiarъ karї voia sъ nъiъ snre a 'i asasina.

Нrekъm amъ snss'o, dsvele d'Anjou fъsese nrii-mitъ ks neînkredere. Brusele i deskisese norцile sale dar Brusele ns era niчї Flandra niчї Brabantъ; învenъse dar, saъ nrin îndsnlekare, saъ nrin sforцъ, sъ înainteze în Цerele de Josъ, sъ konrinzъ kъte snъ oramъ kъte snъ tsnъ, regatъlъ seъ rъbstitorъ,* ши dsnъ konsiliъlъ nrinчinelъï d'Orange, sъ mъnъnve ks frsnza, nrekъm arъ fi zisъ Чesare Borgia, gъstoasa anginarъ a Flandreï.

---

* Înderътnikъ; vorbъ komsnъ între Transilvanї маї vîrtosъ; de la nrenos: ve ши absto.

Ші Flamanziĭ din партea lorъ, пъ ș'апъra aша de brътalъ; eĭ simпia kъ dъvele d'Anjou îĭ апъra într' ънъ kiпъ viktoriosъ în kontra Snaniolilorъ; пъ se прea grъbia sъ прiimeaskъ пе liberatorъlъ lorъ,dar în-fine îlъ прiimia.

Franчiskъ era în перъbdare ші da din niчiorъ vъzîndъ kъ merпea пътaĭ la пasъ.

— Aчeste попoare sънtъ lente ші frikoase zicea lъĭ Franчiskъ bънiĭ seĭ amiчĭ, asteantъ.

— Aчeste попoare sънtъ trъdъtoare, zicea Tъkътъlъ прinчinelъĭ, silesчe.

Din asta resъlta kъ dъvele alъ kъrъia amorъ прoпriъ natъralъ kredea kъ înчetinia Flamanzilorъ era o învinпere, înчeпъ sъ konrinzъ kъ пътere oraшele karĭ пъ se sънънea de bънъ voiъ прekъm arъ fi doritъ.

Aчi îlъ astenta, прivindъ ънъlъ пe altъlъ, aliatъlъ seъ, Tъkътъlъ, прinчine d'Orange; inemikъlъ seъ чelъ maĭ krънtъ, Filippъ II.

Dънъ kъte-va sъчese, dъvele d'Anjou venise dar sъ шĭ aшeze tabъra din aintea Anversъlъĭ, ka sъ iea kъ sila astъ oraшъ, пe kare dъvele d'Albe, Requesens, don Juan, ші dъvele de Parma îlъ anlekaserъ ънъlъ dънъ altъlъ sъb jъgъlъ lorъ, fъr'a lъ seka niчĭ o datъ, fъr'a lъ forma ънъ minътъ пentrъ sklaviъ.

Anversъlъ kiъmase пе dъvele d'Anjou în ajътorъlъ seъ în kontra lъĭ Alesandrъ Farnése; kъndъ dъvele d'Anjou voi ші elъ sъ intre în Anversъ, Anversъlъ întoarse tънърile în kontra sa.

Eaтъ în kare nosiцiъne se nъsese Franчiskъ alъ Franчieĭ, în minъtъlъ kъndъ îlъ reaflъmъ în astъ istoriъ, kъ doъъ zile maĭ 'nainte de a veni Joyeuse mi flota sa.

XXXII.

PREGATIRI DE BATALIA.

Tabъra noвlъĭ dъve de Brabantъ era aшezatъ ne amîndoĭ ɣermiĭ rîvlъĭ Escaut; armata, bine disvinlinatъ, era kъ toate astea miskatъ de вnъ sniritъ de întъrîtare lesne de înɣelesъ.

În adevъrъ, mвlɣĭ kalvinĭ ajвta ne dъvele d'Anjou, nъ din simпatiъ пentrъ sвsъ zisвlъ dъve, dar ka sъ desпlakъ kътъ s'arъ пвtea de mвltъ Snanieĭ шi katolivilorъ din Franvia шi din Anglia; se bътea dar maĭ mвltъ din amorъ-пropriъ de kътъ din konvinɣere saъ din devotamentъ, шi se simɣia bine kъ, îndatъ dвпъ învetarea kamпanieĭ, era sъ шĭ пъrъseaskъ kъпetenia saъ sъ i impвiъ kondiɣiвnĭ.

Kътre avestea, dъvele d'Anjou îĭ fъvea totъ d'avna sъ kreazъ, kъ elъ însъ-шĭ era sъ vearъ aveste kondiɣiвnĭ kъndъ va sosi minвtвlъ. Kъvîntвlъ seъ favoritъ era: „Enrikъ alъ Navareĭ s'a fъkвtъ katolikъ, пentrъ ve Franviskъ alъ Franvieĭ sъ nъ se fakъ xвgenotъ?“

Din kontra, în ɥea altъ narte, adikъ la inemikъ, se afla, în onosiɲiъne kъ aste desbinъrї morale ɯi nolitiɥe, nisɥe nrinɥinie distinkte, o kaъsъ minъnatъ ɯi foarte kъratъ desnre ambiɲiъne saъ mъniъ.

Anversъlъ avъsese maї întîiъ a minte a se sъnъne, dar kъ kondiɲiъnile sale ɯi la ora sa; nъ refъsa de totъ ne Franɥiskъ, dar totъ voia sъ maї astente, întemeindъ-se ne kondiɲiъnea sa, ne kъraɲiъlъ ɯi esneminɲa resbelikъ a lokъitorilorъ seї; ne lîngъ asta maї sɥia kъ întinzîndъ braɲъlъ, afarъ de dъɥele de Guise kare sta la nîndъ în Lorania, maї afla ne Alesandrъ Farnése în Lъsembъrgъ. Nentrъ ɥe la nevoiъ sъ nъ nriimeaskъ ajъtoarele Snanieї în kontra lъї Anjou, nrekъm nriimise ajъtorъlъ lъї Anjou în kontra Snanieї?

Maї alesъ kъ avea a minte a resninɲe Snania dъnъ ɥe Snania arъ fi ajъtat'o sъ resningъ ne Anjou.

Avestї renъblikanї monotonї avea nentrъ dînɯiї nъterea de aramъ a bъnъlъї simɲъ.

D'o datъ vъzъrъ sosindъ o flotъ la îmbъkъtъra rîslъї Escaut, ɯi aflarъ kъ astъ flotъ venia kъ marele admiralъ alъ Franɥieї, ɯi kъ astъ admiralъ mare alъ Franɥieї adъɥea ънъ ajъtorъ inemikъlъї lorъ. De kъndъ venia sъ fakъ înkonjъrarea Anversъlъї, dъɥele d'Anjou se fъkъse firesɥe inemikъlъ lokъitorilorъ Anversъlъї.

Vъzîndъ astъ flotъ, ɯi aflъndъ sosirea lъї Joyeuse, kalviniї dъɥelъї d'Anjou fъkъrъ o strъmbъtъrъ màї totъ asemenea kъ aɥeia ɥe o fъɥea Flamanziї. Kalviniї era foarte bravї, dar într'aɥela-ɯї timnъ era ɯi foarte ɲelosї, se învoia lesne desnre ɥeia ɥe se atinɲea de banї, dar nъ le nlъɥea sъ viїъ ɥineva sъ le roazъ laъ-

rĭĭ, maĭ vîrtosă kă nisve snade kă karĭ se sănțeraseră atăția xăgenoțĭ în zisa Sântălăĭ Bartolomeă.

Din asta se năskără o mălțime de verte karĭ înveneră kiară în seara sosiriĭ lăĭ Joyeuse, mi țineră kă trisprezĭ nîn' a doua zi mi a treia zi.

Din înălțimea întăririloră loră, lokăitoriĭ Anversălăĭ ne toată zisa avea în vedere zeve saă doăsnre-zeve dăvălărĭ între katoliví mi xăgenoțĭ; mi s'arănka în rîă maĭ mălțĭ morțĭ de kătă ară fi kostată ne Franțesĭ într'o bătăliă ne o kămpiă întinsă. Daka înkonjărarea Anversălăĭ ară fi țineată ka a Troieĭ, noă anĭ, înkonjărațiĭ n'ară fi avută trebăință a fave altă veva de kătă să lase înkonjărătoriĭ să fakă ve ară vrea, kăvĭ, de sigură, avestia era să se nimiveaskă de sine.

Franțiskă, în toate vertere avestea, jăka rolălă de mizlovitoră, dar nă fără marĭ greătățĭ; dătese nisve nromiterĭ xăgenoțiloră franțesĭ: vătămîndă ne avestia, era să se linseaskă de snrijinălă morală ală xăgenoțiloră Flamanzĭ, karĭ nătea să lă ajăte în Anversă.

De altă narte, daka denărta ne katoliviĭ trimiși de rețele ka să se omoare nentră servițiălă seă, era să fiă nentră dăvele d'Anjou ană lăkră, nă nămaĭ nenolitikă, dar înkă mi komnromitătoră.

Sosirea astăĭ ajătoră, ne kare kiară dăvele nă lă astenta, tărbărase ne Snanioliĭ, mi Loraniĭ din nartea loră krăna de nekasă.

Era veva nentră dăvele d'Anjou ka să se băkăre d'o dată de astă mălțămire.

Dar astă de-asemenea nărtare a dăvelăĭ d'An-

jou kъ toate partidele fъчea disчinlina armieĭ sale sъ sъfere foarte.

Joyeuse, a kъrъia misiune nu i a sъrîsŭ niчĭ o datъ, ne adъчemŭ a minte, nu i venia bine în mizlokъlŭ asteĭ adunъrĭ de oamenĭ aша de neasemъnatŭ prin simtimentele lorŭ; elŭ simцia ka din instinktŭ kъ timпъlŭ sъчeselorŭ trekъse. Unŭ чe, bunioarъ ka presimцirea desnre o kъdere mare resъna în aъzъlŭ seŭ, ши, în trъndъvia sa de kъrtisanŭ ka în amorъlŭ seŭ proprиŭ de kъnitanŭ, se vъita k'a venitŭ dintr'o aша denъrtare ka sъ iea parte la o învinцere.

Maĭ zivea în sine ши sunъnea în gъra mare kъ dъчele d'Ajou n'avъsese niчĭ unŭ kъvîntŭ ka sъ fakъ înkonjъrarea Anversъlъĭ. Prinчinele d'Orange, kare lŭ nъsese пe kale sъ fakъ astъ fantъ kъ skonŭ de a lŭ trъda, se fъkъse nevъzътŭ îndatъ чe altŭ planŭ fъsese nъsŭ în lъkrare, ши nu se svia чe se fъkъse. Armata sa era de garnisonъ în astŭ oraшŭ, ши promisese dъчelъĭ d'Anjou supriinъlŭ asteĭ armate, kъ toate astea nu se aъzia kътŭ de nъцinŭ vorbindu-se kъ arŭ fi neъnire între soldaцiĭ lъĭ Guilomŭ ши lokъitoriĭ Anversъlъĭ, ши nostatea unĭ singurŭ dъelŭ între înkonjъraцiĭ n'a bъkъratŭ пe înkonjъrътoriĭ de kъndŭ îшĭ aшezaserъ tabъra din aintea чetъцiĭ.

Preцъlŭ пe kare lŭ пъnea Joyeuse în onъnerea sa la înkonjъrare, é kъ astŭ oraшŭ importantŭ alŭ Anversъlъĭ era maĭ kapitalъ; de aceia, nunîndŭ mъna пe unŭ oraшŭ mare kiarŭ prin konsitimentъlŭ astъĭ mare oraшŭ, era sъ fiъ unŭ folosŭ realŭ! dar ka sъ iea kъ asaltъlŭ a doua kapitalъ a Statelorŭ sale fiitoare, era sъ

se esnʁiъ la ʁra Flamanzilorš, ши Joyeuse kʁnosчea nrea bine ne Flamanzĭ ka sъ snere, kiarš ши de шĭ arš fi nʁsš чineva în minte kъ dʁчele d'Anjou lʁndš Anversʁlš, kъ eĭ nʁ шĭ arš resbʁna maĭ kʁrîndš saš maĭ tъrziš nentrʁ astъ konrindere, ши înkъ kʁ ʁsʁrъ.

Astъ nъrere, Joyeuse o arъta în gʁra mare în kortʁlš dʁчelʁĭ, kiarš într'aчea noante kʁndš amš întrodʁsš ne чititorii nostri în tabъra franчesъ.

Ne kʁndš konsiliʁlš se fъчea între kanitanii seĭ, dʁчele s'aшezase saš maĭ bine se kʁlkase ne ʁnš lʁngš fotoliš kare nʁtea treчe la trebʁinъ de natš de renaʁsš, ши askʁlta, nʁ nъrerile marelʁĭ admiralš alš Franчieĭ, чi шontirile lъʁtistʁlʁĭ* seš Aurilly.

Aurilly, nrin lawele sale komnlъчerĭ, nrin nroastele sale lingʁшirĭ, ши nrin neînчetateleĭ silinge, kъnъtase favoarea nrinчinelʁĭ; niчĭ o datъ nʁ lš servise, ka чeĭ algĭ amiчĭ aĭ seĭ, servindš, saš ne regele, saš nisчe nʁterniчe nersoane; astš-felš înkъtš se ferise de stʁnka de kare la Mole Coconas, Bussy ши algĭ mʁlgĭ se sfъrъmaserъ.

Kʁ lъʁta sa, kʁ mesagele sale de amorš, kʁ informъrile esakte asʁnra tʁtʁlorš nersonagilorš ши intrigilorš de la kʁrte, kʁ manonerele sale îndemъnatiчe ka sъ arʁnчe în lagʁrile dʁчelʁĭ nrada чe o doria elš, orĭ-kare i arš fi nrada, Aurilly fъkʁse, ne sʁb mъnъ, o stare mare, disnʁsъ kʁ îngelenчiʁne la orĭ чe întîmnlare de restristъ; astš-felš în kъtš se nъrea kъ era

* Aчela kare kъntъ kʁ lъʁta.

totă sărakălă măsikantă Aurilly, kare alerga dăn'o skădă, mi kănta ka vikala, kăndă i era foame.

Inflăinga astăi omă era nemărginită, nentră kă era sekretă.

Joyeuse, văzîndă kă i strika toate desvoltările sale de strateģiă mi i prekărma lăarea a minte a dăvelăi, Joyeuse se retrase înderătă, întrerănîndă binimoră mirălă diskărsălăi seă.

Franviskă se părea kă nă lă askălta, dar askălta kă adevărată: mi astă nenaче* a lăi Joyeuse nă i skănć din vedere, mi îndată i zise:

— Domnăle admirală, че aї?

— Nimikă, monsiniore; astentă nămaї ka Alteģea Voastră să aibă plăverea a m'askălta.

— Dar askăltă, domnăle de Joyeuse, askăltă, resnănse voiosă dăvele. A! voї Parisianiї, mă kredeģї dar foarte înkărkată kă resbelălă Flandreї, în kătă vi se pare kă nă potă askălta doză nersoane vorbindă împreănă, kăndă Чesare dikta meante skisorї d'o dată.

— Monsiniore, resnănse Joyeuse arănkăndă bietălăi măsikantă o kăătătără de okї să kare avesta se plekă kă ămilinga sa ordinară, nă sănt ănă kăntătoră ka să am trebăingă să mї ģiїă vineva akordă kăndă vorbeskă.

— Bine, bine, dăve; tavї, Aurilly.

Aurilly se înklină.

— Aша dar, ărmă Franviskă, n'anrobezї lovirea fără veste asănra Anversălăi, domnăle de Joyeuse?

* Nerăbdare.

— Nъ, monsiniore.

— Kъ toate astea, am adontatъ astъ nlanъ, în konsiliъ.

— Astъ-felъ ши eъ vorbeskъ k'o mare reservъ, monsiniore, dъn'atъцia kanitanĭ înverkaцĭ.

Ши Joyeuse, ka ънъ omъ de kъrte, salътъ împrejъrъlъ seъ.

Maĭ mъlцĭ inшĭ se aъzirъ întъrindъ marelъĭ admiralъ kъ nъrerea sa era ши a lorъ.

Alцĭ, fъrъ sъ vorbeaskъ, fъkъrъ nisve semne de anrobare.

— Komite de Saint-Aignan, zise nrinvinele ънъia din veĭ maĭ bravĭ kolonelĭ, domnia ta nъ estĭ de nъrerea domnъlъĭ de Joyeuse?

—Ba da, monsiniore, resnънse domnъlъ de Saint-Aignan.

— A! dar nar'kъ te strъmbaĭ...

Fiъ-kare învenъ sъ rîzъ. Joyeuse se nъli, komitele se roши.

— Daka domnъlъ komite de Saint-Aignan, zise Joyeuse, are obiveiъlъ a шĭ da nъrerea kъ astъ-felъ de manierъ, é ънъ konsiliarъ nецinъ vivilisatъ, nimikъ maĭ mъltъ.

— Domnъle de Joyeuse, resnънse kъ vioivisne Saint-Aignan, Alteцea Sa n'a avътъ kъvîntъ ka sъ mъ mъstre nentr'o infirmitate kare mi s'a alesъ în serviцiъlъ seъ; la konrinderea de Cateau-Cambrésis, am nriimitъ o lovitъrъ de lanve în kanъ, ши din avelъ timnъ, am nisve kontrakцiънĭ nervoase, veia ve mĭ nrodъve aste strъmbътъre de karĭ se nlънце Alteцea Sa... Kъ toate

astea, eŭ nu mъ skusŭ, domnule de Joyeuse, dar îŋï fakŭ o esnlikare, zise ku mъndriъ komitele întorkîndu-se.

— Nu, domnule, zise Joyeuse întinzîndui mъna, asta é o mustrare ne kare o favï, mi aï kuvîntŭ.

Sъnŋele se urkъ în faŋa duvelui Franviskŭ.

— Mi kui astъ mustrare? zise elŭ.

— Dar, mie, fъrъ îndoialъ, monsiniore.

— Pentru ve Saint-Aignan sъ ŋï fakъ o mustrare, domnule de Joyeuse, daka o datъ nu te kunoasve?

— Pentru kъ am nututŭ krede unŭ minutŭ kъ domnulŭ de Saint-Aignan iubia destulŭ de nuŋinŭ ne Alteŋea Voastrъ de oare-ve i a datŭ konsililŭ de a lua Anversulŭ.

— Dar în-fine, strigъ prinvinele, katъ ka nosiŋiunea mea sъ se desemne în ŋarъ. Sunt duve de Brabantŭ mi komite de Flandra ku numele, katъ sъ fiŭ mi ku fanta. Avestŭ Tъkutŭ kare s'askunde, nu suiŭ unde, mï a vorbitŭ de unŭ regatŭ. Unde é astŭ regatŭ? în Anversŭ. Unde è elŭ? totŭ în Anversŭ fъrъ îndoialъ. Eï bine, katъ sъ luъmŭ Anversulŭ, mi dupъ ve vomŭ lua Anversulŭ, vomŭ sui ve sъ favemŭ.

— E! monsiniore, o suiï, ne sufletulŭ meŭ, saŭ veï fi în adevъrŭ maï nuŋinŭ bunŭ nolitikŭ de kutŭ se zive. Vine ŋï a datŭ astŭ konsiliŭ de a lua Anversulŭ? prinvinele d'Orange, kare a neritŭ kundŭ era sъ înveapъ lunta; domnulŭ prinvine d'Orange, kare de mi a fukutŭ ne Alteŋea Voastrъ duve de Brabantŭ, mï a onritŭ lokoteninŋa ŋeneralъ a dukatului; prinvinele d'Orange, kare are întereseŭ sъ reineze ne Spanioli prin domnia ta mi ne domnia ta prin Spanioli; domnulŭ prinvine d'Orage,

kare se va nɜne în lokɜlŭ domnieĭ tale, mi kare te va sɜvede daka nɜ ɥĭ a lɜatŭ lokɜlŭ mi nɜ te a sɜvesŭ d'akɜm; nrinvenele d'Orange... E! monsiniore, nîn' akɜm askɜltɜndŭ konsiliele nrinvinelɜĭ d'Orange, n'aĭ fɜkɜtŭ altŭ de kɜtŭ aĭ slɜbitŭ ne Flamanzĭ. Viĭɜ o restristɜ, mi toɥĭ avɜeia karĭ nɜ kɜteazɜ sɜ te nriveaskɜ în faɥɜ, vorŭ alerga dɜnɜ domnia ta ka nisve kɜnĭ frikomĭ karĭ aleargɜ nɜmaĭ dɜnɜ fɜgarĭ.

— Kɜm? îɥĭ treve nrin minte kɜ amĭ nɜtea fi bɜtɜtŭ de nisve negɜɥɜtorĭ de lɜnɜ, de nisve bestorĭ de bere?

— Avestĭ negɜɥɜtorĭ de lɜnɜ, avestŭ bestorĭ de bere aŭ datŭ mɜltŭ de lɜkrɜ reɥelɜĭ Filippŭ de Valois, imneratorɜlɜĭ Karolŭ V, mi reɥelɜĭ Filippŭ II, karĭ era treĭ nrinvinĭ de o kasɜ destɜlŭ de bɜnɜ, monsiniore, înkɜtŭ sɜ'i nɜtemŭ komnara îmnresnɜ.

— Asa dar te temĭ de o învinɥere?

— Da, monsiniore, mɜ temŭ.

— Dar nɜ veĭ fi aivĭ, domnɜle de Joyeuse?

— Nentrɜ ve sɜ nɜ fiŭ?

— Nentrɜ kɜ mɜ mirŭ kɜ te îndoesvĭ nînɜ la astŭ nɜnktŭ de nronria-ɥĭ bravɜrɜ, mi te vezĭ gonitŭ de Flamanzĭ; orĭ ve se va întîmnla fiĭ linisvitŭ: avestĭ înɥelenɥĭ negɜɥɜtorĭ aŭ obiveislŭ, kɜndŭ mergŭ la lɜntɜ, a se akoneri kɜ nisve armatɜre nrea grele, veia ve nɜ le va erta a te ajɜnɥe kɜndŭ vorŭ alerga dɜnɜ domnia ta.

— Monsiniore, nɜ mɜ îndoeskŭ de kɜraɥislŭ meŭ; monsiniore, voiŭ fi în velŭ d'întîiŭ rîndŭ, dar voiŭ fi bɜ-

tътъ în rîndъlъ d'întîiъ, ne kъndъ alцiï vorъ fi în чelъ din ъrmъ, nimikъ maï mъltъ.

— Dar în-fine jъdekata domnieï tale nъ é loцikъ, domnъle de Joyeuse; aï aflatъ kъ kale kъndъ am lъatъ чetъцile чele miчï.

— Aflъ kъ kale sъ ieï чeia чe nъ se anъrъ niчï de kъm.

— Eï bine! dъnъ чe am lъatъ atъtea чetъцï miчï karï nъ se anъra, nrekъm zicï, nъ mъ voiъ da înlътъre din aintea чeleï marï, nentrъ kъvîntъlъ kъ se anъrъ saъ maï bine nentrъ kъvîntъlъ kъ ameninцъ sъ se anere.

— Шi Alteцea Voastrъ n'are kъvîntъ: maï bine é sъ ne dъmъ în lътъre ne ъnъ tъrîmъ sigъrъ de kътъ sъ kъdemъ într'ъnъ шanцъ mergîndъ înainte.

— Fiъ, voiъ kъdea, dar nъ mъ voiъ da în lътъre.

— Alteцea Voastrъ va faчe kъm va voi, zise Joyeuse înklinъndъ-se, шi noï, din nartea noastrъ, vomъ faчe kъm va voi Alteцea Voastrъ; sъntemъ aiчï ka sъ ne sъnъnemъ eï.

— Asta nъ é ъnъ resnъnsъ, dъчe.

— Kъ toate astea nъ maï avèstъ resnъnsъ notъ sъ lъ daъ Alteцiï Voastre.

— Sъ vedemъ, nrobeazъ-mï kъ n'am kъvîntъ, шi eъ voiъ sъ mъ ieaъ dъnъ nъrerea domnieï tale.

— Monsiniore, vezï armata nrinчinelъï d'Orange, era a domnieï tale, nъ é aша? Eï bine! în lokъ de a шï aшeza tabъra kъ domnia ta din aintea Anversъlъï, ea este în Anversъ, чeia чe este kъ totъlъ diferitъ; vezï ne Tъkътъlъ, nrekъm însъ-цï îlъ nъmesчï, цï era

amikă mi konsiliară; nă nămaĭ kă nă svĭĭ ve s'a făkătă konsiliarălă, dar înkă krezĭ kă estĭ sigură kă amikălă s'a skimbată în inemikă; vezĭ ne Flamanzĭ: kândă eraĭ în Flandra îmnavăza barvele mi zidările loră văzîndă-te sosindă; akăm înkidă norgile kândă te vădă mi îndreptează tănările kândă te anronii, nivĭ maĭ măltă nivĭ maĭ năgină ka kăm aĭ fi fost dăvele d'Albe. Eĭ bine! gĭ am sănăs'o, Flamanzĭ mi Olandezĭ, Anversă, mi Orange, asteaptă nămaĭ o împrejărare ka să se vneaskă în kontra domnieĭ tale, mi astă minată va fi avela kândă veĭ striga fokă maestrălăĭ de artilerie.

— Eĭ bine! resnănse dăvele d'Anjou, se va lovi kă aveia-mĭ lovitără mi Anversălă mi Orange, Flamanzĭ mi Olandezĭ.

— Nă, monsiniore, nentră kă avemă tokmaĭ destăĭ oamenĭ ka să favemă asaltălă Anversălăĭ, nănînde-ne în minte kă avemă să ne lăptămă nămaĭ kă lokăitoriĭ Anversălăĭ, mi ne kândă vomă da asaltălă, Tăkătălă va kădea asănra noastră fără să zikă nimikă, kă aveĭ eternĭ ontă saă zeve mĭĭ de oamenĭ, mereă sfărîmagĭ mi mereă renăskăgĭ, kă ajătorălă kărora de zeve saă de doĭ-snre-zeve anĭ gine în resnektă ne dăvele d'Albe, ne don Juan Requesens mi ne dăvele de Parma.

— Awa dar, stărăesvĭ în părerea domnieĭ tale?

— În kare?

— Kă vomă fi bătăgĭ.

— Fără îndoială.

— Eĭ bine! è lesne de ferită, velă năgină, din narte-gĭ, domnăle de Joyeuse, ărmă kă amărăvĭăne nrinvinele; frate-meă te a trimisă la mine ka să mă săsgĭĭ;

resnonsabilitatea domnieĭ tale è în sigвranŋъ, daka îŋĭ voiš da konŋediš zikîndв-ŋĭ kъ nв krezš sъ am trebв-inŋъ d'a fi sвsŋinвtš.

— Alteŋea Voastrъ noate sъ mĭ dea konŋediš, zise Joyeuse; dar, în ajвnвlš вneĭ bътъlie, arš fi o rв-mine nentrв mine de a lš nriimi.

O lвngъ mвrmвrъ de anrobare nriimi kвvin-tele lвĭ Joyeuse; nrinvinele nriveнв kъ mersese nrea denarte.

— Skвmnвlš meš admiralš, zise elš skвlъndв-se mi îmbrъŋiшъndš ne jвnele, nв veĭ sъ mъ îŋeleŋĭ. Kв toate astea mi se nare kъ am kвvîntš, saš maĭ bine kъ, în nosiŋiвnea în kare mъ aflв, nв notš mъr-tвrisi în gвra mare kъ n'am kвvîntš; mъ mвstri de greшelele mele, le kвnoskš: am fostš nrea ŋelosš de onoarea nвmelвĭ meš, am voitš nrea mвltš sъ arъlš sвnerioritatea armelorš franvese; aша dar n'am kвvîntš. Dar reвlš s'a fъkвtš, voiesvĭ oare sъ fakš altвlš maĭ reš? Eatъ-ne din aintea вnorš oamenĭ armaŋĭ, adikъ din aintea вnorš oamenĭ karĭ ne disnвlъ veia ve mĭ aš datš. Voiesvĭ sъ mъ sвnвiš? Mъne, atвnvĭ, vorš re-lвa kъte вna вna veia ve am konrinsš; nв, snada è skoasъ, sъ lovimš, saš daka nв, vomš fi loviŋĭ; eatъ nъrerea шea.

— Din minвtвlš în kare Alteŋea Voastrъ vor-besve astš-felš, zise Joyeuse, nв voiš maĭ adъвŋi nivĭ вnš kвvîntš; eš sвnt aivĭ ka sъ te askвltš, monsiniore, mi înkъ kв toatъ inima, krede-mъ, daka mъ veĭ kon-dвve la moarte, daka mъ veĭ kondвve la viktoriъ; kв toato astea.... dar, nв, monsiniore.

— Че?

— Nъ, voieskъ ши katъ съ takъ.

— Nъ, la drakъ! snъne, admirale; snъne, o voieskъ.

— Atъnчĭ în nartikъlarъ, monsiniore.

— În nartikъlarъ?

— Da, daka voiesче Alteцea Voastrъ.

Toцĭ se skъlarъ ши se deterъ înderъtъ nînъ la estremitъцile snaцiosъlъĭ kortъ alъ lъĭ Franчiskъ.

— Vorbesче, zise aчesta.

— Monsiniorъlъ noate lъa kъ nenъsare o restristъ kare i arъ faче Snania, o învinцere kare arъ faче triъmfътorĭ ne aчestĭ bextorĭ de bere flamanzĭ, saъ ne astъ nr'nчine d'Orange kъ dozъ feцe; dar s'arъ ъni elъ totъ aша de lesne ka sъ fakъ sъ rîzъ în sokoteala sa ne domnъlъ dъчele de Guise?

Franчiskъ înkrъntъ snrънчeana.

-- Domnъlъ de Guise? zise elъ; e! че are a faче în toate astea?

— Domnъlъ de Guise, ъrmъ Joyeuse, se zive kъ s'a înчerkatъ a asasina ne monsiniorъlъ; daka Salcéde n'a mъrtъrisit'o d'asъnra nalkъlъĭ, a mъrtъrisit'o în minътъlъ sъnliчiъlъĭ. De aчeia, vomъ adъче o mare bъkъriъ Loranъlъĭ, kare joakъ ънъ mare rolъ în toate astea, daka nъ mъ înчelъ, de a faче sъ fimъ învinшĭ la Anversъ ши de a i nrokъra, чine sчie? fъrъ mъltъ ostenealъ, astъ moarte a ънъĭ fiiъ alъ Franчieĭ, че nromisese s'o nlъteaskъ atътъ de skъmnъ lъĭ Salcéde. Чitesче istoria Flandreĭ, monsiniore, ши veĭ vedea kъ Flamanziĭ aъ obiчeiъlъ sъ

îngraше nъmîntъrile lorъ kъ sъnцele nrinчinilorъ чelorъ maï strelъчiцï ши kъ чeï maï bъnï kavaleriï franчesï.

Dъчele dete din kanъ.

— Eï bine, fiъ, Joyeuse, zise elъ, voiъ da, daka trebъe, Loranъlъï blestematъ bъkъria d'a mъ vedea mortъ, dar nъ i voiъ da n'aчeia d'a mъ vedea fъцindъ. Mï é sete de gloriъ, Joyeuse, kъчï, singъrъ de nъmele meъ, am înkъ nisчe bъtъlie de kъstigatъ.

— Illi Cateau-Cambresis ne kare lъ вiцï, monsiniore; é adevъratъ kъ estï singъrъlъ.

— Komnarъ dar astъ lъntъ la Jarnac ши la Moncontour, Joyeuse, ши fъ sokoteala de чeia чe sъnt datorъ iвbitъlъï meъ frate Enrikъ. Nъ, nъ, adъъцi elъ nъ sъnt вnъ regъцъ alъ Navareï, sъnt вnъ nrinчine franчesъ.

Anoï întorkîndъ-se kъtre siniorii karï, la vorbele lъï Joyeuse, se denъrtaserъ:

— Domnilorъ, adъъцi elъ, asaltъlъ s'a otъrîtъ sъ lъ faчemъ; nloaia a înчetatъ, tъrîmъrile sъntъ bъne, vomъ ataka în astъ noante.

Joyeuse se înklinъ.

— Monsiniorъlъ va bine-voi sъ ne dea ordinele sale, zise elъ, le astentъmъ.

— Aï ontъ korъbiï, fъr'a nъne în nъmъrъ galera admiralъ, nъ é aша, domnъle de Joyeuse?

— Da, monsiniore.

— Veï întinde nînzele korъbielorъ de liniъ, ши asta va fi вnъ lъkrъ lesne, kъчï lokъitorii Anverъlъï nъ aъ în nortъ maï mъltъ de kътъ nisчe korъbii negъцъtoreчi; atъnчï tъ veï aшeza în faga keвlъï. Akolo daka

keʁlă se va anъra, veĭ fălțera ʏetatea înverkъndă ʁnă desbarkă kʁ ʏeĭ o miĭъ ʏinʏĭ sʁte de oamenĭ ʏe îĭ aĭ.

Din restʁlă armateĭ voiă faʏe doʁъ koloane, ʁna komandatъ de domnʁlă komitele de Saint-Aignan, ʏea altъ komandatъ de mine însʁ-mĭ. Amîndoʁъ voră înverka eskalada fъrъ veste, în minʁtʁlă kъndă se va da drʁmʁlă ʏeloră d'întîiă detʁnъrĭ.

Kavaleria va remъnea în reservъ, la întîmplare de învinţere, ka sъ anere retraţerea koloaneĭ resninse.

Din aste treĭ atakʁrĭ, ʁnălă va reʁmi negremită. ʏelă d'întîiă kornă aşezată ne zidʁrĭ, va traţe o raketъ ka sъ reʁneaskъ kʁ dînsʁlă ʏele alte kornʁrĭ.

— Dar katъ sъ nrevedemă totă, monsiniore, zise Joyeuse. Sъ ne nʁnemă în minte ʏeia ʏe nʁ krezĭ kъ é de krezʁtă, adikъ kъ ʏele treĭ koloane de atakă sъ fiъ resninse kъte trele.

— Atʁnʏĭ vomă ajʁnţe korъbiele sʁb nrotekţiʁnea fokʁlʁĭ baterieloră noastre, ші ne vomă resnъndi nrin kъmnie, ʁnde lokʁitoriĭ Anversʁlʁĭ nʁ voră kʁteza sъ ne kaʁte.

Toţĭ se înklinarъ sure semnă de nriimire.

— Akʁm, domniloră, zise dʁʏele, tъvere.

Sъ se destente trʁnele adormite, sъ se îmbarʏe kʁ regʁlъ; nivĭ ʁnă fokă, nivĭ o detʁnare de mʁsketъ sъ nʁ deskonere nlanʁlă nostrʁ. Veĭ fi în nortă, admirale, nîn' a nʁ afla lokʁitorii Anversʁlʁĭ nlekarea voastrъ. Noĭ karĭ îlă vomă treʏe ші vomă ʁrma ţermʁlă stʁngă, vomă sosi d'o datъ kʁ domnia ta.

Nlekaţĭ, domniloră, ші bʁnă kʁraţiă. Soartea

чea bвnъ kare ne a вrmatъ nîn'aivї nв se va teme sъ treakъ rîвlъ Escaut kв noї.

Kanitanїi nъrъsirъ kortвlъ nrinvinelвї, ші deterъ ordinele lorъ kв nrekaвцiвnile arътate.

Îndatъ, toatъ astъ mвlцime de oamenї fъkв sъ se aвzъ o mвrmвrъ amestekatъ: dar se nвtea krede kъ era alъ vîntвlвї, jвkъndв-se în trestiele цigantisve ші nîntre erbele stвfoase ale kъmnielorъ.

Admiralвlъ se dвsese ne bordвlъ vasвlвї seъ

XXXIII.

MONSINIORULU.

Kъ toate astea lokъitorii Anversъlъi nъ vedea kъ linisче nregъtirile ostile ale domnъlъi dъче d'Anjou, ші Joyeuse nъ se înчela atribъindъ-le toatъ reaoa voinцъ nътinчioasъ

Anversъlъ, kъndъ însera, era ka ънъ stъnъ, linisчitъ ші dewertъ ne din afarъ, în întrъ nlinъ de mъrmъrъ ші de miskare.

Flamanzii armaцi fъчea serviцiulъ de natrъle în strade, barikada kasele lorъ, îndoia lanцъrile, ші se înfrъцia kъ batalioanele nrinчipelъi d'Orange, din karі o narte s'afla în garnisonъ la Anversъ, ші чea altъ narte intra ne rîndъ, karі, îndatъ чe intra, se aweza în orawъ.

Kъndъ totъlъ fъse gata nentrъ o nъternikъ anъrare, nrinчipele d'Orange, ne o searъ întъnekoasъ ші fъrъ lъnъ, intra ші elъ în orawъ fъrъ niчі o manifestare,

dar ks linisvea ui ks tsria ne karĭ le avea la îmnlinirea tstslorš otsrîrilorš sale, ksndš fsvea o datș aste otsrîrĭ.

Se dsse la osnelslš oraussluĭ snde oameniĭ seĭ îĭ nregștiserș toate nentrs instalarea sa.

Akolo nriimi ne toɥĭ kartenarĭĭ ui ne ventenarĭĭ bsrgesieĭ, treks în revistș ne ofiɥerĭĭ trsnelorš nlștite, anoĭ în-fine nriimi ne nrinvinalĭĭ ofiɥerĭ ne karĭ îĭ însviinɥș desnre nroiektele sale.

Între aste nroiekte, velš maĭ otsrîtš era sș nrofite de manifestarea dsvelsĭ d'Anjou în kontra oraussluĭ ka sș rsmnș ks dînsslš. Dsvele d'Anjou venia snde Tșkstslš voise sș lš adskș, ui avela vedea ks bsksriș ne astš noš nretendintš la ssverana nstere nerzîndš-se ka veĭ alɥĭ.

Kiarš seara ksndš dsvele d'Anjou se nregștia sș atave, nrekom amš vszstš, nrinvinele d'Orange, kare s'afla de dosș zile în oraušš, ɥinea konsiliš ks komandantslš vetșɥiĭ nentrs bsrgesĭ.

La fiș-kare obiekɥisne fșkstș de gsvernatorslš la nlanslš ofensivš alš nrinvinelsĭ d'Orange, daka astș obiekɥisne nstea sș adskș întșrziere în nlansrĭ, nrinvinele d'Orange da dîn kanš ka snš omš ssnrinsš de astș nesigsranɥș.

Dar, la fiș-kare klștinare de kanš, komandantslš vetșɥiĭ resnsndea:

— Nrinvine, svii ks é nssš la kale, ks monsiniorslš katș sș viĭș: astentșmš dar ne monsiniorslš.

Astš ksvîntš maɥikš fșvea ne Tșkstslš sș înkrsnte snrșnveana; dar totš înkrsntșndš-uĭ snrșnveana ui rozîndš-uĭ sngiele în nenavea sa, elš astenta.

Atunчĭ fiъ-kare aџinta okiĭ seĭ ne unŭ mare oroloџiŭ ku nisчe bъtъĭ grele, nar'kъ i arŭ fi чerutŭ sъ grъbeaskъ venirea nersonaџiulуĭ astentatŭ ku astŭ-felŭ de nenaчe.

Nouъ ore sunarъ; nesiguranџa se fъkuse o grije realъ; nisчe sentinele zivea kъ aŭ zъritŭ miskare în tabъra franчesъ.

O mikъ barkъ latъ ka basinulŭ uneĭ balanџe se esnediase ne rîulŭ Escaut; lokuitoriĭ Anverсulуĭ, maĭ nuџinŭ nelinisчiџĭ înkъ de чeia чe se netrecea ne uskatŭ de kъtŭ ne mare, doriserъ sъ aibъ nouъџĭ nrecise desnre flota franчesъ; mika barkъ nu se maĭ întorsese.

Nrinчinele d'Orange se skulъ, ui, muskъndu-uĭ de nekasŭ mъnuuele sale de nele de bivolŭ, zise lokuitorilorŭ Anverсulуĭ!

— Monsiniorulŭ ne va faчe sъ astentъmŭ atutŭ de multŭ înkutŭ Anverсulŭ va fi konrinsŭ ui arsŭ kundŭ va sosi: oraуulŭ atunчĭ va nutea judeka diferinџa чe se aflъ într'aveastъ nrivinџъ între Franчesĭ ui Snanioli.

Aste vorbe nu era de lokŭ fъkute ka sъ linisчeaskъ ne domniĭ ofiџerii чivilĭ, aua dar eĭ se uitarъ unulŭ la altulŭ ku multъ turburare.

În astŭ minutŭ, unŭ snionŭ чe se trimisese ne kalea de Malines, ui se dusese ku kalulŭ nînъ la Sъntulŭ-Nikolae, se întoarse anunчiundŭ kъ nu vъzuse nicĭ n'auzise nimikŭ kare sъ arate kъtŭ de nuџinŭ venirea nersoaneĭ чe se astenta.

— Domnilorŭ, strigъ Tъkutulŭ la astъ noutate, vedeџĭ, de nrisosŭ amŭ astenta; sъ faчemŭ înui-ne чe avemŭ de fъkutŭ! timnulŭ ne grъbesчe ui kamnaniele nu

sănță întru nimică garantite. E bine s'avemă încredere în nișue talente sănerioare; dar vedeți că mai 'nainte de toate, cată să ne întemeiămă ne noi înșine.

Să desbatemă dar, domnilor,

Nă terminase încă, și nerdeaoa saleĭ se redică, și ună valetă ală oraș-lui se arată zicîndă nămaĭ astă căvîntă, kare, într'ună asemenea minută, se părea că pregătește cătă altele o mĭă:

— Monsinioră!

Dănă tonă astui omă, dănă bucuria ne kare nu se pătea opri d'a o manifesta îmbrățișîndu-și datoria de ajutor, se pătea vedea entusiasmată poporul și toată încrederea sa în avela ce lă nămia kă astă nume vagă și respectuosă:

Monsinioră!

Abia tăcută sănetă astă vocĭ tremurate de miskare, și ună omă k'o talĭă înaltă și imperioasă, părtându kă mulță grațiă manta ce lă înfășura de totă, intră în sală, și salută kă kărteniă ne aveia karĭ s'afla akolo.

Dar la ceea d'întîiă privire okiulă seă mândru și patronă zări ne prinvinele în mizlokulă ofițerilor. Se duse drentă la dînsulă și i întinse mâna.

Prinvinele strînse astă mână kă iubire, și mă kă respectă.

Eĭ îșĭ ziseră unulă altuia monsiniore.

Dănă astă skărtă skimbare de politețe, nekunoskutulă îșĭ skoase manta.

Era învestită kă o vestă lungă de pele de bivolă, părta nișue încălțăminte de postavă și nișue cisme lungĭ

de nele Era armatŭ k'o snadъ lъngъ kare semъna kъ faʏe narte, nъ din kostъmlŭ seŭ, ʏi din membriĭ seĭ, kъ atъta înlesnire jъka alъtъre kъ dînsъlŭ; ъnŭ mikŭ nъmnalŭ era netrekъtŭ în brъlŭ seŭ, lîng' o teaskъ nlinъ de xъrtie.

În minъtlŭ kъndŭ îmĭ arъnkă manta se nъtъ vedea ʏismele sale ʏele lъnu̯ĭ, desnre kərĭ amŭ vorbitŭ, nline de nъlbere mi de noroiŭ.

Nintiniĭ seĭ, romiu̯ĭ de sъnu̯ele kalălĭ seŭ, skotea ъnŭ sъnetŭ sinistrъ la fiъ-kare nasŭ ʏe fъʏea ne lesnezĭ.

Se amezъ la masa konsiliălĭ.

— Eĭ bine! ъnde ne aflъmŭ, monsiniore? întrebъ elŭ.

— Monsiniore, resnъnse Tъkътlŭ, katъ sъ fi vъzътŭ venindŭ aiʏĭ kъ stradele era barikadate.

— Amŭ vъzътŭ asta.

— Mi kasele krestate, adъu̯i ъnŭ ofiu̯erŭ.

— Kътŭ desnre asta n'am nътлŭ s'o vъzŭ, dar é o bъnъ mъsъrъ.

— Mi lanu̯ъrile îndoite, zise altlŭ.

— De minъne, resnъnse nekъnoskътлŭ k'ъnŭ tonŭ nenъsъtorŭ.

— Monsiniorlŭ n'anrobeazъ niʏĭ de kъm aste nrenarative de anъrare? întrebъ ъnŭ oare-kare k'ъnŭ aʏentŭ simu̯itorŭ de neastîmnъrŭ mi de deskъmnъnire.

— Ba da, zise nekъnoskътлŭ, dar kъ toate astea nъ krezŭ kъ, în îmnrejъrъrile în karĭ ne aflъmŭ, sъ fiъ foarte folositoare; ele osteneskŭ ne soldatŭ mi

neastîmпъръ пе bъrgesъ. Îmї пare kъ aveцї ъnъ нlanъ de atakъ ші de anъrare ?

— Astentъmъ пе monsiniorъlъ ka sъ i komъnikъmъ, resпъnse bъrgmaestrъlъ.

— Snъneцї, domnilorъ, snъneцї.

— Monsiniorъlъ a sositъ kam tъrziъ, adъъцi пrinчinele, ші astentъndъ-lъ, a trebъitъ sъ lъkrezъ.

— Ші bine aї fъkътъ, monsiniore; afarъ de asta se sчie kъ kъndъ lъkrezї, lъkrezї bine. Ші eъ, krede-mъ, nъ mї am nerdъtъ timпъlъ пе drъmъ.

Aцoї întorkîndъ-se snre bъrgesї:

— Sчimъ nrin snionії nostri, zise bъrgmaestrъlъ, kъ o miskare se nregъtesчe în tabъra Franчesilorъ; eї se disпъnъ nentr'ъnъ atakъ; dar fiindъ-kъ nъ sчimъ din чe narte are sъ viїъ atakъlъ, amъ aшezatъ tъnъlъ astъ-felъ ka sъ fiъ îmпъrцitъ kъ egalitate пe toatъ întinderea zidъrilorъ.

— Asta é kъ minte, resпъnse nekъnoskътъlъ k' ъnъ ъшorъ sъrîsъ, ші ъitъndъ-se пe fъriшї la Tъkътъlъ, kare tъчea, lъsъndъ, elъ kare era omъ de resbelъ, sъ vorbeaskъ de resbelъ toцї bъrgesiї.

— Aша amъ fъkътъ ші kъ trъпele noastre чetъцenesчї, ъrmъ bъrgmaestrъlъ, ele s'aъ îmпъrцitъ nrin nostъrї îndoite пе toatъ întinderea zidъrilorъ, ші aъ ordinъ sъ alerцe kiarъ akъm la lokъlъ de atakъ.

Nekъnoskътъlъ nъ resпъnse nimikъ; se пъrea kъ astenta пе Пrinчinele d' Orange sъ vorbeaskъ ші elъ.

— Kъ toate astea, ъrmъ bъrgmaestrъlъ, пъrerea чelorъ maї mъlцї din membriї konsiliъlъї este kъ se nare

kъ nenъtinцъ ka Franчesiĭ sъ aibъ a minte maĭ mъltъ de kъtъ o fintъ.

— Ши nentrъ чe astъ fintъ? întrebъ nekъnoskътъlъ.

— Nentrъ ka sъ ne snerie mi sъ ne adъkъ la o învoialъ amikalъ kare sъ dea oramъlъ Franчesilorъ.

Nekъnoskътъlъ se ъitъ earъ la nrinчinele d'Orange: s'arъ fi zisъ kъ era streinъ de toate чe se netrevea, mi askъlta aveste vorbe kъ atъta nenъsare în kътъ semъna oare-kъm a desnreцъ.

— Kъ toate astea, zise чineva kъ neastîmnъrъ, astъ searъ s'a krezътъ kъ se vede în tabъrъ nisчe nrenarative de atakъ.

— Nrenъssrĭ fъrъ sigъranцъ, resnъnse bъrgmaestrъlъ. Eъ însъ-mĭ am чervetatъ tabъra k'unъ minъnatъ okianъ din Strasburg: tъnъrile se nъrea цintъite de nъmîntъ, oamenii se nregътia de kъlkare fъrъ nivĭ o emoцiъne, domnъlъ dъvele d'Anjou da unъ nrînzъ în kortъlъ seъ.

Nekъnoskътъlъ arъnkъ o altъ kъътътъръ asъnra nrinчinelъĭ d'Orange. Astъ datъ i nъrъ kъ unъ uморъ sърîsъ înkreцia bъza Tъkътъlъĭ, ne kъndъ k'o miskare abia vъzътъ, umerii seĭ desnreцъitorĭ însoцia avestъ sърîsъ.

— E! domnilorъ, zise nekъnoskътъlъ, sъntenĭ în denlinъ retъчire, în astъ minътъ, nъ vi se nregътesчe unъ atakъ ne sъb askъnsъ, чi unъ frъmosъ mi bunъ asaltъ чe lъ veцĭ înverka.

— Adevъratъ?

— Ilanъrile voastre, orĭ kътъ de natъrale vi se narъ, sъntъ nekomnlekte.

— Kъ toate astea, monsiniore... ziserъ bъrgesiĭ, ъmiliцĭ de a se arъta kъ îndoialъ desnre kъnosvinцele de strateцiъ.

— Nekomnlekte, adъъцi nekъnoskътълъ, fiindъ-kъ vъ astentaцĭ la o lovire, ui aцĭ lъatъ toate mъssrele nentrъ astъ întîmnlare.

— Negreuitъ.

— Eĭ bine! astъ lovire, domniiorъ, daka mъ kredeцĭ...

— Termineazъ, monsiniore.

— Sъ n'o astentaцĭ, s'o daцĭ.

— Aua vezĭ! strigъ nrinvinele d'Orange, eatъ vorbъ.

— În astъ minътъ, ъrmъ nekъnoskътълъ, kare înцelese de atъnvĭ kъ era sъ afle ънъ snrijinъ în nrinvinele, korъbiele domnъlъĭ de Joyeuse se gъteskъ de nlekare.

— De ънde sviĭ, monsiniore? strigarъ împreънъ bъrgmaestrълъ ui veĭ alцĭ membri aĭ konsiliълъĭ.

— O svиъ, zise nekъnoskътълъ.

O mъrmъrъ de îndoialъ trekъ ka o sъflare în adъnare, dar, orĭ kътъ de ъuoarъ, fъ ajънse nînъ la ъrekiele îndemъnatikълъĭ omъ de resbelъ kare se întrodъse-se ne svenъ ka sъ joave, dънъ toatъ nrobabilitatea, velъ d'întiiъ rolъ.

— Vъ îndoiцĭ? întrebъ elъ kъ vea maĭ mare linisve ui ka ънъ omъ denrinsъ sъ se lънte în kontra tътълorъ temerilorъ, tътълorъ amorъrilorъ-nronrie ui tътълorъ nrejъdekъцilorъ bъrgese.

— Nъ ne îndoimъ, fiindъ-kъ o snъĭ, monsiniore.

Dar kъ toate astea Maiestatea Voastrъ sъ ne пermitъ a i snъne.

— Snъneцĭ.

— Kъ daka era astъ-felъ...

— Пe ъrmъ?

— Amъ avea nъvele.

— Пrin чine?

— Пrin snionъlъ nostrъ de marinъ.

FINE VOLUMULUI II.

TABLA CAPITELORU.

Kapitolele.	Pagina.
I. Fratele Boromeŭ.	5
II. Chicot Latinistu.	16
III. Vele patru vînturĭ.	25
IV. Ce felŭ Chicot îşĭ arma kălătoria şi ceia ce i se întîmplă.	36
V. A treia zi de kălătoriĭ.	47
VI. Ernauton de Carmaînges.	57
VII. Kurtea ku kaiĭ.	68
VIII. Celc meante păkate ale Madeleneĭ.	81
IX. Bel-Esbat.	95
X. Skrisoarea domnulŭĭ de Mayenne.	109
XI. Kum dom Modestŭ Gorenflot bine-kuvîntă pe regele kăndŭ trekŭ pe din aintea prioratulŭĭ Iakobinilorŭ.	120
XII. Ce felŭ Chicot bine-kuvîntă pe regele Ludovikŭ XI, pentru kă inventase nosta, şi kum se otŭrî să profite de astă invenţiune.	134
XIII. Kum regele Navareĭ devină kă Turennius voia să zikă Turenne şi Margota Margot.	148
XIV. Aleia de treĭ miĭ de paşĭ.	159
XV. Kabinetulŭ Margaritеĭ.	168
XVI. Komunere în versiune.	179
XVII. Ambasadorulŭ Spanieĭ.	190
XVIII. Surâsiĭ regelŭĭ Navareĭ.	200
XIX. Adevărata amantă a regelŭĭ Navareĭ.	215
XX. Mirarea ce konrinse pe Chicot kăndŭ văzu kă era aşa de ponulară în oraşulŭ Nérac.	227
XXI. Marele Vinătorŭ alŭ Regelŭĭ Navareĭ.	245
XXII. Kum se vîna lupulŭ în Navara.	255
XXIII. Ce felŭ Enrikŭ alŭ Navareĭ se purtă întîia oară kăndŭ văzu fokulŭ.	268
XXIV. Ce se petrecea în Louvre maĭ în acelaşĭ timpŭ pe kăndŭ Chicot intra în oraşulŭ de Nérac.	282
XXV. Pana romîş şi pana albă.	301
XXVI. Poarta se deskide.	312
XXVII. Ce felŭ isbia o damă mare în anulŭ graţieĭ 1586.	323
XXVIII. Ce felŭ intra Sainte-Maline în turnulŭ şi ce s'a întîmplatŭ în urmă.	342
XXIX. Ce se petrecea în kasa misterioasă.	355
XXX. Laboratorulŭ.	367
XXXI. Ce făcea în Flandra Monsiniorulŭ Franciskŭ alŭ Franciеĭ, duce d'Anjou şi de Brabantŭ, komite de Flandra.	376
XXXII. Iregătirĭ de bătăliă.	391
XXXIII. Monsiniorulŭ.	407

Inv. A. 37.708

BIBLIOTECA LITTERARIA. SERIA II.

QUEĬ PATRU-ȚECĬ ȘI CINCĬ.

DE

ALESANDRU DUMAS.

I.

Traducere

DE

G. A. BARONZI.

VOLUM. III.

BUCURESTI.
LIBRARIU-EDITORU GEORGE IOANID.
1857.

QUEI
PATRU-ZECI SI CINCI.

QUEĬ
PATRU-ȚECI ȘI CINCI.

I.

MONSINIORULU.

(Ormare.)

Într' avestŭ minutŭ unŭ omŭ îmbinsŭ de subierŭ intrŭ greŭ în salŭ, mi fŭku ku resbektŭ kŭĵĭ-va nașĭ be bardoseala lustruitŭ, înaintundŭ jumutate kutre burgmaestrulŭ, jumutate kutre brinvinele d'Orange.

— A! a! zise burgmaestrulŭ, tu estĭ, amive?

— Eŭ însu-mĭ, domnule burgmaestre, resbunse nouluŭ venitŭ.

— Monsiniore, zise burgmaestrulŭ, avesta é omulŭ be kare lŭ amŭ trimisŭ bentru deskoberire.

La avestă kăvîntă de monsiniore, kare nă se adresa prinvinelăi d' Orange, snionălă făkă o miskare de săprisă mi de băkăriă, mi înaintă renede ka să vază maĭ bine ne avela ne kare lă kalifika kă astă titălă.

Noălă venită era ănălă dintr' aveĭ marinarĭ flamanzĭ ală kărăia tină é awa de rekănoskătă, fiindă awa de aventată: kanălă natrată, okiĭ albastri, gîtălă skărtă mi ămerĭĭ laĭĭ; mototolia în mănile sale vele marĭ kăvisla sa de lănă ămedă, mi kăndă făsese anroane de ofiĭerĭ, se văzu kă lăsa d' asănra daleloră o ărmă mare de ană.

Kăvîntălă este kă vesmintele sale groase era de totă măiate mi kărĭea de ană.

— O! o! eată ănă bravă kare a revenită în notă, zise nekănoskătălă prinvindă ne marinară kă avelă obiveiă ală autoritățiĭ, kare imnăne fără veste soldatălăĭ mi servitorălăĭ, nentru kă imnlikă d' odată komanda mi mîngîierea.

— Da, monsiniore, da, zise marinarălă kă grabă, mi Eskautălă este mi mare mi renede, monsiniore.

— Vorbesve, Goes, vorbesve, ărmă nekănoskătălă sviindă bine nreĭălă favoareĭ ne kare n'o arăta ănăĭ simnlă matelotă kiămănda-lă ne nămele seă.

Mi, dintr' avelă minătă, nekănoskătălă năra a esista nămaĭ nentra Goes, mi adresăndă-se la dînsălă, kă toate kă era trimisă de altălă, era noate la avela kare ară fi trebuită să dea sokoteala misiănii sale:

— Monsiniore, zise elă, am nlekată în vea maĭ mikă a mea barkă; am trekălă kă kăvîntălă de ordină în mizlokălă onritoareĭ ve amă făkătă ne rîălă Eskaut

kъ bastimentele noastre, ɯi m' am dъsъ nînъ la aʋeĭ blestemaŋĭ de Franʋesĭ. A! eartъ-mъ, monsiniore.

Goes se onri.

— Snъne, snъne, zise nekъnoskътълъ sъrîzîndъ, sънt nъmaĭ ne jъmътate Franʋesъ, ɯi nrin ъrmare voiъ fi nъmaĭ ne jъmътate blestematъ.

— Aɯa dar, monsiniore, nentrъ kъ monsiniorълъ voiesʋe sъ mъ erte...

Nekъnoskътълъ fъkъ ънъ semnъ din kanъ. Goes ъrmъ:

— Пе kъndъ trъŋeam noantea kъ loneŋile mele akonerite kъ nînzъ, aъzii ne ʋineva strigъndъ:

— Eĭ, ълъ din barkъ, ʋe veĭ?

Am krezътъ kъ întrebarea era adresatъ kътre mine, ɯi eram gata sъ resnъnzъ ʋeva, kъndъ aъzii strigъndъ înderътълъ meъ:

— Lъntre admiralъ.

Nekъnoskътълъ nrivi ne oſiŋerĭ k'ънъ semnъ din kanъ kare însemna:

— Ʋe vъ snъsesem eъ?

— Într' aʋelъ minътъ, ъrmъ Goes, ɯi kъndъ voiam sъ mergъ la ŋermъ, simŋii o isbire şnъimîntътoare; barka mea se dete afъndъ; ana mĭ akoneri kanълъ; mъ rostogolii într' ънъ abisъ fъrъ fъndъ, dar valъrile Eskътълъĭ mъ rekъnoskъrъ ka n'o vekiъ kъnosʋinŋъ ɯi reʋъzъĭ ʋerълъ.

Era lъntrea admiralъ kare, kondъkîndъ ne domnълъ de Joyeuse la ŋermъ, trekъse neste mine. Akъm, nъmaĭ Dъmnezeъ singъrъ sʋie kъm de nъ m'am sdrobitъ saъ înekatъ.

— Mălțămimă, brave Goes, mălțămimă, zise prinvinele d'Orange, ferivită d'a vedea că prevestirile sale se realisaseră; dă-te, ți tavi.

Ți întinzîndă brațălă în partea sa, i păse o păngă în mână.

Că toate astea marinarălă părea că mai astepta ceva: asta era voia nekănoskătălăi.

Acesta făcă ună semnă bine-voitoră că mâna, ți Goes se trase, învederată mai mălțămită de astă semnă de cătă făsese de darălă prinvinelăi d'Orange.

— Ei bine, întrebă nekănoskătălă pe bărgmaestrălă, ce zivi de acestă reportă? te mai îndoesvi înkă că Franțesii voră pregăti korăbiele, ți kredeai că pentru ka să petreakă noaptea la ţermă domnălă de Joyeuse se dăvea din tabără la galera admirală?

— Dar, devinezi monsiniore? ziseră bărgesii.

— Nă mai măltă de cătă monsiniorălă prinvinele d'Orange, kare este în toate lăkrările de părerea mea, sănt sigură. Dar, ka Înălțimea Sa, am aflată bine, ți mai că seamă, kănoskă pe ceia kari sănță akolo în partea cea altă.

Ți că mâna sa arăta kămniele.

— Astă-felă, ărmă elă, m'ași fi mirată măltă de nă 'i ași vedea atakăndă astă noapte.

Dar, fiţi gata, domniloră; căvi daka le daţi timpă, voră ataka că seriositate.

— Acestă domni îmi voră da drentate d'a mărturisi că în aintea veniriă domnieă tale, monsiniore, le vorbiam tokmai ceia ce le vorbesvi domnia ta akăm.

— Dar, întrebъ bъrgmaestrъlъ, kъm monsiniorъlъ krede kъ Franʋesiĭ vorъ ataka?

— Eatъ nrobabilitъile: infanteria este katolikъ, ea se va bate singъrъ. Asta va sъ zikъ kъ va ataka de o narte; kavaleria é kalvinъ, ші ea se va bate singъrъ. Doъъ nъrdї. Marina é a domnъlъĭ de Joyeuse elъ sosesʋe de la Narisъ; kъrtea sʋie kъ ʋe skonъ a nlekatъ, va voi sъ aibъ nartea sa de bъtaiъ ші de gloriъ. Treĭ nъrdї.

— Atъnʋĭ, sъ faʋemъ treĭ kornъrĭ, zise bъrgmaestrъlъ.

— Faʋedї ънъlъ, domnilorъ, ънъlъ singъrъ, din todї ʋeĭ maĭ bъnĭ soldadї, ші lъsadї ne aʋeia de karĭ vъ îndoidї în mizlokъlъ kъmnъlъĭ, la naza zidъrilorъ noastre. Anoĭ, kъ aʋestъ kornъ, faʋedї o eшire tare în minътъlъ kъndъ Franʋesii se vorъ astenta maĭ nъdinъ la aʋeasta. Eĭ kredъ sъ ataʋe: anъkadi-le înainte ші atakadi-ĭ voĭ maĭ întîiъ; daka îĭ vedї astenta la asaltъ, sънtedї nerdъdї, kъʋĭ la asaltъ kъ Franʋesъlъ nъ se mъsoarъ nimінĭ, nrekъm kъ voĭ nъ se noate nъne nimінĭ, domnilorъ, kъndъ, sънtedї la kъmnъ ші anъradї anronierea de oraшele voastre.

Frъntea Flamanzilorъ strelъʋi.

— Ue ziʋeam, domnilorъ? zise Tъkътъlъ.

— Asta mĭ faʋe o mare onoare, zise nekъnokътъlъ, d'a fi, fъrъ sъ sʋiъ, de aʋeia-ші nъrere ka ʋelъ d'întîiъ kanitanъ alъ sekъlъlъĭ.

Amîndoĭ se înklinarъ kъ nolitede.

— Dar, ърmь nekъnoskътъlъ, s'a zisъ, vedї faʋe o eшire fъrioasъ asънra infanterieĭ ші kavalerieĭ. Snerъ

kъ ofiŋerii vostri vorŭ kondъve astъ emire astŭ-felŭ în kъtŭ sъ resninŋeŋĭ ne îmnresъrъtorĭ.

— Dar korъbiele lorŭ, korъbiele lorŭ, zise bъrg-maestrъlŭ, vorŭ strika bariera noastrъ; mi fiindŭ vîntъlŭ de la nordŭ-vestŭ vorŭ fi în mizlokъlŭ oramъlъĭ în do-ъъ ore.

— Voĭ aveŋĭ mease vekĭ korъbii mi treĭ-zevĭ de barve la Santa-Maria, adikъ o legъ denarte d'aivĭ, nъ é ama? asta é barikada voastrъ ne mare, asta é lanŋъlŭ vostrъ kare înkide rîvlŭ Escaut.

— Da, monsiniore, este kiarŭ ama. Kъm kъ-nosvĭ toate aveste amъnъnte?

Nekъnoskъtъlŭ sъrîse.

— Le kъnoskŭ, nrekъm vezĭ, zise elŭ; akolo e-ste soartea bъtъlieĭ.

— Atъnvĭ, zise bъrgmaestrъlŭ, katъ sъ trimitemŭ întъriri bravilorŭ nostri marinarĭ.

— Din kontra, nъteŋĭ sъ disnъneŋĭ înkъ de na-trъ sъte oamenĭ karĭ era akolo; doъъ-zevĭ de oamenĭ inteliŋinŋĭ, bravĭ mi devotaŋĭ vorŭ fi de ajъnsŭ.

Anversalii deskiserъ okii marĭ.

— Voiŋĭ, zise nekъnoskъtъlŭ, sъ sfъrъmaŋĭ flota franvesъ de totŭ nъmaĭ kъ vele mease korъbii vekĭ mi kъ vele treĭ-zevĭ de barve vekĭ ale voastre?

— Xm! ziserъ Anversalii nrivindъ-se, nъ era ama vekĭ barvele noastre.

— Eĭ bine! nreŋъiŋi-le, zise nekъnoskъtъlŭ, mi vi se va nlъti nreŋъlŭ.

— Eatъ, zise învetŭ Tъkъtъlŭ nekъnoskъtъlъĭ, oa-

menii în kontra kъrora am în fiъ-kare zi a mъ lъpta. O! daka arъ fi nъmaĭ evenimentele, le aшĭ învinḑe.

— Sъ vedemъ, domniloръ, ъrmъ nekъnoskътslъ nъnîndъ mъna la nъnga sa de la brъъ, kare ḑemea de nlinъ, mrekъm amъ snъs'o, mreḑъiḑi-le, dar mreḑъiḑi-le iste; veḑĭ fi nlътiḑĭ kъ noliḑe ve vi se vorъ traḑe asъmra voastrъ, snerъ kъ o sъ le aflaḑĭ bъne.

— Monsiniore, zise bъrgmaestrъlъ, dъn'ънъ minътъ de deliberare kъ kartenariĭ, kъ zevimariĭ шi kъ sътaшiĭ, sъntemъ negъḑъtoriĭ шi nъ siniorĭ; katъ dar sъ ne erḑĭ oare-karĭ îndoele, kъvĭ sъfletъlъ nostrъ, vezĭ, nъ é de lokъ în kornъlъ nostrъ, dar în kontoarele noastre. Kъ toate astea, sъntъ oare-karĭ întîmnlъrĭ kъndъ, binele ḑeneralъ, svimъ a fave sakrifivie. Disnъneḑĭ dar de barierele noastre dъnъ kъm o înḑeleḑeḑĭ.

— Mre leḑea mea, monsiniore, zise Tъkътslъ, asta te mrivesve ne domnia ta. Mĭ arъ fi trebъitъ шease lъnĭ ka sъ kanътъ veia ve domnia ta redikaшĭ adineaorĭ în zeve minъte.

— Disnъiъ dar de bariera voastrъ, domniloръ; însъ eatъ în ve felъ disnъiъ de dînsa:

Franvesii, kъ galera admiralъ în frъnte, vorъ înverka sъ strive treverea. Eъ îndoeskъ langъrile barierei lъsъndъ-le o lъpime îndestъlъ nentrъ ka flota sъ se afle nrinsъ în mizlokъlъ barvelorъ шi korъbielorъ voastre. Atъnvĭ, din barvele шi din korъbiele voastre, veĭ doъъ-zevĭ bravĭ ne karĭ 'i am lъsatъ akolo vorъ arъnka kîrliḑele, шi, dъn' aveia, vorъ fъḑi într' o barkъ dъnъ ve vorъ nъne fokъ barierei voastre înkъrkatъ kъ materiale anrinzътoare.

— Ши, îlъ askъltaŋĭ, strigъ Tъkътълъ, flota franчesъ va arde de totъ.

— Da, de totъ, zise nekonoskътълъ; atънчĭ, nъmaĭ é retraŋere ne mare, nъmaĭ é retraŋere ne kъmnie, kъчĭ veŋĭ da drъmълъ stavilarelorъ din Malines, din Berchem, din Lier, din Duffel ши din Anvers. Resninшĭ maĭ întîiъ de voĭ, ъrmъriŋĭ de stavilele voastre rънte, înkonjъraŋĭ din toate nъrŋile de astъ reflъssъ neastentatъ ши totъ d'aъna kreskîndъ, de astъ mare kare va avea nъmaĭ ънъ flъssъ ши nivĭ ънъ reflъssъ, Franчesiĭ vorъ fi toŋĭ înekaŋĭ, afъndaŋĭ, nimivinĭ.

Ofiŋeriĭ skoaserъ ънъ strigътъ de bъkъriъ.

— Este nъmaĭ o nekъviinŋъ, zise nrinчinele.

— Kare, monsiniore? întrebъ nekъnoskътълъ.

— Kъ arъ trebъi o zi întreagъ ka sъ esnediъmъ diferitele ordine la diferitele oraше, ши n'avemъ de kътъ nъmaĭ o orъ.

— O orъ é destълъ, resnънse avela kare se nъmia monsiniorъ.

— Dar чine va nrevesti flotila?

— Ea este nrevestitъ.

— De чine?

— De mine. Dak' avestĭ domnĭ arъ refъsa sъ mĭ o dea, le aшĭ kъmnъra-o.

— Dar Malines, Lier, Duffel?

— Am trekътъ nrin Malines ши nrin Lier, ши am trimisъ ънъ agentъ sigъrъ la Duffel. La ънъ-snrezeчe ore Franчesiĭ vorъ fi bътъŋĭ, la meziълъ nonŋĭĭ flota va fi arsъ, la o orъ Franчesiĭ vorъ fi de totъ retraшĭ, la doъъ ore Malines va sfъrîma zъgasele, Lier va de-

skide stavilarele, Duffel va skoate tsnsrile afarъ din natsrile lorš: atsnvĭ toatъ kъmnia se va fave sns oveans fsriosš kare va îneka kase, kъmnie, nъdsrĭ, sate, este adevъratš, dar kare, într' avelš timnš, v'o renetš, va îneka ne Franvesĭ, mi aveasta k'sns astš-felš de kinš, în kъtš ns va maĭ intra nivĭ snslš singsrš în Franvia.

O tъvere de mirare mi màĭ de snaimъ nriimi aste ksvinte; anoĭ, d'o datъ, Flamanzii învensrъ a anlasda.

Nrinvinele d' Orange fъks doĭ nami kъtre neksnoskstš mi i întinse mъna.

— Ama dar, monsiniore, zise elš, totslš é gata din nartea noastrъ?

— Totš, resnsnse neksnoskstslš. Mi eatъ, îmĭ nare kъ mi din nartea Franvesilorš totslš é gata.

Mi ks deyitslš arъta sns ofiyerš kare redika nortiya.

— Siniorĭ mi domnĭ, zise ofiyerslš, nriimimš svirea kъ Franvesii s'aš nssš ne mersš mi înainteazъ kъtre oramš.

— La arme! strigъ bsrgmaestrslš.

— La arme! renetirъ asistanyii.

— Sns minstš, domnilorš, întrersnse neksnoskstslš ks glasslš seš imnosantš mi imnneriosš; sitayĭ a mъ lъsa sъ vъ fakš vea din srmъ rekomandare maĭ imnortantъ de kъtš toate vele alte

— Fъ-ne! fъ-ne! strigarъ toyĭ.

— Franvesii vorš fi ssnrinmĭ, ns va fi nivĭ mъkarš o bъtaiъ, nivĭ kiarš o retrayere, dar o fsgъ: ka sъ 'i goniyĭ, katъ sъ fiyĭ smorĭ. Nentarele josš, la

drakъ! пentarele voastre nъ vъ lasъ sъ vъ miskaцї, v'aš fъkъtš sъ nerdeцї toate bъtъliele че aцї nerdъtš. Пentarele josš! domniloršˌ пentarele josš!

Ши nekъnoskъtъlš arъtъ пentъlš seš чelš mare anъratš nъmaї k'ънš пentarš de пele de bivolš.

— Ne vomš reafla la lovire, domniloršˌ kanitanїˌ ърmъ nekъnoskъtъlš; de o kam datъˌ merцeцї în niaца Osnelъlъї-Oraшъlъїˌ ънde veцї afla пe toцї oameniї vostri în bъtaiъ. Vъ voiš însoцi akolo.

— Mъlцъmimš, monsiniore, zise пrinчinele nekъnoskъtъlъїˌ skъпaшї d'o datъ Belцia ши Olanda.

— Пrinчine, mъ laъzї пrea mъltš, resпъnse aчesta.

— Înъlцimea Voastrъ va konsimцi a traце sabia în kontra Franчesilorš? întrebъ пrinчinele.

— Mъ voiš aшeza într'ънš kinš ka sъ mъ batš în faцъ kъ xъgenoцїї, resпъnse nekъnoskъtъlš înklinъndъ-se k'ънš sърîsš чe i lš arš fi invidiatš tristъlš seš însoцitorš, ши пe kare Dъmnezeš nъmaї îlš înцelese.

II.

FRANCESI ŞI FLAMANDI.

În minutul următor totul consilierul ceilalt de la oseleul oraşului, ai căror ochi se deschideau să se închidă în fruntea oamenilor lor ai să execute ordinele căpeteniei necunoscute care urma trimise Flamanzilor de însuşi Providenţa, unul lângă ramurile cărora urma a akoneri toţi oraşul, resunând şi se resumă într' unul mare strigăt.

Într' aceşti timpul artileria tună.

Aceasta artileriă veni să sunzină ne Franceşi în mizlocul mersului lor de noante, ne când credea să sunzină oraşul ei însi-şi adormiţi. Dar în loc să meargă mai încet, ei merseră tare.

Daka nu ustea să iea cineva oraşul fără veste ku eskalada, dupe kum se zicea în timpul acela, se ustea, nrekum amu văzuţi ne reţele Navarei făkîndu la Cahors, se ustea să îmule uanţul ku fascine ai să fak să sară cuile ku uetarde.

Tsnslš din întsrirĭ srmă dar a traţe; dar noantea efektslš seš era mài nimikš; dsnă ce a resnsnsš ks strigște la strigșrile adversarilorš lorš, Franțesiĭ înaintarș în tșvere kștre întsrirĭ ks avea netemere fsgoasș kare le este obivĭnsitș în atakš.

Dar de o datș, norţile ші nortiţele se deskidš, ші din toate nșrţile se renedš oamenĭ armaţĭ; de kștš ns era fsria чea înfokatș kare înssfleţia ne Franțesĭ, чi srš felš de beţiș grea kare ns îmnedikș miskarea resbelikslsĭ, dar kare faче ne resbelikš tare ka srš zidš че se rostogolesче.

Era Flamanzii karĭ înainta în batalioane strînse, în grsne komnakte ne d'assnra kșrora srma detsnarea artilerieĭ maĭ mslš sgomotoasș de kștš snșimîntștoare.

Atsnvĭ lsnta înчene nentš la nentš, sabia ші kșţitslš se isbeskš, askșţiișslš ші lanчea se sdreleskš, detsnșrile nistoalelorš ші ale arkebsselorš lsmineazș obrazele romite de sșnţe.

Dar nivĭ srš ţinștš, nivĭ o msrmsrș, nivĭ o nlșnţere: Flamandslš se bate ks tșrbare, Franчessls ks nekasš. Flamandslš é fsriosš kș are sș se batș, kșvĭ ns se bate nivĭ din starea sa nivĭ de nlșчere. Franчessls é fsriosš kș é atakatš ne kșndš ataka.

În minstslš kșndš ajsnse lsnta la mșnĭ, ks avea înverșisnare ne kare ne vomš чerka în-deșertš a o deskrie, detsnșrĭ renezĭ se asdš în nartea Santeĭ-Marie, ші o lsminș se redikș d'assnra oraшslsĭ ka o flakșrș. Asta é Joyeuse kare atakș ші kare vrea sș tragș în altș narte lsarea a minte a inemikslsĭ strikșndš

bariera kare anъrъ rîslъ Escaut, kare va nъtrъnde kъ flota sa în mizlokslъ oraшslъĭ.

Yelъ nъuinъ, este yeia ye snerъ Franyesiĭ.

Dar nъ é de lokъ aша.

Îmninsъ de ъnъ vîntъ de la vestъ, adikъ vîntslъ yelъ maĭ favorabilъ nentr'o asemenea întrenrindere, Joyeuse redikase ankora, ші, kъ galera admiralъ în frъnte, se lъsase sъ meargъ dъnъ ayelъ vîntъ kare lъ îmninuea fъrъ voia kъrsslъĭ aneĭ. Totslъ era gata nentrъ lъntъ; marinariĭ seĭ, armauĭ kъ sabiele lorъ de anroniere, era în ъrmъ; tъnariĭ seĭ, kъ fitilslъ anrinsъ, era la tъnъrile lorъ; mateloиiĭ seĭ kъ grenadele ne nodivele; în-fine mateloиĭ alesшĭ, armauĭ kъ sekъre, sta gata sъ sarъ în korъbiele ші barvele inemivilorъ ші sъ sfъrîme lanиъrĭ ші fъniĭ ka sъ fakъ ъnъ nîrleazъ floteĭ.

Înainta în tъvere. Yele шeante bastimente ale lsĭ Joyeuse, disnъse în ъngiъ, a kъrora galerъ admiralъ forma ъngislъ yelъ maĭ askъuitъ, nъrea o trъnъ de fantasme uigantive alъnekъndъ ne d'asъnra aneĭ. Jъnele, alъ kъrъia nostъ era ne banka sa de rîndъ, n'a nststъ sъ шeazъ la nostslъ seъ. Învestimîntatъ kъ o frъmoasъ armatъrъ, lъase ne galerъ lokslъ yelsĭ d'întîiъ lokotenentъ, ші nlekatъ snre katartъ, okislъ seъ nъrea a voi sъ nътrънsъ yeaua rîslsĭ ші afъndimea nonuiĭ.

Îndatъ, n'între ayeastъ obskъritate, vъzъ zъgassslъ kare se întindea kъ fъriъ nîntre rîъ; elъ nъrea nъrъsitъ ші desertъ. De kътъ, într'aste uere de kъrse, era yeva înfrikoшetorъ în astъ nъrъsire ші în astъ singъrътate.

Kъ toate astea înainta mereъ; se afla în dren-

tălă bariereĭ, abia la doăz miĭ natră ăste braţe, mi la fiz-kare sekăndz se anroṅia maĭ măltă de kătă dînsa, fărz ka ună singără *vine é akolo!* să maĭ fi venită a resăna la ărekĭa Franvesiloră.

Matelo̧ĭĭ nă vedea într' astz tăvere de kătă o neîngrijire de kare se înveselia; jănele admirală, maĭ nrevăzătoră, devina o învelătoriz de kare se snăimînta.

În-fine nrora galereĭ admirale se nrinse în mizlokălă nînzeloră amîndărora bastimenteloră karĭ forma ventrălă bariereĭ, mi, îmninginda-le înaintea eĭ, făkă să se anleve la mizlokă totă zăgasălă velă flesibilă a kărăia komnartimente se ţinea ănălă de altălă nrin lanţărĭ, mi kare, lăsănda-se fărz să se sfărame, lăĭ, anlikănda-se la koastele korăbieloră franvese, aveia-mĭ formz ve o da kiară aste korăbiĭ.

D' odatz, în minătălă kănda nărtătoriĭ de sekăre nriimia ordină să desvinzz ka să sfărame bariera, o mălţime de kîrliṅe, arănkate de mănĭ nevăzăte, se agăţarz de nînzele korăbieloră franvese.

Flamanziĭ nreîntîmnina manonera Franvesiloră făkîndă veia ve se dăvea să fakz.

Joyeuse krezăkz inemivĭĭ seĭ i da o lăntz învermănatz. Elă nriimi. Kîrliṅele arănkate din nartea sa legarz kă nodărĭ de feră bastimentele inemive de ale sale. Anoĭ, lăndă o sekăre din mănile ănăĭ matelotă, se renezi velă d'întĭiă asănra avelăia din bastimentele ne kare îlă ţinea maĭ strînsă, strigăndă: La korabiz! la korabiz!

Totă ekinaṅălă seă îlă ărmă, ofiţerĭ mi mateloţĭ, skoţîndă avela-mĭ strigătă ka mi dînsălă; dar nivĭ ună

strigъtŭ nu resnunse la strigъtulŭ seŭ, nicĭ o nutere nu se onuse la nъvъlirea sa.

De kътŭ se vъzurъ treĭ barve nline ku oamenĭ alunekъndŭ în tъvere ne rîŭ, ka treĭ naserĭ de mare întъrziate.

Aste barve fuuia în nuterea loneuilorŭ, naserile se denъrta în nuterea arinelorŭ.

Asaltъtoriĭ remaserъ nemiskauĭ într'aste bastimente ne karĭ le kuveriserъ fъrъ luntъ.

Totŭ astŭ-felŭ era ne toatъ linia.

D' odatъ Joyeuse auzi sub nicioarele sale o lovire surdъ, ui unŭ mirosŭ de nuciuasъ se resnъndi în aerŭ.

Unŭ fulueră strebъtu suiritulŭ seŭ; alergъ la o uutъ din fundulŭ korъbieĭ ne kare o deskise: lokulŭ din mizlokulŭ bastimentului ardea.

În minutulŭ avela kiarŭ, strigъtulŭ: La korabiъ! la korabiъ! resunè ne toatъ linia.

Fiъ-kare se urka maĭ renede de kътŭ desvinsese; Joyeuse, kare desvinsese velŭ d'întîiŭ, se urkъ velŭ din urmъ.

În minutulŭ kъndŭ fokulŭ ajunse la neretele galereĭ sale, flakъra fъvea sъ sarъ nodulŭ ne kare lŭ nъrъsise.

Atunčĭ, euirъ nisve flakъre ka din douъ-zečĭ de vulkanĭ; fiъ-kare barkъ, fiъ-kare sloop,* fiъ-kare bastimentŭ era unŭ kraterŭ; flota franvesъ, de unŭ nortŭ maĭ konsiderabilŭ, nъrea kъ domina unŭ abisŭ de fokŭ.

* Unŭ felŭ de korabiъ anglъ.

Ordinăle făsese date de a se tăia făniele, de a se sfărăma lanțurile, de a se strika ankorele; matelo-țiĭ se reneziseră la mînze kă ieșeala oamenilorș konvinșĭ kă dintr'astă ieșealș snînzăra mântăirea lorș.

Dar fanta era nemărginită; noate s'arș fi desfăkălș de ankorele arănkate de inemiĭ asănra floteĭ franțese; dar maĭ era țele ărănkate de flota franțesă asănra bastimentelorș inemițe.

D'odată se aziră dosă-zeșĭ de tănărĭ, bastimentele franțese tremărară în membrătăra* lorș, țemără în afăndimea lorș.

Era tănările karĭ anăra zăgasălș, ĭi karĭ, îmnlăte nînă în gără ĭi nărăsite de Anversalĭ, esbăknia singăre kă kătș le ajănțea fokălș, sfărămăndș fără înțelețere totș țe se afla în drentălș lorș.

Flakărele se ărka ka nisțe ĭiernĭ țigantițĭ, în lăngălș katartelorș, se restogolia îmnrejărălș nrăjinelorș, anoĭ, venia kă limbele lorș askăgite să lingă koastele arămite ale bastimentelorș franțese.

Joyeuse, kă frămoasa sa armatără kăsătă kă aărș, da, fără tărbărare ĭi k' ănș glasș imneriosș, ordinele sale în mizlokălș tătălorș astorș flakăre, semănăndș kă ăna din fabăloasele salamandre kă milioane de skalie karĭ, la fiă-țe miskare se fățea, redika o nălbere de skînteie.

Dar îndată detănările se reîndoiră maĭ tarĭ ĭi maĭ trăsnitoare; nămaĭ era tănările karĭ băbăia, era erbăriele karĭ lăa fokș, era bastimentele înse-ĭĭ karĭ esbăknia.

* Toate băkăgile de lemnș din karĭ se komnăne korabia.

Ne kъtъ suerase a rъne legъtъrele mъritoare karĭ îlъ ginea legatъ de inemicĭi seĭ, Joyeuse se lъntase; dar nъmaĭ era sneranḑъ de a reъmi: flakъra anъkase korъbiele franĉese, mi la fiъ-kare korabiъ inemikъ kare sъria, o nloaiъ de fokъ, întokmaĭ ka unъ bъketъ d'artifiḑiъ, rekъdea ne nodъlъ seъ.

Dar, aĉestъ fokъ, era fokъlъ grekъ,* aĉestъ fokъ neîmblъnzitъ, kare kresĉe din ĉeia ĉe stinḑe ĉele alte fokъrĭ, mi kare sfъmiъ nrada sa nînъ în fundъlъ aneĭ.

Bastimentele anversale, esbъknindъ, aъ sfъrъmatъ zъgasele; dar bastimentele franĉese, în lokъ d'a urma kalea lorъ, nlътia în voia valъrilorъ, kiarъ ele în flakъre mi tîrîndъ dunъ dînsele kъte-va sfъrъmъtъre din vasslъ rosъtorъ kare le strînsese kъ braḑele sale de flakъre.

Joyeuse înḑelesese kъ nъmaĭ era kъ nътinḑъ lъnta; dete ordinъ sъ se nъiъ toate barĉele ne mare, mi sъ o iea ne uskatъ ne ḑermъlъ stъngъ.

Ordinъlъ fъ transmisъ la ĉele alte bastimente kъ ajътorъlъ trъmbiḑeĭ; ĉeĭ karĭ nъ lъ aъzirъ, avъrъ din instinktъ aĉeia-mĭ ideъ.

Totъ ekinaḑiъlъ fъ îmbarkatъ nînъ la ĉelъ din urmъ matelotъ, înainte d'a nъrъsi Joyeuse nodъlъ galereĭ sale.

Sъnḑele seъ ĉelъ reĉe nъrea kъ lъ îmnrъmътase la toatъ lъmea; fiъ-kare din marinarĭi seĭ ḑinea în mъnъ sekъrea saъ sabia sa.

Înainte d'a anъka ne ḑermiĭ rîъlъĭ, korabia admiralъ sъria, lъminъndъ dintr'o narte silъeta oramъlъĭ,

* Unъ felъ de fokъ ĉe lъ întrebъinḑa ĉeĭ vekĭ în resbelъ, mi kare arde în anъ.

ши din чea altъ narte nemъrцinitълъ orizontъ alъ rîълъi kare merцea, lъrцindъ-se, a se nerde în mare.

Într'astъ timnъ artileria fortifikъrilorъ îmi stinsese lokълъ: nъ kъ lъnta îmi îmnъцinase tъrbarea, dar din kontra, nentrъ kъ Flamanzii ши Franчesii ajъnserъ la nentъ, ши nъ maї nъtea traцeънii asъnra altora fъr'a nъ traцe ши kiarъ într'înmii.

Kavaleria kalvinъ nъvъlise ши ea, fъkîndъ minънї: înaintea ferълъi kavalerilorъ seї, ea fъчea notekъ sъb niчioarele kailorъ seї sfъrъmъndъ; dar Flamanzii rъniцi sninteka kaiї kъ naloшele lorъ.

Kъ toatъ astъ nъvalъ strelъчitoare a kavalerieї, se faчe oare-kare neorîndъialъ în koloanele franчese, karї nъmaї fakъ altъ-чeva de kътъ sъ stea lokълъi în lokъ d'a înainta, ne kъndъ din norцile oraшълъi esъ neînчetatъ batalioane nroasnъte karї se arънkъ asънra armieї dъчelъi d' Anjou.

— D'o datъ ънъ ramътъ se aъde mái sъb zidърile oraшълъi. Strigърile: Anjou! Anjou! Franчia! Franчia! resънarъ la koastele Anversalilorъ, ши o isbire snъimîntътoare anrinde toatъ aчeastъ mълцime aша de strînsъ, nrin simula imnълsiъne a aчelora karї o îmningъ: kътъ sънtъ bravї чeї d'întiiъ nentrъ kъ nъ notъ faчe altъ-felъ!

Astъ miskare é fъkътъ de Joyeuse; aste strigъte le skotea mateloцii: чinчї-snre-zeчe miї oameni armaцї kъ sekъre ши kъ naloшe ши kondъшї de Joyeuse kъrъia i s'a adъsъ ънъ kalъ fъrъ stънînъ, aъ kъzътъ d'o datъ asънra Flamanzilorъ; eї aъ sъ resbъne flota lorъ în flakъre ши doъъ sъte din însoцitorii lorъ armї saъ înekaцї.

Eĭ n'aŭ alesŭ rîndulŭ lorŭ de bățăliĭ; s'aŭ renezitŭ asupra celeĭ d'întîiŭ grupe ai după langaĝiulŭ ai kostumulŭ seŭ aŭ rekunoskut'o de inemikă.

Nimini nu mănuia maĭ bine de kătŭ Joyeuse luŋga sa sabiĭ de bătăliĭ; numnalulŭ seŭ se întorcea ka o moară de oŋelŭ; ai fiĭ-kare rotire de sabiĭ sninteka unŭ kanŭ, fiĭ-kare lovire de numnalŭ găuria unŭ omŭ.

Grupa Flamanzilorŭ asupra kăria se arunkă Joyeuse fu kurăŋitŭ ka unŭ bobŭ de grăŭ de o leniune de furniĉe.

Beŋĭ de celŭ d'întîiŭ supesŭ, marinariĭ merseră înainte.

Ile kăndŭ kăstiga maĭ multŭ tărîmŭ kavaleria kalvină, akoperită de aĉele torente de oameni, nerdea dintr'însa nuŋinŭ kăte nuŋinŭ; dar infanteria komitelui de Saint-Aignan urma luptа nentŭ la nentŭ ku Flamanzii.

Prinĉipele văzuse aprinderea floteĭ ka o luminŭ depărtată; auzise detunăturile tunurilorŭ ai esbuknirile bastimentelorŭ fără să i treakă altŭ-ceva prin minte de kătŭ o bătaiă înverșunată kare fără îndoială trebuia să se termine prin viktoria luĭ Joyeuse: mizlokulŭ d'a krede kă oare-karĭ vase flamande se luptа ku o flotă franĉeză!

Se astepta dar în fiĭ-kare minutŭ la o diversiune din partea luĭ Joyeuse, kăndŭ d'o dată veniră să i spuie kă flota era sfărămată ai kă Joyeuse ai marinariĭ seĭ năvăliseră în mizlokulŭ Flamanzilorŭ.

De atunĉi prinĉipele înĉepu să aibă unŭ mare neastîmpărŭ: flota era retrageŋerea ai prin armare asigurarea armieĭ.

Dъчele trimisese ordinъ kavalerieĭ kalvine sъ чerчe o noъ nъvъlire, ши kavalerii ши kaiĭ kъzuţĭ de ostenealъ se adъnarъ ka sъ se arъnче din noъ asъnra Anversalilorъ.

Se aъzia glasъlъ lъĭ Joyeuse strigъndъ în mizlokъlъ bътъlieĭ: Ţine-te bine, domnъle de Saint-Aignan! Franчia, Franчia!

Ши, nrekъm чelъ чe kosesчe ънъ kъmnъ de grъъ, sabia sa se învîrtia în aerъ ши se anleka kъlkъndъ înaintea lъĭ seчeriшъlъ de oameniĭ! slabъlъ favoritъ, sibaritъlъ delikatъ, nar' kъ nъrta nentarъlъ kare fъчea nъterea fabъloasъ a lъĭ Erkъlъ nemeanъlъ.

Ши infanteria, kare aъzia aчestъ glasъ dominънdъ ramътъlъ, kare vedea aчea sabiъ lъчindъ noantea, infanteria relъa kъraţiъ ши fъчea ka ши kavaleria o silinţъ noъ ши se întorчea la bътaiъ.

Dar atъnчi omъlъ чe se nъmia monsiniorъlъ eшi din oraшъ ne ънъ kalъ frъmosъ negrъ.

Elъ nъrta arme negre, adikъ kaskъ, brъчile, nentarъ ши konsarde de oţelъ înkisъ; era ъrmatъ de чinчi sъte kavaleriĭ bine kъnъiţĭ ne karĭ i dete sъb ordinele sale nrinчinele d'Orange.

Din nartea sa, Guilaume Tъkътъlъ eшi ne noarta naralelъ kъ infanteria sa чea maĭ bънъ, ne kare n'o detese înkъ.

Kavalerъlъ kъ armele negre alergъ nrea iъte: era la lokъlъ ънde Joyeuse se lънta kъ marinariĭ seĭ.

Flamanzi îlъ rekъnosчea ши se trъţea din aintea lъĭ strigъndъ kъ bъkъriъ: Monsiniore! monsiniore! Joyeuse ши marinariĭ seĭ simţirъ kъ inemikъlъ se mъia,

aʁzirʌ aste strigʁte, ɯi d'o datʌ se aflarʌ în faɲa asteĭ trʁne, kare le anarea fʁrʌ veste ka nrintr'ʁnʁ fermekʁ.

Joyeuse dete drʁmʁlʁ kalʁlʁĭ asʁnra kavalerʁlʁĭ negrʁ, ɯi amîndoĭ se isbirʌ kʁ o krʁntʌ înverɯʁnare.

De la ɥea d'întîiʁ isbire a sʁbielorʁ lorʁ sʁri ʁnʁ mʌnʁkiʁ de skinteie.

Joyeuse, înkrezîndʁ-se în ferʁlʁ armatʁreĭ sale ɯi în sɥiinɲa mʌnʁiriĭ armelorʁ, sʁferi lovitʁrele ɥele a-snre karĭ i fʁrʌ date kʁ îndemʌnare. Într'aɥelʁ timnʁ ʁna din lovitʁrele adversarʁlʁĭ seʁ îlʁ isbi drentʁ în nentʁ, ɯi alʁnekʌndʁ ne sʁb nentarʁ, i skoase kʌte-va nikʌtʁre de sʌnɲe din ʁmere.

— A! strigʌ jʁnele admiralʁ simɲindʁ vîrfʁlʁ ferʁlʁĭ, aɥestʁ omʁ este ʁnʁ Franɥesʁ, ɯi maĭ vîrtosʁ, a stʁdiatʁ sɥiinɲa armelorʁ sʁb aɥela-ɯĭ mʌnʁitorʁ d'arme la kare am învʌɲatʁ ɯi eʁ.

L'aɥeste kʁvinte, se vʌzʁ kʌ nekʁnoskʁtʁlʁ se întoarse ɯi înɥerka sʌ se arʁnɥe într'ʁnʁ altʁ nʁnktʁ.

— Daka estĭ Franɥesʁ, i strigʌ Joyeuse, estĭ ʁnʁ trʌdʌtorʁ, kʌɥĭ te baɲĭ în kontra reɲelʁĭ teʁ, în kontra natrieĭ tale, în kontra stindardʁlʁĭ teʁ.

Nekʁnoskʁtʁlʁ nʁ resnʁnse de kʌtʁ întorkîndʁ-se ɯi atakʌndʁ ne Joyeuse kʁ fʁriʌ.

Dar, astʌ datʌ Joyeuse nrinsese de veste, ɯi sɥia kʁ ɥe îndemʌnatikʌ sabiʌ avea a faɥe. Se feri ʁna dʁnʌ alta de treĭ saʁ natrʁ lovitʁre ɥe i fʁseserʌ îndrentate kʁ atʌta îndemʌnare kʌtʁ ɯi kʁ tʁrbare, kʁ nʁtere ɯi kʁ mîniʌ.

Akʁm fʁ rîndʁlʁ nekʁnoskʁtʁlʁĭ a faɥe o miskare de retraɲere.

— Eaţь! i strigь jъnele, eaţь ҷeia ҷe faҷe ҷineva kъndъ se bate nentrъ ɣara sa: inimь kъraţь ɯi braɣь lealь sъnţь de ajъnsь a anъra ъnь kanь fъrь kaskь, o frъnte fъrь visierь.

Smъlse kъrelele de la koifъlь seь ɯi le arъnkь denarte, deskonerindъ-ɯi kanъlь ҷelь nobilь ɯi frъmosь, aï kъrъia okï skinteia de vîrtъte, de mъndriь ɯi de jъneɣe.

Kavalerъlь kъ armele negre, în lokь de a resnъnde kъ glasъlь saь de a ъrma esemnlъlь datь, skoase ъnь raɣeţь sъrdь ɯi redikь sabia asъnra kanъlъï deskoneriţь.

— A! zise Joyeuse ferindъ-se de lovitъrь, bine am snъs'o, tъ estï ъnь trъdъtorь, ɯi ka trъdъtorь veï mъri.

Ɯi înkolɣindъ-lь, i dete ъna într'alta doъь saь treï lovitъre de nъmnalь, din karï o lovitъrь nъtrъnse n'între visiera kasҷeï sale.

— A! te voiь omorî, ziҷea jъnele ɯi ɣï voiь redika kaska, kare te anъrь ɯi te askъnde aɯa de bine, ɯi te voiь snînzъra de ҷelь d'întîiь arbъre ne kare lь voiь afla în kalea mea.

Nekъnoskъtъlь ҷerka sь se anere, kъndъ ъnь kavalerь, kare venia sь se întîlneaskь kъ dînsъlь, se anlekь la ъrekia sa ɯi i zise:

— Monsiniore, lasь lъnta la o narte; înfъɣiɯarea domnieï tale é folositoare akolo.

Nekъnoskъtъlь ъrmь din okï direkɣiъnea arътatь kъ mъna întrevorbitorъlъï seь, ɯi vъzъ ne Flamanzï îndoindъ-se înaintea kavalerieï kalvine.

— Într' adevъrъ, zise elъ k'unъ glasъ tristъ, akolo suntъ aveia ne karĭ îĭ kъutam.

Într'avelъ minutъ, unъ kalъ de kavalerиъ se arunkъ asupra marinarilorъ lui Joyeuse, karĭ, osteniцĭ d'a lovi neînvetatъ ku armele lorъ de uriaшĭ, fъkurъ întiiшlъ lorъ nasъ înapoĭ.

Kavalerulъ velъ negru profitъ de astъ miskare ka sъ se fakъ nevъzutъ în amestekъturъ, ши în noapte.

Dup' unъ natrarъ de orъ, Franvesiĭ se îndoia ne toatъ linia ши kъuta sъ se tragъ fъr' a fuцi.

Domnulъ de Saint-Aignan lua toate mъsurele sale ka sъ fakъ ne avestĭ oamenĭ a se retrage în bunъ orîndуialъ.

Dar o ultimъ trupъ de vinvĭ sute kaĭ ши de dozъ miĭ oamenĭ de înfanteriъ, eшi proaspъtъ din oraшъ, ши se arunkъ asupr' avesteĭ armate ve se bъtuse fъrъ ressfletъ ши kare merцea trъgîndu-se. Astea era vekiele vete ale prinvinelui d' Orange, ve se luptaserъ una într' alta, în kontra duvelui d' Albe, în kontra lui don Juan, în kontra lui Requesens, ши în kontra lui Alesandru Farnése.

Atunvĭ trebui ka sъ se otъraskъ a pъrъsi kъmpulъ bъtъieĭ ши sъ se tragъ ne uskatъ, nentru kъ flota în kare kredea la orĭ ve întîmplare era sfъrъmatъ.

Ku totъ sunцele reve alъ kapilorъ, ku toatъ bravura velui maĭ mare numъrъ, învenu o fugъrire de snaimъ.

Într'avelъ minutъ nekunoskutulъ, ku toatъ astъ kavalerиъ ne kare abia o detese, se arunkъ asupra fugarilorъ ши întîlni din noъ, la garda dunъ urmъ, ne Jo-

yeuse kъ marinarîĭ seĭ, din karî lъsase doъъ nъrgĭ ne kъmnъlъ bъlъieĭ.

Jъnele admiralъ înkъlikase alъ treilea alъ seъ kalъ, veĭ algĭ doĭ kaĭ se omorîserъ sъb dînsъlъ, sabia sa se sfъrъmase, ui lъase din mъnile ъnъĭ marinarъ rъnitъ ъna dintr'avele sekъre grele, kare se învîrtia împrejъrъlъ kanъlъĭ seъ kъ aveia-uĭ înlesnire prekъm se învîrtesve o prastiъ în mъnile ъnъĭ prъstiarъ.

Din kъndъ în kъndъ se întorvea ui sta kъ pentъlъ, asemenea ka mistregĭĭ kъrora nъ le vine sъ fugъ, ui karî se întorkъ kъ desnerare asъnra vînъtorъlъĭ.

Din nartea lorъ, Flamanzii, karî dъnъ rekomandarea avelъia ve lъ nъmiserъ monsiniorъ, se bъtъserъ fъrъ nentare, era snrintenî la fugъ ui nъ lъsa o sekъndъ de resъflъ armateĭ lъĭ Anjou.

Ъnъ ve ka o remъskare saъ velъ nъgĭnъ ka o îndoialъ, konrinse inima nekъnoskътъlъĭ în faga avesteĭ marî neferivirî.

— Destъlъ, domnilorъ, destъlъ, zise elъ în limba franvesъ oamenilorъ seĭ, sъntъ goniĭ astъ-searъ din Anversъ, ui neste ontъ zile vorъ fi goniĭ din Flandra: sъ nъ veremъ maĭ mъltъ de la Zeъlъ armelorъ.

— A! era Franvesъ, era Franvesъ! strigъ Joyeuse, te am înĭelesъ eъ, trъdъtorъle. A! sъ fiĭ blestematъ, ui sъ morî de moartea trъdъtorilorъ!

Astъ blestemъ fъriosъ deskъragiĭ ne omъlъ ne kare nъ lъ nътъserъ klъti miĭ de sъbiĭ redikate în kontra lъĭ; întoarse frîslъ kalъlъĭ, anoĭ, de ui învingъtorъ, fugi maĭ aua de renede ka ui veĭ învinuĭ.

Dar astъ retragere a ъnъĭ singъrъ omъ nъ skimbъ

nimikŭ din faŋa lŭkrŭrilorŭ: temerea é kontaŋioasъ, ea konrinsese armia toatъ, ɯi, sŭb greŭtatea asteĭ naniʏe smintite, soldaŋiĭ înʏenŭrъ a fŭŋi ka desneraŋĭ.

Kaiĭ se însŭfleŋia de ɯi osteniŋĭ, kъʏĭ ɯi eĭ kiarŭ se nъrea sŭb inflŭsinŋa temerii; oameniĭ se resnъndia ka sъ afle adenostirĭ: în kъte-va ore armata nŭ maĭ era în stare de armatъ.

Era minŭtŭlŭ kъndŭ, dŭnъ ordinele monsiniorŭlŭĭ, se deskidea zъgasele ɯi se redika stavilarele. De la Lier nînъ la Termonde, de la Haesdonk nînъ la Malines, fiъ-kare rîŭleŋŭ se mъria nrin kŭrŋerile sale, fiъ-kare kanalŭ revъrsatŭ trimitea în ɯesŭlŭ ŋereĭ kontinŋintŭlŭ seŭ de anъ fŭrioasъ.

Aɯa dar, kъndŭ Franʏesiĭ fŭgarĭ înʏenŭrъ a se onri, dŭnъ ʏe aŭ ostenitŭ ne inemiʏii lorŭ, kъndŭ vъzŭserъ ne Anversalĭ întorkindŭ-se în-fine snre armele lorŭ ŭrmaŋĭ de soldaŋii nrinʏinelŭĭ d'Orange; kъndŭ aʏeia karĭ skъnaserъ din mъʏelŭlŭ nonŋii krezŭrъ în-fine a fi skъnaŋĭ, ɯi resŭflarъ ŭnŭ minŭtŭ, ŭnii kŭ o rŭgъʏiŭne, alŋii k'ŭnŭ blestemŭ, kiarŭ într' aʏelŭ minŭtŭ ŭnŭ noŭ inemikŭ, orbŭ, neîndŭratŭ se renezia asŭnra lorŭ kŭ iŋeala vîntŭlŭĭ, kŭ reneziʏiŭnea mъrii; kŭ totŭ nerikŭlŭ ʏelŭ mare kare înʏenea a 'ĭ îmnresŭra, fŭgarilorŭ nŭ le treʏea nimikŭ nrin minte.

Joyeuse komandase sъ stea ne lokŭ marinarii seĭ, redŭɯĭ la ontŭ sŭte, ɯi singŭrii karĭ aŭ nъstratŭ ŭnŭ felŭ de orîndŭialъ într' astъ fŭgъrire de snaimъ.

Komitele de Saint-Aignan, abia trъgîndŭ-ɯĭ sŭfletŭlŭ, fъrъ glasŭ, vorbindŭ nŭmaĭ nrin ameninŋarea ŋe-

stelorš sale, komitele de Saint-Aignan verka s' adune infanteristii sei resunzindzi.

Duvele d' Anjou, în frontea fugarilorš sei, kzlare ne unš minunatš kalš, mi însoyitš de unš domestikš yinîndš unš altš kalš ku muna, se duvea înainte, fzr' a nzrea kz kuyetz veva.

— Tikzlosulš n'are inimz, zivea unii.

— Viteazulš are unš sunye reve de minune, zivea vei alyi.

Kzte-va ore de renaussš, de la dozz ore nînz la miease ore de dimineayz, dete infanteristilorš nuterea d' a urma retrayerea.

Numai, demznkarea linsia.

Kztš dcsnre kai semzna mai ostenizi înkz de kztš oamenii, abia se tîra, kzvi nu mznkaserz din ajunš.

De aveia mi merzea la koada armiei.

Se snera sz ajungz la Brusele kare era alš duvelši mi în kare avea numerowi nartisani, ku toate astea nu era vineva fzrz neastîmnzrš desnre bzna sa voinyz; mi unš minutš s'a krezutš kz s'arš nutea înkrede în Anversš nrekum kredea sz se noatz înkrede în Brusele.

Akolo, la Brusele, adikz ontš lege denarte abia de lokulš unde se afla, era sz anrovisioneaskz earz trunele, mi sz tzbzreaskz într' unš lokš avantayiosš, ka sz reînveanz kamnania întrerumtz în minutulš ve lš arš judeka mai favorabilš.

Sfzrzmztzrele ve adzna kzta sz serveaskz snre a se fave o armiz nozz dintr' însele.

În avea orz înkz nimini nu nrevedea minutulš

sn̦imînțtorș în kare n̦mînțlș era ș se șrne șb ni-
ꝟioarele neferiꝟiꝯilorș soldaꝯĭ, în kare m̦nꝯiĭ de an̦
era sa se derîme ꝏi ș se rostogoleaskă neste kane-
tele lorș, în kare remă̦iꝯele ațtorș oamenĭ bravĭ, l̦-
aꝯĭ de anele moꝟirloase, era ș se nrevă̦leaskă nînă la
mare, saș ș se onreaskă în kale ka ș îngraꝏe kămꝯiele Brabanțlș.

Domn̦lș dș̦elș d'Anjou i se ad̦se dej̦n̦lș în koliba ș̦nș ꝯeranș, între Héboken ꝏi Héckhout.

Koliba era goală, ꝏi, din aj̦n̦lș sereĭ, lok̦i-torii fș̦iseră d'akolo; fok̦lș anrinsș de dînꝏii în aj̦nș ardea în kămînș.

Soldaꝯii ꝏi ofiꝯerii ꝟoiră ș imite ne kănetenia lorș ꝏi se resnăndiră în ꝟele doș̦ orăꝏele ꝟe le n̦-mirămș adinea-orĭ; dar ꝟăz̦ră kș o mirare amestekată de snaimă kă toate kasele era năr̦site, ꝏi kă lok̦ito-rii l̦aseră dintr'însele, màĭ toate nrovisi̦nile.

Komitele de Saint-Aignan îmbla ș ꝏi fakă soar-tea ka ꝟeĭ alꝯĭ, astă neîngrijire a dșelș d'Anjou, în ora kiarș kăndș ațꝯia oamenĭ bravĭ m̦ria nentrș dîn-șlș, i desnlăꝟea foarte m̦ltș, ꝏi se denărta de nrin-ꝟinele.

Elș era din aꝟeia karĭ zivea:

„Tikăl̦șlș n'are inimă!"

Visită, nentrș sine, doș̦ treĭ kase ꝟe le află goale; b̦ț la noarta ș̦neĭ a natra kase, kăndș veni ꝟi-neva ș i sn̦iă kă doș̦ lege denarte de akolo, adikă în ꝟerk̦lș lok̦lș ꝟe lș okș̦na, toate kasele era astș-felș.

L'aꝟeastă noștate, domn̦lș de Saint-Aignan în-kreꝯi sn̦rănꝟeana ꝏi făkș str̦mb̦țra sa obiꝟĭn̦ită.

— Пe drвmъ, domnilorъ, пe drвmъ! zise elъ oфiцerilorъ.

— Dar, resпвnserъ avestia, sвntemъ ostenицi, omorîцi de foame, цenerale.

— Da; dar sвnteцi viї, ши daka veцi шedea avi o orъ maї mвltъ, veцi fi morцi; пoate kъ este ши пrea tъrziъ.

Domnвlъ de Saint-Aignan nв пвtea sъ arate nimikъ, dar пreпвnea vr'вnъ mare nerikвlъ askвnsъ într' astъ singвrъtate.

Illekarъ.

Dвvele d'Anjou se пвse în frвnte, domnвlъ de Saint-Aignan цinв ventrвlъ, ши Joyeuse se însъrvinъ kъ garda din anoї.

Dar înkъ doвъ saъ treї miї de oameпi se desfъkвrъ din grвпe, saъ slъbiцi de ranele lorъ, saъ ostenицi, ши se kвlkarъ пe earbъ, saъ la trвnkiвlъ arbвrilorъ, пъrъsiцi, deпlъnшi, isbiцi de вnъ neferivitъ пresimtimentъ.

Kъ dînшii remaserъ kavalerii deskъlikaцi, avеia aї kъrora kaiї nв maї пвtea sъ se tъraskъ, saъ kъrї se rъniserъ îmblъndъ.

Îmпrejвrвiъ dвvelвї d'Anjou, abia remъseserъ treї miї de oameпi valizї ши în stare de a se bate.

III.

CALATORIĬ.

Ne kъndъ aveastъ neferiviire se îmnlinia, înainte mergъtoare a unei neferiviri mai mari, doi kъlъtori, kъlъri ne nisve minunaţĭ kai de Perche, ensia ne noarta Brюselelorъ într'o noante rekoroasъ, ši merţea înainte în drentъlъ Malinelorъ.

Ei merţea unъlъ lîngъ altъlъ, ku mantalele fъkute sъlъ, fъrъ sъ li se vazъ vr'o armъ, afarъ de unъ kuţitъ latъ flamandъ, kъrъia i se vedea vîrfъlъ de oţelъ la brъъlъ unъia dintr'însii.

Avestĭ kъlъtori merţea unъlъ lîngъ altъlъ, fъkare dunъ kuţetъlъ seu, kare era noate totъ avela-ši, ši fъrъ sъ skimbe unъ singurъ kuvîntъ.

Ei avea turnura ši kostumъlъ ka aveĭ proprietari din Pikardia karĭ fъvea atunvĭ negoţъ stredъitorъ între regatъlъ ši Flandra, unъ felъ de komisi-kъlъtorĭ, înainte-mergъtorĭ ši naivĭ, karĭ, în avea epokъ, fъvea

lъkrarea velorъ de astъzĭ, fъr' a le treve nrin minte kъ s' anronia de snevialitatea marĭĭ nronagande komerŋiale.

Orĭ vine 'i arъ fi vъzъtъ mergîndъ awa de linisvitъ ne drъmъ, lъminaŋĭ de lъnъ, 'i arъ fi lъatъ nentrъ nisve oamenĭ bъnĭ ve se grъbia sъ afle bnъ natъ dъn' o zi awa de bine întrebъinŋatъ.

Kъ toate astea arъ fi trebъitъ sъ askъlte vineva kъte-va kъvinte, skъnate din konvorbirea lorъ din kassa vîntъlъĭ, kъndъ konvorbia, ka sъ nъ mĭ fakъ desnre dînmii avea nъrere retъvitъ ve mĭ o fъvea vineva la vea d'întîiъ a lorъ arъtare.

Mi maĭ întîiъ, velъ maĭ streinъ din kъvintele skimbate între dînmiĭ fъ velъ d'întîiъ kъvîntъ ne kare lъ skimbarъ, kъndъ ajънserъ màĭ la o jъmъtà de legъ de Brusele.

— Doamnъ, zise velъ maĭ grosъ velъĭ maĭ sъbŋire dintre amîndoĭ însoŋitorĭĭ, aĭ avъtъ într'adevъrъ drentate a nleka astъ noante; kъstigъmъ meante lege kъ astъ îmbletъ, mi ajънŋemъ la Malines în minътъlъ kъndъ, dънъ toatъ nrobabilitatea, resъltatъlъ isbirĭĭ asънra Anversъlъĭ va fi kъnoskътъ. Akolo katъ sъ fiъ ameŋiŋĭ de trismfъ. În doъ zile de mersъ nrea învetъ, mi ka sъ resъfli, aĭ trebъinŋъ de staŋisnĭ skъrte, în doъ zile de mersъ nrea învetъ, ajънŋemъ la Anversъ, mi asta tokmaĭ în ora nrobabilъ kъndъ nrinvinele îmĭ va veni în fire dънъ bъkъria sa mi se va înjosi sъ nriveaskъ la nъnîntъ, dънъ ve s'a redikatъ nînъ l' alъ meantelea verъ.

Însoŋitorъlъ ve se nъmia doamnъ, mi kare nъ se revolta de lokъ la astъ kiъmare, kъ totъ nortъlъ seъ

bărbătesk, resunsе k' un glas lin, grav mi dulce tot d'o dat.

— Amice, krede-m. Dumnezeŭ se va lăsa d'a mai amăra ne ast tikălos nrinuine, mi l va isbi fără îndurare; s ne grăbim dar a une în lukrare nroiektele noastre, kăuĭ nu sunt dintr' aceia karĭ kred în fatalitate, mi kunet k oameniĭ aŭ liberul arbitru al voinuelor mi al fantelor lor. Daka nu vom lukra mi vom lăsa ne Dumnezeŭ s lukreze, nu mai trebuia s ne dăm osteneala d'a trăi aua de durerosă nînă astăzĭ.

Într'acel minut, o sflare de la nordă-vest trecu fulgerându mi îngieunat.

— Uĭ é frig, doamn, zise cel mai mare din amîndoĭ kălătoriĭ; iea-uĭ mantela.

— Nu, Remy, mulumeskă; nu mai simu, tu o sciĭ, nicĭ durerĭ ale korunuluĭ nicĭ sunărĭ ale sfetuluĭ.

Remy redikă okiĭ la cer, mi remase kufundat în într'o tăcere krunt.

Kăte o dat, onria kalul se mi se întorcea în skările sale, ne kundă însoitoarea sa i trecea înainte, mut ka o statuă kălare.

Dup una dintr' acele nause de un minut, mi kundă o ajunse însoitorul se:

— Numaĭ vezĭ ne nimin în urma noastr? zise ea.

— Nu doamn, ne nimin.

— Ast kavaler, kare ne întîlnise noantea la Valenciennes, mi kare s'a informat desure noĭ dun ce ne a observat ku aua mult mirare?

*

— Nu lă maĭ vъzută.

— Dar îmĭ pare kъ lă am revъzută eă, înainte d'a intra în Mons.

— Ilĭ eă, doamnъ, sunt încredinţaţă kъ lă am revъzută înainte d'a intra în Brusele.

— Da, dar katъ sъ se fi oprită într' astă din urmъ oraşă.

— Remy, zise dama anroniindu-se de însoţitorulă seă, ka kum i era teamъ ka ne astă drumă singuratikă, sъ nu o aducъ vineva; Remy, nu ţi s'a părută de lokă kъ semъna...

— Ku vine, doamnъ?

— Dupъ turnurъ velă puţină, kъvĭ nu i am vъzută faţa, ku avelă neferiţită june.

— O! nu, nu, doamnъ, se grăbi a zice Remy, de lokă; ui, maĭ în skurtă, kum era sъ i treakъ prin minte kъ amă părăsită Parisulă ui kъ suntemă pe astă drumă?

Dar prekum sviа unde eramă, Remy, kъndă skimbamă lokuinţa la Parisă.

— Nu, nu, doamnъ, urmă Remy, nu ne a urmată nivĭ nu ne urmeazъ, ui, kum ţĭ am spus'o akolo, am kuvinte tarĭ d'a krede kъ fukuse o otărîre desperatъ, dar în privinţa sa numaĭ.

— Vaĭ! Remy, fiъ-kare ui ĭ are partea sa de suferinţъ într' astъ lume; sъ aline Dumnezeă pe a avestuĭ sermană konilă!

Remy respunse printr'unu susninu la susninulă stăpînеĭ sale, ui urmarъ kalea loră făr' altă sgomotă de kătă ală pasuluĭ kailoră pe drumulă sunătoră.

Dosъ ore trekъrъ astъ-felъ.

În minъtъlъ kъndъ kъlъtoriĭ nostri era sъ intre în Vilvorde, Rémy întoarse kapъlъ.

Aъzise galonъlъ ъnъĭ kalъ la kotitъra drъmъlъĭ.

Se onri, askъltъ, dar nъ vъzъ nimikъ.

Okiĭ seĭ kъstarъ în-demertъ a nъtrъnde afъndimea nonḑiĭ, dar fiindъ-kъ niʋĭ ъnъ sgomotъ nъ i tsrbъra tъ-ʋerea solemnelъ, intrъ în oraшъ kъ însoḑitoarea sa.

— Doamnъ, i zise elъ, o sъ se fakъ îndatъ zisъ, daka mъ krezĭ, vomъ remъnea aʋi, kaĭ sъntъ ostenitḑĭ, ши domnia ta aĭ trebъinḑъ de renaъssъ.

— Remy, zise dama, veĭ în-demertъ sъ mĭ askъnzĭ ʋeia ʋe simḑĭ. Remy, te îndoiesʋĭ.

— Da, de sъnъtatea domnieĭ tale, doamnъ; krede-mъ, o femeiъ n'arъ nъtea sъ sъfere asemenea ostenele ши abia eъ însъ-mĭ...

— Fъ kъm îḑĭ va nlъʋea. Remy, resnъnse dama.

— Eĭ bine! atъnʋĭ, intrъ într'astъ strъdiшoarъ în kapъtslъ kъria zъreskъ ъnъ ſanarъ kare se stinḑe; este semnslъ dъnъ kare kъnoasʋe ʋineva lesne osnelъrile: grъbesʋe-te, te rogъ.

— Aĭ aъzitъ dar ʋeva?

— Da ъnъ ʋe ka nasslъ ъnъĭ kalъ. Este adevъratъ kъ krezъ kъ sъnt înʋelatъ; dar, orĭ ши kъm, remъiъ ъnъ minъtъ în ъrmъ ka sъ mъ înkredinḑezъ de realitatea saъ amъḑirea îndoelelorъ mele.

Dama, fъrъ sъ resnъnzъ, fъrъ sъ ʋerʋe a întoarʋe ne Remy din ʋeia ʋe kъḑeta sъ fakъ, atinse koastele kalъlъĭ seъ, kare nъtrъnse în strъdiшoara ʋea ḑngъ ши sъʋitъ.

Remy o luaă să treacă înainte, deschiză uși luaă frigă kalugi seă, kare urmă firesce ne ală însoțitoarei sale.

Ctă nentru elă, se aplecă în derctgă unui stîlnă gigantikă ui astentă.

Dama bctă la uragă osneleriei în dosgă ușei kăria, dunc obiceiglă osuitalităgii din Flandra, vegia saă mai bine dormia o servitoare ku umerii largi ui ku bragele vîrtoase.

Fata auzise nasgă kalugi bătîndă netrele strădiuoarei, ui, destentăndă-se făr toane, veni să deskisă ușea ui să priimeaskă în bragele sale ne kălătoră saă mai bine ne kălătoare.

Anoi deskise celoră doi kai noarta cea mare boltită în kare se reneziră, kăcă rekunoskură într' însa ună grajdă.

— Astentă ne însoțitorglă meă, zise dama, lasă-mă să ueză josă lîngă fokă astentăndă-lă: nu mă voiă kalka înainte d'a sosi.

Servitoarea arunkă naie kailoră, reînkise noarta grajdglui, intră în kuxniă, apropiă skaunglă de fokă, lă ku deșitele sale mukglă masivei lumină, ui adormi eară.

Într' astă timnă Remy se nuse se năndeaskă trecerea kălătorglui ală kărgia kală îlă auzise galopăndă.

Îlă văzu kăndă intră în oraș îmblăndă la nasă ui askultăndă ku lsare a minte; apoi, ajungîndă la strădiuoară, kavalerglă văzu fanarglă, ui năru a se îndoi de a trece printr' altă parte saă a se îndrepta în partea aceia.

Se ouri la doĭ nauĭ de Remy, kare simuĭ ne amerălă seă săflarea kalălăĭ.

Remy năse mâna ne kăuităl̆ă seă.

— Este elă, mărmărî Remy, elă în nartea asta, elă kare ne ărmeazъ înkъ. Ce va oare kă noĭ?

Kъlъtorălă înkrăcuĭtъ amîndoъ brauele sale la nentă, ne kândă kalălă seă săfla kă nătere lăuuindă-uĭ gităl̆ă.

Nă nronănvia nivĭ ănă singără kăvîntă; dar, kă fokălă nriviriloră sale, îndrentate kândă înainte kândă înanoĭ, kândă în strădiuoarъ, nă era de lokă greă de înuelesă kъ se întreba daka kъta sъ se întoarkъ înanoĭ, sъ meargъ înainte, saă sъ se îndrenteze kătre osne-lărîъ.

— Eĭ aă ărmată, mărmărî elă kă jămtá de glasă, sъ ărmъmă.

Ui, lăsăndă frîslă kalălăĭ seă, ărmъ drămslă.

— Mâne, îuĭ zise Remy, vomă skimba drămslă.

Ui ajănse ne însouitoarea sa, kare lă astenta kă nenaco.

— Eĭ bine! zise ea înuetă, ne ărmeazъ uineva?

— Niminĭ: mъ înuelam. Nămaĭ noĭ săntemă ne drămă, ui nouĭ sъ dormĭ kă toatъ sigăranua.

— O! nă mĭ é somnă, Remy, o suĭ bine.

— Uelă năuinăv veĭ uina, doamnъ, kăuĭ erĭ n'aĭ mânkată nimikă.

— Băkărosă, Remy.

Destentă ne biata servitoare, kare se skălă ui astъ datъ totă kă avela-uĭ acră de voiъ bănъ ka în uea d'întiiă, ui kare, afiândă de ce era vorba, skoase din

dălaně ună kartană de karne de norkă sfrată, ună e-nărașă reve ui dălveaue; anoï adăse o oală de bere de Louvain sănătoasă ui limnede.

Remy se nărse la masă lîngă doamna-sa.

Ațănvï ea îmnlă ne jămțiate ună naxară kă mă-năuță de avea bere, kă kare uï măiă băzele, rănse o băkată de păne din kare mănkă kăte-va fărămițăre, anoï se reștărnă ne skaănălă eï resuingîndă naxară ui păne.

— Ve felă! nămaï mănănvï, gintilome? întrebă servitoarea.

— Nă, am mănkată, mălțămeskă.

Servitoarea, ațănvï, învenă să nriveaskă ne Remy kare adăna năuea rănță de doamnă-sa, o mănka învelă ui bea ună naxară de bere.

— Dar karnea, zise ea, nă mănănvï karne, domnăle?

— Nă, fata mea, mălțămeskă.

— Nă ți se nare băn?

— Sănt sigără kă este minănată, dar nă mï é foame.

Servitoarea îmnreănă mănile ka să arate mirarea în kare o nănea astă străniă kămnătare: nă era astă-felă obiveiălă ve avea komnatrioții seï kălătorï d'a mănka.

Remy înțelegîndă kă era nățină nekasă în țestălă invokatoră ală servitoareï, arănkă ună bană de arțintă ne masă.

— O! zise servitoarea, veia ve kată să ți în-

torkъ, Dъmnezeъlъ meъ! noţĭ sъ ţĭ ţĭĭ banъlъ: mease denarĭ keltъiala amîndъrora!

— Ţine banъlъ întregъ, bъna mea, zise kъlъtoarea, frate-meъ mi eъ, mъnkъmъ nъţinъ, este adevъratъ, dar nъ voimъ sъ îmnъţinъmъ kъstigъlъ domnieĭ tale.

Servitoarea se rowi de bъkъriъ, mi kъ toate acestea într'avelъ timnъ nisve lakreme de komnътimire i mъiъ okiĭ, kъ atъta dъrere fъseserъ snъse aveste kъvinte.

— Snъne-mĭ, konila mea, întrebъ Remy, se aflъ vr'o kale maĭ abътътъ d'aivĭ la Malines?

— Da, domnъle, dar nrea ъrîtъ; ne kъndъ din kontra, domnъlъ noate nъ svĭъ aveasta, dar se aflъ o kale mare minъnatъ.

— Firesve, konila mea, svĭъ aveasta. Dar katъ sъ kъlътoreskъ ne vea altъ.

— Dek! te nrevestiam, domnъle, nentrъ kъ, însoţitorъlъ domnieĭ tale este o femeiъ, kalea va fi îndoitъ de rea, nentrъ dînsa maĭ vîrtosъ.

— Nentrъ ve, bъna mea?

— Nentrъ kъ astъ noante, ънъ mare nъmъrъ de oamenĭ de la ţarъ strebatъ ţara ka sъ se dъkъ sъb Brusele.

— Sъb Brusele?

— Da, eĭ emigreazъ nentr'ънъ minътъ.

— Nentrъ ve oare emigreazъ eĭ?

— Nъ svĭъ; este ordinъ.

— Ordinъlъ kъĭ? alъ nrinvinelъĭ d' Orange?

— Nъ, alъ monsiniorъlъĭ.

— Vine este avestъ monsiniorъ?

— A! eatъ akъm! mъ întrebĭ nrea mъltъ, dom-

nъle, nъ sчiъ: dar în-fine atъta sчiъ, kъ d'asearъ emigreazъ.

— Ші чine sъntъ emigranцiї?

— Lokъitoriї de la цarъ, din sate, din oraше karї n'aъ niчї zъgase niчї întъrirї.

— E kъriosъ! zise Remy.

— Dar noї însi-ne, zise fata, în ziorъlъ zileї vomъ nleka, nrekъm ші toцї oamenii din orъшelъ. Erї, la ънъ-snre-zeче ore, toate vitele aъ fostъ mъnate snre Brusele nrin kanale ші nrin kъile abъtste, eatъ nentrъ че, ne drъmъlъ de kare цї vorbeskъ, katъ sъ fiъ la astъ orъ o amestekъtorъ de kaї, de kъrъце ші de oameнi.

— Пentrъ че nъ ne drъmъlъ чelъ mare? drъmъlъ чelъ mare, îmї nare, arъ fi maї lesne nentrъ retraцere.

— Nъ sчiъ; este ordinъ.

Remy ші însoцitoarea sa se nrivirъ.

— Dar nъtemъ sъ ъrmъmъ, nъ é aша, noї karї merцemъ la Malines?

— O krezъ, afarъ nъmaї daka nъ veцї voi maї bine sъ faчeцї ka toatъ lъmea, adikъ sъ vъ îndrentaцї kъtre drъmъlъ Brъselelorъ.

Remy nrivi ne însoцitoarea sa.

— Nъ, nъ, voiъ nleka akъm nentrъ Malines, strigъ doamna sa skъlъndъ-se, deskide grajdъlъ, te rogъ, bъna mea.

Remy se skъlъ ka însoцitoarea sa mъrmъrъndъ kъ jъmъtà de glasъ:

— Dintre doї nerikъlї, nreferъ ne aчela kare lъ kъnoskъ; ne lîngъ asta jъnele a anъkatъ mъltъ înaintea

noastrъ... ши daka din întîmplare ne va astenta, eĭ bine! vomъ vedea!

Ши пентрв къ kailorъ пв li se skoseserъ niчĭ kiarъ шелеле, ḑinв elъ skara însoḑitoareĭ sale, înkъlikъ ши elъ ши кѣndъ se fъkъ zisъ, se aflarъ пе marḑinile Dyleĭ.

IV.

Esplicare.

Nerikɑlɑlš ne kare lš înfrɑnta Remy era ɑnš nerikɑlš adevɜratš, kɜvï kɜlɜtorɑlš nonɥiï, dɑnɜ ve a trekɑlš nrin orɜmelš mi a alergatš ɑnš natrarš de legɜ înainte, ne maï zɜrindš ne nimini ne drɑmš, vɜzɑ kɜ aveia ne karï ïï ɑrma se onriserɜ în satš.

Nɑ voi sɜ se întoarkɜ de lokš ne ɑrmele sale, fɜrɜ îndoialɜ snre a nɑ afekta ama mɑltš ɑrmɜrirea sa, dar se kɑlkɜ într'ɑnš kɜmnš de trifoiš avîndš grija d'a fave sɜ desvinzɜ kalɑlš seš într'ɑnɑlš dintr'avele meanɥɑrï afɑnde karï în Flandra servɜ de îngrɜdire mosvenirilorš.

Resɑltase dintr' astɜ manonerɜ kɜ jɑnele se afla astš-felš în kɜtš vedea totš fɜrɜ sɜ fiɜ vɜzɑtš.

Astš jɑne, îlš rekɑnoasvemš akɑm, nrekɑm mi Remy îlš rekɑnoskɑse mi nrekɑm dama îlš nrenɑsese, avestš jɑne era Enrikš du Bouchage, ne kare o fatalitate

streinъ îlъ adъse înkъ o datъ în faŋa femeieĭ de kare jъrase sъ fъgъ.

Dъnъ konvorbirea sa kъ Remy în nragъlъ kaseĭ misterioase, adikъ dъnъ nerderea tътъlorъ sneranŋelorъ sale, Enrikъ revenise la osnelъlъ lъĭ Joyeuse, nrea otъrîtъ, dъnъ kъm o snъsese, sъ nъrъseaskъ o viaŋъ kare se înfъŋiua nentrъ dînsъlъ aua de tikъloasъ în aъrora sa; ui, ka ŋintilomъ kъ inimъ, ka fiiъ bъnъ, kъvĭ avea sъ nъstreze kъratъ nъmele tatъlъĭ seъ, se otъrîse la glorioasa sinъvidere a kъmnъlъĭ de bъtaiъ.

Aua dar, se bъtea în Flandra; dъvele de Joyeuse, frate-seъ, komanda o armatъ ui nъtea sъ aleagъ o okasiъne d'a uĭ nъrъsi viaŋa. Enrikъ nъ se îndoi de lokъ, eui din osnelъlъ seъ la finele zileĭ ъrmътoare, adikъ doъz-zevĭ de ore dъnъ nlekarea lъĭ Remy ui a însoŋitoareĭ sale.

Skrisorĭ sosite din Flandra însviinŋa desnre o lovire otъrîtoare asъnra Anversъlъĭ. Enrikъ se lingъuia kъ sosia la timnъ. I nlъvea astъ ideъ kъ velъ nъŋinъ muria kъ sabia în mъnъ, în braŋele frate-seъ, sъb ънъ steagъ franvesъ; kъ moartea sa va fave mare sgomotъ, ui kъ avestъ sgomotъ va nътrънde în întъnerikъlъ în kare trъia dama din kasa misterioasъ.

Nobile nebъnie! glorioase ui krънte vise! Enrikъ se vъitъ natrъ zile întreŋĭ de dъrerea sa ui maĭ vîrtosъ de avea sneranŋъ kare era sъ înveteze kъrînd ъ.

În minъtъlъ kъndъ, kъ totъlъ skъfъndatъ în visele sale de moarte, zъria vîrfъlъ askъŋitъ alъ kamnanileĭ*

* Klonotniŋъ.

de la Valenciennes, ши la каре бътea онтъ оre, лъ a minte къ era съ se înkizъ нориile; dete кълкîie калълъї seъ ши, trekîndъ пе пънtea miskътoare, era съ restoarneънъ омъ kare lega kinиele kalълъї seъ.

Enrikъ пъ era ънълъ dintr'aчeї nobilї insoliиї karї kalkъ în niчioare totъ чe пъ é skъdonъ. Чerъ, trekîndъ, ertare aчelъї omъ, kare se întoarse la sънetълъ glasълъї seъ, anoї se întoarse îndatъ.

Enrikъ, dъsъ de fъga kalълъї seъ, пе kare чerka съ lъ onreaskъ în-deиertъ, tresъri ka kът arъ fi vъzълъ чeia чe пъ se astenta съ vazъ.

— O! sънt nebънъ, kъиetъ elъ; Remy la Valenciennes? Remy, пе kare lъ am lъsatъ, sънtъ natrъ zile, în strada Bussy; Remy fъrъ doamna sa, kъчї avea de însoиitorъ пе ънъ jъne, îmї пare! Într' adevъръ dъrerea îmї tърbъръ kreerii, îmї strikъ vederea пînъ la ънъ astъ-felъ de пънktъ în kълъ totъ чe mъ împresoarъ пriimesчe forma nestremътatelorъ mele idee.

Uli, ърmъndъ-ши kalea, intrъ în oraшъ fъrъ ka пreпъъълъ kare i atinsese sniritълъ, съ i se fi împъdъчinatъ ънъ singъръ minътъ.

La чea d'întîiъ osпelъriъ kare aflъ în drъmълъ seъ, se onri, arънkъ frîълъ în mъnile ънъї rîndaшъ de kaї, ши mezъ josъ înaintea поriї, пе o bankъ, пе kъndъ i se пregътia kamera ши чina.

Dar пе kъndъ шedea пе aчea bankъ kъиetъndъ, vъzъ înaintъndъ aчeї doї kълътorї karї îmbla alътъre ши lъ seama kъ aчela пе kare îlъ lъase drentъ Remy întorчea adesea-orї kaпълъ.

Чelъ altъ avea obrazъlъ askъnsъ sъb ъmbra ъneĭ nъlъrie kъ marn̨inĭ late.

Remy, trekîndъ ne din aintea osnelъrieĭ, vъzъ ne Enrikъ ne bankъ, mi întoarse earъ kanslъ; dar astъ fereal̆ kiarъ kontribъi întrъ a lъ fave sъ se kъnoaskъ.

— O! astъ datъ, mъrmъrĭ Enrikъ, nъ mъ învelъ de lokъ, sъn̨ele meъ é reve, okislъ meъ kъralъ, ideele mele noze; akъm îmĭ viiъ în simn̨irĭ mi mĭ am minn̨ile întreĭ. Aша dar, avela-шĭ fenomenъ se prodъve, mi krezъ înkъ a rekъnoasve, kъ ънslъ dintr'avestĭ kъlъtorĭ, é Remy, adikъ servitorslъ kaseĭ din sъbъrbiъ.*

Nъ! ъrmъ elъ, nъ notъ sъ remъiъ într'o asemenea înkredinn̨are, mi fъrъ întъrziere katъ sъ lъmъreskъ ideele mele.

Enrikъ, dъnъ ve fъkъ astъ otъrîre, se skъlĭ mi îmblĭ în strada vea mare ne ъrmele avelorъ doĭ kъlъtorĭ; dar, saъ kъ avestia intraserъ în vr'o kasъ, saъ kъ lъaserъ ънъ altъ drъmъ, nъ 'i maĭ zъri.

Alergъ nînъ la norn̨ĭ; era înkise.

Aша dar kъlъtoriĭ nъ nъtъrъ sъ easъ.

Enrikъ intrъ în toate osnelele, întrebĭ, kъstĭ mi nînъ în vele din ъrmъ aflĭ kъ s'aъ vъzstъ doĭ kъlъtorĭ îndrentъndъ-se kъtre ънъ osnelъ mikъ din strada Beffroi.

Oasnele se okъna kъ înkisslъ norn̨ilorъ kъndъ du Bouchage intrĭ.

Ile kъndъ avestъ omъ, atrasъ de frъmoasa înfъn̨iware a jъnelъĭ kъlъtorъ, i da kasa sa mi serviniele sale, Enrikъ îmĭ afъnda nrivirile în întrslъ kamereĭ de

* Maxala.

intrare, mi din lokulŭ unde se afla nutea sŭ zŭreaskŭ înkŭ în sussulŭ skŭrii, ne Remy însu-mi, kare se urka, luminatŭ de lamna uneĭ servitoare.

Nu nutu sŭ vazŭ ne însoţitorulŭ seŭ kare, fŭrŭ îndoialŭ, trekîndŭ velŭ d'întîiŭ, desnŭrusse.

În sussulŭ skŭrii, Remy se onri. Rekunoskîndu-lŭ nositivŭ, astŭ datŭ, komitele a skosŭ o strigare, mi, la sunetulŭ glasuluĭ komitelui, Remy îmĭ întoarse faţa. Mi, dunŭ faţa sa aua de kunoskutŭ, dunŭ semnulŭ kare i sŭna obrazulŭ, dunŭ nrivirea sa nlinŭ de neastîmnŭrŭ, Enrikŭ nu remase la nivĭ o îndoialŭ, mi, neertundu-lŭ turburarea în kare se afla ka sŭ oturaskŭ ve sŭ fakŭ într' avelŭ minutŭ, se denŭrtŭ întrebundu-se ku o snĭimîntŭtoare bŭtaiŭ de inimŭ, nentru ve Remy nŭrŭsise ne doamna sa, mi nentru ve se afla singurŭ ne avelamĭ drumŭ ka mi dînsulŭ.

Ziuemŭ singurŭ, nentru kŭ Enrikŭ nu luase de lokŭ a minte la velŭ d'alŭ doilea kavalerŭ.

Kunetulŭ seŭ kŭdea din abisŭ în abisŭ.

A doua zi, la ora deskiderii norţilorŭ, kŭndŭ krezu sŭ se noaţŭ afla faţŭ în faţŭ ku avei doi kŭlŭtorĭ, fu foarte în mirare kŭndŭ aflŭ kŭ, noantea, avei doi nekunoskuţi kŭnŭtaserŭ de la guvernatorŭ voia d'a emi, mi kŭ, în kontra turtulorŭ obiveielorŭ, se deskiseserŭ norţile nentru dînmii.

Ku modulŭ avesta, mi fiindŭ-kŭ nlekaserŭ ne la o orŭ anroane de dimineaţŭ, luaserŭ mease ore înainte de Enrikŭ.

Kŭta sŭ rekŭstiţe aste mease ore. Enrikŭ nu-

se kalъlъ seъ în galonъ mi reaflъ la Mons ne kъlъtorii ne karĭ i mi întrekъ.

Maĭ revъzъ ne Remy, dar, astъ datъ, arъ fi trebъitъ ka Remy sъ fiъ ъnъ fermekъtorъ ka sъ lъ rekъnoaskъ. Enrikъ se strevestise* într'o kasəkъ de soldatъ mi kъmpъrase ъnъ altъ kalъ.

Kъ toate avestea, okiъlъ velъ prepъitorъ alъ servitorъlъĭ desjъkъ oare-kъm astъ kombinare, mi, nentrъ orĭ-ve întîmplare, însoțitorъlъ lъĭ Remy, prevestitъ printr' ъnъ singъrъ kъvîntъ, avъ timpъ d'a mĭ întoarve obrazъlъ ne kare Enrikъ nivĭ astъ datъ nъ nъtъ sъ lъ zъreaskъ.

Dar jъnele nъ nerdъ de lokъ kъraȝiъ; întrebъ în vea d'întîiъ osnelъriъ kare dete asilъ kъlъtorilorъ, mi fiindъ-kъ însoȝia întrebъrile sale kъ ajъtъtoare neresistibile, a nъtъtъ nînъ în vele din ъrmъ sъ afle kъ însoțitorъlъ lъĭ Remy era ъnъ jъne foarte frъmosъ, dar foarte tristъ, kъmpъtatъ, sъnъsъ mi ne vorbindъ nivĭ o datъ de ostenealъ.

Enrikъ tresъri, ъnъ fȝlȝerъ i lъminъ kȝetъlъ.

— Nъ va fi aveasta oare o femeiъ? întrebъ elъ.

— Se noate, resnъnse osnътarъlъ; astъzĭ mъlte femeiь trekъ astъ-felъ strevestite ka sъ meargъ sъ însoȝeaskъ ne amanȝiĭ lorъ la armata Flandreĭ, mi nentrъ kъ starea noastrъ de osnътarĭ nъ ne eartъ a vedea nimikъ, nъ vedemъ nimikъ.

Astъ esnlikare smъvinъ inima lъĭ Enrikъ. Nъ

---

* Se îmbrъkase tintilъ.

este oare nrobabilъ, într'adevъrъ, kъ Remy însoţi[illegible] ne doamna sa strevestitъ da kavalerъ?

Atъnvĭ, ші dak' avеasta era aша, înţeleţea kъ afla veva sъnъrътorъ într' astъ întîmnlare.

Fъrъ îndoialъ, dъnъ kъm o snъnea oasnele, dama nekъnoskътъ se dъvea sъ însoţeaskъ ne amantъlъ eĭ în Flandra.

Remy minţia dar kъndъ vorbia de dъrerile sale fъrъ de învetare; astъ fabъlъ a ъnъĭ amorъ trekътъ kare fъkъse ne amanta sa a lъa nentrъ totъ d' aъna nortъlъ de doliъ, elъ o skosese, dar ka sъ denъrtese ънъ vegietorъ sъnъrътorъ.

— Eĭ bine! atъnvĭ, îші zivea Enrikъ, maĭ sfъrътatъ de astъ sneranţъ ne kътъ nъ fъsese nivĭ o datъ de desnerarea sa, eĭ bine! atътъ maĭ bine, va veni ънъ minътъ în kare voiъ avea nътerea d' a mъ anronia de astъ femeiъ ші a o mъstra nentrъ toate aste viklenie ve vorъ înjosi astъ femeiъ, ne kare o kredeam aша de sъsъ în mintea ші în inima mea, în aveia-ші treantъ kъ vъlgъlъ ordinarъ; atъnvĭ, atъnvĭ, eъ kare mĭ fъkъsem idea ъneĭ fiinţe màĭ divine, atъnvĭ, vъzîndъ de anroane astъ koneritъrъ aша de lъvitoare k' ънъ sъfletъ de totъ ordinarъ, noate m'ašĭ nrevъli ші eъ din sъsъlъ ilъsiънilorъ ve mĭ fъkъsem, din sъsъlъ inimeĭ mele.

Ші jъnele îші smъlţea nъrъlъ ші ші sfъţia nentъlъ, kъ idea kъ va nerde noate într'o zi astъ amorъ ші aste ilъsiънĭ ve îlъ omora, atътъ de adevъratъ é kъ maĭ bine meritъ o inimъ moartъ de kътъ o inimъ seakъ.

Avi se afla elъ, trekîndъ-le înainte nrekъm amъ snъs' o ші visъndъ la kaъsa kare arъ fi nътътъ sъ îm-

ningъ în Flandra, totŭ de o datъ kъ dînsъlŭ, aveste doъ nersonaḑe neanъrate esistinḑeĭ sale, kъndŭ le vъzъ intrъndŭ în Brusele.

Svimŭ kъm a fъkъtŭ sъ 'ĭ ъrmeze.

La Brusele, Enrikŭ lъase serioase informъrĭ asъnra komnanieĭ nroiektate de domnъlŭ dъvele d' Anjou.

Flamanziĭ fiindŭ nrea inemičĭ dъvelъĭ d' Anjou nъ nъtea nrĭimi bine ne ъnŭ Franvesŭ din veĭ de frъnte; era nrea mъndri de sъvesъlŭ ve lŭ kъnътase kaъsa naḑionalъ, kъvĭ era ъnŭ sъvesŭ d'a vedea în Anversŭ înkizîndъ-se norḑile nrinvinelъĭ ne kare Flandra îlŭ kiъmase ka sъ domneaskъ asъnra lorŭ; era nrea mъndri, ziserъmŭ, de avestŭ sъvesŭ, mi nъ nътea linsi d'a ъmili ne avestŭ ḑintilomŭ kare venia din Franvia, mi kare fъvea întrebъrĭ kъ velŭ maĭ kъratŭ avентŭ narisianŭ, aventŭ kare, în orĭ-ve enokъ, a nъrътŭ ama de batjokoritorŭ nonorъlъĭ belḑikŭ.

Enrikŭ avъ d' atъnvĭ temerĭ serioase desnre astъ esnediḑiъne, în kare frate-seŭ lъa o ama mare narte; otъrî nrin ъrmare a mĭ grъbi mersъlŭ kътre Anversŭ.

Era nentrъ dînsъlŭ o mirare nesnъsъ kъndŭ vъzъ kъ Remy mi însoḑitoarea sa, orĭ kare interesŭ arŭ fi avътŭ de a nъ fi rekъnoskъḑĭ, ъrma kъ stъrъinḑъ avelamĭ drъmŭ kare lŭ ъrma mi elŭ.

Aveasta era o dovadъ kъ amîndoĭ tindea la ъnŭ avela-mĭ skonŭ.

La emirea din orъmelŭ, Enrikŭ askъnsŭ în trifoiele ъnde l' amŭ lъsatŭ, era înkredinḑatŭ, astъ datъ velŭ nъḑinŭ, kъ vedea în faḑъ obrazъlŭ astъĭ jъne kare însoḑia ne Remy.

*

Akolo era sъ rekъnoaskъ toate nesigъranџele sale ші era sъ le пъіъ kanъtъ.

Ші, atъnvї, kъm o snъneamъ, îшї sfъшia nentъlъ, atъtъ avea temere d'a nerde astъ kimerъ kare lъ mistъia, dar kare lъ fъvea sъ trъiaskъ kъ o miїъ de vieџe, пînъ kъndъ sъ lъ omoare ea.

Kъndъ avеї doї kъlъtorї trekъrъ ne d'înaintea jъnelъї, nentrъ kare era denarte d'a le treve nrin minte kъ era askъnsъ akolo, dama era okъnatъ kъ netesirea nъrъlъї seъ ne kare n'a kъtezatъ sъ lъ îmnleteaskъ la osnelъriъ.

Enrikъ o vъzъ, o rekъnoskъ, ші era sъ kazъ amеџitъ în шanџъlъ ъnde kalъlъ seъ trevea linisvitъ.

Kъlъtorії trekъrъ.

O! atъnvї, mъnia konrinse ne Enrikъ, aша de bъnъ, aша de rъbdъtorъ, atъtъ kъtъ krezъse kъ lokъitorії kaseї misterioase era aша de lealї ka ші dînsъlъ.

Dar dъnъ nrotestъrile lъї Remy, dar dъnъ inokritele konsolъrї ale dameї, astъ kъlъtoriъ saъ maї bine astъ disnariџiъne konsistitъia ъnъ felъ de trъdare kъtre omъlъ kare îmnresъrase astъ noartъ kъ atъta stъrъinџъ dar totъ de o datъ kъ atъta resnektъ.

Ne kъndъ lovitъra ne kare o detese Enrikъ fъ nъџinъ amorџitъ, jъnele skъtъrъ nъrъlъ seъ velъ frъmosъ blondъ, sterse frъntea sa akoneritъ de sъdoare, ші înkъlikъ ne kalъ, nrea otъritъ sъ nъ maї iea nivї ъna din mъsъrele ne karї resnektъlъ îlъ îndemnase sъ iea, ші învenъ a ъrma ne kъlъtorї de faџъ ші kъ obrazъlъ deskoneritъ.

Fъrъ manta, fъrъ kanъшonъ, fъrъ îndoialъ în

îmbletъlъ seă, kalea era a lъĭ ka ɯi a ɥeloră alɣĭ; o anъkъ dar linisɥită, regъlъndă nasъlă kalъlъĭ seă dъnъ nasъlă ɥeloră doĭ kaĭ karĭ merɣea înaintea sa.

Era otъrîtă sъ nъ vorbeaskъ nicĭ lъĭ Remy, nicĭ însoɣitoareĭ sale, dar nъmaĭ sъ se fakъ kъnoskъtă de eĭ.

— O! da, da, îmĭ ziɥea elă, daka le remъne la amîndoĭ o nъrtiɥikъ de inimъ, înfъɣiɯarea mea, de ɯi din întîmplare, totă va fi o krъntъ mъstrare nentrъ oameniĭ fъrъ kredinɣъ karĭ îmĭ sfъɯiъ inima nentrъ plъɥere.

Nъ fъkъse ɥinĭ sъte de paɯĭ în ъrma ɥeloră doĭ kъlъtorĭ, kъndă Remy îlă zъri.

Vъzîndă-lă aɯa otъrîtă, aɯa de rekъnoskъtoră, înaintъndă kъ frъntea redikatъ ɯi deskoneritъ, Remy sъ tъrbъrъ.

Dama lъĭ a minte l'aɥeasta ɯi se întoarse.

— A! zise ea, nъ è aɥesta aɥelă jъne, Remy?

Remy maĭ ɥerkъ sъ o amъɣeaskъ ɯi s'o înkredinɣeze.

— Nъ mi se nare de lokă, doamnъ, zise elă, alъtă kъtă notă jъdeka dъnъ nortă, este ъnă jъne soldată walonă kare se dъɥe fъrъ îndoialъ la Amsterdam, ɯi treɥe nrin teatrălă resbelălăĭ ka sъ kaste vr'o aventъrъ.

— Fiъ, Remy, dar sъnt în neastîmpъrată.

— Vino-ɣĭ în fire, doamnъ, dak'aɥestă jъne ară fi fostă komitele du Bouchage, s'ară fi anroniată de noĭ; sɥiĭ ɥe stъrъitoră era.

— Sɥiă kъ era ɯi resnektъosă, Remy, kъɥĭ fъr'aɥestă resnektă kiară, m'aɯĭ fi mălɣъmită a ɣĭ snъne: denъrteazъ-lă, Remy, ɯi nъ m'aɯĭ fi neastîmpъrată de lokă maĭ mъltă.

— Eĭ bine, doamnъ, daka era aша resnektъosъ, astъ resnektъ lъ arъ fi nъstratъ, ши n'aĭ fi avътъ a te teme маĭ mълtъ de dînsълъ, nresънънîndъ kъ avesta sъ fiъ elъ, în kalea de la Brusele la Anversъ nrekъm la Narisъ, în strada de Bussy.

— Fiъ, ъrmъ dama nrivindъ înkъ la snatele eĭ, eatъ-ne la Malines, sъ skimbъmъ kaiĭ, daka trebъe, ka sъ îmblъmъ маĭ iъte, dar sъ ne grъbimъ la Anversъ, sъ ne grъbimъ.

— Atънчĭ, din kontra, îцĭ voiъ snъne, doamnъ, sъ nъ intrъmъ de lokъ în Malines: kaiĭ nostri sънtъ bънĭ de felълъ lorъ, sъ înaintъmъ nînъ l'avelъ orъшelъ kare se zъresve kolo la stънga ши kare se kiamъ, krezъ, Villebrock; astъ-felъ vomъ okoli oraшълъ, osnelълъ, întrebъrile, kъriошiĭ, ши vomъfi маĭ nъцinъ tъrbъraцĭ ka sъ skimbъmъ kaiĭ saъ nortълъ daka din întîmnlare trebъinца чere ka sъ skimbъmъ чeva din avestea.

— Aideцĭ, Remy, drentъ la orъшelъ, atънчĭ.

Anъkarъ la stънga, intrъndъ într'o notekъ abia îmblatъ, dar kare, kъ toate astea, dъvea învederatъ la Villebrock.

Enrikъ nъrъsi kalea într'avela-шĭ lokъ ka ши dînшiĭ, ши 'ĭ ъrmъ, цinîndъ-se mereъ la oare-kare distanцъ de eĭ.

Neastîmnъrълъ lъĭ Remy se arъta în nrivirile sale oblive, în manцinerea sa tъrbъratъ, într'astъ miskare маĭ virtosъ kare i devenise obiшinъitъ, d'a nrivi în ъrmъ k' ънъ felъ de ameninцare, ши de a da kъ nintiniĭ d'o datъ în kalълъ seъ.

Aveste diferite simptome, dupъ kum se înţeleţe bine, nu skъpa de lokŭ din vederea însoţitoareĭ sale.

Sosirъ la Villebrock.

Din dosъ sute de kase din karĭ se kompunea avelŭ oraşŭ, nicĭ una nu era lokuitъ; kъţi-va kъnĭ zitaţĭ, kъte-va nisice nerdute alerga sneriate într'astъ singurъtate, unii kiъmъndŭ ne domnii lorŭ ku ţinete tarĭ, alţii fugindŭ înveţŭ, ui onrindu-se, kъndŭ se kredea în siguranţъ, ka sъ arate botulŭ lorŭ miskъtorŭ, n'între vr'o uşъ saŭ n'între vr'o gaurъ de nivniţъ.

Remy viokъni în dosъ zecĭ de lokurĭ, nu vъzu nimikŭ, ui nu fu auzitŭ de nimini.

Din partea sa, Enrikŭ, kare semъna a umbrъ legatъ de paşii kъlъtorilorŭ, din partea sa, Enrikŭ se onrise la vea d'întîiŭ kasъ din orъşelŭ, bъtuse la uşea aveĭ kase, dar totŭ aşa în-deşertŭ ka ui la vele d'înainte, ui atunci înţelegîndŭ kъ astъ desertare provenia în urma resbelulŭi, astepta sъ pleve ui kъlъtorii ka sъ se otъraskъ într'unŭ felŭ.

Veia ve uĭ fukurъ eĭ dupъ ve kaĭ lorŭ gustarъ orsulŭ ne kare Remy îlŭ află în lada uneĭ osnelъrie pъrъsite.

— Doamnъ, zise atunci Remy, nu maĭ suntemŭ într'o ţarъ linisvitъ, nicĭ într'o stare ordinarъ; nu se kuvine sъ ne esnunemŭ ka nisve konii. Merţemŭ negreşitŭ sъ kъdemŭ sub mъna vr'uneĭ bande de Franţesĭ saŭ de Flamanzĭ, fъr'a maĭ numъra ui partisanii snanioli, kъvi, în starea vea streinъ în kare se aflъ Flandra, drumaşii de totŭ felulŭ, aventurarii din toate ţerele katъ sъ se îmulţeaskъ avi; dak'aĭ fi fostŭ unŭ

bъrbatъ, gĭ aшĭ vorbi altъ-felъ: dar estĭ femeiъ, estĭ frъmoasъ, noгĭ da neste вnъ îndoitъ nerikъlъ nentrъ viaga шi onoarea domnieĭ tale.

— O! viaga mea, viaga mea nъ é nimikъ, zise dama.

— Este totъ, din kontra, doamna mea, resnвnse Remy, kъndъ viaga are вnъ skonъ.

— Eĭ bine, че пгепвĭ atвnчĭ? Kвgetъ шi lвkreazъ nentrъ mine, Remy; sviĭ kъ kвgetвlъ meъ nъ este ne astъ nъmîntъ.

— Atвnчĭ, doamna mea, resnвnse servitorвlъ, sъ шedemъ avi, daka mъ krezĭ, vъzъ mвlte kase karĭ notъ sъ ne dea o adenostire sigвrъ; amъ ajвnsъ, ne vomъ anъra saъ ne vomъ askвnde, dвnъ kвm vomъ fi maĭ tarĭ saъ maĭ slabĭ.

— Nъ, Remy, nъ, katъ sъ mergъ înainte, nimikъ nъ mъ va onri, resnвnse dama miskъndъ din kanъ; nъ înгelegъ temerĭ de kъtъ nentrъ domnia ta, dak' aшĭ avea temerĭ.

— Atвnчĭ, zise Remy, sъ nlekъmъ.

Шi îmninse kalвlъ seъ fъr'a adъвgi вnъ kвvîntъ.

Dama nekвnoskвtъ, îlъ вrmъ, шi Enrikъ du Bouchage, kare se onrise într' avela-шĭ timnъ kъ dînшiĭ, nlekъ earъ kъ dînшiĭ.

V.

APA.

Kъ kъtъ înainta kъlъtorii, kъ atъta ɣara nriimia ънъ asnektъ streinъ.

Пъrea kъ kъmniele fъseserъ desertate ka orъmelele ui satele.

Într' adevъrъ, nikъirî nъ se vedea vavele nъskîndъ în livezî, nikъirî kanra nъ se vedea atîrnatъ de koastele mъntelъi, saъ îndrentъndъ-se în lъngъlъ gardъrilorъ ka s' ajъngъ mъgъrii verzî de ne mъrъvinî ui viɣele nelъkrate, nikъirî nъ se vedea tъrma ui nъstorъlъ eî, nikъirî nъ se vedea karъlъ ui mъnvitorъlъ seъ, nъmaî era negъɣъtorî karî sъ se vazъ trekîndъ dintr'o ɣarъ într' alta, kъ marfa sa la sninare, nъ se maî vedea kъrъɣauî kъntъndъ kъntikъlъ regъuitъ alъ lokъitorъlъî de la Nordъ, ui kare se leagъnъ îmblъndъ lingъ înkъrkata sa kъrъɣъ, k' ънъ bivîъ sgomotosъ în mъnъ.

Orî kъtъ de denarte se întindea vederea într' aste kъmnie minъnate, d' asъnra mivelorъ koaste, în

erbările vele marĭ, la marginea pădurilorŭ, nivĭ o figură omeneascъ, nivĭ unŭ glasŭ.

Arŭ fi zisŭ vineva kъ naturа era în ajunsŭ zileĭ kъndŭ omulŭ ĭi animalele fură kreate.

Se auronia seara. Enrikŭ, konrinsŭ de sъnrindere ĭi aurioniatŭ urin simtimentŭ de kъlъtorii d'înaintea sa, Enrikŭ întreba aerulŭ, erbele, orizontele depărtate, norii kiarŭ, esulikarea astuĭ fenomenŭ sinistrŭ.

Singurele nersonage karĭ însufleția astъ singurătate tristъ, era Remy ĭi însoțitoarea sa, desemnându-se ne fața nurnuriъ a soarelui ve aunuea, Remy ĭi însoțitoarea sa, ulekaț ka sъ askulte daka vr'unŭ sgomotŭ n'arŭ veni ninъ la dînșiĭ; anoĭ, înderătŭ, kŭ o sutъ de nașĭ de dînșiĭ, figura lui Enrikŭ. neînvetatŭ l'aveia-șĭ distanțъ ĭi l'aveia-șĭ atitudine.

Noantea veni tristъ ĭi reve, vîntulŭ de la nordvestŭ sufla în aerŭ, ĭi îmnlu aste singurătățț kŭ sgomotulŭ seŭ maĭ amenințătorŭ de kătŭ tъverea.

Remy onri ne însoțitoarea sa, unînduŭ mъna ne friulŭ kaluluĭ eĭ.

— Doamna mea, i zise elŭ, suĭĭ kъ nu sunt nriimitorŭ de nivĭ o temere, suĭĭ kъ n'așĭ fave unŭ nasŭ în urmъ ka sъ mĭ skanŭ viața, eĭ bine! astъ searъ, unŭ ve straniŭ se netreve în mine, o toroneatъ nekunoskutъ îmĭ leagъ fakultățile, mъ naralisъ, ĭi mъ onresve d'a merțe maĭ denarte. Doamna mea, numesve aveasta snaimъ, timiditate, nanikъ kiarŭ; doamna mea ți o mărturiseskŭ, nentru întiia oarъ în viața mea mĭ é frikъ.

Dama se întoarse; noate toate nrevestirile avestea

ameninꙗțtoare i skʏnaserʏ din vedere, noate nʏ vʏzʏse nimikʏ.

— Este totʏ akolo? întrebʏ ea.

— O! nʏ maĭ este vorba desnre elʏ, resnʏnse Remy, nʏ maĭ kʏꙗeta la elʏ, te rogʏ; elʏ é singʏrʏ ui eʏ fakʏ kʏtʏ ʏnʏ omʏ singʏrʏ. Nʏ, nerikʏlʏlʏ de kare mʏ temʏ saʏ maĭ bine ne kare îlʏ simꙗʏ, ne kare lʏ devinʏ, maĭ mʏltʏ k'ʏnʏ simtimentʏ de instinktʏ de kʏtʏ kʏ ajʏtorʏlʏ raꙗiʏnii mele; astʏ nerikʏlʏ, kare s'anronițʏ, kare ne ameninꙗʏ, kare ne îmnresoarʏ noate, astʏ nerikʏlʏ este altʏ; este nekʏnoskʏtʏ, ui eatʏ nentrʏ ve îlʏ nʏmeskʏ nerikʏlʏ.

Dama klʏti din kanʏ.

— Eatʏ, doamnʏ, zise Remy, vezĭ kolo salviele karĭ îuĭ îndoeskʏ vîrfʏrile lorʏ negre?

— Da.

— Lîngʏ astĭ arbʏrĭ eʏ zʏreskʏ o kʏsvioarʏ; te rogʏ, sʏ merꙗemʏ akolo; dʏka ea va fi lokʏitʏ, é ʏnʏ kʏvîntʏ maĭ mʏltʏ ka sʏ i veremʏ osnitalitate; daka nʏ va fi, s'o okʏnʏmʏ, doamnʏ; nʏ fave obiekꙗiʏnĭ, te rogʏ.

Miskarea lʏĭ Remy, glasʏlʏ seʏ tremʏratʏ, vorbele sale îndʏnlekʏtoare, fʏkʏrʏ ne însoꙗitoarea sa a se sʏnʏne.

Ea întoarse frînele kalʏlʏĭ seʏ snre nartea arʏtatʏ de Remy.

Dʏnʏ kʏte-va minʏte, kʏlʏtorii bʏtea la ʏua asteĭ kase, zidițʏ în ade.ʏrʏ sʏb ʏnʏ sʏlvietʏ.

Ын ръзлецэ, konflзintз* кз Neta, rîз mikз kare кзръеа la ынз natrarз de legъ d'akolo ; ынз rîзлецэ înkisз între doзъ braце de trestie ші doї цermї de earbъ, skъlda пічioarele salчielorз кз ана sa мзrмзrъndъ ; dзпъ kasъ, че era zidiтъ кз къръmide ші akoneritъ кз olane, se întindea o mikъ grъdinъ, înkonjзratъ k'ынз gardз de мъръчinї.

Toate astea era deшerte, singзratiче, desolate.

Niminї nз resпзnse la lovirile îndoite ne karї le renetirъ кълзtorii.

Remy nз se îndoi de lokз : elз îшї skoase кзцitзlз, tъiъ o krakъ de salчiъ, o întrodзse între ынъ ші broaskъ, ші îmпinse zъvorзlз.

Ын se deskise.

Remy intrъ iзte. De la o orъ înkзa, în toate ſantele sale întrebзinца aktivitatea ынзї omз мзnчitз de ferbinцealъ. Broaska, пrodзktз grosolanз alз indзstrieї ынзї fъзrarз veчinз, se sзпзsese màї fъrъ greзtate.

Remy îmпinse renede ne însoцitoarea sa în kasъ, înkise ын dзпъ dînsзlз, trase o verigъ masivъ, ші, astз-felз adenostitз, resзflъ ka ші кзm arз fi къstigatз viaца.

Neſiindз мзlцзmitз кз astъ adenostire a doamneї sale, o aшezъ în singзra kamerъ a întîiзlзї пlanз, ынde aflъ ынз natз ne пinъite, пrekзm ші ынз skaзnз ші o masъ.

Anoї, пзцinз linisчitз în пrivinца sa, desчinse în пlanзlз josз, ші, пrintr'ынз kontravîntз întredeskisз,

* Чeia че кзръе îmпreзnъ кз altз чeva.

se nъse sъ nъndeaskъ nrintr'o fereastrъ zebrelitъ miskъrile komitelъĭ, kare, vъzîndъ-'i intrъndъ în kasъ, se anroniase kiarъ în avelъ minъtъ de eĭ.

Kъɥetъrile lъĭ Enrikъ era krъnte ɯi în armoniъ kъ ale lъĭ Remy.

— Foarte sigъrъ, îɯĭ zivea elъ, oare-kare nerikъlъ nekъnoskътъ de noĭ, dar kъnoskътъ de lokъitorĭ, amenin ɥara, revъɯesve ɥinътъlъ; Franvesiĭ aъ relъatъ Anversъlъ saъ îlъ vorъ relъa; konrinɯĭ de snaimъ, ɥeranii s'aъ dъsъ sъ kaъte o skъnare în vetъɥĭ.

Astъ deslъvire era snevioasъ, dar kъ toate astea nъ mъlɥъmia ne jъne.

Afarъ de asta îlъ adъvea la ъnъ altъ ɯirъ de kъɥetъrĭ.

— Ve aъ sъ fakъ în astъ narte Remy ɯi doamna sa, se întreba elъ. Ve imnerioasъ trebъinɥъ îĭ îminin ɥe kътre astъ nerikъlъ snъimîntътorъ? O! katъ s'o svieъ, kъvĭ minътъlъ a sositъ în-fine ka sъ vorbeskъ kъ astъ femeĭ ɯi sъ m'alegъ într'ъnъ felъ nentrъ totъ-d'aъna kъ nrenъsъrile mele. Nikъirĭ nъ s'a maĭ înfъɥiɯatъ o îmnrejъrare aɯa de frъmoasъ.

Ɯi înaintĕ snre kasъ.

Dar de o datъ se onri.

— Nъ, nъ, zise elъ kъ o îndoinɥъ fъrъ de veste kare é aɯa de komъnъ în inimele amoroase, nъ, voiъ fi martirъ nînъ în vea dъnъ ъrmъ. Afarъ de asta nъ este oare ea stъninъ ne fantele sale ɯi svie ea ve fabъlъ a fostъ inventatъ în nrivinɥa eĭ de astъ miserabilъ Remy? O! ne dînsъlъ, nъmaĭ ne dînsъlъ îlъ ъreskъ, ne dînsъlъ kare mъ asigъra kъ ea nъ iъbia ne nimiнĭ!

dar, sъ fimъ drenџї înkъ, astъ omъ se kъvenia oare nentrъ mine, kare nъ mъ kъnoasче, sъ trade sekretele doamneї sale? Nъ! nъ! neferiчirea mea é sigъrъ, ші чeia чe este маї reъ în neferiчirea mea, é kъ vine de la mine singъrъ ші kъ nъ notъ a arъnka greъtateaї ne nimінї. Чeia чe i linsesче este deskonerirea întreagъ a adevъrъlъї; este kъ vъzъ ne astъ damъ sosindъ la tabъrъ, kъ ші agaџъ braџele de gîtъlъ vre unъї џintilomъ, ші i ziче: vezї чe am sъferitъ, ші înџeleџe kъtъ te iъbeskъ.

Eї bine! o voiъ urma nîn'akolo; voiъ vedea чeia чe tremurъ sъ vъzъ, ші voiъ murі. Kъ asta voiъ skъti musketa ші tunlъ d'o ostenealъ.

Vaї! o sчіі, Dumnezeulъ meъ! adъuџi Enrikъ k'unъ avîntъ чe lъ afla une-orї în fundulъ inimeї sale, plinъ de religiune ші de amorъ, nъ kъutam astъ smъчinare sunremъ; mъ duчeam surîzîndъ la o moarte nrekџetatъ, linisчitъ, glorioasъ; voiam sъ morъ ne kъmnulъ de bъtaiъ k'unъ nume ne buze, kъ alъ teъ, Dumnezeulъ meъ! k'unъ nume în inimъ, kъ alъ eї. Nъ aї voit' o, mъ destinї la o moarte desneratъ, plinъ de fiere ші de torture, fiї bine-kъvîntatъ, o nriimeskъ.

Anoї, adukîndu-mї a minte aчele zile de astentare ші aчele nonџї de smъчinare чe le netrekuse în faџa asteї neîndunlekate kase, i se nъrea kъ în orї-чe nrivinџъ, afarъ de nrenusulъ kare i rodea inima, nosiџiune sa era maї nuџinъ krudъ de kъtъ la Narisъ, kъчї o vedea une-orї, auzia sunetulъ kъvintelorъ sale ne kare nъ lъ auzise niчї o datъ, ші mergîndъ în urma sa, kъte-va din aчele arome viї чe esъ de la femeia ne

kare o iъbimъ, amestekate kъ adierea vîntъlъĭ, i mîngîia faŋa.

Astъ-felъ, elъ ъrma, kъ okiĭ ŋintiŋĭ asъnra avelеĭ kolibe ъnde ea era înkisъ.

— Dar astentъndъ avea moarte, ші пе kъndъ ea se renaъsъ în avea kasъ, eъ ieaъ astĭ arbъrĭ drentъ adenostъ, ші mъ plъngъ, eъ kare notъ azzi glaъlъ eĭ daka va vorbi; eъ kare notъ zъri ъmbra sa în dosъlъ ferestreĭ!

O! nъ, nъ, nъ mъ plъngъ. Dъmnezeъle! Dъmnezeъle! sънt înkъ nrea ferive.

Ші Enrikъ se kъlkъ sъb avele salvie, ale kъrora krъvĭ akoneria kasa, askъltъndъ k'ънъ simtimentъ de melankoliъ neste nътinŋъ de a se deskrie mъrmъra aneĭ kare kъrŋea alъtъre kъ dînsъlъ.

De o datъ tresъri; sgomotъlъ tънъlъĭ resъna în nartea nordъlъĭ ші trevea dъsъ de vîntъrĭ.

— Ах! îшĭ zise elъ, voiъ ajънŋe nrea tъrziъ, se atakъ Anversъlъ.

Întîia miskare a lъĭ Enrikъ fъ de a se skъla, a înkъlika kalъlъ ші a alerga, mъnatъ de sgomotъ, akolo ънde se bъtea; dar nentrъ asta trebъia sъ nъrъseaskъ пе dama nekънoskътъ ші sъ moarъ în îndoialъ.

Daka n'arъ fi întîlnit'o în kalea sa, Enrikъ шĭ arъ fi ъrmatъ kalea, fъrъ vre o nrivire înanoĭ, fъrъ vre ънъ sъsnінъ nentrъ trekътъ, fъrъ vre o nъrere de reъ nentrъ viitorъ; dar întîlnind'o, îndoiala intrase în snіritъlъ seъ ші îmnreънъ kъ îndoiala neotъrîrea.

Remase.

În timnъ de doъ ore, stъtъ kъlkatъ, askъltъndъ

detъnъrile sъvesive karĭ ajъnuea nînъ la dînsъlă, întrebъndъ-se ve detъnъrĭ nътea fi ele, aua de neregъlate ui maĭ tarĭ karĭ din kъndă în kъndă veniserъ sъ întrerъnъ ne vele alte.

Era denarte d'a i treve nrin minte kъ aste detъnъrĭ era ale korъbieloră fratelъĭ seă kare sъlta.

În-fine, kътre doъ ore, totълă se linisvi; kътre doъ ore ui jъmътate, totълă tъkъ.

Sgomotълă tъnълъĭ nъ ajъnsese, dъnъ kъm se nъrea, în întrълă kaseĭ, saă daka ui ajъnsese lokъitorii nrovisorii remъseserъ nesimuitorĭ.

— La astъ orъ, îuĭ zivea Enrikă, Anversъîă a lъată ui fratele meă é învingъtoră; dar, dъnъ Anversă, va veni Gand; dъnъ Gand, Bruges, ui okasiънea nъ mĭ va linsi ka sъ moră într'ънă modă gloriosă.

Dar, maĭ 'nainte d'a mъri, voiă sъ sviă veia ve kaътъ astъ femeiъ la tabъra Franvesiloră.

Ui fiindă-kъ în ъrma tътълoră astoră komouiънĭ ve sgъdъiserъ aerълă, natъra reintrase în renaъsълă seă, Joyeuse, învъlită în manta sa, reintrъ în nemiskarea sa.

Elă kъzъse în astă-felă de amoruealъ în kare, kътre finele nouuii, voinua omълъĭ nъ noate resista, kъndă kalълă seă kare nъsvea la kъuĭ-va nauĭ de dînsълă, îuĭ îndrentъ ърekia ui ninkezъ tristă.

Enrikă deskise okii.

Animalълă în nivioare kъ kanълă întorsă intr'altъ narte, resълla adierea, kare, întorkîndъ-se la anronierea zileĭ, venia desnre sъdă-estă.

— Ve este, kъliuorълă meă? zise jъnele skълъndъ-se ui mîngîndă gîtълă animalълъĭ kъ mъna sa;

vъzъt'aĭ trekîndŭ vre o vidrъ kare te snъimîntъ, saŭ îŋĭ nare reŭ de adenostirea ъnъĭ bъnŭ staъlŭ?

Animalъlŭ, ka ші kъm arŭ fi aъzitŭ întrebarea, ші ka ші kъm arŭ fi voitŭ a i resnъnde, se îndrentă kъ o miskare frankъ ші viъ snre nartea rîъlъĭ Lier, ші, kъ okiъlŭ înfintŭ ші kъ nъrile deskise, askъltă.

— A! a! mъrmъrъ Enrikŭ, asta é maĭ seriosŭ, dъnъ kъm îmĭ nare: vre o trъnъ de lъnĭ ъrmъndŭ armatele ka sъ mъnъnve kadavrele.

Kalъlŭ ninkezĕ, nlekĕ kanъlŭ, anoĭ, nrintr'o miskare renede ka fъlŋerъlŭ, învenъ sъ fъgъ snre nartea de la vestŭ.

Dar, fъŋindŭ, trekъ ne lîngъ mъna kavalerъlъĭ seŭ, kare îlŭ anъkĕ de frîŭ ne kъndŭ trevea, ші lŭ onri.

Enrikŭ, fъr' a strînŋe frînele, îlŭ anъkĕ de koamъ ші sъri ne шea. Dъnъ ve înkъlikă, fiindŭ-kъ era bъnŭ kъlъreŋŭ, sъnъse kalъlŭ ші lŭ ŋinъ.

Dar, dъn'ъnŭ minъtŭ, veia ve kalъlŭ aъzise, învenъ ші Enrikŭ s'aъzъ, ші snaima ve o resimŋise bestia grosolanъ, omъlŭ se mirъ resimŋindъ-o ші elŭ.

O lъngъ mъrmъrъ, asemenea kъ a vîntъlъĭ шerъtorŭ, ші gravъ totŭ de o datъ, ewia din diferite nъnkte ale ъnъĭ semi-verkŭ ve nar'kъ se întindea de la sъdŭ snre nordŭ; nisve adierĭ rekoroase ші înkъrkate de nisve nъrtivele de anъ lъmъria în intervale astъ mъrmъrъ, kare atъnvĭ devenia asemenea sgomotъlъĭ flъksъrilorŭ ші reflъksъrilorŭ kreskînde ne malъrile netroase.

— Ve é asta? întrebă Enrikŭ; sъ fiъ vîntъlŭ?

nъ, fiindъ-kъ vîntъlъ mĭ adъve astъ sgomotъ, ші fiindъ-kъ amîndoъ sъnetele îmĭ anarъ distinkte.

O armatъ în miskare, noate? dar nъ; — elъ îші nlekъ ъrekia la nъmîntъ, — aші aъzi kadinga naшilorъ, fîшiirea armatъrelorъ, sъnetъlъ glasъrilorъ.

Sъ fiъ trosnitъra vre ъneĭ arderĭ? nivĭ asta, kъvĭ nъ se vede nivĭ o lъminъ ne orizontъ, ші verъlъ nare kiarъ a se întъneka.

Sgomotъlъ se îndoi ші deveni înгelesъ: era sgomotъlъ neînvetatъ, întinsъ, bъbъitorъ, ne kare lъ arъ nrodъve miĭ de tъnъrĭ tîrite în denъrtare ne d'asъnra ъnъĭ navimentъ sъnъtorъ.

Enrikъ krezъ ънъ minъtъ kъ a aflatъ kъvîntъlъ astъĭ sgomotъ atribъindъ-lъ la kaъsa ve amъ snъs'o, dar nъmaĭ de kътъ zise.

— Kъ nenъtinгъ, nъ este nivĭ sosea navatъ în astъ narte, nъ sъntъ o miĭъ de tъnъrĭ în armatъ.

Sgomotъlъ s'anronia mereъ.

Enrikъ îші nъse kalъlъ în galonъ ші ajъnse la înъlгime.

— Ve vъzъ! strigъ elъ ajъngîndъ în vîrfъ.

Veia ve vedea jъnele, kalъlъ seъ o vъzъse în aintea lъĭ, kъvĭ nъ lъ nъtъse fave sъ înainteze în nartea aveia de kътъ sfъшiindъ-ĭ nъntevele kъ ninteniĭ seĭ, ші, kъndъ sosi în vîrfъlъ dealъlъĭ, se redikъ în doъ nivioare în kътъ era sъ restoarne ne kъlъreгъlъ seъ sъb dînsъlъ. Veia ve vedea, ші kalъ ші kъlъreгъ, era, ne orizontъ, o bandъ albivioasъ, nemъrginitъ, întinsъ, asemenea ъneĭ nivele, înaintъndъ snre kъmniъ, formъndъ ънъ verkъ nemъrginitъ ші mergîndъ snre mare.

Ши astъ bandъ se lъrдia din че în че în okiĭ lъĭ Enrikъ ka o bandъ de stofъ че se desfъшъrъ.

Jъnele nrivia înkъ neotъrîtъ astъ kъriosъ fenomenъ, kъndъ îndrentъndъ-шĭ nrivirea asъnra lokъlъĭ че lъ nъrъsise, elъ vъzъ kъ livedea se ъda de anъ, kъ rîзleдъlъ se revъrsa, шi înчenea sъ îneче, fъrъ kaъsъ vъzътъ, trestiele kare, k'ънъ natrarъ de orъ maĭ 'nainte, se înъlдa ne amîndoĭ дermiĭ seĭ.

Ana înainta kъ învetъlъ snre nartea kaseĭ.

— Neferiчitъ nebънъ че sънt! strigъ Enrikъ, nъ mъ tъia kanъlъ че sъ fiъ: asta é ana! asta é ana! Flamanziĭ aъ rънtъ zъgasele lorъ.

Enrirъ se renezi nъmaĭ de kътъ snre nartea kaseĭ, шi bътъ kъ fъriъ la ъшъ.

— Deskideдĭ, deskideдĭ, strigъ elъ.

Nimiнĭ nъ resnънse.

— Deskide. Remy, strigъ jъnele, fъriosъ de snaimъ deskideдĭ, sънt eъ Enrikъ du Bouchage, deskideдĭ!

— O! n'aĭ trebъinдъ a te nъmi, domnъle komite, resnънse Remy din întrъlъ kaseĭ, шi de mъltъ te am rekъnoskътъ; dar te însчiinдezъ desnre ънъ lъkrъ, kъ daka veĭ snarдe ъша asta mъ veĭ afla înderътъlъ eĭ, k'ънъ nistolъ în fiъ-kare mъnъ.

— Dar, nъ înдeleдĭ, neferiчite! strigъ Enrikъ, kъ ънъ aчentъ desneratъ: ana, ana, vine ana!...

— Niчi de kъm fabъle, niчĭ de kъm nreteste, niчĭ de kъm viklenie desonorътoare, domnъle komite. Îдĭ snъiъ kъ nъ veĭ intra aiчĭ de kътъ trekîndъ ne kornъlъ meъ.

*

— Aʇɜnчĭ voiĭ treчe! strigĭ Enrikĭ, dar voiĭ intra. În nɜmele чerɜlɜĭ, în nɜmele lɜĭ Dɜmnezeĭ, în nɜmele mъnʇɜiriĭ tale ɯi a doamneĭ tale, voiesчĭ ʇɜ sъ deskiziĭ?

— Nɜ!

Jɜnele nrivi îmnrejɜrɜlĭ seĭ, ɯi zъri o neatrъ omerikъ ka aчele ne karĭ le nrevъlia asɜnra inemiчilorĭ seĭ Aiaчe Tèlamon; elĭ redikъ astъ neatrъ în braŋele sale, o înъlŋĭ d'asɜnra kanɜlɜĭ, ɯi înaintъndĭ snre kasъ o arɜnkъ în ɜɯъ.

Ɣɯa sbɜrĭ în bɜkъŋĭ.

Într'aчela-ɯĭ timnĭ ɜnĭ glonŋĭ ɯɜerĭ la ɜrek.le lɜĭ Enrikĭ, dar fъr'a lĭ atinŋe.

Enrikĭ se renezi asɜnra lɜĭ Remy.

Remy trase alĭ doilea nistolĭ, dar nɜmaĭ kansa lɜĭ fokĭ.

— Dar vezĭ bine kъ eĭ n'am arme, nebɜnɜle! strigĭ Enrikĭ; nɜ te maĭ anъra dar în kontra ɜnɜĭ omĭ kare n'atakъ, nrivesчe nɜmaĭ, nrivesчe.

Ɯi îlĭ tîrî lingъ fereastrъ, ne kare o snarse kɜ o lovitɜrъ de nɜmnĭ.

— Eĭ bine! zise elĭ, vezĭ ʇɜ akɜm, vezĭ ʇɜ?

Ɯi i arъta kɜ· deŋitɜlĭ sɜnrafaŋa imensъ kare se albia ne orizontĭ, ɯi kare bɜbɜia înaintъndĭ, ka frɜntea ɜneĭ armate ŋigantiчe.

— Ana! mɜrmɜrĭ Remy.

— Da, ana! ana! strigĭ Enrikĭ; ea îneakъ, ɜiʇъ-te la niчioarele noastre: rîslĭ чe revarsъ, ana se înalŋъ; în чinчĭ minɜte nɜ vomĭ maĭ nɜtea eɯi d'aчi.

— Doamnъ! strigĭ Remy, doamnъ!

— Nъ striga, nъ te sпъimînta, Remy. Пregъtesче kaiĭ; ші iъte, iъte!

— O iъbesче, kъцetъ Remy, o va skъпa.

Remy alergъ la grajdъ. Enrikъ se reпezi sпre skarъ.

La strigarea lъĭ Remy, doamna deskisese ъша. Jъnele o redikъ în braцele sale, ka пe ъnъ konilъ.

Dar ea, krezîndъ kъ era vr'o trъdare saъ violinцъ, se lъnta din toatъ пъterea sa ші se agъцa de пereцĭ.

— Чi sпъneĭ, strigъ Enrikъ, чi sпъneĭ kъ o skanъ.

Remy aъzi kiъmarea jъnelъĭ, în minъtъlъ în kare se întorчea kъ чeĭ doĭ kaĭ.

— Da, da! strigъ elъ, da, doamnъ, te skanъ saъ maĭ bine te va skъпa; vino! vino.

VI.

FUGA.

Enrikă făr'a nerde timnă ka să asigăre ne damă o dăse afară din kasă, mi voi s'o ameze kă dînsăl ne kală.

Dar ea, kă o miskare de neînvinsă resnămnangă, se strekărî din astă toartă viă, mi fă nriimită de Remy, kare o amezî ne kalăl nregătită nentră dînsa.

— O! ve favî, doamnă, zise Enrikă, mi kăm îngeleagî inima mea? Nă é vorba, krede-mă, de nlăverea de a te strînge în brangele mele, a te rezima ne nentăl meă de bărbată, kă toate kă nentră astă favoare, amî fi gata a sakrifika viaga mea, este vorba de a făgi mai iste de kătă naserea. Eî! eată, eată, vezî domnia ta, naserile kăm făgă?

În adevără, în krenăskăla abia năskîndă, se vedea nisve norî de korbî mi de norămbeî strebătîndă snagiălă k'ănă sboră renede mi sneriată, mi în noante, dominiă ordinară ală liliakălăî tăkătă, aste sborărî sgomo-

toase, favorisate de trista isbire a vîntŭlŭĭ avea veva sinistrŭ la aŭzŭ, veva kare ŭimia vederea.

Dama nŭ resnŭnse nimikŭ; dar, fiindŭ-kъ era ne mea, îmninse kalŭlŭ înainte fъr'a întoarve kanŭlŭ.

Dar kalŭlŭ seŭ mi alŭ lŭĭ Remy, karĭ îmblarъ doŭъ zile, era ostenigĭ.

La fiъ-ve minŭtŭ Enrikŭ se întorvea, mi vъzîndŭ kъ nŭ lŭ nŭtea ŭrma:

— Vezĭ, doamnъ, zivea elŭ, kŭm kalŭlŭ meŭ întreve ne aĭ vostri, mi kŭ toate astea îlŭ giŭ kŭ amîndoŭъ mъnile; te rogŭ, doamnъ, nînъ kъndŭ maĭ é înkъ timnŭ, nŭ gĭ maĭ verŭ sъ trevĭ în braŋele mele, dar iea kalŭlŭ meŭ mi lasъ-mĭ ne alŭ domnieĭ tale.

— Mŭlgŭmeskŭ, domnŭle, resnŭnse kъlътoarea kŭ glasŭlŭ eĭ tolŭ linisvitŭ, mi fъrъ ka vea maĭ mikъ alterare sъ se trъdea în aventŭlŭ seŭ.

— Dar, doamnъ, strigъ Enrikŭ arŭnkъndŭ în ŭrma sa nisve nriviri desnerate, ana ne ajŭnge! aŭzĭ! aŭzĭ!

În adevъrŭ, o trosnire snъimîntътoare se aŭzi în avelŭ minŭtŭ kiarŭ, era zъgasŭlŭ ŭnŭĭ satŭ ne kare lŭ înekase inŭndarea: skîndŭrĭ, nrontele, teraŋe, fъrъ lŭate de anъ; ŭnŭ îndoitŭ mirŭ de narĭ se sfъrъmaserъ kŭ sgomotŭlŭ tŭnetŭlŭĭ, mi ana, bŭbŭindŭ aŭsnra tŭtŭlorŭ astorŭ rŭine, învenea sъ îneve o nъdŭre de stejarĭ ale kъrora vîrfŭrĭ se vedea înfiorъndŭ-se, mi ale kъrora krъvĭ se aŭzia trosnindŭ ka mi kŭm ŭnŭ sborŭ de demonĭ arŭ fi trekŭtŭ sŭb frŭnzimŭlŭ seŭ.

Arbŭrii desrъdъvinaŋĭ isbindŭ-se de narĭ, lemnъriele kaselorŭ derîmate nlŭtindŭ ne sŭnrafaŋa aneĭ;

ninkezъrile ui strigъtele denъrtate ale oamenilorъ ui ale kailorъ, tîrîgî de inъndare, forma unъ konvertъ de nisve sunete ana de stranie ui ana de lugubre, în kъtъ fiorъlъ kare konrindea ne Enrikъ trekъ nînъ în inima nepъsъtoare ui neîndunlekatъ a nekunoskuteĭ.

Ea îmninse kalъlъ seъ, ui kalъlъ seъ, ka ui kъndъ însu-uĭ arъ fi simgitъ emininga nerikulului, îuĭ îndoi silingele sure a se sustrage dintr'înslъ.

Dar ana înainta, înainta mereъ, ui, înainte de zeve minute, era învederatъ kъ ea arъ fi sositъ ne kъlъtorĭ.

La fiъ-ve minutъ Enrikъ se anroniа ka sъ astente ne komnanionii seĭ, ui atunvĭ le striga.

— Maĭ iute, doamnъ! te rogъ, maĭ iute! ana înaintеazъ, ana ne sosesve! eatъ-o!

Ea sosia, în adevъrъ, sunmoasъ, vîrtejindъ, întъrîtatъ; lъ kъ sine ka o nanъ kasa în kare Remy adenostise ne doamna sa; ea redikъ ka unъ naiъ barka legatъ la germulъ rîulegului, ui, maiestoasъ, imensъ, rostogolindu-uĭ toartele ka ale unui uearne, sosi, aseminea unui zidъ, în urma kailorъ lui Remy ui nekunoskuteĭ.

Enrikъ skoase unъ strigъtъ de snaimъ ui se întoarse sure anъ, ka ui kъndъ arъ fi voitъ a o kombate.

— Dar vezĭ bine kъ estĭ nerdutъ, urmъ elъ, desneratъ. Aidĭ, doamnъ, noate este înkъ timnъ, dъ-te josъ ui vino ku mine, vino!

— Nu, domnule, zise ea.

— Dar neste unъ minutъ va fi nrea tъrziъ; nrivesve, vi nrivesve!

Dama întoarse kanɐlŭ; ana era la ɥinɥĭ-zeɥĭ naɯĭ abia.

— Îmnlineaskъ-mi-se soartea! zise ea. Domnia ta, domnɐle, fɐɲĭ! fɐɲĭ!

Kalɐlŭ lɐĭ Remy, ostenitŭ, kъzɐ kɐ niɥioarele de dinainte ɯi nɐ se maĭ nɐtɐ redika, kɐ toate silinɲele kъlъreɲɐlɐĭ seŭ.

— Skan'o! skan'o! ɯi kiarŭ fɐrъ voia eĭ, strigъ Remy.

Ші în aɥela-ɯĭ timnŭ, tokmaĭ kɐndŭ voia sъ lase skɐrile, ana se nrevɐli ka ɐnŭ monɐmentŭ ɲigantikŭ asɐnra kanɐlɐĭ kredinɥiosɐlɐĭ servitorŭ.

Doamna sa, la astъ vedere, skoase ɐnŭ strigɐtŭ snɐimîntɐtorŭ ɯi se arɐnkĭ josŭ de ne kalɐlŭ seŭ, otɐrîtъ sъ moarъ kɐ Remy.

Dar Enrikŭ vɐzîndɐ-ĭ skonɐlŭ, se renezi de o datъ kɐ dînsa, o anɐkĭ konrinzîndɐ-ĭ talia kɐ braɲɐlŭ seŭ ɥelŭ drentŭ, ɯi, reɐrkîndɐ-se ne kalɐlŭ seŭ, nlekъ ka o sъɲeatъ.

— Remy! Remy! striga dama, kɐ braɲele întinse snre dînsɐlŭ, Remy!

Ɐnŭ ɲinetŭ i resnɐnse. Remy se înɐlɲase ne sɐnra-faɲa aneĭ, ɯi, kɐ astъ sneranɲъ neîndɐnlekatъ, de ɯi nebɐnъ, kare însoɲesɥe ne ɥelŭ ɥe moare nînъ în kanɐtɐlŭ agonieĭ sale, elŭ înota, sɐsɲinɐtŭ de o grindъ.

Ne lîngъ dînsɐlŭ trekɐ kalɐlŭ seŭ, bɐtîndŭ ana desneratŭ kɐ niɥioarele sale din ainte, ne kɐndŭ valɐlŭ sosia kalɐlŭ doamneĭ sale, ɯi ne kɐndŭ, înaintea valɐlɐĭ, la doɐъ-zeɥĭ naɯĭ ɥelŭ mɐltŭ, Enrikŭ ɯi însoɲitoarea sa nɐ alerga, ɥi sbɐra ne alŭ treilea kalŭ, nebɐnŭ de

snaimъ. Lъї Remy nъ i maї nъrea reš de viaŋъ, fiindš-kъ snera, mъrindš, kъ aveia ne kare o iъbia va fi skъnatъ.

— Adio, doamnъ, adio! strigъ elš, nlekš eš întîiš, mi o sъ snъiš avelъia ve ne asteantъ, kъ trъesvї nentrъ.....

Remy nъ mї terminъ vorba; snš mъnte de anъ trekъ d'asъnra kanъlъї seš, mi se derîmъ nînъ sъb nivioarele kalъlъї lъї Enrikš.

— Remy, Remy! strigъ dama, Remy, voieskš sъ morš kъ tine! domnъle, voieskš sъ lš astentš; domnъle, voieskš sъ mъ daš josš; în nъmele Dъmnezeъlъї velъї viš, o voieskš!

Ea zise aste kъvinte kъ atъta eneryiъ mi selbatikъ astaritate în kъtš jъnele destrînse braŋele sale mi o lъsъ sъ kazъ ne nъmîntš, zikîndš:

— Bine, doamnъ, vomš mъri aivї kъte treї; îŋї mъlŋъmeskš nentrъ kъ mї favї astъ veseliъ ne kare n'ami fi snerat'o nivї o datъ.

Mi tokmaї kъndš zivea aste kъvinte reŋinîndš kalъlš seš, ana ve sъlta îlš ajъnse, dъnъ kъm ajъnsese ne Remy; dar nrintr'o ъltimъ silinŋъ de amorš, elš reŋinъ de braŋš ne jъna femeiъ kare nъsese niviorъlš ne nъmîntš.

Valъlš îї akoneri, ana fъrioasъ îї rostogoli kъteva sekъnde îmnreъnъ kъ vele alte sfъrъmъtъre.

Era mare lъkrъ sъ fi vъzъtš vineva sъnŋele reve alš astъї omš, atъtš de jъne mi atъtš de devotatš, alš kъrъia kanš domina valъrile, ne kndš sъsŋinea ne însoŋitoarea sa de mъnъ, mi ne kndš ŋenъkiї seї

mъnъndă ălтimele silinge ale kalălăĭ esnirъndă, kъăta a ătilisa nînъ ші săпremele silinge ale agonieĭ sale.

În timnă d'ăпă minătă fă o lănţъ snъimîntъtoare, ne kъndă dama, săsginătъ de mъna dreantъ a lăĭ Enrikă, întrevea înkъ kă kanălă nivela aneĭ, ne kъndă, kă mъna stъngъ, Enrikă denъrta lemnele nlătinde ші kadavrele a kъrora lovire ară fi înekată saă sdrobită kalălă seă:

Ăпălă din aste kornărĭ nlătinde, trekîndă ne lîngъ dînшiĭ, strigъ saă maĭ bine săsninъ:

— Adio! doamnъ, adio!

— Ne veră! strigъ jănele, asta è Remy! Eĭ bine! ші ne tine te voiă skъna.

Ші, fъr' a kalkăla nerikălălă asteĭ marĭ grestъgĭ, anăkъ mъnika lăĭ Remy, o atrase nre koansa sa stъngъ ші lă fъkă sъ resăfle liberă.

Dar în avela-mĭ timnă kalălă, ostenită de întreita grestate, se afănda nînъ la gîtă, anoĭ nînъ la okĭ; înfine, ţenănkiĭ sfъrъmagĭ îndoindă-se săb dînsălă, desnъră kă totălă.

— Katъ sъ moră! mărmărъ Enrikă. Dămnezeălă meă! iea-mĭ viaga, ea fă kăratъ.

Domnia ta, doamnъ, adъăgi elă, nriimesve săfletălă meă, era ală domnieĭ tale!

În astă minătă, Enrikă simgi kъ Remy i skъna; nă fъkă nivĭ o resistingъ ka sъ lă regiĭъ; orĭ-ve resistingъ era nefolositoare.

Singăra sa grije fă d'a săsgine ne damъ d'asănra aneĭ nentră ka ea, velă nągină, sъ moarъ vea din ărmъ, ші ka elă sъ noatъ zive în sine, la ălтimălă

seă minɤtă, kъ a fъkɤtă totă че a nɤtɤtă ka s'o disnɤte morɲiĭ.

De o datъ, ші tokmaĭ kъndă kɤɲeta nɤmaĭ ka sъ moarъ, ɤnă strigɤtă de bɤkɤriъ resɤnĕ lîngъ dînsɤlă.

Se întoarse ші vъzɤ не Remy kare anɤkase o barkъ.

Astъ barkъ, era чea de la kъsчioara не kare amă vъzɤt'o lɤnd'o ana; ana o tîrîse, ші Remy, kare шĭ reaflase nɤterile, mɤlɲɤmitъ ajɤtorɤlɤĭ че i detese Enrikă, Remy vъzînd'o trekîndă не lîngъ dînsɤlă, se desnъrɲise din grɤnъ, abia trъgîndɤ-шĭ sɤfletɤlă, ші dъndă de doɤъ orĭ kɤ braɲɤlă o ajɤnsese.

Amîndoɤъ loneɲile sale era ɯrinse la mъrɲinĭ, o kanɲe se învîrtia în fɤndă.

Întinse kanɲea lɤĭ Enrikă kare o anɤkĕ, tîrîndă kɤ sine не dama, не kare o redikĕ не d'asɤnra ɤmeriloră seĭ ші не kare Remy o relɤĕ din mъnile sale.

Anoĭ, elă însɤ-шĭ, anɤkъndă latɤrile barчeĭ, se ɤrkĕ lîngъ dînшiĭ.

Întîiele raze ale soarelɤĭ se ivia, arъtъndă kъmniele inɤndate ші barka legъnъndɤ-se ka ɤnă atomă не astă oчeană neste totă akonerită de sfъrъmътɤre.

Màĭ la doɤъ sɤte naшĭ, snre stъnga, se redika ɤnă deliшoră kare, neste totă înkonjɤrată kɤ anъ, nъrea ka o insɤlъ în mizlokɤlă mъriĭ.

Enrikă anɤkĕ loneɲile ші trase snre nartea deliшorɤlɤĭ kъtre kare ші kiară kɤrsɤlă aneĭ îĭ dɤчea.

Remy lɤĕ kanɲea ші, stъndă în niчioare din ainte, se okɤnă a denъrta grinzile ші skîndɤrile de karĭ barka nɤtea sъ se loveaskъ.

Mălţămitъ năterii lăĭ Enrikъ, mălţămitъ îndemъnъrii lăĭ Remy, sosirъ saъ maĭ bine fărъ arănkaţĭ kătre delimorъ.

Remy sъri josъ mi anăkъ lanţălъ barcheĭ, ne kare lъ trase snre elъ.

Enrikъ înaintъ ka sъ iea dama în braţe, dar ea întinse mâna mi, redikăndă-se singărъ, sъri josъ.

Enrikъ skoase ănъ săsninъ; ănъ minătъ i veni idea de a se arănka earъ în abisъ mi a mări în okii eĭ; dar ănъ simtimentъ ne kare nă lъ năta învinţe îlъ ţinea legatъ de viaţъ, ne kătъ timnъ vedea n'astъ femeiъ, a kăria înfăţimare o dorise atătъ de măltъ făr' a o kăpăta vr'o datъ.

Elъ trase barka ne ăskatъ mi merse de miezъ la zeche naşĭ de damъ mi de Remy, vînătъ, plinъ de ana kare kărţea din vestimintele sale, maĭ dăreroasъ de kătъ sănţele.

Eĭ skăpaserъ din nerikălălъ chelъ maĭ greъ, adikъ din anъ; insndarea, orĭ kătъ de mare arъ fi, nă arъ întreche nichĭ o datъ înălţimea dealălăĭ.

Săb dînmiĭ eĭ nătea d'atănchĭ nrivi astъ mare mîniъ a valărilorъ, kare n'are mîniъ maĭ mare de kătъ n'a lăĭ Dămnezeъ.

Enrikъ nrivia kăm trechea astъ anъ renede, băbăindъ, kare dăchea kă sine nisce grămezĭ de kadavre franchese, mi lîngъ dînsele, kaĭ mi armele lorъ.

Remy resimţia o viъ dărere la ămerъ, o skîndărъ nlătindъ îlъ atinsese în minătălъ în kare kalălъ seъ kăzăse săb dînsălъ.

Kătъ desnre însoţitoarea sa, afarъ de frigălъ ce

simţia, n'avea nivĭ o ranъ; Enrikŭ o anъrase de totŭ ve i fъsese în nъtere a o anъra.

Enrikŭ fъ foarte în mirare vъzîndŭ kъ aste doъ fiinţe atъtŭ de minъnatŭ skъnate de moarte, i mъlţъmia nъmaĭ lъĭ, mi nъ îndrentaserъ lъĭ Dъmnezeŭ, întîiъlъĭ aъtorŭ alŭ skъnъrii lorŭ, nivĭ o mъlţъmire.

Jъna femeiъ se skъlĭ maĭ întîiŭ; vъzъ kъ snre fъndъlŭ orizontъlъĭ, în nartea anъsъlъĭ, se zъria veva ka nisve fokъrĭ nîntre veaţъ.

Nivĭ kъvîntŭ kъ aste fokъrĭ ardea ne ъnŭ nъnktŭ înaltŭ ne kare inъndarea nъ lŭ nътъse ajъnţe.

Ne kътŭ se nътea jъdeka în mizlokъlŭ asteĭ revĭ krenъskъle kare ъrma dъnъ noante, aste fokъrĭ era denarte màĭ de o legъ.

Remy înaintĭ ne vîrfъlŭ deliuorъlъĭ kare se întindea snre nartea astorŭ fokъrĭ, mi se întoarse sъ snъiъ kъ kredea kъ la o miĭъ de nauĭ de lokъlŭ ъnde desbarkaserъ, învenea ъnŭ felŭ de grъmъdiste kare înainta în liniъ dreantъ snre aste fokъrĭ.

Veia ve fъvea ne Remy sъ kreazъ kъ era aveasta saŭ velŭ nъţinŭ kъ era ъnŭ drъmŭ, era o îndoitъ liniъ d'arbъrĭ, dreantъ mi regъlatъ.

Enrikŭ fъkъ mi elŭ observъrile sale, karĭ se aflarъ în ънire kъ ale lъĭ Remy; dar kъ toate astea, în îmnrejъrarea astъ din ъrmъ, kъta sъ kreazъ mъltŭ mi în întîmnlare.

Ana tirîtъ, ne deklivitatea kъmnieĭ, îĭ arъnkase în stъnga drъmъlъĭ lorŭ, fъkîndъ'ĭ sъ deskriъ ънŭ ънgiŭ konsiderabilŭ; astъ abatere, ънitъ kъ alergътъra vea nebъnъ a kailorŭ, le lъĭ orĭ-ve mizlokŭ d'a se orienta.

Este adevъratъ kъ zixa venia, dar noroasъ ші înkъrkatъ de чeaцъ; într'unъ timnъ limnede, ші sub unъ soare kuratъ, s'arъ fi nututъ zъri kamnanila dela Malines, de kare nu nutea fi maĭ denarte de kъtъ kam ku doux lege.

— Eĭ bine, domnule komite, întrebъ Remy чe kuцeцĭ desnre aste fokurĭ?

— Aste fokurĭ, чe цi se narъ kъ цĭ vorъ da vre o adenostire osnitaliarъ, îmĭ narъ amenincъtoare mie, ші nu mъ înkrezъ în ele.

— Ші nentru чe?

— Remy, zise Enrikъ vorbindъ înчetъ, vezĭ toate aste kadavre: toate sunтъ franчese, niчĭ unulъ nu este flamandъ; ne anunцъ o mare restristъ; zъgasele aъ fostъ runte snre întreaga nimiчire a armateĭ franчese, daka ea a fostъ învinsъ, saъ ka sъ striчe efektulъ viktorieĭ sale, daka a trixmfatъ. Nentru чe oare aste fokurĭ sъ nu fiъ totъ aua de bine anrinse de nisчe inemiчĭ ka ші de amiчĭ; saъ nentru чe oare sъ nu fiъ ele numaĭ o viklenix avîndъ de skonъ ka sъ tragъ ne fugarĭ?

— Ku toate astea, zise Remy, noĭ nu nutemъ remъnea aiчĭ; frigulъ ші foamea arъ uчide ne doamna mea.

— Aĭ kuvîntъ, Remy, zise komitele; remîĭ aчi ku doamna; eъ mъ voiъ duчe nînъ la grumъdiste, ші voiъ veni sъ vъ adukъ noutцĭ.

— Nu, domnule, zise dama, nu te veĭ esnune singurъ: noĭ ne amъ skъnatъ toцĭ îmnreunъ, vomъ murі ku toцĭ îmnreunъ. Remy, dъ-mĭ araцulъ, sunt gata.

Fiъ-kare din kʁvintele asteĭ fiinŋe stranie avea ʁnŏ aʏentŏ neresistibilŏ de aʁtoritate, kъrʁia niminí n'avea idea de a i resista ʁnŏ singʁrŏ minʁtŏ.

Enrikŏ se înklinъ mi nlekъ ʏelŏ d'întîiŏ.

Inʁndarea era maĭ linisʏitъ, grъmъdistea, kare ajʁnsese nînъ la delimorŏ, forma ʁnŏ felŏ de sînŏ ʁnde ana adormia. Kъte treĭ intrarъ în mikʁlŏ batelŏ, mi batelʁlŏ fʁ îmnninsŏ din noŏ în mizlokʁlŏ sfъrъmъtʁrelorŏ mi a kadavrelorŏ nlʁtinde.

Dʁn'ʁnŏ natrarŏ de orъ era la marŋinea grъmъdisteĭ.

Asigʁrarъ lanŋʁlŏ batelʁlʁĭ de niʏiorʁlŏ ʁnʁĭ arbʁre, se deterъ din noŏ ne ʁskatŏ, ʁrmarъ grъmъdistea màĭ în timnŏ d'o orъ, mi sosirъ la o grʁnъ de kolibe flamande în mizlokʁlŏ kъria se afla strînmĭ, ne ʁnŏ lokŏ nlantatŏ kʁ teĭ, îmnrejʁrʁlŏ ʁnʁĭ mare fokŏ, doʁъ saŏ treĭ sʁte de soldaŋĭ d'asʁnra kъrora filfiia îndoitʁrele ʁneĭ bandiere franʏese.

De o datъ sentinela, amezatъ la o sʁtъ de namĭ de bivʁakŏ, anrinse fitilʁlŏ mʁsketeĭ sale strigъndŏ-

— ʏine é akolo?

— Franʏia! resnʁnse du Bouchage.

Anoĭ întorkîndʁ-se snre Diana:

— Akʁm, doamnъ, zise elŏ, estĭ skъnatъ; eŏ rekʁnoskŏ stegʁleŋʁlŏ ŋindarmilorŏ d'Aunis, kornŏ de nobleŋe în kare am amiʏĭ.

La strigъtʁlŏ sentineleĭ mi la resnʁnsʁlŏ komitelʁĭ, kъŋĭ-va ŋindarmĭ alergarъ în adevъrŏ înaintea ʏelorŏ de kʁrîndŏ sosiŋĭ, îndoitŏ de bine nriimiŋĭ în mizlokʁlŏ asteĭ restriste snʁimîntʁtoare, maĭ întîiŏ fiindŏ-

kъ trъia dъnъ astъ restristъ, în ъrmъ fiindъ-kъ era komnatrioŋĭ.

— Enrikъ se fъkъ kъnoskътъ atътъ nersonalъ kътъ mi nъmindъ ne fratele seъ. Fъ kъ kъldъrъ întrebatъ mi esnъse nrin ve minъne elъ mi însoŋitorii seĭ skъnaserъ de moarte, dar fъr'a snъne altъ veva.

Remy mi doamna sa mezъrъ în tъvere într'ъnъ kolŋъ; Enrikъ se dъse sъ'ĭ kiъme ka sъ se anronie de fokъ.

Amîndoĭ era înkъ nlinĭ de anъ.

— Doamnъ, zise elъ, veĭ fi resnektatъ aivĭ ka mi în kasa domnieĭ tale: mĭ am nermisъ a snъne kъ eraĭ ъna din konsъnŋenele mele, eartъ-mъ.

Mi fъr'a astenta mъlŋъmirile avelora kъrora le skъnase viaŋa, Enrikъ se denъrtă ka sъ se dъkъ la ofiŋerii karĭ îlъ astenta.

Remy mi Diana skimbarъ o nrivire kare, de arъ fi fostъ vъzътъ de komite, arъ fi fostъ mъlŋъmirea aua de mъltъ meritatъ nentrъ kъraŋislъ mi delikateŋea sa.

Ŋindarmii d'Aunis de la karĭ fъgarii nostri verъserъ osnitalitatea, se retrъseserъ în bъnъ regъlъ dъnъ învinŋerea lorъ mi dъnъ skъnarea kъnetenielorъ lorъ.

Nretъtindenĭ ъnde este omoŋeneitate de nosiŋiune, identitate de simtimentъ mi obivĭnъinŋъ de a trъi împrenъnъ, nъ este de lokъ rarъ d'a vedea snontaneitatea în esekътare dъnъ ъnitatea în kъŋetare.

Tokmaĭ asta se întîmnlase în astъ noante kiarъ ŋindarmilorъ d'Aunis.

Vъzîndъ ne kanii lorъ nъrъsindъ-'ĭ mi ne vele alte reŋimente kъътъndъ diferite nъrŋĭ nentrъ skъnarea

lorŭ, se întrenrivirъ, strînserъ rîndurile lorŭ în lokŭ de ale rumne, îmi nuserъ kaii în galonŭ, mi sub kondu-verea unuia din stegarii lorŭ, ne kare lŭ iubia foarte din kausa bravurei sale, mi ne kare lŭ resnekta la unŭ gradŭ egalŭ din kausa nasverii sale, ei luarъ drumulŭ snre Brusele.

Ka toți aktorii asteĭ snъimîntъtoare svene, ei vъzurъ toate înaintъrile inundării, mi fŭrъ urmъriți de anele furioase; dar feriwirea voi ka eĭ sъ întîlneaskъ în drumulŭ lorŭ orъmelulŭ desnre kare amŭ vorbitŭ, nosiguisne tare totŭ de o datъ în kontra oamenilorŭ mi în kontra elementelorŭ.

Lokuitorii, sviindŭ kъ era în siguranți, nu nъrъsiserъ kasele lorŭ, afarъ de femeie, de bътrъnĭ mi de konii ne karĭ îi trimiseserъ la oramŭ; tokmaĭ nentru asta gindarmii d'Aunis sosindŭ întîmninarъ resistinți; dar moartea urla în urma lorŭ: ei atakarъ ne nisve oamenĭ desneragi, triumfarъ neste toate nedivele, nerdurъ zeve oamenĭ în atakulŭ soseleĭ, dar se stabilirъ mi fъkurъ ne Flamanzĭ sъ fugъ din tabъrъ.

Dun' o orъ, orъmelulŭ era ku totulŭ îmnresuratŭ de ane, afarъ desnre nartea asteĭ sosele nrin kare amŭ vъzutŭ kъ venise Enrikŭ ku însoțitorii seĭ.

Astŭ-felŭ fu novestirea ve fъkurъ lui du Bouchage ginditorii d'Aunis.

— Mi remasulŭ armateĭ? întrebă Enrikŭ.

— Nrivesve, resnunse stegarulŭ, în fiъ-ve minutŭ trekŭ nisve kadavre karĭ resnundŭ la întrebarea domnieĭ tale.

— Dar... dar frate-meŭ? îngъnъ du Bouchage kъ o voʏe înekatъ.

— Vaĭ! domnъle komite, noĭ nъ nъtemŭ a ɥĭ da noʊtъɥĭ sigъre desnre asta, s'a bъtъtŭ ka ъnŭ leŭ; de treĭ orĭ lŭ amŭ retrasŭ din fokŭ. Este sigъrŭ kъ a trъitŭ dъnъ bъtaiъ, dar dъnъ inъndare nъ nъtemŭ kъnoasʏe.

— Ili dъʏele? întrebć elŭ.

Enrikŭ nlekć kanъlŭ, ıi se kъfъndć în nisʏe amare kъɥetъrĭ; anoĭ de o datъ:

Stegarъlŭ se nlekć snre Enrikŭ, ıi k'ъnŭ glasŭ înʏetŭ:

— Komite, zise elŭ, dъʏele fъɥise kъ ʏeĭ d'întiiŭ. Elŭ era kъlare ne ъnŭ kalŭ albŭ fъrъ vre o natъ de kъtŭ o stea neagrъ în frъnte. Eĭ bine! adineaorĭ, amŭ vъzъtŭ trekîndŭ kalъlŭ în mizlokъlŭ ъneĭ grъmezĭ de sfъrъmъtъre, niʏiorъlŭ ъnъĭ kъlъreɥŭ era nrinsŭ în skarъ ıi înota ne d'asъnra la înъlɥimea ıeleĭ.

— Mare Dъmnezeŭ! strigć Enrikŭ.

— Mare Dъmnezeŭ! mъrmъrć Remy kare, la aste kъvinte ale komitelъĭ: „Ili dъʏele!“ skъlъndъ-se, aʊzise astъ novestire, ıi aĭ kъrʊia okĭ se ɥintirъ renede asʊnra nalideĭ sale însoɥitoare.

— Anoĭ? întrebć komitele?

— Da, anoĭ? îngъnć Remy.

— Eĭ bine! în vîrtejъlŭ ʏe forma ana în ъngiʊlŭ astъĭ zъgasŭ, ъnъlŭ din oamenii meĭ se aventъrć ka sъ anъʏe frînele nlътinde ale kalъlъĭ; elŭ îlŭ ajъnse, ıi redikć ne animalъlŭ esniratŭ. Vъzъrъmŭ atъnʏĭ anъrъndŭ botina albъ ıi nintenъlŭ de aʊrŭ ʏe nʊrta dъʏele. Dar, în

avela-ші minвtъ; ana se îmflъ ka ші kвm s'arъ fi sв-nъratъ vъzîndъ kъ i se rъnia nrada, ɲindarmвlъ meъ îlъ lъsъ liberъ ka sъ nв fiъ îrîtъ, ші totвlъ desnъrв. Noї nв vomъ avea niчї kiarъ konsolarea de a faчe o mor-mîntare krestinъ nrinчinelвї nostrв.

— Mortъ! mortъ! ші elъ, mostenitorвlъ koroaneї, чe restristъ!

Remy se întoarse kътre însoɲitoarea sa, ші kв o esnresiвne kв nenвtinɲъ de deskrisъ:

— A mвritъ, doamnъ! zise elъ, bine vezї.

— Fiъ lъвdatъ Dвmnezeъ kare mъ skвtesчe de o krimъ, resnвnse ea, redikъndъ snre semnъ de rekв-nosчinɲъ mъnile ші okiї snre чerъ.

— Da, dar ne linsesчe de resbвnare, resnвnse Remy.

— Dвmnezeъ are totъ d'aвna drentвlъ de a ші adвчe a minte. Resbвnarea è a omвlвї nвmaї kъndъ Dвmnezeъ вitъ.

Komitele nrivia kв oare kare snaimъ astъ e-saltare a ambelorъ nersonaɲe stranie ne karї le skъ-nase de la moarte; elъ le observa de denarte kв okiї ші kъta în-dewertъ, ka sъ ші fakъ o ideъ desnre do-rinɲele saъ desnre temerile lorъ, a komenta ɲestele lorъ ші esnresiвnea fisionomielorъ lorъ.

Glasвlъ stegarвlвї îlъ trase din kontîmnlarea sa.

— Dar însв-ɲї domnia ta, komite, întrebъ aчe-sta, чe o sъ faчї!

Komitele tresъri.

— Eъ? zise elъ.

— Da, domnia ta.

— Voiŭ astenta aiчĭ nînъ kъndŭ sъ treakъ kornъlŭ fratelъĭ meŭ înainte-mĭ, adъъu̯i jъnele kъ aчentlŭ ъneĭ krъnte desnerъrĭ; atъnчĭ mi eŭ mъ voiŭ sili de a lŭ atrau̯e ne ъskatŭ, ka sъ ĭ fakŭ o mormîntare krestinъ, mi, kreḑe-mъ, kъ îndatъ че lŭ voiŭ anъka, nъ lŭ voiŭ maĭ nъrъsi.

Aste sinistre kъvinte fъrъ aъzite de Remy, mi adresъ jъnelъĭ o nrivire nlinъ de afektъoase mъstrъrĭ.

Kътŭ desnre damъ, de kъndŭ stegarъlŭ fъkъse kъnoskътъ astъ moarte a dъчelъĭ d'Anjou, ea nъ maĭ aъzia nimikŭ, чi se rъga.

VII.

TRANSFIGURARE.

Dупъ че ши фъкя рэгъчиэнea, însoцitoarea lэй Remy se redikъ аша de frэmoasъ ши аша de radioasъ, în kъtъ komitele lъsъ sъ і skape эnъ strigъtъ de admirare.

Ea пъrea kъ ese dintr'эnъ lэngъ somnъ ale kъrэia vise arъ fi ostenitъ mintea sa ши arъ fi alteratъ seninъtatea trъsэrelorъ sale, somnъ de nlэmbъ kare întinъresче ne frэntea эmedъ a dormitorэlэй tortэrele kimeriче ale visэlэй seъ.

Saъ maї bine era fiїa Jaireї, destentatъ în mizlokэlъ morцiї ne mormîntэlъ seъ, ши skэlъndэ-se din natэlъ seъ fэnebrэ, kэrъцitъ ши пregътitъ nentrэ черъ.

Jэna femeiъ eшitъ din astъ letarцiъ, пreîmblъ îmпrejэrэlъ eї o пrivire аша de dэlче, аша de sэavъ, ши nlinъ kэ аша de anцelikъ bэnътate, în kътъ Enrikъ, kredэlъ ka toцї amanцiї, krezэ kъ o vedea întinerin-

dъ-se de kinъrile sale ші sъпъnîndъ-se în-fine ънъї simtimentъ, daka nъ de bъnъ voiъ, velъ пъцinъ de rekъnosvinцъ ші de milъ.

Пе kъndъ dormia цindarmiĭ, dъnъ kъmпътatъlъ lorъ osпъцъ, iчĭ ші kolo în derîmътъre, пе kъndъînsъшĭ Remy se sъпъnea somnъlъї ші шĭ lъsa kanъlъ rezimatъ de stingia ънеї bariere de kare era rezimatъ banka sa, Enrikъ veni de шezъ lîngъ jъna femeiъ, ші k' ънъ glasъ aша de moale ші аша de dъlче în kътъ semъna kъ o mъrmъrъ de vîntъ:

— Doamnъ, zise elъ, trъesчĭ!.. o! lasъ-mъ sъ цĭ sпъiъ toatъ bъkъria kare ese din inima mea, kъndъ te vъzъ aiчĭ în sigъranцъ, dъnъ че te am vъzътъ akolo пе marцinea mormîntъlъї.

— Asta è adevъratъ, domnъle, resпъnse dama, trъeskъ nrin domnia ta, ші, adъъцi ea k' ънъ tristъ sъrîsъ, aшĭ voi sъ notъ a цĭ sпъne kъ цĭ sънt rekъnoskътoare.

— În-fine, doamnъ, adъъцi Enrikъ kъ o silinцъ sъblimъ de amorъ ші de abnegare, daka n'aшĭ fi reъшitъ a te skъna de kътъ snre a te reda aчelora че 'i iъbesчĭ!

— Че zиĭ? întrebъ dama.

— Aчelora пе karĭ te dъчeaĭ sъ 'ĭ afli n'între atъцia nerikъlĭ, adъъцi Enrikъ.

— Domnъle, aчeia пе karĭ îĭ iъbiam aъ mъritъ, aчeia пе karĭ mъ dъчeam sъ 'ĭ aflъ sънtъ ші eĭ asemenea morцĭ.

— O! doamnъ, mъrmъrъ jъnele lъsъndъ-se s'alъпече în цепъkĭ, arънkъ okiĭ asъпra mea, asъпra mea

kare am sъferitъ atъta, asъura mea kare te am iъbitъ atъta. O! nъ te întoarʏe; estĭ jъnъ, estĭ frъmoasъ ka sъnъ înţerъ din ʏerъrĭ. ʏitesʏe bine în inima mea ʏe ţĭ o deskizъ, ші veĭ vedea kъ astъ inimъ nъ konţine nivĭ sъnъ atomъ din amorъlъ kъm îlъ înţeleguъ ʏeĭ alţĭ oamenĭ. Nъ krezĭ! ʏerʏetezъ orele trekъte, kъmpъnesʏe-le kъte sna, sna: kare mĭ a datъ bъkъriъ? ші kъ toate astea am stъrъitъ. M'aĭ fъkъtъ sъ plъngъ, am bestъ lakremele mele; m'aĭ fъkъtъ sъ sъferъ, am îngiţitъ dъrerile mele; m'aĭ împinsъ la moarte, am mersъ la dînsa fъr' a mъ plъnţe. Kiarъ în astъ minъtъ, kъndъ întorvĭ kapъlъ, kъndъ fiъ-kare din kъvintele mele, orĭ kъtъ de înfokate arъ fi, seamъnъ o nikъtъrъ de apъ îngeţatъ ʏe ţĭ kъdea ne inimъ, sъfletъlъ meъ è plinъ de fiinţa-ţĭ, ші trъeskъ nъmaĭ fiindъ-kъ trъesvĭ. Kiarъ adineaorĭ nъ eram sъ morъ lîngъ domnia ta? ʏe am ʏerʏtъ? nimikъ. Mъna-ţĭ am atins'o oare? Nivĭ o datъ, de kъtъ nъmaĭ ka sъ te tragъ din vre snъ nerikъlъ de moarte. Te ţineam în braţele mele ka sъ te rъneskъ din valъrĭ, simţiţ'aĭ stînsoarea nentъlъĭ meъ? Nъmaĭ sъnt de kъtъ snъ sъfletъ, kъvĭ totъ în mine a fostъ nъrifikatъ la fokъlъ mistъitorъ alъ amorъlъĭ meъ.

— O! domnъle, te îndъrъ ші nъ mĭ maĭ vorbi de lokъ astъ-felъ.

— Te îndъrъ ші domnia ta, ші nъ mъ kondamna. Mi s'a snъssъ kъ nъ iъbiaĭ ne nimінĭ; o! renetъ-mĭ astъ asigъrare; asta è o singъlare favoare, nъ è aşa? nentr' snъ omъ kare iъbesʏe ka sъ aъzъ zikîndъ-se kъ nъ este iъbitъ? dar nreferъ asta, fiindъ-kъ mĭ snъĭ în avelaşĭ timnъ kъ estĭ nesimţitoare nentrъ toţĭ. O! doamnъ,

doamnъ, domnia ta kare estĭ singъra adorare a vieŋeĭ mele, resnъnde-mĭ.

Kъ toate rъgъvitъnile lъĭ Enrikъ, ъnъ sъsninъ fъ totъ resnъnsъlъ jъneĭ femeĭ.

— Nъ mĭ snъĭ nimikъ, adъъŋi komitele. Remy velъ nъŋinъ a avъtъ maĭ mъltъ komnътimire de mine de kътъ domnia ta; elъ s'a înverkatъ sъ mъ konsole, elъ! O! vъzъ bine, nъ mĭ resnъnzĭ, nentrъ kъ nъ voiesvĭ a mĭ snъne kъ te dъveaĭ în Flandra a întîlni ne vineva maĭ ferive de kътъ mine, de kътъ mine kare sъnt kъ toate astea jъne, de kътъ mine kare nortъ în viaŋa mea o narte din sneranŋele fratelъĭ meъ, de kътъ mine kare morъ la nivioarele domnieĭ tale fъrъ ka sъ mĭ zivĭ: Am isbitъ, dar nъ maĭ isbeskъ; saъ maĭ bine: te isbeskъ, dar voiъ înveta d'a isbi!

— Domnъle komite, resnъnse jъna femeiъ kъ o maiestoasъ solemnitate, nъ mĭ snъne nisve lъkrъrĭ karĭ se snъnъ ъneĭ femeĭ; eъ sъnt o fiinŋъ dintr' altъ lъme, ші nъ trъieskъ de lokъ într'aveasta. De te aшĭ fi vъzътъ maĭ nъŋinъ nobilъ, maĭ nъŋinъ bъnъ, maĭ nъŋinъ ŋenerosъ; de n'aшĭ avea nentrъ domnia ta în fъndъlъ inimeĭ mele sъrîsълъ velъ tînъrъ ші dъlve alъ ъneĭ sъrore nentrъ frate-seъ, ŋĭ aшĭ zive: skoalъ-te, domnъle komite, ші nъ maĭ imnortъna nisve ъrekĭ karĭ aъ snaimъ de orĭ ve kъvîntъ de amorъ. Dar nъ ŋĭ voiъ zive asta, domnъle komite, kъvĭ sъferъ vъzîndъ-te sъferindъ. Sъ mъ esnlikъ maĭ bine: akъm kъndъ te kъnoskъ, ŋĭ aшĭ lъa mъna, aшĭ rezima-o de inima mea, ші ŋĭ aшĭ zive bъkъrosъ: Vezĭ inima mea nъ maĭ bate; vino lîngъ mine, daka voiesvĭ, ші asistъ zi kъ zi, daka astъ-felъ ŋĭ este

bʁkʁria, la astъ esekʁtare dʁreroasъ a ʁnʁï kornš ʁvišš de tortʁrele sʁfletʁlʁï; dar astš sakrifivišš ne kare lš aï nrimi ka o ferivire, sʁnt sigʁrъ...

— O! da, strigь Enrikš.

— Eï bine! astš sakrifivišš katъ sъ lš resningš. De astъzï oare-ve s'a skimbatš în viaŋa mea; nʁ maï am drentʁlš de a mъ rezima ne nivï ʁnš braŋš din astъ lʁme, nivï kiarš ne braŋʁlš astʁï ŋenerosš amikš, asteï nobile fiinŋe kare se renaʁsa avi wi kare are nentr'ʁnš minʁtš ferivirea de a ʁita! Vaï! bietʁle Remy, ʁrmь ea dъndš glasʁlʁï seš întiia inflesiʁne de simŋibilitate ne kare Enrikš o deskonerise în ea, bietʁle Remy, destentarea ta va fi wi nentrʁ tine tristъ; tʁ nʁ svii nrogresele kʁŋetъrii mele, tʁ nʁ vitesvï în okiï meï, tʁ nʁ svii kъ la skʁlarea ta din somnš te veï afla singʁrš ne nъmîntš, kъvï singʁrъ katъ sъ mъ ʁrkš la Dʁmnezeš.

— Ve zivï? strigь Enrikš: kʁŋeŋï dar sъ morï wi domnia ta?

Remy, destentatš de strigъtʁlš dʁrerosš alš jʁnelʁï komite, redikь kanʁlš wi askʁltь.

— M'aï vъzʁtš rʁgъndʁ-mъ, nʁ è awa? ʁrmь jʁna femeiъ.

Enrikš fъkʁ ʁnš semnš afirmativš.

— Astъ rʁgъvisne, era ʁnš adio alš meš la nъmîntš; astъ bʁkʁriь ve aï zъrit'o ne faŋa mea, astъ bʁkʁriь kare mъ inʁndь în astš minʁtš, este totš aveia ve aï zъri în mine, daka înŋerʁlš morŋiï arš veni sъ mï zikъ: Skoalъ-te, Diano, wi ʁrmeazъ-mъ la nivioarele lʁï Dʁmnezeš!

— Diana! Diana! mɜrmɜrĭ Enrikĕ, sviĕ dar kɜm te nɜmesvĭ... Diana! nɜme skɜmnĕ, nɜme adoratĕ!...

Ши neferivitslĕ se kɜlkĭ la nivioarele jɜneĭ femeie, renetindĕ astĕ nɜme kɜ beŋia ɜneĭ nesnɜse bɜkɜrie.

— O! tɜvere, zise jɜna femeiɜ, k'ɜnĕ glasĕ solemnelĕ, ɜitɜ astĕ nɜme kare mĭ a skɜnatĕ; niminí, dintre veĭ ve trɜeskĕ, n'are drentslĕ de a mĭ nɜtrɜnde inima nronɜnviɜndɜ-lĕ.

— O! doamnɜ, doamnɜ, strigĭ Enrikĕ, akɜm, kɜndĕ îŋĭ svĭĕ nɜmele nɜ mĭ snɜne kɜ o sɜ morĭ.

— N'o zikĕ asta, domnɜle, adɜɜŋi jɜna femeiɜ k'ɜnĕ glasĕ gravĕ, zikĕ kɜ o sɜ nɜrɜseskĕ astɜ lɜme de lakreme, de ɜre, de natime krɜnte, de interese ɜrîvioase ши de dorinŋe fɜrɜ nɜme; zikĕ kɜ nɜ maĭ am sɜ fakĕ nimikĕ nîntre fiinŋele ne karĭ Dɜmnezeĕ le krease asemenea kɜ mine; nɜ maĭ am lakreme în okĭ, sɜnŋele nɜ mĭ maĭ fave sɜ mĭ batɜ inima, kanɜslĕ meĕ nɜ maĭ învîrtesve în sine nivĭ o kɜŋetare, de kɜndĕ kɜŋetarea kare îlĕ îmnlea kɜ totslĕ a mɜritĕ; sɜnt nɜmaĭ o viktimɜ fɜrɜ nreŋĕ, fiindĕ-kɜ nɜ sakrifikĕ nimikĕ, nivĭ dorinŋe, nivĭ sneranŋe, renɜnviɜndĕ la lɜme; dar în-fine astĕ-felĕ kɜm sɜnt, mɜ oferĕ domnɜlĕĭ; elĕ se va îndɜra de mine, o sneră, elĕ kare m'a fɜkɜtĕ sɜ sɜferĕ atɜtĕ de mɜltĕ ши kare n'a voitĕ ka sɜ kazĕ dɜnɜ sɜferinŋa mea.

Remy, kare askɜltase aste kɜvinte, se skɜlĕ învetĕ ши veni d'a drentslĕ la doamnɜ-sa.

— Mɜ nɜrɜsesvĭ? zise elĕ k'ɜnĕ glasĕ tristĕ.

— Пentrɜ Dɜmnezeĕ, resnɜnse Diana ridikɜndĕ

sure vers nalida sa mъnъ mi slъbitъ ka a sъblimeĭ Madelene.

— Asta è adevъratъ! resunsе Remy, lъsъndъ sъ ĭ kazъ kaпulъ пe пentulъ seъ, asta è adevъratъ!

Mi tokmaĭ kъndъ Diana lъsa în josъ mъna sa, elъ o luĭ ku amîndouъ mъnile, o strînse la пentulъ seъ kum arъ fi fъkutъ ku nisve sъnte relikue.

— O! ve sunt eъ lîngъ aste douъ inime? susninĭ junele ku fiorulъ suaimeĭ.

— Estĭ, resпunse Diana, singura fiiпdъ omeneaskъ asupra kъria am aдintatъ de douъ orĭ okiĭ meĭ de kъndъ am kondamnatъ okiĭ meĭ a se înkide пentru totъ d'auna.

Enrikъ înдenukiĭ.

— Îдĭ mulдumeskъ, doamnъ, zise elъ kъte aĭ deskoneritъ mie ku totulъ; îдĭ mulдumeskъ, vъzъ kuratъ destinata mea; din astъ orъ, nivĭ unъ kuvîntъ maĭ multъ din gura mea, nivĭ o asпirare maĭ multъ a inimeĭ mele nu vorъ trъda în mine п'avela kare te iubia. Estĭ a siniorulуĭ, doamnъ, nu sunt de lokъ ḍelosъ de Dumnezeъ.

Elъ abia terminase aste kuvinte mi se skula пътrunsъ de astъ înkъntare reḍeneratoare kare însoḍesve orĭ ve mare mi nestremutatъ otъrîre, kъndъ, în kъmnia înkъ akoneritъ ku aburĭ karĭ merḍea luminъndu-se din minutъ în minutъ, resunъ unъ sgomotъ de tromпete deпъrtate.

Ḍindarmiĭ se renezirъ la armele lorъ mi înkъlikarъ maĭ 'nainte de komandare.

Enrikъ askulta.

— Domnilorŭ, domnilorŭ! strigĕ elŭ, astea sънтŭ tromпetele admiralъlъĭ, le rekъnoskŭ, le rekъnoskŭ, Dъmnezeъlŭ meŭ! d'arŭ пътea ele sъ mĭ sпъiъ ънde è fratele meŭ!

— Vezĭ bine kъ maĭ doresvĭ înkъ чeva, i zise Diana, ші kъ maĭ iъbesvĭ înkъ пe чineva; пentrъ чe dar aĭ aleцe desпerarea, konile, ka aчeĭ karĭ nъ maĭ doreskŭ nimikŭ, ka aчeĭ karĭ nъ maĭ iъbeskŭ пe niminĭ.

— Ънŭ kalŭ! strigĕ Enrikŭ, sъ mi se dea ънŭ kalŭ!

— Dar пe ънde veĭ eші, domnъle? întrebĕ stegarъlŭ, fiindŭ-kъ ana ne înkonjoarъ din toate пъrцile.

— Dar vezĭ bine kъ kъmnia este пraktikabilъ vezĭ bine kъ eĭ îmblъ, fiindŭ-kъ tromпetele lorŭ sънъ.

— Ънkъ-te din sъsŭ de sosea, domnъle komite resпънse stegarъlŭ, timпъlŭ se lъmineazъ ші пoate veĭ пътea vedea.

— Mъ dъkŭ, zise jънele.

Enrikŭ înaintĕ în adevъrŭ kътre înъlцimea arъtatъ de stegarъlŭ, tromпetele sъna mereŭ în intervale fъr' a se anтonia saŭ a se denъrta.

Remy îші relъase lokъlŭ lîngъ Diana.

VIII.

AMBI FRAŢI.

Dъnъ ънъ natrarъ de orъ, Enrikъ reveni; elъ vъzъse, ші fiъ kare nъtea sъ vazъ ka ші dînsъlъ, elъ vъzъse ънъ delimorъ, ne kare noantea îlъ onria de a se distinge, o чeatъ însemnatъ de trъne franчese kantonate ші fortifikate.

Afarъ de ънъ lъngъ manţъ de anъ че înkonjъra orъşmelъlъ okъnatъ de ţindarmiї d' Aunis, kъmnia înчenea a se desfaче ka o baltъ de nesчї че se seakъ, klina natъralъ a terîmъlъї tîrîndъ anele snre mare, ші maї mъlte nънkte ale terîmъlъї, maї redikate de kъtъ чele alte, karї înчenea a se arъta, ka dъn'ънъ delъviъ.*

Пъmîntъlъ noroiosъ alъ anelorъ че trekъserъ ne d' asънrъ–ї akonerise toate kъmniele, ші era ънъ tristъ

* Потопъ.

snektakălă d'a vedea, kă kătă vîntălă redika din че în че vălălă abăriloră întinsă neste kămpiĭ, vre o vînvĭzeчĭ de kălărеḑĭ afăndăndă-se prin noroiă, ші silindă-se a sosi, făr' a nătea reăші, saă la orăшelă, saă la deliшoră.

De la deliшoră se aăziseră strigătele loră de neferiчire, ші eată nentră че tromnetele bătăima neînчetată.

Îndată че vîntălă denărtă toată ceaḑa, Enrikă zări ne deliшoră dranelălă Franчieĭ, desfăшărăndă-se kă fală în ceră.

Ḑindarmiĭ redika ші eĭ korneta d'Aunis, ші dintr'o narte ші dintr' alta, se aăzia nisче fokărĭ de măsketeriĭ trase snre semnă de veseliă.

Kătre ană-snre-zeче ore, soarele anără ne astă sчenă de desolare, ăskăndă kăte-va nărḑĭ ale kămpieĭ, ші făkîndă praktikabilă kreasta ănăĭ felă de drămă de komănikare.

Enrikă, kare înчerka astă notekă, fă чelă întîiă kare obserчă, dănă sgomotele notkoaveloră kalălăĭ seă kă ană drămă ferosă kondăчea, făkîndă o kotire чirkălară, de la orăшelă snre deliшoră; din asta elă konkise kă kaiĭ s'ară kăfănda neste konită, nînă la jămătatea niчiorălăĭ, nînă la nentă noate, în noroiă, dar n'ară merḑe maĭ 'nainte, săsḑinăḑĭ fiindă de făndălă solidă ală nămîntălăĭ.

Ceră să fakă înчerkare, ші, fiindă-kă nimină nă făчea konkărină în astă nerikăloasă înчerkare, rekomandă stegarălăĭ ne Remy ші ne însoḑitoarea sa, ші se aventără în nerikălosălă drămă.

În avela-ші timpŭ kъndŭ plekъ de la orъšelŭ se vedea vnŭ kъlъreцŭ desvinzîndŭ dvпъ delišorŭ, ši ka ši Enrikŭ, se silia a strebate drвmвlŭ ka sъ viiъ la delišorŭ.

Toatъ koasta delišorвlвї kare era desпre orъšelŭ era plinъ de soldaцї snektatorї ve šї redika okiї spre verŭ ši pъrea kъ voieskŭ a onri pe kъlъreцвlŭ nekвцetatŭ prin rвgъmincile lorŭ.

Amîndoї denвtaцїї astorŭ dovъ remasвrї din marele kornŭ franvesŭ îšї вrmarъ kв kвraцiŭ drвmвlŭ, ši în kвrîndŭ înцeleserъ kъ misiвnea lorŭ era maї nвцinŭ grea de kъtŭ s'arŭ fi temвtŭ, ši maї alesŭ de kъtŭ sъ temea pentrв dînšiї.

Vnŭ largŭ široiŭ de anъ, kare se strekвra dintr'vnŭ anadвkŭ krъnatŭ de kъderea vneї grinzї, ešia de sвb noroiŭ ši spъla ka într'adinsŭ soseaoa movirloasъ, deskonerindŭ svb valvlŭ seŭ maї limpede fвndвlŭ šanцвlвї pe kare lŭ kъvta vngia aktivъ a kailorŭ.

Kъlъreцiї abia era la dovъ svte pašї vnвlŭ de altвlŭ.

— Franvia! strigъ kъlъreцвlŭ kare venia desпre delišorŭ.

Ši îšї redikъ toka, vmbritъ de o panъ albъ.

— O! domnia ta estї! strigъ velŭ altŭ kъlъreцŭ.

Ši în nerikвlŭ d'a se abate la dreanta, saŭ la stвnga, amîndoї kaiї plekarъ în galonŭ, îndrentвndв-se vnвlŭ spre altвlŭ; ši îndatъ, în mizlokвlŭ aklamъrilorŭ frenetive ale snektatorilorŭ de la sosea ši de la delišorŭ, amîndoї kъlъreцiї se îmbrъцišarъ mвltŭ timpŭ ši kв tinereце.

Nъmaĭ de kъtъ, orъшelъlъ ши delimorъlъ se demiertarъ; ţindarmĭ ши kavalerиъ-вшoarъ, ţintilomĭ xъgenoţĭ ши katolиĭ, se renezirъ în drъmъlъ deskisъ de чeĭ doĭ fraţĭ.

Îndatъ amîndoъ tabъrele se вniserъ, braţele se deskiserъ, ши ne drъmъlъ în kare toţĭ krezъserъ kъ vorъ afla moartea, se vedea treĭ miĭ Franчesĭ strigъndъ mъlţъmitъ чerъlъĭ ши trъiaskъ Franчia!

— Domniloръ, zise de odatъ glasъlъ вnъĭ oflţerъ xъgenotъ, sъ trъiaskъ domnъlъ admiralъ katъ sъ strigaţĭ, kъчĭ domnъlъ dъчele de Joyeuse este, iar nъ altъlъ, achela kъrъia sъntemъ datorĭ viaţa în astъ noante, ши în astъ dimineaţъ feriчirea d'a îmbrъţiша ne komnatrioţiĭ nostri.

O nemъrţinitъ aklamare nriimi aste kъvinte.

Amîndoĭ fraţiĭ skimbarъ kъte-va kъvinte mъiate de lakreme; anoĭ чelъ întîiъ:

— Ши dъчele? întrebъ Joyeuse.

— Este mortъ, dъnъ kъm se nare, resnъnse aчesta.

— Noътatea este oare sigъrъ?

— Ţindarmiĭ d'Aunis i aъ vъzътъ kalъlъ înekatъ ши lъ aъ rekъnoskътъ dъnъ вnъ semnъ. Astъ kalъ tîra înkъ în skara sa n'вnъ kъlъreţъ alъ kъrъia kanъ era kъfъndatъ în anъ.

— Ealъ o tristъ zi nentrъ Franчia, zise admiralъlъ.

Anoĭ întorkîndъ-se kътre oameniĭ seĭ:

— Aideţĭ, domniloръ, zise elъ tare, sъ nъ nerdemъ timnъlъ.

Îndatъ че апеle se vorъ skъrŋe, vomъ fi atakaŋi foarte nrobabilъ; sъ ne fortifikъmъ nînъ kъndъ ne va sosi nostъŋi ші nrovisiъnі.

— Dar, monsiniore, resnъnse oare-kare, kavaleria nъ va nътea îmbla: kaiї n'aъ mъnkatъ de lokъ de erї de la natrъ ore, ші bietele vite morъ de foame.

— Se aflъ grъъnŋe în tabъra noastrъ, zise stegarъlъ; dar kъm amъ faче nentrъ oamenї?

— E! adъъŋi admiralъlъ, daka sъntъ grъъnŋe, asta é totъ че черъ: oameniї vorъ trъi ka ші kaiї.

— Frate, întrerъnse Enrikъ, fъ, te rogъ, ka sъ ŋї notъ vorbi ънъ minътъ.

— O sъ mъ dъkъ sъ okъnъ orъшelъlъ, resnъnse Joyeuse, aleŋe o lokъinŋъ nentrъ mine ші m' asteantъ akolo.

Enrikъ se dъse sъ reafle ne amîndoї însoŋitoriї seї.

— Eatъ-te în mizlokъlъ ънeї armate zise elъ lъї Remy; krede-mъ, askъnde-te în lokъinŋa че o sъ ieaъ; nъ este de kъviinŋъ ka doamna sъ fiъ vъzътъ de orї-чine arъ fi. În astъ searъ, kъndъ fiъ-kare va dormi, mъ voiъ sili a vъ faче maї liberї.

Remy se instalъ dar kъ Diana în lokъinŋa ne kare le o dete stegarъlъ ŋindarmilorъ, redevenitъ, nrin sosirea lъї Joyeuse, simnlъ ofiŋerъ la ordinele admiralъlъї.

Пe la doъ ore, dъчele de Joyeuse intrъ, în mizlokъlъ sънetъlъї tromnetelorъ, în orъшelъ, ашezъ trъnele sale, dete nisче ordine severe nentrъ ka sъ nъ se întîmnle vre o neorîndъialъ.

Anoĭ nɤse sъ se fakъ o împъrgire de orzĕ oamenilorĕ, de ovъzĕ kailorĕ, ші de anъ la toŋĭ, împъrgi rъniŋilorĕ kъte-va bɤtoaie de bere ші de vinĕ karĭ se aflaserъ într'ɤnĕ velarĕ, ші însɤ-ші elĕ, în vederea tɤtɤlorĕ, nrînzi kɤ o bɤkatъ de nъne neagrъ ші k'ɤnĕ naxarĕ de anъ, strebъtîndĕ merеĕ nostɤrile.

Пretɤtindinĭ fɤ nriimitĕ ka ɤnĕ mъntɤitorĕ, nrin strigъrĭ de amorĕ ші de rekɤnosvinŋъ.

— Aidĭ, aidĭ, zise elĕ, la întɤrnare, reaflъndɤse singɤrĕ kɤ frate-seĕ, viĭъ Flamanziĭ, ші îĭ voiĕ bate; ші kiarĕ, adevъrate Dɤmnezeĕ! daka asta va maĭ ɤrma, îĭ voiĕ mъnka, kъvĭ tare mĭ è foame, ші, adъŋi învetĕ de totĕ lɤĭ Enrikĕ arɤnkъndĕ într'ɤnĕ kolŋĕ nъnea sa, din kare nъrɤse kъ mɤska kɤ atɤta entɤsiasmĕ, eatъ ɤnĕ nɤtrimentĕ ɤrîvіosĕ.

Anoĭ netrekîndɤ-ші brauŋɤlĕ îmnrejɤrɤlĕ gîtɤlɤĭ seĕ:

— Aша, akɤm, amive, sъ vorbimĕ, ші snɤne-mĭ kɤm te afli tɤ în Flandra kъndĕ te kredeam la Пarisĕ.

— Frate, zise Enrikĕ admiralɤlɤĭ, viaŋa mi se fъkɤse nesɤferitъ la Пarisĕ, ші am nlekatĕ sъ te reaflɤ în Flandra.

— Totĕ de amorĕ? întrebъ Joyeuse.

— Nɤ, de desnerare. Akɤm ŋĭ o jɤrĕ, Anne, nɤ maĭ sɤntĕ înamoratĕ; natima mea, este întristare.

— Frate, frate, strigъ Joyeuse, nermite-mĭ a ŋĭ snɤne kъ aĭ kъzɤtĕ ne o femeiъ miserabilъ.

— Kɤm?

— Da, Enrikĕ, se întîmnlъ ka la ɤnĕ oare-kare gradĕ de rɤstate saĕ de virtɤte, fiinŋele kreate întrekĕ

voinŋa kreatorъlъĭ ші se fakъ omorîtorĭ ші omъчizĭ, чeia чe biserika kondamnъ de asemenea; astъ-felъ nrin foarte mъltъ virtъte, kъĭ nъ ĭ nasъ de sъferinŋele altora, aratъ o esaltare barbarъ, o liusъ de karitate krestinъ.

— O! frate, frate, strigъ Enrikъ, nъ kalomnia de lokъ virtъtea!

— O! eъ nъ kalomniezъ virtъtea, Enrikъ; eъ akъssъ nъmaĭ viŋiъlъ. O reneтъ dar, astъ femeiъ este o miserabilъ femeiъ, ші nosesiъnea sa, orĭ kъtъ de doritъ sъ fiъ, nъ va nreŋъi niчĭ o datъ чeia чe ea te faчe sъ sъferĭ. Eĭ! Dъmnezeъlъ meъ! într'ъnъ astъ-felъ de kasъ katъ чineva sъ ші întrebъinŋeze sforŋele ші nъterea sa, kъчĭ se anъrъ într'ъnъ modъ leŋitimъ, foarte denarte d'a ataka, la drakъ! Enrikъ, sчiъ bine kъ în lokъ-ŋĭ, eъ m'aшĭ fi dъsъ sъ ieaъ kъ asaltъ kasa asteĭ femeie; aшĭ fi lъat'o kiarъ ne dînsa dъnъ kъm aшĭ fi lъatъ kasa sa, ші în ъrmъ, kъndъ, dъnъ obiчeiъlъ fiъ-kъria kreatъre învinse, kare devine atъtъ de ъmilitъ înaintea învingъtorъlъĭ seъ, ne kъndъ ea era feroasъ înaintea lъnteĭ; kъndъ arъ fi venitъ sъ s'arъnчe kъ braŋele-ĭ de gъtъlъ teъ zikîndъ-ŋĭ: Enrikъ, te adorъ! atъnчĭ eъ aшĭ fi resnins'o resnъnzîndъ: ia taчĭ doamnъ, ŋĭ a venitъ rîndъlъ, kъчĭ am sъferitъ destъlъ ші akъm katъ sъ sъferĭ ші domnia ta.

Enrikъ anъkъ mъna fratelъĭ seъ.

— Nъ kъŋeŋĭ la niчĭ ънъ kъvîndъ din чeia чe snъĭ, Joyeuse, zise elъ.

— Ba da, nre leŋea mea.

— Estĭ aша de bъnъ, aша de ŋenerosъ!

— Ḑenerositate kъ oameniĭ fъrъ inimъ, asta è o vikleniъ, frate.

— O! Joyeuse, Joyeuse, nъ kъnosъĭ de lokъ n'astъ femeiъ.

— O miĭъ de demonĭ! nъ voiъ s'o kъnoskъ.

— Pentrъ ce?

— Pentrъ kъ ea m'arъ face sъ komitъ aceia ce alḑiĭ arъ nъmi o krimъ, mi ne kare aşĭ nъmi-o, eъ, o fantъ de drentate.

— O bъnъlъ meъ frate, zise jъnele kъ unъ anḑelikъ sъrîsъ, kътъ estĭ de ferice kъ nъ isbesĭ! dar, te rogъ, monsiniore admiralъ, sъ lъsъmъ aĭ nebъnъlъ meъ amorъ, mi sъ vorbimъ desnre ale resbelъlъĭ.

— Fiъ! nentrъ kъ, vorbindъ desnre nebъnia ta, m'aĭ face nebъnъ mi ne mine.

— Domnia ta vezĭ kъ ne linseskъ nrovisiънĭ.

— O sfiъ, mi am mi kъḑetatъ la mizlokъlъ de a ni le nrokъra.

— Mi lъ aĭ aflatъ?

— Krezъ kъ da.

— Kare.

— Nъ mъ notъ miska d'aiĭ nînъ ce nъ voiъ nriimi nostъḑĭ de la armatъ, fiindъ-kъ nosiḑiънea è bъnъ mi fiindъ-kъ aşĭ anъra-o în kontra unorъ nъterĭ înfinĭte; dar notъ trimite snre deskonerire unъ kornъ de cerцetъtorĭ: eĭ vorъ afla nostъḑĭ de o kamdatъ, ceia ce este viaḑa adevъratъ a oamenilorъ redъmĭ la sitъaḑiънea în kare ne aflъmъ; nrovisiънile, în ormъ, kъcĭ, în adevъrъ, astъ Flandrъ è o frъmoasъ ḑarъ.

— Nъ atъtъ, frate, nъ atъtъ.

— O! eă nu vorbeskă de kâtă desure nâmîntă astă-felă kum lă a fâkută Dumnezeă, mi nu de oameniĭ, karĭ neînvetată strikă fanta lăĭ Dumnezeă. Înţeleptĭ, Enrikă, ve nebuniţ a fâkută prinvinele asta; ve partidă a nerdută; kum trufia mi previnitarea lă aă ruinată iute, n'astă neferivită Franviskă. Dumnezeă sâ i aibâ sufletulă, sâ nu maĭ vorbimă desure dînsulă; dar în adevâră, elă putea kâmpta o gloriţ nemuritoare mi unulă din frumoasele regate ale Europeĭ, pe kându elă a fâkută serviţiele, kăĭ... lăĭ Guillaume le Sournois. Afarâ de astea, suiĭ, Enrikă, kâ Anversaliĭ s'aă bătută bine?

— Mi domnia ta asemenea dupâ kum se zive, frate.

— Da, eram într'una din zilele mele vele bune, mi anoĭ este unu lukru kare m'a întârîtată.

— Kare?

— Fiindă-kâ amă întâlnită pe kâmpulă de bătaiţ o snadâ pe kare o kunosveam.

— Unu Franvesă?

— Unu Franvesă.

— În rîndurile Flamanziloră?

— În kanulă loră. Enrikă, eatâ unu sekretă pe kare katâ sâ lă sviă ka sâ lâmureskă maĭ bine kuvîntulă resnikârriĭ lăĭ Salcède în niaţa Greveĭ.

— În-fine, skumpe siniore, eatâ-te reîntorsă bine mi sânătosă, sure marca mea bukuriţ, dar eă, kare înkâ n'am fâkută nimikă, katâ neapârată sâ fakă mi eă veva.

— Mi ve voiesvĭ sâ favĭ?

— Dâ-mĭ komanda verveţătoriloră, te rogă.

— Nu, asta è în adevĕrŭ urea nerikulosŭ, Enrikŭ, nu ḑĭ aşĭ ziue astŭ kuvîntŭ înaintea unorŭ streinĭ; dar nu voieskŭ sĕ te lasŭ sĕ morĭ de o moarte obskurĕ, şi urin urmare de o moarte urîtĕ. Uerueţătoriĭ notŭ întîlni vre unŭ kornŭ din aueĭ reuţĕuiosĭ Flamanzĭ karĭ se resboieskŭ ku biue şi ku koase, de vorŭ fi omorîḑĭ o miĭĕ, şi va remĕnea dintr'înşiĭ unulŭ, aşela te taiĕ în doŭĕ saŭ te desfigurĕ. Nu, Enrikŭ, nu, daka stĕruesuĭ neapĕratŭ ka sĕ morĭ, eŭ îḑĭ nĕstrezŭ ueva maĭ bunŭ de kĕtŭ asta.

— Frate, akoardĕ-mĭ ueia ue ḑĭ uerŭ, te rogŭ, voiŭ lua toate mĕsurele de înḑeleuiune, şi ḑĭ uromitŭ a mĕ întoarue aiuĭ.

— Aidĭ, înḑelegŭ!

— Ue înḑeleḑĭ?

— Voiesuĭ sĕ înuerĭuĭ daka sgomotulŭ oare-kĕriĭ fante glorioase nu va muia inima selbatiueĭ; mĕrturisesue kĕ asta te faue sĕ stĕruesuĭ în ueia ue uerĭ.

— Voiŭ mĕrturisi asta, daka o voiesuĭ, frate.

— Fiĕ, aĭ kuvîntŭ, femeiele karĭ resistĕ la unŭ amorŭ mare, se daŭ une-orĭ dun'unŭ sgomotŭ mikŭ.

— N'o snerŭ asta.

— Întreiŭ nebunŭ ue estĭ aturuĭ, daka o faĭ fĕrĕ astĕ sneranḑĕ. Eatĕ Enrikŭ, nu maĭ kĕuta altŭ kuvîntŭ la refusulŭ asteĭ femeie, fĕrĕ numaĭ kĕ ea este o kapriuioasĕ kare n'are niuĭ inimĕ niuĭ okĭ.

— Îmĭ daĭ astĕ komandĕ, nu è aşa, frate?

— Trebue neapĕratŭ, fiindŭ-kĕ o voiesuĭ.

— Uotŭ uleka astĕ searĕ kiarŭ?

— Asta è de neapărată trebuinţă, Enrikă; înţeleaptă că nu mătemă astepta mai mult.

— Căţi oameni năi în dispoziţiunea mea?

— O sută de oameni, nu mai mult. Nu mai poată strika poziţiunea mea, Enrikă, înţeleaptă bine asta.

— Mai puţină, daka voiesci, frate.

— Nu, căci ami voi să poată a ţi da îndoită. Numai să mi dai cuvîntată teă de onoare că daka veţi avea a face cu mai mulţi de trei-sute oameni, vă veţi retrage în loacă d'a vă lăsa să vă învingă.

— Frate, zise surîzîndă Enrikă, îmi vinzi foarte skumpă o gloriă ne kare nu mi o dai.

— Atunci, skumpe Enrikă, nu ţi voiă vinde nici nu ţi o voiă da; dară altă ofiţeră va komanda rekunoascerea.

— Frate, dă-mi ordinile, mi le voiă esekuta.

— Vei înveane dar lunta numai ku puteri egale, îndoite saă întreite, dar nu vei treve neste asta.

— Ţi o jură.

— Urea bine; akum ve kornă voiesci să aibi?

— Lasă-mă să ieaă o sută de oameni din ţindarmii d'Aunis, am mare numără de amici în astă reţimentă, mi, alegăndu-mi oamenii voiă fave ku dînsii ve voiă voi.

— Fiă ţindarmii d'Aunis.

— Căndă să plekă?

— Akum îndată. Vei pune numai să dea oamenilora merinde pentru o zi, kailora pentru doua. Adu-ţi a minte kă doreskă să am pisve noaptea sigure mi iuţi.

— Ilekŭ, frate, aĭ vre unŭ ordinŭ sekretŭ?

— Nu respundi moartea duvelui; lasŭ su kreazŭ kŭ elŭ este în tabura mea. Mureşue nuterile mele ui daka veĭ reafla kornulŭ prinvinelui, de ui este unŭ omŭ reŭ ui unŭ bietŭ ḑeneralŭ, ku toate kŭ era din kasa Franvieĭ, nune su lŭ aueze într'o kutiŭ de stejarŭ ui dŭ-lŭ ḑindarmilorŭ teĭ su lŭ adukŭ, nentru ka su se îngroape la Saint-Denis.

— Bine, frate; asta è totŭ?

— Asta è totŭ.

Enrikŭ luŭ muna fratelui seŭ maĭ mare ka s'o surute, dar avesta îlŭ strînse în braḑele sale.

— Înkŭ o datŭ, îmĭ promiḑĭ, Enrikŭ, zise Joyeuse, kŭ nu è vr'o vikleniŭ asta din narte-ḑĭ ka su morĭ ku bravurŭ?

— Frate, am avutŭ astŭ ideŭ venindŭ su te însoḑeskŭ; dar astŭ ideŭ, ḑĭ o jurŭ, nu maĭ é în mine.

— Ui de kundŭ te a nurŭsitŭ ea?

— De dourŭ ore.

— În ue îmurejurare?

— Frate, eartŭ-mŭ.

— Aidĭ, Enrikŭ, nleakŭ, sekretele tale sunt ŭ ale tale.

— O! kutŭ estĭ de bunŭ, frate!

Ui junii se arunkarŭ nentru a doua oarŭ în braḑele unulŭ altuia, ui se desnurḑirŭ, nu fur'a uĭ maĭ întoarue kanulŭ unulŭ kutre altulŭ, a se saluta ku surîsulŭ saŭ ku munа.

IX.

ESPEDIŢIUNEA.

Enrikŭ transnortatŭ de bʁkʁriʒ, se grʁbi sʁ întîlneaskʁ ne Diana ɯi ne Remy.

— Fiŋĭ gata într'ʁnŭ natrarŭ de orʁ, le zise elŭ, noĭ nlekʁmŭ. Veŋĭ afla doĭ kaĭ înɯelaŋĭ la noarta skʁriɯoareĭ de lemnŭ kare dʁ în astŭ koridorŭ: amestikaŋi-vʁ kʁ sʁita noastrʁ ɯi nʁ skoateŋĭ nivĭ o vorbʁ.

Anoĭ, arʁtʁndʁ-se în balkonʁlŭ de kastanŭ kare era îmnrejʁrʁlŭ kaseĭ.

— Tromnete ale ŋindarmilorŭ, strigʁ elŭ, sʁnaŋĭ semnalʁlŭ nlekʁriĭ.

Kiʁmarea resʁnʁ nʁmaĭ de kʁtŭ în orʁɯelŭ ɯi stegarʁlŭ ɯi oamenii seĭ venirʁ de se aɯezarʁ dinaintea kaseĭ.

Oamenii lorŭ venia în ʁrmʁ-le kʁ kʁŋĭ-va ka-

tîrĭ ші doъъ kare. Remy ші însoцitoarea sa, dъпъ konsiliъlъ datъ, se askъndea în mizlokъlъ lorъ.

— Цindarmĭ, zise Enrikъ, fratele meъ admiralъlъ mĭ a datъ nentrъ kътъ-va timпъ komanda komпanieĭ voastre, ші m'a însърчinatъ a mъ dъче sпre deskonerire; o sътъ din voĭ katъ sъ mъ însoцeaskъ, misiъnea mea este иerikъloasъ, dar nentrъ skъparea tътъlorъ trebъe ka sъ merцeцĭ înainte. Karĭ sънтъ oameniĭ kъ bъпъ voinцъ?

Чeĭ treĭ sъte oameпĭ se înfъцişarъ.

— Domnilorъ, zise Enrikъ, vъ mъlцъmeskъ tътъlorъ; kъ drentъ kъvîntъ se zive kъ aцĭ fostъ esemпlъlъ armateĭ, dar nъ potъ lъa maĭ mъlцĭ de o sътъ oameпĭ dintre voĭ, nъ voiъ sъ fakъ niчĭ o aleцere, întîmпlarea va otърî.

— Domnъle, ъrmъ Enrikъ adresъndъ-se kътre stegarъ, traцe la sorцĭ, te rogъ.

Пe kъndъ se fъчea astъ lъkrare, Joyeuse dъ чele din ъrmъ instrъkцiъnĭ fratelъĭ seъ.

— Askъltъ Enrikъ, zivea admiralъlъ; kъmпiele se ъъkъ; katъ sъ se afle, dъпъ kъm asigъръ oameniĭ oraшъlъĭ, o komъnikare între Conticy ші Rupelmonde; merцeцĭ între Rupel ші Escaut; nentrъ Escaut, veцĭ afla înainte de Rupelmonde nisчe batele adъse de la Anversъ; Rupel nъ este de neaпърatъ trebъinчiosъ sъ lъ treчeцĭ. Sпerъ kъ nъ veцĭ avea trebъinцъ пe lîngъ astea ka sъ merцeцĭ пînъ la Rupelmonde sъ aflaцĭ magasine de пrovisiъnĭ saъ morĭ.

Enrikъ se gътia sъ пleчe la aste kъvinte.

— Чi asteaпtъ, i zise Joyeuse, ъiцĭ чe è maĭ

nrinvinalš; oamenii mei aš lšatš trei ŋerani, înŋi daš šnšlš ka sъ vъ serve de kъlъšsš. Nivi o falsъ îndšrare: la întîia anarinŋъ de trъdare, o detšnare de nistolš saš o lovire de nšmnalš.

Dšnъ ve a regšlatš astš din šrmъ nšnktš, îmbrъŋiшъ kš tinereŋe ne fratele seš ши dete ordinš de nlekare.

Vei o sštъ oamenї fšrъ trauї la sorŋї de stegarš, du Bouchage se nšse în fršntea lorš ши în avela-шї minštš învenšrъ a шї šrma kalea.

Enrikš nšse ne kъlъšsš între doi ŋindarmї ŋinîndš neînvetatš nistolšlš în mъnъ.

Remy ши însoŋitoarea sa era amestekaŋї kš oamenii sšiteї. Enrikš nš fъkšse nivi o rekomandare în nrivinŋa lorš, kšŋetšndš kъ kšriositatea era akšm destšlš de întъrîtatъ desnre dînшii, fъr'a o maї mъri nrin nisve mъsšre de ferealъ maї mšltš nerikšloase de kъtš mšntšitoare.

Însš-шї elš, fъrъ ka sъ osteneaskъ saš sъ se sšnere ne oasneŋii seї nrintr'o singšrъ nrivire, dšnъ ve ewi din orъшelš, reveni sъ шї iea lokšlš în flankšlš komnanieї.

Astš mersš alš tršneї era învetš, dršmšlš šneorї se kšfšnda de o datъ sšb nivioarele kailorš ши veata întreagъ se îmnlea de noroiš. Ne kъtš timnš nš aflarъ soseaoa ve o kъšla, a trebšitš sъ se mšlŋšmeaskъ a îmbla ka kš nisve kъtšше.

Šneorї nisve fantasme, fšŋindš la sgomotšlš kailorš, strebъtea kъmnia; astia era nisve ŋeranї nšŋinš kam grabnivї ka sъ reviїъ în satele lorš, ши karї se temea

de a kъdea în mъnile avelorъ inemiчĭ ne karĭ voiserъ a 'ĭ nimiчi.

Alte-orĭ era nisчe neferiчiцĭ Franчesĭ jъmъtate morцĭ de frigъ ши de foame, ne maĭ fiindъ în stare a se lъnta în kontra вnorъ oamenĭ armaцĭ, ши karĭ în nesigъranца în kare s'afla de a kъdea asвnra вnorъ amiчĭ saъ inemiчĭ, voia maĭ bine s'astente zisa ka sъ reînчeanъ ostenitoarea lorъ kale.

În treĭ ore eĭ fъkъrъ treĭ lege; aste treĭ lege kondвseserъ ne aventъroasa natrвlъ ne цermiĭ rîвleцвlвĭ Rupel, ne kare lъ înkonjъra o sosea de neatrъ; dar atвnчĭ nerikвliĭ lъa lokвlъ nediчelorъ, doĭ saъ treĭ kaĭ skionъtarъ în interstiцiele* astorъ netre, saъ, alвnekъndъ asвnra netrelorъ noroioase, se rostogolirъ kъ kъlъreцiĭ lorъ în ana înkъ renede a rîвleцвlвĭ.

De maĭ mвlte orĭ înkъ ешirъ, din oare-kare batelъ legatъ la чelъ altъ цermъ, maĭ mвlte detвnъrĭ de fokъ, karĭ rъnirъ doĭ valeцĭ aĭ armateĭ ши вnъ цindarmъ.

Вnвlъ din aчeĭ doĭ valeцĭ fъsese rъnitъ lîngъ Diana; ea arътase nъrerĭ de reъ nentrв astъ omъ, dar niчĭ o temere nentrв dînsa.

Enrikъ în aste diferite împrejвrъrĭ, se arътъ nentrв oameniĭ seĭ вnъ demnъ kanitanъ ши вnъ adevъratъ amikъ; elъ îmbla чelъ întîiъ, silindъ toatъ trвna a вrma drвmвlъ seъ ши înkrezîndв-se maĭ nвцinъ înkъ nronrieĭ sale nътrвnderĭ de kътъ instinktвlвĭ kalвlвĭ чe i detese

* Mikвlъ snaцiъ чe remъne între nъrцile вnвĭ kornъ.

fratele seŭ, astŭ-felŭ în kътŭ elŭ kondъчea toatъ lъmea la mъntъire, nerikъlъndъ-mĭ singъrŭ viaŋa.

La treĭ lege de Rupelmonde, ŋindarmiĭ întîlnirъ vre o mease soldaŋĭ Franчesĭ strînmĭ îmnrejъrъlŭънŭĭ fokŭ de bъligarŭ. Neferiчiŋiĭ nъseserъ sъ se frigъ ънŭ kartanŭ de karne de kalŭ, singъrъlŭ nътrimentŭ чe nътъserъ afla de doъъ zile.

Anronierea ŋindarmilorŭ fъkъ o mare tъrbъrare nîntre komesenii astъĭ tristŭ osnъŋŭ: doĭ saŭ treĭ se sklarъ sъ fъgъ; dar ънъlŭ din eĭ remase ne lokŭ mi îĭ reŋinъ zikîndъ-le:

— Eĭ bine! de vorŭ fi inemiчĭ, ne vorŭ чide mi чelŭ nъŋinŭ lъkrъlŭ se va fini nъ maĭ dekътŭ.

— Franчia! Franчia! strigъ Enrikŭ, kare aъzise aste kъvinte; veniŋĭ la noĭ, bieŋĭ oamenĭ.

Astĭ neferiчiŋĭ, rekъnoskîndŭ nisчe komnatrioŋĭ, alergarъ la eĭ; li se deterъ mantale, kъte ънŭ naxarŭ de romŭ de ienъnere; mi li se maĭ adъъŋi mi voia d'a se ъrka ne mea în derътъlŭ valeŋilorŭ.

Eĭ ъrmarъ astŭ-felŭ mika чeatъ de ostire.

O jъmътà de legъ maĭ denarte, se aflarъ natrъ kavalerĭ ъmorĭ kъ ънŭ kalŭ nentrъ kъte natrъ; eĭ fъrъ nriimiŋĭ asemenea. În-fine sosirъ la ŋermiĭ rîъlъĭ Escaut: noantea era nrofъndъ, ŋindarmiĭ aflarъ akolo doĭ oamenĭ karĭ se silia vorbindŭ strikatŭ limba flamandъ, a kъnъta de la batelarŭ treчerea la чelŭ altŭ ŋermŭ.

Aчesta refъsa kъ ameninŋъrĭ.

Stegarъlŭ vorbia limba olandezъ. Înainĭъ înчetŭ în frъntea koloaneĭ, mi ne kъndŭ aчesta se onria, aъzi aчeste kъvinte.

— Sънteŋĭ Franчesĭ, katъ sъ mъriŋĭ aчi; nъ veŋĭ treчe.

Ънълъ din чeĭ doĭ oameni i nъse ънъ nъmnalъ în gîtlejъ, ши, fъr' a se maĭ osteni ka sъ ĭ vorbeaskъ în limba sa, i zise în чea franчesъ foarte înŋelesъ.

— Tъ estĭ kare o sъ moriĭ aчi, oriĭ kътъ de Flamandъ veĭ fi, de nъ ne veĭ treчe kiarъ în astъ minътъ.

— Ŋine bine, domnъle, ŋine bine, strigъ stegarълъ, în чinчi minъte sънtemъ aĭ domnieĭ tale.

Dar în timnълъ miskъriĭ чe amîndoĭ Franчesĭ fъkъrъ aъzindъ aste kъvinte, batelarълъ desfъkъ nodълъ kare ŋinea barka sa la malъ ши se denъrtъ renede lъsъndъ'ĭ la ŋermъ.

Dar ънълъ din ŋindarmĭ, înŋelegîndъ de чe trebъinŋъ nътea fi batelълъ, intrъ în rîъ kъ kalълъ seъ ши restъrnъ ne batelarъ k'o detъnare de nistolъ.

Batelълъ fъrъ kîrmъ se întoarse în lokъ; dar fiindъ-kъ n'ajънse înkъ la mizlokълъ rîълъĭ, vîrtejълъ aneĭ îlъ resninse snre ŋermъ.

Чeĭ doĭ oameni îlъ lъarъ îndatъ чe ajънse la ŋermъ, ши se aшezarъ чeĭ d'întîiъ într'însълъ.

Astъ grъbire d'a se isola nъse în mirare ne stegarъ.

— Eĭ! domnilorъ, întrebъ elъ, чine sънteŋĭ, vъ rogъ?

— Domnъle, noĭ sънtemъ ofiŋeri la reŋimentълъ Marineĭ, ши voĭ ŋindarmĭ d'Aunis, dънъ kъm se nare?

— Da, domnilorъ, ши foarte feriчiŋĭ kъ amъ nътълъ a vъ fi folositorĭ! nъ voiŋĭ a ne însoŋi?

— Bъkъrosъ, domnilorъ.

— Ѳrkaŋi-vъ în kare atʁnvĭ, daka sʁnteŋĭ nrea osteniŋĭ ka sъ ne ʁrmaŋĭ ne josŭ.

— Potŭ sъ vъ întrebŭ ʁnde merŋeŋĭ? zise avela din veĭ doĭ ofiŋerĭ de marinъ kare nʁ vorbise înkъ nimikŭ.

— Domniloršŭ, ordinile noastre sʁntŭ de a merŋe pînъ la Rupelmonde.

— Lʁaŋĭ a minte, adъʁŋi avela-šĭ întrevorbitorš, noĭ n'amŭ trekʁtŭ rîšlŭ maĭ kʁrîndŭ, fiindŭ-kъ, azĭ dimineaŋъ, o veatъ de Snanioli a trekʁtŭ venindŭ de la Anversŭ; la anʁsʁlŭ soarelʁĭ, noĭ amŭ krezʁtŭ kъ ne nʁtemŭ riska; doĭ oamenĭ nʁ însʁflъ vr'ʁnŭ neastîmnъršŭ, dar voĭ, o trʁnъ întreagъ.

— Este adevъratŭ, zise stegarʁlŭ, voiŭ sъ kiъmŭ ne komandantʁlŭ nostrʁ.

Kiъmĕ ne Enrikŭ, kare s'anroniĕ întrebъndŭ ve este.

— Este, resnʁnse stegarʁlŭ, kъ astĭ domnĭ aŭ întîlnitŭ în astъ dimineaŋъ o veatъ de Snanioli kare ʁrma avela-šĭ drʁmŭ kʁ noĭ.

— Ši kъŋĭ era eĭ? întrebъ Enrikŭ.

— Vre o vinvĭ zevĭ de oamenĭ.

— Eĭ bine! daka è aša, vine vъ onresve?

— Nʁ, domnʁle komite; dar kʁ toate astea, krezŭ kъ arŭ fi kʁ minte a ne asigʁra de batelŭ nentrʁ orĭ ve întîmnlare; doʁъ-zevĭ oamenĭ notŭ înkъnea într'însʁlŭ, ši, daka arŭ fi trebʁinŋъ neanъratъ d'a treve rîšlŭ, în vinvĭ kъlъtorie ši trъgîndŭ kaĭ nostri de frîŭ, lʁkrarea arŭ fi terminatъ.

— Bine, zise Enrikŭ, sъ se nъstreze lʁntrea,

katъ sъ fiъ kase la înbъkъtъra Rupelului ші a rîъlъĭ Escaut.

— Este ънъ satъ, zise ънъlъ.

— Sъ merцemъ; ънgiъlъ formatъ de ънirea a doъ gîrle è o nosiцiъne bънъ, ци̦indarmĭ, înainte! Doĭ oamenĭ sъ desчinzъ în rîъ kъ lънtrea ne kъndъ noĭ vomъ îmbla ne lîngъ цermъ.

— Noĭ vomъ îndrenta lънtrea, zise ънъlъ din doĭ ofiцerĭ, daka bine-voiцĭ.

— Fiъ! domniloръ, zise Enrikъ; dar nъ ne nerdeцĭ din vedere, ші veniцĭ sъ ne aflaцĭ îndatъ чe vomъ fi aшezaцĭ în satъ.

— Dar daka vomъ lъsa lънtrea ші ne o vorъ relъa?

— Veцĭ afla la o sътъ de пашĭ de satъ ънъ nostъ de zeчe oamenĭ kъrora o veцĭ înkredinца.

— Bine, zise ofiцerъlъ de marinъ, ші k'o цeaпънъ trъsътъrъ de lonatъ, se denъrtъ de цermъ.

— Asta è kъriosъ, zise Enrikъ, înчenîndъ earъ mersъlъ, eatъ ънъ glasъ ne kare lъ kъnoskъ.

Dъп' o orъ afliъ satъlъ nъzitъ de чeata Snanioliloръ de karĭ vorbise ofiцerъlъ: eĭ, sъnrinшĭ în minътъlъ în kare niчĭ nъ se astenta la asta, abia fъkъrъ resistinцъ.

Enrikъ nъse a desarma ne nrinшĭ, îĭ înkise în kasa чea maĭ tare a satъlъĭ, ші nъse ънъ nostъ de zeчe oamenĭ ka sъ 'ĭ nъzeaskъ.

Ънъ altъ nostъ de zeчe oamenĭ fъ trimisъ ka sъ nъzeaskъ lънtrea.

Alți zeve fără resunându-i ka sentinele la diferite unkte kă uromisiune d'a fi skimbați neste o oră.

Enrikă use la kale în urmă kă voră vina kîte doue-zeci, în kasa din față aveleia în kare era înkiși trinși Snanioli. Vina velură vinți-zeci saă ueai-zeci d'întîiă era gata; era aveia a nostului ce lă skimbase.

Enrikă alese, în ulanălă întîiă, o kameră nentru Diana ui nentru Remy, ne kare nu voia să lă uăiă a vina kă toată lumea.

Elă făkă să ueazu la masă stegarălă kă ueante-sure-zeve oameni, însărvinându-lă a invita la vinare kă dînsălă ne ceі doі ofițeri de marină, năzitorii luntrei.

Apoі se duse, înainte d'a se une ui elă la masă, a visita ne oameniі sei în diferitele loră nosiți uni.

Dun'o jumătate de oră, Enrikă reintră. Astă jumătate de oră i fusese îndestulă ka să asigure lokuința ui nutrimentălă tuturoră oameniloră sei, ui ka să dea ordinele trebuincioase la întîmnlare de sunrindere din nartea Olandeziloră.

Ofițerii, kă toată invitarea sa de a nu îngriji kătă de nuțină nentru dînsălă, îlă astentaseră ka să înceapă osnățălă loră; ei se usesera numai la masă; kăți-va dormia de ostenealăă ne skaunele loră.

Intrarea komitelui destentă ne adormiți, ui skulă ne ceі destenți.

Enrikă arunkă o nrivire asupra saleі.

Nisve lamne de aramă, atîrnate de tavană, lumina kă o luvire fumegoasă ui maі deasă.

Masa, akonerită kă nănі de sekară ui kă karne

de norkă, kă kăte o oală de bere nroasnăță nentră fiă-kare omă, ară fi avută ună asnektă nrodăkătoră de anetită, kiară nentră nisve oamenĭ karĭ de doză-zevĭ ore ară fi fostă îndestălaţĭ de toate.

Se arătă lăĭ Enrikă lokălă de onoare.

Elă mezu.

— Mănkaţĭ, domniloră, zise elă.

Îndată ve se dete astă voiă, sgomotălă kăţiteloră mi ală fărkăliţeloră ne talerele de faienţă nrobă lăĭ Enrikă kă ea era astentată kă oare-kare nenave mi nriimită kă o mălţămire sănremă.

— Anronositĭ, întrebă Enrikă ne stegară, reaflată-s'aă ofiţerii nostri de marină?

— Da, domnăle.

— Ună sănta?

— Kolo, nrivesve, la kanătălă meseĭ.

Nă nămaĭ kă eĭ medea la kanătălă meseĭ, dar înkă în nartea vea maĭ întănekoasă a kamereĭ.

— Domniloră, zise Enrikă, sănteţĭ reă amezaţĭ mi nă mănkaţĭ nivĭ de kăm, îmĭ nare.

— Mălţămimă, domnăle komite, resnănse ănălă din eĭ, sănteme nrea ostenițĭ, mi aveamă în adevără maĭ măltă trebăinţă de somnă de kălă de mănkare; amă maĭ zisă asta domniloră ofiţerĭ aĭ vostri, dar aă stărvită, zikîndă kă ordinălă domnieĭ tale era ka să vinămă kă domnia ta. Asta ne este o mare onoare, mi de kare sănteme nrea rekănoskătorĭ. Dar, velă nălină, daka, în lokă de a ne line mălă timnă, aţĭ avea bănătatea de a zive să ni se dea o kameră...

Enrikă askăltase kă vea maĭ mare lăare a minte,

dar era învederatŭ kъ elŭ askъlta maï mъltŭ glasъlŭ de kъtŭ vorba.

— Ши asta è ши пъrerea konsoџъlъï domnieï tale? zise Enrikŭ, kъndŭ ofiџerъlŭ de marinъ înveţă d'a vorbi.

Ши elŭ пrivia n'astŭ konsoџŭ, kare шï џinea пъlъria пlekatъ пe okï ши kare se silia a nъ skoate kъvîntŭ din gъrъ, kъ o lъare a minte aша de пrofъndъ, în kъtŭ maï mъlџï din komesenï înveпъrъ ши eï a lŭ пrivi.

Avesta, silitŭ a resпъnde la întrebarea komitelъï, artikъlъ aste doъ kъvinte máï neînџelese:

— Da, komite.

La aste doъ kъvinte, jъnele tresъri.

Atъпчï, skъlъndъ-se, merse drentŭ la kaпъtъlŭ ţelŭ altŭ alŭ meseï, пe kъndŭ asistanџiï ъrma kъ o kъrioasъ lъare a minte miskъrile lъï Enrikŭ ши manifestarea bine-vъzъtъ a mirъriï sale.

Enrikŭ se onri lîngъ astï doï ofiџerï.

— Domnъle, zise elŭ avelъia kare vorbise întîiŭ, fъ-mï o graџiъ.

— Kare, domnъle komite?

— Asigъrъ-mъ kъ nъ estï fratele domnъlъï Aurilly, saŭ пoate însъ-шï domnъlŭ Aurilly.

— Aurilly! strigarъ toџï asistanџiï.

— Ши kъ konsoџъlŭ domnieï tale, ъrmĕ Enrikŭ, sъ bine voiaskъ a redika пъџinŭ пъlъria kare i akoпere faџa, fъrъ kare îlŭ voiŭ пъmi monsiniorŭ, ши mъ voiŭ înklina înaintea lъï.

Шi în aчela-шĭ timnъ Enrikъ, kъ nъlъria sa în mъnъ, se înklinъ kъ resnektъ înaintea nekъnoskътъlъĭ.

Aчesta redikъ kanъlъ.

— Monsiniorъlъ dъчele d'Anjou! strigъ ofiцeriĭ.

— Dъчele trъesче!

— Ire leцea mea, domniloръ, zise ofiцerъlъ, fiindъ-kъ bine-voiцĭ a rekъnoasче ne nrinчinele vostre învinsъ шi fцitivъ, nъ voiъ maĭ resista la astъ manifestare de kare vъ sънt rekъnoskътoръ, nъ vъ înчelaцĭ, domniloръ, sънt în adevъrъ dъчele d'Anjou.

— Trъiaskъ monsiniorъlъ! strigarъ ofiцeriĭ.

X.

Paulŭ-Emile.

Toate aste aklamъrĭ, de ɯi sinvere, înkrъntarъ ne nrinvine.

— O! tъvere, tъvere, domnilorŭ, zise elŭ, nъ fiцĭ maĭ mъlцъmiцĭ de kътŭ mine, vъ rogŭ, nentrъ ferivirea ve mi se întîmnlъ. Sъnt înkъntatŭ kъ n'am mъritŭ, vъ rogŭ s'o kredeцĭ, ɯi kъ toate astea daka nъ m'aцĭ fi rekъnoskътŭ, n'aɯĭ fi fostŭ eŭ velŭ d'întîiŭ kare sъ mъ fъleskŭ kъ sъnt viŭ!

— Ve! monsiniore, zise Enrikŭ, mъ rekъnoskъsemĭ, te aflaĭ în mizlokъlŭ ъneĭ trъne de Franvesĭ, ne vedeaĭ desneracĭ nentrъ nerderea domnieĭ tale, ɯi ne lъsaĭ în astъ dъrere kъ te nerdъserъmŭ!

— Domnilorŭ, resnъnse nrinvinele, afarъ d'o mъlцime de kъvinte ve mъ fъvea sъ doreskŭ a sta askъnsŭ, mъrtъriseskŭ, fiindŭ-kъ mъ kredeam mortŭ! kъ nъ aɯĭ fi fostŭ sъnъratŭ de astъ îmnrejъrare, kare dъnъ

nrobabilitate nъ se va înfъuiша în viaua mea, sъ sчiъ nъuinъ чe orauiъne fъnebrъ se va nronъnчia ne mormîntъlъ meъ.

— Monsiniore! monsiniore!

— Nъ, în adevъrъ, adъъui dъvele, sънt ънъ omъ ka Alesandrъ alъ Maчedonieĭ, eъ fakъ resbelъlъ kъ arte ши nъiъ într'însъlъ amorъ nronriъ ka touĭ artistiĭ. Eĭ bine! fъrъ vanitate, am fъkътъ, krezъ, o greшealъ.

— Monsiniore, zise Enrikъ nlekъndъ-ши okiĭ, nъ maĭ sънne asemenea kъvinte, te rogъ.

— Nentrъ чe nъ! Nъmaĭ nana este fъrъ greшalъ, ши înkъ de la Bonifaчiъ VIII, asta este foarte disnътatъ.

— Eatъ la чe lъkrъ ne esnънeaĭ, monsiniore, daka чineva din noĭ arъ fi kътezatъ sъ шĭ dea nъrerea asънra asteĭ esnediuiънĭ, ши daka astъ nъrere arъ fi fostъ o defъimare.

— Eĭ bine! nentrъ чe nъ? krezĭ kъ nъ m'am mъstratъ eъ însъ-mĭ, nъ nentrъ kъ înчenъsem bъtъlia dar nentrъ kъ o nerdъsem.

— Monsiniore, astъ bънътate ne snъimîntъ, ши daka Alteuea Voastrъ îmĭ nermite a i o snъne, astъ veseliъ nъ è niчĭ de kъm natъralъ. Aibъ Alteuea Voastrъ bънътatea d'a ne reasigъra snънîndъ-ne kъ nъ sъfere niчĭ de kъm.

Ънъ norъ snъimîntътorъ trekъ ne frънtea nrinчinelъĭ, ши akoneri astъ frънte, atътъ de fatalъ, k'ънъ vъlъ sinistrъ.

— Nъ, zise elъ, nъ. N'am fostъ niчĭ o datъ maĭ

sănătoșă, mulțumitu lui Dumnezeș! de cătă aceea, ci mă simță de minune în mizlocul vostru.

Oficerii se înclinară.

— Căți oameni sunt sub ordinele voastre, du Bouchage? întrebă duvele.

— O sută cinci-zeci, monsiniore.

— A! a! o sută cinci-zeci din doue sute-zece mii, asta è prepoțitenea resbelului de la Cannes. Domnilor, se va trimite o banță de inelele voastre la Anversă, dar mă îndoesc daca frumoasele flamande ară nutrea să se serveasc ca ele, afară numai daca îmi vor subția degetele ca cățitele bărbaților lor: bine tăia avele cățite!

— Monsiniore, adjutanți Joyeuse, daca bătălia noa stră este ka o bătăliă de la Cannes, noi suntem mai feriți de cătă Romanii, căci ne amă konservată ne Paulă-Émile.

— Ne sfletulă meă, domnilor, adjutanți duvele, Paulă-Émile de la Anversă, este Joyeuse, ci, fără îndoială, ka să îmningă asemănarea nină la kapătă, ka eroiculă seă modelă, frate-teă a murită, nu è aua, du Bouchage?

Enrică îmi simți inima sfâșiată de astă întrebare reve.

— Nu monsiniore, resunsе elă, trăesve.

— A! atâtă mai bine, zise duvele ca surîsulă seă îngețată; ve! bravulă nostru Joyeuse mai trăesve! unde este elă ka să lă îmbrățișămă?

— Nu este aici, monsiniore.

— A! da, rănită.

— Nъ, monsiniore, sъnъtosъ.

— Dar fъgarъ ka mine, rъtъvindъ, flъmъndъ, rъ-minatъ mi ka unъ bietъ resbelikъ, vaĭ! Proverbъlъ are kъvîntъ: Pentrъ gloriъ snada, dъnъ snadъ sъnḑele, dъnъ sъnḑe lakremele.

— Monsiniore, eъ nъ kъnosveam proverbъlъ, mi sънt ferivitъ, kъ totъ proverbъlъ, sъ snъiъ Ateḑiĭ Voastre kъ frate-meъ a avъtъ ferivirea de a skъna treĭ miĭ oamenĭ, kъ karĭ okъnъ unъ bънъ orъmelъ la meante lege d'aivĭ, mi, astъ-felъ kъm mъ vede Alteḑea Voastrъ, eъ mergъ ka vervetъtorъ alъ armateĭ sale.

Dъvele se nъli.

— Treĭ miĭ oamenĭ! zise elъ, Joyeuse a skъnatъ n'astĭ treĭ miĭ oamenĭ? Svii tъ kъ este unъ Senofonte, fratele teъ! bine kъ frate-meъ mĭ a trimisъ ne alъ teъ, fъrъ kare mъ întorveam kъ totъlъ singurъ în Franvia. Trъiaskъ Joyeuse, ne Dъmnezeъ! Denarte de kasa de Valois; nre leḑea mea nъ este ea kare noate lъa drentъ devisъ: *Hilariter*.

— Monsiniore! o! monsiniore! murmurĭ du Bouchage înekatъ de dъrere, vъzîndъ kъ astъ ilaritate a nrinvinelъĭ askъndea o krъntъ mi dъreroasъ ḑelosiъ.

— Nъ, ne sъfletъlъ meъ, snъiъ adevъrъlъ, nъ è aua, Aurilly? Noĭ ne întoarvemъ în Franvia asemenea lъĭ Franviskъ 1-iъ dъnъ bъtaia de la Pavia. Totъlъ s'a nerdutъ, nivĭ o onoare maĭ multъ! A! a! eъ am reaflatъ devisa kaseĭ de Franvia!

O tъvere tristъ nriimi aste rîsurĭ sfъuiitoare ka mi kъndъ arъ fi fostъ nisve sъsninъrĭ.

— Monsiniore, întrervnse Enrikъ, snъne-mĭ kъm

zeɤlă tɤtelară ală Franɥieĭ a skъnată ne Alteŋea Voastrъ.

— Eĭ! skɤmne komite, asta este foarte simnlɤ. Zeɤlă tɤtelară ală Franɥieĭ era okɤnată kɤ altă lɤkrɤ maĭ imnortantă fъrъ îndoialъ în aɥelă minɤtă, astă-felă înkъtă m'am skъnată nɤmaĭ singɤră.

— Ili ɥe felă, monsiniore?

— Kɤ fɤga.

Niɥĭ ɤnă sɤrîsă nɤ nriimi astъ glɤmъ, ne kare dɤɥele ară fi nedensit'o kɤ moarte de sigɤră de ară fi fostă zisъ de altɤlă afarъ de elă.

— Da, da, asta è adevъratɤlă kɤvintă. Aĭ! kɤm alergam, ɤrmъ elă, nɤ è aɯa, bravɤlă meă Aurilly?

— Fiъ-kare, zise Enrikă, kɤnoasɥe reɥea bravɤrъ ɯi ŋeniɤlă militară ală Alteŋiĭ Voastre, noĭ o rɤgъmă dar a nɤ ne sfъɯia inima atribɤindă-ɯĭ nisɥe greɯele ɥe nɤ le are, ɥelă maĭ bɤnă ŋenerală nɤ este neînvinsă, ɯi însɤ-ɯĭ Annibal a fostă învinsă la Zama.

— Da, resnɤnse dɤɥele, dar Annibal kъstigase bъtъliele de la Trébia, de la Trasymèna ɯi de la Cannes, ne kъndă eă n'am kъstigată de kъtă n'a de la Cateau-Cambrésis; asta nɤ è de lokă îndestɤlă, în adevъră, snre a sɤsŋine komnararea.

— Dar monsiniorɤlă glɤmesɥe kъndă ziɥe kъ a fɤŋită?

— Nɤ, ne Dɤmnezeă! nɤ glɤmeskă; afarъ de asta îŋĭ treɥe nrin minte kъ mĭ arde akɤm de glɤmъ, du Bouchage?

— Se nɤtea oare faɥe altă-felă, domnɤle komi-

te? zise Aurilly, krezîndŭ kъ era de trebъinцъ sъ viĭъ în ajъtorŭ stъnînъlъĭ seŭ.

— Taчĭ, Aurilly, zise dъчele; întreabъ ne ъmbra lъĭ Saint-Aignan daka nъteamŭ sъ nъ fъцimŭ?

Aurilly nlekĭ kanъlŭ.

— A! nъ sчiцĭ istoria lъĭ Saint-Aignan voĭ; asta è adevъratŭ; o sъ v'o novesteskŭ în treĭ strъmbъtъre.

La astъ glъmъ kare, în îmnrejъrarea aчeia, avea чeva ъrîчiosŭ, ofiцerii înkrъntarъ snrъnчeana, fъr'a se tъrbъra daka desnlъчea saŭ nъ stъnînъlъĭ lorŭ.

— Înkinъiцi-vъ dar, domnilorŭ, zise nrinчinele fъr'a nъrea kъ a vъzътŭ kъtъ-шĭ de nъцinŭ astŭ semnŭ de desnrobare, înkinъiцi-vъ kъ în minътlŭ în kare bъtъlia se deklara nerdътъ, elŭ reъni чinчĭ sъte de kaĭ ши, în lokŭ sъ nleче ka toatъ lъmea, veni la mine ши mĭ zise:

— Trebъe sъ dъmŭ, monsiniore.

— Kъm, sъ dъmŭ? i resnъnseĭ; estĭ nebъnŭ, Saint-Aignan, sъntŭ o sътъ în kontra ъnъia.

— De arŭ fi ши o miĭъ, resnъnse elŭ kъ o strъmbътъrъ de sneriatŭ, voiŭ da.

— Dъ, skъmnълŭ meŭ, dъ, i resnъnseĭ, eŭ nъ daŭ, din kontra.

— Îmĭ veĭ da kъ toate astea kalълŭ domneĭ tale, kare nъ maĭ noate îmbla, ши veĭ lъa ne alŭ meŭ kare este neîmblatŭ; fiindŭ-kъ nъ voieskŭ sъ fъgŭ, orĭ чe kalŭ mĭ è bъnŭ. Ши, în adevъrŭ, lъĭ kalълŭ meŭ albŭ, ши îmĭ dete kalълŭ seŭ negrъ, zikîndъ-mĭ:

— Prinvine, eatъ unŭ înkurtorŭ kare va fave dosъ-zevĭ lege în natrs ore, daka veĭ voi.

Anoĭ întorkîndu-se kътre oamenii seĭ:

— Aideцĭ, domniloru, zise elŭ, urmaцi-mъ; în ainte, veĭ karĭ ns vorŭ sъ fugъ.

Ши se renezi snre inemikŭ ku o a dosa strъmbътurъ maĭ snъimîntъtoare de kътŭ vea d'întîiŭ.

Elŭ kredea sъ afle oamenĭ, dar aflŭ anъ; eŭ nrevъzusem lukrulŭ: Saint-Aignan ши naladinii seĭ remaserъ într'însa.

Daka m'arŭ fi askultatŭ, în lokŭ sъ fakъ astъ vitejiъ nefolositoare, lŭ amŭ fi avutŭ akum la astъ masъ, ши ne arŭ fi fъkutŭ ши a treia strъmbътurъ maĭ urîtъ înkъ de kътŭ vele dosъ d'întîiŭ.

Unŭ fiorŭ de snaimъ strebъtu verkulŭ asistanцilorŭ.

— Astŭ miserabilŭ n'are inimъ, kuцetъ Enrikŭ. O! nentrs ve neferivirea sa, rsшinea sa ши maĭ vîrtosŭ nasverea sa sъ lŭ anere în kontra nrovokъrii ne kare vineva s'arŭ krede atъtŭ de ferive a ĭ fave!

— Domniloru, zise învetŭ Aurilly kare simцi snъimîntъtorulŭ efektŭ nrodusŭ în mizlokulŭ astuĭ auditoriŭ de oamenĭ ku inimъ nrin vorbele nrinvinelui, vedeцĭ kum monsinioru este susъratŭ, ns vъ situцĭ dar la kuvintele sale: de la neferivirea ve i s'a întîmnlatŭ, krezŭ kъ are în adevъru nisve minute de deliru.

— Ши, eatъ, zise nrinvinele golindu-шĭ naxaruluŭ, kum a murituŭ Saint-Aignan ши kum trъeskŭ eŭ; ne lîng' avestea, murindŭ, elŭ mĭ a fъkutŭ unŭ ultimŭ serviviŭ; a fъkutŭ sъ se kreazъ, fiindŭ-kъ era kъlare ne kalulŭ meŭ, kъ eram eŭ kare murisem; astŭ-felŭ în kътŭ

astă sgomotă s'a resunăndită nă numaĭ în armata franțesă, dar înkă ui în armata flamandă, kare atșnță uĭ a maĭ ostiată fșria kă kare mă șrmșria; dar, reasigșraŋi-vă, domniloră, bșniĭ nostri Flamanzĭ nă vor reșui nînă în fine; ne vomă face o resbșnare, domniloră, ui înkă o resbșnare sănŋeroasă, ui de ieră komnșiă, în mintea mea ielă nșŋină, iea maĭ snăimîntătoare armată kare să fi esistată vre o dată.

— Nîn' atșnță, monsiniore, zise Enrikă, Alteŋea Voastră o să iea komanda oamenilor meĭ; nă mi se maĭ kșvine mie, kare sșnt șnă simnlă ŋintilomă, a da șnă singșră ordină akolo șnde este șnă fiă ală Franțieĭ.

— Fiă, zise nrinținele, ui înțeną a ordona tătșlor a ține, ui domnieĭ tale maĭ alesă, domnșle du Bouchage, kăță nă te aĭ anroniată nițĭ kiară de talerșlă ce lă aĭ din ainte.

— Monsiniore, nă mĭ è foame.

— În kasșlă asta, du Bouchage, amikșlă meă, întoarce-te să visitezĭ nostălă.

Anșnŋă kanilor kă trăeskă, dar roagă-'ĭ a nă se înveseli nrea tare, nînă ce nă vomă kăstiga o maĭ bșnă ținadelă saă vomă sosi kornșlă de armată ală neînvinsșlșĭ nostră Joyeuse, kăță îŋĭ mărtșriseskă kă mă îngrijeskă maĭ nșŋină de kătă totă d'asna d'a fi nrinsă, akșm kăndă am skănată de fokă ui de ană.

— Monsiniore, Alteŋea Voastră va fi askșltată kă rigșrositate, ui nimină nă va svi, afară de astĭ domnĭ, kă ea ne face onoarea d'a remănea între noĭ.

— Ui astĭ domnĭ îmĭ vor năstra sekretălă? întrebă dșțele.

Toatъ lumea se înclinъ.

— Du-te la visitarea domnieĭ tale, komite.

Du Bouchage eшi din salъ.

Numaĭ unŭ minьtŭ trebuise, duпъ kum se vede, astuĭ vagabontŭ, astuĭ fugarŭ, astuĭ învinsŭ, ka sъ deviĭъ earъ mъndru, nepъsъtorŭ шi imperiosŭ.

A komanda la o sutъ de oamenĭ saŭ la o sutъ de miĭ, va sъ zikъ a komanda.

Duчele d'Anjou s'arŭ fi nurtatŭ asemenea ku Joyeuse. Prinчipii nu чerŭ niчĭ o datъ чeia чe kredŭ kъ meritъ, dar чeia чe kredŭ kъ li se kade.

Pe kъndŭ Du Bouchage esekuta ordinulŭ ku atъta maĭ multъ punktualitate ku kutŭ voia sъ parъ maĭ puцinŭ surъratŭ d'a se supune, Franчiskŭ fъчea la întrebъrĭ, шi Aurilly, astъ umbrъ a stъpînulуĭ, kare urma toate miskъrile sale, fъчea шi elŭ la întrebъrĭ.

Duчeluĭ i se părea de mirare kum unŭ omŭ de numele шi de rangulŭ luĭ du Bouchage, konsimцise a lua astŭ-felŭ komanda a o mъnъ de oamenĭ шi se însurчinase ku o esnediцiune aшa de periculoasъ. Asta în adevъrŭ era nostulŭ unuĭ simplu stegarŭ iar nu alŭ fratelуĭ unuĭ mare admiralŭ.

Pentru dînsulŭ totulŭ era prepusŭ, шi orĭ чe prepusŭ avea trebuinцъ de a fi luminatŭ.

Elŭ sturui dar, шi afliŭ kъ marele admiralŭ, nuîndŭ ne fratele seŭ în kapulŭ rekunoasчerii, nu fukuse altŭ de kutŭ a se anleka la rugъчiunile sale sturuitoare.

Aчela kare da astъ suцiinцъ duчeluĭ, шi kare o da fъrъ niчĭ unŭ kuцetŭ reŭ, era stegarulŭ цindarmilorŭ d'Aunis, kare priimise pe du Bouchage, шi шĭ vъzuse

komanda lъatъ, dъnъ kъm du Bouchage vъzъse ne a sa lъatъ de dъvele.

Nrinvinele krezъse kъ zъrise oare-kare simtimentъ de întъrîtare în inima stegarъlъĭ în kontra lъĭ du Bouchage; eatъ nentrъ ve întreba elъ maĭ vîrtosъ n'avesta:

— Dar, întrebъ nrînvinele, kare era dar skopъlъ komitelъĭ, de verea kъ atъta stъrъinuъ o biatъ komandъ ka aveia?

— De a fave serviviъ armateĭ maĭ întîiъ, zise stegarъlъ, ui de astъ simtimentъ nъ mъ îndoieskъ.

— Maĭ întîiъ aĭ zisъ? — kare este maĭ în ъrmъ; domnъle?

— A! monsiniore, zise stegarъlъ, nъ sviъ.

— Mъ învelĭ saъ te învelĭ însъ-uĭ kiarъ, domnъle; svii.

— Monsiniore, nъ notъ da alte kъvinte niví kiarъ Alteuii Voastre, de kътъ ne ale serviviъlъĭ meъ.

— Lъ auĭ vъzътъ? zise nrinvinele întorkîndъ-se kътre aveĭ kъuĭ-va ofiuerĭ ve maĭ remъseserъ la masъ, aveam foarte kъvîntъ a mъ uine askъnsъ, domniloră, fiindъ-kъ sъntъ în armata mea nisve sekrete din karĭ nъ vorъ sъ mъ împutъtъuieaskъ.

— A! monsiniore, adъuui stegarъlъ, Alteuea Voastrъ înueleue foarte reъ diskreuiъnea mea; nъ è altъ sekretъ fъrъ nъmaĭ veia ve nrivesve ne domnъlъ du Bouchage; nъ s'arъ nътea întîmnla oare, snre esemnlъ, ka servindъ interesъlъ ueneralъ, domnъlъ Enrikъ sъ fi voitъ a da serviviъ oare-kъrъĭ konsъnueanъ saъ oare-kъrъĭ amikъ, eskortъndъ-lъ?

— Vine dar è aivĭ kosъnŋeanŭ saŭ amikŭ alŭ komitelъĭ? Sъ se nъmeaskъ; sъ vedemŭ, voiŭ sъ lŭ îmbrъŋiшezŭ!

— Monsiniore, zise Aurilly venindŭ sъ se amestive în vorbъ kъ avea resnektъoasъ familiaritate kъ kare se obivĭnъise, monsiniore, am deskoneritŭ o narte din sekretŭ, ши n'are nimikŭ kare sъ noatъ adъve neînkredere Alteŋiĭ Voastre. Astŭ konsъnŋeanŭ ne kare domnъlŭ du Bouchage voia a eskorta, eĭ bine!...

— Eĭ bine! zise nrinvinele, zi o datъ, Aurilly.

— Eĭ bine! monsiniore, este o konsъnŋeanъ.

— A! a! a! strigŭ dъvele, nentrъ ve dar nъ mi se snъne kъratŭ avеasta? batъ-te, Enrikŭ, skъmnъlŭ meŭ!... Eĭ! dar asta é nrea natъralŭ... Aidĭ, aidĭ, sъ înkidemŭ okiĭ asъnra konsъnŋeneĭ, ши sъ nъ maĭ vorbimŭ desnre dînsa.

— Alteŋea Voastrъ arŭ fave ши maĭ bine, zise Aurilly, fiindŭ-kъ lъkrъlŭ este din vele maĭ misterioase.

— Kъm?

— Da, dama, ka ши renъmita Bradamante a kъria istoriъ am kъntat'o de doъ-zevĭ de orĭ Alteŋiĭ Voastre, dama s' askъnde sъb nisve vestiminte de bъrbatŭ.

— O! monsiniore! zise stegarъlŭ, te rogŭ; domnъlŭ Enrikŭ mĭ a nъrътŭ kъ are nisve marĭ resnekte nentrъ astъ damъ ши, dъnъ toatъ nrobabilitatea, arŭ avea ъrъ nentrъ indiskreŋiĭ.

— Fъrъ îndoialъ, fъrъ îndoialъ, domnъle stegarŭ; vomŭ fi maŋĭ ka nisve morminte, fiĭ linisvitŭ; maŋĭ ka bietъlŭ Saint-Aignan; afarъ de asta, daka vomŭ

vedea dama, ne vomъ sili a nъ i faʏe vr'o strъmbъtъrъ. A! Enrikъ are o konsъnţeanъ kъ dînsъlъ, în mizlokъlъ ţindarmilorъ? ɯi ъnde è ea, Aurilly, astъ konsъnţeanъ?

— Kolo sъsъ.

— Kъm! kolo sъsъ, în astъ kasъ?

— Da, monsiniore; dar, ɯst! eatъ domnъlъ du Bouchage.

— Ɯst! zise ɯrinʏinele rîzîndъ kъ xoxote.

XI.

Una din suvenirile duceluĭ d'Anjou.

Jɜnele, reintrɜndă, nɜtɜ s'aɜzъ fɜnestɜlă xoxotă de rîsă ală nrinʏinelɜĭ; dar elă nɜ trъise de lokă îndestɜlă timnă lîngъ Alteɲea Sa ka sъ kɜnoaskъ toate ameninɲъrile konrinse într'o manifestare veselъ a dɜʏelɜĭ d'Anjou.

Ară fi nɜtɜtă înkъ sъ vazъ, dɜnъ tɜrbɜrarea ɜnoră fisionomie, kъ o konversare inemikъ fɜse ɲinɜtъ de dɜʏele în linsa sa mi întrerɜntъ la reîntoarʏerea sa.

Dar Enrikă nɜ avea destɜlъ neînkredere ka sъ nriʏeanъ desnre ʏe era vorba; niminĭ nɜ era îndestɜlă amikă ală seă ka sъ i o snɜiъ de faɲъ kɜ dɜʏele.

Afarъ de asta Aurilly nъzia nrea bine, mi dɜʏele, kare fɜrъ niʏĭ o îndoialъ máĭ îmĭ otɜrîse nlanslă, reɲinea ne Enrikă lîngъ nersoana sa, nînъ kɜndă toɲĭ ofiɲeriĭ ʏe fɜrъ faɲъ la konvorbire, sъ se denɜrteze.

Dɜʏele fъkɜse oare-karĭ skimbɜrĭ la distribɜirea nostɜriloră.

Astă-felă, kъndă era singъrъ, Enrikă jъdekase anronositŭ a se fave ventrъ, fiindă-kъ elă era kanъlă, ші a шї stabili kъartierъlă ţenerală în kasa Dianeĭ.

Anoĭ, la nostъlă velă maĭ imnortantă dъn' avela, ші kare era velă de la rîsleţă, elă trimitea ne stegară.

Dъvele, devenindă kană în lokъlă lъĭ Enrikă, lъa lokъlă lъĭ Enrikă, ші trimitea ne Enrikă ънde avesta kъta sъ trimiţъ de stegară.

Enrikă nъ se mirĭ de lokă de asta. Ilrinvinele zъrise kъ astă nънktă era velă maĭ imnortantă, ші i lă ші înkrezъ: asta era lъkrъ kъ totъlă natъrală, atъtă de natъrală, în kъtă toatъ lъmea, ші Enrikă velă d'întîiă, se învelĭ în astъ nrivinţъ.

Elă krezъ nъmaĭ kъ trebъia sъ fakъ o rekomandare stegarъlъĭ ţindarmiloră, ші s'anronieĭ de elă. Ші asta era de totă natъrală de a nъne sъb nrotekţiънea sa ne vele doъ nersoane asънra kъrora elă vegia ші ne karĭ era sъ fiъ silită, de o kamdatъ velă nъţină, sъ le nъrъseaskъ.

Dar, la întîiele kъvinte ne karĭ Enrikă se înverkъ a skimba kъ stegarъlă, dъvele interveni.

— Sekrete! zise elă kъ sъrîsъlă seă.

Ţindarmъlă înţelesese, dar nrea tъrziă, îndiskreţiънea ve fъkъse. Elă se kъia, ші, voindă sъ viĭъ în ajътorъlă komitelъĭ:

— Nъ, monsiniore, resnънse; domnъlă komite mъ întreabъ nъmaĭ kъte livre de earbъ ъskatъ îmĭ maĭ remъnă ші în stare de a servi.

În avestă resnънsă avea doъ skonъrĭ. daka nъ

dosъ ressltate: velš înțiiš, de a întoarve nrenssърile dъvelьi de arš avea vre snele; alš doilea, de a arъta komitelьi kъ elš avea snš assiliarš în kare nstea sъ se înkreazъ.

— A! asta è altš veva resnsnse dъvele, silitš a da krezъmîntš astorš kъvinte kъ nerikslš d'a komnromite nrin rolslš de snionš demnitatea sa de nrinvine.

Anoï ne kъndš dъvele se întorvea kъtre sша ve se deskidea:

— Alteңea Sa svie kъ însoңesvï ne vineva, шonti învetš de totš stegarslš lьï Enrikš.

Du Bouchage tresъri; dar era nrea tъrziš. Astъ tresъrire însъ-шï ns skъnase din vederea dъvelьï, шi, ka sъ se asigsre nrin sine kiarš daka ordinele fsseserъ esekstate nretstindenï, nronsse komitelьï a lš kondъve nînъ la nostslš seš, nronsnere ne kare komitele fs foarte silitš a o nriimi.

Enrikš arš fi voitš sъ însviinңeze ne Remy de a se feri шi a nregъti maï înainte vr'snš resnsnsš oare-kare; dar ns maï era mizlokš: totš ve nstъ fave, de a konңedia ne stegarš nrin aste kъvinte:

— Vegiazъ bine assnra nrafslьï de nsшkъ, ns è aша? vegiazъ ka шi kъm aшï vegia eš înss-mï.

— Da, domnsle komite, resnsnse jsnele.

Ne drъmš, dъvele întrebъ ne du Bouchage:

— Snde è avestš nrafš de nsшkъ ve lš rekomanzï jsnelьï nostrs ofiңerš, komite?

— În kasa snde aшezasem kъartirslš ңeneralš, Alteңe.

— Fiï linisvitš, du Bouchage, resnsnse dъvele, kъnoskš nrea bine imnortanңa snьï asemenea denositš,

în starea în kare ne aflъmъ, de aveia mi am nentrъ dînsъlъ toatъ lъarea a minte. Nъ lъ va vegia nivĭ de kъm jъnele nostrъ stegarъ, dar eъ.

Konvorbirea remase aivĭ. Ajъnserъ, fъr' a maĭ vorbi, la îmbъkъtъra rîslъĭ mi rîsleḑъlъĭ; dъvele fъkъ lъĭ du Bouchage mъlte rekomandъrĭ de a nъ mĭ nъrъsi nostъlъ, mi se întoarse.

Elъ aflъ ne Aurilly; avesta nъ nъrъsise nivĭ de kъm sala de mъnkare, mi, kъlkatъ ne o bankъ, dormia în mantaoa ъnъĭ ofiḑerъ.

Dъvele îlъ lovi ne ъmerъ mi lъ destentъ.

Aurilly se frekъ la okĭ mi se ъitъ la nrinvinele.

— Aъziť aĭ? îlъ întrebъ avesta.

— Da, monsiniore, resnъnse Aurilly.

— Svii tъ nъmaĭ de ve voiъ sъ vorbeskъ?

— Kъm nъ! de dama nekъnoskъtъ, de konsъnḑeana domnъlъĭ komite du Bouchage.

— Bine; vъzъ kъ faro alъ Brъselelorъ mi berea de Louvain nъ te aъ ameḑitъ de totъ.

— Aidĭ dar, monsiniore; vorbesve saъ fъ nъmaĭ ъnъ semnъ, mi Alteḑea Voastrъ va vedea kъ sънt maĭ inḑeniosъ de kътъ orĭ kъndъ.

— Awa dar, sъ vedemъ, kiamъ toatъ imaḑinarea ta în ajъtorъ-ḑĭ mi devinъ.

— Eĭ bine, monsiniore; devinъ kъ Alteḑea Voastrъ è kъrioasъ.

— A! eak' awa! asta è ъnъ lъkrъ de temneramentъ; katъ însъ sъ mĭ snъĭ veia ve mĭ întъrîtъ kъriositatea în astъ orъ.

— Voiesvĭ sъ svii kare è brava kreatъrъ kare

ѳrmeazъ ne avestĭ doĭ domnĭ de Joyeuse nîntre fokŭ mi nîntre anъ?

— *Per milla pericula Martis!* kѳm arŭ fi zisŭ sora mea Margota, daka era aiчĭ, tѳ aĭ devinatŭ, Aurilly. Anronositŭ, i aĭ skrisŭ tѳ, Aurilly?

— Kѳĭ, monsiniore?

— Soreĭ mele Margota.

— Aveam dar sъ skriŭ Maiestъцiĭ Sale?

— Fъrъ îndoialъ.

— Asѳnra kъrѳĭ sѳbiektŭ?

— Asѳnra sѳbiektѳlѳĭ kъ ne amŭ bъtѳtŭ, la drakѳ! ne amŭ rѳinatŭ, mi nentrѳ kъ trebѳe sъ se fereaskъ.

— Nentrѳ чe, monsiniore?

— Nentrѳ kъ, Snania skъnatъ de mine la nordŭ, i va kъdea ne sninare la sѳdŭ.

— A! è adevъratŭ.

— N'aĭ skrisŭ?

— Aш! *monsiniore.*

— Dormiaĭ.

— Da, o mъrtѳriseskŭ; mi kiarŭ de mĭ arŭ fi venitŭ idea sъ skriŭ, kѳ чe aшĭ fi skrisŭ, monsiniore? N'am aiчĭ niчĭ xъrtiъ, niчĭ negrealъ, niчĭ panъ.

— Eĭ bine, kaѳtъ. *Quoere et invenies*, ziчe Evanцeliѳlŭ.

— Kѳm drakѳ Alteцea Voastrъ voiesчe ka sъ aflѳ toate avestea în koliba ѳnѳĭ цeranŭ kare, este de krezѳtŭ kъ dintr'o miĭъ ѳnѳlŭ abia, sъ sчiъ sъ skrie?

— Maĭ kaѳtъ, nъkъtosѳle, mi daka nѳ veĭ afla, eĭ bine...

— Eĭ bine?

— Eĭ bine, veĭ afla altŭ ceva.

— Ce nĕcătosŭ sunt! strigĕ Aurilly bătîndu-mĭ frunteа; nre leneа mea, da, Alteneа Voastrĕ are kuvîntŭ; mi kanelŭ mi se ameneşte; mi asta mĭ vine nentru kă am mare nĕvere să dormŭ, vezĭ domnia ta, monsiniore.

— Aidĭ, aidĭ, te krezŭ; lasă astă nĕvere nentru unŭ minutŭ, mi fiindŭ-kă n'aĭ skrisŭ tu, voiŭ skrie eŭ; kaută-mĭ numaĭ totŭ ce mĭ trebue ka să skriŭ; kaută, Aurilly, kaută mi te întoarce numaĭ kundŭ veĭ afla; eŭ remăiŭ aiĭ.

— Mă duku, monsiniore.

— Mi daka în kătarea ce veĭ face, dar asteantă, daka în kătarea ce veĭ face, ni se va părea kă astă kasă are unŭ stilŭ nitoreskŭ... tu sciĭ kătŭ iubeskŭ interioarele flamande, Aurilly.

— Da, monsiniore.

— Eĭ bine, atuncĭ mă veĭ kiama.

— Kiarŭ într'acelŭ minutŭ, monsiniore; noni fi linisvitŭ.

Aurilly se skolĕ, mi, umorŭ ka o nasere, se îndreptĕ kătre kamera vecinĕ, unde se afla josulŭ skărei.

Aurilly era umorŭ ka o nasere; mi abia se auzi o umoară trăsnitură, în minutulŭ kundŭ nuse nicioriulŭ ne cele d'întîiŭ trente; dar nicĭ unŭ sgomotŭ nu deskonerea cerkarea sa.

După cinci minute, se întoarse lîngă domnu-seŭ kare se amezase, după kum zisese, în sala cea mare.

— Eĭ bine? întrebă avesta.

— Eĭ bine! monsiniore, daka voiŭ krede în anaringъ kasa trebъe sъ fiъ a drakъlъĭ de nitoreaskъ.

— Nentrъ ce?

— Drace! monsiniore, nentrъ kъ nъ intrъ nimini kъm voiesce.

— Ce ziçi?

— Zikŭ kъ ъnŭ dragonŭ o nъzesce.

— Ce glъmъ nroastъ è asta, nenilorъle?

— Eĭ monsiniore, din neferiçire nъ è o nroastъ glъmъ, dar ъnŭ tristŭ adevъrŭ. Tesaъrъlŭ è la întiiъlŭ nlanŭ, într'o kamerъ dъn'o ъlъ sъb kare se vede likъrindŭ o lъminъ,

— Bine, în ъrmъ?

— Monsiniorъlŭ voiesce sъ zikъ înainte.

— Aurilly!

— Eĭ bine! înaintea asteĭ ъlle, monsiniore, se aflъ ъnŭ omŭ kъlkatŭ ne nragŭ într'o mare mantъ cenъlliъ.

— O! o! domnъlŭ du Bouchage îlĭ nermite a nъne ъnŭ ninderlmŭ la ъlla amanteĭ sale?

— Nъ è de lokŭ ninderlmŭ, monsiniore, è vr'ъnŭ valetŭ alŭ dameĭ saŭ alŭ komitelъĭ kiarŭ.

— Ili ce felŭ de valetŭ?

— Monsiniore, nъ è kъ nътinqъ a i vedea figъra, dar ceia ce se vede, lli foarte bine, è ъnŭ kninitoiŭ flamandŭ netrekътŭ la cingъtoare-ĭ li ne kare è rezimatъ o mъnъ vigъroasъ.

— Asta ni întъrîtъ kъriositatea, zise dъcele; ia desteantъ-mĭ ne acelŭ strengarŭ, Aurilly.

— O! bъnioarъ, nъ, monsiniore.

— Че zivĭ?

— Zikъ kъ, fъr'a sokoti чeia чe arъ nъtea sъ mi se întîmnle în nrivinga kъgitъlъĭ flamandъ, doarъ nъ mĭ o veni vr'o trъsnae ka sъ mĭ fakъ inemivĭ de moarte ne domniĭ de Joyeuse, karĭ sъntъ nrea bine la kъrte. Dak' amĭ fi fostъ reḑe alъ Ḑerelorъ de Josъ, arъ maĭ veni la sokotealъ; dar noĭ avemъ sъ favemъ nъmaĭ ne graḑiomiĭ, monsiniore, maĭ alesъ kъ aveia karĭ ne aъ skъnatъ; kъvĭ fraḑiĭ Joyeuse ne aъ skъnatъ. Iea a minte, monsiniore, daka domnia ta n'o snъĭ, eĭ o vorъ snъne.

— Aĭ kъvîntъ, Aurilly, zise dъvele dъndъ din nivĭorъ; totъ d'aъna aĭ kъvîntъ, mi kъ toate astea...

— Da, înḑelegъ; mi kъ toate astea Alteḑea Voastrъ, n'a vъzъtъ o singъrъ figъrъ de femeiъ în vinvĭsnre-zeve zile mortale. Nъ vorbeskъ nivĭ de kъm de aste felъrĭ de animale karĭ nonъleazъ kъmniele, avestea nъ meritъ nъme de oameni nivĭ de femeie; sъntъ ka animale narte bъrbъteaskъ mi femeiaskъ, eatъ totъ.

— Voiъ sъ vъzъ ne astъ amantъ a lъĭ du Bouchage, Aurilly; voiъ s'o vъzъ, aъzĭ tъ?

— Da, monsiniore, aъzъ.

— Eĭ bine, resnъnde-mĭ dar.

— Eĭ bine, monsiniore, resnъnzъ kъ noate o veĭ vedea, dar velъ nъginъ nъ nrin ъmъ.

— Fiъ, zise nrinvinele, dar daka nъ o notъ vedea nrin ъmъ, o voiъ vedea velъ nъginъ nrin fereastrъ.

— A! eatъ o ideъ, monsiniore, mi nroba nentrъ kare mi se nare minъnatъ, é kъ mъ dъkъ sъ vъ kaътъ o skarъ.

Aurilly se strekъrъ în kъrtea kaseĭ mi se dъse de

se rezimъ de stîlnъlъ unъï uonronъ sъb kare ţindarmiï adenostiserъ kaiï lorъ.

Dunъ kъte-va kъutъrï, Aurilly aflъ ueia ue se aflъ máï totъ d'auna sъb unъ uonronъ, adikъ o skarъ.

O auezъ în mizlokulъ oamenilorъ ui animalelorъ ku destulъ îndemъnare ka sъ nu destente ne unii, ui ka sъ nu nriimeaskъ loviture de niuiorъ de la ueï alţï, ui se duse de o lini în stradъ de zidulъ din afarъ.

Trebuia sъ fiъ nrinuine ui ku suveranitate desnreţuitorъ de temerile vulgare, nrekum suntъ în ţenere desnoţii de drentulъ divinъ, ka sъ kuteze, în faţa fakţionarului ue se nreîmbla de kolo nînъ kolo înaintea norţii unde era înkisï nrisonierii, ka sъ kuteze a îmnlini o fantъ ku atuta kurauiъ insultutorъ în nrivinţa lui du Bouchage, ka aueia ne kare nrinuinele voia s'o îmnlineaskъ.

Aurilly îlъ înţelese ui arътъ nrinuinelui sentinela kare, nesuiindъ uine era aueï doï oamenï, era sъ le striţe: Uine è akolo!

Franuiskъ dete din umerï ui se duse drentъ la soldatъ.

Aurilly îlъ urmъ.

— Amikulъ meъ, zise nrinuinele, astъ lokъ è nunktulъ uelъ maï înaltъ alъ satului, nu è aua?

— Da, monsiniore, zise sentinela, kare, rekunoskîndъ ne Franuiskъ, i fuku salutarea de onoare, ui daka nu era auestï teï karï sunъrъ vederea, la lumina luneï, s'arъ vedea o narte a kъmnieï.

— Nu mъ îndoeskъ, zise nrinuinele, ui nentru

asta am zisă să mĭ adăkă astă skară ka să priveskă ne d'asănra. Ărkă-te dar, Aurilly, saă maĭ bine, nă, lasă-mă să mă ărkă eă; ănă prinvine kată să vază totă însă-ші.

— Ănde să năiă skara, monsiniore? întrebă inokritălă valetă.

— Dar orĭ ші ănde, bănioară, la zidălă avesta. Îndată ve se năse skara, dăvele se ărkă.

Saă kă se îndoia de proiektălă prinvinelăĭ, saă din diskreḑiăne natărală, fakḑionarălă întoarse kanălă în partea opăsă a prinvinelăĭ.

Prinvinele ajănse în vîrfălă skăreĭ; Aurilly remase josă.

Kamera în kare Enrikă înkise ne Diana era asternătă kă rogojine ші mobilată k'ănă mare nată de stejară, kă perdele de lănă, kă o masă ші kăte-va skaăne.

Jăna femeiă, a kăria inimă se năprea ăşărată de o greătate nemărḑinită de kăndă kă falsa noătate a morḑiĭ prinvinelăĭ, ne kare o aflase în tabăra ḑindarmiloră d'Aunis, verăse lăĭ Remy veva să mănănve, ші avesta i adăsese kă o băkăriă nesnăsă.

Atănvĭ nentră întîia oară, de la ora în kare Diana aflase moartea tatălăĭ seă, Diana găstase o mănkare maĭ săbstanḑială de kătă nănea; nentră întîia oară, ea beăse kăte-va nikătăre dintr'ănă vină de Rină ne kare ḑindarmiĭ îlă aflaseră în velară ші lă adăseseră lăĭ du Bouchage.

Dăn'avestă osnăḑă, orĭ kătă fă de kămnătată, sănḑele Dianeĭ bătătă de atătea emoḑiĭnĭ iăḑĭ ші de

ostenele neaszite, nъvъli maĭ ks fъriъ în inima sa, a kъria kale nъrea kъ o sitase; Remy i vъzs okiĭ îngresnaŋĭ ui kansls anlekats ne smerslš eĭ.

Els se retrase ks diskreŋisne, ui, nrekъm ls ams vъzstš, se kslkъ ne nragslš sueĭ, ns kъ avs vea maĭ mikъ neînkredere, dar nentrs kъ, de la nlekarea din Narisš, tots astš-fels fъvea.

În srma avestors disnosiŋisnĭ karĭ asigsra linisvea nonŋiĭ, Aurilly se srkase ui aflase ne Remy kslkats d'a ksrmeziusls koridorslsĭ.

Diana, din narteĭ, dormia ks kotsls rezimats de masъ, ks kansls rezimats de msnъ.

Kornsls seš mlъdiosš ui delikatš era restsrnatš la o narte ne skasnsls ks snatele lsngš, mika lamnъ de ferš auezatъ ne masъ, lîngъ farfsria ne jsmъtate garnitъ, lsmina astš interiorš kare anъrea la întiia vedere aua de linisvitš, ui în kare ks toate avestea se stinsese o fsrtsnъ, kare era sъ se reanrinzъ îndatъ.

În kristalš lsvia, ksratš ka diamantslš, tonitš, vinslš de Rinš abia atinsš de Diana; astš mare naxarš avîndš forma snsĭ notirš, auezatš între lamnъ ui Diana, îndslvia ui maĭ mslts lsmina ui înfrъŋezia neliŋa obrazslsĭ adormiteĭ.

Ks okiĭ înkiuĭ, avestĭ okĭ ks nleonele nline de viniuoare de azsrš, ks gsra întredeskisъ nlъksts, ks nъrslš arsnkatš ne snate ne d'assnra kansuonslsĭ dela vestĭmîntslš velš grosš bъrbъteskš ve lš nsrta. Diana kъta sъ anare ka o visisne ssblimъ nrivirilorš ve se nregъtia a viola sekretslš retraŋerii sale.

Dsvele, zъrind'o, ns nsts reŋine o miskare de

admirare, elŏ se rezimĕ ne marginea ferestreĭ, ĭi se ŏita kŏ mare ilĕvere nînĕ la vele maĭ miĭ amĕnŏnte ale asteĭ frŏmŏseți ideale.

Dar îndatĕ, în mizlokŏlŏ asteĭ kontemnlĕrĭ, snrĕnvenele sale se înkrŏntarĕ; desvinse doŏĕ trente k'ŏnŏ felŏ de renezime nervoasĕ.

În astĕ sitŏare, nrinvinele nŏ maĭ era esnŏsŏ la reflektele lŏminoase ale ferestreĭ, reflekte de karĭ nĕrea kĕ voia sĕ fŏgĕ: elŏ se rezimĕ dar de zidŏ, înkrŏgiĭmĕ braŋele sale la nentŏ ĭi visĕ.

Aurilly, kare nŏ lŏ nerdea din okĭ, nŏtŏ sĕ lŏ vazĕ kŏ nrivirile sale nerdŏte în demertŏ ka ale ŏnŏĭ omŏ kare ĭi rekiamĕ sŏvenirile vele maĭ vekĭ ĭi vele maĭ fŏgitive.

Dŏnĕ zeve minŏte de visare ĭi de nemiskare, dŏvele se reŏrkĕ kĕtre fereastrĕ, arŏnkŏ din noŏ nrivirile sale în întrŏ, dar nŏ nŏtŏ fĕrĕ îndoialĕ s'ajŏngĕ la deskonerirea ve doria, kĕvĭ aveia-ĭi ŏmbrĕ remase ne frŏnte-ĭ ĭi aveia-ĭi nesigŏranțĕ în nrivirea sa.

Ajŏnsese akolo kŏ kĕŏtĕrile sale, kŏndŏ Aurilly se anronĭĕ kŏ vioiviŏne de niviorŏlŏ skĕrii.

— Iŏte, iŏte, monsiniore, dĕ-te josŏ, zise Aurilly, ŏŏzŏ nisve nașĭ în kanĕtŏlŏ stradeĭ vevine.

Dar în lokŏ de a se lŏa dŏnĕ astĕ însviinŋare, dŏvele desvinse învetŏ, fĕr' a nerde veva din lŏarea sa a minte ka sĕ întrebe sŏvenirile sale.

— Era timnŏ! zise Aurilly.

— Din ve narte vine sgomotŏlŏ? întrebĕ dŏvele.

— Din partea asta, zise Aurilly, mi întinse mâna în drepteă sneï strădinoare întâneloase.

Prinvinele asksltă.

— Nu mai aszu nimiku, zise elu.

— Persoana se va fi onritu, è vr'unu sniunu kare ne pundesve.

— Redikă skara, zise prinvinele.

Aurilly se sunuse; prinvinele, în avestu timpu, se anezu ne banka de peatră kare înkonjura de fiă-kare parte noarta kaseï.

Sgomotulu nu se mai renoise, mi nimini nu se arăta la kanătulu strădinoareï.

Aurilly se întoarse.

— Eï bine! monsiniore, zise elu, frumoasă è?

— Foarte frumoasă, resnunse prinvinele k'unu aeru înkruntatu.

— Atunvï ve te fave ana de tristu, monsiniore? te a văzutu ea?

— Doarme.

— Daka è ana de ve estï kuvetătoru?

Prinvinele nu resnunse.

— Brunъ?... blondъ?... întrebă Aurilly

— Asta è kuriosu, Aurilly, murmură prinvinele am văzutu ne astă femeiă undeva.

— Ana dar aï rekunoskut'o?

— Nu, kăvï nu notu nune nivï unu nume ne faga sa, numaï vederea sa m'a atinsu ku o lovitură tare la inimă.

Aurilly se uită la prinvinele ku totulu în mirare,

anoĭ zise k'ъnъ sъrîsъ, a kъrъia ironiъ nъ mĭ maĭ bъtъ kanъlъ s'o askъnzъ.

— Vezĭ domnia ta asta!

— Eĭ! domnъle, nъ rîde, te rogъ, adъъui kъ revealъ Franviskъ; nъ vezĭ kъ sъferъ?

— O! monsiniore, è kъ nътinuъ? strigъ Aurilly.

— Da, în adevъrъ, è kъm îuĭ snъiъ, nъ svиъ ve simuъ; dar, adъъui elъ k'ъnъ aerъ înkrъntatъ, krezъ kъ n'am avътъ kъvîntъ ka sъ mъ zitъ.

— Kъ toate avestea, tokmaĭ din kaъsa efektъlaĭ ve a nrodъssъ vederea sa asъnra domnieĭ tale, katъ sъ svиĭ, monsiniore, vine è astъ femeiъ.

— Negreuitъ kъ se kъvine asta, zise Franviskъ.

— Kaътъ bine în sъvenirile domnieĭ tale, monsiniore; n'eĭ fi vъzът'o la kъrte?

— Nъ, nъ krezъ.

— În Franvia, în Navara, în Flandra?

— Nъ.

— E vr'o Snaniolъ noate?

— Nъ krezъ.

— O Anglъ? vr'o damъ a reuineĭ Elisabeta?

— Nъ, nъ, ea katъ sъ fi fostъ legatъ de viaua mea într'ъnъ modъ maĭ intimъ; krezъ kъ ea mĭ a anъrътъ în vr'o îmnrejъrare snъimîntъtoare.

— Atъnvĭ o veĭ rekъnoasve lesne, kъvĭ mъluъmeskъ lъĭ Dъmnezeъ! viaua monsiniorъlaĭ n'a vъzътъ mъlte din aste îmnrejъrъrĭ de karĭ Alteuea Sa vorbia adineaorĭ.

— Aua krezĭ? zise Franviskъ k'ъnъ sъrîsъ fъnebrъ.

Aurilly se înclinъ.

— Vezĭ tu, zise dumele, akum mъ simцц destulъ de stъnînъ ne mine ka sъ analisъ simцiviśnile mele: astъ femeiъ è frumoasъ, dar frumoasъ ka o moartъ, frumoasъ ka o umbrъ, frumoasъ ka figurele ce se vъdъ în vise ші mĭ nare kъ am vъzut'o într'unъ visъ! ші, urmъ dumele, am avutъ dous saŭ treĭ vise snъimîntъtoare în viaцa mea, ші karĭ mĭ aŭ lъsatъ unъ felъ de frigъ în inimъ. Eĭ bine! da, sunt sigurъ akum, kъ într'unulъ din avele vise am vъzutъ ne femeia aveia de susъ.

— Monsiniore, monsiniore, strigъ Aurilly, Alteцea Voastrъ sъ mĭ dea voiъ a i snune, kъ rare-orĭ am auzit'o esurimъndъ awa de durerosъ susvenţibilitatea sa în somnъ; inima Alteцiĭ sale è din ferivire astъ-felъ fъkutъ în kutъ sъ se lunte ku ouelulъ velъ maĭ tare, ші snerъ, kъ veĭ viĭ nu mumkъ maĭ multъ de kutъ umbrele: earъ eŭ, monsiniore, daka nu mъ simцiam sub greutatea vr'unuĭ nriviriĭ kare ne snioneazъ din astъ stradъ, m'awĭ urka ші eŭ ne skarъ, ші awĭ afla kuvîntulъ, îцĭ nromitъ, alŭ visulуĭ, alŭ umbreĭ ші alŭ fiorulуĭ Alteцiĭ Voastre.

— Ne leцea mea, tu aĭ kuvîntŭ, Aurilly, du-te de kautъ skara; aweaz'o ші urkъ-te; ce mĭ nasъ de snioniĭ! nu estĭ tu alŭ meŭ? Nrivesve, Aurilly, nrivesve.

Aurilly fъkuse kццĭ-va nawĭ ka sъ se suuziъ domnulуĭ seŭ, kundŭ de o datъ unŭ nasŭ grъbitŭ resunŭ ne lokŭ ші Enrikŭ strigъ dumelуĭ.

— Alarmъ! monsiniore, alarmъ.

Dintr'o singurъ suriturъ Aurilly ajunse ne dumele.

— Domnia ta, zise nrinчinele, domnia ta aiчĭ, komite! ши sъb че nretestъ цĭ aĭ nъrъsitъ nostъlъ?

— Monsiniore, resnъnse Enrikъ kъ linisче, daka Alteцea Voastrъ krede kъ va trebъi sъ mъ nedenseaskъ, s'o fakъ. Kъ toate astea, datoria mea era ka sъ viъ aiчĭ, ши eatъ-mъ venitъ.

Dъчele, k'ънъ sъrîsъ semnifikativъ, arъnkъ o kъътътъrъ de okiъ не fereastrъ.

— Datoria domnieĭ tale, komite? Esnlikъ-mi-o, zise elъ.

— Monsiniore, nisче kълъreцĭ aъ anъrътъ în nartea rîъlъĭ Escaut; nъ se sчie daka sънтъ amiчĭ saъ inemiчĭ.

— Nъmeroшĭ? întrebъ dъчele kъ neastîmnъrъ.

— Foarte nъmeroшĭ, monsiniore.

— Eĭ bine, komite, sъ nъ arътъmъ de lokъ vre o bravъrъ falsъ, bine aĭ fъkътъ de te aĭ întorsъ; zi sъ destente не цindarmiĭ domnieĭ tale. Sъ o lъъmъ da lъngъlъ rîъleцъlъĭ kare è maĭ nъцinъ latъ, ши sъ ne retraцemъ. Asta è чea maĭ înцeleantъ fantъ.

— Fъrъ îndoialъ, monsiniore, fъrъ îndoialъ; dar arъ fi de trebъinцъ, krezъ, sъ însчiinцezъ не fratele meъ.

— Doĭ oamenĭ vorъ fi îndestъlĭ.

— Daka doĭ oamenĭ sънтъ îndestъlĭ, monsiniore, zise Enrikъ, voiъ merцe k'ънъ цindarmъ.

— Nъ, drače! zise kъ vioiчiъne Franчiskъ, nъ, du Bouchage, veĭ veni kъ noĭ. Drače! nъ se desnarte чineva de lokъ în asemenea minъte de ънъ anъrътorъ ka domnia ta.

— Alteцea Voastrъ iea toatъ eskorta?

— Toatъ.

— Bine, monsiniore, resпвnse Enrikъ înklinъndъ-se; neste kътъ timпъ nleakъ Alteцea Voastrъ?

— Îndatъ, komite.

— Eĭ! чineva! strigъ Enrikъ.

Jвnele stegarъ eщi din strъdiщoarъ ka щi kвm nвmaĭ astъ ordinъ lъ arъ fi astentatъ ka sъ anarъ.

În mizlokвlъ lorъ dвчele vorbia kъ ofiцeriĭ.

— Domnilorъ, zise elъ, nrinчinele d'Orange nъne sъ mъ вrmъreaskъ, dвnъ kвm se nare: dar nъ se kвvine ka вnъ fiĭ alъ Franчieĭ sъ fiъ nrisonierъ fъrъ nretestвlъ вneĭ bъtъlie ka Poitiers saъ Pavia. Sъ vedъmъ dar mвlцimiĭ щi sъ ne întoarчemъ la Brusele. Voiъ fi sigвrъ de viaца щi de libertatea mea ne kътъ voiъ fi între voĭ.

Anoĭ întorkîndъ-se kътre Aurilly:

— Tъ veĭ remъnea aiчĭ, i zise elъ. Astъ femeiъ nъ ne noate вrma. Щi afarъ de asta kвnoskъ destвlъ ne astĭ Joyeuse щi cвiъ kъ avesta nъ va kвteza niчĭ de kвm sъ iea ne amanta sa kъ dînsвlъ faцъ kъ mine. Ne lîngъ astea noĭ nъ merцemъ la balъ, щi alergъmъ k'o iвцealъ kare arъ osteni ne dama.

— Вnde merцe monsiniorвlъ?

— În Franчia; krezъ kъ afaчerile mele sвntъ kъ totвlъ strikate aiчĭ.

— Dar în kare narte a Franчieĭ? Monsiniorвlъ krede oare kъ arъ fi bine nentrъ dînsвlъ de a se întoarчe la kвrte?

— Nъ înkъ; dвnъ toate anarinцele, mъ voiъ onri în

drъmъ într'ъnъlъ din ananaŋele mele, sure esemnlъ, la Château-Thierry.

— Alteŋea Voastrъ è otъrîtъ?

— Da, Château-Thierry îmĭ konvine sъb orĭ ve nrivinŋъ, è la o distanŋъ konvenabilъ de Narisъ, la doъъ-zevĭ ui natrъ lege: voiъ nrivegia ne domniĭ de Guise, karĭ staă jъmътatea anъlъĭ la Soissons. Aua dar, la Château-Thierry îmĭ veĭ adъve ne frъmoasa nekъ-noskътъ.

— Dar, monsiniore, noate kъ nъ se va lъsa sъ o adъkъ.

— Estĭ nebъnъ? fiindъ-kъ du Bouchage mъ însoŋesve la Château-Thierry ui ea ъrmeazъ ne du Bouchage, lъkrъrile din kontra vorъ merŋe de sine.

— Dar ea noate va voi sъ meargъ în altъ narte, daka va observa kъ voieskъ s'o kondъkъ la domnia ta.

— Nъ o veĭ kondъve la mine, dar îŋĭ renetъ, la komitele. Aidĭ dar! dar, ne kъvîntъlъ meъ de onoare, arъ krede vineva kъ akъm nentrъ întîia oarъ mъ ajъŋĭ în asemenea îmnrejъrъrĭ. Aĭ banĭ?

— Am vele doъъ fiuikъrĭ de aъrъ ne karĭ Alteŋea Voastrъ mi le a datъ la ewirea de la tabъra din kъmniъ.

— Grъbesve-te dar, ui nrin toate mizloavele nътinvioase, aъzĭ tъ! nrin toate, adъ-mĭ ne frъmoasa mea nekъnoskътъ la Château-Thierry; noate kъ nrivind'o maĭ de anroane o voiъ rekъnoasve.

— Ui ne valetъ?

— Da, daka nъ te sъnъrъ.

— Dar daka mъ sъnъrъ.

— Fъ kъ dînsъlъ ʏeia ʏe faʏî k'o neatrъ ʏe o întîlnesʏî în drъmъlъ teъ, arъnkъ-lъ într'o groanъ.

— Bine, monsiniore.

Ne kъndъ ʏeî doî fъnebri konsniratorî forma nlanъrile lorъ în ъmbrъ, Enrikъ se ъrka la ʏelъ d'întîiъ nlanъ ni destenta ne Remy.

Remy, însʏiinyatъ, bъtъ la ъnъ k'ънъ oare kare kinъ, ni máî îndatъ jъna femeiъ deskise.

Dънъ Remy, ea zъri ne du Bouchage.

— Bънъ seara, domnъle, zise ea k'ънъ sъrîsъ de kare fanya sa se desvъyase.

— O! eartъ-mъ, doamnъ, se grъbi a zive komitele, nъ viъ niʏî de kъm sъ yî adъkъ sъnъrare, viъ sъ mî ieaъ zisa bънъ de la domnia ta.

— Sъ yî ieî zisa bънъ! nlevî, domnъle komite?

— În Franʏia, da, doamnъ.

— Ni ne lanî?

— Sънt silitъ, doamnъ, întîia mea datoriъ este de a mъ sъnъne nrinʏinelъî.

— Nrinʏinelъî! è vr'ънъ nrinʏine aiʏî? zise Remy.

— Ce nrinʏine? întrebъ Diana nъlindъ-se.

— Domnъlъ dъʏele d'Anjou ʏe se kredea mortъ, ni kare a skъnatъ ka nrintr'o minъne dintr'o moarte fъrъ de veste.

— Renetъ-mî, îngъnъ Diana, kъ domnъlъ dъʏele d'Anjou trъesʏe, kъ domnъlъ dъʏele d'Anjou è aiʏî.

— Daka nъ era, doamnъ, ni daka nъ mî ordona sъ lъ ъrmezъ, te anî fi însoyitъ nînъ în monastirea în kare, mî aî zisъ, kъ voiesʏî a te retraye.

— Da, da, zise Remy, monastirea, doamnъ, monastirea.

Ши ɯse ʁnŭ deɲitŭ ne bʁzele sale.

ʁnŭ semnŭ din kanŭ alŭ Dianeĭ i arъtъ kъ ea ɯriʋenʁse astŭ semnŭ.

— Te aɯĭ fi însoɲitŭ kʁ atъtŭ maĭ bʁkʁrosŭ, doamnъ, ʁrmъ Enrikŭ, sʋiindŭ kъ veĭ ɯstea fi sʁnъratъ ɯoate de oameniĭ ɯrinʋinelʁĭ.

— Kʁm se ɯoate?

— Da, totʁlŭ mъ faʋe sъ krezŭ kъ sʋie kъ o femeiъ lokʁesʋe în astъ kasъ, ɯi sokotesʋe fъrъ îndoialъ kъ astъ femeiъ è o amikъ a mea.

— Ши de ʁnde ɲĭ vine astъ înkredinɲare?

— Jʁnele nostrʁ stegarŭ lŭ a vъzʁtŭ aɯezîndŭ o skarъ ne zidŭ ɯi ʁitъndʁ-se ɯrin astъ fereastrъ.

— O! strigъ Diana, Dʁmnezeʁlŭ meŭ! Dʁmnezeʁlŭ meŭ!

— Reasigʁrъ-te, doamnъ, lŭ a aʁzitŭ zikîndŭ konsoɲʁlʁĭ seŭ kъ nʁ te kʁnosʋea.

— Orĭ ɯi kʁm, orĭ ɯi kʁm, zise jʁna femeiъ ʁitъndʁ-se la Remy.

— Totŭ ʋe veĭ voi, doamnъ, totŭ, zise Remy înarmъndŭ trъsʁrele sale kʁ o sʁɯemъ otъrîre.

— Nʁ te tʁrbʁra niʋĭ de kʁm, doamnъ, zise Enrikŭ, dʁʋele va nleka akʁm îndatъ; înkъ ʁnŭ natrarŭ de orъ ɯi veĭ fi liberъ. Dъ-mĭ voiъ dar a te salʁta kʁ resɲektŭ ɯi a ɲĭ snʁne înkъ o datъ kъ nînъ la sʁsninʁlŭ meŭ de moarte inima mea va bate nentrʁ domnia ta ɯi ɯrin domnia ta. Adio! doamnъ, adio!

Ши komitele, înklinъndʁ-se totŭ kʁ atъta reliɲi-

ositate ka ши din aintea вnвї altarъ, fъkв doї пашї înderъtъ.

— Nв! nв! strigъ Diana kв aiвrarea frigвrilorъ; nв, Dвmnezeъ n'a voitъ asta; nв, Dвmnezeъ omorîse ne avestъ omъ, elъ nв lъ a înviatъ; nв, nв, domnвle; domnia ta te învelї, elъ è mortъ.

În avestъ minвtъ, ka ши kвm arъ resпвnde asteї dвreroase invokъrї la îndвrarea vereaskъ, glasвlъ пrinvinelвї resвnъ în stradъ.

— Komite, zise elъ, komite, ne favї sъ astentъmъ.

— Îlъ aвzї, doamnъ, zise Enrikъ. Пentrв vea din вrmъ oarъ, adio!

Ши strîngîndъ mъna lвї Remy se renezi ne skarъ.

Diana s'anпoпiъ de fereastrъ, tremвrъndъ ши konvвlsivъ ka naserea ne kare o fermekъ шearпele din Antile.

Ea zъri ne dвvele kъlare; faца sa era kвloratъ de lвmina torцelorъ ve le пвrta doї цindarmї.

— O! trъesve demonвlъ, trъesve! mвrmвrъ Diana la вrekia lвї Remy k'вnъ aventъ aша de snъimîntъtorъ, în kътъ demnвlъ servitorъ fвse snъimîntatъ elъ însв-шї; elъ trъesve, sъ trъimъ ши noї; elъ se dвve în Franvia: fiъ, Remy, în Franvia merцemъ ши noї.

XII.

SEDUCEREA.

Ilregătirile nlekării ţindarmilorŭ ameţise oraşălŭ; nlekarea lorŭ făkă să ărmeze ţea maĭ profundă tăvere dănă sgomotălŭ armelorŭ şi alŭ glasărilorŭ.

Remy lăsă astă sgomotŭ să neară kă înveţălŭ şi să linseaskă kă totălŭ; anoĭ, kăndŭ sokoti kă kasa era kă totălŭ demeartă, desvinse în sala de josŭ ka să se okăne de nlekarea sa şi a Dianeĭ.

Dar, îmningîndŭ ăua saleĭ, se miră văzîndŭ ănŭ omŭ aşezatŭ lîngă fokŭ, kă faţa întoarsă snre dînsălŭ.

— Astă omŭ năndia negremitŭ emirea lăĭ Remy, kă toate kă zărindă-lă lăase aerălŭ ţeleĭ maĭ marĭ nenăsărĭ.

Remy se anronieă, dănă obiveislŭ seă, k'ănŭ nasŭ înveţă şi întrerănţă, deskonerindŭ frăntea sa nleşăvă şi asemenea kă a ănăĭ bătrănŭ înkărkatŭ de anĭ.

Avela kătre kare se anronia avea lămînarea în-

derъtъ-ĭ, astŭ-felŭ în kъtŭ Remy nъ i nътъ vedea trъsъrile.

— Eartъ-mъ domnъle, zise elŭ; mъ kredeam singъrŭ saŭ máĭ de totŭ singъrŭ aiurĭ.

— Asemenea mi eŭ, resnъnse întrevorbitorъlŭ, dar vъzŭ kъ nlъvere kъ voiŭ avea nisve konsoцĭ.

— O! nisve konsoцĭ, nrea tristĭ, domnъle, se grъbi a zive Remy, kъvĭ, afarъ de ъnŭ jъne ve lŭ dъkŭ în Franvia...

— A! zise d'o datъ Aurilly nrefъkîndъ-se ka ъnŭ bъrgesŭ komnъtimitorŭ, sviŭ ve voiesvĭ sъ zivĭ?

— Adevъratŭ? întrebă Remy.

— Da, voiesvĭ sъ vorbesvĭ de dama vea jъnъ.

— De kare damъ jъnъ? strigă Remy anъrъndъ-se.

— Eak'awa! nъ te sъnъra nivĭ de kъm, bъnъlŭ meŭ amikŭ, resnъnse Aurilly, sъnt intendintъlŭ kaseĭ de Joyeuse, m'am întîlnitŭ kъ jъnele meŭ stъnînŭ nrin ordinъlŭ fratelъĭ seŭ, mi la nlekarea sa, komitele mĭ a rekomandatŭ o jъnъ damъ mi ъnŭ bътrъnŭ servitorŭ karĭ aŭ a minte a se întoarve în Franvia, dъnъ ve lŭ aŭ ъrmatŭ în Flandra.

Avestŭ omŭ vorbia astŭ-felŭ anroniindъ-se de Remy kъ o figъrъ sъrîzîndъ mi afektъoasъ. Elŭ se amezase, în miskarea sa, în mizlokъlŭ razeĭ lamneĭ, astŭfelŭ în kътŭ toatъ raza îlŭ lъmina.

Remy atъnvĭ nътъ sъ lŭ vazъ.

Dar, în lokŭ de a înainta mi elŭ kътre întrevorbitorъlŭ seŭ, Remy fъkъ ъnŭ nasŭ înderътŭ, mi ъnŭ

simtimentъ asemenea kъ alъ snaimeĭ se desemnъ unъ minьtъ ne figura sa strikatъ.

— Nu resnunzĭ, nare kъ gĭ è teamъ de mine? întrebъ Aurilly ku figura sa vea maĭ surîzьtoare.

— Domnule, resnunse Remy k'unъ glasъ slъbitъ, eartъ unuĭ bietъ bъtrъnъ ne kare neferivirile mi ranele sale lъ aъ fъkutъ frikosъ mi neînțelegъtorъ.

— Niviĭ kuvîntъ, amikulъ meъ, resnunse Aurilly, nentru ka sъ nriimeaskъ ajutorulъ mi surijinulъ unuĭ onestъ konsoțъ; afarъ de astea, nrekum gĭ am snusъ adineaorĭ, viъ din nartea unuĭ stъnînъ kare katъ sъ gĭ însufle înkredere.

— Adevъratъ, domnule.

Ши Remy fъku unъ nasъ înderъtъ.

— Mъ nъrъsesvĭ?

— Mъ dukъ sъ konsultezъ ne doamnъ-mea, eъ nu notъ sъ ieaъ nimikъ asupra-mĭ, înțeleguĭ.

— O! asta è naturalъ; dar dъ-mĭ voiь sъ mъ înfъțișezъ eъ însu-mĭ, i voiъ esulika toate amъnuntele misiunii mele.

— Nu, nu, mulțumeskъ; doamna noate doarme înkъ, mi somnulъ seъ mĭ è sakru.

— Kum voiesvĭ. Afarъ de astea, nu maĭ am nimikъ sъ gĭ supuiъ, de kътъ veia ve stъnînulъ meъ m'a înstruinatъ a vъ komunika.

— Mie?

— Domnieĭ tale mi jeneĭ dame.

— Stъnînulъ domnieĭ tale, domnulъ komitele du Bouchage, nu è aua?

— Elъ însu-mĭ.

— Mălțămeskă, domnăle.

Dănț ce a înkisă ășa, toate anarințele bătrânălăi, afarț de frăntea nleșăvț și figăra sbârcitț, desnățărț îndatț, și se ărkț ne skarț kă o astă-felă de iățealț și o vigoare așa de estraordinarț, în kătă nă s'ară fi dată doăț-zeci și cinci ani astăi bătrână, kare k'ănă minătă mai 'nainte, nărea de șeai-zeci.

— Doamnț! doamnț! strigț Remy k'ănă glasă alterată, îndatț ce zări ne Diana.

— Ei bine! ce mai este, Remy? dăcele n'a nlekată?

— A nlekată, doamnț; dar è aici ănă demonă de o miț de ori mai reă, de o miț de ori mai de temătă înkț de kătă dînsălă; ănă demonă asănra kărăia, în toate zilele, de șease ani, am kițmată resbănarea cerălăi kăm fțceai domnia ta nentră stănînălă seă, astentăndă ne a mea.

— Aurilly, noate? întrebț Diana.

— Aurilly, elă însă-șii; infamălă è kolo josă, ăitată ka ănă șearne afarț din kăibă de infernalălă seă komnlice.

— Ăitată, zici tă Remy! o! te înțelei; tă kare kănosci ne dăcele, tă scii bine kț nă lasț nici de kăm întîmnlării grija de a face reă, kândă astă reă îlă noate face elă însă-șii; nă! nă! Remy, Aurilly nă è ăitată aici, è lăsată, și lăsată nentră vr'ănă oare-kare skonă; krede-mț.

— O! nentră dînsălă, doamnț, voiă krede totă ce vei voi!

— Mț kănoasce elă?

— Nъ krezъ.

— Шi totъ te a rekъnoskътъ?

— O! пe mine, doamnъ, resпънse Remy k'ънъ tristъ sърîsъ, пe mine, nъ mъ rekъnoasче.

— M'a devinatъ, пoate?

— Nъ, kъчĭ a чerътъ sъ te vazъ.

— Remy, îцĭ snъiъ kъ daka nъ m'a rekъnoskътъ niчĭ de kъm, mъ пrenъne.

— Daka è aша, nimikъ maĭ simпlъ, zise Remy k'ънъ aerъ înkrънtatъ, шi mъlцъmeskъ lъĭ Dъmnezeъ kъ ne a arътatъ kъ atъta frankeцe drъmъlъ nostrъ; orъшelъlъ è deшertъ, infamъlъ è singъrъ, пrekъm sънt шi eъ singъrъ... am vъzътъ ънъ пъmnalъ la чingътoarea sa... am ънъ kъцitъ la a mea.

— Ънъ minътъ, Remy, ънъ minътъ, zise Diana, nъ цĭ disпътъ viaцa avestъĭ miserabilъ; dar, înainte de a lъ omorî, katъ sъ sчimъ чe voiesче kъ noĭ, шi daka, în nosiцiъnea în kare ne aflъmъ, nъ è mizlokъ ka sъ faчemъ în folosъlъ nostrъ reъlъ чe voiesче sъ ni lъ f.l.ъ elъ. Kъm s'a înfъцiшatъ la tine, Remy?

— Ka intendintъlъ domnъlъĭ du Bouchage, doamnъ

— Vezĭ bine kъ minte; aша dar are interesъ a minцi. Sъ sчimъ чe voiesче, askъnzîndъ-ĭ voinцa noastrъ.

— Voiъ faче dъпъ ordinele voastre, doamnъ.

— D'o kam-datъ, чe чere elъ?

— Sъ te însoцeaskъ.

— În чe kalitate?

— În kalitatea de intendintъ alъ komitelъĭ.

— Snъne-ĭ kъ пriimeskъ.

— O! doamnъ!

— Adaъgъ kъ sънt gata a treve în Anglia, ънde am konsъnguenĭ, ші kъ kъ toate avestea mъ îndoeskъ; minte ші tъ ka dînsъlъ: ka sъ înving, Remy, katъ velъ nъginъ sъ kombagĭ kъ arme egale.

— Dar te va vedea...

— Ші maska mea! Afarъ de asta prepъiъ kъ mъ kънoasve Remy.

— Atънvĭ, daka te kънoasve, îgĭ tinde o kъrsъ.

— Mizlokъlъ d'a ne apъra este de a ne fave sъ dъmъ într'însa.

— Kъ toate astea...

— Sъ vedemъ, de ve te temĭ? kънosvĭ vr'ънъ lъkrъ maĭ reъ de kътъ moartea?

— Nъ.

— Eĭ bine! nъ maĭ estĭ oare otъrîtъ sъ morĭ nentrъ împlinirea doringeĭ noastre?

— Sънt; dar nъ sъ morъ fъrъ resbънare.

— Remy, Remy, zise Diana kъ o privire strelъvindъ de o esaltare selbatikъ, noĭ ne vomъ resbъna, fiĭ linisvitъ, tъ de valetъ, eъ de stъnînъ.

— Eĭ bine! fiъ, doamnъ.

— Dъ-te, amikъlъ meъ, dъ-te.

Ші Remy se dete josъ, dar îndoindъ-se înkъ. Bravъlъ jъne vъzîndъ ne Aurilly, simgise fъrъ voiъ-ĭ astъ înfiorare nervoasъ plinъ de o krънtъ teroare ve se resimte la vederea monîrlelorъ; voia sъ omoare nentrъ kъ se temъse.

Dar kъ toate astea kъ kътъ se da josъ, otъrîrea reintra în astъ sъfletъ awa de tare mъiatъ, ші des-

kizîndă ʁша, era otъrîtă, kʁ toatъ nъrerea Dianeĭ, a întreba ne Aurilly, a lă înkʁrka, ші daka va afla într'însъlă ʁrîtele kʁɲete че le nrenʁnea, a lă strenʁnɲe kʁ nʁmnalʁlă ne lokă.

Astă-felă Remy înɲeleɲea dinlomaɲia.

Aurilly lă astenta kʁ nenаче; elă deskisese o fereastrъ ka sъ nъzeaskъ kʁ o singʁrъ kъʁtъtʁrъ de okiă toate emirile.

Remy veni la dînsʁlă, armată k'o otъrîre neklintitъ; astă-felă ші kʁvintele sale fʁrъ dʁlчĭ ші linişчite.

— Domnʁle, zise elă, doamnъ-mea nʁ noate nriimi nronʁnerea domnieĭ tale.

— Шi nentrʁ че?

— Пentrʁ kъ nʁ estĭ intendintʁlă domnʁlʁĭ du Bouchage.

Aurilly se nъli.

— Dar чine ɲĭ o snʁne? mʁrmʁrъ elă.

— Nimikă maĭ simnlʁ. Domnʁlă du Bouchage m'a nъrъsită rekomandъndʁ-mĭ nersoana че o însoɲeskă, ші domnʁlă du Bouchage nъrъsindʁ-mъ, nʁ mĭ a snʁsă nivĭ ʁnă kʁvîntă de domnia ta.

— Nʁ m'a vъzʁtă de kъtă dʁnъ че v'a nъrъsită.

— Minчiʁnĭ, domnʁle, minчiʁnĭ.

Aurilly se îndrentъ; asnektʁlă lʁĭ Remy i da toate anarinɲele ʁnʁĭ bъtrъnă.

— Vorbesчĭ k'ʁnă tonă kʁriosă, bravʁle omă, zise elă înkrʁntъndă snrъnчeana. Iea a minte, estĭ bъtrъnă, sʁnt jʁne; estĭ slabă, sʁnt tare.

Remy sʁrîse, dar nʁ resnʁnse nimikă.

— Daka ɣĭ aшĭ voi reвlĕ, ɣie saĕ doamneĭ tale, вrmĕ Aurilly, n'aшĭ avea de kъtĕ sъ redikĕ mвna.

— O! o! zise Remy, noate eĕ mъ înчelĕ, шi oare i veĭ binele?

— Fъrъ îndoialъ.

— Atвnчĭ, esnlikъ-mĭ чe doresчĭ.

— Amikвlĕ meĕ, zise Aurilly! doreskĕ sъ ɣĭ fakĕ soartea de o datъ daka mъ veĭ servi.

— Шi daka nв te voiĕ servi?

— Atвnчĭ, fiindĕ-kъ îmĭ vorbesчĭ kв frankeɣe, îɣĭ voiĕ resnвnde kв o asemenea frankeɣe: atвnчĭ, doreskĕ sъ te omorĕ.

— Sъ mъ omorĭ! a! zise Remy k'вnĕ sвrisĕ krвntĕ.

— Da, am denlinъ nвtere nentrв asta.

Remy resвflĕ.

— Dar ka sъ te serveskĕ, zise elĕ, katъ чelĕ nвɣinĕ sъ ɣĭ kвnoskĕ nroiektele.

— Eatъ-le: aĭ devinatĕ чe voiam sъ zikĕ, bravвlĕ meĕ omĕ; nв sвnt niчĭ de kвm alĕ komitelвĭ du Bouchage.

— A! шi alĕ kвĭ estĭ?

— Sвnt alĕ вnвĭ siniorĕ maĭ nвternikĕ.

— Iea a minte: o sъ minɣĭ earъ.

— Шi nentrв чe?

— Maĭ nresвsĕ de kasa de Joyeuse, nв vъzĕ mвlte kase.

— Niчĭ kiarĕ kasa Franчieĭ?

— O! o! zise Remy.

— Шi eatъ чe felĕ nlъtesчe ea, adъвɣi Aurilly

strekʁrʦndʃ ʁnʃ fiɯikʃ de aʁrʃ alʃ dʁvelʁĭ d'Anjou în mʦna lʁĭ Remy.

Remy tresʦri atingîndʁ-se de astʦ mʦnʦ, ɯi fʦkʁ ʁnʃ nasʃ înderʦtʃ:

— Estĭ alʃ reɥelʁĭ? întrebʌ elʃ kʁ naivitatea kare arʃ fi fʦkʁtʃ onoare kiarʃ ʁnʁĭ omʃ maĭ vikleanʃ de kʦtʃ dînsʁlʃ.

— Nʁ, dar alʃ fratelʁĭ seʃ, domnʁlʃ dʁvele d' Anjou.

— A! ɲrea bine; sʁnt ɲrea ʁmilitʁlʃ servitorʃ alʃ dʁvelʁĭ d'Anjou.

— De minʁne.

— Dar ne ʁrmʦ?

— Kʁm ne ʁrmʦ?

— Da, ʏe doresʏe monsiniorʁlʃ?

— Monsiniorʁlʃ, ɲrea skʁmnʁlʃ meʃ, zise Aurilly anɲroniindʁ-se de Remy ɯi înverkʦndʁ-se nentrʁ a doʁa oarʦ sʦ ĭ strekoare fiɯikʁlʃ în mʦnʦ, monsiniorʁlʃ è înamoratʃ de doamnʦ-ta.

— O kʁnoasʏe dar?

— A vʦzʁt'o.

— A vʦzʁt'o! strigʌ Remy a kʦrʁia mʦnʦ înkreɥitʦ se anʦsʌ ne mʦnerʁlʃ kʁɥitʁlʁĭ seʃ, ɯi kʦndʃ a vʦzʁt'o?

— Astʦ searʦ.

— Neste nʁtinɥʦ, doamnʦ-mea n'a eɯitʃ din kamera sa.

— Eĭ bine! tokmaĭ eatʦ; ɲrinʏinele a lʁkratʃ ka ʁnʃ adevʦratʃ skolarʃ, dovadʦ kʦ è în adevʦrʃ înamoratʃ.

— Kъm a lъkratъ? sъ vedemъ, snъne.

— A lъatъ o skarъ ui s'a ъrkatъ în balkonъ.

— A! zise Remy vrîndъ sъ onreaskъ bъtъile sgomotoase ale inimeĭ sale, a! eatъ kъm a lъkratъ.

— Se vede kъ ea è foarte trъmoasъ, adъъui Aurilly.

— Dar domnia ta, n'aĭ vъzъt'o.

— Nъ, dar dъnъ ceia ce monsiniorъlъ mĭ a snъsъ, doreskъ ka s'o vъzъ, nъmaĭ ka sъ jъdekъ esaţerarea ce amorъlъ adъve într'ъnъ sniritъ simuitorъ. Aua dar, ne amъ învoitъ, estĭ alъ nostrъ.

Ui nentrъ a treia oarъ, Aurilly se înverkъ a fave ne Remy sъ nriimeaskъ aъrъlъ.

— Fъrъ îndoialъ kъ sънt alъ vostrъ, zise Remy resningîndъ mъna lъĭ Aurilly; dar trebъe înkъ sъ sviъ kare è rolъlъ meъ în evenimentele ce nregътesvi.

— Resnъnde-mĭ maĭ întîiъ, dama de sъsъ è amanta domnъlъĭ du Bouchage saъ a fratelъĭ seъ?

Sънţele se ъrkъ în faţa lъĭ Remy.

— Nivĭ a ънъia nivĭ a altъia, zise elъ silitъ, dama de sъsъ n'are amanţĭ.

— N'are amanţĭ! dar atъnvĭ è o bъkъţikъ a reţelъĭ. O femeiъ kare n'are amanţĭ! dek! monsiniore, amъ aflatъ neatra filosofalъ.

— Aua dar, adъъui Remy, monsiniorъlъ dъvele d'Anjou è înamoratъ de doamnъ-mea?

— Da.

— Ui ce voiesve elъ?

— Voiesve sъ o aibъ la Château-Thierry ънde se dъve kъ grabъ.

— Eatъ, ne sъfletъlъ meŭ, o nasiъne ve i a venitъ foarte kъrîndъ.

— Astŭ-felъ vinъ nasiъnile la monsiniorъlъ.

— Nъ vъzъ în asta de kъtъ o nekъviinꙋъ, zise Remy.

— Kare?

— Kъ doamnъ-mea o sъ se îmbarve nentrъ Anglia.

— Drave! eatъ tokmaĭ la ve noꙋĭ sъ mĭ fiĭ folositorъ: îndъnlekъ-o.

— La ve?

— A lъa drъmъlъ onъsъ.

— Nъ kъnosvĭ ne doamnъ-mea, domnъle; è o femeiъ kare se ꙋine de ideele sale: afarъ de astea, nъ è totъlъ ka sъ meargъ în Franvia în lokъ de a merꙋe în Londra. Ajъngîndъ la Château-Thierry, krezĭ kъ se va sъnъne dorinꙋelorъ nrinviinelъĭ?

— Nentrъ ve nъ?

— Ea nъ iъbesve ne dъvele d'Anjou.

— Ba! se iъbesve totъ d'aъna ънъ nrinviine de sъnꙋe.

— Dar kъm monsiniorъlъ dъvele d'Anjou, daka krede kъ doamnъ-mea iъbesve ne domnъlъ komite du Bouchage saŭ ne domnъlъ dъvele de Joyeuse, i a venitъ idea sъ o fъre de la avela ve ea iъbesve?

— Bъnъle omъ, zise Aurilly, tъ aĭ idee triviale, ui nъ ne vomъ înꙋeleꙋe, dъnъ kъm vъzъ, d'aveia nъ voiъ maĭ disnъta; am nreferitъ blъndeꙋea în lokъlъ violinꙋeĭ, ui akъm daka mъ silesvĭ a skimba nъrtarea, eĭ bine! fiъ, o voiъ skimba.

— Че о съ faчї?

— Цї am snъsъ, am denlinъ nъtere de la nrinчinele. Te voiъ omorî în vr'ъnъ kolцъ ші voiъ lъa dama.

— Krezї?

— Krezъ totъ чeia чe stъuînъlъ meъ îmї zise sъ krezъ. Sъ vedemъ, o sъ îndъnlevї ne doamnъ-ta sъ viїъ în Franчia?

— Mъ voiъ sili, dar nъ notъ resnъnde de nimikъ.

— Ші kъndъ voiъ avea resnъnsъlъ?

— Dъnъ чe mъ voiъ ъrka la dînsa ші o voiъ konsъlta.

— Asta è bine, ъrkъ-te, astentъ.

— Mъ sъnъiъ, domnъle.

— Înkъ ънъ kъvîntъ, bъnъle omъ: tъ sчїї kъ цiъ în mъna mea soartea ші viaцa ta?

— Sчiъ.

— Asta è destъlъ, dъ-te, mъ voiъ okъna de kaї în aчestъ timnъ.

— Nъ te nrea grъbi.

— Ba! sънt sigъrъ de resnъnsъ; oare nrinчinїї daъ neste krъde?

— Îmї nare kъ asta se noate întîmnla ъneorї.

— Da, zise Aurilly, dar è lъkrъ rarъ, dъ-te.

Ші ne kъndъ Remy se ъrka, Aurilly, ka ші kъndъ arъ fi fostъ sigъrъ de îmnlinirea sneranцelorъ sale, se îndrentъ într'adevъrъ kътre grajdъ.

— Eї bine! întrebъ Diana zъrindъ ne Remy.

— Eї bine! doamnъ, dъчele te a vъzъtъ.

— Ші...

— Ші te iзbesче.

— Dзчele m'a vъzзtъ! mъ iзbesче! strigъ Diana; dar tз estĭ nebзnъ, Remy.

— Nз, îţĭ snзiъ чeia чe mi s'a snзsъ.

— Ші чine ţĭ a snзsъ?

— Astъ omъ! astъ Aurilly! astъ infamъ!

— Dar daka m'a vъzztъ, atзnчĭ dar m'a rekзnoskztъ?

— Daka dзчele te arъ fi rekзnoskztъ, krezĭ domnia ta kъ Aurilly arъ kзteza sъ se înfъţiшeze înaintea domnieĭ tale ші sъ ţĭ vorbeaskъ de amorъ în nзmele nrinчinelзĭ? nз, dзчele nз te a rekзnoskztъ.

— Tз aĭ kзvîntъ, de o miĭъ de orĭ kзvîntъ Remy. Atъtea lзkrзrĭ s'aъ netrekztъ de шease anĭ în astъ sniritъ infernalъ în kъtъ m'a зitatъ. Sъ зrmъmъ ne aчestъ omъ, Remy.

— Da, dar aчestъ omъ te va rekзnoasче.

— De чe voiesчĭ sъ aibъ maĭ mзltъ memoriъ de kъtъ stъnînzlъ seъ.

— O! fiindъ-kъ interesзlъ lзĭ è de a шĭ adзче a minte ne kзndъ interesзlъ nrinчinelзĭ è de a зita; ka dзчele sъ зite, elъ, sinistrзlъ desfrînatъ, orbзlъ, nesimţitorзlъ, asasinзlъ amorзrilorъ sale, asta se noate. Elъ, daka nз зita, kзm arъ nztea sъ trъiaskъ? Dar Aurilly nз va fi зitatъ; daka va vedea faţa domnieĭ tale, va krede kъ vede o зmbrъ resbзnъtoare ші te va denзnчia.

— Remy, kredeam kъ ţĭ am snзsъ kъ aveam o maskъ, kredeam kъ tз mĭ snзsesemĭ kъ aveaĭ зnъ kзţitъ.

— Adevъratъ, doamnъ, zise Remy ші înчenъ a

krede kъ Dъmnezeŭ è în înŋeleŋere kъ noĭ ka sъ ne-denseaskъ ne veĭ reĭ.

Atъnvĭ kiъmĭ ne Aurilly din vîrfъlŭ skъreĭ mi i zise:

— Domnъle, domnъle!

— Eĭ bine? întrebĭ Aurilly.

— Eĭ bine, doamnъ-mea mъlŋъmesve domnъlъĭ komite du Bouchage k'a îngrijitŭ astŭ-felŭ nentrъ sigъ-ranŋa sa, mi nriimesve kъ rekъnosvinŋъ îndatoritoarea domnieĭ tale oferire.

— Bine, bine, zise Aurilly însviinŋeazъ-o kъ kaiĭ sъntŭ gata.

— Vino, doamnъ, vino, zise Remy, dъndŭ braŋъlŭ seŭ Dianeĭ.

Aurilly astenta josŭ la skarъ, kъ fanarъlŭ în mъnъ, nerъbdъtorŭ ka sъ vazъ faŋa nekъnoskъteĭ.

— Drave! mъrmъrĭ elŭ, are o maskъ. O! dar d'aivĭ nînъ la Château-Thierry legъtъrele de mъtase vorŭ nъtrezi.... vorŭ fi rъnte.

XIII.

CALATORIA.

Eĭ nlekarъ.

Aurilly afekta kъ Remy tonъlŭ ɥeleĭ maĭ nerfekte egalitъŋĭ, ɯi, Diana, aerъlŭ ɥelъĭ maĭ nrofъndŭ resnektŭ; dar era lesne lъĭ Remy ka sъ vazъ kъ astŭ aerŭ de resnektŭ era interesatŭ.

În adevъrŭ, a ŋine skara ъneĭ femeie kъndŭ înkalikъ saŭ kъndŭ se dъ josŭ, a vegia asъnra fiъ-kъria miskъrĭ kъ stъrъire, ɯi a nъ i skъna niɥĭ o okasiъne de a lъa de josŭ mъnъɯa sa saŭ de a i nrinde manta asta è rolъlŭ ʁnъĭ amantŭ, ъnъĭ servitorŭ, saŭ alŭ ъnъĭ kъriosŭ.

Atingîndŭ mъnъɯa, Aurilly vъdea mъna, nrinzîndŭ manta, se ъita ne sъb maskъ, ŋinîndŭ skara, nrovoka o întîmnlare kare sъ lŭ fakъ sъ întrevazъ astъ faŋъ, ne kare nrinɥinele, în ameŋitele sale sъveniri n'o

rekʒnoskʒse niчї de kʒm, dar ne kare elš, Aurilly, kʒ dreanta sa memoriъ kredea kъ o vʒ rekʒnoasчe.

Dar mʒsikantʒlš avea sъ se nevoiaskъ snre a reʒшi. Remy reklama serviчiʒlš seš lîngъ însoцitoarea sa, ші se arъtъ цelošš de nreveninцele lšї Aurilly.

Kiarš Diana, fъr'a se arъta kъ nrenʒne kaʒsele asteї bʒne-voinцe, nʒse narte avelʒia ne kare Aurilly îlš nrivia drentš ʒnš bъtrъnš servitorš, ші voia sъ mik-шoreaskъ o narte din osteneala sa, ші rʒgъ ne Aurilly a lʒsa sъ fakъ Remy singʒrš totš чeia чe nrivia ne Remy.

Aurilly fʒse redʒsš, în timnʒlš lʒnцelorš îmblete, a snera ʒmbra ші nloaia, în timnʒlš renaʒselorš, a do-ri osnъцʒrile.

Kʒ toate astea elš fʒse învelatš în astentarea sa, nloaiъ saš soare nʒ fъчea nimikš, ші maska remъnea ne faцъ, kъtš desnre osneцe, jʒna femeiъ îlš fъчea într'o kamerъ senaratъ.

Aurilly nriчenʒ kъ, daka nʒ o rekʒnosчea, elš era rekʒnoskʒtš; se înverkъ a vedea nrin înkʒitorї, dar da-ma totš d'aʒna întorчea snatele la ʒшї; se înverkъ a vedea nrin ferestre, dar aflъ în faцa ferestrelorš dese nerdele, saš în linsъ de nerdele, mantele kъlʒtorilorš.

Niчї întrebʒrї niчї înverkʒrї de korʒnere nʒ re-ʒшirъ asʒnra lšї Remy, servitorʒlš arъta kъ astš-felš era voinцa doamneї sale ші nrin ʒrmare a sa.

— Dar aste mъsʒre de ferealъ oare sʒntš lʒate nʒmaї nentrʒ mine? întrebъ Aurilly.

— Nʒ, nentrʒ toatъ lʒmea.

— Dar în-fine, domnʒlš dʒчele d'Anjou a vъ-zʒt'o; atʒnчї ea nʒ se askʒndea.

— Întîmnlare, kɜratъ întîmnlare, resnɜndea Remy, ɯi tokmaĭ nentrɜ kъ, fъrъ voiъ-ĭ, doamnъ-mea a fostă vъzɜtъ de domnɜlă dɜvele d'Anjou, iea aste mъssɜre de ferealъ ka sъ nɜ maĭ fiъ vъzɜtъ de nimină.

Kɜ toate astea zilele trevea, se anronia de termină, ɯi, mɜlɣɜmitъ mъssɜreloră de ferealъ ale lɜĭ Remy ɯi ale doamneĭ sale, kɜriositatea lɜĭ Aurilly fɜsese învelatъ.

Nikardia anъrea nriviriloră kъlъtoriloră.

Aurilly kare, de treĭ saă natrɜ zile, înverka toate mizloavele, faɣъ blɛndъ, înbɜfnъrĭ, mivĭ îngrijirĭ ɯi kiară violinɣe, învenea a nerde rъbdarea, ɯi ɜrîtele instinkte ale natɜreĭ sale eɯia kɜ învetɜlă ne d'asɜnra.

S'ară fi zisă kъ nrivenea kъ sɜb vъlɜlă asteĭ femeie era askɜnsă ɜnă sekretă de moarte.

Într'o zi remase nɜɣină înderъtă kɜ Remy ɯi renoi asɜnra lɜĭ înverkъrile sale de sedɜvere ne karĭ Remy le resninse ka în totă d'aɜna.

— În-fine, zise Aurilly, va trebɜi kɜ toate astea ka într'o zi saă în alta sъ vъzъ ne doamnъ-ta.

— Fъrъ îndoialъ, zise Remy, dar asta va fi în ziɜa kɛndă va voi ea, iar nɜ în ziɜa kɛndă veĭ voi domnia ta.

— Kɜ toate astea daka întrebɜinɣam nɜterea? zise Aurilly.

Ɜnă fɜlɣeră ve nɜ lă nɜtɜ reɣine skinteiă în okiĭ lɜĭ Remy.

— Învearkъ-te! zise elă.

Aurilly vъzɜ fɜlɣerălă, ɯi înɣelese kъ era enerɣiъ în avela ne kare lă lɜa drentă ɜnă bɜtrɛnă.

Elș înveną a rîde.

— Ve neboną sąnt, zise elș, ші ve mĭ naș vine è ea? Totș aveia-ші è, nu è aша, ne kare domnulș dșvele d'Anjou a vęzșt'o?

— Negrešitș.

— Ші ne kare mĭ a zisș s'o dșkș la Château-Thierry?

— Da.

— Eĭ bine asta è totș ve mĭ trebșe, nu sąnt eș înamoratș de dînsa, vi monsiniorulș, afarș numaĭ sș nu kęștaną a fąți, a mĭ skępa...

— Oare vęzșt'aĭ la noĭ ąna ka aveasta! zise Remy.

— Nu.

— Nivĭ kș ne ſreve nrin minte, nivĭ kș avemș kąpetulș avesta, în kętș ші daka nu eraĭ domnia ta noĭ totș ąrmamș drąmulș nostru la Château-Thierry; daka dșvele vrea a ne vedea, ші noĭ, dorimș a lș vedea.

— Atąnvĭ, zise Aurilly, asta è de minąne.

Anoĭ ka ші kąm arș fi voitș a se asigąra de adevęrata doringș ve avea Remy ші însoąitoarea sa de a nu skimba drąmulș:

— Doamnș-ta voiesve sș se onreaskș aivĭ kș-te-va minąte? zise elș.

Ші arșta ąnș felș de osnelerię ne drąmș.

— Svĭĭ, i zise Remy, kș doamnș-mea nąmaĭ în oraшș se onresve.

— Am vęzșt'o, zise Aurilly, dar nu observasem.

— Aша este.

— Eĭ bine, eș kare n'am nivĭ o doringș în fe-

lălă avesta, mă oпreskă ană minătă: ărmaŋi-vă drămălă vostrŭ, vă ajăngă.

Illi Aurilly arătă drămălă lăĭ Remy, se dete josă de пe kală ші se aпroпiă de osпătară, kare veni înaintea lăĭ kă mare resпektă ші ka kăm îlă kăпosvea.

Remy ajăпse пe Diana.

— Че ŋĭ sпăпea elă? întrebă jăna femeiă.

— Esпrima dorinŋa sa ordinară.

— D'a mă vedea?

— Da.

Diana sărîse săb maska sa.

— Iea a minte, zise Remy, è făriosă.

— Nă mă va vedea. Nă voieskă, ші îŋĭ sпăiă, kă nă va пătea nimikă.

— Dar kăndă veĭ fi la Château-Thierry n'ară trebăi să te vază kă faŋa deskoпeritŭ?

— Че mĭ пasă, daka deskoпerirea va sosi пrea tărziă пentră dînшii? Afară de astea stăпînălă nă m'a rekăпoskătă.

— Da, dar valetălă te va rekăпoasve.

— Tă vezĭ kă uîn' akăm nivĭ glasălă meă nivĭ îmbletălă meă nă lă aă întiпărită.

— Orĭ ші kăm, doamnă, zise Remy, toate aste mistere karĭ esistă de ontă zile пentră Aurilly, nă e-sistaseră nivĭ de kăm пentră пrinvinele, nă întărîtaseră nivĭ de kăm kăriositatea sa, nă destentaseră săvenirile sale, în lokă kă de ontă zile, Aurilly kaătă, kalkălă, sokotesve; vederea domnieĭ tale va isbi o memoriă desteantă în toate năпktele, te va rekăпoasve daka nă te a rekăпoskătă.

În avestă minută eĭ fură întrerupţĭ de Aurilly, kare luase unŭ drumŭ kotită ui kare urmăndu'ĭ fur' a 'ĭ nerde din vedere, anura îndată snerundŭ a auzi kăte-va kuvinte din konvorbirea lorŭ.

Îndată tăverea kare însoţi sosirea sa i arătă semnifikativŭ kă i sunura; se mulţumi dar a urma ne din derătŭ urekum făvea une-orĭ.

Din astă minută, uroiektulŭ lui Aurilly fuse otărîtŭ.

Elŭ se îndoia în adevărŭ de veva urekum zisese Remy; însă se îndoia ka din instinktŭ kăvĭ, nivĭ unŭ momentŭ, sniritulŭ seŭ, sburîndu din năreri în năreri, nu se onrise la realitate.

Elŭ nu uĭ nutea esulika de ve i askundea ku atăta stăruinţă astă faţă ne kare maĭ kurîndŭ saŭ maĭ tărziŭ trebuia s'o vază.

Ka să kondukă maĭ bine uroiektulŭ seŭ nînă la kapătŭ, se năru din astă momentŭ kă îlŭ lăsase ku totulŭ, ui se arătă velŭ maĭ komodŭ ui velŭ maĭ veselŭ konsoţŭ în restulŭ zileĭ.

Remy nu luă nivĭ de kum a minte la astă skimbare fără ka să se turburе.

Ajunseră la unŭ orauă ui se kulkară akolo după obiveiŭ.

Adoua-zi, sub uretestŭ kă drumulŭ era lungŭ, ulekară îndată ve se făku ziua.

La urînzŭ, a trebuitŭ să se onreaskă ka să lase kaiĭ să resufle.

La doua ore ulekară. Îmblară înkă nînă la natru.

O mare nădăre se înfăţişa în depărtare; era nădărea de La Fère.

Ea avea ăn asnektă tristă şi misteriosă ka nădările noastre de la Nordă; dar astă asnektă aşa de măreaţă nentre natărele meridionale, la karĭ 'nainte de orĭ ce, è de trebăinţă lămina zileĭ şi kăldăra soarelăĭ, era nepăternikă nentre Remy şi nentre Diana, obiĭnăiţĭ kă nădările nrofănde de la Anjou şi de la Sologne.

Eĭ înkă skimbară o nrivire ka şi kăndă ară fi înţelesă amîndoĭ kă akolo i astenta avelă evenimentă, kare din minătălă nlekării, nlana d'asănra kapălăĭ loră.

Intrară în nădăre.

Năstea să fă mease ore snre seară.

Dănă o jămătà de oră de îmbletă, zăa era snre anăsă.

Ăn mare vîntă învîrtia frănzele şi le redika kătre o mare baltă de nesvĭ, nerdătă în afăndimile arbăriloră, ka o altă mare-Moartă, şi kare era alătăre kă drămălă kare se întindea înaintea kălătoriloră.

De doză ore nloaia, kare kădea în torente măiase terîmălă lătosă. Diana, destălă de sigără de kalălă seă, şi, afară de astea, destălă de nepăsătoare de nronria-ĭ sigăranţă, lăsa să meargă kalălă seă făr' a lă ţine; Aurilly merţea la dreanta, Remy la stănga.

Aurilly era ne marţinea balteĭ; Remy nîn mizlokălă drămălăĭ.

Nivĭ o fiinţă omeneaskă nă se zăria săb întănekoasele bolte de verdeaţă, ne lănga înkovoitără a drămălăĭ.

S'arĕ fi zisĕ kъ nъdărea era ына din aѵele nъ-dărĭ înkъntate, sĕb ымbra kъrora nimikĕ nu noate trъi, daka nu s'arĕ fi aăzitĕ kъte o datъ emindĕ din afăndimile sale ărletălĕ regăшitĕ alĕ lănilorĕ ne karĭ îĭ destenta anronierea nonцiĭ.

De o datъ Diana simцi kъ шeaoa kalălăĭ seĕ, înшelatĕ ka totĕ d'aăna de Aurilly, se klъtina шi se întorѵea; ea kiъmъ ne Remy kare sъri josĕ de ne alĕ seĕ, шi se anlekъ ka sъ strîngъ kăreaoa.

În aѵestĕ minătĕ Aurilly se anronieĭ de Diana okănatъ, шi kă vîrfălĕ nămnalălăĭ seĕ tъieĭ legъtărele de mъtase kare цinea maska.

Nîn' a nu devina ea miskarea saĕ a năne mъna ne figărъ, Aurilly redikъ maska шi se anlekъ kъtre dînsa kare din narte-ĭ se anleka kъtre elĕ.

Okiĭ aѵestorĕ doăъ fiinцe se strînserъ într'o nrivire snъimîntъtoare; niminĭ n'arĕ fi nătătĕ snăne kare era maĭ nalidĕ шi kare maĭ ameninцătorĕ.

Aurilly simцia o sădoare reѵe inăndăndĕ frăntea sa, lăsĕ sъ kazъ maska шi stiletălĕ, шi bъtă kă amîndoăъ mъnele sale strigăndĕ kă smъѵinare:

— Черĕ шi nъmîntĕ!... dama de Monsoreau!!!

— Asta è ănĕ năme ne kare nu lĕ veĭ maĭ reneti!... strigĕ Remy, anăkăndĕ ne Aurilly de ѵingătoare шi redikăndă-lĕ de ne kalălĕ seĕ.

— Amîndoĭ se rostogolirъ ne drămĕ.

Aurilliy întinse mъna ka sъ anăѵe nămnalălĕ seĕ.

— Nu, Aurilly, nu, i zise Remy anlekăndă-se ne dînsălĕ шi anъsăndă-ĭ цenăkele ne nentĕ, nu, trebăe sъ remъĭ aiѵĭ.

Чelъ din вrmъ vъlъ чe nъrea întinsъ ne sвvenirea lвĭ Aurilly, semъnъ kъ se rвnse.

— Xaldвinвlъ! strigъ elъ, sвnt mortъ!

— Minŋĭ, zise Remy întinzîndъ mъna stъngъ ne gвra miserabilвlвĭ kare se bъtea sвb dînsвlъ, dar akвm îndatъ.

Шi kв mъna dreantъ, skoase kвŋitвlъ seъ din teaкъ.

— Akвm, zise elъ, Aurilly, aĭ kвvîntъ, akвm estĭ mortъ.

Шi oŋelвlъ desnъrв în gîtlejвlъ mвsikantвlвĭ, kare skoase вnъ ŋemetъ neartikвlatъ.

Diana, kв okiĭ retъчiŋĭ, ne jвmъtate înfioratъ, dar neîndвratъ, nв întoarse niчĭ de kвm kanвlъ de l'aчestъ snъimîntъtorъ snektakвlъ.

Kв toate astea kвndъ vъzв sъnŋele kвrgîndъ d'a lвngвlъ ne ferвlъ kвŋitвlвĭ, se dete ne snate, шi kъzв de ne kalвlъ seъ, reчe ka шi kвm arъ fi fostъ moartъ.

Remy nв se okвnъ niчĭ de kвm de dînsa în aчestъ snъimîntъtorъ minвtъ; elъ kъвtъ ne Aurilly, i lвъ чele doвъ fiшikвrĭ de авrъ, anoĭ legъ o neatrъ de gîtвlъ kadavrвlвĭ шi lъ arвnkъ în baltъ

Illoaia вrma kъzîndъ în valвrĭ.

— Sterŋe, o Dвmnezeвlъ meъ! zise elъ, sterŋe вrma drentъŋiĭ tale, kъчĭ ea are sъ maĭ loveaskъ шi ne alŋĭ kвlnabilĭ.

Anoĭ îшĭ snъlъ mъnile în ana чea krвntъ шi adormitъ, lвъ în braŋele sale ne Diana totъ leшinatъ, o nвse ne kalъ, шi se вrkъ kiarъ ne alъ seъ sвsŋinîndъ ne însoŋitoarea sa.

Kalъlъ lъĭ Aurilly, sпъimîntatъ de ъrletele lъпilorъ karĭ se anronia ka ші kъm astъ sчenъ 'ĭ arъ fi kiъmatъ, desпъrъ în пъdъre.

Kъndъ Diana îшĭ veni în simgirĭ, amîndoĭ kъlъtoriĭ, fъr' a skimba o singъrъ vorbъ, ъrmarъ drъmъlъ lorъ kъtre Château-Thierry.

XIV.

CUM REGELE ENRICŬ III

nu invită pe Crillon la dejunŭ, şi cum Chicot se invită singurŭ.

A doua zi dupъ evenimentele ce le amŭ povestitŭ kъ se petrecurъ în pъdurea de la Fére, regele Franciei eşi din baiъ pe la nouъ ore de dimineaţъ.

Valetulŭ seŭ de camerъ, dupъ ce lŭ a înfăşurатŭ într'unŭ akoperemîntŭ de lъnъ finъ, şi lŭ a stersŭ ku douъ mînze de o deasъ vatъ din Persia kare seamъnъ ku lъna unei oaie, valetulŭ de camerъ detese lokulŭ frisorilorŭ şi îmbrъkътorilorŭ, karî şi ei deteserъ lokulŭ lorŭ profesmътorilorŭ şi kurtisanilorŭ.

În-fine, plekъndŭ aveştі din urmъ, regele kiъmase pe maiştrulŭ osptelulŭi seŭ, zikîndu-i kъ voia a lua altŭ ceva iar nu bulionulŭ seŭ obiçînuitŭ, fiindŭ-kъ i era foame şi voia sъ mъnъnce în astъ dimineaţъ.

Astъ bunъ nuvelъ, respъnditъ în avela-şi minutŭ la Louvre, produse o veseliъ leşitimъ, şi fumulŭ kurnurilorŭ înveneа a eşi din ofiçie, kъndŭ Crillon, kolo-

nelъlъ gardelorъ franvese, ne adъvemъ a minte, intrъ la Maiestatea Sa ka sъ nriimeaskъ ordinele sale.

— Nre leŋea mea, bъnъlъ meъ Crillon, i zise reŋele, vegiazъ kъm veĭ în astъ dimineaŋъ, snre mъntъirea nersoaneĭ mele; dar, nentrъ Dъmnezeъ! nъ mъ sili ka sъ fakъ ne reŋele! sънt kъ totъlъ niosъ wi kъ totъlъ veselъ astъzĭ; îmĭ nare kъ nъ atîrnъ o ънviĭ wi kъ voiĭ sbъra. Mĭ è foame, Crillon, nrivenĭ tъ asta, amikъlъ meъ?

— Nriveny kъ atъtъ maĭ bine, sire, resnънse kolonelъlъ gardelorъ franvese, kъ wi mie kiarъ mĭ é tare foame.

— O! tъ, Crillon, zise rîzîndъ reŋele, ŋie totъ d'aъna ŋĭ é foame.

— Nъ totъ d'aъna, sire; o! nъ, Maiestatea Voastrъ esaŋereazъ; dar de treĭ orĭ ne zi; wi Maiestъŋĭ Voastre?

— O! mie, o datъ ne anъ, wi înkъ kъndъ am nriimitъ noъtъŋĭ bъne.

— Awa dar se nare kъ aĭ nriimitъ bъne noъtъŋĭ, sire? Atъtъ maĭ bine, atъtъ maĭ bine, kъvĭ ele se fakъ dъnъ kъm îmĭ nare din în ve maĭ rare.

— Nivĭ vea maĭ mikъ, Crillon; dar sviĭ tъ nroverbъlъ?

— A! da: kъndъ nъ sънtъ noъtъŋĭ, sънtъ bъne noъtъŋĭ. Eъ nъ krezъ în nroverbĭ, sire, wi maĭ vîrtosъ în avesta; nъ v'a venitъ nimikъ din nartea Navareĭ?

— Nimikъ.

— Nimikъ?

— Fъrъ îndoialъ, dovadъ kъ n'akolo dormъ.

— Ші din nartea Flandreĭ?

— Nimikъ.

— Nimikъ? dovadъ kъ n'akolo se batъ. Ші din nartea Narisъlъĭ?

— Nimikъ.

— Dovadъ kъ se fakъ komulote.

— Saъ konii, Crillon. Anronositъ de konii, Crillon, krezъ k'o sъ am ъnъlъ.

— Voĭ, sire! strigъ Crillon, în kъlmea mirъriĭ sale.

— Da, reḑina a visatъ azĭ noante kъ era grea.

— În-fine, sire... zise Crillon.

— Eĭ bine, ce?

— Asta mъ face kътъ se noate maĭ veselъ sъ svĭъ kъ Maiestъḑiĭ Voastre i è foame aша de dimineaḑъ. Adio, sire.

— Dъ-te, amikъlъ meъ Crillon, dъ-te.

— Sire, zise Crillon, fiindъ-kъ Maiestъḑiĭ Voastre è aша de tare foame, arъ trebъi sъ mъ invite ka sъ dejъnъ.

— Pentrъ ce, Crillon?

— Pentrъ kъ se zice kъ Maiestatea Voastrъ trъesce kъ aerъlъ timnъlъĭ, ceia ce a fъkъt'o sъ slъbeaskъ, fiindъ-kъ aerъlъ è ъrîtъ, ші aшĭ fi fostъ înkъntatъ a nъtea zice: Astea sъntъ nъmaĭ nisce kalomnie, reḑele mъnъnkъ ka toatъ lъmea.

— Nъ, Crillon, nъ, din kontra, lasъ sъ kreazъ ceia ce kredъ; îmĭ vine sъ roшeskъ mъnkъndъ ka ъnъ simnlъ mъritorъ înaintea sъnъшilorъ meĭ. Astъ-felъ, Cril-

lon, înțeleațe bine asta: ăniș reațe trebăe să remăiș poetikș, ші să se arate nămaĭ kă nobleațe. Aша, să vedemș, ăniș esemnlă.

— Askăltș, sire.

— Adă-ți a minte de reațele Alexander.

— Kare reațe Alexander?

— Alexander. A! adevăratș, tă nă svĭĭ latinesve. Eĭ, bine, lăĭ Alexander i nlăvea a se skălda înaintea soldaților seĭ, fiindș-kă Alexander era frămosș, bine făkătș ші destălș de nlinș, nentră kare îlș komnara kă Anolon ші kiarș kă Antinoș.

— O! o! sire, zise Crillon, aĭ fave nrea reș ka să lș imiți ші ka să te skalzĭ dinaintea oamenilorș vostri, kăvĭ estĭ nrea slabș, bietătș meș sire.

— Bravo, Crillon, dă-te, zise Enrikș bătîndă-lș ne ămerș, estĭ ăniș minănatș brătalș, tă nă mă lingămesvĭ; tă nă estĭ kărtisanș, vekiălș meș amikș.

— Nentră kă nivĭ domnia ta nă mă invițĭ la dejănș, adăăți Crillon rîzîndș kă bănomiă ші lăndș voia de la reațele, maĭ măltș măligămitș de kătș nemălgămitș, kăvĭ bătaia ne ămerș se kămnănise kă dejănălș.

Dănă ve Crillon nlekș, masa făse năsă îndatș.

— Mațistrălș osnelălăĭ regalș îmĭ năse toatș silinga. Oare-kare sănă de notîrnikĭ k'o tokătără de vinervĭ ші de kastane atrase maĭ întîiș de toate lăarea a minte a reațelăĭ, alș kărăia anetitș îlș întărîtaseră nisve frămoase stridie.

Aша dar bălionălș obivĭnăitș, avestș întăritorș alș monarkălăĭ, făse neîngrijitș; elș deskidea în-demertș okiĭ seĭ veĭ marĭ în vasălș seș velș de ară; okiĭ seĭ

чегчетътогĭ, кът а zisъ Théophille, ън пгіimirъ nimikъ de la Maiestatea Sa.

Reцele înчenъ de la tokътъra de notîrnikĭ.

Era пе la a treia îmbъkътъръ, къndъ ънъ nasъ ъшorъ atinse пarketъlъ înderътълъ lъĭ, ънъ skaънъ skîrцîi пе rotilele sale, ші ънъ glasъ пrea кънoskътъ чerъ къ reчealъ:

— Ънъ talerъ!

Reцele se întoarse:

— Chicot! strigă elъ.

— În пersoanъ.

Ші Chicot, relъndъ obiчeiele sale, пе karĭ niчĭ o linsire пъ lъ пътea faчe sъ le пearzъ, Chicot se întinse пе skaънълъ seъ, lъă o farfъriъ, o fъrкъliцъ, ші înчenъ a lъa din stridie, storkîndъ lъmîiъ пе ele, чele maĭ groase ші чele maĭ grase, fър'a adъъцi ънъ singъrъ къvîntъ.

— Тъ aiчĭ! te aĭ întorsъ! strigă Enrikъ.

— Шът! i fъкъ Chicot din mъnъ, къ gъra пlinъ.

Ші пrofită de astъ esklamare a reцelъĭ ka sъ tragъ la dînsълъ notîrnikile.

— Onresчe-te, Chicot, asta è mъnkarea mea! strigă Enrikъ întinzîndъ mъna ka sъ reцiiъ tokътъra de notîrnikĭ.

Chicot îmпъгцi frъцesчe къ пrinчiпele seъ ші i înaпoiъ jъmътatea.

Aпoĭ îmĭ tъrnă vinъ, trekъ de la astъ mъnkare la o пrъjitъrъ de пesчe, de la пesчe la raчĭ îmпlъцĭ, îngiцi ka ънъ felъ de refъire, ші пe d'asъпra чelorъ alte, bъlionълъ regalъ; aпoĭ skoцîndъ ънъ mare sъъsпinъ:

*

— Nu mĭ mai è foame, zise elŭ.

— La drakŭ! aua snerŭ ui eŭ, Chicot.

— A!.. bunŭ ziua, reŋele meŭ, kum te afli? te vĕzŭ kam veselŭ în astĕ dimineaŋĕ.

— Nu è aua, Chicot?

— Nisve mivĭ kulorĭ înkĕntĕtoare.

— Xm?

— Ale tale suntŭ?

— Negreuitu!

— Atunvĭ îŋĭ fakŭ komplimentulŭ meŭ.

— Kausa è kĕ mĕ simŋŭ kĕtŭ se poate mai disnusŭ în astĕ dimineaŋĕ.

— Atĕtŭ mai bine, reŋele meŭ, atĕtŭ mai bine. Aua! dar dejunulŭ teŭ nu se termina aivĭ, ui îŋĭ mai remĕnea veva dupĕ masĕ.

— Eatĕ vireuĭ zaxarate de damele de Montmartre.

— Suntŭ prea dulvĭ.

— Nuvĭ împlute ku strugurĭ de Korinta.

— Lasĕ-le înkolo! aŭ lĕsatŭ sîmburiĭ în strugurĭ.

— Tu nu estĭ mulŋumitŭ de nimikŭ.

— Pentru kĕ, ne onoarea mea, toate se korupŭ, kiarŭ bukĕtĕria, ui trĕesve vineva din ve în ve mai reŭ la kurtea ta.

— Arŭ trĕi vineva mai bine la a reŋelui Navareĭ? întrebă Enrikŭ rîzîndŭ.

— E! e! nu zikŭ ba.

— Atunvĭ, s'a fĕkutŭ akolo marĭ skimbĕrĭ.

— A! kĕtŭ desnre asta, tu nu zivĭ bine, Enriketŭ.

— Vorbesʏe-mĭ dar de kălătoria ta, asta mă va desfăta.

— Din toată inima, numaĭ nentru asta am venită. De unde voiesʏĭ să învețĭ?

— De la învețătă. Kum aĭ făkută drumălă?

— O! o adevărată nlimbare.

— Nu ți sa întîmnlată ceva neplăkută ne drumă?

— Eă am făkută o kălătoriă de zînă.

— Niʏĭ urîte întîlnirĭ?

— Lasă în kolo! oare ară nutea să se uite ʏineva la ună ambasadoră ală Maiestățiĭ Sale nrea krestine? tu kalomniezĭ ne 'sunuțiĭ teĭ, fiiălă meă.

— Ziʏeam asta, adăuți rețele lingușită de linisʏea kare domnia în regatălă seă, nentru kă neavîndă niʏĭ ună karakteră ofiʏială, niʏĭ kiară anarintă, tu nuteaĭ riska.

— Îți sunĭă, Enriketă, kă tu aĭ ʏelă maĭ înkăntătoră regată din lume; kălătoriĭ suntă nutriți gratis, li se dă lokuință nentru amoruălă lui Dumnezeă, eĭ îmblă numaĭ ne florĭ, ți kătă desnre vădaște, ele suntă tanițate ku katifele ku ʏiukurĭ de aură, asta è de nekrezută, dar è așa.

— În-fine estĭ mulțumită, Chicot?

— Înkăntată.

— Da, da, noliția mea è bine făkută.

— De minune, ku drentă o lauzĭ.

— Ți drumălă sigură.

— Ka ală naradisuluĭ, nu întîlnesʏĭ de kătă nisʏe înțeraștĭ karĭ trekă kăntăndă laudele rețeluĭ.

— Chicot, noĭ revenimă la Virțiliă.

— La че пarte din Virgiliŭ?

— La bъkolicele. *O fortunatos Nimium!*

— A! прea bine, ші пentrъ че astъ diferinцъ în favoarea пlъgarilorъ, fiiъlŭ meŭ?

— Vaĭ! пentrъ kъ пъ è asemenea ші în oraше.

— Adevъrъlŭ è, Enrikŭ, kъ oraшele sънtŭ ънŭ чentrъ de korъпцiъne.

— Jъdekъ: faчĭ чinчĭ sъte lege fъrъ îmпedikare.

— Цĭ am sпъsŭ, пe rotile.

— Eŭ mergŭ пъmaĭ пînъ la Vincennes, treĭ natrare de legъ.

— Eĭ bine?

— Eĭ bine! ші eram sъ fiŭ asasinatŭ пe drъmŭ.

— A ba! zise Chicot.

— Îцĭ voiŭ пovesti asta, amikъlŭ meŭ, am gъstŭ ka sъ tinъreskŭ relaцiъnea чirkonstanцialъ; fъrъ чeĭ natrъ-zeчĭ ші чinчĭ aĭ meĭ, eram mortŭ.

— Adevъratŭ! ші ънde s'a пetrekъtŭ asta?

— Vreĭ sъ zivĭ ънde era sъ se пetreakъ?

— Da.

— La Bel-Esbat.

— Anroane de monastirea amikъlъĭ nostrъ Gorenflot?

— Tokmaĭ.

— Ші kъm s'a пъrtatŭ în astъ îmпrejъrare amikъlŭ nostrъ?

— De minъne, ka totŭ d'aъna, Chicot; пъ sчiŭ daka din narteĭ aъzise vorbindъ-se чeva, dar în lokŭ de a sforъi kъm fakŭ la astъ orъ leneшiĭ meĭ kъlъgъrĭ

era în niʏioare ne balkonъlъ seъ, ne kъndъ toatъ monastirea sa ɣinea drъmъlъ.

— Ші n'a fъkъtъ nimikъ altъ?

— Чine?

— Dom Modestъ.

— M'a bine-kъvîntatъ, Chicot k'o maiestate kare n'o are de kъtъ elъ.

— Ші kъlъgъriĭ seĭ?

— Aъ strigatъ: trъiaskъ reɣele! kъtъ nъtea.

— Ші n'aĭ lъatъ a minte la altъ чeva?

— Че?

— Kъ eĭ nъrta o armъ oare-kare sъb rasa lorъ.

— Era înarmaɣĭ kъ toate armele, Chicot; eatъ dъnъ че rekъnoskъ nrevederea demnъlъĭ nostrъ nriorъ; eatъ dъnъ че am zisъ: aчestъ omъ sчia toate, ші kъ toate astea aчestъ omъ n'a zisъ nimikъ, nimikъ n'a чerътъ; elъ n'a venitъ adoъa-zi, ka d'Epernon, sъ kaʏte în toate nosъnarele mele, zikîndъ-mĭ: Sire, nentrъ kъ am skъnatъ ne reɣele.

— O! kъtъ desnre asta, era nekanabilъ; afarъ de astea mъnile sale n'arъ fi intratъ în nosъnarele tale.

— Chicot, nъ glъmi asъnra lъĭ dom Modestъ, è ънlъ din чeĭ maĭ marĭ oamenĭ karĭ vorъ ilъstra dominarea mea, ші ɣĭ deklarъ kъ la întîia okasiʏne i voiъ da ънъ eniskonatъ.

— Ші veĭ faчe nrea bine, reɣele meъ.

— Iea a minte la ънъ lъkrъ, Chicot, zise reɣele lъʏndъ nrofъndъlъ seъ aerъ, kъndъ eĭ esъ din rangъrile nonorъlъĭ, oamenii чeĭ maĭ alemĭ ъntъ komnlekɣĭ; noĭ чeĭ alɣĭ ɣintilomĭ, vezĭ tъ, nriimimъ în sъnɣele nostrъ

oare-karĭ virtuţĭ ui oare karĭ viue de urmъ, karĭ ne fakŭ nisue snevialitъţĭ istoriue. Astŭ-felŭ Valois sunt finĭ ui isteţĭ, bravĭ, dar lenemĭ; Loranii sunt ambiţioui ui avarĭ, ku idee de intrigъ, ku miskare; Burbonii sunt simţualĭ ui virkumsnekţĭ, dar fъrъ ideъ, fъrъ nstere, fъrъ voinţъ; vezĭ maĭ întîiŭ ne Enrikŭ. Kъndŭ natura, din kontra, frъmîntъ de o datъ ne unŭ omŭ nъskutŭ din nimikŭ, ea întrebuinţeazъ numaĭ uelŭ finŭ lutŭ, astŭ-felŭ Gorenflot alŭ teŭ è komulektŭ.

— Aua ţi se nare?

— Da; învъţatŭ, modestŭ, îndemъnatikŭ, bravŭ, s'arŭ faue dintr'însulŭ totŭ ue arŭ voi vineva, unŭ ministru, unŭ ţeneralŭ de armatъ unŭ papъ.

— Stъĭ, stъĭ, sire, onresue-te, zise Chicot, daka bravulŭ omŭ te arŭ auzi, arŭ fi krъnatŭ nelea sa, kъvĭ nriorulŭ dom Modestŭ è foarte mъndru, orĭ ue aĭ zive de dînsulŭ.

— Tu estĭ ţelosŭ, Chicot.

— Eŭ, Dumnezeŭ sъ mъ fereaskъ: ţelosia! uf! ue urîtъ natiuъ!

— O! nentru-kъ sunt drentŭ, nobleţea sъnţelui nu mъ orbesue nivĭ de kum: *stemata quid faciunt?*

— Bravo! ui zivеaĭ, reţele meŭ, kъ eraĭ n'anroane d'a fi asasinatŭ?

— Da.

— De vine?

— De Liga, frъţioare!

— Kum se noartъ Liga?

— Totŭ aua.

— Kare va sъ zikъ din ue în maĭ bine; ea sъ îngrauъ, Enriketŭ, ea se îngrauъ.

— O! o! kornъrile nolitive nъ trъeskъ nivĭ de kъm, karĭ se îngrașъ nrea jъne; ka konii, Chicot.

— Aша dar tъ estĭ mъlцъmitъ, konilъlъ meъ?

— Kam aша.

— Tъ te afli în naradisъ?

— Da, Chicot, ши è o mare bъkъriъ nentrъ mine d'a te vedea în mizlokъlъ veselieĭ mele.

— *Habemus consulem facetum*, kъm zivea Caton.

— Tъ adъvĭ bъne nostъцĭ, nъ è aша, konilъlъ meъ?

— Aша krezъ ши eъ.

— Ши mъ favĭ sъ lъnцezeskъ, lakomъ че estĭ.

— De ънde voiesvĭ sъ învenъ, reцele meъ?

— Цĭ am maĭ snъsъ, de la învenътъ, dar totъ te denъrtezĭ de sъbiektъ.

— Sъ învenъ de la nlekarea mea?

— Nъ, kъlъtoria a fostъ minънatъ, mĭ aĭ snъs'o, nъ è aша?

— Bine vezĭ, kъ mъ întorkъ întregъ, aша îmĭ nare.

— Da, sъ vedemъ dar sosirea în Navara.

— Eatъ kъ învenъ.

— Че fъvea Enrikъ, kъndъ aĭ sositъ?

— Amorъlъ.

— Kъ Margota?

— O! nъ.

— Asta m'arъ fi fъkътъ sъ mъ mirъ; aша dar è totъ nekredinviosъ soцieĭ sale? tikъlosъlъ, nekredinviosъ ънeĭ fete a Franvieĭ! Din ferivire kъ ши ea fave ka ши elъ. Ши kъndъ aĭ sositъ, kare era nъmele rivaleĭ Margoteĭ?

— Fosseuse.

— Una din familia Montmorency. Aidï, asta nu è reŭ nentru astŭ ursŭ din Bearn. Se vorbia n'aiurï de o ŋerankъ, de o grădinъreasъ, de o burgesъ.

— O! astea suntŭ vekï.

— Ana, Margota è învelutъ,

— Kътŭ noate fi o femeiъ.

— Ші ea è furioasъ?

— Turbatъ.

— Ші ші resbunъ?

— Krezŭ.

Enrikŭ îmï frekъ mănile ku o bukuriъ nesnusъ.

— Че o sъ fakъ? strigъ elŭ surîzîndŭ; sъ misче черulŭ ші пътînтulŭ, sъ arunче Spania asupra Navareï, пе Artois ші Flandra asupra Spanieï? o sъ kiъme пе mikulŭ seŭ frate Enriketŭ în kontra mikuluï seŭ soŋŭ Enriotŭ, хm?

— Se noate.

— Aï vъzut'o tu?

— Da.

— Ші kъndŭ aï lъsat'o, че fъчea ea?

— O! asta n'o veï devina niurï o datъ.

— Se пregătia sъ iea unŭ altŭ amantŭ?

— Se пregătia a fi moашъ.

— Kum! че însemneazъ astъ frase, saŭ maï bine astъ inversiune anti-franчesъ? Are dosъ înŋelese, Chicot, feresче-te de dosъ înŋelese!

— Nu, reŋele meŭ, nu, drauче! suntemŭ nuŋinŭ пrea gramatikalŭ ka sъ faчemŭ dosъ înŋelese, пrea delikatŭ ka sъ faчemŭ vorbirï fъръ ширŭ, ші пrea iubitorŭ de a-

devъrъ ka sъ fi voitъ vr'o datъ sъ zikъ femeiъ înŋeleantъ! Nъ, nъ, reŋele meъ; bine am zisъ moaшъ.

— *Obstetrix?*

— *Obstetrix*, da, reŋele meъ; *Juno Lucina*, daka voiesчĭ maĭ bine.

— Domnъle Chicot!

— O! întoarче-ŋĭ okiĭ kъtъ veĭ voi; îŋĭ snъiъ kъ sora ta Margota era anroane sъ fakъ moшirea kъndъ am nlekatъ din Nérac.

— Nentrъ dînsa! strigĭ Enrikъ nъlindъ-se, Margota arъ avea konиĭ?

— Nъ, nъ, nentrъ soŋъlъ seъ; sчiĭ bine kъ veĭ din ъrmъ Valois n'aъ virtъtea nrolifikъ; eĭ nъ sъntъ ka Bъrboniĭ, la drakъ!

— Aшa dar Margota moшesче, verbъ aktivъ.

— Kъtъ se noate maĭ aktivъ.

— Ne чine moшesче?

— Ne domniшoara Fosseuse.

— Ire leŋea mea, nъ înŋelegъ nimikъ, zise reŋele.

— Niчĭ eъ, zise Chicot; dar nъ m'am îndatoratъ sъ te fakъ sъ înŋeleŋĭ; m'am îndatoratъ a ŋĭ snъne чeia че è, eatъ totъ.

— Dar noate n'a konsimŋitъ la astъ ъmilire de kъtъ ka sъ шĭ anere kornъlъ?

— Negreшitъ, a fostъ o lъntъ; dar din minъtъlъ kъndъ a fostъ o lъntъ, a fostъ inferioritate dintr'o narte saъ din alta; vezĭ ne Erkъle kъ Anteъ, vezĭ ne Iakobъ kъ anŋelъlъ, eĭ bine! sora ta a fostъ maĭ slabъ de kъtъ Enrikъ, eatъ totъ.

— La drakъ! sънt veselъ în adevъrъ.

— Ъrîtъ frate.

— Trebъe dar sъ se ънskъ ънslъ пе altslъ?

— Krezъ kъ în fъndъ nъ se adorъ.

— Dar în апarinдъ?

— Sънtъ чеї maї bънї amiчї din lъme, Enrikъ.

— Da; dar într'o frъmoasъ dimineaдъ va veni vre ънъ altъ amorъ kare 'ї va чerta kъ totslъ.

— Eї bine! astъ amorъ a venitъ, Enrikъ.

— Ba!

— Da, пе onoare; dar voiesчї sъ дї snъiъ de чe mї è teamъ?

— Snъne.

— Mї è teamъ kъ astъ amorъ, în lokъ de a 'ї чerta, sъ nъ 'ї îmпaче.

— Aша dar, è ънъ altъ amorъ?

— E! Dъmnezeslъ meъ, da.

— Alъ Bearnesslsї?

— Alъ Bearnesslsї.

— Пentrъ чine?

— Asteantъ dar; voiesчї sъ sviї totъ, nъ è aша?

— Da, novestesчe, Chicot, novestesчe; tъ novestesчї nrea bine.

— Îдї mslдъmeskъ, fъtslъ meъ; atъnчї daka vreї sъ sviї totъ, katъ sъ mъ întorkъ la înчenътъ.

— Reînчene, dar snъne iste.

— Tъ skrisesemї o skrisoare selbatikslsї Bearnesъ.

— De ънde sviї tъ?

— La drakъ! am чitit'o.

— Че snsї?

— Къ de nъ era delikatъ în nrivinꙗa manierelorъ, era чelъ nъꙗinъ vikleanъ desnre limbaꙗiĭ.

— Ea kъta sъ nъiъ neъnire între dînnшiĭ.

— Da, daka Enrikъ шi Margota arъ fi fostъ nisче kъsъtoriꙗĭ ordinarĭ, nisче soꙗĭ bъrgesĭ.

— Voiesчĭ sъ zivĭ?

— Voieskъ sъ zikъ kъ Bearnesъlъ nъ è nivĭ de kъm nrostъ.

— O!

— Шi kъ a devinatъ.

— Че a devinatъ?

— Kъ tъ voiesчĭ a nъne neъnire între elъ kъ soꙗia sa.

— Asta era învederatъ.

— Da, dar чeia че era maĭ nъꙗinъ, era skonъlъ nentrъ kare tъ voiaĭ sъ nъĭ neъnire între dînшiĭ.

— A! drače! skonъlъ...

— Da, aчestъĭ blestematъ de Bearnesъ ia venitъ sъ kreazъ kъ nъ aveaĭ altъ skonъ, nъnîndъ neъnire între elъ kъ soꙗia sa, de kъtъ ka sъ nъ nlътesчĭ soreĭ tale dota че i estĭ datorъ.

— Bre!

— Dъmnezeъlъ meъ, da, eatъ че шĭ a înkinъitъ astъ Bearnesъ alъ drakъlъĭ.

— Ъrmeazъ, Chicot, ъrmeazъ, zise reꙗele devenindъ înkrъntatъ; ne ъrmъ?

— Eĭ bine: abia devinase asta, шi se fъkъ nrekъm estĭ tъ în aчestъ minътъ, tristъ шi melankolikъ.

— Ne ъrmъ, Chicot, ne ъrmъ?

— Atɜnvĭ, asta lŭ a desfɪtatŭ din distrakɥiɜnea sa, ɯi máĭ kɪ n'a iɜbitŭ ne Fosseuse.

— Ba!

— Aɯa è kɜm ɥĭ o snɜiŭ; atɜnvĭ a fostŭ konrinsŭ de velŭ altŭ amorŭ de kare ɥĭ vorbiam.

— Dar avestŭ omŭ è ɜnŭ Iersanŭ, è dar ɜnŭ nɥgɥnŭ! Elŭ nɜne în lɜkrare noligamia? Ɯi ve a zisŭ Margota?

— Astɪ datɪ, fɪtɜlŭ meŭ, dar te veĭ mira, Margota a fostŭ înkɥntatŭ.

— De neferivirea Fosseuseĭ, la asta mɪ învoieskŭ.

— Nɜ, nɜ, înkɥntatɪ nentrɜ sine.

— I nlave dar meseria de moaɯɪ?

— A! astɪ datɪ nɜ va fi moaɯɪ.

— Dar ve va fi?

— Va fi naɯɪ, soɥɜlŭ seŭ i a nromis'o ɯi zaxarikalele s'aŭ ɯi îmnɥrɥitŭ în ora asta.

— Orĭ ɯi kɜm, nɜ le a kɜmnɥratŭ kɜ anana-ɥislŭ seŭ.

— Aɯa krezĭ, reɥele meŭ?

— Fɥrɪ îndoialɪ, fiindŭ-kɪ i refɜsŭ avestŭ anana-ɥiŭ. Dar kare è nɜmele noɜeĭ sale amante?

— O! è o nersoanɪ frɜmoasɪ ɯi tare kare noartɪ o vintɜrɪ minɜnatɪ, ɯi kare è foarte kanabilɪ de a se anɥra daka s'atakɪ.

— Ɯi s'a anɥratŭ ea?

— Negremitŭ.

— Astŭ-felŭ kɪ Enrikŭ a fostŭ resninsŭ kɜ nerdere?

— Maĭ întîiŭ.

— A! a! ші în ѕrmъ?

— Enrikŭ è obstinatŭ ші a renoitŭ nlъnцerile sale.

— Astŭ-felŭ?

— Astŭ-felŭ în kъtŭ a lѕaţ'o.

— Че felŭ?

— Kѕ sforцa.

— Kѕ sforцa!

— Da, kѕ netarde.

— Dar че drakѕ mĭ snѕĭ tѕ, Chicot?

— Adevъrѕlŭ.

— Natarde! ші чine è astъ frѕmoasъ kare se iea kѕ netarde?

— E domnішoara Cahors.

— Domnішoara Cahors!

— Da, o fatъ frѕmoasъ ші mare fatъ, nre leцea mea, de kare se zivea kъ è virцine ka Péronne, kare are ѕnŭ niчiorŭ ne Lot, чelŭ altŭ ne mѕnte, ші alŭ kъria tѕtorŭ è, saŭ maĭ bine era, domnѕlŭ de Vesin, ѕnŭ bravŭ цintilomŭ din amiчiĭ teĭ.

— Lѕkrѕ drakѕlѕĭ! strigъ Enrikŭ fѕriosŭ; oraшѕlŭ meŭ! a lѕatŭ oraшѕlŭ meŭ!

— Dek! înцeleцĭ, Enrikŭ; tѕ nѕ voiaĭ sъ i lŭ daĭ dѕnъ че i lŭ aĭ nromisŭ; elŭ a trebѕitŭ sъ lŭ iea. Dar, anronositŭ, na, eatъ o skrisoare че m'a însъrчinatŭ sъ цĭ o daŭ kiarŭ în mъnъ.

Ші Chicot, skoцîndŭ o skrisoare din nosѕnarѕlŭ seŭ, o dete reцelѕĭ.

Era aчeia ne kare Enrikŭ o skrisese dѕnъ lѕa-

rea oraшълъї Cahors, ші kare se termina ɯrin aste kъvinte:

Quod mihi dixisti profuit multum; *cognosco meos devotos*; *nosce tuos*; *Chicot expediet.*

Kare însemna:

„Чeia чe тъ mї aї snъsъ, mї a fostъ foarte folositorъ; kъnoskъ ne amiчiї meї, kъnoasчe ne aї teї; Chicot îщї va snъne restълъ.“

XV.

Cum, dupâ ce a priimitŭ noutâţi de la Sudŭ, Enricŭ le priimi de la Nordŭ.

Reŋele, în kъlmea desnerъrii sale, abia nъtъ sъ ʏiteaskъ skrisoarea ne kare Chicot i o detese.

Ne kъndŭ elŭ desʏifra latina Bearnesъlъĭ kъ nisʏe fiorĭ de nerъbdare karĭ fъʏea sъ tremъre narketъlŭ, Chicot, dinaintea unei marĭ oglinzĭ de Veneŋia atîrnate d'asъnra uneĭ noliŋe de aъrъriъ, admira kostъmъlŭ seŭ ŭi graŋiele nefinite ʏe lъase nersoana sa sъb vestĭmîntъlŭ militarŭ.

Nefinite era vorba, fiindŭ-kъ niʏĭ o datъ Chicot nъ nъrъse aŭa de mare; kanъlŭ seŭ kam nleŭъvŭ, era nъsŭ într'unŭ koifŭ konikŭ în felъlŭ aʏelorŭ koifъrĭ ŋermane ʏe se sъna aŭa de kъriosŭ la Tréves saŭ la Mayence, ŭi era okъnatŭ d'o kam datъ sъ 'ŭĭ aŭeze ne vestĭmîntъlŭ seŭ de bivolŭ nъtatŭ de sъdoare ŭi de frekarea armelorŭ, unŭ semi-nentarŭ ne kare, fiindŭ-kъ era sъ dejune, îlŭ nъsese n'o masъ; ne lîngъ astea, totŭ

aшezъndъ-шї пептarъlъ, fъчea sъ sъne пe пarketъ nisчe nintenї maї kanabilї de a gъъri de kъtъ a nintena пe ъnъ kalъ.

— O! sънt trъdatъ! strigъ Enrikъ dъпъ чe шї terminъ lektъra, Bearnesъlъ avea ъnъ nlanъ, шi mie niчї kъ mї trevea пrin minte.

— Fъtъlъ meъ, resпъnse Chicot, kъnosчї пroverbъlъ; пъ è niчї o aпъ maї rea de kъtъ aпa kare doarme.

— Dъ-te drakъlъї, kъ пroverbiї teї!

Chicot nlekъ snre ъшъ ka kъm arъ fi voitъ sъ lъ askъlte.

— Nъ, remъї.

Chicot se onri.

— Cahors s'a lъatъ! ъrmъ Enrikъ.

— Kъm se kade înkъ, zise Chicot.

— Are dar ɲeneralї, inɲinerї?

— Ba nъ, zise Chicot, Bearnesъlъ è пrea sъrakъ; kъm le arъ nlъti elъ? Nъ, le faчe пe toate singъrъ.

— Шi... se bate? zise Enrikъ k'ъnъ felъ de ъrъ.

— Sъ ɲї snъiъ kъ шї пъne toate пъterile шi kъ entъsiasmъ, nъ, n'aшї kъteza, nъ; elъ seamъпъ ka aчeї oamenї karї înчearkъ aпa maї 'nainte d'a se skъlda; îшї moaiъ vîrfъlъ deɲitelorъ într'o mikъ sъdoare kъ neazъ rea, îшї пrepaгъ пeпtъlъ kъ nisчe *meâ culpâ*, frъntea kъ nisчe kъɲetъrї filosofiчe, asta i okъпъ чele d'întîiъ zeчe minъte чe vinъ dъпъ detъnare, dъпъ kare îшї пъne kanъlъ în lъkrare шi înoatъ în nlъmbъlъ tonitъ шi în fokъ ka o salamandrъ.

— Draчe! zise Enrikъ, draчe!

— Ши te asigъrъ, Enrikъ, kъ era kaldъ, akolo. Reŋele se skъlĭ reneede ши mъsъrĭ sala kъ nisve nашĭ marĭ.

— Eatъ o nerdere nentrъ mine! strigĭ elъ terminъndъ-шĭ tare de totъ kъŋetarea învenъtъ învetъ, are sъ rîzъ vineva. Voiъ fi satiratъ. Avestĭ strengarĭ de Gaskonĭ sъntъ mъшkъtorĭ ши 'i aъzъ înkъ askъŋindъ-шĭ dinŋiĭ ши sъrîsъrile ne nisve snъimîntъtoare arie de vimnoaie.

La drakъ! bine kъ mĭ a venitъ idea sъ trimiŋъ lъĭ Franviskъ avestъ ajъtorъ verstъ atъtъ de mъltъ; Anversъlъ mъ va komnensa de Cahors; Nordъlъ va sterŋe gremalele Miezeĭ-zile.

— Amin! zise Chicot vîrîndъ-шĭ kъ delikateŋe, ka sъ шĭ termine mъnkarea, vîrfъlъ deŋitelorъ sale în dъlveŋъrile reŋelъĭ.

În astъ minъtъ ъшea se deskise ши ъшierъlъ anъnviĭ:

— Domnъlъ komitele du Bouchage!

— A! strigъ Enrikъ, îŋĭ snъneam eъ, Chicot, eatъ nostatea mea sosesve. Intrъ, komite, intrъ.

Ъшierъlъ deskise ъшea, ши se vъzъ anъrîndъ în kadrъlъ asteĭ ъше, la nerdeaoa ne jъmъtate lъsatъ, jъnele ve s'anъnviase, asemenea ънъĭ ritratъ în nivioare alъ lъĭ Holbein saъ alъ lъĭ Titian.

Elъ înaintĭ învetъ ши îndoi ŋenъkislъ în mizlokslъ tanetъlъĭ kamereĭ.

— Totъ nalidъ, i zise reŋele, totъ tristъ. Sъ vedemъ, amive, iea-ŋĭ nentr'ънъ minъtъ figъra ka în ziъa de Пасчĭ, ши nъ mĭ snъne lъkrъrĭ bъne k'ънъ aerъ

înkrăntată; vorbesce kărîndă du Bouchage, nentră kă mĭ è sete de novestirea ta. Vĭĭ din Flandra, fiĭălă meă?

— Da, sire.

— Ші dăpă kăm văză, kam ăste.

— Sire, aşa de ăste nrekăm noate îmbla ună omă ne pămîntă.

— Bine aĭ venită. Anversălă, ănde è Anversălă?

— Anversălă è ală nrinceielăĭ d'Orange, sire.

— Ală nrinceielăĭ d'Orange, cine è acesta?

— Ală lăĭ Guilaume, daka voiescĭ maĭ bine.

— Aşa! dar, şi frate-meă nă se îndreuta sure Anversă?

— Da, sire; dar akăm nă se maĭ îndreuteazăă sure Anversă, ci sure Château-Thierry.

— A părăsită armata?

— Nămaĭ è armată, sire.

— O! zise reţele măindă-i-se ţenăkiĭ şi rekăzîndă în fotoliălă seă, dar Joyeuse?

— Sire, frate-meă, dăpă ce a făkătă minănĭ kă marinariĭ seĭ, dăpă ce a săsţinătă toată retraţerea, frate-meă a adănată năţinĭĭ oamenĭ skăpaţĭ din restristă, şi a făkătă kă dînşiĭ o eskortă domnălăĭ dăce d'Orange.

— O învinţere! mărmărâ reţele.

Apoĭ, d'odată, k'o straniă lăminăă în kăătătărâ-ĭ:

— Atănĭ Flandra è nerdută nentră frate-meă?

— Kă totălă, sire.

— Fără sneranţă de rekăstigată?

— Mă temă.

Frɜntea nrinvinelɜĭ se lɜminъ trentatъ ka de lɜmina ɜneĭ kɜɲetъrĭ interioare.

— Bietɜlъ Franviskъ, zise elъ sɜrîzîndъ, n'are narte de koroanъ. A nerdɜtъ n'a Navareĭ; a întinsъ mъna kътre a Anglieĭ; a nɜsъ mъna ne a Flandreĭ; mъ nrinzъ, du Bouchage, kъ nɜ va domni nivĭ o datъ; bietɜlъ frate, elъ kare a dorit'o atɜtъ de mɜltъ!

— E! Dɜmnezeɜlъ meъ! totъ d'aɜna se întîmnlъ astъ-felъ kɜndъ vineva are dorinɲъ de veva, zise Chicot k'ɜnъ tonъ solemnъ.

— Ili kɜɲĭ nrisonierĭ? întrebъ reɲele.

— Anroane de doɜъ miĭ.

— Kɜɲĭ morɲĭ?

— Totъ kam atɜɲia; domnɜlъ de Saint-Aignan è din astъ nɜmɜrъ.

— Ve felъ! a mɜritъ bietɜlъ Saint-Aignan?

— Înekatъ.

— Înekatъ! kɜm! v'aɲĭ arɜnkatъ dar în rîɜlъ Escaut?

— Nɜ; rîɜlъ Escaut s'a arɜnkatъ asɜnra noastrъ.

Komitele fъkɜ atɜnvĭ reɲelɜĭ o novestire esaktъ desnre bɜtɜliъ mi desnre inɜndare.

Enrikъ lъ askɜltъ de la ɜnъ kanъ nînъ la altɜlъ kɜ o nose, k'o tъvere mi k'o fisionomiъ kare nɜ era linsite de maiestate.

Anoĭ, dɜnъ ve se terminъ novestirea, se skɜlъ mi înɲenɜkiъ din aintea rɜgɜtorisɜlɜĭ kamereĭ sale, îmĭ fъkɜ rɜgɜvisnea mi se întoarse k'o figɜrъ kɜ totɜlъ înseninatъ.

— Eak'aua! zise elъ, snerъ kъ ieaъ lɜkrɜrile

ka reŋe. Ună reŋe sășŋinștă de Dămnezeă è în adevără maĭ mălță de kătă ună omă. Să vedemă, komite, fă ka mine, mi fiindă-kă fratele teă a skăpată ka ală meă, mălțămeskă lăĭ Dămnezeă, eĭ bine! să ne maĭ înveselimă păŋină.

— Sănt la ordinele voastre, sire.

— Če vreĭ tă drentă resălată nentră serviviele tale, du Bouchage? vorbesve.

— Sire, zise jănele klătinăndă din kapă, n'am făkută nivĭ ună serviviă.

— O kontestă; dar orĭ mi kăm, frate-teă a făkută.

— Foarte marĭ, sire.

— A skăpată armata, zivĭ, saă maĭ bine remămiŋa armateĭ.

— Nivĭ ună omă, din veĭ remasĭ, nă este kare să nă vă zikă kă è datoră viaŋa fratelăĭ meă.

— Eĭ bine! du Bouchage, voinŋa mea è d'a întinde bine-faverea mea asupra amîndurora, mi voiă imita într'asta ne Dămnezeălă a totă nătinte kare v'a anărată într'ună kină asa de învederată făkîndă-vă ne amîndoĭ asemenea, adikă avăŋĭ, bravĭ mi frămosĭ; ne lîngă asta voiă imita ne aveĭ marĭ politivĭ asa de bine insuiraŋĭ totă d'ăuna, karĭ avea obiveiă d'a resălăti ne mesaŋeriĭ adăkătorĭ de nostăŋĭ rele.

— Lasă înkolo! zise Chicot, kănoskă nisve esemnle de mesaŋerĭ snînzăraŋĭ, nentră-kă aă fostă adăkătorĭ de nisve nostăŋĭ rele.

— Se noate, zise kă maiestate Enrikă, dar senatălă a mălțămită lăĭ Varron.

— Îmĭ ҷitezĭ nisҷe reпъblikanĭ. Valois, Valois, neferiҷirea te faҷe ъmilitъ.

— Sъ vedemъ, du Bouchage, ҷe voiesҷĭ? ҷe doresҷĭ?

— Fiindъ-kъ Maiestatea Voastrъ îmĭ faҷe onoare sъ mĭ vorbeaskъ k'o astъ-felъ de afekцiъne, voiъ kъteza sъ пrofitъ de bъna voiпца sa; sъnt sъtъlъ de viaцъ, sire; ші kъ toate astea nъ voieskъ sъ mĭ skъrtezъ viaца; kъvĭ Dъmnezeъ oпresҷe aҷeasta; toate vikleniele ҷe ъnъ omъ de onoare le întrebъiпцeazъ în asemenea kasъ sъntъ nisҷe пъkate de moarte; a se omorî în armatъ, a se lъsa sъ moarъ de foame, sъ ъite a înota kъndъ treҷe ъnъ rîъ, astea sъntъ nisҷe strevestirĭ de siпъvidere în mizlokъlъ kъrora Dъmnezeъ vede foarte limпede, kъvĭ, o svii, sire, kъцetърile noastre ҷele maĭ sekrete se daъ пe faцъ înaintea lъĭ Dъmnezeъ; nъ voiъ dar a mъri maĭ 'nainte de terminъlъ пe kare Dъmnezeъ lъ a otърîtъ vieцeĭ mele, dar sъnt sъtъlъ de lъme ші voiъ eші din lъme.

— Amikъlъ meъ! zise reцele.

Chicot redikъ kaпъlъ ші пrivi kъ interesъ пe aҷestъ jъne aша de frъmosъ, aша de bravъ, aша de avътъ, ші kare kъ toate astea vorbia k'ъnъ glasъ aша de desпeratъ.

— Sire, ъrmъ komitele kъ otърire, totъ ҷe mi se întîmпlъ de vr'o kътъ-va timпъ întъresҷe în mine astъ doriпцъ; voiъ sъ mъ arъnkъ în braцele lъĭ Dъmnezeъ, sъveranъ konsolatorъ alъ întristaцilorъ; пrekъm este într'aҷela-ші timпъ sъveranъ stъпînъ alъ oameпilorъ feriҷiцi de пe пъmîntъ; bine voiesҷe dar, sire, a mĭ înlesni mizloaҷele ka sъ intrъ kъrîndъ în reliцiъne, kъvĭ, astъfelъ пrekъm ziҷe пrofetъlъ, inima mĭ è tristъ ka moartea.

Chicot, batjokoritorвlă nersonaџiă, întrerвnse вnă minвtă џimnastika nenrekвrmatъ a braџeloră ші a fisionomieї sale, ka sъ askвlte astъ dвrere maiestoasъ kare vorbia într'вnă felă aша de nobilă, aша de sinчeră, kв glasвlă чelă maї dвlче ші чelă maї îndвlekъtoră чe Dвmnezeă a dată vr'o datъ jвneџiї ші frвmвseџii.

Okiвlă seă lвvitoră se stinse reflektъndă nrivirea desolatъ a fratelвї lвї Joyeuse, totă kornвlă i se întinse ші se mвiъ nrin simnatia asteї deskвraџerї kare semъna, nв kъ a destinsă, dar kъ a tъiată fiъ-kare koardъ a kornвlвї lвї du Bouchage.

Ші reџele simџise inima sa mвindв-se la askвltarea asteї чereri dвreroase.

— A! înџelegă, amiче, zise elă, voiesчї sъ intri în reliџiвne, dar totă te maї simџї omă, ші te temї de tentaџiвnї.

— Nв mъ temă de asnrimї, sire, dar de timnвlă чe lă lasъ ele neotъrîrii; nв, nв, nв fakă aчeasta ka sъ îndвlчeskă tentaџiвnile чe mї voră fi imnвse, fiindă-kъ sneră sъ nв retragă niчї o sвferinџъ fisikъ din kornвlă meă, niчї din sniritвlă meă nrivaџiвnї morale, чi sъ ieaă ші de la вnălă ші de la altвlă orї чe nreteste de întoarчere la trekвtă; într'вnă kвvîntă, sъ fakă sъ easъ din nъmîntă astъ grilъ kare trebвe sъ mъ desnarџъ nentrв totă d'aвna de lвme, ші kare, dвnъ regвlele eklesiastiче, maї adesea înkolџesче înчetă ka вnă gardă de sninї.

— Neferiчitвlă bъiată, zise reџele kare askвltase diskвrsвlă lвї du Bouchage mъsвrъndă ka sъ zivemă astă

felŭ fiъ-kare vorbъ a sa: krezŭ kъ va eшi unŭ predikatorŭ bunŭ, nu è aша, Chicot?

Chicot nu respunse nimikŭ, du Bouchage urmĕ.

— Înḑeleḑĭ, sire, kъ lunta se va stabili kiarŭ în familia mea; kъ onъnerea чea maĭ tare o voiŭ afla între чeĭ maĭ de anroane aĭ meĭ; kъ frate-meŭ kardinalulŭ, aша de bunŭ prekum è шi omŭ de lume, totŭ d'odatъ va kъsta o miĭъ de preteste ka sъ mъ fakъ sъ mĭ skimbŭ nъrerea, шi daka nu va reuшi ka sъ mъ îndulчe prekum sunt sigurŭ, se va lunta ku nenutinḑele materiale шi mĭ va pronune Roma, kare nune nisчe stanḑe între fiъkare treantъ a ordinilorŭ. Akolo, Maiestatea voastrъ è a totŭ nutinte, akolo voiŭ rekunoasчe nuterea braḑulуĭ чe Maiestatea Voastrъ bine-voiesчe sъ întinzъ ne kanulŭ meŭ. M'aĭ întrebatŭ чe doriam, sire, mĭ aĭ promisŭ sъ mĭ satisfaчĭ doriḑa, doriḑa mea, o vezĭ, è toatъ în Dumnezeŭ; чere de la Roma ka sъ fiŭ skutitŭ de noviчiatŭ.

Reḑele, din visъtorŭ чe era, se skulъ surîzîndŭ, шi lunḑŭ muna komitelуĭ:

— Voiŭ faчe чe mĭ чerĭ fiulŭ meŭ, i zise elŭ; voiesчĭ sъ fiĭ alŭ luĭ Dumnezeŭ, aĭ kuvîntŭ, elŭ è unŭ stъpînŭ maĭ bunŭ de kътŭ mine.

— Чe frumosŭ komulimentŭ i faчĭ! murmurĕ Chicot între mustaḑъ шi dinḑiĭ seĭ.

— Eĭ bine! fiъ, urmĕ reḑele, veĭ fi aшezatŭ dunъ doriḑele tale, skumne komite, uĭ o promitŭ.

— Шi Maiestatea Voastrъ mъ îmule de bukuriъ! strigĕ junele sъrutъndŭ muna luĭ Enrikŭ ku atъta bukuriъ ka kum s'arŭ fi fukutŭ duчe, nairŭ saŭ mareшalŭ alŭ Franчieĭ. Aша dar ne amŭ înḑelesŭ.

— Пе кѫvîntѫlъ meѫ de reџe, пе onoare de џintilomъ, zise Enrikъ.

Figѫra lъї du Bouchage se lѫminѣ; ѫnъ че ka ѫnъ sѫrîsъ de estase trekѫ пе bѫzeї; salѫtѣ kѫ resпektъ пе reџele ші desпѣrѫ.

— Eatъ ѫnъ omъ feriчitъ, ѫnъ jѫne foarte feriчitъ! strigѣ Enrikъ.

— Bѫnъ! strigѣ Chicot, n'aї nimikъ a i invidia, îmї пare, пѫ è maї de пlѣnsъ de kѣtъ tine, sire.

— Înџeleџe dar, Chicot, înџeleџe dar, are sѣ deviїѣ kѣlѫgѣrъ, are sѣ se dea чerѫlъї.

— Ші чine drakѫ te onresче sѣ faчї totъ ka elъ? Elъ чere nisче disпense de la frate-seъ kardinalѫlъ; dar eъ kѫnoskъ пе ѫnъ kardinalъ, kare џї va da toate disпensele trebѫinчioase; aчela è maї bine înkѣ de kѣtъ tѫ kѫ Roma; пѫ lъ kѫnosчї? è kardinalѫlъ de Guise.

— Chicot!

— Ші daka tѫnderea te îngrijesче, kѣчї, înfine, tѫnderea è o lѫkrare delikatѣ, чele maї frѫmoase mѣnї din lѫme, чele maї frѫmoase foarfeчї din strada Kѫџitѣrieї, nisче foarfeчї de aѫrъ, пre leџea mea, îџї vorъ da astъ пreџiosъ simbolъ, kare va avea la чifra treї nѫmѣrѫlъ koroanelorѫ че veї fi пѫrtatъ ші kare va jѫstifika devisa: *Manet ultima Coelo.*

— Nisче mѣnї frѫmoase, ziчї?

— Eї bine! sѣ vedemъ, aї sѣ vorbesчї oare reъ de mѣnile doamneї dѫvese de Montpensier dѫпѣ че aї vorbitъ de ѫmeriї seї? Пе kare reџe lъ faчї, ші kare severitate arѣџї în пrivinџa sѫпѫselorѫ tale!

Reŋele înkrъntъ snrъnveana mi nъse ne tîmnleĭ o mъnъ totъ aша de albъ ka avelea desnre karĭ i se vorbia, dar firesve maĭ tremъrътoare.

— Eatъ, eatъ, zise Chicot, sъ lъsъmъ toate astea, fiindъ-kъ vъzъ, în vele din ъrmъ, kъ ŋi se ъrasve kъ konvorbirea mi sъ ne întoarvemъ la lъkrъrile karĭ mъ interesъ nersonalъ.

Reŋele fъkъ ънъ ŋestъ jъmътate indiferintъ, jъmътate anrobativъ.

Chicot se ъitъ îmnrejъrъlъ lъĭ, îmningîndъ fotoliъlъ seъ ne vele doъъ nivioare dinderътъ.

— Sъ vedemъ, zise elъ kъ jъmътà de glasъ, resnъnde, fътъlъ meъ: avestĭ domnĭ de Joyeuse aъ nlekatъ aша în Flandra.

— Maĭ întĭiъ ve va sъ zikъ aша alъ teъ?

— Va sъ zikъ kъ sъntъ nisve oamenĭ aша de asnri, ънъlъ la nlъvere, velъ altъ la întristare, în kътъ îmĭ nare de mirare kъ aъ nъrъsitъ Narisъlъ fъrъ sъ fakъ nъŋinъ sgomotъ, ънъlъ ka sъ se desfъteze, velъ altъ ka sъ mĭ resineaskъ vr'o întristare.

— Eĭ bine?

— Eĭ bine! fiindъ-kъ estĭ velъ maĭ bъnъ amikъ alъ lorъ, katъ sъ svĭĭ kъm aъ nlekatъ.

— Negremitъ k'o svĭъ.

— Atъnvĭ, snъne-mĭ-o, Enriketъ, aĭ aъzitъ vorbindъ-se?...

Chicot se onri.

— Ve?

— Snre esemnlъ k'arъ fi bътътъ ne vr'ънъ omъ însemnatъ.

— N'am aʁzitŭ vorbindʁ-se.

— Aŭ rъnitŭ eĭ vr'o femeiъ kʁ snarɣere ɯi ni-stolade?

— Nʁ sviŭ.

— Aŭ... arsŭ vr'ʁnŭ lʁkrʁ, din întîmnlare?

— Че?

— Че sviŭ eŭ? veia ve arde vineva ka sъ ne-treakъ, kъndŭ è seniorŭ mare, snre esemnlʁ kasa ʁnĭ bietŭ omŭ.

— Estĭ nebʁnŭ, Chicot? sъ arzъ o kasъ în o-rawʁlŭ meŭ alŭ Parisʁlĭ, arŭ kʁteza oare sъ fakъ asemenea lʁkrʁrĭ?

— A! da, se sʁnъrъ!

— Chicot!

— În-fine eĭ n'aŭ fъkʁtŭ nimikŭ ka sъ aʁzĭ sgo motʁlŭ saŭ sъ vezĭ fʁmʁlŭ?

— Ире leɣea mea, nʁ.

— Atъtŭ maĭ bine, zise Chicot resnirъndŭ k'ʁnŭ felŭ de înlesnire ne kare n'o avʁsese în totŭ timnʁlŭ kъtŭ ɣinʁse interogatorilŭ ve lŭ fъkʁse lʁĭ Enrikŭ.

— Sviĭ tʁ ʁnŭ lʁkrʁ, Chicot? zise Enrikŭ.

— Nʁ, nʁ sviŭ.

— Te faĭ reʁtъviosŭ.

— Eŭ?

— Da, tʁ.

— Lokʁinɣa mormîntʁlʁĭ mъ îmblъnzise, mare reɣe, dar nresinɣa ta îmĭ sʁrîde. *Omnia letho putrescunt.*

— Va sъ zikъ kъ am mʁvezitŭ? zise reɣele.

— Пʁɣinŭ, fъtʁlŭ meŭ, пʁɣinŭ.

— Te faĭ nesʁferitŭ, Chicot ɯi îɣĭ atribʁĭ nis-

че проекте де интриг ши де амбиционе не карĭ ле кредеам денарте де карактерулŭ теŭ.

— Нисче проекте де амбиционе ла мине! Chicot ambițiosŭ! Enriketŭ, fiĭulŭ meŭ, eraĭ numaĭ negiobŭ, akum estĭ nebunŭ, merĭ înaintându.

— Ши eŭ îĭ spuiŭ, domnule Chicot, kă voiesc să depărtezĭ de la mine ne toĭ servitorĭ meĭ, presupunîndŭ kă aŭ nisce kuete ne karĭ eĭ nu le aŭ, nisce krime la karĭ n'aŭ kuetatŭ; zikŭ kă veĭ să mă prekupeţesc, în-fine.

— Să te prekupeţeskŭ! eŭ! strigă Chicot, să te prekupeţeskŭ, pentru че? să mă fereaskă Dumnezeŭ! tu estĭ o fiinţă foarte superioare, *bone Deus*! fără maĭ spune kă estĭ anevoie de nutritŭ ka diavolŭ. O! nu, nu, spre esemplu..

— Xm! zise reţele.

— Să vedemă, esemplikă-mĭ de unde ĭĭ vine astă ideă estravagantă?

— Aĭ înțeleptŭ să askuldĭ ku чеveală laudele mele în privinţa vekiulŭĭ teŭ amikŭ dom Modestŭ, kărcia estĭ datorŭ multŭ.

— Eŭ sunt datorŭ multŭ lui dom Modestŭ? Bunŭ, bunŭ, bunŭ! ne urmă?

— După че aĭ înverkatŭ să mĭ kalomniesĭ ne Joyeuse aĭ meĭ, doĭ amicĭ adevăraţĭ.

— Nu zikŭ ba.

— În urmă, ĭĭ aĭ arunkatŭ giara ne Guises.

— A! akum iubesc ĭ ne avestia; după kum se pare estĭ în ziua ta ka să iubesc ne toată lumea.

— Nu, nu'ĭ iubeskŭ, dar fiindŭ-kă în astŭ minutŭ

eĭ mediŭ în linișve mi în tăvere, fiindŭ-kă în astŭ minutŭ nu mĭ fakŭ velŭ maĭ mikŭ reŭ; fiindŭ-kă nu 'i nerzŭ unŭ minutŭ din vedere, kă totŭ ve observŭ la dînmiĭ è aveia-mĭ revealĕ de marmurĕ, mi n'am obiveiŭlŭ ka să mă temŭ de statue, orĭ kălŭ de ameninţătoare arŭ fi, mă mulţumeskŭ ku aveia a kărora figurĕ mi atitudine o kunoskŭ; vezĭ tu, Chicot, o fantasmă, kăndŭ s'a familiarisatŭ, nu maĭ é unŭ konsoţŭ nesuferibilŭ.

Toţĭ avestĭ Guises, ku privirile lorŭ selbative mi ku spadele lorŭ vele marĭ, suntŭ oameniĭ regatulŭi meŭ karĭ mînă astăzĭ nu mĭ aŭ făkutŭ velŭ maĭ mikŭ reŭ; mi eĭ seamănă, veĭ să ţĭ spuĭŭ ku vine?

— Spune, Enriketŭ, mă veĭ înkănta, svĭĭ bine kă estĭ nlinŭ de raţionamente în kompараţiunĭ.

— Eĭ seamănă ku aveĭ malĭĭ ve'ĭ arunkă vineva prin balte ka să goneaskă nesvĭĭ veĭ marĭ mi să'ĭ oprească d'a se îngrăşa prea multŭ: dar înkipuesve-ţĭ unŭ minutŭ kă nesvĭĭ veĭ marĭ nu se temŭ.

— Eĭ bine?

— Eĭ n'aŭ dinţĭ atălŭ de bunĭ ka să sdreleaskă solziĭ lorŭ.

— O! Enrikŭ, konilulŭ meŭ, ve vikleanŭ estĭ!

— Pe kăndŭ Bearnesulŭ teŭ....

— Să vedemŭ, maĭ aĭ vre o kompараţiune pentru Bearnesulŭ?

— Pe kăndŭ Bearnesulŭ teŭ, kare miorlăe ka o pisikă, mi muşkă ka unŭ tigru....

— Pe viaţa mea, zise Chicot, eată Valois kare linge ne Guise! aidĭ, aidĭ, fiĭulŭ meŭ, estĭ într'o kale prea bună ka să te opresvĭ. Despărte-te numaĭ de kălŭ

ши iea în къзъtoriъ пе doamna de Montpensier; чelъ пъɥinъ veĭ avea пarte къ dînsa; daka пъ i veĭ faчe koпiĭ, ea ɥĭ va faчe, n'a fostъ ea o datъ înamoratъ de tine?

Enrikъ se îngîmfa.

— Da, zise elъ; dar eram okъпatъ de alta; eatъ sorɥinɥile tътlorъ ameninɥъrilorъ sale. Chicot, тъ aĭ devinat'o; ea are în kontra mea o вrъ de femeiъ, ши din къndъ în къndъ se agaɥъ de mine, dar din feriчire sвnt bъrbatъ, ши rîzъ пъmaĭ.

Enrikъ termina aste къvinte redikъndъ-шĭ gъlerъlъ resfrъntъ dъпъ moda italianъ, къndъ вшierъlъ Nambu strigъ din пragъlъ вшeĭ:

— Ънъ mesaɥerъ alъ domпъlъĭ dъчe de Guise nentrъ Maiestatea Sa!

— E впъ къrierъ saъ впъ ɥintilomъ? întrebъ reɥele.

— E впъ kanitanъ, sire.

— Пre leɥea mea, sъ intre, ши va fi bine venitъ.

Într'aчela-шĭ timпъ впъ kanitanъ de ɥindarmĭ intrъ înveslitъ къ вniforma de kompaniъ, ши fъkъ salътarea obiчĭпвitъ.

XVI.

QUEĬ DOĬ CUMETRI.

Chicot, la astъ anъnчiare, s'aшezase, шi dъnъ obiчeiъlъ seъ, întorчea kъ imnertininцъ snatele snre ъшъ, шi okiъlъ seъ ne jъmъtate askъnsъ se afъnda într'ъna din aчele meditъrĭ interioare karĭ i era aша de obiчĭnъite, kъndъ чele d'întîiъ kъvinte чe nronъnчiъ mesaцerъlъ D-lorъ de Guises îlъ fъkъrъ sъ tresarъ.

Irin ъrmare elъ deskise okiъlъ.

Din feriчire, saъ din neferiчire, reцele, okъnatъ kъ noъlъ venitъ, nъ lъъ a minte niчĭ de kъm la astъ manifestare totъ înfiorъtoare din nartea lъĭ Chicot.

Mesaцerъlъ s'afla la zeчe nашĭ de fotoliъlъ în kare Chicot se gemъise, шi fiindъ-kъ nrofilъlъ lъĭ Chicot întreчea abia garnitъrele fotoliъlъĭ, okiъlъ lъĭ Chicot vedea ne mesaцerъlъ întregъ, ne kъndъ mesaцerъlъ nъ nъtea sъ vazъ de kътъ okiъlъ lъĭ Chicot.

— Viĭ din Lorania? întrebъ reцele ne aчestъ

mesaŋerŭ, a kъrъia taliъ era aша de nobilъ ші înfъцiшarea aша de resbelikъ.

— Nъ, sire, dar din Soissons, ънde domnъlŭ dъче, kare n'a пъrъsitŭ aʋestŭ oraшŭ de o lъnъ, mĭ a datŭ astъ skrisoare пе kare am onoare a o denъne la niʋioarele Maiestъцiĭ Voastre.

Okiъlŭ lъĭ Chicot skinteia ші nъ nerdea niʋĭ ънŭ ŋestŭ alŭ noъlъĭ venitŭ, пrekъm ърekile sale nъ nerdea ънŭ kъvîntŭ.

Mesaŋerъlŭ deskise vestĭmîntъlŭ seŭ de пele de bivolŭ înkisŭ kъ nisʋe agrafe de arŋintŭ, ші skoase dintr' ънŭ nosънarŭ de пele, kъntъшitъ kъ mъtъsъriъ ші aшezatъ пе inimъ, nъ o skrisoare, dar doъ skrisorĭ, fiindŭ-kъ ъna trase пе ʋea altъ kare se linise de ʋeara siŋiliъlъĭ seŭ, astŭ-felŭ în kъtŭ fiindŭ-kъ kanitanъlŭ skotea nъmaĭ ъna, ʋea altъ kъzъ пе tanetŭ.

Okiъlŭ lъĭ Chicot ърmase astъ skrisoare, пrekъm okiъlŭ nisiʋeĭ se iea dъпъ sborъlŭ naserĭ.

Dar Enrikŭ nъ vъzъ nimikŭ; Enrikŭ modelŭ de înkredere, era în ora sa, nъ lъĭ a minte la nimikŭ. Deskise nъmaĭ n'aʋeia din doъ skrisorĭ ʋe i se dete, ші ʋiti.

Din nartea sa, mesaŋerъlŭ, vъzîndŭ пе reŋele absorbitŭ în ʋitire, s'absorbi ші elŭ în kontîmplarea reŋelъĭ, пе faŋa kъrъia semъna kъ kaъtъ efektъlŭ tътъlorŭ kъŋetъrilorŭ ʋe astъ interesantъ skrisoare nътea sъ пrodъkъ în spiritъlŭ seŭ.

— A! domnъle Boromeŭ! domnъle Boromeŭ! mъrmъrъ Chicot, ърmъndŭ din narte-ĭ kъ okiĭ fiъ-kare miskare a kredinʋiosъlъĭ domnъlъĭ de Guise! A! tъ estĭ

kanitanŭ, ші daĭ nъmaĭ o skrisoare reŋelъĭ ne kъndŭ aĭ doъ în nosъnarъlŭ teŭ; asteantъ, mikъlŭ meŭ, asteantъ.

— Bine! bine! zise reŋele reʋitindŭ fiъ-kare liniъ a skrisoriĭ dъʋelъĭ k'o mъlŋъmire vъzъtъ; nleakъ, kanitane, nleakъ, ші snъne domnъlъĭ de Guise kъ sънt rekъnoskъtorŭ de darъlŭ че mĭ faʋe.

— Maiestatea Voastrъ nъ mъ onoarъ k'ънŭ resnъnsŭ skrisŭ? întrebъ mesaŋerъlŭ.

— Nъ, îlŭ voiŭ vedea neste o lънъ saŭ neste шease sentъmъnĭ, nrin ъrmare, i voiŭ mъlŋъmi însъ-mĭ; nleakъ!

Kanitanъlŭ se înklinъ ші eші din anartamentŭ.

— Vezĭ bine! Chicot, zise atънчĭ reŋele konsoŋъlъĭ seŭ, ne kare lŭ kredea totŭ în fъndъlŭ fotoliъlъĭ, vezĭ bine, domnъlŭ de Guise nъ è amestekatŭ în niчĭ o makinare. Aʋestŭ bravŭ dъʋe a aflatŭ bътъlĭa din Navara: elŭ se teme ka nъ kъm-va xъgenoŋiĭ sъ se înkъraŋeze ші sъ rediʋe kanъlŭ, fiindŭ-kъ a aflatŭ kъ Ґermaniĭ vorŭ sъ trimiŋъ ajъtorŭ reŋelъĭ Navareĭ. Afarъ de astea, че faʋe elŭ? devineazъ че faʋe.

Chicot nъ resnъnse niчĭ de kъm: Enrikŭ krezъ kъ asteantъ esnlikarea.

— Eĭ bine! ъrmĭ elŭ, îmĭ dъ armata ne kare a nъs'o ne niʋioare în Lorania ka sъ sънravegieze ne Flandrezĭ, ші mĭ dъ de sʋire, kъ neste шease sentъmъnĭ, astъ armatъ va fi în disnъnerea mea kъ ŋeneralъlŭ eĭ. Че zicĭ desnre astea, Chicot?

Tъʋere absolътъ din nartea Gaskonъlъĭ.

— În adevъrŭ, skъmnъlŭ meŭ Chicot, ъrmĭ reŋele, ънŭ lъkrъ aĭ absъrdŭ, amikъlŭ meŭ, kъ estĭ obsti-

natŭ ka o katîrъ din Suania, ши kъ daka чineva are neferiчirea d'a te konvinge de vr'o greшalъ, чeia чe se întîmplъ adesea, atъnчĭ te înkrъngĭ; e! da, te înkrъngĭ, ka sъ nerodŭ чe estĭ.

Niчĭ o sъflare nu kontrazise ne Enrikŭ în pъrerea sa ne kare o manifestase kъ atъta frankeţe asъpra amikъlъĭ seŭ.

Maĭ era чeva kare desplъчea maĭ mъltŭ lъĭ Enrikŭ de kътŭ kontra-ziчerea, asta era tъчerea.

— Krezŭ, zise elŭ, kъ nebъnъlŭ a avътŭ impertininţa sъ adoarmъ. Chicot, ъrmъ elŭ înaintъndŭ kътre fotoliŭ, reţele teŭ îţĭ vorbesчe, veĭ sъ i respunzĭ?

Dar Chicot nu nътea respunde, fiindŭ-kъ nu se maĭ afla akolo. Ши Enrikŭ aflъ fotolиlŭ deшertŭ.

Okiĭ seĭ strebътъrъ toatъ kamera; Gaskonъlŭ nu maĭ era niчĭ în kamerъ niчĭ în fotoliŭ.

Kaska sa desпъrъse ka dînsъlŭ ши kъ dînsъlŭ.

Reţele fu konrinsŭ d'ъnŭ felŭ de fiorŭ sъnerstiţiosŭ; ъne-orĭ i venia sъ kreazъ kъ Chicot era o fiinţъ sъпra-ъmanъ, vr'o inkarnare diabolikъ, de bъnъ snechiъ, adevъratŭ, dar diabolikъ, în-fine.

Kiътъ ne Nambu.

Nambu n'avea niчĭ o asemъnare kъ Enrikŭ. Din kontra era ъnŭ suiritŭ tare, пrekъm sъntŭ în ţenere aчeia karĭ пъzeskŭ antikamerele reţilorŭ. Elŭ kredea în anariţiъnĭ ши în desnariţiъnĭ, elŭ kare vъzъse atътea lъkrъrĭ, dar în anariţiъnile ши în desnariţiъnile fiinţelorŭ vieţъitoare, ши nu într'ale fantasmelorŭ.

Nambu asigъrъ nositivŭ ne Maiestatea Sa kъ vъ-

*

zъse ne Chicot eшindъ kъ чinчї minъte maї 'nainte de eшirea trimisъlъї monsiniorъlъї dъve de Guise.

Însъ eшia kъ ъшъringa шi kъ fereala ъnъї omъ ve nъ voia sъ lъ vazъ чineva eшindъ.

— Negreшitъ, zise Enrikъ trekîndъ în oratoriъlъ seъ, Chicot s'a ъnъratъ kъ n'avъsese drentate. Ve slabї ъntъ oameniї, Dъmnezeъlъ meъ! zikъ asta nentrъ toŋї, шi kiarъ nentrъ veї maї de sniritъ.

Domnъlъ Nambu avea kъvîntъ; Chicot, înkoifatъ kъ salada* sa шi înŋenenitъ de lъnga sa snadъ, trekъse antikamerele fъrъ mare sgomotъ; dar orї kъtъ fereaь avъ, a trebъitъ sъ sъne nintenii seї ne trentele ve kondъvea din anartamente la nortiŋa Lъvrъlъї, sgomotъ kare fъkъse sъ te întoarkъ mъlŋї oameni, шi atrъsese lъї Chicot mъlŋimї de salътъrї, fiindъ-kъ se sчia nosiŋiъnea lъї Chicot ne lîngъ reŋele, шi mъlŋї salъta ne Chicot maї josъ de kътъ arъ fi salътatъ ne dъvele d'Anjou.

Într'ъnъ ъngiъ alъ nortiŋeї, Chicot se onri ka kъm шї arъ fi nъsъ ъnъ nintenъ.

Kanitanъlъ domnъlъї de Guise, amъ snъs'o, eшise abia kъ чinчї minъte dъnъ Chicot, la kare nъ fъ kъ niчї o lъare a minte. Elъ desчinsese trentele шi strebътъse kъrŋile, mъndrъ шi înkъntatъ totъ de o datъ; mъndrъ nentrъ kъ orъ шi kъm nъ era ъnъ soldatъ k'o înfъŋimare nroastъ, шi i nlъvea sъ arate graŋiele sale dinaintea Elveŋianilorъ шi garzilorъ Maiestъŋiї Sale nrea krestine; înkъntatъ nentrъ kъ reŋele îlъ nriimise astъ-felъ în kътъ n'avea niчї ъnъ nreuъsъ în kontra domnъlъї de Guise.

* ъnъ felъ de koitъ ve se nъrta în resbelъ.

În minɤtălă kănd ă eшia nrin nortiŋa Lɤvrălăĭ, ші kănd ă trevea nɤntea miskătoare, făse destentată de ɤnă sgomotă de nintenĭ kare semăna a fi ekoălă ninteniloră seĭ.

Se întoarse kɤŋetăndă kă reŋele trimisese dăn dînsălă, ші mare i fă mirarea rekɤnoskîndă săb mărŋinile resfrănse ale koifălăĭ seă, figɤra blăndă ші nrefăkătă a bɤrgesălăĭ Robert Briquet, blestemata sa kɤnosvinŋă..

Ne adɤvemă a minte kă vea d'întîiă miskare a astoră doĭ oamenĭ ɤnălă în nrivinŋa altɤia nɤ făsese tokmaĭ o miskare de simnatiă.

Boromeă deskise gɤra d'o jămtà de nivioră natrată, nrekăm zive Rabelais, ші krezîndă a vedea kă avela kare lă ɤrma doria să vorbeaskă kɤ dînsălă, stătă în lokă astă-felă, în kătă Chicot îlă ajɤnse în doĭ nașĭ.

Se svie, în vele din ɤrmă, ve nașĭ era aĭ lăĭ Chicot.

— La drakɤ! zise Boromeă.

— Vintre de verboaikă! strigă Chicot.

— Dălvele meă bɤrgesă!

— Venerabilălă meă nărinte!

— Kɤ astă koifă!

— Săb astă vestĭmîntă de bivolă!

— E o minɤne nentrɤ mine ka să ne vedemă!

— E o mălŋămire nentrɤ mine ka să te ajɤngă!

Ші amîndoĭ fanfaronĭ se ɤitară vr'o kăteva minăte ɤnălă la altălă kɤ nekɤtezarea neamikă a doĭ kokoșĭ karĭ aă să se verte ші karĭ, ka să se snerie ɤnălă ne altălă, se înalŋă ne ɤngiele loră.

Boromeš fɜse ɥelš d'întîiš kare trekɜ de la seriositate la blɜndeŋe.

Mɜskiĭ obrazɜlšĭ seš se întinserț, ɯi k'ɜnš aerš de frankeŋe resbelikț ɯi de amabilț noliteŋe:

— Trɜiaskț Dɜmnezeš! zise elš, estĭ ɜnš kɜmɜtrɜ vikleanš, domnɜle Robert Briquet.

— Eš, venerabilɜlš meš! resnɜnse Chicot, kɜ ɥe okasiɜne îmĭ snɜĭ asta, te rogš?

— Kɜ okasiɜnea monastiriĭ Iakobinilorš, ɜnde m'aĭ fɜkɜtš sț krezš kț eraĭ nɜmaĭ ɜnš simnlɜ bɜrgesš. Katț, în adevțrš, sț fiĭ de zeɥe orĭ maĭ vikleanš ɯi maĭ kɜraŋiosš de kțtš ɜnš nrokɜrorš ɯi ɜnš kanitanš îmnreɜnț.

Chicot simŋi kț komnlimentɜlš era fɜkɜtš din gɜrț, iar nɜ din inimț.

— A! a! resnɜnse elš kɜ bɜnomiț, ɯi ɥe trebɜe sț ziɥemš de domnia ta, siniorš Boromeš?

— De mine?

— Da, de domnia ta!

— Ši nentrɜ ɥe?

— Nentrɜ kț m'aĭ fɜkɜtš sț krezš kț eraĭ nɜmaĭ ɜnš kɜlɜgțrš, katț, în adevțrš, sț fiĭ de zeɥe orĭ maĭ vikleanš de kțtš nana kiarš; ɯi, kɜmetre, nɜ te desnreŋɜeskš snɜnîndɜ–ŋĭ astea, fiindš–kț nana de astɜzĭ, sɥiĭ, kț este ɜnš skormoniɥiš de lɜminare.

— Kɜŋeŋĭ la ɥeia ɥe snɜĭ? întrebț Boromeš.

— Vintre de ɥerboaikț! minŋš eš vr'o datț?

— Eĭ bine! adɜ mɜna kolea.

Ši întinse mɜna lɜĭ Chicot.

— A! te aĭ nъrtatъ reъ kъ mine la monastire, frate kanitane, zise Chicot.

— Te lъam drentъ ънъ bъrgesъ, domnъlъ meъ, ші kъnosчĭ nelinisчea че avemъ de bъrgesĭ, noĭ oameniĭ de sabiъ.

— E adevъratъ, zise Chicot rîzîndъ, tokmaĭ ka kъlъgъriĭ. ші kъ toate astea m'aĭ nrinsъ în kъrsъ.

— În kъrsъ?

— Negreшitъ; fiindъ-kъ., sъb astъ strevestire, întindeaĭ o kъrsъ. Ънъ kanitanъ bravъ ka domnia ta nъ skimbъ fъrъ kъvîntъ seriosъ nentarъlъ kъ o rasъ.

— K'ънъ omъ de sabiъ, zise Boromeъ, nъ voiъ avea sekrete. Eĭ bine! da, am oare-kare interese nersonale în monastirea Iakobinilorъ; dar domnia ta?

— Ші eъ totъ aша, zise, Chicot; dar tъчere!

— Sъ vorbimъ nъnînъ de toate astea, voiesчĭ?

— Ne sъfletъlъ meъ, arzъ de dorinъъ.

— Îнĭ nlaче vinъlъ чelъ bънъ?

— Da, kъndъ è bънъ.

— Eĭ bine! kъnoskъ o kîrчiъmioarъ fъrъ rivalъ, dъnъ kъm krezъ, în Harisъ.

— E! ші eъ kъnoskъ ъna, zise Chicot; kъm se nъmesчe a domnieĭ tale?

— *Kornslъ Absndanъeĭ.*

— A! a! zise Chicot tresъrindъ.

— Eĭ bine! че è la mizlokъ?

— Nimikъ.

— Aĭ чeva kъ astъ kîrчiъmъ?

— Nъ, din kontra.

— O kъnosчĭ?

— Niчĭ de kъm, ші mъ mirъ.

— Voiesчĭ sъ merдemъ, kъmetre?

— Kъm nъ? nъmaĭ de kъtъ.

— Aideдĭ dar.

— Ъnde este ea?

— Sпre поarta Bourdelle. Osпътarъlъ è ъnъ bътrъпъ vinarъ kare sчie foarte bine sъ прeдъeaskъ diferinдa чe este între чerъlъ gъreĭ ъnъĭ omъ ka domnia ta ші gîtlejъlъ ъnъĭ trekътorъ setosъ.

— Adikъ kъ vomъ nътea vorbi în паче?

— În чelarъ, daka voimъ.

— Ші fър' a fi sъпъraдĭ?

— Vomъ înkide ъшele.

— Aideдĭ, zise Chicot, vъzъ kъ estĭ ъnъ omъ inдeniosъ, ші аша de bine vъzътъ în kîrчiъme ka ші în monastirĭ.

— Aĭ krede oare kъ am înдeleдerĭ kъ osпътarъlъ?

— Asta mi se kam nare.

— Пre leдea mea nъ, ші astъ datъ estĭ greшitъ, domnъlъ Bonhomet îmĭ vinde vinъ kъndъ voiъ, ші i nlъteskъ kъndъ notъ, eatъ totъ.

— Bonhomet? zise Chicot, пe kъvîntъlъ meъ, eatъ ъnъ omъ kare nromite.

— Ші kare дine. Vino, kъmetre, vino.

— O! o! îшĭ zise Chicot ъrmъndъ пe falsъlъ kъlъgъrъ, aiчĭ katъ sъ faчemъ o aleдere între strъmbътърele tale чele maĭ bъne, amiче Chicot; kъчĭ daka Bonhomet te rekъnoasче nъmaĭ de kъtъ, te aĭ tonitъ, ші nъ estĭ maĭ mъltъ de kъtъ ъnъ nerodъ.

XVII.

CORNULU ABUNDANȚII.

Drămălă ne kare Boromeă dăvea ne Chicot, făr' a i treve nrin minte kă Chicot îlă kănosvea ka mi dînsăla, adăvea a minte Gaskonălăi nostră frămoasele zile din timnălă jăneții sale.

În adevără, de kăte orî, kă kanălă golă, kă nivioarele mlădioase, kă brațele atîrnate, nrekăm zive minănatălă jergă nonălară, de kăte orî Chicot, săb o razăa soarelăi de iarnă saă în ămbra rekoroasă a verei, aflase astă kasă a *Kornslăi Absndanței* kătre kare ănă streină îlă kondăvea în astă minătă!

Atănvî kăte-va monede de aără, mi kiară de arțintă, săpăndă în năngă îlă făvea mai ferivită de kătă ănă rețe, se lăsa să meargă la savăroasa ferivire de a îmbla retăvindă kătă ară voi, elă kare n'avea nivî amantă a kasă, nivî konilă flămăndă în ămă, nivî năringî nrenăitorî mi măstrătorî în dosălă ferestrei.

Atănvî Chicot s'aneza ne banka de lemnă saă

ne skъsnelslъ din kîrvismъ; astenta ne Gorenflot, saŭ maï bine îlŭ afla esaktŭ la veï d'întîiŭ absrï aï osnъngslsï nregъtitŭ.

Atsnvï Gorenflot se înssflengia nsmaï într'o klinъ, mi Chicot, totŭ înnelegъtorŭ, totŭ observatorŭ, totŭ anatomistŭ, Chicot stsdia fiъ-kare gradŭ alŭ bengieï sale, stsdiindŭ astъ ksrioasъ natsrъ nrintre absrslŭ ssbngire alŭ snei emongisnï rangionabile; mi ssb inflsingga vinslsi velsï bsnŭ alŭ kъldsreï, mi alŭ libertъngii, jsnengea se srka strelsvitoare, viktorioasъ mi nlinъ de konsolъrï în kanslŭ seŭ.

Chicot, trekîndŭ ne dinaintea resnъntieï Bussy, se înъlngă în vîrfslŭ nivioarelorŭ ka sъ se nevoiaskъ sъ vazъ kasa ne kare o rekomandase îngrijirilorŭ lsï Remy, dar strada avea kotitsre, mi n'arŭ fi fostŭ o nolitikъ bsnъ sъ se onreaskъ; srmă dar ne kanitansslŭ Boromeŭ k'snŭ mikŭ ssnninŭ.

Îndatъ strada vea mare Sъntslŭ-Iakobŭ anъrs okilorŭ seï, anoï monastirea Saint-Benoît, mi màï în fanga monastirii, osnъtъria de la *Kornslŭ Absndanyeï*, *de la Kornslŭ Ambsndanyeï* kam învekitъ, kam neksratъ, kam krъnatъ, dar smbritъ totŭ d'asna de nlatanï mi de kastanï ne din afarъ, mobilatъ ne din întrs ks oalele sale de kositorŭ lsvioase mi ks kastroanele sale strelsvitoare karï ssntŭ fikngisnile asrslsï mi arngintslsï nentrs besторii mi lakomii, dar karï atragŭ în adevъrŭ adevъratslŭ asrŭ mi adevъratslŭ arngintŭ în nossnarslŭ kîrvismarslsï, nrin nisve ksvinte simnative nentrs karï trebse sъ veremŭ sokotealъ natsreï.

Chicot, dsnъ kъstъtsra sa de okï arsnkatъ din

nragulŭ ушеĭ afarъ ші în întru, Chicot se kokoшъ ші maĭ nerdu înkъ шease deŋite din talia sa, ne kare o mikшorase în nresinŋa kanitanulŭi, maĭ adъuŋi o strъmbъturъ de satirŭ foarte diferitъ de îmbletele sale franче ші de trъsurele oneste ale fisionomieĭ sale, ші se nregъti a înfrunta nresinŋa vekiulŭi seŭ osnъtarŭ, domnulŭi Bonhomet.

Afarъ de astea Boromeŭ trekъ челŭ d'întîiŭ ka sъ i arate drumulŭ, ші, la vederea astorŭ douъ kaче, domnulŭ Bonhomet nu шĭ dete osteneala ka sъ rekunoaskъ de kътŭ ne ачela kare merŋea înainte.

Daka faŋada *Kornulŭi Abundanŋeĭ* krънase, faŋa demnulŭi kîrviumarŭ suferise ші ea strikъviunile timnulŭi.

Afarъ de sbîrviturele karĭ koresnundŭ ne figura omeneaskъ, ku krънътurele че timnutŭ le întinъresче în fruntea monumentelorŭ, domnulŭ Bonhomet luase nisче înfŋiшъrĭ de omŭ nuternikŭ, karĭ, nentru toŋĭ чеĭ alŋĭ afarъ de oameniĭ de sabiъ, îlŭ fъчea neanronіatŭ, ші karĭ înkovoia ka sъ zivemŭ astŭ-felŭ figura sa.

Dar Bonhomet resnekta totŭ d'auna snada: asta i era slъbiviunea; elŭ luase aчestŭ obiчeiŭ într'unŭ kuarterŭ foarte denъrtatŭ de orĭ че sunravegiere munivinalъ sub inflŋinŋa Benediktinilorŭ naчefivĭ.

În adevъrŭ, daka e din neferivire, s'aŋîŋa o disnutъ în astъ glorioasъ kîrviumъ, nîn'a nu merŋe la kasarmъ sъ kaste ne Elveŋianĭ saŭ ne arkarii de nъndъ, snada jukase, ші jukase astŭ-felŭ în kътŭ sfъшiase maĭ multe vestiminte; astъ restristъ se întîmnlase de шeante saŭ ontŭ orĭ luĭ Bonhomet ші lŭ kostase kъte o sutъ de li-

vre; elŭ resnekta dar snada, dŭn' aveastъ sistemъ: temerea fave resnektŭ.

Kъtŭ desnre veĭ alцĭ klienцĭ aĭ *Kornslsĭ Absndanцeĭ*, skolarĭ, klerivĭ, kъlŭgъrĭ ші negŭцъtorĭ, Bonhomet le nŭnea singŭrŭ la kale; elŭ kъnъtase oare-kare nŭme înkoifъndŭ kŭ o mare gъleatъ de nlŭmbŭ kanslŭ înderъtnivilorŭ saŭ reilorŭ nlъtitorĭ, ші astъ fantъ atrъцea totŭ d'aŭna snre dînslŭ nisve stilnĭ de kîrviŭmъ ve ші'ĭ alesese dintre veĭ maĭ цenenĭ bъeцĭ din magazinele vevine.

Ne lîngъ avestea, se svia aша de bŭnŭ ші aша de kŭratŭ vinslŭ ve fiъ-kъre avea drentslŭ sъ se dŭkъ singŭrŭ sъ'lŭ iea din velarŭ, se kŭnosvea aша de bine marinimia sa în nrivinца ŭnorŭ komitinцĭ* kreditaцĭ la kantorslŭ seŭ, în kъtŭ nimink nŭ mŭrmŭra nentrŭ aste toane fantasve.

Aste toane, kъцĭ-va bъtrъnĭ visitatorĭ le atribŭia la ŭnŭ fŭndŭ de întristare ne kare domnslŭ Bonhomet arŭ fi avŭtŭ în kasa sa.

Astŭ-felŭ fŭrъ, velŭ nŭцinŭ, esnlikъrile ve Boromeŭ krezŭ de datoriъ a le snŭne lŭĭ Chicot asŭnra karakterslŭĭ osnъtarslŭĭ a kъrŭia osnitalitate era s'o nreцŭiaskъ îmnreŭnъ.

Astъ misantronіъ a lŭĭ Bonhomet a avŭtŭ ŭnŭ tristŭ resŭltatŭ nentrŭ dekorarea ші îmbŭnъtъцirea osnelъrieĭ. În adevъrŭ, kîrviŭmarslŭ aflъndŭ-se, asta i era idea velŭ nŭцinŭ, mŭltŭ maĭ nresŭsŭ de komitinцĭĭ seĭ, nŭ avŭ nivĭ o grijъ nentrŭ înfrŭmŭseцarea kîrviŭmeĭ; din

* Mŭnteriĭ.

asta resălță kъ Chicot, intrъndă în salъ, le află toate la lokălă loră; nimikă nu se skimbase, afarъ numaĭ de vъnseaoa fəninŋinoasъ a tavanălăĭ, kare din ʏenuшiă, se fъkuse negrə.

Într'aʏeĭ timnĭ ferivigĭ, birtərile nu kontraktaserъ înkъ mirosălă aша de akrə ши aша de neплъkălă ală tətъnălăĭ arsă de kare se afəmъ astъzĭ tanetele ши tintərele saleloră, mirosă пе kare lă absoarbe ши lă esalъ totă ʏe è norosă ши bəretosă.

Din asta resălta kъ, kə toatъ nekərъŋia sa venerabilъ ши tristeŋea sa anarintъ, sala *Kornslsĭ Absndanŋeĭ* nu kontraria nivĭ de kəm, nrin nisʏe resăflъrĭ streine, miasmele vinoase ʏe se afla afəndate în fiъ-kare atomă ală stabilimentălăĭ, astă-felă în kътă, sъ пе fiъ ertată a o sпəne, ună adevъrată bestoră afla плъʏele într'aʏestă temплă ală zeslăĭ Bakxə, fiindă-kъ resпira aroma ши tъmîia ʏea maĭ skəmпъ aʏestăĭ zeă.

Chicot trekə dunъ Boromeă, nrekəm amă sпəs'o, ши nu fə nivĭ de kəm vъzətă, saă maĭ bine nivĭ de kəm rekənoskătă de osпътarălă *Kornslsĭ Absndanŋeĭ.*

Elă kənosʏea lokălă ʏelă maĭ întənekosă ală saleĭ koməne, ши ka kəm n'ară fi kənoskătă alta, se aшezъ akolo, kъndă Boromeă onrində-lă, i zise:

— Nu è bine aivĭ, amiʏe, è ună mikă kabinetă dunъ astъ desпъrŋitoare unde doĭ oamenĭ kə sekrete notă konvorbi onestă dunъ beətərъ, ши kiară kъndă bea.

— Daka è aша, aideŋĭ, zise Chicot.

Boromeă fъkə ună semnă osпътarălăĭ nostrə, kare voia sъ zikъ:

— Kəmetre, kabinetălă è liberă?

Bonhomet resnʁnse nrintr'ʁnʁ altʁ semnʁ kare voia sъ zikъ:

— Este.

Ши kondʁse ne Chicot, kare se nrefъчea kъ se lovesче de toate kolцʁrile koridorʁlʁї, în astʁ mikʁ kabinetʁ aша de kʁnoskʁtʁ de чititoriї nostri karї aʁ bine voitʁ sъ шї nearzъ timnʁlʁ чilindʁ ne Dama de Monsoreau.

— Stъї! zise Boromeʁ, asteantъ-mъ aiчї ne kъndʁ eʁ voiʁ întrebʁinца ʁnʁ nrivileцiʁ akordatʁ familiarilorʁ stabilimentʁlʁї ши ne kare lʁ veї întrebʁinца însʁ-цї, kъndʁ veї fi maї kʁnoskʁtʁ.

— Kare? întrebъ Chicot.

— D'a merце însʁ-mї în чelarʁ sъ alegʁ vinʁlʁ ne kare avemʁ sъ lʁ bemʁ.

— A! a! zise Chicot, frʁmosʁ nrivileцiʁ. Dʁ-te. Boromeʁ eши.

Chicot îlʁ ʁrmъ kʁ okiʁlʁ; anoї îndatъ чe ʁша se înkise dʁnъ dînsʁlʁ, redikъ de la nerete o imaцine de asasinatʁlʁ Kreditʁlʁї omorîtʁ de nlътitoriї чeї reї, kare imaцine era înkadratъ într'o kadrъ de lemnʁ negrʁ, ши avea legътʁrъ kʁ alta renresintъndʁ doї-snre-zeче sermanї *hères* trъgîndʁ ne drakʁlʁ de koadъ.

Dʁnъ astъ imaцine, era o gaʁrъ, ши nrin astъ gaʁrъ nʁtea vedea în sala чea mare fъr'a fi vъzʁtʁ.

Astъ gaʁrъ, Chicot o kʁnosчea, fiindʁ-kъ era o gaʁrъ de kʁnosчinца sa.

— A! a! zise elʁ, mъ kondʁчї într'o kîrчiʁmъ alʁ kъria visitatorʁ estї tʁ; mъ îmninцї într'ʁnʁ kabinetʁ

de unde krezĭ kъ nu voiŭ nutea fi vъzutŭ, mi de unde sokotesvĭ kъ nu voiŭ nutea vedea, mi în astŭ kabinetŭ è o gaurъ, mulgumitъ kъria tu nu veĭ nutea fave unŭ gestŭ fъrъ sъ nu lŭ vъzŭ. Aidĭ, aidĭ, kanitanulŭ meŭ, nu estĭ ingeniosŭ!

Mi Chicot, pronunțându aste kuvinte k'unŭ aerŭ de desprețŭ ve lŭ avea numaĭ elŭ, lini okiulŭ seŭ la desnъrgitoarea gъuritъ ku arte în'unŭ lemnŭ subțire.

Prin astъ gaurъ, zъri ne Boromeŭ anъsъndŭ maĭ întîiŭ ku fereal̆ deșitulŭ ne buzeĭ, mi vorbindŭ în urmъ ku Bonhomet, kare se sunuea la dorințele sale printr' unŭ semnŭ de kapŭ olimpianŭ.

Dupъ miskarea buzelorŭ kanitanulуĭ, Chicot, foarte espertŭ în asemenea materie, devinъ frasea pronunțiatъ de dînsulŭ, kare însemna:

— Adu-ne de mъnkare în astъ lokuințъ, mi orŭ ve sgomotŭ veĭ auzi, sъ nu vii în întru.

Dupъ kare Boromeŭ lъ o lampъ ve ardea totŭ d'auna ne o ladъ, redikъ o trapъ, mi desvinse însu-mĭ în velarŭ, profitъndŭ de privilegiulŭ velŭ maĭ pregiosŭ akordatŭ visitatorilorŭ stabilimentulуĭ.

Îndatъ Chicot bъtu la desnъrgitoare în'unŭ kinŭ partikularŭ.

Auzindŭ o astŭ-felŭ de lovire, kare era sъ i adukъ a minte vr'o suvenire înrъdъcinatъ profundŭ în inima sa, Bonhomet tresъri, se uitъ în aerŭ mi askultŭ.

Chicot bъtu adoua-oarъ, ka unŭ omŭ ve se mirъ kъ nu s'a askultatŭ la vea d'întîiŭ kiъmare.

Bonhomet alergъ în kabinetŭ mi aflъ ne Chicot în picioare mi ku faua ameninguitoare.

La astъ vedere Bonhomet skoase ънъ strigъtъ, elъ kredea ne Chicot mortъ, ka toatъ lъmea, ши se kredea în faца fantasmeї sale.

— Че è, domnълъ meъ, zise Chicot, ши de kъndъ aї lъatъ obiчeiълъ ka oameniї de karakterълъ meъ sъ kiъme de doъ orї?

— O! skъmпълъ meъ domnъ Chicot, zise Bonhomet, domnia ta estї, saъ è nъmaї o ъmbrъ?

— Saъ eъ saъ ъmbra mea, zise Chicot, din minътълъ kъndъ mъ rekъnosчї, domnълъ meъ, sпerъ kъ mъ veї askъlta în toate.

— O! negreшitъ, skъmпe siniore, ordonъ.

— Orї че sgomotъ veї aъzi în astъ kabinetъ, domnъle Bonhomet, ши orї че s'arъ пetreче, sпerъ kъ veї astenta sъ te kiъmъ ka sъ vїї.

— Ши asta mї va fi kъ atъtъ maї lesne, skъmпълъ meъ domnъ Chicot, kъ kъtъ rekomandarea че mї o faчї è totъ aчeia-шї че mї a fъkът'o konsoцълъ domnieї tale.

— Da,însъ nъ va kiъma elъ, înцeleцї bine, siniorъ Bonhomet, чi eъ; saъ, daka va kiъma, înцeleцї, asta va fi întokmaї ka kъm n'arъ kiъma ne nimiпї.

— Am înцelesъ, domnъle Chicot.

— Bine: ши akъm deпъrteazъ ne toцї чeї alцї klienцї sъb ънъ oare-kare пretestъ, ka пeste zeче minъte sъ fimъ aша de liberї ши aша de isolaцї la domnia ta, ka kъm amъ fi venitъ aiчї sъ пostimъ, în vinerea mare.

— Пeste zeче minъte, siniorъ Chicot, nъ va fi

nivĭ o nisikъ în totŭ osnelъlŭ, afarъ de ъmilitъlŭ vostrъ servŭ.

— Nleakъ, Bonhomet, nleakъ, aĭ nъstratŭ toatъ stima mea, zise kъ maiestate Chicot.

— O! Dъmnezeъlŭ meŭ! Dъmnezeъlŭ meŭ! zise Bonhomet retrъgîndъ-se, че o sъ se netreakъ în biata mea kasъ?

Nli fiindŭ-kъ se dъчea da'ndъratelea, întîlni ne Boromeŭ kare se sъia din чelarŭ kъ bъtiliele sale.

— Aĭ aъzitŭ? i zise aчesta: neste zeчe minъte, nivĭ ънŭ sъfletŭ în stabilimentŭ.

Bonhomet fъkъ o mĭskare din kanŭ, aua de desnreqъitoare dъnъ obiveiŭ, ui nlinъ de sъnъnere, ui se retrase în чelarъlŭ seŭ, ka sъ kъqete la mizloaчele d'a se sъnъne la îndoitъlŭ ordinŭ alŭ snъimîntъtorilorŭ seĭ klienqĭ.

Boromeŭ reintrъ în kabinetŭ, ui aflъ ne Chicot kare lŭ astenta, kъ nivĭorъlŭ întinsŭ ui kъ sъrîsъlŭ ne bъzъ.

Nъ svimŭ kъm domnъlŭ Bonhomet fъkъ; dar, dъnъ че trekъ alŭ zeчelea minътŭ, чelŭ din ъrmъ skolarŭ treчea nragъlŭ norqii, dъndŭ braqъlŭ чelъĭ din ъrmъ klerikŭ, ui zikîndŭ:

— O! o! timqъlŭ è fъrtъnosŭ la domnъlŭ Bonhomet; sъ fqimŭ, saŭ sъ ne ferimŭ de neatrъ.

XVIII.

Ce se întîmplă în cabinetulu domnului Bonhomet.

Kъndъ kanitanъlъ reintrъ în kabinetъ k'ънъ nanerъ de doъ-snre-zeve bъtilie în mъnъ, Chicot îlъ nriimi k'ънъ aerъ aua de veselъ ui sъrîzîndъ, în kъtъ Boromeъ lъ ne Chicot drentъ ънъ negiobъ.

Boromeъ se grъbia sъ destъne bъtiliele ve le lъase din velarъ; dar asta nъ era nimikъ, în komnarare kъ graba lъi Chicot.

Aua dar nrenarativele nъ fъrъ lъnuï. Veï doï konsouï, ka nisve beъtorï verkauï, verъrъ veva sъrъtъrï*, kъ skonъlъ laъdabilъ d'a nъ lъsa sъ se stingъ setea. Aste sъrъtъrï fъrъ adъse de Bonhomet, kъrъia amîndoï i arънkarъ kътъ o kъъtътъrъ de okï.

Bonhomet resunnse la amîndoï; dar daka vineva arъ fi nътътъ sъ jъdeve aste doъ kъъtътъre de okï arъ fi aflatъ o mare diferinuъ între aveia kare era a-

* ънъ felъ de natiseriъ.

dresatъ lъĭ Boromeĕ ши aveia kare era adresatъ lъĭ Chicot.

Bonhomet eши ши чеĭ doĭ konsoцĭ învenъrъ sъ bea.

Maĭ întîiĕ, ka ши kъm okъnaцiъnea era nrea importantъ ka sъ n'o întrerъnъ nimiнĭ amîndoĭ beътoriĭ înginцirъ mъlte naxare nline fъr' a skimba ънĕ singъrĕ kъvîntĕ.

Chicot maĭ vîrtosĕ era minъnatĕ; fъr' a snъne altĕ чeva de kътĕ:

— „Ire leцea mea, eatъ ънĕ frъmosĕ vinĕ de Bъrgonia!

Ши:

Ne sъfletъlĕ meĕ, eatъ o minъnatъ шънkъ!

Elĕ înginise doъ bътilie, adikъ kъte o bътiliъ de fiъ-kare frase.

— La drakъ! mъrmъrъ la o narte Boromeĕ, eatъ o kъrioasъ soarte чe am avътĕ sъ daĕ neste ънĕ astĕ-felĕ de beцivĕ.

La a treia bътiliъ, Chicot redikъ okiĭ snre чerĕ.

— În adevъrĕ, zise elĕ, noĭ bemĕ astĕ-felĕ în kътĕ sъ ne îmbъtъmĕ.

— Bънĕ! astĕ kartaboшĕ è aша de sъratĕ! zise Boromeĕ.

— A! asta цĭ vine la sokotealъ, zise Chicot, sъ ъrmъmĕ, amiче, mĭ è kanълĕ solidĕ.

Ши fiъ-kare înginцi înkъ bътilia sa.

Vinълĕ nrodъчea asънra чelorĕ doĭ konsoцĭ ънĕ efektĕ kъ totълĕ onъsĕ: deslega limba lъĭ Chicot ши lega n'a lъĭ Boromeĕ.

— A! mъrmъrъ Chicot, fĕ taчĭ, amiче; te îndoesчĭ desnre tine.

*

— A! îшĭ zise înчetъ de totъ Boromeŭ, vorbesчĭ fleakъrĭ, aша dar te ameŋesчĭ.

— Kъte bъtilie îŋĭ trebъeskъ, kъmetre? întrebъ Boromeŭ.

— Пentrъ чe? zise Chicot.

— Ka sъ fiĭ veselъ.

— Пatrъ, mĭ ajъngъ.

— Шi ka sъ fiĭ ameŋitъ?

— Sъ пъnemъ шease.

— Шi ka sъ fiĭ beatъ?

— Sъ le îndoimъ.

— Gaskonŭ! kъŋetъ Boromeŭ; elъ vorbesчe îngъnatъ шi abia è la a пatra bъtiliъ.

— Atъnчĭ, avemъ timпъ шi mizloaчe, zise Boromeŭ, trъgîndъ din пanerъ a чinчea bъtiliъ пentrъ dînsъlъ шi a чinчea пentrъ Chicot.

Chicot însъ observъ kъ чele чinчĭ bъtilie aшezate la dreaпta lъĭ Boromeŭ, ъnele era пe jъmъtate, alte doъ пъrŋĭ пline, niчĭ ъna пъ era deшeartъ.

Asta lъ întъri în aчea kъŋetare чe i venise maĭ întîiъ de totъ, kъ kaпitanъlъ avea vre ъnŭ kъŋetъ reŭ în пrivinŋъ-ĭ.

Se skъlъ ka s'aпъчe a чinчea bъtiliъ чe i пresinta Boromeŭ, шi se klъtinъ пe niчioareĭ.

— Bъnŭ! zise elъ, aĭ simŋitъ?

— Чe?

— O sgъdъitъrъ de kъtremъrŭ.

— Ba!

— Da, vintre de чerboaikъ! din feriчire kъ

osnelъria *Kornslsi Absndanцeĭ* è solidъ, de ɯi è zidiтъ ne vъlɤцe.

— Че felš! este ziditъ ne vъlɤцe? întrebъ Boromeš.

— Negrewitš, fiindš-kъ se învîrtesче.

— Aɯa este, zise Boromeš îngiцindš naxarɤlš seš nînъ la чea din ɤrmъ nikъtɤrъ; simцiam bine efektɤlš, dar nɤ devinam kaɤsa.

— Nentrɤ kъ nɤ estĭ latinistš, zise Chicot, nentrɤ kъ n'aĭ чititš traktatɤlš *De naturâ rerum*; daka lš aĭ fi чititš aĭ sчi kъ nɤ esistъ efektš fъrъ kaɤsъ.

— Eĭ bine! skɤmnɤlš meš konfrate, zise Boromeš, kъчĭ în-fine estĭ kanitanš ka mine, nɤ è aɯa?

— Kanitanš din talnъ nînъ la kresчetš resnɤnse Chicot.

— Eĭ bine! skɤmnɤlš meš kanitanš, adъɤцi Boromeš, snɤne-mĭ, fiindš-kъ nɤ esistъ efektš fъrъ kaɤsъ, dɤnъ kɤm zivĭ, snɤne-mĭ kare era kaɤsa strevestirii tale?

— De kare strevestire vorbesчĭ?

— De aчeia kare o aveaĭ kъndš aĭ venitš la dom Modestš.

— Че felš eram strevestitš?

— Da bɤrgesš.

— A! è adevъratš.

— Snɤne-mĭ asta, ɯi veĭ înчene edɤkaцiɤnea mea de filosofš.

— Bɤkɤrosš; dar ɯi domnia ta îmĭ veĭ snɤne nentrɤ че eraĭ strevestitš da kъlɤgъrš? înkredere nentrɤ înkredere.

— Прiiмeскъ! zise Boromeŭ.

— Adъ мъna, zise Chicot, ши întinse мъna kanitanълъї.

Aчesta lovi пernendikълarъ мъna lъї Chicot.

— Akъm eŭ, zise Chicot.

Ши lovi alъtъre kъ мъna lъї Boromeŭ.

— Bine, zise Boromeŭ.

— Voiesчї dar sъ sчiї пentrъ чe eram strevestitъ da bъrgesъ? întrebă Chicot, kъ o limbъ kare se îngreъna din чe în чe.

— Da, asta мъ intrigъ.

— Ши мї veї sпъne ши domnia ta?

— Пe onoare de kanitanъ; afarъ de astea пъ ne amъ învoitъ?

— Adevъratъ, o ъitasem. Eї bine! asta è lesne de-înцelesъ.

— Sпъne atъnчї.

— În doъ kъvinte veї afla.

— Askълtъ.

— Snionam пentrъ reцele.

— Чe felъ, snionaї?

— Da.

— Estї dar snionъ de прofesiъne?

— Nъ, ka amatorъ.

— Чo snionaї la dom Modestъ?

— Totълъ. Maї întîiъ snionam пe dom Modestъ, în ъrmъ пe fratele Boromeŭ, anoї пe mikълъ Iakobъ, anoї toatъ monastirea.

— Ши чe aї deskoneritъ, demnълъ meŭ amikъ?

— Am deskoneritŭ maĭ întîiŭ kъ dom Modestŭ este unŭ mare nъtъrъŭ.

— Ilentru asta nu trebue multъ bъtaiъ de kapŭ.

— Sъ mъ ergĭ, sъ mъ ergĭ, fiindŭ-kъ Maiestatea Sa Enrikŭ III, kare nu è unŭ negiobŭ, îlŭ nrivesue ka n'o luminъ a biserikeĭ, mi sokotesue sъ lŭ fakъ unŭ episkopŭ.

— Fiъ, n'am nimikŭ de zisŭ în kontra asteĭ înъlgъrĭ, din kontra, voiŭ rîde multŭ în avea zi; mi ce aĭ maĭ deskoneritŭ?

— Am deskoneritŭ kъ unŭ oare-kare frate Boromeŭ nu era kъlugъrŭ, ci kapitanŭ.

— A! ku adevъratŭ! aĭ deskoneritŭ asta?

— De la vea d'întîiŭ arunkъtъrъ de okĭ.

— Ne urmъ?

— Am deskoneritŭ kъ mikulŭ Iakobŭ se deprindea ku numnalulŭ, nînъ kundŭ sъ se poatъ eskrima ku spada, mi kъ se deprindea la semnŭ, ninъ kundŭ sъ se deprinzъ mi la omŭ.

— A! aĭ deskoneritŭ asta! zise Boromeŭ înkruntundŭ supъnveana, mi ne urmъ, ce aĭ maĭ deskoneritŭ?

— O! dъ-mĭ sъ beaŭ, kъvĭ într'altŭ-felŭ nu mĭ voiŭ maĭ aduve a minte de nimikŭ.

— Veĭ observa k'aĭ înveputŭ a measea butiliъ, zise Boromeŭ rîzîndŭ.

— Aşa dar mъ ameţeskŭ, zise Chicot, n'o askunzŭ; amŭ venitŭ oare aivĭ ka sъ vorbimŭ filosofiъ?

— Nu, amŭ venitŭ aivĭ ka sъ bemŭ.

— Sъ bemŭ dar.

Ili Chicot îmulu naxarulŭ seŭ.

— Eĭ bine! întrebă Boromeŭ dănă че веѕ în sănătatea lŭĭ Chicot, цĭ adăчĭ a minte?

— Desnre че?

— Desnre чeia че aĭ maĭ văzută în monastire?

— La drakѕ! zise Chicot.

— Eĭ bine, че aĭ văzută?

— Am văzută kă kălăgăriĭ, în lokŭ d'a fi kălăgărĭ, era veteranĭ, ші în lokŭ d'a se sănăne lŭĭ dom Modestŭ, цi se ѕănănea цie. Eată чeia че am văzută.

— A! kă adevărată; dar negreшită asta nă è înkă totă?

— Nă, dar să bemă, să bemă, să bemă, saŭ îmĭ nerză memoria.

Шi fiindă-kă bătilia lŭĭ Chicot era deшeartă, întinse naxarălă seŭ lŭĭ Boromeŭ, kare i tărnă dintr'a lŭĭ. Chicot goli naxarălă ne neresăflate.

— Eĭ bine! ne adăчemă a minte? întrebă Boromeŭ.

— Daka ne adăчemă a minte? o krezŭ ші eŭ.

— Че aĭ maĭ văzută înkă?

— Am văzută kă era ănă komnlotă.

— Ănă komnlotă! zise Boromeŭ, năлindă-se.

— Ănă komnlotă, da, resnănse Chicot.

— În kontra kăĭ?

— În kontra reцelăĭ.

— Kă че skonă?

— Kă skonă d'a lă răni.

— Шi kăndă?

— Kăndă era să se întoarkă de la Vincennes.

— Trăsnetă!

— Че zичĭ?

— Nimikъ. A! aĭ vъzъtъ asta?

— Am vъzъt'o.

— Ши aĭ însчiinŋatъ пе reŋele?

— Negremitъ! fiindъ-kъ am venitъ пentrъ asta.

— Atъnчĭ domnia ta estĭ kaъsa de n'a reъmitъ пlanъlъ?

— Eъ sънt, zise Chicot.

— Mъчelъ! mъrmъrъ Boromeъ între dinŋiĭ seĭ.

— Че zичĭ? întrebъ Chicot.

— Zikъ kъ aĭ nisчe okĭ bъnĭ, amiчe.

— Ba! resпъnse Chicot îngъnъndъ, am vъzъtъ înkъ ши altъ lъkrъ. Dъ-mĭ o bъtiliъ dintr'ale domnieĭ tale ши te voiъ faчe sъ te mirĭ kъndъ îŋĭ voiъ sпъne чeia че am vъzъtъ.

Boromeъ se grъbi sъ îmпlineaskъ dorinŋa lъĭ Chicot.

— Sъ vedemъ, zise elъ, fъ sъ mъ mirъ.

— Maĭ întîiъ, zise Chicot, am vъzъtъ пе domnъlъ de Mayenne rъnitъ.

— Ba!

— Frъmoasъ minъne! elъ era пе drъmъlъ meъ. Ши anoĭ, am vъzъtъ lъarea oramъlъĭ Cahors.

— Че felъ! lъarea oramъlъĭ Cahors! viĭ dar de la Cahors?

— Negremitъ. A! kanitane, era frъmosъ de vъzъtъ în adevъrъ, ънъ bravъ ka domnia ta arъ fi nebъnitъ de astъ snektakъlъ.

— Nъ mъ îndoeskъ. Eraĭ dar anroane de reŋele Navareĭ?

— Alъtъre, skъmne amiче, nrekъm sъntemъ noї.

— Ші lъ ai nъrъsitъ?

— Ka s'anъnчiъ astъ noъtate reŋelъї Franчieї.

— Ші sosesчї de la Louvre?

— K'ъnъ natrarъ de orъ maї 'naintea domnieї tale.

— Atъnчї, fiindъ-kъ nъ ne amъ nъrъsitъ de atъnчї, nъ te maї întrebъ че aї vъzъtъ de la întîlnirea noastrъ la Louvre.

— Din kontra, întreabъ, kъчї, ne kъvîntъlъ meъ, asta è чelъ maї kъriosъ lъkrъ.

— Snъne, atъnчї.

— Snъne, snъne, zise Chicot; vintre de чerboaikъ! asta è lesne de snъsъ, snъne!

— Iъne-ŋї nъterile.

— Înkъ ънъ naxarъ de vinъ ka sъ mї desleŋe limba... nlinъ nînъ sъsъ. Eї bine! am vъzъtъ, kamarade, kъ trъgîndъ skrisoarea Alteŋiї Sale dъчelъї de Guise din nosънarъ-ŋї, aї lъsatъ sъ ŋї kazъ alta.

— Alta! strigъ Boromeъ sъltъndъ.

— Da, zise Chicot, kare è kolo.

Ші dъnъ че a fъkъtъ doъ saъ treї învîrtitъre, k'o mъnъ nlinъ de vinъ, nъse vîrfъlъ deŋitъlъї seъ ne vestîmîntъlъ de bivolъ alъ lъї Boromeъ, în nartea ънde era skrisoarea.

Boromeъ tresъri ka kъndъ deŋitъlъ lъї Chicot arъ fi fostъ ънъ ferъ romъ, mi ka kъndъ aчestъ ferъ romъ i arъ fi atinsъ nentъlъ în lokъ de vestîmîntъlъ.

— O! o! zise elъ, n'arъ linsi de kъtъ ънъ lъkrъ.

— La че?

— La totŭ чeia чe aĭ vъzutŭ.

— Kare?

— De a sчi kŭĭ era adresatъ astъ skrisoare.

— A! frъmoasъ minъne, zise Chicot lъsъndŭ sъ kazъ amîndoъ mъnile ne masъ, era adresatъ doamneĭ dъчele de Montpensier.

— Ne sъnḑele lŭĭ Kristŭ, strigъ Boromeŭ, ши n'aĭ snъsŭ desnre asta nimikŭ reḑelŭĭ, sneră?

— Niчĭ o vorbъ, dar o sъ i snъiŭ.

— Ши kъndŭ?

— Dъnъ чe voiŭ traḑe ънŭ somnŭ, zise Chicot.

Ши lъsъ sъ i kazъ kanъlŭ ne braḑe, nrekъm lъsase sъ i kazъ mъnile ne masъ.

— A! sчiĭ kъ am o skrisoare nentrъ dъчesa, întrebъ kanitanъlŭ k'ънŭ glasŭ sъgrъmatŭ.

— Sчiŭ asta, zise Chicot, foarte bine.

— Ши daka aĭ nъtea sъ staĭ în niчioare, aĭ merḑe la Louvre?

— Aшĭ merḑe la Louvre.

— Ши m'aĭ denъnчia?

— Ши te aшĭ denъnчia.

— Astŭ-felŭ în kъtŭ nъ è glъmъ?

— Чe?

— Kъ îndatъ чe te veĭ skъla dъnъ somnŭ...

— Eĭ bine?

— Reḑele va sчi totŭ?

— Dar, skъmnъlŭ meŭ amikŭ, adъъḑi Chicot redikъndъ-шĭ kanъlŭ ши nrivindŭ ne Boromeŭ k'ънŭ aerŭ lînḑedŭ, înḑeleḑe dar! estĭ konsniratorŭ, eŭ sънt snionŭ ne kъtŭ è komnlotŭ, eŭ denъnчiŭ; domnia ta ънzesчĭ ънŭ

komnlotš, eš te denɜnčiš. Ne faɥemš fiъ-kare meseria, ші eatъ. Seara bɜnъ, kanitane.

Ші zikîndš aste vorbe, nɜ nɜmaï kъ Chicot îmï lɜase ɥea d'întîtš nose, dar înkъ s'amezase ne skaɜnɜlš seš ші ne masъ astš-felš, în kъtš nartea dinainte a kanɜlɜï seš fiindš akoneritъ kɜ mъnile sale ші dinderъtš adenostitš de kaska sa, nɜ maï nresinta altъ sɜnrafaɲъ de kъtš snatele.

Dar înkъ, aɥestš snate, desnoiatš de nentarɜlš seš ɥe era amezatš ne ɜnš skaɜnš, se rotɜnzise frɜmɜшelš.

— A! zise Boromeš, aɲintъndš asɜnra konsoɲɜlɜï seš ɜnš okiš de flakъrъ, a! tɜ veï sъ mъ denɜnчii, skɜmne amiɥe?

— Îndatъ ɥe mъ voiš destenta, skɜmne amiɥe, ɲï am maï snɜs'o, zise Chicot.

— Dar katъ sъ sɥii daka te veï maï destenta! strigъ Boromeš.

Ші, într'aɥela-шї timnš, dete o lovitɜrъ de nɜmnalš în snatele konsoɲɜlɜï seš de bɜtiliъ krezîndš sъ lš streneɜngъ neste totš ші sъ lš ɲintɜeaskъ de masъ.

Dar Boromeš fъkɜ sokoteala fъrъ zaoa îmnrɜmɜtatъ de Chicot de la kabinetɜlš de arme alš lɜï dom Modestš.

Пɜmnalɜlš se sfъrîmъ ka o stiklъ de astъ bravъ za kъria, nentrɜ adoɜa oarъ, Chicot era datorš viaɲa.

Afarъ de aɥestea, nîn'a nɜ шї veni în simɲirï asasinɜlš din înkremenirea sa, braɲɜlš drentš alš lɜï Chicot destizîndɜ-se ka ɜnš resortš, deskrise ɜnš semiɥerkš ші lovi k'ɜnš nʷmnš ɥe atîrna ɥinɥï sɜte de livre

faŋa lвĭ Boromeš, kare se rostogoli nlinš de sъnŋe, ші sdrobitš nînъ la zidš.

Într'o sekвndъ, Boromeš fвse în niчioare, într' altъ sekвndъ avв snada în mъnъ

Aste doвъ sekвnde fвseserъ îndestвle lвĭ Chicot ka sъ se skoale ші sъ tragъ ші elš snada.

Toŋĭ abвrіі vinвlвĭ se resiniserъ ka nrintr'o înkвntare, Chicot s'aшezase jвmъtate lвsatš ne niчiorвlš stвngš, kв okislš înfintš, kв nвmnвlš tare ші gata a nrimi ne inemikš.

Masa, ka вnš ķъmnš de bъtъliъ ne kare era kвlkate bвtiliele demerte, se întindea între doĭ adversarĭ , ші servia de întвrire la fiъ-kare.

Dar vederea sъnŋelвĭ kare kвrŋea din nasš ne obrazš, ші de ne obrazš ne nъmîntš, ameŋi ne Boromeš, ші nerzîndš orĭ че kвmnъtš, nъvъli asвnra inemikвlвĭ seš, reanronііndв-se de elš kъtš îlš erta masa.

— Negiobвle, zise Chicot, vezĭ bine kъ estĭ beatš, kъчĭ dintr'o narte nînъ la чea altъ a meseĭ nв noŋĭ sъ m'ajвnŋĭ, ne kвndš braŋвlš meš è maĭ lвngš de kъtš alš teš kв шease deŋite, ші snada mea maĭ lвngъ de kъtš a ta kв шease deŋite. Ші drentš nrobъ eatъ!

Ші Chicot fъrъ kiarš a merŋe asвnra lвĭ îшĭ lвnŋi braŋвlš kв raniditatea fвlŋervlвĭ, ші înŋenъ ne Boromeš în mizlokвlš frвnŋіі.

Boromeš skoase o strigare, maĭ mвltš de mîniъ de kъtš de dвrere; ші fiindš-kъ orĭ ші kвm, ші elš avea o bravвrъ fъrъ marŋine, îшĭ îndoi tвrbarea în atakвlš seš.

Chicot totș de nartea чea altъ a meseĭ, lяъ яnș skaяnș ші шezя linisчitș.

— Dяmnezeяlș meș! чe nerozĭ sяntș soldaцiĭ aчestia! zise elș înъlцъndș din яmerĭ. Aчesta nretinde kъ sчie sъ mъnяeaskъ o snadъ, ші чelș maĭ mikș bяrgesș, daka arș voi, i arș omorî ka ne nisчe mяsчe.

Aidĭ, bine! o sъ mъ orbeaskъ akяm. A! te яrчĭ ne masъ. Dar iea a minte, negiobяle чe estĭ, lovitяrele de josș în sяsș sяntș teribile, ші dak'aшĭ voi te aшĭ nяne în frigare ka n'o чiokîrliъ.

Ші lș atinse în vintre, nrekяm îlș atinsese în frяnte.

Boromeș roшi de fкriъ, ші sъri josș de ne masъ.

— Aша, vezĭ zise Chicot, eatъ-ne amîndoĭ ne nъmîntș egalș ші nяtemș sъ vorbimș fъkîndș skrime. A! kanitane, kanitane, astș-felș asasinъmș яne-orĭ kъndș n'aчemș чe faчe, între doяъ komulote.

— Fakș nentrя kaяsa mea чeia чe faчĭ nentrя a domnieĭ tale, zise Boromeș întorkîndя-se la idee serioase, ші snъimîntatș fъrъ voia lяĭ de fokяlș negrя чe eшia din okiĭ lяĭ Chicot.

— Eatъ vorbъ! zise Chicot, ші kя toate astea, amiчe, vъzș kя nlъчere kъ nreцяeskș maĭ mяltș de kъtș domnia ta. A! asta nя è reș.

Boromeș detese lяĭ Chicot o lovitяrъ kare i atinsese nentяlș.

— Asta nя è reș, dar kяnoskș ші eș lovitяrele din dяelș, aчelea ne karĭ le aĭ arъtatș mikяlяĭ Iakobș. Snяneam dar kъ nreцяiam maĭ mяltș de kъtș domnia ta, amiчe, kъчĭ n'am înчenяtș eș lяnta, de ші aшĭ fi a-

vъtъ o mare dorinꙗ: ba înkъ te am lъsatъ sъ ꙗĭ împlinesvĭ nroiektъlъ, dъndъ-ꙗĭ toatъ latitъdinea, mi în astъ minътъ, înkъ, nъ fakъ altъ de kътъ sъ mъ fereskъ de lovitъre, nentrъ kъ am sъ ꙗĭ nronъiъ o învoialъ.

— Nimikъ! strigъ Boromeĭ esasneratъ de linisvea lъĭ Chicot, nimikъ!

Mi i dete o lovitъrъ kare arъ fi strenъnsъ ne Gaskonъlъ neste totъ, dak' avesta n'arъ fi fъkътъ, din lъnꙗele sale nivioare, ънъ nasъ kare lъ denъrtъ de adversarъlъ seĭ.

— Totъ o sъ ꙗĭ snъiъ astъ învoialъ, ka sъ n'am nivĭ o remъmkare.

— Tavĭ! zise Boromeĭ, de nrisosъ, tavĭ!

— Askъltъ, zise Chicot, asta è nentrъ konsvinꙗa mea; nъ mĭ è sete de sъnꙗele teĭ, înꙗeleꙗĭ tъ? mi nъ voiъ sъ te omorъ de kътъ la vea din ъrmъ estremitate.

— Dar omoarъ, omoarъ dar, daka noꙗĭ! strigъ Boromeĭ esasneratъ.

— Nъ! nъmaĭ o datъ în viaꙗъ-mĭ am omorîtъ ne ънъ snadasinъ ka tine, ka sъ zikъ maĭ bine ne ънъ altъ snadasinъ maĭ tare de kътъ tine. Nre leꙗea mea! tъ lъ kъnosvĭ, mi elъ era din kasa lъĭ Guise, ънъ avokatъ.

— A! Nikolae Davidъ! mъrmъrъ Boromeĭ sneriatъ de nrevedintъlъ mi nъnîndъ-se earъ în anъrare.

— Tokmaĭ.

— A! tъ lъ aĭ omorîtъ?

— O! Dъmnezeъlъ meĭ, da, k'o trъmoasъ lovi-

trikъ ne kare ţi o voiŭ arъta, daka nu veĭ nriimi învoiala.

— Eĭ bine! kare este astъ învoialъ, sъ vedemŭ?

— Veĭ treve din serviviulŭ duvelui de Guise într'alŭ reţelui, fъr' a nъrъsi ku toate astea n'alŭ duvelui de Guise.

— Va sъ zikъ sъ mъ fakŭ sniounŭ ka tine?

— Nu, va fi o diferinţъ; mie nu mi nlъtesve, mi ţie îţi va nlъti; veĭ învene nrin arъtarea asteĭ skrisorĭ a domnului duve de Guise kътre doamna duvesa de Montpensier; mъ veĭ lъsa sъ skonţŭ o konіъ, mi te voiŭ lъsa în linisve nînъ la o altъ îmnrejurare. Xm! sunţ ţintilŭ.?

— Ţine, zise Boromeŭ, eatъ resnunsulŭ meŭ.

Resnunsulŭ lui Boromeŭ era o manonerъ de arme, esekutatъ ku astŭ-felŭ de reneziviune, în kътŭ vîrfulŭ sabieĭ atinse umerulŭ lui Chicot.

— Aidi, aidi, zise Chicot, vъzŭ bine kъ trebue sъ ţi arъtŭ lovitura lui Nikolae Davidŭ, è o lovitуръ simnlъ mi frumoasъ.

Mi Chicot, kare nîn' atunvi se ţinuse în anъrare, fuku unŭ nasŭ înainte mi atakъ mi elŭ.

— Eatъ lovitura, zise Chicot; fakŭ o fintъ de kuartъ în josŭ.

Mi, îmi fuku finta; Boromeŭ se anъrъ trъgîndu-se înderъtŭ; dar, dun' avestŭ d'întîiŭ nasŭ de retragere, fuse silitŭ sъ se onreaskъ, kъvi desnъrţitoarea se afla înderъtulŭ lui.

— Bine! asta este, te feresvi de verkŭ, asta è o greşalъ, fiindŭ-kъ numnulŭ meŭ è maĭ bunŭ de kътŭ

alŭ teŭ; strîngŭ dar snada, mi reviŭ la terŋa de sŭsŭ, m' arŭnkŭ asŭnrъ-ŋĭ, mi estĭ atinsŭ, saŭ maĭ bine mortŭ.

În adevъrŭ lovitŭra ŭrmase saŭ maĭ bine însoŋise demonstrarea, mi snada ɥea finъ, nъtrŭnzîndŭ în nentŭlŭ lŭĭ Boromeŭ, alŭnekase ka ŭnŭ akŭ între doŭъ koaste mi înŋenase nrofŭndŭ mi k'ŭnŭ sgomotŭ îndesatŭ desnъrŋitoarea de stejarŭ.

Boromeŭ întinse braŋele mi i kъzŭ snada din mъnъ, okiĭ seĭ se lŋiserъ nlinĭ de sъnŋe, gŭra-ĭ se deskise, o snŭmъ romiъ se ivi ne bŭzeĭ, kanŭlŭ se nlekъ ne ŭmerŭlŭ seŭ k'ŭnŭ sŭsninŭ kare semъna a raŋetŭ, anoĭ niɥioarele sale înɥetarъ d'a lŭ sŭsŋine, mi kornŭlŭ seŭ, anlekъndŭ-se, lъrŋi tъietŭra snadeĭ, dar nŭ nŭtŭ s'o skoaŋъ din desnъrŋitoare fiindŭ ŋintŭ de nŭmnŭlŭ infernalŭ alŭ lŭĭ Chicot, astŭ-felŭ în kъtŭ neferiɥitŭlŭ, asemenea ŭnŭĭ mare flŭtŭre de noante, remase ŋintŭitŭ de zidŭ, în kъtŭ niɥioarele sale se bъtea nrin nisɥe svîrkoliri sgomotoase.

— Chicot, reɥe mi netŭrbŭratŭ nrekŭm era în îmnrejŭrъrile estreme, maĭ vîrtosŭ kъndŭ avea în fŭndŭlŭ inimeĭ astъ konviŋere kъ fъkŭse ɥeia ɥe i nreskriea konsɥiinŋa sa sъ fakъ, Chicot lŭsŭ snada kare remase înfintъ orisontalŭ, skoase ɥingъtoarea kanitanŭlŭĭ, kъstŭ în vestĭmîntŭlŭ seŭ, lŭ skrisoarea mi ɥiti sŭb-skrierea.

Dŭɥesa de Montpensier.

Kŭ toate astea sъnŋele se strekŭra miroae klokotitoare din ranъ, mi sŭferinŋa agonieĭ se nenela ne trъsŭrele rъnitŭlŭĭ.

— Morŭ, esnirŭ, mŭrmŭrъ elŭ, Doamne Dŭmnezeŭlŭ meŭ, aibĭ milъ de mine!

Aɥestŭ din ŭrmъ anelŭ la miserikordia divinъ,

fъkвtъ de вnъ omъ kare fъrъ îndoialъ màï kъ nв kвцetase de kътъ în astъ minвtъ sвnremъ, atinse ne Chicot.

— Sъ fimъ karitabilï, zise elъ, ші fiindъ-kъ avestъ omъ katъ sъ moarъ, moarъ чelъ пвцinъ kътъ se noate maï dвlче.

Ші anroniindв-se de desпъrцitoare, retrase kв sforцъ snada sa din nerete, ші sвsцinîndъ kornвlъ lвï Boromeъ, îlъ onri de a kъdea greъ ne nъmîntъ.

Dar astъ din вrmъ mъsвrъ era nefolositoare, moartea alergase renede ші îngeцatъ, ea naralisase membriï învinsвlвï, nivioarele sale se înkovoiarъ, elъ alвnekъ în braцele lвï Chicot ші kъzв greъ ne skîndвrï.

Astъ sgвdвire skoase din ranъ вnъ miroiъ de sъnце negrв, kв kare fвцi remъшiцa vieцeï чe însвfleцia înkъ ne Boromeъ.

Atвnчï Chicot se dвse de deskise вша de komвnikare ші kiъmъ ne Bonhomet.

Nв kiъmъ de dovъ orï, kîrviвmarвlъ askвltase la вшъ, ші aвzise ne rîndъ sgomotвlъ meselorъ, skъвnelelorъ, frekarea snadelorъ ші kъderea вnвï kornъ greъ; aша dar avîndъ, maï alesъ dвnъ konfidinца чe i se fъkвse, nrea mвltъ esneriinцъ, avestъ demnъ Bonhomet, de karakterвlъ oamenilorъ de snadъ în цenere ші d'alъ lвï Chicot în narte a înцelesъ din nвnktъ în nвnktъ чe se netrekвse.

Singвrвlъ lвkrв ne kare lъ nekвnosчea, era kare din doï adversarï kъzвse.

Katъ s'o snвnemъ snre laвda domnвlвï Bonhomet, figвra sa se akoneri kв o esnresiвne de bвkвriъ adevъ-

ratъ, kъndъ auzi glassъlъ lъĭ Chicot, ui kъndъ vъzu kъ Gaskonulъ, sъnъtosъ, deskidea uua.

Chicot, kъruia nimikъ nu i skъna din vedere, observъ astъ esuresiune, ui i mulḑumi în kъḑetъ.

Bonhomet intrъ tremurъndъ în sala uea mikъ.

— A! bunule Isuse! strigъ elъ, vъzîndъ kornulъ kanitanulъĭ skъldatъ în sъnḑele seu.

— E! Dumnezeule, da, bietulъ meu Bonhomet, zise Chicot, eatъ ueia ue ni s'a întîmplatъ, auestъ skumnu kanitanu este foarte bolnavъ, urekum vezĭ.

— O! bunulъ meu domnu Chicot, bunulъ meu domnu Chicot, strigъ Bonhomet n'anroane d'a lemina.

— Eĭ bine! ue è? întrebъ Chicot.

— Ue reu aĭ fъkutъ d'aĭ alesu lokuinḑa mea nentru astъ esekutare! unu kanitanu aua de frumosu.

— Ḑĭ aru plъuea maĭ bine sъ vezĭ ne Chicot la numîntu ui ne Boromeu în piuioare?

— Nu, o! nu! strigъ osnъtarulъ din toatъ inima

— Eĭ bine! ueia ue s'aru fi întîmplatъ ku toate. astea daka nu era o minune a Ilrovedinḑeĭ.

— Adevъratu?

— Ilre leḑea lъĭ Chicot, urivesue nuḑinu snatele meu, snatele meu mъ doare, skumne amiue.

Ili se ulekъ dinaintea kîruiumarulъĭ ka amîndoi umeriĭ seĭ sъ ajungъ la înulḑimea okiulъĭ seu.

Între ueĭ doĭ umerĭ vestimîntulu era gъuritu ui o natъ de sъnḑe rotundъ ui largъ ka unu skudu de arḑintu roşia marḑinile gaureĭ.

— Sъnḑe! strigъ Bonhomet. sъnḑe! a! estĭ rъnitu!

*

— Asteaptă, asteaptă.

Ши Chicot desfăkъ vestimîntъlъ seŭ, apoĭ kъmaша.

— Прivesче akъm, zise elŭ.

— A! aveaĭ ъnŭ pentarŭ! a! че ferivire, skъmпъlŭ meŭ domnŭ Chicot, ши ziчĭ kъ sveleratъlŭ a voilŭ sъ te asasine?

— Dek! îmĭ pare kъ nъ mĭ am datŭ de petreчere eŭ singъrŭ o lovitъrъ de пъmnalŭ între ъmerĭ. Akъm че vezĭ?

— O za rъпtъ.

— Se bъtea kъ totŭ dinadinsъlŭ astŭ skъmпŭ kanitanŭ, ши sъпце?

— Da, mъltŭ sъпце sŭb zale.

— Sъ lъmŭ pentarъlŭ atъnчĭ, zise Chicot.

Chicot redikĕ pentarъlŭ ши arътĕ snatele golŭ kare пъrea kъ se komпъnea nъmaĭ de oase, de mъskĭ liniцĭ пе oase, ши de пele linitъ пе mъskĭ.

— A! domnъle Chicot, strigĕ Bonhomet è largъ kъtŭ ъnŭ talerŭ.

— Da, aша este, sъпцele s'a întinsŭ, este o ekimoasъ, прekъm zikŭ mediчiĭ; dъ-mĭ o kîrпъ albъ, toarnъ într'ъnŭ паxarŭ o parte ъntŭ de lemnŭ bъnŭ ши o parte drojdiĭ de vinŭ, ши snalъ-mĭ astъ patъ, amikъlŭ meŭ, snalъ.

— Dar avestŭ kornŭ, skъmпъlŭ meŭ domnŭ Chicot, avestŭ kornŭ, че o sъ fakŭ kъ dînsъlŭ?

— Asta nъ te прivesче.

— Че felŭ! asta nъ mъ прivesче?

— Nъ. Dъ-mĭ negrealъ, паnъ ши xъrtiъ.

— Nъmaĭ de kъtŭ, skъmпъlŭ meŭ domnŭ Chicot.

Bonhomet eшi din kabinetъ.

În timnъlъ avesta, Chicot, kare n'avea negreшitъ timnъ de nerdъtъ, înkъlzia la lamnъ vîrfъlъ bnъĭ kъuitelъ, шi tъia nrin mizlokъlъ чereĭ siuiliъlъ skrisoareĭ.

— Dъnъ kare, ne maĭ reuinîndъ nimikъ denesha, Chicot o trase din nlikъlъ eĭ шi o чiti kъ nisче vii semne de mъluъmire.

Dъnъ че шĭ terminъ lektъra, domnъlъ Bonhomet reintrъ kъ bntъ de lemnъ, kъ vinъ, kъ хъrtiъ шi kъ naie.

Chicot nъse nana, negreala шi хъrtia dinaintea lъĭ, s'aшezъ la masъ шi intinse snatele lъĭ Bonhomet kъ flegmъ stoikъ.

Bonhomet înuelese nantomima шi înчenъ frekъrile.

— Kъ toate astea, în lokъ d'a întъrîta o dъreroasъ ranъ, ka kъm lъ arъ fi gîdilatъ kъ volъntate, Chicot, în timnъlъ avesta, konia skrisoarea dъчelъĭ de Guise kъtre sorъ-sa, шi fъчea komentariele sale la fiъ-kare kъvîntъ.

Skrisoarea era astъ-felъ komnъsъ:

„Skъmna mea sorъ, esnediuiъnea Anversъlъĭ a „reъшitъ nentrъ toatъ lъmea, dar n'a emitъ la kale nen„trъ noĭ, ui se va snъne kъ dъчele d'Anjou a mъritъ; „nъ krede nimikъ, elъ trъesче.

„Trъesче, înueleuï, asta è toatъ kestiъnea.

„E o dinastiъ întreagъ în aste kъvinte, aste doъъ „kъvinte desnartъ kasa Loranieĭ de tronъlъ Franчieĭ maĭ „mъltъ de kътъ чelъ maĭ nrofъndъ abisъ.

„Kъ toate astea nъ te nrea tъrbъra de asta.

„ Am aflatŭ kъ doʁъ nersoane, ne karĭ le kre-
„deam moarte, esistъ înkъ, è o mare sneranʒъ de moar-
„te nentrʁ nrinʋinele în viaʒa aʋestorŭ doʁъ nersoane.

„Kʁnetъ dar nʁmaĭ la Parisŭ, neste mease sъn-
„tъmъnĭ va fi timnŭ ka liga sъ lʁkreze, ligoriĭ nostri
„sъ sʋiъ dar kъ momentʁlŭ s'anronіъ mi sъ fiъ gata.

„Armata è în niʋioare, aʋemŭ doʁъ-snre-zeʋe
„miĭ oamenĭ sigʁrĭ mi bine kъnʁiʒĭ. Voiŭ intra kʁ dîn-
„sa în Franʋia, sʁb nretestŭ d'a kombate ne xʁgenoʒiĭ
„nermanĭ karĭ aŭ sъ dea ajʁtorŭ lʁĭ Enrikŭ alŭ Nava-
„reĭ, voiŭ bate ne xʁgenoʒĭ, mi dʁnъ ʋe voiŭ intra
„în Franʋia, voiŭ lʁkra ka stъninŭ.“

— E! e! zise Chicot.

— Te doare, skʁmnʁlŭ meŭ domnŭ? zise Bon-
homet, înʋetъndŭ din frekare.

— Da, bravʁlŭ meŭ.

— O sъ frekŭ maĭ înʋetŭ, fiĭ *linisʋitŭ*.

Chicot ʁrmъ.

„P. S. Anrobezŭ kʁ totʁlŭ nlanʁlŭ domnieĭ tale
„în nrivinʒa ʋelorŭ Natrʁ-zeʋĭ mi Ținʋĭ; de kътŭ ner-
„mite-mĭ sъ ʒĭ snʁiŭ, skʁmnъ sorъ, kъ ʋeĭ faʋe aʋes-
„torŭ nerozĭ maĭ mʁltъ onoare de kътŭ meritъ...“

— A! draʋe! mʁrmʁrъ Chicot, asta devine ne-
înʒelesŭ.

Mi reʋiti:

„Anrobezŭ kʁ totʁlŭ nlanʁlŭ domnieĭ tale în nri-
vinʒa ʋelorŭ Natrʁ-zeʋĭ mi Ținʋĭ...“

— Ce nlanŭ? se întrebъ Chicot.

„De kътŭ, nermite-mĭ sъ ʒĭ o snʁiŭ, skʁnъ so-

„rъ, kъ veĭ faче aчestorъ nerozĭ maĭ mъltъ onoare de „kъtъ meritъ...“

— Че onoare?

Chicot adъъцi:

„ De kъtъ meritъ.

„Afekцionatъlъ vostrъ frate.

„**H. de Lorraine.**

— În-fine, zise Chicot, totъlъ è înцelesъ, afarъ de post-scriptum. Bъnъ! vomъ sъnra-vegia post-scriptum.

— Skъmnъlъ meъ domnъ Chicot, kъtezъ sъ zikъ Bonhomet, aъzindъ kъ Chicot înчetase d'a skrie, daka nъ d'a kъцeta, skъmnъlъ meъ domnъ Chicot, nъ mĭ aĭ snъsъ nimikъ чe sъ fakъ kъ aчestъ kadavrъ.

— Asta è ънъ lъkrъ foarte simnlъ.

— Пentrъ domnia ta kare estĭ nlinъ de imaцinare, da, dar пentrъ mine?

— Eĭ bine! înkinъesчe-цĭ, snre esemnlъ, kъ aчestъ neferiчitъ kanitanъ s'a lъatъ la disnъtъ în stradъ kъ nisчe Elveцianĭ saъ kъ nisчe kavalerĭ, ші цi lъ aъ adъsъ rъnitъ, aĭ fi refъsatъ oare d'a lъ пriimi?

— Nъ, negreшitъ, afarъ nъmaĭ daka nъ m'aĭ fi onritъ, skъmnъlъ meъ domnъ Chicot.

— Înkinъesчe-цĭ kъ denъsъ într'aчestъ kolцъ, arъ fi trekъtъ, kъ toate îngrijirile чe i aĭ fi datъ, de la viaцъ la moarte. Asta arъ fi o neferiчire, eatъ totъ, nъ è aша?

— Negreшitъ.

— Ші în lokъ d'a цĭ atraцe mъstrъrĭ, aĭ merita laъde пentrъ ъmanitatea ta. Înkinъesчe-цĭ înkъ kъ mъrindъ, aчestъ bietъ kanitanъ arъ fi пronъnчiatъ nъmele

bine kənoskətă nentrə tinc ală nriorəlăi Iakobiniloră Sănt-əlăi-Anton.

— Ală lăi dom Modestă Gorenflot? strigă Bonhomet kə mirare.

— Da, ală lăi dom Modestă Gorenflot: Eĭ bine! veĭ însuiinŋa ne dom Modestă; dom Modestă se grăbesue a alerga, mi fiindă-kă o să reafle într'ənă nosənară ală mortəlăi nənga sa, înŋeleŋĭ, è de neapărată trebəinŋă ka să i afle nənga, îŋĭ sməiă asta ka o învăŋătəgă, mi fiindă-kă o să reafle într'ənă nosənară ală mortəlăi nənga sa, mi în uelă altă astă skrisoare, n'o să fiă niuĭ ənă nrenəssă.

— Înŋelegă, skəmnəlă meă domnă Chicot.

— Ba înkă, o să nriimeaskă o resnlătire în lokă d'o nedeansă.

— Estĭ ənă mare omă, skəmnəlă meă domnă Chicot, alergă la nrioratəlă Sănt-əlăi-Anton.

— Asteantă dar, ue drakə! am zisă, nənga mi skrisoarea.

— A! da, mi skrisoarea, o aĭ la domnia ta?

— Tokmaĭ.

— Nə trebəe să smăiă kă astă skrisoare a fostă uitită mi koniată?

— Negremită! tokmaĭ nentrə astă skrisoare dată neatinsă veĭ nriimi o resnlătire.

— Este dar ənă sekretă în astă skrisoare?

— În avestĭ timnĭ, sənte sekrete în toate ləkrərile, skəmnəlă meă Bonhomet,

Mi, Chicot, dən' avestă resnənsă otărîtoră, nəsei eară mătasea sab ueara siŋilizlăi întrebəinŋăndă aueia-mi

metodъ, anoĭ ʁni ɥeara kʁ astĭʁ-felʁ de îndemъnare, în kъtʁ okiʁlʁ ɥelʁ maĭ denrinsʁ n'arʁ fi nʁtʁtʁ vedea ɥea maĭ mikъ krъnъtʁrъ.

Dʁnъ kare, nʁse skrisoarea în nosʁnarʁlʁ mortʁlʁĭ, îmĭ lini ne ranъ nînza ʁdatъ în ʁntʁ de lemnʁ mi în drojdiĭ de vinʁ ka ʁnʁ felʁ de katanlasmъ, îmĭ nʁse zaoa anъrъtoare ne nele, kъtaша ne za, lʁъ snada de josʁ, o sterse, o îmninse în teakъ mi se denъrtъ.

Anoĭ întorkîndʁ-se:

— Dʁnъ toate, zise elʁ, daka fabʁla ɥe am inventat'o nʁ ɥi se nare bʁnъ, îɥĭ remъne sъ akʁsĭ ne kanitanʁlʁ kъ mĭ a netrekʁtʁ singʁrʁ snada nrin kornʁ.

— O sinʁɥidere?

— Dek, asta nʁ komnromite ne niminí, înɥeleɥĭ.

— Dar nʁ vorʁ îngrona ne astʁ neferiɥitʁ în lokʁ sъntʁ.

— Пʁaf! Chicot, kʁ asta i aĭ faɥe o mare nlъɥere.

— Aша krezʁ mi eʁ.

— Atʁnɥĭ, fъ ka nentrʁ tine, skʁmnʁlʁ meʁ Bonhomet; adio.

Anoĭ, întorkîndʁ-se nentrʁ a doʁa oarъ:

— Anronositʁ, zise elʁ, o sъ nlъteskʁ fiindʁ-kъ elʁ a mʁritʁ.

Ши Chicot arʁnkъ treĭ skʁde de aʁrʁ ne masъ.

Dʁnъ kare, anroniindʁ-mĭ arъtъtorʁlʁ de bʁzele sale drentʁ semnʁ de tъɥere, emi.

XIX.

SOŢULU ŞI AMANTULU.

Chicot nъ vъzъ fъrъ o tare emoţiъne strada Aъgъstinilorъ aша de linisчitъ ши aша de deшeartъ, ъngiъlъ formatъ de шirъlъ kaselorъ чe nreчedea пe a sa, în-fine skъmna sa kasъ kъ înveliторarea triangъlarъ, balkonъlъ seъ mъnkatъ de karї, ши sgiabъrile sale ornate kъ figъre.

Se temъse atъtъ de mъltъ ka nъ kъm-va sъ afle ъnъ deшertъ în lokъlъ asteї kase; se înfiorase atъtъ de mъltъ d'a nъ vedea strada bronzatъ de fъmъlъ ъneї arderї, în kъtъ stradъ ши kasъ i se nъrъrъ ka nisчe minъnї de kъrъţiъ, de graţiъ ши de strelъчire.

Chicot askъnsese în skobitъra ъneї пetre servindъ de temeliъ la o koloanъ a balkonъlъї seъ, keia skъmneї sale kase. În aчeї timnї orї kare keiъ de ladъ saъ de mobilъ egala în greъtate ши în mъrime пe чele maї groase keie ale kaselorъ noastre de astъzї; keiele kaselorъ era

dar dвпъ пропорцiвnile natвrale, egale кв keiele oraшelorв moderne.

Astв-felв Chicot kalkвlase grextatea че arв avea nosвnarвlв seв ka sъ konцiiъ прea ferivita keiъ, ши otъrîse sъ o askвnzъ вnde amв snвsв.

Chicot înverka dar, katъ s'o snвnemв, вnв вшorв fiorв nвnîndв mъnile în neatrъ; avestв fiorв fвse вrmatв d'o bвkвriъ nesnвsъ kвndв simцi reveala ferвlвĭ.

Keia era în adevъrв la lokвlв вnde Chicot o lъsase.

Asemenea s'afla ши mobilele veleĭ d'întîiв kamere, skîndвra цintвitъ în grindъ ши în-fine vele o miĭъ de skвde totв adormite în askвnzъtoarea lorв de stejarв.

Chicot nв era nivĭ dekвm avarв: кв totвlв în kontra; adesea kiarв arвnkase авrвlв кв mъnile nline, sakrifikвndв astв-felв materialвlв nentrв trisмfвlв ideeĭ, kare este filosofia orĭ къrвĭ omв кв oare-kare valoare; dar квndв idea învetase d'o kam datъ d'a komanda materieĭ, adikъ квndв nв maĭ avea trebвinцъ de banĭ, de sakrifiviв, квndв într'вnв квvîntв intermitinца simцвalъ domina în sвfletвlв lвĭ Chicot, ши astв sвfletв nermitea kornвlвĭ ka sъ trъiaskъ ши ka sъ se bвkвre, авrвlв, astъ d'întîiв, astъ neînvetatъ, astъ eternъ sorцinte a înveselirilorв animale, îшĭ relвa valoarea în okiĭ filosofвlвĭ nostrв ши nimiнĭ nв svia maĭ bine de кътв dînsвlв în къte nъrtivele gвstoase se sвb îmnarte avestв nenreцвitв întregв че se nвmesve o skвdъ.

— Vintre de verboaikъ! mвrmвrĭ Chicot шezîndв ne vine în mizlokвlв kamereĭ sale, кв nlaka sa de neatrъ deskisъ, кв skîndвra lîngъ dînsвlв ши кв tesaвrвlв

sъb okiĭ seĭ, vintre de ɥerboaikъ! am kolo ъnъ veɥinъ foarte feriɥitъ, ъnъ jъne de omeniъ, kare a fъkътъ a se resnekta ɯi a resnektatъ însъ-ɯĭ banĭ meĭ; în adevъrъ asta è fantъ kare n'are nreɲъ în timnъlъ în kare trъimъ La drakъ! katъ sъ mъlɲъmeskъ astъĭ omъ galantъ, ɯi. desearъ o voiъ faɥe.

Ɯi zikîndъ aɥestea, Chicot renъse skîndъra ne grindъ, nlaka de neatrъ ne skîndъrъ, s'anroniъ de fereastrъ, ɯi se ъitъ în faɲъ.

Kasa avea tolъ aɥea faɲъ ɥenъɯiъ ɯi întъnekoasъ ɥe o dъ imaɲinarea îmnrъmътатъ a ъneĭ kъlorĭ de vъnsea natъralъ la edifiɥiele alъ kъrora karakterъ îlъ kъnoasɥe.

— N'o fi dormindъ akъm, zise Chicot; ɯi ne lîngъ asta aɥestĭ oamenĭ, sъnt sigъrъ, nъ dormъ greъ; sъ vedemъ.

Se dete josъ ɯi se dъse, nrenarъndъ toate graɲiele înfъɲiɯъriĭ sale rîzînde, sъ batъ la noarta veɥinъlъĭ.

Aъzi sgomotъlъ skъreĭ, tronъirea ъnъĭ nasъ aktivъ, ɯi astentъ kъ toate astea destъlъ de mъltъ ka sъ se kreazъ silitъ d'a bate earъ.

La astъ noъъ kiъmare, ъɯa se deskise, ɯi ъnъ omъ nъrъ în ъmbrъ.

— Îɲĭ mъlɲъmeskъ ɯi bъnъ searъ, zise Chicot întinzîndъ mъna, eatъ-mъ întorsъ ɯi viъ sъ ɲĭ mъlɲъmeskъ.

— Ɥe ziɥĭ? resnъnse ъnъ glasъ sъnъratъ ɯi alъ kъrъia aventъ nъse în mirare foarte mъltъ ne Chicot. În aɥela-ɯĭ timnъ omъlъ kare venise sъ deskizъ noarta se trase k'ъnъ nasъ înderъtъ.

— Ъitъ-te! mъ înɥelĭ, zise Chicot, nъ eraĭ dom-

nia ta veчinъlъ meъ kъndъ am nlekatъ, ɯi kъ toate astea, Dъmnezeъ sъ mъ erte, te kъnoskъ.

— Ші eъ, zise jъnele.

— Estĭ domnъlъ viчe-komite Ernauton de Carmainges.

— Ші domnia ta, estĭ ъmbra.

— În adevъrъ, zise Chicot, eъ kazъ din norĭ.

— În-fine, чe doresчĭ? întrebъ jъnele kъ nъɣiпъ reчealъ.

— Sъ mъ ergĭ, te sъпъrъ поate, skъmпъlъ meъ domnъ?

— Nъ, însъ îmĭ nermiɣĭ ka sъ te întrebъ, nъ è aша, la чe te поtъ servi.

— La nimikъ; voiam nъmaĭ kъ vorbeskъ stъпînъlъĭ kaseĭ.

— Vorbesчe atъnчĭ.

— Kъm?

— Negreшitъ, stъпînъlъ kaseĭ, sъnt eъ.

— Domnia ta? ɯi de kъndъ, te rogъ?

— Dek! de treĭ zile.

— Bъnъ! kasa dar era de vînzare?

— Negreшitъ, fiindъ-kъ am kъmпъraт'o.

— Dar vekiъlъ пroprietarъ?

— Nъ maĭ lokъesчe într'însa, dъпъ kъm vezĭ.

— Ъnde este elъ?

— Nъ sчiъ nimikъ.

— Sъ vedemъ, sъ ne îпɣeleɳemъ bine, zise Chicot.

— Asta o voiъ ɯi eъ, resпъnse Ernauton k'o nепаче vъzъtъ; însъ, sъ ne îпɣeleɳemъ kъrîndъ.

— Vekiъlъ пroprietalъ era ъnъ omъ de doъъ-zeчĭ

ші чінчї пînъ la treї-zeчї anї, kare se nъrea de natrъ-zeчї?

— Nъ; era ънъ omъ de шeaї-zeчї ші чінчї пînъ la шeaї-zeчї ші шease kare nъrea de anїї seї.

— Шeшъчъ?

— Nъ, din kontra, k'o nъdъre de nъrъ albъ.

— Are ънъ semnъ foarte mare în nartea stъngъ a kanълъї, nъ è aша?

— N'am vъzътъ semnълъ, dar o mълцime de sbъrчitъre.

— Nъ maї înцelegъ nimikъ, zise Chicot.

— În-fine, adъхцi Ernauton dъn' ънъ minътъ de tъчere, чe voiaї kъ aчestъ omъ, skъmna mea ъmbrъ?

Chicot era sъ sunъiъ чe avea de fъkътъ; d'odatъ misterълъ sъnrinderiї lъї Ernauton, i adъse a minte oare-kare nroverbъ skъmnъ la oamenїї diskreцї.

— Voiam sъ i daъ o mikъ visitъ ka între veчinї, zise elъ, eatъ totъ.

Astъ-felъ, Chicot nъ minцia ші nъ sunъnea nimikъ.

— Skъmnълъ meъ domnъ, zise Ernauton kъ noliteцe, dar mikшorъndъ foarte mълtъ krъnътъra ъшeї ne kare o цinea întredeskisъ, skъmnълъ meъ domnъ, îmї nare reъ kъ n'am nътътъ sъ цї daъ nisчe informъrї maї nreчise.

— Îцї mълцmeskъ, domnъle, zise Chicot, voiъ kъъta în altъ narte.

— Dar, ъrmъ Ernauton, resningîndъ din чe în чe noarta, asta nъ mъ onresчe niчї de kъm d'a mъ ferivi de întîmnlarea kare mъ nъne earъ în kontaktъ kъ domnia ta.

— Aĭ voi sъ mъ vezĭ la drakъ, nъ è aша? mъr-mъrъ Chicot resпъnzîndъ la salъtarea fъkъtъ.

Kъ toate astea, fiindъ-kъ Chicot în пreokъпarea sa, kъ totъ avestъ resпъnsъ mintalъ, ъita sъ se retragъ, Ernauton askъnzîndъ-шĭ faŋa între ъшъ, i zise.

— La revedere, domnъle.

— Ъnъ minъtъ înkъ, domnъle de Carmainges, zise Chicot.

— Domnъle, kъ mare nъrere de reъ, resпъnse Ernauton, dar n'aшĭ nъtea întъrzia, astentъ пe vineva kare trebъe sъ viĭъ ka sъ batъ totъ la astъ noartъ, шi avestъ vine-va arъ voi sъ am toatъ diskreŋiъnea nъtin-vioasъ ka sъ lъ пriimeskъ.

— E destъlъ, domnъle, înŋelegъ, zise Chicot; eartъ-mъ kъ te am sъпъratъ, шi mъ retragъ.

— Adio, skъmna mea ъmbrъ.

— Adio, domnъle Ernauton.

— Ши Chicot fъkîndъ ъnъ nasъ înderъtъ, vъzъ înkizîndъ-se binişorъ noarta în faŋъ.

Askъltъ ka sъ vazъ daka jъnele neînkrezъtorъ nъndia nlekarea sa, dar nasъlъ lъĭ Ernauton ъrkъ skara; Chicot nъtъ dar sъ ajъngъ a kasъ linisvitъ, în kare se înkise, otъrîtъ a nъ maĭ tъrbъra obiveiele noъlъĭ seъ ve-vinъ; dar, dъпъ obiveiъlъ seъ, ka sъ nъ lъ nearzъ пrea mъltъ din vedere.

În adevъrъ, Chicot, nъ era ъnъ omъ ka sъ a-doarmъ asъпra ъneĭ fante ve i nъrea de oare-kare im-portanŋъ, fъr' a nipъi, a întoarve, a diseka astъ fantъ kъ rъbdarea ъnъĭ anatomistъ de frъnte; fъrъ voia lъĭ, шi asta era ъnъ nrivileŋiъ saъ o greшealъ a organisъriĭ

sale, fără voia lui ori ce formă înkrestată în kanulă seă se presinta analisii de koastele sale skoase afară, astă-felă înkătă pereții cerebrali ai bietului Chicot era vălnerați, mi solicitați la ună esaminu imediată.

Chicot, kare mîn' atuncă făsese preokupată de astă frase din skrisoarea dăcelui de Guise:

„Anrobezu ku totălă planulă domnieĭ tale în privința celoră Patru-zeci-mi-Cinci" părăsi dar această frase pe kare otără s'o esamine mai tărziu.

Chicot kunetă kă era foarte kuriosu lukru a vedea pe Ernauton instalându-se ka stăpînu în acea kasă misterioasă ai kăria lokuitorii desparăseră astă-felă d'o dată.

Ku atăt mai mult kă la aceĭ d'întîiu lokuitorĭ putea să aibă vr'o înklinare pentru Chicot o frase din skrisoarea dăcelui de Guise relativă la dăcele d'Anjou.

Asta era o întîmplare demnă de observată, mi Chicot avea obiceiul să kreazu în întîmplările provedințiale.

Elă desvolta în astă privință, kându se solicita, nisce teorie foarte ingenioase.

Basea acestoră teorie era o ideă kare, dupu părerea noastră, pregăia ka mi ori ce alta.

Astă ideă, eat'o.

Întîmplarea este reserva lui Dumnezeu.

A totu puținele îmi dă reserva numai în nisce împrejurări grave, mai vîrtosu de kându a văzut pe oameni destăinuindu-se de înțelegători ka să studie mi să prevazu semnele dupu natură, mi elementele regulate organisate.

Afarъ din avestea, lъĭ Dъmnezeъ i nlave a desjъka kombinъrile avestorъ trъfaшĭ, a kъrora trъfiъ trekъtъ a nedensiĭ'o înekъndъ-'ĭ, шi a kъrora trъfiъ fiitoare katъ sъ o nedenseaskъ arzîndъ'ĭ.

Lъĭ Dъmnezeъ dar, ziserъmъ noĭ, saъ maĭ bine zivea Chicot, lъĭ Dъmnezeъ i nlave a desjъka kombinъrile avestorъ trъfaшĭ kъ elemente ve le sъntъ nekъnoskъte, шi a kъrora intervenire nъ notъ s'o nrevazъ.

Astъ teoriъ, nrekъm se vede, konrinde nisve snevioase argъmente, шi noate da nisve tesĭ strelъvitoare, dar fъrъ îndoialъ vititorъlъ, grъbitъ ka Chicot a svi ve fъvea Carmainges în avea kasъ, ne va mъlцъmi d'a i onri desvoltarea.

Aша dar Chicot kъцetъ kъ era de miratъ a vedea ne Ernauton în avea kasъ, ънde vъzъse ne Remy. Elъ kъцetъ kъ aveasta era de miratъ nentrъ doъъ kъvinte: velъ d'întiiъ din kaъsa nerfekteĭ nesviinце în kare veĭ doĭ oamenĭ trъia ънlъ kъ altъlъ, veia ve lъ fъvea sъ шĭ înkiпъeaskъ kъ trebъia sъ fi fostъ între eĭ ънъ mizlovitorъ nekъnoskътъ lъĭ Chicot.

Velъ d'alъ doilea, nentrъ kъ kasa kъiase sъ fiъ vîndътъ lъĭ Ernauton kare n'avea banĭ s'o kъmnere.

— E adevъratъ, îшĭ zise Chicot înstalъndъ-se kътъ se noate maĭ kъ komoditate ne straшina sa, observatorislъ seъ ordinarъ; è adevъratъ kъ jънele nretinde k'o sъ i viiъ o visitъ шi astъ visitъ è de o femeiъ: astъzĭ femeile sъntъ avъte, шi sъntъ sъnъse la fantasie. Ernauton i a nlъkътъ, a kъmnъratъ kasa шi a nriimitъ întâlnirea.

Ernauton, ънmъ Chicot, trъesve la kъrte, aveas-

ta katъ sъ fiъ vr'o femeiъ de la kərte kə kare are a faʋe. Bietələ bъiatə, ilə va iəbi oare? sъ lə fereaskъ Dəmnezeə! o sъ kazъ în astə abisə de nerdere. Bənə! nə kəm-va o sъ lə învъŋə moralъ eə?

Moralъ de doəъ orî nefolositoare ші de zeʋe orî stənidъ.

Nefolositoare, nentrə kъ n'o înŋeleŋe niʋî dekəm ші sъ o înŋeleagъ, n'arə voi s'o askəlte.

Stənidъ, nentrə kъ aшî faʋe məltə maї bine sъ mъ dəkə a mъ kəlka ші sъ kəŋetə nəŋinə la bietələ Boromeə.

În nrivinŋa aʋeasta, ərmъ Chicot înkrəntъndə-se, obserʋə ənə ləkrə, kъ reməшkarea nə esistъ ші este ənə simtimentə relativə; adeʋъrələ è kъ n'am reməшkare nentrə kъ am omorîtə ne Boromeə; fiində-kъ nreokənarea în kare mъ nəne sitəarea domnələї de Carmainges mъ faʋe sъ əitə kъ lə am omorîtə; ші elə, daka m'arə fi ŋintəitə de masъ nrekəm lə am ŋintəitə eə de desnъrŋitoare, elə, negreшitə n'arə fi aʋətə niʋî o reməшkare la astъ orъ nrekəm eə.

Chicot ajənsese aiʋî kə raŋionamentele sale, kə konsekəinŋele sale ші kə filosofia sa, kare lə okənaserъ neste totə o orъ ші jəmъtate, kъndə fəse skosə din nreokənarea sa de sosirea ənei trъsəre venində din nartea osnelъrieї *Məndrəlsї Kavalerə*.

Astъ trъsərъ se onri la nragələ kaseї misterioase.

O damъ vъləitъ se dete josə dintr'însa, ші desnъrə nrin noarta ne kare Ernauton o ŋinea întredeskisъ.

— Bietълъ bъiatъ! mъrmъrĭ Chicot, nъ mъ înчelasem, totъ femeiъ astenta elъ, ши daka è aша mъ dъkъ sъ dormъ.

Ши zikîndъ aчestea Chicot se skълĭ, dar remъnîndъ nemiskatъ de ши în niчioare.

— Mъ înчelъ, zise elъ, nъ voiъ dormi; dar stъrъeskъ în чele zise: daka nъ voiъ dormi, nъ mъ va onри remъшkarea, чi kъriositatea, ши è adevъratъ чeia чe zikъ, kъ, daka voiъ remъnea la observatoriълъ meъ, voiъ fi nreokъnatъ nъmaĭ d'ънъ lъkrъ, de a sчi kare din nobilele noastre dame onorъ ne frъmosълъ Ernauton kъ amorълъ eĭ.

E maĭ bine sъ remъiъ la observatoriълъ meъ, fiindъ-kъ, daka mъ dъчeam sъ mъ kълkъ, m'aшĭ destenta negreшitъ kъnetъndъ totъ la aчeasta.

Ши între astea Chicot se reaшezъ.

Máĭ o orъ trekъse, fъr'a nъtea snъne daka Chicot kъneta la dama nekъnoskътъ saъ la Boromeъ, daka era nreokъnatъ de kъriositate saъ sfъшiatъ de remъшkare, kъndъ krezъ kъ aъde la kanътълъ stradeĭ galonarea ънъĭ kalъ.

În adevъrъ, îndatъ ънъ kълъrenъ anъrъ înveliтъ în manta sa.

Kълъrenълъ se onri în mizlokълъ stradeĭ ши se nъrъ kъ voia sъ sчiъ în чe lokъ s'aflъ.

Atънчĭ kълъrenълъ zъri grъna ne kare o forma trъsъra ши serviĭ.

Kълъrenълъ îndrentъ kalълъ snre dînшiĭ; elъ era armatъ, fiindъ-kъ se aъzia snada lovindъ-se de nintenĭ.

Serviĭ voirъ sъ se onъiъ la drъmълъ lъĭ; dar elъ

le adresъ înveţъ nisve kъvinte, ші nъ nъmaĭ kъ se deterъ kъ resnekţъ la o narte, dar ънъlъ din eĭ, îndatъ ve deskъlikъ, lъъ frîъlъ kalъlъĭ.

Nekъnoskътълъ înaintъ snre noartъ, ші bътъ tare.

— La drъmъ! îmĭ zise Chicot, ve bine am fъkътъ de am remasъ! nresimţirile mele karĭ mĭ snънea k'o sъ se întîmnle veva, nъ mъ învelaserъ. Eatъ soţълъ, bietълъ Ernauton! o sъ asistъmъ нъmaĭ de кътъ la vr'ънъ omorъ.

Къ toate avestea, daka è soţълъ, è nrea bънъ, къvĭ îmĭ anънviъ întoarverea bътîndъ aua de tare.

Dar, къ toatъ нъrtarea sa maţistralъ, къ kare bътъse nekъnoskътълъ, se нъrea къ se îndoesve d'a deskide.

— Deskide! strigъ avela kare se bътea.

— Deskide! deskide! renetirъ serviĭ.

— Fъrъ îndoialъ, adъъţi Chicot, къ avesta è soţълъ; a amenineţатъ не servĭ sъ 'ĭ bivizeaskъ saъ sъ 'ĭ snînzъre, ші servii s'aъ deklaratъ în nartea lъĭ.

Bietъle Ernauton! o sъ fiĭ sfъшiatъ de viъ.

O! o! daka o voiъ sъferi, adъъţi Chicot.

Къvĭ în-fine, zise, elъ m'a skънatъ, ші nrin ъrmare, în kasъ de nereъшire, sънt datorъ sъ lъ skanъ.

Afarъ de astea, îmĭ nare къ kasълъ n'a reъшitъ saъ nъ va reъші nivĭ o datъ.

Chicot era otърîtъ ші ţenerosъ: не lîngъ astea ші къriosъ; elъ skoase lънga sa snadъ, o нъse sъb braţъ, ші desvinse renede skara.

Chicot svia sъ шĭ deskizъ noarta fъrъ sъ o fakъ sъ skîrţîiъ, veia ve este o svііnţъ neanърatъ la orĭ vine voiesve sъ askълte къ folosъ.

Chicot se strekъrĕ sъb balkonŭ, dъn'ъnŭ stîlnŭ, mi astentĕ.

Abia s'aшezase mi noarta din faцъ se deskise, dъn'o vorbъ ne kare nekъnoskътĕlŭ o snъse nrin broaskъ; kъ toate astea elŭ remase ne nragŭ.

Dъn'ъnŭ minътĕ dama anъrъ în înkadrarea avesteĭ norцĭ.

Dama lъĕ braцĕlŭ kъlъreцĕlĕĭ kare o rekondъse la trъsъrĕ, înkise noarta mi înkъlikĕ.

— Nъ maĭ înkane îndoialĕ; era soцĕlŭ, zise Chicot; dъnъ toate, bъnъ fire de bъrbatŭ, fiindŭ-kъ nъ kaътъ nъцinŭ în kasъ ka sъ sninteve ne amikĕlŭ meŭ Carmainges.

Trъsъra nlekĕ, kъ kъlъreцĕlŭ mergîndŭ la ъшvioarъ.

— La drakъ! îшĭ zise Chicot, katъ sъ ъrmezŭ ne avestĭ oamenĭ, ka sъ svinŭ vine sъntŭ mi ъnde se dъkŭ! voiŭ traце negrewitŭ din deskonerirea mea vr'ъnŭ îmvъцъmîntŭ sъnътosŭ nentrъ amikĕlŭ meŭ de Carmainges.

Chicot ъrmĕ în adevъrŭ korteцiĕlŭ, observъndŭ aveastъ ferealъ d'a remъnea în ъmbra zidъrilorŭ mi d'a nъbъшi nasĕlŭ seŭ în sgomotĕlŭ nasĕlĕĭ de oamenĭ mi de kaĭ.

Mirarea lĕĭ Chicot nъ fъse de mizlokŭ, kъndŭ vъzъ trъsъra onrindъ-se dln aintea osnelъrieĭ *Mъndrъlĕĭ Kavalerŭ*.

Máĭ îndatъ, ka kъm vineva arŭ fi vegiatŭ, noarta se deskise.

Dama, totŭ vъlъitъ, se dete josŭ, intrĕ mi se sъi în tъrniшorŭ a kъrъia fereastrъ din întîiĕlŭ nlanŭ era lъminatъ.

Soцвlъ se sвi dвnъ dînsa.

Totвlъ era kв resпektъ пreчedatъ de doamna Fournichon, kare цinea în mъnъ o lвminare.

— Negremitъ, zise Chicot înkrвчiшîndв-mї braцele, nв maї înцelegъ nimikъ!

remъnea kъlъ de mъltъ nîn nrejъrъlъ osnelъrieĭ *Mъndrъlъĭ Kavalerъ*.

Robert Briquet se înverkъ a i vorbi de avea kъlъtoriъ ne kare konilъlъ avъsese unъ minъtъ sneranţa a o fave kъ dînsulъ.

Okiĭ lъĭ Iakobъ Klementъ skînteiarъ la kъvintele de snaţiъ ţi de libertate.

Robert Briquet snъse kъ, în ţerele ve le strebъtъse, skrima era foarte onoratъ: elъ maĭ adъuţi kъ neîngrijire kъ maĭ fъkъse kъte-va lovitъre minъnate.

Aste vorbe nъnea ne Iakobъ ne unъ terîmъ arzъtorъ. Elъ verъ sъ knoaskъ aste lovitъre, ţi Chicot, kъ lungulъ seъ braţъ, arъtъ kъte-va ne braţulъ mikulъĭ frate.

Dar toate aveste demonstrъrĭ ale lъĭ Chicot nъ muiarъ stъrsinţa mikulъĭ Klementъ, ţi silindъ-se a se anъra de aste lovitъre nekunoskъte ve i arъta amikulъ seъ domnulъ Robert Briquet, nъzia o obstinatъ tъvere în nrivinţa velorъ ve le fъkъse în kuartierъ.

Sunъratъ, dar stъnînъ ne sine, Chicot otъrî sъ înverve kъ nedreptatea; nedreptatea este una din vele maĭ nutinţĭ nrovokъrĭ ve s'aъ fostъ inventatъ snre a fave sъ vorbeaskъ femeiele, konii ţi inferiorii de orĭ ve natъrъ arъ fi.

— Fiъ, mikule, zise el, ka kum s'arъ fi întorsъ la vea d'întîiъ ideъ, fiъ, tu estĭ unъ nlъkutъ kulugъraţъ; dar te duvĭ nrin osnelъrie, ţi în ve osnelъrie înkъ! în avelea unde se aflъ dame frumoase, ţi te onresvĭ kъ mirare din aintea ferestreĭ unde se noate ve-

dea ъmbra lorъ; mikъle, mikъle, te voiъ snъne lъi dom Modestъ.

Aste vorbe avъrъ efektъ, maĭ mъltъ de kъtъ mĭ o nъsese în minte Chicot, fiindъ-kъ nъ se îndoia la înчepъtъ kъ rana kъta sъ fiъ aша de nrofъndъ.

Iakobъ se întoarse, asemenea ъnъĭ meârne чe se kalkъ în niчioare.

— Nъ è adevъratъ! strigъ elъ, romъ de rъшine mi de mîniъ, eъ nъ mъ ъitъ la femeie.

— Ba da, ba da, ъrmă Chicot, din kontra era o damъ foarte frъmoasъ la *Mъndrslъ Kavalerъ*, kъndъ aĭ eшitъ, mi te-aĭ întorsъ ka s'o vezĭ înkъ, mi sчiъ kъ o astentaĭ în tъrnimorъ, mi sчiъ kъ i aĭ borbitъ.

Chicot vorbia nrin indъчere.

Iakobъ nъ nъtъ sъ se onreaskъ.

— Negremitъ, i am vorbitъ! strigъ elъ, este oare ъnъ nъkatъ d'a vorbi kъ femeiele?

— Nъ, kъndъ nъ le vorbesчe din nronria sa miskare mi îmninsъ de tentaцiъnea Sataneĭ.

— Satanъ n'are a faчe nimikъ în toate astea, a trebъitъ negremitъ sъ vorbeskъ asteĭ dame, fiindъ-kъ eram însъrчinatъ sъ i daъ o skrisoare.

— Însъrчinatъ de dom Modestъ! strigă Chicot.

— Da, dъ-te de te nlъnце la dînsъlъ!

Chicot, ъnъ minъtъ ameцitъ mi ninъindъ în întъnerikъ, simцi la aste vorbe trekîndъ-ĭ ъnъ fъlцerъ nrin întъnechimea kanъlъĭ seъ.

— A! zise elъ, o sчiam bine eъ.

— Чe sчiaĭ?

— Чeia чe nъ voiaĭ sъ mĭ snъĭ.

— Eŭ nu spuiŭ niṽĭ sekretele mele, ku kâtŭ maĭ vîrtosŭ sekretele altora.

— Da; dar mie.

— Pentru ce domnieĭ tale?

— Mie kare sunt unŭ amikŭ alŭ luĭ dom Modestŭ, ši anoĭ mie.

— De ormă?

— Mie kare sṽiŭ maĭ dinainte totŭ ce puteaĭ să mĭ spuĭ.

Mikulŭ Iakobŭ se uită la Chicot klătindŭ din kapŭ k'unŭ surîsŭ de nekredere.

— Eĭ bine! zise Chicot, vreĭ să ĵĭ spuiŭ eŭ, totŭ ce nu vreĭ să mĭ spuĭ?

— O voiŭ, zise Iakobŭ.

Chicot făku o silinḑă.

— Maĭ întîiŭ, zise elŭ, bietulŭ Boromeŭ...

Figura luĭ Iakobŭ se înkruntă.

— O! zise konilulŭ, dak'aš fi fostŭ akolo...

— Dak' aĭ fi fostŭ akolo?

— Lukrulŭ nu s'arŭ fi netrekutŭ astă-felŭ.

— Lŭ aĭ fi apăratŭ în kontra Elveḑianilorŭ ku karĭ s'a luatŭ la ceartă?

— Lŭ aš fi apăratŭ în kontra luptii întreḑĭ!

— Astă-felŭ în kâtŭ nu s'arŭ fi omorîtŭ?

— Saŭ m'aš fi omorîtŭ ku dînsulŭ.

— În-fine, tu nu eraĭ akolo, astă-felŭ în kâtŭ bietulŭ omŭ a murităŭ într'o mroastă osnelăriă, ši murindŭ a mronunciatŭ numele luĭ dom Modestŭ?

— Da.

— Aša în kâtŭ a mrevenitŭ ne dom Modestŭ?

— Ună omă ka totălă sănimîntată, kare a fă-kută sgomotă în monastire.

— Ші dom Modestă a zisă să i kiăme trăsăra, ші a alergată la *Kornslă Absndanțeĭ*.

— De ănde sviĭ asta?

— O! tă nă mă kănosvĭ înkă, mikăle, eă sănt kam fermekătoră.

Iakobă se dete înderătă kă doĭ naшĭ.

— Asta nă è totă, ărmă Chicot kare se lămina, kă kătă vorbia, de nronria lămină a vorbeloră sale, s'a aflată o skrisoare în nosănarălă mortălăĭ.

— O skrisoare, aша este.

— Ші dom Modestă a însărvinată ne mikălă seă Iakobă să dăkă astă skrisoare la adresa sa.

— Da.

— Ші mikălă Iakobă a alergată nămaĭ dekătă la osnelălă de Guise.

— O!

— Ănde n'a aflată ne niminĭ.

— Bănăle Dămnezeă!

— De kătă ne domnălă de Mayneville.

— Îndărare!

— Kare domnălă de Mayneville a kondăsă ne Iakovă la osnelăria *Măndrălsĭ Kavaleră*.

— Domnăle Briquet, domnăle Briquet, strigă Iakobă, daka svĭĭ aveasta...

— E! vintre de verboaikă! vezĭ bine k'o svĭă, strigă Chicot trimfăndă k'a skosă avestă nekănoskută, aша de imnortantă nentră dînsălă, din întănerikălă în kare era înfăшărată maĭ întîiă.

— Aъnчĭ adъъцi lakobъ, vezĭ bine, domnъle Briquet, kъ nъ sънt kъlпabilъ*!

— Nъ, zise Chicot, nъ estĭ kъlпabilъ niчĭ пrin fantъ niчĭ пrin ъitare, dar estĭ kъlпabilъ пrin kъцetare.

— Eъ?

— Negreшitъ, dъчesa îmĭ пare foarte frъmoasъ.

— Eъ!

Kъlъgъraшъlъ roшi шi îngъnă.

— E adevъratъ, ea seamъnъ kъ virцina Maria kare era la kъnъtiъlъ mъmeĭ mele.

— O! mъrmъrĕ Chicot, kъte lъkrъrĭ пerdъ oameniĭ karĭ nъ sънtъ kъriошĭ!

Aъnчĭ nъse пe mikъlъ Klementъ, пe kare lъ avea la mъnъ d'akъm înainte, sъ i snъiъ totъ чe i snъsese elъ însъ-шĭ, dar astъ datъ kъ nisчe amъnъnte чe nъ le пътea sчi.

— Vezĭ, zise Chicot dъnъ чe terminъ, чe пrostъ maestrъ de skrimъ aveaĭ пe fratele Boromeъ!

— Domnъle Briquet zise mikъlъ Iakobъ, nъ trebъe sъ vorbimъ reъ de morцĭ.

— Nъ, dar mъrtъrisesчe ънъ lъkrъ.

— Kare?

— Kъ aчela kare lъ a omorîtъ trъцea maĭ bine de kътъ Boromeъ.

— Asta è adevъratъ.

— Шi akъm eatъ totъ чe aveam sъ цĭ snъiъ. Seara bъnъ, mikъlъ meъ Iakobъ, пe kъrîndъ, шi, daka voiesчĭ...

---

* Vinovatъ.

— Че, domnъle Briquet?

— Eĭ bine! în viitorŭ eŭ îŋĭ voiŭ da lekŋiъne de skrimъ.

— O! foarte bъkъrosŭ.

— Akъm, nleakъ, mikъle, fiindŭ-kъ te asteantъ kъ nenaче la nrioratŭ.

— E adevъratŭ; îŋĭ mъlŋъmeskŭ, domnъle Briquet, kъ mĭ aĭ adъsŭ a minte.

Шi kъlъgъraшъlŭ desnъrъ alergъndŭ.

Chicot nъ konŋediase fъrъ kъvîntŭ ne întrevorbitorъlŭ seŭ. Elŭ aflase totŭ че voia sъ sчiъ, шi, ne de altъ narte, i maĭ remъnea înkъ чeva de aflatŭ.

Se întoarse dar a kasъ kъ nisче naшĭ marĭ.

Trъsъra, serviĭ шi kalъlŭ era totŭ la noarta *Mъndrъlъi Kavalerŭ.*

Ajъnse fъrъ sgomotŭ la straшina sa.

Kasa din faŋъ era totŭ lъminatъ.

De atъnчĭ, se ъitъ la aчea kasъ.

Vъzъ maĭ întîiŭ, nrin krъnътъra ъneĭ nerdele, ne Ernauton, trekîndŭ шi retrekîndŭ, kare se nъrea kъ asteantъ kъ nenaче.

Anoĭ vъzъ trъsъra întorkîndъ-se, vъzъ ne Mayneville nlekъndŭ, în-fine, vъzъ ne dъчesa intrъndŭ în kamera în kare Ernauton maĭ mъltŭ nalnita de kъtŭ resnira.

Ernauton înŋenъkiĕ din aintea dъчeseĭ kare i dete mъna sa чea albъ sъ o sъrъte.

Anoĭ dъчesa redikĕ ne jъnele шi lŭ nъse sъ шeazъ din aintea eĭ, la o masъ servitъ kъ eleganŋъ.

— Kъriosъ lъkrъ, zise Chicot, asta înчenea ka o konsnirare, ni sъ terminъ ka o întîlnire d'amorъ!

Da, ъrmъ Chicot, dar чine i a datъ astъ întîlnire d'amorъ?

Doamna de Montpensier.

Anoĭ lъminъndъ-se kъ o noъъ lъminъ.

— O! o! mъrmъrъ elъ, „Skъmnъ sorъ, anro-„bezъ nlanъlъ domnieĭ tale în nrivinna чelorъ Natrъ-zeчĭ „ni Чinчĭ; nъmaĭ, nermite-mĭ sъ ŋĭ o snъiъ kъ veĭ fa-„чe nrea mъltъ onoare aчestorъ strengarĭ.“

Vintre de чerboaikъ! strigъ Chicot, mъ întorkъ la idea mea чea d'întîiъ; asta nъ è amorъ, este o konsnirare.

Doa nna dъчesa de Montpensier iъbesчe ne domnъlъ Ernauton de Carmainges; sъ vegiъmъ amorъrile doamneĭ dъчese.

Ni Chicot îĭ vegiъ nînъ la doъъ-snre-zeчe ore ni jъmъtate din noante, orъ la kare Ernauton fъŋi, kъ manta ne obrazъ, ne kъndъ doamna dъчesa de Montpensier se ъrka în trъsъrъ.

— Akъm, mъrmъrъ Chicot desчinzîndъ skara, kare este aчea sneranŋъ de moarte kare katъ sъ skane ne dъчele de Guise de ereditarъlъ nresomntivъ alъ koroaneĭ? karĭ sъntъ aчeĭ oamenĭ чe se kredea morŋĭ ni sъntъ viĭ.

La drakъ! aшĭ nъtea nrea bine sъ fiъ ne ъrma astorъ lъkrъrĭ.

XXI.

CARDINALULU DE JOYEUSE.

Jɜneɥea are oniniatritɜɥile[1] sale în reɜlă ɯi binele karĭ nreɥɜeskă anlɜmbɜlă otɜrîriloră ɜneĭ etɜɥĭ[2] koante.

Tinzîndă snre bine, aste felɜrĭ de ɥerbivie nrodɜkă fantele ɥele marĭ ɯi întinɜreskă omɜlɜĭ kare debɜtɜ în viaɥɜ o miskare ɥe lă dɜɥe, nrintr'o klinɜ natɜralɜ, kɜtre ɜnă oare-kare eroismă.

Astă-felă Bayard ɯi Guesclin devenirɜ nisɥe marĭ kanitanĭ nentrɜ kɜ aă fostă ɥeĭ maĭ arɥɜgoɯĭ ɯi ɥeĭ maĭ reɜtɜɥioɯĭ konii ɥe s'aă nɜtɜtă vedea vr'o datɜ; astă-felă aɥestă nɜzitoră de norɥĭ a kɜrɜia natɜrɜ îlă fɜkɜse nɜstoră ală Montaltɜlɜĭ, ɯi ală kɜrɜia ɥeniă îlă fɜkɜ Sistă V, deveni ɜnă mare nanɜ nentrɜ kɜ s'a obstinată sɜ fakɜ reă datoria sa de norkară.

Astă-felă ɥele maĭ rele firĭ snartiate se desvol-

[1] Ilismɜirile. [2] Vîrstɜ.

tarъ în înŋelesъlъ eroismъlъĭ, dъnъ ce aĭ înveneъtъ nrin verbiviъ în nrefъkъtoriъ ui krъzime.

Aivĭ avemъ nъmaĭ sъ arътъmъ ritratъlъ unĭ umъ ordinarъ; ku toate avestea maĭ mъlŋĭ biografĭ arъ fi aflatъ în Enrikъ du Bouchage, la doъ-zecĭ de anĭ, kalitatea unĭ omъ mare.

Enrikъ se obstinъ în amorъlъ seъ ui în sekъestrarea sa din lume. Fiindъ-kъ i o verъse fratele seъ, fiindъ-kъ o nretinsese reŋele, elъ remase singъrъ ku eterna-ĭ kъŋetare; anoĭ, kъŋetarea sa fъkîndъ-se din ce în ce maĭ nestremътatъ, se otъrî într'o dimineaŋъ a visita ne fratele seъ kardinalъlъ, nersonaŋiъ însemnatъ, kare ne kъndъ era de doъ-zecĭ ui uease de anĭ era kardinalъ de doĭ anĭ, ui kare din arxieniskonatъlъ Narboneĭ trekъse la celъ maĭ înaltъ gradъ alъ mъririlorъ eklesiastive, mъlŋъmitъ nobleŋiĭ oriŋinii sale ui nъterii sniritъlъĭ seъ.

Franviskъ de Joyeuse, ne kare lъ amъ întrodъsъ ne svenъ ka sъ lъmineze îndoiala lъĭ Enrikъ de Valois în nrivinŋa lъĭ Sylla, Franviskъ de Joyeuse, jъne ui omъ de lъme, frъmosъ ui sniritualъ, era unъlъ din ceĭ maĭ însemnaŋĭ oamenĭ aĭ enocheĭ. Ambiŋiosъ din natъrъ, dar virkъmsnektъ din kalkъlъ ui dъnъ nosiŋiune, Franviskъ de Joyeuse nъtea sъ iea drentъ devisъ: *Nimikъ ns è nrea mъltъ*, ui sъ jъstifive devisa sa.

Noate singъrъ din toŋĭ oamenii de la kъrte, ui Franviskъ de Joyeuse maĭ 'nainte de toate era unъ omъ de kъrte, svibse sъ uĭ fakъ doъ snrijine din doъ tronъrĭ reliŋioase ui laive în karĭ strelъvia ka ŋintilomъ franvesъ ui ka nrinvine alъ Biserivei; Sistъ îlъ

anъra în kontra lъi Enrikъ III, Enrikъ III îlъ anъra în kontra lъi Sistъ. Era Italianъ la Harisъ, Parisianъ la Roma, mъreŋъ mi îndemъnatikъ ori mi ъnde.

Nъmaĭ snada lъi Joyeuse, marele admiralъ, da avestъi din ъrmъ maĭ mъltъ greътate în balanŋъ, dar se vedea, dъnъ nisve sъrîsъri ale kardinalъlъi, kъ daka i linsia aste arme grele timnъrale ve, ori kътъ de elegantъ era, le mъnъia aua de bine braŋъlъ fratelъi seъ, svia a ъsa mi kiarъ a abъsa de armele sniritъale înkredinŋate lъi de sъveranъlъ kanъ alъ Biserivei.

Kardinalъlъ Franviskъ de Joyeuse devenise kъrîndъ avътъ, maĭ întîiu din nronrivlъ seъ natrimoniu, în ъrmъ din diferitele sale benefivie. Într'avelъ timnъ, biserika noseda, mi noseda înkъ mъltъ, mi kъndъ tesaъrele sale era skъrse, kъnosvea sorŋinŋile, astъzi sekate, de ъnde sъ le renoiaskъ.

Franviskъ de Joyeuse trъia dar o viaŋъ lъksoasъ. Lъsъndъ fratelъi seъ trufia kaseĭ militare, elъ îmnlea antikamerele sale de nreoŋi, de eniskoni, mi de arxieniskoni; îmi avea snevialitatea. O datъ kardinalъlъ, fiindъ-kъ era nrinvine alъ biserivei, mi nrin ъrmare maĭ mare de kътъ fratele seъ, lъase naŋi dъnъ moda italianъ mi garzi dъnъ moda franvesъ. Dar avei garzi mi avei naŋi nъ era înkъ nentrъ dînsъlъ de kътъ ънъ mizlokъ maĭ mare de libertate. Adesea nъnea garzi mi naŋi îmnrejъrъlъ ъneĭ trъsъre mari, nrin ale kъria nerdele skotea mъna mъnъmatъ a sekretarъlъi seъ, ne kъndъ elъ, kъlare, kъ snada la snate, strebътea oramъlъ strevestitъ k'o nerъkъ, k'ънъ gъlerъ foarte mare, mi kъ

nisve visme de kălărență ală kărora sgomotă i înveselia sărbătălă.

Kardinalălă se bărâra de o mărivingă foarte mare, kăvĭ, la mnele înălțărĭ, fortămele omenesvĭ sântă absorbitoare, mi îmningă, ka kăm ară fi kompăse nămaĭ de atome strămbe, ne toate vele alte fortăne sare a se alia kă dinsele ka nisve sateliță, mi nentră aveasta, nămele gloriosă ală părintelăĭ seă, ilăstrarea de kărîndă mi neazitț a fratelăĭ seă Anne, arănka asănțăĭ toatț strelăvirea loră. Afarț de avestea, fiindă-kț ărmase kă konsviingă avestă mreventă, a mĭ askănde viaga mi a mĭ resnțndi sniritălă, era kănoskută nămaĭ mrin bănțatea sa, mi, kiară în familia sa trevea drentă ană omă foarte mare, ferivire ne kare n'aă avăt'o mălță îmneratorĭ înkărkață de gloriț mi koronață d'o naționne întreagț.

Kătre avestă mrelată se dăse komitele du Bouchage ka să refăgieze dănț esnlikarea sa kă fratele seă, dănț întrevorbirea sa kă rețele Franvieĭ. Însț, dănț kăm amă snăs'o, lăsț să treakț kăte-va zile ka să se sănăiț la ordinălă maĭ marelăĭ seă mi ală rețelăĭ seă.

Franviskă lokăia într'o frămoasț kasț în vetate.

Kărtea nemărginitț a avеĭ kase era nlinț de kălărenĭ mi de trăsăre, dar mrelatălă, a kărăia grădinț se atingea de malălă rîlăĭ, lăsa kărgile mi antikamerele sale să se îmnle de kărtesanĭ; mi fiindă-kț avea o noartț de emire ne mală, mi o lăntre kare lă transnorta fărț sgomotă kătă de denarte mi kătă de învetă i nlăvea, lîngț astț noartț, se întîmnla adesea să se astente îndemertă mrelatălă, kărăia o indisnănere gravț

saŭ o nenitinţъ aъsterъ i servia de nretestŭ ka sъ nъ nriimeaskъ. Era totŭ Italia în sînъlŭ bъnъlъi oraшŭ alŭ reţelъi Franчieĭ, era Veneţia între braţele amîndoъъ ale Seneĭ.

Franчiskŭ era mъndrъ, dar niчĭ dekъm vanŭ; elŭ iъbia ne amiчiĭ seĭ ka ne nisчe fraţĭ ши ne fraţĭ măĭ totŭ ka ne amiчiĭ seĭ. Maĭ mare kъ чinчĭ anĭ de kъtŭ du Bouchage, nъ i krъţa niчĭ bъnele învъţъtъre niчĭ чele rele, niчĭ nъnga niчĭ sъrîsъlŭ.

Dar fiindŭ-kъ i venia minъnatŭ vestĭmîntъlŭ de kardinalŭ, lъĭ du Bouchage i se nъrea frъmosŭ, nobilŭ, măĭ snъimîntъtorŭ, astŭ-felŭ în kъtŭ îlŭ resnekta maĭ mъltŭ noate de kъtŭ ne чelŭ mare. Enrikŭ, sъb frъmosъlŭ seŭ nentarŭ ши sъb nodoabele fъrъ gъstŭ de militarŭ înfloritŭ, înkredea tremъrъndŭ amorъrile sale lъĭ Anne, dar niчĭ n'arŭ fi kъtezatŭ sъ se înkreazъ lъĭ Franчiskŭ.

Kъ toate aчestea kъndŭ se dъчea la osnelъlŭ kardinalъlъĭ, elŭ îшĭ fъчea maĭ dînainte otъrîrea, se anronia kъ frankeţe maĭ întîiŭ de konfesorŭ ши în ъrmъ de amikŭ.

Intra în kъrte de ъnde eшia kiarŭ într'aчelŭ minъtŭ maĭ mъlţĭ ţintilomĭ karĭ era ostenitĭ nentrъ kъ aŭ soliчitatŭ, fъrъ folosŭ, favoarea ъneĭ aъdiinţe.

Strebъtъ antikamerele, salele, anoĭ anartamentele. I se zisese, ши lъĭ ши чelorŭ alţĭ, kъ frate-seŭ era în konferinţъ; dar niчĭ ъnъĭ servŭ nъ i arŭ fi venitŭ idea sъ înkizъ o ъшъ dinaintea lъĭ du Bouchage.

Du Bouchage strebъtъ dar toate anartamentele ши ajъnse nînъ în grъdinъ; adevъratъ grъdinъ a nre-

latălău romanŭ, kă ămbra, rekoarea mi profăsările prekăm se află astăzi la kasa de petrevere de Pamphile saŭ la palatălŭ Borghese.

Enrikŭ se opri săh ănŭ desimŭ; în avestŭ minătŭ grila desupre marḑinea aneĭ se deskise, mi ănŭ omŭ intră askănsŭ într'o largă mantă brănă mi ărmatŭ d'ănŭ felŭ de paḑiŭ. Avestŭ omŭ zări ne Enrikŭ kare era prea absorbitŭ în visălŭ seŭ ka să kăḑete la dînsălŭ mi se strekără printre arbări, ferindă-se d'a nă fi văzătŭ nivĭ de du Bouchage nivĭ de nimini altălŭ.

Enrikŭ nă lăsă a minte la astă intrare misterioasă, mi tokmaĭ kăndŭ se întoarse văzănd ne omălŭ intrăndŭ în anartamente.

Dănă zeve minăte d'astentare, era să intre mi elŭ akolo mi să întrebe ne ănŭ valetŭ nedestră ka să sviă la ve oră previsă arŭ năstea vedea ne fratele seŭ, kăndŭ ănŭ servŭ kare se părea kă lŭ kaătă, îlŭ zări, veni supre dînsălŭ mi lŭ rugă să bine voiaskă a treve în bibliotekă, ande kardinalălŭ îlŭ astenta.

Enrikŭ se dăse învetŭ ande lŭ invita, fiindŭ-kă devina o noză lăptă: elŭ află ne fratele seŭ kardinalălŭ ne kare ănŭ valetŭ de kameră pănea ănŭ vestimîntŭ de prelatŭ, kam de lăme noate, dar elegantŭ mi maĭ vîrtosŭ komodŭ.

— Bănă ziăa, komite, zise kardinalălŭ, ve noătăḑiĭ, frate?

— Kătŭ desupre familia noastră minănate noătăḑiĭ, zise Enrikŭ; sviĭ, kă Anne s'a împlătŭ de gloriă în astă retraḑere a Anversălăĭ, mi trăesve.

— Ши, мълцѣмескъ лъй Дѣмнезеѣ! тѣ естй тотъ сѣнцтосъ, Енрикъ?

— Да, фрате.

— Везй, зисе кардиналълъ, кц Дѣмнезеѣ аре плануриле сале асѣпра ноастрц.

— Фрате, сѣнт астъ-фелъ де рекѣнокцторъ лъй Дѣмнезеѣ, ён кцтъ м'ам отцрîтъ сц мц консакрѣ ён сервиципълъ сеѣ; вйѣ дар сц цй ворбескъ серіосъ де авестъ нроіектъ, каре мй пare îнцелептъ, ші деспре каре цй ам спѣсъ кцте-ва кѣвинте.

— Тотъ маї кѣцецї ла аста, дн Бочхаге? зисе кардиналълъ лъсцндъ сц і скапе о ѣшоарц есклямаре, каре арцта кц Јоуеuse авеа сц се лѣпте.

— Тотъ, фрате.

Дар аста è кѣ непѣтинцц, Енрикъ, адцѣцї кардиналълъ, пѣ цї са маї спѣсъ?

— N'ам аскълтатъ че мі с'а спѣсъ, фрате, пентрѣ кц о воче маї пѣтерникц, каре ворбеще ён мине мц опресче д'а аскълта орї че ворбц каре м'аръ întоарче де ла Дѣмнезеѣ.

— Пѣ естй аша де некѣноскцторъ де лъкрърile лъмїї, фрате, зисе кардиналълъ кѣ тонълъ челъ маї серіосъ, ка сц крезъ кц астц воче сц фиц кѣ адевцратъ а лъй Дѣмнезеѣ; дін контра, ші ашї întцрі-о, è ънъ симтіментъ кѣ тотълъ лъмескъ каре цй ворбеще. Дѣмнезеѣ н'are німікъ сц вазц ён аста, н'абѣса дар де сцнтълъ сеѣ пѣме, ші маї вîртосъ пѣ конфѣнда воuеа черълъї кѣ а пцмîнтълъї.

— Пѣ конфѣндъ, фрате, воіъ пѣмаї сц спѣіъ кц

ɥeva neresistibilъ mъ tîrasɥe kъtre retraŋere mi singʊrъtate.

— Aша vezĭ, Enrikъ, mi intrъmъ în adevъraŋiĭ terminĭ. Eĭ bine! skʊmnʊlъ meъ, eatъ ɥe katъ sъ faʋĭ; o sъ te fakъ, konformъ kʊ kʊvintele tale, ɥelъ maĭ ferivitъ omъ.

— Îŋĭ mʊlŋʊmeskъ! o! îŋĭ mʊlŋʊmeskъ, frate!

— Askʊltъ-mъ, Enrikъ. Trebʊe sъ ieĭ banĭ, doĭ skʊtierĭ, mi sъ kʊlътoresɥĭ nrin toatъ Eʊropa, dʊnъ kʊm se kʊvine ʊnʊĭ fiĭъ de oriŋinea noastrъ. Aĭ sъ vezĭ ŋere denъrtate, Tartaria, Rʊsia kiarъ, ne Lanonezĭ, aɥeste nonoare fabʊloase ne karĭ nʊ le visitъ nivĭ o datъ soarele; te veĭ kʊfʊnda în kʊŋetърile tale nînъ kʊndъ ŋerminele sfъmietorъ kare lʊkreazъ în tine se va stinŋe mi se va notoli.

Enrikъ, kare s'aмezase, se skʊlъ maĭ seriosъ de kътъ *fratele seъ*.

— Nʊ m'aĭ înŋelesъ, monsiniore, zise elъ.

— Sъ mъ erŋĭ, Enrikъ, aĭ zisъ retraŋere mi singʊrъtate.

— Da, am zisъ asta; dar nrin retraŋere mi singʊrъtate am înŋelesъ monastirea, iar nʊ kъlътoria; a kъlътori, va sъ zikъ a se bʊkʊra înkъ de viaŋъ, eъ voiъ maĭ sъ sʊferъ moartea, mi, daka n'o voiъ sʊferi, ɥelъ nʊŋinъ s'o gʊstъ.

— Asta è o absʊrdъ kʊŋetare, nermite-mĭ sъ ŋĭ o snʊiъ, Enrikъ, kъvĭ în-fine orĭ ɥine voiesɥe sъ se isoleze s'aflъ singʊrъ în totъ lokʊlъ. Dar fiъ, monastirea. Eĭ bine! înŋelegъ k'aĭ venitъ la mine ka sъ mĭ vorbesɥĭ de aɥestъ nroiektъ.

Кѫnoskѫ nisчe benediktinĭ foarte învѣцaцĭ, nisчe aѫgѫstinĭ foarte inцeniosш̆ĭ, ale kѣrora kase sѫntѫ vesele, înflorite, dѫlчĭ ш̆i komode. În mizlokѫlѫ lѫkrѣrilorѫ svi-inцeĭ saѫ a arцilorѫ, veĭ netreчe ѫnѫ anѫ înkѣntѣtorѫ, kѫ bѫnѣ komnaniѣ, чeia чe este de trebѫinцѣ, kѣчĭ în astѣ lѫme nѫ trebѫe sѣ aчemѫ a faчe kѫ oamenĭ neasemѣnaцĭ kѫ karakterѫlѫ nostrѫ, ш̆i daka neste ѫnѫ anѫ, veĭ stѣrѫi în nroiektѫlѫ teѫ, eĭ bine! skѫmnѫlѫ meѫ Enrikѫ, nѫ mѣ voiѫ maĭ onѫne, ш̆i kiarѫ eѫ îцĭ ѫoiѫ deskide noarta kare te va kondѫчe binim̆orѫ la mѣntѫirea eternѣ.

— Negreш̆itѫ kѣ nѫ mѣ înцeleцĭ, frate, resnѫnse du Bouchage klѣtindѫ din kanѫ, saѫ maĭ bine цeneroasa voastrѣ inteliцinцѣ nѫ voiesчe sѣ mѣ înцeleagѣ: eѫ nѫ kaѫtѫ o lokѫinцѣ veselѣ, o retraцere nlѣkѫtѣ, dar înkiderea în monastire rigѫroasѣ, neagrѣ ш̆i moartѣ; stѣrѫeskѫ ka sѣ mĭ mѣrtѫriseskѫ dorinца, dorinца kare nѫ mĭ lasѣ drentѫ orĭ чe netrevere de kѣtѫ ѫnѫ mormîntѫ de sѫnatѫ, de kѣtѫ o lѫngѣ rѫgѣчiѫne de fѣkѫtѫ.

Kardinalѫlѫ înkrѫntѣ snrѣnчeana ш̆i se skѫlѣ din skaѫnѫlѫ seѫ.

— Da, zise elѫ, înцelesesem foarte bine ш̆i mѣ nevoiam, nrin resistinца mea fѣrѣ frasĭ ш̆i fѣrѣ dialektikѣ, ka sѣ kombatѫ nebѫnia otѣrîrilorѫ tale; dar mѣ silesчĭ la aчeasta, askѫltѣ-mѣ.

— A! frate, zise Enrikѫ kѫ întristare, nѫ te nevoi ka sѣ mѣ konvinцĭ, asta è kѫ nenѫtinцѣ.

— Frate, maĭ întîiѫ îцĭ voiѫ vorbi în nѫmele lѫĭ Dѫmnezeѫ, alѫ lѫĭ Dѫmnezeѫ ne kare lѫ sѫnerĭ zikîndѫ kѣ vine de la dînsѫlѫ aчeastѣ otѣrîre selbatikѣ.

Dъmnezeъ nъ nriimesʏe sakrifiʏie nekъɥetate. Estĭ slabъ, fiindъ-kъ te laшĭ sъ te doboare ʏea d'întîiъ dъrere; kъm Dъmnezeъ s'arъ mъlɥъmi de o viktimъ maĭ nedemnъ ʏe i oferĭ?

Enrikъ fъkъ o miskare.

— O! nъ maĭ voiъ sъ te krъɥъ, frate, tъ kare nъ krъɥĭ ne nimiнĭ dintre noĭ, adъъɥi kardinalъlъ; tъ kare ъiɥĭ întristarea ʏe veĭ kaъsa fratelъĭ nostrъ ʏelъĭ mare, mie.

— Eartъ-mъ, întrerъnse Enrikъ, aĭ kъrъia obrajĭ s'akonerirъ de roшeaɥъ, eartъ-mъ; monsiniore, serviʏiъlъ lъĭ Dъmnezeъ è dar o karierъ aша de întъnekoasъ шi aша de desonorantъ, în kътъ familia întreagъ sъ noarte doliъlъ! Domnia ta, frate, domnia ta alъ kъrъia ritratъ îlъ vъzъ în astъ kamerъ, kъ avestъ aъrъ, aʏeste diamante, aʏeastъ nъrnъrъ, nъ estĭ onoarea шi bъkъria kaseĭ noastre, de шi aĭ alesъ serviʏiъlъ lъĭ Dъmnezeъ, ka fratele meъ ʏelъ mare n'alъ reɥilorъ nъmîntъlъĭ.

— Konile! konile! strigъ kardinalъlъ kъ nenaʏe mъ veĭ faʏe sъ krezъ kъ te aĭ smintitъ. Ce felъ! o sъ komnarĭ kasa mea k'o monastire; ʏeĭ o sътъ de valeɥ aĭ meĭ, vînъtorĭĭ meĭ, ɥintilomiĭ meĭ шi garziĭ meĭ, kъ kilia шi kъ mъtъra, kare sъntъ singъrele arme шi singъra avъɥiъ a monastiriĭ! Estĭ oare nebъnъ? N'aĭ zisъ maĭ adineaorĭ kъ resninɥĭ toate aste nrisoase karĭ sъntъ neʏesariъlъ meъ, tabloъrile, vasele nreɥioase, nomna шi sgomotъlъ? Aĭ шi tъ, ka mine dorinɥa шi sneranɥa d'a nъne ne frъnte-ɥĭ mitra sъntъlъĭ Petrъ? Eatъ o karierъ, Enrikъ; ʏineva aleargъ nentrъ dînsa, se

lənțъ, trъesче; dar tə! tə voiesчї sana minorələї, lonata tranistələї, mormîntələ̆ gronarələї; fъrъ aerə̆, fъrъ bə̆kəriъ, fъrъ sneranцъ! Ші toate astea, romeskə̆ nentrə tine kare estї ənə̆ omə̆, toate, astea, nentrə kъ isbesчї o femeiъ kare nə te isbesче! În adevъrə̆, Enrikə̆, faчї o nedrentate oriцinii tale.

— Frate! strigъ jənele nalidə̆ ші kə okiї skînteində̆ d'ənə̆ fokə̆ krəntə̆, voiesчї maї bine sъ mї sdrobeskə̆ kanələ̆ k'o detənare de nistolə̆, saə̆ ka sъ nrofitə̆ de onoarea чe o am d'a nərta o snadъ sъ mї o înfigə̆ în inimъ? La drakə! monsiniore, domnia ta kare estї kardinalə̆ ші nrinчine, dъ-mї absolцiənea aчestəї nъkatə̆ de moarte, lə̆krələ̆ va fi fъkətə̆ aша de iste în kътə̆ n'aї fi avətə̆ timnələ̆ sъ terminї astъ ərîtъ ші nedemnъ kəцetare: kъ desonorə̆ oriцinea mea, чeia чe, məlцəmitъ lə̆ї Dəmnezeə̆, nə va faче nivї o datъ ənə̆ Joyeuse.

— Aidї, aidї, Enrikə̆! zise kardinalələ̆ atrъgîndə̆ snre dînsələ̆ ne fratele seə̆, aidї, skəmne konile isbitə̆ de toцì, ə̆itъ ші fiї blъndə̆ nentrə aчeia karї te isbeskə̆. Te rogə̆ ka egoistə̆; askəltъ; lə̆krə rarə̆ aivї ne nъmîntə̆, sənteməə̆ toцї ferivinцi, ənii nrin ambinцiənea lorə̆ məlцəmitъ, alцii nrin bine-kəvîntъrї de totə̆ felələ̆ ne karї Dəmnezeə̆ le înfloresче ne esistinца noastrъ; nə arənka dar, te rogə̆, Enrikə̆, veninələ̆ de moarte a retraцerii ne bə̆kəriele familieї tale; kəцetъ kъ taiъlə̆ nostrə va nlənце, kəцetъ kъ toцї vomə̆ nərta ne frənte nata neagrъ a aчestəї doliə̆ ne kare o sъ ni lə̆ faчї. Te jərə̆, Enrikə̆, d'a te lъsa a fi îndənlekatə̆: monastirea nə цї è de folosə̆ întrə nimikə̆. Nə цї zikə̆ k'o sъ morї, kъчї îmї

veĭ resnʁnde, neferiviʦle, nrinʃr'ʁnʁ sʁrîsʁ! înŋelegʁ foarte bine; nʁ; îŋĭ voiʁ snʁne kъ monastirea è maĭ fataly de kъtʁ mormîntʁlʁ: mormîntʁlʁ stinŋe nʁmaĭ viaŋa, monastirea stinŋe inteliŋinŋa, monastirea anleakъ frʁntea, în lokʁ d'a o înʦlŋa snre verʁ; ʁmezeala bʦlŋilorʁ treve kʁ învetʁlʁ în sʦnŋe mi intrъ nînъ în mъdʁva oaselorʁ ka sъ fakъ din monastire o statʁъ de granitʁ maĭ mʁltʁ în skitʁlʁ seʁ. Frate, frate, iea a minte, avemʁ nʁmaĭ kъŋĭ-va anĭ, avemʁ nʁmaĭ o jʁneŋe. Eĭ bine! aniĭ frʁmoaseĭ jʁneŋĭ vorʁ treve mi eĭ, kъvĭ estĭ sʁb imneriʁlʁ ʁneĭ marĭ dʁrerĭ, dar la treĭ-zevĭ de anĭ te veĭ fave omʁ, sъmînŋa matʁritъŋiĭ va veni, ea va tîrî astъ remъmiŋъ de dʁrere sekatъ; mi atʁnvĭ veĭ voi sъ trъesvĭ, dar va fi nrea tъrziʁ, fiindʁ-kъ atʁnvĭ veĭ fi tristʁ, ʁritʁ, miserʁ, inima ta nʁ va maĭ avea flakъrъ, okiʁlʁ teʁ nʁ va maĭ avea skînteĭ, aveia karĭ te vorʁ kъʁta vorʁ fʁŋi de tine ka de ʁnʁ mormîntʁ albitʁ d'a kъrʁia nrofʁndime se teme orĭ ve nrivire neagrъ; Enrikʁ, îŋĭ vorbeskʁ kʁ amivîʦ, kʁ înŋelenvișne; askʁltъ-mъ.

Jʁnele remase nemiskatʁ mi tъkʁtʁ.

Kardinalʁlʁ snerъ kъ lʁ a întineritʁ mi lʁ a kletinatʁ din otʁrîrea sa.

— Askʁltъ, zise elʁ, învearkъ ʁnʁ altʁ mizlokʁ, Enrikʁ; avestʁ akʁ înveninatʁ ve lʁ tîresvĭ în inima ta, noartъ-lʁ în totʁ lokʁlʁ; în sgomotʁ, în serbʁtorĭ, aweazъ-te kʁ dînsʁlʁ la osneŋele noastre; imitъ ne kъnrioara rъnitъ, kare strebate tʁfiwʁrile, krîngʁrile, rʁgʁrile, ka sъ înverve a smʁlŋe din moldʁlʁ seʁ sʦŋeata reŋinʁtъ ne bʁzele raneĭ; ʁne-orĭ sʦŋeata kade.

— Frate, te rogʁ, zise Enrikʁ, nʁ stʦrʁi maĭ

mălță; veia ve ți verș ne è kanriviălș ănăi minătș, otărîrea ăneĭ ore, este frăktălș ăneĭ lănțede mi dăreroase resolățiănĭ. Frate, în nămele verălăi te jărș să mĭ akorzĭ graȣia ve ți o verș.

— Eĭ bine! ve graȣiș verĭ, să vedemș?

— O disnensă, monsiniore.

— Pentrș ve?

— Ka să skărtezĭ noviviatălș meș.

— A! o sviam, du Bouchage, tș estĭ de lșme nînă în rigorismălș teș, bietălș meș amikș. O! sviș kșvîntălș kare o să mi lș snăi. O! da, estĭ ănș omș de lșmea noastră, tș semenĭ kș aveĭ jănĭ karĭ se fakș volșntarĭ mi le nlakș fokălș, gloanțele, detșnările, dar nș lșkrălș manțșriloră mi măterialș kortșriloră. E sneranță, Enrikș; atătș maĭ bine, atătș maĭ bine!

— Astă disnensă, frate, astă disnensă, ți o verș în țenșkĭ.

— Ți o nromitș; o să skriș la Roma. O lșnă trebșe ka să viĭă resnșnsălș; dar în skimbș nromite-mĭ ănș lșkrș.

— Kare?

— Ka, în astă lșnă de astentare, să nș refășĭ nivĭ o nlăvere kare ți se va nresinta; mi daka neste o lșnă stărșesvĭ înkă în nroiektele tale, Enrikș, eĭ bine! înțĭ voiș da aveastă disnensă kș măna mea. Estĭ măl-ȣămitș akșm mi nș maĭ aĭ nimikș de verătș?

— Nș, frate, înțĭ măl-ȣămeskș; dar o lșnă, è aua de tărziș, mi astentările mă omorș.

— Pîn'atșnvĭ, frate, mi ka să înveni a te dis-

tra, aĭ voi sъ dejвnĭ kв mine? Am bвnъ komnaniъ akвm de dimineaцъ.

Шi nrelatвlв învenв sъ sвrîzъ k'вnв aerв ve i arв fi invidiatв velв maĭ lвmeskв favoritв alв lвĭ Enrikв III.

— Frate, i zise du Bouchage anъгъndв-se.

— Nв nriimeskв nivĭ o skвsъ; mъ aĭ nвmaĭ ne mine aivĭ, fiindв-kъ sosesvĭ din Flandra, ши kasa ta n'o fi înkъ gъtitъ.

La aste kвvinte, kardinalвlв se skвlъ, ши trъgîndв o nerdea kare înkidea вnв mare kabinetв mobilatв kв lвksв:

— Vino, komitesъ, zise elв, ka sъ îndвnlekъmв ne domnвlв komite du Bouchage sъ remъiъ kв noĭ.

Dar în minвtвlв kвndв kardinalвlв redikase nerdeaoa, Enrikв vъzвse, semikвlkatв ne nerne, ne naцivlв kare intrase kв цintilomвlв grileĭ de la цermвlв aneĭ, ши în astв naцiв, nîn'a nв i denвnvia nrelatвlв seksвlв, rekвnoskвse o femeiъ.

Вnв ve ka o teroare fвгъ de veste, ka o snaĭmъ neînvinsъ îlв konrinse, ши, ne kвndв lвmeskвlв kardinalв adвvea ne frвmosвlв naцiв de mъnъ, Enrikв du Bouchage, se renezi afarъ din anartamentв, astв-felв în kвtв kвndв kardinalвlв adвse ne dama, sвrîzîndъ de sneranцъ d'a întoarve o inimъ snre lвme, kamera era kв totвlв demeartъ.

Franviskв înkrвntъ snгъnveana, ши aшezъndв-se la o masъ nlinъ de xвrtie ши de skrisorĭ, skrise renede kвte-va liniĭ.

— Bine-voiesve a sвna, skвmnъ komitesъ, zise elв; estĭ anroane de timbrв.

Naцivlв se sвnвse.

Unŭ valetŭ de kamerъ de înkredere anъrъ.

— Nъmaĭ de kъtŭ unŭ kъrierŭ sъ înkaliче. zise Franчiskŭ, ші sъ dъkъ astъ skrisoare domnъlъĭ marelъĭ admiralŭ, la Château-Thierry.

XXII.

NOUTAŢI DE LA AURILLY.

Adoxa-zi, reŋele lxkra la Louvre kx sxnra-intendintxlx finanŋelorx, kxndx veni sx lx însvііnŋeze kx domnxlx de Joyeuse velx mare sosise ші lx astenta în kabinetxlx velx de axdiinŋx, venindx de la Château-Thierry, k'xnx mesaŋiх alx domnxlxї dxve d' Anjou.

Reŋele lxsx kx grabx lxkrxlx sex ші alergx snre întîlnirea avestxї amikx aша de skxmnx.

Xnx nxmxrx de ofiŋerї ші de kxrtesanї îmnlea kabinetxlx; reŋina-mxmx venise într'avea searx, eskortatx de fiїele sale de onoare, ші aveste domniшoare aша de vesele era nisve sorї eskortaŋї de sateliŋї.

Reŋele dete mxna lxї Joyeuse s'o sxrxte ші arxnkx o nrivire mxlŋxmitx ne adxnare.

În xngixlx xшeї de emire, la lokxlx sex ordinarx, шedea Enrikx du Bouchage, îndenlinindx kx rigxrositate servivixlx ші datoriele sale.

Reŋele i mɜlŋɜmi ɯi lă salɜtă k'ɜnă semnă din kană amikală, la kare Enrikă resnɜnse k'o nrofɜndă reverinŋă.

Aveste inteliŋinŋe fɜră văzɜte de Joyeuse kare sɜrîse de denarte fratelăi seă, fără kɜ toate astea să lă salɜte nrea de faŋă temîndɜ-se să nɜ sɜnere etiketa.

— Sire, zise Joyeuse, sɜnt trimisă kătre Maiestatea Voastră de domnălă dɜvele d'Anjou de kɜrîndă întorsă de la esnediŋiɜnea Flandrei.

— Fratele meă a skănată, domnɜle admirale? întrebă reŋele.

— Aua de bine, sire, ne kătă o nermite starea sniritălăi seă; kɜ toate avestea, nɜ voiă askɜnde Maiestăŋii Voastre kă monsiniorălă se nare sɜferindă.

— Ară avea nevoiă de distrakŋiɜnă dɜnă neferivirea sa, zise reŋele, ferivită kă nroklamă învinŋerea întîmnlată fratelăi seă ne kăndă se nărea kă lă nlănŋe.

— Krezu kă da, sire.

— Ni s'a snɜsă, domnɜle admirală, kă restristea fɜsese krɜdă.

— Sire...

— Dar kă, mɜlŋɜmită domnieă tale, o mare narte din armată fɜsese skănată; îŋă mɜlŋɜmeskă, domnɜle admirală, îŋă mɜlŋɜmeskă. Avestă sărmanu domnă d'Anjou nɜ doresve să ne vază?

— Foarte mɜltă, sire.

— Aua dar îlă vomă vedea. Nɜ estă de aveastă nărere, doamnă? zise Enrikă întorkîndɜ-se kătre Katerina, a kăria inimă sɜferia totă veia ve figɜra sa se obstina să askɜnză.

— Sire, resnʁnse ea, m'aшĭ fi dʁsš singʁrъ în aintea fiĭʁlʁĭ meš; dar fiindš-kъ Maiestatea Voastrъ voiesче sъ se ʁneaskъ kʁ mine în astъ dorinцъ de bʁnъ amiчiъ, kъlътoria-mĭ va fi o nartidъ de nlъчere.

— Veцĭ veni, kʁ noĭ, domniloršˌ zise reцele kʁrtesaniloršˌ; vomš nleka mъne, voiš dormi la Meaux.

— Sire, mъ dʁkš dar sъ snʁiš monsiniorʁlʁĭ astъ bʁnъ nostate?

— Nʁ! sъ mъ nъrъsesчĭ aша de kʁrîndš, domnʁle admiralš, nʁ! Înцelegš ka ʁnš Joyeuse sъ fiъ isbitš de fratele meš шi doritš, dar avemš doĭ... mʁlцʁmeskš lʁĭ Dʁmnezeš!.. du Bouchage, veĭ nleka la Château-Thierry.

— Sire, întrebъ Enrikš, îmĭ va fi nermisš, dʁnъ че voiš anʁnчia sosirea Maiestъцiĭ Sale monsiniorʁlʁĭ dʁче d'Anjou, d'a mъ întoarче la Narisš?

— Veĭ faче kʁm veĭ voi, du Bouchage, zise reцele.

Enrikš salʁtъ шi se îndrentъ snre ʁшъ. Din neferiчire Joyeuse îlš nъndia.

— Îmĭ nermiцĭ, sire, sъ snʁiš o vorbъ fratelʁĭ meš? întrebъ elš.

— Snʁne. Dar че este? zise reцele maĭ înчetš.

— E kъ voiesче sъ se dʁkъ în fʁga mare ka sъ шĭ fakъ komisiʁnea, шi totš în fʁga mare sъ se întoarkъ, чeia че kontrariazъ nroiektele mele, sire, шi n' ale kardinalʁlʁĭ.

— Dʁ-te dar, dʁ-te, шi цine de reš ne aчestš înamoratš fʁriosš.

*

Anne alergъ dъnъ fratele seъ ши lъ ajъnse în antikamere.

— Eї bine! zise Joyeuse, nleчї kъ mъltъ grabъ, Enrikъ?

— Da, frate.

— Пentrъ kъ voiesчї sъ te întorчї kъrîndъ?

— E adevъratъ.

— N'aї a minte dar sъ lokъesчї kъtъ-va timnъ la Château-Thierry?

— Kъtъ se noate maї nъuinъ.

— Пentrъ чe?

— Ъnde noate netreчe чineva, frate, akolo nъ è lokъlъ meъ.

— E kъ totъlъ din kontra, Enrikъ, nentrъ kъ domnъlъ dъчele d'Anjou katъ sъ dea serbъtorї la Kъrte, n kъtъ arъ trebъi sъ remъї la Château-Thierry.

— Asta mї è kъ nenъtinuъ, frate.

— Din kaъsa dorinuelorъ tale de retrauere, ши a nroiektelorъ tale de aъsteritate?

— Da, frate.

— Te aї dъsъ la reuele sъ чerї o disnenъ?

— Чine uї a snъs'o?

— O svиiъ.

— E adevъratъ, m'am dъsъ.

— N'o veї kъnъta.

— Пentrъ чe, frate?

— Пentrъ kъ reuele n'are interesъ sъ se linseaskъ d'ънъ servitorъ ka tine.

— Frate-meъ kardinalъlъ va faчe atънчї чeia чe Maiestatea Sa nъ va voi sъ fakъ.

— Ientr'o femeiъ, toate astea!

— Anne, te rogъ, nъ stъrъi maĭ mъltъ.

— A! fiĭ linisчitъ, nъ voiъ reînчene; dar sъ aјъnцemъ o datъ la skonъ. Te dъчĭ la Château-Thierry; eĭ bine! în lokъ d'a te întoarче aша de renede nrekъm voiesчĭ, doreskъ sъ mъ astenцĭ în anartamentъlъ meъ; è de mъltъ de kъndъ n'amъ trъitъ îmnreъnъ; am trebъ-inцъ, înцeleue asta, sъ mъ aflъ kъ tine.

— Frate, tъ, te dъчĭ la Château-Thierry ka sъ netrechĭ. Frate, daka voiъ remъnea la Château-Thierry, voiъ învenina toate nlъчerile tale.

— O! nichĭ de kъm! eъ, resistъ, ші am o fire ferichitъ, în stare d'a stinue melankoliele tale.

— Frate...

— Dъ-mĭ voia, komite, zise admiralъlъ k'o im-nerioasъ stъrъire, eъ înfъцішezъ ne tatъlъ nostrъ, ші te îndatorezъ sъ mъ astenцĭ la Château-Thierry; veĭ afla anartamentъlъ meъ ne kare lъ veĭ lъa tъ. Astъ anarta-mentъ dъ din nlanъlъ de josъ în narkъ.

— Daka o ordoni, frate... zise Enrikъ kъ re-signare.

— Nъmesче-o orĭ kъm veĭ voi, komite, dorin-цъ saъ ordinъ; dar asteantъ-mъ.

— Mъ voiъ sъnъne, frate.

— Ші sъnt înkredinцatъ kъ nъ veĭ fi sъnъratъ ne mine, adъъцi Joyeuse strîngîndъ ne jъnele în bra-цele sale.

Aчesta se anъrъ kam kъ reчealъ noate de îm-brъцішarea frъцeaskъ, чerъ kaiĭ seĭ ші nlekъ d'a dren-tъlъ la Château-Thierry.

Elș alerga kș mînia ȣnșï omș kontrariatș, adikъ în fșga ҷea maï mare.

Kiarș într'aҷea searъ treҷea, nîn'a nș nonta, kolina ne kare Château-Thierry è aшezatș, kș Marna la noalele sale.

La nȣmele seș norɣile kastelșlșï ҷe lș lokșia nrinҷinele se deskiserъ; dar, kșlș desnre o aȣdiinɣъ, astentъ maï mșltș d'o orъ nînъ s'o kanete.

Nrinҷinele, ziҷea ȣniï, era în anartamentele sale; dormia, ziҷea altșlș, fъҷea mȣsikъ, îшï înkinȣia valetșlș de kamerъ. Însъ niҷï ȣnșlș, dintre domestiҷï, nș nȣtea sъ dea ȣnș resnȣnsș nositivș.

Enrikș stъrȣi ka sъ nș maï aibъ sъ kɣete la serviҷișlș reɣelșï, шi sъ se dea, de atȣnҷï, kș totșlș întristъrii sale.

În ȣrma aҷesteï stъrȣirï, шi fiindș-kъ lș sҷia шi ne dînsșlș шi ne frate-seș ka ȣniï din ҷeï maï familiarï aï dȣҷelșï, îlș întrodȣserъ într'ȣnș salonș din întîișlș nlanș, ȣnde nrinҷinele konsimɣi în-fine sъ lș nrimeaskъ.

O jȣmъtà de orъ trekș, noantea kъdea kș înҷetșlș din ҷerș.

Nasșlș tîrîшș шi greș alș dȣҷelșï d'Anjou resnnъ în galeriъ; Enrikș, kare lș rekȣnoskș, se nrenarъ la ҷeremonialșlș obiҷînȣitș.

Dar nrinҷinele, kare se nъrea kъ se grъbesҷe foarte mșltș, skȣti iste ne ambasadorșlș seș de aҷeste formalitɣï lȣndș-ï mȣna шi îmbrɣiшȣndș-lș.

— Bȣnъ ziȣa, komite, zise elș, nentrș ҷe ɣi se faҷe astъ sȣnъrare ka sъ viï sъ vezï n'ȣnș bietș învinsș?

— Reŋele mъ trimite, monsiniore, ka sъ vъ însvііnŋezъ kъ are o mare dorinŋъ sъ vazъ ne Alteŋea Voastrъ, ші, ka s'o lase sъ se renaвse de ostenelele sale, Maiestatea Sa va veni înaintea eĭ ші va visita Château-Thierry mъne чelъ maĭ tъrziъ.

— Reŋele va veni mъne! strigъ Franчiskъ k'o miskare de nenaче.

Dar îшĭ lвъ seama îndatъ.

— Mъne, mъne, zise clъ, dar, în adevъrъ, nimikъ nв va fi gata în kastelъ niчĭ în oraшъ ka sъ nrimeskъ ne Maiestatea Sa.

Enrikъ se înklinъ ka вnъ omъ kare transmite вnъ ordinъ, dar kare n'are niчĭ dekвm sarчina sъ lъ komenteze.

— Graba чea mare чe o aъ Maiestъŋile Lorъ d'a vedea ne Alteŋea Voastrъ nв le a ertatъ sъ kвŋete la sвnъrare.

— Eĭ bine! eĭ bine! zise nrinчinele iвte, eъ sвnt datorъ sъ îndoeskъ timnвlъ. Te lasъ dar, Enrikъ; îŋĭ mвlŋвmeskъ de iвŋeala kв kare aĭ venitъ, kъчĭ aĭ alergatъ tare, dвnъ kвm vъzъ: renaвsъ-te.

— Alteŋea Voastrъ n'are alte ordine sъ mĭ transmitъ? întrebъ kв resnektъ Enrikъ.

— Niчĭ вnвlъ. Kвlkъ-te. Veĭ fi servitъ în kamera domnieĭ tale, komite. Astъ searъ n'am serviчiъ, nв mĭ è nrea bine, am вnъ neastîmnъrъ, am nerdвtъ ші foame ші somnъ, чeia чe mĭ faче o viaŋъ tristъ ші din kare, o înŋeleŋĭ, nв îmnъrtъшeskъ ne niminiĭ.

Anronositъ, svііĭ o noвtate?

— Nв, monsiniore, чe noвtate?

— Aurilly a fostъ mъnkatъ de lъnї...

— Aurilly! strigъ Enrikъ kъ mirare.

— E! da... sfъшiatъ!.. Asta è kъriosъ: че reъ morъ toцї aчeia kъцї s'alътъrъ de mine! Вънъ seara, komite, dormї bine.

Шi nrinчinele se denъrtъ k'ънъ nasъ renede.

XXIII.

îndoialâ.

Enrikă desvinse, mi strebătîndă antikamerele află ună mare număr de ofiţeri de kunoscinţa sa karî alergară la dînsulă, mi karî ku multă amiciţă i ziseră să lă kondukă la anartamentulă fratelui seă, amezată într'ună ungiă ală kastelului.

Duvele detese biblioteka drentă lokuinţă lui Joyeuse, în timpulă lokuinţeî sale la Château-Thierry.

Doră saloane mobilate din timpulă lui Franciskă I se komunika unulă ku altulă mi da în bibliotekă; astă din urmă kameră da în grădină.

În bibliotekă îmî amezase natulă Joyeuse, spirită lenemă mi totă d'odată kultivată: întinzîndă braţulă nunea mâna ne sciinţă, deskizîndă ferestrele resnira natura; organisările superioare ară nevoiă de înveselirî maî komplekte mi vîntulă de dimineaţă, kântulă nase-

rilorŭ saŭ nrofɜmɜlŭ florilorŭ adъɜɳia ɜnŭ noŭ fermekŭ la trioletele lɜï Klementŭ Marot saŭ la odele lɜï Ronsard.

Enrikŭ otъrî sъ nъstreze toate lɜkrɜrile kɜm era, nɜ kъ era miskatŭ de sibaritismɜlŭ noetikŭ alŭ fratelɜï seŭ, dar, din kontra, din neîngrijire, mi nentrɜ kъ i era totŭ ɜna de era akolo saŭ în altъ narte.

Dar în orî ve stare arŭ fi fostŭ minɳile sale, komitele, fiindŭ-kъ fɜsese kreskɜtŭ a nɜ neîngriji nivî o datъ datoriele sale kъtre reɳele saŭ kъtre nrinvimii din kasa Franvieï, se informъ kɜ vea maï mare grije de nartea kastelɜlɜï ve o lokɜia nrinvinele de la întoarverea sa.

Întîmnlarea trimitea sɜb avestŭ renortŭ, ɜnŭ minɜnatŭ vivеronŭ lɜï Enrikŭ, avesta era avelŭ jɜne stegarŭ a kъrɜia indiskreɳiɜne, în mikɜlŭ satŭ din Flandra ɜnde amŭ fъkɜtŭ sъ se onreaskъ nersonaɳele noastre, deskonerise nrinvinelɜï sekretɜlŭ komitelɜï; avesta nɜ nъrъsise ne nrinvinele de la întoarverea sa, mi nɜtea foarte bine sъ informeze ne Enrikŭ.

Sosindŭ la Château-Thierry, nrinvinele kъɜtase maï întîiŭ netreverile mi sgomotɜlŭ; atɜnvî lokɜia în anartamentele vele marî, nriimia dimineaɳa mi seara; mi ziɜa, alerga dɜnъ verbŭ în nъdɜre, saŭ vîna konofana în narkŭ; avestŭ navilionŭ, ɜnŭ felŭ de retraɳere neanronіatъ, afarъ de familiarii kaseï nrinvinelɜï, era nerdɜtŭ sɜb frɜnzele arbɜrilorŭ, mi abia anъrea ne d'asɜnra karnenilorŭ ɳigantivî mi nrintre desimea gardɜrilorŭ.

Nrinvinele se retrъsese de doɜъ zile într'ɜnŭ navilionŭ; aveia ve nɜ lŭ kɜnosvea zivea kъ întristarea ve i kaɜsase moartea lɜï Aurilly îlŭ kɜfɜnda în astъ

singʊrʇtate, aveia karĭ îlʊ kʊnosvea nretindea kʇ într'avelʊ navilionʊ se fʇvea vr'o fantʇ rʊminoasʇ saʊ infernalʇ kare, într'o dimineaɥʇ, s'arʊ da ne faɥʇ.

Orĭ ʊna saʊ alta din aveste înkinʊirĭ era kʊ aʇtʇʊ maĭ nrobabilʇ, kʊ kʇtʊ nrinvinele se nʇrea desneratʊ kʇndʊ o afavere saʊ o visitʇ îlʊ kiʇma la kastelʊ; aua în kʇtʊ dʊnʇ ve nriimia astʇ visitʇ saʊ termina astʇ afavere, reintra în singʊrʇtatea sa, fiindʊ servitʊ nʊmaĭ de doĭ valeɥĭ de kamerʇ karĭ îlʊ vʇzʊserʇ nʇskîndʊ.

— Atʊnvĭ, zise Enrikʊ, serbʇrile nʊ vorʊ fi vesele, daka nrinvinele este de aveastʇ ʊmoare.

— Negrewitʊ, resnʊnse stegarʊlʊ, kʇvĭ fiʇ-kare va svi sʇ komnʇtimeaskʇ la dʊrerea nrinvinelʊĭ lovitʊ în mʇndria sa wi în afekɥiʊnile sale.

Enrikʊ totʊ întreba fʇr' a voi, wi avea ʊnʊ kʊriosʊ *interesʊ* nentrʊ aveste întrebʇrĭ, astʇ *moarte* a lʊĭ Aurilly ne kare lʊ *kʊnoskʊse la kʊrte*, wi ne kare lʊ revʇzʊse în Flandra; avestʊ felʊ de indiferinɥʇ kʊ kare nrinvinele i anʊnviase nerderea ve o simɥise; astʇ înkidere în kare nrinvinele trʇia, dʊnʇ kʊm se zivea, de la astʇ *moarte*; toate astea se lega nentrʊ dînsʊlʊ, de ɥesʇtʊra misterioasʇ wi întʊnekoasʇ, fʇr' a svi, kʊm era kʊsʊte de vr'o kʇtʊ-va timnʊ evenimentele vieɥeĭ sale.

— Wi, întrebʇ elʊ ne stegarʊ, aĭ zisʊ kʇ nʊ se svie de ʊnde vine nrinvinelʊĭ nostatea morɥiĭ lʊĭ Aurilly?

— Nʊ.

— Dar în-fine, stъrъi elъ, se snъne veva în nrivinja aveasta?

— O! negremitъ, zise stegarъlъ; adevъrъ saъ minviъnъ, o veï svi, totъ se maï snъne kъte veva.

— Eï bine! sъ vedemъ.

— Se zive kъ nrinvinele vîna sъb salvii anroane de rîъ, mi se denъrtase de veï alji vînътorï, kъvï fave totъ din avîntъrï mi se iъjesve la vînътoare ka la jokъ, ka la fokъ, ka la dъrere, kъndъ d'o datъ se vъzъ întorkîndъ-se k'o figъrъ snъimîntatъ.

Kъrtesanii îlъ întrebarъ, kъjetъndъ kъ se întîmnlase o simnlъ aventъrъ de vînътoare.

Elъ jinea în mъnъ doъъ nakete de aъrъ.

— Înjeleljeji asta, domnilorъ? zise elъ k'ъnъ glasъ konvъlsivъ, Aurilly è mortъ, Aurilly a fostъ mъnkatъ de lъnï!

Toji strigarъ de mirare.

— Nъ, zise nrinvinele, aua este, saъ drakъlъ sъ mъ iea; bietъlъ kъntътorъ de lъtъ fъsese totъ d'aъna maï mare mъsikъ de kътъ kъlъreji ъnъ; se nare kъ kalъlъ lъ a lъatъ, mi a kъzъtъ într'o rovinъ ъnde s'a omorîtъ; a doъa-zi doï kъlътorï karï trevea ne îngъ astъ rovinъ aъ aflatъ kornъlъ seъ ne jъmътate mъnkatъ de lъnï, mi nroba kъ lъkrъlъ s'a netrekъtъ astъ-felъ, mi kъ xoji n'aъ nimikъ a fave în toate astea, è kъ vele doъъ nakete de aъrъ ve le avea asъnrъï, aъ fostъ adъse kъ kredinjъ.

— Ne îng'avestea, fiindъ-kъ nъ s'a vъzъtъ nimini adъkîndъ aveste doъъ nakete de aъrъ, ъrmъ stegarъlъ, se dъ kъ sokoteala kъ fъseserъ date nrinvinelъï de

ʏeĭ doĭ kɤlɤtorĭ, karĭ, întîlnindɤ-lă ɯi rekɤnoskîndɤ-lă ne marɣinea rîɤlɤĭ, i anɤnʏiarɤ aʏeastɤ noɤtate a morɣiĭ lɤĭ Aurilly.

— Asta è kɤriosă, mɤrmɤrĭ Enrikă.

— Kɤ atɤtă maĭ kɤriosă, ɤrmă stegarɤlă, kɤ kɤtă s'a vɤzɤtă, se ziʏe înkɤ, — adevɤrată o fi, minʏiɤnɤ o fi? — nrinʏinele deskizîndă nortiɣa narkɤlɤĭ, din nartea kastaniloră, ɯi nrin astɤ nortiɣɤ, trekîndă ka doɤɤ ɤmbre. Nrinʏinele a întrodɤsă dar doɤɤ nersoane în narkă, negreɯită ne ʏeĭ doĭ kɤlɤtorĭ; de atɤnʏĭ nrinʏinele a emigrată în naʏilionɤlă seă, ɯi nɤ lă amă vɤzɤtă de kɤtă ne fɤriɯĭ.

— Ɯi nimină n'a vɤzɤtă ne aʏeĭ doĭ kɤlɤtorĭ? întrebă Enrikă.

— Eă, zise stegarɤlă, dɤkînbɤ-mɤ sɤ ʏeră nrinʏinelɤĭ kɤvîntɤlă de ordină de searɤ nentrɤ garda kastelɤlɤĭ, am întîlnită ɤnă omă kare mĭ a nɤrɤtă streină de kasa Alteɣiĭ Sale, dar n'am noɤtă sɤ i vɤzută figɤra, fiindă-kɤ aʏestă omă se întoarse kɤndă mɤ vɤzɤ ɯi lɤsă ne okĭ glɤga sa.

— Glɤga sa!

— Da, aʏestă omă semɤna k'ɤnă ɣerană flamandă, ɯi mĭ a adɤsă a minte, nɤ sʏiă nentrɤ ʏe, ne aʏela kare vɤ însoɣia, kɤndă ne întîlnirɤmă kolo josă.

Enrikă tresɤri: aʏeastɤ observare se lega nentrɤ dînsɤlă de aʏelă interesă sɤrdă ɯi stɤrɤitoră ʏe i insnira astɤ istoriɤ; ɯi dînsɤlă kare vɤzɤse ne Diana ɯi ne konsoɣɤlă eĭ înkrezɤɣĭ lʳ ĭ Aurilly, astɤ ideɤ venise kɤ ʏeĭ doĭ kɤlɤtorĭ ʏe anɤnʏiaserɤ nrinʏinelɤĭ moartea neferiʏitɤlɤĭ kɤntɤtoră de lɤtă, era de kɤnosʏinɣa sa·

Enrikŭ se ɜitĭ kɜ lɜare a minte la stegarŭ.

— Ili kɐndŭ krezɜuĭ kɐ aĭ rekɜnoskɜtŭ ne avestŭ omŭ, ce ideɐ uĭ a venitŭ, domnɜle? întrebĭ elŭ.

— Eatɐ ce kɜuetŭ, resnɜnse stegarɜlŭ; kɜ toate avestea n'auĭ voi nimikŭ sɐ întɐreskŭ; nrinvinele nɜ s'a lenɐdatŭ negreuitŭ de ideele sale asɜnra Flandreĭ; elŭ întreuine nrin ɜrmare snionĭ; omɜlŭ kɜ vestîmîntɜlŭ de lɐnɐ este ɜnŭ snionŭ kare întorkîndɜ-se va fi aflatŭ ceia ce se întîmnlase mɜsikɜlɜĭ ui va fi adɜsŭ doɜɐ noɜtɐuĭ d'o datɐ.

— Asta seamɐnɐ a adevɐrŭ, zise Enrikŭ absorbitŭ în kɜuetɐrĭ; dar avestŭ omŭ ce fɐvea elŭ kɐndŭ lŭ aĭ vɐzɜtŭ?

— Trevea d'a lɜngɜlŭ narkɜlɜĭ kare înkonjoarɐ narterɜlŭ.

— Atɜnvĭ zivĭ kɐ veĭ doĭ kɐlɐtorĭ, fiindŭ-kɐ zivĭ kɐ sɜntŭ doĭ...

— Se zive kɐ s'aŭ vɐzɜtŭ intrɐndŭ doɜɐ nersoane, eŭ, am vɐzɜtŭ nɜmaĭ ɜna, ne omɜlŭ kɜ glɜga.

— Atɜnvĭ, dɜnɐ kɜm zivĭ, omɜlŭ kɜ glɜga arŭ lokɜi în florɐriɐ.

— Asta è nrobabilŭ.

— Ili avеastɐ florɐriɐ are vr'o emire?

— În oramŭ, da, komite.

Enrikŭ remase kɐtŭ-va timnŭ tɐkɜtŭ; inima sa bɐtea kɜ nɜtere; aveste amɐnɜnte, indiferinte în anaringɐ nentrɜ dînsɜlŭ, kare se nɐrea în totŭ avestŭ misterŭ kɐ are o îndoitɐ vedere, avea ɜnŭ interesŭ nemɐrginitŭ.

Noantea, într'avestea sosise, ui amîndoĭ jɜnĭĭ vorbia fɐrɐ lɜminare în anartamentɜlŭ lɜi Joyeuse.

Ostenitŭ de drɜmŭ, îngreɜnatŭ de evenimentele

kʁrioase ʏe i se sʌʁserъ, fъrъ nʁtere în kontra emoŋiʁnilorʁ ʏe le fъkʁse sъ naskъ într'însʁlʁ, komitele se întinsese ne natʁlʁ fratelʁĭ seʁ, ɯi îmnlъnta makinalʁ okiĭ în azʁrʁlʁ ʏerʁlʁĭ, kare semъna înstelatʁ de diamante.

Jʁnele stegarʁ s'aɯezase ne marŋinea ferestreĭ ɯi se lъsa a se afʁnda ɯi elʁ. de bʁnъ voiъ, în aʏea nъrъsire a sniritʁlʁĭ, în aʏea noesiъ a jʁneŋiĭ, în aʏea amorŋire înfloritъ a bʁnʁlʁĭ traiʁ ʏe o dъ rekoarea îmbʁlsʁmitъ a sereĭ.

O mare tъʏere akoneria narkʁlʁ ɯi oraɯʁlʁ, norŋile se înkidea, lʁminъrile s'anrindea kʁ înʏetʁlʁ, kʁniĭ lъtra în denъrtare în kasa lorʁ în kontra valeŋilorʁ însъrʏinaŋĭ a înkide seara grajdʁrile.

Îndatъ stegarʁlʁ se skʁlʁ, fъkʁ kʁ mъna ʁnʁ semnʁ, se nlekъ neste fereastrъ, ɯi kiъmъndʁ k'ʁnʁ glasʁ skʁrtʁ ɯi linʁ ne komitele întinsʁ ne natʁ:

— Vino, vino, zise elʁ.

— ʏe è dar? întrebъ Enrikʁ, destentъndʁ-se kʁ iʁŋealъ din visʁlʁ seʁ.

— Omʁlʁ, omʁlʁ!

— Kare omʁ?

— Omʁlʁ kʁ glʁga, snionʁlʁ.

— O! zise Enrikʁ sъrindʁ din natʁ la fereastrъ ɯi rezimъndʁ-se ne stegarʁ.

— Eatъ, ʁrmъ stegarʁlʁ, îlʁ vezĭ kolo josʁ? treʏe ne lîngъ narkʁ, asteantъ, o sъ renarъ; eatъ, nriveseʏe în aʏelʁ snaŋiʁ lʁminatʁ de lʁnъ; eatъ-lʁ, eatъ-lʁ!

— Da.

— Nʁ è aɯa kъ è sinistrʁ?

— Sinistrъ, aĭ nemerit'o, resnъnse du Bouchage înkrъntъndъ-se ші elъ.

— Krezĭ domnia ta kъ avesta sъ fiъ unъ snionъ?

— Nъ krezъ nimikъ ші krezъ totъ.

— Ъitъ-te, merŋe din navilionъlъ nrinvinelъĭ la florъriъ.

— Navilionъlъ nrinvinelъĭ è dar akolo? întrebъ du Bouchage arъtъndъ kъ deŋitъlъ nъnktъlъ de unde se nъrea kъ vine streinъlъ.

— Vezĭ avea lъminare kare tremъrъ în mizlokъlъ frъnzetъtъĭ.

— Eĭ bine?

— Este din sala de mъnkare.

— A! strigъ Enrikъ, eatъ-lъ kъ maĭ renare.

— Da, fъrъ îndoialъ se dъve la florъriъ ka sъ întîlneaskъ ne konsoŋъlъ seъ; aъzĭ?

— Ve?

— Sgomotъlъ unеĭ kieie kare skîrŋie în broask.

— Asta è kъriosъ, zise du Bouchage, în toate astea è veva ordinarъ, ші kъ toate avestea...

— Ші kъ toate avestea te înfiorĭ, nъ è aша? Se aъzia sgomotъlъ unъĭ felъ de klonotъ.

— Avesta é semnalъlъ de vina kaseĭ nrinvinelъĭ: viĭ sъ vinezĭ kъ noĭ, komite?

— Nъ, îŋĭ mъlŋъmeskъ, n'am trebъinŋъ de nimikъ. Ші daka foamea mъ va sili, voiъ kiъma.

— N'astenta nivĭ dekъm asta, domnъle, ші vino sъ te înveselesvĭ în komnania noastrъ.

— Nъ, kъ nenъtinŋъ.

— Nentrъ ve?

— A. S. R. mĭ a ordonatŭ într'adinsŭ sъ fiŭ servitŭ în kasъ; dar nu voiŭ sъ te întъrziezŭ.

— Îŋĭ mulŋumeskŭ, komite, seara bunъ! nrivegeazъ bine fantasma noastrъ.

— O! da, îŋĭ resnunzŭ de aveasta; afarъ numaĭ, urmъ Enrikŭ, de nu m'amĭ teme k'am vorbitŭ nrea multŭ de dînsa, afarъ numaĭ de nu m'arŭ anuka somnulŭ; veia ve mĭ nare maĭ nrobabilŭ mi maĭ sъnъtosŭ de kъtŭ sъ nъndeskŭ umbrele mi snionii.

— Negremitŭ, zise stegarulŭ rîzîndŭ.

Mi luĭ voiъ de la du Bouchage.

Abia emi din bibliotekъ, mi Enrikŭ alergĭ în grъdinъ.

— O! murmurъ elŭ, è Remy! è Remy! lŭ amĭ rekunoasve în întunevimile infernuluĭ.

Mi junele, simŋindŭ ŋenukiĭ seĭ tremurъndŭ sub dînsulŭ, îmĭ nuse munile umede ne fruntea-ĭ arzîndъ.

— Dumnezeulŭ meŭ! zise elŭ, asta nu è oare maĭ bine o nălăvire a bietăluĭ meŭ kanŭ bolnavŭ, mi nu é oare skrisŭ kъ în somnŭ saŭ în vegiere, ziua saŭ noaptea, voiŭ vedea neînvetatŭ ne aveste doъ figure ve aŭ sъnatŭ o urmъ întunekoasъ în viaŋa mea?

În adevъrŭ, urmĭ elŭ ka unŭ omŭ kare simte nevoia d'a se konvinŋe singurŭ, nentru ve Remy sъ fiъ aivĭ, într'avestŭ kastelŭ, la duvele d'Anjou? Ve arŭ fave aivĭ? ve relaŋiunĭ duvele d'Anjou arŭ nutea sъ aibъ ku Remy? Kum în-fine arŭ fi nъrъsitŭ elŭ ne Diana, eterna sa komnaniъ? Nu! nu è elŭ.

Anoĭ, neste unŭ minutŭ, o konvinŋere intimъ, nrofundъ, instinktivъ, învingîndŭ îndoiala:

— Elș è! elș è! mɜrmɜrț elș desneratș ɯi rezimɔndɜ-se de zidș ka sɔ nɜ kazɔ.

Kɔndș termina formɜla avestеi kɔɲetɔrї dominante, neînvinse, stɔnîna tɜtɜlorș velorș-alte, sgomotɜlș askɜɲitș alș broasveї resɜnț earɔ, ɯi kɜ toate kɔ avestș sgomotș era maї nesimɲitș, simɲɜrile sale întɔrîtate îlș aɜzirɔ.

Ɜnș fiorș nedeskrisș trekɜ nrin totș kornɜlș jɜnelɜї.

Elș askɜltț din noș.

Se fɔvea imnrejɜrɜlș lɜї o astș-felș de tɔvere, în kɔtș aɜzia bɔtîndș kiarș inima sa.

Kɔte-va minɜte trekɜrɔ fɔrɔ ka sɔ vazɔ nimikș anɔrîndș din veia ve astenta.

Kɜ toate astea, în linsɔ de okї, ɜrekile sale i snɜnea kɔ vine-va s'anronia.

Elș aɜzia skîrɲîindș nisinɜlș sɜb nisve nашї.

Îndatɔ linia neagrɔ a karnenɜlɜї se krestț; i se nɔrɜ kɔ vedea ne avestș fɜndș întɜnekosș miskɔndɜ-se o grɜnɔ maї întɜnekoasɔ înkɔ.

— Eatɔ-lș kɔ se întoarve, mɜrmɜrț Enrikș, singɜrș è? însoɲitș este?

Grɜna înainta snre nartea ɜnde lɜna arɲinta ɜnș snaɲiș de terîmș demertș.

În minɜtɜlș kɔndș, anɜkɔndș neziшї, omɜlș kɜ glɜga strebɔtea avestș snaɲiș, Enrikș krezɜse kɔ rekɜnoasve ne Remy.

Astɔ datɔ Enrikș vɔzɜ doзɔ ɜmbre foarte alese; elș nɜ se maї nɜtea învela.

Ъnъ frigъ de moarte desчinse nînъ în inima sa ши semъnă kъ lъ fъkъ de marmъrъ.

Чele doъъ ъmbre îmbla iъte, de ши k'ъnъ nasъ ɣeanъnъ; чea d'întîiъ era investitъ k'o glъgъ de lъnъ ши, l'a doъa sa arъtare ka la чea d'întîiъ, komitele krezъ kъ rekъnoasчe ne Remy. Чea d'a doъa, kъ totъlъ înfъшъratъ într'o mantъ mare bъrbъteaskъ, skъna de orĭ чe analise.

Ши kъ toate astea, sъb astъ mantъ, Enrikъ krezъ kъ devinъ чeia чe nimină n'arъ fi nъtъtъ vedea.

Skoase ъnъ felъ de rъɣire dъreroasъ, ши îndatъ чe amîndoъъ nersonaɣele misterioase desnъrъrъ dъnъ karnenъ, jъnele fъɣi înderъtъ din dъmbravъ în dъmbravъ în ъrma aчelora karĭ voia sъ 'ĭ kъnoaskъ.

— O! mъrmъrĕ elъ mergîndъ, oare nъ mъ înчelъ, Dъmnezeъlъ meъ? este oare kъ nъtinɣъ?

XXIV.

CERTITUDINE.

Enrikă se strekărĭ d'a lungălă karnenălăĭ ne nartea întănekoasă, ferindă-se d'a fave vre ună sgomotă, saŭ ne nisiună saŭ d'a lungălă frănzeloră.

Îndatorată d'a îmbla mi, în îmbletălă seŭ, a se vegia ne sine, nă nătea să vază bine. Kă toate avestea, dună tărnără, dună vestĭminte, dună îmbletă, stărăia întră a rekănoasve ne Remy în omălă kă glăga de lună.

Nisve simnle nărerĭ maĭ snĭimîntătoare nentră dînsălă de kătă nisve realitățĭ, se înălua în sniritălă seŭ în nrivinua konsoualăĭ avestăĭ omă.

Avestă drămă ală karnenălăĭ da într'ună gardă mare de sninĭ mi în mirălă nloniloră karĭ desnărgia restălă narkălăĭ de navilionălă domnălăĭ dave d'Anjou, mi lă înfămăra k'o nerdea de verdeaŭă în mizlokălă kăria, nrekăm amă snăs'o, desnărea kă totălă în kolgălă iso-

latŭ alŭ kastelŭlŭĭ. Era akolo nisʏe frŭmoase basine, tŭfiшŭrĭ întŭnekoase nъtrŭnse kŭ alee kotite, ш̆i arbŭrĭ sekŭlarĭ ne boltele kъrora lŭna vъrsa kaskadele lŭmineĭ sale arꞑintie, ne kъndŭ de desŭbtŭ ŭmbra era neagrъ, onakъ, nenъtrŭnsъ.

Anroniindŭ-se de aʏestŭ gardŭ, Enrikŭ simꞑi kъ . linsia kŭraꞑiŭlŭ.

În adevъrŭ, a kъlka kŭ atъta kŭtezare ordinile nrinʏinelŭĭ ш̆i a faʏe nisʏe indiskreꞑiŭnĭ aша de marĭ, era o fantъ, nŭ de ŭnŭ lealŭ ш̆i nrobŭ ꞑintilomŭ, dar de ŭnŭ lашŭ snionŭ saŭ de ŭnŭ ꞑelosŭ otъrîtŭ la toate estremitъꞑile.

Dar deskizîndŭ bariera kare desnъrꞑia narkŭlŭ ʏelŭ mare de ʏelŭ mikŭ, fiindŭ-kъ omŭlŭ fъkŭ o miskare ʏe lъsъ figŭraĭ deskoneritъ, ш̆i astъ figŭrъ era a lŭĭ Remy, komitele nŭ se maĭ temŭ ш̆i merse drentŭ în ainte, kŭ nerikŭlŭ de orĭ ʏe s'arŭ întîmnla.

Ŭша era înkisъ; Enrikŭ sъri neste stîngiъ ш̆i se nŭse sъ ŭrmeze ne ʏeĭ doĭ streinĭ visitatorĭ aĭ nrinʏinelŭĭ.

Aʏestia se grъbia.

Afarъ din astea ŭnŭ altŭ sŭbiektŭ de snaimъ îlŭ konr nse.

Dŭʏele emi din navilionŭ la sgomotŭlŭ ʏe fъkŭrъ ne nisinŭ nашiĭ lŭĭ Remy ш̆i aĭ konsoꞑŭlŭĭ seŭ.

Enrikŭ se arŭnkъ dŭnъ ʏelŭ maĭ grosŭ arbŭre, ш̆i astentъ.

Nŭ nŭtŭ sъ vazъ nimikŭ, nŭmaĭ kъ Remy salŭtase nrea josŭ, kъ konsoꞑŭlŭ lŭĭ Remy fъkŭse o reverinꞑъ de femeiъ, iar nŭ o salŭtare de omŭ, ш̆i kъ dŭ-

vele transportatŭ, oferise brauzlŭ seŭ avestŭi din urmъ prekum arŭ fi fъkutŭ la o femeie.

Anoi kъte treĭ, îndrentъndu-se kъtre navilonŭ, desprъveserъ sub vestibulŭ a kъriia uшъ se înkise dupъ dînшiĭ.

— Katъ sъ fakŭ într'unŭ felŭ o datъ, zise Enrikŭ, ші sъ ieaŭ unŭ lokŭ maĭ komodŭ de unde sъ potŭ vedea fiu-kare semnŭ furъ sъ fiŭ vъzutŭ.

— Se otъrî sъ se dukъ la o dumbravъ aшezatъ între navilionŭ ші snalirŭ*, dumbravъ din ventrulŭ kъria eшia o funtъnъ, asilŭ nepътrunsŭ, fiindŭ-kъ prinvinele n'arŭ afrunta apa ші tufiшurile, noaptea, ne avea rekoare ші umezealъ ve suntŭ din patrъ respъndite împrejurulŭ avesteĭ funtъne.

Enrikŭ askunsŭ dun'o statъ kare se înlцa neste funtъnъ, redikъndu-se din toatъ înlцimea nedestalulŭi, nutŭ sъ vazъ ve se petreвea în navilionŭ, a kъriia fereastrъ prinvinalъ se deskidea întreagъ dinaintea lui.

Nimini nu se feria, fiindŭ-kъ nivî unulŭ nu nu-tea, saŭ maĭ bine nu trebuia sъ pътrunzъ nîn'akolo.

O masъ era uпsъ, servitъ ku lukсŭ ші înkъrkatъ de vinurî preцioase înkise în nisve stikle de Veneцia.

Doуъ skaune numaĭ la astъ masъ astenta doĭ komeseni.

Duvele se îndrentъ kъtre unulŭ, ші, pъrъsindŭ braцulŭ konsoцulуi lui Remy, arътъndu-î velŭ altŭ skaunŭ, se pъrea kъ lŭ invita a se desfave de manta sa, kare,

---

* Шirŭ de nomi ale kъrora ramure suntŭ întinse, kulkate ne unŭ zidŭ, ші цinute astŭ-felŭ prin kuie saŭ prin grъtare.

foarte komodъ nentrъ unъ îmbletъ de noapte, se fъvea foarte nekomodъ kъndъ ajъnsese la skonъlъ avestъi îmbletъ, mi kъndъ avestъ skonъ era o vinъ. Atъnvĭ nersoana kъria se adresa invitarea arъnkъ manta sa ne unъ skaunъ, mi likъrirea lъminъrilorъ strelъvi fъrъ nivĭ o umbrъ ne figъra nalidъ mi kъ maiestate frъmoasъ a uneĭ femeie ne kare okiĭ snъimîntaṇĭ aĭ lъĭ Enrikъ o rekъnoskъrъ maĭ întiiъ.

Era dama din kasa misterioasъ, din strada Augustinilorъ, kъlъtoarea din Flandra: era în fine-Diana ale kъria nriviri era mortale ka nisve lovitъre de nъmnalъ.

Astъ datъ ea nъrta vestimintele seksalăi seъ, era învestitъ k'o rokiъ de brokardъ; diamantele lavia la gîtalъ eĭ, în nъrъ mi la mъnĭ.

Sab astъ gъtealъ, naloarea figъreĭ sale reemia înkъ maĭ malъ, mi fъrъ flakъra kare emia din okiĭ seĭ, s'arъ fi natatъ krede kъ dъvele, nrin întrebuinṇarea vr' unuĭ mizlokъ maṇikъ, kiъmase nrin fermeve maĭ maltъ umbra avesteĭ femeie de kătă kiarъ ne femeia.

Fъrъ snr'jinalъ statъeĭ ne kare înkrъvimase braṇele sale maĭ revĭ de kătă însъ-mĭ marmъra, Enrikъ arъ fi kăzată ne snate în basinalъ fontănelĭ.

Dъvele se nъrea beatъ de bukъriъ; se uita kъ nlăvere la astъ fiinṇъ minunatъ kare s'amezase în faṇa lъĭ, mi kare abia atinṇea obiektele servite din ainte. Din kъndъ în kъndъ Franviskъ se întindea ne masъ ka să sărăte o mănъ a mateĭ mi nalide komesene, kare se nъrea astъ-felъ de nesimṇitoare l'avele sărătărĭ ka kam

mъna-ĭ arъ fi fostъ skъlntatъ în alabastrъ a kъrъĭa transparinţъ mi albeţe o avea.

Din kъndъ în kъndъ, Enrikъ tresъria, îmĭ nъnea mъna ne frъnte, sterţea kъ astъ mъnъ sъdoarea reve ve nika dintr'însa.

— Viъ este ea? moartъ è?

Dъvele îmĭ nъnea toate violinţele mi desvolta toatъ elokъinţa sa ka sъ înveseleaskъ astъ frъnte asъsterъ.

Remy, singъrъlъ servitorъ, fiindъ-kъ dъvele denъrtase ne toţĭ, servia aveste doъ nersoane, mi din kъndъ în kъndъ, atingîndъ kъ kotъlъ ne doamna sa kъndъ trevea ne dinderътъlъ eĭ, nъrea kъ o reînsъfleţesve nrin aveastъ atinţere, mi o rekiamъ la viaţъ saъ maĭ bine la sitъaţiъne.

Atъnvĭ ъnъ valъ de romeaţъ se ъrka în frъntea jъneĭ femeie, okiĭ seĭ arъnka ъnъ fъlţerъ, ea sъrîdea ka kъm vr'ъnъ *fermekътorъ atinsese* ъnъ *resort*ъ nekъnoskътъ din avestъ inteliţintъ aътomatъ mi onerase fъlţerъlъ ne mekanismъlъ okilorъ, kъloratъlъ ne alъ obrazъlъĭ, mi sъrîsъlъ n'alъ bъzelorъ.

Anoĭ rekъdea în nemiskarea sa.

Kъ toate astea nrinvinele se reanronič, mi nrin kъvintele sale nasionate învenъ sъ înkъlzeaskъ noъa sa konkъistъ.

Atъnvĭ Diana, kare din kъndъ în kъndъ se ъita la ora ъnъĭ mъreţъ oroloţiъ atîrnatъ d'asъnra kanъlъĭ nrinvinelъĭ, ne zidъlъ onъsъ kъ dînsa, Diana nъrъ kъ fave o silinţъ asъnra eĭ, mi, nъstrъndъ sъrîsъlъ ne bъze, lъĭ o narte maĭ aktivъ la konvorbire.

Enrikŭ sŭb asilŭlŭ seŭ de frŭnze îmĭ sfъшia nŭmniĭ mi blestema toatъ kreaŋiŭnea, de la femeie ne karĭ le ə fъkŭtŭ Dŭmnezeŭ, nînъ la Dŭmnezeŭ kare a fostŭ fъkŭtŭ de femeiъ.

I se nъrea monstrŭosŭ mi nedrentŭ kъ astъ femeiъ, aша de kŭratъ mi aша de severъ, sъ se dea aша de vŭlgarŭ nrinvinelŭĭ, nentrŭ kъ era nrinvine, amorŭlŭĭ nentrŭ kъ era daŭritŭ în avestŭ nalatŭ.

Oroarea sa nentrŭ Remy era astŭ-felŭ, în kъtŭ i arŭ fi sfъшiatŭ fъrъ îndŭrare inima, ka sъ vazъ daka o astŭ-felŭ de fearъ avea sъnŋele mi inima ŭnŭĭ omŭ.

În avestŭ narosismŭ de fŭriъ mi de desnreŋŭ, trekŭ nentrŭ Enrikŭ timnŭlŭ aveleĭ vine aша de delivioase nentrŭ dŭvele d'Anjou.

Diana sŭnъ. Nrinvinele înkъlzitŭ de vinŭ mi de vorbe galante, se skŭlъ de la masъ ka sъ îmbrъŋiшeze ne Diana.

Totŭ sъnŋele lŭĭ Enrikŭ se înkiegъ în vine. Kъŭtъ la koastъ daka avea o snadъ, în sînŭ daka avea ŭnŭ nŭmnalŭ.

Diana, k'ŭnŭ sŭrîsŭ straniŭ, mi kare negreшitŭ kъ nîn' atŭnvĭ n'avŭsese vre ŭnŭlŭ asemenea ne nivĭ o figŭrъ, Diana îlŭ onri.

— Monsiniore, zise ea, nermite-mĭ ka nîn'a nŭ mъ skŭla de la masъ, sъ îmnarŋŭ kŭ Alteŋea Voastrъ avestŭ frŭktŭ kare mĭ întъrîtъ gŭstŭlŭ.

L'aste kŭvinte, ea întinse mъna snre koшŭlŭ de filigranъ de aŭrŭ, în kare era doŭъ-zecĭ de nersivĭ minŭnate, mi lŭъ ŭna.

Anoĭ, skoŋîndŭ din vingъtoarea sa ŭnŭ foarte frŭ-

mosă kəŋitaşă ală kərəia feră era de arŋintă şi nlə-seaoa de malakită, təiè nersika în d'oəə nərŋĭ şi dete ənа nrinvinelăĭ kare o lăè şi o dəse kə ləkomiə la bəze, ka kəm ară fi sərətată n'ale Dianeĭ.

Astə fantə nasionatə nrodəse o astă-felă de întinərire asənra lăĭ însə-şĭ, în kətă ənă noră întənekă vederea sa în minətălă kəndă məmka din frəktă.

Diana se ăita la dînsălă kə okiălă seă limnede şi kə sərîsălă seă neklintită.

Remy, rezimată de ənă stîlnă de lemnă skəlntată, se ăita şi elă k'ənă aeră întənekosă.

Nrinvinele nəse o mənə ne frənteĭ, sterse kəteva nikətəre de sədoare ve învenea sə kərgə, şi îngiŋi bəkata ve o məskase.

Astə sədoare era negreşită simntoma ăneĭ indisnənerĭ fərə veste, kəvĭ, ne kəndă Diana mənka vea altə jəmətate de nersikə, nrinvinele lăsă sə kazə ve maĭ remənea dintr'a sa ne farfəriə, şi, skəlndă-se kə silə, se nərə kə invitə ne frəmoasa sa komeseanə a lăa kə dînsălă aeră în grədinə.

Diana se skəlă, şi fər' a zive o vorbə, lăă brăŋălă ve i lă da dəvele.

Remy îĭ ərmă kə okiĭ, maĭ vîrtosă ne nrinvinele ne kare aerălă îlă reînsəfleŋi kə totălă.

Ne kəndă merŋea, Diana sterŋea mikălă feră ală kəŋitălăĭ seă ne o batistə brodatə kə aəră, şi lă nəse earə în teaka sa de nele.

Ajənserə astă-felă foarte anroane de təfimălă ənde sta askənsă Enrikă.

Prinчinele strînŋea kъ amorъ ne inima sa braŋъlъ jъneĭ femeie.

— Mъ simŋъ maĭ bine, zise elъ, ші kъ toate astea nъ sчiъ че greъtate îmĭ anasъ kanъlъ; iъbeskъ nrea mъltъ, o vъzъ, doamnъ.

Diana smъlse kъte-va florĭ dintr'o iasomiъ, o ramъrъ dintr'o viŋъ selbatikъ ші doъ rose frъmoase че taniŋa o parte întreagъ a pedestalъlъĭ, dъnъ kare Enrikъ se mikшora snъimîntatъ.

— Че faчĭ, doamnъ? întrebъ prinчinele.

— M'aъ asigъratъ totъ d'aъna, monsiniore, zise ea, kъ profъmъlъ florilorъ è чelъ maĭ bъnъ remediъ la ameŋelĭ. Kъlegъ ънъ bъketъ snerъndъ kъ, fiindъ-ŋĭ datъ de mine, aчestъ bъketъ va avea inflъinŋa maŋikъ че i ъrezъ.

Dar, adъnъndъ florile bъketъlъĭ, ea lъsъ sъ i kazъ o rosъ, ne kare prinчinele se grъbi kъ galanteriъ s'o iea de josъ.

Miskarea lъĭ Franчiskъ fъse renede, dar kъ toate astea nъ aша de renede în kъtъ sъ nъ dea timnъ Dianeĭ sъ verse ne altъ rosъ kъte-va пikътъre dintr'o likoare înkisъ într'o stikliшoarъ de aъrъ ne kare o skoase din sînъ-ĭ.

Anoĭ lъĭ rosa ne kare prinчinele o lъase de josъ, ші nънînd'o la чingътoarea sa:

— Aчeasta è nentrъ mine, zise ea, sъ skimbъmъ:

Ші, în skimbъ kъ rosa че prиimia din mъnile prinчinelъĭ, ea i intinse bъketъlъ.

Prinчinele îlъ lъĭ kъ nesaŋiъ, îlъ resnirĭ kъ nlъчere ші netrekъ braŋъlъ seъ împrejъrъlъ talieĭ Dianeĭ. Dar

astъ strînsoare volъntъoasъ tъrbъrѣ negreшitъ simцъrile lъї Franчiskъ, kъчї i se îndoirъ цenъkiї шi fъse silitъ sъ шeazъ пe o bankъ de verdeaцъ kare s'afla akolo.

Enrikъ nъ пerdea din vedere пe aчeste doъz пersonaцe, шi kъ toate astea maї aчea шi o пrivire пentrъ Remy, kare, în пavilionъ, astenta finele aчesteї sчene, saъ maї bine se пъrea kъ пътrъnde kъ okiї fiъ kare amъnъntъ.

Kъndъ vъzъ пe пrinчipele пlekъndъ-шї цenъkiї, elъ s'anroniѣ de пragъlъ пavilionъlъї. Шi Diana, simцindъ пe Franчiskъ шovъindъ, шezъ lîngъ dînsъlъ пe bankъ.

Ameцeala lъї Franчiskъ цinъ astъ datъ maї mъltъ de kъtъ чea d'întîiъ; пrinчipele avea kanъlъ пlekatъ пe пentъ. Se пъrea kъ пerdъse шirъlъ ideelorъ sale шi kъ toate astea miskarea konvъlsivъ a deцitelorъ sale пe mъna Dianeї arъta kъ din instinktъ ъrmъria kimera sa de amorъ.

În-fine, elъ redikъ înчetъ kanъlъ, шi bъzele sale aflъndъ-se la înъlцimea figъreї Dianeї, fъkъ o silinцъ ka s'atingъ п'ale frъmoaseї sale komesene, dar ka шi kъm ea n'arъ fi vъzътъ kъtъ de пъцinъ astъ miskare, jъna femeiъ se skъlѣ.

— Цї è reъ, monsiniore? zise ea, arъ fi maї bine sъ intrъmъ.

— O! da, sъ intrъmъ! strigѣ prinчipele într' ъnъ transportъ de bъkъriъ; da, vino, îцi mъlцъmeskъ.

Шi se skъlѣ шovъindъ; atъnчї în lokъ sъ se rezime Diana de braцъlъ seъ, elъ se rezimѣ de braцъlъ Dianeї, шi, mъlцъmitъ aчestъї surijinъ, îmblъndъ maї lesne, se пъrъ kъ ъitѣ frigъrile шi ameцeala; îndrentъndъ-se d'o

datъ, nъse, mài nrin sъnrindere, bъzele sale ne gîtъlъ jъnei femeie.

Aveasta tresъri ka ui kъm, în lokъ d'o sъrъtare, arъ fi resimțitъ semnъlъ ъnъi ferъ rouъ.

— Remy, o lъminare! strigъ ea, o lъminare.

Îndatъ Remy intrъ în sala de mъnkare, ui anrinse, de la lъminъrile ve era ne masъ, ъna isolatъ ne kare o lъț dъnъ mъsvioarъ ; ui, anroniindъ-se kъ vioiviъne de intrarea navilionъlъi kъ lъminarea în mъnъ :

— Eatъ, doamnъ, zise elъ.

— ъnde merțe Alteței Voastrъ? întrebț Diana lъъndъ lъminarea ui întorkîndъ kanъlъ.

— O! în kamera mea!.. în kamera mea!.. ui mъ vei kondъve, nъ è aua, doamnъ? resnъnse nrinvinele kъ delirъ.

— Bъkъrosъ, monsiniore, resnъnse Diana.

Ui redikъ lъminarea în aerъ mergîndъ în aintea nrinvinelъi.

Remy se dъse sъ deskizъ, în fъndъlъ navilionъlъi, o fereastrъ nrin kare aerъlъ nъvъli astъ-felъ, în kътъ lъminarea adъsъ de Diana arъnkъ, ka fъrioasъ, toatъ flakъra ui fъmъlъ seъ în figъra lъi Franviskъ kare s'auezase ne ъnde intra vîntъlъ.

Vei doi amanți, aua îi jъdekț Enrikъ, ajъnserъ astъ-felъ, trekîndъ nrintr'o galeriъ nînъ la kamera dъvelъi, ui desnъrъrъ dъnъ tintъra floriloră de krini ve i servia de nerdea.

Enrikъ vъzъse totъ ve se netrekъse k'o fъriъ kreskîndъ, ui kъ toate astea aveastъ fъriъ era astъ-felъ în kътъ se anroniа de o nimivire.

S'arĕ fi zisĕ kъ nu i maĭ remъnea nŭtere de kъtĕ ka sъ blesteme soartea ce i imnŭsese o înverkare aua de krădъ.

Elĕ euise din askunzъtoarea sa, ui, sfъrîmatĕ, ku mъnile lъsate în josĕ, se uregъtia sъ intre, jumъtate mortĕ, în anartamentulĕ seĕ din kastelĕ.

Kъndĕ d'o datъ nerdeaoa dunъ kare vъzŭse desnъrîndĕ ne Diana ui ne nrinvinele, se deskise, ui jena femeiъ, alergъndĕ în sala de mъnkare, tîrî ne Remy kare, în nivioare, nemiskatĕ, se nъrea kъ astenta numaĭ întoarverea sa.

— Vino!.. i zise ea, vino, toate s'aĕ terminatĕ.

Ui amîndoĭ se renezirъ ka beuĭ, nebunĭ saĕ furiosiĭ în grădinъ.

Dar, la vederea lorĕ, Enrikĕ îiĭ rekъnъtase toatъ nŭterea; Enrikĕ se renezi înaintea lorĕ ui lĕ aflarъ îndatъ în mizlokulĕ aleeĭ, în nivioare, ku brauele înkrŭvimate, ui maĭ sunimîntъtorĕ în tъverea sa, ka niminĭ vr'o datъ în ameninuъrile sale. Enrikĕ în adevъrĕ ajunse la avestĕ gradĕ de esasnerare, în kъtĕ arĕ fi omorîtĕ ne orĭ vine arĕ fi kutezatĕ sъ susuiĭъ kъ femeile nu era nisve feare trimise de infernĕ ka sъ nъteze lumea.

Elĕ anukъ ne Diana de brauĕ, ui onrind'o în lokĕ, ku totĕ trigъtulĕ de snaimъ ce skoase ea, ku totĕ kuuitulĕ ce Remy i anъsъ în nentĕ, ui kare i sdreli karnea.

— O! negremitĕ kъ nu mъ rekunoasveuĭ, zise elĕ k'o grinuire de dinuĭ sunimîntъtoare, sunt avelĕ noĕ june kare te iubia ui kъruia n'aĭ voitĕ sъ i

daĭ amorŭ, nentrŭ kъ, nentrŭ domnia ta, nŭ maĭ era nivĭ ŭnŭ viitorŭ, dar nŭmaĭ ŭnŭ trekŭtŭ.

A! frŭmoasъ inokritъ, mi tŭ, lamŭ minvinosŭ, vъ kŭnoskŭ în-fine, vъ kŭnoskŭ mi vъ blestemŭ; ŭnŭia i zikŭ: te desnreŋŭeskŭ; velŭĭ altŭ mъ snŭimîntezĭ.

— Lokŭ! strigŭ Remy k'ŭnŭ glasŭ sŭgrŭmatŭ, lokŭ! jŭne nebŭnŭ... saŭ daka nŭ...

— Fiъ, resnŭnse Enrikŭ, terminъ-ŋĭ lŭkrŭlŭ mi omoarъ kornŭlŭ meŭ, miserabile, fiindŭ-kъ mĭ aĭ omorîtŭ sŭfletŭlŭ.

— Tъvere! mŭrmŭrĭ Remy fŭriosŭ, înfigîndŭ din ve în ve ferŭlŭ sŭb kare striga nentŭlŭ jŭnelŭĭ.

— Dar Diana resninse kŭ iŋŭealъ braŋŭlŭ lŭĭ Remy, mi anŭkъndŭ n'alŭ lŭĭ du Bouchage, îlŭ adŭse în faŋa eĭ.

Ea avea o naloare vînътъ, frŭmosŭlŭ seŭ nъrŭ întinsŭ fîlfiia ne ŭmerii seĭ, atinŋerea mъneĭ sale ne nŭmnŭlŭ lŭĭ Enrikŭ fъvea avestŭĭ din ŭrmъ ŭnŭ frigŭ asemenea kŭ alŭ ŭnŭĭ kadavrŭ.

— Domnŭle, zise ea, nŭ jŭdeka kŭ kŭtezare lŭkrŭrile lŭĭ Dŭmnezeŭ!... Sŭnt Diana de Meridor, amanta domnŭlŭĭ de Bussy, ne kare dŭvele d'Anjou îlŭ lъsъ sъ moarъ tikъlosesve kъndŭ nŭtea sъ lŭ skane. Sŭntŭ ontŭ zile de kъndŭ Remy a omorîtŭ kŭ nŭmnalŭlŭ ne Aurilly komnlivele nrinvinelŭĭ; mi kъtŭ desnre nrinvinele lŭ am înveninatŭ k'ŭnŭ frŭktŭ, k'ŭnŭ bŭkietŭ, k'o lŭminare. Lokŭ! domnŭle, lokŭ Dianeĭ de Meridor, kare d'akŭm înainte se dŭve la monastirea Osnitaliarilorŭ.

Ea zise, mi, nъrъsindŭ braŋŭlŭ lŭĭ Enrikŭ, relŭĭ

n'alъ lъi Remy, kare o astenta.

Enrikъ kъzъ în ţenъkĭ, anoĭ kъzъ ne snate, ъrmъndъ kъ okiĭ grъna snъimîntъtoare a asasinilorъ, karĭ desnъrъrъ în afъndimea tъfiшъlъĭ, ka o infernalъ visiъne.

Tokmaĭ dъn'o orъ, jъnele, sdrobitъ de obosealъ, sfъrъmatъ de ieroare, reъшi a lъa destъlъ nъtere ka sъ se tîraskъ nînъ în anartamentъlъ seъ, trebъi înkъ sъ se reneazъ de zeve orĭ ka sъ sarъ neste fereastrъ. Fъkъ kъţĭ-va naшĭ în kamerъ шi se dъse, îmnedinkъndъ-se, sъ se arъnve în natъ.

Toţĭ dormia în kastelъ.

XV.

FATALITATE.

A doʁa zi, ne la noʁъ ore, ʁnъ soare frʁmosъ nolia kʁ aʁrъ aleele nisinoase de la Château-Thierry.

O mʁlɣime de lʁkrъtorĭ, kondamnaɣĭ din ziʁa trekʁtъ, învenʁserъ, de la revъrsatʁlъ zioriloršъ gъteala narkʁlʁĭ ші a anartamentelorš destinate a nriimi ne reɣele че se astenta.

Nimikš înkъ nʁ se miska în navilion ʁnde se renaʁsa dʁvele, kъvĭ ordonase, în ajʁnš, velorš doĭ servitorĭ aĭ seĭ a nʁ lš destenta. Trebʁia sъ astente ka sъ i kiъme.

Ne la noʁъ ore ші jʁmъtate, doĭ kʁrierĭ trimišĭ în fʁga mare, intrarъ în oraшš, anʁnviъndš sosirea ne kʁrîndš a Maiestɣiĭ Sale.

Nresedinɣiĭ maɣistratelorš, gʁvernatorʁlš ші garnisona se nʁserъ la rîndš ka sъ se înшirʁiaskъ ne drʁmʁlš kortenɣiʁlʁĭ.

La zeve ore reŋele anъrs la noalele koline. Era kъlare de la vea din srmъ stanŋъ. Aveasta era o okasisne ve n'o lъsa sъ skape nivi o datъ, mi mai alesš la intrarea sa în orawe, fiindš frsmosš kъlъreŋš.

Reŋina-msmъ ilš srma în trъssrъ; vinvi-zevi de ŋintilomi, mъndrs învestiŋi mi ks kai bsni venia în srma lorš.

O komnaniъ de garzi komandatъ de înss-mi Crillon, o sstъ dosъ-zevi de Elveŋiani, totš atъŋi Skoŋiani, komandaŋi de Larchant, mi toatъ kasa de nlъvere a reŋelsi, katîri, ksfere mi valeŋi, forma o armatъ ale kъria mire srma kotitsrele ve se srkъ de la riš nînъ în vîrfslš kolineï

În-fine, korteŋislš intrś în orawš în ssnetslš kamnanelorš, alš tsnsrilorš, mi alš msivelorš de totš felslš.

Esklamъrile loksitorilorš fsrъ vii; *reŋele era awa* de rarš, într'avelš *timnš*, în kъtš, vъzstš d'anroane, se nъrea kъ mi nъstrase înkъ snš reflektš alš Divinitъŋii.

Reŋele, trekîndš nrin mslŋime, kъtś în-dewertš ne fratele seš. Aflś nsmai ne Enrikš du Bouchage la grila kastelslsi.

Dsnъ ve intrś în întrs, Enrikš III se informś de ssnътatea dsvelsi d'Anjou de la ofiŋerslš kare era însъrvinatš ks nriimirea Maiestъŋii Sale.

— Sire, resnsnse avesta, Alteŋa Sa loksesve de kъlš-va timnš în navilionslš narkslsi, mi ns lš am vъzstš înkъ astъ dimineaŋъ. Ks toate avestea è nrobabilš kъ fiindš ssnътosš ieri va fi mi astъzi asemenea.

— Avestš navilionš alš narkslsi, è snš lokš

foarte retrasŭ, dупъ kум se пare, zise Enrikŭ nemулъmitŭ, ka tупlŭ sъ nу fiъ aуzitŭ?

— Sire, kуtezĕ sъ zikъ упlŭ din чeĭ doĭ servitorĭ aĭ dучelуĭ, Alteцea Sa n'astenta пoate aша de kуrîndŭ пe Maiestatea Voastrъ.

— Bъtrъne nebупŭ, mуrmуrĕ Enrikŭ, krezĭ dar kъ упŭ reцe vine aша la oamenĭ fъrъ sъ 'i însчiinцeze? Domnulŭ dучele d'Anjou sчie sosirea mea de ierĭ.

Апoĭ, temîndu-se sъ nу întristeze пe toatъ aчeastъ lуme пrintr'o înfъцiшare neastîmпъratъ, Enrikŭ kare voia sъ se arate dulче ші bупŭ în пrivinцa lуĭ Franчiskŭ, strigъ.

— Fiindŭ-kъ elŭ nу vine înaintea noastrъ, sъ merцemŭ noĭ înainte-ĭ.

— Arъtaцi-ne drумulŭ, zise Katerina din fуndulŭ trъsуreĭ sale.

Toatъ eskorta lуĭ drумulŭ vekiulуĭ пarkŭ.

În minуtulŭ kуndŭ чeĭ d'întîiŭ garzĭ s'апroпia de karпenŭ, упŭ strigъtŭ sfъшietorŭ ші selbatikŭ resупъ în aerŭ.

— Чe è asta? zise reцele întorkîndu-se kъtre mуmъ-sa.

— Duмnezeulŭ meŭ! mуrmуrĕ Katerina nevoindu-se sъ чiteaskъ пe toate figуrele, asta è упŭ strigъtŭ de neferiчire saŭ de desпerare.

— Пrinчipele meŭ! bietulŭ meŭ duче! strigъ чelŭ altŭ servitorŭ alŭ lуĭ Franчiskŭ anъrîndŭ la o fereastrъ kу чele maĭ iцĭ semne de durere.

Toцĭ alergarъ kъtre пavilionŭ, reцele tîritŭ de чeĭ alцĭ.

*

Elș ajɜnse în minɜtɜlș kɜndș se redika kornɜlș dɜvelɜï d'Anjou, ne kare valetɜlș seș de kameрɜ, intrɜndș fɜrɜ ordinș, ka sɜ anɜnvie sosirea reɲelɜï, îlș zɜri zɜkîndș ne tanetɜlș kamereï sale de kɜlkare.

Пrinvinele era reve, înɲenenitș, ши nɜ arɜta nivï ɜnș semnș de esistinɲɜ de kɜtș o miskare straniɜ din nleone ши o kontrakɲiɜne strɜmbɜ din bɜze.

Reɲele se onri ne nragɜlș ɜшeï, ши toɲï stɜtɜrɜ înderɜtɜlș lɜï.

— Eatɜ o ɜrîtɜ nrezivere! mɜrmɜrɜ elș.

— Retraɲe-te, fiiɜlș meș, i zise Katerina, te rogș.

— Bietɜlș Franvisкș! zise Enrikș, ferivitș d'a fi konɲediatș ши a skɜna astș-felș de snektakɜlɜlș avesteï agonie.

Toatɜ mɜlɲimea se resini ne ɜrmele reɲelɜï.

Kɜriosș! kɜriosș! mɜrmɜrɜ *Katerina înɲenɜkiatɜ* lîngɜ nrinvinele saș maï bine lîngɜ kadavrɜ, fɜrɜ altɜ komnaniɜ de kɜtș a velorș doï bɜtrɜnï servitorï: ши, ne kɜndș alerga nrin totș oraшɜlș ka sɜ afle ne medikɜlș nrinvinelɜï ши ne kɜndș ɜnș kɜrierș nleka la Пarisș ka sɜ grɜbeaskɜ venirea medivilorș reɲelɜï remaшï la Meaux kɜ reɲina, ea verveta, kɜ maï nɜɲinɜ svііnɲɜ negreшitș, dar kɜ maï mare nɜtrɜndere de kɜtș Miron kiarș, semnele avesteï kɜrioase boale de kare mɜria fiiɜlș seș.

Florentina era esnerimentatɜ; aша dar, maï 'nainte de orï ve, ea întrebă kɜ revealɜ, ши fɜrɜ a 'ï înkɜrka, ne veï doï servitorï, karï îшï ɜmɜlɲea nɜrɜlș, ши шï lovia obrazɜlș în desnerarea lorș.

Amîndoĭ resnɐnserʒ kʒ nrinɥinele intrase în kamerʒ în noantea trekɐtʒ, dɐnʒ ɥe i s'a strikatŭ linisɥea într'ɐnŭ timnŭ nefavorabilŭ de domnɐlŭ Enrikŭ du Bouchage, venindŭ din nartea reɳelɐĭ.

Anoĭ maĭ adʒɐɳigʒ kʒ în ɐrma aɥesteĭ aɐdiinɳe, datʒ în kastelɐlŭ ɥelŭ mare, nrinɥinele komandase o ɥinʒ delikatʒ, ordonase ka nimini sʒ nɐ viĭʒ în navilionŭ fʒr'a fi kiʒmatŭ; în-fine ordonase într'adînsŭ ka sʒ nɐ lŭ destente de dimineaɳʒ, saŭ sʒ nɐ intre în kamerʒ maĭ 'nainte d'o kiʒmare nositivʒ.

— Astenta vr'o amantʒ, negreɯitŭ? întrebĭ reɳina-mɐmʒ.

— Aɯa kredemŭ ɯi noĭ, doamnʒ, resnɐnserʒ kɐ ɐmilinɳʒ valeɳii, dar diskreɳiɐnea ne a onritŭ de a ne asigɐra.

— Kɐ toate astea, strîngîndŭ masa a kʒtatŭ sʒ vedeɳĭ daka fiĭɐlŭ meŭ a ɥinatŭ singɐrŭ?

— N'amŭ strînsŭ înkʒ masa, doamnʒ, fiindŭ-kʒ ordinɐlŭ monsiniorɐlɐĭ era ka nimini sʒ nɐ intre în navilionŭ.

— Bine, zise Katerina, nimini dar n'a nʒtrɐnsŭ nîn'aiɥĭ?

— Nimini, doamnʒ.

— Retraɳeɳi-vʒ.

Ɯi Katerina astʒ datʒ, remase singɐrʒ de totŭ.

Atɐnɥĭ, lʒsʒndŭ ne nrinɥinele în natŭ, nrekɐm se denɐsese, înɥenɐ o minɐɳioasʒ investigare a fiʒ-kʒria simntome saŭ a fiʒkʒria ɐrme kare s'arʒta okilorŭ seĭ ka ɐnŭ resɐltatŭ alŭ nrenɐsɐrilorŭ ɯi temerilorŭ sale.

Ea vʒzɐse frɐntea lɐĭ Franɥiskŭ nlinʒ d'o kɐ-

loare gălbăie, okiĭ seĭ săngeraţĭ ĭi verkăiţĭ kă vînătă, băzele sale sănate printr'o dăngăt asemenea kă aveia ve o întinţăreave năvioasa kare arde ne nisve kărnărĭ viĭ.

Ea observă avela-ĭi semnă ne nările ĭi ne arinele nasălăĭ.

— Să vedemă, zise ea, zităndă-se împrejărălă privinelăĭ.

Ĭi velă d'întîiă lăkră ve văzăă, făse fakla în kare se konsămase toată lăminarea anrinsă în seara trekătă de Remy.

— Astă lăminare a arsă măltă timnă, zise ea, aĭa dar è de măltă de kăndă Franviskă era în aveastă kameră. A! eată ană băketă ne tanetă...

Katerina îlă lăĭ kă grabă, anoĭ, observăndă kă toate florile era înkă nevestejite, afară de o rosă kare se negrise ĭi se ăskase:

— Ve è asta? mărmără ea, ve s'a vărsată ne frănzele avesteĭ florĭ?.. Knoskă, îmĭ nare, o likoare kare vestejeave astă-felă toate rosele.

Ea denărtă kă fiorĭ băketălă de lîngă dînsa:

— Asta mĭ ară esnlika nările ĭi desfaverea kărnăriloră frănţiĭ, dar băzele?

Katerina alergă la sala de mănkare. Valeţiĭ nă minţiseră, nimikă n'arăta kă s'ară fi atinsă de masă de la învetarea osnăţălăĭ.

Ne marţinea meseĭ, o jămătă de nersikă, în kare se întinăria ană semi-verkă de dinţĭ, aţintă maĭ vîrtosă nrivirile Katerineĭ.

Avestă frăktă, aĭa de rămenă la mieză, se negrise ka rosa ĭi se smăltase în întrălă kă nisve semne

viorie ɯi bʀɜne. Akɳiɜnea rozɜtoare se vedea maĭ vîrtosɜ ne feliɜ, ne ɜnde kɜɳitɜlɜ kɜtase sɜ treakɜ.

— Eatɜ nentrɜ bɜze, zise ea, dar Franʋiskɜ a mɜɯkatɜ nɜmaĭ o bɜkɜɳikɜ din astɜ frɜktɜ. Elɜ n'a ɳinɜtɜ mɜltɜ timnɜ în mɜnɜ aʋestɜ bɜketɜ, ale kɜrɜia florĭ sɜntɜ înkɜ de kɜrîndɜ, reɜlɜ nɜ è fɜrɜ remediɜ, veninɜlɜ nɜ noate fi nɜtrɜnsɜ a fɜndɜ. Dar atɜnʋĭ, dak'a lɜkratɜ nɜmaĭ ne d'asɜnra, nentrɜ ʋe dar astɜ naralisiɜ aɯa de komnlektɜ ɯi aʋestɜ lɜkrɜ aɯa de înaintatɜ alɜ desfigɜrɜrĭĭ? katɜ sɜ nɜ fi vɜzɜtɜ înkɜ totɜ.

Ɯi zikîndɜ aste kɜvinte, Katerina întoarse okiĭ seĭ îmnrejɜrɜ-ĭ ɯi vɜzɜ atîrnɜndɜ de bastonɜlɜ seɜ de lemnɜ de rosɜ, kɜ lanɳɜlɜ seɜ d'arɳintɜ, nanagalɜlɜ roɯɜ ɯi albastrɜ ne kare lɜ iɜbia Franʋiskɜ. Naserea era moartɜ, înɳenenitɜ, ɯi kɜ arinele sbîrlite.

Katerina îɯĭ întoarse figɜra tɜrbɜratɜ kɜtre faklɜ desnre kare se maĭ okɜnase o datɜ ka sɜ se asigɜre, dɜnɜ komnlekta-ĭ mistɜire kɜ nrinʋinele intrase în kamerɜ de timnɜriɜ.

— Fɜmɜlɜ! zise Katerina, fɜmɜlɜ ! festila lɜminɜrĭĭ era înveninatɜ, fiĭɜlɜ meɜ è mortɜ. Îndatɜ kiɜmɜ. Kamera se îmnlɜ de servitorĭ ɯi de ofiɳerĭ.

— Miron! Miron! ziʋea ɜnĭĭ.

— Ɔnɜ nreotɜ, ziʋea alɳĭĭ.

Dar ea, în timnɜlɜ aʋesta, annronia de bɜzele lɜĭ Franʋiskɜ o stikliɯoarɜ ʋe o nɜrta totɜ d'aɜna la ʋingɜtoarea sa, ɯi întrebɜ trɜsɜrele fiĭɜlɜĭ seɜ ka sɜ jɜdeʋe efektɜlɜ kontra-veninɜlɜĭ.

Dɜʋele maĭ deskise okiĭ ɯi gɜra; dar în okiɳ

seĭ nu maĭ luʏia o nrivire, în gîtlejulŭ seŭ nu se maĭ urka glasulŭ.

Katerina înkruntatъ mi tъkutъ, se denъrtъ din kamerъ fъkîndŭ semnŭ ʏelorŭ doĭ servitorĭ s'o urmeze nînъ nu komunikaserъ înkъ ku nimiнĭ.

Atunʏĭ ea îĭ konduse într'unŭ altŭ navilionŭ, unde mezu josŭ, mi ginîndŭ ne amîndoĭ sub nrivirea sa:

— Domnulŭ duʏele d'Anjou, zise ea, a fostŭ înveninatŭ în ʏina sa; voĭ aginĭ servitŭ ʏina?

La aʏeste kuvinte se vъzu naloarea mortalъ akonerindŭ figura ʏelorŭ doĭ oamenĭ.

— Sъ ne miĭ la tortura, ziserъ eĭ; sъ ne omoare, dar sъ nu ne akuse.

— Sunteginĭ nisʏe nerozĭ; kredeginĭ voĭ kъ, daka vъ nrenuneam, lukrulŭ nu s'arŭ fi fъkutŭ? sʏiŭ bine, kъ n'aginĭ asasinatŭ voĭ ne stunînulŭ vostru, dar alginĭ lŭ aŭ omorîtŭ mi katъ sъ kunoskŭ ne omorîtorŭ. ʏine a intratŭ în navilionŭ.

— Unŭ omŭ bъtrunŭ, investitŭ într'unŭ kostumŭ nrostŭ, ne kare monsiniorulŭ îlŭ nriimise de douъ zile.

— Dar... femeia?

— N'amŭ vъzut'o... De kare femeiъ Maiestatea Voastrъ voiesʏe sъ vorbeaskъ?

— A venitŭ o femeiъ kare a fъkutŭ unŭ buketŭ.

— Ceĭ doĭ servitorĭ se uitarъ unulŭ la altulŭ ku atuta naivitate, în kutŭ Katerina rekunosku inoʏinga lorŭ în astъ singurъ nrivire.

— Sъ se duk. sъ mĭ kiume, zise atunʏĭ, ne guvernatorulŭ oraulуlуĭ mi ne guvernatorulŭ kastelulуĭ.

Ceĭ doĭ valeginĭ se renezirъ sure uшъ.

— Ună minune! zise Katerina, mironindu'ĭ mîn avestă singură căvîntă ne mragă. Numaĭ voĭ mi eă svimă veia ve vă sunseĭ, eă, n'o să sunie; daka vineva o va afla, va fi de la unulă din voĭ; într'avea zi, veŋĭ muri amîndoĭ. Plekaŋĭ!

Katerina întrebă nu aua ne faŋă ne veĭ voĭ guvernatorĭ. Ea le zise kă duvele mriimise de la oare kare nersoană o nouătate rea kare lă a sunărată foarte multă, kă din asta venia kauza boaleĭ, kă întrebăndă din noă nersoanele, duvele era să mĭ viĭă negremită în fire.

Guvernatorii nuseră să kaute oraulă, narkulă, lokurile de mrin mrejură, nimini nu svia să sunia ve se făkuseră Remy mi Diana.

Numaĭ Enrikă kunosvea sekretulă, mi nu era nivĭ ună nerikulă ka să lă deskonere.

Toată zioa, sunimîntătoarea nouătate komentată, esaŋerată, trunkiată, strebătă mrin Château Thierry mi mrovinviă; fiă-kare esnlikă, dună karakterulă seă mi duną anlekarea sa, avidentulă întîmnlată duvelsĭ.

Dar niminĭ, afară din Katerina mi du Bouchage nu svia kă duvele era ună omă mortă.

Avestă neferivită mrinvine nu reaflă nivĭ glasulă nivĭ simtimentulă, saă, ka să zivemă maĭ bine, nu maĭ dete nivĭ ună semnă de înŋeleŋere.

Reŋele, lovită de imnresiunĭ triste, de veia ve se temea maĭ multă în lume, ară fi voită să se întoarkă la Narisă, dar reŋina-mumă se onuse la astă nlekare, mi kurtea fu silită să remăiă la kastelă.

Medivii sosiră ku grumada; numaĭ Miron devină kauza boaleĭ, mi judekă gravitatea sa; dar era kurtisană

nrea bʁnʃ ka sъ nʁ askʁnzъ adevъrʁlʃ maĭ vîrtosʃ dʁnъ че a konsʁltatʃ nrivirile Katerineĭ.

Se întreba din toate nъrɣile, ші resnʁndea kъ negreшitʃ domnʁlʃ dʁчele d'Anjou înverkase nisче întristъrĭ marĭ че i kaʁsaserъ o mare derъnъnare la sъnътate.

Aша dar elʃ nʁ se komnromise, чeia че è foarte anevoiъ în asemenea kasʃ.

Kъndʃ Enrikʃ III îlʃ întrebъ sъ resnʁnzъ afirmativʃ saʃ negativʃ la aчeastъ kestiʁne.

— Dʁчele trъi-va oare?

— Пeste treĭ zile, o voiʃ snʁne Maiestъɣiĭ Voastre, resnʁnse medikʁlʃ.

— Ші mie, че mĭ veĭ snʁne? zise Katerina învetʃ.

— Domnieĭ tale, doamnъ, è altʃ чeva, voiʃ resnʁnde d'a drentʁlʃ.

— Че?

— Maiestatea Voastrъ sъ mъ întrebe.

— În kare zi fiʁlʃ meʃ va fi mortʃ, Miron?

— Мъne searъ, doamnъ.

— Aша de kʁrîndʃ!

— A! doamnъ, mʁrmʁrъ medikʁlʃ, dosea era înkъ nrea tare.

Katerina nʁse ʁnʃ deɣitʃ ne bʁzele sale, se ʁitъ la moribondʃ ші reneti învetʃ de totʃ kʁvîntʁlʃ seʃ sinistrʁ:

— *Fatalitate*!

XXVI.

OSPȚTALIARELE.

Komitele netrekвse o noante snъimîntъtoare, în-tr'o stare veninъ kв delirвlв ші kв moartea.

Kв toate astea, kredinvioсв datorielorв sale, în-datъ ve aвzi anвnvizndв sosirea reŋelвї, se skвlъ ші lв nriimi la grilъ nrekвm amв snвs'o, dar dвnъ ve шї nre-sintase omaŋele Maiestъціі Sale, salвtase ne reŋina-mв-mъ ші strînsese mъna admiralвlвї, se înkisese în ka-mera sa, nв ka sъ moarъ, dar ka sъ шї nвiъ negre-шitв în lвkrare nroiektвlв ne kare niminí nв maї nвtea sъ lв kombatъ.

Aша dar, ne la вnв-snre-zeve ore de dimineaцъ, adikъ kвndв, în вrma avesteї teribile novtъціі kare se resnъndise: dвvele d'Anjou a mвritв! fiъ-kare se res-nъndi, lъsъndв ne reŋele ameŋitв înkъ de avestв noв evenimentв, Enrikв se dвse sъ batъ la вша fratelвї seв kare, netrekîndв o narte din noante ne drвmвlв velв mare, se retrъsese în kamera sa.

— A! tu estĭ, întrebă Joyeuse ne jumătate adormită: ce este?

— Viŏ su mĭ ieaŭ adio, frate, resnunse Enrikŭ.

— Ce felŭ, adio?.. te duĭ?

— Mă dukŭ, da, frate, mi sokoteskŭ kă nimikŭ nu maĭ mă reĝine aivĭ.

— Ce felŭ, nimikŭ?

— Negremitŭ; avele serbărĭ la karĭ doriaĭ să fiŭ faĝă nefăkinduse, eată-mă desfăkutŭ de promisiunea mea.

— Te amăĝesvĭ, Enrikŭ, resnunse marele admiralŭ, mi astăzĭ nu ĝĭ maĭ promitŭ să plevĭ prekum nu ĝĭ aşĭ fi promisŭ ierĭ.

— Fiă, frate; dar atunvĭ, nentru întîia oară din viaĝa mea, voiŭ avea durerea d'a nu mă sunune la ordinile voastre mi a nu nurta resnektŭ; kăvĭ, dintr'avestŭ minutŭ, ĝĭ o deklarŭ, Anne, nimikŭ nu mă va maĭ onri ka să intru în religiune.

— Dar avea disnensă de la Roma?

— O voiŭ astenta într'o monastire.

— În adevărŭ, estĭ nebunŭ! strigă Joyeuse skulundu-se ku înkremenirea desemnată ne figura sa.

— Din kontra, skumpulŭ mi onoratulŭ meŭ frate, sunt velŭ maĭ înĝelentŭ din toĝĭ, kăvĭ nu maĭ eŭ sviŭ bine ce fakŭ.

— Enrikŭ, ne promisesemĭ o lunŭ.

— Ku nenutinĝă, frate!

— Ontŭ zile înkă.

— Nivĭ o oră.

— Dar suferĭ multŭ, bietule konilŭ.

— Din kontra, nъ maĭ sъferъ, eatъ nentrъ че vъzъ kъ reълъ é fъrъ remediъ.

— Dar în-fine, amikълъ meъ, astъ femeiъ nъ è de bronzъ; se noate întineri, o voiъ îndълeka.

— Nъ veĭ fаче чeia че nъ se noate, Anne, afarъ din astea, ши de s'arъ îndълeka akъm, eъ n'aшĭ maĭ konsimцi s'o iъbeskъ.

— Aidĭ, eatъ alta akъm!

— Aша este, frate.

— Че felъ! daka ea te va iъbi, tъ n'aĭ maĭ iъbi-o? dar, la drakъ, asta è o nebъniъ!

— O! nъ, negremitъ! strigъ Enrikъ k'o miskare de sпaimъ, între astъ femeiъ ши mine, nъ maĭ noate nimikъ sъ esiste.

— Че è asta? întrebъ Joyeuse kъ mirare, ши чine dar è astъ femeiъ atъnчĭ? Sъ vedemъ, vorbesче, Enrikъ; tъ sчiĭ bine kъ noĭ n'avemъ sekrete între noĭ.

Enrikъ se temъ kъ sпъse nrea mъltъ, lъsъndъse în voia simtimentълъĭ че lъ manifestase, deskizîndъ o вшъ nrin kare okiълъ fratelъĭ seъ пътъпzъ nînъ în sпъimînтъtorълъ sekretъ че lъ înkidea în inima sa; elъ kъzъ dar într'вnъ eчesъ kontrariъ, ши, kъm se întîmпlъ în asemenea kasъ, ши ka sъ nrinzъ kъvîntълъ nesokotitъ че i skъnase, elъ zise altълъ ши maĭ nesokotitъ.

— Frate, zise elъ, nъ mъ maĭ sili, astъ femeiъ nъ va maĭ fi a mea, fiindъ-kъ akъm este a lъĭ Dъmnezeъ.

— Nebъniъ, fabълъ! astъ femeiъ, o kъlъgъriцъ! te a minцitъ.

— Nu, frate, astъ femeiъ nu m'a minţitu nivi de kum, astъ femeiъ è Osnitaliarъ; su nu mai vorbimu desnre avеasta mi su resnektъmu totu ve s'arunkъ în braţele lui Dumnezeu.

Anne avu destulъ nutere ka su se stъnîneaskъ snre a nu manifesta lui Enriku bukuria ve i kausa astъ deskonerire.

Elu urmă.

— Eatъ o noutate, fiindu-kъ nu mi ai vorbitu nivi o datъ desnre avеasta.

— În adevъru, asta è o noutate, fiindu-kъ mi a luatu de kurîndu vъlulu; dar, sunt siguru, otъrîrea sa, ka a mea, è neîntoarsъ. Ama dar, nu mъ mai reţine, frate, îmbrъţişeazъ-mъ fiindu-kъ mъ iubesvi; lasъ-mъ su ţi mulţumesku de toate bunътъţile, de toatъ rъbdarea, de amorulu nemъrginitu ve ai avutu nentr'unu bietu nebunu, mi adio!

— *Joyeuse se* uitъ în figura *fratelui* seu; îlu nrivi ka unu omu întineritu kare se lasъ în întinerirea sa ka su otъraskъ îndulekarea în altu.

Dar Enriku remase neklintitu la astъ întinerire, mi resnunse nrin tristulu mi eternulu seu surîsu.

Joyeuse îmbrъţişъ ne frate-seu mi lu lъsъ su nleve.

— Ilеakъ, zise elu în sine, nu s'au terminatu înkъ toate, mi, ori kътu te veţi grъbi, te voiu nrinde îndatъ.

Elu se duse la reţele kare dejuna în natulu seu, avîndu ne Chicot alътure.

— Bunъ ziua! bunъ ziua! zise Enriku lui Jo-

yeuse, îmĭ nare bine kъ te vъzъ, Anne; mъ temeam sъ nu dormĭ toatъ ziua, leneșule! kum i este luĭ frate-meŭ?

— Vaĭ! sire, nu sviŭ nimikŭ, viŭ sъ vъ vorbeskŭ de alŭ meŭ.

— De kare?

— De Enrikŭ.

— Totŭ voiesve sъ se fakъ kъlugъrŭ?

— Maĭ multŭ de kъtŭ totŭ d'a una.

— Iea rasa?

— Da, sire.

— Are kuvîntŭ, fiiulŭ meŭ.

— Ce felŭ, sire?

— Da, ajunḑe iste în cerŭ ne aveastъ kale.

— O! zise Chicot reḑeluĭ, vine-va ajunḑe maĭ iste înkъ ne kalea ce o iea fratele teŭ.

— Sire, Maiestatea Voastrъ îmĭ dъ voiъ sъ i fakŭ o întrebare?

— Dumъ-zeĭ, Joyeuse, dumъ-zeĭ! mi s'a urîtŭ foarte la Château-Thierry, ші întrebъrile tale mъ vorŭ desfъta nuḑinŭ.

— Sire, kunoasveḑĭ toate reliḑiunile regatuluĭ?

— Ka blasonulŭ, skumpulŭ meŭ.

— Ce suntŭ Ospitaliarele, vъ rogŭ?

— Este o komunitate mikъ foarte aleasъ, foarte asprъ, foarte severъ, kompusъ de dumъ-zeĭ de dame kanonive ale Sъntuluĭ Iosifŭ.

— Se fakŭ akolo înkinъrĭ?

— Da, dupъ favoarea ші dupъ upresintarea reḑineĭ.

— Este o indiskreţiune ka sъ vъ întrebъ în ce parte è aşezatъ astъ komunitate, sire?

— Nu: ea este aşezatъ în strada de Chevet-Saint-Landry, în cetate, dunъ monastirea Notre-Dame.

— În Parisъ?

— În Parisъ.

— Îţi mulţumeskъ, sire.

— Dar pentru ce drakъ mъ întrebi de asta? Oare fratele teъ şi a skimbatъ părerea, şi în lokъ d'a se face kapuşinъ, arъ voi akum sъ se fakъ Ospitaliarъ?

— Nu, sire, nu lъ aşi krede aşa de nebunъ, dunъ cele ce Maiestatea Voastrъ îmi face onoarea de a mi spune, dar prepuiъ kъ lъ a smintitъ cine-va din astъ komunitate; prin urmare, aşi voi sъ aflu pe acestъ cineva şi sъ i vorbeskъ.

— La drakъ! zise reţele k'unъ aerъ îngъmfatъ, am kunoskutъ akum vr'o şeapte ani, o sutime oară era foarte frumoasъ.

— Ei bine! sire, poate fi totъ aceia-şi.

— Nu şiъ; de atunci, şi eъ, Joyeuse, am intratъ în religiune, saъ n'aproape.

— Sire, zise Joyeuse, dъ-mi, ori şi kum, te rogъ, o skrisoare pentru astъ sutime, şi voiъ pentru douъ zile.

— Mъ părъsesci! strigъ reţele, toţi mъ lasъ singurъ de totъ aici.

— Ingratule! zise Chicot înţţndъ din umeri, oare eъ, nu sunt aici?

— Skrisoarea mea, sire, daka voiesci, zise Joyeuse.

Reŋele sɐsninĭ, ɯi kɐ toate aʋestea skrise.

— Dar n'aĭ ʋe faʋe în Parisɐ? zise Enrikɐ dɐndɐ skrisoarea lɐĭ Joyeuse.

— Mъ eartъ, sire, katъ sъ eskortezɐ saɐ ʋelɐ nɐŋinɐ sъ sɐnravegiezɐ ne fratele meɐ.

— Aɯa este: dɐ-te dar, ɯi te întoarʋe kɐrîndɐ.

Joyeuse nɐ astentĭ sъ maĭ renete aʋeastъ nermisiɐne; zise sъ i se gъteaskъ kaiĭ fъrъ sgomotɐ, ɯi asigɐrɐndɐ-se kъ Enrikɐ nlekase, nlekĭ în galonɐ nînъ la destinarea sa.

Fъrъ sъ se deskalŋe, jɐnele zise sъ lɐ kondɐkъ d'a drentɐlɐ în strada du Chevet-Saint-Landry.

Astъ stradъ da în strada Infernɐlɐĭ, ɯi în naralela sa, strada des Marmouzets.

O kasъ neagrɔ ɯi venerabilъ, dɐnъ ale kъria zidɐrĭ se vedea nisʋe vîrfɐrĭ înalte de arbɐrĭ, nisʋe ferestre rarĭ ɯi grilate, o mikъ ɐɯъ kɐ nortiŋъ: eatъ kare era anarinŋa esterioarъ a monastirii Osnitaliarelorɐ.

Ne keia de la bolta tindeĭ, ɐnɐ artisanɐ nrostɐ sъnase aste kɐʋinte latine kɐ foarfeʋile.

Matronae Hospites.

Timnɐlɐ rosese ne jɐmъtate inskrinŋiɐnea ɯi neatra.

Joyeuse bъtɐ la nortiŋъ ɯi trimise kaiĭ seĭ în strada des Marmouzets, temîndɐ-se ka nresinŋa lorɐ în stradъ sъ nɐ fakъ ɐnɐ mare sgomotɐ.

Atɐnʋĭ bъtîndɐ la grila tɐrnɐlɐĭ:

— Bine-voiesʋe de însʋiinŋeazъ ne doamna sɐnerioarъ, zise elɐ, kъ domnɐlɐ dɐʋele de Joyeuse, mare

admiralŭ alŭ Franцiei, doresче sъ i vorbeaskъ din nartea reцelŭi.

Figura reliцioaseї kare s'arъtase dнnъ grilъ, roшi sнb vъlŭ seŭ, шi tнrnŭ se reînkise.

— Dнnъ цinцї minнte, o ншъ se deskidea шi Joyeuse intrъ în sala vorbitoriлlŭi.

O femeiъ frнmoasъ шi k'o statнrъ înaltъ fъkнlŭi Joyeuse o nrofнndъ reverinцъ, ne kare admiralŭ i o întoarse ka нnŭ omŭ reliцiosŭ шi totŭ de o datъ lнmeskŭ.

— Doamnъ, zise elŭ, reцele cvie kъ trebнe sъ nriimesцї saŭ k'aї nriimitŭ în nнmъrнlŭ nensionarelorŭ voastre o nersoanъ kъria trebнe sъ i vorbeskъ. Bine voiesче de a mъ nнne în relaцixne kнa aчeastъ nersoanъ.

— Domnнle, nнmele ачesteї dame, te rogŭ?

— Nнl kнnoskŭ, doamnъ.

— Atнnцї, kнm aшї nнtea sъ mъ konformŭ kнa чererea domnieї tale?

— Nimikŭ maї lesne. Ne цine aї nriimitŭ d'o lнnъ?

— Îmї arъцї foarte nositivŭ saŭ foarte nнцinŭ ne aчeastъ nersoanъ, zise sнnerioa[illegible] n'aшї nнtea sъ цї îmnlineskŭ dorinца.

— Ventrнa че?

— Ventrнa kъ d'o lнnъ, n'am nriimitŭ ne nimiнї, fъrъ nнmaї astъ dimineaцъ.

— Astъ dimineaцъ?

— Da, domnнle dнче, шi înцeleцї kъ sosirea domnieї tale, kнa dнaъ ore dнn'a eї, seamъnъ foarte

mъltъ k'o ъrmъrire ka sъ vъ akordъ nermisiъnea d'a i vorbi.

— Doamnъ, te rogъ.

— Kъ nenъtinuъ, domnъle.

— Aratъ-mĭ nъmaĭ ne astъ damъ.

— Kъ nenъtinuъ, îuĭ zikъ: Ne lîngъ astea, nъmele domnieĭ tale a fostъ îndestulъ ka sъ uĭ deskizъ noarta kaseĭ mele, dar ka sъ vorbesvĭ kъi-va aivĭ, afarъ de mine, trebъe unъ ordinъ skrisъ de reuele.

— Eatъ avestъ ordinъ, doamnъ, resnъnse Joyeuse arътъndъ skrisoarea ne kare Enrikъi i o sъb-skrise.

Sъnerioara viti ui se înklinъ.

— Fakъ-se voinua Maiestъuii Sale, zise ea, kiarъ ui kъndъ è kontrariъ voinueĭ lъĭ Dъmnezeъ.

Ui se îndreptъ spre kъrtea monastirii.

— Akъm, doamnъ, zise Joyeuse onrind'o kъ noliteue, vezĭ kъ am drentulъ; dar mъ temъ de abъsъ ui de retъvire; noate kъ astъ damъ nu è aveia ne kare o kautъ, bine-voiesve de mĭ suune kum a venitъ, nentru vine a venitъ, ui de vine era însoţitъ.

— Toate astea sъntъ de nrisosъ, domnule dъve, resnъnse sъnerioa[illegible], nu estĭ greuitъ, ui astъ damъ kare a sositъ nъmaĭ de azĭ dimineauъ, dъnъ ve a fostъ astentatъ vinvĭ-snre-zeve zile, astъ damъ ve mĭ a rekomandat'o o nersoanъ, kare are toatъ autoritatea asъnъ-mĭ, este tokmaĭ nersoana kъria domnulъ dъve de Joyeuse trebъe sъ aibъ trebъinuъ d'a i vorbi.

La aveste kъvinte, sъnerioara fъkъ o noъ reverinuъ dъvelsĭ ui desnъrъ.

*

Dвпъ zeче minвte, ea se întoarse însoцiтъ d'o Osпitaliarъ alъ kъria vъlъ era lъsatъ întregъ пe figвrъ-i.

Era Diana kare lвase vestimîntвlъ ordinвlъi.

Dвvele mвlцвmi sвпerioareї, dete вnъ skaвnъ dameї streine, шezв ші elъ, ші sвпerioara пlekъ înkizîndъ kв mъna sa вшele vorbitoriвlвi demertъ ші întвпekosъ.

— Doamnъ, zise atвnvї Joyeuse fъrъ altъ пreambвlъ, estї dama din strada Asgвstinilorъ, astъ femeiъ misterioasъ пe kare fratele meъ domnвlъ komitele du Bouchage, o iвbesче ka вnъ nebвnъ ші mînъ la moarte.

Osпitaliara înklinъ kapвlъ ka sъ resпвnzъ, dar пв vorbi.

Astъ afektare пъrв o nepoliteцe lвї Joyeuse, era foarte reъ disпвsъ în privinцa întrevorbitoareї sale; elъ вrmъ:

— Nв цї aї înkinвitъ, doamnъ, kъ пв è *destвlъ* de a fi frвmoasъ, saъ d'a se arъta frвmoasъ, d'a пв avea o inimъ askвпsъ sвb astъ frвmвseцe, d'a faче sъ naskъ o miserabilъ nasiвne în sвfletвlъ вnвї jвne kв пвmele meъ, ші d'a snвne într'o zi avestвї omъ: Atъtъ maї reъ pentв tine daka aї o inimъ, eъ n'am, ші пв voieskъ sъ am.

— N'am resпвnsъ asta, domnвle, ші te aї informatъ reъ, zise Osпitaliara k'вnъ tonъ aша de nobilъ ші aша de atingъtorъ, în kъtъ mînia lвї Joyeuse se mikшorъ într'вnъ minвtъ.

— Terminiї пв fakъ nimikъ la înцelesъ, doamnъ; aї resпinsъ пe fratele meъ, ші lъ aї redвsъ la desperare.

— Fъrъ kвцetъ reъ, domnвle, kъvї am kъstatъ

totŭ-d'aʋna sъ deпъrtezŭ de mine пe domпʋlŭ du Bouchage.

— Asta se пʋmesчe maneɳiślŭ koketъrieĭ, doamnъ, ші resʋltatʋlŭ faчe gremeala.

— Nimiпĭ n'are drentʋlŭ sъ mъ akʋse, domпʋle; пʋ sʋnt întrʋ nimikŭ kʋlпabilъ; te întъrîɳĭ în kontra mea, пʋ voiŭ maĭ resпʋnde niчĭ de kʋm.

— O! o! zise Joyeuse anrinzîndŭ-se din чe în чe, aĭ nerdʋtŭ пe fratele meŭ, ші krezĭ sъ te jʋstifiчĭ kʋ astъ maiestate nrovokatoare; пʋ, пʋ, пasʋlŭ чe lŭ fakŭ katъ sъ te lʋmineze desпre kʋɳetele mele; sʋnt seriosŭ, ɳĭ o jʋrŭ, ші vezĭ dʋпъ tremʋrътʋra mъniloră ші bʋzeloră mele, kъ veĭ avea trebʋinɳъ de nisчe bʋne argʋmente ka sъ mъ îmblъnzesчĭ. Osпitaliara se skʋlъ.

— Dak'aĭ venitŭ ka sъ insʋlɳĭ n'o femeiъ, zise ea kʋ aчela-ші sъnɳe reчe, insʋltъ-mъ, domпʋle, dak'aĭ venitŭ ka sъ mъ faчĭ sъ mĭ skimbŭ idea, îɳĭ nerzĭ timпʋlŭ: retraɳe-te.

— A! domnia ta пʋ estĭ o fiinɳъ omeneaskъ, strigъ Joyeuse esasneratŭ , estĭ ʋnŭ demonŭ!

— Am zisŭ kъ пʋ voiŭ maĭ resпʋnde; akʋm asta пʋ è destʋlŭ, mъ retragŭ.

Ші Osпitaliara fъkʋ ʋnŭ nasŭ sпre ʋшъ.

Joyeuse o onri.

— A! ʋnŭ minʋtŭ! E nrea de mʋltŭ de kъndŭ te kaʋtŭ ka sъ te lasŭ sъ fɳĭ astŭ-felŭ, ші fiindŭ-kъ am reʋшitŭ a te vedea, fiindŭ-kъ nesimɳirea domnieĭ tale m'a întъritŭ în astъ ideъ, kare mĭ venise, kъ estĭ o fiinɳъ infernalъ, trimisъ de inemikʋlŭ oamenilorŭ ka sъ nerzĭ пe fratele meŭ, voiŭ sъ vъzŭ aчeastъ figʋrъ пe

kare abisălă a skrisă чele maĭ negre ameninцъrĭ, voiă sъ vъză fokălă aчesteĭ nriviriĭ kare retъчesчe sniritele. Amîndoĭ Satano!

Ші Joyeuse, totă fъkîndă semnălă krăчiĭ k'o mъnъ, ka ănă felă de esorчismă*, smălse kă чea altъ vălălă kare akoneria figăra Osnitaliareĭ; dar aчeasta mătъ, netărbăratъ, fъrъ mînit, fъrъ măstrare, nironindă nrivirea-ĭ dălчe ші kăratъ ne aчela kare o insălta aша de krădă:

— O! domnăle dăчe, zise ea, чeia чe faчĭ è nedemnă d'ănă цintilomă.

Joyeuse făse atinsă la inimъ, atъta blъndeцe alinъ mînia sa, atъta frămăseцe i tărbărъ mintea.

— Negreшită, mărmărĭ elă dău'o lăngъ tъчere, estĭ frămoasъ, ші Enrikă a trebăită sъ te iăbeaskъ; dar Dămnezeă цĭ a dată frămăseцea nămaĭ ka sъ o resnъndesчĭ ka ănă nrofămă ne o esistinцъ legatъ de a domnieĭ tale.

— Domnăle, n'aĭ vorbită ĭnivĭ de kăm fratelăĭ domnieĭ tale? saă daka i aĭ vorbită, n'a jădekată de kăviinцъ ka sъ te fakъ konfidintele seă, fъrъ asta цĭ ară fi snăsă k'am fъkătă чeia чe snăĭ, am iăbită, nă voiă maĭ iăbi; am trъită, katъ sъ moră.

Joyeuse nă înчetase d'a nrivi ne Diana, flakъra nriviriĭ sale a totă nătinte întrase nînъ în făndălă săfletălăĭ seă, asemenea kă aчele arănkъtăre de fokă vălkaniчe karĭ toneskă arama statăeloră trekîndă nămaĭ ne lîngъ dînsele.

---

* Răgъчiăne ka sъ goneaskъ sniritele nekărate.

Aчeastъ razъ mistъise toatъ materia în inima admiralъlъĭ; aъrъlъ kъratъ ferbea nъmaĭ într'însa, ші aчeastъ inimъ esbъknia ka vasъlъ sъb tonirea metalelorъ.

— O! da, zise elъ înkъ o datъ k'ъnъ glasъ mai linisчitъ ші aцintъndъ înkъ o datъ ne dînsa o nrivire în kare se stinцea din чe în чe fokъlъ mînieĭ sale; o! da, Enrikъ a trebъitъ sъ te iъbeaskъ... O! doamnъ, te rogъ, în цenъkĭ, te sъnlikъ, doamnъ, iъbesчe ne fratele meъ!

Diana remase reчe ші tъkътъ.

— Nъ redъчe o familiъ la agoniъ, nъ nerde viitorъlъ oriцiniĭ noastre, nᵛ faчe ne ънъlъ sъ moarъ de desnerare, ne чelъ altъ de nъrere de reъ.

Diana nъ resnъndea ші totъ nrivia kъ întristare ne aчestъ rъgътorъ înklinatъ dinainte-ĭ.

— O! strigъ în-fine Joyeuse strîngîndъ kъ fъriъ inima sa k'o mъnъ sbîrчitъ; o! aibĭ îndъrare de fratele meъ, aibĭ milъ de mine însъ-mĭ! Arzъ! astъ nrivire m'a mistъitъ... Adio, doamnъ, adio!

Elъ se skълъ ka ънъ nebъnъ, sgъdъi saъ maĭ bine smъlse veriцele ъшeĭ vorbitorielъĭ, ші fъцi nerdътъ nînъ la oameniĭ seĭ, karĭ îlъ astenta în kolцъlъ stradeĭ Infernъlъĭ.

XXVII.

ALTETZEA SA MONSINIORULU DUCE DE GUISE.

Dъminecъ 10 iъniŭ ne la ъnŭ-snre-zeve ore a-nroane, toatъ kъrtea era adъnatъ în kamera kare nreveda kabinetъlŭ, ъnde, de la întîlnirea sa kъ Diana de Meridor, dъvele d'Anjou mъria învetŭ mi într'ъnŭ kinŭ fatalŭ.

Nivĭ svĭinna mediviloră, nivĭ desnerarea mъmeĭ sale, nivĭ rъnele ordonate de renele, nъ konjъraserъ evenimentъlŭ sъnremŭ.

Miron, la 10 iъniŭ dimineana, deklarъ renelъĭ kъ boala era fъrъ remediŭ, mi kъ Franviskŭ d'Anjou nъ va anъka ziъa.

Renele se nrefъkъ kъ aratъ o mare dъrere, mi întorkîndъ-se kътre veĭ de fanъ:

— Eatъ ve o sъ dea mъlte snerane inemivilorŭ meĭ, zise elŭ.

La kare renina-mъmъ resnъnse:

— Destinălă nostră è în mânile lăĭ Dumnezeŭ, fiĭălă meŭ.

La kare Chicot ve medea smilită mi tristă lîngă Enrikŭ III, adăugi înveță de tot̆ă:

— Să ajută mă ne Dumnezeŭ kăndă mătemă, sire.

— Kă toate avestea, bolnavălă nerdă, ne la ună-sure-zeve ore mi jumătate, kăloarea mi vederea; gura sa, deskisă în'atunĭ, se înkise; flăkălă sănțelăĭ kare de vr'o kăță-va timpă sănțimîntase ne toțĭ asistanțiĭ ka altă dată sădoarea sănțelăĭ lăĭ Karolă IX, se onri d'o dată, mi frigălă okănț toate estremităților.

Enrikŭ s'amezase la kăpităiălă natălăĭ fratelăĭ seŭ.

Katerina ginea o mână îngenată a mărindălăĭ.

Eniskonălă de Château-Thierry mi kardinalălă de Joyeuse vitia răgăvănile agonisanțilorŭ ne karĭ le renetia toțĭ asistanțiĭ, înțenăkiaț̆ mi kă mânile ănite.

Ne la dosă-sure-zeve ore, bolnavălă deskise okiĭ; soarele se strekăra dintr'ună norŭ mi insndă natălă kă o ăreolă de ară.

Franviskŭ. kare nă nătăse în'atănvĭ să misve ună singărŭ deșitŭ, mi a kărăia înțelețere făsese învățăită ka soarele kare renărea, Franviskŭ redikă ună brațŭ kătre verŭ kă țestălă ănăĭ omŭ sănțimîntatŭ.

Elă se ăită îmnrejărăĭ, ară răgăvănile, simți boala mi slăbivănea sa, devină nosițănea sa, noate nentră kă întrevedea astă lăme obskără mi sinistră ănde se dăkŭ oare-karĭ săflete dănă ve ară nărăsită nămîntălă.

Atănvĭ skoase ună mare strigătă mi îmĭ lovi frăntea k'o nătere kare făkă să se kătremăre toată adănarea.

Anoĭ înkrɜntɜndă snrɜnveana ka ui kɜm vitise în kɜŋetarea sa ɜnălă din misterele vieŋeĭ sale:

— Bussy! mɜrmɜrĭ elă, Diana!

Avestă din ɜrmɜ kɜvîntă, niminĭ nɜ lă aɜzi de kɜtă Katerina, kɜ atɜta glasă slɜbită îlă artikălase mɜrindălă.

Kɜ vea din ɜrmɜ silabɜ a avestăĭ nɜme, Franviskă d'Anjou îuĭ dete velă din ɜrmɜ sɜsninŭ.

Într'avestă minătă, nrintr'o kɜrioasɜ koinvidinŋɜ, soarele kare daɜria marka Franvieĭ ui florile de krinŭ de aɜrŭ, desnɜrɜ; astă-felă în kɜtă avele florĭ de krinŭ, aua de strelɜvitoare k'ɜnŭ minătă maĭ 'nainte, se fɜkɜrɜ aua de întɜnekoase ka azɜrălă ne kare lă înstela ɜne orĭ kɜ o konstelare maĭ totă aua de strelɜvitoare ka aveia ne kare okiălă visɜtorălăĭ o kaɜtɜ în verŭ.

Katerina lɜsă sɜ kazɜ mɜna fiĭălăĭ seă.

Enrikă ală III se înfiorĭ ui se rezimĭ tremɜrɜndă ne ɜmerii lăĭ Chicot, kare se înfiora ui elă, dar din kaɜsa resnektălăĭ ve totă krestinălă è datorŭ morŋilorŭ.

Miron anronieɜ ɜnŭ naxarŭ de aɜrŭ de bɜzele lăĭ Franviskă, ui, dɜnɜ treĭ sekɜnde esaminɜndɜ-lă.

— Monsiniorele è mortă, zise elă.

La kare, ɜnŭ lɜngŭ ŋemetă se redikɜ din antikamere ka însoŋirea nsalmălăĭ ve mɜrmɜra kardinalălă.

Cedant iniquitates meae ad vocem deprecationis meae.

— Mortă! reneti reŋele fɜkîndɜ-uĭ krɜvea din fɜndălă fotoliălăĭ seă! fratele meă, fratele meă!

— Ɜnikălă ereditarŭ ală tronălăĭ Franvieĭ, mɜr-

mъrѣ Katerina, kare, nъrѣsindъ natъlъ mortъlъĭ, revenise lîngъ singъrъlъ seъ fiiъ ve i remъnea.

— O! zise Enrikъ, avestъ tronъ alъ Franvieĭ è nrea largъ nentr'ъnъ reḑe fъrѣ nosteritate, koroana è nrea largъ nъmaĭ nentr'ъnъ kanъ... Nivĭ konii, nivĭ ereditarí!.. Vine mъ va mouteni?

Kъndъ termina aveste kъvinte, ъnъ mare sgomotъ resъnѣ în skarъ mi în sale.

Nambu se reḑezi în kamera mortъarъ, anъnvizndъ:

— Alteḑea Sa monsiniorъlъ dъve de Guise!

Isbitъ de avestъ resnъnsъ la întrebarea ve mĭ adresa, reḑele se nъli, se skълѣ mi nrivi ne mъmъ-sa.

Katerina era maĭ nalidъ de kъtъ fiiъlъ seъ. La vestea avesteĭ neferivirĭ snъimîntъtoare ne kare o întîmnlare o nrevestia familieĭ sale, ea anъkѣ mъna reḑelъĭ mi o strînse ka kъm i arъ fi zisъ:

— Eatъ nerikolъlъ, dar nъ te teme de nimini, eъ sъnt lîngъ tine!

Dъvele intrѣ, ъrmatъ de kanitanii seĭ. Elъ intrѣ kъ frъntea redikatъ, kъ toate kъ okii seĭ kъъta ъnde este reḑele, saъ natъlъ mortъlъĭ fratelъĭ seъ, kъ oarekare înkъrkътъrъ.

Enrikъ III, în nivioare, kъ avea maiestate sъnremъ ve nъmaĭ elъ o afla noate în ъnele momente în natъra sa aua de kъriosъ noetikъ. Enrikъ III onri ne dъvele în mersъlъ seъ nrintr'ъnъ ḑestъ sъveranъ ve i arъta kadavrъlъ regalъ ne natъ sdrobitъ de agoniъ.

Dъvele se nlekѣ mi kъzъ învetъ în ḑenъkĭ. Înnrejъrъlъ lъĭ toḑĭ nlekarъ kanъlъ mi îndoirъ ḑenъkislъ.

Enrikŭ III remase singurŭ în nișioare kŭ mumъsa, ți nrivirea sa lŭți înkъ o datъ de trăsîъ.

Chicot nrinse astъ nrivire ți murmurъ înțetŭ de totŭ ațestŭ versetŭ din Psalmĭ.

Deficiet potentes de sede et exaltabit humiles.

Va resturna ne țelŭ nŭtinte din tronŭ ți va redika ne ațela kare se umilia.

FINELE CELUĬ D'ALŬ TREILEA ȘI CELUĬ DIN URMA VOLUME.

TABLA CAPITELORU.

Kanitɐlɐlš.		Paɲina.
I.	Monsiniorɐlš. (ɐrmare.)	5
II.	Franɥesiĭ ɯi Flamanziĭ.	15
III.	Kɐlɐtoriĭ.	33
IV.	Esɯlikare.	44
V.	Aɯa.	57
VI.	Fɐga.	70
VII.	Transfigɐrare.	86
VIII.	Ambi fraɲĭ.	94
IX.	Esɯediɲiɐnea.	106
X.	Haɐlš-Emile.	118
XI.	Ɔna din sɐvenirile dɐɥelɐĭ d'Anjou.	130
XII.	Sedɐɥerea.	151
XIII.	Istoria.	165
XIV.	Kɐm reɲele Enrikš III, nɐ invitɐ ɯe Crillon la dejɐnš, ɯi kɐm Chicot se invitɐ singɐrš.	175
XV.	Kɐm, dɐnɐ ɥe a ɲriimitš nostɐɲĭ de la Sɐdš, Enrikš le ɲriimi de la Nordš.	193
XVI.	Ɥeĭ doĭ kɐmetri.	208
XVII.	Kornɐlš Abɐndanɲeĭ.	217
XVIII.	Ɥe se întîmɯlɐ în kabinetɐlš domnɐlɐĭ Bonhomet.	226
XIX.	Soɲɐlš ɯi amantɐlš.	250
XX.	Ɥe felš Chicot înɥenɐ sɐ înɲeleagɐ skrisoarea domnɐlɐĭ de Guise.	263
XXI.	Kardinalɐlš de Joyeuse.	274
XXII.	Nostɐɲĭ de la Aurilly.	289
XXIII.	Îndoialɐ.	297
XXIV.	Ɥertitɐdine.	308
XXV.	Fatalitate.	321
XXVI.	Osɯitaliarele.	331
XXVII.	Alteɲea Sa monsiniorɐlš dɐɥe de Guise	344

VERIFICAT 1987

VERIFICAT 2017

VERIFICAT 2007